

שאלה א ראובן הנה נשוי ללאה והוליד ממנ' בת והלה למ"ה ובא שמועה שנטבע במים שאין להם סוף ואחר כך נפטרה לאה ועשת צוואה קודם וכתוב בנפסח הצוואה שאמרה לה אמה בתי אלאגוהא' למה אינה מדברת ואמרה לה מה אומר ליה ואני הולכת למות לכן תפתחי עיניך לטובה על בתי הילדה קטנה יתומה ותתני בעבור נשמתה לצדקה מנכסי עשרה פרחים אז השיבה אמה אין היכולת בידי לא בילדה ולא במעותיה לפי שחמך ובנה אחר ישלטו במעותיה אז השיבה בתה אלוההאר הנז' ואמרה אם כן מעתה ומעכשיו נותנת ליה במתנה גמור' כל כתובתי ומסלקת אני את בתי הילדה בעשרי' פרחים ואמרה לה אמה ומה תעש' השיבה אלוההאר הנז' מספיק ג' מאות פרחים שאניח לה ובפנינו נשבעה מ' אלוההאר הנז' בנקיטת חפץ שלא עשת' שום פשיעה ושלם בנזוה מ"ב נוסח הצוואה ואחר כמה ימים מתה בתה הילדה גם כן ובא עתה אבי ראובן לערער על צוואתה מפמה טענות: ראשונה שפיון שטבע בנו ראוב' במים שאין ל"ס אינה יכולה לינשא וגם אינה נוטלת כתובה כל שפן להורישן לאמה שנית שאומר שנודע לו כי הנה זיוף בצוואה זו ובא עד א' פשר וחקם והעיד בכתב כי אחר שנפטרה אלוההאר הנז' בא אליו א' מקרובי' ואמר לו שצוונתה אלוההאר הנז' שלשים פרחים לאמה ואם הנה הוא פשר להעיד עם מורישן אחר ואמר לו החכם אינו שנה כלום אם לא נשבעה שבועת אלמנה והלכה חמותו ואשתו אצל אמה ואמרה להן שעל כל פנים יחתום החכם לו שבתה נתנה לה שלשים פרחים וכשאמרה לה חמותו ואשתו כך אמר שוטות איני יכול לחתום מה שלא ראיתי ואחר כך בא אליו קרובה הנז' למעלה ואמרה לו שהאלמנה נשבעה קודם מיתת' וספקתי כפי ואמרתי לו איך אתה אומר כך שנשבעה אחר כל מה שאמר' לי קודם גם מה שאמרה אמה ולא מצא מה להשיב ובשעת נסיעת האם לבא לצפת שלחה לו אדם אחד חשוב לחלות פניו שלא יגלו שום דבר ואחר כך פשהיה בא הוא לצפת בא אליו קרובה הנז' למעלה וחלה פניו על ענין זה גם כן ועל דבר אמת הנז' להגיד מה שידע ועל דבר זה שלחו לירושלים תוב"ב מקום מיתת האשה שיחקרו על זה מן העדים איך נהייתה צוואה זו וכתבו ששאלו לו ב"ד לעד הא' על השבועה מי שאל ממנו שבועה ואמר כי לא שאלו הם ממנה שבועה ולא שום אדם אלא אמה נתנה לה חומש כדי לישבע ואמר העד הזה כי גם העד הב' אברהם הנה שם ושכל זה היה בערב סוכות בין הערביים ולא היה שם לא איש ולא אשה והיא נפטרת ליל סוכות ושבועת הצוואה כתב דברי הצוואה בלא חתימת העדים ובחול המועד של סוכות כתב אותה בתקנה חתם הוא והעד הב' אברהם הנז' עוד כתבו ב"ד של ירושלים כי באת אליהם אשת אברהם הנז' ואמרה כי היא עמדה בבית אלוההאר כל יום ערב סוכות ולא צויתה אלוההאר שום דבר ולא נכנס הסופר שם כלל ואחר פטירת אלוההאר אמרה אשה אחת שכנתה ששמעה מדה אלוההאר שמנחת עשרה פרחים לצדקה ונכסיה לאמה ואחר סוכות באה אם אלוההאר לבעלה אברהם הנז' ואמרה לו למען השם יתב' שיעשה זה החסד ויחתו' שאלוההאר בתה הניחה לה כל נכסיה שהרי האשה השכנה נשבעה ששמעה מפי הנפטרת זה ובכל יום היתה מפתה אותו בדברים שייחתום כי יעשה מצוה רבה עד שחתם והנה אומר אחר כך לאשתו כי בודאי עשתה לו אם אלוההאר' כישוף עד שחתם ושאר כך חלה אברהם הנז' והנה אומר כי בא לו זה החולי מפני שחתם אלו דברי אשתו ואחר כך בא הוא לפני ב"ד ושאלו לו על הצוואה ואמר שלא ידע מאומה בדבר אלא שלאחר סוכות באה

לו אם אלגוהאר ואמרה לו למען השם שיעשה מצוה רבה שיחתום איה הניח' לה בפה
כל נכסים שהיה לה פי אין לה יורשים אחרים והיתה מפתה אותו ואח' פה אמרה לו אני
אעשה שיחתן יהודי אחר על זה ואחר פה פחתום אפה ואחר סנפות ט"ו ימים הביאה
לו פתב חתום ושלא ידע של מי היתה החתימה אלא שראה צורת חתימה וחתם הוא גם
כן ושאלו לו מה היה כתוב בכתב ואמר לא ידעתי פי איני יודע לקרות אלא שראיתי
חתימה א' וחתמתי וכשחלה היה אומר לאשתו פי על עון זה בא לו וכתבו ב"ד של
ירושלים תוב"ב וראשי הקהל החתומי' בו שעשו מה שמוטל עליהם כדי לברר האמת
ושפתהו על מעשה מלוער פנה פי מעולם לא נהיה כדבר הזה בירושלים וכתבו שיש
להם הסכמה קדומה שלא יהיה רשאי שום אדם לעשות צוואה פי אם בפני הדיין
והנאמנים ואם תעשה שלא מדעתם הרי היא בטלה פתח הנשפך וכ"ש בנדון זה שנה
אברהם מקדראש כתבו שהוא מפלל הפתאים בדבר הזה וחתמו בכל זה החכמים
והראשים אשר בזמן הזה בירושלים תוב"ב: תשובה על הטביעה במים שאין להם סוף
כתב מ"מ פ"ז מהלכות נחלות פי גם הרמב"ם ז"ל יודה להראב"ד ז"ל שאינה נוטלת
פתובתה שאין אני קורא בה לכשתנשא כו' והרשב"א ז"ל בתשוב' שהביא בב"י סימן
י"ז פתב י"ל שאינה גובה שאין אני קורא בה וכו' וי"ל שכל שאם נשאת לא תצא אף
היא גובה פתובתה וכו' ונה נ"ל יותר ע"ה ואפ"י הכי למעשה נקטי פהראב"ד והרמב"ם
ז"ל ואפילו לדעת הרשב"א שכתב דכל שאם נשאת לא תצא אף היא גובה היינו לינשא
אבל להוריש וכל שכן לתת מתנה בצוואת שכיב מדע פנדון דידן למי שאינו יורש שלה
יודה ואני אומר דבנדון דידן לכולי עלמא אינה גובה פלל פינו שהיה לה תומה אין
נזקקין לנכסי יתומים ואפילו לכתובת אשה לא אמרו שגזקקין אלא משום חזנא כדי
שיהיה לה פלוס שתנשא ואם קצפה ונשאת אין נזקקין עד שיגדלו היתומים והכא בנדון
דידן לא היו יכולים ליזקק לה ב"ד כדי שלא תנשא ואם היתה קופצת גם פן לינשא לא
היו נזקקין לה ב"ד לגבותה פתובה עד שתגדל הבת שמתה אחריה ולא פתב הרשב"א
שגובה אלא בירשאי גדולים אפ"י שהיתה אלמנה ודאית ונהרי ב"ד לא הגבו לזאת פלוס
אלא שהיו בידיה נכסים מנדונגיתה ונכסי בעלה והפל היא ברשות בעלה אם היה חי או
ברשות היתומה ולא ברשותה פי הבית שהיתה דר בה היתה בשכירות על נכסי בעלה
גם אחר שמתה היתומה היו ברשות יורשיה שהרי כתב שם הרמב"ם ז"ל שהיורשים
נוחלי על פי העדים שטבע פלו' במים שאין להם סוף ולענין השבועה שכתוב בצוואה
שנשבועה בנקיטת חפץ שלא עשת' שום פשיעה ושלא בזבזה וכבר כתב בח"ה בסימן
צ"ו ומה שבוע' נשבעת שלא התפיסה הבעל בחייו ולא תפסה היא משלו פלוס
ושהרמב"ם ז"ל כתב שצריכה ליטבע גם פן שלא מחלה לו פתובתה ושלא מקרה לו
שום דבר מאלו לא נזכר בשבועה והנה ליה פאלו לא נשבועה וכ"ש בנוסח פתוב' ארוך
שאנחנו רגילים להשביעה שהביאו בב"י בסי' צ"ו והוא בתשובות מהר"ר מאיר
מפדו"אה ז"ל עוד אני אומר פי גם שהיתה השבועה ארוכה אינה מועילה פי שבועת
אלמנה היא שב"ד או היורשי' משביעין אותה כמו שכתב הרמב"ם ז"ל ובאם פשבית
דין או יורשים משביעין אותה אין להשביעה אלא חוץ לב"ד נרא' שצריף שישביענה
ולא שתשבוע היא מעצמה ופירוש רש"י ז"ל משביעין אותה שבועת הדיינים של תורה
ונקיט.

ס"ת או תפלין ומשבע לה בשם או בכינוי וענשה מרובה וחויז לב"ד שבועה דרבנן בקללת ארור ולא נקיט מידי ואין ענשה כל פה וכתב הרב מ"מ שפן דעת הרמב"ן והרשב"א פ"ש"י חויז לב"ד היא כעין ה'קיסת' שלא בשם ושללא בנקיטת חפץ ושדעת הרמב"ם אינו נראה פן ורבי' ירוקם פתב פדברי רש"י ז"ל ובגדון דידן לא היתה על ידי ב"ד ולא על דעתם ולא כעין ה'קיסת' ולא בקללת ארור וגם פירשו העדים עדות מה שפתבו ששבועה בנקיטת חפץ שלא עשתה שום פשיעה ולא בזבזה שהם לא שאלו ממנה שבועה ולא שום אדם אלא אמה נתנה לה חומש פדי לישבע וזה אינו חזרת הגדה אלא פירוש על מה שפתבו ששבועה בנקיטת חפץ והרי שבועה אינה שבועה פלל כמו שפתוב למעלה כל זה הוא על הקדמה ששטר הצנואה הוא אמתי אבל מן הפתב שפתבו חכמי ירושלים ופרנסיה בזמן הזה כו' שהכל הוא זיוף גם פתבו משם שיש להם הסכמ' קדומה על כל צנואה שתעשה שלא מרשות הדיין והנאמנים שתהא בטלה פחרס הנשבר נאם המבי"ט: שאלה ב אשה אחת שכתבה לבעלה ונטלה קנין גמור מעכשיו שיירשנה בעלה אפי' חלק יורשיה כו' וסילקה ליורשי' בעשרים חתים מהו אם מה שכתבה בבריאות שיירש בעלה חלק המגיע ליורשיה פפי התקנה קיים או לא: תשובה גם פי פתב הרא"ש ז"ל על תקנת טולטלה שאין האשה שולטת לתת למי שתראה החלק הנוגע ליורשיה פשתמות בלי זרע פתבתי אני בשנים או ג' תשובות פי פפי לשון תקנתם פתב פה אבל לפי תקנות שלנו כמו תקנת ומנהג דמשק ומנהג ארץ ישראל יכולה האש' לתת לבעלה החלק המגיע ליורשיה פיון שבדין הבעל יורש אשתו ומצד התקנה הוא שמנים חלק הפתובה שיירשה יורשיה הפנונה היא שתהיה היא בעלת אותו החלק להורישו ליורשיה פשתמות בלי זרע כמו שיורשים הבנים את אביהם וכמו שהיורשים אביהם הוא בסתם אבל פירש הוא וצנה לתת לפלוני קצת נכסיו ולסלק היורשה מפניו הרשות ביזו פן האשה שולטת לתת לבעלה מה שהיו יורשיה בסתם אם לא היתה נותנת שום דבר לבעלה פי תנאי זה הוא תנאי הקהל' לא תנאי אבי האשה או אחיה פי אין חילוק בין המשאי את בתו ונותן לה גדוניה לא למנה או ליתומה שהנדוניה שלה פי פשנשאת על תקנה זו פשיט' שתוכל לתת לבעלה החלק הנוגע ליורשיה פי היא בעלת אותו החלק ושייר' אותו לעצמה ויורשיה יורשים פשתמה בלי צנואה וכלי שנתנה מתנה לבעלה וכן נאמר נ"ר אפי' בתולה שושאה אביה ונתן לה גדוניה' מנכסיו פי אביה או אחיה השליטו באותו החלק שיהיה שלה וזה רשוה ממילא אבל אם תתן אותו לבעלה יהיה קיים כשאר מורשים ובתקנות אלנאזיר התנו בפ' שיתחזר שלישי ליורשיה ושהיא גם פן תוכל לעשות באותו שלישי מה שתראה ומפני שהיו התקנות הן קיימות בכח חרם ויכולים להתנות בשעת הנישואין תנאי אחר בירוש' נגד התקנ' וכמו שהארבתי בזה בתשובת תצ"ג וכל זה הוא שנותנת לבעלה בלשון מתנה אבל פשנותנת בלשון ירושה כמו נדון דידן נראה לכאורה שאינו מועיל אבל לפי דעתי יועיל פי מה שפתב הרמב"ם ז"ל פ"ק י"ב מהלכות זכיה ומתנת שכיב מרע שאמר בני פלו' ירשני וכו' ולא שאר הבנים וכן אם אמר על בת בין הפנות וכו' דבריו קיימים אבל הפריא אין דבריו קיימים פבר פתב הרב מ"מ דהויא בעיא דלא איפשטיא וכתבו רבינו האיי ובהלכות והרא"ם דלא עבדינו בה עובד' ומפני זה פתב הרמב"ם ז"ל אין דבריו קיימים ובפ' ו' מהלכות נחלות פתב ואם היה פריא אינו יכול להוסיף ולא לגרוע לא לפכור ולא לאחר משאר היורשים בד"א דשאמר בלשון ירושה

אָבֵל אִם נָתַן מִתְּנֵה דְבָרָיו קִיּוּמִים וְכָתַב הָרַב מ"מ וְאִם הָיָה בְּרִיא שָׁם בְּעֵינָא וְכָתוּב
בְּהִלְכוֹת דְּלֹא אִיפְשִׁיטָא וְלֹא עֲבָדִינוּן בְּהָ עֲוֹבָדָא וְלִזְהָ פִתְב רַבִּינוּ אִינוּ יְכוּל לְפִי שְׁכַל שְׂיִישׁ
לוֹ סַפֵּק אִין מוֹצִיאִין מִן הַיּוֹרְשִׁין בְּד"ת שֶׁהֵן מְוַחֲזָקִים וּבְגִדוֹן דִּינָן שֶׁהַבְּעַל מְוַחֲזָק וְהוּא
יּוֹרֵשׁ בְּד"ת אֲלֵא שְׁבָאוֹתוֹ חֵלֶק הַשְּׁלִיט הָאִשָּׁה אִפִּי' אֲמַרְהָ בְּלִשׁוֹן יְרֻשָׁה לֹא מִפְּקִינוּ מִיְגִיָּה
וְכִמוּ שְׁכָתוּב גַּם בְּהִגָּהָ שָׁם וְכָתַב רַבִּי' שְׁמוּאֵל הַשְּׁתֵּא דְלֹא אִיפְשִׁיטָא לָן אִי אִמ' ר' יוֹחָנָן
כ"כ בְּבָרִיא אוֹ לֹא הִילְפֵהּ מִסְפָּקָא לָן וְיָמִי שְׁתַּפְּסֵ תַפְּס וְכֵן פִּתְב רַאבִּיָּה וְלֹא תִימָא דְשִׂאנִי
הָכָא דְאַחַר שְׁהִתְנַאי הָיָה שְׁנִסְתַּלֵּק הַבְּעַל מֵאוֹתוֹ חֵלֶק וְנִשְׁאַר לְאִשְׁתּוֹ שְׁעֵתָה אִינוּ יּוֹרֵשׁ
שְׁלָה וְהָיָה פְּאִינִישׁ בְּעֵלְמָא דְאִם פִּתְב לוֹ לִשׁוֹן יְרֻשָׁה לֹא מְהִי פִלְל דְּעַד פֶּאן לֹא אִיבְעִיָּא
לָן אֲלֵא עַל פֶּן בֵּין הַבְּנִים אוֹ בְּתַבִּין הַבְּנוֹת אֲבָל בְּאִינְשׁ דְּעֵלְמָא לֹא דְלֹא הוּא דְבַעַל יּוֹרֵשׁ
אִשְׁתּוֹ הָיָה אִי מְדַאֲוֵרִי' אִי מְדַרְבְּנוּ וְעִשׂוּ חִיּוּק בְּהָ פִּשְׁל תּוֹרָה וְהָיָה יּוֹרֵשׁ טְפִי מִבְּנֵי בֵּין
הַבְּנִים אוֹ בֵּת בֵּין הַבְּנוֹת אוֹ אַח בֵּין הָאֲחִים שְׁכָלָם יּוֹרְשִׁים בְּיַחַד וְהַבְּעַל הוּא לְבַדּוֹ יּוֹרֵשׁ
אִי מְדַאֲוֵרִיָּתָא אִי מְדַרְבְּנוּ וְאִפִּילוּ נְסִתְלַק מֵאוֹתוֹ חֵלֶק לֹא מִיִּפְקַע שָׁם יּוֹרֵשׁ מִיְגִיָּה שְׁהוּא
יּוֹרֵשׁ רַבֵּן נְדוּנְיָתָא וְהִגַּע עֲצָמָה שְׁפֶן א' בֵּין הַבְּנִים נְסִתְלַק מִיְרֻשָׁת אָבִיו כְּשִׂימּוֹת בְּסִתְמָה
וְאִפִּי' הָרְצָה אָבִיו לְהוֹרִישׁ לוֹ בְּלִשׁוֹן יְרֻשָׁה וְהוֹסִיף אוֹ גֵרַע בִּיְרֻשָׁת בְּנָיו מִי גִימָא דְמִשׁוּם
שְׁנִסְתַּלֵּק מִן הַיְרֻשָׁה לֹא יִקְרָא יּוֹרֵשׁ כְּשִׁאֲר אֲחִיו לְעַנְיָן מַה שְׁהוֹסִיף אָבִיו אוֹ גֵרַע בְּיְגִיָּה
לְהִיּוֹת בְּכָלֵל עִמָּהֶם כְּסַפֵּק אִם דְּבָרִי הָאֵב קִיּוּמִים אוֹ לֹא וּבְגִדוֹן דִּינָן נְמִי אַעפִּי' שְׁנִסְתַּלֵּק
מֵאוֹתוֹ חֵלֶק אִפְתִּי יּוֹרֵשׁ הָיָה לְהָ כְּשִׁאֲר הַבְּדוּנְיָא וְיּוֹרֵשׁ טְפִי מִבְּנֵי בֵּין הַבְּנִים שְׁהוּא יּוֹרֵשׁ
הַפֵּל כְּמוֹ שְׁכָתַבְתִּי וְהוּא בְּכָלֵל סְפָקָא דְבַעֲיָן וְכִינּוּן שְׁהוּא תַפּוּס בְּכָל הַבְּדוּנְיָא לֹא מִפִּיקִינוּ
מִיְגִיָּה מִסְפָּקָא וּמִשׁוּם דְּבָרִיא הוּא וְצָרִיף אַחַת מְרֻדְכִי הַהִקְנָאוֹת כְּמוֹ שְׁכָתַב שָׁם מ"מ פ"ו
מִנְחָלוֹ' בַּנ"ד נִטַל כְּבָר קִנְיָן גְּמוּר מְעַכְשָׁיו דַּאע"ג שְׁאִין קִנְיָן לְאַחַר מִיתָה וְכִמוּ שְׁכָתַב
הַרְמַב"ם ז"ל פ"ח הָכָא פְּתוּב מְעַכְשָׁיו וְכֵן כָּל שְׁטַר מִתְּנָה שְׁכָתוֹ' בּוֹ זְמַן הִלְכָה כַר' יוֹסִי
דְזַמְנוּ שָׁל שְׁטַר מוֹכִיחַ עָלָיו שְׁמַחֲיִים הַקְנָה אֵלָיו הָיָה בְּדַעְתּוֹ לְהַקְנוֹת לוֹ בְּשְׁטַר זֶה לְאַחַר
מִיתָה לֹא הָיָה פְּתוּב בּוֹ זְמַן כְּמוֹ שְׁכָתַב הַרְמַב"ם ז"ל בְּסוּף הִלְכוֹת זְכָיָה עוֹד אֲנִי אוֹמֵר
כִּינּוּן שְׁכָתוּב בְּשְׁטַר זֶה תִּיבַת שְׁהִיא לִשׁוֹן מִתְּנָה אִפִּי' פְּתוּב בְּתַחֲלָה בְּלִשׁוֹן יְרֻשָׁה: שְׁאָרָה
ג רַאבִּין שִׁידָף אֵת בֵּתוֹ וְנָדַר אָבִיָּה לְתַת לָהּ בְּגִדוּנְיָא סָף כָּף וְזוּמָן וְהַכִּין אוֹתָם לְשִׁמָּה
וְנִפְטַר קוֹדֵם נְשׂוּאִי בֵּתוֹ אִם הַבְּעַלִּי חוֹבוֹת הַקְדוּמִי' אוֹ הַמְּאַחֲרִים יִגְבּוּ מֵאוֹתָם הַחֲפָצִים
שְׁהַכִּין הוּא לְבֵתוֹ אוֹ לְאוֹ: תְּשׁוּבָה אִם הַבְּעַלִּי חוֹבוֹת שְׁקִדְמוּ לְשִׁידוּכִין אֵלָיו פְּתוּב
בְּשְׁטָרוֹתָם מְטַלְטְלִי אֲגַב מְקַרְקְעִי דְקִנִּיתִי וְדַאקְנָ' אִי מְפָרָאוּ מִשְׁכָּן מְטַלְטְלִי' אַחַר כָּף הָיָה
גוּבָה כְּדִין תּוֹרָה מִן הַמְטַלְטְלִים כִּינּוּן שְׁשַׁעְבָּדָם אֲגַב הַקְרַקְעוֹת וְכָל שְׁפֶן אִם נָתַן הַמְטַלְטְלִי
הַמְשׁוּעְבָּדִים אֲגַב כְּמוֹ בְּגִדוֹן דִּינָן שְׁמוֹצִיאִין מִיַּד הַמְקַבֵּל אֲלֵא שְׁכָתַב הָרַא"ש ז"ל שְׁכָבָר
נִהְיָ בְּאַרְץ הַזֹּאת שְׁאִין מְגִבִּין לַב"ח מְטַלְטְלִים שְׁמֹכַר אוֹ נָתַן הַלְוָה אִפִּילוּ פִּתְב מְטַלְטְלִי
אֲגַב מְקַרְקְעִי מְפָנִי תַקְנַת הַשּׁוּק שְׁאִם כֵּן אִין לְהָ אָדָם שְׁקוּנָה חֲפִץ מְחַבְּרוּ כְּמוֹ שְׁהִבִּיא
בַּח"מ סִימָן ס' וּבְסִי' צ"ט וּבְסִימָן קי"ג וְגַם בְּגִלְלוֹת אֵלָיו אִפִּילוּ שְׁכּוֹתְבִין בְּשְׁטָרוֹת
מְטַלְטְלִי אֲגַב מְקַרְקְעִי וּבְדִין תּוֹרָה הָיָה יְכוּל הַמְלָנָה לִיְטָרוֹן מְטַלְטְלִים הַמְשׁוּעְבָּדִי' לוֹ
מִפְּחַת תַּקְנַת הַשּׁוּק אִין ב"ד מְנַפִּין מְטַלְטְלִין שְׁמֹכַר הַלְוָה אִפִּי' שְׁעַבְּדָם לְמַלְוָה אֲגַב מְקַרְקְעִי
וְלֹא רְאִינוּ שׁוּם ב"ד חָשׁוּב מִהַקּוֹדְמִים אֵלֵינוּ שְׁהוֹצִיא מְטַלְטְלִין שְׁמֹכַר הַלְוָה אַחַר שְׁלָנָה
וְכָתַב שְׁעַבּוּד מְטַלְטְלִי אֲגַב מְקַרְקְעִי וְהִינּוּ מְפָנִי תַקְנַת הַשּׁוּק וְכֵן אֲנַחְנוּ נְמַשְׁכְּנוּ אַחֲרֵיהֶם
וּבְכָל יוֹם מַעֲשִׂים בְּאִים לִיְדִינוּ מִשְׁטָרֵי חוֹבוֹת שְׁכָתוּב בְּהֶם מְטַלְטְלִי אֲגַב מְקַרְקְעִי וְאִין

אֲנַחְנוּ מִגְבִּין וְלֹא מוֹצִיאִין מִן הַקּוֹנִים אַחַר כֶּף מִפְּנֵי תַקְנַת הַשּׁוֹק אִךְ בְּמַטְלָטְלִים שְׁנֵיתָן
אֲפִילוּ בְּמִתְנַת בְּרִיא יֵשׁ מִחֲלֻקַּת כִּי הָרֵא"ש ו"ל פְּתַב כְּכַר פֶּשֶׁט הַמְּנַהֵג שְׁאִין מִגְבִּין
לְבַעֲלֵי חוֹבוֹת מְמַטְלָטְלִים שְׁמֹכֵר אוֹ נִתְּן הַלְוָה מִפְּנֵי תַקְנַת הַשּׁוֹק וְהַרְשָׁב"א ו"ל פְּתַב
שְׁאִין בְּמִתְנָה מִפְּנֵי תַקְנַת הַשּׁוֹק גְּבִי גְּבִי גְּבִי גְּבִי שְׁפִסְקוּ בְּגִמְרָא סִתָּם
הַלְכְתָּא שְׁעָשׂוּ בּוֹ תַקְנַת הַשּׁוֹק מִפְּנֵי שְׁקֵנְאוֹ בְּשׁוֹק וְלֹא הִבִּין בּוֹ שְׁנִגְנַב פְּתַב הַרְשָׁב"א
שְׁבַמְתָּנִי לֹא עָשׂוּ תַקְנַת הַשּׁוֹק כֹּל שְׁפֵן בְּתַקְנֵנוּ שְׁלָנוּ שְׁלֹא יִטְרוּף הַמְּלֻנָה מִן הַמַּטְלָטְלִים
אֲפִילוּ שְׁעָבְדוּם אַגַּב מְקַרְקְעֵי שְׁבַעֲנִין מִתְּנָה לֹא תִהְיֶה מִתְּנָה זֶה וְאֶפְשֵׁי וְקָרוֹב לְנֹדְאֵי
שְׁהָרֵא"ש ו"ל יוֹדָה בְּגִנְבֵי וְנִתְּן שְׁלֹא יִהְיֶה בּוֹ תַקְנַת הַשּׁוֹק דְלֹא עֲדִיף מִגְּנָב וּפְרַע בְּחוּבוֹ
אוֹ בְּהִיקִיפוֹ דְלִית בְּהוּ תַקְנַת הַשּׁוֹק אֲפִילוּ שְׁכַתְּבֵי גְּבִי לְוָה דְבַכְתָּ מַטְלָטְלֵי אַגַּב מְקַרְקְעֵי
וְנִתְּן הַמַּטְלָטְלִים שְׁיֵשׁ בָּהֶם תַקְנֹת הַשּׁוֹק אֲבָל לְהַרְשָׁב"א ו"ל דְּגִבֵי גְּבִי וְנִתְּן אִין בּוֹ תַקְנַת
הַשּׁוֹק כ"ש גְּבִי לְוָה וְשַׁעֲבַד מַטְלָטְלִים אַגַּב וְכו' וְנִתְּן אַח"כ שְׁלֹא יִהְיֶה בּוֹ תַקְנֹת הַשּׁוֹק
וְיִגְבֶה הַמְּלֻנָה מֵהֶם וּמְצִאתִי תְּשׁוּבָה לְהַר"ם בְּן הָרַב ר"ש בַּר צִמְח ו"ל שְׁכַתְּבֵי עַל מִי
שְׁכַתְּבֵי מִתְּנָה לְבָנוּ מֵאֲשֵׁתוֹ הָרֵאשׁוֹנָה וּמֵת וְלֹא מְצָאָה הָאֵלְמֵנָה מֵה לְגַבּוֹת שְׁהָאֵלְמֵנִי גּוֹבָה
מִמֶּנּוּ שְׁהַמְּנַהֵג לֹא נַעֲשָׂה אֲלֵא מִפְּנֵי תַקְנַת הַשּׁוֹק שְׁאִין לָךְ מִי שְׁקוֹנָה חִפְזִין מִחְבְּרוֹ שְׁלֹא
יִטְרִיפְנוּ מִמֶּנּוּ וּבְמִתְנָה מֵאֵי חֲשִׁשָׁא אֵיכָּא מֵה חֲסָרוּ מֵה הַזִּיקוֹ וְאֶפִּילוּ שְׁיִהָא דִּין שְׁלֹא יִגְבֶה
ב"ח מַטְלָטְלִין שְׁמֹכֵר לְוָה דִּין הוּא שְׁתַּהֲיִי תַקְנָה וּמְנַהֵג שְׁיִגְבֶה מִמְּקַבֵּל מִתְּנָה שְׁלֹא יִפְסִיד
מְלֻנָה מְעוֹתָיו וּמְקַבֵּל מִתְּנָה יֹאכֵל וְחָדִי וְלֹא שְׁבַקְתָּ חַיֵּי לְבַרְיֵיתָא כֹּל שְׁפֵן שְׁמֵן הַדִּין הוּא
גּוֹבָה וְאִין לְאֲבָד זְכוּתוֹ מִפְּנֵי הַמְּנַהֵג אֲפִי שְׁפֶשֶׁט כְּמוֹכֵר וְהָרֵי הַהֲלָכָה זֶה רְפוּפָה בְּיַד
הָרֵא"ש ו"ל וְהוּא עֲצָמוֹ פְּתַב שְׁבַמְוֹכֵר ש"ח לֹא שְׁיִיף מְנַהֵג זֶה וְאִם בְּקוֹנָה שְׁטַר חוֹב
שְׁנֵיתָן מְעוֹתָיו אֲנַחְנוּ מְאָבְדִים זְכוּתוֹ כ"ש מְקַבֵּל מִתְּנָה שְׁלֹא חֲסַר כְּלוּם כֹּל זֶה פְּתַב הָרַב
ה"ר שְׁלֵמָה ו"ל: וְאִם כֵּן בְּגִדּוֹן דִּינֵן לְדַעַת הַרְשָׁב"א ו"ל וְלְדַעַת הָרַב זֶה הָאֲחֵרוֹן אִם נִתְּן
לְבִתּוֹ מִתְּנָה אַחַר שְׁלֹנָה מְאָחֲרִים וְשַׁעֲבַד מַטְלָטְלִין אַגַּב קַרְקְעוֹתָיו הַמְּלוּיִם גּוֹבִים מִמֶּנּוּ
וְאֶפִּילוּ שְׁיֵשׁ חֲפְצִים שְׁקֵנָה אַחַר כֶּף וְנִתְּנָם לָהּ לְנִישׁוֹאֵיָהּ אִם פְּתַב דְּאִקְנָה בְּשִׁטְרוֹת גַּם כֵּן
הֵם מְשׁוֹעָבְדִים לָהֶם כִּי מֵה שְׁכַתְּבֵי לָהּ שְׁנִתְּחַיֵּיב בְּקוֹנֵן מִסְתַּמָּא אִינוּ כְּתוּב שֵׁם דְּאִקְנָה וְלֹא
רְאִינוּ מִי שְׁכַתְּבֵי בְּעִנְיַן מִתְּנָה אִם יֵשׁ בָּהֶם תַקְנַת הַשּׁוֹק אוֹ לֹא אֲלֵא הָרֵא"ש ו"ל שְׁכַתְּבֵי בָּהֶם
תַקְנַת הַשּׁוֹק וְהַרְשָׁב"א ו"ל וְזֶה הָרַב כֵּן הַרְשָׁב"א ו"ל סוֹבֵר שְׁאִין בָּהֶם תַקְנַת הַשּׁוֹק מִלְשׁוֹנוֹ
שְׁאֲפִי הָרֵא"ש ו"ל תַקְנָה זֶה רּוֹפְפֵת בְּיָדוֹ וְאֶפִּילוּ קִדְמָה שְׁטַר מִתְּנָתָה לְבַעַל חוֹב אִם פְּתַב
לָהּ שְׁנִתְּחַיֵּיב לְוָה לְנִישׁוֹאֵיָהּ ק' פְּרָחִים ד"מ וְאַחַר כֶּף לְוָה קוֹדֵם שְׁנֵיתָן לָהּ מֵה שְׁנִתְּחַיֵּיב
וְאַחַר שְׁלֹנָה וּמֵת תַפְסָה הִיא חֲפְצֵי וּמַטְלָטְלִים שְׁקֵנָה אַחַר שְׁלֹנָה וְאֶפִּילוּ נִתְּנָם לָהּ אֲבִיָּה
קוֹדֵם שְׁמַת אַחַר שְׁלֹנָה מוֹצִיאִין אוֹתָם מִיָּדָה שְׁהָרֵי נְשַׁתְּעָבַד לְבַעַל חוֹב קוֹדֵם שְׁתַּזְפָּה
הִיא בָּהֶם כִּינּוֹן שְׁכַתְּבֵי לוֹ מְמַטְלָטְלֵי אַגַּב מְקַרְקְעֵי וְדִאִקְנָה וְלָהּ מִסְתַּמָּי לֹא פְּתַב אַגַּב וְדִאִקְנֵי
שְׁנִתְּחַיֵּיב לְתַת לְגִדּוֹנֵייתָא וְאֵלּוּ הַחֲפְצִים שְׁנֵיתָן הֵינָה מְשׁוֹעָבְדִים לוֹ וְלֹא לָהּ הַשְׁתָּא הוּא
דְּיִהִיב לָהּ וְלִכֵּן מוֹצִיאִין מִיָּדָה אֲפִילוּ ב"ח מְאֹחֵ' לְכַתְּוַבַת חַיִּיב מִתְּנָת' מֵה שְׁנֵיתָן לָהּ אַחַר
שְׁלֹנָה דְלִיכָּא מְשׁוּם תַקְנַת הַשּׁוֹק בְּמִתְנָה לְהַרְשָׁב"א וְלֵהר"ש וְכֹל שְׁפֵן מֵה שְׁתַּפְסָה הַב"ח
הַמְּאֹחֵר לְכַתְּיבַת שְׁטַר שְׁיִדּוּכִיָּה וְכִמְהָ שְׁיִתְּבָאָר שְׁהִיָּה בְּרִשׁוֹת אֲבִיָּה קוֹדֵם שְׁלֹנָה מִמֶּנּוּ
מִזֶּה הַמְּאֹחֵר וְתַפְסָה אוֹתָם אֲפִי אַחַר שְׁלֹנָה: וְאִם הַמְּבִיט: שְׁאֵלָה ד' לְמַדְנֵנוּ רַבִּינוּ נַר
יְשָׂרָאֵל רְאוּבֵן נְתַפְשָׁר עִם שְׁמֵעוֹן מְכַר לוֹ כֹּל כֶּף צָמֵר בְּעַרְףָּה שְׁנִתְּפִשָׁר עִמוֹ וְנִתְּפִשָׁר עִמוֹ
שְׁיִלְוָה לוֹ גַּם כֵּן קִצַּת מְעוֹת בְּעִין לְצוּרְףָּה עֲבוֹדַת הַצָּמֵר עִם שְׁיִפְרַע בְּעֵדוֹ לְצַבְעִים שְׁכַר

צביעת הבגדים שיעשה לו לערה מאה חתיכו' לכל בגד אדם צבוע בצבע רוסניא ולערה חמשים חתיכו' כל בגד פושטיקי כי כף נתפשר עם הצבעים באופן שעלה כל מה שחייב שמעון לראובן מדמי הצמר ומהמעות בעין שהלנה לו ומשפר הצבועה שפרע בעדו לצבעים ע"פ הערכים הנ"ל דרה משל בין הכל מאתי' פרחים ונתחייב שמעון לראובן בשטר פדין וכהלכה על פרעון מאתי' פרחים אלו שעלה בין הפל לפרעם לו לזמן שקבעו ביניהם בבגדים רחבי' אדומים צבועים בצבע רוסניא ומכללם יתן לו עשרה בגדים פושטיקיש: והתנו ביניהם בכי' שאחר שימסור שמעון ביד ראובן הבגדים שיצטרף לצובעם אדומים פכה פאשר המה לבנים כדי שימסרם ראובן מידו לצבעים שלאחריותו הם עומדים אם יפסידום הצבעים או אם לא ירצה ראובן לצובעם אדומים כי אם גוונים אחרים או להניחם פכה לבנים שהרשות בידו מאחר שהוא כבר פרע לו דמי הצביע' כדי שיצבעם לו אדומים בצבע רוסניא פאשר נתחייב לו: ויהי אחרי כן נודע לראובן כי לא היה לו יציא' לבגדי הפושטיקיש למוכרם פרצונו ואז אמר לשמעון שאם ירצה לבלתי עשות לו עשרת בגדי' פושטיקיש כי אם כלם אדומים שהרשות בידו וגם שמעון השיב לו אז היטב דברת כי גם לי איננ' מוכן בגדי צמר צבוע מאני כדי לצובע' פושטויקיש קיש כי מלבד ההוצאה שיש מהחמשים חתי' פרעון הצבעי לצובעם פושטי' כנו' יש הוצאה קרוב לחמשים חתיכות אחרות בכל בגד מאניר והוצאת אחרות כדי לצובעם מתחלה מאניש'י וכן עשה שמעון כל בגדיו לבנים ומסרן לראובן ופרע לו הצביעה הק' חתיכות לכל בגד והשלים עמו חובו וקדמו השטר חוב שביניהם אחר זמן קם שמעון ונערער על ראובן ורצה לתובעו לדין על דבר העשרה בגדים שנתחייב לתת לו בכלל הבגדים פושטיקיש ושכר צביעתם לצבעים הם חמשי' חתיכות לכל בגד והוא נתן לו כל בגדיו אדומים ופרע לו שכר צביעתם לערה מאה חתיכות לכל בגד באופן שנמצא שפרע לו יתר מחוב י"ב פרחים ונחצי: השיב לו ראובן הן אמת ושכר צביעת הפושטיקיש לצבעים הם חמשי' חתיכו' בלבד הנ"ז האמנם יש בכל בגד פושטיקי קרוב לחמשים חתיכות אחרים הוצאה מאניר והוצאות אחרות בידוע כי אין יוכל להצבע הצבע גימן הפושטיקי עד שיהיה הבגד צבוע קודם ואם פן העשרה בגדים פושטיקיש שנתחייבת לתת לו הרי היה צריך לה לצובעי מקוד' מאניש שהיה הוצאה בהם קרוב לחמשים חתיכות לכל בגד וחמשי' חתיכות אחרות משכר הצבע הרי הם מאה פנגד המאה שנתת לי וכדי שיצבע' אדומים ואם יש לה אי זה זכות הוא לדקדק החשבון פמה עולה ההוצאה מהנ"ל וההוצאות אחרות לכל בגד וכל מה שיהיו פחות מחמשים אותו הפחות לבד יהיה דין עליו להחזירם לו יורינו מורנו צדק הדין עם מי ושכרה פפול מהשמים: תשובה טענת ראובן היא צודקת פינן שמתחלה התנו שיחשוב ראובן על שמעון חמשים חתיכות על צביעת הפושטיקי' והוא ידוע כי לצובעם פושטיקיש היה צריך שמעון לתתם לו צבועים כאניל מאניש שהיה צריך הוצאה בהם דרה משל או ע' חתיכות ואם פן פשנתפשר אחר כף לתת את כולם לבנים וראובן יצבעם כולם אדומים היה על התנאי הראשון שיחשוב ראובן לשמעון על צביעתם מאה חתיכות פמו האחרים שהיו הרוב כי גם שראובן הוא שאמר לשמעון שאם ירצה שלא לעשות הי' פושטיקיש שיעשה אדומים גם שמעון נתרצה בזה כי נראה לו כי אעפ"י שיפרע מאה חתיים על צביעתה היה מרויח האניל שהיה צריך לעשותם קודם מאניש שהיה עול' לו כמו החמשי'

חתיכות וּחְמָשִׁים חֲתִיכוֹת שֶׁהֵיָה שְׂכָר צְבִיעַת הַפּוֹשְׁטִיקִי הָיוּ מֵאָה וְלֹא הֵיָה מִפְסִיד שׁוּם דָּבָר בְּפִרְעוֹן צְבִיעַת הָעֶשְׂרָה בְּגָדִים בְּצַבֵּעַ אֲדוֹם עַל מֵאָה חֲתִיכוֹת מִמָּה שֶׁהֵיָה מִפְסִיד בְּצְבִיעַתָם מֵאוֹיֵשׁ קוֹנָדָם וְאַחַר כֵּן בְּצַבִּוּעַתָם פּוֹשְׁטִיקִישׁ אֶפְיָלוּ עַל חֲמָשִׁים חֲתִיכוֹת כִּי בַשְּׁנֵי הַצְּבִוּעוֹת הֵיָה עוֹלָה לוֹ כְּמוֹ ק' וְהוּא הֵיָה צָרִיף לְפָרֵשׁ וְלוֹמַר לְרֹאוּבֵן לֹא אֶפְרַע לָךְ כִּי אִם חֲמָשִׁי חֲתִיכוֹת כְּמוֹ פּוֹשְׁטִיקִי וְכִיּוֹן שְׁלֹא פִירֵשׁ הָרִי כֻּלָּם לְבָנִים וְצָרִיף לְפָרֹעַ עֲלֵיהֶם מֵאָה חֲתִיכוֹת כְּמוֹ הָאֲחֵרִים וְאַפְי' הֵיָינוּ אוֹמְרִים שְׁרֹאוּבֵן הֵיָה צָרִיף לְפָרֵשׁ וְלוֹמַר לְשִׁמְעוֹן מֵאָה חֲתִיכוֹת אֶחָשׁוּב לָךְ עַל אֱלוֹ הִי' ג"כ כְּמוֹ הָאֲחֵרוֹת וְכִיּוֹן שְׁלֹא פִירֵשׁ נֹאמַר שְׁלֹא מִחֲשֵׁב לוֹ אֱלֹא נ' זֶה אֵינוֹ כִּי בְמָה שְׁלֹא פִירֵשׁ מִסְפִּיק שִׁיפְסִיד שְׁלֹא יִחְשׁוּב עַל רֹאוּבֵן מֵאָה חֲתִיכוֹת שְׁלִימוֹת אֲבָל מֵה שֶׁהֵיָה צָרִיף שִׁמְעוֹן לְהוֹצִיא לַעֲשׂוֹתָם מִחֲדָשׁ לֹא הֵיָה צָרִיף לְפָרֵשׁ וְלוֹמַר תִּפְרַע לִי שְׂכָר צְבִיעַתָם מֵאוֹיֵשׁ וּל' מִלְּצְבִיעַת אֲדוֹם וְאִם אֶפְרַע מֵאָה חֲתִיכוֹת עַל צְבִיעַתָם אֲדוֹם כִּי כִיּוֹן שִׁמְעוֹן עַל עֶשְׂרָה פּוֹשְׁטִיקִישׁ הֵיָה עַל הַקִּדְמָה שִׁשְׁמְעוֹן יִתְנֶם לוֹ צְבִוּעוֹת מֵאוֹיֵשׁ הֵיָה חֲזִיב לִכ"ע שִׁמְעוֹן לְפָרֵשׁ וְלוֹמַר לְרֹאוּבֵן לֹא אֶפְרַע לָךְ עַל אֱלוֹ שִׁמְעוֹן רֹוֹצָה שֶׁיִּהְיוּ אֲדוֹמוֹת בְּמָקוֹם פּוֹשְׁטִיקִי אֱלֹא חֲמָשִׁים חֲתִיכוֹת וְכִיּוֹן שְׁלֹא פִירֵשׁ חֲזִיב לְחֲשׁוּב כְּמָה הֵיָה מוֹצִיא בְּכָל א' מִן הַמֵּאוֹיֵשׁ אֱלֹא ל' חֲתִיכוֹת אוֹ פָחוֹת אוֹ יוֹתֵר רֹאוּבֵן יִשְׁלַם עַד מֵאָה חֲתִיכוֹת לַעֲשׂוֹתָן אֲדוֹמוֹת וְיִפְסִיד רֹאוּבֵן אִם יִחְסַר מִנִּי חֲתִיכוֹת שְׂכָר צְבִיעַת הַמֵּאוֹיֵשׁ שְׁלֹא יַעֲלֶה הוֹצֵאת לִנְי' חֲתִיכוֹת וְכִבָּר צִדֵּק עֲצָמוֹ רֹאוּבֵן בְּטַעֲנָה זֹו שִׁפְתַּב וְכָל מֵה שֶׁיִּהְיוּ פָחוֹת מִנִּי מִצְבִיעַת מֵאוֹיֵשׁ יִהְיֶה חֲזִיב וְלִית דִּין וְלִית דִּיּוֹן שֶׁחֲזִיבֵהוּ יוֹתֵר ע"פ מֵה שֶׁיִּשְׁעָרוּ שְׁנֵי אֲנָשִׁי בְּקִיָּאִים בְּמִלְאָכָה וְאִם אַחַר שִׁמְסַר שִׁמְעוֹן לְרֹאוּבֵן עָשׂוּ חֲשָׁבוֹן עַל כָּלָם עַל מֵאָה חֲתִיכוֹת וְהַשְּׁלִים עִמּוֹ חוּבוֹ כְּמוֹ שֶׁבֵּא בַשְּׁאֵלָה נֹרֵא' שִׁיַּדַּע שִׁמְעוֹן כִּי הֵיָה צָרִיף בְּאוֹתָם לְבָנִים חֲמָשִׁים חֲתִיכוֹת לְכָל אֶחָד לַעֲשׂוֹתָם מֵאוֹיֵשׁ וְחֲמָשִׁים חֲתִיכוֹת צְבִיעַת פּוֹשְׁטִיקִישׁ וְלִכֵּן נִתְרַצָּה לְחֲשׁוּב עֲלֵיהֶם ג"כ מֵאָה חֲתִיכוֹת לְכָל אֶחָד כְּמוֹ בַשְּׁאֵר הַבְּגָדִים אֲדוֹמִים וְעכ"ז אִם יִשְׁאָרוּ הַבְּקִיָּאִים עֲשִׂיָתָם מֵאוֹיֵשׁ בְּפָחוֹת מִחֲמָשִׁים חֲתִיכוֹת לֹא יִחְשׁוּב לוֹ רֹאוּבֵן כִּי אִם כְּפִי מֵה שֶׁיִּשְׁוּמוּ שֶׁהֵיוּ צָרִיכִין לַעֲשׂוֹתָם מֵאוֹיֵשׁ כִּי יוּכַל שִׁמְעוֹן לֹמַר שֶׁשְׁנֵינִתְרַצָּה וְהָעֵלָם בְּחֲשָׁבוֹן לַעֲרֹף מֵאָה הֵיָה בְּטַעֲוֹת שֶׁחֲשָׁב שֶׁהֵיוּ צָרִיכִין לַעֲשׂוֹתָם מֵאוֹיֵשׁ נ' חֲתִיכוֹת: שֶׁאֵלֶּה הַיְלָמְדָנוּ רַבֵּינוּ רֹאוּבֵן מְכַר לְשִׁמְעוֹן סָף צָמֵר בַּס' פְּרָחִים לְזִמְן שֶׁשָּׂה חֲדָשִׁים וּבַהֲגַעַת הַזִּמְן אָמַר שִׁמְעוֹן לְרֹאוּבֵן אֵין לִי כְּמָה לְפָרֹעַ וְאַתָּה תִּבְקָשׁ אֵי זֶה מִצְנוֹאוֹת שֶׁאֲמַצָּא מְעוֹת לְפָרֹעַ לָךְ אִזְ הֲלֹךְ רֹאוּבֵן וְקָנָה מִלּוֹי שֶׁהֵיָה עָרַב שִׁמְעוֹן סָף בְּגָדִים וְקֹאֲרִיזִיאֵשׁ שֶׁיִּרְגַע וְקִצַּת צָמֵר טוֹוִי בְּסָף הַנִּז' וְהִעֲרִיכֶם לַעֲרֹף הַס' פְּרָחִים אַחַר גָּמַר עֲשׂוֹתָם וְלֹא נִמְדָדוּ וְלֹא נַעֲשָׂה מְשִׁיכָה שׁוּם דָּבָר כִּי לֹא הָיוּ נִגְמְרוֹת עַדִּין וְלִקְחָם עַל הַחוּב שְׁלוֹ עַל מְנַת שִׁמְצָא מִי שִׁיקְנָם מִמֶּנּוּ בְּסָף הַשְּׁשִׁי פְּרָחִי שְׁלוֹ וְעַל מְנַת שִׁשְׁמְעוֹן לֹא יִקְנֶם מִמִּי שִׁיקְנָם מִמֶּנּוּ וְאִזְ הֲלֹךְ רֹאוּבֵן לְבִנְיָמִין וְאָמַר זֶה שִׁקְנִיתִי מִלּוֹי תִקְנָה אוֹתָם מִמֶּנּוּ בְּכָף שֶׁלְקַחְתִּי וְתִמְכַר' לְשִׁמְעוֹן בְּעַל חוּבִי לְזִמְן שֶׁנָּה אַחַת בְּסָף ס"ט פְּרָחִים לְשָׁנָה אַחַת שֶׁכָּף עוֹלָה רִינַח ס' פְּרָחִים לִט"ו בְּמֵאָה לְשָׁנָה אַחַת וְקִנְאַם בְּנִימִין מִרֹאוּבֵן בַּס' עַל מְנַת שִׁיקְנָה אוֹתָם שִׁמְעוֹן בַּס"ט וְקִנְאַם וְשׁוּם אֶחָד מֵהֶם לֹא מָשָׁךְ וְלֹא רָאָה מִדַּת הַבְּגָדִים לְפִי שְׁלֹא נִגְמְרָה מִלְאֲכָתָן עַדִּין וְנִשְׁאָרוּ עַד הַיּוֹם בְּיַד לּוֹי וְלִבְטָחוֹן שִׁיפְרַע שִׁמְעוֹן לְבִנְיָמִין בְּזִמְן הַנִּז' הַס"ט פְּרָחִי נִתְּנוּ רֹאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן מִשְׁכּוֹן בְּיַד בְּנִימִין לְבִטְחוֹן הַס"ט פְּרָחִים וְתוֹבַע בְּנִימִין מִשְׁמְעוֹן שִׁיפְרַע לוֹ וּמְשִׁיב לוֹ שִׁמְעוֹן אֲנִי אֵינוֹ חֲזִיב לְרֹאוּבֵן רַק ס' פְּרָחִים וְקִנְוִיָּא עֲשִׂית' לִיקַח מִמֶּנּוּ רַבִּית לַעֲרֹף ט"ו כִּי לֹא רֵאִיתִי וְלֹא מְשַׁכְּתִי וְלֹא מְדַדְתִּי וּבִנְיָמִין אוֹ

שְׁכָר כָּתוּב עָלָיו שֵׁם סֵתָם עַל הַס"ט פְּרָחִי יוֹרֵינוּ רַבֵּינוּ עִם מִי הַדִּין: תְּשׁוּבָה כְּפִי הַנְּרָאָה מִן הַשְּׂאֵלָה קִנְיֹת וּמְכִירוֹת אֵלּוּ לֹא יֵצְאוּ לְפֹעֵל וְנִשְׁאַרוּ הַבְּגָדִים בְּיַד לֹוי פְּנוּנֹת הַכֹּל הִנֵּה שְׂיִתָּן בְּנִימִין לְרֵאוּבֵן הַשְּׂתִים פְּרָחִים שְׁהִיָּה חֲזִיב לֹו שְׁמַעוֹן וְשִׁיפְרַע שְׁמַעוֹן ס"ט לְבִנְיָמִין עַל הַס' שְׁפָרַע לְרֵאוּבֵן בְּעֵדוֹ וְהָרִי זֶה רַבִּית קְצוּצָה אִפִּי' שְׁלֹא הִנֵּה מִחֻשְׁבוֹן זֶה הָרִינַח כֹּל ט"ו לְמֵאָה אֶלָּא שְׂנִתָּן בְּנִימִין שְׂשִׁים לְרֵאוּבֵן בְּעֵד חוֹב שְׁמַעוֹן וְנִתְחַזְּב לְשְׁמַעוֹן לְפָרוּעַ לֹו יוֹתֵר מִן הַשְּׂשִׁים הוּא רַבִּית וְאֵם הָיָו אֵלּוּ הַקִּנְיֹת וּמְכִירוֹ' בְּפֹעֵל שְׂרֵאוּבֵן קָנָה מְלוֹי בַס' וּלְקַחֵם.

וּמְכָרָם לְבִנְיָמִין לַס' כְּמוֹ שְׁקִנְיָאָם כְּמוֹ שְׁפָתוֹ' בְּשְׂאֵלָה וְקַבֵּל הַמַּעוֹת מִבְּנִימִין וּבְנִימִין מְכָרוּ לְשְׁמַעוֹן בַס"ט וּמְסָר' לִידוֹ לְזִמְן שְׁנָה הָרִי בְּיַד שְׁמַעוֹן ס' מִן הַצָּמֵר הָרֵאשׁוֹן וּכ"ט מִן הַבְּגָדִי' שְׁקָנָה מִבְּנִימִין שְׁהֵם קכ"ט וְיִפְרַע לְבִנְיָמִין כ"ט וְלְרֵאוּבֵן הַס' שֶׁל הַצָּמֵר שְׁלֵקַח מִמֶּנּוּ שְׁעֵדִיין לֹא קַבֵּל רֵאוּבֵן דְּמִי הַצָּמֵר אֶלָּא דְּמִי הַבְּגָדִים שְׂנִתָּן לְבִנְיָמִין א"כ מָה שְׁהֵלֶךְ רֵאוּבֵן לְטָרוּחַ לְיִקַּח מְלוֹי כְּדִי שְׁיִפְרַע לֹו שְׁמַעוֹן לְתַהוּ וְהֵבֵל כַּחוֹ פְּלָה כִּי עֵדִיין לֹא נִפְרַע מֵהֶם וּמָה הָרוּיִחַ לְיִקַּח בַס' וְלְמַכּוֹר בַס' זָבִין וְזָבִין תַּגְרָא אִיקָרִי וְלָמָּה נִתָּן הוּא גַם מִשְׁכּוֹן לִיד בְּנִימִין אִם מְכָר לֹו מְכִירָה גְמוּרָה אֶלָּא נְרָאָה בְּנִדְאִי כִּי אֵלּוּ הַמְכִירוֹ' וּקִנְיֹת לֹא הָיָו בְּפֹעֵל אֶלָּא סִיבּוּבִים לְהֵרָאוֹת כִּי בְּנִימִין קָנָה בַס' וּמְכָר בַס"ט שְׁלֹא הִנֵּה בּוֹ רַבִּית וּבְגָדִים אִין פָּאן וּמְכִירָה אִין פָּאן אֶלָּא רַבִּית קְצוּצָה כִּי הַבְּגָדִים נִשְׁאַרוּ בְּיַד לֹוי הַמוֹכֵר הָרֵאשׁוֹן וְאִפִּי' שְׁלֵקַח קִנְיֹן רֵאוּבֵן שְׁקָנָה מְלוֹי וְלֹוי שְׁמְכָר לֹו וְרֵאוּבֵן לְקַח קִנְיֹן שְׁמְכָר לְבִנְיָמִין וּבְנִימִין שְׁמְכָר לְשְׁמַעוֹן כֹּל אֵלּוּ הַקִּנְיָנִים הֵם בְּכַדִּי וְאִפִּילוֹ הָיָו הַבְּגָדִים עֲשׂוּיִי' וְהָיָו עוֹשִׂים כֹּל אֶחָד מְשִׁיכָה בְּהֵם פִּינּוֹן שְׁנִשְׁאַרִים בְּיַד לֹוי הַמוֹכֵר הָרֵאשׁוֹן שְׁהִיָּה עָרֵב אִיגְלֵאִי מְלֵתָא שְׁהַכֹּל קִנּוּנִיָּא וְאִין פָּאן מְכִירָה וּקִנְיָה כֹּלֵל וְאִפִּילוֹ שְׁהִיָּתָה קִנְיָה בְּפֹעֵל מָה שְׂאִינוֹ כֹּן הִנֵּה רֵאוּבֵן קוֹנָה עַל מְנַת שְׁיִקְנָה מִמֶּנּוּ בְּנִימִין וּבְנִימִין עַל מְנַת שְׁיִקְנָה מִמֶּנּוּ שְׁמַעוֹן וְאִין בְּהֵם קִיּוּם כֹּלֵל כִּי פְּנוּנֹת הַכֹּל הִנֵּה שְׂיִתָּן בְּנִימִין ס' לְרֵאוּבֵן עַל חוֹב שְׁמַעוֹן וְיִקַּח ס"ט מִשְׁמַעוֹן וְאֵם יִכְחִישׁ בְּנִימִין כֹּל זֶה וְיִמְצִיאוּ שְׁטָרִי חוֹב סֵתָם שְׁחֲזִיב לֹו שְׁמַעוֹן ס"ט בְּנִימִין גְמוּרָה וּמְכָרִי לְחֲזִיב שְׁבוּעָ' וְלֹא חָרַם כֹּלֵל אִזְ צָרִיף שְׁיִכְרַר שְׁמַעוֹן מָה שְׁטַעַן וְיִטִּילוּ ב"ד חָרַם שְׁלֹא יִטְעִנוּ טַעֲנוֹת שְׁקָר וְלֹא יִשִּׁיב אֶחָד לְחֻבְרוֹ אֶלָּא תְּשׁוּבָה אֲמִיתִית וְאֵם לֹא יִתְפָּרַר הָעֵנִין יִתְחַזְּב לְפָרוּעַ לְבִנְיָמִין מִפְּחַ הַשֵּׁט' חוֹב שְׁבִידוֹ אִם הוּא כְּתוּב בְּשְׁלִימוֹ' בְּנִימִין גְמוּרָ' ע"י וְאַחַר הַפְּרַעוֹן יוֹכֵל לְטַעוֹן עָלָיו שְׁלֵקַח מִמֶּנּוּ רַבִּית עַל הַדְּרָף הַנִּזְכָּר' וְאִז יִפְרַע וְיִוצִיא הָרַבִּית קְצוּצָה בְּדִינָם אוֹ יִשְׁבַּע שְׁלֹא עָבְרוּ הַדְּבָרִים כֹּף אֶלָּא בְּאִנְפֵּן אַחַר וְיִרְאוּ אִז הַדִּינָם אִם יֵשׁ שׁוּם רַבִּית בְּמָה שְׁיִוָּדָה הוּא אַחַר הַשְּׁבוּעָה שְׂאֵלָה וְעַל דְּבַר תַּקְנַת רַבֵּינוּ גְרֵשׁוֹן ז"ל מ"ה שְׁלֹא יִשָּׂא אָדָם אִשָּׁה עַל אִשְׁתּוֹ אִפִּי' שְׁנוּדָה שְׁנִתְפָּשֵׁט' גְזַרְתּוֹ עַד אַחַר אֶלְפֵי הַה' וְלַעוֹלָ' וְגַם בְּכֹל הָאֲרָצוֹ' שְׁיִלְכוּ בְּנִים וּבְנֵי בְּנִים שֶׁל אוֹתָם הַגְּלִילוֹת שְׁקַבְּלוּ תַקְנַת רַבִּי גְרֵשׁוֹן ז"ל יֵשׁ חֲכָמִים כְּמָה וְכְמָה רֵאשׁוֹנִים וְאַחֲרוֹנִים שְׁהוּרוּ כִּי לֹא תִיקֵן הַגָּאוֹן בְּמִקוֹם שְׂשִׁיב בּוֹ בִּיטוּל מַצּוֹת עֲשֵׂה וְעָלִיהֶם יֵשׁ לְסִמּוֹף הַלְכָה לְמַעַשׂ' כְּמוֹ נ"ד הָרִין כְּרָלִיו שְׁמַתוֹ בְּנִי' בְּחִיּוֹתוֹ קָרוֹב לְזִקְנָ' וְשִׁיבָה וְאִשְׁתּוֹ עַמְד' מְלֻדָת זֶה כְּמָה שְׁנִים וְיָדוּעַ כִּי זִיווּגוֹ נָאָה לֹא מִשׁוּם אִיבָה ח"ו רוצ' לִישָׂא עָלֶיהָ וְגַם הִיא וְהוּא קָשָׁה עָלֶיהָ הַגְּרִירוֹשִׁין וְאִינוֹ נוֹשָׂא אִשָּׁה כִּי אֶלָּא לְשֵׁם שְׂמִים לְמַצּוֹת פְּרִיָּה וְרַבִּיָּה הָאֵל יְתִי יִשְׁלִים פְּנוּנֹתוֹ הַטּוֹבָה נְאֻם הַמְבִי"ט: שְׂאֵלָה ז רֵאוּבֵן וְשְׁמַעוֹן עֲשׂוּ שׁוֹתְפוֹת בְּאִנְדִּירְנוּפֵל בְּאִנְפֵּן שְׁלֵלֶךְ רֵאוּבֵן דְּרָף יָם לְמַצְרֵי' וְיָבִי' סְחוּר' לְאִנְדִּירְנוּפֵל וְהָרִינַח יִחְלוֹקוּ כִּידוּעַ בִּינֵיהֶם וּבָא לֹוי וְנִתָּן לְרֵאוּבֵן

גם כן מעות להבי' סחורה בתורת פאטוריאָה וְהֵלֵךְ רְאוּבֵן לְדַרְכוֹ וְקָנָה הַסְּחֹרוֹ וּבַחֲזָרָתוֹ
נִטְבַּע בַּיָּם בְּתוֹךְ הַנָּמֶל שֶׁל אֶסְכַּנְדְּרִי וְעָלוּ מִן הַיָּם קִצְתַּת סְחֹרוֹת וּבָא יוֹרֵשׁ רְאוּבֵן מִצִּידוֹן
לְאֶסְכַּנְדְּרִי וְתַפֵּשׂ כָּל הַסְּחֹרוֹ' כִּי חָשַׁב שֶׁהֵם שָׁלוֹ בְּתוֹר' יְרוּשָׁה וְשָׁמְעוֹן וְלוֹי נִתְּפָשְׁרוּ
בְּאֶנְדִּירוֹנוֹפֶל עִם אֶלְמֶנַת רְאוּבֵן בְּפָחוֹת מִכְּתוּבָתָהּ שֶׁהִיְתָה כְּתוּבָה י"ב אֲלָפִים לְבָנִים
וְנִתְּפָשְׁרוּ עַל שְׁמֵנַת אֲלָפִים לְבָנִים וְלִקְחוּ מִמֶּנָּה הִרְשָׁאָה עַל נְכִינִית כְּתוּבָתָהּ וְשִׁלְחוּ מִיִּרְשָׁה
מִצְדָּה וּמִצְדַּד הָאֶלְמֶנָה לְאֶסְכַּנְדְּרִיָּה אֲצֵל הַיּוֹרֵשׁ וְעָמַד הַמְּוֹרְשָׁה לְדִין עִם הַיּוֹרֵשׁ וְטָעַן
טָעֲנוּתוֹ הַיּוֹרֵשׁ הַגִּזְפ' בְּבֵית דִּין בְּאִנְפֵן שְׁמִפְחַח דִּין זָכָה הַיּוֹרֵשׁ לַעֲכָב אֲצֵלוֹ הַסְּחֹרוֹת
וְהַמְּוֹרְשָׁה נִתְּפָשֶׁר עִם הַיּוֹרֵשׁ בְּאִנְפֵן שִׁיִּסְלַק יָדוֹ מִן הַסְּחֹרוֹת וְנָתַן לוֹ מִתּוֹרַת מִתְּנָה
חֲמִשִּׁים פְּרָחִי וְעָשׂוּ שְׁטֵר בִּינֵיהֶם וְלִקַּח הַמְּוֹרְשׁ' כָּל הַסְּחֹרוֹת וְהֵלֵךְ לוֹ לְאֶנְדִּירוֹנוֹפֶל
אֲצֵל שְׁמָעוֹן וְלוֹי וְהָאֶלְמֶנָה וְעָתָה שְׁמָעוֹן וְלוֹי רוֹצִים לְנַכּוֹת מִן הָאֶלְמֶנָה הַחֲמִשִּׁי פְּרָחִי
שֶׁלִּקַּח הַיּוֹרֵשׁ בְּאִמְר' שֶׁתֵּלֵךְ לְגַבּוֹי מִהַיּוֹרֵשׁ אִף הִיא תָּשִׁיב אִמְרִיהָ כִּי אֵין לָהּ עֶסֶק דְּבָרִי
עִם הַיּוֹרֵשׁ אַחַר שֶׁכָּתַח הִרְשָׁאָתָהּ וְהִרְשָׁאָתָם עָשָׂה הַמְּוֹרְשָׁה מֵהַ שְׁעָשָׂה וְיֵשׁ בְּיָדָהּ שְׁטֵר
חֹב עָשׂוֹי עַל שְׁמָעוֹן וְלוֹי בְּשָׁבוּעַ' הַפְּשָׁרָה שְׁנִיתְּפָשְׁרָה עִמָּהֶם בְּזֶה הָאִנְפֵן שְׁנִיתְּפָשְׁרוּ שְׁמָעוֹן
וְלוֹי לְתַת לְאֶלְמֶנָה שְׁמֵנַת אֲלָפִים לְבָנִים תּוֹךְ שְׁלִשִׁים יוֹם לְהַגְעַת הַסְּחֹרוֹת לְאֶנְדִּירוֹנוֹפֶל
בֵּין אִם יָבֵא מְעַט אוֹ הֵרֵב' וְטוֹעֵנַת הָאֶלְמֶנָה שִׁיִּקְיָמוּ שְׁבוּעָת' אוֹ אַחַר שֶׁהֵם רוֹצִי לְנַכּוֹת
מִהַסֵּף שְׁנִיתְּפָשְׁרוּ בְּטַל' הַפְּשָׁר' מַעֲיָקְרָא וְתוֹכַע כָּל כְּתוּבָת' מִשְׁל' וְהֵם רוֹצִים לְהַעֲמִיד
הַפְּשָׁרָה וּלְנַכּוֹת לָהּ הֵנ' פְּרָחִים וְעָתָה יוֹרְנוּ רַבִּינוּ מוֹרָה צָדֵק הַדִּין עִם מִי וְאִם יִהְיוּ
עֹבְרִינִים עַל הַשְּׁבוּעַ' וְאִם יֵשׁ לְאֶלְמֶנָה צַד תְּבִיעָה עִם הַיּוֹרֵשׁ וּמֵאֵת ה' תִּהְיֶה מִשְׁפֹּרְתָּהּ:
תְּשׁוּבָה אִם הַסְּחֹרוֹ' שִׁיִּצְאוּ קִצְתָּם מִן הַנָּמֶל הָיוּ יְדוּעוֹת שֶׁהָיוּ שֶׁל שְׁמָעוֹן וְלוֹי אִיךְ זִכּוֹ
ב"ד לַיּוֹרֵשׁ רְאוּבֵן שִׁיִּעֲכָב בְּיָדוֹ הַסְּחֹרוֹת עַד שֶׁהִנְצִירָהּ הַמְּוֹרְשָׁה לְתַת חֲמִשִּׁי פְּרָחִים
לַיּוֹרֵשׁ כְּדִי שִׁיִּסְלַק יָדוֹ מֵעַל הַסְּחֹרוֹ' וְאַחַר שֶׁזָּכָה הַיּוֹרֵשׁ בְּסְחֹרוֹת מִפְּחַח הַדִּין כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב
בְּשָׂאֵלָה אִיךְ נִתְּרָצָה לְתַת כָּל הַסְּחֹרוֹ' עַל חֲמִשִּׁים פְּרָחִים שְׁנִיתְּנוּ לוֹ כִּי מִסְתַּמָּא הַסְּחֹרוֹ'
שִׁיִּצְאוּ מִן הַנָּמֶל וְנִתְּנָם לְמוֹרְשָׁה הָיוּ שְׁוֹת הַרְבֵּה שֶׁהָרִי שְׁמָעוֹן וְלוֹי הֵם רוֹצִים לְנַכּוֹת
לְאִשָּׁה כְּחֲמִשִּׁים פְּרָחִים וְלִיתֵן לָהּ תְּשָׁלוּם הַשְּׁמֵנַת אֲלָפִים וְהִיא אֵינָה רוֹצָה אֲלֵא שִׁיתְּנוּ
לָהּ כָּל הַשְּׁמֵנָה אֲלָפִים כְּמוֹ שֶׁהִתְנוּ עִמָּהּ וְנִשְׁבְּעוּ לָהּ נִרְאָה שִׁישׁ בְּסְחֹרָה שֶׁהִבִּיא הַמְּוֹרְשָׁה
דִּי לַח' אֲלָפִים וְהִנֵּת' לְשְׁמָעוֹן וְלוֹי לְקַצ' הַסְּחֹרוֹת שֶׁלָּהֶם וְכִי תִימָא בְּמָה שֶׁכָּתוּב שְׁמִפְחַח
הַדִּין נִתְּנוּ זְכוֹת לַיּוֹרֵשׁ רְאוּבֵן וְהַב"ד שֶׁדָּנוּ צָרִיכִים לִיתֵן טַעַם לְדַבְּרֵיהֶם: עֲנִין תְּבִיעַת
הָאֶלְמֶנָה כְּתוּבָת' מִסְחֹרוֹת אֵלוֹ אִם הָיוּ יְדוּעוֹת לְשְׁמָעוֹן וְלוֹי לֹא הִיָּה לָהּ דִּין לְנַכּוֹת
כְּתוּבָתָהּ מֵהֵן כִּי אֵין שְׁעָבוּ' לְאִשָּׁה עַל עֶסְקָא אוֹ עַל שְׁוֹתָפוֹת שֶׁכָּיֵד בְּעֵלָה כְּשִׁמַּת אֲלֵא
מִחֻלְקוֹ וְאִם טָעוּ בְּזֶה שְׁמָעוֹן וְלוֹי שֶׁחֲשָׁבוּ שֶׁהִיָּה לָהּ שְׁעָבוֹד עַל סְחֹרוֹתָם הַפְּשָׁרָה הִיא
בְּטָעוֹת וְאֵינָם חִיִּיבִים לְתַת לָהּ אֲלֵא מָה שֶׁהִיָּה לְבַעֲלָהּ בּוֹ זְכוֹת בְּסְחֹרוֹ' שֶׁלוֹ בְּשְׁוֹתָפוֹ' עִם
הַסְּחֹרוֹת שֶׁלָּהֶם וּמִצְדַּד הַשְּׁכִירוֹת שֶׁהִלֵּךְ בְּשִׁלְיָחוֹתָם בְּמָה שֶׁהִיָּה זוֹכָה בְּעֵלָה הִיא לָהּ זְכוֹת
וְלֹא בְּיוֹתֵר וְאִפְשָׁר לְהִלִּיץ בְּעַד ב"ד כִּי לֹא נִתְּבָרַר אֲצֵלָם שְׂאֵלוֹ הַסְּחֹרוֹת שֶׁעָלוּ מִן הַיָּם
וְתַפְשָׁם הַיּוֹרֵשׁ הָיוּ הַסְּחֹרוֹת שֶׁקָּנָה רְאוּבֵן מִמֶּנּוּ' שְׁמָעוֹן וְלוֹי וְטָעוּ הַיּוֹרֵשׁ שֶׁהִכֵּל הִיָּה
לְאָבִיו אוֹ שֶׁהָיוּ אוֹת' הַסְּחֹרוֹ' שֶׁעָלוּ מִן הַיָּם שֶׁל אַחֲרִים כִּי כְּמָה סוֹחְרִים הָיוּ בָּאִים
בְּסְחֹרוֹתָם בְּאוֹתָהּ סְפִינָה וְשָׂאֵר סְפִינּוֹת שֶׁנִּשְׁבְּרוּ עִמָּהּ אוֹ שֶׁהִיָּה כְּבָר אֲבוּדוֹ' הַסְּחֹרוֹת
בְּיָאוֹשׁ בְּעָלִים וְזָכָה הַיּוֹרֵשׁ אוֹת' מִן הַהֶפְקֵר אַעפ"י כִּי כָּל זֶה הִיָּה צָרִיךְ דְּקָדוּק הַרְבֵּה
וְעַכ"ז הַיּוֹרֵשׁ הִיָּה יוֹדֵעַ שְׁמָה שֶׁזָּכָה מִמָּה שֶׁעָלָה מִן הַיָּם הִיָּה מִפְּחַח הַסְּחֹרוֹת שֶׁל הַשְּׁוֹתָפוֹת

וַיַּדַע שֶׁהָאֱלֹמְנָה נִתְפָּשֶׁר' כְּבָר עִם שְׁמֵעוֹן וְלוֹי וְרָצָה לְתַת לַמְּוֹרָשָׁה כָּל הַסְּחָרוֹת מִפֶּתַח
הַהַרְשָׁאָה שֶׁל הָאֱלֹמְנָה וְשְׁמֵעוֹן וְלוֹי וְאִם כֵּן הַדִּין הוּא שְׁפִינָן שֶׁהֵם נִתְחַיְיבוּ וְנִשְׁפָּעוּ לְתַת
לָהּ ח' אֲלֵפִים לְכַתְּוֵבָתָהּ בֵּין יָבוֹא מְעַט אוֹ הֶרְבֵּה כְּמוֹ שְׁכַתּוֹב בְּשֵׁאלָה חַיִּיבִים לְשֵׁלֵם לָהּ
כָּל הַח' אֲלֵפִים מִפֶּתַח הַקֶּנֶן וְהַשְּׁבוּעָה כִּי הַחֲמִשִּׁי פְּרָחִים שְׁנָתָן הַמְּוֹרָשָׁה לְיֹרֵשׁ הִיָּה
לְתוֹעֲלֹתָם שְׁמֹסֵר בְּיָדוֹ כָּל הַסְּחָרוֹת: שֵׁאלָה ח יִלְמְדֵנוּ רַבֵּינוּ מוֹרְנוּ מְאוּר הַגּוֹלָה רְאוּבֵן
שֶׁהִשִּׁי אֶת בְּנוֹ וְלֹא נָתַן לוֹ אֶלָּא מְאָה פְּרָחִים שֶׁל תְּכַשִּׁיטִי זָהָב לְאַשְׁתּוֹ וּמָה שֶׁהִיָּה נוֹשֵׂא
וְנוֹתֵן הַכֹּל הִיָּה שֶׁל אָבִיו וְלֹא הִיָּה עוֹשֶׂה מְאוּמָה כִּי אִם בְּרִשׁוֹתָו וְלֹא הִיָּה לוֹ קָרָן כָּלֵל
וְאָבִיו הִיָּה מְפָרְנֵסוֹ וְאוֹכֵל בְּשִׁלְחָנוֹ עֵתָה נִפְטָר בֶּן רְאוּבֵן וּבְתוֹךְ שְׁלֹשִׁים יוֹם נִפְטָרָה אִשְׁתּוֹ
וְבֹא חֲמִיו לְתַבּוּעַ מְרֵאוּבֵן הַכְּתוּב' שֶׁל בְּתוֹ יוֹרְנוּ מוֹרְנוּ אִם יֵשׁ לוֹ דִּין לְתַבּוּעַ מְרֵאוּבֵן:
תְּשׁוּבָה אִם בֶּן רְאוּבֵן הִיָּה דָר עִם אִשְׁתּוֹ בְּבֵית אָבִיו סְמוּךְ עַל שִׁלְחָנוֹ אֵינָה יְכוּלָה לְתַבּוּעַ
מְרֵאוּבֵן חֲמִיָּה אוֹ אֲבִיָּה בְּעֵדָה כִּי אִם כָּל מָה שֶׁהוּא יוֹדֵעַ שֶׁהִבִּיאָה מִבֵּית אֲבִיָּה בְּגִדּוֹנֵי
וּמָה שֶׁהוּא מִן הַתְּכַשִּׁיטִי שֶׁל מְאָה פְּרָחִים שְׁנָתָן רְאוּבֵן לְבָנוּ וּבְכָל זֶה לֹא הִיָּתָה צְרִיכָה
שְׁבוּעַ אֱלֹמְנָה בְּפָרֵט בְּנִכְסֵי גִדּוּנֵיהָ וְגַם בְּתְכַשִּׁיטֵין הַנּוֹזְפֵרים אִם נִמְצְאוּ בְּחֵדֵר שֶׁהוּא
מִיְּחֻד לָהּ לְיִשָּׁן אַע"פ שֶׁהִיוּ סְמוּכִים עַל שִׁלְחָן רְאוּבֵן אוֹ בְּאַרְגֵז הַמִּיְּחֻדָּת לְתְכַשִּׁיטִי
וּלְבוּשֵׁי אֲפִילוֹ בְּבֵית חֲמִיָּה וְרְאוּבֵן יִקְבֹּל חֶרֶם סֵתֵם כִּי לֹא הִיָּה לְבָנוּ שׁוֹם דְּבָר אַחֵר וְלֹא
נָתַן לוֹ שׁוֹם מִתְּנָה אַחֵר כִּף חוּץ מִן הַמְּאָה פְּרָחִים וְאִם הַשְּׁבִיעוּתָה עַל כְּתוּבָתָהּ קוֹדֵם שְׁמֵתָהּ
יֵשׁ לָהּ לְגַבּוֹת מִכָּל מַלְבוּשֵׁי בְּעֵלָהּ וּדְבָרִים הִידוּעִי לוֹ אֲפִילוֹ הֵם בְּבֵית חֲמִיָּה וְאִם הִיָּתָה
מִיְּחֻדָּת בָּהֶם קוֹדֵם שְׁתֵּמוֹת אֲפִי שֶׁלֹּא נִשְׁפָּעָה אֵין מוֹצִיאֵין מִיַּד אֲבִיָּה אוֹ יוֹרְשִׁיָּה וּלְפִי
קִיצוֹר הַשֵּׁאלָה בָּאָה הַתְּשׁוּבָה וְאִם יֵשׁ בֵּינֵיהֶם טְעֻנוֹת עַל זֶה נֶאֱמַר הַמְּבִי"ט: שֵׁאלָה ט
נִשְׁאֲלֵתִי עַל דְּבַר רְאוּבֵן שֶׁהִשִּׁי בְּתוֹ לְשְׁמֵעוֹן וְנָתַן לָהּ מַלְבוּשֵׁי וְתְכַשִּׁיטִי בְּגִדּוּנֵיהָ
וְנִתְחַיְיב עוֹד לְתַת לוֹ מְאָה פְּרָחִים בְּמַעוֹת בְּעֵין וְנִכְתְּבוּ בְּכַתּוּב' וְאַחֵר זְמַן מֵתָה בְּתוֹ קוֹדֵם
שֶׁיִּפְרַע לְחַתְּנָה הַמְּאָה פְּרָחִי וַיֵּשׁ תְּקַנ' בְּעֵיר כְּשֵׁמֵת אִשָּׁה בְּלֹא וְלָד שְׁתַּחֲזוֹר לְאֲבִיָּה חֲצִי
נִכְסָיו אוֹ שְׁלִשִּׁיתָה יוֹרְיָנוּ רַבִּי אִם יִזְכֶּה שְׁמֵעוֹן בְּחֵלֶק הַמַּגִּיעַ לוֹ מִמָּה שְׁנִתְחַיְיב לוֹ חֲמִיו
אוֹ לֹא: תְּשׁוּבָה עַל הַהִיא כְּהֵתָא דִּפ' נַעֲרָה כְּתַב לָהּ פִּירוֹת פְּסוּת וְכֹלִים שֶׁיָּבֹאוּ עִמָּה מִבֵּית
אֲבִיָּה לְבֵית בְּעֵלָהּ וּמֵתָה לֹא זָכָה הַבַּעַל בְּדְבָרִים הַלְלוּ וְכו' וְחֵלְקוֹ הַמְּפָרְשִׁים ז"ל שֶׁרַש"י
ז"ל כְּתַב דְּמִיָּרִי דְּמֵתָה מוֹהָאִירוֹסִין וְרַבִּי תָם פִּי שְׁמֵתָה מִן הַנִּישׁוּאֵין וְבֵא"ה סִימָן נ"ה
הִבִּיא דְּבָרֵי ר"ת דְּאֲפִילוֹ אִם נִיֶּסֶת אִם מֵתָה קוֹדֵם שֶׁיָּבֹאוּ לִיד הַבַּעַל אֵינוֹ יוֹרֵשׁ אוֹתָם
וְכַתַּב שְׁכָן הִיא מִסְקֵנַת הָרָא"ש ז"ל וּמַהֲרִי"ק סִימָן צ"א כְּתַב שְׁכָן הַסְּפִימוֹ רֹב פּוֹסְקֵי
הַלְכוֹת וְשְׁכָן כְּתַבוּ הַתּוֹס' הַלְכָה לְמַעֲשֶׂה דְּאֵין יְכוּל לְהוֹצִיא מִחֲמִיו וְהַפְּסִי הַכֹּל כְּרַבָּנָן
דְּבַרְיֵיתָא וְכוּ הַלְכְּתָא מִדְּמוּקֵי לָהּ כֹר' אֲלַעֲזָר בֶּן עֲזַרְיָה וְכו' וְהִבִּיא דְּבָרֵי כְּמָה פּוֹסְקִים
שֶׁהוּרוּ כֹר"ת וְכַתַּב כִּי אַעפ"י שֶׁיֵּשׁ פּוֹסְקִים חֲלוּקִים עַל זֶה רַבּוֹ הַפּוֹסְקִים כֹר"ת וְלֹא יְהִי
אֶלָּא פְּלוֹגְמָתָא דְּרַבְרַבְתָּהּ הַמַּע"ה וְשֶׁלֹּא נִמְצָא שׁוֹם פּוֹסֵק אַחֲרוֹן שֶׁיִּפְסֹק דְּלֹא כְּדְבָרֵי רַבִּי
תָם וְכו' עַל כָּל וּבִשְׁנֵי שְׁעָבְרוּ בַכֹּמ' מִגְּפוֹ בְּעֻנוֹת שְׁמֵתוֹ כְּמָה חֲתָנִים וְכוּלָם תּוֹךְ שְׁנֵתָם
וְאַחֵר כִּף וְהִיוּ בֵּינֵיהֶם מִי שֶׁהִיָּה חַיִּיב אֲבִיָּה לְחַתְּנוֹ סָף מָה וְלֹא הוֹצִיאָו אוֹתוֹ מִתַּחַת יָדוֹ
וְחֵלֶק עִם הַבַּעַל כְּמָה שֶׁכְּשֶׁאָר בְּיָדוֹ שֶׁל בַּעַל תְּכַשִּׁיטֵין אוֹ מִטְלָטְלִין: שֵׁאלָה י יִלְמְדֵנוּ רַבֵּינוּ
רְאוּבֵן שְׁמֵעוֹן וְלוֹי הִיוּ שְׁוֹתְפִין בְּחֻנוֹת וְנִפְטָר לוֹי וְחַיִּי לְרַבָּנָן וּלְכָל יִשְׂרָאֵל שְׁבִיק וְלְאַחֵר
מוֹתוֹ בָּא הַשׁוֹפֵט וְהַפִּיטְלָמָאנוּ וְאָמְרוּ שְׁכָל הַנְּכָסִים הִיוּ לְמִלְךָ שֶׁלֹּא הִנִּיחַ בָּנִים וּלְסַבַּת
אֲמָרָם שְׁכָל נִכְסֵי הַשְּׁוֹתְפוֹת הִיוּ שְׁלוֹ שֶׁהִיוּ נִכְסִים הֶרְבֵּה הוֹצְרָה לְהוֹצִיא מִמּוֹן כְּדִי לְהַצִּיל

הנכסים עכשיו טוענים השותפים ראובן ושמעון שאין להם לפרוע פלום מחלקם אלא מחלק הנפטור ויורשי הנפטור טוענים שאחר שלסבת רבוי הנכסים הוצרף להוציא ממון רב ראוי שיפרעו חלקם יורנו מורנו ורבינו הדין עם מי ושכרו פפול מן השמים עוד ילמדנו רבינו הנפטור הנה היה כותב בפנקסו כל מה שהיה לוקח מהשותפו וזה הנפטור הוציא בחייו הוצאו אחרות שאינם כתובים בפנקס כמלבושי וכיוצא בזה שיהיו לו נכסי אחרים מלבד מה שהכניס בשותפות ועכשיו טוענים השותפים כי לא היה יכול להיות לו נכסים מיוחדים כי כל הנכסים שהיו בידו היו של השותפות יורנו מורנו הדין עם מי ושכרו כפול: תשובה לא מצינו לשותף חיוב לשותפו במה שיתעסק בנכסי השותפו כי אם בדבר שיש בו פשיעה או ששינה ממנהג השותפו או הסותרים וגם במה ששומר שכן חייב כי הם פשוט שכן זה לזה פשאינו בפעלים ובגדון דידן איני רואה שום דין בטענת השותפו כי לסבת אמרם שכל נכסי השותפו היו שלו הוצרף להוציא ממון רב להציל הנכסי ושאין להם לפרוע כי אם מחלק הנפטור כי גם שלסבת אמרם שכל הנכסי היו של הנפטור הוצרכו להוציא ממון רב לא בשביל זה נתחייב הוא לפרוע מה שנקח כי סבה זו היא גרמא בעלמא ואינה דינא דגרמי ואפילו גרמא בעלמא דפטור הוא כשעשה הוא אותה הגרמא ד"מ שסלק הכרים מתחת הפלי שזרק חברו וכיוצא בזה שבסבת החילוק שעשה הוא נשבר הפלי ואפ"י הכי פינן שהוא לא נגע בכלי פטור לדעת רבים כמו שכתב בח"מ סימן שפ"ו שהוא גרמא בעלמא ואפילו גרמא אחרת שהיא גרמא בעלמא שכלי עלמא סוף סוף מן הגור' באה ואפ"י הכי פטור פינן שלא חשבינו לה דינא דגרמי אלא גרמא בעלמא ואפילו למאן דדאין דינא דגרמי כשהוא עושה וגורם ההיזק שהוא חייב ואם הוא אנוס בגרמא זו פטור אפילו בדינא דגרמי כמו ששרף שטר חוב של חברו באונס וכיוצא בזה ואם פן בגדון זה הגרמא או הסבה באה על מיתתו ועל פרחו מת ואפילו שבסב' מיתתו בא הפסד זה אין פאן אפ"י גרמא בעלמא שהוא לא עשה קודם מותו שום סבה שהיא הפסד לנכסי השותפו שאם היה הוא לוקח מנכסי השותפות והיה מניחם בביתו שלא מדעתם בבית אחרת ובאו השופט והפיטמלאגו והחזיקום עם נכסיו היה להם לשותפי טענה שפשע בהם אם לא היה דרף ומנהג השותפים שיניחו נכסי השותפו בשום בית מא' מהם אבל אלו הנכסים שנראה מן השאלה שהיו בחנו' בחזק' שלשתם לא עשה הנפטור קודם שום סבה שיעלילו על כל נכסי השותפות ומזלם גרם וההפסד על כולם ואפ"י הכי נראה לי כי מלבד שלישי ההפסד שהוא על נכסי הנפטור מצד ד"ד יקחו גם פן מנכסיו שלישי שאר ההפס' שנפטור מנכסי השותפו שחייב הוא גם פן היות בא שום הפסד בנכסי השותפות שהיה על כלם כי גם שכשמת אחד מן השותפין בטלה השותפות אפ"י תוף הזמן של שותפות הביטול הוא שיכולים לחלק השותפו היורשים והשותפי אבל כל עוד שלא חלקו ונכסי השותפי בחזקת שלשת' בלי נזק שיארע בהם הוא על כלם ונזק והפס' זה על כל נכסי השותפי הנשארים שלא נחלקו עדיין היה ולכך הוא על שלשתם מלבד השלישי הנ"ל שדבדינא דמלכותא לקחו על נכסי הנפטור: ויש לטוען היודע לטוען ביד השותפים לומר שאין השותפין חייבי' שום דבר פינן שבא מחמת הנפט' ממה ששינו בתוספת' שהביא הרי"ף והרא"ש פ' הגוזל בתרא: שותפין שמחלו להם המוכסין מחלו לאמצ' ואם אמרו משו' פלוני מחלו מה שמחלו מחלו לו ע"כ ודיע' ההפכי א' שאם לקחו ג"כ יותר מן הקצוב במקס הפל באמצע ואם אמרו

בשביל פלוני לקחנו יותר מה שלקחו יותר יהי עליו מחלק שישי לו באות' סחור' והכא נמי לא שנא שאלו מה שלקחו הוא על נכסי הנפטר שאם לא הנה הוא לא הי' לוקחי' שום דבר נהרי אומרים בפ"י כי מנכסי המת לוקחי' ויש בחלקו שבאות' הנכסי' של השותפות פדי מה שלקחו על הפל אבל אני אומר כי ערבקה ערבא צריה ולא נאמר בזה ידיעת ההפכים א' כי המוכס פשאומר משום פלוני אני מוחל מתנה הוא דיהיב ליה משלו ולא לשותפין אבל פשהוא לוקח ממה שהוא של פולם ולא ממה של אותו פלו' בלבד ואפי' שיאמר בפירוש פל זה שאני לוקח הוא עליה הפסד ולא על שותפיה לאו פל כמינני' שפל הנכסים הם בשותפות ואין אדם יכול לחלוק בלא דעת חברו כ"ש המוכס שלא מדעת פלם נהרי הוא פמי שנוטל מנכסים של אחרים ואו' לאחר בשבילה אני נוטל מאלו שאינו חייב פי אינו אפי' גרמא בעלמ' וכן זה הפלצומאני והשופט שלוקחי' השותפות ואומרים פי על הנפטר לוקחי' אע"פי שיחשבו שפלם הם נכסי הנפטר הר' הם לוקחים של אחרי' שהם השותפין פיון שהם בחזקת השותפו' ולא חלקום עדיין ומזלם גרם ואין חייבים יורשי הנפטר אלא בחלק הנוגע לנכסי הנפטר וחלק מה שיגיע לו ממה שלקחו יותר שהוא על שלשתם פיון שלא חלקו עדיין אעפ"י שנתבטל' השותפות כשמ' הוא כמו שכתבתי לבעלה: שאלה יא עוד בא בשאלה שהנפטר הנה פותב בפנקסו פל מה שהנה לוקח מן השותפות והוציא בחייו הוצאות אחרות שאינם פתובים בפנקסו כמלבושים וכיוצא בזה המעות שהיו לו מלבד מה שהכניס בשותפות וטוענים השותפים פי לא הנה יכול להיות לו נכסים מיוחדים פי פל הנכסים שפידו היו של שותפות: תשובה טענה זו של השותפין אינה טענה וצריה שיבררו הם לפני ב"ד פי נתחייב להשימ פל נכסיו בשותפות ושהניחם ולא נשאר לו שום מקום להוצאותיו פי אם מנכסי השותפות וכל עוד שלא יבררו זה לא יחשבו עליו מנכסי השותפות אם אלא מה שנמצא פתוב בפנקסו: שאלה יב ראובן ושמעון שהנה ביניהם ערעור על שדה אחת זה אומר שדה זו שלי הוא וזה אומר שדה זו שלי וכל אחד ואחד מהם הביא ראיות וחזיוקים לדבריו וישניהם עמדו בדין פה צובה והדיינים נתברר להם שהדין עם ראובן וכראות שמעון שפנסק הדין לזכות ראובן לא קבל עליו הדין והלה לו למדינת צפת והוציא שטרותיו וראיותיו לשני החקמים יצ"ו והחקמים יצ"ו פסקו הדין לזכותו על פי ראיותיו וטענותיו והביא פסק החקמים בידו ובא לצובה לערער על ראובן בעל דינו וכראות הדייני' אשר פה צוב' הפסק אשר ביד שמעון מחכמי צפת י"צו הספימו לדעת' ונכו שמעון וחייבו ראובן אז אמר ראובן לשמעון איך חייבונני החקמים שלא בפני גלכה שנינו ביחד לפני החקמים י"צו ונסדר טענותינו לפניהם וכל מה שיגזרו עלי אני אקיים ושמעון כאשר ראה הזכות בידו לא רצה לטרונח פעם אחר' ללכת לצפת אז ראובן שנס את מתניו והלה אצל חכמי צפת יצ"ו ונסדר להם טענותיו והביא לפניהם ראיותיו וכאשר הנה ראובן בעיר צפת בא שמעון אצל חכמי צובה ואמר להם ראו מה עשה לי ראובן שכשראה שהדין עמי ברח והלה לו ולכן בבקשה מכם עיינו בדיני והוציאו לאור משפטי אז הספימו לזכותו שלחו עמו שני יהודים שיעידו לפני הערפאות איך השדה היא של שמעון ואין לראובן בה שום דבר ומלבד השדה חייב ראובן לשמעון י"ז פרחים וכן הנה שהלכו והעיד בגז' וכתב חג"ה אחת מהערפאו' מזה הענין אחר פל זה בא ראובן ובידו פתב מחכמי צפת יצ"ו פתוב בו שילכו ראובן ושמעון לעירם ויעמדו לדין בפני טובי חשובי קהלם ויסדרו

טענוטיה' בפניה' וחשוי הקהל הנ' יכתבו כל טענותיהם מראובן ושמעון בפרטות אות באות וישלחו אותם אליהם ומה שיראה להם יעשו הן לזכות הן לחייב וראובן לקיום דברי חכמי צפת י"צו בא אצל שמעון ואמר לו דע כי הבאתי כתב מהחכמים יצ"ו שיעמדו שנינו בפני חשוי קהלינו ונסדר להם טענותינו ונוציא בפניהם ראיותינו ויכתבו כל טענותינו לחכמי צפת י"צו ושם יפסקו הדין או לזכות או לחיוב ושמעון בהיות פי הנה בידו חזוק מהחכמים י"צו ומצורף לה חג"א מהערפאות לא הטא אנו לדברי ראובן ולא לדברי החכמים אבל עשה דבר אחר שלא די שלא שמע לדברי החכמים אלא הלך וקבל על ראובן לערפאות פדי שיקיים החג"ה הנז' שכתב על ראובן פה צובה והערפאות שלחו אחרי ראובן ובא לפניה' והכחיש החג"ה הנז' ואמר מזוייפת היא ולעולם לא יעידו העדים עלי בדבר זה וכשמנע הערפאות כף תבעו משמעון שיביא העדים אשר הם מעידים על החג"ה ויעידו במה שהם יודעי ובעת ההיא מצא מהעדים לוי אשר העיד בצובה בחג"ה הנז' והוא בא לפני הערפאות ותבעו ממנו שיעיד האמת אמר מה עדות אוכל להעיד כי אני יודע שום עדות כלל ועיקר ולא נמצאתי בעת פתיבת החג"ה באופן שהכחיש מפל וכל וכראות הערפאו' כף החזקו החג"ה מזוייפת ובראו' שמעון כף אמר לערפאו' אני יש לי עדים שיבאו ויעידו על לוי העד שאמר בפניהם שהחג"ה הזאת נכתבה בפניו ונעשה הוא עד עליה ושמעון עשה כל זה לפי שהיה קרוב לשר המדינה ואוהבו כנפשו והיה עוזרו ומסייעו לעשות רע ובעת ההיא הביא שמעון שני עדים והעידו איך לוי אמר בפניהם שהחג"ה שפינד שמעון נכתב' בפניו והוא היה אחד מעדיה בעת ההיא החזיקו לוי במזנוף ומסרו אותו מערפאות לשר המדינה והוצרו להפסיד כל כף מעות יורנו רבינו אי זה דבר ישכון אור מי יתחייב לפרוע ההפסד אם ראובן אם שמעון הגורם או לוי העד ושכר כפול מן השמי': תשובה שמעון לא שמע למה שכתבו החכמים מצפת שיעמדו בפני חשוי קהלם ויכתבו טענותם וישלחו לחכמי צפת ולא רצה והלך לערפאות עם החוגיט ותבע מראובן וראובן אמר שהיה החוגיט מזוייפת ואמרו הערפאות לשמעון שיביא העדים הנז' בחוג"ט והביא את לוי ולוי כחש שלא היה עד ושמעון הביא עדים שהודה לוי שהוא היה עד בענין וע"ז הפסיד לוי מעו' שמעון חייב לפרוע ללוי כל מה שהפסיד כי לא היה חייב להעיד לוי בפני הערפאות והוא שהביא עדים עליו שפחש העדות חייב כל ההפסד אפילו שהיה אמת שפחש כיון ששמעון עבר על מה שצווי לו שיעמדו בפני חשוי קהלם וכו' וחרף וגדף לחכמים כמו שכתבו בכתב ומוסיף לחטוא ללכת בערפאות כי החוגט שכתב בפני הערפאות אפילו שהיה ברשות חכמי צובה היה על פי אמר שמעון כי ראובן ברח אח"כ נודע כי לא ברח אלא שבא לצפת והביא כתב החכמים שיעמדו בפני חשוי קהלם ואז חכמי צובה עצמם ראו שלא ברח אלא הלך להביא הכתב הנזכר ואחר שלא הטא שמעון אנו לדברי החכמים וחרף והלך לערפאות שמעון חייב בכל מה שהפסיד לוי וחיוב ללכת עם ראובן לחשוי קהלם לסדר טענותיהם ולחזור לעמוד בדין לפני חכמי צפת כמו שכתוב בכתב שפינד ראובן: שאלה יג ראינו פסק דין שפסקו חכמי צובה הדין הר"מ והחכם הר' משה הלוי ו' אלקביץ שראו ושמעו התביעות והטענות והראיות ושטרות ועדים וחוגה שפינד עבדאלה בר יוסף וביד בעל דינו קרובו מנצור בר' יעקב וכתבו שהדין עם עבדאלה ואחיו ושגזרו על מנצור שיתחזיר להם שלישי חצי הפרדס ושאיין לו בו שום זכות ולא שום תביעה ולא שום שעבוד ולא

שום חזקה כולל ע"כ ומפני שחזר פה מנצור ונתרעם על שהיו לו עדויות או ראיות אחרות נגד הפ"ד נתננו לו פתב שיברר זכיותיו וחזר עבדאלה להביא פה פתבים חתומים נגד מנצור וחזרנו לכתוב שיבררו שני הפתות כל טענותיהם בעירם שיודעים כל מה שאירע ביניהם מתחלה ועד סוף ונדענו על פי פתב חכמי צובה שלא רצה מנצור ושהלך לערפאות על עבדאלה והיה רוצה לאמת חוגיט אחת נגד עבדאלה ולא רצה העד להעיד והפסיד העד על ידו ממון וחי' מנצור לפרוע לו מה שהפסיד כי בדין עשה העד שלא רצו להעיד באופן שבראה נדאי כי מנצור הוא המסרב בדין תורה ולכן אנחנו מקיימים הפסק דין שביד עבדאלה שהוא חתום בידו מיד הדיין הר' משה והחכם הר' משה ו' אלקביץ הלוי ועם כל זה לפני משורת הדין יחזרו לראות הראה או העדות שיש למנצור הנז' אם לא ראוהו אז כשפסקו הדין כי בפסק דין כתו' שראו כל טענותיה' ואם ראו אז מה שיראה עתה אין צריך שיחזרו לראות עתה אבל אם לא ראו יחזרו עתה לראות אם יש לו שום ראיה נגד מה שפסקו קודם ויכתבו מה שיראה להם ואם יסרב מנצור יכריזו עליו על כמה פעמים שעבר וגם אנחנו נכריז אותו פה בכל קהילותינו בחרם ונידוי בכל שפת עד שישוב בתשובה ושלום על כל ישראל: שאלה יד ראובן קדש לו אשה על אשתו וקמו קרובי אשתו זאת וערערו עליו על שרוצה לקחת אשה על אשתו ראשונה והוכרח לקבל עליו לאסור המקודשת וזה לשון האיסור שלו אסר עליו הנאת תשמיש פלונית בת פלוני בקרבן וזה בכח חרם ונידוי שקיבל עליו לדעת חכמי תוגרמא וחכמי ערב שטאן וחכמי אשפנז וקיבל עליו נזירות שמשון בכל תנאיו עליו לקיים איסור זה בכל חיי ע"כ ועתה אירע שמתה אשתו ורוצה ראובן לכנוס המקודשת שלו והיא גם היא צועקת שאינה רוצה לישאר כף כי יודעת באמת שראובן נשבע כמה שבועות שלא לגרשה: יורינו מורנו אם יש היתר לאחר זה אם לאו ואם ראובן עבר וכנס אם תצא ממנו אם לאו: תשובה פיון שזירות זה לא קבלו אלא על ערעורי קרובי אשתו שלא יקח אשה אחרת בחייה הוא דבר פשוט שלא פיון אלא בחיי אשתו וכבר מתה ואפי' שקבל עליו לקיים איסור זה כל מי חייב הוא בהיותו נשוי עם אשתו כל מי חייב ואחר שמתה אין פאן נזירות ולא איסור ולכתחילה יכול לכנסה כ"ש שלא תצא אם כבר פנס: שאלה טו החכם הר' שמואל גדול נטוב גם עם ה' גם עם אנשי' ראיתי שאלותיה ונפניתי ביום אחד מימי חול המועד של סוכות להשיב עליהם פי החכם הנעלה הר' יהודה בן החכם השלם האח וריע לי הר' משה עונקנירה אמר לי שהיו הולכים אנשים דרך שם מיד אחר החג והיה דבר האבד אצלה גם אצלי כי אולי לא יהיה לי פנאי אחר החג ממשא מלה מאן מלכי רבנו ושירים מאן שרים תלמידי חכמים במשא ומתן בדברי תורה ושאלות אחרות מבחוץ וטורח בעלי דינים וריבם מלבד קביעות למוד הישיבה עם החכמים והתלמידים יצ"ו: וראיתי את שאלותיה ה' ובאנרר צדקה התהלכת בראשונה וממנה אתחיל להשיבה על מה שכתבת מי שגזר בקונם לצדקה ורוצה לשנותה למצוה אחרת קודם שתבא ליד גבאי שיש מי שפסק כרבינו ברוך שכתבו התוספות פ"ק דערכין שיכול לשנותה למצוה אחרת ויש מי שפסק כבעלי התוס' שאינו רשאי כי אם ללוות בלבד ויש מי שהאריך המדה ופסק דאפי' אחר שפאו ליד גבאי יכול הנודר לשנותה וכו' למדנו רבינו על איזה פסק נסמך למעשה ע"כ לשונה ואני ראיתי כמה חילוקים אחרים בענין זה מכמה סברות מיו"ד ובב"י באיזה שנוי? הא מותר ובדבר רשות באיזה רשות ותמהתי

על זכות שכלה שלא הרגשת מה שיש קנשי בענין זה בין הפוסקים פי אתה פתבת פי לרבי ברוך שיכול לשנותו למצנה אחרת קודם שתבא ליד גבאי ולבעלי התוספות שאינו רשאי פי אם ללוותה בלבד וכמו שכתבו התוספו' הילכה נראה לומר דללוותה קאמר אבל לשנותה ודאי אסור פי נמי לא באת ליד גבאי כו' ורבינו יעקב סימן רנ"ט פתב משבא ליד גבאי אסור בין לו בין לגבאי ללוותו ולפרוע אחר תחתיו אבל יכולין לשנותו למצנה אחרת אפי' לא יפרעו אחרת תחתיה ע"כ ונהרי פאן סברא הפוכה שהוא דוחק גדול פי לדעת התוס' לשנותה אסור בין באת ליד גבאי בין לא באת וללוות' פי לא באת הא באת ליד גזבר מיהא מותר נר' פי יש יותר קולא בהלנואה מהשינוי ולרבי' יעקב יש יותר קולא בשינוי יותר מבהלנואה שכתבו משבא ליד גבאי אסור לכל ללוותה ויכולין לשנותה ועל זה צריך לתרץ פי יש צד בהלנואה שיהיה יותר קל משינוי מפני שחוזר ופורע לקני' הראשונה ובשינוי אינו חוזר לפרוע לקיים הראשונה ויש בהלנואה צד חמור שהוא משתמש במעות לדבר רשות מה שאין פו בשינוי וכן בשינוי קולא וחומרא חומרא שמשנ' המצנה של צדקה לצדקה אחרת ולא יוכל ללוות לדבר רשות וקולא שאינו צריך לפרוע לצדקה הראשונה ועל זה סומך כל אחד סברתו אע"פ שתהיה הפוכה ואם נחזיק לחומרות של שניהם יהיה אסור בין ללוות לאי זה רשות שיהיה בין לאי זו מצנה שתהיה: אבל ענין שאלתה היא פרטית על מי שגזר כה וכה לצדקה ורוצה לשנותה למצנה אחרת פי סתם צדקה היא לעניים ומצדקת עניים יש כמה מיני מצנה לאכילה או למלבוש או לנישואי ויש מצנה אחרת שאינו לעניים כמו לבית הפנס' או לס"ת ותכשיטיו או ת"ת וכיוצא בזה ונראה לי פי לדעת כולי עלמא יהיה מותר לשנות למצנה אחרת שצריכו אותה לפי שעה ולפרוע אחר כה לצדקה ובזה יש שינוי והלנואה השינוי הוא למצנה וההלנואה לחזור ולפרוע הרי חוזרת מצנת הצדקה למקומה ואם פו שאלתה אם הוא רוצה לשנות למצנה אחרת עד שיגבו לאותה מצנה אחרת ויפרעו לצדקה הראשונה לכ"ע מותר שהרי שמש צדקתו לשתי מצות אבל אם השינוי הוא שהצדקה הראשונ' שגזר לה תבטל במצנה אחרת אפי' שתהיה האחרת גדולה מן הצדקה שגזר אליה לא יוכל לבטל דברו ממה שגזר דכתיב בפיה זו צדקה ואם השינוי הוא בצדקת עניים והכל לעניים בין אכילה או מלבוש או נשואין אף על פי שמזון קודם למלבוש אם רואי' פי צריכין אז העניים מזון פי לא יחסר להם ובמלבו' יחסר להם אם לא יעשו עתה יהיה מותר לשנות אפילו בלא פרעון אבל במצנה שאינה לעניים לא יוכל לשנות: שאלה יו ועל מה ששאלת מי שחרף את חברו שקראו פו שפחה וקפץ חברו ונידהו אי הוי דינו פדין הקורא עבד ואם נידויו נידוי שאינו ת"ח ואם הוא מגודה לכל ישר' פבר ידעת פי הקורא לחברו עבד הוא אחד מכ"ד דברים שמנדין את האדם כמו שסדרם הרמב"ם ז"ל פרק ששי מהלכו' תלמו' תורה וב"ד הוא שמנדין מכ"ד דברים ולכן הוא מגודה לכל ישראל ולא שנא שקראו עבד או שקראו פו שפחה פי פו שפחה הוא עבד ואם יאמר מי שקראו פו שפחה פי פוונתו היתה שקרא אותו פו שפחה אבל הוא לא היה עבד פי פבר נשתחרר גם בעבד יוכל לומר פי פבר נשתחרר ואפי' הכי הוא פו נידוי כמו כן פו שפחה חייב מפני שהוא פוסל אותו פי מי שקורא לעבד עבד אעפ"י שמתבניש אינו פו עונש אבל אם הוא פבר משוחרר הרי הוא בכלל הקורא לחברו עבד מפני שהוא פוסל אותו שהשומע יחשוב שהוא עבד עדיין ובגדון דינו שקרא לחברו עבד אפי' ב"ד היו מנדין אותו שהוא מכ"ד

דְּבָרֵי וְלָכֵן הוּא עֲצָמוֹ שְׁנֵדָהוּ נִדְוִיּוֹ נִדְוִי כִּינּוֹן שְׁקָרָא לּוֹ עֶבֶד אֲבָל אַחַר שְׁאִינוּ ב"ד אִינוּ מְנַדָּה כִּינּוֹן שְׁאִין זֶה ת"ח אֲבָל הוּא עֲצָמוֹ אַעפ"י שֶׁהוּא עִם הָאָרֶץ הִיָּה יוֹכֵל לְנִדְוֹתוֹ וְכִמוֹ שֶׁהִבִּיא בִּהְגָּה בַּאש"רֵי עַל מִי שְׁמִסְרָב לְפָרוֹעַ לְחַבְרוֹ כֵּת' לֹא מִבְּעֵינֵי אִם שְׁמַעוֹן זֶה תִּלְמִיד חָכָם הוּא שְׁנֵדָוִיו נִדְוִי אֲלָא אִפִּי' פֶּל אָדָם שְׁאִין ת"ח בְּכַה"ג נִדְוִיוֹ נִדְוִי ע"כ וְנַר' הוּא כַה"ג וְלַעֲנִין זְמַן הַנִּדְוִי אָמְרוּ לְדִידָהוּ ל' יִמִּי' לְדִידָן ז' יָמִים וּבִמְקוֹמוֹת אַחֲרִים אָמְרוּ טוֹט אָסֵר וְטוֹט שְׂרִי שְׁנֵרְאָה שְׁמִיד יְכוּלִים לְהַתִּירוֹ וְכִמוֹ שֶׁהָאָרֶץ בְּזָה בְּקוֹנָ' מִשְׁפֹּט הַחֲכָם וּבְגִדוֹן דִּידָן נ"ל כִּי אַחַר שֶׁיִּקְבֵּל הַמְּנֻדָּה הַנִּדְוִי וְנִיחָם וְרוֹצָה לְשִׂאוֹל מִמֶּנּוּ מְחִילָה פֶּל שֶׁהוּ' מְרַצָּה וּמְפִיֵּס אוֹתוֹ לְפִי רְאוֹת חֲבָרֵיהֶם שְׁמִסְפִּיק לְאִישׁ אֲשֶׁר פְּמוֹהוּ שִׁיתְחַיֵּיב לְמוֹחֲלוֹ וְלְהַתִּיר לּוֹ נְדוּיוֹ: וְכֵל זֶה הוּא שְׁקָרָא בֶּן שְׁפָחָה מִבְּלִי שֶׁהוּא חֲרָף אוֹתוֹ חֲרִוּף מְגוֹנָה כִּי אִם גַּם הוּא חֲרָפוֹ שֶׁאִמ' לּוֹ בַּעַל עֲבִירוֹת אוֹ מוֹסֵר אוֹ מְלִשׁוֹן כִּינְצָא בְּאֵלוֹ הַחֲרִוּפִים שֶׁהֵם פּוֹגְמִים אֶת הָאָדָם בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם בְּפָרֵט אִם קָדָם הוּא וְאַחַר כֶּף קָרָא זֶה בֶּן שְׁפָחָה אוֹ עֶבֶד אִינוּ זֶה בְּכָלל הַקּוֹרָא לְחַבְרוֹ עֶבֶד שְׁמֻנְדִין אוֹתוֹ כְּמוֹ שְׁאָר הַכ"ד דְּבָרֵי' שְׁמֻנְדִין עֲלֵיהֶם הֵן מִבְּלִי קְדִימַת שׁוֹם דְּבָר הוּא מְזַלְזֵל בְּדָבָר א' מַד"ס אוֹ קָבַעוֹ לֹא וְלֹא בָּא וְכִינְצָא בְּהֶם כֵּן שְׁקָרָא עֶבֶד מִבְּלִי שְׁחָרְפוֹ כִּי אִפִּי' הַמְּבֹ' שְׁלִיחַ ב"ד שְׁמֻנְדִין אוֹתוֹ הִינְנוּ כְּשֶׁבְּזָהוּ עַל כִּי הִי' שְׁלִיחַ לְקוֹרָאוֹ אוֹ לְמָה שְׁצוּהָ לּוֹ ב"ד אֲבָל אִם לֹא הִי' עַל שְׁלִיחוֹת ב"ד הָרִי הוּא כְּכָל אָדָם וְגַם שְׂבָא בְּשִׁלְחוֹת ב"ד וְשִׁנָּה מִמָּה שְׁצוּוּ לּוֹ ב"ד וַע"ז בְּזָהוּ אִינוּ בְּכָלל הַמְּבֹזָה שְׁלִיחַ ב"ד כְּמוֹ כֵּן אִם א' חֲרָף וּבְזָה אֶת חֲבִירוֹ בְּכִינְצָא מִחֲרֻפִים הַנְּזַכָּר וְהוּא קָרָא עֶבֶד לֹא יִהְיֶה בְּכָלל הַכ"ד אֲלָא ב"ד מְשַׁעְרִין מֵה שְׁחָרְף הָאֲחֵר וְיַחְמִירוֹ עַל מִי שְׁקָרָא עֶבֶד כִּינּוֹן שְׁדִינוֹ קָצוּב שְׁמֻנְדִי' אוֹתוֹ מֵה שְׁאִינוֹ קָצַב בְּחֲרֻפִין אַחֲרִים שִׁישְׂאֵל מִמֶּנּוּ מְחִילָה אוֹ אִי זֶה עוֹנֵשׁ קַל מְנִדְוִי שִׁירְאָה לַב"ד וְאִפִּילוֹ הִיָּה הַחֲרֻוּף אַחַר שְׁקָרָא עֶבֶד הָרִי נִתְקַרֵּר כְּעִסוֹ בְּמָה שֶׁהוּא חֲרָפוֹ גַּם כֵּן אֲבָל אִינוּ שְׁנָה א' מְאוֹתָם הַחֲרֻוּפִים לְחֲרֻוּף קְרִיאָתוֹ עֶבֶד שֶׁהֵם פָּגַם מִשְׁפָּחָה מְלַפְנֵיו וְאַחֲרָיו וּבְכִינְצָא בְּזָה בְּנֻזְקִין אָמְרוּ כְּשֶׁהִזִּיקוּ זֶה אֶת זֶה מְשַׁלְמִין בְּמוֹתֵר נֻזֵּק שְׁלֵם וְגַם זֶהוּ בְּשׁוּיִם שְׂאֵם הָא' תִּלְמִיד חָכָם אַעפ"י שְׁחָרְף לֹא וְהָאֲחֵר חֲרָפוֹ יְכוּל לְנִדְוֹתוֹ: שְׂאֵלָה יֵז עוֹד שְׂאֵלָתָ עַל עִיר שֶׁהִסְפִּימוּ שְׁפָל מִי שְׂבִיבָא מְעִיר אַחֲרָת לְהַסְתַּחֵר בְּעִיר בְּחֻנוֹת וְיַעֲמִיד שְׁלִשִׁי יוֹם שִׁיִּסְיַע בְּמַסִּי הָעִיר בְּמַחְצִית מֵה שִׁיִּסְתַּחֵר אִם רְשָׁאִים לְהַסְפִּים בְּכֶף וְאִם רְשָׁאִים אִם יִסְרָב מִלְּפָרוֹעַ אִם יְכוּלִים לְנִדְוֹתוֹ וְאִם יִסְרָב אִם יִהְיֶה מְנֻדָּה לְכָל יִשְׂרָאֵל ע"כ פֶּל מֵה שְׁנֵאָמַר בְּגִמְרָא וּבְפּוֹסְקִים דְּבָר מְתָא מְצִי מְעַכְב לְבַר מְתָא אַחֲרִיתִי שְׁלֹא יִפְתַּח חֲנוּתוֹ כִּינְצָא בְּזָה הוּא כְּשִׂאִין זֶה בַר מְתָא אַחֲרִיתִי פּוֹרַע מַס לְמוֹשֵׁל הָעִיר הִיא אֲבָל מִי שְׁפּוֹרַע מַס גְּלַגְלָתוֹ לְמוֹשֵׁל הִיא לֹא מְצִי מְעַכְב וְאִם כֵּן בְּמַלְכוּת הַמְּלָךְ אֲדוּנָנוּ יר"ה אֲשֶׁר פֶּל הָאָרֶץ לְפָנֶיהָ וְכָל הַכְּרָפִים וְעֵיירוֹת הֵם תַּחַת יָדוֹ וְרִשְׁוֹתוֹ וְעֶבְדֵיו הֵם עוֹמְדִי בְּמִקוֹמוֹ הַפֶּל נִקְרָא מוֹשֵׁל אַחַד כ"ש בְּכֶסֶף גְּלַגְלָת שְׁבָכָל הָעֵיירוֹת וְהַכְּרָפִים מְקַבְּצִים אוֹתוֹ בְּכָל שְׁנָה וְשׁוֹלְחִי לְמְלָךְ יר"ה הָרִי כָּלֵם שְׁוֹתְפִין בְּכֶף שְׁפָל הָעֵיירוֹת הֵן תַּחַת הַמְּלָךְ הָא' שְׁלֹקֶח כְּסָף גְּלַגְלָת מְכָל הָעֵיירוֹת וְהָרִי פֶל הָעֵיירוֹת הֵן כֹּא' לַעֲנִין זֶה אַעפ"י שְׁפָל א' פּוֹרַע בְּעִירוֹ הַפֶּל הוֹלֵךְ אֶל מְקוֹם א' וְכִשְׂבָּא א' מְעִיר אַחַר וּפּוֹתַח חֲנוֹת בְּעִיר שֶׁל הַמְּלָךְ שְׁפּוֹרַע לּוֹ מַס פּוֹתַח וְיִשׁ רִשְׁוֹת מִן הַמְּלָךְ לְכָל מִי שְׁפּוֹרַע מַס גְּלַגְלָתוֹ שִׁיִּסְחַר בְּמִקוֹם שִׁירְצָה וְזֶהוּ כְּמוֹ דִּינָא דְּמַלְכוּתָא וְאִינָם יְכוּלִים לַעֲכָב עֲלָיו וְלֹא לַעֲשׂוֹת הַסְּכָמָה כְּזוֹ וְכֵן תִּמְצָא בְּתַשׁוּבַת הָרֵא"ש ז'ל וְאַחֲרָיו בַּב"י סִימָן קנ"ו בַּח"מ: שְׂאֵלָה יֵז עוֹד כְּתַבְתָּ נֹסַח הַסְּכָמָה שְׁפָל זְמַן שִׁיָּהִיָּה

נפטר בעיר מִן ה' שָׁנִים וּלְמַעַלָּה שְׁלֹא יִפְתָּחוּ הַחַנוּיּוֹת וְלֹא יַעֲשׂוּ שׁוּם מְלָאכָה וְכוּ' זולתי
אם יִפְטַר בַּיּוֹם ב' שֶׁהוּא יוֹם הַשׁוּק וְיוֹם ה' אַחַר תְּצוֹת וְיִרְצוּ לְהַשְׁהוֹתוֹ עַד לְמַחֵר שְׂיִהְיוּ
רְשׁוֹת בְּיַד רֹאשׁ הַקְּבָרִים לְצוּת כְּאֲשֶׁר יִרְצֶה וְכִשְׂיִשְׁלַח שְׁלִיחַ שְׂיִסְגְּרוּ הַחַנוּיּוֹת יִהְיוּ
מְחַנְיָבִים לְקוֹם לִילָף לְלוֹת הַמַּת ע"כ: פִּירוּשׁ לְשׁוֹן הַסִּפְּמָה זֶה הוּא שֶׁאִם מֵת בְּלִילָה אוֹ
בַּיּוֹם קוֹדֵם פְּתִיחַת הַחַנוּיּוֹת שְׁלֹא יִפְתָּחוּם זולתי בַּיּוֹם ב' שְׂיִוְכְלוּ לְפָתוּחַ אִם מֵת בְּלִילָה אוֹ
בְּבֶקֶר וְאַחַר פְּלוֹת מִשָּׂא וּמִתָּן שְׂבִשׁוּק יֵשׁ רְשׁוֹת לְרֹאשׁ הַקְּבָרִים לְשַׁלַּח לְסַגֵּר הַחַנוּיּוֹת
מִשְׁעָה שְׂיִהְיֶה שֶׁהוּא לְקוֹבְרוֹ בְּאוֹתוֹ יוֹם כִּי יָדוּעַ הוּא שְׁלֹא יִשְׁקָא אוֹתוֹ לְמַחֵר כִּינּוּן שְׂמַת
בְּבֶקֶר וְכ"ש אִם מֵת בְּלִילָה וְאִם מֵת בַּיּוֹם ב' אַחַר פְּתִיחַת הַחַנוּיּוֹת ג"כ קוֹדֵם תְּצוֹת אוֹ
אַחַר תְּצוֹת מְעַט שְׂיֵשׁ שֶׁהוּא לְקוֹבְרוֹ בְּעוֹד יוֹם לֹא יְלִינוּ אוֹתוֹ אֲלֵא כְּשִׂירָאָה לְרֹאשׁ שְׂיֵשׁ
שֶׁהוּא לְקוֹבְרוֹ בְּאוֹתוֹ יוֹם יִקְבְּרוּהוּ וְיוֹם ה' אַחַר תְּצוֹת אִם יֵשׁ שֶׁהוּא לְקוֹבְרוֹ יֵשׁ רְשׁוֹת
לְרֹאשׁ לְצוּת זולת אִם קְרוֹבֵי הַמַּת יִרְצוּ לְהַשְׁהוֹתוֹ לְיוֹם ו' לְאַחַר תְּצוֹת מִפְּנֵי שְׂיִזְכֶּה שְׁלֹא
יִהְיֶה לוֹ חִיבוּט הַקְּבָר רִשְׁאֵי לְצוּת בַּיּוֹם ו' בְּשִׁעָה שְׂיִרָאָה לוֹ שְׂיִסְגְּרוּ הַחַנוּיּוֹת וְכֵן אִם
מֵת בַּיּוֹם ו' אִפִּילֵי מֵת בְּלִילָה אוֹ בְּבֶקֶר יוֹכְלוּ לְפָתוּחַ הַחַנוּיּוֹת כִּי לֹא יִקְבְּרוּ אוֹתוֹ בְּבֶקֶר
אֲלֵא אַחַר תְּצוֹת כְּשִׂירָאָה לְרֹאשׁ לְצוּת שְׂיִסְגְּרוּ חֲיָבִים לְסַגֵּר לְלוֹת הַמַּת לְקוֹבְרוֹ קוֹדֵם
לְבִין הַשְּׂמִשׁוֹת כִּי מֵה שְׂפָתוֹב בְּהַסִּפְּמָה בְּסוֹף כִּי יֵשׁ רְשׁוֹת לְרֹאשׁ הַקְּבָרִים כּוּ' וְכִשְׂיִשְׁלַח
שְׁלִיחַ יִהְיוּ מְחַנְיָבִים חוּזֵר לְכָל מֵה שְׂפָתוֹב לְמַעַלָּה בְּכָל הַיָּמִים כִּפִּי מֵה שְׂפָתוֹב לְמַעַלָּה
וְכִמוֹ שְׂפִירְשִׁתִּי יִהְיֶה לוֹ רְשׁוֹת לְצוּת וְכֵן הוּא מִשְׁמַעוֹת הַלְּשׁוֹן וְגַם כִּינּוּנַת מִתְקַנֵּי הַהַסִּפְּמָה
לֹא הִיְתָה אֲלֵא לְפִי הַדִּין כִּמוֹ שְׂפָתַבְתִּי: שְׂאֵלָה יֵט עוֹד שְׂאֵלַת רֵאוּבֵן שְׂהִיְתָה לוֹ סְחוּרָה
וְהַקְּנָה אוֹתָם לְשִׁמְעוֹן בְּקִנְיָן גְּמוּר שְׂיִוְלִיכְנָה בְּשׁוֹתְפּוֹת לְמוֹכְרָה בְּמָקוֹם פְּלוֹנֵי וְאַחַר זְמַן
חָשַׁב רֵאוּבֵן שְׂמָא שְׂמַעוֹן יִמְכֹּר סְחוּרָתוֹ קוֹדֵם שְׂיִמְכֹּר סְחוּרַת הַשְּׁוֹתְפּוֹת וְאָמַר לוֹ אֵינִי
רוֹצֶה לְתַת לָךְ הַסְּחוּרָה אֲלֵא שְׂתִמְכֹּר קוֹדֵם סְחוּרַת הַשְּׁוֹתְפּוֹת אֲזִ שְׂמַעוֹן כְּדִי שְׁלֹא יַעֲכַב
אֶת דְּרָכּוֹ מוֹדָה לוֹ עַל דְּבָרָיו וְלֹא הָאֵמִינוּ עַד שְׂנָטַל קִנְיָן שְׂמַעוֹן ע"ז וְאַחַר כֶּף הַתַּל בּוֹ
וּמְכַר סְחוּרָתוֹ קוֹדֵם וְאַחַר כֶּף מְכַר קֶצֶת סְחוּרַת הַשְּׁוֹתְפּוֹת וְנִשְׂאָר קֶצֶתָהּ וְתוֹבֵעַ רֵאוּבֵן
שְׂיִפְרַע לוֹ חֲלָקוֹ מִסְּחוּרָתוֹ שְׂמְכַר תַּחֲלָה וְשְׂמַעוֹן טוֹעֵן שֶׁהוּא קִנְיָן דְּבָרִים: תְּשׁוּבָה אִם
בְּשִׁעָה שְׂמַסֵּר בְּיָדוֹ הַסְּחוּרָה הִנֵּה מִתְנָה עִמּוֹ עַל מְנַת שְׂיִמְכֹר אוֹתָהּ קוֹדֵם סְחוּרָתוֹ לֹא הִנֵּה
קִנְיָן דְּבָרִים וְאִפִּילֵי בְּלֹא קִנְיָן הִנֵּה חֲיָיב לְקַיֵּם תְּנָאֵי שְׂהַתְנָה עִמּוֹ בְּשַׁעַת מְסִירַת הַסְּחוּרָה
אֲבָל אַחַר כֶּף שְׂמַסְרָה וְלֹא הִנֵּה בְּיָדוֹ לְכוֹפּוֹ שְׂיִחְזִיר לוֹ הַסְּחוּרָה אַחַר שְׂמַסְרָה לוֹ לְמוֹכְרָם
לְרִינַח שְׂנִיָּהֶם כִּמוֹ שְׂפָתָבוּ הַפּוֹסְקִים ז"ל מֵה שֶׁא"ל לֹא תִמְכֹּר סְחוּרָתְךָ עַד שְׂתִמְכֹּר שְׁלִי
אִפִּילּוֹ נָטַל קִנְיָן הוּא קִנְיָן דְּבָרִים כִּי מִקּוֹדֵם הִנֵּה בְּרְשׁוֹת: אוֹ אַח"כ כִּי אֵין קִפִּידָה בְּמַקְבֵּל
עַסְקָא אוֹ שְׁלִיחַ כְּשִׁנְתָן לוֹ חֲבֵרוֹ מְעוֹת לְמַחְצִית שְׂכָר לֹא יִקַּח בְּשִׁלּוֹ חֲטִיִּים וּבְשִׁלּוֹ חֲבֵרוֹ
שְׂעוּרִים אֲלֵא הַפֶּל חֲטִיִּין אוֹ הַפֶּל שְׂעוּרִין כְּדִי שְׂיִהְיוּ מְעוֹת שְׂנִיָּהֶם שְׁוֹת בְּקַבְלָה כִּמוֹ
שְׂפָתַב בִּי"ד בְּסוֹף סִימָן קע"ז נִרְאָה כִּי אַחַר שְׂהַסְּחוּרָה שְׁלּוֹ וְשִׁל עַסְקָא הִיא סְחוּרָה א'
אֵינוֹ חֲיָיב אַח"כ לְמַכֵּר שְׁלּוֹ בְּאַחְרוּנָה אֲלֵא כִּמוֹ שְׂיִרְצֶה כִּי אַחַר שְׂשִׁתִּי הַסְּחוּרָת הֵן
מִמִּין א' הֵן כִּמוֹ שְׁוֹת וְכִמוֹ שְׂתִמְכַר זֹאת תִּמְכַר זֹאת וּבְנִדוֹן דִּינָן נר' שְׂקֶצֶת הַסְּחוּרָה שְׁל
הַעַסְקָא נִמְכַרַת ג"כ וְכָבֵר הִנֵּה אֲפָשֶׁר שְׂתִמְכַר בְּיוֹתֵר אַח"כ הַסְּחוּרָה הַנִּשְׂאָרַת וּמְזַל שְׁל
כ"א גָּרַם וְיִכּוֹל בְּעַל הַעַסְקָא לְהַשְׁבִּיעַ אֶת הַמַּתְעַסֵּק בְּכִמְהָ מְכַר אוֹ אִם הִיְתָה מְכִירַת
סְחוּרָתוֹ רֵאוּבֵן לְסְחוּרַת הַמַּתְעַסֵּק כִּינּוּן שְׂפָלָה הִיא סְחוּרָה אַחַת הִנֵּה אֲפָשֶׁר שְׂיִהְיֶה אֵינָה
חִילוּף וְנִפְנִיתִי בֵּא' מִימֵי חוּה"מ שְׁל סּוֹפּוֹת לְהַשִּׁיב עַל שְׂאֵלוֹתֶיךָ וְלַעֲשׂוֹת אֶת בְּקִשְׁתְּךָ

כפי הדין והאמת וראיתי תשובתך על ענין הקהל יצ"ו פי לשנה הבאה ישלימו מה שלא
יכלו להשלים בזאת השנה ותנפו לחיים טובים ואתה שלום וביתך שלום וכיון שנתמנית
על הציבור תנהיג אותם בנחת והיה להם שֶׁכָּר בעוה"ז ובעוה"ב.

גאם המבי"ט: שאלה כ גרסינן בירושלמי פ"ק דיבמות אעפ"י ששחלקו ב"ש ובית הלל
בצרות ובאחיות ובגט ובספק אשת איש ובמקדש בשנה פרוטה והמגרש אשתו ולנה עמו
בפונדקי והאשה מתקדשת בשטר וכו' לא נמנעו ב"ש מלישא מבית הלל ולא מבית הלל
מב"ש אלא נוהגים באמת ובשלום שגאמר האמת והשלום אהבו ממזרות בנתי' ואת
אמרי הכין היה עבידא קידש הא' בשנה פרוטה והב' בדינר על דעתיה דבית שמאי
מקודשת לשני והולד ממזר מן הא' על דעתיה דבית הלל מקודשת לא' והולד ממזר מן
השני ר' יעקב בר' אהא בשם ר' יוחנן מודי' ב"ש לבית הלל לחומרן מעתה ב"ש ישאו
נשים מב"ה דאינון מודו להון וב"ה לא ישאו נשים מב"ש דלית אינון מודו להון ר' אילא
בשם ר' יוחנן אלו נאלו פהלקה היו עושים אם פהלקה היו עושין כדא' תנינן שלחו להן
ב"ש ופחתו דב"ש אומרים עד שיפחות רנפא אמר רבי יוסי בר' בון עד שלא בא מעשה
אצל ב"ה היו ב"ש נוגעין בו משבא מעשה אצל ב"ה לא היו ב"ש נוגעין אמר ר' אמברי
יאות מה תנינן טימא טהרות למפרע לא מפאן ולהבא ר' יוסי בר' בון אמר רב ושמואל
חד אמר אלו נאלו פהלקה היו עושים וחד אמר אלו פהלקתן ואלו פהלקתן ממזרות בנתיים
ואת אמר הכי המקום משמר ולא אינרע מעשה מעולם פהדא דתני כל הרוצה להחמיר
על עצמו לנהוג כחומרי ב"ש וכחומרי ב"ה על זה נאמר והפסיל בחשף הולך בקולי אלו
נאלו נקרא רשע אלא או כדברי ב"ש או כדברי ב"ה פקוליהון וכחומריהון הדא דתימא
עד שלא יצא בת קול אכל משיצאת בת קול לעולם הלכה כב"ה וכל העובר על ב"ה
חייב מיתה תני יצא בת קול ואתרה אלו נאלו דברי אלהים חיים הם אכל הלכה כב"ה
לעולם באיכן יצאת בת קול רב ביבי בשם רבי יוחנן ביבנה יצאת בת קול ע"כ: משום
דבמתני' תנן אף על פי שאלו אוסרים ואלו מתירים אלו פוסלים ואלו מכשירים לא
נמנעו ב"ש מלישא נשים מב"ה ולא ב"ה מבית שמאי כל הטהרות והטומאות וכו' תני
הכא דלאו בצרה בלבד דפליגו בהו הכא לא נמנעו וכו' אלא בכל מה דנחלקו בדוכתי
אחר יני נמי בדיני אשה לא נמנעו מלישא אלו מאלו ומשמע הכא ובמתניתין דלא נמנעו
מלישא אלו מאלו לפי שהיו מודיעים להם אפילו במה שלא היה בו צד ממזרות והיו
פורשים ממה שהיו אוסרים וכדא' בגמרא וכדמשמע מסיפא דכל הטהרות והטומאות
וכדמייתי בגמרא וכדמסיק' בהאי מתני' אלא נוהגים באמת ובשלום דבהודעת האמת אלו
לאו היה שלום ואהבה ביניהם ופריף סתמא דגמרא אפילו שהיו מודיעים סמכינן
אהודעא דמידי דלית בה צד ממזרות אכל במה שיש בו צד ממזרות בנתיים פלומר בין
אלו החלוקות שהזכירה הכריתא כמו צרות וקידושין לא סמכי' אהודעא דשמא יטמעו
אחר כך בממזרות ועוד דבית שמאי וב"ה גופייהו מה שהיה נעשה על פיהם בהוראתם
היו יודעים ומודיעי' ואתם ששמעו סברתם והיו עושים שלא מדעתם על פי הוראתם
לא היו יכולים בית שמאי וב"ה להודיע והמורים אתריהם שמא לא היו מודיעי' ויש צד
ממזרות במחלוקות אלו ולחזק הקושיא הזכיר מחלוקת הקדושין מפרוטה ודינר שהוא
מצוי יותר ויש בו צד ממזרות בין לב"ש ובין לב"ה ובצרות אין בו ממזרות אלא לב"ה
ותירצו בשם רבי יוחנן שלא היו צריכין להודיע דמודים ב"ש לב"ה לחומרין שהיו

חוששים בנשים שנושאים מב"ה לקידושין של פרוטה ושל לא ליבם הצרות כב"ה והיו מצריכים להם חליצה לחומרא שהם זקוקות לדעתם ושיהיו פסולות לכהונה וגם היו מצריכין לגרש למי שקדש בדינר אחר שקדש אחד בפרוטה מה שאין פן לב"ה והיגו דקאמר לחומרין חומרי ב"ה וחקומרי ב"ש אבל ב"ה שהלכה פמותם לא היו צריכין להודיע לב"ש הצרות שהיו פטורים מן החליצה כדי שיפרשו מהם וגם לא מה שקידש בדינר אחר שקדש אחד בפרוטה אבל בנשים שלהם לא היו חוששים לקדושין פרוטה ולא לחלוץ הצרות אלא ליבם ופריה מעתה ב"ש ישאו וכו' וב"ה לא ישאו פיון דמאי דקאמר לחומרין אינו אלא לנשי ב"ה שהיו חוששים לקידושין פרוטה ושל לא ליבם הצרות שלהם כב"ה ולא לנשים שלהם ותיגרין ר' הולא בשם רבי יוחנן עצמו שמה שאמר רבי יוחנן לחומרין היינו לחומרא בכל הנשים של ב"ה ושל ב"ש שאלו ואלו פהלכה של ב"ה היו עושים למעשה ולא חלקו ב"ש אלא להלכה ולא למעשה ופריה אם פהלכה של ב"ה היא ששלחו ב"ש ופחתוה וכו' ומשני רבי יוסי עד שלא בא מעשה אצל ב"ה היו ב"ש נוגעין בו והיו עושים פסברתם פיון שעדיין ב"ה לא עשו פסברתם ולכן שלחו ופחתו אבל.

אחר שעשו ב"ה מעשה פסברתם לא היו נוגעים בהם והיו עושים פהלכה של, ב"ה אמר ר' אמברי יאות מה שתרת על פחתוה אבל מה דתנינן טמאו טהרות למפרע נראה שהיו חולקים ועושים כל א' פסברתו ומשני לא מפאן וילהבא אחר שעשו מעשה ב"ה אמר רבי יוסי בר בון רב ושמואל חד אמר וכו' וחד אמר אלו פהלכתו ואלו פהלכתו ונהדר פריה להאי ממזרות בנתים ותימר הכין שכל אחד הנה עושה פסברתו ולא מצי לשנויי עתה לחומרין פיון שכל א' הנה עושה פסברתו ומשני המקום משמר ולא בא מעשה לעולם אף על פי שלא, היו מודיעים אלו לאלו ולא יאונה לצדיקים מה שהוא און לדעתם אפילו לב"ש קודם בת קול ומתניתין דקתני לא נמנעו מלישא וכו' שהיה כל אחד סומך על שהמקו' הנה משמר שלא יאונה אליו מה שהוא אסור לו פהדא דתני כל הרוצה להחמיר על עצמו לנהוג כחומרי פולם הפסיל בחשף הולך פקולי, שניהם רשע אלא כ"א מהם לחומרא ולקולא והיינו כמ"ד כל אחד הנה עושה פסברתו לקולא ולחומרא ומשיצאת בת קול לעולם הלכה כב"ה ואפילו לב"ש: שאלה כא נערה שהגיעה לפרקיה והנה לה בית א' ומכרתו לשמעון והתנו שאם בתוך ג' שנים תרצה הנערה הבית לדור בו היא בעצמה או כדי למוכרו לאחר שיחויב שמעון לצאת מהבית ולהחזירו לנערה המוכרת ובין פה וכה מכר שמעון כל הפח והזכות שקנה מהנערה הנז' ללוי אחר כל אלה הדברים הלכה הנערה בתוך הג' שנים ונשאת לראובן וכפי הנראה עשה קנוגיא עם שמעון והשפיר לו הבית בלי ידיעת לוי וכשראה לוי שעברו הג' שנים ולא שאלה הנערה הבית כמו שהתנו אמר לשמעון שיצא מהבית שהוא שלו והשיב שמעון ואמ' פבר החזרו לו הבית בתוך הג' שנים והיא חזרה והשכורתו לי והשיב לוי לא הנה לה להחזירו לו פי התנאי הנה אם תרצה היא הבית בעצמה לדור בה או למוכרה לאחר ולא, נתקיים התנאי כמו שהתנו והמכר שמכרת לי קיים יורנו המורה הדין עם.

מי: תשובה אחר שמכר שמעון ללוי כל פח וזכות שקנה מן הנערה לא הנה לו רשות להחזיר הבית לנערה פי פבר נסתלק זכותו ממנה ואם הנערה לא היתה יודעת שמכר שמעון ללוי זכותו והחזירה לו הפעות שנתן לה הנה צריה שמעון להודיע ללוי פי החזירה

לו המעוות והוא יחזיר ללוי המעוות שקבל ממנו פשםכר לו כל זכותו ואז אם היה חפץ לוי לקבלם ולמחול לו התנאי שהתנה שהיא בעצמה תדור בה או פדי למוכרה לאחר הרי טוב.

ואם לא היה רוצה היתה נשארת מוחלטת לו וכיון שעברו כל הג' שנים ולא הודיעו ללוי שום דבר נשארה הבית מוחלטת לו וחיוב שמעון למנסרה ביד לוי אם המכיר' והתנאי שמכרה הנערה לשמעון ושמעון ללוי היו עשויים פהלקתן בשטר וקנין גמור: אך אם תאמר הנערה פי על פוננת קיום התנאי חזרה ליקח הבית משמעון ולא הספיקה עדיין להעתיק דירתה לשם או שפדי למוכרה לאחר חזרה ליקח אותה ולא עלה בידה עדיין למוכרה פי אין המכירהבידה עד שימצא לה קונה ובין פה וכה עד שתמצא השפירה לשמעון החזרה קנימת והיא תקיים תנאה פי לא קצבו זמן לתנאי בפרט תנאי פדי למכרו לאחר צריף זמן ולכה אם יעבור זמן שהי' נמצ' קונה לבית פפי ערה שוניה לפי ראות אנשי' ברורים יותר ממה שמכרה קודם לשמעון ולא תמכרנ' הרי לא קנימה התנאי ומחזור הבית ללוי וכן בתנאי הדירה אם קאמר שרוצה לדור בה אם לא תבא לדור בה תוף חדש ימים שתדע ענין זה אם הוא בימות הקיץ או אחר ימות הגשמים אם היא דרה בשכירות שלא תוכל לצאת בימי הגשמים אז תחזור הבית ללוי והשכירות שהשפירה לשמעון לזמן יותר מזה הוא בטל פי לא היה לו רשות להשפיר לשום אדם אלא לדור בה או למוכרה כשתחזור לקנותה משמעון או מפאי פחו שהוא לוי: שאלה כב אני המביט נשאלתי על קברי הצדוקים הנקראים קראים אם נחשבים כעכו"ם שאין הכהנים מוזהרים מליפנס בבית קברותיהם או נחשבים לענין זה פישראלים או לאו: תשובה בפרק הבא על יבמתו ארשב"י פתיב אדם פי ימות באהל וכתוב ואתן צאני צאן מרעייתי אדם אתם אתם קרויים אדם ואין אומות העולם ע"א קרויים אדם ואמר רבינא נהי דמעטינהו קרא מטומאת אהל דכתיב אדם פי ימות באהל ממגע ומשא מי מעטינהו קרא וכו' וכן פתבו כל הפוסקים ורמב"ם ז"ל פרק א' מהלכות טומאת מת פתב אהד המת מישראל או מן הע"כום מטמא במגע ובמשא ואין הגוי מטמא באהל ודבר זה קבלה הוא וכו' ע"כ ואמרין בנזיר פרק כ"ג לענין טומאת מגע או בקבר זה קבר שלפני הדיבור ופירשו ז"ל כל שהיה קודם הדיבור קודם מ"ת בין של עכו"ם בין של ישראל קרי ליה קבר בן נח וקברי הגויי' לאחר הדיבור פקודם הדיבור שאין טמאים באהל לפי שלא ניתן להם תורה ומ"ה קרי ליה קבר שלפני הדיבור ע"כ משמע דמשום שלא ניתן להם תורה אין טמאים באהל והני צדוקים ניתן להם תורה בכלל כל ישראל וקבלום אבותם בהר סיני אלא שאח"כ פפרו בתורה שבע"פ וא"כ הם מטמאים באהל פישראלים וגם מדמעטי עכו"ם מדכתיב אתם קרויים אדם ואין אומות העולם ע"א קרוי' אדם משמע דאוה"ע שהם העכו"ם לבד הוא דאין מטמא באהל דהא מילתא חידוש שחדשה תורה דאע"ג דגוים נמי מטמאים במגע ובמשא אין מטמאין פדילפינן מדכתיב במדן כל הורג נפש וכל נוגע בחלל דבעי טומאת שבעה וגבי מגע אשכחן נוגע בעצם או בחלל ולא פתיב אדם ואפ"ה ממעטים להו מטומאת אהל מדכתיב אדם חדוש הוא בגוים ואין לה בו אלא חידוש דהני צדוקין אינם נכללין בכלל גוים ותולעת יעקב הן מפלל ישראל ולענין עירוב אמרין דישראל המחלל שבת בפרהסי' או שהוא עובד ע"ז הרי הוא פגוי לכל דבריו ואין מערבין עמו ואין מבטל רשות אלא שוכרים ממנו פגוי וכמו שפתב הרמב"ם

ז"ל פ"ב אָבֵל הָיָה מִן הַמֵּינִים שְׂאִין עוֹבְדִים ע"ז וְאִין מְחַלְלִין שְׁבֵת בְּפִרְהָסְיָא כְּגוֹן צְדוּקִים וּבִיתוֹסִים וְכָל הַכּוֹפְרִי בַתּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה כְּלָלוּ שֶׁל דָּבָר כֹּל מִי שְׂאִינוּ מוֹדָה בַתּוֹרַת עִירוֹב אִין מְעַרְבִין עִמּוֹ לְפִי שְׂאִינוּ מוֹדָה בְּעִירוֹב וְאִין שׁוֹכְרִין מִמֶּנּוּ לְפִי שְׂאִינוּ כְּגוֹי אָבֵל מְבַטֵּל הוּא רְשׁוּתוֹ כִּישְׂרָאֵל הַכָּשֶׁר וְזוֹ הוּא תְּקַנְתּוֹ וְכֵן אִם הִי יִשְׂרָאֵל א' כָּשֶׁר וְזֶה הַצְּדוּקִי בְּחֻצָּר ה"ז אוֹסֵר עָלָיו עַד שְׂיִבְטֵל רְשׁוּתוֹ ע"כ הָרִי שְׁהִגּוֹי שׁוֹכְרִין מִמֶּנּוּ וְאִינוּ מְבַטֵּל רְשׁוּת וְהַצְּדוּקִי אִינוּ כְּגוֹי וּמְבַטֵּל רְשׁוּת וְאִין שׁוֹכְרִין מִמֶּנּוּ וּא"כ לְעַנְיָן טוֹמְאָת אֵהֵל אֵינֶם כְּגוֹיִים וְאִין הַפְּהָגִים רְשָׁאִים לִיְפָנֵס בְּבֵית שְׁהֵמַת בַּתּוֹכּוֹ אוֹ בְּבֵית הַקְּבָרוֹ שְׁלֵהֶם כְּמוֹ שְׁהֵם זְהִירִים בְּקִבְרֵי יִשְׂרָאֵל כְּדֵי צְרִיכִין יִשְׂרָאֵל לְהִיּוֹת זְהִירִין מְקַבְּרֵי הַצְּדוּקִים וְהַבִּיתוֹסִי כִי כְּלָם טְעוֹת א' גָּרַם לָהֶם לְהַכְחִישׁ תּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה וְכֵן כָּתַב בְּטוֹר סִי שֵׁפ"ה לְעַנְיָן עִירוֹב צְדוּקִי הָרִי כִּישְׂרָאֵל וּמְבַטֵּל רְשׁוּת וְכֵן אָדָם וְחֻהָ נְתִי י"ב חֵלֵק י"ו וְאַפְּיָלוֹ לְאוֹתָם שְׁפּוֹסְקִים שְׂצָדוּקִי הֵם כְּגוֹי לְעַנְיָן עִירוֹב הֵינּוּ מִשּׁוֹם שְׂאִינוּ מוֹדָה בְּעִירוֹב אָבֵל לְעַנְיָן טוֹמְאָה שְׁמוֹדִי בֵּה וְהֵם זְהִירִים בֵּה אַעֲפ"י שְׂאַנְחָנוּ מִחֻזִּיקִים אוֹתָם בְּטוֹמְאָ' שֵׁם דִּינִי טוֹמְאָ' יֵשׁ לָהֶם וְהֵם כִּישְׂרָאֵל לְעַנְיָן זֶה וְגַם מִטְעַם שְׁלֵא נִתְמַעֲטוּ אֶלָּא הִגּוֹי' כְּמוֹ שְׁכַתְּבִתִּי לְמַעַל' וְהֵם תּוֹלַעַת יַעֲקֹב כּו' אִפִּי הַמוֹמְרִי וְהַמֵּינִים שְׁבִישְׂרָאֵל שְׂאִין לָהֶם חֵלֵק לְעוֹלָם הַבָּא אִם מִתּוֹ בְּלֵא תְּשׁוּבָה אֵינֶם יוֹצְאִים מִכָּלֵל יִשְׂרָאֵל לְעַנְיָן טוֹמְאָת אֵהֵל אַעֲפ"י שְׁחֻטָּאוֹ יִשְׂרָאֵלִים הֵם וְלֹא יֵצְאוּ מִכָּלֵל יִשְׂרָאֵל וְאֵלוֹ הַצְּדוּקִים אֵינֶם גְּרוּעִים מֵאֵלוֹ כִי הֵם תּוֹעִים בְּשׁוּגְגַת כִּי אֲבוֹתֵיהֶם הִרְאִשוּנִי הֵם שְׁכַפְּרוּ בְּמִזִּיד אָבֵל בְּנִיָּה' שְׁגָדְלוֹ עַל סִבְרַת' הֵם כְּתִינוּק שְׁנִשְׁפָּה לְבִין הַגּוֹיִם שְׁהוּא אָנוּס אַף עַל פִּי שְׁשֻׁמַע אַח"כ שְׁהוּא יְהוּדִי וְרָאָה הַיְהוּדִים וְדָתָם הָרִי הוּא כְּאָנוּס וְרָאוּי לְקַרְבָּם וְכו' כְּמוֹ שְׁכַתְּבֵי הַרְמַב"ם ז"ל פָּרַק ג' מֵהַלְכוֹת מְמַרִי וְהַכּוֹתִים נִרְאָה לִי שְׂאִינֶם מְטַמְּאִי בְּאֵהֵל שְׁהֵם גּוֹיִי מִמֶּשׁ אִין בִּינִיָּה' מִזְרַע יִשְׂרָאֵל כִּמ"ש וַיְבֵא מִלֶּךָ אֲשׁוּר מִכָּבֵל וּמְכוּתָא כּו' וַיּוֹשֵׁב בְּעָרֵי שׁוֹמְרוֹן כּו' וַיִּשְׁלַח ה' בָּהֶם אֶת הָאֲרִיּוֹת כּו' וַיִּצְוּ הַמֶּלֶךְ אֲשׁוּר לְאֹמֵר הִנְלִיכּוּ שְׁמָה א' מֵהַפְּהָגִים וְאַמְרוּ בְּמִדְרָשׁ שֶׁלַח הַמֶּלֶךְ לְזַקְנֵי יִשְׂרָאֵל כּו' וַיֹּאמְרוּ הָאֲרִי אֵינוּ מְקַבְּלֵת גּוֹי אָמַר לָהֶם תְּנוּ לִי מִכֶּם שְׁנַיִם וַיִּלְכוּ וַיִּמּוּלוּ אוֹתָם וְכו' וְשִׁלְחוּ אֶת דּוֹסְתָאִי בֶן יִצְחָק וְאֶת ר' סְבִי כּו' כְּמוֹ שְׁהִבִּיאוּ בְּפִסְיִקְתָּא וְהִבִּיאוּ הַיִּלְקוּט בְּמִלְכִים עַל אֵלוֹ הַפְּסוּקִים הָרִי שְׁכָלָם גּוֹיִם וְלֹא הָיוּ בִּינֵיהֶם כִּי אִם אֵלוֹ הַב' חֻקִּים וְנִתְבַטְּלוּ בִּינֵיהֶם בְּכָל הַזְּמַנִּים מֵאִזְ וְהִלָּאָה וְלִכֵּן אִין הַכּוֹתִים מְטַמְּאִים בְּאֵהֵל שְׁהֵם גּוֹיִם וְהַנְּ"ל כְּתַבְתִּי נְאֻם הַמְּבִי"ט: שְׂאֵלָה כֵּן רְאוּבֵן נָתַן לְשִׁמְעוֹן הָאוֹרֵג מִטְּנָה לְאַרְוֵג וְשִׁמְעוֹן נָתַן לְלוֹי אוֹרֵג אַחֵר שְׂלֵא מִדַּעַת רְאוּבֵן וְקִצֵּב עִם לּוֹי פְּחוֹת מִמֶּה שְׁקִצֵּב רְאוּבֵן עִמּוֹ וְאַחֲרֵי שְׂאֵרֵג לּוֹי הַבְּגָד תּוֹבַע רְאוּבֵן מִשְׁמַעוֹן כִּי הַבְּגָדִי שְׂאֵרֵג הוּא לוֹ לֹא נִכְנָסוּ בָּהֶם כָּל כְּדֵי עָרַב כְּמוֹ שְׁנִכְנָסוּ עֵתָה שְׁנִתְּנוּ לְאוֹרֵג אַחֵר וְטוֹעֵן שִׁמְ"ש לּוֹי הַשְּׂאִי מִן הָעַר' אֶצְלוֹ וְטוֹעֵן לְשִׁמְעוֹן אוֹתָהּ הֵייתִי מֵאֲמִין וְלֹא לְלוֹי וְעוֹד שְׁפַחְתָּתָ לּוֹ מִן הַשְּׁכִירוֹת שְׁקִצְבִּתִי עִמָּךְ כִּי אִם הָיָה נוֹתֵן לּוֹ כָּל מֵה שְׁקִצְבִּתִי עִמָּךְ אוֹלִי לֹא הָיָה מִשְׂאִיר אֶצְלוֹ מִן הַצְּמָר שְׁלִי יוֹרִינוּ רְבִינוּ: תְּשׁוּבָה תְּנוּ כָּל הָאֲוֹמְנִים שׁוֹמְרֵי שְׁכָר הֵם וְכִמוֹ שְׂאִין שׁוֹמֵר מוֹסֵר לְשׁוֹמֵר וְאִין שׁוֹכֵר רְשָׁאִי לְהַשְׁפִּיר כֵּן אִין אֲוֹמְנֵי רְשָׁאִי לְמִסְוֹר לְאֲוֹמְנֵי אַחֵר דְּטַעֲמָא שְׂאִין רְצוּנִי שְׂיֵהָא פְּקוּדוֹנִי בְּיַד אַחֵר בְּכִלְהוֹ אִיתָא וְכֵן זֶה נְאֻמָּן אֶצְלוֹ לִישְׁבַע וְזֶה אִינוּ נְאֻמָּן שְׂיֵהָא בְּאֲוֹמְנֵי וְכִמוֹ שְׂאֵם עָבַר שׁוֹמֵר וּמִסֵּר לְשׁוֹמֵר אַחֵר חֲזִיב כְּשֶׁהָיָה חֲזִיב שְׁבוּעָה שְׂיֵאמַר בְּעַל הַחִפְזָא אֵתָה נְאֻמָּן אֶצְלִי לִישְׁבַע וְזֶה אִינוּ נְאֻמָּן כֵּן בְּאֲוֹמְנֵי אִם טְעַן הָאֲחֵר דְּבָר שְׁהָיָה חֲזִיב שְׁבוּעָה יִשְׁלַם לְבַעַל הַחִפְזָא שְׂיֵאמַר לוֹ אֵתָה נְאֻמָּן אֶצְלִי בְּשׁוּבָעָה וְהוּא יַעֲשֶׂה דִין עִם הָאֲוֹמְנֵי הָאֲחֵר שְׁמִסֵּר לוֹ

וגם בטענה זו אף על פי שלא היה מחוייב שמעון שבועת השומרים שאין חיוב שבועות שומרים פי אם בטענה נגנבה או נאבדה או נאנסה וכו' אפילו הכי בשאר טענות שבין השומרים כמו השאלתיה או השפרתיה או הפקדתיה והלה אומר לא היו דברים מעולם נשבע שבועת היסת כמו שכתב הרמב"ם ז"ל פרק ב' מהלכות שכירות והטור בסימן רצ"ו וכינון שאם היה טוען בנדון דידן ברי לי שנשאר לו צמר משלי היה חייב שבועה לוי ואומר ראובן אותה הייתי מאמין ולא ללוי היה חייב שמעון לשלם והוא ידון עם לוי כן פשוטען ראובן כי בשאר הבגדים כמו זה פשהיה אורג אותם שמעון לא הי' נכנס לו כל כף צמר ערב ואם היה שמעון אורג בגד זה והי' טוען עליו ראובן שנשאר בידו צמר לפי מה שהיה נכנס בבגדים אחרים שהיה אורג לו אף על פי שאינה טענה וראיה היה חייב שמעון לקבל חרם שלא נשאר אצלו משלם כלום אף על פי שכתב הרמב"ם ז"ל פרק א' מהלכות טוען פשוטען התובע שמה שפטר הנתבע אפילו משבועת היסת ולא כתב שחייב חרם סמוך על מה שכתב על טענת שמה שחייב חרם כמו שכתב סוף פרק א' מהלכות שלוחים ובטור סימן פ"ח כתב על הטוען דבר שאפילו יודה הנתבע לא יתחייב מעות שאינו חייב לא היסת ולא חרם משמע שאם פשיודה על טענת שמה של התובע ויתחייב מעות גם כדמכחיש בטענת שמה יחייב חרם ובספר התרומה סימן ל"א כתב בפירוש שחייב חרם סתם ועתה שנתנו לאחר יוכל לומר לה הייתי מאמין פשהייתי מקבל חרם ולא ללוי כמו שהיה יכול לומר לו כף פשהיה חייב שבועה אפילו בשבועת היסת בין בחרם שאף על פי ששבועת היסת היא תקנת חכמי הגמרא והחרם הוא תקנת הגאונים סוף סוף הפל מדרבנן והחרם ארור בו אלה בו שבועה בו ואף על פי שכתב בטור סימן קכ"ג על מי שהרשה את חברו לתבוע חובו מפלוני שהיה הנתבע חייב שבועה ואמר איני נשבע עד שאחרים בפני המרשה על מי שטוען עלי שקר אין שומעין לו שאין חרם זה אלא מתקנת הגאונים ואין מעכבין שבועה משום תקנה זו ככר כתוב שם גם כן וי"א שב"ד ישלחו כתבם לבית דין שבמקום המרשה ויחרימו בפניו ואחר כף ישבע זה הרי שמעכבין ושבועה משום תקנה שזה וזה הם תקנה זו היא סברת הר"ם ב"ר יצחק ז"ל שהביא בעל התרומה ואפילו למה שכתוב קודם שאין מעכבין שבועה משום תקנה זו אפשר לומר דהיינו בשבועת של תורה המודה מקצת שכתב למעלה או פעין של תורה אבל בשבועת היסת יודה שמעכבין אותה משום תקנה כסברת הר"א ב"ר יצחק ז"ל וכן מצאתי אחר כף בתשובת הרא"ש פלל ס"ב שפינון שאין שמעון כאן לקבל החרם לא ימנע בשביל זה דין תורה נראה כי בשבועת היסת מיהא ימנע השבועה בשביל התקנה ואם כן בנדון דידן פינון שהיה חייב שמעון בטענה זו חרם סתם זה והיה צריך לענות אמן בב"ד כמו שכתב הר"מבם ז"ל יוכל לומר ראובן לשמעון כמו שמסרת הבגד לאחר לה הייתי מאמין כשתקבל חרם ולא ללוי ותחייב לפרוע מה שאמרו שני אנשים בקיאים אם יוכלו לברר שנשאר צמר ערב בידי לוי לפי מה שנכנס צמר הבגדים האחרים שארג שמעון פינון שהוא עבר שנתן הבגד ללוי בלא רשות ראובן וגם אם קצב שכר אריגת הבגד עם לוי בפחות ממה שקצב עמו ראובן חייב להחזיר לראובן מה שיש בין שתי הקצבות שלא נתבצה ראובן לתת מה שקצב עמו אלא ע"ת שיארוג הוא הבגד ולא יתנונו לאחר ואולי אם היה נתון הוא ללוי כל מה שקצב ראובן עמו היה לוי עושה לו מלאכה טובה ולא יעשה הוא סחורה באריגת בגד חברו וכינון בפחות ממה שקצב הוא

הרינוח לבעל הפגד וכמו שפיתבו הפוסקים ז"ל על סרסור שאמר לו בעל החפץ אם יתנו לה חמשים בחפץ זה תמפור אותו שאם מכרו בששים הפל לבעל החפץ והכא נמי לא שוא: שאלה פד ראובן אנוס נפטר באיי הים והניח בנות ואשה ונכסים שקיו עמו ושלה הנכסים לאשתו להשיא את בנותיו ובעודה בארץ נכרים אנוסה בכלל האנוסים השיא' א' מהבנות ואחר כך שמה לדרך פעמיה לחסות תחת פנפי השכינה היא ובנותיה גם הנשואה עם בעלה אחר כך השיא' השנייה ונתנ' לה גם כן נדונייא ונכסים כמו לראשונה אחר כך השיא' את השלישית לכן אחיה ואמרו בשעת הנישואין שתמן לה כא' מבנות השכיבה אם הבנות שלא נשאר לה פי אם מעט מזער לזקונותה אבל אחר מיתתה תהיה הפל לבתה ועל זה סמכו מצד החתן ונשא ואחר שנשא שלח כתבי' אבי החתן לאחיו לפרנקיאה באמרו למה הנחת את אחותנו לבא בביתה בלא נדונייא ונכסי' השיב האח שבפרנק' לאבי החתן הנה כתבנו לידה מעזבון נכסי בעל' להשיא את בתה יותר מת"ק סולט' בתכשיטין ומעו' גם מטלטלי בית ולכן תקח ממנה נדוניית בתה אחר כך נפטרה הזקנה לבית עולמה ונמצאו פה שתי הבנות בירושלם אמן הנשואה ביניהם עם נדונייא רבה והנשואה בחנופה וקידושין בלתי נדונייא ואין לה עוד שום יורש פי אם אלו הבנות נעמה למדנו רבינו אם הדין לחלוק על הבנות בירושלם אמן או אם תקח הבת הנשואה כל נדונייא הפל הואיל והבטיח' הזקנה בשעת הנישואין שאחר פטירתה תהיה הפל לה ומה גם בהראות כתב אח הנפטרת שכתב לאבי החתן שתקח ממנה הנדונייא שמסר הוא לידה לתת לבתה מנכסי עזבון בעלה: איברא שהדברים שהבטיחה הזקנה לתת עזבון נכסיה אחר פטירתה לבתה הקטנה אלא הדברים עברה בינה ובין החתן ואביו להיותם קרובי' ואחים לא עבר זר בתוכם.

ומאור תורתנו יורינו רבינו: תשובה אף על גב דקיימא לן כמאן דאמר בכתובות שניה ויתרה היינו כשמת האב ונשאר בן וב' בנות וקדמה ראשונה ונטלה עישור ומת הבן כל מה שנשאר מנכסיו הן שוות בחלוקה ולא תקח הבת השניה אלא חצי הירושלם די ויתרה על מה שלקחה אחותה וזכתה בעישור שלה הבת על בת אין לה עישור נכסים אבל בנדון דידן כשמת האב ירשו השלשה בנות שלא היה לו בן ועדיין לא נשאת שום אחת מהן ונשארו כל הנכסים לשלשתן חלק שנה וכיון שהאם השיאה שתי הבנות ונתנה להם מנכסי אביהן נדונייא רבה כמו כן היתה חייבת לתת לקטנה פי כל הנכסים שבידה היו בחזקת אביהן שהיא לא הראה שום כתובה ולא תפסה מה שנשאר בידה לכתובתה ולא נשבעה אפילו היה לה כתובה ומה שהשאירה בידה אמרה שהשאירה לזקונתה פי בזה מודות שתי הבנות הנשואו' אלא שהן מכחישות מה שכתב בשאלה פי אחר מיתתה תהיה הפל לבתה ואפי' לא היתה אומרת כן כל הנכסים הם בחזקת אביהן וכמו שהשיאה ונתנה לשתי הבנות היתה חייבת גם לשלישית ואם מה שנשאר בידה היה שלה לכתובתה לדעתה גם שלא היה לה שום שטר כתובה למה נתנה לשתי הבנות לכל אחת כתובה מרובה ולשלישית לא נתנה אפילו רביע ממה שנתנה לכל אחת מהן היה לה לחלק שליש לכל אחת ממה שנתנה לשתי הבנות ואם נתנה לשתיים כל מה שנשאר מנכסי אביהן פי מה שנשאר בידה אמרה שהוא שלה היא היתה חייבת לפרוע לזו משלה כיון שנתנה חלק המגיע לה מנכסי אביה לשתי אחיותיה שלא היתה יכולה לומר שכל הנכסים שנשארו בידה מבעלה שכלם היו שלה והיא רצתה לתת משלה לשתי הבנות מה שנתנה

ולא לשלישית מפני שכל הנכסים היו בחזקת אביהן ושלשון יורשות בשוה ומעולם לא נמצא לה פתובה אלא אפילו בחוקי הגויים שנשא את שם ביניהם ולא תבעה פתובה פה בב"ד ולא נשבעת ומתה אם פן הכל היה בחזקת הג' בנות היורשות נכסי אביהן וזאת היורשה שנשארת עמה אחר שמתה היא אינה יורשה משלה אלא משל אביהן וכבר לקחו השמים חלקן ויותר אחר מיתת אביהן ומה שנשא אחר עמה ראוי לזו השלישית עד כדי סך פתובה כל אחת מן הב' אחרות ואם ימצא יותר כל אחת תטול חלק שונה: עוד יש ראיה לברור זה פי כל מה שהיה ביד אמן פתב אחיה מעיר פינארה פי אחר שהשיאה השתי בנות ונתנה להן לכל אחת יותר מאלף פרחים שהיתה מביאה להשיא הבת השלישית פי נתן בידה מנכסי בעלה להשיא את פולן וגם פתב אחר מבעל אחרות זו היתה כותב שהיתה מביאה יותר מאלף פרחים הפל לזה הבת וגם אחרות זאת אם הבנות יודעת כל זה גם זו הבת המחזקת עמה בירושפה כפי דבריהם ועל זה נרא' לי שנוכל לדון בדין תורה שתקח זאת השלישי ממה שנשא מ'אמו סך כמו שלקחו הב' ואם יראה לדיינים לעשות אי זו פשרה במה שנשא קרוב לדין זה יעשו כמו שיראה להם: שאלה כה ראובן ושמעון שהיה ביניהם דין ודברי' ובררו שני דיינים לדון כל התביעות שביניהם ועמדו לפניהם וטענו על קצת דברים והעתיק הטענות סופר הקהל לשתי הנסחאות ונתן אחת לכל דין לעיין בהם אחר זה פתב שמעון לדיינים לפסוק הדין ושיפצע לו ראובן המעות שתבע ממנו והשיבו לו הדיינים שלא נתברר החשבון ולא עיינו הטענות ולא פסקו הדין עדיין עד עמדם שנית לדון פי היו רוצי' לשמוע שאר תביעותיהם ולחתום ביניהם מפל וכל אחר פה איבע שהוצרך אחד מהדייני' להעתיק דירתו אל עיר אחרת ובראות ראובן שלא היו יכולים לטעון על שאר תביעות לפני הדיינים הנהם וגם פי אמר לו אחד מהדיינים שאחר פתיבת הפתב היה שמעון הילך ובא לתפוע שיפסקו הדין ויפצע לו ראובן שלא יענו את דינו ולסבות אלו השתדל ראובן ופסקו הדיינים התביעות ששמעו ויצא ראובן זכאי ונשא שמעון חייב לו עמה מתרעם שמעון איך פסקו הדייני' התביעות ששמעו בהיות שכתבו לו שהיו רוצים להמתין על עמדם שנית לדון וראובן משיב שאינו מן הדין בהיות לאדם עשר תביעות להיות אחת תלויה באחרת ומה ששמעו פסקו ומה שלא שמעו לא פסקו כ"ש שגם הם היה רצונו לפסן' הכל אלא שהוצרך הא' להעתיק דירתו ולא יכלו עוד לשמוע שאר הטענות יחד ועוד ששמעון דבר להם אחר הפתב פמה פעמי' לפסן' הדין ועוד דבי דינא פתר בי דינא לא דייקי ונהם יודעי' למה פתבו אותו הפתו' שמעון ולמה פסקו אח"כ וכיון שיש בידו פסק דין אין לו להשיב על דברי שמעון פלל ואינו זקוק להשיב מילי דעלמא שפתבו לו יורינו רבותינו אם יש ממש בדברי שמעון לבטל מה שפסקו הדיינים ולדון לפני ב"ד אחר ושפרכם כפול מן השמים: תשובה אף על פי שהשיבו הדיינים לשמעון שכת' להם לפסוק הדין שלא נתברר החשבון ולא עיינו הטענות ולא פסקו עד עמדם שנית לדון היו יכולים אח' פה לעיין הטענות ולפסוק הדין כפי הטענות הפתובות אצלם כיון שגם ראובן נתרצ' אחר פה שיפסקו הדין הרי באו מוסכמים שיפסקו על פי הטענות הפתובות אצלם בפרט שהיה הולך אחד מהדיינים ונראה לדעתם לדיינים פי למה שהיו פוסקי' עמה לא היו צריכים אלא הטענות הפתובות אצלם ואם אמרו קודם פי היו רוצים שיעמדו שנית לדון היה על שאר התביעות שביניהם לחתום ריבם מפל וכל כמו שכתוב בשאלה: ולכן מה שפסקו חייבים לקיים אפי' שנתהפך

הדבר לשמעון היה תובע ונעשה נתבע שנשאר הוא חייב לראובן לפי מה שפסקו הדיינים ואין לשמעון תרעומת עליהם אחר שהוא קדם לומר שיפסקו וראובן ג"כ נתרצה: אף אם בשאר הטענות והתביעות שלא פסקו ביניהן יש תביעה לשמעון שאפשי שיתחייב לו ראובן באיזה דבר ונזחו המעות שחייבו לשמעון ביד שלישי עד שיגמר הדין ביניהן בכל התביעות בפני דיינים אלו או אחרים כי נזקקים לתובע תחלה ושמעון נראה שהיה התובע פיון שכת' שיפרע לו ראובן מה שתבע ממנו ואם בתביעות האחרות יתחייב ראובן לשמעון אפוי מטרתא למה לי שישלם הוא ואחר כך ישלמו לו וגם אפילו למה שפסקו כבר מחייב שמעון לשלם לראובן ויכל לטעון הורוני מהיכן דנתוני בפרט הענין זה שנרא' שהוא כמו שנים שנתעצמו בדין שלכ"ע יכול לומר הראוני מהיכן דנתוני שיכתבו טענות שניה' כמו שהיו כתובות אצלם ויכתבו על אותם הטענות שחייב שמעון לראובן ואם פנים דבריהם שאר החכמים יתתמו גם כן בפסק דינם ואיש על מקומו יבא בשלום ושלום לכל דייני ישראל נאם הצעיר משה בר' יוסף זלה"ה מטראני: שאלה כו ראובן נתן לשמעון נ' פרחים בתורת עסקא ואחר כמה חדשים נפטר והיו ערבניות אשתו ואמו על החמשים פרחים וצוה הוא בעת מותו שמהחמשים פרחים שהיו לו פקדון מראובן יש לו מהם בידו ל"ה פרחים וכו' ראובן והוציא שטר שנתן בידו בתורת עסקא חמשים פרחים ושאשתו ואמו הן ערבניות על החמשים פרחים ואשתו רוצה להנשא ולא הניחה לינשא עד שנתחייב מי שנשאה על החמשים פרחים ילמדנו רבינו אם חייבת האשה הנ' פרחים הכתובים בשטר או הל"ה שצו' הוא: תשובה אחר שהשטר שביד ראובן הוא שטר עסקא ואו' בפירוש בשטר שהם שותפים ושיחלקו שנה בשנה הרינח ויקח שמעון שטר טרחו שהוא מתעסק בחמשים פרחים והחמשים האחרים שהניח הוא חתי' א' כל חדש הרי זה שטר עסקא שהיה נאמן שמעון בשבוע' לומר שהפסיד מן הכל שלשים פרחים באופן שלא נשאר לראובן קרן מן החמשים אלא ל"ה וא"כ מה שצוה שמן הנ' על ראובן שיש לו מהם בידו ל"ה ירצה לומר שהפסיד בכל המעות שלשים והט"ו הם על ראובן כפי תנאם ולא נשארו בידו כי אם ל"ה ואינו יכול ראובן לטעון שאלו הל"ה הם פקדון אחר מלבד הנ' שהרי בלשון הצוואה אמר שמהחמשים פרחים שיש לו פקדון מראובן יש בידו ל"ה נראה שאלו הל"ה הם מהחמשים וגם שקרא אותם פקדון היה על שהיו בתורת עסקא שחציה מלנה וחציה פקדון כ"ש שהשטר עצמו שמוציא ראובן אמר בפירוש שנתן בידו חמשים פרחים בתורת עסקא א"כ דבר פשוט שעל אלו החמשים שבשטר הוא שצוה שהיו בידו מהם ל"ה וא"כ נפרש שנשארו לידו ל"ה שהיא הפסד בסחורה ואין לראובן על נכסי שמעון בדין כי אם ל"ה.

אף יש לספק בלשון המצוה למה לא אמר בפ' שהיה הפסד בעסקא ולא נשארו בידו מן החמשים אלא ל"ה שהפסיד ט"ו והיה מגיע לראובן הפסד ט"ו כפי התנאי שביניהם כי מה שצוה שיש בידו מן החמשים ג"כ יש לפרש שנשארו בידו ל"ה ושמה יש לו חוב ביד אחרים מן העסקא ונשארים שם הט"ו או ביד אמו או אשתו שהיו חייבות גם כן בערבנות הנ' פרחים הנהם.

ולכן נראה לי שחייבות אמו ואשתו ליטבע שאין בידן שום דבר מאותם הנ' פרחים ושאינם יודעות שנשארו מאותם הנ' פרחים כי אם הל"ה שצוה הוא: שאלה כו ראובן מכר ביתו לשמעון ואח"כ עשה לו שמעון הטבה שכל זמן שיבא לו מעותיו יחזור

וּמְכַרְנָהּ לוֹ וְאֵת"כ חֲזַר רְאוּבֵן וּמָכַר הַבַּיִת הַנּוֹזֵל לְלוֹי וְאַחַר שִׁמְכָרָהּ לְשִׁמְעוֹן שִׁכְרָה מִמֶּנּוּ לְסוֹף יָדוּעַ כָּל חֲדָשׁ אוֹ שָׁנָה וְכֵן שִׁכְרָה הַבַּיִת מִלוֹי אֵת"כ נֹדַע לְשִׁמְעוֹן כִּי מְכָרָהּ וְשִׁכְרָה לְלוֹי וְכֵן נֹדַע לְלוֹי שִׁמְכָרָהּ וְשִׁכְרָהּ לְשִׁמְעוֹן וּבָאִים שְׂגִיחָם לְתַבּוּעַ שְׂכִירוֹת מִרְאוּבֵן לְמַדְנֵוּ רַבִּי לְמִי יִתֵּן: תְּשׁוּבָה מֵהַ שִׁמְכָר לְלוֹי אַחַר שִׁמְכָר לְלוֹי אֵין הַמְּכַר' כְּלוּם וְלֹא קָנָה לוֹי וְכִמּוֹ שִׁפְתַּב הַרְמַב"ם ז"ל פָּרַק תְּשִׁיעֵי מֵהַלְכוֹת גְּזֵלָה וְז"ל הַמּוֹכֵר שְׂדֵה שְׂאִינֹו שְׁלוֹ אֵין מִמְּכָרוֹ מִמְּכָר וְכוּ' ע"כ וְכִינֵן שִׁמְכָר זֶה קוֹדֵם לְשִׁמְעוֹן הֵרִי הַבַּיִת אֵינָה שְׁלוֹ וְאֵין מִמְּכָרוֹ מִמְּכָר וְחַיִּיב לְתַת הַשְּׂכִירוֹ' לְשִׁמְעוֹן וְנִקְרָא גְזֵלָן עַל שִׁמְכָר מֵהַ שִׁמְכָר קוֹדֵם לְאַחַר וְכִמּוֹ שִׁפְתַּב הַרְמַב"ם ז"ל אֵת"כ חֲזַר הַגְּזֵלָן אַחַר שִׁמְכָר וְלִקְחָהּ מִבְּעֻלָּיהָ וְנִתְקַיְיַמָּה בְּיַד הַלּוֹקֵחַ מִן הַגְּזֵלָן וְכוּ' הֵרִי שִׁמְכָרָהּ גְזֵלָן מִפְּנֵי שִׁמְכָר מֵהַ שִׁמְכָר כְּבָר וְהֵרִיב"ש ז"ל תְּשׁוּבַת תַּק"ט"ו פְּתַח הַיּוֹרֵד לְכָרֵם חֲבִירוֹ שְׁלֹא בְרִשׁוֹת לְעַבְדָּהּ כְּדִי שְׁלֹא תֵאבֵד וְלֹא תִשָּׁם אֵינֹו נִקְרָא גְזֵלָן דְּמַחְזִיק בְּקַרְקַע חֲבִירוֹ וְאוֹמֵר שֶׁהִיא שְׁלוֹ וְתוֹלֵשׁ וְאוֹכֵל הוּא שִׁנְקָרָא גְזֵלָן וְכוּ' ע"כ וְזֶה שִׁמְכָר וְחֲזַר וּמָכַר לְאַחַר הֵרִי הַחֲזִיק בְּבַיִת שֶׁאִמֵּר שֶׁהִיא שְׁלוֹ וּמְכָרָהּ וְחֲזַר וְלִקְחָהּ דְּמִי הַבַּיִת שֶׁהוּ' יוֹתֵר גְּזֵלָנוֹ מִתּוֹלֵשׁ וְאוֹכֵל שִׁנְקָרָא גְזֵלָן כִּינֵן שִׁיּוּדַע שְׂאִינָה שְׁלוֹ וּמְכָר' אֲבָל אִם יִרְשָׁהּ וּמְכָרָהּ וְנִמְצָא שֶׁהִיָּתָה גְזוּלָה בְּיַד אָבִיו אוֹ בְּיַד מוֹרִישׁוֹ וְהוּא לֹא יָדַע לֹא יִקְרָא גְזֵלָן: וְגַם בְּגִדוֹן דִּינֵן שֶׁעָשָׂה לוֹ שִׁמְעוֹן הַקּוֹנֵה הַטְּבָה לְהַחְזִירָהּ לוֹ כְּשִׁינְרָצָה לְחֲזוֹר וְלִקְנוֹתָהּ מִמֶּנּוּ כָּל שְׁלֹא יִקְרָא גְזֵלָן אִם הִיָּתָה שְׁנֵה הַבַּיִת כְּדִי מֵהַ שִׁמְכָרָהּ לְשִׁמְעוֹן וְלְלוֹי כִּי מִסְתַּמָּא כְּשִׁקוּנָהּ א' וְדַעְתּוֹ לְעֲשׂוֹת הַטְּבָה לְמַכּוֹר אֵינֹו נֹתֵן אֶלָּא פְּחוֹת מִשְׁוֹנָיָה וְזֶה שִׁמְכָר סְמָךְ בְּמִכִּירוֹתָהּ לְלוֹי עַל כִּי הִיָּתָה שְׁנֵה הַבַּיִת כְּדִי מֵהַ שִׁמְכָרָהּ לְשְׂגִיחָם וְלֹא הִיָּתָה דַּעְתּוֹ לְגֵזוּל וְכִמּוֹ שִׁפְתַּב הַרְמַב"ם ז"ל שְׂאֵם חֲזַר הַגְּזֵלָן וְלִקְחָהּ מִבְּעֻלָּיהָ וְנִתְקַיְיַמָּה בְּיַד הַלּוֹקֵחַ שִׁמְכָרָהּ זֶה טָרַח הַגְּזֵלָן עַד שִׁקְנָאָהּ כְּדִי לְעַמּוֹד בְּנִאֲמָנוּתוֹ וְאֵעִפ"י שִׁטְרַח לְקַנּוֹת קְרָאוֹ גְזֵלָן שֶׁאֵת"כ נִמְלָךְ לְחֲזוֹר לְקַנּוֹת לְעַמּוֹד בְּנִאֲמָנוּת אֲבָל בְּגִדוֹן דִּינֵן שֶׁנִּעְשָׂה לוֹ הַטְּבָה בְּמָכַר רֵאשׁוֹן כְּשִׁמְכָר שְׂנִית אֵת"כ עַל דַּעַת לְחֲזוֹר לְקַנּוֹתָהּ וְלְהַעֲמִידָהּ בְּיַד הַקּוֹנֵה הַשְּׂנִי הִיָּה וְלֹא יִקְרָא גְזֵלָן אִפִּי' בְּשַׁעַת שִׁמְכָר בְּפֶרֶט אִם שְׁנֵה הַבַּיִת כְּדִי סוֹף שְׂמִי הַמְּכִירוֹת נִרְאָה שְׁלֹא הִיָּה בְּדַעְתּוֹ לְגֵזוּל: וְלַעֲנִין הַשְּׂכִירוֹת כִּינֵן שֶׁהַמְּכַר' הַשְּׂנִי אֵינָה כְּלוּם אֵינֹו חַיִּיב אֶלָּא קָרַן לְבַד שֶׁהִרִי הוּא פָּרַע שְׂכִירוֹת לְשִׁמְעוֹן הַקּוֹנֵה הָאַחַר שֶׁהַבַּיִת הִיא שְׁלוֹ כִּי מֵהַ שִׁפְתַּב הַרְמַב"ם ז"ל לְשֵׁם גְזֵל שְׂדֵה וּמְכָרָהּ וְהַשְּׂבִיחַ' הַלּוֹקֵחַ אִם הַשְּׂבִיחַ יִתֵּר עַל הַהוֹצָאָה נֹוטֵל הַהוֹצָאָה מִבְּעַל הַשְּׂדֵה וְכוּ' וְהַקָּרָן נֹוטֵל עִם שְׂאָר הַשְּׂבִיחַ מִן הַגְּזֵלָן הֵינֵנו מִפְּנֵי שֶׁהַשְּׂבִיחַ גוֹף הַשְּׂדֵה מַחְמַת הוֹצָאָתוֹ אֲבָל בְּגִדוֹן דִּינֵן לֹא הַשְּׂבִיחַ הַבַּיִת שׁוּם דְּבָר עַל יְדֵי הוֹצָאָה וְהַשְּׂכִירוֹת שֶׁהוּא הַשְּׂבִיחַ שֶׁל הַבַּיִת לֹא בָּא מִחְמַת הוֹצָאָה וְהַלּוֹקֵחַ לֹא דָר בְּבַיִת שֶׁהוּא בְּאֲכִילַת פִּירוֹת הַשְּׂדֵה אֶלָּא מִי שִׁמְכָר הַבַּיִת הוּא שְׂאוֹכֵל הַפִּירוֹת שֶׁהוּ' הַשְּׂכִירוֹ' שְׂנִתְחַיִּיב קוֹדֵם לְפָרֹעַ לְלוֹקֵחַ הָא' וְאִם יִפְרַע ג"כ שְׂכִירוֹת לְשְׂנִי נִרְאָה רַבִּית כִּינֵן שֶׁהַמְּקַח אֵינָה כְּלוּם שִׁפְכָר מְכָר לְרֵאשׁוֹן אֲבָל אִם זֶה הַשְּׂנִי הִיָּה דָר בְּבַיִת חָשׁוּב כְּאוֹכֵל פִּירוֹת הַשְּׂדֵה וְהִיָּה מְשַׁלֵּם הַשְּׂכִירוֹת לְלוֹקֵחַ רֵאשׁוֹן וְאֵת"כ הִיָּה גוֹבָה מִן הַמּוֹכֵר דְּכִינֵן שְׂדֵר בְּבַיִת דְּהֵינֵנו אֲכִילַת פִּירוֹת קוֹדֵם שְׂנוֹדַע שְׂהִיָּת' מְכוּרָה לְאַחַר בְּהִיָּתֵר אֲכָלֵם וְכִינֵן שֶׁלִּקְחָם מִמֶּנּוּ הַלּוֹקֵחַ הָרֵאשׁוֹן יְכוֹל הוּא לְקַחְתָּם מִן הַמּוֹכֵר וְאִפִּי' לְמַה שִׁפְתַּב הַרְמַב"ם ז"ל שֶׁאֵעִפ"י שְׂאֲכָל הַלּוֹקֵחַ הַפִּירוֹת נֹוטֵל הַנְּגֻזֵל מִמֶּנּוּ אֲבָל לְפִירוֹשׁ רְש"י ז"ל עַל מַה שִׁאֲמָרוּ בְּפָרַק הַנִּזְקִין לְאֲכִילַת פִּירוֹת וְשִׁפְיָרֵשׁ שְׂזַרְעָה הַלּוֹקֵחַ וְצִמְחָהּ וְעֲשָׂתָה פִּירוֹת וּבָא הַנְּגֻזֵל וּגְבָאָה עִם פִּירוֹתֶיהָ מִן הַלּוֹקֵחַ ע"כ מִשְׁמַע שְׂאֵם כְּבָר אֲכָל הַפִּירוֹת כְּמוֹ זֶה שְׂדֵר כְּבָר בְּבַיִת

שאינו משלם השכירו' לנגזל ולא יצטרף שיגבם אח"כ מן הגזלן וכן נראה מההיא דשנים
אוחזין כגון שגזל שדה כו' כמו שפתיב מ"מ פ"ק ט' מהלכו' גזלה ואעפ"י שהביאיה
התוספות שאפי' שאכל הפירות ישלם ממה שפתוב השב לה את כל תבואת השדה מיום
עזבה את השדה ועד עתה לפירוש רש"י הוי דינא דמלכותא ואפילו לדעת התוספות
שמשלם הפירות שאכל היינו פשיד לה בתורת גזלנו' מההיא דפ' חזקת הדר ארעא
והדר' פירי פשמחזיקין אותו שאכלו בגזל ובגזל דידן אם היה דר בה בהיתר אכלה שלא
הפיר בה פשקנאה שקנאה אחר קודם שאם הפיר בה אפילו להרמב"ם ז"ל יש חילוק
בין הפיר או לא שפשהפיר שאינו גובה מן הגזלן אלא הקרן בלבד אעפ"י שפרע לנגזל
הפירות שאכל וכשלא דר בה זה שקנה אחר כף אלא המוכר כמו שפתיב בפא"ה לא
יוכל הקונה השני להוציא ממנו שכירו' פינן שפורע לקונה הראשון דאע"ג דבשכחא
דאחי ממילא כגון דיקלא ואל"י או העלה שרטון פתבו המפרשי' שמשלם הגזלן השבח
היינו משום שהוא או אריסו עובדני' השדה ומחזיקים בו ושכחא דממילא ממילא זוכה
בה אבל בגזל דידן אעפ"י שקנה והחזיק הבית מן המוכר שנק' גזלן שמכר לו מה שמכר
כבר לראשון אפ"ה פינן שמשאר זה המוכר בבית מפת הקונה הראשון שהשפירה לו אין
זה הקונה השני זוכה בשכירות הבית שהשפירה גם הוא למוכר פי הוא דר בה על
שכירות הראשון והשכירות השני אינו חל פינן שמכירות הראשון היא קיימת עוד אני
אומר פי מה שזוכה בשבח דממילא היינו שבח הנראה בקרקע כמו דיקלא ואלים שנתא
אלימותו בקרקע וכן העלה שרטון השבח נרא' בקרקע מה שאין פן בשבח השכירות
שאין השבח שהם מעות השכירות נראה בבית: שאלה פח שטר שכתוב בו שחייב ראובן
לשמעון סף מעות ונתחייב לפרעם לו קצת בחובו' שחייבם וקצת' בבגדי' וקריזיאש
ומנטא"ש כפי מה ששמו אותם כפי מה ששנים במעות בעין לא כפי שהולך למכור
ומוזיל גבי הקונה אלא מה ששנה במעות כשיבא סוחר לקנות ואם יפול שום ספק בין
השני שמאים יבררו להם מכריע והב' אנשי' שהנבררו מפי שניהם בקנין גמור לא
הנצרכו למכריע והספיקו שניהם ושמו הבגדים בט"ו חתיכות האמה והקריזיאש בז' וחצי
אח"כ צועק שמעון על השומא הנזכרת ואמר שטעו בשומא שלא היו שנים כמו ששמו
אותם וחזרו ב' אחרים ושמו אותם בי"ד הבגדים ובז' הקריזיאש בלי ידיעת ראובן פי
לא היה שם בעיר יורינר רבי' אם שומא האחרונה היא קיימת: תשובה מה ששמו
הראשונים אין שום אהד מהם יכול לחזור בו פינן ששניהם נראה להם פי כף היו שנים
לסוחר אהד שבא לקנו' ואולי השמאים השניים שמו אותם כמו שבא למכור לצרכו
שמוזיל גבי קונה ואפילו שאומר ששמו כפי מה ששנים לסוחר הבא לקנות מאי אולמיהו
דהני מן הראשונים שנתבררו מפי שתי הפתות פינן שהם שמו אותם בט"ו ובשבעה וחצי
ועדיין עומדים בדיבורם ששנים כף ואפי' שלא היו שוי' אלא ארבעה עשר וז' כמו ששמו
האחרונים שומת הראשונים קיימת בין שלא טעו בכדי שתות שכל פחות משתות אפילו
בשומא מחילה היא כמו שפתיב הרמב"ם ז"ל פ"ק י"ג מהלכות מכירה וכתב בח"מ סימן
קג' שמוה' ג' ואמר הלנה ישומו אותה שלשה אחרים הבקיאים יותר בשומא אין שומעין
לו וכן כתב הרמב"ם ז"ל סוף פ"ק שמונה מהלכות מכירה ואם פן אפילו ב"ד לא היו
רשאים למנות שמאי' אחרים שלא מדעת ראובן ומה ששמו הראשונים הוא קיים ואפילו
א' שעשה שומא על פי המוכר והקונה כתב הרא"ש ז"ל כלל ק"כ שיכול שמעון הקונה'

לחזור בו אם יש בו ביטול מקח כו' משמע שפשאין ביטול מקח ואפי' דין אונאת שתות
אין לו כמו נ"ד אינו יכול לחזור: שאלה כט זה פמה ימים שהראה כ"ר משה חסון שטר
חוב על ר' משה חדידה תושב טבריא על כ"ח פרחים ושתחייב לפרעם לאביו תוך שנה
תמימי' וזמן פתיבת השטר היה ביום שני ימים לחדש ניסן שנת השי"ח ליצירה פה צפת
תוב"ב וערער עליו ר' משה חדידה והראה שטר מחילה גמורה שעשה לו אביו כ"ר אליה
חסון אשר בשמו היה פתוב השטר שהיה חייב לו חדידה בכ"ח פרחי' והמחיל' שעשה
לו כ"ר אליה היתה ביום א' ראש חדש ניסן שנת השי"ח ועתה בשנת השל"ב הוציא ר'
משה בנו שטר זה עליו וטען ר' חדיד' כי עברו בינו ובין אביו פמה קטטו' על משאו ומתן
שביניהם ונה החוב של כ"ח פרחים היה מקודם ונכלל בכלל המחילה פי אחר המחילה
נשארה מריבה בין שניה' ואיך אחר יום א' נתן לו שמונה ועשרי' פרחים אחרים: עוד
ערע' על זה ואמר שהחתימות של החכם הר' אלעזר ו' יוחאי ו"ל ושל ר' שלמה נטיאל
היו מזוייפות כי באותו יום שלאחר המחילה לא היה פה החכם הנז' אלא בטבריא שהוא
נמצא שם ביו' א' במחילה שנעשית פה וגם ביום שני שנכתב השטר הזה לא היה פה
ועוד אחר י"ד שנה שעברו משנת השי"ח עד השל"ב איך לא תבע חוב זה כי הוא ידוע
כי היו בדוחק זה רבי משה ואחיו שלא היה להם על מה שייסמוכו ולמה לא הוציאו השטר
חוב זה בזמן צרכם שנראה שהמתינו עד שיימותו העדים וגם עדי הקי' שלא יגלה הזיוף
פי העדים עצמם יאמרו שלא היתה חתימת' כו' משה השיב כי שטרו הוא קיים כי
המחילה היתה לזמן קודם השטר ושלא היה יודע הוא בכל אלו השנים משטר זה אלא
שיום אחד בהיותו מחפש בכתיבות אביו מצא שטר זה עם שטר אחר של סף גדול מזה
מונחים תוך שטר פתובה אחד ועל זה אז הייתי נבוך מלחייב את חדידה לפרוע פי גם
שלא היה בכלל המחילה כיון שנכתב יום אחר אחריה אפילו הכי היה נרא' דבר זה אחר
פמה מריבות ושעשה לו מחילה ומיד יתן לו כ"ח פרחים גם ראיתי חתימת החכם הר'
אלעזר נ"ע משונה מחתימות אחרות שלו גם ההגזמות והשבועות שהיה עושה ר' משה
חדיד' כי לא היה חייב שום דבר אלא שהיה השטר חוב מזוייף דייגי הקיום לא היו בחיים
והייתי מסתלק ולא הייתי מחייבו לפחות שהיה כמו דין מרומה ובין כף וכף נתקוטט
חדידה עם ר' משה חסון והוציא ספין א' חדידה על ר' משה חסון להכותו ועל זה נכנסו
אנשים ביניהם שלא בפני ועשו פשרה מן הכ"ח י"ז פרחים אחר כף הוציא כ"ר משה
חסון שטר של יותר ממאתים פרחי' על החכם ה"ר משה צהלון מאותו הזמן שהיה גנוז
תוך הפתובה עם שטר זה כפי דיבורו והחכם הנז' כחש בו כי מעולם לא קבל מה שהיה
כתו' באותו השט' וחקרתי אני הרבה על אותו שטר ונחתימותיו וכתבתי עליו עשר' ראיות
שהיה מזוייף ובטלתי אותו ורצה רבי משה חסון להתלות בערפאות ועל זה עשה פשרה
ביניהם בדבר מועט ומאז נתתי אל לבי לאמת פי גם זה השטר שעל ר' משה חדידה היה
מזוייף כיון שנמצא עם שטר מזוייף כדן שטר של יתומי' שנמצא בין שטרות פרועי'
וחקרתי עוד על שטר זה וראיתי שלא היה פתוב מיד סופר ולא מיד יודע בטיב פתיבת
שטרות פתיבה בלתי מיושרת בהיות בעיר ת"ל פמה סופרים מומחי' ואם לא היה שום
זיוף בענין היה נכתב על ידי סופר מתא ולא נודע מי היה זה הפותב שטר זה פתב קודם
קנין במקו' שבועה ואחר כף מיד פתב וגם נשבע שבועה חמורה וכתב אדעת המקום
ברוך הוא ואדעת הנשבעים באמת כמו לשון לעז ולא ידע לכתו' לדעת וחקם שלם כמו

ה"ר אלעזר ן' יוחאי ו"ל לא הִיה חותם בַּשֵּׁטֶר כְּמוֹ זֶה אֲלֵא שֵׁנֵר' שְׁזַיְפוֹ חֲתִימָתוֹ וְכִף נֵרֵא חֲתִימָתוֹ שֶׁהִיא מִכְתִּיבַת הַשֵּׁטֶר עֲצָמוֹ לְמִי שָׂרוּאָה אוֹתוֹ וְהִבִּיאוּ לִפְנֵי כְּמָה כְּתִבִים שֶׁל הַחֲכָם ו"ל שְׁמוֹ חֲתוּם בָּהֶם וְאִין חֲתִימָה זֹו דוֹמָה לְשׁוּם אֶחָד מִן הַחֲתִימוֹת וְלֹא בְּצוּרַת הָאוֹתִיּוֹת וְלֹא בְּצוּרַת הַשֵּׁרְטוּטִין הַמְּוֹרְגָלִים בְּחֲתִימָתוֹ וְהִבִּיאוּ לִפְנֵי פְּנִקְס אֶחָד שֶׁהִיה בְּטָבְרִיא שֶׁהִיה כּוֹתֵב וְחוֹתֵם בּוֹ הַחֲכָם מִשָּׂא וּמִתֵּן שְׁבִין אֲנָשִׁים וְהִסְפְּמוֹת שֶׁל הַקְּהָל וּמִנִּיחֵי בּוֹ ל"ג חֲתִימוֹת שֶׁלוֹ וְהִיוּ בָּהֶן רַבּוֹן אֲלֵעֶזֶר פֶּתַח א"ל וּקְצָתוֹן אֲלֵעֶזֶר הַאֶלְף מִחֲצֵי אוֹת וּבְכָל הַל"ג לֹא נִמְצָא אֲלֵא חֲתִימָה אַחַת מֵאֶלְף שְׁלֵמָה אֲלֵעֶזֶר כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּחֲתִימָה שֶׁל שֵׁטֶר זֶה וְגַם זֹאת אֵינָה דוֹמָה לְחֲתִימָה שֶׁל שֵׁטֶר זֶה לֹא בְּתַבְנִית הָאוֹתִיּוֹת וְלֹא בְּשֵׁרְטוּטִין וְגַם חֲתִימ' שְׁלֵמָה נְטִיאל הַעַד הַשְּׁנִי אֵינָה דוֹמָה לְחֲתִימָתוֹ בְּמָקוֹם אַחֵר וְגַם הַחֲכָם הַנּוֹז' לֹא הִיה רְאוּי שִׁיחֲתוּם עִמּוֹ וּמְכַל זֶה אֲנִי מְבַטֵּל שֵׁטֶר זֶה וּמֵאַמַּת שֶׁהוּא מְזַוְיָיִף וּבָא מִתְּלֵאָה קִטְנָה מְזוֹ הִיוּ כּוֹפְתִין בְּעֲלֵי הַגְּמָרָא אֶת מִי שֶׁהִיוּ חוֹשְׁשִׁין בּוֹ שְׁזַיְיִף כְּמוֹ הֵהוּא דְאַנַח יְדִיהָ אֲזַרְנוּקָא וְחֲתֵם כְּדִי שִׁיְהִיה דוֹמָה לְחֲתִימַת רַבָּא שֶׁהִיְתָה יְדוֹ מְרַתַּת הִיה כְּשֶׁהִיה חוֹתֵם וְאַנְחָנוּ אִין בְּנוּ פֶתַח לְיִסֵּר כְּדִי לְהוֹצִיא הַדְּבָר לְאַמְתּוֹ אֲבָל בְּרֵאיוֹת אֵלוֹ נֵרֵא' לִי לְבַטֵּל שֵׁטֶר זֶה כְּמוֹ שֶׁכְּתִבְתִּי וְרְאוּי דְזַיְיִנִּין שְׁבַעִי לְעֲשׂוֹת גְּדָר וְסִיג לְדְבָר זֶה לְשַׁבֵּר יְד הַמְּזַוְיָיִפִים וּלְשַׁבֵּר מִתְּלַעוֹת עוֹל הַמוֹצִיא שֵׁטֶר לְהוֹצִיא מְעוֹת שֶׁלֹּא כְּדִין נְאֻם הַמְּבִיט: שְׁאַלְהָ לְרֵאוּבֵן שְׁכָר בֵּית רַחִים שֶׁל מִים שֶׁהִיוּ שֶׁל גּוֹאקִיף לְעֲשׂוֹת בְּאַטָּאן זֶה כְּמָה שְׁנִי' בּוֹ כְּפָה וְעֲשֵׂה בּוֹ כָּל הַצְּרִיף לְחֲקוּנֵי הַבְּאָטָאן לְכַטֵּשׁ בּוֹ הַבְּגָדִי וְנִתְפָּשֶׁר עִם הַמְּשַׁכִּיר לְכַרְוֵעַ לוֹ שְׁכִירוֹת כָּל שָׁנָה כ"ה פְּרָחִים בְּשִׁבִיל הַמִּים כִּי הַבְּנִין הִיה שֶׁל רֵאוּבֵן כְּמָה שְׁנִים וְאַחֵר כִּף הַעֲלִיהוּ לוֹ עַד י"ב פְּרָחִים שְׁכִירוֹת כָּל שָׁנָה וְהַנְּצָרָף הוּא אוֹ הַבָּאִים מִכְּחוֹ לְמַכּוֹר קִצָּתוֹ שְׁלִישׁ אוֹ חֲצֵי וְהַקּוּנָה הִיה פּוֹרַע בְּכָל שָׁנָה הַחֲלָק שֶׁהִיה מְגִיעַ לוֹ מִן הַשְּׁכִירוֹת לְעַרְף חֲלָקוֹ עֵתָה רוֹצִים בְּעֲלֵי הַגְּוֹאקִיף לְהַעֲלוֹת הַשְּׁכִירוֹת לְכָל שָׁנָה עַד כ' אוֹ כ"ה וְהַקּוּנָה תּוֹבַע מִרֵאוּבֵן אוֹ מִבָּאִי כָּחוֹ כִּי הוּא לֹא קָנָה אֲלֵא עַל סֵף הַשְּׁכִירוֹת שֶׁהִיוּ פּוֹרְעִים וְזֶה שְׂרוּצֵי לְהַעֲלוֹת הוּא עַל הַמּוֹכֵר כִּי כֵן קָבַל עָלָיו אַחֲרֵי שֶׁ הַשֵּׁטֶר הִמְכָּר עַד כָּל עַרְעוֹר אוֹ תְּבִיעָה שִׁיבֵא עַל הַמְּכָר הַנּוֹזֵף בֵּין בְּדִינֵי יִשְׂרָאֵל בֵּין מֵהַאֲנוּמוֹת בֵּין שִׁיְהִיה הַתּוֹבַע יְהוּדִי אוֹ יְהִיה אַרְמֵאִי יוֹרְנוֹ רַבִּינוֹ: תְּשׁוּבָה מֵהַשְּׁטוּעֵן הַקּוּנָה שֶׁכְּתוּב לוֹ בְּשֵׁטֶר הַמְּכָר אַחֲרֵי בֵּין בְּדִינֵי כּוֹ מִשְׁמַעוֹתוֹ הוּא שְׁחִיב בְּאַחֲרֵי שֶׁ הַמְּכִירָה אִם שׁוּם אָדָם יַעֲרַעַר עַל הַמְּכָר שֶׁמְכָרוּ לוֹ אוֹ נִתְּנוֹ אוֹ מִשְׁכְּנוֹ אוֹ שְׁחִי' לְשׁוּם אָדָם הַבָּאִים לְעַרְעֵר עַל הַקּוּנָה מִצַּד הַמּוֹכֵר בֵּין שִׁיְתַבְּרַר עַל עַרְעוֹר הַיִּנְצָא בְּזוֹ בְּדִין יִשְׂרָאֵל אוֹ בְּדִין אוֹמוֹת הָעוֹלָם בֵּין שִׁיְהִיה הַתּוֹבַע יְהוּדִי אוֹ אַרְמֵאִי אֲבָל תְּבִיעָה זֹו הַשְּׁכִירוֹת אֵינָה נִמְשַׁכֵּת מִצַּד הַמּוֹכֵר אֲלֵא מִצַּד הַשְּׁכִירוֹ עֲצָמוֹ שְׁמַעֲלִין הַשְּׁכִירוֹת עַל כָּל הַבְּאָטָאן בֵּין מֵהַ שְׁנִישָׂאָר בְּיַד הַמּוֹכֵר בֵּין מֵהַ שְׁמְכָר וְהֵרִי זֶה כְּמוֹ הַחֲזָקוֹת שֶׁל הַבְּתִי' אִם מְכָר יְהוּדִי א' חֲזָקָתוֹ לְחַבְּרוֹ וְשִׁיְפָרַע הַשְּׁכִירוֹ' לְגוֹי וְהִיה רְגִיל הַמּוֹכֵר לְכַרְוֵעַ סֵף יְדוּעַ שְׁכִירוֹת לְעַפּוֹ"ם וְעֵתָה רוֹצֵה לְהַעֲלוֹת עַל הַשְּׁכִירוֹת אֵינּוּ יְכוֹל הַקּוּנָה לְתַבְּנוֹעַ מִן הַמּוֹכֵר וְאִם לֹא יִרְצֵה הַתּוֹסְפוֹת וְיִצָּא מִן הַבֵּית אִין שׁוּם יְהוּדִי יְכוֹל לְיִכְנֵס בָּהּ כִּי הַחֲזָקָה שֶׁלוֹ וְאִין שׁוּם חֵיּוּב עַל הַמּוֹכֵר אֲלֵא אִם כֵּן יְבוֹא שׁוּם תּוֹבַע עַל חֲלָק הַבְּטָאָן שֶׁמְכָרוּ מִצַּדוֹ שְׁחִיב לְשׁוּם אָדָם עַל הַבְּאָטָאן וְכִיּוּצָא בּוֹ כְּמוֹ שֶׁכְּתִבְתִּי לְמַעֲלָה: שְׁאַלְהָ לֹא הַמְּלָךְ יר"ה הִיוּ לוֹ שְׁנֵי בְתֵי רִיחֵי' שְׁלֵמִי' וְנַעֲשֵׂה בְּטַאנִישׁ שְׁכוּטְשִׁים בָּהֶם הַבְּגָדִים וּמֵאֵז הַשְּׁכִירִים הַמְּלָךְ וְהַשׁוֹכֵר הָאֶחָד הַחֲזִיק בָּהֶם זְמַן מֵהַ וְאַח"כּ מְכָר חֲזָקָתוֹ לְאַחֲרִים וְאַחֵר לְאַחֲרִים זֶה נ' שָׁנָה חֲזָקָה זֹו לְבַעֲלֵיהָ גַם לֹא הִיה רְשׁוּת לְשׁוּם אָדָם לְעַשׂוֹ'

בטאן אחר שְהִיוּ מְבֹטְלִי שְׁכִירוֹ הַבְּטָאנִישׁ הַנּוֹז' וְהוֹצִיאָוּם מִיַּד הַיְהוּדִי הַמְחֻזֵּק בָּם וְהָיוּ מְצִיָּרִים לְיִשְׂרָאֵל בְּעֲלֵי הַבְּגָדִים בְּכֻשֵׁי שְׂלָא הָיוּ עוֹשֵׂי הַמְּלָאכָה טוֹבָה כְּאֲשֶׁר בְּהִיּוֹת הַבְּטָאנִישׁ בְּיַד הַיְהוּדִי כִּי מִי יוּכַל לְדוֹן עִם שְׁמַקִּיף מְמַנּוּ עִם שְׂבָה־שְׂתַדְלוֹ וְהוֹצֵאָה רַבָּה הוֹצִיא הַיְהוּדִי בְּעַל הַחֻזְק' הַבְּטָאנִי מִיַּד הַתּוֹגְרָמִי וְנִפְל הַפְּרֵשׁ בֵּינוּ וּבֵין בְּעֲלֵי הַבְּגָדִים עַל הַהוֹצָאוֹת וְעַל זֶה נִתְפָּשְׂרוּ בְּתַנְאֵי שְׁרִירִין וְקִיָּמִים בְּקִנְיָן וְשִׁבּוּעָה וְחֻמְרוֹת שְׁקִבְלוּ עֲלֵיהֶם וְעַל הַבָּאִים אַחֲרֵיהֶם וְא' מִן הַתְּנָאִים שֶׁהִתְנּוּ בֵּינֵיהֶם שְׂלָא יוּכְלוּ הַטְּרַאָפִירִישׁ לַעֲשׂוֹת בְּטָאן אַחֲרַי הִזָּה בְּהִיּוֹת הַסְּדֵר הַזֶּה קִיָּים בֵּינֵיהֶם וְעַתָּה קָמוּ שְׁמַעוֹן וְלוֹי אוֹמְרֵי שְׁהֵם אִינוּ מְכַלְל הַטְּרַאָפִירוֹ וּבְפֶרֶט שְׁמַעוֹן שְׁהוּא גֵר מְאָרֶץ אַחֲרַת וְקִנּוּ מְקוֹם בָּאֵי הִזָּה לַעֲשׂוֹת כּוּ בַּאֲטָאן חֻדֵשׁ וְרַאוּבֵן עַל חֻזְקַת הַבְּטָאנִישׁ בְּזִמְנָן זֶה מְעַכֵּב עַל יָדָם יוֹדִיעֵנוּ רַבֵּינוּ אִם יוּכַל לַעֲכָב מִדִּין תּוֹרָה אוּ מִדִּינָא דְמַלְכוּתָא אוּ לְגִרָוּם הַעֵיכּוֹב בְּדִין עַל יְדֵי הָאֲנוּמוֹת בְּכָל אֲנָפִין שְׁיִוְכַל לְבַטֵּל הַבְּטָאן הַחֻדֵשׁ וְאִם יוּכְלוּ אֲזִי שְׁמַעוֹן וְלוֹי לֹאמַר לְמַלְכוּת שְׁהֵם יִפְרְעוּ כָּל מַה שְׁהִיָּה פּוֹרַע רַאוּבֵן כְּדֵי שְׂלָא יִגִיעַ נְזִק לְמִמוֹן הַמְּלָךְ וְיִסְגְרוּ הַבְּטָאנִישׁ הַרְאִשׁוֹנִים וְיַעֲשׂוּ בְּחֻדֵשׁ אֲפִילוּ שְׁיֵאמַר רַאוּבֵן לְמַלְכוּת שְׁהוּא מְסַתְּלַק מִן הַבְּטָאנִישׁ כִּינּוּן שְׁהֵם נוֹתְנִים רְשׁוֹת לַעֲשׂוֹת אַחַד מִחֻדֵשׁ וְאִם יוּכַל רַאוּבֵן לְמַחֲוֹת בְּיַד הַטְּרַאָפִירוֹשׁ שְׂלָא יַעֲשׂוּ מְלָאכָ' בְּבִאָטָאן הַחֻדֵשׁ עַל מַה שְׁנִתְחַיְיְבוּ לוֹ בְּשִׁטְרָה וְאִם נִתְיַנַּת הַמְּלָךְ רְשׁוֹת הוּא דִינָא דְמַלְכוּתָא אוּ דְגִזְלוּנוּתָא מֵאַחַר שְׁהַשְׁפִיר לְרַאשׁוֹן עַל מְנַת שְׂלָא יִהְיֶה בָּאֵי הִזָּה בְּאֲטָאן אַחֲרַת כְּלָל וְעַל כָּל זֶה נוֹתְנֵי טְעֻנוֹת רַבּוֹת רַאוּבֵן לְשְׁמַעוֹן וְלוֹי וְהֵם לוֹ כָּל א' טוֹעֵן לְזַכּוּתוֹ: תְּשׁוּבָה רְאִיתִי מַה שְׁהֵטִיב הַחֻכְמַם הַשְּׁלָמַם כַּה"ר חַיִּים בְּסָאן נר"ו לְחַלֵּק בְּדִין זֶה שְׁלִשָּׁה חֻלְקֵי אֵי עֹכּוֹב רַאוּבֵן הוּא מְצִיד חֵייתוֹ אִם מְטַעַם חֻזְקָה וְאִם מְטַעַם מַה שְׁנִתְחַיְיְבוּ לוֹ הַטְּרַאָפִירוֹשׁ בְּשִׁטְרָה כְּמוֹ שְׁכַתּוֹב לְמַעֲלָה: וְעַל הַחֻלְק הָאֶחָד הָאֲרִיף לְהוֹכִיחַ כִּי מְטַעַם פְּסַקְתָּ לְחִיּוֹת אִינוּ יְכוּל לַעֲכָב עַל לױי כִּי בַר מְתָא דִילֵיהּ הוּא וְכְמוֹ שְׁכַתּוֹב כָּל הַפּוֹסְקִים אֲשֶׁר הֵבִיא אֲבָל עַל שְׁמַעוֹן שְׁהוּא גֵר מְאָרֶץ אַחֲרַת יוּכַל לַעֲכָב וְאִינוּ פּוֹרַע מִסְּגֻלָּתוֹ לְמוֹשֵׁל הָעִיר הַהוּא יוּכַל לַעֲכָב בְּדִין תּוֹרָה דְלָאוּ בַר מְתָא הוּא אֲפִילּוּ שְׁיִרְצָה עַתָּה לְפָרְעַע מְכָאן וּלְהַבָּא כְּמוֹ שְׁהוֹכִיחַ מִדְּבָרֵי רַש"י וְהַרְמַב"ם ז"ל בְּמַה שְׁהָאֲרִיף בְּזֶה וְאִנִּי אוֹמֵר כִּי אִם שְׁמַעוֹן זֶה שְׁהוּא גֵר בְּאֲרֶץ הַהִיא אִינוּ דֵר בְּמַלְכוּת אֲדוֹנָנוּ הַמְּלָךְ יר"ה אֵלָא בְּאֲרֶץ אֲדוּם נִק' שְׁאִינוּ בַר מְתָא וְלֹא שְׁיִיף בְּכַרְגָּא דְמְתָא כִּי כָּל מַה שְׁכּוֹתְבִים הַפּוֹסְקִים הָאֲחֻרּוֹנִים עַל זֶה הוּא בְּאוֹתָם הָאֲרֻצוֹת שְׁיֵשׁ מוֹשֵׁל לְכָל עִיר וְעִיר אוּ מְלָכִי קְטַנִּים שְׁכָּל אַחַד מוֹשֵׁל בְּעִירוֹ וְיְכוּל לְמַחֲוֹת בְּמִי שְׁאִינוּ בֶן עִירוֹ שְׂלָא יְדוּר בְּעִירוֹ אֲבָל בְּמַלְכוּת אֲדוֹנָנוּ הַמְּלָךְ יר"ה אֲפִילוּ שְׁהוּא מְחַלֵּק מְדִינּוֹתָיו וְעֵיירוֹת בְּיַד עֲבָדָיו פּאֲשֵׁישׁ וּבִיגִישׁ כְּנֻלָּם תַּחַת יָדוֹ לַעֲשׂוֹת בְּהֵם כְּרֻצּוֹנוֹ וְכֻסְפָּה הַגּוֹלְתָא שְׁל כָּל אִישׁ וְאִישׁ מִן הַדְּרִים בְּמְדִינּוֹת וּבְעֵיירוֹת אֵין לְשָׂרִים שְׁל אוֹתָם הַמְּקוֹמוֹ שׁוּם זְכוּת בְּהֵם אֵלָא הַמְּלָךְ יר"ה שׁוֹלַח מְעַבְדָּיו בְּכָל שָׁנָה לְגַבּוֹת כְּסָף גּוֹלְגּוֹלְתָא בְּכָל עִיר וְעִיר וְשׁוֹלַחִים לְגַנְזֵי הַמְּלָךְ וְהָרִי שְׁכָּל יִשְׂרָאֵל הַדְּרִים בְּמְדִינּוֹת וּבְעֵיירוֹת שְׁל הַמְּלָךְ יר"ה כְּנֻלָּם חֵיבִים בְּכֻסְפָּה גּוֹלְגּוֹלְתָם לְמוֹשֵׁל אַחַד וְהוּא הַמְּלָךְ יר"ה הַגְּדוֹל עַל כָּל הַשָּׂרִים וְאֵין שׁוּם אַחַד מִן הַשָּׂרִים הַגְּדוֹלִים אוּ קְטַנִּים מְמְדִינּוֹת אוּ מְעֵיירוֹת שְׁיִוְכַל לַעֲכָב אֶת שׁוּם אָדָם אוּ יְהוּדִי אוּ אַרְמָאֵי שְׁיִרְצָה לְלַכֵּת וְלְדוּר מְמְדִינָה לְמְדִינָה אוּ מְעִיר לְעִיר כִּי כְּלָן הֵם לְמוֹשֵׁל אַחַד וְהוּא הַמְּלָךְ עַל כָּלָם כִּי הֵם עֲבָדָיו וְהַמְּסִים וְהַסְּחוֹרוֹת אַחֲרוֹת מְלַבֵּד כְּסָף גּוֹלְגּוֹלְתָא הַבָּאֵי מֵאֵת הַמְּלָךְ לְפַעְמֵי בְּמְדִינּוֹת אוּ עֵיירוֹת מְיֻחָדוֹת כְּמוֹ עַבְאֵישׁ וְנִזּוּלִישׁ וְכִיּוֹצֵא בְּהֵם אַעֲפ"י שְׁאִינוּ כּוֹלָל לְכָל מַלְכוּת הַמְּלָךְ אִינוּ נִקְרָא שְׁאִינוּ

בר מְתָא מִי שְׂבָא לְעִיר שְׁפוּרְעִי אֱלוֹ הַדְּבָרִי מְעִיר שְׂאִינָם פּוֹרְעִים כִּי בְרִשׁוֹת הַמֶּלֶךְ הֵם כָּל הַמְּקוֹמוֹ וְאִין שׁוּם אֶחָד יוּכַל לְמַחֹת בְּשׁוּם אֶחָד שֶׁהוּא דָר בְּמַלְכוּת הַמֶּלֶךְ שְׂלֵא יִפְתַּח חֲנוּת אוֹ לֹא יִסְתַּחַר בְּעִירָם וְגַם שְׂיֵשׁ מְסִים ג"כ הַשְּׂיִיכִים לְשָׂרֵי הַמְּדִינֹת וְלֹא לְמֶלֶךְ לְפַעְמִים יֵשׁ מִס בְּעִיר אַחַת וְלֹא בְּאַחֶרֶת לֹא בְּשִׁבִיל זֶה יוּכְלוּ לְעַפְב לְבָנֵי עִיר אַחַת שְׂאִינָה פּוֹרְעַת בְּאוֹתוֹ הַמָּס שְׂלֵא יִפְתַּח חֲנוּת וְכִינְצָא בְּעִירָם פִּינּוֹן שְׂבָנֵי כָּל הַמְּקוֹמוֹ שְׁוִים לְכֶסֶף גּוֹלְגֶלְתָא לְמֶלֶךְ כִּי עֵינְקֵר הַמְּנִיעָה הִיא עַל כֶּסֶף גּוֹלְגֶלְתָא וְגַם מַה שְׁלוּקְחִים הַשְּׂרִים בְּכָל מְדִינָה אוֹ הוּא גְזֻלְנֹו אוֹ הוּא חֹק שְׂיֵשׁ לָהֶם מִן הַמֶּלֶךְ יר"ה בְּכָל עִיר וְעִיר כְּפִי מַה שֶּׁהוּא מְנַהֵג שֶׁם בְּאוֹתָהּ הָעִיר לְפָרוּעַ הֵן מוּעֵט הֵן הִרְבָּה אִין מְעַפְכִים אַחֲרִים מְלָבֹוא שֶׁם שְׂכָל הַמְּלָכוֹ שְׂל מֶלֶךְ הוּא כְּמוֹ עִיר אַחַת שְׂכָלְם שְׂיִיכֵי בְּכֶסֶף גּוֹלְגֶלְתָא שְׂל הַמֶּלֶךְ יר"ה וְהֵם כְּמוֹ בְּנֵי עִיר אַחַת כְּמוֹ שֶׁהָאֲרֻכְתִי וְדִין זֶה מְסַתְּבֵר וּמְצַאֲתִי בְּחֻזָּה הַתְּנוּפָה שְׂכַתְּבֵר וּבְאֲרִץ שְׂכָלְם לְשָׂר אֶחָד שְׂכָלְם פּוֹרְעִים לוֹ מִס הַמְּנוּטֵל עֲלֶיהָ בְּנֵי עִיר א' יְכוּלִים לְעַשׂוֹת עֶסְקָא בְּעִיר אַחֶרֶת אַעפ"י שְׂאִינָם דָּרִים שֶׁם סְבָרָא ע"כ בַּח"מ קנ"ו וְכַתּוּב בַּב"י ג"כ בַּסִּי הַנּוֹן וְכָל אֱלוֹ הַדְּיָנִים בְּמִי שְׂאִינֹו פּוֹרְעַ מִס גּוֹלְגֶלְתָּו לְמוֹשֵׁל הָעִיר הַזֹּאת אֲבָל מִי שְׁפוּרְעַ מִס גּוֹלְגֶלְתָּו לְמוֹשֵׁל הָעִיר הַזֹּאת אִין יְכוּלִי בְּנֵי הָעִיר לְעַפְב עֲלָיו וְכְמוֹ שְׁנַתְּבָר כו' ע"כ וְאִם כֵּן אִם זֶה שְׂמַעוֹן הוּא דָר בְּעִיר שֶׁהִיא תַּחַת מְמַשְׁלֵת הַמֶּלֶךְ יר"ה אִינֹו כְּבָר מְתָא אַחֲרִיתִי אַעפ"י שְׂאִינֹו שְׁנֵה לְמִיָּהֲדָר בְּחֻזְדָּשׁ עֲצֻמָּה כְּמוֹ שְׂאֲפָרֵשׁ אַחַר כֶּף בַּע"ה לְדַעַת קֶצֶת פּוֹסְקִים: כְּתַב עוֹד הַחֶכֶם הַנּוֹן שְׂמָה שְׂאִינֹו יְכוּל לְעַפְב הַיָּינוּ ב"ד כְּלוֹ שְׂאִין ב"ד מוֹנְעִין אֶת לְוִי לְעַשׂוֹת הַבְּטָאָן אֲבָל יוּכַל רְאוּבֵן לְמַנְעוֹ וּלְבַטְלוֹ עַל יַד הַמַּלְכוּת אוֹ בְּאִיזָה צַד אֲשֶׁר תִּשְׁגִי יָדוֹ וּפְשִׁיטָא דְהַרְשׁוֹת בְּיָדוֹ וְשְׂכִינְצָא בְּזָה כְּתַב מֵהַרְרִי"ק ז"ל שְׁוֹרֵשׁ קצ"א עַל הַבָּא לְדוֹר בְּיָשׁוּב חֲבָרוֹ עַל כְּרַחוּ וְרֵאִיתִי כָּל אוֹתָהּ תְּשׁוּבָה שֶׁהָאֲרִיף לְהוֹכִיחַ וּלְהַפְלִיג דְּבָר זֶה בְּפִשְׁטוֹת דְּהֵאִי דְאֲמַרִינוּ דְלֹא מְצִי מְעַפְב הַיָּינוּ עַל יְדֵי בֵּית דִין אֲבָל אִם יוּכַל לְסַגּוֹר הַפְּתַח לְפָנָיו שְׂלֵא יָבֹוא פְּשִׁיטָא וּפְשִׁיטָא שֶׁהַרְשׁוֹת בְּיָדוֹ וְהִבִּיא רְאִיָּה מְפִירְקָא קַמָּא דְמְצִיעָא מִמָּה שְׂשִׁנִינוּ רְאָה אֶת הַמְּצִיאָה וְנָפַל לוֹ עֲלֶיהָ וּבָא אַחַר וְהַחְזִיק בָּהּ מִי שֶׁהַחְזִיק בָּהּ זָכָה וְאִף לְכַתְּחִיל מוֹתֵר לְעַשׂוֹת כֵּן מִדְּתַנּוּ בְּרִישׁ פֶּאֶה נִטְל מְקַצֵּת פֶּאֶה וְזָרַק עַל הַשְּׂאָר אִין לָהּ בּוֹ כְּלוּם נָפַל לוֹ עֲלֶיהָ וּפְיָרַס טְלִיתוֹ עֲלֶיהָ מְעַבְרִין אוֹתָהּ הַיָּמָּה וְהֵלֵא דְבָרִים ק"ו הֵתָם שְׂכָבֵר זָכָה בְּמַקְצֵת וְגַם קָדָם הוּא לְזִכּוֹת אַפ"ה יָבֵא הַשְּׁנִי וַיַּעֲבִיר אוֹתָהּ הַיָּמָּה פִּינּוֹן דְּהוּי מִיָּלֵי דְהַפְקָר הֵכָא שְׁנֵה רוּצָה לְזִכּוֹת בְּהַפְקָר זֶה לְפִי דְבְרֵיהֶם שֵׁאוֹ שֶׁהוּא עֲדִינּוּ לֹא זָכָה בּוֹ כְּלָל אֲלֵא אֲדַרְבָּא בְּנֵי הָעִיר קָדָמוֹ וְזָכוּ בְּיָשׁוּב הָעִיר לֹא כָּל שְׂכָן שְׂיַעֲבִירוֹ אוֹתוֹ מִן הַבָּא לְזִכּוֹת בּוֹ אִם יוּכְלוּ מִי הוּא הַחֶסֶר דַּעַת שְׂיַטְעָה בְּזָה וְכו' הָא לָמָּה זֶה דוּמָה לְמִי שְׂפִירַס טְלִיתוֹ עַל הַפֶּאֶה וּבָא אַחַר לְהַעֲבִירוֹ מִמֶּנּוּ שְׂהָרִי יְכוּל לְעַשׂוֹת כֵּן מְפָנֵי שֶׁהוּא הַפְקָר וּמ"מ וְכו' פְּשִׁיטָא שְׂאִם הֵא"ה שְׂפִירַס טְלִיתוֹ עֲלֶיהָ בְּתַחֲלָה יְכוּל לְעַפְב וּלְהַתְּגַבֵּר וְכו' וַיִּקְדִים וַיִּטְלָנָה בְּיָדוֹ מִמָּשׁ דְּבָר פְּשׁוּט הוּא שֶׁהוּא זָרִיז וְנִשְׁכָּר ע"כ וְאִין מְשִׁבִין אֶת הָאֲרִי אַחֲרֵי מוֹתוֹ וְעכ"ז נִרְאָה קַל וְחֻמְרַ פְּרִיכָא דְכְּתַב הֵתָם שְׂכָבֵר זָכָה בְּמַקְצֵת וְגַם קָדָם הוּא לְזִכּוֹת אַפ"י הֵכִי יָבֵא הַב' וַיַּעֲבִר כו' אִם זֶה שְׂכַתְּבֵר שְׂזָכָה בְּמַקְצֵת הוּא עַל נִטְל מְקַצֵּת פֶּאֶה הִיָּה יְכוּל הַשְּׁנִי לְהַעֲבִירוֹ מִמֶּנּוּ כְּדִין אֲלֵא שְׂאִנְסוֹ אוֹתוֹ לְהַעֲבִיר אֶת כְּלָהּ מִמֶּנּוּ וְאִם מַה שְׂכַתְּבֵר שְׂזָכָה בְּמַקְצֵת הוּא עַל נָפַל לוֹ עֲלֶיהָ דְמַתְּנִיתִין דְּמְצִיאָה וּמַתְּנִיתִין דְּפֶאֶה נְפִילְתוֹ עֲלֶיהָ אִינָה זָכִיָּה כְּלָל פִּינּוֹן שְׂאִם הַחְזִיק בָּהּ אַחַר זָכָה וְאִיף כְּתַב שְׂזָכָה בְּמַקְצֵת וְכוּן מַה שְׂכַתְּבֵר וְגַם זָכָה הוּא לְזִכּוֹת הָא לֹא זָכָה אַכְתִּי כְּלָל בְּמָה שְׂנָפַל לוֹ עֲלֶיהָ וְא"כ פְּוֹנְתוֹ לוּמ'

שְׁזָכָה בְּמִקְצַת בְּנִפְּלֹתוֹ עָלֶיהָ רָצָה הַתְּחִיל לְזָכוֹת וְלֹא שָׁנָה לוֹ וְקָדַם לְזָכוֹת ר"ל שֶׁקָּדַם
בְּכַוֻּנָּה לְזָכוֹת בְּהַ אֲבָל עֲדִינָן לֹא זָכָה כָּלֵל וְכִינּוֹן שָׁפָן דִּין הוּא שֶׁהַשְּׁנִי שֶׁהִחְזִיק בְּהַ זָכָה
כִּינּוֹן דְּהוּי מִלֵּי דְהֶפְקֵר שְׁמָה שְׁנִטְל רֵאשׁוֹן הָרִי הוּא כְּמִי שֶׁלֹּא נִטְל כִּינּוֹן שֶׁקָּנְסוּהָ אֲבָל
בְּגִדּוֹן דִּינָן דְּלֹא מְצִי מְעַכְב לֹו בְּבֵית דִּין מְלָבֹוא בְּעִירוֹ נֵרֵא' שֶׁכָּבֵר יֵשׁ לוֹ זָכוֹת לְבֹא בְּעִיר
כְּמוֹתָם וְלָמָּה יִהְיֶה לוֹ רְשׁוֹת לְסַגֹּר לוֹ הַפְּתַח עַל יְדֵי הַמְּלָכוֹת כִּינּוֹן שֶׁבְּדִין תּוֹרָה אֵינָם
יְכוּלִים לְכוֹפּוֹ שֶׁלֹּא יָבֵא לְעִיר לְפִתְחוֹ חֲנוּת כּו' וְאֵינּוּ דוֹמָה אֶלָּא לְמִי שֶׁזָּכָה כָּבֵר בְּמִקְצַת
פָּאָה וְלֹא זָרַק עַל הַשְּׂאֵר בְּמָה שְׁנִטְל הֵנָּה בְּדִין שְׁלֹו וְאֵין כָּאֵן קָנְס שְׂאָם בָּא אַח' לִיטְלוֹ
מִמֶּנּוּ אֵינּוּ יְכוּל וְאֵינּוּ דוֹמָה לְמִי שֶׁפִּירְס טְלִיתוֹ עָלֶיהָ וְבֹא אַחַר לְהַעֲבִירוֹ מִמֶּנּוּ כְּמוֹ שֶׁפִּתְב
הָרַב ז"ל שֶׁיְכוּל לַעֲשׂוֹת כֵּן וּפְשִׁיטָא שְׂאָם הָרֵאשׁוֹן שֶׁפִּירְשׁ יְכוּל לְהַתְּגַבֵּר עַל הַבָּא
לְהַעֲבִיר אוֹתָהּ הֵימְנוּ וְהִיָּה חֲזָקָה וְיִקְדִים וְיִטְלָנָה הוּא זָרִיז וְנִשְׁכָּר ע"כ שֶׁהָרִי קָדַם הוּא
לְזָכוֹת כִּינּוֹן שֶׁגָּבֵר עַל הָאֲחַר אֲבָל בְּגִדּוֹן דִּינָן כִּינּוֹן שֶׁאֵין יְכוּל לַעֲכָבוֹ עַל פִּי בֵּית דִּין הָרִי
הוּא כְּמִי שֶׁזָּכָה וְלָמָּה יִסְגֹּר לוֹ הַפְּתַח עַל יְדֵי הַמְּלָכוֹת כְּמוֹ שֶׁפִּתְב אַחַר כֶּה וְגַם עַל תְּשׁוּבַת
הָרֵא"ש שֶׁהֵבִיא בַח"מ סִימָן קנ"ו שֶׁפִּתְב שֶׁאֵין בְּגִי הָעִיר יְכוּלִי לַעֲכָב עָלָיו כְּתַב מֵהַרְרִי"ק
דְּפְשִׁיטָא דְעַל פִּי ב"ד קא"ט אֲבָל אִם תְּגַבֵּר יְד בְּגִי הָעִיר לְסַגֹּר הַפְּתַח עַל יְדֵי הַשֹּׁר כּו'
הָרֵשׁוֹת בְּיָדָם וְלוֹ תְּשׁוּבַת הָרֵא"ש שֶׁפִּתְבֹוּ בְּהַ וְכִי קָנּוּ אוֹתוֹ הָרֵאשׁוֹנִים בְּחֲזָקָה ע"כ
דְּמִשְׁמַע מְלִישְׁנֵיהָ שֶׁאֵין לָהֶם שׁוּם זָכוֹת לְהַעֲבִירוֹ מִן הָעִיר כִּינּוֹן שֶׁאֵין יְכוּלִים ע"פ ב"ד
וְכֵן עַל מַה שֶׁהֵבִיא מִמָּה שֶׁפִּסְקוּ כָּל הַפּוֹסְקִי דְמֵאֲחַר דְּמִסְפָּקָא לְזָה לְרַב הוּנָא בְּרִיָּה דר"י
וְבַר מְבוֹאָה אֲבַר מְבוֹאָה מְצִי מְעַכְב וְנִשְׂאֵר בְּתִי"קו שֶׁאֵין יְכוּלִי לַעֲכָב עָלָיו מְסַפֵּק כְּתַב
דְּאִי אֲמַרְתָּ בְּשִׁלְמָא דְהָאִי לֹא מְצִי מְעַכְב הֵינּוּ דְלֹא מְצִי בְּדִין שֶׁאֵין ב"ד מוֹנְעִין אוֹתוֹ
מְלָבֹוא וְלַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ אֲנֻמְנוֹת מְשׁוּם הֵכִי דִין הוּא שֶׁכִּינּוֹן שֶׁנִּשְׂאֵר בְּסַפֵּק אֵין לָהֶם לְבֵית
דִּין לְכוֹפּוֹ לְזָה וְלְמוֹנְעוֹ מְלַעֲשׂוֹת שֶׁם אֲנֻמְנוֹתוֹ שֶׁהָרִי כָּלֵל גְּדוּל בְּדִין שֶׁהַמַּע"ה וְזָה הוּא
כְּמוֹצִיא מִחֲבֵרוֹ כִּינּוֹן שְׁרוּצִים לְכוֹפּוֹ שֶׁלֹּא יָבֵא וְהוּי דִּינּוֹ כָּל דְּאֵלִים גָּבֵר כִּינּוֹן דְּלֹא שֶׁיִּיָּד
כָּאֵן תְּפִיסָה מִיָּדֵי דְהֵנָּה זָה אוֹמֵר שֶׁל אֲבוּתִי וְזָה אוֹמֵר שֶׁל אֲבוּתִי דְפָרַק חֲזָקַת אֶלָּא אִי
אֲמַרְתָּ דְלֹא מְצִי מְעַכְב שֶׁאֲמָרוּ דִּינּוֹ אֲפִילוֹ אִם יִגְבֵּר אָדָם לְבֹוא ב"ד מְעַכְבִּים עַל יָדָם
מְלִמְנוֹעוֹ תִּימָא עַל עֲצָמָה דְלָמָּה יִמְנָעוּ ב"ד מִבְּנֵי בֵּיתוֹ שֶׁאֲפִילוֹ מְלַעֲכָב עַל יָדוֹ שֶׁל זָה אִם
תְּגַבֵּר יָדָם כִּינּוֹן דְּסִלְקָא בְּתִיקוֹ הֵנָּה לָן לְמִימֵר כָּל דְּאֵלִים גָּבֵר כְּדִפְיָר' אֶלָּא וְדִאִי כָּל הַגִּי
דְּאֲמָרוֹ דְלֹא מְצִי מְעַכְבִּי אֵין הַכְּוֻנָּה לוֹמֵר שְׂאָם תְּגַבֵּר יָדָם לֹא יַעֲכָבוּ עָלָיו מִקַּל וְחֹזֶק
דְּנָפַל לוֹ עָלֶיהָ וְכו' כְּדִפְיָ לַעֲיֵל אֶלָּא הַכְּוֻנָּה הִיא דְלֹא מְצִי מְעַכְב ע"פ ב"ד שֶׁלֹּא יָבֵא אִם
תְּגַבֵּר יָדוֹ וּמְשׁוּם הֵכִי דִין הוּא דְכִינּוֹן דְּסִלְיָק בְּתִיקוֹ אִי בַר מְבוֹאָ' אֲבַר מְבוֹאָ' אַחֲרִיתִי מְצִי
מְעַכְב אוֹ לֹא דְמִסְפָּקָא לֹא יַעֲכָבוּהוּ ב"ד אֶלָּא כָּל דְּאֵלִים גָּבֵר וְכַדְפָּר' עַל פ"ד וְעַל הָאִי
דְּכַתַּב אֶלָּא אִי אֲמַרְתָּ דְלֹא מְצִי מְעַכְב שֶׁאֲמָרוּ דְהֵינּוּ אֲפִילוֹ אִם יִגְבֵּר יָדָם לְמוֹנְעוֹ מְלָבֹוא
ב"ד מְעַכְבִּין עָלָיו מְלִמְנוֹעַ תִּימָא עַל עֲצָמָה דְלָמָּה יִמְנָעוּ ב"ד מִבְּנֵי בֵּיתוֹ מְלַעֲכָב עַל יָדוֹ
שֶׁל זָה אִם תְּגַבֵּר יָדָם כִּינּוֹן דְּסִלְקָא בְּתִיקוֹ הֵנָּה לָן לְמִימֵר כָּל דְּאֵלִים גָּבֵר כְּדִפְיָ ע"כ אֲנִי
אוֹמֵר כֵּן דְלֹא מְצִי מְעַכְב שֶׁאֲמָרוּ דְהֵינּוּ אֲפִילוֹ אִם יִגְבֵּר יָדָם מְעַכְבִּי וְלֹא יִהְיֶה תִימָא עַל
עֲצָמֵי כָּלֵל דְכִינּוֹן דְּמְשׁוּם סְפָקָא אִי מְצִי מְעַכְב אוֹ לֹא כְּתַבוּ הַמְּפָרְשִׁים שֶׁאֵין יְכוּל לַעֲכָב
כִּינּוֹן שֶׁנִּשְׂאֵר בְּתִיקוֹ הַמַּע"ה וְהָרִי זָה שְׁרוּצָה לְכוֹפּוֹ שֶׁלֹּא יָבֵא הוּא כְּמוֹצִיא מִחֲבֵרוֹ וְכְמוֹ
שֶׁכְּתַב הָרַב ז"ל עֲצָמוֹ לְמַעְלָה וּמוֹצִיא מִחֲבֵרוֹ בְּלֹא רֵאִיָּה מוֹצִיאֵין מִיָּדוֹ כְּמוֹ שֶׁכְּתַב בַּהַג"ה
סִימָן פ"ט מְטוּעֵן וּבְסִי' מ"ט בְּתִשְׁבּוּב' שֶׁל סִפֵּר מְשִׁפְטִים שֶׁכָּל דְּבַר שֶׁתְּחַלַּת דִּינּוֹ הַמַּע"ה

אם תקפו המוציא אין תקפתו פלום ומפקינן מינייהו וכו' ואינו זה דין דכל דאלים גבר כי כל דאלים גבר משמע גבר על חברו וזוכה במה שמתאבק על חברו שחברו עדיין לא זכה בו אלא שהיה רוצה לזכות ובא חברו וגבר עליו ואח' שגבר הא' וזכה בו חברו יכול לחזור ולהתגבר עליו לזכות בו וכמו שכתוב בהגה' ספ"י דטוען ד"י מפסקי ה"ר חזקיה דאפי' הא' גבר ונטל אם יכול השני לחזור ולתקפה זוכה וכבר מבואר פ"ן שישאר תיקו אי מצוי מעכב מלבא אבר מבואה שלו או לא וכתבו המפרשים ז"ל פ"ן שישאר בתיקו דלא מצוי מעכב הרי פשהוא בא למבוא' הוא פמי שזכה ואם בא האחד להתגבר עליו הרי הוא פמוציא מחבירו שאין לו רשות בזה ומוציאין אותה ממנו ומהררי"ק ז"ל ארפיב דין זה אתרי ריכשי זה נגד זה כל דאלי' והמע"ה: ועוד שאינו דומה ביאת בר מתא אבר מתא למציאה ופאה וכל דאלי' גבר דאיתמר גפי ספינה וכינצא בה דהתם שניהם משתדלי ומתאבקי לזכות ולתפוש בחפץ א' ידוע ומי שיקח ויזכה בו זכה אבל בר מתא הבא למתא אחריתי לפתוח חנות וכינצא בו הם מתאבקי על דבר שאינו בעין והוא עתיד לבא ואין בו ממש שהוא רינח ההלנאה או הסחורה ההתגברות יהיה פשיבא א' לקנות או ללוות מא' מהם יתגבר א' על חברו למפוך או ללוות ומשיגבר בכל פעם יזכה אבל להתגב' על ידי המלכות קוד' שיגיע הדבר שחולקים עליו והוא הרינח של הלנאה או מכירת סחור' מבר מתא לבר מתא אחריתי אין שום סבא שיגזר פן פ"ן שאין יכול לעכב על ידי ב"ד ומפלפולו חדש סבא זו שלא הונכרה בשום פוסק אפי' ברמז סבא זו הפשוטה למהררי"ק ז"ל ונהחכם הפוסק בענין הבטאן ראה גנזמת הפשיטות שכת' הרב מהררי"ק ז"ל וכתב הוא גם פן בגדון של הבטאן דפשיטא ופשיטא שאעפ"י שאין ראובן יכול לעכב על לוי בדין שיוכל לבטלו על ידי המלכות וסמך על סבא זו: ואפילו מהררי"ק ז"ל לא כתב סבא זו אלא על מי שפא לדור בשוב חברו על פרחו ונהחכם יצ"ו למד ממנה ללוי גם פן שהוא דר בעיר של ראובן שיש לו פח ממה שיש למי שפא מעיר אחרת וכ"ן שפדין כת' שאינו יכול לעכבו מלעשות בטאן אחר מטעם דפסיק חיותיה פשיטא שאין יכול למונעו על ידי המלכות שיבואו שניה' לידי מסירה ומלשינות זה על זה ולידי הפסד מעות ואני אומר כי על שמעון שהוא פן עיר אחרת אפילו שפורע פסוף גולגלתא למלך ולא הוי פבר מתא אחריתי פמו שכתבתי למעלה יוכל לעכב מלעשו' בטאן אחר ממה שכתב בח"מ סי' קנ"ו וזה לשונו ואפ' פן עיר אחרת אם הוא פורע מס עמהם בעיר הזאת הרי זה פבני העיר ואין יכולי' לעכב עליו פני העיר ובלבד שלא פכנס פמבוי שיש שם פני אומנותו ע"כ שפראה שאפילו שפשוותן מנת המלך שם פ"ן שאינו דר באותה עיר יכול לפכנס אפי' פמבוי שיש שם פני אומנותו פמו שכתב למעלה שאם הוא מזאת העיר אינו יכול לעכב עליו אף על פי שאינו דר עמו פמבוי ואין צריך לומר שאם א' פמבוי יכול לקפוע חנות כו' שאינו יכול למחות פידו וכ"ן שיוכל למנוע את פן עיר אחר' שלא פכנס פמבוי לפתוח כו' גם פגדון דידן בענין הבטאן יכול ראובן למנוע את שמעון שלא יעשה בטאן בכל אי רודאש פי לענין זה הרי הוא פמבוי א' פ"ן שאין אלא שני פטאניש פמו אם הנה בטאן אחת תוף העיר אפילו שיעשה אחר רחוק ממנו פמבוי אחר הוא פמבוי אחר דוע שבעשיות בטאן אחר ימעיש את הפאים והרגילים לכטש בבטאן האחד שאינו זה פשני מבואות שיש חנויות בשתייהן והפותחים חנות פמבוי זה אינו פוסק חיות מן המבוי האחר כי פני המבוי האח' יקנו מחנויות שבמבוי שלהם

אָבֵל בְּבִטָּאָן אֵינוֹ פֶּן כִּי לֹא הָיָה שָׁם אֱלֹא בְּטָאָן א': וּמָה שֶׁפִּתְבַּתִּי לְמַעַלָּה שֶׁפֶל מִי שֶׁדָּר בְּמַלְכוּת הַמֶּלֶךְ יר"ה וּפּוֹרְעַ גִּלְגֻּלְתָּא לְמַלְכָּה הוּא כְּפּוֹרְעַ מִסּ בְּעִיר הַהִיא שְׂרוּצָה לְפִתְחוֹת בָּהּ וְשְׂאִינָם יְכוּלִי לְעַכְבוֹ הֵינּוּ שְׂאִינוֹ כְּבָר מֵתָא אַחֲרִיתִי אָבֵל אֵין דֵּינוּ כְּבָר מֵתָא מִמֶּשׁ שֶׁבָר מֵתָא יְכוּל לְפִתְחוֹת לְמַבּוּי שְׂאִינוֹ שְׁלוֹ לְעֲשׂוֹת אֲנָמְנוֹת שְׂבָאוֹתוֹ מַבּוּי וּבָר מֵתָא אַחֲרִיתִי אֵינוֹ יְכוּל אֱלֹא בְּמַבּוּי אֶחָד כְּשֶׁפּוֹרְעַ מִסּ הַמֶּלֶךְ הַהוּא שְׂאִם אֵינוֹ פּוֹרְעַ שָׁם וְאֵינוֹ דָּר שָׁם אֵינוֹ יְכוּל לְפִתְחוֹת בְּשׁוּם מַבּוּי וּמָה שֶׁכֵּת' אִם הוּא פּוֹרְעַ מִסּ עֲמָהֶם בְּעִיר הַזֹּאת אֵינוֹ יְכוּל לְעַכְבַּ עֲלָיו וּבִלְבָד וְכו' ה"ה נָמִי אִם פּוֹרְעַ כְּסָף גִּלְגֻּלְתָּא לְמַלְכָּה כְּמוֹ שֶׁפּוֹרְעִי בְּנֵי מֵתָא זֹו כִּי הָיוּתָם שְׁוִים בְּכֶסֶף גִּלְגֻּלְתָּא לְמַלְכָּה א' הָיוּ כְּמִי שֶׁפּוֹרְעַ שָׁם מִסּ בְּאוֹתָהּ עִיר וְכְמוֹ שֶׁבְּפִרְעוֹן מִסּ בְּאוֹת' עִיר כְּתֹב וּבִלְבָד שְׁלֹא יִכְנָס בְּמַבּוּי שְׂיִישׁ שָׁם בְּנֵי אֲנָמְנוֹתוֹ כֵּן כְּשֶׁהֵם שְׁוִתְפִים בְּפִרְעוֹן כְּסָף גִּלְגֻּלְתָּא לְמַלְכָּה א' כְּמוֹ הַמַּלְכוּת שֶׁלָּנוּ לֹא יִכְנָס בְּמַבּוּי שֶׁל בְּנֵי אֲנָמְנוֹתוֹ אָבֵל יִכְנָס בְּמַבּוּי אַחַר וּלְפ"ז הֵם שְׁלֹשׁ דֵּינִים מִי שְׂאִינוֹ דָּר בְּאוֹתָהּ הָעִיר וְאֵינוֹ פּוֹרְעַ שָׁם מִסּ וְלֹא כְּסָף גִּלְגֻּלְתָּא לְמַלְכָּה שֶׁל אוֹתָהּ עִיר יְכוּל לְדוֹר בְּעִיר וְאֵינוֹ יְכוּל לְפִתְחוֹת שׁוּם חֲנוּת בְּאוֹתָהּ עִיר וְאִם פּוֹרְעַ שָׁם כְּסָף גִּלְגֻּלְתָּא וְאֵינוֹ דָּר שָׁם יְכוּל לְפִתְחוֹת חֲנוּת בְּמַבּוּי שְׂאִין שָׁם בְּנֵי אֲנָמְנוֹתוֹ וְאִם פּוֹרְעַ וְדָר יְכוּל לְפִתְחוֹת אִפִּי' בְּמַבּוּי שְׂיִישׁ שָׁם בְּנֵי אֲנָמְנוֹתוֹ אֶפִּילוֹ הוּא דָּר בְּמַבּוּי אַחַר זֶהוּ לְמָה שֶׁכְּתֹב בַּח"מ וּלְתוֹס' מ"מ הִבִּיא גַם כֵּן עֲנִין זֶה בְּשֵׁם הַמְּפָרְשִׁים ז"ל וְאִם כֵּן יוּכַל רְאוּבֵן שֶׁהוּא מְוַחֲזֵק בְּעִיר לְמַחֲזוֹת בְּשִׁמְעוֹן שְׂאִינוֹ מְוַחֲזֵק עַדִּין וְיוּכַל לֹאמַר קִים לִי כִּהְיִי מְפָרְשִׁים ז"ל כִּינֵן שֶׁהוּא מְוַחֲזֵק בְּבִטָּאָן שְׁלוֹ לְעֲשׂוֹת בּוֹ כָּל הַבְּגָדִים בְּעִיר הַהִיא כִּינֵן שְׂאִין לְבַעֲלֵי הַבְּגָדִי בֵּית מְנוּס לְעֲשׂוֹ' בְּגָדִיהָ הָרִי הוּא כְּאֵלוֹ הֵם בְּרִשׁוֹתוֹ וּבְחֻזְקוֹתוֹ וְזֶה שִׁמְעוֹן בָּא מְחַדָּשׁ בְּמַבּוּי שְׁלוֹ לְפִסּוֹק חֵיּוֹתוֹ וּלְכַטּוֹשׁ הַבְּגָדִים שֶׁהֵם בְּחֻזְקוֹתוֹ שֶׁהִיא הוּא רְגִיל לְכַתְּנֵשׁ דְּהוּי כְּמַבְּן' א' כַּמ"ש: הַחֲלָק הַשְּׂנִי מֵצַד הַחֻזְקָה אֵינוֹ יְכוּל לֹא לִוִי וְלֹא שִׁמְעוֹן לְעַרְעֵר עַל הַבְּטָאָן שֶׁל רְאוּבֵן כְּמוֹ שֶׁהֵם מְגַזְמִים עֲלָיו שִׁיפְרְעוּ לְמַלְכוּת מָה שֶׁהִיא הוּא פּוֹרְעַ עַל הַבְּטָאָן שְׁלוֹ כְּדִי שִׁיִּסְגְּרוּ אוֹתוֹ מָה לִי שִׁיִּקְחוּ אוֹתוֹ הֵם חֻזְקוֹתוֹ שֶׁל הַבְּטָאָן לְעֲשׂוֹת בּוֹ אוֹ סִגְרוּ אוֹתוֹ בֵּין כֶּף וְכֶף מְבַטְלִים חֻזְקוֹתוֹ וְאִם הֵם רוּצִים לְעֲשׂוֹת אַחַר שְׂאִינָם נוֹגְעִים בְּחֻזְקוֹתוֹ כְּבָר פִּתְבַּתִּי לְמַעַלָּה כִּי שִׁמְעוֹן אֵין לוֹ רִשׁוּת לְפִתְחוֹת בְּטָאָן אַחַר לֹא מְפָנִי חֻזְקַת הַנְּהִיגָה אֱלֹא שְׁפּוֹסֵק חֵיּוֹתוֹ אֲשֶׁר הוּא מְוַחֲזֵק בָּהּ אָבֵל אִם הַתְּנָה עִם גִּזְבְּרֵי הַמֶּלֶךְ יר"ה שְׁלֹא יוּכַל שׁוּם אֶחָד לְפִתְחוֹת בְּטָאָן אַחַר גַּם לִוִי שֶׁהוּא מְבַנֵּי הָעִיר אֵין לוֹ רִשׁוּת לְפִתְחוֹת בְּטָאָן אַחַר כָּל שֶׁכֵּן שִׁמְעוֹן שְׂאִינוֹ דָּר שָׁם וְנִרְאָה לִי שֶׁצָּרִיף שִׁיְהִיָּה תְּנָאִי זֶה מִדְּעַת הַקְּהָל וּמִרְצוֹנָם שְׂאִם לֹא כֵּן יוּכְלוּ לֹאמַר לוֹ וְלָמָּה תִּסְתַּרְר הַפֶּתַח לְפָנֵינוּ כְּמוֹ שֶׁאַתָּה רוּצָה לְעֲשׂוֹת בְּטָאָן לְתוֹעֲלָתָהּ גַם אֲנַחְנוּ רוּצִים וְאִם עָשָׂה שְׁלֹא מִדְּעַתָּם יֵשׁ לָהֶם רִשׁוּת אִם יוּכְלוּ לְבַטֵּל תְּנָאוֹ וְלִיקַח גַּם הֵם רִשׁוּת לְעֲשׂוֹ' בְּטָאָן אַחַר וְאִם הַתְּנָה תְּנָאִי זֶה מִדְּעַתָּם וּמִרְצוֹנָם אֵינָם יְכוּלִי עֲתָה לְבַטֵּל הַתְּנָאִי וְלִיקַח מִן הַמֶּלֶךְ בְּטָאָן אַחַר וְכְמוֹ שֶׁנִּרְאָה מִתְּשׁוּבַת מַהֲרִי"ק ז"ל שֶׁהִבִּיא הַחֲכָם הַפּוֹסֵק מִשׁוֹרֶשׁ קל"ב שֶׁכֵּת' עַל רְאוּבֵן שֶׁפָּזַר מְעוֹתָיו לְעֲשׂוֹ' תְּנָאִים עִם הַצְּבוּר וְעִם אֲדוּנֵי הָאָרֶץ לְהַחֲזִיק שָׁם חֲנוּת וּלְהַלּוֹת וְהִלָּף גַּם שִׁמְעוֹן וְלִקַּח רִשׁוּת מֵהֶם שֶׁיְכוּל לְעַכְבַּ עֲלָיו וְהִבִּיא מִהַהֲגָהוֹת גְּדוּלוֹת מִסְמ"ק בְּשֵׁם הַתּוֹסְפוֹת פָּרֵק הָאוֹמֵר שֶׁכְּתֹבוּ מִכָּאן מְדַקְדָּק ר"ת שְׂאִם קָנָה אָדָם עִיר אַחַת מִן הַשָּׂר עַל מְנַת שְׁלֹא יְבֵא שָׁם שׁוּם יְהוּדִי לְדוֹר עֲמוֹ בְּעִיר שִׁיּוּכַל לְעַכְבַּ עֲלָיו שֶׁהָרִי יוֹרֵד עֲמוֹ לְחִיּוֹ וְעַל זֶה כְּתֹב מַהֲרִי"ק הָרִי לָהּ בְּהִדְיָא שְׂאִם קָנָה אָדָם הַיְשׁוּב מִן הַשָּׂר שֶׁיְכוּל לְעַכְבַּ עֲלָיו וְהַכְרִיחַ גַּם שָׁם בְּרִאיוֹ וְכֵת' הַחֲכָם הַפּוֹסֵק יצ"ו אִם כֵּן בְּנִדּוֹן דִּידֵן שְׂאִם עַל

מִנְתַּן כֵּן הַשְּׁפִירוּ יָכוֹל לַעֲכָב עַל כָּל הַבָּא לְבַטֵּל זְכוּתוֹ אִפִּי שִׁיעֲשֶׂה בְּרִשׁוֹת הַמְּלֶךְ וְאֲנִי
אוֹמֵר שְׂאִינוּ יָכוֹל לַעֲכָב אֲלָא א"כ הִיָּה הַתְּנָאי בְּדַעַת הַקְּהָל וְאֵעִפ"י שֶׁר"ת לֹא הִזְכִּיר
צְבוּר הִיָּינוּ מִפְּנֵי שְׁלֵא הִיָּה שָׁם עֲדִינָן שׁוּם צְיָבוּר אֲבָל כְּשִׁישׁ שָׁם צְיָבוּר דְּרִים בְּעִיר
שִׁיכּוּלִים גַּם הֵם אוֹ אֶחָד מֵהֶם לִיקַח מֵהַ שְׁהוּא לֹוֹקַח לֹא יוּכַל הוּא לְהַתְּנוֹת עֲלֵיהֶם כ"א
בְּרִצּוֹן וּבְנִדּוֹן דִּינָן פְּתוּב בְּשִׂאָלָה שְׁאַחַר שְׁהַתּוֹגְרָמִי הָיוּ רוֹצִי לְבַטֵּל הַטְּרָאֲפִירוּ נְתַפְשְׁרוּ
עִמּוֹ שִׁיקַח הוּא הַבְּטָאָן כְּמוֹ שִׁפְתוּב בְּשִׂאָלָה שְׁנִרְאָה כִּי הַטְּרָאֲפִירוּשׁ לְבַד נְתַחֲיָיבוּ וְאִם
יִתְבָּרַר שֶׁהַקְּהָל נְתַרְצוּ וְנִעֲשֶׂה הַתְּנָאי מִדַּעַתָּם גַּם כֵּן הוּא יָכוֹל לַעֲכָב עַל כָּלָם: הַחֲלָק
הַשְּׁלִישִׁי פְתַב הַחֲכָם שְׁהוּא מִפְּחַ הַשְּׁטֵר שִׁישׁ לוֹ עִם הַטְּרָאֲפִירוּשׁ שְׁנִתְחַיָּיבוּ שְׁלֵא לַעֲשׂוֹ
בְּטָאָן צְרִיף לְבָאָר אִם מִחֲמַת קִנְיָן שְׁנִטְלוּ אִם מִפְּחַ הַשְּׁבוּעָה אִם מִפְּחַ הַהֶסְכְּמָה וְאִם מִפְּחַ
הַקְּנִיָן פְתַב שְׁנִרְאָה שְׁהוּא קִנְיָן דְּבָרִים וְכֵן הוּא אֲבָל מִפְּחַ הַשְּׁבוּעָה כָּל אוֹתָם הַחֲתוּמִי
שְׁנִשְׁבְּעוּ חֲיָיבִים לְקִיָּים שְׁבוּעָתָם כְּמוֹ שִׁפְתוּבוּ בְּשִׁטֵּר וְאִינוּ רִשְׁאִי לְחַיָּיב אֶת אַחֲרִי
בְּשְׁבוּעָתָ: אִמְנָ' מִצַּד הַהֶסְכְּמָ' שְׁהֶסְכְּמוּ כָּל הַטְּרָאֲפִירוּשׁ כְּמוֹ שִׁפְתוּ' בְּהֶסְכְּמָה אִיף כָּל
בְּעֲלֵי אוּמְנוּי הַבְּגָדִים קִבְּלוּ עֲלֵיהֶ' לְקִיָּים כָּל מַה שִׁיִּצְווּ עֲלֵיהֶם אוֹ יִתְקַנוּ הַמְּמוֹנִי
בְּחֻמְרוֹת וְאֵלוֹת וַיִּשׁ פּוֹסְקִי שְׁסוּבְרִי כִּי הֶסְכְּמַת הַרְבִּי אֲפִילוּ בְּלֹא קִנְיָן קִיָּיְמַת אֲבָל אַחַר
שִׁפְתוּב כִּי כָּל הַטְּרָאֲפִירוּשׁ קִבְּלוּ חֻמְרוֹת גְּדוּלוֹת לְקִיָּי' וּט"ו מֵהֶם נִשְׁבְּעוּ וְחֲתַמוּ פִּשִׁי כִּי
אֲלִיָּבָא דְּכּוֹלֵי עֲלֵמָא הַדְּבָר קִיָּים כְּמוֹ שִׁפְתוּב בְּהֶסְכְּמָה: וּבַעֲנָן הַמְּנִטִירוּשׁ אִם הֵם נִכְלָלִי
בְּשִׂאָר הַטְּרָאֲפִירוּשׁ בְּהֶסְכְּמָה זֶה אוֹ לֹאוּ נִרְאָה לִי כִּי אִם בְּאוֹתוֹ זְמַן הַטְּרָאֲפִירוּשׁ הָיוּ
יְדוּעִי וְנִיכְרִי שְׁלֵא הָיוּ עוֹשִׂים מֵאֲנִטִי"ש וְהַמֵּאֲנִטִירוּ"ש הָיוּ יְדוּעִי וְנִיכְרִי שְׁלֵא הָיוּ עוֹשִׂי
בְּגָדִי אִם הַמְּנִטִירוּשׁ אִינָם חֲתוּמִי וְאִוְנָס נִזְכָּרִי בְּהֶסְכְּמָה אִינוּ חֲיָיבִי הֵם לְקִיָּיְמָה אֲבָל אִם
הַטְּרָאֲפִירוּשׁ הֵם רְבִי מֵהַמֵּאֲנִטִירוּשׁ וְגַם כֵּן הָיוּ עוֹשִׂי מֵאֲנִטִירוּשׁ אֲפִילוּ שִׁעִיקַר מְלֹאכְתָ'
הִיָּה בְּגָדִי וְהַמְּנִטִירוּשׁ שֶׁהָיוּ מוֹעֲטִי הָיוּ גַם כֵּן עוֹשִׂי בְּגָדִי אֲלָא שִׁעִיקַר מְלֹאכְתָ' הִיָּה
מֵאֲנִטִירוּשׁ כְּמוֹ שְׁהוּא רְגִילוֹת פֶּה צִפְתָּ תו"כּ וְגַם הַמְּנִטִירוּשׁ הָיוּ מִיְעוּט בְּעֶרְף
הַטְּרָאֲפִירוּשׁ שֶׁהַמֵּאֲנִטִירוּשׁ הֵם נִגְרָרִי בְּכָלֵל הַטְּרָאֲפִירוּשׁ כִּי גַם הַטְּרָאֲפִירוּשׁ הֵם
מְחֻוּיָּיבִי לְקִיָּי' הַהֶסְכְּמָה אֲפִילוּ בְּמִיְעוּט הַמֵּאֲנִטִירוּשׁ שֶׁלֵּה' וְגַם הַמְּנִטִירוּשׁ הָיוּ מְחֻוּיָּיבִי
לְקִיָּי' הַהֶסְכְּמָה אֲפִילוּ בְּמִיְעוּט הַבְּגָדִי שֶׁלֵּה' וְאִם כֵּן כֹּל נִגְרָרִין וְנִאֲחֲזִין בְּהֶסְכְּמָה וְכִינוּ
שְׁהָרֹב הָיוּ טְרָאֲפִירוּשׁ כֹּל מְחֻוּיָּיבִי לְקִיָּי' הַהֶסְכְּמָה כְּמוֹ שְׁהִיא פְתוּבָה: וְלַעֲנָן אִם חָל
חִיּוּב עַל אוֹתָם שְׁנִעֲשׂוּ אַחַר כֶּף טְרָאֲפִירוּשׁ כִּינּוּ שֶׁהִי בִּימֵיהֶם אָדָם חָשׁוּב שִׁבְעִיר וְהוּא
ב"ד הָעִיר שִׁפְתוּב בְּהֶסְכְּמָה בְּהִיּוֹת שִׁעֲנָן זֶה נִעֲשֶׂה בְּפָנֵינוּ ב"ד ח"מ יְקוּיָ' זֶה בְּכָל הַזְּמַנִּי
הַבָּאִים לְפָנֵי ב"ד בֵּין מִן הַטְּרָאֲפִירוּשׁ בֵּין הַנְּמִצָּאִי אֲתַנּוּ פֶּה הָיוּ הֵן מֵהַטְּרָאֲפִירוּשׁ
שִׁעֲתִידִין לְהִיּוֹת בְּאַרְץ הַזֹּאת לֹא יִשְׁתַּנּוּ זֶה כָּלָל ע"כ נִמְצָא שֶׁכָּל הַטְּרָאֲפִירוּשׁ אִפִּי אוֹתָם
שְׁלֵא הָיוּ אִז טְרָאֲפִירוּשׁ הֵם בְּכָלֵל הַהֶסְכְּמָה וְגַם הַמְּנִטִירוּשׁ כְּפִי מַה שִׁפְתוּב לְמַעְלָה:
וְלַעֲנָן אִם אַחֲרִים שְׂאִינָם נִכְלָלִים בְּכָלֵל הַהֶסְכְּמָה יַעֲשׂוּ בְּטָאָן אַחַר אִם יוּכַל אַח' מֵאֵלוּ
הַנִּכְלָלִי בְּהֶסְכְּמָה לְכַטֵּשׁ בְּגִדֵיהֶם בְּבִטָּאָן הִהוּא נִרְאָה דְּבָר פְּשׁוּט שְׂאִינָם יָכוּלִים כָּל עוֹד
שִׁבְּטָאָן זֶה קִיָּים כִּי גַם שְׂאִינוּ כְּתוּב בְּפִירוּשׁ בְּהֶסְכְּמָה שְׁלֵא יוּכְלוּ לְכַטֵּשׁ בְּבִטָּאָן אַחַר כִּינּוּ
שִׁבְּעֲלֵי הַבְּגָדִים הַצְּרִיכּוּם לְבִטָּאָן וְהָיוּ רוֹצִים לַעֲשׂוֹתוֹ נִשְׁבְּעוּ שְׁלֵא לַעֲשׂוֹת נִרְאָה לָהֶם כִּי
לֹא יָקוּם שׁוּם אַחַר לַעֲשׂוֹת בְּטָאָן וְלָכֵן לֹא פְתַבוּ תְּנָאי זֶה בְּפִירוּשׁ כִּי כָּל פְּנוּנַת הַהֶסְכְּמָה
שְׁלֵא יַעֲשׂוּ בְּטָאָן אַחַר הִיָּה כְּדִי שְׁלֵא יִתְבַטֵּל בְּטָאָן זֶה מְלַעֲשׂוֹת בּוּ מְלֹאכְתָּם וְהוֹלְכִים
אַחַר פְּנוּנַת הַהֶסְכְּמָה כְּמוֹ שִׁפְתוּב הַחֲכָם הַפּוֹסֵק יצ"ו מִמַּה שֶׁהִבִּיאוּ מִתְּשׁוּבַת הַרִי"ב ש"ל

ונהרי פתוב בהספמה שלא יוכלו לעשות בטאן אחר באי ההוא ולא פראשו לעשות בטאן אחר לכטש בו פי עשיית הבטאן ולא יכטשו בו אינו מעלה ומוריד לראובן שיעשה אלא הפוננה היתה שלא יכטשו בבטאן שיעשו אף על פי שלא נכתב בפירוש וכן היתה הפוננה שלא יכטשו בשום בטאן שיעשה שום אדם אף על פי שלא נכתב בפירוש: גם מה שפתבו בשאלה הארנפה מטענותיהם על ראובן אם יסתלק מן הבטאן שלו לגזם על המלכות שיבטלו בגן בטאן חדש אם יוכלו שמעון ולוי לקבל עליהם שכירות הבטאן ההוא למלך כדי שלא יפסיד מה שהיה נותן ראובן פתב החכם הפוסק יצ"ו שאם שמעון ולוי אינם עושים דבר שלא פדת ושלא פדין מן הטענות שכתב למעלה שיכולים הם לקבל עליהם כל ההפסד דאיהו אפסיד אנפשיה: ואני אומר כי אפילו לדעתו אינם שנים בזה שמעון ולוי כי לוי הוא מתושבי העיר ואינו יכול למנועו שלא יעשה בטאן ואפילו הכי פתב החכם יצ"ו שיוכל ראובן למנועו ולבטלו על ידי המלכות כמו שהאר"י למעלה והביא תשובת מהר"ק ז"ל ראיה לדבריו ואם יכול למנועו ולבטלו לדעתו בקום ועשה כ"ש בשב ואל תעשה שמסתלק מהפרעון הבטאן כדי לגזם למלכות שיבטל הבגן החדש ואם כן א"י פתב החכם יצ"ו שראובן איהו הוא דאפסיד אנפשי' ויכולין שמעון ולוי לקבל עליהם כל הנזק ואם לדעתו הוא יכול לבטל הבטאן ע"י המלכות א"י כ' באיהו אפסיד אנפשי' ושנים יכולים לקבל עליה' כל הנזק ונהרי נותן להם מקו' שיבטל חזקתו כי הנהוג בחזקות הוא כי אפי' שיניח בעל החזק' את חזקתו על אי זה סבה שרוצה כגון להעלות השכירות או לאי זו סבה פיוצא בה שאין שום אדם יוכל לקחת אותה מן הגוי וזה ראובן שמסתלק מחזקת בטאן שלו לא מרצונו הוא מסתלק אלא מפני שמחדשים בטאן אחר והוא סיבת ביטול הרינח שהיה לו וגם לא יוכלו לומר' כי אינם לוקחים חזקתו פינן שאין עושים בו מלאכה אלא שיהיה סגור כי סוף הם מבטלים מלאכתו וחזקתו שלא יעשה מלאכה אם הם יקבלו עליו ההפסד ושמעון שהוא גר במדינה וידעת החכם הנז' יכולים למחות בו שלא יעשה בטאן אחר כ"ש שאין שמעון יכול לקבל עליו הבטאן וכל הנזק אין שום מקום לשמעון לדעת החכם שלא יעשה שלא פדין שפינן שיכול ראובן למחו' בו שלא יעשה בטאן בשום אופן הרי הוא עושה שלא פדין לקח' בטאן חדש כ"ש הבטאן שהוחזק בו ראובן מפמה שנים אפי' שמסתלק ממנו ראובן פינן שאינו מסתלק אלא מפני שרוצים לבטל חזקתו בעשות בטאן אחר מחדש: ולמה שכתבתי אני כי שמעון אפילו שאינו דר בעיר רודאש פינן שהוא פורע כסף גולגלתא למלך יר"ה כמו שפורעים בעיר רודיש ובכל מקומות מלכותו דלא הוי כבר מתא אחריתי ואפילו הכי אינו כבר מתא זו כמו לוי שהוא דר שם כדרך שכתבתי למעלה ויכול ראובן למחות בו שלא יעשה בטאן אחר שם שהוא כמו מבוי אחר כמו שכתבתי למעלה פשיטא שאם יסתלק ראובן מן הבטאן יש לו מפני שיבטלו הבטאן החדש שרוצים לעשות הרשות בידו בדין ולא יוכל שמעון לקבל עליו כל הנזק כמו שכתב הוא כי ראובן יכול למחו' בשמעון שלא יעשה שום בטאן חדש כ"ש שלא יקח שלו וגם לוי שדר בעיר אפי' שיוכל לעשות בטאן מחדש אינו יכול לקבל עליו הבטאן של ראובן כמו שכתבתי למעלה כי גם שלדעתו אין ראובן יכול לגרום הנזק ללוי ע"י הערפאות כמו שכתבתי למעלה מה שהוא מסתלק מן הבטאן הוא בשב ואל תעשה ואין יכול לוי לקבל עליו הבטאן כמו שהאר"י: ועל הטענות שטענו זה על זה טענו שמעון ולוי שלא היה ראובן בטוח בחזקתו דשמא יוציאנו המלך

וכת' החכם כי אפילו שיוציאונו המלך לא הפסיד חזקתו וכדין פתב ועל מה שנשאל אם עובר הבונה הבטאן משום ולפני עור לא תתן מכשול פשיבואו המושבעים עם הבטאן הראשון לעשות מלאכתם בבטאן החדש פתב החכם כנז' שאין פאן משום ולפני עור שאינו דבר ידוע שיעברו המושבעים על שבועתם כ"ש שאין פאן הושטת יין לגזיר בבגנו הבטאן שהרי אינו קורא למושבעים שיבואו לכטש בבטאן שלהם ע"כ: ואני אומר כי מה שאינו דבר ידוע שיעברו הוא קודם שיבואו לכטש ובעגנו הבטאן אין משום ולפני עור לא תתן מכשול אבל אחר שיהיה עשוי אעפ"י שהוא לא יקראם פיון שהוא מקבל עליו לעשות מלאכתם ועושה אותה כ"ש אם יקרא אותם לא לבד נותן מכשול אלא ג"כ הוא בכלל מחטיא את הרבים שאם הוא לא היה מקבלם לא היו עוברים כלל כי לא היו מוציאים מי שיכטש להם ולא היו עוברים על שבועתם משא"כ בהושטת יין לגזיר כי אפילו שיהיה בתרי עברי נהרא היה יכול הגזיר ללכת שם ולשתות ואפ"ה אם הושיטו הוא עובר ובגדון דידן אין למושבע דרף לעבור על שבועתו אם בעל הבטאן החדש לא יעשה מלאכתו אם לא שילך מעבר לים לכטש בגדיו מה שהוא דבר רחוק: ועל מה שטענו שמעון ולוי כי התנאי שלא יעשו בטאן אחר היה מן המלך שנופטר ובנו שמלך תחתיו יחדש גזרותיו השיב החכם יצ"ו כי אינה טענה כל זמן שלא חדש חקי אביו גזרותיו קיימים וכו' הפל כמו שכתב הוא: ומה שטענו שהוא תועלת רבים ובשביל יחיד לא נדחה תועלת הרבים הרי אלו הרבים הסכימו וקבלו עונש על הספמתם והחזיק ראובן כמה שנים ואינם יכולים לבטל חזקתו.

שאלה לב קהל שהסכימו הספמה וכתבו וחתמו וקבלו שבועות וחרמות וכל אלו להסיר את ראובן אשר מקדמת דנא היה שייך בעל העלילות ונשאל ישתרר שום אדם עוד עד שלש שנים רצופות לא באונס ולא ברצון לא בתלויני ופתויים וערמות או ביז רמה בכח האנמות ותחבולות כי אם שמעון הטוב בעיניהם לצאת ולבא ישגיח בכל פרטי זוטי זוטרת ימים ויליות כי אותו ראו צדיק לפני' לא נמצא עולה בשפתיו אשם גזלות אשם מעילות ואם גם הוא יטה לדרף לא טוב ירדפוהו יסרוהו יעבירוהו משךרתו יורידוהו מגדולו וישימו אחר תחתיו מי שלא היה שייך מימיו אף את ראובן לא ישימו בשום אופן כי ידעוהו בחנוהו פרום זולות ואם יקום שום איש לעשות ביז רמה בכח המלכות להיות שייך מלבד שלא יכנסו הקהילו' להתפלל עמהם: והנה פתו פתו פתו יינו נסוף ולא ימנה לכל דבר שבקנוש' במגן הקהילו' עוד הסכימו שלא תהי' התר' להספמה זאת כ"א ברשות כל החתומים ופירשו עוד שאם א' מן החתומי' הרהר על ההתרה לא תחול ההתרה כלל ובהמשך זמן מועט בא ראובן במפעליו הרעי' ומעלליו לא טובים ואיים וגזם ונעשה שייך וברוב פתוייו נטו מטו קצת מהחתומים או מרצונם או מפחד ואימים התירו והנשארם החתומים צועקים בשונקים הנאנחי' והנאנקים לאמר מדוע לא תקימו את דברתכם והנה קמתם הספמתכם שלא תופר ותנתק קשר ההספמה כי אם בהספמת פלגו וכאשר אסרנו במגן פה התרתנו במגן ועוד שלא נמצא שום חטא ואשמה בשמעון ועוד אפילו אם המצא ימצא שום פשע ועון בשמעון הסכמנו לשום אחר תחתיו מי שלא היה שייך מימיו שהפונה שראובן לא ישתרר עלינו עוד ואיך לא מחיתם את ראובן העושה ביז רמה ילמדנו רבינו נר ישראל עמוד הימיני אליה תלויית עינינו להורו' וילמד

בני יהוד' דרר' ישכן אור ואל יפֿשלו בעונם פי ההספֿמה הזאת היא קנימת אחר' שלא הודו בה פֿל התומים וגם לא נמצא עולֿה בשמעון פֿלל.

עוד הוסיף ראובן לעשו' בכתח איומיו והשביע את שמעון נזירו' שמשון שלא יהיה שנין בחלב וכל באי שער עירנו הפרנו באונסו בגופו ובממונו בממונו שהלשין והוציא יותר מֿת"ק פֿרחים ובגופו מה שאין הלבֿלר יוכל לכתוב וכבוד אֿלהי' הסתר דבר יודיענו אם חל הנזירות באונס הזה ועוד שאינו מנפֿש ונחפֿץ הנשבע ופיו דבר ולבו רחוק ממנו ועוד שהרי מןשבע ועומד הוא בהספֿמת שתי הקהילו' לשרת ולעבוד שלש שני' רצופות על הפל יאיר עינינו ויוציאנו ממחשכי הזמן ושלוֿם רב על פֿל ישראל ועל רבנו: תשובה כיון שפתו' בהספֿמה שקבלו התומי' עליהם גזרת נח"ש להסיר את ראובן ולקבל את שמעון לג' שנים אם לא ימצא פֿל פסול במלאכתו השניכות שאם ימצאנו יעמידו אחר שלא היה שנין מעולם וכל מה שיקום תוך הזמן הנז' להיות שנין יבדלו ממנו והיה פתו פת כותיים ולא יהיה התרה לחומרא כי אם מדעת פֿל התומים ועבר ראובן ופתה קצת מן התומים ונעשה שנין שלא מדעת פֿל התומי' הוא בכלל חומר הנז' פתו פת כותים וכו' ואם לא יוכלו להעבירו שתהיה ידו תקפה במלכות לא יפנסו בבית הפנסת פֿל זמן שהוא שנין ואינם יכולים להתיר פֿל זמן שא' יעכב בהתרה אפילו היה אחר מי שנתמנה שנין שלא מדעת פֿלם כ"ש ראובן עצמו שהעבירו פֿבר אותו ופרשו בהספֿמה שאפילו שייספֿמו פֿלם להתיר לאחר שיהיה שנין לא יתירו לראובן ונמצא עונשו בפליים עד שייספֿמו פֿל התומים אין גם אחד שיעכב בהתרה דרר' פֿלל לשנין אחר ואח"כ יתירו לו אם ירצו בהספֿמת פֿלם ובעוד שלא נעשה פֿה זה ראובן שהעמיד עצמו לשנין שלא בהתרת פֿלם כמו שכתבתי הוא בעונש הנזכר ואם עצמה ידו במלכות על פֿרחם לא יוכלו להתפלל עמו בבית הפנסת כמו שקבלו בהספֿמה אלא שיוכלים פֿלם להתיר גם זה שקבלו עליהם: וקודם פֿל זה צריכים לעשות התרה על גזרת נח"ש שקבלו עליהם שיהיה שמעון שנין עליהם שלש שנים ולא אחר כיון שלא נמצא בו שום סבה להעבירו אלא שראובן הוא שהסירו לאונס עדיין בחומרא תוך הג' שנים ואם יעלה בידם להעביר את ראובן וירצו לעשות התרה להעמיד אחר הרשות בידם כמו שכתוב למעלה ונזירות שמשון שקבל שמעון שלא להיות שנין לא חל פֿלל כיון שהוא מפֿורסם לכל שהיה אנוס כמ"ש בהספֿמה: נאם המבי"ט: שאלה לג על דבר שובר שהיה פֿתוב שמחל שמעון בן יוסף לראובן החוב שהיה חייב לו וערער שמעון בן יוסף כי לעולם לא עשה מחילה וגם העדים אמרו לו לשמעון בן יוסף מעולם לא ראינו אָבל יהודי אחד גר בארץ אמר לנו ששמו פֿשמה וכתבנו מחילה לראובן ממנו ונאנחנו מפירים את האיש בצורתו ולא היינו מפירים אותה קודם לכן לשנחשוד אותו לרמאי ונאנחנו יודעים בבירור שאין אתה האיש שכתב המחילה נשאלתי על זה וראיתי על זה פֿסק לחכם הר' שלמה א' והביא מפֿרק גט פשוט מההיא תברא דהנה חתים בה רבה בר רב חנן ומההיא דהנה חתים בה רב יהודה והוכיח מהם שהיו יכולים העדים לומר על זה חתמנו ועל זה שמעון שבפנינו לא חתמנו והאריף בהוכחה זו: ולדידי אין משם הוכחה דזוקא בצורבא מרבנן אמרו שאעפ"י שאמר קודם שלא הייתה אותה אשה שכתבה השובר שהיה יכול אחר פֿה לומר שהיא הית' דצורבא מרבנן לא דייק באמתא אָבל באיש אחר לא ואפי' צורבא מרבנן בעדות איש או עם הארץ או אפילו בעדות אשה אינם יכולים אחר שאמרו ע"ז שבפנינו חתמנו

לחזור ולומר על אחר חתמנו וכן נמצא בספר התרומות בשם הראב"ד שדקדק מההיא עובדא דלצורבא מרבנן מקבלינו לגברא אחרא דאורחיה למידק לא מקבלינו דנדאי מידק דניק ושהשפא הדר וקמשקר ע"כ: אבל בנ"ד דמעיקרא אמרו העדים כי מעולם לא ראו את זה שמעון בן יוסף ולא כתבו עליו שטר מחילה כ"א על אחר שהעלה שמו שמעון בן יוסף הם נאמנים בין ת"ח בין עם הארץ כי אין בכאן שום חזרה במה שהגידו כי על שמעון בן יוסף אחר חתמו ולא על זה והם נאמנים וכמו שפירשנו ב"מ סי' מ"ט על שני יוסף בן שמעון בעיר אחת שאין שום אחד מהם יכול להוציא שטר על חברו ולא אחר יכול להוציא שטר עליהם שכ"א יאמר לא עלי נכתב שטר זה אלא על חברי אלא א"כ באו עידי השטר בעצמם ואמרו זהו שהעדנו עליו וכו' ע"כ ובגדון דידן ג"כ אומרי לא העדנו ע"ז אלא על אחר שאנחנו מפירים אותו בצורת פניו וגם הרשב"א כתב סי' א"ף ס"ד בשעדי השטר מעידים על אחד מאלו השנים יוסף בן שמעון איזה מהם הוא שגלה שאפשר שאינו גובה ממשעבדי פיון שאינו מוכיח מתוך השטר אלא מפי העדים אבל רש"י ור"ת חולקים נראה דלכולא עלמא פשאמרו העדים ע"ז העדנו אם גובים ממנו אי ממשעבדי אי מבני חרי: ונ"ל כי אפי' בשני יוסף בן שמעון בעיר אחת לכתחילה יכולים לכתוב ולחתום שט"ח על א' מהם פשוט להם וכשאין כתב ידם יוצא ממקום אחר שאין השטר יכול להתקיים אלא על פיהם והם יאמרו על מי מהם חתמו פיון שפירי אותו ואפי' בשכתב ידם יוצא ממקום אחר שלא יצטרף שהם יעידו על חתימת ידם יכולים לכתוב שט"ח על א' מהם הנזכר להם כי המלנה אינו יכול לגבות משום א' מהם שכ"א יאמר לא עלי נכתב שט"ח זה כ"א על חברי כמ"ש הפוסקים ואין לו דרך למלנה לגבות מא' מהם כי אם ע"פ העדים החתומים שפירי מי מהם הוא שנכתב עליו השט"ח ועליו חתמו וליכא חשש קנוני' אלא פשאין מפירין שם זה הפותב עליו שט"ח שפא יעלה לו שם של אחרים ויכתוב עליו שחייב לפלוני אבל פשודעי' העדי' כי שם זה הוא פלוני בן פלוני אפי' יש אחר בעיר ששמו פשוטו אין שם חשש קנוני' פיון שפירי העדים על מי משניהם חתמו אפי' פשאין מפירין שם זה שפותב עליו השט"ח אלא שפירי אותו בצורת פניו נר' שיוכלו לכתוב עליו שט"ח פשאין כתב ידם יוצא ממקום אחר שאם העלה שמו בשם אחר כשיוציאו השט"ח על האחר לא יוכלו לגבות בו כ"א ע"פ החתומים בו שיקיימו חתימתם והם יפירו אז כי לא ע"ז חתמו ואעפ"י שיוכלו להעיד על פתיבת ידם שלא בפני הלנה אלו שיודעים שחתמו ע"ז שלא הפירו שמו כ"א על פיו לא יעידו על חת"י עד שיודיעו על מי חתמו שהם מפירי אותו בצורת פניו ואם הוציאו שט"ח זה על א' יאמרו הם לא ע"ז חתמנו אלא שאין ראוי לעשות בן לכתחילה כי שפא ישפחו בשעת הקיום לומר כי לא הפירו שמו כ"א על פיו ויתקיים השטר או שפא חתמו שטרו' אחרי' אח"כ ויתקיים שטר זה על חתימתם היצא ממקום אחר: ובגדון דידן שאמרו כי יהודי אחד גר בארץ בא לפניה' ואמר ששמו שמעון בן יוסף ושיכתבו מחילה ממנו לראובן לא טוב עשו בפרט אם כתב ידם יוצא במקום אחר והיה מתקני' השטר שלא בפניהם והיה זה שמעון בן יוסף נספה בלא משפט אם לא היה הולך לעדים או שהלכו למדינת הים או מתו ואפי' הכי לא מחזקי' להו ברשיעי דבכי האי גוונא עבדי אנשי למטעי כמו שכתב הר"ק ז"ל בשטרי חוב המוקדמים דאפי' שהם פסולים גבי מבני חרי דעבדי אינשי למיטעי בהכי כו' וה"ל לא יפסול פיון שהם סומכים על פי הם מפירים

אותו נאפלי שלא היו יודעים שמו כי אם על פיו לא היו צריכים עדות גמור על שמו כי אפילו על אשה או קרוב היו יכולים לסמוך דמלתא דעבידא לאיתגלווי היא כמו שכתבו המפרשים ו"ל ובח"מ סימן מ"ט וא"כ בנידון אין מחילה זו קיימת על זה שמעון בן יוסף כיון שהעדים אומרים כי לא עליו חתמו ומפני שראובן הוציא שטר מחילה זה על שמעון בן יוסף זה מסתמא הוא מחזיק מחילה זו על שמעון לומר כי הוא עשה לו מחילה זו גם כן לפי הדין אין המחילה מועילה כמו שכתבתי בפ"ה ראוי לב"ד לחקור ולדרוש על עדות זה שהוא כמו דין מרובה ונדעו אם העדים הם אנשים נאמנים שלא נשמע עליהם כל און מימיה' וגם יחקרו על ראובן שבגידו המחילה כו' חושד אל העדים שעל שמעון זה חתמו ועתה מכחישים וגם אם יש שום אדם שהוא מכיר האיש אשר אמרו עליו העדים כי הוא היה המוחל אם הוא איש טוב או איש רע מעללי' ואם היה לו שום משא ומתן או קורב' על ראובן והעלה שמו בשם זה שמעון בן יוסף כי על ידי זה אפשר יתגלה הענין ויצא הדין לאמתו וצדיק החכם ה"ר שלמה שפינון להלכה שפאמנים העדים לומר על זה חתמנו ולא מטעמיה אלא ממה שכתבתי וראוי לכל פוסק פסק שיענין קודם כל הדינים שיש להם אי זה שייכות עם הדין הנשאל ממנו ולא ידמה דבר לדבר אלא שיהיה לו אי זה סוף מאי זה פוסק בדמיון ההוא: שאלה לה על ש"ח שנמצא ביד יורשי ה"ר אברהם צהלון נ"ע על ה"ר עזרא העיד ה"ר הושע שפעם אחת היה ה"ר אברהם הנז' בבית כ"ר עזרא ואמר ר' עזרא לה"ר אברהם בנה מצער אותי בכל יום שתובע ממני שאומר שאני חייב לך ולכן תעשה עמי חשבון אם אני חייב לך אפרע ואם לאו תעשה מחילה ושהשיב לו אברהם על ראשי לא מחילה אחת אלא שמים אעשה יום ד' אדר השל"ב ע"כ כתוב בפנקס הסופר שנתקבל עדות בפני הפתו': עוד העיד ה"ר יעקב שקרא אותו ה"ר אברהם צהלון מחוץ לקייצאריאה הקטנה ואמר לו תבא תכתן' שטר מחילה לר' עזרא ונכנס עמו לקייצאריאה והיה רבי עזרא עם ישמעאלים מוכר ואמר לו רבי אברהם הנה הסופר והשיב לו רבי עזרא שהיה לו עסק עתה ואמר שיעיד זה בפני הפתו' דין ובפני הפתו': תשובה העדות הראשון שאמר לו תעשה עמי חשבון וכו' ושהשיב לו על ראשי לא מחילה א' כו' אמר שיעשה ולא עשה ועוד המחילה היתה אחר שיעשו חשבון אם לא יהיה חייב לו כמו שאמ' ואם לאו תעשה לי מחילה ועל זה השיב עלי ראשי אעשה ולא באו אח"כ לידי חשבון חשבון אין פאן מחילה אין פאן: גם העדות השני מודה כי המחילה היתה על חשבון אם לא יהיה חייב כי מה שקרא ה"ר אברהם לרבי יעקב שיבא לכתן' מחילה לר' עזרא אם היתה המחילה בלי עשיית חשבון לא היה צריך שיבאו לר' עזרא אלא שיאמר ה"ר אברהם לסופר ולעד אחר תכתבו מחילה לר' עזרא וכיון שהיה צריך לר' עזרא נראה שהיה לעשות עמו חשבון לפני הסופר ואם לא ישאר חייב לו שום דבר או אם יהיה אי זה הפרש ביניהם יתפרשו בפני הסופר ויעשה לו מחילה ואם כבר עשו חשבון מסתמא נראה שנשאר חייב לו אי זה דבר ואח' שיודה ר' עזרא שנשאר חייב לו יכתוב לו המחילה שאם לא על אחד מדברים אלו לא היה צריך לבא אצל ר' עזרא לכתוב המחילה וכן מורה תשובת ר' עזרא שהשיב שהיה לו עסק עתה נר' שהיה צריך פנאי לעשות חשבון כדי שיעשה לו מחילה שאם לא פן היה אומר לו אעפ"י שהיה לו עסק יעשה לי מחילה כי שלא מדעתו ג"כ היה יכול לעשות המחילה וגם לדעת ה"ר עזרא נראה שהיה נשאר חייב לו קצת מן השטר חוב והחשבון היה על קצת פרעונות שהיה

אומר ר' עזרא שפירע והיה הפרש ביניהם פאלו ואם היה רוצה ה"ר אברהם לעשות לו מחילה היה על מה שהיה הפרש ביניהם לא על מה שהיה נשאר חייב לו אי זה דבר היתה המחילה ובין כף וכף אין פאן שום מחילה כי לא נודע לשום אחד מאלו העדים על אי זה חוב היה רוצה רבי אברהם לעשות מחילה כי לא זכרו שטר חוב זה ואולי על עסק ממון אחר שהיה ביניהם משא ומתן כמו שידוע כי כמה שנים היה ביניהם משא ומתן מלבד ש"ח ונעליה' היה רוצה לעשות מחילה ואפילו על אלו היה צריך שיהיה בפני עזרא על אי זה תנאי שהיה ביניהם פשיעשה המחילה בכלל כי השטר חוב הוא בחזקתו ביד היורשים ואחר שבועת היורשי' חייב הר' עזרא לפרוע מה שנשאר בשטר אחר שינכו הפרעונים הפתובים בשטר ומפני שעבר זמן הרבה על שטר חוב זה יקחו שני תלמידי חכמי' שיעשו איזה פשרה קרובה מעט לדין זה ויפרע עתה קצת ויתנו לו אי זה זמן על הנשאר: שאלה לו ראובן היה רוצה ללכת מעירו לעיר אחרת ושלל בפניו הביא שמעון לבית ראובן הנז' חפץ אחד שיוליך עמו לעיר והיא וכשבא ראובן לביתו וראה שם החפץ ההוא ואמרו לו שהוא של שמעון שם אותו תוף טינקי אחד עם נכסיו בלא כסף ובלא מחיר והיה לו עוד טינקי אחר לראובן פלו מנכסי עצמו ועוד ד' שקים מלאים נכסים גם הם שלו ויקר מקרהו במלון ונגנב אותו הטינקי אשר אותו חפץ של שמעון היה בתוכו ועתה טוען שמעון שפשע ראובן שלא שכב על אותו טינקי וגם פשהניח אותו טינקי לצד החוץ ולא פנימה בצד הקיר וראובן משיב כי היו לו ד' שקים וב' טינקיש ולא היה יכול לישן על פלם כי אם פעם על זה ופעם על זה ומקרה קרה הלילה ההוא שהיה על האחר וגם מהיותו בלתי סמוך אל הקיר ג"כ פעמים אחרות בלילו' אחרות היה בהפך ושלל במתכנין כאשר יזדמן כי גם כל הטינקי הזה הוא מנכסיו וזולתי החפץ ההוא אלא שנזדמן כף יורנו רבינו הדין עם מי ושכרו כפול מן השמים: תשובה פינו שלא מסר שמעון הפקדון לראובן היה יכול ראובן להניח הפקדון ולא להוליכו ועתה שהוליכו היה יכול לומר כי לא קבל עליו שום שמירה פהלקה והני סתם דלא קבל שמירה וכיון שהניחו עם חפציו עשה שמירה יותר ממה שקבל עליו ואפילו היה מוסרו לידו והיה מקבל עליו להוליכו פינו שהניחו עם נכסיו במקום הראוי לשמירה לא יהיה חייב לישן עליו ואין פאן שום פשיעה כי לא ישן גם כן על כל נכסיו אלא על המשא שנזדמן ולא היה יכול לישן על פלם וגם מה שלא הניח אותו הטינקי אצל הקיר אינו פשיעה כי כל הולכי דרכים אינם מקפידים על זה אלא כפי מה שיזדמן ורוב פעמים אינו מזדמן שיוכל אדם לשום כל הטינקיש שלו אצל הקיר כי גם האחרים רוצים אצל הקיר ואין הענין ברשות כל אחד ולפעמי' הוא יותר שמור באמצע טינקיש אחרים מלהיותה אצל הקיר ובין טינקיש אחרים גם כן יכולי' לקחתו אם לא שיהיה מסופב בטינקיש או בדברים מכל ארבע צדדיו וא"כ אין פאן שום פשיעה ואינו חייב ראובן עתה דב' כי אם שבווע' שבאותו הטינקי שנגנב היה הפקדון של שמעון אפילו היה מקבל עליו שמירה ש"ח: שאלה לו ראובן ושמעון לקחו מסוחר גוי סף ידוע מסוחרה בשליש יותר מפדי שנויה במעות בעין בהקפה לזמן קצוב וכתב עליהם הגוי הנזכר שטר חוב בערכאות שלהם שניהם קבלנים ערבנים פרעני' זה לזה רצה מזה גובה רצה מזה גובה וראובן ושמעון הנז' מכרו הסוחרה הנז' במעות בעין והפסידו בה השליש הנז' וכבוא מועד הגוי הנז' תפס את שניה' והאסיפם במשמר עד שראובן הנז' הוציא הב' שלישים הנז' שהוא הקרן שנקנס לידו

ונחצי ההפסד של השליש האחר ושמעון הוציא חצי השליש האחר של ההפסד הנז' ופרעו את הגוי הנז' ונפטרו ממנו ועתה תובע שמעון את ראובן שיפרע לו החצי השליש הנז' שפרע לגוי כי אומר שהוא לא היה שותף עם ראובן בסחורה הנז' רק ערב לבד דרף אהבה או קורבה ועוד כי בעת שהוציא הוא חצי ההפסד הנז' לפרוע לגוי הנז' כתב שטר על ראובן הנז' שנתחייב בשבועה תמורה ובכל חזוקי סופר לפרוע לו החצי הנז' שהוציא מהמעות הראשו' שירויח שיוציא מהם כדי מזונותיו לבד והשאר יתן לו עד תשלום פרעון הסף הנז' ועוד חזוקים אחרים כתובים בשטר שהוא אשר ביד שמעון וראובן טוען כי שניהם כאחד לקחו הסחורה הנז' על הסתם מהגוי הנז' ביותר מהשליש מפדי שוניה במעות בעין ושניהם כא' מקרוה והפסידו השליש הנז' וגם הקרן שהו' הב' שלישים במעות בעין שנקנסו לידו נפסדו גם כן בזמן מועט כדי שידוע לכל שלקחום לשחד בהם השלטון לתועלת שניהם כמו שידוע שמעון ואם האמת כדברי שמעון שהוא לא היה ערב רק דרף אהבה וכו' למה לא בירר הדבר בעדים ובשטר בעת לקיחת הסחורה הנז' או בעת מכירת' עם ההפסד הנז' שהוא לא היה לו חלק בהפסד כלל רק קרוב לשכר וכו' ואם נתחייב לו אחר כף ראובן בשטר הנז' בעת פרעון הגוי הנז' היה מחמת הניכר לפל אף על פי שכתב לו בשטר הנז' בלי טענת אונס כלל יש לו עדים שהפירו באונסו שלא נתחייב בשטר שהוא כי אם מפני שלא היה ספק בידו לפרוע כל הסף ההו' לגוי הנז' כדי להפטר מבית הסהר ועתה אחר שנפטרו מהגוי הנז' רוצ' ראובן לתבוע את שמעון שיפרע לו חלקו גם מהב' שלישי שנאבדו על ידו בהוצאו' ושוחדות כמו שידוע לכל שהוא לא פרע אז כל המעות הנז' לגוי הנז' כ"א לפי שלא היה יכול לסבול לשבת בבית הסהר ושמעון היה רוצ' לשבת בבית הסהר ולא להוציא מעות יורנו רבינו הדין עם מי ושכרו כפול מן השמים: תשובה אם הדבר ידוע מתחלה בעדות כשלקחו שניהם המעות מן הגוי שהיה לתועלת שניהם לשחד בהם השלטון כמו שכתו' בשאלה אעפ"י שלא נכנס המעות כי אם ביד ראובן אינו נאמן שמעון אחר כף לומר כי דרף אהבה או קורבה הוא שנתחייב לגוי ולא היה שותף עמו בסחורה רק שנעשה ערב דרף אהבה כל שכן אם כתוב בשטר של ערכאות שניהם קבלנים וערבני' רצה מזה גובה רצה מזה גובה שנר' שהיו שניהם שונים בנטילת המעות מן הגוי ובחייב הפרעון ואינו נאמן לומר כי דרף אהבה כו' נכנס עמו ונתחייב ואפילו היה כתוב בשטר שלא היה אלא ערב אם הוא יודע כי לתועלת שניה' נלקח המעות לשחד כו' ג"כ אינו נאמן לומר דרף אהבה כי לפעמי' שני שותפים שלוקחי' סחורה בהקפה א' לוקח וא' נעשה ערב ואינו יכול לומר אח"כ דרף אהבה כיון שהיה יודע שהיו שניה' בשותפו' ולתועלת שניה' לקחו הסחורה' כי אפי' בלי ערב' אם ידוע שהם שותפים וכל מה שישא ויתן כל א' מהם הוא ידוע ומנסכם ביניהם כי הוא לתועלת שניהם יכול המלנה לתבוע גם מן השותף אפי' שלא נעשה ערב וכל שכן שנעשה ערב וכ"ש כששניהם נתחייבו בשנה לגוי בנדון דידן שאינו נאמן שמעון לומר דרף אהבה וכו' אם הוא ידו' כי תועלת שניהם לשחד וכו' לקחו מן הגוי והגוי תבע וגבה החצי של ההפסד מכל אחד מהם כי ראובן הודה כי הקרן נכנס בידו לתת לשלטון ההפסד גבה לחצאין: ומה שטוען שמעון שכתב שטר על ראובן בשבועה שיפרע לו אם יש עדים ברורים לראובן שהיה אנוס שהודיע להם שלא היה מתחייב לשמעון שיפרע לו מה שהיה פורע עתה שמעון לגוי והיה מתעכב בבית האסורים וגם כי שמעון

גם כן הִיָּה עֲמוּ שֵׁם שְׁהִיּוּ יוֹדְעִים הֵם גַּם כֵּן שֶׁלֹּא הָיָה חוֹשֵׁשׁ הַיּוֹתוֹ בְּבֵית הָאֲסוּרִים כְּמוֹ שְׁהִיָּה חוֹשֵׁשׁ רְאוּבֵן זֶה הִיא מוֹדְעָא טוֹבָה לְבַטֵּל הַש"ח וְנִשְׁאַרָה עִתָּה ע"פ תְּבִיעַת שְׁמַעוֹן שְׁדָרָף אֶהְבֵּה נְכֻס עָרַב אוֹ נִתְחַיֵּיב בְּעֵדוֹ וְיִשְׁבַּע רְאוּבֵן כִּי לֹא הָיָה אֵלָא שְׁלֵקְחוּ הַסְּחוּרָה מִן הַגּוֹי לְתוֹעֵלַת שְׁנִיָּה' שְׁהִיּוּ שְׁוֹתְפִין בְּסְחוּרָה הִיא לְשַׁחַד הַשְּׁלִטוֹן כְּמוֹ שְׁפִתוּב וְאִם יִמְצָא רְאוּבֵן עֲדוּת אֲפִילוֹ מֵעַד אֶחָד שְׁיַדַע שְׁשְׁנִיָּה' לְקַחוּ הַסְּחוּרָה לְתוֹעֵלַת שְׁנִיָּהֶם כּו' אִזּוּ יִפְטֹר מִן הַשְּׁבוּעָה כְּמוֹ שְׁכִתְבוּ הַמְּפָרְשִׁים שְׁכְּמוֹ שְׁעַד אֶחָד מְחַוֵּיב שְׁבוּעָה כֵּן פּוֹטֵר מִן הַשְּׁבוּעָה כִּשְׁהוּא מְעִיד עַל טַעֲנָתוֹ: שְׁאֵלָה לֹח יוֹרְנוּ מוֹרְנוּ עַל פְּתֵל הַשְּׁוֹתְפִין שְׁרָצָה אֶחָד מֵהֶם לְהַגְבִּיָּה אוֹתָהּ שֶׁלֹּא מִדַּעַת חֲבֵרוֹ אִם יוּכַל חֲבֵרוֹ לַעֲכָב וְאִם עָבַר וְהַגְבִּיָּה יוֹכְנָה אִם הוּא חַיִּיב לְסִתּוֹר: תְּשׁוּבָה כְּתַב הַרְמַב"ם ז"ל פָּרַק ג' מֵהַלְכוֹת שְׁכֵנִים פְּתֵל חֲצַר הַמְּבַדִּיל בֵּין שְׁנֵי הַשְּׁוֹתְפִין שְׁנִפְּל יֵשׁ לְכָל אֶחָד לְכוּף אֶת חֲבֵרוֹ לְבָנוֹתוֹ עַד גְּבוּהַ אַרְבַּע אַמּוֹת כּו' רָצָה הָאֲחֵר וְהַגְבִּיָּה הַפְּתֵל יָתֵר עַל ד' אַמּוֹ' אִם בָּא יוֹכְנָה פְּתֵל אַחֵר גְּבוּהַ כְּנֶגֶד שְׁבִינִיָּה' מְחַיִּיבוּ אוֹתוֹ חֲלָקוֹ וְכוּ' נִרְאָה בְּפִירוּשׁ שְׁיִכּוֹל הָאֶחָד לְהַגְבִּיָּה בְּלִי רְשׁוּת חֲבֵרוֹ וּבְחֻשׁוֹן מִשְׁפָּט ס' קנ"ז י"א רָצָה הָאֶחָד לְהַגְבִּיָּה יוֹתֵר מִד"א הַרְשׁוּת בְּיָדוֹ שְׁיַד שְׁנִיָּהֶם שְׁוָה בּוֹ וְכָל אֶחָד יְכוֹל לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּשָׁלוֹ וְכוּ' וּבְלִבָּד שֶׁלֹּא יַגְבִּיָּה כָּל כָּף שְׁיִתְקַלְקַל הַפְּתֵל בְּכָף לְדַעַת הַבְּקִיָּאִים וְא"א הָרֵא"ש ז"ל כְּתַב שְׁחֲבֵרוֹ מְעַכְב עָלָיו לומ' חֲצִי הַמְּקוֹ' שֶׁל פְּתֵל שְׁלִי וְאִינִי רוּצָה שְׁתַּתְמַעַט הָאֲוִיר שְׁלִי כִּי אֲנִי רוּצָה לְהַשְׁתַּמֵּשׁ עַל חֲצִי הַמְּקוֹם שְׁלִי ע"כ וְנִרְאָ' לִי כִּי מֵה שְׁכִתְבַת הָרֵא"ש ז"ל הוּא דוֹנָקָא עַל פְּתֵל שְׁבִין שְׁתֵּי חֲצֵרוֹת שְׁהַגְבִּיָּה אַרְבַּע אַמּוֹת שְׁכּוֹפִין זֶה אֶת זֶה הוּא מִשׁוּם הַיִּזְגָּר רְאִיָּה יְכוֹל חֲבֵרוֹ לַעֲכָב שֶׁלֹּא יַגְבִּיָּה יוֹתֵר כִּי הוּא רוּצָ' לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּחֲצִי אֲוִיר הַפְּתֵל שֶׁלּוֹ שְׁהוּ' נוֹחַ לְהַשְׁתַּמֵּ' בּוֹ בְּגוּבַה אַרְבַּע אַמּוֹת אֲבָל כִּשְׁהוּא גְּבוּהַ הַרְבֵּה שְׁאִינוֹ מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּחֲצִי אֲוִיר הַפְּתֵל אִינוֹ יְכוֹל לַעֲכָב עָלָיו וְעַל זֶה כְּתַב רַבֵּינוּ יְרוּחִם שְׁכּוֹפָה לְסִתּוֹר אִם בָּנָה לְמַעַל' מֵאַרְבַּ' אַמּוֹת כִּינּוֹן שְׁהִיָּה יְכוֹל לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ כִּשְׁהִיָּה גְּבוּהַ אַרְבַּע אַמּוֹת וְעִתָּה שְׁהַגְבִּיָּהוּ אַעֲפ"י שְׁאֲוִיר חֲצִי הַפְּתֵל שְׁבָצְדוֹ הוּא מְגוּלָה ג"כ כְּמוֹ שְׁהִיָּה קוֹדֵם אִינוֹ נוֹחַ לוֹ לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ מִצַּד גְּבוּהוֹ וְאִם כֵּן דִּשְׁהַפְּתֵל גְּבוּהַ יוֹתֵר שְׁאִין מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּחֲצִי הָאֲוִיר שֶׁל פְּתֵל שְׁאִינוֹ נוֹחַ תְּשִׁמִּישׁוּ אִפִּי' לְדַעַת הָרֵא"ש ז"ל יוּכַל לְהַגְבִּיָּה יוֹתֵר כָּל כְּפֵה שְׁאִין הַפְּתֵל מִתְקַלְקַל לְדַעַת הַבְּקִיָּאִים וְהִבִּיא לְשׁוֹן רַבֵּינוּ יוֹנָה ז"ל שְׁכִתְבַת פְּתֵל הַשְּׁוֹתְפִין בֵּין שְׁנַיִם וּבָא אֶחָד מֵהֶם לְבָנוֹת עָלָיו וְלְהַגְבִּיָּהוּ חֲבֵרוֹ מְעַכְב עָלָיו כִּינּוֹן שֶׁלֹּא הִתְנוּ מִתְחִלָּה לְהַגְבִּיָּהוּ יוֹתֵר מִשְׁיַעוֹר זֶה וְאִם נִהְגוּ הַשְּׁוֹתְפִין לְהַגְבִּיָּהוּ כָּל זְמַן שְׁיִרְצָה הַכֹּל כְּמִנְהַג הַמְּדִינָה ע"כ וּבְחִידוּשֵׁי רַבֵּי יוֹנָה ז"ל מְצִאתִי לְשׁוֹן זֶה וְכַתֵּב יוֹתֵר לְפִי שְׁאִין הַפְּתֵל הַגְּבוּהַ מִתְקַיֵּים כָּל כָּף כְּמוֹ הַנְּמוּדָּה וְאִם נִהְגוּ הַשְּׁוֹתְפִין לְהַגְבִּיָּה וְכוּ' הַכֹּל כְּמִנְהַג הַמְּדִינָה וְכֵן שְׁנִיָּנוּ בְּתוֹסְפָתָא מְקוֹם שְׁנִיָּהֶם לְבָנוֹת שְׁתֵּי' וְשִׁלַּשׁ דְּיוֹטוֹת בּוֹנִין הַכֹּל כְּמִנְהַג הַמְּדִינָה ע"כ וְכַתֵּב אַחֵר כָּף שְׁיֵשׁ מִן הַגְּאוּנִים ז"ל שְׁאוּמְרִים שְׁיִכּוֹל הַשְּׁוֹתְפִין לְהַגְבִּיָּה וְלְבָנוֹת בְּכוֹתְלוֹ וְלְשַׁלֵּם לְחֲבֵרוֹ כְּפִי מֵה שְׁנִפְּחַת בְּפְתֵל מְפָנִי הַפְּוֹד שְׁהַכְּבִיד עָלָיו כּו' וְנִרְאָה כִּי לְדַעַת רַבֵּינוּ יוֹנָה אִין טַעַם עֵיכּוּב הַהַגְבִּיָּה' מְפָנִי שְׁיִכּוֹל לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּאֲוִיר חֲצִי הַפְּתֵל שֶׁלּוֹ כְּמוֹ שְׁכִתְבַת הָרֵא"ש ז"ל אֵלָא מְפָנִי פְּוֹד הַפְּתֵל שְׁאִינוֹ מִתְקַיֵּים כָּל כָּף כְּשִׁמְגִיָּהִין אוֹתָהּ יוֹתֵר וְאֲפִילוֹ הֵכִי כְּתַב שְׁאִם נִהְגוּ לְהַגְבִּיָּה' כָּל זְמַן שְׁיִרְצָ' הַכֹּל כְּמִנְהַג הַמְּדִינָה שְׁנִרְאָה שְׁאֲפִי' שְׁיַדוּעַ שְׁאִינוֹ מִתְקַיֵּים כָּל כָּף כְּשִׁמְגִיָּהִין אוֹתָהּ הוֹלְכִים אַחֵר מְנַהֵג הַמְּדִינָה לְהַגְבִּיָּהוּ וְכְמוֹ שְׁשִׁנִּינוּ בְּתוֹסְפָתָא מְקוֹם שְׁנִיָּהֶם לְבָנוֹת שְׁתֵּים אוֹ שְׁלַשׁ דְּיוֹטוֹת בּוֹנִין הַכֹּל כְּמִנְהַג הַמְּדִינָה וְאִם כֵּן בְּנִדּוֹן דִּינּוֹן אִם פְּתֵל זֶה הוּא בֵּין חֲצַר

לקצור שאינה גבוהה אלא ארבע אמות לדעת הרמב"ם ז"ל ולייש אומרים שהביא בחשן משפט הרשות בידו להגביה יותר וגם לרבינו יונה יכול להגביה פיון שהטעם הוא משום כוונתו אין עפוב זה אלא כשפא להגביה הרבה שכתב פיון שלא התנו מתחלה להגביה יותר משיעור זה ולא כתב שלא התנו יותר משעור גובה ארבע אמות ואם הגדון דידן הוא שמגביה הכותל לעשות עליה על גב ביתו הרי כ' רבינו יונה ז"ל אפ"ל שהכותל כשגביהו אין אותה אינ' מתקיימת כל פה הפל פמנהג המדינה והוא ידוע כי בכל אלו המדינות הוא מנהג לבנות עליונות מריחות על רוב הבתים וגם בכותלים שבין שני שותפים בונה כל אחד עליה על ביתו וכותל משותף ביניהם וא' שרוצה לבנות עליה בונה ומגביה הכותל ואם שכנו השותף באותה הכותל של הבית שלמטה רוצה לבנות גם הוא עליה אז פורע לו חצי הוצאה פנותל העליה וכן אנו דנין פה צפת בכל יום וכמו ששנינו בתוספתא שנים או שלשה דיוטות שהן כמו עליו' וזהו בכותל שותפין ואם הכותל פלו של אחד פשיטא מי מעפבו לבנות עליונות גדולות בצורות בשמים ואפילו לדעת רבינו אשר ז"ל אין פאן טעם שרוצה להשתמש בחצי אור ש"ל אם הבתים של שני שותפים הם בנויות ובא אחד מהם לבנות עליה על ביתו ומגביה הכותל שבינו לבין שותפו בכותל של מטה וגם רבינו ירוחם ז"ל לא כתב אפילו בנה יסתור אלא על טעם הרא"ש ז"ל שיכול להשתמש בחצי אור של פנותל שלו בכותל שבין חצר לקצור שגביהו משום הניזק ראיה ד' אמות ונוח תשמישו כמו שכתבתי וגם לדעת יש מן הגאונים אפילו שהי' נפחת הכותל בהגבהה כתב שיכול לבנות וישלם כפי מה שגפחת אבל אחר שהמנהג הוא לבנות עליונות בין השכנים אין שום אחד שיוכל לעפב בדין תורה והגידו לי כי בגדון דידן אינו בונה עתה עליה על הבית אלא שרוצה להגביה ביתו של מטה וצריף להגביהו הכותל שבינו ובין שכנו כמו קומת אדם פחות או יותר והוא דבר פשוט שיוכל להגביהו לכ"ע כמו שכתבתי למעל' ואם ירצה שכנו גם פן להגביה ביתו יוכל וישלם חצי הוצאת ההגבהה שהוציא זה: שאלה לט ראיתי טופס שטר שותפות שהיה בין ה"ר אברהם צייאת ובין ה"ר אהרן נ' תיפ' על דבר שתוף הספרות לב' שנים ושאר הב' שנים יהיה הספרות פולו לה"ר אברהם לקהלות מוסתערב אשר בדמשק כל זה בחומרא ושבועה בשנת השכ"ו ואחר הב' שני' שגשאר כל הספרות לר' אברהם גתרעם על ה"ר אהרן שהיה עובר וכותב שטרות בהתבא ועתה נמצא הרשאה אחת שכתבה ה"ר אהרן והיה חתום בו הוא ואמר לשלחה למצרים בשנת השל"א וכששמע ה"ר אהרן שנתגלה ענין הרשאה זו אמר כי עשו לו התרה ואפילו היה שעשו לו התרה היתה ההתרה אחר שכתב השטר על ההרשאה וכבר עבר על השבועה מהחומרא הכתובה בשטר השתפות ועוד כי אפילו היתה ההתרה קודם פתיבת שטר ההרשאה אין ההתרה מועילה על מה שגשבע לדעת ה"ר אברהם הנזכ' ולא היה שום גדנוד מצוה בהתרה פדי שיתירו לו: גם ראיתי הספמה שעשו הקהלות הנז' יצ"ו בשנת השכ"ט בחומרא גדולה שהיו ממנים את ה"ר אברהם הנזכר לסופר על הקהלות הנז' ושלא יהיה ראשי שום אדם לכתוב שטר וכל מין שטר שימצא כתוב שיהיה פסול גם בזה עבר על ההספמה הזו ה"ר אהרן ופיסול ההרשאה שכת' לעונש: גם פתיבת הפרוזבלי' גכללים בהספמה שכתוב בה כל מין שטר שימצא כתוב שיהיה פסול והפרוזבל הוא בכלל שטרות כי שם שטר הוא שם כולל כל כתב של בית דין או עדי' וכיוצא בזה ועל זה אנחנו אומרי' שטרי מקח או שטרי מתנ' או

שידוכין וקידושין נקר' שטר שהאש' מתקדש' בו וכן הפרוזבול שנקרא שטר פרוזבול וכן כתב הרב ה"ר עובדיה ז"ל בפ"י משנה ואלו פותבי' וכו' בפ'.

ואלו מגלחין והלל תקן פרוזבול שטר שפותבין בו מוסר אני לכם וכו' ואם פן ה"ה נכלל בכל מין שטר הפתוב בהספמה ולא ה"ה יכולת לשום אדם לקנותו כי אם ה"ר אברהם הגנז' וכל מי שיקום לבטל ההספמ' שעשו במינוי ה"ר אברהם הוא עובר על ההספמה כי היא נעשה בהספמת ראשי הקהלות החתומים בה ואף על פי שלא היו מכריזים אותה היא קנימת כי ההכרזה אינה אלא להודיע לכל הקהל עגון ההספמ' כדי שלא יעברו בשוגג וכ"ש כי הכריזו אותה בקהלות וכלם הודו כפי הנשמע והיא קנימת על פולם קטן וגדול: ואם המבי"ט: שאלה מ אלמנה שלא תבעת פתובתה בב"ד ובא האפטורפו' כדי לתת לה חפצים ומטלטלים ביותר משנונים ופרע לו רוב פתובתה וכלי זהב וכסף שהיו ברשותה לקחם ועתה הוא בא להשלים הפרעון של הפתובה והיא אינה רוצה לקבל עד שפרע לה מזונות מזמן שלא נתן לה כי היא היתה מעונבת ונכסי בעלה היו הרבה לא היתה חוששת לתבוע פתובה אלא האפטורפוס רצה לתת לה מפני החפצים של פסוף וזהב שהיו ברשותה ועתה אינו רוצה לתת לה מזונות באמרו שפבר נתקבלה רוב פתובתה? למדנו רבינו וכו': תשובה אם לא תבע' פתובה' בב"ד לא איבדה מזונות אפילו היתה תובעת לאפטורפוס מה שאינו נראה פן מן השאלה ואפילו נפרעת ממקצת פתובתה או רובה על ידי האפטורפוס פיון שלא גבתה פלה עדיין יש לה מזונות פדתנו פרק אלמנה נזונית מקרה פתובתה או מקצתה וכו' ותניא מקרה פתובתה וכו' אין לה מזונות דברי ר' מאיר רבי שמעון אומר אף על פי שלא מקרה אלא מקצתה וכו' וליתא לדברי שמעון וכו' כמו שכתב הרי"ף ז"ל דברי מאיר אתי פחכמים דמתני' דאמרי מוכרת היא אפילו ד' או ה' פעמים ומוכרה למזונות שלא בב"ד ופי' רש"י ז"ל מוכרת היא לכתובה אפילו לפרכים ואעפ"כ מוכרת בנתיים למזונות וכו' דמשמע מוכרת מנכסי בעלה ואף על גב דתניא פרק נערה משפנה פתובתה מקרה פתובתה ופירשו מקרה לאחר בטובת הנאה כו' דומיא דמשפנה או עשה אפותיקי אין לה מזונות לאו דווקא מקרה לאחרים אלא אפילו מקרה לעצמה מנכסי בעלה דוקא פשמקרה פולה אין לה מזונות אבל מקצתה יש לה מזונות דמה לי מקרה לאחר או שפמקרה לעצמה וכדתנן מוכרת היא אפי' ד' או ה' פעמים וכו' דמשמע מוכרת מנכסי בעלה ואפילו הכי יש לה מזונות פשלא גבתה פלה וכדתניא נמי פרק אלמנה מוכרת וכותבת אלו למזונות מכרתי ואלו לכתובה מכרתי משמע אחרי שפמקרה פתובתה מקרה למזונות ועל מה שכתב הרי"ף לתובעת לא שפא תובעת פתובה בב"ד ולא שפא תוספת אין לה מזונות כתב הר"ן איפא למידק דהא אסיקנא דמקצת פסוף פכל פסוף פלומר שאפילו נפרעה ממקצת פתובה יש לה מזונות בשביל אותו מקצת פסוף שפאאר מפתובתה ואפשר דתובעת שאני וכולי משמע שאפילו שפפרעה היא עצמה מקצת פתובתה יש לה מזונות ולאו דוקא מקרה לאחר: שאלה מא שלחו אלי משלוניקי העיר המהוללה בחכמה וביראת חטא פסק דין מן הח"ה כ"ר יצחק אדרבי על מודעא שפמסרה על גט אחד וכת' החכם הנז' כי המודעה היתה בטלה בביתול המודעה שפטל הבעל אחר פוף ופסל עדיה וראיתי דבריו נכוחים סמוכים לאשלי רברבי מהפוסקים הראשונים: ועם פל זה נראה לי שצריך דקדוק באיכות המודעה והאונס הפתוב בה כי החכם נר"ו כתב שפכתב הגט בפני בית דין מןמחה ויודע בטיב גיטין וקודם פתיבת הגט

ובפשע נתינתו בטל הבעל ר' חיים כל המודעות בלשון פולל כסדר הרמב"ם ז"ל ופסל על עצמוכל עד שיעיד על שום דבר שיגרום פסול בגט כו' ושבצון נפשו נתן הגט בט"ו אלול השכ"ב ושאחר זמן הוציא ר' חיים הנז' שטר מודעה בשני עדים בט"ו אלול הנז' שאמר רבי חיים בפניהם אתם עדי לפני אלהים ואדם כי לא אוכל לספול היסורין והפצעים והמכות ואני מוכרח לגרש את אשתי דונא ואף שאתן לה גט פדת ואבטל כל מודעות עד סוף העולם ואפסול כל עדי מודעה ואונס וכל דבר שיגרום ביטול או נגוד לגט הפל הוא מחמת האונס אשר עיניכם רואות והמודעה הזאת אשר אני מוסר בפניך לא תהיה לה ביטול עולמית ואתם עדים נאמנים עלי כמאה עדים אף שאפסול כל עדות שבעולם עדות זו יהיה שריר וקיים ומודעה זו תהיה קיימת ושרירא כל זמן שלא יהיה לה קרע ב"ד ונאנחנו חתומי מטה הפרנו באנסו ולהיות אמת על מה שראו עינינו בבית הסהר חתמנו וכו' וכתב החכם שהגט פשר שכל הפוסקים הספיקו שבלשון שתקן הרמב"ם ז"ל לבד אפילו בלא פיסול עדים שתקן הרשב"א ז"ל סגי וכמו שכתב הר"ן ז"ל פרק השולח וז"ל מה שהזכיר הרמב"ם ז"ל נראה שהוא מספיק לכל מודעה שמוסר כו' ע"כ אף בשאר גיטין אפילו מסר מודעי ומודעי דמודעי אעפ"י שאנו מאמינים באונס דהא אונסא דגיטא גלוי מילתא בעלמא היא כדאיתא פרק חזקת הבתים משום דמה לו לשקר אפילו הכי כל שחזר ובטלן יש לנו לומר שנסתלק אונסו ושחזר ונתרצה ולפיכך כתב ז"ל אמור בפנינו כי כל הדברים שמסרת שגורמים פשייתקיימו הדברים יבטל גט זה הרי הם בטלים והוא אמר הן לפי שאלו לא אמר שהוא מבטל המודעה הרי עדיין לא בטל מודעת הביטול ואפילו בטל ג"כ מודעת הביטול שמה מסר מודעה על ביטול שביטל ואין לדבר סוף ולפיכך תקן שיאמר כל הדברים וכו' שעכשיו אין ספק שביטול כל מה שאמר שיהא גורם פיסול לגט זה ובדבר זה האחרון נתבטלו דבריו הראשונים ובהכי סגי וכ"כ הרב המגיד שאחר דברי האחרון אנו הולכין וכיון שהוא כולל כל מה שקדם כל מה שאמר תכלול בדבריו האחרונים והכל בטל וכתב שגם מה שהתנה עד שיקרע המודעה קריעת ב"ד נכלל בביטול מודעה זו ושכן כתב הריב"ש ז"ל סימן קכ"ז וז"ל פינון שקודם פתיבת הגט ביטול כל המודעות בלשון כולל הרי פלן בטלות ואפילו מסר מודעה על הביטול בלשון כולל הנה פינון שביטול המודעות אמר לשון כולל כל מודעה וכל דבר הגורם הנה הולכים אחר דברי האחרון שפמו שביטול פרטי האחרון הוא מועיל לבטל מודעה פרטית שקדמה לו כן ביטול כללי מועיל לבטל מודעה כללית שקדמה לו וכתב שם גם הראשונים הקלו יותר והספיקו שביטול מודעה שקדמה כו' וגם בסי' קפ"ב כתב שאם המודעה היתה בלשון כולל אם הביטול היתה גם כן בלשון כולל המודעה בטלה ובנידון דידן איכא פרטי לטיבותא ביטול המודעה בלשון כולל וגם פיסול העדים שיעידו על שום דבר שיגרום פיסול לגט כמו שתקן הרשב"א ז"ל ופשי' דמהני וכת' וא"ת נהי דבטל כל המודעה והן בטלות מחמת הביטול הכולל מפל מקום ביטול המודעה אינו אלא סילוק המודעה ולעשותה כמו שאינה אבל אינו פנותו בצון וכמ"ש הרשב"א ז"ל בתשובותיו סי' תקע"ג וכיון שכן אע"כ דאין פאן מודעה מפל מקום לא הוי גט פינון שגלה דעתו שנותנו באונ' דבגט בגילוי מלתא בעלמא שמגלה דעתו שנותנו באונס סגי אע"כ דלא מסר מודעה וכמו שכתב הר"ן ז"ל הביאו ב"י סימן קל"ד וזה לשונו כל היכא דידעינו באונסיה אע"כ שלא מסר מודעה גיטו ומתנתו בטלה וגם הריב"ש כתב

סימן תפ"ב ו"ל אמנם יהיו דברי אלה במי שלא ידענו שהוא אנוס אבל אם ידענו שהוא אנוס חליצתו פסולה ואפילו שבטל המודעה והיא כמי שאינו מ"מ האנוס במקומו עומד ופוסל החליצה וגם בנידון דידן אף על פי שבטל המודעה האנוס במקומו עומד והגט בטל י"ל דבנדון דידן לא ידעינן שזה המגרש הוא אנוס אלא מעדו העדי' ולא מפיה' אנו חיים שהרי פסלה על עצמו כמו שנתקבל עדות בב"ד שפשינכתב וניתן הגט עשה תיקון הרמב"ם ו"ל והרשב"א ו"ל ופיסל עליו העדים וכיון דשוינהו לנפשיה בעדים נמצא דלא ידעינן אונסיה וכיון דלא ידעינן ודאי באונסיה וראינו שבטל מודעות ופסל ג"כ עדי המודעה ודאי דמהני וכמו שכתבו התוספות פ"ק חזקת דמ"ח במתנה אי ידעינן באונסיה לא מהני ביטול ולא גמר ומבטל ומיהו אי לא ידעינן באונסיה ומבטל מודעה מדעתו נראה שבטלו בטל וכן פסק הרא"ש ו"ל בפסקיו דאע"ג דמתנ' היכי דידעי באונסיה אפי' לא מסר מודעה לא הויא מתנה מכל מקום אי לא ידעינן באונסיה אפילו מסר מודעה אם אחר כך בטלו מהני הביטול כיון שלא הפירו באונסו ולהכי נהיגי לכתוב ביטול במתנה: ואף אם נאמנו כמה שכתבו בשטר המודעה שהיה אנוס מ"מ אינם מעידים שהיה אנוס אלא קודם שהלך לכתוב הגט בשעה שהיה בבית האסורים אבל אחר שהוציאוהו משם והלך לכתוב הגט העדים נשארו בבית הסוהר וכיון שאחר כך צוה המגרש לכתוב הגט ובטל המודעה ופסל העדים אנו סהדי שנסתלק אונסו וחוזר ונתרצה וכמו שכתב הר"ן פ"ק השולח וזה לשונו אף בשאר גיטין אפילו מסר מודע' ומודעי דמודע' אף על פי שהיו מאמינים באנוס דהא אונסא דאורחא גילוי מילתא בעלמא היא כדאמרינן בפ"ק חזקת משום דמה לו לשקר אפילו הכי כל שחזר ובטלן יש לנו לומר שנסתלק אונסו ושחזר ונתרצה ע"כ ואע"ג דידעינן שבשעת כתיבת הגט וניתנתו היו וריגטס שומרים למגרש בפ"תח החצר כבר העידו עדים נאמנים החכם המסדר ועד אחר שלא היו שומרים בשביל ניתנת הגט אלא פי הגט היה נותן אותו ברצונו אלא שבאו אתו לשמרו כשיצא מבית האסורי' לסוף ארבעת אלפים לבנים שהיה חייב לפלוני בשביל קנס גזלותיו ואח' שנתן הגט החזירוהו בבית הסוהר ועמד ימים במשמר וגדול' מזו כת' הריב"ש סימן קכ"ז ו"ל והרי זה כפי שהיו נושין בו ממון והיה תפוס בבית הסוהר בעד החוב ואמרו לו קרובי אשתו אם תגרש אשתך נפרע אנחנו אותך ונתרצה וגירש היאמר אדם שזה יהיה גט מעושה וכו' הרי לא היה תפוס כדי שיגרש אלא בעד חובו ע"כ ובנדון דידן איכא תרתי לטיבותא שלא היה תפוס כדי שיגרש אלא בעד הארבעת אלפים ואפילו שגרש לא יצא מבית הסוהר ועל כל זה בטל המודעה ופסל העדים והביא מה שכתב רבי אפרים בתשובותיו אמר רבא לא כתבינן מודעה אדבינו משום טעמא שאין אדם יכול לבטל מה שעתידי לעשות ואחרי כן נותן ואפילו הוא אנוס דכיון דעדי' ראו אונסו ועשה בפניהם מודעה ואחר כך מכר בפני אחרים בשתיקה וכתבו וחתמו הרי אלו העדי' שהיתה מכירה גמורה ושנים ראשונים מעידים שהיה קודם לכן אנוס הואיל ונוכל לקיים דברי פלם דנימא בסוף נתרצה הילכך לא כתבינן מודעה אדביניה אלא כי ההוא פרדסא דאותם עדים עצמם שעושים אונסו הם החתומים על המכירה הלכך נראה לומר כל אדם שעושה מודעה על מחילה או על קנין שעתידי לעשות ואחר כך מחל והקנה בפני ב' אחרים אין המודעה כלו' הרי דאפי' במחיל' דהוי מודע' אפי' לא ידעינן אונסו כשמש' מודע' בפני אחר' לא חשוב מודע' אף גבי גט דדמי למחיל' ומתנ' בהא דבגילוי' מילת' בעלמ' סגי ולא

בְּעֵי הַכְּרָנוּ בְּאוֹסוֹ הוּי נְמִי דִינָא הָכִי דְבִשְׂאֵין עֵידי הַמוֹדְעָ' עֵידי הַגֵּט אֵין הַמוֹדְעָ' כְּלוּ' וְכֵן הִבִּיא בְב"י בַח"מ ס"ו כ"ה עַל דְּבָרֵי ר' אֶפְרָי' וְהוּא הִדִּין לְגֵט פְּשָׁאֵין עֵדי הַמוֹדְעָ' עֵדי הַג' אֵין הַמוֹדְעָ' פְּלוּם וְכו' כְּמוֹ שֶׁכֵּת' שָׁם וּנ"ד הָכִי הוּ' שְׂאֵין עֵדי הַגֵּט עֵדי הַמוֹדְעָא וְנִתְקַיְמוּ דְבָרֵי שְׁנֵי הַפְּתוּת וְשִׁמְתַחֲלָה הָיָה אָנוּס וְאַחַר כֵּן נִתְרַצָּה כ"ש שֶׁבִטֵּל וּפְסֵל וְהַגֵּט כְּבָר נִתְּנָה מִן־תַּרְתּוֹ לִינְשָׂא לְכַתְּחִילָה ע"כ תוֹרֵף דְּבָרֵי הַחֲכָם: וְלָמָּה שֶׁפֶתַח בְּנִתְיִנֵת הַגֵּט מְבַטֵּל מוֹדְעוֹת בְּלִשׁוֹן כּוֹלָל כְּמוֹ שֶׁפֶתַח הַרְמַב"ם ז"ל וּפְיִסוּל הָעֵדִים כְּמוֹ שֶׁתִּיקֵן הַרְשֵׁב"א ז"ל כֹּל זֶה הָיָה מוֹעִיל לְבִיטוּל הַמוֹדְעָא בְּלִי אָנוּס כִּי כֵן הִיא מוֹדְעָא סֵתֵם כְּמוֹ שֶׁפֶתַח הַרְמַב"ם ז"ל פָּרַק שְׂשֵׁי וְכֵן מִי שֶׁאָמַר לִב' גֵּט שְׂאֵנִי פּוֹתֵב לְאִשְׁתִּי בִטֵּל הוּא וְאַח"כּ פֶּתַח גֵּט וְנִתְּנָה לָהּ בְּפָנֵי שְׁנַיִם אַחֲרָיִם הָרִי זֶה בִטֵּל וְזוֹ הִיא מְסִירַת הַמוֹדְעָא עַל הַגֵּט וְכֵן אִם אָמַר לָהֶם כֹּל גֵּט שֶׁיִּכְתּוּב לִי פְלוֹנִי בִטֵּל אוֹ כֹּל שֶׁאִכְתּוּב בְּבֵית דִּין פְּלוּ' הָרִי גֵט בִטֵּל אוֹ כֹּל גֵּט שֶׁאִכְתּוּב מִפָּאן וְעַד ב' שְׁנָה בִטֵּל הָרִי זֶה גֵט בִטֵּל וְכו' וְכֹל דְּבָר שֶׁאֲבִטֵּל בּוֹ מוֹדְעָא זֶה הָרִי הוּא בִטֵּל ע"כ א"כ מָה הוּא תִקְנָה דְּבָר זֶה שֶׁיִּאֲמָרוּ אִמּוֹ' לְפָנֵינוּ שֶׁכֹּל הַדְּבָרִי שֶׁמְסַרְתָּ וְכו' וְכַתֵּב הָרַב מ"מ שֶׁכְּשֶׁאֲמַר דְּבָר כּוֹלָל דְּבָרוֹ הֶאֱחָרוֹן קָיָים אִפִּי' שֶׁבְּמוֹדְעָא אָמַר דְּבָר כּוֹלָל וּמִפְּנֵי שֶׁבְּמוֹדְעָא אָמַר לְשׁוֹן כּוֹלָל כְּתֵב הַרְשֵׁב"א ז"ל שֶׁצָּרִיף לְצֵאת יָדֵי כֹל סֵפ' שֶׁיִּבְטֵ' וְעוֹד יְפֹסֵל כֹּל עַד שֶׁיַּעֲיֵד שִׁמְס' מוֹדְעָ' בְּפָנָיו וְכו' וְכֹל שֶׁהוּא פּוֹסֵל עֵדִיו אִף הוּא מְבַטֵּל מוֹדְעָא ע"כ וְכַתֵּב הָרַב מ"מ ז"ל וְדַע גַּם כֵּן שְׂאֵין דְּבָרִים אֱלוֹ אֲמוּרֵי' אֲלֵא בְּמִי שְׂאֵינוּ אָנוּס אֲבָל הָאָנוּס כְּבָר נִתְבָּאָר דִּין גֵּט הַמְעוֹשָׂה בְּסוּף פ' שְׁנֵי עַד כָּאן: וְלִפִּי זֶה כֹּל סְדוּרֵי הַתִּיקוּנֵי שֶׁל הַרְמַב"ם ז"ל וְהַרְשֵׁב"א ז"ל הֵם עַל עֲנֵן בִּיטוּל הַמוֹדְעָא וּבִיטֵל כֹּל מִה שֶׁיִּבְטֵל וְלֹא נִזְכָּר כָּאן שׁוּם אָנוּס אֲבָל כְּשֵׁיִשׁ אָנוּס אֵין בִּיטוּל הַמוֹדְעָא מְסַפִּיק לְהַכְשִׁיר הַגֵּט כְּמוֹ שֶׁפֶתַח מ"מ בְּפִי' וְאִם כֵּן כֹּל מִה שֶׁתִּיקֵן הַחֲכָם שְׁנוֹתָן הַגֵּט בְּבֵית דִּינוֹ לֹא הוֹעִיל אֲלֵא לְבִטֵּל הַמוֹדְעָא לֹא לְאָנוּס הַפְּתִי' בְּמוֹדְעָא אֲתֵם עֵדֵי כִּי לֹא אוּכַל לְסַבֵּל הַיִּסוּרִים וְהַפְּצָעִים וְהַמְכּוֹת וְאֲנִי מְנוֹכְרָח לְגֵרֵשׁ וְכו' וְאִף שֶׁאֲתֵם לָהּ גֵּט וְאַבְטֵל כֹּל מוֹדְעָא וְאַפְסֵל כֹּל עֵידי מוֹדְעָא וְכו' הַכֹּל מִחֲמַת הָאָנוּס אֲשֶׁר עֵינֵיכֶם רְאוּת וּמוֹדְעָא זֶה לֹא תִהְיֶה לָהּ בִּיטוּל עוֹלָמִית וְכו' כֹּל זֶמַן שֶׁלֹּא יִהְיֶה לָהּ קָרַע בֵּית דִּין וְאֲנוּ חֲתוּמֵי מִטָּה הַכְּרָנוּ בְּאוֹסוֹ וּמִה שֶׁרְאִינוּ בְּבֵית הַסֵּנֶהָר חֲתוּמֵנוּ וְכו' וְכִיּוֹן שֶׁסֵּדֵר תִּיקוּן בִּיטוּל הַמוֹדְעוֹת דְּרָף כּוֹלָל לֹא הוֹעִיל אֲלֵא לְבִיטוּל הַמוֹדְעוֹת ר"ל שֶׁבְּמוֹדְעָא גְּלָהּ שֶׁלֹּא הָיָה נוֹתֵן הַגֵּט בְּרִצּוֹנוֹ אֲבָל לְעֲנֵן הָאָנוּס הַפְּתוּב בְּמוֹדְעָא שֶׁהָיוּ מְכִינֵן אוֹתוֹ וְנִשְׂאָר בְּמִקוּמוֹ וְאִם לֹא הָיָה סִבָּה גְלוּיָהּ שֶׁבְּדִין הָיוּ כּוֹפִינֵן אוֹתוֹ הוּא גֵּט מְעוֹשָׂה כִּי הָעֵדִים מְעִידִים שֶׁהִפִּירוּ אוֹנְסוֹ בְּבֵית הַסֵּהָר שֶׁהִכְרָה זֶה נִרְאָה שֶׁהוּא מִה שֶׁכְּתִבוּ בְּמוֹדְעָא שֶׁאָמַר שֶׁלֹּא הָיָה יְכוֹל לְסַבֵּל הַיִּסוּרִים וְהַפְּצָעִים וְהַמְכּוֹת וְשֶׁהָיָה מְנוֹכְרָח לְגֵרֵשׁ וְעַל זֶה כְּתִבוּ הֵם שֶׁהִפִּירוּ וְרָאוּ אוֹנְסוֹ אִם עֵדִים אֱלוֹ יִהְיוּ נְאֻמֵּי וּכְשָׁרִים בְּעֵינֵי בֵית דִּין הָרִי זֶה אָנוּס גְּדוֹל וְהַרְיב"ש ז"ל כְּתֵב כְּמוֹ שֶׁהִבִּיא לְמַעַל הַחֲכָם נר"ו אֲמַנָּם יִהְיוּ דְבָרֵי אֵלָה בְּמִי שֶׁלֹּא יִדְעֵנוּ שֶׁהוּא אָנוּס אֲבָל אִם יִדְעֵנוּ שֶׁהוּא אָנוּס חֲלִיצָתוֹ פְּסוּל' וְאֵעִפ"י שֶׁבִטֵּל הַמוֹדְעָא וְכו' הָאָנוּס בְּמִקוּמוֹ עוֹמֵד וְכו' כְּמוֹ שֶׁפֶתַח בְּתִי לְמַעַל הַבֶּשֶׂם מ"מ ז"ל: הָרִי שֶׁאֲפִילוֹ בְּבִיטוּל מוֹדְעוֹת דְּרָף כּוֹלָל וּפְסוּל הָעֵדִים כְּתֵב כִּי אִם יִדְעֵנוּ שֶׁהוּא אָנוּס הָאָנוּס בְּמִקוּמוֹ עוֹמֵד וּמִה שֶׁפֶתַח הַחֲכָם נר"ו לְהַשִּׁיב עַל זֶה כִּי אֵין הָאָנוּס יְדוּעַ כִּי אִם עַל פִּי אֱלוֹ הַשְּׁנֵי עֵדִים וְכִבָּר פְּסֵל' הָרִי בְּמוֹדְעָא שֶׁל הַחֲלִיצָה שֶׁפֶתַח הַרְיב"ש ז"ל ג"כ הָיָה פְּיִסוּל עֵדִים וְאִפִּי' הָכִי כְּתֵב שֶׁהָאָנוּס בְּמִקוּמוֹ עוֹמֵד וְאֲפִילוֹ שֶׁלֹּא יִהְיֶה עֵדי הַמוֹדְעוֹת שֶׁל הַחֲלִיצָה עֵדִים בְּאָנוּס אֲלֵא עֵדִים אַחֲרֵי הָרִי פְּסֵל בְּדְרָף כּוֹלָל כֹּל

עדים שיעיד נגד הגט ואפי' הכי כת' הריב"ש שהאונס במקומו עומד: והטעם כי עדות המודעא הוא דיבור הבטל שאו' כי באונ' נותן הגט פי לא הנה רצונו לגרש והמבטל המודעא הוא דיבור ג"כ אתי דיבור ומבטל דיבור ומפני כי הדיבור הראשון הנה בפני עדים פוסל אותם אעפ"י שיעידו שלא בפניו על המודעא אבל פשיש עדים על האונס אעפ"י שיפסל העדו' שראו האונס האונס במקומו עומד שבדבורו שפוסל העדי' אינו מתבטל באונס שהנה בפועל אלא א"כ נודע שנסתלק האונס כשנתן הגט או שנודע כי אעפ"י שאנסו אותו אחר כך הניחיהו ופייסו אותו בדברים או מעות ונח מרנגזו ואמר שהנה מגרש ברצונו אבל כל שנודע ששאנסו ולא נודע אח"כ שנסתלק אונסו אלא שגירש נראה כי מחמת האונס רצה לגרש כמו שאמר שלא הנה יכול לסבול עוד ומה שכתב החכם נראה שאעפ"י ששאנסו הנה אנוס זה הנה קודם שהלה לכתוב הגט אבל אחר שהוציאהו מבית הסהר וצוה לכתוב הגט ובטל המודעא ופסל העדים אנו סהדי שנסתלק אונסו ואיני יכול לצייר איך נאמין או נעיד שנסתלק אונסו אם הנה הוא אומר בפירוש לעדים לא אוכל לסבול עוד היסורי' וכו' ואף שאמתן לה הגט וכו' ואותה שעה עצמה נשארו שם בבית הסנהר והלה הוא וגירש הרי שלא גירש אלא על מה שאמר לעדים שיגרש ויבטל ויפסיל כי לא פייסו אותו אז ולא הנה שהות לשינוח מרנגזו וישוב ויתנחם על המודעא הגדולה שמעידים שעשה באותו יום ט"ו אלול ובאותה שעה שאמר שלא הנה יכול לסבול שנראה שהפיהו על כך כיון שאמרו הם שהפירו אונסו שהוא כל מה שכתב במודעא והוא תלה הסתלקות אונסו על קריעת המודעא קרע בית דין אם הנה מגרש ברצונו שנסתלק אונסו הנה אומר עשיתי מודעא אם נכתבה הביאו אותו וקרעוה אלא ודאי אם נאמין לעדים לא נסתלק עדיין האונס כשצוה לכתוב הגט ומה שהביא ממה שכתב הר"ן ז"ל שאעפ"י שאנו מאמינים באונסו וכו' אפילו הכי כל שחזר ובטלן יש לנו לומר שנסתלק אונסו ושחזר ונתרצה זהו שהנה שהות וזמן בין האונס ונתנית הגט לשנוכל לומר שנסתלק האונס וכמו שכת' מהרר"ק ז"ל שורש ס"ג על דבר הגט שמתחלה נאסר הבעל ולבסוף הותר וגירש בבטול מודעות לפי דעתי באנו וכו' והיכא שהאנס מאנס לעשות דבר אחר ושוב מתירו מאותו אונס ולמחר מבקש ממנו לעשות אותו מעשה עצמו אשר עליו אנס אותו מתחילה מאן לימא לן דלא חשיב אונס כיון שבידו לחזור ולאנס אותו כבתחלה וכ"ש באיסור אשת איש החמור שראוי להחמיר עליו כמו שכתבתי וכו' ואח"כ כתב ואשר שאלת היכי שאנסו אותו ליתן גט ויהיה מא' שאין כופין להוציא כו' ואח"כ נתפייס ליתן גט אם מחמת ממון אם מחמת יראה כו' ומפירים אנו שמגרש לאונסו כמה יודע שנסתלק האונס כו' לע"ד נראה דנדאי עומד הוא בחזקתו הראשו' עד שיתברר לנו שנשתנה הענין פלומר שאין ביד האנס לאונסו באשר בתחלה דאז אין לתלות ולומר מחמת האונס הראשון עשה כיון שנשתנה הענין חשיב כדברי' שבלב אם באנו לתלות ולו' שעוד ירא פן יאנסנו פעם שניה כיון שהספה הראשונה הלכה לה ואע"ג דאפשר לומר דעדיין יש כח ביד האנס לאונסו מ"מ כיון שתשש כחו בקצת אין לנו לבדות מלבנו אונס אחר כדי לבטל המעשה הנעשה בפנינו דחשיב כדברים שבלב עכ"ל הרי שאין אנו אומרים שנסתלק האונס פשיש ביד מי שאנסו בתחילה כח לאנסו עתה אעפ"י שהתירו אותו וגם לידע שנסתלק האונס צריך שיתברר לנו שנשתנה הענין שאין ביד האנס לאנסו: ובגידון דידן באותו עת שהיו

אָנוּסִים אוֹתוֹ וְעָשָׂה הַמוֹדְעָא בְּפָנֵי הָעֵדִים שְׂרָאוֹ אוּנוֹסוּ הִבְיָאוּ מִבֵּית הַסֵּהר וְגֵרֵשׁ אֶפְיָלוֹ שְׁבִטְלָא כָּל הַמוֹדְעוֹת דְּרַף פְּלָל עַל פְּנוּנָה זֹו בָּא מִבֵּית הַסֵּהר שְׂאָמַר לְעֵדִים שְׁלֵא יוּכַל לְסַבּוֹל הַיִּסּוּרִין שְׂרָאוֹ הֵם וְשִׁהִיָּה מוֹדִיעַ לָהֶם שְׁהִיָּה מְבִטְלָא כָּל הַבִּיטוּלִין שְׁיַעֲשִׂיָּה וְשִׁמוֹדְעָתוֹ הִיָּתָה קִיָּמַת לְעוֹלָם וְהָרִי הוּא גְלוּי כִּי לְאוּנוֹסוּ גֵרֵשׁ פִּינּוֹן שְׂאָנוּ מְאֻמִּינִים אֵת הָעֵדִי כִּי לֹא הָיָה שׁוּם טַעַם וְשׁוּם שְׁהוּת זְמַן לְשִׁנְאָמַר שְׁנִסְתַּלַּק הָאוּנוֹס: עוֹד יֵשׁ רַעוּתָא בְּגִט זֶה מִמָּה שְׁכָתַב הַחֲכָם נר"ו שְׁהִיָּו וִירְגִיטָאשׁ בְּשַׁעַת פְּתִיבַת הַגִּט וְנִתְיָנָתוֹ אֱלָא שְׁהַעִידוּ אֲנָשִׁים גְּאָמְנִים שְׁלֵא הָיוּ שׁוֹמְרִים אוֹתוֹ בְּשִׁבִיל הַגִּט אֱלָא בְּשִׁבִיל ד' אֲלֵפִים שְׁהִיָּה חֲזִיב לְפָלוּגֵי וְהָיָה יָרָא הַבַּעַל חוֹב שְׁמָא יִבְרַח אַחַר נְתִינַת הַגִּט וְיִפְסִיד מְעוּתוֹ וְלָכֵן הַפְּקִיד שׁוֹמְרִים וְכוּ' וְהָרֵאָיָה שְׂאָחַר כְּפֵה הוֹלִיכוּהוּ לְבֵית הַסֵּהר וְכוּ': נֶאֱפִילוֹ שְׁהִיָּה כְּפֵה שְׁלֵא בָּאוּ הוִירְגִיטָאשׁ אֱלָא עַל הַחוֹב אוּלַי הוּא חָשַׁב כִּי גַם עַל נְתִינַת הַגִּט הָיוּ בָּאִים פִּינּוֹן שְׁבִאֹתָה שְׁעָה הַנּוֹפָה שָׁם בְּבֵית הַסֵּהר עַל נְתִינַת הַגִּט כְּפִי עֲדוּת הָעֵדִים וּמִפְּנֵי הָאוּנוֹס שְׁבִפְנֵי וְגֵרֵשׁ: שְׂאָלָה מִבֵּ אֲשֶׁת אִישׁ אֲנוּמִנִית שְׂאָמְרָה שְׁשִׁלְחָה הַכְּלִי עַל יְדֵי הַקָּטָן שְׁחִיָּיְכַת לְשֵׁלֵם וְאָמְרָה בַּעֲלַת הַכְּלִי שְׁהוּא שְׁקָר וְשִׁהוּא בְּיָדָה חִיָּיְכַ' לְהַחֲזִירוֹ לָהּ תִּשְׁבַּע שְׂאִינוּ בְּרִשׁוֹת' שְׁנִתְנָתוֹ לְקָטָן וּמָה שְׁכָתַב הָרַא"ש ז"ל כְּשִׁכְפְּרָה אִין אֲנִי רְגִיל לְהַשְׁבִּיעָה פִּינּוֹן שְׂאָם הִיָּתָה מוֹדָה אִין לָהּ מִמָּה לְשֵׁלֵם הֵכָא בְּנִידוֹן דִּידוֹן אִם מוֹדָה חִיָּיְכַת לְהַחֲזִירוֹ לָהּ וְאִם מְכָרָה אִינָה מְכִירָה וְאִם אִין הַקּוֹנָה מְצוּי אִם יֵשׁ לָהּ שׁוּם דְּבָר מִמָּה שְׁמְכָרָה תִּשְׁלַם וְאִין הַבַּעַל יְכוּל לְעַכֵּב שְׂאִין לוֹ שׁוּם זְכוּת בְּכִלִּי שֶׁל אַחֲרִים אוֹ בְּמָה שְׁנִשְׁאָר מִמֶּנּוּ וְאֶפְיָלוֹ הוֹצִיאָה מָה שְׁקִבְלָה מִן הַכְּלִי בְּבֵית אִם נִהְיָה בַּעֲלָה בְּמָה שְׁהוֹצִיאָה בְּבֵית יְפָרַע מָה שְׁנִהְיָה וְהַשְׂאָר לְכִשְׁתַּגְרֵשׁ אוֹ תַחֲתָלְמֵן תְּפָרַע הִיא וּמַעֲתָה יְכָתְבוּ פָּסֵק דִּין עֲלֵיָה כָּל זֶה שְׂאִין נְכִסֵּי צֵאן בְּרִזָּל אוֹ נְכִסֵּי מְשׁוּעָבְדִים אֱלָא כְּתוּבַת מְנָה מְאֵתִים וְתוֹסְפוֹת לְבַד אֲבָל אִם יֵשׁ לָהּ תַּמְכְּנִיר בְּטוּבַת הַנְּאָה כְּמוֹ שְׁכָתוּב בְּחוֹשֶׁן מִשְׁפָּט וְיִכְרַחֲהוּ בֵּית דִּין עַל כְּפֵה שְׂאָלָה מִגִּ' לְמַדְנוּ מְרַנָּא וְרַבְנָא בֵּית דִּין שְׁלֵשׁ שְׁנוֹתָפִין שְׂאִין בְּהַ דִּין חֲלוּקָה וּבָאוּ לְבֵית דִּין לְדִין בְּגוּד אוֹ אֲגוּד וּפְסָקוּ בֵּית דִּין לְעֵלוֹת בְּדָמִים וְהַעֲלוּ בְּדָמִים לְפָנֵי ב"ד וְכָל אֶחָד הוֹסִיף עַל חֲבִירוֹ עַד שְׁעָלָה לְסוֹף יוֹתֵר מְשׁוּנְיָה שְׁלִשָּׁה פְּעָמִים עַד שְׁנִשְׁאָר עַל אֶחָד מֵהֶם וְנִתְרַצָּה הַמוֹכֵר לְמַכְנִיר וְהַקּוֹנָה לְקַנּוֹת וְקוֹד' שְׁהַחֲזִיק הַקּוֹנָה בְּאֶחָד מִהַקְנִינִים חֲזַר בּוֹ הַמוֹכֵר וְאָמַר שְׁלֵא הָיָה בְּדַעְתּוֹ רַק עַל תְּנָאֵי אַחַר שְׁלֵא הִנּוּכְרָ אִזְ בְּב"ד וְהַקּוֹנָה אוֹמֵר אֲנִי קְנִיתִי בְּלֹא שׁוּם תְּנָאֵי בְּעוֹלָם וְהִילָךְ מְעוּתֵיָה וְיֵשׁ מִי שְׁהוֹרָה דְּלֹא מְצִי הָדַר בֵּיהּ הַמוֹכֵר מְאֵחַר שְׁנַעֲשִׂיָּה הַמְכִירָה בְּב"ד וְעַל פִּי ב"ד אַעפ"י שְׁלֵא הַחֲזִיקָה קוֹנָה בְּאֶחָד מִהַקְנִינִים וְלֹא נִהְיָרָ בְּעֵינֵי דְמָאֵי רְבוּתָא בְּמָה שְׁנַעֲשִׂיָּה בְּב"ד מְאֵחַר שְׁלֵא קָנָה בֵּא' מִהַקְנִינִים נ"ל דְּמְצִי הָדַר בֵּיהּ וְכֵן בְּטוֹר ח"ה פָּרֻק קַע"א ס' ל"ג וְז"ל וְכִי תִבַּע חַד לְחַבְרִיָּה בְּדִינָא דְגוּד אוֹ אֲגוּד אַעפ"י שְׁנִתְרַצָּה הַשְּׁנִי לְגוּד אוֹ לְאֲגוּדֵי לְחַבְרִיָּה בְּסָכוּם שְׁהַסְפִּימוּ עֲלֵיו יְכוּל הַתּוֹבֵעַ לְחַזְרוֹר בּוֹ וְכוּ' כָּל זְמַן שְׁלֵא הַקְנִינֵי זֶה לְזֶה בְּאֶחָד מִן הַקְנִינֵי וְכֵן נִתְבַּע נְמִי יְכוּל לְחַזְרוֹר בּוֹ מִגּוּד לְאֲגוּד אוֹ מִאֲגוּד לְגוּד כָּל זְמַן שְׁלֵא יִקְנָה זֶה לְזֶה כּו' אֱלָא שְׂאִינִי סוּמָךְ עַל דַּעְתִּי בְּמָקוֹם שִׁישׁ מוֹרָה צְדָק זַעֲרָא דְמָאן חַבְרִיא מְנַחֵם בְּכַמ"ר יַעֲקֹב זִלְה"ה יְכוּל הַחֲכָם הַחֲתוּם לְמַעֲלָה לְסַמְנָךְ עַל דַּעְתּוֹ מְאֵחַר שְׁלֵא קָנּוּ בְּאֶחָד מִן הַקְנִינִים יְכוּל לְחַזְרוֹר בּוֹ וְכֵן מִן הָרֵאָיָה שְׁהִבִּי גַם כִּי לֹא נִזְכַּר שָׁם שְׁנִתְרַצּוּ בְּפָנֵי ב"ד הַדִּין הוּא כְּפֵה אִפִּי בְּפָנֵי ב"ד יְכוּל לְחַזְרוֹר וְכַמוֹ שְׁכָתַב הָרַמְבַּ"ם ז"ל פָּרֻק ז' מֵהַלְכוֹת סְנֵהֲדָרִין עַל מִי שְׁקִבְלָ עֲלָיו קְרוֹב אוֹ פָּסוּל לְדוֹן אוֹ לְהַעֲיֵד אוֹ מִי שְׁנִתְחַיֵּיב שְׁבוּעָה בְּב"ד וְאָמַר לוֹ דוֹר בְּחֵי רֵאָשָׁךְ אוֹ מִי שְׁהַפֵּךְ הַשְּׁבוּעָה עַל הַקִּסַּת שְׁל

חברו או מי שלא היה חייב שבועה ואמ' אני אֲשַׁבַּע לך בְּכָל אֱלוֹהִים אִם קָנָה מִיָּדוֹ אֵינוֹ יָכוֹל לְחַזֵּר בּוֹ וְאִם לֹא קָנָה מִיָּדוֹ יָכוֹל לְחַזֵּר בּוֹ כְּמוֹ שֶׁפָּתַח שָׁם וְכָל שֶׁפֶן בְּנִדּוֹן דִּינָן שֶׁהוּא קָנָן קָרַע שֵׁישׁ מִי שְׁסוּבֵר שֶׁדִּין קָנָן אֵינוֹ בְּלֹא כֶּסֶף כְּמוֹ שֶׁנֶּר' מִמָּה שֶׁפָּתַח הָרַב מ"מ בַּפ"ה מֵהִלְכוֹת מְכִירָה וְהָר"ן פָּתַח בְּהִלְכוֹת פְּרָקָא קָמָא דְקַדוּשִׁין וְהֵיכָא דְקָנָא מִיָּנִיָּה בְּקָנִין סוּדָר פָּתַח הָרַב אֶל בַּר"ג לֹנִי וְז"ל דְּפִלּוּגְתָא בֵּין רַבּוֹנָא דְאִית מֵאֵן דְּאָמַר דְּדִינִי בְּשֵׁטֶר וְלֹא קָנָה עַד שֶׁיִּתֵּן דְּמִיָּה וְכו' הַפֶּלֶל שֶׁיָּכוֹל כָּל אֶחָד מֵהֶם לְחַזֵּר בּוֹ וְאִם הַמְבִי"ט: שֶׁאֵלֶּה מִד רֵאוּבֵן מְכַר לְשִׁמְעוֹן מְנָטָשׁ עַל מ' פְּרָחִי וְנִתְחַיֵּב לְפָרוּעַ לוֹ עֲלֵיהֶם בְּכַפֵּר אַחַר בְּקָאָם מֵהַטּוֹב שֶׁהֵבִיא כְּבָר מֵהַיּוֹם עַד סוֹף הַחֹדֶשׁ כ"ב פְּרָחִי וְהַשָּׂאָר יִתֵּן לוֹ פּוֹסְטִיטִי מֵהַיּוֹם עַד סוֹף תְּשָׁרִי כָּל כֶּפֶר כ"ה פְּרָחִי בְּלִי שׁוּם עֵיכּוֹב וְכו' וְכָלִי שֶׁאֵלֶּת זְמַן וְכו' וְעַבְרָה זְמַן סוֹף הַחֹדֶשׁ וְהוּזַל אוֹ הוּקַר הַבְּקָם וְהַפּוֹשְׁטִיטִי אַחַר הַזְּמַן אִם הוּקַר אֲנֹכֶר שֶׁמְעוֹן שֶׁאֵינוֹ רוֹצֵה לְתַת לוֹ אֶלֶּא מְעוֹת וְאִם הוּזַל אוֹמֵר רֵאוּבֵן שֶׁאֵינוֹ רוֹצֵה אֶלֶּא מְעוֹת ב' פְּרָחִי יוֹרְנֵי רַבִּי הַדִּין עִם מִי: תְּשׁוּבָה אִם הָיָה לוֹ לְשִׁמְעוֹן הַבְּקָם לְתַת לְרֵאוּבֵן בְּזְמַן שֶׁקָּצְבוּ בֵּינֵיהֶם אִף עַל פִּי שֶׁהוּזַל כְּשֶׁנִּתְּנוּ לוֹ מ"ב פְּרָחִים אוֹ מ"ה פְּרָחִים אוֹ הוּקַר שֶׁשְׁנֵיהֶם יוֹתֵר מִנִּי אוֹ מ"ה הוּא שֶׁאֵין אֶחָד מֵהֶם יָכוֹל לְעַכֵּב מִלְקַבֵּל אוֹ מִלְתַּת הַבְּקָם וְהַפּוֹשְׁטִיטִי עַל הַסֶּף שֶׁפָּתְבוּ קוֹדֵם אַעפ"י שֶׁעֲתָה שְׁנֵיהֶם פָּחוֹת אוֹ יוֹתֵר וְכְמוֹ שֶׁפָּתַח הָרַמְבַּ"ם וְז"ל פְּרָק ט' מֵהִלְכוֹת מְכִיר' עַל גִּזְבֵּר שֶׁקָּנָה לְהַקְדִּישׁ וְנִתְּנוּ דָּמִים אִם הוּקַרוּ קָנָה בְּדִין תּוֹרָה אַעפ"י שֶׁלֹּא מִשָּׁף שֶׁהַכֶּסֶף קוֹנֵה מִן הַתּוֹרָה מִשְׁמַע דְּלִהְדִּיּוּט נִמ' אִם קָנָה קָנָן טוֹב בְּנִדּוֹן דִּין שֶׁנִּשְׁטַל קָנָן אִם הוּקַר קָנָה אִפִּי מְדַרְבָּנָן גַּם אִם הוּזַל בְּרִשׁוֹת הַקּוֹנֵה הוּזַל דְּוִנְקָא גַּבִּי גִזְבֵּר אָמְרוּ שָׁם אִם הוּזַל חוּזֵר שֶׁהָרִי לֹא מִשָּׁף אֲבָל גַּבִּי הַדִּיּוּט אִם קָנָה בְּאֶחָד מִן הַקּוֹנֵינִי כְּמוֹ בְּקָנִין בְּרִשׁוֹת הַקּוֹנֵה הוּזַל אֲבָל אִם עָבַר הַזְּמַן וְהוּזַל אַחַר עֲבוּר הַזְּמַן יָכוֹל רֵאוּבֵן לְעַכֵּב שֶׁלֹּא לְקַבֵּל אֶלֶּא מְעוֹת אוֹ יוֹתֵר מִכְּפָדִי מֵהַ שֶׁהוּזַל שֶׁאִם הָיָה נוֹתֵנוּ לוֹ בְּזְמַן שֶׁקָּצַב עִמּוֹ הָיָה שְׁנֵיהֶם כ' וְהָיָה מְכָרוֹ כ"ב שֶׁלֹּא הָיָה מִמֵּתִין עַד שֶׁיִּטּוֹל וְדָמִי לְהָא דִּפ' הַחוּב' שֶׁפָּתַח דְּהַדְּקִיָּה בְּאוֹנְדְּרוּנָה וּבְטָלְיָה שְׁחִי' דְּמִי שֶׁבָּתוֹ וְאֵע"ג דְּכַת' הָרֵא"ש שֶׁאִם כְּבָר הָיָה בַּחֲדָר וְסָגַר עָלָיו דְּהוּי גֵרמ' הֵכָא שֶׁאֵין דְּמַעְקָרָא הַכְּנִיס הַבְּקָם לְבֵיתוֹ וְאִם עָבַר הַזְּמַן וְהוּקַר אַחַר כֶּף גַּם כֵּן יוֹכֵל שֶׁמְעוֹן לְעַרְבֵי שֶׁלֹּא לְתַת לוֹ כִּי אִם בְּמְעוֹת אוֹ פָּחוֹת מִכְּפָדִי מֵהַ שֶׁהוּקַר שֶׁאִם יִתֵּן לוֹ כְּפָר יִרְאֶה רַבִּית כִּי מִפְּנֵי שֶׁנִּתְּאָרְךָ זְמַן הַפְּרָעוֹן נוֹתֵן לוֹ יוֹתֵר אֶלֶּא שֵׁישׁ לוֹמֵר כִּינּוֹן שֶׁאֵינוֹ נוֹתֵן אֶלֶּא כְּפָר כְּמוֹ שֶׁהִתְנָה אִף עַל פִּי שֶׁשְׁנֵיהֶם עָתָה יוֹתֵר מִב' אֵינוֹ רַבִּית אִם הָיָה אֶצְלוֹ כְּפָר בְּזְמַן הַפְּרָעוֹן כִּי מֵהַ שֶׁהוּקַר אַחַר כֶּף בְּרִשׁוֹ רֵאוּבֵן הוּקַר כִּינּוֹן שֶׁהָיָה חֲיִיב שֶׁמְעוֹן לְפָרוּעַ לוֹ בְּהַגְעַת הַזְּמַן וְהָיָה כְּבָר בְּיָדוֹ כִּי אִז לֹא הָיָה שְׁנֵיהֶם יוֹתֵר וּמֵהַ שֶׁהוּקַר אַחַר כֶּף הָיָה מְכִיר שֶׁהוּקַר בְּרִשׁוֹ רֵאוּבֵן אֲבָל לֹא הָיָה אֶצְלוֹ בְּזְמַן הַפְּרָעוֹן כְּמוֹ זֶה הַכְּפָר שֶׁנּוֹתֵן לוֹ עֲתָה אַחַר הַזְּמַן אֶלֶּא שֶׁהָיָה לוֹ קִצָּת בְּקָאָם כְּשֶׁקָּנָה הַמְנַטָּאשׁ מִזֶּה לְתַת לוֹ בְּקָאָם בְּסוֹף יָדוּעַ לֹא הָיָה יָכוֹל לְמַפְנוֹר עָלָיו כְּמָה בְּקָם אַחַר דְּוִנְקָא בְּהַלְוָאָה הוּא דְּלוֹהַ עַל סָאָה א' שֵׁישׁ לוֹ כְּמָה סָאִין וְלֹא בְּמִכָּר וְדוּקָא בְּפִירוֹת וְלֹא בְּמִינֵי סְחוּרָה כְּמוֹ שֶׁפָּתַח הָרַמְבַּ"ם וְז"ל פ"ט מֵהִלְכוֹת מְלָנָה מֵהֵיכָא דְּבִיקָשׁ ר' יִשְׁמַעְאֵל לְעֲשׂוֹת כֵּן בְּכָל פְּשִׁטָּן וְלֹא הִנְיָחוּ ר' שֶׁאֵין מִינֵי סְחוּרָה.

מִצְוִין בְּפִירוֹת: שֶׁאֵלֶּה מֵהַ מְשַׁנֵּת הַרְצ"ב שְׁנֵת שֶׁמְטָה עַד שְׁנֵה זֶה שְׁנֵת תְּשַׁל"ד שֶׁהֵם שְׁנֵת שֶׁשָׁה שְׁנֵי שְׁמִטוֹת כְּתַבְתִּי בְּכָל שְׁמִטָּה מֵהֶן שֶׁפִּירוֹת הַגְּדִלִים בְּקָרְקַע הַגּוֹי בִּא"י שֶׁאֵינָם חֲיִיבִים בְּתַרּוּמוֹת וּבְמַעֲשָׂרוֹת בְּשְׁנֵת הַשְּׁמִטָּה אִפִּי מִיִּרְחֵן הַיִּשְׂרָאֵל כְּמוֹ הֵינִי שֶׁהוּא מְמוֹרָח

ע"י ישראל וגם שהגדל בקרקע הגוי בשנת השמיטה יש לו דין פירות שביעית כמו שכתבו בתשובה י"א כו' ורכ"ד וש"נ כי גם פי בתשובות הראשונות הבאתי הראיות הנז' עם כל זה בכל שנת שמיטה הייתי מוסיף לקח בראיות ממה שנתחדש לי מספרי' ופוסקים שלא הבאתי קודם ומי שירצה יעמוד על עיקר הראיות בתשוב' שהזכרתי ועתה בשמיטה זאת שנת השל"ד אשר יש כמה בעלי תורה יראי ה' ובעלי מעשה אשר נדבה לכם לנהוג דיני שמיטה נדרשתי מקצתם להורות להם באי זה אופן יתנהגו באכילת הפירות או תבואה שגדלו בא"י בקרקע ישראל ושגדלו בקרקע של גוי במירנחו או מירנחי ישראל כדגן ותירוש ויצהר ושאר אילנות וירקות בארץ ישראל ובכיבוש ראשון ובעבר הירדן ובסוריא וחוצה לארץ קודם הביעור ואח' הביעור במיני האוכלי' שהם עיקר המזון דגן תירוש ויצהר והזרעני' והירקות ומאכל בהמ' ומיני סמנים וכיוצא בהם רוב שנת שביעית אנחנו אוכלים דגן תירוש ויצהר ממה שגדל בשנה ששית כדכתיב וכי תאמרו מה נאכל וכו' וצויתי את ברכתי לכם בשנה הששית ועשית את התבואה לשלש השנ' שהתבואה והזרעונים של שנה ששית כלם נגמרי' בשנה הששית כ"ש דאזלינן בהו אחר השליש בתבואה וזתים כדאמרין פרקא קמא דר"ה ורבי' שמשון פרק ב' שביעי' וכן רוב פירות האילן מהם הנה יכול האדם להתפרנס כל שנת שביעית כפשוט' דקרא וצויתי את ברכתי לכם בשנה הששית ועשית את התבואה לשלש השנים ואפילו בצל' ושומים הם ניפריים אותם שהם משנת ששית כמו האפונים והפולים ושאר זרעונים שהם ניפריים גם יכולי' לקנותם קודם שיגדלו הזרעוני' של שנה שביעית והירקו' שאינם מתקיימי' אין שום דרך לאכלם בשביעית משנה ששית דאזלינן בהו אחר לקיטה אלא שמתפקים בירקות של גוים בקדושת שביעית בא"י ויין ושמן פינון שראויים הענבים והזתים לאכל' בסוף שנה ששית קודם שיפנס שנת שביעית אעפ"י שאינם בוצרים ומוסקי' אותם אלא תוך שנה שביעית הרי הם משנת ששית כמו בענין המעשר שאנו הולכים אחר השנה שהיתה בה הפרי ראוי לאכילה פי הית' שנה של שמיטה מעשר ראשון ושני אעפ"י שבשעת הבצירה והמסיקה הוא שנה שלישית שהיתה מעשר עני במקום שני אפילו שנגמר בשולן בשלישית מתעשרין לשעבר וכן לענין שביעית דגמר בישול דשביעי' בטל לגבי בישול הראוי לאכילה בששית וגם האורז ודוחן ופרגין ושומשמן אזלינן אחר השרש' כדתנן פרק ב' וממה שהשריש קודם ראש השנה של שביעית יכולי' ליקח מהם שהם משנה ששית וגם האורז של חוצה לארץ הוא ניפר מן האורז של ארץ ישראל ומיני תבלין יבשים ניפרי' שהם משנה ששית וגם מיני בשמי' יבשים ג"כ ידועים אותם שהם מחוצה לארץ ומה שגדל באילנו' בשנת השמיטה רוב' הם בסוף השנה ויאכלום בסוף השנה בקדושת שביעית וכן במוצאי שביעית עד זמן הביעור ולא נתבאר בפירו' זמן ביעור כ"א בארבע' מינים שנתוב להלן וכן דבר שהוא דרך לזרעו אין אוכלי' אפי' מספית ומי שלא הכין מזונות אלו של שנה ששית ורוצה לאכול מתבואה ומפירות שביעי' של גויי' יאכלם בקדושת שביעית לקיים דיני תורת שביעי' ממה שזרע הגוי בארץ ישראל וצריך להיות זהיר הרבה בדיני שביעית אפי' שהן מן הגוי כי רבו מלספור כמו שכתבו התוספו' בפרק לולב וערבה בענין הסחורה בהם ולא מקרו במדה ובמשקל ומנין ואם לקח בפירות שביעי' מאכל אחר שאינו משביעי' ומזה לקח אחר האחרון נתפס בשביעי' והפרי עצמו של שביעית הוא כמו שהיה ושניה' חייבי' בביעו' אחרון וראשון ואין משנין

פירות מבריתן ודינים אחרים כמו אלו אין שום צמח מן האדמה שיצטרף לנהוג בו קדושת פירות שביעית בכל שנה שביעי' פלה כי אם הירקות של גנה של גוי שהולכים בהם אחר לקיטה ואינם מתקיימו' לימים אם לוקט מהם קודם ראש השנה של שביעית אבל דגן וזרעונים שזרע גוי שאין גמר גדולם בשביעית אלא עד הפסח ומפסח ואילך לבד יאכלם בשביעית בקדושת פירות שביעית עד הביעור בשנה שמניית ותירוש ויצהר בסוף שנת שביעי' וכן רוב פירות האילן גמר בישולם בסוף השנה ויאכל מהם בקדושת שביעית עד שעת ביעורן בשנה שמניית פשיגדלו פירות האילן של שנה שמניית יאכל מהם והפירות שהגיע שעת ביעור' קוד' שיגדלו פירות של שמניית אינו יכול לאכול בשנה שמניית מפירות שביעית אחר הביעור ולא מפירות של שנה שמניית מפני שעדיין לא גדלו וזמן ביעור לא נתפרש כי אם בד' מיני פירות ששנינו בתוספתא של שביעית ומייתי לה פרק מקום שנהגו אוכלים בגרוגרות עד חנוכה ובתמרים עד הפורים בענבים עד הפסח בזיתים עד עצרת ומחנכה של שנת שמניית עד סוף השנ' לא יאכל גרוגרות לא על שביעית שעבר זמן בעורן ולא על שמניית שעדיין לא נגמרו עד קרוב לסוף השנה וכן לא יאכל תמרים מפורים ואילך ולא ענבים ויין מפסח ואילך ולא בזתים ושמן מעצרת ואילך אלא א"כ ימצא מפירות בשמים אלא משנת ששית לשמנית כדכתיב לשלש השנים או יאכל מחוצה לארץ ובשאר דברים שלא נתפרש זמן בעורם אלו דרף פלה בזמן שפלה לחיה מן בשדה פלה לבהמה מן הבית שאם הביא אל ביתו פירות או זרעים של גוים יוכל לאכול מהם עד שפלו מן האלנות או מן השדה וכל זמן שיש מפרי א' באי זה אילן משלש ארצו בגליל עליון ותחתון ותחום טבריה שפל שלשתן בארץ א' ואוכלין בכלם א' מהם עד שיכלה האחרון שבה כדתנן פ"ט לא שאינו ידוע וברור זמן פליה פל פרי שהוא שעת הביעור לכל א' אלא בגרוגרות עד חנוכה ובתמרים וענבים וזתים זמן הפתוב למעלה ובענבי וזתים שרובם ליין ושמן נרא' כי זמן ביעור היין והשמן ג"כ לפסח ולעצרת ואמרינו פרקא קמא דראש השנה ועשת את התבואה לשלם השנים אל תקרי לשלש אלא לשליש וזתים בכלל תבואה וכן ענבי וכתוב ותבואת יקב כמו שכת' רבינו שמשון פרק ב' בשם רש"י ז"ל וזמן ביעור התבואה לא נודע כי אם נאמר שאחר קצירה לא נשאר לחיה בשדה ויהי' זמן ביעור הוא זמן קצר קודם שיפנס שנה שמניית וכל זמני הביעור שנתפרשו הם תוף שנה שמניית ואם נאמר עד סוכות של שנה שמניית דכתיב באספה את מעשיה מן השדה דמשמע שאז אוספים מן השדה והוי פלה לחיה מן השדה אפי' שהיתה התבואה בשדה אינה הפקר פינן שהיא נשמרת וגם אין משמעות פלה לחיה מן השדה אלא כשהיא מחוברת לקרקע ונראה שהוא עד זמן חרישת השדות של תבואה פי אז פלה שארית העשב לחיה מן השדה ושאר פירות שלא נתפרש זמן ביעורן פשיכלה לחיה מן השדה כל מין מהם עד שיכל' האחרון שבשלש הארצות יהיה זמן ביעורם והתירוש של ענבים שקנו מכרמים של גוים שמירחו הוא על ידי ישראל הרי הוא כמו שהיה גדל בשדה של ישר' בשאר השנים מפני שאנחנו מפרישים ממנו תרומה ומעשרות מפני שמירחו על ידינו וכן בשנת שמטה הוא מירחו על ידינו כמו אם יהיה גדל בשדה של ישרא' אלא שאנחנו אוכלים אותו מפני שזרעו הגוי שאינו מצנוה בשמטה שלא לחרוש ושלל לזרוע ואפילו שמירחו על ידינו אין אנחנו חייבים להפריש תרומות ומעשרות פי אין שום שם תרומה ומעשר בארץ ישראל בשנת השמטה וכמו

שְׁפִתְבְּתִי בְּכִמְהָ תְּשׁוּבוֹת בְּשִׁמְטוֹת שְׁעֵבְרוּ וּבִתְשׁוּבוֹת ש"ג כְּתַבְתִּי שִׁישׁ שְׂבָעָה רוּעִים וּמְנַהֲיָנִי אוֹתְנוּ עַל קִדְוֹשׁ פִּירוֹת שְׂבִיעִית בְּשֵׁל גוֹי וְהֵרַב הַכִּפְתּוֹר נִרְאָה בְּכִמְהָ מְקוֹמוֹת בְּפָרֶק י"א וּפ' מ'ז וּפ' מ"ח בְּשֵׁם הָרֶאֶב"ד ו"ל וְאֵין מִי שִׁיחְלוֹק עֲלֵיהֶם וְכִינּוּן שְׁנוֹהֲגִים בָּהֶם קִדְוֹשֵׁת שְׂבִיעִית פְּשִׁיטָא שְׂאִין מִפְּרִישֵׁין מְהֵם שׁוּם תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר אֶפְּלוּ גַתְמַרְחוּ עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ הֵינּוּ וְכִמּוֹ שְׁפִתְבְּתִי כְּמָה רְאִיוֹת עַל זֶה בִּתְשׁוּבוֹתֵי וְהַיּוֹתֵר קִשָּׁה שְׁהִיָּה בְּעֵינֵי בְּהִנְהַגַּת קִדְוֹשֵׁת בְּפִירוֹת שְׂבִיעִית שֶׁל גוֹי הוּא עֲנִין זְמַן בִּיעוֹר הַפִּירוֹת שְׁפִתְבְּתִי לְמַעֲלָה פִּי אַחַר זְמַן הַבִּיעוֹר צָרִיף לְבַעַר בְּשִׁנָּה שְׂמִינִית כֹּל מַה שְׁגָדַל בְּשִׁנַּת הַשְּׂמֵט' וְלֹא יִמְצָא לְאָכּוֹל מֵאוֹתָם מִיָּנִים שְׂמֵבְעֵרִי כִּי אִם מִחוּצָה לְאֶרֶץ כִּי בְּזְמַן בִּיעוֹרָן לֹא גַתְבְּשָׁלוּ עַדִּינּוּ פִּירוֹת וּתְבוּאָ' שֶׁל שְׁנָה שְׂמִינִית אֲלֵא שְׂמֵצָאֵתִי אַחַר כֹּף לְרַבִּי הִזְקֵן שְׁפִתְבְּ דֵּא ע"ג שִׁישׁ פֶּאן קִדְוֹשֵׁת שְׂבִיעִית כְּדְמוּכַח בְּדוּכְתִי טוֹב' אִיסוּר' הוּא וְדֵאִי דְלֵא פִקַּע אֲבָל בִּיעוֹר הַדָּב' תְּלוּי בְּמִזוֹן לְהַפְקִי וּלְסַלֵּק לְעֵנִי' וּמַצִּי לְמִימ' אֲתִינ' מִכַּח גַּבְר' דְּלֵא מְצִית לְאִשְׁתַּעֲוִי בַּהֲדִי כְּדֵא' שְׁלֵהִי פ"ק דְּבִכּוּרוֹת גַּבִּי לֹקַח טְבָלִים וְכו' ע"כ וְנִרְאָה לִי דְמַהֲאִי טַעֲמָא נְמִי נִקַּל בְּדִינֵי הַסְּחֻרָה בְּפִירוֹת שְׂבִיעִי' דְּהֵא דְאֲמַרִּינּוּ לְאֲכִילָהּ וְלֹא לְסְחֻרָה הֵינּוּ בְּפִירוֹת יִשְׂרָאֵל שְׁלִקְחוּם מִן הַהַפְקָר מְשֻׁדוֹת יִשְׂרָאֵל אֲבָל מַה שְׁלִקַּח בְּדָמִים פִּירוֹת שְׂבִיעִית מִן הַגּוֹי הָרִי תְּחַלְתּוּ בְּסְחֻרָה וּמַצִּי לְמִימַר אֲתִינָא מִכַּח גַּבְרָא וְכו' אֲבָל בְּשֵׂאֵר דִּינֵי שְׂבִיעִית שְׂרַבּוּ לֹא מְצָאֵתִי שׁוּם סִמְף לְהַתִּיר וְצָרִיף לְהַזְהֵר שְׁלֵא יִשְׁנָה פִּירוֹת שְׂבִיעִית מְבַרְיִתָן מַה שְׂנֵאֲכָל חֵי לֹא יִבְשָׁל וְשִׁדְרְכוּ לְאָכּוֹל מְבֻשָׁל אֵין אוֹכְלִין אוֹתוֹ חֵי וְכֵן שְׂאֵר הַדִּינִים הַתְּלוּיִים בְּזֶה כְּמוֹ שְׁפִתְבְּ הַרְמַב"ם ו"ל פָּרֶק ה' וּפִירוֹת הַמִּיּוֹחָדִים לְאָדָם לֹא יֵאָכְלִים לְבַהֲמָה וְעֵנִין הַסִּיכ' דְּבָר שִׁדְרְכוּ לְסוּף וְעֵנִין הַכְּבִיס' שְׂאִין מְכַבְּסִין בְּפִירוֹ' שְׂבִיעִית אֲלֵא בְּכּוּרוֹת וְאֶהֱל וְכַתִּיב לְאֲכִילָהּ וְלֹא לְמִלּוּגְמָא וְלֹא לְזִלְף וְלֹא לְהַקִּיא וְלֹא לְמִשְׂרָא וְלֹא לְכַבִּיסָה מִכֹּל מַה שְׂמִיּוֹחָד לְאֲכִילַת אָדָם כְּגוֹן חֲטִיִּם תְּאָנִים וְעֵנִיבִים וְכִיּוֹצֵא בָּהֶם וְכִמּוֹ שְׁפִתְבְּ שָׁם: וְכֵן בְּדִינֵי מוֹכַר פִּירוֹת שְׂבִיעִית עֲצָמָן שְׂאֲחֻרוֹן גַּתְפִּס בְּקִדְוֹשָׁה לְאֲכָלוּ בְּקִדְוֹשֵׁת שְׂבִיעִית לֹא לְעֵנִין בִּיעוֹר וּסְחֻרָה שְׂפָכַר כְּתַבְנוּ שְׂאֶפְלִ בְּפִירוֹת שְׂבִיעִית עֲצָמָן שֶׁל גוֹי אֵינֶם חַיִּיבִים אֲלֵא לְעֵנִין שְׁלֵא לְשִׁנּוֹת פִּירוֹת אֵלוּ מְבַרְיִתָן כְּמוֹ שְׂפִתְבוּב לְמַעֲלָה גַם שְׁלֵא לְמַפְנֹר לְמִי שְׂאִינוּ נֵאֲמָן לְאָכּוֹל בְּקִדְוֹשֵׁת שְׂבִיעִית: מַה שְׂצָרִיף לִיזְהַר מִי שְׂרוּצָה לְגַהֲג קִדְוֹשָׁה בְּפִירוֹת שְׂבִיעִית שֶׁל גוֹי כְּמוֹ שְׂפּוֹפְרִים כְּמָה פּוֹסְקִים שְׁפִתְבְּתִי בִּתְשׁוּבוֹת ש"ג א' שְׁלֵא לְשִׁנּוֹתָם מְבַרְיִתָן אֲלֵא לְאֲכָלָם כְּדָרְף אֲכִילַת' ב' מֵאֲכָל אָדָם לְאָדָם וְשֶׁל בְּהֵמָה לְבַהֲמָה ג' שְׂאִין לְסוּף מַה שְׂאִין דְּרָכּוּ לְסוּף ד' עֵנִין הַכְּבִיסָה שְׁלֵא לְכַבֵּס בְּמַה שְׁהוּא רֵאוּי לְאָכּוֹל ה' שְׁלֵא לְעַשׂוֹת מְלוּגְמָא וְכִיּוֹצֵא בּוֹ בְּמַה שְׂרֵאוּי לְאֲכִיל' ו' בְּמַכִּיר' פִּירוֹת שְׂבִיעִית שְׂאֲחֻרוֹן גַּתְפִּס לְאֲכָלוּ בְּקִדְוֹשָׁה וְלֹא לְשִׁנּוֹתָן מְבַרְיִתָא וּפְרִי עֲצָמוֹ שֶׁל שְׂבִיעִית נִשְׂאָר בְּקִדְוֹשֵׁתוֹ לְמַה שְׂמָכְרוּ שִׂיאֲכָלְנוּ בְּקִדְוֹשֵׁת שְׂבִיעִית ז' שְׁלֵא לְמַפְנֹר וְלֹא לְתַת פִּירוֹת שְׂבִיעִית לְמִי שְׂאִינוּ אוֹכְלִים בְּקִדְוֹשֵׁת שְׂבִיעִית ח' שְׁלֵא לְהוֹצִיא פִּירוֹת שְׂבִיעִית לְחוּצָה לְאֶרֶץ וְאֶפְּלוּ לְסוּרְיָא כֹּל דִּינִים מְפּוֹרְשִׁים פ"ה לְהַרְמַב"ם ו"ל מִי שְׁהִיָּה נִזְהָר בְּפִירוֹת שֶׁל נִכְרִי' בֵּא"י לְאֲכָלָם בְּקִדְוֹשֵׁת שְׂבִיעִית בְּשִׁנָּה ח' הַתְּבוּאָה ה' מִיָּנִים וְהַזְרַעוֹנִי' הַכֹּל הִנֵּה מְשֻׁנָּה שְׂבִיעִית וְיִוְכְלוּ לְחַקֹּר עַל תְּבוּאָה שְׂמֵבִיאִין פֶּה מַח"ל מִן הַכְּפָרִי' שְׂמֵן הִירְדָן וְלְהִלָּן לְמַזְרַח וְכֵן שְׂמֵן וְתֵאנִים וְשְׂאֵר פִּירוֹת וְאִם לֹא יִמְצָא מְהֵם יֵאָכְל מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּקִדְוֹשֵׁת שְׂבִיעִית עַד בֵּין פֶּסַח לְעֶצְרַת שְׁתַּתְּבָשָׁל הַתְּבוּאָה שֶׁל שְׁנָה שְׂמִינִית וְלְעֵנִין תְּרוּמוֹת וּמַעֲשֵׂרוֹת אֵין שׁוּם דִּין תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר בְּשִׁנָּה שְׂמֵטָה אֶפְּלוּ בְּשֵׁל גוֹי אֶפְּלוּ מִיֶּרֶחַן יִשְׂרָאֵל

כְּמוֹ הַיּוֹן וְכִמוֹ שֶׁפִּתְבַּתִּי בְּכַמָּה פְּעָמִים בְּשִׁמְטוֹת שֶׁעָבְרוּ: מִמָּה שֶׁפָּתוּב וְכִי תֹאמְרוּ מֵהַ
נֹאכַל בְּשִׁנְהַת הַשְּׁבִיעִית הֵן לֹא נִזְרַע וְכוּ' וְצוֹיִתִּי אֶת בְּרַכְתִּי לָכֶם בְּשִׁנְהַת הַשְּׁבִיעִית וְעֲשֹׂת אֶת
הַתְּבוּאָה לְשֵׁלֶשׁ הַשָּׁנִים נִרְאָה כִּי אֵין שׁוּם דְּרָף לְאָכּוֹל מִשִּׁנְהַת שְׁבִיעִית כָּלֵל וְאִם כֵּן מֵהוּ
שֶׁפָּתוּב וְהִיָּתָה שִׁבַּת הָאָרֶץ לָכֶם לְאָכְלָהּ לֶחֶד וּלְעֶבְדָּהּ כּוּ' וְלִבְהֶמְתָּהּ וְלַחֲיָהּ כּוּ' תִּהְיֶה כָּל
תְּבוּאָתָה לְאָכּוֹל לֹא נִשְׂאָר מֵהָ לְאָכּוֹל כִּי אִם הַסְּפִיחִין שֶׁפָּתוּב בָּהֶם אֶת סְפִיחַ קִצִּירָהּ כּוּ'
אֵלָּא שֶׁחֲכָמִים אָסְרוּם כְּדִי שֶׁלֹּא יָבֹא לְזַרְעוֹ וְיֹאמֶר סְפִיחִים הֵיוּ וְגַם פִּירוֹת הָאֵילָנוֹת הַגְּדֹלִי
כִּלְאֵי עֲבוֹדַת קָרְקַע יֵאָכֵל בְּקִדְוָשָׁה שְׁבִיעִית כִּמְ"שׁ לְאָכּוֹל וְלֹא לְסַחֲרָהּ וְלֹא לְמִלּוּגְמָא כּוּ'
וּמֵה שֶׁפָּתוּב וְצוֹיִתִּי אֶת בְּרַכְתִּי לָכֶם בְּשִׁנְהַת הַשְּׁבִיעִית וְעֲשֹׂת אֶת הַתְּבוּאָה וְכוּ' הִיָּינוּ עַל
הַתְּבוּאָה שֶׁהֵם חֲמִשָּׁת הַמִּיָּנִים וְכִינֹצָא בָּהֶם שֶׁהֵם עֵיקָר אֲכִילָה וּמִזוֹן וּמֵה שֶׁפָּתוּב בְּשְׁבִיעִית
תִּהְיֶה כָּל תְּבוּאָתָה לְאָכּוֹל הוּא עַל סְפִיחֵי הַתְּבוּאָה שֶׁמִּן הַתּוֹרָה מִתְּרִים לְאָכּוֹל בְּקִדְוָשָׁת
שְׁבִיעִית וּפִירוֹת הָאֵילָנוֹת אֲפִילוֹ מִדְּרַבָּנָן בְּקִדְוָשָׁה: שְׂאֵלָה מוּ נִשְׂאֵלְתִי עַל הַיְהוּדִים בְּנֵי
הַכְּפָרִי' בְּאָרֶץ יִשְׂרָאֵל שְׁזוֹרְעֵי' בְּכָל שָׁנָה חֲטִים וְשַׁעוּרִים וְזִרְעוֹנִים וְצָמֶר גֶּפֶן וְשֹׂאֵר
דְּבָרִים הָאֵיךְ יִתְנַהֲגוּ בְּעֵנֵן הַתְּרוּמוֹת וּבִמְעֻשְׁרוֹת וְשְׁבִיעִי' שֶׁהוּא שְׁנַתִּינוּ נָשִׁיב בָּהּ בְּעֵנֵן
וְאֵח"פ בְּתְרוּמוֹת וּמְעֻשְׁרוֹת: וְהוּא יָדוּעַ כִּי אִסוּר מִן הַתּוֹרָה לְזַרְעוֹ בְּזִרְעִים וְלִזְמֹר
בְּכָרְמִים כְּדִכְתִּיב שְׂדֵה לֹא תִזְרַע וְכָרְמָה לֹא תִזְמֹר וּקִצִּירָהּ בְּזִרְעִים וּבְצִירָהּ בְּכָרְמִים הֵם
גַּם כֵּן אִסוּרוֹת מִן הַתּוֹרָה וּזְמִירָהּ בְּכָלֵל זְרִיעָה וּבְצִירָהּ בְּכָלֵל קִצִּירָהּ וְהֵם שְׁנֵי אֲבוֹת וְשְׁנֵי
תּוֹלְדוֹת וְעַל תּוֹלְדוֹת אֵלוֹ לֹקָה וְלֹא עַל שֹׂאֵר אֲבוֹת וְתוֹלְדוֹת וְאֵחָד פָּרֶם וְאֵחָד שֹׂאֵר
הָאֵילָנוֹת וְכָל זֶה הוּא עַל הַקְּדָמָה כִּי שְׁבִיעִית הִיא מִן הַתּוֹרָה בְּזִמְנָהּ הַזֶּה: אֲבָל יֵשׁ פּוֹסְקִים
הַרְבֵּה שֶׁפּוֹסְקִים דְּשְׁבִיעִית בְּזִמְנָהּ דְּרַבָּנָן וְעַל זֶה אֲכַרִּיז ר' יֵנְאִי פּוֹקוּ וְזִרְעוּ בְּשְׁבִיעִית
מִשׁוּם אֲרֻנוֹנָא פִּרְש"י ז"ל מִסְּשִׁגּוּבָה הַמְּלָךְ מִן הַתְּבוּאָה וְכִתְבוּ הַתּוֹסְפוֹת וּמִשׁוּם אֲרֻנוֹנָא
הַתִּירוּ זְרִיעָה אִיסוּר דְּאוֹרִיָּיתָא וִי"ל דְּמִיָּירִי בְּשְׁבִיעִית בְּזִמְנָהּ דְּרַבָּנָן וְכֵן גַּבִּי אֲגִיסְטוֹן
אֲנִי בַּתוֹר' פִּירֵשׁ ר"ת אֲגִיסְטוֹן בְּקָרְקַע שֶׁמֶקְבְּלִי' מִן הַמְּלָךְ לְפָרוּעַ כֶּף וְכֶף לְתְבוּאָה בְּשִׁנְהַת
וְכוּ' א"נ קִסְבֵּר דְּשְׁבִיעִית בְּזִמְנָהּ דְּרַבָּנָן וּגַבִּי מְלָךְ הַתִּירוּ וּבִסְפָר הַתְּרוּמָה כָּתַב וּמִטְעַם
זֶה נוֹכַח לֹמַר דְּבְשְׁבִיעִית מִתְּרָ לְחֶרֶשׁ וְלִזְרָע בְּקָרְקַע הַגּוֹי אֲפִילוֹ מִדְּרַבָּנָן וְזֶה שֶׁמְכַרִּיז
ר' יֵנְאִי הוּא אֲפִי' בְּקָרְקַע יִשְׂרָאֵל כִּינּוּן שֶׁאֵין אִיסוּר אֵלָּא מִדְּרַבָּנָן וּבִסְפָר כְּפָתוּר וְפָרַח פָּרַק
מ"ז הִבִּיא לְשׁוֹן זֶה בְּשֵׁם בַּעַל הַתְּרוּמָה וְכֵן הִבִּיא בַּעַל הַתְּרוּמָה רֵאִי מִתְּרוּמוֹת שֶׁהִיא ג"כ
מִדְּרַבָּנָן וְה"נ בְּשְׁבִיעִית וּבִסְמ"ג ס' קמ"ו הִבִּיא הִירוּשָׁלַיִם מִזֵּין שֶׁאֵין הַשְּׁבִיעִי' נוֹהֲגָת
אֵלָּא בְּזִמְנָהּ שֶׁהַיּוֹבֵל נוֹהֵג וְכָתַב דְּשִׁמְטָה נוֹהֲגָת בְּזִמְנָהּ דְּרַבָּנָן וְשֶׁפֶן פִּי' רַבִּינוּ יַעֲקֹב
דְּהִלְכָה כְּרַבִּי וְכוּ' וּבִפ' ו' דְּשְׁבִיעִית כָּתַב רַבִּי שֶׁמִּשׁוֹן אֲפִי' לְמֵאֵן דְּאָמַר מְעֻשְׁרוֹת דְּבַר
תוֹר' מוֹדָה דְּשְׁבִיעִית מִדְּרַבָּנָן וְכֵן בְּפָרַק ח' וְהַרְמַב"ם ז"ל פָּרַק רֵאֵשׁוֹן דְּתְרוּמוֹת כָּתַב
הַתְּרוּמָה בְּזִמְנָהּ דְּרַבָּנָן מִדְּכִתִּיב כִּי תִבְאוּ וְשִׁנְרָאָה לֹו שֶׁהוּא הַדִּין בְּמְעֻשָׁר וּמֵהִיא
טְעָמָא נִרְאָה שֶׁסוֹבֵר שֶׁהוּא הַדִּין בְּשְׁבִיעִית וְכִמוֹ שֶׁהָאֲרַכְתִּי בְּזֶה בְּתִשׁוּבַתִּי סִימָן תכ"ז
וּמִפְּלֵל כָּל זֶה נִרְאָה כִּי יִשְׂרָאֵל שֶׁיֵּשׁ לֹו שְׂדֵה שֶׁמְכַר מִן הַגּוֹי אוֹ אֲפִילוֹ שֶׁהִיא שְׁלוֹ מִמֶּשׁ
וְיֵשׁ לְמֶלֶךְ אוֹ לְעֶבְדָּיו חֵלֶק מִכָּל מַה שֶׁיֵּצֵא מִן הַזְּרִיעָה וְאֲפִילוֹ לֹא יִזְרַע אוֹתוֹ יִכְרִיחֵנוּ לְתַת
לֹו חֵלֶק הַנְּהוּג אִם הִיא זוֹרַע אוֹתוֹ שֶׁהוּא מִתְּרָ לְחֶרֶשׁ וְלִזְרָע בּוֹ דְּהוּי כְּמוֹ אֲרֻנוֹנָא לְפִי'
רַש"י ז"ל וְכָל הַנִּי רַבְּנוֹתָא דְּסָבְרִי דְּשְׁבִיעִית בְּזִמְנָהּ דְּרַבָּנָן פִּי' זֶה וְאֵינוֹ צָרִיךְ שִׁיָּהֵי
אוֹנָס גְּדוֹל וְאִם כֵּן אִם יֵשׁ מִי שֶׁזֶרַע בְּזֵאת הַשָּׁנָה שֶׁל שְׁמִטָּה בְּשִׁבְלֵי הָאֲרֻנוֹנָא שֶׁהוּא חֵלֶק
הַנוֹגַע לְמֶלֶךְ יר"ה אוֹ לְעֶבְדָּיו שֶׁהִיא בְּרוּר וְיָדוּעַ לְכָל שִׁיקָחוּ מִמֶּנּוּ שִׁוּוֹי חֵלֶק שֶׁהִיא

נוגע להם אם היו זורעי ומפגי זה זרעו אין עליהם אונס או קנס שעקרו פי על זה הכריז רבי ינאי פוקו וזרעו בשביעי' משום ארנונא כדאי' פרק זה בורר ומשום דשביעית הוי דרבנן בזמן הזה וכמו שפתי' למעל': ואני הייתי מפרש כי לא התיר ולא הכריז רבי ינאי לזרוע אלא בכדי חלק הארנונא ולא יותר שנמצאו זורעים פרוצונים במותר אלא שלא ראיתי שום מפרש או פוסק שהביא ענין הכרזת רבי ינאי שיפרש כן אלא הרמב"ם ז"ל שפתי' בפרק ראשון משרבו האנסי' והטילו מלכי אומות על ישראל לעשות מזונות לחיילותיה' התירו לזרוע בשביעית דברים שצריכים להם עבדי המלך בלבד עכ"ל דמשמע לפי הפשט שלא יזרע אלא מה שהוא צריך לתת להם שאם יודע כל השדות שיש למלך חלק חומש וכיוצא בזה בהם כדי ליתן החומש למלך הרי נשארים אצלו ארבעה חומשין ממי שזרע בשנת השמטה אלא שאפשר לפרש התירו לזרוע דברים שצריכי' בלבד במיני זרעים שהם צריכים לתת להם זרעו אפילו הרבה ולא מינים אחרים שאין צריכין לתת מהם: ואם נאמר שבשביביל הארנונא יוכל לזרוע כל השדה כי אי אפשר לצמצם חלק הארנונא וכיון שצריף לזרוע יותר לחלק הארנונא יזרע כל השדה אפילו הכי מה שישאר אחר שיתן חלק המלך יצטרף לנהוג בו מנהג פירות שביעית שלא יחזיק בו הוא אלא שיהיה הפקר והוא יזכה ממנו כמו האחרי' שזוכים מן ההפקר וכלם יהיו חייבים להפקיר מה שנשאר בזמן הביעור וגם כי אפילו הספיחים שעלו מאליהם בשדה של ישראל אסרוה וכל שכן מה שזרע הוא כיון שמפגי הארנונא זרע יהיה מותר לאכלם בקדושת שביעית כמו פירות האילן ואפי' שיש קצת מאלו שזרעו שעשינו להם התראה שלא יזרעו בשביעית ועברו וזרעו והיה הדין לעקור אם יתברר שהיו לוקחי' מהם החלק הנוגע למלך אפי' שלא יזרעו לא נאסור עליהם הפירות מלאכלם בקדושת שביעית כי גם אנו המתירים אם היינו יודעים שהיו לוקחים מהם אפי' בלי זרעוה לא היינו מתרים בהם וגם פירות אלני הזתים והפרמים והתאני' וכל שאר האילנות אין לבעליהן שום זכות יותר מאחרי' אלא הם הפקר לכל ויקחו מהם לביתם ויאכלו מהם לחים ויבשים כמו שירצו בקדושת פירות שביעית עד שעת הביעור וגם העלים על כל האילנות של תותים שלוקטים להאכיל לתולעים המגדלים המשוי הם הפקר לכל אין לבעליהן אלא כמו האחרים ואינם יכולים ללקוט אלא הצריכו' להם מדי יום ביום וכן על גפנים הרפים שמלקטי' לכוף בהם בשר לתבשיל הם הפקר לכל ומי שאינו צריך לאלו העלים של תותים או של גפן אינו יכול ללקטם או למכרם לאחרי' שאין עושי' סחורה בפירו' שביעית אלא אם פן לקח לעצמו והותירו לו מעט יכול למכור ולאכול המעות בקדושת שביעית ומה שמוכר לא במדה ולא במשקל וכו' ולא אגורו' אלא באכסדא ואין קץ לדיני שביעי' כמו שפתי' התוספו' פרק לולב וערבה והנהגת קדושת פירות שביעית שגדלו בקרקע של ישראל א' שלא להשנותן מברייתן מה שנאכל חי לא יבשל ומה שנאכל מבושיל לא יאכל חי ב' מאכל אדם לאדם ומאכל בהמה לבהמה ג' שלא לסוף מה שאין דרכו לסוף ד' ענין הכביסה אלא לכבס במה שהוא ראוי לאכול ד' שלא לעשות מלוגמא וכיוצא בו במה שראוי לאכילה ה' במקירת פירות שביעית שאחרון נתפס לאכלו בקדושה ולא לשנותן מברייתן ופרי עצמו של שביעי' נשאר בקדושתו למי שפירו' שיאכלנו בקדושת שביעית ו' שלא למכור ולא לתת פירות שביעית למי שאינו אוכלם בקדושת שביעית ז שלא להוציא פירות שביעית חוצה לארץ ואפי' לסוריא ח'

לבער מן הבית כל מין ומין בשעת ביעורו כגורגרו' עד חנוכה של שנה שמינית בתמרים עד הפורים בענבים ויין עד הפסח בזתים ושמן עד עצרת בתבואה עד סוף חשון בשעת חרישת השדות שפלה לחיה מן השדה ובשאר הפירות פשאים מאותו מין בשדה ט' שלא לעשות סחורה בפירות שביעית ופרטי דינים אלו כתובים בפרק חמשי להרמב"ם ז"ל: שאלה מז יצאתי לישע פיסות עם הדרים בארץ ישראל לענין הפרשת חלה שרוב ישראל הדרים בארץ ישראל אינם מפרישי' כי אם כל שהו פינו ששורפים אותה ויחידים יראי חטא מפרישי' אחד ממ"ח כמו שכתב הרמב"ם ז"ל פרק חמישי מהלכות בפורים בזמן הזה שאין שם עיסה טהור' מפני טומאת המת מפרישין חלה א' בכל ארץ ישראל א' ממ"ח ושורפין אותה מפני שהיא טמאה ויש לה שם מן התור' עכ"ל ובסמ"ג סי' קמ"א כתב אבל עכשיו שאין שום תרומ' טהורה בארץ ישראל ודאי יפריש של אור ולא יפריש של פהן וכן כה"ג סי' ט"ו כתב ותרומה ומעשרות בזמן הזה נוהגין בארץ ישראל וחלה בארץ ישראל אין מפרישין אלא א' ושורפין אותה ע"כ ולא הזכירו שיעור מ"ח ונראה לי כי גם הרמב"ם ז"ל לא כתב שיעור אלא פשנותן החלה לכהן כדי שיהיה כדי נתינה לפהן אעפ"י ששמן התורה אין לה שיעור' אפי' כשעור' פטר את כל העיס' ואסמכיה אתמן לו שיהיה בו שיעור נתינה ובחלה טמאה נמי כשהוא נותנת לפהן צריך שיהיה בה שיעור כדי נתינה שראויה לו להסיקה תחת תבשילו ובכל בו סי' פ"ט כתב בסופו ואין שיעור לחלה רק בזמן שהיו נותנים אותה לפהן נתנו בה חכמים שיעור כ"ד ומ"ח ע"כ ובס' יראים סימן קפ"ג כתב נתנו לה' תרומה עד שתהא בה שיעור נתינה מפאן אתה אומר שיעור חלה של בעל הבית א' מכ"ד ושל נחתום א' מכ"ח ובמקו' שיש בהם מקבל צריך ליתנה לתת בשיעור שאמרו חכמים ע"כ נראה מפל זה שאין קפידא בשיעור ואפ"י מה שכתב הרב ז"ל יהיה פשנותנה לכהן אבל בזמן הזה שאין רגילות לתתה לכהן כי אפי' לה שיעור כשהיא טמאה אינו חושש על הנאת הסקה תחת תבשילו ובעל פרחו המפריש אותה הוא שורפה בלי הנאת הסקה תחת התבשיל מוטב שתהיה כל שהיא ממה שתהיה הרבה שלפעמי' יבא לידי תקל' להסיק' תחת תבשילו מה שאינו מותר לו ודרשו בספרי הרי שלא הפריש חלה מן העסה שומע אני שלא יפריש מן הלח' ת"ל כתבוא' גורן וכתב בספר יראים על זה ואחרי שהוקשה לתרומה אין לה שיעור כתרומה גדולה ע"כ גם סמ"ק כתב בסימן רמ"ח ואין שיעור רק בזמן שהיו נותנים אותה לפהן.

והרי תרומה גדולה שאין לה שיעור מן התורה אפילו חטה אחת פוטר את הפרי וחכמים נתנו שיעור עין יפה ובינונית ורעה כתב הרמב"ם ז"ל ריש פרק ג' שבזמן הזה שהיא עומד' לשרפה מפני הטומאה יש לו להפריש כל שהיא לכתחלה עד כאן ובפ"א כתב הכפותר שרוב הגאונים פסקו שבזמן הזה שהיא לשרפ' אפילו לכתחל' יפריש כל שהיא ואחר שהקשה חלה לתרומה למה לא הפריש כל שהיא לכתחלה בחלה גם כן כמו בתרומה ונהרי חלה אין בה חיוב מיתה אלא מפני שנקרא' תרומ' שכתוב בה מיתה ועוד דלכולי עלמא בזמן הזה הוא מדרבנן ובתרומה יש פוסקים שהיא מן התורה אפי' בזמן הזה יש כמה דינים שיש חומרא בתרומה יותר מבחלה שהתרום' אפילו משפולת א' חייב בתרומה וחלה לא חייבה תורה כי אם בחמשת רביעים קמח ודינים פיוצא בזה ואם בתרומה לכתחלה מפריש כל שהיא בטמאה שהיא לשרפה כ"ש בחלה אלא משום דתרומה גדולה שאין לה שיעור מן התורה אוקמינן לה אדאורייתא בכל שהו כשהיא

טמאה משום דאיפא קמה תרומת מעשר דאית בה שיעור מן התורה ולא מיפקע שם תרומה מההיא תבואה אבל חלה אפילו טמאה בעי שיעור פדי שיהי' פדי נתינה לכהן כשנותנ' לו כי היכי דלא ליפקע שם תורת חלה מההיא עסה אלא אחר שהפכה אינו מקפיד ללוקחה להסקה ובעל העסה שזרפה בלי הסקה תחת תבשיל מוטב שישורף מעט ממה שישורף הרבה נאם המבי"ט: שאלה מח בימי חורפי מקדמוני משנת הרפ"א הייתי מן הראשונים לכל דבר שבקדושת ארץ ישראל בצפת תו"ב נדרשתי לאשר שאלוני נמצאתי לאשר בקשוני כל הספרדים אשר באו פה צפת מאז ועד עתה סוף ערב ראש השנ' הבאה עלינו לשלום שנת הש"לה ונתן ה' בלבי לבנות חרבותיה ואני עומד עליהם ברוב בניינם לבלתי ישיג איש גבול חברו ולכל דברי חלוקי קרקעות ונזקי ראיה ונזקי אורה גם בבתי פנסיות שנבנו בכל אלו השנים אשר נפרדו כל איש ואיש ללשונותם ועשינו תקנות בכל הקהלות יצ"ו על כל הבאים מח"ל מדי שנה בשנה ממלכות תוגרמא ומלכיות אחרת שכל א' ילך לבית הפנסות של בני לשונו פדי שמתוכם יתפרנסו ויחסו עניי עם בני הלשון שהוא ומפני כי הספרדים מגירוש ספרד הם רבים משאר כל לשון ולשון משאר הלשונות הנצרכו להם שתי בתי נכסיות אשר פכו שמם קהל גדול וקהל בית יעקב ובתחלה היה כיס אחד לכלם לצדקות ולמסים ולא רנוניות בהיותם כלם בני לשון אחד ואח"כ מצד מריבות נפרדו להיות לכל קהל כיס א' לבדו לעניי קהלם לכל הדברים ועל אותם הבאים מחוץ היינו עושים תקנות והסכמות שכל אחד על מקום רצונו ונחפצו יבא בשלום ולא יסיג שום אחד מקהל א' גבול הקהל האחר: ואני מנהגי מיום היותי מרביץ תורה בקהל בית יעקב זה לי נ' שנה משנ' הרפ"ה עד תחלת שנת השל"ה אשר באה אלינו לשלום הייתי נמנע מלילך לדבר לשום יחיד עשיר מהבאים מחוץ שיבואו להיות מתפלל בקהל שלי אלא פפי ההסכמה שהיתה בין שתי הקהלות ועתה באלו השנים נתעוררו כמה אנשי ומהם חכמים מבני ק"ק קהל גדול אשר הולכי להקביל פני האנשים העשירים הבאים מחוץ מיד שהם נכנסים בשערי העיר מפתים אותם שילכו לבית הפנסות הגדולה כי לגדולתה ולראשי העם אשר בה ראוי שכל העשירים ילכו אליה וכוונתם על נדבותיהם לרבות כיס צדקותיהם וכיס חברתם ולהמעט כיס צדקה בית יעקב אשר אינם יכולים להספיק לעניי קהל' ולבעלי תורה שבתוכם וש"צ והם יש להם קרן ממון מקובץ מן הנדבות הרבות ונותנים אותו לריוח אשר לא פדת שאין משתפרין בממון עניים פדי שיהיה מוכן לעת הצורך ועל זה אני קובל על ההולכים להקביל ולהדר פני עשירים שילכו לקהלם פי עושים הם שלא פדין והם חוטאים ולא להם פי גוזלים מדלים של בית יעקב לדלים של קהלם ושלמה אמר אל תגזול דל כי דל הוא שנוכל לדורשו בדרוש הזה אל תגזול דל אעפ"י שדל הוא הגזול את חברו דל כל שפן אחרים גבאים וכיוצא בהם להשתדל להרבות לעניים מיוחדים ולמעט לאחרים אשר אפשר הם מוצרכים יותר וכל שפן אם אינם מחלקים הפל לעניים אלא שהם מסגלים מעות לריוח אפילו שיהיו קצתם לדבר מצוה לפרוכות ולמעות וליפות בגין בית הפנסות כי הם נכללים על מה שאמר הנביא וישפח ישראל עושהו ויכון היכלות וכמו שדרשו חכמים ז"ל והמותר מניחים אותו לריוח ואינם מספיקים אפילו לעניי קהלם כל הצריך להם וגם לעניים הבאים מחוץ בכל יום אפילו שיהיו מספרדים אינם רוצים לעמוד בעת צרתם אשר מוליכים אותם החמרים המביאים אות' לערפאות

וחובשים אותם בפרט באלו הימים אשר יש אנשים ונשים מסורים ביד החמרים על שכירות הדרך ואני צועק לממוני הקהילות יצ"ו ואינם משגיחים בהיות לאל ידם לתת מן המקובצומונח לריוח או מן מכס הפשר: ועל גזון דיון אני חוזר על ההולכים לפתות לעשירי הבאים מחוץ שילכו לקהל' שהם יורדים לחיי עניי ק"ק בית יעקב כי אם לא היו הולכי לפתות אפשר שקצת' היו באי מעצמם לבית יעקב והיה אי זה ריוח לענייה' ומצד הדיון אני אומר כי זה הוא לפחו' גזל מדבריה' ודומ' למפריחי יוני' שהו' גזל מדבריה' וכמו שכתב הרמב"ם ו"ל פ"ק ו' מהלכו' גזל דברי' הרב' אסרו חכמים משו' גזל והעובר עליה' הרי הוא גזלן מדבריה' כמו מפריחי יוני' וכו' וכן אסרו חכמי' לצוד יוני' בתוף הישוב וכו' ואין פורשין גישובין ליונים וכו' ואם היה ישוב פרמי' אפי' מאה מיל לא יפרוש היוני' הם של בעלי פרמים וכן לא יפרוש בתוף השוככי' אעפ"י שהם שלו או של נכרי או של הפקר ואעפ"י שהרחיק מן הישוב מאה מיל מפני שהיוני' באות לישוב השוככין ע"כ הרי שאפילו שיש יוני' של נכרי שהוא מותר או של הפקר שהוא הפקר לכל אין פורשין אעפ"י שאפשר שלא יצוד אלא מן ההפקר או משל נכרי שהוא מותר שמא של שוככין אחרים שיש להם בעלי' הוא צד שהיוני' של אחרי' באי' לשוככי' אלו ואפשר שצד מאותם שיש להם בעלי' ובגזון דיון נמי אלו המפתי' וצדין בפיה' את העשירי' שילכו לבית הפנסת שלה' אינ' פהפקר גמור שהזוכ' בהם זכה שהוא ידוע שאם לא היו מדברי' להם ומפתי' אות' קצת' היו באים לבית יעק' מעצמ' הרי הוא פיוני' שיש להם בעלי' כי אף על פי שיש שם יוני' אחרים שאין להם בעלי' אינם יכולי' לצוד וכן אעפ"י שיש מאלו הבאים שהיו הולכי' לקהלם יש מהם גם כן שילכו לקהל בית יעקב שהוא כגזל ביד המפתי' את כלם שילכו לקהל' כי קצת' מעצמם היו הולכים לקהל בית יעקב וגם אלו אינ' פהפקר כי ההפקר שפל אדם זוכה בו הוא הפקר שאין לו דעת וכווננה להמלט ממי שרוצה לזפות בו וכשזוכה בו זה הוא על פרוחו כמו הצדים דגי' וסחיות ועופות אכל האכשי' שהם בני דעת אינ' גיצודי' ונלפדי' בפתויים על כרח' שאם אינ' רוצי' לא יועיל פתויי' ואם כן אם פנונת קצת' היתה ללקת לקהל יצ"ו אין הפתוי של המפתים כזוכים מן ההפקר אלא כזוכי' בשל אחרים פיון שאפשר שפנונת קצתם היתה ללקת אל הקהל האחר שהוא מפורס' לכל שפשאין מי יפתה שקצת' באי' לקהל א' וקצת' לקהל אחר ועוד היום אחר פתוייה' ברשות' ללקת לאי זה קהל שירצו אם כן אין בהם דין זכיה מן ההפקר: עוד יש ראיה לענין זה מפני הפוקר בראש הזית של שכחה ובא עני אחר ונטלן מעל הארץ ה"ז גזל מדבריה' ויש מי שפוסק שהוא גזל גמור ואם שני עניים מנקפי' או שני בעלי בתי' מנקפי' בשביל שני עניי' ואחד מהם נטל הפל מעל הארץ הוא גזל בידו מדבריה' או גזל גמור ונדון דיון הוא כן שאנחנו ביחד פותבים בכל שנה לכל קהילות הקדש שישלחו לסיוע פרנסת העניי' שבקהלותינו ומתוף כף באים בכל שנה מעות לכלל העניים ומתוף מה שאנחנו פותבי' באי' גם כן עשירי' ונדבת' בידם לזכר עולי רגלי' וגם לדור כאן להיות' סניפי' ומסייעי' לפרנסת עניי' כלל קהלותינו והרי אנחנו חכמי העיר הכותבי' על צורך העניי' ובעלי תורה אנחנו במקו' העניי' המנקפי' בראש הזית לזפות לכול' ואם כן כשבאי' עשירי' ואחד ממנו כמו קהל אחד לוקחי' הפל הוא גזל מן הקהל האחר נאם המבי"ט: שאלה מט קנא קנאתי במהללים את עצמם ליקר ולהוסיף על שיווי האתרוגים של מצוה אפילו להדור מצוה יותר על שלישי במצוה שהוא

סבה ליקר שיווי הפשרים אף על פי שיש אחרים שהם הדר והם מראים שאינם פשרי אותם האחרים ומתפארים על שהולכים כמה בני אדם רובם הדיוטות לבית אחד שיצא לו שם בעיר שקנה אתרוג בשני פרחים ושהוא מהודר ליטול אותו אתרוג ומזלזלי באתרוגים הפשרים שלקחם שהם קנויים בממונם והם פשרים ואינם רוצים לצאת מחובת מצוה נטילת לולב ואתרוג מאליהם ונוטלים בשל אחרים פי אולי בעל האתרוג אין נותן אותו במתנה גמורה בכל לבו או על מנת להחזיר די לדעת ס"ה צריך להזהר בארבעה דברים שהתנאי מתקיים בהם: ולכן בפסול האתרוגים והכשרן בענין התנוית והפטמת צריך לדקדק פי כל העולם נמשכין אחר הדין כולל בתנוית שאם עלתה על דדו ואפילו כ' שהוא פסול ועל נטילת פטימתו פסול אבל אין הדבר פשוט בכל מה שקוראי העולם תנוית ובכל האתרוגים שאין להם פטמת פי רש"י ו"ל פירש תנוית כמין אבעבועות דקות וכתב עוד אין זה מעין גרב שיש באתרוגים שלנו עד כאן ובמגיד משנה כתב ופירש תנוית הוא פועל גרב הנעשה באתרוג כדמתרגמי' או ילקת או חזון ופסולה מפני שאינו הדר ולפיכך אף על פי שאינו מגיע עד הלבן פסול ע"כ ונר' לי פי מה שכתב רש"י ו"ל כמין אבעבועות דקות הוא שיש בזה שאנו קוריי' תנוית כמין ב' אבעבועות לפחות וכן הוא לשון תנוית ולשון התרגום חזון שנקרא ריבוי אבעבועות ומיעוט רבי' שנים פי לא כ' כמין אבעבוע א"כ אבעבוע אחת אפי' בדדו הוא פשר וכ' עוד אין זה מעין גרב שיש באתרוגי' שלנו ואם כן גם זה שיש באתרוגי' שלנו אינו מעין גרב ואינו תנוית פי הגרב דמתרגמינן חזון הוא אבעבועות שעולו' בבשר האד' ועל אבעבוע אחת אינו נקרא גרב וכן באתרוגים שלנו שהוא מצוי ליגדל בהם נקודות קטנות כל שהן אינן גרב שמה שהוא פועל גרב הוא שמעצמות האתרוג הוא וזה שאנחנו קוראים תנוית אינו מרעותא של האתרוג אלא נולד אותה הנקודה כמו תפוח או סרוח או מנומר או ירוק מן הקוצים ברקני' שבאילן האתרוג שעוקצין בו ובאותה העקיצה פשהו' גדל באילן משתנ' מקו' העקיצה ונעשה מקומה כמו אדום וקורין אותו תנוית ואינו אלא מצד העקיצה לא מצד ריעותא שבאתרוג שנקר' תנוית כמו גרב שבאד' דמתרגמינן חזון שהוא מרעותא שיש באד' תוף גופו וממנה פורח לחוץ אותו גרב שהוא תנוית ואפילו בתנוית עצמה שהוא פועל גרב אינו פסול בכל דהו אלא פשהיא כל דהו שיש בו ממשות שמוקומו ניפר במשמוש כמו שכתוב באנרח חיים סימן תר"מח וכתב הרא"ש שמוקומו ניפר במשמוש שהוא גבוה משאר האתרוג וזה שקורין תנוית באתרוגין שלנו רוב אותם שיש בהם כל שהו אינו ניפר מקומן במשמוש ואינו גבוה משאר האתרוג אינן פסולי' וטוב הוא ליצא בהן ידי חובת שהוא קנוי בממונו מלרדוף אחר זה שאין בו אח' מאלו ואינו שלו וצריך שיקנהו לו במתנה ואולי אינו גומר בלבו להקנותו ונמצ' יוצא ידי חובת נטיל' לולב ואתרוג וגם הקונה אותו להידור מצוה לא היה לו רשות לתת ולהוסיף על יותר משליש במצוה אם הוא סבה להעלו' ערך האחר' הפשרי' שאינם כל כף מהודרי' כמוהו אעפ"י שאמרו עד כאן משלו מכאן ואילך של הב"ה שיוסיף לו הב"ה בחייו היינו פשאינו סבה ליקר האחר' אלא לפרסום הידור המצוה כמו ר"ג שקנה אתרוג באלף זוז ונוכל לומר ג"כ פי לא קנאו על ההידור אלא שבאותה שנה לא נמצאו אלא מועטי' פשרים וענין הידור המצוה אינו מעכב מן התור' אלא לכתחלה שצריך האדם להתנאות לפניו במצוה כמו שדרשו על זה אלי ואנוהו התנאה לפניו במצוה וכו' ואפ' באתרוג שכתוב הדר אינו

לענגן הידור אלא להודיע אי זה פרי עץ הוא שהוא הדר משנה לשנה והוא אתרוג ומשום דפשוטה דהדר הוא לענגן הידור באתרוג הקמירו חכמים לפסול חזנית משום שאינו הדר כמו שכתב הרא"ש ז"ל וכתב שהירושלמי שלמי סבר שאפילו בהדר לא מיפסל אלא ביום ראשון כיון שפיוסולו הוא מדרבנן מקלינן בספקא דהדר שהרי נקלה ונשאר כל שהוא ממנו פשר וזה אינו הדר: ואלו האתרוגים שלנו שאנחנו רגילים לפסלם משום חזנית כל שהוא רובם אינם נרגשים במישוש וגם אינם אלא בנקודה אחת ואפילו שנקרא אותה אבעבוע אינה חזנית כיון שאינו בשני אבעבועו' כמו שכתב רש"י ז"ל ואינו נרגש כמו שכתב הר"אש ז"ל ואין מי שיחלוק עליהם וכתב באורח חיים על מקום שמתחיל לשפע ואם עלתה בו חזנית בענגן שפסל שנה' שיש ענגן שאיכו פוסל אפילו במקום שמתחיל לשפע והיינו שאינו אבעבועות ואינו נרגש במישוש כמו שכתב' הוא למעלה גם יש ספק ומחלוקת בענגן חוטמו אם הוא מעובי גובהו עד הפטמת פוסל חזנית כל שהו או כעובי גובהו שגראה שם לענגן יותר וכו' שכתב הרא"ש משמע מתוך פי' רש"י ז"ל שאין כל השיפוע עד הפטמת נקרא חוטם אלא עובי גובהו שממנו משפע ויורד וזה שאנחנו רגילים לקרוא חזנית כשהוא למטה יותר ממה שכתב רש"י בחוטם אפילו שיהיה חזנית הוא פשר שאין פוסל חזנית כל שהוא אלא בחוטם: עוד אני אומר כי אפילו שיהיה חזנית זה שהוא מצוי באתרוגים שלנו אינו נקרא כל שהוא אלא כשגראה לכל אדם א' שאינו הדר אבל באתרוגים שלנו שרוב אלו שאנו קוראי' חזנית אינם נראים לעין מחמת דקותם וצריף להסתפל בהם הרבה כדי שיהיה נרגש בראיה שאדם אחד רואה האתרוג פלו הדר בלי שום רישם ואדם אחר שיש לו ראיה זכה יותר רואהו אינו נקרא זה כל שהו והדר נקרא למי שהו' ביזו' כי מראית עיניו עד ידו אינו נראה אלא כשמשפיל בו הרבה וכל שפן אחרים שרואים אותו אפילו הם אצלו שאינם מרגישים בו כי אם בהסתפלות טוב ונקרא הדר ובמה שכתבתי ימצאו אתרוגים הרבה פשרים לכתחלה ולא יצטרכו לצאת ידי חובת באתרוג א' של איש א' ושיילכו אליו רוב עם רובם הדיוטות לצאת ידי חובת פאלו האחרים שלא נטלו אותו לא יצאו ידי חובתן וחסרון וחרפה גדולה היא לעיר מהוללה בארץ ישראל מקהלות קדושות פחכמים רבים ומפורסמי' פן ירבו שיאמר כי לא נמצא בכל הקהלות אתרוג פשר אלא אותו אתרוג בהיות בעיר גנות ופרסום שיש בהם ריבוי אתרוגים פשרים והלוקטים אותם הם מחבאי' הטובי' ומיקרים אותה ונ"ל כי בענגן מה שכתבתי ימצאו אתרוגי' פשרי' הרבה ומי שירצה להוסיף שליש בהידור או יותר יש לו שכר טוב ולא יצטרף שילכו אליו אחר שיהיה לכלם אתרוג פשר: וגם יש הכשר גם פן באתרוגים הרבה שנמצאים שאין בהם שום חזנית אפילו כל שהו אלא שאין להם ניפרים שמתחלת גדילתם אין להם פטמת לא שהיה להם ונפל או נשבר אלא שמקטנוותם לא גדל בהם פטמת שהם ניפרים כי יש במקום הפטמת כמו גומא מתחלת בריאתם והם פשרים לכולי עלמא כיון שלא היה להם מקודם: ולפי זה ימצאו הרבה אתרוגים פשרים ובזול הרבה ממה שהיו שיוכל כל עני לקנותו ולצאת בו ולא יצטרף לאתרוג של הקהל ונדמה זה להא דתנו פרק א' דכריתות שעמדו קנים בדינר זהב ונמנעו העניות להביא ומשום עת לעשות לה' נכנס רשב"ג לבית דין ואומר אנשה שיש עליה ה' לידו' ספק או ה' לידות ונדאית מביא' קרבן א' ואוכלת בזבחי' ואין השאר עליה חובה ועמדו קנים באותו יום ברבעתי' שני קנים בשני רבעי פסו' שהו' אחד מכ"ה בדינר

אָחַד שֶׁל זֶהב וְנִמְצָא שֶׁהוּזְלוּ מִדִּינָר זֶהב לְכָל קֹן עַד רַבִּיעַ דִּינָר פְּסוּף לְכָל קֹן הוּא מְבִיאָה לְאָחַד וּבִאֲתָרוּגִים יוּזְלוּ מִעֲשָׂרָה לְאָחַד: שְׂאֵלָה נִ רְאוּבֵן שֶׁהִי חֲזִיב לְשִׁמְעוֹן מִנֶּה וְנִתַּן פִּתְקָא בְּיָדוֹ שְׂיִלָּה אוֹ יִשְׁלַח לְמִקְוֹ פְּלוּנִי אֲשֶׁר נָכְסִיו שֵׁם בִּיד פ' שְׂיִפְרַע לֹו מִנֶּה שְׂחֲזִיב לְזֶה וְשִׁמְעוֹן שְׁלַח הַרְשָׁא' לְלוֹי לְמִקְוֹ פְּלוּנִי עִם הַפִּתְקָ' שֶׁל רְאוּבֵן כְּדִי שְׂיִפְרַע לֹו מִי שְׂנִכְסִי רְאוּבֵן הֵם בְּיָדוֹ וְהִלָּה לֹוי וְהִרְאָה הַפִּתְקָ' שֶׁל רְאוּבֵן לְפָלוֹ' וְהִהֲרִשָּׂאָה שֶׁל שִׁמְעוֹן וּפְרַע לֹו עֲשָׂרִי מִן הַמִּנֶּה וְאַח"כּ נִתַּן לֹו סְחוּר' שְׂיִמְכֹור אוֹתָהּ שְׁהִית' שְׁנֵה שְׁלִשִׁי אַחֲרֵי וְכִתֵּב לֹוי לְשִׁמְעוֹן גַּם אוֹדִיעַ לָהּ אִיךָ מִהַפִּתְקָ' שְׂשִׁלַּח' לֹא קִבְּלִיתִי כ"א עֲשָׂרִי וְסְחוּר' פְּלוּנִי שְׁנַתֵּן לִי שְׂאֲמַכֹּר אוֹתָהּ שְׁשִׁנֵּה שְׁלִשִׁי בְּאִנְפֵן שְׂיִשְׂאָרוּ חֲמִשִׁי לְכֹן תִּרְאָה אִיךָ תַעֲשֶׂה כֹו ע"כ אַח"כּ כִּתֵּב לֹו כִי פְּלוּנִי שְׁנַתֵּן לֹו הַעֲשָׂרִי פְּרָחִי וְהַסְחוּר' לְמִכֹּר אַחֵר שְׂיָדַע שְׂנִפְט' רְאוּבֵן הוּא תּוֹבַע לֹו הַסְחוּר' שְׁנַתֵּן לֹו לְמִכֹּר' כִּי יֵשׁ עַל רְאוּבֵן כְּתוּב' אֲשֶׁה וְחוּבוֹ' הַרְבֵּה שֶׁהֵם קוֹדְמִים לֹו: נִרְאָה שְׂאִין בְּטַעֲנָתוֹ מִמֶּשׁ אַחֵר שֶׁהִתְחִיל לְפָרוֹעַ לֹו מִכֹּחַ הַפִּתְקָא שִׁכַּת לֹו רְאוּבֵן וְהִהֲרִשָּׂאָה שֶׁהִי לֹו לְלוֹי מִשִׁמְעוֹן לְתַבּוֹעַ מִמֶּנּוּ מִסְתַּמ' מֵהַ שְׁנַתֵּן לֹו הַסְחוּר' לְמִכֹּר' הִיָּה עַל כְּוִנַּת שְׂיִקַּח הַמְּעוֹת הַסְחוּר' בְּפִרְעוֹן הַחֹוב וְכֹוהִבִין מְדַבְּרִיו לֹוי כִּינֹן שְׁכַתֵּב לְשִׁמְעוֹן שְׂקִבֵּל עֲשָׂרִים וְהַסְחוּר' שְׁנַתֵּן לֹו לְמִכֹּר שְׁהִית' שְׁנֵה ל' וְנִשְׂאָרוּ חֲמִשִׁי נִר' שֶׁהַסְחוּר' הִית' לְפִרְעוֹן הַחֹוב וְגַם שְׂמִסְר' הוּא עַל הַסְתָּם הָרִי הִיא בְּיָדוֹ וְיִכּוֹל לְתַפְּסֵם בְּעַד הַחֹוב שֶׁל הַמְּרִשָּׂה אוֹתוֹ דַּע"ג דְּאֲמִרִינֵן דְּהַתּוֹפֵס לְחַבְּרוֹ לֹא קָנָה חַבְּרוֹ הִינּוּ כְּשִׁתְּפֵס שְׁלֹא מַדְעַת מִי שֶׁהִי בְּיָדוֹ אֲבָל הֵכָא בְּנִדוֹן דִּינֵן בְּהִתְמַר בָּא לִידוֹ וְתַפִּיסָתוֹ אַח"כּ תַּפִּיסָה בְּשִׁבִיל שִׁמְעוֹן אִם לֹא גָבַהּ כָּל חוּבוֹ מִמְקוֹם אַחֵר נְאִם הַמְּבִי"ט: שְׂאֵלָה נִ רְאוּבֵן נִשָּׂא בַת שִׁמְעוֹן וְנִשְׁבַּע שְׁלֹא לִישָׂא אִשָּׁה אַחֲרַת עֲלִיָּהּ בְּחַיָּיהָ וְאַחֵר כִּף נִסְמִית מִשְׁתִּי עֵינָיָהּ.

לְמַדְנֵנוּ רַבִּינוּ אִם פְּטוּר מִן הַשְּׁבוּעָה וְיִכּוֹל לִישָׂא אִשָּׁה אַחֲרַת אוֹ לֹאוֹ: תַּשׁוּבָה כָּל הַמּוֹמִים הַפּוֹסְלִים בְּפִקְחִים וּמוֹמִים אַחֲרִים ג"כ פּוֹסְלִי בְּנִשִׁי שְׂאִם קִדְּשָׁה עַל מְנַת שְׂאִין עֲלֶיהָ מוֹמִים וְנִמְצָאוּ בָּהּ מוֹמִים אֵינָה מְקוֹדֶשֶׁת וְאִם קִדְּשָׁה סְתָם וְנִמְצָאוּ עֲלֶיהָ מוֹמִים צְרִיכָה גִט מִסְּפֵק וְאִין לָהּ כְּתוּב' אֲבָל אִם נוֹלְדוּ בָּהּ מוֹמִי תַחֲתִיו נִסְתַּמְכַּף שְׁנֵהוּ וּמִזְלוֹ גֵרָם וְיֵשׁ לָהּ כְּתוּב' אִם מֵת אוֹ גִרְשָׁה וְכִינֹן שְׁהִדִין הוּא שְׂנִסְתַּחֲפָה שְׁנֵהוּ וּמִזְלוֹ גֵרָם כָּל הַעֲשָׂר' דְּבָרִי שְׁכַתֵּב הַרְמַב"ם ז"ל שְׂחֲזִיב הָאִישׁ לֹאשְׁתּוֹ חֲזִיב זֶה שְׁנוֹלְדוּ מוֹמִי לֹאשְׁתּוֹ תַחֲתִיו ג' מִן הַתּוֹרָה שְׂאָרָה כְּסוּתָה וְעוֹנָתָה וּז' מִדְּבָרֵי סוֹפְרִים עֵיקַר כְּתוּבַת' לְרַפְּאֵתָהּ לְפָדוּתָהּ לְקַבְּרָה לְזוּנָה אַחֵר מוֹתוֹ וּמְזוּנֹו' הַבְּנוֹת וְכַתּוּבַת בְּנִין דְּכָרִין וְכֹמוֹ שְׂעֵיקַר כְּתוּבָה הוּא קִיָּים כְּשִׁנּוֹלְדוּ בָּהּ מוֹמִים כֹּן שְׂאָר הַתְּנָאִים שֶׁהֵם תְּנָאֵי כְּתוּבָה קִיָּימִי שְׁכָל הִז' הֵם מִדְּבָרֵי סוֹפְרִים וּבַחֲדָא מַחֲתִינָהוּ וְכִינֹן שְׂתַנְאֵי בֵּית דִּין קִיָּימִים בְּמִי שְׁנוֹלְדוּ בָּהּ מוֹמִים תַּחֲתִיו הֵכִי נְמִי הַתְּנָאֵי שְׁהִתְנָה הוּא עֲמָה שְׁלֹא יִשָּׂא אַחֲרַת עֲלִיָּהּ הוּא קִיָּים אִפִּי בְּלֹא שְׁבוּעָה כָּל שְׁכָן אִם נִשְׁבַּע עַל זֶה שְׁהִתְנָאֵי קִיָּים מִן הַתּוֹרָה כְּמוֹ שְׂאָרָה כְּסוּתָה וְעוֹנָתָה וְנִפְשָׁטָה שְׂאֵלָה זֹו שְׂאִפִּי נִסְמִית מִעֵינָיָהּ תַּחֲתִיו אִינוּ פְּטוּר מִן הַשְּׁבוּעָה וְעַם כָּל זֶה נִרְא' לִי שְׂיִוְכַל לְשִׂאוֹל הַתְּרָה עַל הַשְּׁבוּעָה וְיִתִּירוּ לֹו כִי אַעפ"י שְׂמִזְלוֹ גֵרָם וְנִסְתַּחֲפָה שְׁנֵהוּ וְאֵינָה מִפְּסָדַת זְכוּת תְּנָאֵי כְּתוּבַתָּה אִפִּי הֵכִי כִינֹן שְׂבִסְיָמוּי זֶה הִיא מְגִרְעַת קִצַּת מְזִכִּיּוֹת שְׂיֵשׁ לֹו עֲלֶיהָ כְּמוֹ מַעֲשֶׂה יְדִיָּה שְׂאֵינָה יְכוּלָה לְעֲשׂוֹת מֵהַ שְׁהִיתָה עוֹשָׂה קוֹדֵם לְסַבַּת סְמוּי שְׁתִּי עֵינָיָהּ ג"כ יִהְיֶה לֹו אִי זֶה רְשׁוֹת לְגִרְעַת קִצַּת מְזִכִּיּוֹת' וְגַם מְצִיאָה אִין לָהּ אֲדַרְבָּה מִפְּסָדַת וְגַם מִמְּלָאכּוֹת שְׂמַקְצַת הַנְּשִׁים עוֹשׂוֹת לְבַעֲלָם כְּמוֹ מְבַשְׁלַת וְאוֹפָה אֵינָה יְכוּלָה לְעֲשׂוֹת וּמִן הַמְּלָאכּוֹת שְׁכָל אִשָּׁה עוֹשָׂה לְבַעֲלָהּ אִפִּילוֹ יֵשׁ לָהּ כְּמָה שְׂפָחוֹת כְּמוֹ מוֹזְגַת לֹו

את הפוס ומשמשת בפניו אין זו הסומא יכולה לעשות לו פהוגן ומום זה הוא גדול מפל מומי הפהגים שמונו י"א מומים בשנוי העינים כמו שכתב הר"מ במ"ט ב"ל בהלכות ביאת המקדש ולא נמנה סומא שאם שינוי הראות הוא מום כל שפן סומא מפל וכל ואפילו סומא באחד מעיניו הוי מום גדול פדתנו פ"ק המדיר אלו הן המומים גדולים פי' רבן גמליאל נסתמא עינו נקטעה ידו נשברה רגלו ע"כ באיש וכל שפן באשה וכ"ש סמוי ב' העינים דהוי מום גדול יותר וגם פי עם היותר מום גדול תלינו ליה אמנליה ונסתתפה שדהו אפילו הכי פינון שיהא מבוטלת מכמה מלאכות שחייבת לו גם הוא פטר מאי זה זכות שיש לה עליו כמו תנאי זה של נשואין שיכלה להתיר לו שבועתו והרי נשתטית שכתב הרב פ"ק י"א מהלכות גירושין שמניח ונושא אחרת אעפ"י שמזלו גרם שטותה ונסתתפה שדהו אפילו הכי פינון שאין אדם דר עם נחש בכפיפה יוכל לישא אחרת משמע אי זה טעם לנישואין אם יש לו רשות ובנדון דידן מצד המלאכות אשר עליה לעשותן לבעלה כמו שכתבו למעלה ואינה פדאית עתה לעשותן יהיה לו רשות פי' אף על פי שהשטות הוא מום יותר גדול עד שאין יכול לדור עמה הרי יש בה יותר חומרא שאין מחייבין אותו בשאר פסות ועונה ואינו מאכילה אלא משלה אבל בנדון דידן שיכול לדור עמה שיהא בת דעת חייב מכל תנאי ב"ד ומפני מה שמגרע' ממה שיהא חייבת לעשות שימוש לבעלה יוכלו לעשות לו התרה אפילו שלא מדעת אשתו דאפילו בנדר עד"ה הביא הר"י קולון ז"ל סימן ת"כ בשם הר"א אביגדור שפנדר על דעת רבי' אם התירו לו הוא מותר וכן הרמ"ב ז"ל כת' כל נשבע לתועלת חברו אין מתירן לו לכתחל' בשו' צד שלא מדעתו וכל ב"ד שפנזק לקה ראוי להסירו ולהוכיחו אבל מפל מקום אם התירו לו מותר פדברי רבינו תם ז"ל ובנדון דידן שיש טעם נכון להתירה וגם יש צד מצוה משום שלו' בין איש לאשתו מן המלאכות שהיתה צריכה לעשות לבעלה בכל יום ואינה עושה אף על פי שהכנסה צרה לביתה יש קטטה ומלחמה בבית אחר שיהא תשרת במקומה את בעלה לא תרע בעיניה וגם לא יהיה אשם על המתירים בכוננה זו פינון שיש סבה ידועה להתיר' וגם פי מעקרא יש לה פתח להתיר שלא על אונס כזה נשבע שהוא מום גדול משאר מומי' כמו שכתוב למעלה מה שאין פן בכל המומים הנמנים שפסולים בפהגים ובנשים שאין שום מום מהם מבטל אותה ממה שיהא חייבת לעשות לבעלה כמו מום זה גם פי היה מי שסובר שלא היה צריך התרה מום גדול כזה אני נר' לי שהוא צריך התרה ושהיו יכולים להתיר לו וקרנינאי דגרתא הוא פרונוקא והתרתיו לו במעמד ב"ד שלשה ומותר לו.

גאם המבי"ט: ונהחכם הר' אלישע יצ"ו כתב על שאלה זו דהוי מילתא דלא שכיחא טפי לא נכלל בשבועה והביא מה שכתב הרמב"ם ז"ל פ"ק י"ט א"ב אם נפסק הנה' וכו' שהוא אונס שאינו מצוי ואינו בכלל זה ואני אומ' פי אין משם ראיה דהתם התנה בפ' על כל אונס שיולד ואותו אונס של נפסק הנהר אינו בכלל זה אבל מי שנשא אשה ונשבע שלא ישא עליה לא הזכיר שום תנאי בשבועה זו כמו שהזכיר במכ' של קרקע: גם מה שכת' ולא חלה השבוע' אלא על תנאי התנאי היה שלא ישא עליה ובשבוע' ולא הזכיר כזה שום תנאי שעל מנת כה היה נשבע וא"כ פן השבוע' במקומ' עומד'.

גם מה שכתב פ"ק גדול בנדרים ובשבועו' שהולכי' אחר הפנונה פ"ק זה הוא בפי שנשבע לדעתו מעצמו שאנחנו אומרים לזה נתפנון ולא לזה אבל במשפ"י את חברו לא אזלינו

בְּתֵר פְּנוּנָתוֹ כִּי לְדַעַת אַחַר הוּא נִשְׁבַּע וּלְכַף הַנּוֹדֵר לְדַעַתוֹ אֵינּוּ יָכוּל לְהַתִּיר אֲלֵא לְדַעַת' כְּמִי שֶׁנִּשְׁבַּע לְפָרוּעַ לְחַבְרוֹ וּבְגִדוֹן דִּינָן הַשְּׁבוּעָה הִיְתָה לְדַעַת אִשְׁתּוֹ וּקְרוּבֵיהָ וְלֹא שֶׁיִּיָּדֶה הָכֵא אֲנוּמְדָן דַּעַתִּיהָ דְמוּכָח: גַּם תְּשׁוּבַת הָרַ' שְׁבָם ו"ל הִיְנִינוּ כְּשֶׁשָּׁדָדָה וְכֵן תְּשׁוּבַת הָרֵאֵשׁ כָּלֵל ל"ד עַל שְׁדוּכִין שֶׁהִתְנוּ בֵּינֵיהֶם קִנְס וְנֶאֱחָזַת הַמְשׁוֹדְכָת יְצָאָת מִן הַכָּלֵל וְכִפְרָה בְּעֵינֵי קָר שַׁכְת' דְּבֵאֲנוּס כֹּזֵה לֹא הָיָה מְשָׁדָדָה בְּנוֹ וּפְטוּר מִן הַקִּנְס וְכֵן אִם הִית' שְׁבוּעָה בֵּינֵיהֶם הָיָה פְטוּר וְהִיְנִינוּ מִשׁוֹ' דְּכִשְׁאִירַע הָאֲנוּס לֹא הָיָה בֵּינֵיהֶם אֲלֵא שְׁדוּכִין דְּקִיָּמִי לְקִדּוּשֵׁין וְנִשְׁוֹאִין וְלֹא לְהֵאֵי אֲנוּס כִּינּוֹן לִישְׁאָנָה אֲבָל בְּגִדוֹן דִּינָן שְׁאִירַע אֲנוּס זֶה אַחַר הַנִּישְׁוֹאִין נִסְתַּפְחָה שְׁדָהוּ כִּינּוֹן שְׁנוֹלֵד אֲנוּס זֶה תַּחְתּוֹ כְּמוֹ שֶׁהוּא הִדִּין בְּכָל הַמוּמִין הַפּוֹסְלִין בְּכַהֲנִים שֶׁהֵם מוּם בְּנָשִׁים שְׁאֵם נוֹלֵד אֶחָד מֵהֶם תַּחְתּוֹ נִסְתַּפְחָה שְׁדָהוּ וְכִמוֹ שֶׁהִבִּיא הָרַ' אֵשׁ ו"ל בְּסוּף אוֹתָהּ תְּשׁוּבָה דְדוּוּקָא כְּשֶׁנִּתְאַרְסָה אֲמָרִינוּ מִזֵּל דִּינָהּ גֵּרָם וְנִסְתַּפְחָה שְׁדָהוּ וְכָל שְׁכֹן בְּגִדוֹן דִּינָן שְׁאִחַר נִשְׁוֹאִין כְּמָה שְׁנִים אִירַע לָהּ סִימּוֹי עֵינֵיהָ וְכִמוֹ שְׁאִירַע מִפְסָדָת בְּמוּמִים שְׁנוֹלְדוֹ תַּחְתּוֹ כֹּל הִי' דְּבָרִים שְׁחֵיב הָאִישׁ לְאִשְׁתּוֹ ג' מִן הַתּוֹרָה וּז' מִדְּבָרֵי סוּפְרִים כֹּן שְׁאָר הַתְּנָאִי' כְּמוֹ תְּנָאִי זֶה שְׁלֹא יִשְׂא עָלֶיהָ קִיָּים וְכ"ש כְּשֶׁנִּשְׁבַּע וְעַם כָּל זֶה נִרְא' לִי שְׁיֻכַּל לִיטְוֵל הַתְּרָה עַל הַשְּׁבוּעָה עַל הַדְּרָךְ הַנּוֹ' לְמַעְלָה: חֲזוֹר וְכַתֵּב הַחֶכֶם עַל מַה שְׁכַתְּבִיתִי כִּי בְּמִכְרַת הַתְּנָה עַל אֲנוּס וְכֹו' וּבִאִשָּׁה לֹא הַתְּנָה שְׁכַתְּבִי' הִיְתָה הַמִּכְרַת סֵתָם אֵין הַמוּכָר חֵיב בְּאַחְרִיּוֹת שׁוּם אֲנוּס וְכִשְׁקָבֵל כָּל אֲנוּסָא דְמַתְיָלִיד חֵיב בְּאַחְרִיּוֹת כָּל אֲנוּסֵי' חוּץ מֵאֲנוּסֵי שְׁאִינוּ מְצוּיִי וְאִיךָ נִיָּיְפָה כַּח הַסֵּתוּם מִן הַמְּכָרֵשׁ הָרִי כֵּאֵן יִצִּיבָא בְּאַרְעָא וְגִיּוּרָא כֹו' וְאִנִּי לֹא יְפִיתִי כַּח הַסֵּתָם יוֹתֵר מִן הַמְּכָרֵשׁ בְּמִכְרַת שְׁהָרִי כַּתֵּב לְמַעְלָה מִזֶּה בְּפִי הָרַב ו"ל כְּשֶׁלֹּא הַתְּנָה שְׁאִין הַמוּכָר חֵיב בְּאַחְרִיּוֹת אֲנוּס כְּשֶׁהוֹצִיאֻו הַמִּקְח מִן הַלּוּקָח בְּדִין הַמִּלְךָ אוֹ הַעֲרַכָּאוֹת אִפִּי' מַחְמַת הַמוּכָר אֲבָל בְּסֵתָם שְׁבוּעָה שֶׁל הָאִשָּׁה בְּאִ מַחְמַת בַּעֲלָהּ שְׁמָזְלוֹ גֵּרָם שֶׁנִּסְתַּפְחָה שְׁדָהוּ וְאִם הָיָה מִתְּנָה בְּשְׁבוּעָה זֹו שְׁלֹא יִשְׂא עָלֶיהָ אִפִּי' יוֹלֵד לָהּ כָּל אֲנוּס אֲזִי הָיָה אִפִּש' לְחַלֵּק בֵּין אֲנוּס מְצוּי לְשְׁאִינוּ מְצוּי דְאֲמָרִינוּ כִּינּוֹן שְׁיָרֵד לְהַזְכִּיר אֲנוּס נִר' שְׁלֹא נִתְחַיֵּב אֲלֵא עַל אֲנוּס מְצוּי הָרִי שֶׁהָיָה אִפִּש' שְׁיָפָה כַּח הָאִשָּׁה בְּשְׁבוּעָה שְׁבַסְת' מִמָּה שֶׁהָיָה אִם הָיָה מְכָרֵשׁ בְּשְׁבוּעָה אִפִּילוֹ עַל כָּל אֲנוּס וְעַל זֶה כַּתְּבִיתִי כִּי בְּאַרְעָא לֹא הַזְכִּיר שׁוּם תְּנָאִי וְנִסְתַּלְקָה קוּשְׁיַת יִצִּיבָא בְּאַרְעָא וְכֹו': וְעַל מַה שְׁכַתְּבִיתִי כִּי מַה שֶׁהִבִּיא כָּלֵל גָּדוֹל בְּגִדְרִים שֶׁהוֹלְכִים אַחַר הַפְּנוּנָה שְׁכַלֵּל זֶה לֹא נֶאֱמַר אֲלֵא כְּשֶׁנִּשְׁבַּע מִעֲצָמוֹ לְדַעַתוֹ לֹא כְּשֶׁמִּשְׁבִּיעוֹ חֲבָרוֹ הִבִּיא תְּשׁוּבַת הָרֵאֵשׁ ו"ל כָּלֵל ח' עַל מִי שֶׁנִּשְׁבַּע לִיתֵן לְכַתּוֹ ה' אֲלֵפִים וְכֹו' שְׁאִין לְרֵאוּבֵן לְפוֹרְעוֹ כֹו' שֶׁהוּא פְטוּר מִשְׁבוּעָתוֹ.

וְאִנִּי אוֹמֵר שְׁאִין דְּנִין אֲפִשְׁר מִשְׁאִי אֲפִשְׁר דְּפִשְׁיטָא אִם אֵין לוֹ הָאִיךָ יִתֵּן וּמִסְתַּמָּא לֹא נִשְׁבַּע עַל מַה שְׁאִי אֲפִשְׁר לוֹ שְׁאִין לוֹ אֲבָל בְּגִדוֹן דִּינָן אֲפִשְׁר לוֹ לְעַמּוּד עֲמָה אֲפִילוֹ שֶׁהִיא סוּמָא: וְעַל מַה שְׁכַתְּבִיתִי דְאֲמַר אִירוּסִין לְחוּד הוּא דְאֲמָרִינוּ נִסְתַּפְחָה שְׁדָהוּ וּמָזְלוֹ גֵּרָם כַּתֵּב תִּיּוּבְתָא לֹא חֲזִינָא כָּלֵל מִעֲנִין מְקַח טְעוֹת הוּא דְאֲמָרִינוּ הִכִּי שְׁחֵיב בְּכַתְּנֻבְת' וּתְנָאִיָּה שֶׁהֵם נוֹגְעִי' לְקִיּוּמָה עֲמוֹ כְּשֶׁאָר נָשִׁי דְעֵלְמָא עִם בַּעֲלֵיהֶן בְּמִצִּיאוֹת נִישְׁוֹאִיָּהוּ וְאִינוּ יָכוּל לְגָרוּעַ מִמֶּנּוּ דְבָר בְּטַעֲנַת אֲנוּס זֶה בְּאֲמָרוֹ שֶׁהוּא מְקַח טְעוֹת וְכֹו' אֲבָל בְּגִדוֹן דִּינָן שְׁאִין הַעֲרַעוֹר עַל קִיּוּמָה עֲמוֹ וְלֹא עַל הַדְּבָרִים שְׁחֵיב לָהּ מִן הַתּוֹרָה וּמִדְּבָרֵי סוּפְרִי' שֶׁהֵם נוֹגְעִים לְעֲצָמוֹת מְצִיאוֹת נִישְׁוֹאִיָּה אֲלֵא תְּנָאִי מִבְּחוּץ לִישָׁה אִשָּׁה אַחֲרַת אִינוּ מִן הַגִּדוֹן הַרְחֵק כְּמִטְחוּי קִשְׁת וְכֹו' ע"כ: וְלֹא נִתְבָּרַר אֲצִלִּי חֲלוּקָה זֶה דְכִי הִיכִי דְאֲמָרִינוּ שֶׁנִּסְתַּפְחָה שְׁדָהוּ וְלֹא הָיָה מְקַח טְעוֹת גְּבִי מוּמִים וְחֵיב בְּכַתְּנֻבָה וְכָל הַתְּנָאִי' שְׁחֵיב הָאִישׁ לְאִשְׁתּוֹ

שְׁהֵם דְּבָרִים נוֹגְעִים לְקִיּוּמָה עִמּוֹ כֵּן הוּא תְּנַאי זֶה שֶׁל נִישׁוּאִין כִּי מִפְּנֵי הַמוּמִי' שֶׁל סִימּוּי עֵינֵיהָ שֶׁהוּא סִבַּת בִּיטוּל קִצְת מִמֶּה שֶׁחֵיבֵב הִיא לְבַעֲלָהּ אַעפ"י שֶׁמְזַלּוֹ גֵּרָם יֵשׁ רְשׁוּת לְהַתִּיר לוֹ כְּמוֹ שֶׁפְּתַבְתִּי בְּפֶסֶק שְׁלִי וְאִינִי מִבֵּין מַה כָּל דְּבָרִים נוֹגְעִים לְקִיּוּמָה כִּי כָּל הַתְּנָאִים שֶׁבֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ נוֹגְעִים לְקִיּוּם אִו בִּיטוּל נִישׁוּאֵיהֶם בְּפֶרֶט כָּל הַבָּא מִצַּד מוּמִי' שֶׁנּוֹלְדוּ בָּהּ שֶׁמְזַלּוֹ גֵּרָם אֵין רְחוּק בֵּינֵיהֶם כְּמַטְחָוִי קִשְׁת וְלֹא בְּפִחוֹת מַג' טְפָחִים דְּכָלְבוּד דְּמִי: שְׂאֵלָה נִב עַל דְּבַר כְּתוּבָה שֶׁפְּתוּב בָּהּ רֹאשׁוֹנָה הִתְנוּ בֵּינֵיהֶם שְׂאָם ח"ו תִּפְטֹר הִיא קוֹדֵם מִמֶּנּוּ שֶׁהוּא יִרְשׁ מִנְדוּנְיִיתָא שְׁלֵשׁ מְאוֹת לְבָנָי כו' וְאִם ח"ו יִפְטֹר הוּא קוֹדֵם מִמֶּנָּה בְּלִי זְרַע שֶׁל קְנִימָא שֶׁהִיא תְּגָבָה לָהּ כָּל נְדוּנְיִיתָא בְּשִׁלְמוֹת כְּמוֹ שֶׁתִּמְצָא בֵּין חֲדָשָׁה בֵּין יְשָׁנָה וּמָה שֶׁלֹּא תִמְצָא תִּהְיֶה נִפְרַעַת שְׁוִוִיָּה כְּמוֹ שֶׁנִּישְׁוּמָה לְעֵיל עִם הַשְּׁלִישׁ יוֹתֵר וְגַם תִּקַּח לָהּ ד' מְאוֹת וְחֲמִשִּׁי לְבָנִים בְּתוֹרַת (מִתְנָה) וְגַם תִּקַּח לָהּ הַתּוֹסֶפֶת כְּלוּ לְעֵיל ע"כ לְשׁוֹן הַכְּתוּבָה: וְשֶׁמֶעֱתִי שִׁישׁ מִי שֶׁמְעַרְעֵר בְּלִשׁוֹן כְּתוּבָה זֶה כִּי לֹא נִתְחַיֵּב הַחֲתָן אֶלֶּא אִם יָמוּת בְּלִי זְרַע וְעַתָּה שֶׁהַשְּׂאִיר אַחֲרָיו בֵּת אַחַת מִמֶּנָּה שְׂאִין לָהּ שׁוּם דְּבַר וְזֶהוּ טְעוּת גְּדוּלָה כִּי אֵין צָרִיף לְכַתּוּב בְּשׁוּם כְּתוּבָה שְׂאָם יָמוּת שֶׁתִּגְבֶּה כְּתוּבָתָהּ מִשְׁלֵם אֶלֶּא בְּכַתּוּבָה זֶה הַנֶּחְרָכוֹ לְכַתּוּב וְשֶׁתָּמוּת הִיא בְּלִי זְרַע שֶׁהוּא יִרְשׁ מִכְּתוּבָתָהּ שְׁלֵשׁ מְאוֹת לְבָנִים וְזֶה מִצַּד הַתְּנַאי לֹא מִצַּד הַדִּין כִּי בְּדִין תּוֹרָה הַבַּעַל יוֹרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ גַּם בְּרוּב הַמְקוּמוֹת יֵשׁ מִנְהַג שֶׁהַבַּעַל יוֹרֵשׁ הַחֲצִי מִן הַנְּדוּנְיָא כְּשֶׁתָּמוּ' בְּלִי זְרַע אֲבָל אִם יָמוּת הוּא וְיִשְׂאִיר זְרַע מִמֶּנָּה לֹא נָתַן לְיִכְתוּב בְּשׁוּם כְּתוּבָה שֶׁהִיא תְּגָבָה כָּל כְּתוּבָתָ' וְגַם אִם יָמוּת הוּא בְּלִי זְרַע גַּם כֵּן לֹא הִיָּה צָרִיף לְיִכְתוּב שֶׁהִיא תְּגָבָה כְּתוּבָתָהּ אֶלֶּא מִפְּנֵי מַה שֶׁהִתְנוּ שֶׁתִּקַּח חֲפְצֵיהָ בֵּין חֲדָשִׁי בֵּין יְשָׁנִי וּמָה שֶׁלֹּא יִמְצָא תִּהְיֶה נִפְרַעַת כְּמוֹ שְׁנֵי שׁוּמָה אִם הַשְּׁלִישׁ יוֹתֵר וְגַם לָהּ אַרְבַּע מְאוֹ' וְחֲמִשִּׁי לְבָנִים וְגַם הַתּוֹסֶפֶת הִנֵּה שֶׁלֹּא נִכְתַּב בְּכַתּוּבָהּ אֶלֶּא כְּשֶׁיָּמוּת הוּא אִו הִיא בְּלֹא זְרַע אֲבָל אִם יָמוּת וְתִשְׂאִיר זְרַע מִמֶּנּוּ דְּבַר פְּשׁוּט שֶׁתִּגְבֶּה כָּל כְּתוּבָתָהּ אֶלְפִים וְתַר"ן זֶה: שְׂאֵלָה נִב עַל דְּבַר הַחֲלוּנוֹת הַפְּתוּחוֹת לְגָאוֹת שֶׁל אַחֲרֵים אִם יְכוּלִי לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בַּגַּג אִי זֶה שְׁמוּשׁ קַל כְּמוֹ שֶׁטִּיחַת בְּגָדִים וְכִיּוּצָא בְּזֶה נִרְאֶה שֶׁיְכוּל בַּעַל הַגַּג לְמַחֹת בּוֹ אֶפְיָלוֹ שֶׁבְּרִשׁוֹתוֹ פֶּתַח הַחֲלוֹן אֲבָל לֹא יוּכַל לְמַחֹת בּוֹ מִלְּצֵאת לַגַּג לְטִיִּיל אִו לְיִשֵּׁב בּוֹ פִּינּוֹן שֶׁחֲלוּנוֹ פֶּתוּחַ לַגַּג בְּלִי רִשׁוֹ' וְהִיא נְמוּכָה אֶצֶל הַגַּג שְׂאִין צָרִיף סוּלָם לְיָרֵד לַגַּג אִם כֵּן עַל הַסֵּת' יְכוּל לְצֵאת דֶּרֶךְ הַחֲלוֹן לַגַּג לְטִיִּיל אִו לְיִשֵּׁב בּוֹ שְׂאִין זֶה קְרוִי שׁוּם תְּשֻׁמִי' וְאִין בְּזֶה הִיָּזַק לַגַּג אֲדַרְבֵּי' הוּא תוֹעֵלֶת לַגַּג שֶׁל מַעֲזִיבָה שֶׁיְדוּשׁוּ בּוֹ בְּפֶרֶט כְּשֶׁאִין לְבַעַל הַבַּיִת שֶׁל מִטָּה מְקוּם מוּכָן לְעֵלוֹת לַגַּג תְּמִיד וְאִינוֹ עוֹלָה אֶלֶּא כְּשֶׁיִּצְטָרֵף אִיזָה תִּיקוּן וְאִין לוֹ בּוֹ שׁוּם תְּשֻׁמִישׁ קְבוּעַ בַּגָּגוֹ אִינוֹ זֶה כְּמוֹ חֲצַר חֲבָרוֹ שֶׁחֲבָרוֹ מִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ שְׂאִין לוֹ רְשׁוּת לְמִי שִׁישׁ לוֹ חֲלוֹן פֶּתוּחַ לְחֲצַר לְצֵאת לְחֲצַר כִּי אִם בְּרִשׁוֹ' בַּעַל הַחֲצַר הַמְשַׁתַּמֵּשׁ בְּחֲצָרוֹ וְאֶפְיָלוֹ שֶׁהַחֲלוֹן סָמוּף לְקַרְקַע הַחֲצַר וּפְתוּחַ בְּלִי רִשְׁתּוֹ הוּא כְּדִי שִׁיּוּכְלוֹ לְהַשְׂאִיל אִו לְתַת פְּלִים מִזֶּה לְזֶה וְכְמוֹ שְׂאִין בַּעַל הַחֲצַר יְכוּל לְיִפְנֹס דֶּרֶךְ הַחֲלוֹן הַפְּתוּחַ לְחֲצָרוֹ לְבֵית חֲבָרוֹ כִּי אִם בְּרִשׁוֹתוֹ כֵּן אֵין בַּעַל הַחֲלוֹן יְכוּל לְיִפְנֹס דֶּרֶךְ הַחֲלוֹן לְחֲצַר שֶׁהַחֲצַר תְּשֻׁמִישׁ' קְבוּעַ וְתִדִיר מַה שְׂאִין כֵּן בַּגַּג כִּיּוּצָא בְּזֶה שְׂאִין לוֹ לְבַעַל הַגַּג פֶּתַח אִו חֲלוֹן מִבֵּיתוֹ לַגָּגוֹ כְּדִי שִׁיְהִיָּה נוּחַ לוֹ לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בַּגָּגוֹ וְלִכֵּן אֵין לַגַּג זֶה דִּין חֲצַר הַגַּע עֲצָמָה שֶׁדֶּרֶךְ חֲלוֹן זֶה נִתְגַּלְגַּל לוֹ לְבַעַל הַחֲלוֹן כְּלִי א' פְּשׁוּט הוּא שִׁיּוּכַל לְעַבְרוֹ מִן הַחֲלוֹן לְיִקַּח הַכְּלִי שְׁלוֹ פִּינּוֹן שֶׁהַחֲלוֹן נִפְתַּח בְּרִשׁוֹת בַּעַל הַגַּג בְּלִי רְשׁוּת מִסְתַּמָּא רְשׁוּת פְּתִיחַת הַחֲלוֹן הוּא שִׁיּוּכַל לְצֵאת דֶּרֶךְ הַחֲלוֹן לַגַּג לְטִיִּיל אִו לְיִשֵּׁב בּוֹ דְּבַר שְׂאִינוֹ עוֹשֶׂה שׁוּם הִיָּזַק פִּינּוֹן שְׂאִין

משפטים בו שום תשמיש מה שאין כן כשפתוחה החלון לחצר חבירו שאפילו נפל או נתגלגל לו כלי דרוך החלון לחצר אינו יכול ליפנס לחצר כי אם ברשות בעל החצר: ובנדון דידן שקנתה אשה בית א' מישמעאל עם חלון פתוח מן הבית לגג ישמעאל והיתה עוברת מן החלון לגג ומשפמשת בתשמיש קל כמו שטיחת בגדי וכיוצא בזה ואחר כך קנה יהודי אחר הבית של גג זה מישמעאל שקנה מהישמעאל שקנתה האשה ורוצה לעכב את האשה שלא תצא מן החלון לגג שלו אינו עולה בידו ואינו יכול לעכבה פינון שהחלון פתוח בלי רשות מסתמ' יכולה לצאת לגג כמו שפתיחתי למעל' וכל שכן אם היתה יוצאת לגג בזמן שהגג היה של הישמעאל ולא מיחה בה הישמעאל בדיניהם שלא תצא דרוך החלון והחזיקה לצאת ולבא בגג ולהשפמש בו באי זה תשמיש קל כמי שטיחת בגדים שפשוט הוא שהיהודי הקונה אינו יכול לעכבה מפל מה שהחזיקה להשפמש בגג בזמן שהיה ברשות הישמעאל שאם היה יכול הישמעאל למחות בה שלא תשפמש היה מוחה דנקרי מופעא פעי וכיון שהניחה להשפמש היהודי הבא מפחו לא עדיף מיניה ומה שטועין שהיה רשות בחלון ההוא אפילו שהיה אמת אחר שהוסר הרשות וכ"ש אם מה שאומר' האשה שמעולם לא היה רשות קבוע בחלון אלא שבזמן שהיו גנבים מצויים שם היא עשתה עצים כמו רשות והיתה מניחתם בלילה מפני הגנבים וביום היתה מסירה אותם שלא היו קבועים העצים במסמרי' ואפילו היו קבועים מסמרים אם היא עשתה אותם מעצמ' מפני הגנבים היתה יכולה אחר כך להסירם ואינו דומה למה שפתיחו הפוסקים ז"ל כי מי שהיה לו חלון פתוח לחצר חבירו ובסתמה הוא מצד חוץ והניח חלל מן החלון להשפמש בו שאם ירצה אחר כך לחזור ולפנותה אין הרשות בידו פינון שגור' שסתמה להשפמש בחללה אבל הכא פינון שלא הניחה הרשות אפי' במסמרי' אלא מפני הגנבים ואח' כך הסירה ולא מיחה בה הגוי והיתה יוצאה דרוך החלון ומשפמשת בחצר כל מה שהיתה עושה בזמן שהיתה הבית של הגוי יכולה לעשות עתה כ"ש יציאה והכניסה דרוך החלון לטייל או לישב בגג שאין יכול למחות ומנהג בכל העיר בחלונות הפתוחו' לגבי חבריהו שעוברי' דרוך החלון ומשפמשים בשטיחת בגדים וכיוצא בתשמיש קל כזה ואין הבעל' מקפידים ואין מוחים בידם כל זמן שאין שום היזק לגג בשמוש ההוא אדרבה ברובם יש תועלת בדריסת רגלו ובדריסת הגג כמו שפתיחתי והמוחה בענין כזה אינו אלא מדת סדום או איבה ותחרות שיש ביניהם וראוי לדיינים להשלים ביניהם ואמת ומשפט שלום ישפטו בשעריהם.

אחר כך העיד לפני הר' יהוד' בי"בם ויעיד בפני ב"ד שקנד' שקנתה האשה ראה אותה החלון שהיתה סתומה מבחוץ מצד הגג וכשקנתה היא אמר' שהיתה רוצה לפתוח החלון ואז דברו לישמעאל בעל הגג ואמר הישמעאל עד עתה הייתי מקנא בשביל אשתי ששום ישמעאל לא ידרוס על גגי אבל עתה איני מקפיד שהחלון יהיה פתוח ויצאו ויפנסו בה ומאז והלאה היתה יוצאת ונכנסת ומשפמשת בגג מיום שקנתה הבית ועד עתה כמו ששני שני אפי' אחר שקנה היהודי מן הגוי לא מיחה זה היהודי אפילו שלא היה חשש במקחא שלו ועתה מצד מריבה ואיבה נרא' שהיה רוצה למחות ואינו עולה בידו מצד כל מה שפתיחתי קודם גם מצד עדות שהגוי מחל על היציאה והביאה ותשמוש קל כל זמן שאינה שלו ועל חזקה זו שהיה לה קנה היהודי הקונה ומפני שאומ' שזאת חזקה שאין לה טענה הרי כ' הרמב"ם ז"ל הרי שפתיח חלון לצד חבירו ומחל לו בעל החצר או שגלה דעתו וכו'

אינו יכול לחזור וכו' והרי יש עדות שהגוי מוחל ויש לו חזקה ואם יטעון היהודי שקנה מן הגוי שהרי הוא פגוי ויוכל לסתום פמו שכתב הר' אש בתשובה שהביא בחשן משפט סימן קנ"ד הרי כתב מיד וראיתי תשובה לגאון שאוסר לו לקונה לסתור וכו' דלא קאי ישראל במקום גוי אלא לגריעותא ומה גוי אין לו חזקה אלא בשטר וכו' וכן בתשובה הרשב"א שהביא שם בב"י כתב שלא אמרו הבא מחמת הגוי הרי הוא פגון אלא להחמיר וכו' ואם היה רואה הרא"ש תשובת הגאון אולי לא היה חולק עליו וכמו שכתב מהר"ק דהלכה פקמאי היכא דאיכ' למימ' שלא ראה סברת קמאי מפורסם אלא בתשובת שכת' ודאי תשובה לגאון פלומ' שלא ראה אותה אביו שאלו ראה אותה לא היה חולק: 'שאלה נד על דבר בת הר' שמואל בן החכ' הר' שמעון בן שוראת שנשאת לכ"ר שמעון בן אחי החכם ז"ל על פי צוונאתו שכתב שיתנוה לו ולא היתה אמה רוצה ליתנה לו על איבה שהיתה בינה ובין אביו ואמו של ר' שמעון הנז' אלא שנכנסו אנשים קרובים ביניהם ונתפייסה ונשאת לו זה כמה חדשים מחג הפסח בחזקת שהיא נערה ובאלו הימים אחר שנשאת היתה קטטה ביניהם על עזבונו החכם ז"ל הנז' ואני פשרתי ביניהם פעם ופעמי' על זה כמו שכתבו בינדם ולהיות שהחכם ז"ל צוה שיכנס בינה כל מה שיגבו מן הגוים שהיו חייבי' לו שמן ויין ושאר דברים עד שיבא בנו הר' שמואל הנז' עתה באלו הימים ושמע שנפטר הר' שמואל הנז' אבי הבת ועל זה הייתי נותן רשות לרבי שמעון הנז' שיוכל לגבות מן החוב ויביא לידיה ויתפרנסו פלם ביחד ולא רצה היא ונתניעצה לבקש עדויות להוציא את הבת מחזקתה שנשאת בחזקת נערה ועתה אחר ב' חדשים או יותר אומרת שהיא קטנה כדי להשאר גברת על כל הנכסים והביאה עדויות על זה בפני ב"ד וכתוב בקבלת העדות שאמ' צדקה חליבי בתור' עדות שהיה לומד אצל החכם ה"ר שמעון ז"ל ונדע בבירור שבזמן המגפ' אשר נפטר בה החכם ה"ר אליעזר שלם ז"ל היתה הבת של בן החכם הנז' כבת ז' או ח' חדשים ולא יותר ע"כ וזה העד עצמו צדקה הביאה אותו היא לפני והעיד אז לפני פי בזמן המגפה הנז' היתה הבת הנז' כבת ז' או ח' חדשי' אמרתי לו מהיכן אתה יודע שהיית' בת ז' או ח' אם מפני שראית' שהיית' יונקת בחיק אמה אפשר שהיתה בת שנה וחצי פי לפעמים תינוק או תינוקת נראה בן ז' או ח' חדשים והוא בן שנה או יותר לפי חולשתו או לפי קונו והשיב שלא היה יודע אלא שפך היה נראה לו ועל זה לא קבלתי עדותו כי לא אמ' שהיה יודע בבירור כמו שכתבו בעדות שנתקבל בב"ד גם לא אמר ולא יותר כמו שכת' הסופר בקבלת העדו' בב"ד פי מהיכן ידע הוא בבירור פי לא היה לו יותר מז' או ח' חדשי' ואפשר שהיו ט' חדשים או עשר' שאינו ידוע לשום אדם הפרש תינוק או תינוקת בן ח' חדשים או ט' וי' ואפ' בן ח' לכן שנה וכמה חדשים לפעמים אינו ניכר לפי גידול התינוק או התינוקת בבריאות או חולי או לפי טבע קומת האב והאם ארוך או קצר שמן או רזה אין מי שיודע בדקדוק ימי התינוק והתינוקת פי אם אביו ואמו שיודעי' יום לידתו או שכניו ומיודעים לו שדקדקו וידעו יום או חדש לידתו בבירור פי גם הנערים בני עשרה או י"ב שנים לפעמים נראה א' בן ח' כבן עשרה וכן עשרה כבן שני' עשר וכן להפך בן עשרה כבן ח' וכן שנים עשר כבן עשרה אין עדות זה תלוי במראה וקומה לפי ראות העין לא בתינוקות ולא בנערים אלא פשיודעים בבירור זמן שנולד בו לא כמו שהעיד זה אעפ"י שיאמר בבירור פי מאין נתברר לו וגם פי לא היה לו אלא ח' חדשים ולא יותר מאין ידע הוא שלא היה יותר

אולי היו תשעה וכינון שאפשר שהיו ט' אפשר ג"כ בת שנה ויותר אם לא אמר בבירור שידע שנולדה בחדש פלוני משנת פלוני כל שכן פי לפני העיד קודם ולא אמר בבירור ולא ג"כ ולא יותר ואין בעדותו ממש להוציא אשה מתחת בעל' במיאון כל שכן שנשאת בחזקת גדולה וקומתה ג"כ מעידה עליה ואברהם בן דקושי' שהעיד שידע בבירור שנולדה בשני ימים לחדש אב שהיתה בת ח' חדשי' קודם המגפה כו' ואין ב' עדיות אלו מכוננים לזמן א' שכן פתוב בעדות האחד פי בזמן המגפה שנופטר בה החכם היתה הבת בת ז או ח' ולא יותר לא אמר קודם המגפה אלא בזמן המגפה שנרא' באמצעה או בתוך המגפה וכינון שהזכיר בזמן המגפה שנופטר בה החכם הוא ידוע שנופטר בחדש סיון והוא ידוע פי המגפה התחילה באותה שנה בין פורי' לפסח פי קודם הפסח כח' או עשרה ימים יצאנו מן העיר לכפרים פי כפר מתו כמה אנשים ממגפה וא"כ פטירת החכם שהיתה בסיון הרי היא בתוך המגפה באמצעה פי קודם ראש השנה נעצרה המגפה ואם פן לפי עדות זה שלא היתה יותר מח' חדשים בזמן המגפ' הוא על חדש סיון ואפ' שלא נמנה סיון בכלל הח' חדשים אלא שנמנה אייר ניסן אדר שבט טבת כסלו חשון תשרי הרי ח' חדשים למפרע אם פן לפי עדות זה נולדה בראש השנה שהוא תחלת תשרי ויש הפרש בין שתי העדויות שני חדשים פחות שני ימי' והשנה שהיתה השכ"ג היתה מעוברת יש הפרש ג' חדשים פחות שני ימים שנולדה בחשון שהם ח' חדשים עד סוף אייר פי העד השני העיד פי בשני ימים לאב נולדה וגם בעדותו שהעיד פי קודם המגפה היתה בת ח' לא צדק שאם נולדה בשני ימי' לאב קודם המגפה היתה בת ט' חדשים שלמי' פי בר"ח ניסן היתה תחלת המגפ' נאנחנו יצאנו ח' או עשרה ימים קודם הפסח לכפר' מחמת המגפה ואפ' שירצו הב"ד מקבלי העדות לפרש פי בזמן המגפה ר"ל בזמן תחלת המגפה עדיין אינם צודקים בעדות' שהעידו שניהם על שמנה חדשים והם תשעה ועוד פי אם היתה עדות א' לבד שהיו מעידים בזמן המגפה אפ' במשמעות בזמן המגפה הוא פשהמגפה היתה הוא בעיר היינו יכולים לפרש ג"כ שבזמן המגפה ר"ל בתחלת המגפה אבל כשקבלו אח"כ הבית דין עצמו עדות אחר פינון שראו שהראשון אמר בזמן המגפה וזה אמר בתחלה הנה נראה שהיה מכחיש האחד שאמר בזמן ואין עדותם צודק: וכשנתקבל עדות זה י"ו אב השל"ד כפר היתה גדולה לפי דעתם ועדיין לא מיאנה בו ביום א' קודם יום זה כתבו הב"ד עצמו בפני בעלה שהיתה מורדת ושתחזור לו המתנות כמו שכתוב בפסק דין ואם היא מורדת עתה עדיין היא אשת איש והסופ' אמר פי בר"ח סיון בב"ד הקוד' מיאנה בה ע"ת שיקובל העדו' אחר כף אם היתה קטנה ואני תמה על מיאון זה אם היתה בפני בית דין קוד' שיתברר שהיא קטנה פי נוסח גט מיאון הוא ביום פלוני מיאנה פלונית בפנינו בפלוני בעלה וכו' והרואים שמאנה יתירוה לינשא ואולי לא נתברר אחר כף שהיתה קטנה ובב"י סימן קנ"ה מצאתי שכתב רש"אין ב"ד שאין לעשות פן וכו' ואפ' לא יכתבו לה וראיה כו' ע"כ: עוד יש ענין אחר במיאון זה שיש ספק אם יכולה למאן והוא פי עד עתה הנה אביה בחזקת חי וגם פי כתב הר"מ מב"ז"ל לפרק שלישי שאם נתקדש' קודם שתבגר שלא לדעת אביה אינה מקודשת ואפילו נתרצה האב אחר כף פרבינא אפילו הכי יש מפרשים סוברים שאם נתרצה האב אחר כף שחוששין כמו שכת' הרב בעל מ"מ ובהגה' שם כתוב דכשנתרצה האב לא פליג רבינא והספימו למעשה שהם קידושין אם לא נתאפלו המעות בשעת ריצוי אב ובגדון דידן אעפ"י שמפי כתב שמת

בעלה תהיה אשתו מותר' לינשא הקלו חכמי' כדי שלא ישארו בנות ישראל עגונות שהוא דבר מצוי לנשים שהולכים בעליהן גם מתוך חומר שהחמרת בסופה הקלת בתחלתה דדייקא ומנסבא מה שאין פו במיאון דאפשר דלענין מיאון הבת שהלה אביה למדינות הים וע"פ פתב מת פי נ"ד לא סמכינן אעדות זה וחישינן שמא חי הוא וכשישמע קדושי הבת יתרצה וטבעת הקידושין הוא קיים עדיין והוא קרוב יותר בנדון דידן לומ' שיתרצה על פי הניח אשתו ובתו בבית אביו החכם שיפרנסם ונתרצה במה שיעשה הוא בה והוא צוה לפני מותו שתנשא ליה ועל צואתו נשאת ואפשר גם פן ששמע צואת אביו שנפטר זה יותר מג' שנים ונתרצה שתקבל קדושי' מזה ואם היה חי בשעת הקידושין הוו קידושין על דעת הפוסקים שכתבתי פי לענין המיאון של הבת לא מחזקינן ליה בחזקת מת ואפילו לא שמע צואת אביו קרוב הוא שיתרצה אם הוא חי ועל ספק זה לא תוכל למאן אפי' היתה קטנה בנדאי והר"אש ז"ל ס"ל דעד אחד אינו נאמן ביבמה להתיירא לעלמא ומ"כ דהיינו טעמא דכשיש לה עד אחד שמת יבמה לא דייקא ומנסבא משום דזימני סניא ליה והני נמי אם יוצאה במיאון פששמעה שמת אביה לא דייקא ומנסבא ואפשר דאביה חי ונתרצה בקידושיה ואיכא משום ערנה של תורה לשון ולא תימא דוקא אינו נאמן עד אחד משום שלא העיד אלא לדבר זה אבל פשהוא מעיד ומועיל עדותו להתיר אשת איש יועיל ג"כ לירישה ולמיאון דהא אשה נאמנת לומ' מת בעלה לינשא ואינה נאמנת לצרתה ואין היורשים נכנסים על פיה ועד א' נאמן להתיר אשה ולא לנחלה הרי שמתזיקין אותו מת להתיר אשת איש ומחזיקין אותו חי לענין נחלה וכן פשהיא מעידה על עצמה מחזיקין אותו חי לצרתה וה"נ בנדון דידן שנתיר אשתו על פי כתב לא נתיר בתו במיאון כי שמא יתרצה אם הוא חי כשישמע ועדיין לא נתעכלו קידושיה ואפילו יתעכלו קודם יש מי שסובר שפשנתרצה האב לא פליג רבינא כמו שכתבתי למעלה ולא יועיל לה המיאון כמו שכתבתי אפי' בספק זה אם חי אם מת דלמילתא חדא חשבינן ליה מת ולמלת' חדא חי ועל כל חששא שיש בעדות קטנה למיאון וכינצא בדיני חששות אמרו גם פן הרחק מן המיאון וכל שפן על כל מה שכתבתי מצד הדין: ועל חששות קלות שאין בנו מי שיוכל או ידע להכריע בין ההרים הגדולים החולקי' בענין סימני נערות וגם שמא יעשו המיאוני' בפני עמי הארץ שאינם בקיאי' בזמן המיאון ובשאר עניני' הטלוי' בזה תקנו באשכנז שלא למאן בזמן הוא כמו שכתב מהר"ר יודא מינצ'י ז"ל בתשובת י"ג והאר"י בסברות בסימני נערות על ההיא דפרק עשרה יוחסין מתניחך אדם עם אמו ובתו וישן עמהם בקירוב בש"ר כו' תינוקת בת ט"ו תינוק בן י"ב כו' ואם סימן העליון מצטרף לתחתון אם פן אפי' לבת ט' שנים ולמעלה אינה יכול' למאן כמו שכתב שם אפי' לדעת רבינו ברוך וגם פי אנחנו סומכים על רוב הפוסקי' הגדולי' המקילי' בדברי' אלו ואנחנו מצוי' לקבל עדויות על שנות הקטנה ועל הסימנים אפ"ה אנחנו חייבי' לדקדק הרבה ולא לקבל עדו' השני' אלא מפני יודעים הדברים בבירור בלי שום ספק ולא נסמוך על שום עדים שמעידים שיודעים בבירור כי עדות השנים מעת לידת הנערה אינו מבורר לכל גם המיאון שמיאנה קודם בפני ב"ד צריף לידע שמיאנה בו על הקידושין שנתקדשה פי גם לפני אמרה כמה פעמי' על מה שפניתי את בעלה על גיבוי החובות היתה אומר' אינה רוצה פי בלשון ערבי היתה אומרת מארי"דו האיירודו ולא היתה על פנונת מיאון על הקידושין פי עדיין לא אמרו שהיתה קטנה אלא שהיתה'

אוֹמֶרֶת מאירידו על הַיּוֹת' מוֹרְדֵת בו פְּדֵי שְׁלֹא יזכ' לַגְבוֹת נִכְסֵי וְאִם לְשֵׁם בַב"ד לֹא הַזְכִּירָה שְׁמִיחַת קִטְנוֹת הַיְתָה מְמַאֲנֵת לֹא הַיְתָה הַפְּנוּנָה אִז לְמִיאוֹן אֶלָּא לְמָרְד פְּמוֹ שְׁפִתְבְּתִי כ"ש כִּי אֶפְּיִלוֹ הֵיִת' מְמַאֲנֵי בְּפִי עַל שְׁהֵיִת' קִטְנָה עֲדִינֵן לֹא הוֹעֵד עֲלֶיהָ אֶלָּא עַד אֶחָד זְמַן הֵי"ב שְׁנָה לְפִי עֲדוּת' וְגַם הַחֲשׂוֹת הָאֲחֵרוֹת שֵׁישׁ בְּעֲדוּיּוֹת וּבְמִיאוֹן אַחַר שְׁנֵשׂוֹת וְאִם הֵם הָיוּ יוֹדְעֵי שֶׁהֵיא קִטְנָה הַיְתָה מְמַאֲנֵת אֶלָּא שְׁאֲחַר שְׁנֵשְׁמַע פְּטוֹרָת בְּעֵלָה וְשְׁאֲמֶרְתִּי כִּי זֶה שְׁמַעוֹן יִגְבֶּה הַחֻבּוֹ' אִז נִתְיַעֲצוּ עַל הַמִּיאוֹן וְהִבִּיאוּ לְפָנַי אִשָּׁה אַחַת שְׁאֲמָרָה שֶׁהֵיא יִלְדָה אַחֲרֶיהָ לְחַנּוּכָה שְׁקוֹנָדָם הַמַּגְפָּה וְעַל זֶה חָפְשׁוֹ וְדָרְשׁוֹ עַל שְׁנוֹתֵי וְהַעֲיִדוּ מַה שֶׁהַעֲיִדוּ וְלֹא יוֹעִיל לָהּ מַה שֶׁמִּיֵּאֲנָה פְּמוֹ שְׁפִתְבְּתִי וְחִכְמֵי הַב"ד יצ"ו יִדְקְדְּקוּ בְּכָל מַה שְׁפִתְבְּתִי: וְאִם הַמְּבִי"ט: שְׁאֵלָה נֶה לְמַדְנוּ רַבֵּינוּ וּמוֹרֵינוּ רַאוּבֵן וְשְׁמַעוֹן שְׁיִרְשׁוּ רַבִּיעַ חֲצַר בְּשׁוֹתְפוֹ מִיַּעֲקֹב אַבִּיהָ' וְנִפְטָר רַאוּבֵן וְהַיִּיט בֶּן קָטָן וְגִבְתָּהּ אִשְׁתּוֹ פְּתוּבָתָהּ וְנִשְׂאָר שְׁמִינֵית הַחֲצַר לִיתּוֹ' וְכִמוֹ עֲשָׂרָה פְּרָחִי בֶּיַד דּוֹדוֹ שְׁמַעוֹן וְנִפְטָר גַּם שְׁמַעוֹן וְגִבְתָּהּ אִשְׁתּוֹ פְּתוּבָתָ' שְׁלֹא בְּשׁוֹמֵת בֵּית דִּין כָּלֵל וְאֶפְיִי הַדְּיוֹטוֹת כִּי אִם עַל יְדֵי א' שְׁשֵׁם לָהּ לְבַדוֹ וְהוּא בְּעֲצֻמוֹ נִשְׂאָה אַחַר כֶּף לְבָן אַחִיו אַחַר שְׁבַעַת יְמֵי לְשׁוֹמְתוֹ וְכִפִּי חֲשַׁבּוֹנוֹ נִשְׂאָר עֲדִינֵן מִלְּגִבוֹת תְּשַׁלּוּ' פְּתוּבָתָהּ וְנִשְׁבַּעָה שְׁבוּעַת אֶלְמָנָה וְקוֹנָד' שְׁנֵשׂוֹת הַלְכָה לְחֲצַר וּמִצָּאָה בֵּית אֶחָד פְּתוּחַ מִהַשְׁמָנָה בְּתִי' שְׁבַחְצַר וְהַטִּילָה עָלָיו מִנְעוּל וְכַעַת הֵיא שׁוֹאֵלֶת לַגְבוֹת מִהַחֲצַר שְׁמִינֵית שְׁבוּ לְתַשְׁלוּ' פְּרַעוֹן פְּתוּבָתָהּ חֲלַק בְּעֵלָה: וְקָרוּבֵי הַיְתּוֹ' טוֹעֲנִים וְאוֹמְרֵי' מִי שֵׁם לִיךְ כִּי שׁוֹמֵת אוֹתוֹ שְׁשֵׁם לָהּ אֵינָה שׁוֹמֵא וְאֵלוֹ הָיוּ שְׁמֵי' לָהּ שְׁלֵשָׁה הָיוּ הַנְּכִסֵּי יוֹתֵר מִפְּתוּבָתָהּ וּמַה גַּה שֶׁהַשִּׂיאָה לְבָן אַחִיו וְאֵינּוּ נִאֲמָן בְּשׁוֹמְתוֹ בְּמִקּוֹם שֶׁחָב לִיתּוֹם וְעוֹד שֶׁהֵם רוֹאִים בַּפ' כִּי נִשְׁבַּע לְשִׁקֵּר כִּי תִכְשִׁיט אֶחָד שֶׁל זֶהָב שֶׁעָשָׂה לָהּ בְּעֵלָה לֹא שְׁמַאֲתוֹ כָּלֵל וְאַחַר הַשׁוֹמֵא שְׁמַאֲתוֹ לְבַעֲלָהּ הַשְּׁנֵי וְכֵן מִטְּלָטְלִים אַחֲרֵים שְׁפִסְתָּהּ וְלֹא שְׁמַאֲם גַּם טוֹעֲנִים שֶׁהֵיא פְּרַעַה בְּאֶלְמָנוּתָהּ לְחֻבּוֹת ע"פ וּמִי אָמַר לָהּ שֶׁתִּפְרַע לְבַעֲלֵי חֻבּוֹת בְּמִקּוֹם שֶׁחָב לִיתּוֹם וְעַל מַה שֶׁתִּפְסָה לְחֲצַר אֵינָה פְּלוּם שֶׁהֵם דְּרִים בְּחֲצַר וְהֵם זְכוּ לְקָטָן קוֹנָדָם תִּפְסִיטָהּ עַל הַפֵּל יוֹרְנוּ וְיִלְמַדְנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ הַדִּין עִם מִי וְשִׁכָּר הָאָדוֹן כְּפוּל וּמְכוּפָּל: תְּשׁוּבָה בָּהּ הַרְמַב"ם ז"ל כְּתַב פָּרָק יז' אֶבֶל אִם שְׁמָה לְעֲצָמָה לֹא עָשָׂה פְּלוּם וְאֶפְיִי הַכְּרִיזָה וְכָל שְׁלֹא הָיוּ שֵׁם בְּשׁוֹמֵא שְׁלֵשׁ בְּקִיִּינֵן בְּשׁוֹמֵא אֶפְיִי הֵם הַדְּיוֹטוֹת הָיוּ כְּשִׁמָּה לְעֲצָמָה וְלֹא עָשָׂת פְּלוּם אֶפְיִי שֶׁהֵיָה עֲמָה בְּשׁוֹמֵא אִישׁ א' וְכ"ש אִם הָאִישׁ הַהוּא הֵיָה מִצַּד' וְהַשִּׂיא מִיַּד לְבָן אַחִיו דְּאִיגְלֵי מִיִּלְתָּ' שְׁבִנְזוּ בְּשׁוֹמֵא לְחֻבּוֹת הַיְתּוֹם וְהַשׁוֹמֵא אֵינָה קִינֵימַת דְּאֶמְרֵינוּ לָהּ מֵאֵן שֵׁם לִיךְ כִּינֵן שְׁלֹא הָיוּ בְּשׁוֹמֵא שְׁלֵשָׁה בְּקִיִּימֵים שְׁאִם שְׁמָה מִדְּעַתְּם הָיוּ מִעֲשִׂי' קִינֵימִים פְּמוֹ שְׁפִתְבְּתִי הָרַב מ"מ שֵׁם לְדַעַת הַרְמַב"ם ז"ל וְא"כ צָרִיךְ שִׁיחְזוּרוּ ג' הַבְּקִיִּימֵים לְשׁוֹם כָּל מַה שֶׁשְׁמָה הֵיא לְעֲצָמָה: גַּם מַה שֶׁנִּשְׁבַּעָה שְׁבוּעַת אֶלְמָנָה לֹא נִפְטָרָה בְּשְׁבוּעָה זֹו שְׁפִינֵן שֶׁהַשׁוֹמֵא אֵינָה פְּלוּם הֵיא נִשְׁבַּעַת עַל מַה שֶׁעָלָה שׁוֹמְתָה לְדַעַתָּה וְאֶפְיִלוֹ הַיְתָה הַשְׁבוּעָה עַל פִּי ב"ד אֵינֵן ב"ד מְשַׁבְּיעִין אֶת הָאֶלְמָנָה אֶלָּא כְּשֶׁתְּבֹא לַגְבוֹת פְּתוּבָתָהּ וְאִז שְׁמִין לָהּ ב"ד אַחַר שְׁנֵשְׁבַעָה שְׁלֹא הַטְּמִינֵי' וְלֹא בְּזַבְּזָה וְכו' פְּמוֹ שֶׁהוּא נִוְסַח שְׁבוּעַת אֶלְמָנָה וְאִם גִּבְתָּהּ הֵיא דְּבָר שְׁשֵׁם לְעֲצָמָה אֵינֵן מְשַׁבְּיעִין אוֹתָהּ עַד שִׁיִּדְעוּ כְּמָה עוֹלָה מַה שְׁשֵׁם לְעֲצָמָה פְּדֵי שִׁיִּדְעוּ ב"ד מַה שֶׁשְׁמָה לְעֲצָמָה אִם עוֹלָה פְּדֵי פְּתוּבָתָהּ אוּ פְּחוֹת אוּ יוֹתֵר וְכָל שֶׁכֵּן אִם יִתְבָּרַר כִּי נִשְׂאָר בִּינְדָה אֵי זֶה חֲפִץ אוּ מְטַלְטֵל שְׁלֹא הָרָאָה אוֹתוֹ וְלֹא נִכְנַס בְּשׁוֹמֵא כִּי בִּזְזָה יִתְגַּלְגֵּל כִּי עֲבָרָה עַל הַשְׁבוּעָה וְאֵינֵן לָהּ רְשׁוֹת לְתַבְּנֹעַ מַה שֶׁחֲסַר לָהּ לְדַעַתָּה לְתַשְׁלוּם פְּתוּבָתָהּ וְאֵינֵן לָהּ זְכוּת לְהַחְזִיק בְּבִיתוֹ אִם יִתְבָּרַר שֶׁהָיוּ עֲשָׂרָה פְּרָחִי מִן הַיְתּוֹם בֶּיַד בַּעַל'

שְׁהִיָּה דוֹדוֹ שֶׁל יְתוֹם הוּא קוֹדֵם לְגִבּוֹתֵם אֲפִילוֹ לֹא הָיוּ בְּנֹכְסֵי בַעֲלָהּ כְּדֵי כְּתוּבָתָהּ כִּי אֵלּוּ הָעֲשָׂרָה פְּרָחִים הָיָה כְּמוֹ אֲפִטְרוֹפֶס עֲלֵיהֶם וְלֹא הָיוּ שְׂלָהּ וְלֹא חָל שְׁעָבוֹד כְּתוּבָתָהּ עֲלֵיהֶם וְעַל ב"ד מוֹטֵל לְפַקֵּחַ בְּזָכוֹת הַיְתוֹם וְעֲלֵיהֶם תְּבֵא בְּרַפְת טוֹב: שְׂאֵלָה נוּ זֶה כַּמָּה שָׁנִים בְּשָׁנוֹת הַמַּגָּפּוֹת שְׁעָבְרוּ שְׁמַתוֹ בְּחוּרִים וּבְחוּרוֹת בְּנִישׁוּאֵינן כְּתַבְתִּי בְּעֵינַי יְרֻשַׁת הַבַּעַל כְּשִׁמְתָהּ הָאִשָּׁה בְּלִי זָרַע וְגַם כְּשִׁמְתָהּ הוּא וּבָאָה הִיא לְגִבּוֹת כְּתוּבָתָהּ וְתוֹסֶפֶת בָּאֵי זֶה אֲנִי תַּגְבָּה הַחֲפָצִים שֶׁהֵם מִנְדוּנֵינִי כִּי הִרְמַב"ם ז"ל הֵבִיא פָּרָק כ"ב הוֹרָאָה הַגְּאוּנִים שֶׁכָּל חֶפֶץ שֶׁהֵבִיאָה הַכֹּהֵן וְעוֹשֶׂה מְעִין מְלֹאכְתּוֹ נוֹטֵלֶת אוֹתוֹ כְּמוֹ שֶׁהוּא עָתָה כִּי כֵן מְנַהֵג הָעִיר פֶּה צֶפֶת תוֹב"ב בֵּין תוֹשְׁבֵי הָעִיר וְאֲנַחְנוּ הַסְּפָרְדִים וְשָׂאֵר הַלְּשׁוֹנוֹת שְׂבָאנוּ פֶּה בְּאוֹת' הַשָּׁנִי נִמְשַׁכְנוּ אַחַי הַמְּנַהֵג הַזֶּה כְּמוֹ שֶׁנִּמְשַׁכְנוּ אַחֲרֵיהֶ' בְּכָל מְנַהֵגֵי תְּנַאי הַכְּתוּבוֹת וְגַם לְפָסוּק בְּכָל הַדִּינֵי כַּדְע' הִרְמַב"ם וּבְנִדּוֹן זֶה הִרְמַב"ם ז"ל מְבִי סְבֵרַת הַגְּאוּנֵי סוּף פָּרָק כ"ב וְכַתֵּב וּמְנַהֵג פְּשׁוּט הוּא זֶה וְכָל הַנּוֹשֵׁ' עַל מְנַהֵג זֶה וְקִבֵּל עָלָיו אַחֲרֵי וְהַדּוּנֵינִי וְכַשֵּׁם שְׂאֵינּוּ מְחִזֵּר פְּחוֹת וְכו' וְכַתֵּב מִגִּיד מְשֻׁנָּה שֶׁהַגְּאוּנֵי סוּבְרֵי כִּי אַחֲרֵינוּ הַבַּעַל כְּנֹכְסֵי צֵאן בְּרִזָּל שְׂאֵם פְּחָתוֹ פְּחָתוֹ לֹא וְאֵם הוֹתִירוֹ הוֹתִירוֹ לֹא הֵינּוּ בְּגִיבָה וְאֲבִידָה וְלֹא בְּכַחַשׁ וּפְחִימַת דָּמִים וְרַב אֶלְפֶס חָלַק עֲלֵיהֶם וְכַתֵּב כִּי מִדֵּין הַגְּמָרָה הוּא חַיִּיב בְּכָל אֶלָּא מִיְהוּ אַעג"ב דְּדִינָא דְּגָמָרָה הֵכִי לֹא מְחַיִּיב לִיָּה לְבַעַל הַשְּׂמָא בְּפְחִיּוּשָׁה וּבְפְחִימַת דָּמִים דְּכִיּוֹן דְּלֹא נִהְיָה עֲלֵמָא הֵכִי כָּל מֵאן דְּמִקְבֵּל לְנֹכְסֵי צֵאן בְּרִזָּל אֲדַעְתָּא דְּמְנַהֵגָא הוּא דְּמִקְבֵּל הַיְלָפְדָּה לֹא מְחַיִּיב אֶלָּא לְפּוֹם מְנַהֵגָא הָרִי הָרִי"ף ז"ל אַעפ"י שְׁחֹלַק עֲלֵיהֶם מִצַּד הַדֵּין הוּא מוֹרָה עַל פִּי מְנַהֵג הָעוֹלָ' וְהִרְמַב"ם ז"ל כְּתַב בְּפִירוֹ הַגְּאוּנֵי ז"ל וְכַתֵּב וּמְנַהֵג פְּשׁוּט הוּא זֶה וְאֵנִי כְּתַבְתִּי אֲזַי כִּי מְלַבֵּד הַמְּנַהֵג סוּבְרֵי הִרְמַב"ם ז"ל מִצַּד הַדֵּין סְבֵרַת הַגְּאוּנִים וּקְצַת חֲכָמֵי חֲלָקוֹ עָלַי בְּזֶה לֹא מִצַּד הַדֵּין סוּבְרֵי הִרְמַב"ם ז"ל סְבֵרַת הָרִי"ף כִּי כֵן הָיָה נִרְאָה מִתְּשׁוּבַת הָרִיב"ש ז"ל תְּשׁוּבָה ק' וְכ"א וְאֵנִי הַכְּרַחֲתִי אֲזַי כִּי סְבֵרַת הִרְמַב"ם ז"ל הוּא כְּסְבֵרַת הַגְּאוּנִים כְּמוֹ שֶׁהָאֲרַחֲתִי בְּתוֹשׁבוֹתֵי תְּשׁוּבַת כ"ו וְכִיּוֹן שְׂאֲנַחְנוּ פּוֹסְקִים בְּכָל הַדִּינֵי כְּהִרְמַב"ם ז"ל גַּם בְּזֶה אֲנַחְנוּ חַיִּיבִים לְלַכֵּת אַחֲרָיו בְּדִין זֶה כָּל שֶׁפֶן שְׂפַתֵּי הוּא שֶׁהַמְּנַהֵג הָיָה כֵּן פְּשׁוּט וּמְצַאֲתִי לִי רַב שֶׁהוּא ה"ר דוֹרָאן ז"ל ה"ר שֶׁן צִמַח שְׂפַתֵּי בְּשֵׁם הָרִי"ף אֵם מְשַׁמְשִׁים מְעִין מְלֹאכְתָּם אַעפ"י שֶׁכָּלוּ נְטוּלָתָם כְּפִי שׁוּמָא הִרְאֵשׁוּנָה וְשֶׁן כְּתַב הִרְמַב"ם ז"ל וְהוֹסִיף עָלָיו בְּשֵׁם הַגְּאוּנֵי הַשְּׁבִיחוּ ג"כ לְאִשָּׁה וְכֵן כ' ה"ר צִמַח בֶּן בְּנוֹ שֶׁל ר"ש ז"ל שְׂאֵין חַיִּיב בְּפְחִימַת דָּמִים וְשֶׁן כְּתַב הִרְמַב"ם ז"ל וְכֵן כְּתַב בְּתְּשׁוּבַת ה"ר שְׁלֵמָה אֲבִיו גַּם כֵּן שֶׁכְּשֶׁהֵן מְשַׁמְשִׁים מְעִין מְלֹאכְתָּם כְּשֶׁבֵא לְגָרְשָׁה נוֹטֵלֶתֵן כְּשׁוּמָא הִרְאֵשׁוּנָה וְשֶׁן כְּתַב הִרְמַב"ם ז"ל וְכַתֵּב כִּי אֵין הַפְּרֵשׁ בֵּין קַרְקַע וּבֵין מְטַלֵּט' שֶׁכָּלֵם נִקְרָאִים נֹכְסֵי צֵאן בְּרִזָּל וְנוֹטֵלֶת בְּשׁוּמָא שֶׁהַכְּנִיסָה לְבַעֲלָהּ ע"כ: וְכַתַּבְתִּי גַּם כֵּן אֲזַי כִּי אֲפִילוֹ לְדַעַת הָרִי"ף מִצַּד הַדֵּין שְׁחַיִּיב אֲפִילוֹ בְּפְחִיּוּשָׁה וּפְחִימַת דְּהֵינּוּ מִמָּה שֶׁהָיוּ שְׁוִיִּים בְּזִמְן הַשׁוּמָא לֹא כְּפִי מַה שֶׁשְּׂמִין אוֹתָם יוֹתֵר מִשְׁוִיִּים כְּפִי מְנַהֵג הָאֲרִץ מִשׁוּם כְּבוֹד אֲבִי הַבַּת מְעֵלִים לְפָחוֹת רְבִיעַ יוֹתֵר מִמָּה שֶׁשְׁוִיִּים וְהַתּוֹסֶפֶת שְׁלִישׁ יוֹתֵר בְּאֲנִפֵּן שְׁמַעֲלִים אוֹתָם בְּכַפְלִים מִמָּה שֶׁשְׁוִיִּים עִם הַתּוֹסֶפֶת וְלָכֵן כְּשֶׁלֹּא נִפְחָתוּ שְׁשׁוּוִיִּין מִחֲמַת תְּשַׁמִּישׁוֹן אוֹ מִחֲמַת זוֹל אֵינּוּ חַיִּיב לְפָרוֹעַ לָהּ הָעֵלּוּי שֶׁהָעֵלּוּ אוֹתָם בְּשׁוּמָא יוֹתֵר מִשְׁוִיִּין אֲפִילוֹ לְדִין הָרִי"ף אֶלָּא שְׁתַּטּוֹל אוֹתָם כְּמוֹ שֶׁהֵם כִּיּוֹן שֶׁלֹּא פְּחָתוּ כָּלֵל מִזְּמַן שֶׁשְּׂמּוּ אוֹתָם לֹא נִאֲמַר עָתָה אֵינּוּ שְׁוִיִּים חֶפֶץ זֶה אֶלָּא עֵשֶׂר' וְשֶׁמוֹ אוֹתוֹ בְּשָׁנִים עֶשֶׂר יְפָרַע לָהּ שָׁנִים וְהַחֶפֶץ וְגַם שֶׁהַפְּחָת הוּא עָלָיו כְּפִי הַדֵּין שֶׁל הָרִי"ף וְחֻשְׁבוּ אוֹתוֹ הַפְּחָת כְּפִי מַה שֶׁהָיוּ שְׁוִיִּים בְּזִמְן הַשׁוּמָא לֹא כְּפִי

מה שהעלו אותם יותר משוויים דרך משל חפץ אחר שהוא ידוע לשמאים שלא היה שנה אלא עשרה והעלו אותו לשנים עשר ועתה פחת ואינו שנה אלא ששה אינו משלם הפחת ששה כפי מה ששמוהו והעלו לי"ב אלא ישלם ארבעה תשלום העשרה שהיה שנה בשעת השומא וכן כתב שם ומסתברא שאם שמו אותם בשעת הנשואין ביותר מקדי דמיהן וכו' או בלו קצת מחמת שגשגמש בהם תטלם בשומא ואם פחתו מחמת שגזלולו שבזמן השומא היו ביוקר אותו פחת הוא לבעל זהו לפי הדין של הרי"ף לפי המנהג שכתב הרי"ף עצמו וגם הרמב"ם ז"ל אינו חייב לשלם שום פחת בשום חפץ שמשמש מעין מלאכתו הראשונה וכן דנתי כמה שנים שהאלמנה נוטלת פליה בשומא ששמו אותם כל שמשמשין מעין מלאכתם דדוקא באותם שבלו כבר ואינם משמשים הוא שישלם כל מה ששמו אותה אפילו מה שהעלו אותם בשעת השומא ביותר משוויים וכיון שהוא מצד הדין לדעת הגאונים ז"ל והרמב"ם ז"ל ודעת הרי"ף על המנהג לא שנא אלמנה או גרושה אינו חייב הבעל לפרוע פחיתת החפצים כל שעושי מעין מלאכתם וכמו שהבאתי למעלה לשון ה"ר צמח שכתב פשפא לגרשה וכו': ובאלו הימים שמו שמאים נדונג' א' שפאו לידי גרושין ונתרעם הבעל על השומא שיש דברים שלא פחתו כלל ושמו אותם בשעת השומא בעשרים פרחים ועתה שמו אותם בעשרה או מעט יותר ובחפצים שפחתו שמו אותם כמו ששנים עתה מהם פחו' ממה ששנים עתה אפי' שעושים מעין מלאכתם ואמרתי שהיתה שומא בטעו' כי כל אותם החפצים שמשמשי מעין מלאכתם אינם צריכים שומא אלא נוטלתן כמו ששמו אותם ואם אינו ידוע בכמה שמו אותם ישערו אנשים בקיאים בשומת הפתובות בשעת הנשואים בכמה היו שמים אותה בעילוי יותר משוויים כמו שרגילי להעלו' השומא ועל אותה שומא תקח האשה ואותם שגאבדו או בלו ואינם משמשי מעין מלאכת' יפרע כמו שישערו ששמו אותם בעילוי וכתב הפתובות נשאר פנקס ביד הסופר שומת החפצים כל א' בפני עצמו אעפ"י שאין פותבין בשטר הפתובה אלא דרך כלל מה ששמה כל הנדונג' לא כמנהג המוסתערבי שפותבים כל חפץ וחפץ בכתובה כמה ששמו אותו ומי שיש לו פנקס מיד הסופר בשומא כל חפץ וחפץ תטול האשה החפץ שעושה עדיין מעין מלאכתו כמו שכתוב שם ושמעתי בשם הרב כמה"ר דוד א' אבי זמרא ז"ל כי אפילו לאותם שהם נוהגים לפי הדין של הרי"ף לא לפי המנהג אם יש בידם שומת החפצים כל א' בפני עצמו שהוא כמו אם היו פתובים בשטר הפתובה כמו המוסתערבי שפותבים כל חפץ וחפץ ויועיל להם שתקחם האשה כפי השומא הראשונה ונה המגרש יש בידו מאז פנקס הסופר על כמה שמו כל חפץ וחפץ ועם מה שכתבתי אינו צריך פי המנהג הוא פשוט לעלמא כמו שכתבו הרי"ף ז"ל והרמב"ם ז"ל ואינו חייב הבעל לפרוע הפחת כשהחפץ משמש עדיין מעין תשמישו ופשיטא שלא ישומו הפחת אלא לפי שיוויו אז לא לפי העלוי לאותם שאינם נוהגים כפי המנהג אלא כפי הדין שכתב הרי"ף ז"ל שאלה נז מארץ רחוקה בא אלי מבלבולי דברי אשר עברו זה כמה שנים בין אנשים טובים וברים ושינו טעמיהם וטענותיהם בפני החכמים אשר בחר כל אחד מהם וכל א' פסקו בידו זה לפיטור על פי החכם הנבחר לו לבדו וזה לחיוב על החכם הנבחר לו לבדו זה לביתו פנה בפיטורו וזה לדרפו פחו ענה בעברו והמציאו לפני נוסח שני הפסקים ודבר והפכו איש באחיו מדובקים להבין ולהורות אי זה מהם יכשר למאורות מקדי להגיע לתכלית המבוקש שלא לקושש קש

גִּישָׁא וְנִיטָן בְּדָבָר דְּבָר דְּבוּר וּלְבוּר תְּבִין מִן הַבֵּר בְּטַעֲנַת שְׁפוּטָרִים וְהַמְחִיבִים אִם אֶפְשָׁר לְמַצָּא פִּיטוּר מִתּוֹךְ טַעַם הַחַיִּיב אוֹ חַיִּיב מִתּוֹךְ טַעַם הַפִּיטוּר: וְסִידוּר טַעֲנוֹת שְׁנֵי הַפְּתוּת הוּא עַל תְּבִיעַת עֶבֶד הַמֶּלֶךְ יר"ה וְהַטִּיפְטִישׁ עַל כָּל הַבְּאֲקִישׁ שֶׁל כָּל הַמּוֹרִיאָה וּבְכַלְלָם נִמְצָא פְתוּב אִיךְ שְׁמוּאֵל בֶּן יוֹסֵף הָיָה חַיִּיב בְּחִסְיָאָה שֶׁל חוֹרְמוֹסוֹ לִג' אֲלָפִים לְבָנִים וַיְחֻוּאֵל סְקִי עָרַב פְּרַעַן וְלֹא מְצָאוּ אֶת יְחִיאֵל וְתַפְסוּ אֶת סִימָן טוֹב אֲחִיו וְאָמַר כִּי מַעוֹלָם לֹא נִכְנְסוּ לֹא הוּא וְלֹא אֲחִיו יְחֻוּאֵל סְאֲקִי בְּמִלְאֲכַת הַמֶּלֶךְ וְהַשִּׁיבוּ לוֹ כִּי כֵן פְּתוּב בְּפִנְקָס הַמֶּלֶךְ שְׁמוּאֵל בֶּן יוֹסֵף וַיְחֻוּאֵל סְאֲקִי עָרַב הַשִּׁיב סִימָן טוֹב יְחִיאֵל אַחַר שְׁכִינּוּיָו חָזָן הוּא שְׁחִיב לְמֶלֶךְ בְּמִלְאֲכוֹת הַשְּׂמֶסֶר לִיגָה שְׁהִיא מְלֹאכַת אֲלִנֵּי הַתּוֹתִים וְהַחֲסִיאָה הִיא מְלֹאכַת מַעֲשָׂרוֹת הַתְּבוּאָה וְנִרְאָה שְׁנַתְחַלְפוּ בְּפִנְקָס הַמֶּלֶךְ מִיְחִיאֵל חָזָן לִיְחִיאֵל סְאֲקִי וּמִמְלֹאכַת הַשְּׂמֶסֶר לִיגָה לְמִלְאֲכַת הַחֲסִיא' וְהָעֶבֶד וְהַטִּיפְטִישׁ הַשִּׁיבוּ לוֹ אֵין אֲנַחְנוּ רּוֹצִים בִּיְחִיאֵל חָזָן אֲלֵא לְאַחִיךְ הַשִּׁיב הוּא תְּשִׁימוּ אוֹתוֹ בְּבֵית הַסֵּהר וְאִם לֹא יִפְרַע אֲנִי אֶפְרַע בְּעֵדוֹ וְשִׁלַּח לְנִכְדוֹ עִם גְּאוּשׁ לְבֵית יְחִיאֵל חָזָן וְנִתְפָּס בְּנוֹ וְהוֹכְרָחוּ לְפָרוּעַ יְחִיאֵל חָזָן וְחַבְרִירוּ וְתִשׁוּבַת ס"ט אָנוּס הָיִיתִי וּמִצְנָה עֲשִׂיתִי שְׂאֲתָם חַיִּיבִים לְמֶלֶךְ וְאֲנַחְנוּ אֵין אֲנַחְנוּ חַיִּיבִים דְּבָר וְהַשִּׁיבוּ יְחִיאֵל חָזָן וְנִסִּים חֲפִים לֹא אָנְסוּ אוֹתוֹךְ שְׂתִרְאָה אֶת יְחִיאֵל חָזָן אֲלֵא שְׂתִרְאָה אֶת אַחִיךְ וְאַתָּה הָיִיתָ יְכוּל לִינְצֵל שְׁלֵא נִכְנְסָת לְמִלְאֲכַת הַמֶּלֶךְ לֹא אַתָּה וְלֹא אַחִיךְ וְהָיִיתָ יְכוּל לְהִבִּיא רְאָיָה עַל זֶה כְּמוֹ שְׁנַפְטָר ר' סַעֲדִיָה צוּרוּר עַל חוּב אֲמַת שְׁהָיָה חַיִּיב לְמֶלֶךְ סַעֲדִיָה אַחַר וְזֶה סַעֲדִיָה צוּרוּר הִבִּיא רְאָיָה שְׁמַעוֹלָם לֹא נִכְנְס לְמִלְאֲכַת הַמֶּלֶךְ וְנַפְטָר וְהָיָה יוֹדַע שְׁהָיָה סַעֲדִיָה אַחַר חַיִּיב וְלֹא רְצָה לְגַלּוֹתוֹ וְנִמְלַט גַּם כֵּן סַעֲדִיָה הָאֲחַר עַד הַיּוֹם שְׁלֵא פְרַע וְכֵן הָיִיתָ יְכוּל אַתָּה לַעֲשׂוֹת גַּם כֵּן וְהִינּוּ נִמְלִטִי אֲנַחְנוּ שְׁלֵא בְּאֵנוּ בְּפְתוּבִים וְאַתָּה הָיִיתָ יְכוּל לְהַמְלִיט יוֹתֵר מִסַּעֲדִיָה עַל כִּי לְסַעֲדִיָה צוּרוּר הָיוּ תּוֹבְעִים עַל אוֹתָהּ מְלֹאכָה שְׁהָיָה חַיִּיב הַסַּעֲדִיָה הָאֲחַר וְלֹא נִתְחַלְפוּ אֲלֵא מִסַּעֲדִיָה לְסַעֲדִיָה אֲבָל לָהּ הָיוּ תּוֹבְעִים עַל מְלֹאכַת הַחֲסִיאָה וְאֲנַחְנוּ הִינּוּ בְּמִלְאֲכַת הַשְּׂמֶסֶר לִיגָה אֲשֶׁר לֹא נִזְכָּר בִּינֵיהֶם וְאִיךְ הָא מִתְחַלְפִי מַחֲסִיא לְשְׂמֶסֶר לִיגָה וּמִיְחִיאֵל חָזָן לִיְחִיאֵל סְקִי עָרַב עַל שְׁמוּאֵל בֶּן יוֹסֵף וְאַתָּה הָיָה יְכוּל לִינְצֵל וְגַם אֲנַחְנוּ כִּי גַם שְׁהִינּוּ חַיִּיבִים לְמֶלֶךְ הָיָה לְנוּ טַעֲנוֹת לְפִטוּר עֲצָמֵינוּ כְּמוֹ שְׁנַתְפְּטוּרֵי הַכְּהֻנִּים שֶׁל לְאַרְטָה שְׁהָיוּ בְּמִלְאֲכַת הַמֶּלֶךְ וּבְא גִזְרַת הַמֶּלֶךְ שִׁיקָחוּ מֵהֶם הַנְּמִצָּ' וְעַל הַשָּׂאָר פְּטוּרִים וְאַחַר כֶּךָ בְּא נְזִיר חֲדָשׁ וְחִזּוּר וְתַפְשָׁם וְהִלֵּךְ א' מֵהֶם לְשַׁעַר הַמֶּלֶךְ וְנִתְּנוּ לוֹ חֻקִּים וְנִמְלָטוּ וְכֵן קָרָא לְנוּ ג"כ שְׁהִינּוּ בְּשִׁנָּה רֵאשׁוּנָה שְׁהִינּוּ בְּמִלְאֲכַת הַשְּׂמֶסֶר לִיגָ' כְּמוֹ ז' חֲדָשִׁים וְאֲדוּנֵינוּ הַמֶּלֶךְ יר"ה קָצָה לְהוֹצִיא כָּל הַעוֹמְדִים בְּמִלְאֲכוֹ' וּבֵאוּ"ג וְאִיבִישׁ וְלִקְחוּ מִמֶּנּוּ וּמֵאַחֲרֵים פִּנְקָס כָּל אֶחָד וְהַנְּמִצָּאִים פְּתוּב לְקָחוּ וְעַל הַשָּׂאָרִית פְּטוּרוֹ כִּי אֵין שְׁכִירוֹת מִשְׁתַּלְמָת אֲלֵא לְבִסוּף וְלֵאחַר זְמַן בְּאוּ גַם כֵּן הַמֶּלֶךְ וְקָרָאוּ אוֹתְנוּ עִם נְאֻמִּים אַחֲרֵים וְהִרְאָנוּ לָהֶם הַטַּעֲנוֹת עִם הַחֻקִּים מֵאַת הַמֶּלֶךְ יר"ה וְנַפְטָרְנוּ כְּמָה פְּעֻמִּים וְגַם עֵתָה אִם אַתָּה לֹא הָיִיתָ מְזַכֵּיר אוֹתְנוּ לֹא הָיוּ חוֹקְרִים עָלֵינוּ מְסַבָּה שְׁלֵא בְּאֵנוּ בְּפְתוּבִים וּמִי הָיָה עוֹלָה בְּדַעְתּוֹ לֹאמַר שְׁטַעוּ בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ מַחֲסִיא לְסַמְסָר לִיג"ה מִיְחִיאֵל חָזָן לִיְחִיאֵל סְאֲקִי וּמִפְּנֵי שְׂמִצָּאוּ אֶת אַחִיךְ פְּתוּב לְעָרַב וְחָשְׁבוּ שְׁהָיָה הַחֹב שֶׁלָּךְ כְּמִנְחָה בְּקוֹפְסָא כְּשֶׁהִלְשַׁנְתָּ עָלֵינוּ לֹא הוֹנַח לְנוּ וְלֹא יְכַלְנוּ לְהַמְלִיט מִיָּדָם וְלֹא שְׁמַעוּ טַעֲנוֹתֵינוּ וְהוֹכְרָחוּנוּ לְפָרוּעַ בְּסַבְתָּהּ וְרֵאָיָה לְדַבְּרֵינוּ כִּי הַשְּׁנֵי דִּינָיִם שֶׁל לְאַרְסוֹ וְדִינָן שֶׁל קָאָרוֹ סִנְאִי אָמְרוּ מִי הוּא זֶה וְאִי זֶהוּ אֲשֶׁר מְלֹא לְבוֹ לַעֲשׂוֹת כֵּן שְׂתַפְּרַעוּ אֵלָיו הַמַּעוֹת וְאָמְרוּ לְדִינָן שְׁחִיב אוֹתְנוּ שְׁהָיָה גִזְל וְכְמוֹ בְּשַׁר חֲזִיר בְּאוֹצַר הַמֶּלֶךְ וְנִפְלוּ פְּנֵיו מִהַבּוּשָׁה כִּי עַל פִּי

המסירות של ס"ט עשה שנפרע וגם נמצא עם לוטפי הנאזיר שהיה מחייב אותנו ואמר גם אני שאלתי אלו המעות מאלו היהודים והדיין אמר שלא אקחם פי הנה גזל אחר שהמלך יר"ה פטר אותם וגם הדיין של שאלוניקי שלחנו אליו ואמר שבעול לקחו ממנו פי פטר המלך יר"ה לכל אותם שהוצי' מן המלאכו' ועל טענות אלו חייבו חכמים את סימן טוב שיפרע מה שהפסידו יחיאל חזן וחבריו וזה ס"ט טען לפני החכם שפטר מלשלם פי פשאמר סימן טוב פי אחיו לא היה חייב שום דבר למלך פעס העב' עם ס"ט ושמו בכבלי ברזל עד שיביא לאחיו יחיאל סאקי והיה סובל יסורין שלא לגלות הענין אחר כך אמר לעבד יש הנה יהודי אחד ששמו יחיאל שיש לו כינוי אחר שאינו הכינוי של אחי והוא חייב למלך ולא אחי אז אמר לו העבד לה והביאנו אמר ס"ט אין הגון לי להביא אחר כך הכריחו העבד לס"ט שיביאנו ואז שלח נערו והראה לכן יחיאל חזן כי הוא ושני יהודים אחרים שנתפסו עמו היו חייבים למלך אחר כך הלך העבד לעיר אחת קרובה אשר עיקר הפנקס היה שם וראה שפינויו של יחיאל היה מספס למה שאמר ס"ט שהיה נחבש ביז העבד ואז פטרו מן המאסר ותפס ליחיאל חזן ופרעו הוא ושני חבריו ל"ג אלפים לבנים ועתה תובעים אלו הג' לסימן טוב שיפרע וישלם לו ועל טענות אלו פטרו החכם הר"י פורימה ופלפל עוד לפוטרו אפילו על קצת הטענות הראשונות והביאו ראיה בעלי טענות הראשונות לאמות טענותיה' מעשה ב"ד כי ביום שנתפס ס"ט סאקי שמע רבי יצחק כהן שאמר הנזיר לס"ט הנז' הבא המעות שאמה חייב למלך והשיב ס"ט אינו חייב דבר ומעולם לא נכנסתי במלאכת המלך יר"ה אמר הנזיר הרי פתוב בפנקס המלך יחיאל סאקי ערב בעד שמואל יוסף בחסיאה ואמר לו הנז' יחיאל חזן הוא שהוא במלאכ' הסמסרליג"א ואם ימצא שאחי נכנס מעולם במלאכת המלך יחיתכו את ראשי וזה העדות היה בפני ס"ט בב"ד והכחיש פי מעולם לא דבר דברים אלו ושלם היה לשם ואז ר' יצחק הנז' נשבע מאליו שבועת התורה שמה שהעיד בפני הב"ד הוא אמת דברים כהנייתו וגם קודם שהעיד גזרו עליו שיעיד האמת בפני כמו שכתוב במעשה ב"ד וכתוב עוד שהעיד מרדכי טראבולוסי איה בהיותו בשוק ראה שני משרתים של הנזיר מוסטפא הנז' ומהמוט ג' איש קרוב לחצי היום והלך אחריהם לבית מהמוט ואחר כך אמר לו ס"ט לר' מרדכי אינה מדבר למוסטפא שיתירני מבית האסורים וכא אצלו ואמר לו למה אתה מחזיק אותו יחיאל חזן הוא שחייב ולא יחיאל אחי ותתפס ליחיאל חזן ואם לא יפרע אני אפרעם ואמר לו מוסטפא איני רוצה ליחיאל חזן אלא ליחיאל סאקי שיש בו ממשות פי יחיאל חזן אין בו ממשות השיב ס"ט תשימם בבית האסורים ואם לא יפרעו אני אפרע בעדם כל זה הועד ביום ו' חשון שנת השכ"ג משה הפהן ב"ר שלמה.

שלמה בכר' יעקב צמאש: יאיר כהן בן שבתאי ז"ל. עוד מעשה ב"ד על ר' משה שאלוניקי ור' שלמה זכור שהעידו בפני' בשם רבי שאול טוויל שאמר פי באותה לילה שתפסו התוגרמים לרבי משה חזן שהיה רוצה שאול להצילו ושאמר לו סאקי אל תלך להצילו פי אני שלחתי אותו לכתחלה להראות הבית יחיאל חזן ובעודו מדבר עם סאקי בא משה חזן ואמר לו סאקי מה עשית והשיב הוא פבר הראתי הבית של רבי יחיאל חזן ולקחו את בנו שלמה חזן כל זה העידו שנים הנז' בשם רבי שאול ונתומים במעשה כ"ר יוסף פורמון מנחם בר' שלמה משה יצחק ב"ר שמואל אלבלנסי עוד הראשונים שטרות

מעשה ב"ד שהעידו בפניהם יצחק כהן ושלמה זכאי איך פסקו ב' דינים של לארסו
ושל יניגי לחקור על ענייני לוטיפי הלה הנזיר רבי גיסים ונחבריו להתרעם על מה שלקחו
מהם ואמרו הדינים הנז' ששלא פדין עשו להם והראו הברא שבידם ואמרו לדין של
אלסונה בפניו כי שלא פדין עשה ליקח מהם ושהיו אותם המעות כמו בשר חזיר באוצר
של מלך ושל לא הנה עתה פח בידם להחזיר' עד שיביאו חוקים מן המלך וגם הדין
מופטיש לא גזר שיקחום וחתומים בשני השטרות של ב"ד באחד יוסף פורמון מצליח
צלח גרשון שלוניקי ובשני גם פן יוסף טרמון והשני הנזכ' עד מעשה ב"ד אחר חתומים
בו שלשה עדים ונעשה קיום ב"ד עליהם בשלונקי חתום בו החכם שמואל די מדינא
ושנים אחרים והעידו כי נמצאו לפני הדין שופט כל הארץ והובא לפניו שיגיל
שחיבואת גיסים חאכים על אלה לבנים ואמר הדין הנז' בפני רבי' ונכבדים שעשו לו
שלא פדין ושל לא פדת ושמי שחיבו הנה עליו עון גדול: עוד מעשה ב"ד אחר על יוסף
מוןהבי חתנו של סימן טוב סאקי שאמ' למוסטפא גיליבי על מה שהי' כתוב יחיאל סאקי
שהנה יחיאל אחר בקהל שהנה יחיאל חזן שהנה במלאכת הסמסרליגא ושומר שילך
ויביאהו ואמר לו תשלח אחד מנעריך ויביא אותו כל זה העיד יוסף אלמושנינו על מוןהבי
ואמר שהנה זה ביום שהנה סימן טוב סאקי אסור בבית מהמוט' גילבי וחתומים על זה
בית דין של שלשה שלמ' משה מנגאגון שלמה משה ב"ר יעקב יאיר כהן: ואחר ראות
טענות שני הפיתות ועדות שנתקבל בפני כמה בתי דינים על פי ר' ס"ט פדי להציל עצמו
ואחיו אמר לעבד יחיאל חזן הוא שחיב למלך ולא אחיו ושלח נערו לתפוס אותו והביאו
את בנו ואסרהו והוכרו לפרוע מה שלא היו חייבים הוא דבר פשוט שחיב ס"ט ונחבריו
לפרוע ליחיאל חזן ונחבריו כל מה שפרעו ומה שהפסידו באותו תפיסה ואפילו שיחיאל
סאקי לא הנה חייב שום דבר הנה יכול לנצל בהבאת עדיות כי לא נכנסו מעולם במלאכה
המלך כמו שכתבו שניצולו אחרים בטענה זו ולא לשום אחר תחתיו והרי הוא מוסר את
חברו ביד האומ' לענות גופו ולהפסיד ממונו וחיב ואפילו הנה חייב יחיאל חזן למלך
יר"ה לא הנה לו רשות להזכירו פיון שעב' המלך לא הנה מזכירו וכ"ש שלא הנה חייב
שום דבר לא בדין שלה' ולא בדין' דמלכותא עם הפראגו שהנה להם על פי המלך יר"ה
פטר את כל אותם שהיו במלאכות שלו ושלא יקחו מהם כי אם מה שנמצא כתוב עליהם
ושאר הזמן יהיו פטורים כי אין שכירות משתלמת אלא בסופה וכמה דיני המלך יר"ה
שאמרו שהנה עול גדול וגזל גמור מה שלקחו מהם כפי מה שכתבו בקבלת העדויות
ואפילו לדעתו בלי ראיה שהנה אנוס כי היו מפים אותו לא היו מפים אותו אלא על
שיביא את אחיו או יפרע מה שנעשה אחיו ערב על שמואל יוסף ולא הזכירו הם את
יחיאל חזן ופשע בזה ואפילו שאומר שאחר כך אנסוהו להביאו הוא הביא האנס על
עצמו והני תחלתו בפשיעה וסופו באונס שהוא חייב שהאנס בא מחמת הפשיעה כמו
שכתבו הפוסקים ועוד שהרי זה אנסוהו להראות בשלו והראה בשל חברו אפילו הנה
באונס פשהראה של חברו פיון שלא היו אונסים אותו מקודם אלא על שלו פיון שהזכיר
את של חברו אפילו הראהו באונס חייב לרוב הפוסקי' ז"ל הרי"ף ונחבריו ונשא ונתן
ביד ג"כ יש פאן שלא די שהראה ביתו של יחיאל חזן אלא ג"כ הלה בעת שהנה בנו
בבית ותפסוהו שהנה יכול להערים ולהודיע שהיו באים לתפסו פדי שיחביא עצמו ולא
מצאוהו כשילכו לביתו ועתה שהלה לכתחלה בעת שמצאו אותו הני נושא ונתן ביד

עוד אני אומר דלא שייך דינא דינן להא דתניא פּרַק הגזל ישר' שאנסוהו נכרים להראות
ממון והראה ממון חברו דפטור ואם נשא ונתן בידי חייב וכו' דהתם לא קפיד אנס אלא
שיבוא ממון לידו והיה ממני שיהיה כבר האנס יודע שהוא גזול מה לו שיהיה מזה או
מזה ולכן יש מקום להקל כשהוא מראה ממון של אחרים ובגדון דינן אינו פו שזה העבד
של מלך אינו אנס לגזול אלא הוא אנס לגבות בכח ממני שהוא חייב למלך ואין לו פח
לתבוע ממני שאינו פתב בפנקס המלך שהו' חייב מעו' ולכך מי שאומ' לו עבד המלך
תראה לי מה שחייב למלך והוא אונס אותו על פה מי שאינו חייב ומראה לו פנים וצדדים
שיוכל לגבות ממנו בגדון דינן שאמר יחיאל חזן הוא החייב ולא יחיאל סאקי והראה לו
את בנו של יחיאל חזן שהיה ידוע שלא היה חייב שום דבר בגזר' המלך יר"ה והוא לא
היה בידו לתפוס את מי שלא היה חייב וגם לא היה פתוב בפנקסו וגם כל השופטים של
המלך אמרו שהיה גזל מה שלקחו ממנו וזה סימן טוב הראה פנים וצדדין לעבד שיוכל
לגבות ממנו והראהו לו ופשיטא שהוא חייב כל זה הוא אפילו שלא אנסו העבד אלא
שהראה לו מי שחייב למלך וכ"ש בגדון דינן שאמר לו אתה חייב למלך והיה אונסו
שיפרע והוא אמר לו אני איני חייב אעפ"י שהיה אמת שהו' לא היה חייב שפלוני חייב
ולא הי' חייב אותו פלוני והראהו דפשיט' ופשיטא שהוא חייב מדין מוסר שהרי פתבו
המפרשים ז"ל כשהראה המוסר מעצמו בלי אונס אעפ"י שלא נשא ונתן חייב והכא
הראה מעצמו בלי אונס שלא היה אונס אותו אלא להראות את מי שהוא חייב וס"ט כבר
היה יודע שלא היה חייב יחיאל מפח הבראטו כמו שניצולו אחרים וגם כל השופטים
שהיו גוזרים פו שלא היה חייב שום דבר אלא גזל לקחו ממנו וכ"ש בגדון דינן הני
פנשא ונתן בידי שהראה את בן יחיאל חזן בביתו ולא היה יכול לקלט מידם דהני פנשא
ונתן בידי ובלאו הכי חייב כמו שפתבתי ובזה נסתלקנו מלישא וליתן בפרייתא של אנסוהו
נכרים להראות וכו' מכמה פירושים וחיילוקים שיש בין המפרשים ז"ל ומה שהוסיפו
לפלפל בכולם החכמ' או שפוננו אל אמיתו' הדין שחייבי' לשלם מה שהפסידו יחיאל
חזן וחבריו ומהר"ר יוסף פורמו נר"ו ראיתו חתום בקצת שטר מעשה ב"ד שהעידו
שסימן טו' שלח את הנער לתפוש את יחיאל חזן וששופטים כלם פה אחד אמרו שהיה
גזל מה שלקחו ממנו ועם כל זה חתר למצוא לסימן טוב מחסר' להצילו ולא עלה בידו
כמו שהשיגו עליו החכמים החכם השלם כמה"ר שמואל קלעי והחכם השלם כמה"ר
מנחם רוסו: אף צריך לבאר אם יוכלו להשתלם גם פו מן הנער אשר שולח ברשת
ברגליו הבן שתפסו וגם את מונזיבי שגם הוא הלשון ואמר יש יחיאל אחר בקהל ושולחו
בעדו ולענין הפונזיבי נרא' מן העדיות שמה שאמר הוא היה אחר שדבר סימן טוב מה
שדבר וגם אמרו לו שילך ויביאהו ולא רצה ולא גזפר בעדיות שלו ששולחו בידי יחיאל
חזן על מה שדבר הוא על מה שדבר קודם ס"ט ולכך אינו חייב הוא כמו שהיא עובדא
שכתב מהר"ם מאותו שעשה הסעודה פי האחרון הוא פטור כמו שכתב החכם השלם
מה"ר שמואל קלעי נר"ו: ועל דבר הנער נ"ל ג"כ שס"ט הוא החייב ולא הנער שהלך
לתפוס את יחיאל חזן ולא מצאו ותפס את בנו פי אף על פי שאין שליח לדבר עיברה
והשליח חייב ולא המשלח היינו כשאין שום הנאה למשלח במה שעוש' השליח אבל
שהוא נהנה במעשה השליח הוא חייב כדאמר' בפרק ב' דקדושין צא בעול הערוה שהוא
חייב ושולחיו פטור שלא מצינו בכל התורה זה נהנה וזה מתחיי' וכמו כן אם נהנה

המשלח ולא השליח: ועוד פשאר ס"ט לנער שילך בפני העבד הכריחו אותו במכות שילך וביא אותו במצות האדון שלו ומה שאמרו אין שליח לדבר עבירה הוא פשהו עושה לרצונו אבל בנידון דידן האדון שלא אנסו שילך פיון שאמר לו בפני העבד שילך לביתו וסימן טוב הוא האונס ותייב לא יתחייב השליח כמו מי שאמר לתבירו קח לי טלה מעדר זה ותנהו לי ולקחו ונתנו לו פשיבא בעל הטלה יקח טלה שלו מיד המשלח ואפי' אכלו ישתל' ממנו ואם לא שלח לו זה יקח מן השליח והשליח מן המשלח כמו לוקח מן גנב שלא עשו בו תקנת השוק אלא ליקח מן זה שקנה והוא ילך לגזלן וכ"ש פשעשאו שליח ליקח שהו חייב ובנידן דידן לא היה שליח בעלמא אלא נערו ושולחו לכל הדברים פשיטא שהמשלח חייב וגם הנער לא לקח מעות אלא סימן טוב שנפטר מתביעתו במה שפרע יחיאל חזן: מפל זה נראה לי דבר פשוט שס"ט שתובעים ממנו הוא חייב על פי סבב הא' הוא ימסר את יחיאל חזן שפרע מה שהיה תובעים מאתו ונפטר בזה הוא חייב לפרוע ליחיאל חזן ולתבירו שגשתתפו בפרעון ולא הקרן שפרעו למלך לבד חייב אלא כל מה שהפסידו בהוצאות על ענין זה כפי מה שיתברר בפני ב"ד ויש תימא על כל קהלות הקדוש אשר במוריאה איה לא שתו אל לבם להציל עשוק מיד עושקהו ולהיות מעירים לעזור לכ"ר יחיאל ולתבירו עד שישלם ס"ט מה שהפסידם כי ת"ל יש חכמים ויודעי מדע ואחר שהיה מבןרר בפניהם גופא דעובדא היכי הוה איני מאמין ששום חכם יפטור את ס"ט מלפרוע מה שהפסיד כי החכם מהר"ר יוסף פרמון לא כתב אלא על מה שסדרו השאלה בפניו שהיה אנוס גמור והחכמים ששייעו אותו כפי הנשמע תלמידים חברים שלו והחכמים האחרים בפרט החכם השלם כמהר' שמואל קלעי הם פסקו על סידור הטענו' שנתבררו ונתקרו ונתתמו בכתבי דינים וגם מה שאני כתבתי הוא על בירור ואימות הטענות כפי מה שהיה הענין: ולכן ראוי לכל יראי ה' ובפרט לאנשים אשר שמעו או למדו תורה מפי החכמים אשר פסקו כי ס"ט הוא חייב להיותם נקבצי' ולהיות' אבירי לב להציל עשוק מיד עושקו ומוסרו ולהכריח את סימן טוב שפרע מה שהפסיד על ידו כי יש בידם למחות אם יתנו לב על זה והא לית' יתן בלב כל ישראל לעבדו ולאקהבו: שאלה נח סברות החכמים על פי תקנת טלטולה בענין הנשואין סבר' החכם השלם ה"ר משה אלפרגני' ששלח להרב ר' יצחק אבוהב ז"ל שיאמר לו סברתו וזה לשונו חכם ונעל' לשם ולתהל' אחרי הדברי' האלה דברי שלום ואמת אבקש כבוד תורתך ודרכי עיניך הוד' תשתדל בכל ענין הפסקי דינין השלוחי' אליך ועמה' לשו' תקנת טלטולה וכשפוט' הבעל בעודנו נשוי עם אשתו וכו' עד וישאר החצי השני ליורשיו ויבא נא דברך רשום בכתב אמת עם אי זה מהם תסכים יותר פי כפי הנר' מפסק דין הדיני' הנכבדים דין משה הלוי אבולעפיא ודון דוד הפהן קרישפין עם אנשי עצתם החכמים ז"ל פנונתם בלשון התקנה אבל ממון נדונתה וכו' פי' שטר נדונת' הכתובה לחוד שהודה הארוס שקבל מארוסתו סך פלו' יחזור פלו' בעין לה לבדה וכו' פנונו שתגבה כל סך ממון הנדונת' משלם ואין לה לקחת בלאות שפלו וא"כ יחלקו הנכסי' ממחציתם תגבה כתובת' ותוספת ומתנה יספיק או לא יספיק ומחצית' אחר פרעון החובו' שהם בקנינו לא בקנינה יחלקום בין היתומים וזה הפי' קשה בעיני מכמה פנים א' כי א"כ איפה היאך תקנו קדמוני עולם לתת ממוןם לנשותיהם להנשא לאחרים ובניהם יחזרו על הפתחים ויתקני' בהם ועזבו לאחרים חילם ב' כי יראה בעיניו בזמן התקנה לא היו כותבים שטר

גְּדוּנָה לְחֹד כְּמוֹ בְּזַמְנָנוּ זֶה וְהַעֲיֵד עַל זֶה לְשׁוֹן ה"ר יַעֲקֹב בְּאָבֶן הַעֲזָר יֵשׁ כּוֹתְבֵין שְׁטַר
חֹב לְנִשְׁוֹתֵיהֶן בְּשַׁעַת הַנִּישׁוּאִין שְׁמַחֲיָבִין בְּסֹף יְדוּעַ וְקוֹרִים אוֹתוֹ כּו' אֲבָל הַכֹּל הֵיךְ כְּתוּב
בְּכַתִּיבָה זֹוּי מְאֹתָן וְתוֹסֵף וְגְדוּנָה וּמִתְּנָה אֲגַב ד' אֲמוֹת קַרְקַע וְהִנֵּה עֲתָה גְּדוּנָתָה כְּתוּבָה
בְּשִׁתִּים לְבַדָּה וְעַם זֹולְתָהּ וְהֵם לֹא דִקְדְּקוּ בְּכַפֵּל זֶה ג' מִצַּד לְשׁוֹן הַתְּקֵנָה כִּי אִם זֹאת כְּוֹנֶת
הַמִּתְרַעַם אִינוֹ מִן הֶרְאוּי לְבַלְבֵּל הָעֲנִינִים בְּלִשׁוֹן הַתְרַעַם אֲלֵא וּלְקַצֵּר וְלוֹמַר כְּשִׁתּוֹצִיא
הָאִשָּׁה שְׁטַר כְּתוּבָתָהּ יוֹצִיאָה מֵרֵאשׁ מִמּוֹן תְּכָרִיכִים וְצָרְכֵי קְבוּרָתָהּ וְהַחֹבוֹת שֶׁבְּקִנְיָנוּ
וְקִנְיָנֵיהָ וְאַחַר כֵּן כָּל סְכוּם גְּדוּנָתָהּ שְׁלָם וְמֵה שֶׁנִּפְלָה לָהּ בִּירוּשָׁה וְאַח"כּ מִמִּחְצֵי הַנְּכָסִי
הַנְּשִׂאֲרֵי תִגְבֶּה כְּתוּבָתָהּ וְתוֹסֵפֶת וּמִתְּנָה יִסְפִּיק אוֹ לֹא יִסְפִּיק וּמִחְצֵית הַנְּשִׂאֲרֵת יִחְלֹקוּ
הִיתוּמֵי לָהֶם וְמֵה לּוֹ לְהַפְסִיק וְלוֹמַר זֶה וּבְמִמוֹנוֹ וְקִנְיָנוֹ וְעוֹד שְׁנֵי כִּי אִין זֶה הַתִּיקוֹן אֲלֵא
בְּמֵה שֶׁיְדוּעַ שֶׁהֵיךְ מִמּוֹן הַבַּעַל וְקִנְיָנוֹ וְמֵה לּוֹ בְּמִמוֹנוֹ אוֹ בְּמִמוֹנָה כִּי לְעוֹלָם כִּפִּי כְּוֹנֶת
תִּגְבֶּה סְכוּם גְּדוּנָתָהּ שְׁלָם בֵּין יֵהֵי מִצוּי מְמוֹנָה וְתִכְשִׁיטֵי בֵּין לֹא וְלוֹ הַנּוֹחַ יִסְכּוּם
פִּירוּשָׁם מְכָל צַד וּמְכָל עֶבֶר מִן הֶרְאוּי לְעֵינֵן עֲתָה בְּזִכּוֹת הִיתוּמֵים וּלְקַפֵּק בְּכַתְּבוֹת
הַנּוֹהֲגוֹת עֲתָה בְּפָנִים אַרְבָּעָה ה' כִּי כָּל חֲצֵי הַכְּתוּבוֹת וְהַתּוֹסְפוֹ וְגְדוּנָיו וּמִתְּנָו סֵדֵר א'
לָהֶם כִּי אִין אִישׁ מְדַקְדֵק בָּהֶם כִּי הַכֹּל דְּרָךְ כְּבוֹד וּמִצָּן אֲנָשִׁי מְלַמְּדָה וְכִפִּי מֵה שֶׁהַסְפִּים
הַסּוֹפֵר לְכַתּוּב ב' כִּי אִין בָּהֶם עֲדִים מִיְּחֻדִים וְדִרְכֵי כְּתִיבַת הַשְּׁטָרוֹת הַקְּמוֹת בְּקִיּוּם בִּינֵי
שִׁיטֵי אוֹ עַל הַגֵּרָר וְלִהְיוֹת בְּשִׁטָּה אַחֲרוֹן מְעַנִּינֵי שֶׁלְטָא ג' כִּי בְּחִתְמֵתָם אִינָם מְדַקְדְּקִים
בְּקוֹרְבָה וּבְפִיּוֹל הַחֲתוּמֵים כִּי נִרְאֶה כִּי זֶה בְּעֵינֵיהֶם לְכָבוֹד וּלְתַפְאֲרַת אֲבָל נִרְאֶה כִּי
בְּגְדוּנָתָהּ לְחֹד הֵם מְדַקְדְּקִים בְּכָל אֵלֶּה הַנּוֹפְרִים.

ד' כִּי סְכוּמֵי אֲדַפְרָנְשִׂיאָה אִינָם יְדוּעִים אֲצַלְנוּ וְיָד בַּעַל הַשְּׁטַר עַל הַתְּחַתּוּנָה וְהַמּוֹצִיא
מִחְבִּירוֹ עָלָיו הֶרְאוּי וְעוֹד יֵשׁ לְעֵינֵן אִם רְאוּי לְסַמּוֹךְ עַל מְאָמֵר קְבֵלָה וּמְסוֹר' בְּיָדֵינוּ
שֶׁזְּהוּב אֲדַפְרָנְשִׂיאָה שְׁנֵה עֲשָׂרִים זְהוּבִים וְלִכֵּן הַנִּרְאֶה יוֹתֵר הוּא הַפִּי הַשְּׁנֵי הַמּוֹכֵן אֲצֵל
הַכְּתָב הַקָּצֵר מִהַחֲכָמִים כּו' יוֹסֵף קִמְחֵי ז"ל וְרַבִּי שְׁלֵמָה קִנְפִּטוֹן ס"ט וְהַנְּכַבְּדִים רַבִּי יִצְחָק
הַפֶּהן סוֹפֵר טוֹלִיטוּלָה וּר' יַעֲקֹב חַלְנֵזֶה סוֹפֵר מְנַקְּדָה כִּי גַם הֵמָּה יַעֲזִידוֹן יַגִּידוֹן שֶׁכֵּן נִהְיָ
בִּינֵיהֶם מִימֵי עוֹלָם וְשָׁנִים קְדָמוֹנִיּוֹת וְגַם אֵתָהּ יִדְעָתָּה כִּמָּה גְּדוּל כַּח הַמְּנַהֵג כְּמוֹ שֶׁנִּזְכָּר
בְּהַשְׁוֵיכָר אֵת הַפּוֹעֲלִים הַכֹּל כְּמִנְהַג הַמְּדִינָה וּבְפִרְקֵי הַגּוֹזֵל תְּנִי שִׁייר' שֶׁהִיָּתָה בְּמִדְבָר וְעֶבֶר
עָלֶיהָ גֵּיִס וְטָרְפָה מִחְשָׁבִין לְפִי מִמּוֹן וְאִין מִחְשָׁבִין לְפִי נְפִשׁוֹת וְלֹא יִשְׁנוּ מְמַנְהֵג הַחֲכָמִים
פִּי שְׁאֵם מְנַהֵגֵם הַפֶּךְ מִדִּין תּוֹרָה לֹא יִשְׁנוּ מְמַנְהֵגֵם וְהַרְבֵּה פִּיּוֹצָא בָּהֶם וְכֵן בַּפ"ד דְּבַתְרָא
וּבְפִרְקֵי מְצִיאַת הָאִשָּׁה רַשִׁיב"ג אוֹמֵר הַכֹּל כְּמִנְהַג הַמְּדִינָה וְכָל מְקוֹם שֶׁשָׁנֵי רַשִׁיב"ג
בְּמִשְׁנֵתֵינוּ הַלְכָה כְּמוֹתוֹ וְכָל מְקוֹם שֶׁיֵּשׁ הַלְכָה רּוֹפֵפֶת הֵלֶךְ אַחַר הַמְּנַהֵג וּבְפִרְקֵי הַפּוֹעֲלִים
הַכֹּל כְּמִנְהַג הַמְּדִינָה וְגַרְסִינֵן עָלֶיהָ בִּירוּשָׁלַיִם זֹאת אוֹמֵרֶת מְנַהֵג מְבַטֵּל הַלְכָה וְהִנֵּה הַלְכָה
לְמַעֲשֵׂה עַל יַד מְרַבִּיץ תּוֹרָה שֶׁלְטַלְאָבִיד שְׁתֵּי אֵלֶּה הַקְּהֵלוֹת הַקְּדוּשׁוֹת טוֹלִיטוּלָה וּמְנַקְּדָה
וְחֲכָמֵיהֶם וְסוֹפְרֵיהֶם מְעִידֵי עַל זֶה מְנַהֵגֵם וְגַם לְשׁוֹן הַתְּקֵנָה יְפוֹרֵשׁ כַּהֲוֵן בְּמִנְהַגֵּם וְזֶה
פִּירוּשׁוֹ אֲבָל מִמּוֹן גְּדוּנָתָהּ וְמֵה שֶׁהַכְּנִיסָה לּוֹ אִם קַרְקַע כּו' פִּי אִם תִּיקֵךְ שֶׁנְּכַנְסָה לְחֹפֶה
נְתַלְמֵן וְעִדִּין הַמְּטַבֵּעַ שֶׁהִבִּיאָה מִבֵּית אָבִיהָ הוּא בְּעֵין וְכִמוֹ כֵּן בְּגֵדִים וְתִכְשִׁיטֵי אוֹ
קַרְקַע שֶׁנִּפְלָה לָהּ בִּירוּשָׁה כִּי זֶה כְּוֹלֵוּ מֵאַחַר שֶׁהוּא בְּעֵין וְהִבִּיאַתָּ מִבֵּית אָבִיהָ יִחְזוֹר כְּוֹלֵוּ
לָהּ בְּעֵינֵי פִּי כְּמוֹ שֶׁהֵיךְ בְּעֵין בֵּין חֲדָשׁ בֵּין בְּלוּי מִבְּלֵי חֲלוּקָה כָּלֵל בְּכָל זְמַן שֶׁיִּמְצָא בֵּין
קְרוֹב לְנִשְׁוֹאִי בֵּין רְחוֹק בֵּין רַב לְמַעֲט וְזֶה בְּזִכּוֹת גְּדוּנָתָהּ וְשְׁטָרֵי חֹב שֶׁלָּהּ וּבְזִכּוֹ
כְּתוּבָתָהּ וְתוֹסֵף וּמִתְּנָה תִּגְבֶּה כָּל הַסְּכוּם מִמִּחְצֵית הַנְּכָסִים בֵּין יִסְפִּיק בֵּין לֹא יִסְפִּיק כּו'

ממונו וקנינו כו' ואם יש מסכים ע"י נפשין חשא למנהג הזה ולכן האח החכם אל נא תעזוב אותנו מלכתך' על ספר בדיו דעתה הפולל פי ע"כ ידעת חנותינו במדבר ועמק הכבא מנהג ותקנה זו וגם ברכו' יעט' מור' ומשום תן לחכם ויחכם עוד שורותי' אלו פתבתיך מרוב לחצי בטרדות זמניות יראו וירצו עוד אני מדבר בתחילה תענין בפסק דין הארוך במאמר' אין נזקקין לנכסי תומים עד שיגדילו נכון לעשות פן או יהיה הדין בנדוניית' ותוספת כמו בכתובה שנוקקין משום חני' כמו שנוזכר בפרק אלמנה נדונת ומה ראו על פכה שנתנו דבריהם לחצאי' בחצי הנדוני' אין נזקקין ובחצי האח' ובתוספ' ומתנ' נזקקין כי אין דעתי סובלתו ועל הכל בעצתה תנחנו באר הטב הטוב והמטיב לכל העולם יטיב אחרייתה מראשיתה פנפשה החשובה והטהורה ונפש אני אחיה מזמן לכבודך משה אל פראנגי: תשובת מרנא ורנא ר' יצחק אבוהב זלה"ה חכם ונעלה הגיעוני שאלותיה במה ששאלת להודיעה קוצר דעתי בענין תקנת הנישואי' של קהל טוליטולה בעבור שראית סברת הקדמונים מזקני וחכמי עמנו על זאת התקנה בשיפוןרשו דברים אשר לה בין מצד הלשון ומצד הענין הנה לפי הנראה סברתם היא זאת בענין הפתובה פשתמו' היא וישאר הוא שתקח האשה חצי המון שלו בשנים דרכים פשתהנה הפתובה שנה לחצי העזבון או פשהיה יותר אבל פשהיה העזבון יותר מסכום הפתובה אין לה לגבות אלא סכום הפתובה ובענין נדונייתה אמרו שתגבה האשה הנדוניא הפתובה בפני עצמה בכל הסכום שהיא פתובה שייגבה אותה בשני זמנים החצי הא' בעודם קטנים וחצי האחר יגבה לכשיגדילו והביאו ראיה על זה פשאמרו שהרי הנדוניא היא כמו שטרי חוב והלקה פסוק' שאין נזקקין לנכסי תומי' עד שיגדילו זהו העולה מסברת' והנה הקשית לשאל בענין הפתובה שראוי לחפים בה בד' דרכים א' כי פל סכום הפתובות וכו' אין איש מדקדק בה אלא הפל תלוי ברצון הסופר ב' כי סכומי הארפונשיאש אינן ידועין אצלנו ויש לענין אם באולי לסמוך על קבלתם ג' כי אין בהם עדים מיוחדים בדיני פתיבת השטרות בקיום ביני שיטי וכמה דקדוקים אחרים פי בהסכמתם אינם מדקדקים בקורבה ובפסול החתומים פי זה אינו אלא לכבוד אבל בנדוניא לחוד מדקדקים בכל זה ד' כי סכומי הארפונשיאש אינן ידועין אצלנו ויש לענין אם ראוי לסמוך על קבלת' בשתיים הנה אלו הדברים שנסתפקת בענין הפתוב' כפי סברת הזקנים ואני תמה עליך היא נתבררו לה הדברים האלו לפי סברתה שתפסת סברת החכמים האחרונים ועל הראשונים נסתפקת.

והנה החילוק שכתבתי בענין הפתובה פשהיה יותר מחצי העזבון מסכום פתובה שייגבה סכום פתובה במה שיתברר הוא חילוק אמיתי שאי אתה יכול להכחישו שהרי פתב הרא"ש ז"ל תשובה שאלה בענין רחל אשת יעקב שנסתלקת לבעלה מקרקע ידוע כו' שנה הסלוק ר"ל ואם תתאלמן או תתגרש ויהיה חצי עזבון המתנות מפתובה שאז תטרון פתובה משל תקנת טליטל' אז לא תגבה פתובה מאותו קרקע פי מתחילה שעבוד' עליו אלא תגבה פתובה משלם משאר נכסי המת פי לא מחלה ולא פחתה פתובה.

ובשאלות אחרות פי' זה ג"כ ומפח הלשון ג"כ נראה חלוק זה במה שאמר סכום פתובה שיהי נר' שיש לחוש לסכום ועוד במה שאמר ממחצית ולא אמר מחצית והנה לפ"ז לפ"כ היה לנו לחוש בכתובה שיהיה סכומה וכתובה ונתומה פראוי שהרי אנו משגיחין

בְּכֹל זֶה פְּשִׁעֵי יוֹתֵר מִסְכּוּם הַפְּתוּבָה הַעֲזוּבוֹן אֲבָל יֵשׁ לָהּ לומר שֶׁבְּמִקּוֹמוֹת שָׂאִין מִשְׁגִּיחוּן
עַל זֶה הוּא בְּעֵבֹר שֶׁעַל צַד הַמַּעוּט יִקְרָה שְׂיִהְיֶה חֲצֵי הַעֲזוּבוֹן יוֹתֵר שֶׁהָרִי הַבַּעַל רוֹצֵה
לְכַתּוֹב עַל עֲצָמוֹ בַּתּוֹסֵף הַפְּתוּבָה תּוֹסֵף שְׂיִהְיֶה יוֹתֵר אוֹ לְפַחוֹת שָׁנָה וּבְעֵבֹר זֶה אֵין
שׂוֹאֲלִין דַּעְתּוֹ אֲבָל עַכ"פּ נִרְאֶה שֶׁאֲפִילוֹ בְּזִמְנֵי הַזֶּה רְאוּי לְדַקְדֵּק בְּעֵנִין הַחֲתִימוֹת שְׂיִהְיוּ
שְׁנֵי עֲדִים כְּשֵׁרִים הַחֲתוּמִים בְּרֵאשׁוֹנָה וְאַח"כּ לְכַבּוֹד חוֹתְמֵי הַקְּרוּבִים וְכָל מִי שֶׁיִּרְצֶה
וּכְבָּר כְּתַב הֵרָא"ש ז"ל בִּפ' גֵּט פְּשוּט וְכוּן בְּעֵנִין הַפְּתִיבָה רְאוּי לְדַקְדֵּק וְכוּן רְאוּי שְׂנוֹהֲגִי
זֶהוּ הֵנֵר' בְּעֵנִין הַפְּתוּבָה וּבְעֵנִין הַנְּדוּנָה יִרְאֶה שֶׁיֵּשׁ בְּכָאן ג' דְּרָכִים שֶׁאֲפֹשֵׁר שְׂיִהְיֶה כ"א
א' מִהֵם מִתְקַן הַתְּקָנָה הַא' כְּשֶׁנֶּאֱמַר שֶׁיִּכּוּ פַח הָאִשָּׁה בְּשִׁתּוּל ג' חֲלָקִים מִפְּתוּבָה וּמֵה
שְׂיִמְצָא בְּעֵין מֵה שְׂהַכְנִיסָה וּמֵה שֶׁקָּבַל עַל עֲצָמוֹ בְּנְדוּנָה הַפְּתוּבָה לְחוּד שְׂזָאת נִקְרָאת
שֶׁטֶר חוּב.

וְהִנֵּה זֶה הַדְּרָךְ רְחוּק מְאֹד שֶׁאִיךָ יַעֲלֶה עַל הַדַּעַת שֶׁנֶּאֱמַר שְׂיַעֲשׂוּ הָאֲחֵרוּנִים תְּקָנָה מִכָּל
וְכָל הַפָּךְ דִּין תּוֹרָה שְׂיִהְיֶה הַדִּין שְׂיִהְיֶה גְרוּעַ פַּח הָאִשָּׁה בְּכַתּוּבָה וּלְפִי נוֹטְלַת זִיבוּרִית
וְעַכְשָׁיו יִפּוּ פַחָה כָּל כָּךְ שֶׁתִּטּוֹל הַמָּמוֹן כְּמַעַט כְּלוֹ וְהַבְּנִים וְהַבְּנוֹת יִשְׁאָלוּ עַל הַפְּתוּחִים
הַב' הוּא שֶׁנֶּאֱמַר שֶׁתִּטּוֹל הָאִשָּׁה הַדְּבָרִים שְׂהַכְנִיסָה לֹא דְבָר אַחֵר וְאִם לֹא יִמְצָא כָּלֵל לֹא
תִּקַּח כָּלֵל אֲלָא נְחוּשׁ לְנְדוּנָה הַפְּתוּבָה בְּפָנֵי עֲצָמָה שְׂאִינָה גּוֹבָה מִמֶּנָּה כָּלֵל וְזֶה הַדְּרָךְ
הוּא הַמְּנַהֵג הָאֲחֵרוֹת שֶׁשְׁלַחַת אֲצִלֵי וְהִנֵּה יֵשׁ ג"כ זְכוּת בָּהּ שֶׁהִנֵּה לְפִי זֶה כָּל הָעוֹלָם טוֹעִין
בְּכַתִּיבַת הַנְּדוּנָה הָאֲחֵרוֹנָה לֹא תוֹעֲלַת שָׁבוּ בְּרֵאשׁוֹנָה וְהָרִי אֲנוּ רוֹאִין מַעֲשִׂים בְּכָל יוֹם
כְּמֵה קִנְטוּרִין עַל עֵנִין זֹאת הַנְּדוּנָה בְּאֶפְסוֹן סְכוּמָה וּמֵה לָהֶם לְצָרָה הַזֹּאת הָרִי לֹא יִגְבוּ
אֲלָא מֵה שְׂיִמְצָא וּא"כ הֵג' שֶׁנֶּאֱמַר שֶׁתִּטּוֹל הָאִשָּׁה סְכוּם הַנְּדוּנָה הַפְּתוּבָה בְּפָנֵי עֲצָמָה
וְלֹא תִטּוֹל דְּבָר אַחֵר מִמֶּה שְׂהַכְנִיסָה שְׂזָאת הַנְּדוּנָה לֹא נַעֲשִׂית אֲלָא בְּשָׁבִיל שׂוּמַת
הַדְּבָרִים שְׂהַכְנִיסָה לוֹ וּבְעֵבֹר זֶה אֲנוּ רוֹאִים שֶׁמְדַקְדְּקִים בָּהּ הַרְבֵּה וּלְפִי דַעַת זוֹ שֶׁהִיא
סְבִרַת הַחֲכָמִים וְאֲנָשֵׁי הַשֵּׁם בְּמֵה שֶׁאֲמָרוּ שֶׁתִּטּוֹל הָאִשָּׁה חֲצֵי הַנְּדוּנָה בְּזִמְנֵי שֶׁהֵם קִטְנִים
וְהַחֲצֵי הָאֲחֵר לְאַחֵר שֶׁיִּגְדְּלוּ וְהָרִי מִיֵּינֵי שֶׁיִּשְׁבַּע דַּעְתָּם עִם לְשׁוֹן הַתְּקָנָה וְאִסְלַק מֵעֲלֵיהֶם הַמָּמוֹן
קוֹנְשׂוֹתֵיךָ הָאֲמַת הוּא כְּמוֹ שֶׁפְּתַבְתָּ שֶׁתְּקַנַּת טוֹלִיטוּלָה כְּשֶׁמְזַכֵּיר נְדוּנָה אֲמִיתִית אִינָה
מְדַבֵּרַת אֲלָא בְּנְדוּנָה הַפְּתוּבָה בְּגוֹ פְּתוּבָה אֲבָל עַכ"פּ אֲנוּ צָרִיכִים לְהוֹדוֹת שֶׁאֲפִילוֹ בְּזִמְנֵי
שֶׁנֶּתְקַנָּה הַתְּקָנָה הִנֵּה נוֹהֵג מִי שֶׁיִּרְצֶה לְכַתּוֹב זֹאת הַנְּדוּנָה בְּפָנֵי עֲצָמָה וְהִנֵּה הַמְּנַהֵג לְגַבּוֹת
בָּהּ כָּל הַסְּכוּם שָׁבָה כְּמוֹ שֶׁתְּמַצָּא בְּתִשׁוּבַת שְׂאֵלָה לְהֵרָא"ש ז"ל רְאוּבֵן הוֹצִיא שֶׁטֶר עַל
שְׂמֵעוֹ וּמְצָא לוֹ מִטְּלָטְלִים וְרוֹצֵה לְגַבּוֹתָן וּמוֹצִיאָה אִשֶׁת שְׂמֵעוֹן נְדוּנָתִית מוֹקֵדִם לְשֶׁטֶר
רְאוּבֵן נִמְנָעוּ לְגַבּוֹת הַמִּטְּלָטְלִים וְטוֹעֵן רְאוּבֵן תִּקְרַע אוֹתָהּ כְּדִי שֶׁלֹּא תִגָּבֶה בָּהּ פַּע' אַח'
כּו' הָרִי שֶׁבָּזָא הַנְּדוּנָה הִיוּ גּוֹבִים סְכוּם מַעוֹת מֵאִיזָה מִטְּלָטְלִים שְׂיִהְיוּ לָהּ דְּבָרִים אַחֲרִים
וּלְפִי זֶה אִינָה הַנְּדוּנָה שֶׁבְּגוֹ פְּתוּבָה וְעוֹד כְּתוּב בְּשְׂאֵלָה אַחֲרַת לְמַטָּה מִמֶּנָּה מַת' לָאָה בְּחֵי
רְאוּבֵן וְהֵינִיחַ שֶׁטֶר נְדוּנָה שֶׁנֶּתְחַזַּק לָהּ עַל בַּעֲלָהּ וּלְפִי הַתְּקָנָה נְפִטֵר רְאוּבֵן מִחֲצֵי הַנְּדוּנָה
לְפִי שֶׁמֵתָה בְּחֵי הָרִי מְבוֹא' שֶׁאֲפִילוֹ בָּא לָהּ בַּעַל יוֹרֵשׁ יִפְרַע חֲצֵי הַנְּדוּנָה הַפְּתוּבָה
כְּשֶׁהִיא פְּתוּבָה לְבִדָּה וְהַסְּבָה בָּזָה הִיא שֶׁהַבַּעַל שֶׁפְּתַב הַנְּדוּנָה רוֹצֵה לַעֲשׂוֹת עִם אִשְׁתּוֹ
כְּשֶׁרָה שֶׁלֹּא יִהְיֶה מַחְלֻקָת בֵּינֵיהֶם כְּשֶׁיִּבְאוּ לְחֻלּוֹק וּמַעֲכָשׂוֹ הוּא מְקַבֵּל עַל עֲצָמוֹ הַדְּבָרִי
שְׂהַכְנִיס' בָּזָה הַסְּכוּ' וְהִנֵּה זֹאת הַנְּדוּנָה מְצַד א' הִיא מִתְּנָה שֶׁהַבַּעַל רָצָה לְחוּב עֲצָמוֹ בְּכָל
מֵה שְׂהַכְנִיס' וְרוֹצֵה לְפָרוֹעַ אוֹתָם כְּמוֹ שֶׁהֵם עֲכָשׂוֹ וּמְצַד א' הוּא נְדוּנָה אַחֲרַת הַנְּזַפְרַת
בְּגִמְרָא שֶׁהָרִי אִינוֹ מְקַבֵּל עַל עֲצָמוֹ אֲלָא בְּעֵבֹר מֵה שְׂהַכְנִיסָה וּבְעֵבֹר זֶה הוּא נוֹהֵג כְּמִנְהֵג

תקנת' הרי נראה מןאר שמאחר שמקפידין בזה יגבו אותו כמו שכתבו אם אין בזה מנהג פשוט שמבטל זה והנה פשתענין בזה נסתלקו הג' שאלות ששאלת על הג' חכמי מפרשי התקנה הא' שכתבת שאיך יגדלו היתומים אין בכאן גזל שזה האיש רוצה לעשות פשר' עם אשתו בזה הסכום ולפעמים יהיה לטוב לו או בהפך.

וכי מפני השוטים שרוצים לתת מנה תחת י' נאמ' שזה שלא פדין הב' שאמרת שלשו' התקנה מורה שאי' זו נדונית' הפתובה האמת הוא פך אבל פכר אמרתי לה שהחכמים לא פתבו זה אלא על מה שרואים שהיו נוהגים מתחלה לדקדק הענין ולפסוק פל חצי בשניין פדי שלא יהיה אח"כ מתלוקת ביניה' לומר זה הפניסה וזה הפניס' והג' ג"כ שדקדקת מצד הלשון היא ג"כ מתורצת ובענין שפתבת עליהם שפאלאת הפלא ופלא במה שאמ' שחצי הנדונית' יגבו בעוד' קטני' והחצי האח' לאחר שהם גדולים עם השורש שאמרתי לה ללמד זכות עליהם וזה שהם ראו שפון הדין הוא שיגבה חצי הממון פלו בעוד' קטני' ממה נפשך או נאמר שזאת האשה פכר פרע לה הבעל נדונית'א ולכשיגדילו הקטני' ימצאו שוכר וא"כ לפי זה הממון פלו הוא מן היורשים א"כ ראוי הוא שזאת האשה תטול חצי הממון הראוי לה מפח הפתובה פשיהיה הממון פלו שהרי כמו שכתבתי בכל מקום ימצא שיהיה הפתובה יותר מהחצי ואם נאמר לכשיגדלו לא ימצא שוכר א"כ איגלאי מילתא למפרע שהיתומים חייבי' עדיין חצי הנדונית' האחר' ופדין גבתה מה שגבתה סוף דבר הדרך שאני הולך היא זאת הדרך שהי' אמצעי' בין שתי הדרכים ואני אומר שזאת היא סברת החכמים ואנשי השם וראוי לצאת בעקבותיהם ואני תמה עליך ג"כ במה שכתבת שראוי להחזיק במנהג האחרונים שהם החכ' ר' יוסף קמחי נ"ע ור' שלמה קנפנטון י"א וכתבת על זה שגדול פח המנהג וכי מנהג הראשונים אינו מנהג נעוד שמאלו הב' להא' אתנו והרי הח"ר יוסף קמחי ז"ל הוא כתו' ביני שיטי פסברא הא' והדרך דרך קצרה פשתמו' היא וישאר הוא פכרע חצי הנדונית' הפתובה ליורשיו וכשימו' הוא ותשאר היא אם היתומים גדולים פכרעו לה סכום הנדונית' פלה וחצי הממון הנשאר מעזבון המת יגבו מפח פתובתה אם לא היה החצי יותר ואם יהיו קטנים פכרעו לה חצי של נדונית' מיד עם חצי הממון של עזבון המת והשא' לכשיגדילו וזו היא סברת הקודמי' וראוי לצאת בעקבותיהם יצחק אבוהב: שאלה נט פתיבת השמות לבני הר' שלמה יצ"ו ששאל ממני יש ספר א' תשוב' שאלות מן הרב מינצי ומן הרב דר"מ די פדנאה כו' מביא פל סדר הגט ואם לא תמצא ספר זה שאינו מצוי שם תמצא בס' מצנת קצר שנקרא עמודי גולה יש בו סדר הגט והשליח ושליח קבלה וקצת שמות ואעתיק לה ענין השמות מן השאלות הנזכרות פל שם יש להסתפק אם תכתוב ה"א בסופו או א' אושעי' עקיב' סעדיה פל שהוא בלשון הקדש לא תמצא במקרא פי אם בה"א אדם שנשתנה שמו מחמת חולי יכתבו שם אחרון קודם אע"פ שקורין אותו פדיר בשם הא' לאיש יכתוב פלו' דמתקרני' ולאשה שנשתנה שמה דמתקרני' וענין בתרומת הדשן קל"ח שם משלם חסר וכן הוא בעזרא קלונמוס מלא:.

פינחס מלא. אבשלום או אבישלום ענין בתוספתא ריש פ' דיני גזלות: אביגדור יש ספרים שכתוב מלא ויש חסר בד"ה דוד חסר ואם יש דויד מלא יו"ד הוא פדי שלא יעלה בגמטריא כמו דואג פדהצור עמינדב תיבה אחת בשורה אחת גט שהיה פתוב בו משלם פן אורי המכונה ביבש פסלוהו פי המכונה חוזר למשלם והיה צריך לכתוב משלם המכונה

בְּיָבֵשׁ בֶּן אֹרִי בְּנִימָן חָסֵר מוֹמָר יִכְתֹּב לוֹ שֵׁם שֶׁל יְהוּדוֹת וְכָל שׁוֹם וְחֲנִיכָ' אֵין פּוֹתְבִין אֵלָא פְּלוּנֵי בֶּן פְּלוּנֵי וְלֹא חֲכָם וְלֹא מֵהֶר"ר אֲשֶׁה שֶׁהוּא סִפְק אִם הִיא בֵּת פֶּהָן אוֹ בֵּת לֹוי פֶּתֵב הָרֵב הַנּוֹ' שִׁיכְתְּבוּ שְׁנֵי גִיטִין אַבְל אֲנַחְנוּ נוֹהֲגִים שְׁלֹא לִכְתֹּב לֹא פֶּהָן וְלֹא לֹוי אֵלָא פְּלוּנֵי בֶּן פְּלוּנֵי פֶּשְׁנוֹתֵינִין שְׁנֵי גִיטִין כְּשֵׁישׁ סִפְק בְּשִׁמוֹת נוֹתְנִין שְׁנֵיהֶם בְּיַחַד לִידָה וְצָרִיף שִׁיכְנוּן שֶׁתִּתְגַּר בְּאוֹתוֹ שֶׁנִּכְתַּב כַּדִּין יִרְחֲמִיאל בִּי"ד וַיֵּשׁ מֵהֶם חָסֵר הָיוּ פּוֹתְבִין אוֹתוֹ גִּרְשָׁם גִּרְשָׁן כְּמוֹ שֶׁקוֹרְאִים אוֹתוֹ וְעַל עוֹבְדֵיהָ שֶׁשְּׂאֵלֶת אִם מְלֵא אוֹ חָסֵר בִּכ"ד גְּדוּל שֶׁל דְּפוּס חֲזוֹן עֲבָדֵיהָ חָסֵר וְכֵן כָּל עֲבָדֵיהָ שֶׁבְּמַלְכִים חָסֵר וְא"ו וּבִכ"ד גְּדוּל שֶׁל קֶלֶף א' כָּל עֲבָדֵיהָ וְעֲבָדֵיהוּ חָסֵר וּבִכ"ד אַחַר קֶלֶף כָּל עוֹבְדֵיהָ וְעוֹבְדֵיהוּ מְלֵא לְכֵן נ"ל שֶׁתִּכְתֹּב עֲבָדֵיהָ חָסֵר.

כְּתִיבַת הַזְּמַנִּי אֵינִר בִּב' יוּדִי"ן כְּסֵלוֹ חָסֵר הֵב' יוּדִי"ן תְּמוּזָה מְלֵא שְׁמִנְיָה חָסֵר שְׁלֹשָׁה שְׁלֹשׁ חָסֵר שְׁלִישֵׁי רִבְעֵי חֲמִישֵׁי מְלֵא שְׁשֵׁי בְּלֹא יו"ד בְּיוֹם מֵר"ח אֵינִר יִכְתֹּב בְּיוֹם ל' לִירַח נִיסָן שְׁנֵי ר"ח אֵינִר וְכֵן בְּכָל ר"ח שֶׁהוּא ב' יָמִים וַיֵּשׁ מִי שְׁדוּחָה מְלַכְתְּנֵב הֲגֵט בְּאוֹתוֹ יוֹם וְכֵן כְּשֵׁישׁ ב' יָמִים ר"ח יִכְתֹּב בְּאַחַד לִירַח פֶּלוֹ' וַיֵּשׁ דוּחִין לְיוֹם אַחַר יֵשׁ חֲלוּק בֵּר"ח אִם יִכְתְּבוּ בְּיוֹם א' בְּחֻדָּשׁ כְּמוֹ שֶׁפְּתוּב בְּתַחֲזִילַת חֲגִי אוֹ בְּאַחַד לַחֻדָּשׁ כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּחֻמְשׁ הַפְּקוּדִים בְּאַחַד לַחֻדָּשׁ הַשְּׁנֵי וְעַל זֶה יֵשׁ דוּחִים לְיוֹם אַחַר אֶדֶר הָרֵאשׁוֹן וְאֶדֶר הַשְּׁנֵי וְחָסֵר יו"ד בֵּין שִׁי"ן לְנוֹ"ן בְּאַחַד וְעֵשְׂרִים וְלֹא בְּעֵשְׂרִים וְאַחַד יָמִים בְּלִשׁוֹן זָכָר בֵּה"א אַרְבָּעָה שְׁלֹשָׁה וּשְׁנַיִם בְּלִשׁוֹן נִקְבָּה בְּלֹא ה"א שְׁלֹשׁ אַרְבָּע חֲמִשׁ בְּיָמִים עַד עֲשָׂרָה יִכְתֹּב יָמִים מִכָּאן וְאֵילָף יוֹם אַח' עֵשָׂר יוֹם שְׁנַיִם עֵשָׂר יוֹם וְכֵן כָּלֵם כְּתִיבַת הֲגֵט יִצְוֶה לְסוֹפֵר בְּפָנָי עֲדִים כְּשֶׁרִי לִכְתֹּב גֵּט לְשֵׁם אִשְׁתּוֹ פְּלוּנֵי בֵּת פְּלוּנֵי עַד שֶׁיְהִי כָּשֵׁר לְדַעַת הָרֵב וְכֵן יֹאמֵר לְעֲדִים אִתָּם פְּלוּנֵי וְכו' חֲתָמוּ בְּגֵט זֶה לְשֵׁם אִשְׁתִּי פֶלוֹ' בֵּת פ' בְּגֵט שֶׁיְהִי כָּשֵׁר לְדַעַת הָרֵב וְכֵן לְדַעַת הָרֵב קוֹדֵם כְּתִיבָה יְבַטֵּל הַמּוֹדְעוֹת וְכָל דְּבָר שֶׁגוֹרֵם לְבַטֵּל הֲגֵט וְשֶׁמְגַרֵּשׁ לְרִצּוֹנוֹ בְּלֵי אֲנוּס וּבְמוֹמ' אֵין צָרִיף לְהַזְכִּיר לוֹ אֲנוּס כִּי אִפִּי' בְּאֲנוּס מוֹתֵר כְּשִׁיאֵמֵר רוּצ' אֲנִי יֹאמֵר הָעַד בְּשַׁעַת חֲתִימָה אֲנִי חוֹתֵם לְשֵׁם פְּלוּנֵי יִמְסוֹר הַדִּיו וְהַקּוֹלְמוֹס בְּמַתְנָה לְבַעַל וְזוֹ הִיא לְכַתְחִילָה.

כִּי כְּשֶׁפּוֹתְבִין גֵּט לְמִי שֶׁצִּוָּה לְסוֹפֵר לִכְתֹּב וְלְעֲדִים לְחַתֵּם גֵּט כְּרִיתוֹ לְאִשְׁתּוֹ אֵינוֹ מוֹסֵר דִּיו כִּי אֵינוֹ מְצוּי לְפַעֲמִים כְּשֶׁהוֹלֵךְ אֶדָם לְדָרֵף בְּמַהֲרֹת וְאֵין שְׁהוּת לִכְתֹּב גֵּט לִיתְנוּ הוּא שֶׁיִּרְצֶה שְׁלֹזָה ע"ת צָרִיף שֶׁיְהִי הוּא מְצוּי שֶׁם עַד שֶׁיִּכְתְּבוּ וְשֶׁלֹּא יִזְכּוֹר שׁוֹם תְּנָאי קוֹדֵם כְּתִיבָה אֵלָא בְּשַׁעַת נְתִינָה וְאֵין שְׁהוּת בְּזֶה לִכְתְּבוּ בְּפָנָיו וְלִיתְנוּ הוּא בְּיָדוֹ וְאֵינוֹ יְכוֹל לֹמֵר לְסוֹפֵר וְלְעֲדִים שֶׁיִּכְתְּבוּ וְשִׁיתָן ע"י הַשְּׁלִיחַ עַל תְּנָאי שְׁלֹא תִהְיֶה מְגוֹרֶשֶׁת אֵלָא לְזִמְן פְּלוּנֵי אוֹ תְּנָאי אַחַר שֶׁכִּינֵן שֶׁמְזַכִּיר תְּנָאי קוֹדֵם כְּתִיבָה פְּסוּל אוֹ בְּטֵל אֵלִיבָא דְמֵאן וְכִשְׂאֵין שְׁהוּת לְזֶה אֲנִי מְצוּה שֶׁיֹּאמֵר לְסוֹפֵ' שֶׁיִּכְתֹּב גֵּט כְּשֶׁר לְאִשְׁתּוֹ וְשִׁיחַתְמוּ הָעֲדִים בּוֹ וְא' מִן הָעֲדִים אוֹ הַסוֹפֵר אוֹ אַחַר יְהִי שְׁלִיחַ לְתַתּוֹ לְאִשְׁתּוֹ וְיֹאמֵר לָהּ הֲרִי זֶה גִיטְךָ שֶׁשְּׁלַח לִיךְ בְּעֵלְיֶךָ פְּלוּנֵי בֶּן פְּלוּנֵי וְלֹא תִתְגַּרְשִׁי בּוֹ אֵלָא לְסוֹפֵ' ב' שְׁנַיִם מֵהַיּוֹם אוֹ ג' שְׁנָה הוּא גֵּט שְׁדוּמָה לְתַנָּאי וְאֵינוֹ תְּנָאי וְצָרִיכָה לְשִׁמּוֹר הֲגֵט עַד סוֹף הַזְּמַן וְאַז תִּרְאֶה הֲגֵט לְפָנָי ב"ד וְתִהְיֶה מְגוֹרֶשׁ' מֵאוֹתוֹ הַיּוֹם וְהִלָּאָה וְזֶה אֲנִי עוֹשֶׂה בְּדוּחַק כְּשִׂאֵי אֶפְשֶׁר לִכְתֹּב הֲגֵט בְּפָנָיו כְּמוֹ שֶׁכְּתִיבִי מִפְּנֵי הַתְּנָאי מִפְּנֵי שֵׁישׁ חֲשֵׁשׁ בְּגֵט זֶה שְׂמָא יְמוֹת תוֹף הַזְּמַן וְלֹא יְחוּל הֲגֵט לְאַחַר מִיתָה אִם אֵין לוֹ בָּנִים וְלְכֵן אֵין עוֹשִׂין זֶה אֵלָא כְּשֵׁישׁ לוֹ בָּנִים אוֹ אֵין לָהּ יָבָם וּבְדוּחַק עוֹשִׂים אִפִּי' אֵין לָהּ בָּנִים וַיֵּשׁ יָבָם: שְׂאֵלָה ס רְאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן הַדְּרִים בְּעִיר פְּלוּנֵי'

והיו מתפללים בפנסת אחת מארבעה אשר היו במדינה ובאותו הפנסת היו קובעים תפלתם ונותנים נדבותם תמידין פסדרן מדי חדש בקדשו ומוספין פהלקתן מדי שבת בשבתו ובחג ויום מועד כל איש אשר ידבנו לבו וכל אשר נשאו רוחו להקדיש ולהרים ידיו תביאנה אשר הוקדש ואשר הורם ויתנהו על יד איש טוב גזב' הפנס' אשר בידו כלי הקדש וכל תרומות זהב וכסף הוא העומד על הפקודים אשר פוקד על פי כל אנשי הקהל על מלאכת עבודת הקדש ראשון לכל דבר שבקדושה לפזר ולתת לאביוני' די מחסורם מדי שבוע בשבוע פי באמנה הם עושי' ויהי היום יום פפורים הוא לאל נורא עלילות בתת איש פנפר נפשו לה' לכפר בעדם אחת בשנה בקרו' איש להשתחות לפני מלכו של עולם את כל הון ביתו יתן ואת כל אשר לו בעד נפשו הכריז שמש הפנסת לכל מרים תרומת פספ לאמר כל נדרי ולהוציא ספר זה אומר בכ"א וזה אומר בכ"ה נשאר על ראובן בכ"ה פרחים ובשמיני חג עצרת פדת להיות לעד לאות לשמוח בחגם שלש פעמים בשנה פאשר צנה ה' צבאות וכרונא קרי לכל אשר נדבה רוחו להיות מסיים ומתחיל תורת אלהינו: ואחרי אשר היו ארבעה או חמשה יחידי הקהל נותנים פך פרחי' להיות א' מהם מסיים וא' מהם מתחיל הוסיף שמעון עליהם ולהפיק רצונו שראו פי הנה חפץ בדבר לא ענו עוד ונשאר עליו בכך פרחים ויהי אחרי זאת אין מוקדם ומאוחר פרחה הא' בין ראובן ושמעון ושארת הקהל ויתנפלו שניהם וירגנו באהליהם ומלבם יוציאו מלין הקל ואין בם מועיל וכל יום ויום המחלוק' הולך ורב על דרך אחד לא ימשכו ועל דעת א' לא יסמכו זה הין וזה לאו בהא מפלל לא תעשה ורפיה בידיה סרו מהר מן הדרך דרך האתן' ויקהלו שניהם וקרוביהם וכל הנלוה אליהם ויועדו עדה ויאמרו נתנה ראש ונעשה לנו שם קהל בפני עצמו ויאמרו ידינו רמה וימהרו לעשות אותו ויצאו שניהם וכל עדתם כמו עשרה אנשים ויאמרו פי לא רצו לתת המעות אשר לקחו בם המצות יום פפורים ושמיני חג עצרת ושאר' חשבון הצדקה פאשר כתב בפנסת הגזבר פי לבדק ביתם אשר עשו יתנהו: והגזבר טוען פי הצדקה נדרו אותו לדעת רוב אנשי הפנסת והם המעוט ושאינם יכולים לשנות פינון שזכו בהם העניים ונד העניים על העליונה ועוד שפיון שהמצות היו ביד אנשי פנסת אשר נשארו בהם והם הותרו ולקחום מידם למלאת רצונם והעניים נשארו פולם על גזבר הפנס' לחלוק די ספוקם בכל שבוע פמנהג ואפס פספ בכיסה של צדקה לתתם שאול ישאלו מעמם את המעות אשר הם חייבים לחלקם לעניים והם הקשו את ערפם לתת מאומה מאנו שמוע ובהיות פי העניים האומללים צועקים ופיהם אל חיקם דבקה ברעב ובצמ' ובחוסר כל.

והגזבר אין לאל ידו פי תם הפספ חנון יחנן קולו אל מול הדרת יקרת צפירת תפארתכם הורונו הורונו אתם אדם רועי צאן ישאל אשר המשרה על שכמם ישאו. תורו הדין המשפט והאמת על מתכונתו באר היטב הדין עם מי או עם ראובן ושמעון ויעלה בידם לשנות פפי רצונם או עם הגזבר ויוכל לכופם בדין לתת המעות לענייהם פאמור ומגחלת שלהבת דבריהם דברים ישרים ותורת אמת לא נטה ימין ושמאל מיני הדרך אשר תאמרו גלף בה ולא חיי נתחנן ירוממכם יגדלכם ונשארכם ויעל' למעל' למעלה על גפי מרומי ההצלחות ולאלהי הצבאות נפרוש פפינו יראה בעניינו ויוציא לאור משפטינו יקום את סופת דוד הנופלת בימכם ובמינו תושע יהודה ובא לציון גואל: תשובה תנו בפרק קמא דקידושין אמירתו לגבוה פמסירתו להדיוט ופי' אם אמר שור זה עולה אפי' בסוף העולם

קנה כמו אם היה מושף הקדיוט הבהמה ומנא בפיה זו צדקה ואמר רבא וצדקה מחייב עלה לאלתר ועל זה פתב הרמב"ם ז"ל פ"ח מהלכות מתנות עניים הצדקה הרי היא בכלל הנדרים לפי האומר הרי עלי סלע לצדקה או הרי סלע זו לצדקה חייב ליתנה לעניים מיד ואם אחר חייב בכל תאחר כו' וכן פתב ביורה דעה סימן רנ"ה אמירת אדם לגבוה וכו' ופירוש מי שנודר לצדקה אינו יכול לחזור בו ע"כ ומנא נמי בפיה זו צדקה וכת' יצא מפי צדקה אלמא בדיבור מחוייב הוא לאלתר דהא קיימי עניים וכתב הרא"ש ז"ל דיוכל אדם להפריש מעות לצדקה ושיהיו מונחים אצלו ליתנם לעניים מעט מעט ואינו עובר ע"כ.

כל זה הוא כשנודר מדעתו לעניים שנותן הוא עצמו מיד לעניים או מעט מעט כשהפרישם אבל בקנפה שנודרים לתת בכל שבוע או בכל חודש חייב לתת ביד הגבאי ומי שישב במדינ' שלשי' יום כופין אותו ליתן צדק' לקנפ' עם בני העיר כמו שכת' הרמב"ם שם ומעל' הצדק' היא הנותן ולא ידע למי נתן וגם העני לא ידע ממי לקח וקרו' לזה הוא הנותן לתוך קנפה של צדקה ולכך כופין ליתן לקנפה והקנפה לעניי אותה העיר בלבד כמו שכתב שם.

ונלמוד מכאן כי פשיש כמה בתי פנסיות בעיר ומחלקים ביניהם עניי העיר ויש קנפה בכל קהל וקהל כל מי שהיא קבוע להתפלל באיזה קהל מהם חייב לתת קנפה באותו קהל כי על דעת כן הם נותנים קנפה בכל קהל שיתחלק לעניי אותו קהל ולא לקהל אחר כמו קנפת בני העיר שאינה נותנת אלא לעניי אותה העיר וכן פשעושי' גדבות בקהל שאינו מספיק מה שנותנים בקנפה חייבים כל בני הקהל לתת מה שהתנדב כל א' לגזבר אותו קהל שהרי הוא כמו הקנפ' לחלק לעניים של אותו קהל וכן כל מה שמתנדבים בעלייתם לספר תורה בסתם צדקה הוא לעניי הקהל שהוא כי על דעת כן מתנדבים ואם אח' עוקר דירתו מן העיר חייב לתת כל מה שחייב לשעבר לקנפה או לכל מה שהתנדב בבית הפנסת אפי' מי שהלך בסחורה ופסקו עליו אנשי העי' שהלך שם צדקה הרי זה נותן לעניי אותה העיר אלא א"כ היו רבים שנותנים פאן וכשבאי' מביאין אותה עמהם כמו שכתבו המפרשי' ז"ל וכמ"ש פרק בני העיר וכל שכן פשהוא מבני עיר זה שאעפ"י שעוקר דירתו חייב ליתן כל מה שחייב מקנפה לצדקה והוא הדין למי שרוצה לקבוע בקהל אחר שבעיר אם יש לו רשות לזה שחייב לפרוע לגבאי כל מה שהתנדב שהרי כל קהל הם כמו עיר א' פיון שהעניים ידועים לכל קהל וקהל ואתאן לנ"ד על ראונו ושמעון שקנו מצות ס"ת של כל נדרי והמסיים והמתחיל בשמיני חג עצרת בכמה פרחים והחזיקו במצות הנז' שעשו אותם ואח"כ לסבה מה יצאו מב"ה לב"ה אחר או שרוצים לבנות ב"ה אחר לעצמם ולקרוביהם והנלוים עליהם דפשיטא שפול' חייבים לפרוע המצות שקנו וכל מה שחייבים לקנפה ולצדקה עד עת שיקבעו עצמם בבית הפנס' האחר או יעשו ב"ה אחר ובפרט בענין המצות שקנו הם חייבים פיון שכב' עשו המצוה שקנו כי אפילו בהקדיוט בעין זה שאמר לראובן ד"מ תניחני שאפנס לפרם שלך לאכול אשכול ענבים או ב' תאנים ואתן לך כסף א' ונכנס ואכל חייב לפרוע לו אפי' בדיבור אם אין בו אונאה והכא בהקדש אין אונאה בהקדש דכתיב לעמיתך וכ"ש שנודר מעות לעשות מצוה ועשא' אפי' בכמה פרחים חייב לפרועם בבית הפנסת שעשה המצוה כמו פוס של ברכה ששנה מ' זהובים ואפי' שלא היה עושה עדיין המצוה היה חייב לפרוע ויעשה כמו

מי שהקדיש שדה ופודין אותו דתנן בערוכין אמר אחד הרי היא עלי בעשר סלעים ואחד אמר בעשרים ואחד בל' וא' במ' ואחדבנ' חזר בו של נ' ממשכנים מנכסיו עד עשר וכן באחרים שחזרו ואם חזרו בבת א' משלשין ביניהם בשנה הרי שבאמירה לבד בהקדש חייבים וכן זה שאמר שיתן ג' או ה' פרחים חייב ליתנם ואינו יכול לחזור בו ואפ' שאח' קנה נותן ב' פרחים והוא הוסיף ונתן ג' אינו יכול להפטר פשיטתו אחד שהוסיף אלא חייב ליתן כל הג' ואינו פדין תוספת על שדה ההקד' שכבר פשט המנהג בקהלות שמכריזין על מצנה א' וא' נותן פרח וא' מוסיף על חבירו כבר נסתלק הראשון והשני חייב הכל ויעשה המצנה וכ"ש בשכב' עשא' כנ"ד שהוא חייב לפרוע באותו הקהל שעשה המצנה כי כל מה שנותני' על אלו המצות הוא לעניים ונכנס לקנפה פי לא היה מספיק בשום קהל מה שנותנים בכל שבוע או בכל חדש לקנפה כ"א בנדבות שמתנדבים פשעולים לס"ת ובמה שנותנים על עשיית מצות פאלו פי הכל לעניים וחיובים לתת כמ"ש סלע לצדקה אעפ"י שאינם אמרים בשעת הקניה של המצנה שמה שיתנו על עשייתה כבר הוא ידוע בכל הקהילות שהוא לעניים או לתלמוד תורה כמו שיסדרו הגבאים ולכן חייבים ראובן ושמעון לפרוע באותו בית הפנסת מה ששנדרו על עשיית אותן מצות וכל מה שחיובים מקנפה ונדבות וכן כל הנלוים אליהם לצאת מאותו בית הפנסת ולא לחנם נדרו מה ששנדרו על המצנה אלא לעשותה וכבר עשאוה ואם היתה חזרתם מנדרם קודם עשיית המצנה היו יכולים הגזברים לחזור ולהכריז על המצנה והיו אחרים מבני הקהל קונים אותה כמו שבא בשאלה ולא היו חייבים אלו ראובן ושמעון פי אם במה שישחרר ממה ששנדרו הם ולא היה כל כך הפסד לעניים אלא היו נותנים אותו החסרון אבל עתה אחר שכבר עשו המצות עבר יומן בטל קרבנם שאינם יכולים עוד למוכרם עד שנה אחרת ומפסידים העניים ואין צריך לומר מה שמתנדבים בבית הפנסת שהיא לאותו בית הפנסת אלא אפ' הצדקה שמתנדב אדם בסתם חוץ לב"ה שיתן אותה לב"ה שהוא מתפלל בו שהביא המרדכי פ' בני העיר שנסאל הר"מ על מי שאמר אם אשחק בקוביא אתן ה' זהובים לצדקה ועבר על נדרו ואמר ליתנם חוץ לעיר וכתב נראה לי דבר פשוט שיתנם בעירו והביא ראיות לדבריו וכל מי שהוא קבוע בבית הפנסת הנה ליה פעיר אח' ואינו יכול ליתן לקהל אחר כמו שכתבתי למעל' ומה שכתבו ז"ל שיכול האדם לישראל על מה ששנדר לצדקה כל זמן שלא יצא המעות מתחת ידו כמו שכתב פי"ד סי' רנ"ח הקא בנ"ד שעשה דבר המצנה שקנה כבר נתחייב במעות ששנדר והוי כמו כשנכנס ביד הגזבר דתו לא מצי לישראל עליו דאפ' בהדיוט פי האי גוונא חייב לשלם מה שהתנה עמו כמו שכתבתי למעלה.

גאם המבי"ט: שארה סא ילמדינו רבינו גר ישראל ראובן היה לו שטר חוב א' מסף מאה פרחים על לוי וזבולין לזמן קצוב בש"ח מצד סחורה שלקחו ממנו ומשמעון ונכתב ונחתם הש"ח בשם ראובן לבדו לסיבה דועה ביניהם שלא נתפרשה ואחר כמה ימים שנסכתב ונחתם הש"ח בא יהודה מצד שמעון וחלה פני ראובן בפני יחידי סגולה ובפני הלויים הנזכר' עצמם שהיו שם ובפני הסופר שכתב הש"ח הנז' שיקרע אותו הש"ח הנז' שיש לו על לוי וזבולין מסף המאה פרחים ויחלקהו לשתי שטרות' מסף חמשים פרחים כל שטר ושטר ויכתוב האחד על שמו והשני על שם שמעון וראובן היה מסרב לבלתי קרוע הש"ח הנכתב על שמו מכל סף המא' פרחי' לסיבה מה שלא נתפרשה כשנסכתב

הש"ח כנו' עד שְנָדָר לוֹ יְהוּדָה הַגִּזְזִי הַבָּא מֵעַד שְׁמֵעוֹן לְתַת לוֹ עֲשָׂרִים פְּרָחִים כְּדִי שִׁיתְפִּיֵּס וַיִּתְרַצֶּה לְחֻלְקַת הַשֵּׁט' וּלְכַתּוֹב ב' שְׁטָרוֹת כְּנו' וְעַדִּיִן הָיָה רְאוּבֵן הַנּוֹ' מִפְּצִיר עַד שִׁהְרָבָה עָלָיו רַעִי' הַסּוֹפ' וְהָאֲחָרִים הָעוֹמְדִים שָׁמָּה וּפְיִסוּהוּ וּנְתַרְצָה לָהֶם ע"מ שִׁיתְחַיֵּיב יְהוּדָה הַגִּזְזִי לְתַת הָעֲשָׂרִים פְּרָחִים לְרְאוּבֵן הַנּוֹ' בְּעַד שְׁמֵעוֹן וְאִזּוֹ נִתְחַיֵּיב יְהוּדָה הַנּוֹ' בְּפָנֵי הַסּוֹפֵר וְהָעוֹמְדִים שָׁמָּה עַל הָעֲשָׂרִים פְּרָחִים לְרְאוּבֵן מֵעַד שְׁמֵעוֹן וְחִזֵּר מִיַּד הַסּוֹפֵר וְקָנָה שְׁנֵית מְלוּי וְזָבּוּלוֹן הַחַיִּיבִים הַנּוֹ' לְחַיִּיבָם בְּסוֹף הַמָּאָה פְּרָחִים בְּשָׁנֵי שְׁטָרוֹת כָּל א' מִחֲמָשִׁים פְּרָחִים אֶחָד עַל שֵׁם רְאוּבֵן וּא' עַל שֵׁם שְׁמֵעוֹן וְנִקְתְּבוּ הַשָּׁנֵי הַשְּׁטָרוֹת וְנִחְתְּמוּ כְּדִין וְכַשּׁוּרָה וְנִמְסְרוּ כָּל אַח' לְבַעֲלָיו וַיֵּשׁ כְּתִיבַת יָד וְנִחְתִּימַת הַסּוֹפֵר וְעַד א' עָמוּ מִגִּידִים וּמְעִידִים הָיִיתָ כָּל הַנּוֹ' אֶמֶת וַיִּצִיב שְׁעָבַד בְּפָנֵיהֶם וְנִפְטְרוּ רְאוּבֵן וַיְהוּדָה לְבֵית עוֹלָמָם וְחַיֵּי לְרַבְּנָן וְלָכֵל יִשְׂרָאֵל שְׁבָקוּ וּבָאִים עִתָּה יוֹרְשֵׁי רְאוּבֵן לְתַבּוּעַ מִיּוֹרְשֵׁי יְהוּדָה הַגִּזְזִי' הָעֲשָׂרִים פְּרָחִים שְׁנֵיתְחַיֵּיב יְהוּדָה אֲבִיהֶם לְתַת לְרְאוּבֵן בְּעַד שְׁמֵעוֹן כַּנֶּזֶק יוֹרְשֵׁי יְהוּדָה טוֹעֲנִים וְאוֹמְרִים שְׁגָם שִׁיחֵהָ הָעֲנָנִי כִּי אֵינוֹ פְּתוּב בְּעֵדוֹת הַסּוֹפֵר וְהָעַד הָאֲחָר הַפְּתוּב עָמוּ וְהִתְחַתּוּם עָמוּ שְׁקִנּוּ מִיְהוּדָה אֲבִיהֶם עַל חוּב הָעֲשָׂרִים פְּרָחִים בְּעַד שְׁמֵעוֹן כ"א שְׁחָזְרוּ שְׁנֵית לְקָנוֹת מְלוּי וְזָבּוּלוֹן הַחַיִּיבִים הַנּוֹ' לְכָל פְּדִי שִׁיתְחַיֵּיבוּ בְּשָׁנֵי שְׁטָרוֹת א' לְרְאוּבֵן וְאֶחָד לְשְׁמֵעוֹן כָּל א' מִסּוֹף חֲמִשִּׁים פְּרָחִים וּא"כ מָה שְׁנֵיתְחַיֵּיב יְהוּדָה עַל הָעֲשָׂרִים פְּרָחִים דְּכָרִי' בְּעָלְמָ' נִינְהוּ שְׁהָרִי לֹא קָנוּ מִיָּדוֹ כַּנֶּזֶק וְלָכֵן יוֹרְשֵׁי מוֹרָה צָדֵק בָּאִי זֶה הַדֶּר' יִשְׁפֹּן אֹרֶם אִם יִתְחַיֵּיב יְהוּדָה וַיּוֹרְשֵׁי בְּסוֹף עֲשָׂרִים פְּרָחִים הִלְלוּ לַיּוֹרְשֵׁי רְאוּבֵן וַיְהִי יְכוּלִים יוֹרְשֵׁי רְאוּבֵן לְגַבְּתָם מִיּוֹרְשֵׁי יְהוּדָה אוֹ מִשְׁמֵעוֹן כְּדִין אוֹ לֹא.

וּשְׁכָרוּ כְּפוּל מִן הַשָּׂמִים: תְּשׁוּבָה יֵשׁ דְּבָרִים פְּיוּצָא בְּשִׂאָלָה זֹאת שְׂאִינָם צְרִיכִין קִנְיָן אֶלָּא הַדָּב' נִגְמַר בְּהַשְׁלַמַת קִיּוּם הַדִּבְעוֹר כְּמוֹ דִּינֵי שְׁלִיחוֹ וּשְׁכִירוֹ' פּוֹעֵל שְׂאִינָם צְרִיכִים קִנְיָן שְׂאִם שְׁלַח אָדָם אֶת חֲבִירוֹ שִׁיקָנָה לוֹ דְּבָר אוֹ יִמְכֹּר לוֹ דְּבָר פִּינּוֹן שְׁקָנָה אוֹ מְכָר כְּמוֹ שְׂאֵמֵר לוֹ אֵינוֹ יְכוּל לְחַזֵּר בּוֹ וְלוֹמַר נִחְמַתִּי מִמָּה שֶׁעָשִׂיתִי אוֹתָךְ שְׁלִיחַ כִּי לֹא נִטְלֵיתִי קִנְיָן וְדְבָרִים בְּעָלְמָא הָיוּ אֶלָּא חַיִּיב לְקַיֵּם דְּבָרֵי שְׁלִיחוֹ שֶׁהוּא כְּמוֹתוֹ פִּינּוֹן שֶׁעָשָׂה כְּבָר שְׁלִיחוֹתוֹ גַּם אִם הִתְנָה לִיתֵּן לוֹ כֶּף וְכֶף עַל שְׁלִיחוֹתוֹ חַיִּיב לְתַת לוֹ מָה שֶׁהִתְנָה פִּינּוֹן שֶׁעָשָׂה כְּבָר שְׁלִיחוֹתוֹ עַל תְּנָאֵי כֶּף וְכְמוֹ שֶׁפָּתַח הַרְמָב"ם ז"ל פֶּרֶק רֵאשׁוֹן מֵהִלְכוֹת שְׁלִיחוֹתֵי הָאוֹמֵר לְשְׁלִיחוֹתוֹ צָא וּמְכֹר לִי כו' וְכָל מַעֲשָׂיו קִיּוּמִים וְאֵין הָעוֹשֶׂה שְׁלִיחַ צָרִיף קִנְיָן וְלֹא עֲדִים אֶלָּא בְּאֲמִירָה בְּלִבָּד כו' וּבְפֶרֶק שְׁנֵי פְתַח הַסְּרִסוֹר שְׁלִיחַ הוּא אֶלָּא שֶׁהוּא נוֹטֵל שְׁכָר שְׁלִיחוֹתוֹ לְפִי אִם שָׁנָה דַּעַת הַבְּעָלִים ע"כ וְכִינּוֹן שֶׁהוּא שְׁלִיחַ אֵין צָרִיף קִנְיָן גַּם עַל מָה שֶׁהִתְנָה לִיתֵּן לוֹ וְכֵן הֵבִיא דְּבָרֵי בְּחֻנְשׁוֹן הַמְּשַׁפֵּט סִי' קפ"ג וְקפ"ה וּבְסִי' ע"ג הֵבִיא תְּשׁוּבָה הָרֵא"ש ז"ל עַל מִי שֶׁהָיָה לוֹ מִשְׁכּוֹן מִחֲבִירוֹ וְכִשְׁהִגִּיעַ הַזְּמַן אָמַר לוֹ צָא וּמְכָרוּ וְהִלְךְ וּמְכָרוּ אִם יְכוּל בְּעַל הַמְּשַׁכּוֹן לֹמַר לוֹ לֹא פִּינְוֵיתִי אֶלָּא לְדַחוּתָךְ שְׁלֹא הִקְנִיתִי לָךְ וְכַתּוּב דְּבָר פְּשׁוּט הוּא אִם אָמַר אָדָם לְחֲבִירוֹ מְכֹר חֶפְצִי זֶה וְטוֹל הַדָּמִים וּמְכָרוּ שְׂאִין צָרִיף קִנְיָן שְׁלֹא הַזְּזָה קִנְיָן אֶלָּא לְקַיֵּם מְכָר אוֹ מִתְּנָה אוֹ שְׁכִירוֹת אֲבָל כְּשֶׁאָדָם מְצָנָה לְחֲבִירוֹ לַעֲשׂוֹת דְּבָר פְּלוּנִית וְעָשָׂה צוּוּיֹו אֵין צָרִיף קִנְיָן עַכ"ל וְכֵן לַעֲנִין שְׁכִירוֹת אִם שְׁכָר פּוֹעֵל לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה פִּינּוֹן שֶׁהִתְחַיֵּל בְּמְלָאכָה נִתְקַיֵּם בִּינְיָה' הַשְּׁכִירוֹת וְכְמוֹ שֶׁפָּתַח הַרְמָב"ם ז"ל פֶּרֶק ט' מֵהִלְכוֹת שְׁכִירוֹת בַּד"א כְּשֶׁלֹּא הִלְכוּ אֲבָל הִלְכוּ הַחֲמִירִין וְלֹא מְצָאוּ וְכו' אִם לֹא בִּקֵּר נוֹתֵן לָהֶם שְׁכָר וְכַת' בְּעַל הַמְּגִיד מְשָׁנָה דְּוָקָא הִלְכוּ הֵם עֲצָמָם שְׂאִין נִתְקַיֵּם בִּינְיָה' הַשְּׁכִירוֹת שְׁכִירוֹת פּוֹעֲלִים נִגְמַר בְּהַתְּחַלַּת מַעֲשֵׂהָ כו' ע"כ דְּדוּקָא בְּשׁוֹכֵר בֵּית

או בַּהֵמָּה צָרִיף חֲזָקָה או מְשִׁיכָה אֲבָל שׁוֹכֵר אֲדָם לְמִלְאכָתוֹ תְּלוּי בְּהִתְחַל' הַמְּלָאכָ' וְאָפִי
שְׁלֵא גְמָרָה כְּגוֹן שְׁלֵא מְצָא שָׁם וְלֹא הִבִּיא או לֹא הִנְצִירָהּ מֵה שֶׁהִבִּיא נוֹתֵן לוֹ שְׁכָרוֹ שְׁלֵם
כְּמוֹ שֶׁפֶתַב שָׁם וּבְחֻשׁוֹן הַמְשַׁפֵּט סִי' שְׁל"ה וּכ"ש פְּשָׁטֵם' הַמְּלָאכָה כְּמוֹ שֶׁהִתְנָה וְהוֹעִיל
שְׁחִיב לְשֵׁלֵם לוֹ מְשֵׁלֵם וְלֹא זֶה בְּלִבְד אֲלֵא אִפִּי' שְׁלִיחוֹת דְּבָרִים אִם קִיָּים הַשְּׁלִיחַ לְדַבֵּר
מֵה שְׁצוּהָ הַמְשַׁלֵּחַ חִיב לְשֵׁלֵם לוֹ מֵה שֶׁהִתְנָה עִמּוֹ כְּדִמְשַׁמַּע מִמִּתְנִיתִין דְּקִדּוּשֵׁין פ' הָאוֹמֵר
עַל מְנַת שְׁאֲדַבֵּר עָלֶיךָ לְשֵׁלֵטוֹן כּו' מְקַוְדָּשֵׁת וְאָמְרִי' בְּגִמְרָא וְהוּא שְׁנַתֵּן לֵה שְׁוֵה פְּרוּטָה
דַּע"מ תְּנָאָה מְשַׁמַּע וְאִם אָמַר בְּשִׁכְרָה שְׁאֲדַבֵּר עָלֶיךָ לְשֵׁלֵטוֹן אֵינָה מְקַוְדָּשֵׁת מְשׁוּם דִּישְׁנָה
לְשִׁכִּירוֹת מִתְחַלָּה וְעַד סוּף וְהוּא לִיה כְּמִלְוָה אֲבָל אֵי אֵינָה לְשִׁכִּירוֹת אֲלֵא לְבִסוּף הוּא
מְקַוְדָּשֵׁת וְאֵי נְמִי יִשְׁנָה לְשִׁכִּירוֹת וְכו' הָא דְאֵינָה מְקַוְדָּשֵׁת הוּא מְשׁוּם דְּהוּי כְּמִלְוָה
כְּדָאֲמַרִּין אֲבָל מְמוּנָא הוּי וְחִיבָת לְשֵׁלֵם לוֹ מֵה שְׁדַבֵּר עָלֶיךָ לְשֵׁלֵטוֹן הָרִי שְׁאָם אִמְר' לוֹ
דְּבַר לִי עָלִי לְשֵׁלֵטוֹן או פִּינְצָא בְּזֵה וְדַבֵּר מֵה שְׁנִצְטוֹן' חִיב לְשֵׁלֵם וּבְהִגָּהוֹת מְרַדְכִי כְּתַב
מַעֲשֵׂה בְּרָאוּבֵן שְׁתַּבַּע מְשַׁמַּעוֹן תֵּן לִי עֲשֶׂרָה זְהוּבִים שְׁנִדְרָתָ לִי שְׁאֲדַבֵּר עָלֶיךָ לְשֵׁר וְלֹא
הָיָה שׁוּם קִנְיָן וְהַשִּׁיב הַמּוֹרָה שְׁחִיב לְתֵּן לוֹ דְּהָנָה לִיה כְּפּוֹעֵל וְאֵין צָרִיף קִנְיָן וְכו' דְּנִרְאָה
שִׁישְׁלֵם כָּל מֵה שֶׁפֶסֶק לְתַת אֲפִילוֹ יוֹתֵר מִכְּדִי טוֹרְחוֹ וְכִמוֹ שֶׁכְּתוּבוֹ הַתּוֹסְפוֹת גְּבִי שְׁכָרוֹהוּ
לְהִבִּיא תְּפּוּחִים לְחוּלָה דְּמְשַׁמַּע יוֹתֵר מִמֵּה שֶׁהָיָה רְאוּי לְשׁוֹכְרוֹ מְדַקְאֵמֵר נוֹתֵן לוֹ שְׁכָרוֹ
מְשֵׁלֵם וְכְתוּב בְּהִגָּהָ פ' ט' מֵהִלְכוֹת שְׁכִירוֹת פ' ה'ר' חֲזַקִּיָּה דְּוָקָא אִם עָסוּק בְּמִלְאכָה
שֶׁהִפְסִיד כ"כ אֲזַ נוֹתֵן לוֹ שְׁכָרוֹ מְשֵׁלֵם אִפִּי' יוֹתֵר מִכְּדִי טוֹרְחוֹ הִרְבָּה אֲבָל אֵי לֹאוֹ הָכִי לֹא
תֵּן אֲלֵא שְׁכָר טוֹרְחוֹ דְּדָמִי לְבוֹרַח מִבֵּית הָאִסוּרִים וְכו' וְטַעְמָא דְּהוּי מְסוּכָן וְחִיב הַסְפֵן
לְהַצִּיל וְיִטוּל שְׁכָר טוֹרְחוֹ וְא"כ מְצוּהָ לְהִבִּיא רְפוּאָה לְחוּלָה אֲבָל בְּכָל שְׁאָר מְלָאכּוֹת חִיב
לְתַת בְּכָל אֲשֶׁר הִתְנָה וְהוּר"מ בְּס"י כ"ב לְסַפֵּר גְּזִיקִין נִסְתַּפֵּק בְּשִׁכְרָה שְׁדָכָן אִם יֵהִיב לִיה
כָּל מֵה שֶׁהִתְנָה או שְׁכָר טוֹרְחוֹ לְבַד וְכְתַב שָׁם דְּבִא"ז פֶּסֶק בְּשֵׁם רַבִּינוּ שְׁמַחָה דְּשְׁכָר
שְׁדָכְנוֹת רְגִילִין לְתַת הִרְבָּה יוֹתֵר מִכְּדִי טוֹרְחוֹ וּבְהַשְׁבָּעַת שְׁדִים עַל דְּבַר גְּנִיבָה פֶּסֶק ר"י
לְתַת לוֹ כָּל אֲשֶׁר הִתְנָה וְכֵן בְּס"ה בְּשֵׁם רַבִּי' יְהוּדָה דֵּה"ה רְפוּאוֹת דְּרַף לְתֵּן דָּמִים מְרֻבִּי'
וְכֵן נִמְצָא בְּתוֹסְפוֹת פֶּרֶק מִי שְׁמַת אֵהָא דְּהַמְבַּשְׁרָנִי בְּמָה נִפְטֵר רַחֲמָה כּו' דְּנִרְאָ' דְּהִינּוּ
כְּמוֹ שְׁכָר אֲמִירָה דְּאֲמִירָ' פֶּרֶק אֵיזְהוּ גִשְׁףָ דְּשִׁקִּיל אִם אָמַר לִפ' שְׁיִלְוָהוּ וּמִהֵתֵם הוּא דְּיִיק
ר' אֵהָנִי סְרוּר דְּשִׁקִּיל מִן הַדִּין כּו' דְּאִסְמַכְתָּא לִיכָא וְכו' ע"כ מְכָל הַדִּין מְשַׁמַּע דְּבַשְׁכָּר
אֲמִירָה חִיב לְשֵׁלֵם אִפִּי' בְּלֹא קִנְיָן וְאִם כֵּן בְּנִדּוֹן דִּינּוֹ שֶׁהִתְנָה וְנִדְר' יְהוּדָה לְתַת לְרָאוּבֵן
עֲשָׂרִים פְּרָחִים עַל שְׁיִתְרָצָ' שְׁיִכְתְּבוּ שְׁנֵי שְׁטָרוֹת מִחֲמַשִּׁים פְּרָחִי' כָּל א' וְא' וְיִתֵּן הָא' לִיד
שְׁמַעוֹן שְׁיִוְכַל לְגַבּוֹת בּוֹ הַחֲמַשִּׁים פְּרָחִים מְלוּי וְזַבּוּלוֹן חִיב לְתַתֵּם לוֹ פִּינּוֹן שְׁקִיָּים רָאוּבֵן
מֵה שֶׁהִתְנָה עִמּוֹ יְהוּדָה דְּזָכוֹת הוּא לְשַׁמַּעוֹן שְׁיִכְתְּבוּ הַחֲמַשִּׁים פְּרָחִים עַל שְׁמוֹ שְׁיִוְכַל הוּא
עֲצָמוֹ לְגַבּוֹתֵם מְלוּי וְזַבּוּלוֹן מֵה שְׁלֵא הָיָה יְכוּל קוֹדֵם וְגַם שְׁמָא לֹא הָיָה כָּל הַחֲמַשִּׁי' שֶׁל
שְׁמַעוֹן אֲלֵא מְקַצְתֵם וְלָכֵן הָיָה נוֹתֵן יְהוּדָה לְרָאוּבֵן הַעֲשָׂרִים פְּרָחִים כְּדִי שְׁיִכְתְּבוּ לוֹ בְּשְׁמוֹ
כָּל הַחֲמַשִּׁים או לְסִיבָה אַחֲרַת שְׁלֵא נִתְפָּרְשָׁה כְּמוֹ שֶׁפֶתַב בְּשִׁאֲלָה וְגַם הָיָה צָרִיף
לְחַלוֹת פְּנֵי לוֹי וְזַבּוּלוֹן שְׁיִתְרָצוּ לְעֲשׂוֹת עָלֵיהֶם שְׁנֵי שְׁטָרוֹת בְּמִקּוּם שְׁטֵר אֶחָד אִפִּי' לֹא
כ"ש לְשֵׁנֵי בְּנֵי אֲדָם וְאָפִי' לֹא הָיָה מְגִיעַ לְשַׁמַּעוֹ' שׁוּם הִנָּאָה בְּזֵה כִּי גַם רָאוּבֵן כְּשֶׁהָיָה
גּוֹבָה כָּל הַמָּאָה הָיָה נוֹתֵן לוֹ חֶלְקוֹ אִפִּי' הַ נוֹתֵן לוֹ מֵה שֶׁהִתְנָ' כְּמוֹ מִי שֶׁהִבִּיא לְצוּרָה חוּלָה
וְלֹא הִנְצִירָהּ כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב לְמַעַל' וְכֵן עַל שְׁאֲדַבֵּר עָלֶיךָ לְשֵׁלֵטוֹן פִּינּוֹן שְׁדַבֵּר מֵה שְׁצוּהָ לוֹ
חִיב לְתַת לוֹ מֵה שֶׁהִתְנָה עִמּוֹ וְאֵינוֹ יְכוּל לּוֹמַר לוֹ לֹא הוֹעִיל לִי מֵה שְׁדַבֵּרָתָ פִּינּוֹן שְׁלֵא

התנה אלא על הדיבור לבד וכמו שכתבו התוספות ואינה יכולה לומר למלאכה זו לא הייתי חפצה ודברים אלו לא חפצתי ואפני הנה השכר מרובה כמו מה שכתוב למעלה שגדר עשרה זהובים על שידבר עליו לשר ומסתמא הנה מועיל לו הדיבור יותר מן העשרה זהובי שהנה נותן לו והשר לא הנה מרובה לעשות כי אם על ידי זה וכן בגדון דידן ראובן רצה והרצה את לוי וזבולון לכתוב לשמעון ש"ח בפני עצמו הפל ע"י יהודה לכן חייב יהודה לשלם מה שהתנה עמו ואפני לשמעון עצמו לא התנה עמו אלא יהודה מסתמא לא התנה אלא על דעת שמעון שאמר לו שיתנה והוא יהיה חייב לפרוע ליהודה מה שהתנה עם ראובן כי שלוחו הנה ועשה שליחותו ואפני עשה הדבר מעצמו מסתמא לא לחנם עשה אלא לאיזו פנונה של תועלת לו או לשמעון וחייב יהודה לשלם לראובן מה שהתנה עמו כיון שעשה ציווי וכן שמעון ליהודה כמו מי שאמר לחבירו אמר לפלוני שילן ואתן לה דינר שהוא מותר משום רבית וחייב ליתן לו כדאמרי ש"כר אמירה הוא דשקיל ועכשיו שמתו יהוד' וראובן אם מת ראובן קוד' הוי מתמלנה בס"י לנה ואפני הנה ש"ח ביד יורשי ראובן היו נשבעים ליורשי יהודה הלנה שבועת היורשים שלא פקדנו אבא ואם מת יהודה בס"י ראובן הוי מת לנה בס"י מלנה ואח' כה מת מלנה דאין אדם מוריש שבועה לבניו וכשמת מלנה קודם ואין ש"ח ביד יורשיו בגדון דידן אם הדבר ידוע שלא פרע יהודה לראובן ואין לו וליורשיו טענה אלא שהיו דברי בעלמא בלא קנין חייבי יורשיו לשלם מנכסיו וכן יכולי לתבוע משמעון שיקבל חרם שלא שלח הוא את יהודה להתנות עם ראובן מה שהתנה והוא ישלם: ועוד אני אומר דכיון שעל ידי תנאי זה שהתנה יהודה עם ראובן נתרצו לוי וזבולון לעשות שטר חוב של חמשי סולט' עליהם לשמעון ונטלו קנין מזה ונגמר הענין חייב יהודה לשלם מה שהתנה על שיתרצה שיעשה הש"ח בשם שמעון ונעשה בקנין ונתחייב יהודה בקנין זה לשלם ודמי למה שכתבו המפרשי הרא"ם והרמב"ם ז"ל ונהביאו הרב בעל המגיד משנה פ"ק כ"ג על לנה שהביא בידו ש"ח שהוא חייב לפלוני מנה וטען שמדעת פלוני כתבו שפופין אותו להלוו' לו כיון שנתעבדו לו נכסי לנה בחליפין מעכשיו והכא נמי בגדון דידן נשתעבדו נכסי לוי וזבולון לשמעון על יד ראובן מדעת יהודה שליח שמעון וחייב יהודה לשלם לראובן מה שהתנה עמו כיון שנטלו קנין לוי וזבולון ברצון יהודה ועשו הש"ח עליהם כמו שרצה יהודה ואפני לדעת הרשב"א ז"ל שחלוק בזה בגדון דידן נראה שיהיה נאם הצעיר המבי"ט: כפי ענין השאלה נראה כי מה שכתב הש"ח בשם ראובן לבדו אעפ"י שלוי וזבולון לקחו בסחורה מראובן ומשמעון הנה מפני שהיה לו לראובן חלק יותר במאה פרחי ממה שהיה לשמעון ועל זה לא הנה רוצה ראובן לחלוק השטר ולהודות שהיו החמשים פרחים לשמעון ועל זה בא יהודה מצד שמעון שנתפטר עם ראובן שיתן לו עשרים פרחים כדי שיחלקו הש"ח של מאה לשנים ויתן ש"ח של חמשים ביד שמעון ששיערו שהיה לו לראובן באותו הש"ח שבעים פרחים ושמעון ל' או שהיה חייב שמעון לראובן עשרים פרחים ונתחייב יהודה לפורעם לו וישאר חצי החוב של מאה פרחים לשמעון וכתבו לו לוי וזבולון שהיו חייבים לשמעון חמשים פרחים וזו היא הסיבה ידועה ביניהם שלא נתפרשה בשטר בפני העדים: ואחר שעל דבר יהודה שנתחייב למת לראובן עשרים פרחים ונקרע השטר אותו של מאה שהיה לו לראובן על לוי וזבולון ונעשה ש"ח שהיו חייבים חמשים מן המאה לשמעון נתחייב יהודה בדין לפרוע לראובן

העשרים פרחים כמו שכתוב בפ"ד בארנפה וכיון שמת ראובן ואחר כך מת יהודה אין ליורשי יהוד' טענה אחרת לפטור עצמם כי אם שלא נטל אביה' קננו על פשרה זו פנראה שמוזדים שלא פרע חייבים לפרוע מנכסי אביהם ליורשי ראובן כמו שכתוב בפ"ד כי מסתמא יהודה נתפרע משמעון העשרים פרחים שנתחייב לפרוע לראובן אחר שיתן לשמעון הש"ח של חמשים פרחים ואפילו שלא פרע לו חייבים יורשי יהודה לפרוע ליורשי ראובן והם יתבעו משמעון מה שפרעו הם העשרים פרחים בשביל מה שנתחייב יהודה אביהם על הש"ח של חמשים פרחים שנתחייב לפרוע הכ' פרחים כי די שישלך הש"ח לתצאין אלא שיהיה נאמן שמעון לומר שפבר פרע לאביהם כמש"ה שם נאמן לומר שפרע לאביהם יהודה ובשבועה או אם היה טוען שיהוד' שלא מדעתו נתפטר לתת העשרים פרחי' כי הוא לא היה חייב לראובן שום דבר שחצי השטר היה שלו ואפ' שהיה חייב שום דבר הוא לראוב' היה ענין זה פורע חוב חבירו שלא מדעתו דהוי כמכרי' אבי כו' ויעמדו לדין על זה ואפ' הכי היה חייב יהודה לפרוע לו אותם העשרים פרחים שעליהם נתרצה ראובן לחלוק השטר וכמו שכתוב בפ"ד שאפילו עשה הדבר מעצמו חייב ואם יטענו יורשי יהודה כי שמעון אביהם פרע לראובן העשרים פרחים אעפ"י שלא נטל קננו יתחייבו שבועה או יקבלו חרם שלא ידעו שפרע אביהם או לאו שאם ידעו שלא פרע חייבים הם לפרוע וגם יכולים לתבוע משמעון אם לא ינפו מיורשי יהודה ונתחייב שמעון לקבל חרם שלא היה יהודה שלוחו ואלא היה חייב לראובן שום דבר מחצי החוב וחצי החוב היה שלו ואם היה שלוחו יקבל חרם שפבר פרע לו העשרים פרחים הכלל שאם יטענו יורשי יהודה שלא פרע אביהם מפני שלא נטל קננו חייבים לפרוע ואם יטענו שמא פבר פרע יקבלו חרם שאינם יודעים אם פרע אם לאו ואחר כך ילכו לשמעון ויקבל חרם כמו שכתוב למעלה: שאלה סב ילמדנו רבינו גר ישראל ראובן מוכס א' ממוכסי המלך יר"ה שנפטר וחי לרבנו ולכל ישראל שבק והניח אחריו חובות וחרובה א' בצידון אחורי בית הכנסת והניח בנות ובזמן נשואי הא' מהן לשמעון נתנו לו בנדונאי מירושת אביה שליש החובות שהם וחצי החורפה שהיא וכתבו ונתנו כתב זכרון ביד שמעון קודם שנכנס לחופה עם בת ראובן הנזכר מהסד שנתנו לו בנדוניית אשתו וזה לשונו אות באות על דבר החובות של ראובן נ"ע אשר נשאר במקום פלוני כל מה שיגבה מהם השליש הוא לחתן שמעון אשר יזכה בו מצד אשתו הפלה פלונית בת ראובן הנ"ל גם החורב' של צידון של ראובן הנ"ל החצי הוא של החתן הנ"ל מצד אשתו הפלה וכאשר יזכה החתן הנ"ל בשום דבר מהענינים הנ"ל בין בשליש החובות הנ"ל בין בחצי החורפה כל מה שיגבה ויעלה בידו מן הדברים הנ"ל יהיה מחויב לכתוב הסד שהוא לכתובת הפלה הנ"ל ולהוסיף עליו התוספת כמנהג על כל והיה נודע לכל שבזמן פטירת ראובן לא היה חייב שום דבר למלכות מהמכס שהיה בידו כי פבר פרע הפל בחייו וקם אחרי פטירתו האימין שהיה עמו והעליל על ראובן שהיה חייב למלכות ושלח יד בחורפה שהיא למוכרה וכראוי ראשי ק"ק צידון שהיה רוצה למוכרה חששו שמא יקנה אותה שום ישמעאל או שום אדם ויגיע אליהם ח"ו הגזק ונזק מצד היותה סמוכה לב"ה שלהם וקמו הם וקנאוה מן האימין על ידי הערפאות בסד שנתפשרו עמו ועתה קם שמעון וערער על חצי החורפה שהיא היותה שלו מצד ירושת אשתו פנ"ל וחקימו ראובן הנ"ל

לא הָיָה חַיִּיב לַמַּלְכוּת דָּבָר וְהָאִימִין בְּעֲלִילָה בָּא עָלֶיהָ וְשָׁלַח בָּהּ יָד וְרָאשֵׁי הַקְּהֵל שִׁקְנָאוּהָ קָנוּ דָּבָר שְׁלֵא הָיָה זְכוּת לְמוֹכַר בָּהּ פִּי בְּעֲלִילָה בָּא עָלֶיהָ וּקְנִייתָם אֵין קְנוּי וְאִינְהוּ דְאַפְסִידוּ אֲנַפְשֵׁיהוּ יוֹרִינוּ מוֹרְנוּ מוֹרָה צָדֵק אִם זוֹכָה שְׁמֵעוֹן בְּטַעֲנָתוֹ לְקַחַת חֲצֵי הַחֹרֶבֶה מִיַּד רָאשֵׁי הַקְּהֵל אוֹ לָאוּ וְאִם יִהְיֶה שְׁזָכוּ בָּהּ הַקְּהֵל אִם יָכוֹל לְסַלֵּק בְּסֻכּוּם דְּמִיָּהֶם שְׁנַתְּנוּ הֵם בְּעֵדָה לְאִימִין בְּעֵצָמָם אוֹ אִם יָכוּלִים הַקְּהֵל לִיקַח מִמֶּנּוּ בְּעֵדָה הַסֵּף שְׁיִרְצוּ פְּדֵי לְתַתָּה לּוֹ וְאַפִּילוּ שְׁיִהְיֶה יוֹתֵר הַרְּבֵה מֵהַסֵּף שִׁקְנָאוּהָ וְשָׁכְרוּ כְּפוּל מִן הַשָּׁמַיִם: תְּשׁוּבָה אַעפ"י שְׁהֵינָה יָדוּעַ בֵּין הַיְּהוּדִים שְׁלֵא הָיָה חַיִּיב שׁוּם דָּבָר רְאוּבֵן לְמִלָּךְ אִם בְּדִינֵיהֶם נִמְצָא שְׁהֵינָה חַיִּיב וְנִתְּנוּ לּוֹ רִשׁוּת לְאִימִין שְׁיִמְכְרֶנָּה אֵין יְכוֹלֵת בְּיַד שְׁמֵעוֹן לְהוֹצִיאָהּ מִיַּד הַקְּהֵל וְאַעפ"י כֵּן אִם יָדוּעַ בֵּין הַיְּהוּדִים שְׁלֵא הָיָה חַיִּיב רְאוּבֵן לְמִלָּךְ שׁוּם דָּבָר יָכוֹל שְׁמֵעוֹן לְסַלֵּק אֶת הַקּוֹנִים כְּשֵׁיטָן לָהֶם סֻכּוּם מַה שְׁנַתְּנוּ עָלֶיהָ פִּי מִסְתַּמָּא קְנָאוּהָ בְּזוּל: שְׁאַלָּה סָג מַעֲשֵׂה שְׁהֵינָה פֶּה הָיָה שְׁאִישׁ א' מְאַנּוּסִי הַזְּמַן מֵת שָׁם בְּפִרְאֲנִקִּיא בְּגִיּוֹת זֶה כְּפִמָּה יָמִים וְשָׁנִים וּבְשָׁעָה מִיָּתְתוֹ צָנָה וּמָסַר לְאַשְׁתּוֹ קֶצֶת מְעוֹת וְאָמַר לָהּ שְׁתַּתְּנִי פֶּה בְּשִׁאלוֹנִיקִי לְיִוְרָשְׁיִי הַקְּרוּבִים לּוֹ וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בָּאָה הָאִשָּׁה הַנְּזָכֵר פֶּה בְּשִׁאלוֹנִיקִי וְהִבִּיאָה עִמָּה הַמְּעוֹת הַנּוֹ' וְנִקְרָאת שְׁמָה רִיבָא וַיְהִי פִּי בָּאוּ לָהּ יָמֵי פְקוּדָתָהּ שְׁנִפְטָרָה לְבֵית עוֹלָמָה מְסָרָה הַמְּעוֹ' הַנּוֹ' בְּיַד ב"ד ק"ק מְאִיּוֹר יצ"ו פְּדֵי שְׁתַּתְּנוּם לְיִוְרָשֵׁי הַמֵּת הַנּוֹ' הַקְּרוּבִי אֵלִיו וַיְהִי בְּהַמְּשֵׁף הַזְּמַן בָּאָה בַּת א' מִן הָאִישׁ הַנּוֹ' הַנְּפֻטָר בְּעַל הַמְּעוֹת וְשְׁאַלָּה בְּרִוְשָׁתָהּ פִּי הִיא יוֹרֶשֶׁת לְהֵיוֹת פִּי לֹא הָיָה לְאִישׁ הַנּוֹ' פִּי אִם ב' בְּנוֹת וְלִכֵּן ק"ק מְאִיּוֹר נִתְּנוּ לָהּ חֵלֶק בְּרִוְשָׁתָהּ לָהּ וּלְכַנָּה אֲשֶׁר עִמָּה וְנִשְׁאַר בְּיָדָם שְׁאֵרִית הַמְּעוֹת בְּאֲנָמְרָם שְׁהִיוּם אוֹ לְמַח' תְּבֵא אַחוֹתָהּ אוֹ זְרַעָה וְיִקְחוּ שְׁאֵרִית הַמְּעוֹת פִּי לָהֶם מִשְׁפֵּט הַיְּרֻשָּׁה וַיְהִי פִּי עָבְרוּ שָׁם הַיָּמִים בָּאָה בַּת בַּתּוֹ הַב' שֶׁל הָאִישׁ הַמֵּת הַנּוֹ' וְהִבִּיאָה בַּת נְעֵרָה עִמָּה וְתַבְּעָה שְׁאֵרִית הַמְּעוֹת בְּאוּמְרָה שְׁהִיא יוֹרֶשֶׁת הַשְּׁאֵרִי' הַנְּמַצָּאת וְאָמַר לָהּ הַקְּהֵל שְׁיִדְעוּ נְאֻמָּנָה שְׁהֵינָה לָהּ אֶח זָכָר וְהוּא הוּא הַיּוֹרֶשׁ הָאֲמִיתִי שְׁבִמְקוֹם זָכָר אֵין הַנְּקַבָּה יוֹרֶשֶׁת וְלֹא הָיָה רוֹצִים לְתַת לָהּ מְאוּמָה פִּי אִם לְתַת הַמְּעוֹת בְּיַד הַיּוֹרֶשׁ הָאֲמִיתִי כְּאֲשֶׁר צָנָה הַמֵּת הַנּוֹ' וַיְהִי כְּרָאוּת בַּת הַבַּת הַנּוֹ' אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הַתַּחֲנִּנָּה לְפָנֵי הַק"ק הַנּוֹ' בְּאוּמְרָה שְׁהֵינָה לָהּ בַּת נְעֵרָה שְׁהִגִּיעָה לְפִרְקָה וְהִיא נִצְרָכָה לְנִדּוּנֵיהֶתָּה פִּי הִגִּיעַ זְמַן נִישׁוּאָיָהּ וְאִזְ הַק"ק יַחַד עִם הַחֲכָם הַשְּׁלֵם אֲשֶׁר בְּתוֹכָ' נִתְּנוּ לְבַת הַנְּעֵרָ' הַנּוֹ' שְׁנַיִם אֲלָפִים לְכַנִּי' ע"מ וְתַנְאִי שְׁתַּתְּחִיב הַנְּעֵרָה וּבְעֵלָהּ אֲשֶׁר נִשְׁאַה פִּי בְּכָל עֵת וּזְמַן שְׁיָבֵא מִן הַגִּיּוֹת הֵן מִמְּקוֹם אַחַר אֵיזָה יוֹרֶשׁ אַחַר יוֹתֵר קְרוּב מִמֶּנָּה לְיִרְוֶשָׁה הַנּוֹ' תִּיכָף וּמִיָּד שְׁיִהְיוּ נְדָרְשִׁים יִסְחָרוּ וַיִּפְרְעוּ הַב' אֲלָפִים לְכַנִּים וְעַל זֶה נִתְּחַיִּיבוּ בְּקִנְיֵן גָּמוּר וְשִׁלְּם מֵעַכְשָׁיו בְּבִטּוּלָה כָּל מִינֵי מוֹדְעוֹת וְכו' וַיְהִי פִּי אָרְכוּ הַיָּמִים בָּא מְפִרְאֲנִיקִיא אֶח אִמָּה שֶׁל הַנְּעֵרָה הַנּוֹ' שְׁהוּא בֶן בַּתּוֹ שֶׁל הָאִישׁ הַמֵּת הַמְּצָנָה הַנְּזָכָ' וְשְׁאַל חֵלֶק בְּרִוְשָׁתוֹ שְׁהוּא הַיּוֹרֶשׁ הָאֲמִיתִי וְטַעַן בְּעַל הַנְּעֵרָה הַנּוֹ' פִּי אֲשֶׁתּוֹ הִיא הַיּוֹרֶשֶׁת הָאֲמִיתִית לְהֵיוֹת פִּי קְדָמָה לְבוֹא לְחִסוֹת תַּחַת כַּנְּפִי הַשְּׁכִינָה לְעַבְדוֹת אֶת ה' וְדוּדָה אַחֵי אִמָּה שְׁבָא עִתָּה מִחֲדָשׁ הָיָה מִדַּת אַחֲרַת וְאִיכָּא מֵאן דְּאָמַר דְּעַל כֵּן אֵינּוּ יוֹרֶשׁ אֶת אָבִיו וְאַפִּילוּ לְמֵאן דְּאָמַר דְּיּוֹרֶשׁ אֶת אָבִיו דְּאַעפ"י שְׁחָטָא יִשְׂרָאֵל הוּא מְכָל מְקוֹם מוֹדָה דְּאַפְקַעֲיָנָהּ רַבְּנָן לְיִרְוֶשָׁתָהּ מִיָּנִיָּה דְּהַפְּקָר ב"ד הַפְּקָר וְכִינּוּן שְׁכָן נִמְצָא שְׁהַקְּנִין אֲשֶׁר נִתְּחַיִּיבוּ הָיָה בְּטַעֲוֹת שְׁעָלָה בְּמַחְשָׁבָה שְׁהִייתִי חַיִּיב מִן הַדִּין לְהַחֲזִיר הַמְּעוֹת אֲבָל עַכְשָׁיו שְׁאֵין הַדִּין כְּפֶה נִמְצָא שְׁזָכְרָתָהּ זוּגָתִי בְּמְעוֹת הַנְּזָכְרוּ' וְאִינִי מְחַיִּיב לְהַחֲזִירָם יוֹרְנֵי מוֹרְנֵינוּ הַדִּין עִם מִי וְשָׁכְרוּ כְּפוּל מִן הַשָּׁמַיִם: תְּשׁוּבָה כְּתוּב בְּשִׁאלָה שְׁא' מְאַנּוּסִי הַזְּמַן מֵת שָׁם בְּגִיּוֹת זֶה כְּפִמָּה

שנים כו' ושאמר לאשתו שתתן המעות בשאלוניקי ליורשיו הקרובים אליו והיה ידוע כי לא היו לאיש הזה אלא שתי בנות ולא הזכירם כנר' שהבנות היו שם בגיות ולא הייתה פוננתו לתת להן דבר אלא ליורשים אחרים הקרובים לו שהיו בשאלוניקי כולם ביהדות והיתה יכולה אשתו או ב"ד של הקהל הנז' לתת המעות לקרובים לו כל זמן שלא באה א' מן הבנות ליהדות ואפי' שתבאנ' אחר כף לא היו מוציאנ' מאותו הקרוב שום דבר שכל זכה בהם במצות המת אפי' שלא היה יורש אמיתי כי בנות היו לו אלא שרצה לזכות לקרובו שהיה כבר בשאלוניקי בלשון מתנה כמו שכתוב בשאלה שתתנם ליורשים הקרובים אליו והוא דרך מתנה וכינון שלא ניתנו לשום קרוב אחר שלא נמצא ובאת אח"כ בהמשך הזמן בת א' אם באת משם מפראנקינא ואחות' נשארה שם היו יכולים לתת לה כל המעות כי לא צוה המת שיתנו המעות כי אם בשאלוניקי כלומר במקום יהדות וזאת שבאה קודם קדמה לזכות לבדה כינון שאמר שיתנם בשאלוניקי ליורשיו הקרובים לו מי שתמצא קודם זכתה וכינון שלא נתנום לה ובאה אח"כ משם בת אחותה והביאה עמה בת אחותה נערה גם כן היו יכולים לתת לה כל הנשא' אם אחיה היה שם בפראנקינא אפי' שבא אחר כף כינון שכתה היא במה שנתנו לה אפי' שנתנו לה ונתחייבו בתה ובעלה שיתזרו ויפרעו הב' אלפים לבנים לדודה אינם חייבי' כי בטעות נתחייבו כינון שהיה הוא עדיין בגיות שנתנו לה שארי' המעו' ואין אנחנו צריכין עתה לטענת שמי שעובד ע"א אינו יורש את אביו ולא משום הפקר ב"ד כי מפת צוואת המת זכתה זו בת הבת שקדמה לבא וכנראה מלשון השאלה כף היה סדר ביאתו מפראנקינא הבת האחת באת קודם והיתה זוכה בכל כינון שלא ניתנו לקרוב אחר וכינון שלא ניתנו לה אלא חצי המעות זאת שבאה אחר כף זכתה בכל כי אחיה היה עדיין בפראנקינא כמו שכתוב בשאלה ויהי כי ארכו הימים בא מפראנקינא אמה של הנערה וכינון שכן אינה חייבת הנערה ובעלה להחזיר ולפרוע לו מה שנתחייבה לפרוע על ידי ב"ד הגדול יצ"ו כמו שזכרנו כי חייב זה היה בטעות שאם היו נותנים לב ב"ד הגדול של הקהל לכוננת דברי המת כמו שכתבתי היו יכולים לתת הפל לבת הראשונה ונשארה אחותה שם וגם מה שלא נתנו לה היו יכולים לתת לבת אחותה הבאה משם אחריה כינון שאחיה היה עדיין שם בפראנקינא ומה שעשו הב"ד שנתנו לנערה על מנת שתתחייב היא ובעלה היו יכולים לתת לה מבלי שום חייב כמו שכתבתי ואי אפשר לומר שלא הייתה פוננתו שאמר שתתנו ליורשיו הקרובים אלא על הבנות כי כבר היה ידוע הוא שהיו לו ב' בנות ולא הזכירן מפני שהיו בגיו' או נסתפק שמא תלך אח' מהן ליהדות ועל זה צוה שיתנו ליורש קרוב שלו המעות הנזכ' לקודם ביהדות מתן הפל אבל כל עוד שתעמודנה בגיות לא היה דעתו אלא אם ימצאו אחרי' יורשים קרובים לו וכינון שלא נמצא הבאת קודם קודמת וזכר' ובהבאה אחריה זכתה במה שלא נתנו לראשונ' ואין לאח הבא אחר כף משם שום זכות לתבוע מן הנערה ובעלה כי החייב היה בטעות וכמו שכתבתי ונתנה: המבי"ט: שאלה סד אשה א' צוטה ונתנ' במתנ' גמורה כל פתופת' לבעלה מתנ' קיימת בתנאי שישח לאשה אחת משתי קרובותי' שתי בנות אחים שלה וכתוב בצוואה שאם יקח א' מהן לאשה תהיה כל פתופ' מתנה גמורה לאישי הנזכ' ואם לא ירצה אישי הנז' ליקח לא' מהן אז יפרע הפתופ' כמו שכתוב בכתובה ובא בעלה ואומר שלא רצו שום א' מהן להנשא לו ושהוא זוכה בכל הפתופה ואני אומר שאינו זוכה בכתובה מפני שאומר הוא שלא

רצת' פי אולי רוצה האחת מהן איזה תנאי להנשא לו והוא אינו רוצה אותו תנאי ולכן ישלחו ב"ד לכל אחת מהן אם תרצה להנשא לו הרי טוב ואם תאמ' תרצה כף בהקלט כלי שום תנאי אלא שתאמר שאינו נאה לה זיווגו ואינה רוצה בו וכן האחרת אז יתנו לו ב"ד כתב שהוא זוכה בכתובה כמו שכתוב בכתובה ואם תאמר איזו מהן שרוצה בו על תנאי כף יראו ב"ד אם התנאי הוא דבר הנהוג בזיווגים או דבר שיכול הוא לקיים ואינו רוצה אז לא יזכה בכתובה ומה שכתבתי שזוכה בכתובה על צוונאתה הרא"ש ז"ל כתב בתשובה שאינו זוכה בצוונאת' זהו לפי לשון התקנה של טוליטולה אבל במקום שאינם נוהגים כן כמו בטוליטולה יכולה אשה לתת לבעלה מה שראוי ליורשי וקמו שכתב ה"ר שלמה בר ל"ש ז"ל וקביאו בספ' בית יוסף בס' קי"ח.

המבי"ט: שאלה סה ראובן קבל גזירות שמשון בכל תנאיו שאם לא תתן לו אשתו רשות לישא אשה עליה שיגרש אותה תוך שלשים יום לכניסתו לעיר צפת ושללא יקח שום אשה כי את פלונית גם קבל עליו לבא לקדש אותה מהיום עד שנה תמימ' וגם אם יהיה דבר שיגרש את אשתו שלא יוכל להתזירה כי אם ברשות פלוני הנזכ' גם קבל זה בכלל הגזירות הנז': תשובה הבנת לשון קבלת גזירות שמשון זה הוא כשלא תתן לו אשתו רשות לישא אשה אחרת עליה שיגרשנה ושיקח את פלוני ולא אחרת ושיקדשנה תוך שנה ולא יחזיר את אשתו כי אם ברשות פלוני על כל זה חל הגזירות אבל אם אשתו תתן לו רשות לישא אחרת יכול לישא את פלוני או אחרת אבל אינו חייב גזירו' בזה כי כל קבלת נ"ש היה אם לא תתן לו רשות אז יגרשנה וישא פלונית ולא אחרת ויקדשנה תוך שנה ולא יחזור לישא אשתו בכל אלו הדברים חל הגזירות ולא הזכיר בגזירות אם תתן רשות שיכול לישא את פלונית ולא אחרת כי חשבו שאם תתן רשות מיד יקח את פלונית ולא נתנו לב לומר שקשתתן רשות שיקבל גם לישא את פלוני אם כן כשתתן לו רשות אשתו לישא אחרת תהיה מי שתהיה או פלונית או אחרת אין עליו שום חיוב נ"ש כמו שכתבתי אלא שיש כתב אחר של חיוב על ראובן זה בקנין ובשבועה חמורה שאם תתן לו אשתו רשות או יגרשנה שחייב לקדש ולישא את פלונית וקנס חמשים פרחים ביניהם ומצד שבועה זו חייב לישא את פלונית כשתתן לו אשתו רשות או יגרשנה ומכאן גם כן ראיה למה שכתבתי למעלה שאם תתן לו רשות שאינו בכלל שום גזירות כי פירשו פאן בשבועה שאם תתן לו רשות או יגרשנה כלומר כשלא תתן לו רשות שאז חייב לישא את פלונית נראה כי בכתב הגזירות שלא פירש אפילו כשתתן רשות שאינו בכלל הגזירות ומן הלשון עצמו מוכן כמו שכתבתי גם בכתב קבל' נ"ש אחר שכתוב שאם פשילך לצפת לא יתנו לו חכמי צפת רשות לישא את פלונית שיגרש את אשתו ולא יחזירנה גם בנ"ש זה אינו חייב אלא כשלא יתנו לו חכמי צפת רשות לישא את פלונית אבל אם יתנו לו חכמי צפת רשות פיון שהיא נתנה רשות אין על זה שום נ"ש כמו השטר הראשון כל שכן כי נ"ש זה עשה מודעה עליו בפני העדים של הגזירות ואין לראובן זה שום חיוב לישא את פלונית אפילו תתן לו רשות כי אם מצד השבועה ואם יראה לב"ד כי יש מצנה בהתיר לו השבועה כי אשתו היא אשת געוריו ויש לו וולדות ממנה ואם ישא את פלונית יצטרך לגרש אשתו ראשונה ויקראו בנ"ו או בנותיו וולדי גרושה יכולים ב"ד להתיר לו וישב עם אשתו בשלנה ואינו חייב לישא אחרת ומפני שיש לו רשות אם ירצה אחר כף לחזור ולהשבע לה להפיק רצונה שלא ישא אשה אחרת

עָלִיו הַרְשׁוֹת בְּיָדוֹ וְתָבֵא עָלָיו בְּרַכ' גַּם בְּנִ"שׁ פְּתוּב שְׁאֵם לֹא תִתֵּן לוֹ רְשׁוֹת וְכו' שִׁיגְרָשְׁנָה
שֶׁהוּא בְּלִשׁוֹן שְׁבוּעָה שֶׁהִיָּה לוֹ לֹמַר אִם לֹא תִתֵּן לוֹ רְשׁוֹת אִם לֹא אֲגַרְשְׁנָה אֶהְיָה נִ"ש
כו' כִּי יֵשׁ פּוֹסְקִים הַרְבֵּה שְׁאוּמְרִים כִּי נִדְרַר בְּלִשׁוֹן שְׁבוּעָה לֹא חָל נְאֻם הַמְּבִי"ט: שְׁאֵלָה
סו בְּעִיר אַחַת יֵשׁ ק"ק יצ"ו אֲשֶׁר שׁוֹלְחִים לָהֶם מִשְׁאָר אַרְצוֹת סָף מְעוֹת בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה
כְּפִי נִדְבַת לָבֶם כְּדֵי שִׁיחַלְקוּ אוֹתָם לְעַנְיִים וְלוֹמְדֵי הַתּוֹרָה מִיַּחֲדֵי הַק"ק הַנּו' וְהִנֵּה יֵשׁ
קִצַּת בְּעָלֵי תּוֹרָה עַנְיִים מִיַּחֲדֵי הַק"ק הַנּו' אֲשֶׁר קָבְעוּ יְשִׁיבָה וְלִמּוּד' בְּבֵית אֶחָד וְתוֹרָתָם
אֲנֻמְנוּתָם וְהַמְּמוֹנֵי מֵהַק"ק הַנּו' אֵינָם רוֹצִים לִיתֵּן לְבַעְלֵי תּוֹרָה הַנּו' חֲלָקָם אוֹ הַהִסְפָּקָה
הַנוֹגֵעַ לָהֶם בְּחֲלָקָם מִהַמְּעוֹת הַנִּשְׁלַח מִשְׁאָר הָאֲרָצוֹת לְשִׁמּוֹם בְּאֲנֻמְרָם אִם תִּרְצוּ חֲלָקְכֶם
תְּבוֹאוּ לְלַמּוֹד תּוֹף הַפְּנֹס' כִּי כֵן הִסְפַּמְנוּ אֲנַחְנוּ הַמְּמוֹנֵי שְׁלֵא לִיתֵּן הַסְפָּקָה רַק לְמִי שְׁלוּמֵד
תּוֹף הַפְּנֹסֶת וּבַעְלֵי תּוֹרָה הַנּו' טוֹעֲנִים וְאוּמְרִים מִי שֶׁם אֲתַכֶּם לְהִיּוֹת לָכֶם מְמַשְׁלָה עַל
מְעוֹת אֵלּוֹ לֹא לָכֶם אֵלּוֹ הַמְּעוֹ' בָּאִים לְשִׁמְיָנוּ וְאֵין רְצוֹנֵינוּ לְלַמּוֹד רַק בְּמָקוֹם שְׁלִבְנוּ חֲפִץ
תָּנוּ חֲלָקְנוּ הַנוֹגֵעַ לָנוּ יִלְמְדֵנוּ רְבִינוּ אִם הַמְּמוֹנִים יְכוּלִים לַעֲשׂוֹת הַסְפָּקָה כְּזֹאת אוֹ אִם
חַיִּיבִים הַמְּמוֹנִים לִיתֵּן חֲלָק הַנוֹגֵעַ לְבַעְלֵי תּוֹרָה: תְּשׁוּבָה כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ חַכְמִים אֵין אָדָם
לוֹמֵד תּוֹרָה כִּי אִם בְּמָקוֹם שְׁלִבּוֹ חֲפִץ שֶׁר"ל עִם הַרְבֵּה שְׁלִבּוֹ חֲפִץ כֵּן אֵין אָדָם לוֹמֵד תּוֹרָה
בְּכּוֹנוֹהָ כִּי אִם בְּמָקוֹם מִיְּחוּד שֶׁהוּא חֲפִץ בּוֹ וְאֵיפְשָׁר שְׁגַם בְּמֵאֵמֶר זֶה נִכְלַל מְקוֹם הַלִּימּוּד
שֶׁהוּא בְּמָקוֹם שְׁלִבּ הַלּוּמֵד חֲפִץ בּוֹ וּבִלְאוֹ הֵכִי כָּל מְקוֹם שְׁמִיחָדִים אוֹתוֹ לְלִימּוּד תּוֹרָה
הוּא בֵּית הַמְּדַרְשׁ שְׁקִדְנוּשְׁתּוֹ גְּדוּלָה מִקְדוּשְׁתּוֹ בֵּית הַפְּנֹסֶת שְׁנֵה חַיִּי עוֹלָם וְזֶה חַיִּי שְׁעָה
וּבְבֵית הַפְּנֹסֶת שֶׁהוּא מִיְּחוּד לְתַפְלָה וּלְצָרְכֵי צְבוּר לְמַעֲמָדוֹת וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה אֵינָם יְכוּלִים
לְלַמּוֹד בְּקַבֵּעַ כְּמוֹ בְּבֵית הַמְּדַרְשׁ שְׁאֵין בּוֹ שׁוּם עֶסֶק כִּי אִם הַלּוּמֵד וְלָכֵן אֵין לָהֶם רְשׁוֹת
לְמַמְנוּנִים לְהַחְרִים שְׁלֵא לְתַת הַסְפָּקָה לְמִי שְׁלוּמֵד בְּבֵית מִיְּחוּדָת לַת"ת וְאֶפְּלוֹ כָּל הַקְּהָל
בְּיַחַד אֵין לָהֶם רְשׁוֹת לְהַסְפִּים בְּכָף וְכָל שְׁפָן כְּשֵׁישׁ יְשִׁיבָה א' שְׁלוּמֵדִים בְּבֵית הַפְּנֹסֶת
שְׁלֵא יִכְרִיחוּ אֶת בַּעְלֵי יְשִׁיבָה אַחֲרַת שִׁילְמֵד עִם תְּלִמִּידֵי בְּנוֹת אַחַר בְּבֵית הַפְּנֹסֶת מִפְּנֵי
שֶׁהֵם מְתַבְּלָבְלִים בְּמִשְׁאֵל וּמִתֵּן הַהִלְכָה בְּהִרְמַת קוֹלָם בְּמִשְׁאֵל וּמִתֵּן שֶׁל הַהִלְכָה וּבֵר מִדִּין
אֵלּוֹ הַמְּעוֹת שְׁמַחֲלָקִים לְבַעְלֵי תּוֹרָה אֵינָם שֶׁל הַקְּהָל אֵלּא שֶׁל קְהֵלוֹת אַחֲרוֹת שְׁשׁוֹלְחִים
לְעַנְיִים וּלְבַעְלֵי תּוֹרָה וְדַעְתָּם וְכוּנוֹת' לְכָל הַלּוּמֵדִים בְּקַבֵּעַ כְּרֵאוּי בְּאֵיזָה מְקוֹם שִׁיְהִיָּה
בְּעִיר שְׁשׁוֹלְחִים שֶׁם הַמְּעוֹת וְנִמְצָא שְׁאֵלּוֹ הַמְּמוֹנִים עוֹבְרִים עַל דַּעַת בַּעְלֵי הַמְּעוֹת וְאֵין
לָהֶם רְשׁוֹת בְּזֶה נְאֻם הַמְּבִי"ט: שְׁאֵלָה סז רֵאוּבֵן חָכָם בֶּן חָכָם שְׁלָם בֶּן רַב גְּדוֹל וּמְפֹרָסָם
נִתְקוּטֵט עִמּוֹ שְׁמַעוֹן אִישׁ פֶּהָן גְּדוֹל וְעִשִׂיר וְגַבְהָ לְבוֹ לְחַרָף אוֹתוֹ וְאָמַר לוֹ מִלְּעוֹן כְּנִזִּיר
וְהַחֲכָם הִשִּׁיב לוֹ אַתָּה מִלְּעוֹן וְחִזַּר הַכֹּהֵן וְהִשִּׁיב לוֹ נַעֲלַת אֵלָה עֲלָה וּוּלְדָקִי אָבִיָּה אוֹ גִידִיק
וְאָז אָמַר הַחֲכָם לְנִצְבִּים עֲלֵיהֶם הַעִידוּ עָלָיו שְׁחַרָף גַּם אֶת זַקְנֵי הַרְבִּי ז"ל וְהִשִּׁיב לוֹ תְּעִידוּ
עָלַי כִּי אֲמַרְתִּי אָבִיו מִלְּעוֹן אָבִל לֹא הִזְכַּרְתִּי אֶת זַקְנֵי וַיֵּשׁ עַד א' שְׁמַזְכִּירוּ וַיֵּשׁ אַחֲרֵים גַּם
כֵּן אֵלּא שְׁמַחֲפִי עָלָיו יוֹרֵינוּ רְבִינוּ מֵהַ דִּינוֹ: תְּשׁוּבָה הַרְאֵנוּהָ שְׁבִאֲרַבְעָה וְעִשְׂרֵי דְבָרִים
שְׁמַנְדִּין הָאֲדָם מְנָה אוֹתָם הַרְבִּיב"ם ז"ל הַמְּבַנֵּה אֶת הַחֲכָם אֶפְּלוֹ לְאַחַר מוֹתוֹ וְאָמְרוּ אֶפְּלוֹ
לְאַחַר מוֹתוֹ כְּלוּמַר אֶפְּלוֹ שְׁאֵינוֹ מְצַטְעַר הוּא בְּעוֹלָם הִנֵּה חַיִּיב נִידוּי וְכָל שְׁפָן אִם הוּא
חַי אֶפְּלוֹ שְׁלֵא בְּפָנָיו יִצְטַע' כְּשִׁיִּדַע וְכָל שְׁפָן אִם הוּא בְּפָנָיו וּבְנִדוּן דִּידוֹן הוּא קְרוּב לְהִיּוֹת
כְּמוֹ שֶׁהוּא חַי עַל כִּי חָרְפוּ בְּפָנָיו בְּנוֹ וְנִצְטַע' עַל חִירוּף אָבִיו וְזַקְנֵי יָתַר עַל מֵה שְׁחַרָף אוֹתוֹ
וְהַצְדִּיקִים מְצַטְעָרִים בְּקָבֶר עַל צַעַר בְּנֵיהֶם וְהוּא בְּרוּר שְׁחַיִּיבִים הַחֲכָמִים שֶׁל בְּנֵי עִירוֹ
לְנִדּוּתוֹ עַד שִׁישׁוּב וַיִּשְׁאֵל מְחִילָה בְּפָנֵיהֶם וְעָלָה בְּדַעְתִּי לֹמַר שִׁיְתַחַיִּיב לִישֵׁב בְּנִידוּי ב'

או ג' פעמים על חירוף כל א' כי אם איש א' יחרף ב' חכמים בבת א' אם ישב בנדידוי פ"א כל א' יוכל לומר כי על מה שחרף אותו לבוד היא שנידוהו וחרתי בי כיון שבת א' הנה קים ליה בדרכה מיניה כיון שנתנד' על א' הגדול יצא ידי חיוב האחר ואם הם שנים וידוע כי על שניהם נתנדה ועם כל זה נראה לי שצריף להודיע בעת הטלת הנדידוי כי על שניהם נידוהו וכן הוא לפי הדין שצריף להודיע בשעת הנדידוי על מה מנדין אותו פדכתי אורו מרוז וכו' כי לא באו לעזרת וכו' ובנ"ד חייבים ב"ד אשר שם להודיע כי מלבד מה שחייב נידוי על מה שהזכיר את הרב הגדול ז"ל אשר כולנו חייבים בכבודו אם התפרר שהזכירו חייב ג"כ על מה שחרף את החכם השלם בנו כה"ר אברהם ז"ל ואת בן בנו החכם ה"ר משה יצ"ו כי אם גם הוא השיב לו אתה מלעזן והשוו בחירוף שאמר לו הוא קודם מלעזן אפילו היו שנים הוא הוסיף אחר כך נעלת וכו' ואדם באדם משלם במותר נזק שלם ועל כן גם עליו חייב נידוי וגם כי האיש הפכה ידוע כי הוא איש פשוט וגדול המעלה ראוי לחכמים יצ"ו ללחוש באזניו אשר לא טוב עשה ויכבד וישב לפניו לכבוד הרב ז"ל ולכבוד זרעו ויצא ידי חובת המתים הצדיקים אשר במיתתם קרויים חיים וידי חובת החיים בניו החכמים יצ"ו וכל החכמים אשר בדור הזה אשר מהם תלמידיו ומהם תלמידי תלמידיו וכולנו חייבים בכבודו ואם שם לא יצאו ידי חובת זו נצטרף אנחנו לצאת ידי חובת זו פאן אני המבי"ט: שאלה סח כי שמעתי דבת רבים אומרי' אין נפשינו ודעתינו נוחה במה שראינו אנשים חכמים וידועים וכשרים אשר הם נפרשים ממנו ממאכלינו ומשתינו וכליהם מקלים שונים ועושים במה לעצמם להתקדש במה שמתר לחכמים גדולים מהם ובסעודות של מצוה אינם רוצים להזדמן אפי' לקרוביהם מבשרם לא יאכלו ואח' כל ירוק ידרושו גם מבני ביתם הפשרים פמות' נפרשים בשולחנם במאכלם בשנים א' אוכל בשר וא' אוכל גבני' או א' אוכל חולין וכהן אוכל תרומ' וקרובי' ליפרד בברכ' זימון ג"כ ואין תרעומת זה עלינו לבדינו אלא גם לזרים אתנו האומרים איזהו מקומן של זבחים שחיתתם אם בצפון או בדרום פמוהם ואין אוכלים מבהמה שהורו בה חכמים להתיר ויש בזה חילול התורה בפני האנמו' כי חושבים אותה כשתי תורות.

ועל כן יצאתי לפנייהם לשחר פניהם ולמצוא חן בעניהם אל יהיו חסידים הרבה ודי להם מה שאסרה תורה טוב וישך הוא להיות' יראי חטא ונגמת רבי שמעון בן נתנאל לחקור על הבשר שאוכלים אם נשחטה ונבדקה ע"י מומחה ושתיה מנוקרת הטב ושיבדלו מספק איסור ולהזהיר לביתם על מליח' הבשר ועל פלי הבשר והגבינה וכיוצא בדברים אלו שנוהרים מהם רוב ישראל הפשרים לא לחדש מה שלא גבלו ראשונים בשחיטה לצפון או לדרום ועל מה שאומרים השוחט קודם ברכה.

גם מה שמשקים ברגליהם בגן הירק ומלקטים בידיהם פדי שיתמרחו על ידם מה מרויחים אם לענין הפרשת תרומות ומעשרות בברכה אפי' כיון שנתמרח על ידינו אנחנו מפרישים בלא ברכה מספק אם אנו מחייבים להפריש או לאו ואם אינם מברכין על הפרשה מה תועלת בטרחה למרח כיון שגם שיהיה המירוח ע"י גוי מותר לאכלם שאין עליהם שום חיוב כי מה שאנחנו ממרחים היין הוא בהכרח שאי אפשר על ידי גוי וכל עלינו חובת הפרשת מספק אדרבנן כל שפן כי גם במירוח של ירקות על יד ישראל אין בהם חיוב תרומת המעשר כלל כי דוקא בדגן תירוש ויצהר שהם מן התור' בזמן שכל ישראל שם אנחנו חוששי' לספק לא לפירות האילן וירק שלעולם היו מדרבנן ויש פמה

גזרות ולא גזרת גזרה לגזרה בזמן שדגן תירוש ויצהר היו מן התורה אילן ונרק היו מדרבנן והשתא דדגן וכו' הוי מדרבנן אילן ונרק הוי גזרה לגזרה אפי' בשדה של ישראל ובשד' דגוי במירוס ישראל הוי גזרה שלישית ולוקח נמי הוי גזרה ואפי' נאמר בשתי גזרות פולה חדא גזרה היא בתלתא וארבעה לא מצינא ובכפתור נפרח כתב פ"ה די"ו דהיכא דדגן תירוש ויצהר הוי דרבנן אילן ונרק פטור לגמרי ולמעלה כתב על זה ויהיה גזרה לגזרה ע"כ ואפילו למאן דאמר דדגן תירוש ויצהר הוי דאורייתא בזמן הזה במירוס ישראל בשל גוי בנרק איפא גזרה לגזרה ומשום גזרה בעלי כיסין אפילו לפי רש"י ליפא בנרק: ומפני שהיה נמשך מחומרות אלו מחלוקת בסעודו' של מצוה ובין איש לאשתו אשר הנשים עצלניות הן להיותן זהירות בתומרו' אלו הסכמנו זה כמה שנים בגזרות חכם וחתומים בו כל החכמים שלא יוציאו תרומות ומעשרות במה שאינם חייבי' לדעת הרמב"ם ו"ל והוא.

ידוע כי לדעתו אין שום חיוב במירוס ישראל בשל גוי בנרק כמו שפיתתי למעלה וכמו שכתוב אצלי עוד באהבה ואפי' היה איזה ספק בחיוב בעיני החכמים הפרושים האלה החרם הוא ונדאי ואין ספק מוציא מידי נדאי והפרושים הקדמוני' שהיו אוכלים חוליהם על טהרת הקדש או על טהרת חטאת היה להתנהג לכשיאכלו הקדש האל ית' מקדש ישראל ברוף הוא ומבונרף ומברף ישראל נאם המבי"ט ודרוש שלומכם וטובתכם ביני לבנייכם ולא יצטרף להשמיע בפרום קולכם נאם המבי"ט: שאלה סט ילמדנו רבינו מורינו מעשה שהיה כף היה ראובן שאמר לשמעון אני חייב לה מכמה הטבות שעשית עמי אם תרצה שאעשה לה שרות או איזה הנאה אמר לו שמעון מה שאני רוצה ממך הוא שיש לי סחורה פלונית ביד פלוני ואינו מוצא למוכרה אמר לו ראובן תשלח אותה ביד אחי שהוא בקושטאנטינה והוא ימכור לה וכן עשה ושלחה אותה על ידי שליח ביד אחיו של ראובן ואחר כמה ימים משהגיע' הסחורה בידו נפטר אחיו של ראובן שהיה הסחורה בידו ונשאר הסחורה שלא נמכרה עדיין ויש עדות שאמר הנפטר קודם פטירתו זאת הסחורה היא פקדון בידי מפלוני ואחרי פטירתו מכר האפוטרופוס אותה סחורה ופרעו לאלמנה כתובתה וכתבו לה בהיות כי יצא הקול שאותה סחורה של פלוני אם יבא היום או למחר לתבוע אותה יגבה משאר נכסי הנפטר ואם ימצא שום כתב שכתב שמעון לאחיו של ראובן שהיה לו לראובן איזו חלק ג"כ בסחורה לא כתב אלא כדי שישתדל למוכרה בטוב ויש ג"כ מעשה ב"ד איה הוליה שמעון לראובן אחי הנפטר לב"ד על ענין אותה סחורה והשיב ראובן הסחורה היה ביד אחי הנפטר ואין לי ולא לאחי הנפטר שום דבר כי אם היה פקדון בידו עתה שמעון תובע דמי סחורתו כי היה פקדון ביד הנפטר כאשר יש עדות ברורה מכמה עדים על פי הנפטר יורנו מורינו ורבינו אם יכולים לעכב עד שיגדלו היתומים או אם יכול שמעון לתבוע דמי סחורתו כל עוד שהי' פקדון על הכל יורנו מורינו ורבינו ושכרו כפול ומכופל מן השמים: תשובה הסחורה פלוני' אמר שמעון שהיתה ליקי והיתה ביד פלו' זה פלוני הוא ה"ר יעקב שהוא באנגורא והוא עד שכתב לו שמעון שישלח הליקי לאחיו של ראובן וששלוחו לידו בשם שמעון ואחיו ראובן עצמו קודם פטירתו צוה שאותו הליקי היה של שמעון גם ראובן השיב בב"ד כי הליקי היה ביד אחיו ושלא היה לו ולא אחיו הנפטר שום דבר כי אם היה פקדון בידו ואחר שפלוני הנפקד שהוא רבי יעקב וראובן ואחיו מודים כי זאת הסחורה שהיא

הַלִּיקִי הִיא שֶׁל שְׁמֵעוֹן יְדוּעַ הוּא כִּי מָה שֶׁכָּתַב שְׁמֵעוֹן כִּי הָיָה לוֹ לְרֵאוּבֵן אֵיזוֹ חֵלֶק בְּסַחֲרָה לֹא הָיָה אֲלָא לְחִזְקַי לֵב אָחִיו שֶׁל רֵאוּבֵן שִׁישְׁתַּדֵּל לְמוֹכְרָה בְּטוֹב וְאִם כֵּן אֵיךְ עָלָה עַל לֵב הָאֲפוּטְרוֹפוֹס לְמַפְן' הַסַּחֲרָה שֶׁל אַחֲרִים לְפָרוּעַ לְאַלְמָנָה כְּתוּבָת' אִפִּי' שֶׁלֹּא הָיָה אֲלָא יְצִיאַת קוֹל שֶׁהַסַּחֲרָה הָיְתָה שֶׁל שְׁמֵעוֹן כ"ש שֶׁהָיָה דָּבָר בְּרוּר וְהָאֲפוּטְרוֹפוֹס פָּשַׁע בְּזָה וְחַיִּיב בְּאַחֲרִיּוֹת כָּל הַסַּחֲרָה וְאִם מְכָרָה אִזּוֹ בְּפָחוֹת מִמָּה שֶׁהָיְתָה נְמַכְרֵת אַחֵר כִּי פָּדִי לְפָרוּעַ לְאַלְמָנָה כְּתוּבָת' חַיִּיב לְפָרוּעַ כִּפִּי מָה שֶׁהָיְתָה נְמַכְרֵת אִזּוֹ גַּם אִם לֹא יִמָּצֵא בְּנִכְסֵי הַנִּפְטָר פָּדִי לְפָרוּעַ כָּל הַסַּחֲרָה חַיִּיב הוּא בְּתַשְׁלֻדוּמִיָּה וְאִם הַמְבִי"ט: שֶׁאֵלָּה עַ רֵאוּבֵן שָׁנָתוֹ פִּקְדוֹן לְשְׁמֵעוֹן שִׁיּוֹלִיכֵנּוּ מִדְּמָשֶׁק לְצַפַּת וְיִתְנָהוּ לְפָלוּנִי וּמִפְנֵי שֶׁאֵינְרַע לְשְׁמֵעוֹן נִזְק פְּעַם אַחֲרֵת עַל קַבֵּל' פִּקְדוֹן רָצָה לְהַתְרַחֵק מִלְּקַבֵּל פִּקְדוֹן זֶה עַד שֶׁהַפְּצִי' בּוֹ רֵאוּבֵן וְאָמַר לוֹ שְׁמֵעוֹן לֹא אֶקְבֵּל אוֹתוֹ אֲלָא עַל מְנַת שֶׁלֹּא אֶתְחַיִּיב בְּשׁוּם דִּין מְדִינִי פִּקְדוֹן אֶפְיָלוֹ שֶׁאֶעֱשֶׂה פְּשִׁיעָה בּוֹ וְעַל תְּנַאי זֶה בְּקִנְיָן נִתְּנָו לוֹ רֵאוּבֵן וְקִבְלוּ שְׁמֵעוֹן וְאַחֵר שִׁיִּצְאָ שְׁמֵעוֹן בְּשִׁינְר' חוּץ לְדְמָשֶׁק יְצֵא אַחֲרָיו רֵאוּבֵן וְאָמַר לוֹ זֶה הַמְּלָבוּשׁ שֶׁעָלִיךָ שֶׁבּוֹ תְּפָרַתְּ הַמְּעוֹת שֶׁל פִּקְדוֹן תִּלְבַּשׁ אוֹתוֹ סְמוּךְ לְחִלּוּקָהּ פָּדִי שִׁיְהִיָּה שְׁמוֹ' הֵיטֵב וְאִם לֹא תִחְזִירָהוּ לִי וְהַשִּׁיב שְׁמֵעוֹן כְּשֶׁאֲגִיעַ לְמָלוֹן אֲלִבְשׁ אוֹתוֹ סְמוּךְ וְזֶה הָיָה עַל פִּי עַד א' וְעַד ב' מַעֲיֵד כִּי בְהִיּוֹתָם עוֹד רְחוּקִים מִן הָעִיר בֵּין קַבְרֵי הַגּוֹיִם שְׁמַע אֵת רֵאוּבֵן שֶׁאָמַר לְשְׁמֵעוֹן זֶה הַבְּגָד שֶׁבּוֹ הַמְּעוֹת בְּהַגִּיעָה לְמָלוֹן שִׁיְמָהוּ סְמוּךְ לְחִלּוּקָהּ שִׁיְהִיָּה שְׁמוֹר הֵיטֵב וְהַשִּׁיב לוֹ שְׁמֵעוֹן בְּהַגִּיעֵי לְמָלוֹן אֲשֵׁים אוֹתוֹ וּבְהַגִּיעַ לְמָלוֹן אָמַר הָעֵד לְשְׁמֵעוֹן לְמָה לֹא תֵשִׁים מְלָבוּשָׁהּ סְמוּךְ לְחִלּוּקָהּ כְּמוֹ שֶׁהַבְּטַחְתָּ לְרֵאוּבֵן וְהַשִּׁיב לוֹ שְׁמֵעוֹן מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְצַעֵר אוֹתִי עוֹד הָעֵידוֹ ב' עֵדִים כִּי בַיּוֹם שֶׁקָּמוּ לְהַגִּיעַ לְצַפַּת הָיָה יוֹם סַגְרִיר גֶּשֶׁם וְשֶׁלַּג וְשָׁתוּ וּשְׁכָרוּ עִם שְׁמֵעוֹן וְהוּא נָפַל אַרְצָה וְהִרְכִּיבוּהוּ עַל הַסּוּס וְהִלְכָה לָהּ הַשִּׁינְר' לֹא נִשְׂאָר עִמּוֹ כִּי אִם יְהוּדִי א' וְהַמּוֹקִירִי וְאִזּוֹ נֶאֱבָדוּ אוֹ נִגְנְבוּ הַמְּעוֹת וְרֵאוּבֵן טוֹעֵן כִּי אַע"פ שֶׁפְּטָרוֹ מִפְּשִׁיעָה כָּבֵד בְּטַל אַח"כ הַתְּנַאי שֶׁהִתְרָה בּוֹ כְּמוֹ שֶׁנִּזְנוֹ וְשְׁמֵעוֹן טוֹעֵן כִּי גַם בְּשַׁעַת מְסִירַת הַפִּקְדוֹן שֶׁהָיוּ תוֹפְרִים אוֹתוֹ בְּלְבוּשׁ הוֹדִיעַ לוֹ וְלְפָלוּנִי אַחֵר שֶׁמָסַר לוֹ גַּם כֵּן מְעוֹת פִּקְדוֹן כְּמוֹתוֹ שֶׁלֹּא הָיָה יָכוֹל לְלַבֵּןשׁ אוֹתוֹ הַמְּלָבוּשׁ סְמוּךְ לְחִלּוּקוֹ כִּי הָיוּ הַמְּעוֹת בְּקֶשֶׁר עָגוּל כְּאֵגוּז וְעַל דְּבָרֵי הָעֵד הָרֵאשׁוֹן מְכַחֵשׁ רֵאוּבֵן שֶׁלֹּא אָמַר לוֹ חֲזוֹר לִי פִּקְדוֹנִי אֲלָא בְּחַיִּיךָ שֶׁתִּשְׂאִי הַמְּלָבוּשׁ אֲצִל חִלּוּקָהּ פָּדִי שִׁיְהִיָּה שְׁמוֹר הֵיטֵב וְשֶׁהוּא א"ל אֲנִי אֲשֵׁים אִם לֹא יְצַעֵר אוֹתִי וּכְשֶׁבָּא לְמָלוֹן הִרְגִישׁ שֶׁאֵרָף שֶׁהָיָה הַמְּלָבוּשׁ לְמַעְלָה הָיָה מְצַעֵר אוֹתוֹ כֵּל שֶׁכֵּן אִם הָיָה מְשִׁים אוֹתוֹ סְמוּךְ לְחִלּוּקוֹ עוֹד מְשִׁיב כִּי אֶפְיָלוֹ לְדְבָרֵי עַד זֶה הַכּוֹזֵב הָיָה צָרִיךְ לְחֲזוֹר לְבֵיתוֹ לְפָשׁוּט מְלָבוּשָׁיו וְהַשִּׁינְר' הָיְתָה הוֹלֶכֶת וְאִם הָיָה קוֹרַע מְקוֹם תְּפִירַת הַמְּעוֹת לְקַחְתָּם הָיָה צָרִיךְ לְהַתִּיר הָאֲזוֹר שֶׁהָיָה עַל הַקָּפָא שֶׁלּוֹ לְחַפֵּשׁ וּלְהַסִּי' הַפִּקְדוֹן וְהָיָה מְכַנֵּס עֲצָמוֹ בְּסַכְנַת הַדְּרָךְ בְּמְקוֹם עוֹבְרִים וְשָׁבִים וְעַל ב' הָעֵדִים או' כִּי לֹא נִשְׂאָר יְחִידִי אֲלָא שֶׁהַמְּעוֹת שֶׁל פִּקְדוֹן נִגְנְבוּ בְּלִילָה כְּשִׁישָׁן פְּלוּנִי אֲצִלוֹ כִּי גַם הָיָה לוֹ פִּקְדוֹן מְעוֹת הַרְבֵּה וְלֹא נִגְנְבוּ יוֹרֵינוּ רַבִּי: תְּשׁוּבָה כָּבֵד כְּתַבְתִּי עַל עֲגִינִי זֶה פְּעַם אַחֲרֵת כִּי מִי שֶׁמְקַבֵּל פִּקְדוֹן וְהַנִּיחוֹ בְּמְקוֹם מְשׁוּמָר וְאִח"כ נָטְלוּ מִשָּׁם וְהַנִּיחוֹ בְּמְקוֹם אַחֵר מְשׁוּמָר וְנִגְנְבוּ מִשָּׁם פְּטוּר כִּינּוֹן שֶׁלֹּא גָרַע שְׁמִירָתוֹ וְרָאִיָּה מְשׁוּמָר שֶׁמָסַר לְשׁוֹמֵר אַעפ"י שֶׁשָּׁנָה מְשׁוּמָר לְשׁוֹמֵר שֶׁהוּא נֶאֱמָן לְבַעַל הַפִּקְדוֹן פְּטוּר כִּינּוֹן שֶׁלֹּא גָרַעוּ בְּשִׁמְרָה וְכִמוֹ כֵּן אִם אָמַר לְנִפְקֵד הַנִּיחוֹ בְּמְקוֹם זֶה כְּמוֹ בְּתִיבָה זֹו וְהַנִּיחוֹ בְּתִיבָה אַחֲרֵת פְּטוּר אִם נִגְנְבוּ מִשָּׁם וְכִמִּי שֶׁצָּרַר הַמְּעוֹת עַל סְדִינּוֹ דְדוֹקָא הַפְּשִׁילוֹ לְאַחֲרָיו חַיִּיב אֲבָל לְפָנָיו בֵּין לְצַד יְמִין אוֹ

שְׂמַאל פֶּטוּר פִּינּוֹן שֶׁהֵם לִפְנֵי הַפֶּל שְׁנֵה דְלָא גָרַע בְּשִׁמְרָה: וְכִמוּ כֵן בְּגִדוֹן דִּידוֹן כֹּל כֶּף שְׂמוּר הָיָה בְּפִגְדָּה הַעֲלִיּוֹן שְׂלֵא הָיָה נִרְאָה מִבְּחוּץ כִּי הָיָה לוֹ בְּגָד אַחַר עָלְיוֹ כְּמוֹ אִם הָיָה סְמוּךְ לְחִלּוּקוֹ וְאֶדְרֵבָּא בְּאִנְפֵּן אַחַר כְּשֶׁהָיָה לְמַעְלָה הָיָה רוֹאֶה אוֹתוֹ כֹּל שְׂעָה וְהָיָה מְמַשְׁמֵשׁ בוֹ וְלֹא הָיָה כֹּל כֶּף מְצוּי לְעֵינַיִם אִם הָיָה אֶצֶל חִלּוּקוֹ גַּם הַמְּפָקִיד סִייעַ לְתַפְּוֹר הַמַּעֲוֹת בְּמִלְבוּשׁ שְׂרָאָה שְׂלֵא לֹבְשׁוֹ עַל חִלּוּקוֹ וְאֵע"פ שֶׁעַל אִם הִדְרָךְ חֲזַר לֹמַר לוֹ שְׂיִלְבֹּשׁ סְמוּךְ לְחִלּוּקוֹ לֹא הָיָה אֶלָּא ע"צ הַיּוֹתֵר טוֹב כְּמוֹ שֶׁהֲבִינּוּ שְׂמַעוֹן מְדַבְּרִי וְכִינּוֹן שֶׁהֲתֵנּוּ קוֹדֵם שְׂאֵפִי יִפְשַׁע בְּפִקְדוֹן לֹא יִתְחַיֵּיב וְנִטְלָה רְאוּבֵן קִנְיָן עַל זֶה מֵה שְׂלֵא הָיָה צָרִיךְ אֶלָּא לְגִילּוּי מִלְתָּא שְׂלֵא הָיוּ דְבָרִים בְּעֵלְמָא אֶלָּא תְּנַאי גְּמוּר לֹא הָיָה מִתְבַּטֵּל תְּנַאי זֶה בְּמֵה שְׂאֵמַר לוֹ שְׂיִלְבִּישְׁהוּ אֶצֶל הַחִלּוּק וְאֵפִי הָיָה אֵמֶת שְׂאֵמַר לוֹ וְאִם לֹא תִחְזָר לִי הַפִּקְדוֹן לֹא בְּשִׁבִיל זֶה נִתְבַּטֵּל הַתְּנַאי אֵפִי שְׂלֵא הִחְזִירוּ שְׂהָיָה צָרִיךְ לֹמַר לוֹ וְאִם לֹא תִתְחַיֵּיב בְּפִשְׁעָה וְאִם הָיָה לוֹ אִיזוֹ סִיב' שְׂלֵא לְתַתָּה אֲזַ עֲדִין הַתְּנַאי הִרְאִישׁוֹן הָיָה קִינִים וְכֵהָ דִתְנֵן בִּפ' הַגּוֹזֵל תְּנִין אוֹ שֶׁהִפְקִיד לוֹ בְּיִשׁוּב לֹא יִחְזִיר לוֹ בְּמִדְבָּר, וְכִתְבֵּי הַרִי"ף א"נ פִּקְדוֹן דְּאִתְפָּקֵד גְּבִיָּה בְּיִשׁוּב לִית לִיהִ רְשׁוּת לְמֵאֵר' פִּקְדוֹנָא תְּבִיעִי' לְחִבְרִי' בְּגִנְיָהוּ בְּדָבָר' הִיכָא דְלִיתְנָהוּ גְּבִיָּה וְה"נ בְּגִדוֹן דִּידוֹן אֵע"ג דְּלֹא הוּוּ כְּדָבָרָא וְהוּוּ פִקְדוֹנָא גְּבִיָּה הָרִי הָיוּ כְּבָר עַל אִם הִדְרָךְ וְהַשְּׂיִיר' הָיְתָה הוֹלְכָת וְהָיָה לוֹ נִזְק בְּעִיכּוּבוֹ וְהָיוּ כְּדָבָרָא וְגַם הַפִּקְדוֹן הָיוּ כְּאִילוֹ לֹא הָיוּ גְּבִיָּה פִינּוֹן שְׂהָיָה צָרִיךְ לְפִשׁוּט עַל אִם הִדְרָךְ בְּגִדְיוֹ וְלִהֲתַעַכֵּב שָׁם וְהָיָה בְּזָה סְכָנָה ג"כ וְהִפְסֵד אִם הָיָה נִשְׂאָר שָׁם וְהָיְתָה הוֹלְכָת הַשְּׂיִיר' וְכִינּוֹן שֶׁהֲתֵנּוּ קוֹדֵם הַתְּנַאי הַנּוֹ' בְּסִיבָה מוּעָטָה שְׂלֵא הָיָה יָכוֹל לְהִחְזִירָה לוֹ יִפְטֹר וְהַרְמַב"ם ז"ל כ' פ"א הַפְּקִיד אֶצְלוֹ בִּירוּשָׁלַיִם אִינוֹ יָכוֹל לְתַבְּנֹעַ בְּנוֹב וְאִם הִחְזִיר לוֹ בְּנוֹב מְקַבְּלוֹ מִמֶּנּוּ נִרְאָה כִּי מֵה שְׂאִינוֹ יָכוֹל לְתַבְּנֹעַ בְּנוֹב הוּא אֵפִי הָיָה הַפִּקְדוֹן אֶצְלוֹ בְּנוֹב שְׂאִם הָיְתָה בִּירוּשָׁלַיִם בְּמִקוֹם שֶׁהִפְקִידָה לוֹ פְּשִׁיטָא שְׂאִינוֹ יָכוֹל לְתַבְּנֹעַ בְּנוֹב עַד שְׂיִלְךָ לִירוּשָׁלַיִם וְיִתְנַנֶּה לוֹ וְאִם הָיְתָה הַפִּקְדוֹן אֶצְלוֹ בְּנוֹב לְמֵה אִינוֹ יָכוֹל לְתַבְּנֹעַ בְּנוֹב אֶלָּא שְׂצָרִיךְ לֹמַר שְׂהָיָה לוֹ אִיזוֹ סִיבָה שְׂהָיָה לוֹ אִיזוֹ טֹנְרָח אוֹ הִפְסֵד לְהִחְזִירָה לוֹ שָׁם וְאִם הָיָה בִּירוּשָׁלַיִם בְּמִקוֹם שֶׁהִפְקִידָה לוֹ הָיָה חַיִּיב לְהִחְזִירָה אֵפִי יִהְיֶה לוֹ טֹנְרָח אוֹ הִפְסֵד בְּהִחְזִירָתוֹ לוֹ וְהָיוּ דּוֹמִיָּא דְגִדוֹן דִּידוֹן וְעַל טַעֲנַת הַשְּׂכָרוֹת אֵפִילוֹ הָיָה כֵן וְיִהְיֶה פְּשִׁיעָה לְהַשְׁתַּכֵּר כְּשֶׁהוּא שׁוֹמֵר פִּקְדוֹן הָרִי הַתְּנָה כִּי אֵפִי שְׂיִפְשַׁע שְׁהוּ פֶּטוּר וְלֹא נִתְבַּטֵּל תְּנַאי זֶה כְּמוֹ שֶׁתְּבַתִּי וּמֵה שְׂטוּעֵן רְאוּבֵן שְׂתַפְּסֵי מִנְכָּסֵי שְׂמַעוֹן שְׂהָיוּ בְּיַד אַחַר וְשֶׁהוּא מְוַחֲזֵק וְהַמוֹצֵא מִחִבְרִי עָלְיוֹ הִרְאִיָּה הָרִי רְאִיָּה שְׂשִׁמְעוֹן פֶּטוּר וְחַיִּי הוּא לְהִחְזִיר מֵה שְׂתַפְּסֵי מִמֶּנּוּ כִּי אִין לוֹ שׁוּם טַעֲנָה אֵפִי לְפִי דְבָרִי שְׂיִתְחַיֵּיב שְׂמַעוֹן לְפָרוּעַ לוֹ פִּינּוֹן שְׂמוֹדָה תְּנַאי דְּפִשְׁעָה וְדִיבּוּרוֹ הִרְאִישׁוֹן וְהַשְּׂנִי אִינוֹ מְבַטֵּל הַתְּנַאי כְּמוֹ שְׂתַבְּ' גַּם הַשְּׂכָרוֹת אֵפִילוֹ יִהְיֶה פְּשִׁיעָה שְׂלֵא יִשְׁתַּכֵּר הָאֲדָם בְּעוֹד פִּקְדוֹן בְּבֵיתוֹ מֵה שְׂאִינוֹ הָרִי הַתְּנָה אֵפִי שְׂיִפְשַׁע וְיִהְיֶה פֶּטוּר וְחַיִּיב רְאוּבֵן לְהִחְזִיר לוֹ כֹּל מֵה שְׂתַפְּסֵי מִנְכָּסָיו.

גַּאִם הַמְבִי"ט: שְׂאֵלָה עַא טְבִילָה אַחַת שְׂמִימִיָּה בָּאִים מִן הָהָר תַּחַת הַקַּרְקַע וּבְקַרְקַע יֵשׁ כְּמֵה חֲבִיּוֹת טְמוּנוֹת בְּאֶרֶץ וְסוּמוֹךְ לְפִיָּהֶם יֵשׁ נֶקֶב שְׂבוּ נִכְנָסִים הַמִּים לְחֲבִית וּכְנָגֵד נֶקֶב זֶה יֵשׁ נֶקֶב אַחַר בְּחֲבִית עֲצָמָה שְׂמִשְׁם יוֹצְאִים הַמִּים וְהוֹלְכִים לְחֲבִית אַחֲרָת וְכֵן עַל זֶה הִדְרָךְ עַד בֵּית הַטְּבִילָה וְנִהְיֶה הַיְהוּדִים מְשֻׁנִּים קְדֻמוֹנִיּוֹת לְנֶקֶב תַּחֲתִית הַחֲבִיּוֹת כְּדִי לְבַטֵּלֵם מִתּוֹרַת כְּלִי וְעַתָּה נוֹדַע לָהֶם שְׂיֵשׁ חֲבִיּוֹת חֲדָשׁוֹ' בְּתוֹךְ בְּתֵי הַגּוֹיִם שְׂאִינָם מְגוֹנְקָבוֹת בְּתַחֲתִיתָם אֶלָּא סְמוּךְ לְפִיָּהֶם הֵם מְגוֹנְקָבוֹ' וְעַתָּה יִלְמְדִינוּ רַבִּינוּ אִם דִּי בְּגוֹנְקָבָה שְׂסוּמוֹךְ לְפִיָּהֶם לְבַטֵּלֵם מִתּוֹרַת כְּלִי אוֹ לֹא וְכֵן שׁוֹאֲבִים הַגּוֹיִם מִיָּם מִחֲבִיּוֹת אֵלוֹ וּמְכַנְיָסִים כְּדִיָּהֶם

בתוך הקבית ובאותו זמן ששואבלי הגוני' מים מהקביו' מפסיק קילוח המעין ועתה יורינו הדין אם היא טביל' פשרה או לאו: תשובה הנקב שפכל קבית גדר קבית חבירת' אף על פי שתהיה פשפופרת הנוד אינו מבטל את הקבית מלהיות פלי שאינו מבטל פלי מן הצד מלהיות פלי אלא פשהוא מן הצד למטה אצל שולי הקבית קרוב לשוליו וכשפופר' הנוד שאינו יכול לקבל שום מים ממנו ולמטה ואז נתבטל מתורת פלי כמו שפכת רבינו יעקב סימן כ"א ואם הנקב הוא בשוליו אפי' פל שהוא אינו חשוב פלי לפסול המקנה כמו שפכת שם למעלה וגם הרמב"ם ז"ל כתב תשוב' רל"א ובתוספת' גבי קיסטלון משמע שאם ניקב הפלי בקרקעיתו אפי' נקב קטן פל שהוא פמחט יצא מתורת פלי שלא לפסול המקנה פשנפלים ממילא כמו שפכת בסוף ולכן נהגו היהודים משנים קדמוניות לנקוב הקביות בתחתית' כדי לבטלם מתורת פלי כמו שפכתוב בשאלה שהנקב הסמוך לפיהם אפי' הוא פשפופרת הנוד אינו מבטלם מפלי כי נקב מן הצד אפי' פשפופרת צריף שיהיה סמוך לקרקעיתו כמו שפכתתי ואפי' שמושיבין אלו הקביות בקרקע ונדפקין בחור טיט ועפר וסותם הנקב אפי' הכי לא הוי סתימה אלא בעירוב סיד וגבסית ובלאו הכי לעולם נוטפים מים אפי' שיהי' נקב פל שהוא ומה שאמרנו שלא יחשב פלי בנקב פל שהוא בשוליו הוא לענין המי' הבאים מן הנקה או מן המעין דרך פלים אלו למקנה של ארבעים סאה אבל להטביל בתוך פלי זה הנקוב פכל שהוא אפי' יש בו מ' סאה יש מחלוקת בין הפוסקי' בנדון דידן נראה שהנקבים של הקביות אשר הם ב' נקבים לכל קבית זה כנגד זה המי' שלמט' מן הנקבי' בלבד הם שאינם מגיעים מהמים לנקבים עד שהקבית מלאה עד מקום הנקבים אבל המים שבאים אחר כך דרך הנקבים אינם תוך חלל הפלי אלא צפים על המי' שפכתית שאצל הנקבים אינם שאובין ואם פן לא היה צריף שיהיו נקובים מלמטה להכשיר המים היוצאים דרך הנקבים למקנה כי כן אינם שאובין אלא אותם שהם בקבית למטה מן הנקבים דהא דתנו במקנאות בור שהוא מלא מים שאובים והאמה נכנסת ויוצאה ממנו לעולם הוא בפסולה עד שתחשוב שלא נשאר מן הראשונה ג' לגין היינו לגבי מים שפבור שהם שאובי' אבל בנ"ד שמים שפטיבילה הם פשרים אעפ"י שעברו אלו המים על מי הקביות שהם שאובין אינן פוסלים הטבילה שהן עצמן לא היו שאובין מעולם שהרי יורדי' ממעין שבהר ומה שנהגו משנים קדמוניות לנקוב תחתית הקביות נראה שהיו עושים כך ע"צ היותר טוב כי לפעמי' פשיהיה נפסק הקילוח מן הנהר אותם המים שיורדין אז ממקום פסיקת הקילוח עד הטבילה הן פשאובות ואולי אז לא היו מ' סאה שלימות ומה שפכתוב בשאלה ששואבים הגוים מן הקביות ובזה נפסקים מי המעין וקילוחו לטבילה אין בזה שום חשש אם הטבילה יש בה פבר מ' סאה מן המי' שיורדו לה ואחר ששואבי' מן הקביות חוזר הקבית להתמלאת וחוזר הקילוח ללכת דרך הקביות לטבילה וצריף שתהיה לטבילה זו רושם ידוע בכותל הטבילה שינדעו כי פשהמי' מגיעים שמה יש בה מ' סאה או יותר כיון שלפעמים נפסק הקילוח של המעין והטובלת בטבילה זו טבילת' פשרה והיא מותרת לבעלה ותזכה היא וכל בנות ישראל לבנים זכרים וכשרים נאם המבי"ט: שאלה עב ראובן שהוא פאטור ונוהגים הסותרים שפותבים לו שיקח מעות מן הגוים ברבית כדי להשלי' אותה סחור' ואח"כ הם פורעי' הריוח לגוים ושמעון נשתתף עם ראובן זה ולא היה לו פל סכום המעות שמשים ראובן בשותפות וכתב לו שיקח מה שחסר מסכום שלו מהגוים ברבית וכן עשה ונשתתפו והרויחו מלבד

מה שפָּרְעוּ לגוֹל' הַק' וְרַבִּית וַאֲח' כֶּה תִּבְעֵ שְׁמֵעוֹן מֵה שְׁנָתָן לַגּוֹי רַבִּית וַאֲמ' כִּי אֵינוּ חַיִּיב לַפְּרוֹעַ רַבִּית וְרַאוּבֵן מְשִׁיב כִּי כֶּה מְנַהֵג הַסּוֹחֲרִים שְׁלֹוֹקִיחִים מִן הַגּוֹלִים עַל יְדוֹ בְּרַבִּית וּפּוֹרְעִים וְנִשְׁוֵהוּ פָּרַע בְּרַצוֹנוֹ וְעַל כָּל מֵה שְׁפָרַע הַרְוִיחַ יוֹרִינוּ מוֹרִינוּ אִם חַיִּיב רַאוּבֵן לַהֲחֲזִיר לְשְׁמֵעוֹן הַרְוִיחַ שְׁפָרַע לַגּוֹי בְּעֵדוֹ אִם לֹא: תְּשׁוּבָה מְנַהֵג זֶה שֶׁל הַסּוֹחֲרִי מְבַטֵּל הַהֲלָכָה מֵה שְׁאֵינוּ בְּדִין כִּינֵן שְׁהִישְׁרָאֵל לֹוֹקֵת הַמַּעוֹ וּמִתְחַיִּיב לְתַת הַרַבִּית לַגּוֹי אִפִּי שְׁיֵאמֵר כִּי לְצַוְרָה יִשְׂרָאֵל פְּלוֹ' לֹוֹקֵת אוֹתָם הוּא הַרִי הֵם מְלֹנָה עֲלָיו וְכִשְׁנוֹתָנָם לִישְׁרָאֵל בְּרַבִּית אַע"פ שְׁיִהְיוּ הַמַּעוֹת שֶׁל גּוֹי בְּעֵצָמָם וְשְׁיֵאמֵר בְּשִׁבְלֵהָ לְקַחְתִּי מִן הַגּוֹי וְהַרַבִּית שְׁתַּמֵּן אֶתֵּן אוֹתָם לַגּוֹי אַפ"ה אֲסוּר כִּינֵן שְׁהַמַּעוֹת הֵם כְּבָר מְלֹנָה עֲלָיו וּמְלֹנָה לְהוֹצֵאָה נִיִּתְנָה וְהַרִי הֵם כְּשֶׁלּוֹ וְהוּא חַיִּיב לְפָנְרַעַם לַגּוֹי וְנִמְצָא שֶׁהוּא מְלֹנָה אוֹתָם לִישְׁרָאֵל וְכִשְׁנוֹתָנָה לִישְׁרָאֵל בְּרַבִּית וְהוּא רַבִּית קַצוּצָה כְּמוֹ שְׁנִרְאָה מִן הַבְּרִיָּתָא פ' אֵיזְהוּ נְשֵׁה וְכַתֵּב הַרַמְבַּ"ם ז"ל פ"ה יִשְׁרָאֵל שְׁלֹנָה מַעוֹת מִן הַגּוֹי וּבִקְשׁ לַהֲחֲזִירָם לוֹ מְצָאוּ יִשְׁרָאֵל אַחַר כּו' הַרִי זֶה רַבִּית קַצוּצָה אִפִּי הַעֲמִידוֹ אֲצֵל הַגּוֹי עַד שְׁיִטְוֹל הַגּוֹי כּו' וְאַפ"ה נִרְאָה לִי דְבַנְדוּן דִּידֵן לִיכָא רַבִּית קַצוּצָה כִּינֵן שְׁרַאוּבֵן לְקַח הַמַּעוֹת בְּרַבִּית מִן הַגּוֹי וְהוּא פָּרַע לוֹ הַרַבִּית מִמֵּה שְׁהַרְוִיחַ בְּמַעוֹת שְׁלֵקַח מִן הַגּוֹי לֹא בָּא שׁוּם רַבִּית מִיַּד שְׁמֵעוֹן לִיד רַאוּבֵן וְאַפְּלוֹ יִהְיֶה רַבִּית דְּרַבְּנָן כִּינֵן שְׁהִיוּ כְּבָר בְּיַד רַאוּבֵן וְגַם נִתְּנוּ כְּבָר לַגּוֹי אֵינוּ יֹוצֵא בְּדִינָיו וְאֵינוּ חַיִּיב רַאוּבֵן לַהֲחֲזִיר לְשְׁמֵעוֹן מֵה שְׁפָרַע לַגּוֹי וְאַפְּלוֹ יִהְיֶה בְּיַדוֹ עֲדִין לְתַתּוֹ לַגּוֹי נְאֻם הַמְּבִי"ט: שְׁאֵלָה עַג יְלַמְדִּינוּ רַבִּינוּ נַר יִשְׂרָאֵל רַאוּבֵן שְׁיֵשׁ לוֹ בְּתִים בְּמַקּוֹם אֶחָד בְּנוֹיּוֹת וְטוֹבוֹת וּבְצַד דְּרוּמִית בְּתִיו יֵשׁ לוֹ לְשְׁמֵעוֹן בֵּית אַחֲרַת שְׁהַגַּג שְׁלָהּ הִיא יוֹתֵר גְּבוּחָה מִגְּבוּחַת בֵּית רַאוּבֵן וְנִתְפָּשֵׁר אֲזִי רַאוּבֵן עִם שְׁמֵעוֹן וְנִתֵּן רְשׁוֹת שְׁמֵעוֹן לְרַאוּבֵן לְפִתּוֹחַת לוֹ חֲלוֹנוֹת בְּכּוֹתֵל דְּרוּמִית בֵּיתוֹ בְּאוֹתוֹ הַמַּקּוֹם שְׁכּוֹתָלוֹ הִיא יוֹתֵר גְּבוּחָה מִגְּבוּחַת בֵּית שְׁמֵעוֹן וּפְתַח רַאוּבֵן חֲלוֹנָיו בְּרְשׁוֹת שְׁמֵעוֹן עַל גְּבוּחַת בֵּיתוֹ וְהַחֲזִיק בְּהֵם זֶה כְּפֵה שְׁנִי יוֹתֵר מִשְׁנֵי חֲזָקָה וְאַחַר כֵּן מְכַר שְׁמֵעוֹן בֵּיתוֹ לְלוֹי וְכְבָר הָיוּ פְּתוּחוֹת הַחֲלוֹנוֹת כְּשֶׁקָּנָה לוֹי הַבַּיִת וְגַם עָבַר זְמַן רַב אַחַר שְׁקָנָה לוֹי הַבַּיִת וְלֹא עָרַעַר עַל הַחֲלוֹנוֹ' הַנִּז' שְׁהִיוּ פְּתוּחוֹת עַל גַּג בֵּיתוֹ וְנִפְטַר לוֹי לְבֵית עוֹלָמוֹ וְחַיִּי לְרַבְּנָן וְלְכָל יִשְׂרָאֵל שְׁבַק וְקָם יְהוּדָה בְּנוֹ וְרוּצָה לְבָנוֹת עֲלֶיהָ עַל גְּבוּחַת בֵּיתוֹ שְׁיֵרֵשׁ מְלוֹי אָבִיו וְלִסְתָּם הַחֲלוֹנוֹת שְׁפִתַח רַאוּבֵן מִזְמַן רַב בְּהִיּוֹת הַבַּיִת תַּחַת רְשׁוֹת שְׁמֵעוֹן וְרַאוּבֵן מְעַרְעֵר עַל יְהוּד' עַל שְׁרוּצָה לְסַתֵּם חֲלוֹנָיו וְלְהַאֲפִילָם מֵאַח' כִּי בְּרְשׁוֹת שְׁמֵעוֹן פְּתַח וְכְבָר זָכָה וְהַחֲזִיק בְּהֵם וְאִם רַצוֹנוֹ לְבָנוֹ' עֲלֶיהָ עַל בֵּיתוֹ שְׁיִתְרַחֵק מִחֲלוֹנָיו הַרְחָקָה רַאוּיָה ע"פ דִּין הַתּוֹרָה יוֹרִינוּ מוֹרִינוּ הַדִּין עִם מִי וּשְׁכַרְךָ כְּפּוֹל מִן הַשְּׂמִים: תְּשׁוּבָה כִּינֵן שְׁרַאוּבֵן פְּתַח חֲלוֹנוֹתָיו עַל גְּבוּחַת שְׁמֵעוֹן בְּרְשׁוֹתוֹ אַף עַל פִּי שְׁמַכְר שְׁמֵעוֹן אַחַר כֶּה הַבְּתִים שְׁלּוֹ לְלוֹי וְלוֹי מֵת וּיְרָשֵׁם בְּנוֹ יְהוּדָה אֵין שׁוּם כֹּחַ לְבָנוֹת עֲלֶיהָ עַל בֵּיתוֹ אֲלֵא בְּהַרְחַקַת ד' אַמּוֹת מִחֲלוֹנוֹת רַאוּבֵן כִּינֵן שְׁבַרְשׁוֹ שְׁמֵעוֹן פְּתַח הַחֲלוֹנוֹת אֵין לְלוֹי וְלֹא לִיּוֹרְשָׁיו זְכוּת לְסוֹתָמָן כִּי לֹא מְכַר שְׁמֵעוֹן לְלוֹי אֲלֵא הַזְכוּת שְׁהִיָּה לוֹ וְהוּא לֹא הִיָּה לוֹ זְכוּת לְבָנוֹת נֶגֶד הַחֲלוֹנוֹת תּוֹךְ ד' אַמּוֹת כִּינֵן שְׁנָתָן רְשׁוֹת לְפּוֹתָחוֹ וְאַפְּלוֹ שְׁשְׁמֵעוֹן יִטְעוֹן שְׁלֵא נָתַן רְשׁוֹת לְרַאוּבֵן לְפִתּוֹחַת הַחֲלוֹנוֹת עַל גַּגוֹ אַחַר שְׁיֵשׁ לוֹ חֲזָקָה מְכַמָּה שְׁנִים שְׁהַחֲלוֹנוֹת פְּתוּחוֹת עַל גַּג בֵּית שְׁמֵעוֹן אֵין שׁוּם א' יְכוֹל לְסוֹתָמָן וְזֶה דְּבַר מְבֹאָר אֵינוּ צָרִיךְ רַאָיָה.

הַמְּבִי"ט: שְׁאֵלָה עַד יְלַמְדִּינוּ רַבִּינוּ נַר יִשְׂרָאֵל רַאוּבֵן הַדֵּר הַיּוֹם בְּעֵיר אַחַת וַיֵּשׁ לוֹ בְּעֵיר אַחֲרַת בְּתִים מְקוֹרוֹת וְגִינָה מְקַפֵּת מְחִיצוֹת בְּצַד דְּרוּם הַבְּתִים וְכָל מְחִיצוֹת הַגִּינָה הֵם

בגבול ותחום ראובן בארבע רוחותיה וראובן עשאם מפסו ומממונו גבוהות פראוי פדי לגדור גינתו ומצד דרום הגינה הנה מקום פנוי וקרוב לגוי א' ושמעון קנה המקום ההוא הפנוי הקרב מהישמעאל זה כמה שנים ובנה בו מאז בית דירה סמוך למחיצת דרומית הגינה ברוח מזרחית המקום ההוא הפנוי וקרוב עד פדי חצי מחיצת דרומית הגינה ושארית רוח מערבית המקום ההוא השאירו בלי בנן במקו' חצר לפני הבית שבנה ועתה רצה שמעון לימות ביתו ונחצרו וקרוס כל מחיצת דרומית הגינה הן מה שהיא אצל הבית והן מה שאצל החצר והפילה לארץ עד הקרקע בלי ידיעת ראובן בעל הגינה שמחיצת הגינה היא פולה שלו שבנאה מפסו פנזפר פדי לגדור גינתו והיא בתחמומו פנזפר ולא הנה ראובן בעיר פשהרס שמעון מחיצת דרומית גינתו לערער עליו לבלתי הניחו להרוס אותה כי הנה דר בעיר אחרת כנז' ועם כל זה קרובי ראובן ואוהביו ערערו עליו פשהרסה והוא לא חש לערעורם ורוצה עתה שמעון לחזן' ולבנו' אותה ולעשו' בה חור ושטאניש מצד ביתו ולפתוח חלונות בה לגינתו והודיעו הדבר קרובי ראובן לראובן וכשידע ראובן בכל אלה עמד וערער פי מי נתן רשות לשמעון להרוס פותל שאינו שלו ואינה בתחמומו ואחר שהרסה שלא ברשות ועבר על המחצת קרובי ראובן שיחזור לבנותה להוצאתו כמו שהיה בתחלה מבלי שיעשה בה שום חור ושטאן ומבלי שיפתח בה שום חלון פכל לגינתו פי אין רצונו שיהיה לו שום זכות במחיצת גינתו שהיא שלו יורינו מורינו אם הדין עם ראובן שחייב שמעון לחזור לבנות מחיצת הגינה בלי שום שינוי ותמורה פכל כמו שהי' מתחלה ושכרף פפול מהשמים: תשובה אחר שהיא ידוע לשכני הבתים והגינה שהגינה היתה מוקפת בארבע מחיצות והיתה חנורבה בצד דרום הגינה בלי שום בנן כמו שהמחיצות מזרח ומערב וצפון היא ידוע שהן מחיצות של הגינה פן מחיצת דרומית היא של הגינה ומי שקנה החנורבה של הישמעאל אין לו שום זכות במחיצות של הגינה ועם כל זה הנה יכול לבנות בחנורבה אצל מחיצת דרומית של ראובן אלא שלא הנה יכול להעמיס בה שום קורה ולא שום דבר אלא שאחר שהנה בונה אצל המחיצה והנה נהנה ממנה שהיתה מחיצה ג"כ לבי שכנה הנה חייב לפרוע הוצאות קצת המחיצה אעפ"י שלא העמיס עליה יפרע דבר מועט פפי מה שיראה לדיני' כמו שכתב הרמב"ם ז"ל בפ"ה מה' שכני' פינון שהוא נהנה ממנ' שאם לא היתה נבנית הנה צריף הוא לבנות' לגדור כל ביתו מארבע רוחותיה ופנותיה ואחר שכבר בנה ביתו ונהנה מן קצת המחיצה של דרום פבנן הבית ושאר המחיצת דרומי' הנה נהנה בה ג"כ שהיתה מחיצה לחצירו מה עלה בדעתו להרוס פל זה המחיצה שהיא מחיצת ראוב' ובנויה פולה בתחום הגינה וכינון שהוא הרסה חייב לחזור ולבנותה כמו שהיתה מקודם והיא של בעל הגינה ואינו יכול לעשות שום חור ושטאן בצד ביתו תוך המחיצה פינון שאינה שלו וכל שפן שאינו יכול לפתוח חלון לגינה כמו שאינו יכול לפתוח חלון לחצר חבירו נאם המבי"ט: שאלה עה ראובן קבל נזירות שמשון זה נוסחו הרניני מקבל נזירו' שמשון בר מנחם בכל תנאיו שלא לדור בטוקאת אחר חנפתי אלא ג' שנים שלימות ואח"כ אבא לצפת תוב"ב ואם לא אמצא אז שייך' אעקור דירתי מהעיר טוקאת ואעמוד בכפר הקאטרא"גיש עד אמצא שייך' לבא ועתה שאל השואל אם יש היתר לנזירות זה: תשובה אעפ"י שהנזירות הוא בלשון שבועה יש רוב פוסקי' שאומרי' שחל הנזירות ועליהם אנו סומכים לעולם פשאין שום טעם אחר לצרף עם זה שלא יחול הנזירות ונזירות זה לעלות לאר' ישראל' הוא אפי'

שְׁהִיְתָה שְׁבוּעָה שְׁיֵשׁ לָהּ הַתְּרָה אִין מְקוֹם לְהַתְּרָה כִּי הִיא לְדַבֵּר מִצְוָה וְחַיִּיב לְקַיֵּם נִדְרוֹ
לְעֵלוֹת וּלְפִיּוֹס אֶת אֲשֶׁתוֹ שֶׁתְּבוֹא עִמּוֹ כִּינּוּן שְׁאֵמֵר לְעֵקֶנּוּ דִּירְתוֹ וְאִם לֹא יוּכַל יִקְיִים הוּא
וְהָאִשָּׁה מִפְּסֻדַת תּוֹסֶפֶת אִם אֵינָה רוֹצֶה לְעֵלוֹת וְרָאִיתִי מֵה שֶׁפֶתַב הַחֲכָם מֵאַרְיֵה דְאַרְעָא
טוֹקֵט מִרְבִּיץ תּוֹרָה בְּקַהְלוֹ כְּהַר' יוֹסֵף מִזְרַחֵי נַר"ו וְצִדָּד צִדְדִים וְהָאִרְיָה לְהִיְתַר נִדְרָה
לְהִיְתוֹ בְּלִשׁוֹן שְׁבוּעָה שְׁלֹא לְדוֹר בְּטוֹקֵאֵט וּמִזְהָ כְּמָה שְׁנִים גִּשְׁאֲלִיתִי כְּמָה פְּעָמִים עַל
גְּזִירוֹת שְׁמִשׁוֹן כִּינּוּצָא בְּזָה בְּלִשׁוֹן שְׁבוּעָה וּמְעוֹלָם אֲנִי הַמִּיקַל בְּהַתְּרַת שְׁבוּעוֹת וּגְזִירוֹ
בְּזִמָּן הַזֶּה לֹא הִקְלִיתִי בְּטַעַם זֶה שְׁבִלְשׁוֹן שְׁבוּעָה מִפְּנֵי שְׁיֵשׁ מִחְלֻקַת פּוֹסְקִים בְּזָה אֲלֵא
בְּצִירוֹף טַעַם אַחַר כְּמוֹ אִם לֹא אֲמַר כָּל תְּנַאי נ"ש כִּי יֵשׁ גַּם בְּזָה מִחְלֻקַת מְפָרְשִׁים אִם
חַל הַגְּזִירוֹת אִם לֹא וְכִינּוּצָא בְּזָה אֲזִי אֲנִי סוֹמֵךְ עַל עֲנִין לְשׁוֹן שְׁבוּעָה וְגַם חֲכָמִים
מִפְּנֻרְסָמִים בְּדוֹר אֵינָם מְקִילִים בְּגְזִירוֹת בְּלִשׁוֹן שְׁבוּעָה וּלְפַעְמִים אֲנִי מְקַל אֶפְּיֵלוֹ בְּנ"ש
כְּשֶׁהוּא בְּאֹפֶן שְׁאִם הִיָּה נִדְרָה אוֹ שְׁבוּעָה הִיָּה כְּעֵין טַעוֹת שְׁלֹא הִיָּה צְרִיךְ הַתְּרָה אֲלֵא
מִדְּרַבָּנָן גַּם כְּשֶׁהוּא נ"ש בְּתַנְאִיו אֵינּוּ חַל מִן הַתּוֹרָה וְכִינּוּן שְׁאִין בּוֹ הַתְּרָה אֵינּוּ חַל וְהִיּוֹת
הַנִּדְרָה אוֹ הַשְׁבוּעָה כְּעֵין טַעוֹת הוּא כְּשֶׁנִּתְּרָה הַנִּדְרָה עַל יְדֵי פְתִיחַ וְלֹא בְּחֻרְטָה לְחֻדָּא שְׁיֵשׁ
שְׁלֵשָׁה אֹפְנֵי הַתְּרָה בְּחֻרְטָה עַל הַנִּדְרָה אוֹ עַל הַשְׁבוּעָה אוֹ בְּחֻרְטָה דְּפִתַח אִיהוּ פְתִיחַ
לְנִפְשֵׁיהָ אוֹ דְּפִתַחֵי לִיהָ פְתִיחַ ב"ד אֲדַעְתָּא דְּהִכִּי מִי נִדְרַתְּ כְּמוֹ שְׁהֶאֱרַכְתִּי בְּכָל זֹאת
בְּתַשׁוּבַת ק' וְתַשׁוּבַת תּל"ד מִתְּשׁוּבוֹתֵי שְׁנִמְצָא שְׁלֹא הִיָּה מְעוֹלָם נִדְרָה אֲלֵא כְּעֵין ד' נִדְרֵי
כְּמוֹ שֶׁפֶתַב הָרַא"ש ז"ל וְהִרִיטְבָ"א גַּם כֵּן פֶּתַח אֵין חֲכָם מִתִּיר אֲלֵא כְּעֵין ד' נִדְרִים פְּיֻרֻשׁ
שְׁיֵשׁ לוֹ פְתִיחַ בְּרוּר נִרְאָה לְעוֹלָם שְׁדוּמָה לְנִדְרֵי טַעוֹת אוֹ נִדְרֵי שְׁגָגוֹת וְחַבִּירֵיהֶם וְאִם כֵּן
בְּנ"ש דְּנ"ד אִם יִתְחַרֵּט בְּסוֹף הַזְּמָן דְּפִתַחֵי לִיהָ פְתִיחַ שְׁמִים אִם הִתֵּר זֶה גּוֹרֵם לְמִצְוָה
וּלְשְׁלוֹם וְקִיּוּמוֹ גּוֹרֵם עֲבִירָה וּקְטָטָה נִרְאָה דְּמִשׁוּי לִיהָ כְּעֵין נִדְרָה טַעוֹת וְלֹא הִנָּה כְּעֵין הִתֵּר
חֲכָם אֲלֵא מִדְּרַבָּנָן אִי הִנָּה גְזִירוֹת לְחֻדָּיָה וְהַשְׁתָּא דְּהָנִי נ"ש דְּלִיכָא שְׁאֲלָה שְׁרִינָן לִיהָ
בְּלֵא הַתְּרָה דְּבַנְדָּר וּשְׁבוּעָה דְּמִדְּאוּרִיִּיתָא כְּעֵין הַתְּרָה תְּקִינּוּ רַבָּנָן דְּאַפְּיֵלוֹ דְּלִהָנִי כְּעֵין
טַעוֹת דְּאֵינּוּ חַל אֲלֵא מִדְּרַבָּנָן שְׁיִתִּירוּ לוֹ מִדְּרַבָּנָן אֲבָל בְּנ"ש אִי הָנִי כְּעֵין טַעוֹת לֹא תְּקִינּוּ
לוֹ הַתְּרָה כִּינּוּן דְּבַנְדָּר מִן הַתּוֹרָה לִית בִּיהָ הַתְּרָה וְאֵע"ג דְּנ"ש דְּנ"ד הָנִי לְדַבֵּר מִצְוָה
לְעֵלוֹת לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל אִפ"ה אִי פְתִיחַ לִיהָ ב"ד פְתִיחַ שְׁמִים דְּאִיכָא מִצְוָה טְפִי וְשְׁלוֹם
בְּבִיתָה עִם אֲשֶׁתוֹ וּמִזְוֹנוֹ רְוּחִין וְלֹא אֲתַדֵּר לִיהָ בֵּא"י אֲשׁוּוֹ לִיהָ לְהֵאִי בְּנ"ש טַעוֹת וְשָׂרוּ
לִיהָ בְּשִׁיקוּל דְּעַתָּם בְּיִרְאֵת ה' הַמְבִי"ט שְׁאֲלָה עוֹ יוֹרְנֵי מוֹרִינֵי הַסְּפָמָה שֶׁפֶתוֹב בָּהּ וְז"ל
קַבְּלֵנוּ עֲלֵינוּ אֶת פ' לְחֲכָם וְלִדְיָיִן וְכָל זֶה הִיָּה מִמְּנוּ בְּקַנְיָן וּשְׁבוּעָה חֲמוּרָה בְּשְׁמִים לְדַעַת
הָרַאב"ד ז"ל שְׁאֲפִי שְׁתוּמֵר הַשְׁבוּעָה אֵינָה הַתְּרָה וּבְפִיִּסוּל כָּל מִינֵי מוֹדְעוֹת וְכו' וּבְפִיִּסוּל
עֵינֵיהֶם עַל דַּעַת הָרַשָּׁב"א ז"ל דְּלֹא כְּפִיִּסוּל וְכו' עכ"ל הַסְּפָמָה.

וְעַתָּה יֵשׁ קִצָּת מִהַחֲתוּמִים שְׁאוּמְרִים שְׁאֵמֵת שֶׁחֲתָמוּ אֲבָל לֹא בְּטוֹ בְּשִׁפְתָם וְלֹא הוֹצִיאוּ
בְּשִׁפְתָם וּמְפִיָּהֶם שׁוּם שְׁבוּעָה כָּלֵל וְלֹא קַבְּלוּ עֲלֵיהֶם שׁוּם דְּבָר רַק הַחֲתִימָה שֶׁחֲתָמוּ לְבַד
לְהַפִּיק רְצוֹן הַמְּסָכִים יוֹרְנֵי מוֹרִינֵי אִם הֵם נְאֻמָּנִים בְּדַבְרֵיהֶם אִלוּ אִם לֹא וְאִם הֵם נְאֻמָּנִים
אִם יִהְיוּ נְאֻמָּנִים בְּדַבְרֵיהֶם לְבַד אוֹ יִחַיְיבוּ אוֹתָם שְׁבוּעָה שְׁהֶאֱמַת כֶּף שְׁלֹא הוֹצִיאוּ שְׁבוּעָה
מְפִיָּהֶם כְּנֹז': תְּשׁוּבָה כִּינּוּן שְׁלֹא נִכְתַּב שְׁטֵר בְּעֵדֵי שְׁמַעֲיָדִי עַל בְּנֵי אֲדָם שֶׁקַּבְּלוּ עֲלֵיהֶם
חֲכָם בְּקַנְיָן וּשְׁבוּעָה אֲלֵא הָאֲנָשִׁים חֲתוּמִים בְּשֵׁטֵר זֶה שֶׁפֶתוֹ בּוֹ כָּל זֶה הִיָּה מִמְּנוּ בְּקַנְיָן
וּשְׁבוּעָה נְאֻמָּן כָּל א' מֵהֶם שֶׁחֲתָמוּ עַל מֵה שֶׁפֶתוֹב לְמַעֲלָה אֲלֵא שְׁלֹא נָטַל קַנְיָן וּשְׁבוּעָה
אֲלֵא שְׁאֲמָרוּ לוֹ שְׁיִתְּתוּם וְחֲתָמוּ וְהוּא פְטוֹר מִן הַשְׁבוּעָה כִּינּוּן שְׁיִדְעַע שְׁלֹא נָטַל קַנְיָן וְלֹא

שבועה פי אין קנגן בלא גטילת סודר ואין שבועה חלה אלא פשגמר בלבו לישובע ובטא בשפתיו השבועה ואפילו היה שטר בעדים והודו העדים שלא קבל בביטוי שפתיו אלא שהודה לפניהם על מה שפתוב למעלה אפי' פתב ידם יוצא ממקום אחר נאמנים כמו שפתבתי בתשובותי תשובת רמ"ח שכל דבר שהעדים מצונין לטעות בו יכולים לברר דבריהם ואין בזה משום חוזר ומגיד שחשבו העדים שבהודאה שהיה מודה לפניהם היה מספיק וכן בחתימת ידיהם יכולי' לומר' שחתמו שחשבו שלא היה צריף לישובע בפ' פיון שהי' מודי' על השבועה והבאתי ראיה מתשובת הר"ן ו"ל תשובת מ' ותשובת הרשב"א אל"ף י"ב על חתימת העדים אפי' פתב ידן יוצא ממקום אחר שנאמנים בדבר שאינו בפ' בשטר ונראה פי בקנגן שצריף לעשות פועל שהוא קנגן סודר אינם נאמנים העדים כשכתב ידם יוצא ממקום אחר לומר שלא נטל קנגן אבל בשבועה שאינה אלא בדיבור מצוי לעדים לטעות לחשוב שפיון שכתבו בשטר שבועה והוא מודה מה שפתוב למעלה שיכולים לחתום על פיו וכן בחתימת ידיהם כנ"ד יכולים החתומים לומר שחתמו ולא נשבעו בפ' אלא שחתמו על מה שהיה כתו' שנשבעו בו בעל השטר נתרצה בחתימתו לבד אפי' שלא נשבעו ולא נטלו קנגן וכל זה הוא על קבלתם אותו לחכם שהקנגן אינו מעלה ומוריד בקבלת חכם לדין שאין כאן דררא דממונא איף אם פתוב בשטר שהם נתחייבו לפרוע לו פרס כף והוא מכחיש אותם ואומר שנטלו קנגן בפועל וגם נשבעו הוא נאמן על הקנגן וסניבים לפרוע לו אבל על השבועה אינו נאמן לפוסל' וגם על הקנגן אם הם טוענים לו אמה יודע שלא נטלנו קנגן חייב לישובע שנטלו קנגן פיון שהם חתומים על הקנגן ופרעו לו בשבועתו וזהו לאות' שחתמו לו לחכם א' שפא לעיר אבל אותם שהביאו אותו והסיעוהו מעירו לעירם על תנאי שיתנו לו כף וכף בשבוע חייבי' לפרוע אפילו בלא קנגן פיון שעל ידי דבורם עשה פועל ובא אליהם דהוי פשכיר שאמ' לו בע"ה שילף לעשות מלאכה בשדהו והלף שאינו יכול לבטלו אחר זמן שכירות פועלים שאינם מוצאים להשתפר אפילו בלא קנגן וכן יהיה דין החכם שהולכיהו מעירו לעירם חייבים לפרוע לו מה שהתנו עמו אפי' בלא קנגן כל עוד שגם הוא עושה מלאכתם כמו שהתנו עמו שמתנהג עם הצבור לשם שמים פהוגן וכראוי ודן אותם לכף זכות כמו השכיר שחייב לעשות מלאכת בעל הבית בכל פחו לתועלת בעל הבית ואם עושה מלאכת בעל הבית רמיה יכול לבטלו נאם המב"ט: שאלה עז נשאלתי על עיר שיש בה ארבעה בתי פנסיות ולקחם הספמה שנתניסדה על פי ארבעה גדולים והמה חכמי' מחופכים הרב החסיד כמה"ר יחיאל אשכנזי ז"ל היום ל"ג שנה ובהספמת מוהר"ר חייא ברוקא"ש ז"ל ומוהר"ר יעקב פאפו ז"ל וגם הרב מוהר"ר משה חנון ז"ל קיימה וקבלה עליו ואחר שעברו עשרה או שמונה שנים עמד א' מהם שלא היה מנהיג של אלו הקהלות אלא שהיה מתפלל בקהל א' מהם והתיר לבני קהלו שיהיו מופרשים משאר הקהלות בהספמה שהיתה ביניהם מאז שהיה העונש והקנס על כל מי שיעבור איסור או הספמה שיהיה נידון ע"פ ממוני' הד' קהלות והוא התיר שלא יהיה נידון ונענש אלא על פי ממונה קהל שלו ושאר הג' קהלות נשאר בידו שיהיה נידון העובר מאיזה קהל שיהיה ע"פ ממונ' של כל הג' קהלות ואחר כף נפטרו לבית עולמם החכם הנז' ובא באותה העיר חכם א' מרביץ תורה ויושב בישיבה ובזמנו נשתתפו כל הד' קהלות כמו שהיו בראשונה פי ראם החכ' הנז' בספר ההספמות של הקהלות הספמה זו שיהיו נידונים על פי ממוני' כל הד' קהלות

וממנוי הד' קהלות היו קונסים ומענישים ולפעמים היו שואלים את החכם פי ע"מ פן קבלוהו שהם יהיו מענישים ואם ירצו ישאלו את פי החכם ובתוך זמן זה עבר עשיר א' ונדדו אותו כל ממנוי הד' קהלות ועל זה קם הוא וכתבירו וקרוכו וראו פי נענש יותר מדאי לדעתם על פי היו ממנוי שאר הקהלות מתטפלים בכל שאם היה ממנוי קהלות לבד לא היו מחמירים עליו ובזה היו כל שאר הקהלות מתרצים להיות כל איש שזרר בקהלו ובפרט העשירים והחכם הנז' היה מוחה בידם על פי ראה ההספמה פתובה בס' הקהל ואז הסתירו ההספמה הנז' וכתבו ההספמה שכל א' יהיה נידון על פי ממנוי קהלו של נענש ונתרב' המהלך'.

ונגברה יד העשירים וחתם החכ' ג"כ ונדעו שהחכם היה ישר וכתבו שהממוני לבדם יענישו ויקנסו ולא יטפל החכם בזה ונמשכו בזאת ההספמה כמה שנים ובסוף אלו השנים ברחו רוב היהודים מפאטרץ והלכו בליפטו והנשארי היו מענישים לפעמים על פי כל הקהלות ולפעמים על פי ממנוי קהלו' ואחרי שהשלימו הויניציאני עם הישמעלים חזרו כולם לפטראס וחזרו לפקח על תקוני הק"ק וראו פי כל קהל הממונה שלו היה מהפך בזכות היחיד שלו ונתעוררו לבטל ההספמה שעשו ולהספם כפי ההספמה הקדומה שיהיה נידון ונענש העובר על פי רוב ממנוי כל הקהלות פי בהיות אגוד' אחת יהיה תקנה גדולה שלא יתרבו הפריצים וגם נמצאת עתה ההספמה הקדומה מל"ג שנים בספר הקהלות והחזירו עטרה ליושנה גם ממנוים שפברו לבטל ההספמה הקדומה הספמו בזה פי ראו ההספמה הקדומה מל"ג שנה והתירו ההספמה שעשו זה ז' שנים עם שהחכם היה אומר שלא חלה ולא היתה צריכה היתר וקהל א' לא רצו להכנס בזאת ההספמה פי אמרו פי החכם שהיה בקהלם עשה התרה להם לאותה ההספמה הקדומה והג' קהלות אומרי פי אותה ההתרה לא היתה התרה עוד ילמדנו רבינו בעיר הזאת יש בה חכם מרביץ תורה בכל הד' קהלות והוא זקן וירא שמים שלם בעיון ובמעשה וראש ישיבה ושופט עליהם לזמן שלשה שנים וקרוב לט"ו שנים שהוא מרביץ תורה ביניהם ובתוך הזמן היה דין ודברי לקהל א' עם הג' קהלות על ענין ההספמה הנז' וקם קהל א' והביאו להם חכם אחר ובעטו בחכם מרביץ תורה זה כמה שנים ואותו החכם שמנו הוא בן כ"ו שנה ניין ולא חפם לפי שכשפא לעיר הזאת היה בן י"ח שנה ולא הלך לישבה ולא היה קובע לימוד אלא דרך עראי ורוב הזמן מטייל ושוחק בכתבים וגם סנו ושומעני' וגם תבע רישות בעש"ג שלא פדין ובדברי שקר ובספנת נפשות ילמדנו אם רשאים הקהל להקים עליהם חכם זה לדרוש ולהורות בפני החכם המרביץ תורה בכל העיר: על כל מה שכתוב למעלה השיב החכם השלם מוהר"ר יוסף פורמין נר"ו והשיב והרחיב הדבור על חכם שהשיב על דברי ריבות אלו לפת הא' לבלתי שמע טענות הפת המנגדת והדין עמו בנדון שלו מן הטעמים שהביא מתשובות הריב"ש והר"י קולון ז"ל אבל מה שהשיבו על מורינו כמהר"ר יעקב בריב זצ"ל פבר השיב הוא על נכון ואנחנו נוהגים להשיב לשואל א' פשואל בשם ראובן ושמעון פי אינו ידוע מי הם או מי אביהם אם הם אהבים או שונאים פי גם שיבואו אחר כך טענות אחרות הרי הוא כמו ריב אחר ומה שכתוב בשם ראובן ושמעון לא היה פנושא זה ואינם צודקים כל כך בענין זה הב' טעמים שכתבו בעלי התשובות ז"ל ועל עיקר דברי השאלה השיב החכם המשיב לפת האחד שישפידו טעם נכון וטוב שמה שרוצים להכריח על ענין הקנסות שיהיו על פי רוב הממוני של

הקהלו' יש בו פסידא להאי ורוח' להאי והם באים להפסיד לזה ולהרויח לזה ואתו לידי מחלוקת וכתב החכ' המשיב לו כי אין דבריו נכונים' לו דמאי קאמר דאיכא פסידא להאי ורוחא להאי הרי הממונים נתמנו לקנוס לכל מי שהוא ראוי ומה רינח יהיה לממוני הג' קהלו' אם יקנסו ליחידי הגריני הרבה הרי כל הקנסות שקונסים לגריני הוא לת"ת של הגריני ומאי רוחא מטי לג' הקהלות באותו קנס הא אין אדם חוטא ולא לו ואם חשב שהקנסות הם בשנותפות אפתי לא ידעינו שייכו' רנוחא להאי ופסידא להאי כגדון דינן שהרי קונסים בין כולם ובהסכמ' החכם ומה רינח לג' הקהלות אם יענישו לנענש על פי הממונים סתם אם על פי רוב קהלות ומה הפסד יהיה לגריני אם יהיה העונש על פי רוב הממונים סתם אדרבא איכא רנוחא להאי ולהאי לג' הקהלות ולגריני אם יהיה העונש על פי רוב הממונים שקחם גדול לענוש בין כולם והחכם נר"ו הבין בדברי החכם החולק כי פסידא להאי ורוחא להאי שכתב הוא חוזר לממוני' במה שכתב ומה רינח יש לממוני הג' קהלות וכו' ומאי רנוחא מטי להו לג' הקהלות באותו קנס והא אין אדם חוטא ולא לו נרא' שחוזר לממונים ואינו כן כי החכם כתב והם באים להפסיד לזה ולהרויח לזה ואפ' נפרש שגם החכם נר' שכתב ומה רינח יש לממונים רוצה לומר כי רינח קהלם נחשב רינח שלהם כי הם רוצים ברינח בני קהלם וכן נראה ממה שכתב אח"כ ומה רינח מטי לג' קהלות ולא הזכיר ממונים וכן אח"כ כתב ומה רינח יש לג' קהלות וכתב אדרבא יש רינח להאי ולהאי והדין עמו דליכא הכא פסידא להאי ורוחא להאי דמאי דאמרינו פסידא להאי ורוח' להאי היינו כשמתקנים בדבר של ממון דרף משל כשמתקנים וקוצבים שער על התבואה ומאכלות לזמן כף דלפעמ' איכא פסידא למוכרים ורוחא לקוני' ולפעמים בהפך ולפעמים יש פסידא למי שקנה ביוקר בעתה ורוחא למי שקנ' בזמן הזול וכינצא באלו התקנות שלקצת יש רינח בהסכמ' או תקנה שהיא ולקצתם יש הפסד או המוכרים עצמם אם עושים תקנה שלא ימכרו אלא בשער שיש רינח להם והפסד לקונים אין התקנה קיימת אלא כשיש אדם החשוב בעיר ביניהם וכתב הר"ן שפי' הרא"מ אדם חשוב הממונה פרנס על הצבור ואי ליכא אדם חשוב שלא נטלו רשות ממנו כיון דאיכא פסידא לאחריני בהדדיהו דהא מיקרי תרע' ומפסדי לוקחיל' לאו כל פמינייהו להתנו' אלא א"כ נטלו רשות מאותו פרנס הממונה פרנס על הצבור אבל היכא דליכא פסידא דאחריני תנאיהו תנא' וכן אי ליכא אדם חשוב בעיר תנאיהו תנאי אפי' היכא דאיכא פסידא ורוחא: ואם כן בגדון דינן דליכא פסידא להאי ורוחא להאי דאין תקנה זו על דבר ממון אלא לקנוס העוברי' על דברי תור' או דברי סופרים או על תקנות שעושי' למיגדר מלתא שלא יבואו לעבור על איסור תור' או רבנן או הסכמת מיגדר מלתא יכולים הקהל לתקן ולקנוס אפי' אין שם בעיר אדם חשוב כל שכן בהסכמת אדם חשוב שבעיר ומה שקונסים לזה ממון ומלקות ולזה ממון ולא מלקות או הפך בין רב למעט אינו נקרא זה להאי פסידא ולהאי רנוחא כי הצד השונה שכולם נענשים ולפי מה שעובר כל אחד מענישים אותו כפי חומר מה שעבר לפי ראות הממוני' ואדם החשוב: ולענין אם ג' או ד' בתי כנסיות בעיר א' אם יכולים רוב מגני ורוב בגני הבתי כנסיות לכוף את המיעוט אפילו הם קהל א' שיקבלו עליהם הסכמת רוב הקהלות האריף בזה החכם נר"ו להכריח שיכולים לכוף רוב קהלות שבעיר א' לקהל אחד שבעיר שייספמו עמהם בכל מה שיש בו מגדר מלתא דאיסורא ונראה לי שהדין עמו גם בזה ובתשו' של הרשב"א והריב"ש

שִׁפְתָבוּ שְׂאִין קֹהֵל א' יְכוּל לְהַכְרִיחַ אֶת קֹהֵל אַחֵר לְהִסְכִּי' הַסְכַּמְתֶּם נִרְאָה שֶׁהִקְהֵל א' קוֹרָא פֶּאן בְּנֵי עִיר א' כְּמוֹ שֶׁפְתַב הַחֲכָם נר"ו וְכִמוֹ שֶׁנִּרְאָה מִלְשׁוֹן תְּשׁוּבַת' אֲבָל בְּתֵי פְּנִיּוֹת שֶׁל עִיר אַחַת יְכוּלִים לְהַכְרִיחַ הָרֹב אֶת הַמְּיַעוּט שֶׁיִּקְבְּלוּ עֲלֵיהֶם הֵם בְּמֵה שֶׁהִיא לְמַגִּדָר מִלְתָא דְאִסוּרָא פְּפִשְׁטָה דְבְּרִיָּתָא פ"ק דְּבִתְרָא רְשָׁאִים בְּנֵי הָעִיר לְהַתְנוּת וְכו' וְלִהְסִיעַ עַל קִיָּצָתָן וְכוּ כָּל הַפּוֹסְקִים פְּתָבוּ רְשָׁאִין בְּנֵי הָעִיר וְכו' סֵתָם דְּמִשְׁמַע בְּנֵי עִיר א' בֵּין שִׁיְהִיָּה בְּהָ קֹהֵל א' אוֹ כְּמֵה קֹהֲלוֹת כִּי אֵין פִּירוּדָם בְּשִׁנֵי קֹהֲלוֹת אוֹ ג' אוֹ ד' אֲלֵא מִפְּנֵי שְׂאִין מְקוּם ב"ה הַמוֹעֵט מִחֲזִיק אֶת הַמְּרַנְבִים כְּמוֹ בְּבֵית הַמְּקַדָּשׁ שֶׁהָיוּ עוֹמְדִים צְפוּפִים וּמִשְׁתַּחֲוִים רְנוּחִים וְצָרִיכִין בְּכָל עֲיִירוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם עִם רַב לַעֲשׂוֹת בְּתֵי תְּפִלָּה אִם מִפְּנֵי שְׂאִין ב"ה יְכוּל אוֹתָם כְּמוֹ שֶׁפְתַבְתִּי אִם מִפְּנֵי שֶׁהָעַם רַב וְהָעִיר רַחֲבַת יָדַיִם וְאֵין כָּל אָדָם הָדָר בְּקִצָּה הָעִיר יְכוּל לְהִשְׁפִּיךְ וְלְהַעֲרִיב לְבֵית הַפְּנִסָּת וְאֵין פְּוֹלָם זוֹכִים לְשַׁכַּר פְּסִיעוֹת וְצָרִיכִין ב"ה בְּכָל שְׁכוּנָה וּשְׁכוּנָה וְלֹא מִפְּנֵי זֶה יְהִיו גְּפָרְדִים בְּתַקְנוּתֵיהֶם אֲלֵא פְּוֹלָם הֵם אֲגוּדָה א' וְלֵב א' לְכָל מֵה שֶׁהוּא לְמַגִּדָר מִלְתָא דְאִסוּרָא וִירוּשָׁלַיִם הָעִיר רַבְתִּי עִם הָיוּ בְּהָ בְּתֵי פְּנִיּוֹת פְּמַנְנִין מְלֹאֲתֵי מִשְׁפָּט וְאָמְרוּ כֹּה הִי מְנַהֵגֵן שֶׁל אֲנָשֵׁי יְרוּשָׁלַיִם וְכו' נִרְאָה כִּי כָּל הַבְּתֵי פְּנִיּוֹת שֶׁבָּה הָיָה מְנַהֵגֵן כֹּה וְכוּ הָיָה בְּכָל הַתַּקְנוֹת שֶׁתַּקְּנוּ בִירוּשָׁלַיִם הַתִּקֵּין רִיב"ז שֶׁיְהִיָּה לוֹלֵב נִיטָל בְּמַקְדָּשׁ ז' וּבְמַדִּינָה יוֹם א' וְשִׁיְהִיָּה יוֹם הַנֶּהַף כְּוֹלוֹ אִסוּר וְגַם כִּי זוֹ וְכִיּוֹצֵא בְּהָ הִיְתָה תַקְנָה לְכָל יִשְׂרָאֵל לֹא לְעִיר יְרוּשָׁלַיִם לְבַדָּה מִפְּנֵי שֶׁהִיְתָה עַל פִּי גְּשִׁיאֵי יִשְׂרָאֵל וּב"ד גְּדוֹל גְּלִמּוּד אֲנַחְנוּ גַם כֵּן אֲפִילוֹ בְּזַמְנֵינוּ לְהִיּוֹת אֲגוּדָה א' בְּעִיר אַחַת בְּתַקְנוֹת בְּפִרְט כְּשֶׁנַּעֲשֶׂה עַל פִּי חֲכָם חָשׁוּב שֶׁבְּעִיר כִּי אֵין לָהּ אֲלֵא שׁוֹפֵט שֶׁבְּיָמֶיהָ וְכוּ צָרִיף שִׁיְהִיָּה בְּכָל עֲיִינֵי הָעִיר שֶׁיְהִיו פְּוֹלָם אֲגוּדָה א' כְּמוֹ שֶׁהֵם מְיַחֲדִים בְּאֵל א' וְתוֹרָה א' וּמִשְׁפָּט א' כֹּה יְהִיָּה גַם כֵּן בְּתַקְנוֹת שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם מַגִּדָר מִלְתָא דְאִסוּרָא שֶׁחֲיִיבֵי הַמְּיַעוּט לְהִיּוֹתָם נִגְרָרִים אַחֲרֵי הָרֹב בְּכָל עֲיִינֵי אֵלוֹ אִפִּי' שִׁיְהִיָּה כְּמֵה בְּתֵי פְּנִיּוֹת בְּעִיר א' רֹב מְנִין גּוֹלְגֵלְתָא אוֹ קַרְקַפְתָא דְגַבְרֵי חֲשִׁיבֵי שֶׁבְּעִיר וְרֹב בְּנֵין דְּבְתֵי פְּנִיּוֹת יְכוּלִים לְכוּף אֶת הַמְּיַעוּט בְּדָבָר שֶׁנִּרְאָה לָהֶם לְפִי הַזְּמַן שֶׁצָּרִיף לַעֲשׂוֹת תַקְנָה וְגַדָר שֶׁלֹּא יִגְעוּ בְּאִסוּר תוֹרָה אוֹ אִפִּי' דְּרַבְּנָן אִם רֹאִים שֶׁהוּא קָרוֹב אוֹ מְצוּי לְעַבְרָר עֲלָיו וְלֹא נֶאֱמַר דֵּי לָנוּ מֵה שֶׁאֲסָרָה תוֹרָה וּמֵה שֶׁאֲסָרוּ חֲכָמִים כִּי הִסְכַּמְתָּה אוֹ הַתַּקְנָה מְעַמְדָת וּמְקַיֶּמֶת אִסוּר תוֹרָה וְדַבְרֵי סוֹפְרִים: אֲלֵא מֵה שֶׁיֵּשׁ לְעִיֵּין בְּגִדוֹן דִּינָן הוּא כִּי גַם שִׁיּוּכְלוּ שְׁלִשָּׁה הַקֹּהֲלוֹת לְהַכְרִיחַ הַקֹּהֵל הָאֶחָד שֶׁיִּכְנָסוּ בְּהַסְכַּמְתֶּם לִיִּסַר אֶת הָעוֹבְרִים אִם הֵם אוֹמְרִים אֲנַחְנוּ מְסַפִּימִים בְּתַקְנָת וּבְהַסְכַּמְתָּ שְׁלָכְם אֲלֵא שֶׁאֲנַחְנוּ רֹצִים לַעֲנוֹשׁ אֶת הָעוֹבְרֵי אֶת הַהַסְכַּמָּה לְפִי רְאוֹת עֵינֵינוּ אִם יִכְרִיחוּ אוֹתָם גַם עַל הָעוֹנוֹשׁ שֶׁיְהִיו כָּל הָעוֹנוֹשִׁים עַל פִּי כָּל מְמוֹנֵי הַקֹּהֲלוֹת בְּיַחַד כְּמוֹ שֶׁפְתַב הַחֲכָם נר"ו כִּי גְדוֹל כַּח הַרְבִּיּוֹת שִׁיּוּכְלוּ לַעֲנוֹשׁ אֶת הַגְּדִים וְהַפּוֹשְׁעֵי יוֹתֵר מִן הַמוֹעֲטִים מְמוֹנֵי קֹהֵל שְׁלוֹ לְבַד כִּי גַם הַקֹּהֵל שְׁלוֹ וּמְמוֹנֵי יְהִיָּה לָהֶם אִיזָה טַעַם לוֹמַר שֶׁיִּעֲנֹשׁ עַל פִּיָּהֶם כִּי יְהִיָּה נִשְׁמַע לָהֶם יוֹתֵר שִׁיּוֹדִיעוּהוּ כִּי לֹא לְהַנְקֵם מִמֶּנּוּ עוֹנוֹשִׁים אוֹתוֹ אֲלֵא בְּטוֹבָתוֹ עַל שֶׁעָבַר עַל הַסְכַּמְתִּי כוֹלֵל לְכָל הַקֹּהֲלוֹת שֶׁבְּעִיר וְאֵינָם רֹצֵה שִׁיְתַבְּיִישׁ בְּפְּנֵי כָּל מְמוֹנֵי הַקֹּהֲלוֹת בְּזָה יֵשׁ לְסַפֵּק אִם יִכְרִיחוּם גַם עַל זֶה אוֹ דוֹקָא עַל קִיבּוּל הַהַסְכַּמָּה וְזֶהוּ בְּתַחֲלַת תִּיקוֹן הַהַסְכַּמְתִּי אֲבָל אַחֵר שֶׁנִּתְרַצוּ כָּל הָאֲרָבַע הַקֹּהֲלוֹת מְכַמָּה שְׁנֵי בְּתַחֲלַת הַהַסְכַּמָּה לַעֲנוֹשׁ וּלְיִסַר אֶת הָעוֹבְרֵי כָּל מְמוֹנֵי הַקֹּהֲלוֹת בְּיַחַד אֵינּוּ יְכוּל קֹהֵל א' אַח"כ לְהַפְרִד מִמֶּנּוּ בְּזָה לוֹמַר כִּי הֵם יַעֲנִישׁוּ אֶת הָעוֹבְרֵי מִקְהֵלָם כָּל שְׁכֵן כְּשֶׁנַּעֲשִׂית הַהַסְכַּמָּה הִיְתָה עַל פִּי הַחֲכָמִים הַחֲשׁוּבִים שֶׁבְּעִיר הַהוּוִים וְהַבָּאִים אַחֲרֵיהֶם

כמו שפיתוב בפשאלה דפשיטא שאינם יכולים ושייך שפיר טעם החכם נר"ו פי גדול פח הרבים שהם הד' קהלות והתרת ההסכמה שהתירו אינה הסכמה ובפסק מוהר"ר דוד נר"ו בארט"א על הסכמת שלא יפנס הארוס בבית הארוסה שפתב שלא יוכלו שאר הקהלות להכריחם על כך גם פי אני מלשונם ומבני משפחתם אני אומר פי תקנה זו היא תקנה ותיקון וכן תקנו גם כן פה זה פמה שנים ועמדה התקנה כל זמן שענשנו לעוברים עליה ובהיות יושבי העיר רובם שגאספו איש ואיש מעיר א' ושני' ממשפחה מח"ל ובאים ארוסים וארוסות מחוץ ומתחדשות להם תקנה זו ואנחנו מעלימים עין ממנה אבל במקומות אחרים שנותנים אל לבם להתחזק בקיום תקנה זו ברוכים יהיו כולם והמרוצים יכולים להכריח את המועט בהסכמה זו שיש בה גדר וסייג לתורה שלא יבואו (לעבור) על ד"ת באיסור פרת כמו שפתב החכם נר"ו וכ"ש שהם בני עיר א' ומתחננים אלו עם אלו אלו יש להם הסכמה ואלו אין להם ויבואו לידי מריבה ופירוד אף ראיתי שכ' שהסכימו הסכמה זו בסייגים וחקמרות כו' ואין ראוי להתמיר בה כל כך אלא לאפיושי איסורא כמו שהיינו נוהגים אנחנו בה שלא יפנס הארוס לבית הארוסה אלא משבת לשבת עם אביו או אחיו הגדול דרך הקבלת פנים בעלמא ולא יאכל שם פי אם פשיש לחמיו איזו שמחה בחברת אחרים יפנס וכשיצטרכו שום דבר בימות החול מן הפתח ידבר וישיבו לו וקרוב לנישואים יוכל להפנס בכל יום לצורך החנופה ובכמו זה יוכלו לתקן דבר שאפשר לעמוד בו רוב הקהל ולא לתת מקום שיהיה קרוב לעבור על ההסכמה וממוני הקהל של ארץא יעשו הטוב והישר ובדברים טובים ידברו על לב קרובי ואחי בני הקהל פולייא אשר שם שיתרצו בהסכמה זו שתעשה על האופן הנז' ושלום לכל ישראל.

וגם פי החכם השלם נר"ו מוהר"ר יוסף צדק בהוראתו זאת כפי מה שבא בפשאלה ולא היה צריך להאריך כל כך עליה הרחיב לשונו יותר מדאי על החכם השלם כמה"ר שמואל קלעי יצ"ו פי הוא מפרנסם אצלנו בחכמה ויראת חטא וידעתו היה מכנין בדין זה להלכה ואין לדיין אלא מה שעיינו רואות וכשיראה רבים חולקי עליו יהי דעתו לדעתם בפרט הלכה למעשה וראוי להדרת חכמתו לפייסו בדברי טובי' את והב בסופה ועל הפשאלה השנית שיש בעיר חכם א' מרביץ תורה בכל הד' קהלות והוא זקן ופרקו נאה ושל' בעיון ובמעשה וראש ישיבה ויש לו שטר על הד' קהלות שיהיה עליהם שר ושופט ומרביץ תורה לזמן קצוב ויש זמן שהוא מרביץ תורה ביניהם ועל דבר הסכמה א' שהיה מחלוקת בין הג' קהלות שבעיר עם קהל א' בעטו קהל זה בחכם והביאו חכם א' שהוא בן כ"ו שנה יניק ולא חפים פי לא למד ביישיבה וגם לא למד בביתו פי אם דרך עראי וגם סני שומעניה כו' אם ענייניו הוא כמו שפיתוב בפשאלה אין זה צריך לא שאלה ולא תשו' פי אפי' שלא היה שם באותו קהל שום חכם לא היה ראוי למנותו מרביץ תורה בשום קהל אף אם לא סני שומעניה אף על פי שלא למד כ"כ ואינו ראוי להיות חכם ומרביץ תורה ראוי לחכם לקרבו פינן שהקהל רוצה בו לא שידרוש להם ויאמר פסק כמו שרגילין ללמוד בבית הפנסת לא להורות בפני החכם ולא לשום הנהגה אלא שיהי' הוא ובני הקהל הנז' כפופים להחכ' נר"ו כמו שהיו עד עתה וזה יהיה אם ירצה החכ' בחסדו שראוי לנותר בכמו זה לבחורי' כדי שיתנו לב ללשקוד בעיון אבל לפי הדין אינו ראוי אפי' אחר גדול מזה הבחור להשיג גבול חכם א' שיש לו חזקה באות' הד' קהלות מפמה שני' והם

מְחַנְיָבִי לְהַחְזִיקוֹ עָלַיָּהּ בְּשׁוֹפֵט כְּמוֹ שְׂכָתוֹב בְּשֵׂאל' וְכִמוֹ שְׂפָתָב הַחֲכָם נר"ו עַל זֶה רְאִיּוֹת מוֹכִיחֹת עֲנִינוּ הוּא הָאָרִיף בְּשֵׁתִי הַשְּׂאֵלוֹת וְאֲנִי קִצְרֵתִי אֲבָל כָּל הַד' קֵהלוֹת חֲנִיבִי לְנִהוּג בּוֹ כְּבוֹד הָרְאוּי לְרַב כְּמוֹהוּ אֲשֶׁר הָאִיר' הָאָרֶץ מִכְּבוֹדוֹ וּפְסֻקֵי מוֹרָן' עַל בְּקִיאוֹתוֹ בְּגִמְרָא וְחֻקְמָתוֹ וְהַמְכַבֵּד אֶת הַתּוֹרָה גּוֹפּוֹ מְכַוֵּד עַל הַבְּרִיּוֹת וְשֵׁלוֹ' לוֹ וּלְכָל חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל וְכָל הָאֲרָבַע קֵהלוֹת יצ"ו נָאֵם הַמְּבִי"ט: שְׂאֵלָח עַח טְבַרְיָה עִיר שְׂעַל חוֹף הַיָּם וַיֵּשׁ לָהּ פַּחַד מִזְמַן מְעַרְלִי וְרוֹב אֲנָשֵׁי הָעִיר מְהַעֲשִׂירִי בְּרַחוּ לָהֶם לְעִיר קְרוּב' לָהֶם פְּצוֹרֵי לְטְבַרְיָה וּקְצָתָם נִשְׂאָרוּ בְּטְבַרְיָה וְהַנִּיחוּ שֵׁם קְצָת מִמֶּטְלִטְלֵי בֵּית' וְהוֹלְכֵי שְׂבָר בְּרוּב הַיָּמִי לְרֵאוֹת בְּתִיָּה וְשִׁדוּתִיָּה אֲשֶׁר לָהֶם שֵׁם וְכוֹלָם יֵשׁ לָהֶם בְּתִים וּגְנוֹת וּפְרָדְסֵי וְעַתָּה קָבְעוּ דִּירָתָם כְּמוֹ ב' שְׁנֵי וּבְמֵלֶאֱת לָהֶם שְׁנָה אָמְרוּ אֲנָשֵׁי צִיפּוֹרֵי לְאֲנָשֵׁי טְבַרְיָה הִנֵּה אַתֶּם שְׁנָה א' יִשְׁבַּתְּם בְּאֲרָצְנוּ וְהָרִי אַתֶּם חֲנִיבִים בְּכָל מִינֵי מָסִים וְאֲרָנוּנוּיּוֹת וְכָל מִינֵי עוֹלוֹת הַמֶּלֶךְ יר"ה לְבַד מִן הַכְּרֵאָגִי וְאַתֶּם חֲנִיבִי מֵצַד הַדִּין שְׂעַמְדַת' יוֹתֵר מִי"ב חֲדָשׁ פֶּה וּמֵצַד הַמְּנַהֵג לְכָל הַבָּא לְעִיר א' וְאֲנָשֵׁי טְבַרְיָה טוֹעֲנִים שְׂלֵא בָּאוּ בְּרִצּוֹנָם אֲלֵא שְׂבַרְחוּ מִחֲמַת הַמְּצִיק הַנּוֹ' וְנִכְנְסוּ תוֹגְרָמִים בְּבִתְיָהֶם וּפְרָצוּ וְהָרְסוּ וְגַם לָהֶם פְּזוֹר גְּדוֹל בְּבִרְחַ' מִטְּבַרְיָה וְגַם בְּטְבַרְיָה הֵם מְוַכְרְחִי לְפָרוֹעַ כְּפִי נִימוּס הַדִּין פִּינוֹן שְׂיֵשׁ לָהֶם בְּתִים שֵׁם וְגַם כִּי קִצְת' נוֹשְׂאִים וְנוֹתְנֵי בְּצִיפּוֹרֵי מְעַט גַּם בְּנֵי צִיפּוֹרֵי הוֹלְכִים וְשׁוֹבִים לְטְבַרְיָה לְמִשְׂא וּמִתָּן וְאִין בְּנֵי טְבַרְיָה יְכוֹלִים לְמַחֲוֹת בִּיָּדָם וְעוֹד שְׂלֵא נִיתְנוֹסָף עַל בְּנֵי צִיפּוֹרֵי שׁוּם מִשְׂא עוֹל מֶלֶךְ וְשָׂרִים בֵּין בְּכֵרֵאָגִישׁ בֵּין בְּלוּם קָלִי וְכִיּוֹצֵא בּוֹ שֶׁהוּא לְפִי הַכְּנֵאֵשׁ וְשֵׁתְחִיבְּכֶם לְפָרוֹעַ כָּל דְּבָר שְׂיִתְנוֹסָף עַל צִיפּוֹרֵי בְּשִׁבְלֵם יִלְמְדִינוּ רַבִּינוּ הַדִּין עִם מִי: תְּשׁוּבָה רְאִיתִי מֵה שְׂפָתָב הַחֲכָם הַשְּׁלֵם כה"ר יוֹסֵף פּוֹרְמוֹן נר"ו בְּפִיטוֹר אֲנָשֵׁי טְבַרְיָה הַבָּאִים לְצִיפּוֹרֵי מִן הַמָּסִים וְהַרְבֵּה לְהָאָרִיף בְּרֵאוּת לְפִיטוֹרָם וְאֲנִי אֲתַנְהֵלָה לְאִיטִי לְרַגֵּל הָרְאִיּוֹת וְאַחַר כֵּן אֲגַלְּהָ דַעֲתִי וּבְמִילָא בְּהַתְּבַטֵּל אַחַת מִן הָרְאִיּוֹת יִתְבַטֵּל מֵה שְׂעַלְיו הָרְאִיָּה.

כָּתַב רֵאוּנוֹה עַל מַתְנֵיתִי דפ"ק דְּבִתְרָא כְּמָה יְהִיָּה בְּעִיר וַיְהִיָּה כְּאֲנָשֵׁי הָעִיר י"ב חֲדָשׁ לְמָסִים וְאֲרָנוּנוּיּוֹת כְּדִאֲמַרְיָנוּ בְּגִמְרָא שְׂיֵשׁ לְחֻלְק דְּמִיָּרִי בְּמִי דְאַתָּא מְעַלְמָא וְאִין לוֹ דִּירָה קְבוּעָה בְּמָקוֹם אַחַר אוֹ שְׂיֵצֵא מְרִצּוֹנוֹ לְדוֹר בָּהּ דְּמוֹכַח מִיִּלְתָּא דְדַעֲתוֹ לְהַשְׁתַּקַּע שֵׁם וְאִילוֹ אֲנָשֵׁי טְבַרְיָה בְּרַחוּ מִחֲמַת הַמְּצִיק וְדַעֲתָם לְחַזוֹר שֵׁם לְבִתְיָהֶם וְשֵׁם פּוֹרְעִים מִס וְאִין רְאוּי שְׂיִפְרְעוּ בְּשָׁנֵי מְקוֹמוֹת כְּמוֹ שֶׁהִבִּיא מְתֻשׁוּבַת הַרְשָׁב"א ז"ל וְכָתַב כִּי מֵה שְׂנֵרָאָה מִן הַגְּמָרָא שְׂאֲפִילוֹ שְׂלֵא בָּא אֲלֵא לְגוֹר שֵׁם חֲנִיבִי בְּמָסִי הָעִיר מְדָלָא תְּלִי מֵלַת' אֲלֵא בְּזִמְנ וְכִמוֹ שְׂפָתָבוּ הַרִיב"ש וְנִמְוִקֵי יוֹסֵף וְגַם הַמְּרַדְכֵי רְאִיָּת הַגְּמָר' דְּהוּי לְגוֹר שֵׁם וְלֵא לְהַשְׁתַּקַּע לִיתָא דַּע"ג דְּמַתְנֵי אִיָּרִי בְּבָא לְהַשְׁתַּקַּע פְּרִיף בְּמַכ"ש וְכָתַב דְּלֵהֲנֵי רַבְּנוֹתָא צָרִיף לְחֻלְק מְאֲנָשֵׁי הָעִיר י"ב חֲדָשׁ לְמַנְהֵגֵי פֶּרֶק מְקוֹם שְׁנֵהֲגוּ וּקְרִיאַת מְגִילָה דְּאֲזִלִּינוּ בְּתַר דַּעֲתָהּ לַכ"ע נְמִי צָרִיף לְחֻלְק דְּהֵתָם גְּבִי אִיסוּרָא נוֹתְנִים עָלֵיו חֲנוּמְרֵי הַמְּקוֹם שְׂיֵצֵא וְכו' וּבְמַגְלָה פְּרוּז בֵּן יוֹמוֹ וְכו' מִיִּלְתָּא דְּלֵא שְׂיֵיף בְּמָסִי הָעִיר וְהֵתָם נְמִי אֲזִלִּי בְּתַר מְנַהֲגָא דְּאָסֵר וְלֵא גְּבִי פְּסִי הָעִיר דְּנִהֲגוּ אֲנָשֵׁי צִיפּוֹרֵי לְחִיב לָהֶם ו' חֲדָשִׁים: וְאִיבְרָא דְּפִשְׁטָא דְּמַתְנֵי דְּכַמָּה יְהִיָּה בְּעִיר י"ב חֲדָשׁ אֲפִילוֹ לֵא יְהִיָּה דְּרָף שְׂיָקוּעַ לְחוּד כְּהֵנִי רַבְּנוֹתָא רְצוֹן מִיָּה' בְּעֵי דְּהָא מְרַדְכֵי דְּמִשְׁמַע דִּי"ב חֲדָשׁ הוּוּ אֲפִילוֹ בָּא לְגוֹר הַרִיב"ש הוּא גּוֹפִיָּה כָּתַב דָּאֵם בָּא מִחֲמַת אֲנוּס אֲפִי' שְׂהָה יוֹתֵר מִשְׁנָה כְּפִי מֵה שְׂיָרוּיַח יִשְׂא בְּעוֹל וְכֵן בַּהֲג"ה אֲשֶׁרִי כְּמוֹ שֶׁהִבִּיא הַחֲכָם נר"ו וְכִשְׁבָּא מְרִצּוֹנוֹ אֲפִילוֹ דַּעֲתוֹ לְחַזוֹר אִם שְׂהָה י"ב חֲדָשׁ חֲנִיבִי בְּכָל מָסִי הָעִיר וְכֵן בְּמַנְהֵג הָעִיר כְּשִׂדַע מְנַהֲגָם מְקוֹדָם דְּאִיכָּא פְּסִידָא לְהָאִי וְלֵא מִיָּחָה אֲבָל

הפאים באונס פאנשי טבריה אינם חייבים במנהגי ציפורי והחכם יצ"ו האריה בדיני המנהגות ובדרשים לשון הדיוט אפילו אינו פתוב בהגי תנאי הלל ותלמידיו: וכתב ועוד יש לפטור לבני טבריה מהק"ו דפירכא מסייע לבני מתא שאם לא הוכבדו בשבילו אינו חייב אפילו היה מבני העיר כל שפן לבורח לציפורי ועוד מדינא דמלכותא שמתחייב את אלו שהלכו לציפורי לפרוע עם בני טבריה ודה"ה ואינו דין שיפרעו בשני מקומות כמו שכתב הרשב"א ז"ל פדלעיל פיון שאין מוסיפין על בני ציפורי שום דבר על בני טבריה ובכי האי אגלינן בתר דינייהו כמו שכתב בתרומות הדשן מתשובת מוהר"ם ובארו החכם נר"ו הרבה בדינים המתייבים בפרעון מסים וארנוניות אגב נ"ד והעלה דבני טבריה פטורים ממסי ציפורי אלא על מה שנתרבה אליהם בשבילם וצדק בכל זה ועם כל זה אם בא חיל על העיר וצריכין שמיר' או משודדי לילה גם הם בספנה שאם ישללום וסתייבם ואפי' בתיקון חומת העיר אם צריף לפי שעה מהשוללי אפי' שושאר התיקון אחר כך כשילכו אלו מן העיר סוף סוף כל התיקון שנעשה היה צריף גם עתה וכ"ש שזכר השומרים בלילה בשכונת היהודים שהם שומרים גם כן לבני טבריה נאם המבי"ט: שאלה עט ראובן צוה מחמת מיתה והקדיש מנכסיו עשרת אלפים לבנים כדי שיעשו בהם פרי האפוטרופוסים שהוא ממנה והבא מפחזן באופן שלעולם הקרן יהיה קיים ומהרינח ישלחו לארץ ישראל שני שלישים והשליש האחר יחלקו כפי מה שיראה להם והאפוטרופוסים על נכסיו ועל נכסי ההקדש ועל נכדתו בת בנו ז"ל פלו' ופלו' ולמכריע ביניהם את פלו' שנת הש"ו: והאפוטרופוסים שלחו כמה שנים לארץ ישראל השני שלישים ואחר כמה שנים אחר שנשאת בת בנו הנז' הגיעה לדונח מזונות והאפוטרופוסים באומד דעתן שלחו לה אחר שבאה לישראל השני שלישים שאמרו שלא עלה על דעת המצוה שיהיה זרעו מבקש לחם וינתנו נכסיו לאחרים וגם היא בארץ ישראל ועתה תובעת גם כן על פי אומדן דעת זה שישלחו לה גם כן רינח השליש האחר פי עניי קודמים יוריגו מוריגו הדין: תשובה על ב' שלישים הראשונים עניי ארץ ישראל מצטערים והיא באה להוסיף גם על השליש האחר דאומדן דעתה בעי אומדנה אלימתא ודעתא צילתא דאבוהון דכולהו אומדני רבי שמעון בן מנסיא בכותב נכסיו לאחרים ושייר קרקע כל שהוא מתנתו קיימת לא שייר אין מתנתו קיימת וכן מי שהלך בנו למדינת הים ושמע שמת נכסיו לאחר מתנה גמורה ואחר כך בא בנו אין מתנתו קיימת שהדברי' מוכיחין שאילו ידע שבנו קיים לא היה נותן לו כל נכסיו לפי' אם שייר כל שהוא מתנתו קיימת כמו שכתב הרמב"ם ז"ל פ"ו וכן כתב כל נכסיו לבנו בין הבנים או לאשתו לא עצאם אלא אפוטרופוסים כשלא שייר אבל אם שייר כל שהוא זכו במתנה הרי כתב הרמב"ם ז"ל שהדברי' מוכיחים שאלו ידע שבנו קיים לא היה נותן לו כל נכסיו ואם שייר כל שהוא זכו במתנה ואע"ג דהכא נמי איכא אומדנא ששמע שמת בנו ועל זה נראה שנתן המתנה שאילו ידע שהיה קיים לא היה נותן אפי' הכי אינה אומדנא אלימתא דכשלא שייר בשכתב כל נכסיו לאחרים נראה שנתניאש מן החיים להכי לא שייר ואדעתא דהכי יהב שאם ימות יתקיים המתנה ואם יעמוד תחזור לו כמו שכתב הרשב"ם ז"ל על מתניתין דשכיב מרע שכתב כל נכסיו לאחרים ושייר דאמר רב נחמן רבי שמעון בן מנסיא היא דתני הרי שהלך בנו למ"ה ושמע שמת וכו' וכתב כל נכסיו לאחר ולא פירש שבשביל שמת עושה אלא נתן סתם ואחר כך בא בנו מתנתו מתנה רבי

שמעון בן מנסיא אומר אין מתנתו מתנה אע"ג דלא פירש דאומדן דעתא הוא שאלו הנה יודע שבנו קנים לא הנה נותן אבל שייר כל שהוא מתנתו קיימת שלא נתייאש מן החיים ואמר הנה בגמרא רב שישת אמאי לא מוקים לה פרבי שמעון בן מנסיא ומוקי לה כ"ר שמעון שזורי ומשני אומדן דמיתה שאני שכל זמן שהנה בנו קנים לא נתן עד שנודע שמת וכו' משמע דבעי אומדנא אלימתא דמיתה וכשפתב לאשתו כל נכסיו דאמרינן לא עשאה אלא אפוטרופא וליפא כל כף אומדן משו' הכי אמר דהוי מהני תלת דהוי הלכתא בלי טעמא וכתבו בתוספות דף קמ"ד קצת טעם יש וכו' וכן בכותב נכסיו לאשתו או לבנו מסתמ' לא ליתן נתפונן אלא לכבדם שלא הנה מניח בניו בלא כלו' ע"כ ובהנהו תלת הוא דהוי הלכתא בלא טעמא אלימתא אלא קצת טע' אבל בשמע שמת בנו איפא טעמא אלימתא כמו שכיב מרע שכתב כל נכסיו לאחרי' וכו' ובח"מ בבית יוסף סימן ר"נ הביא תשובת הרשב"א ז"ל על יעקב שנתן קרקע א' לבנו מתנת פריא לאחר מיתה ואחר כמה שנים צנה מחמת מיתה והניח אות' קרקע לבנו שמעון ולא פירש שום דבר מן המתנה שנתן והשיב הדעת נוטה ששכחה גרמה לו אבל מאי נעשה ואין אומדן דעת זה לחזק כל כף בידינו שנוכל לסמוך עליו לבטל מה שצנה שאם יסרב א' מהם שלא יטול כלום ושם דבור הנה באותה שעה וכו' נראה דבע"י אומדנא אלימתא גם רבינו ירוחם סוף נתיב כ"ד פתב ודוקא בדבר ברור אמרינן אומדנא לגבי שכיב מרע זה אבל בדבר מסופק לא אמרי' אומדן ומתנתו קיימת אפי' עמד ונחזור לאומדנא דנדון דידן דאני אומר דליכ' אומדנא כלל כיון שהניח לבת בנו כל שאר נכסיו דמסתמא הווי נכסי טובא שהוא הקדיש עשרת אלפי לבני' והוא הנה עשיר והשאר לנישואי זאת הבת שהיו ל' אלפי לבני' או יותר להשיאה לפי כבוד זקנה ובני משפחת' ועל נכסיו נשאת ועברו כמה שנים שהיתה נשואה בכבוד ונתאלמנה וחוזה להנשא בכבוד עם גדווייתא הראשונה אעפ"י שאחר עשרים ושלישים שנה מזמן הצנואה עד עתה באת לידי דוחק מזונות לא פנון זקנה שיתנו לה מן הרינוח של העשרת (אלפים) לבנים ולא מן הקרן שנתן פי אומדנא מי ששמע שמת בנו וכתב לאחרים אומדן דעתא הוא מהשתא שחי הוא ואביו אינו יודע אבל בנדון דידן הרי הוא יודע שיש לו בת בנו והניח לו כל צרכיו ויותר והחזיקו עניי ארץ ישראל כמה שנים בשני שלישי הרינוח איך תבא אחר כמה שנים להוציא מחזקת' דאע"ג דגבי הא דשמע שמת בנו דאפי' החזיק מקבל המתנה כמה שנים ואחר בא בנו מוציא מיד המחזיק היינו משום שמזמן הצנואה הנה בחיים והנה ראוי מאז להוציא מזה אלא שלא הודע אבל הכא בנדון דידן לא הגיע עד האומדן להוציא מיד המחזיק פי אם אחר כמה שנים שבאת הבת לידי דוחק מזונות ובכי האי גוונא לא אמרינן אומדנא ובכותב נכסיו לאחרים ג"כ נמי היא אומדנא דמהשתא אמדינן דעתיה בשלא שייר ועמד דלא פינון למתנ' גמור' אם יעמוד שימות ברעב ובנדון דידן כיון שמנה האפוטרופוסים על נכסי ניתו ועליה ועל נכסי ההקדש שפמו שירווחו מעות ההקדש ביד האפוט' כף ירויחו נכסי הבת על ידם וידע זקנה שלא היתה צריכה ויתן רינוח הקדש פי במעותיה הנה כפלים ויותר רינוח מפל ההקדשות לפרנס' ניתו עד שתגדל וכשתנשא יהנה קנים כל הקרן וקצת מן הרינוח ומי שישאנה יקבל אחריות כל הגדווייתא ותוספת ופרנסתה נאם המבי"ט: שאלה פ ראובן הנה חייב לשמעון מאה זהובים ולא היו בידו מעות ושלא להפסיד הרבה אם הנה מוכר את ביתו לפרוע נתפטר עם שמעון ומכר את ביתו בסוד

החוב ההו' אם היותו שנה מאה וחמשים זהובים כדי שיידור וישתמש בו שמעון בשכר מעותיו שהם בטלים אצלו אלא כדי שלא יהיה רבית מכר לו סתם ואחר כך פתב לו שטר הטבה ונ"ל איה אחר עביר שנה וחצי מיום פלוני בכל עת שיבא ראובן או שום א' מבאי פחו ויתן לשמעון המאה זהובים שתקוף ומיד יפנה שמעון הבי' ויתנהו ביד ראובן או ביד באי פחו או ביד כל מוציא שטר זה אפילו בלא הרשאה ברצון גמור וקנו מיד שמעון ונשבע על זה ויהי כי ארכו הימים ובא בנו של ראובן בשטר הטבה זה אחר מות אביו להוציא הבית מיד שמעון בק' זהובים שנוטל בהלואה מלוי בהלואת חן או לקנות הבית ממנו לחלוטין במאה זהובים שנותן לו לפדותה משמעון ועוד חמשי' שיוסיף לו ושמעון מעכב כי טוען כי לא היתה ההטבה אלא בכוננה אם ירצה ראובן או בנו לפדותה לעצמו אבל לא לאחרים והשיב לו בן ראובן הנה מעיקרא לא היה המכר גמור רק הערמה מסותרת כדי שתרויח בדירת הבית כפי מה שהיו מרויחים המאה זהובים בידה גם שהבית שנה יותר הרבה עד זמן שאביא מעותיה ומה לה אם אביא משלי או משל אחרים ואם תרצה לקנות אותה קנה לה בסוף מה שנותן לי זולתה ולא שיוחלטלה בית שנה ק"נ זהובים במאה יורינו מורינו הרב הדין עם מי ויכפל שפרו מן השמים.

תשובה זה כמה ימים וכמה פעמים דנתי ופסקתי על ענין אלו ההטבות שרובן נעשות באיסור כי הסרסור מדבר קודם לקונה ואומר כי לא ימפור זה אלא על שיעשה לו הטבה אע"פ שבזמן שנוטל שטר על המכר הוא בסתם אפי' הכי הוא רבית כי הוא סומך על מה שנגמר לו על יד סרסור שיעשה לו הטבה אלא הדרך הישר הוא כי לא ימפור אלא לאיש נאמן שידע שלא ישאר עם ביתו ויכול לומר המוכר עצמו לקונה אני מוכר לה לחלוטין בלי שום תנאי אבל אני סומך על ישרותה שאתה יודע שהבית שלי שנה יותר הרבה ואני מוכר אלא מצד דונק שיש לי למעות ואם אני אביא לה המעות אחר זמן מה אני סומך עליה שתחזיר לי את ביתי אבל אינו מתנה בפ' ע"מ שתחזור למוכרה לי וכאלו הדברים שדבר לו אינם תנאי ואם הוא רוצה למפור ימפור ואם לאו מצד הדין אינו חייב ולכן אם יחזור אחר כך לכתוב לו הטבה שייטיב לו שייחזור למוכרה לו הוא חייב למוכרה כיון שהיה בידו שלא לעשות לו הטבה כי לא נעשה תנאי ביניהם אלא שסמך על דבורו וכבר מלא דיבורו אח"כ שיעשה לו הטבה כי לכן נקראת הטבה שבשע' שעושה זה הוא לעשות טובה עמו שאינו חייב מצד הדין אבל כשקודם המכר על ידו או על יד הסרסור או אחר אומר לו שיעשה לו הטבה על תנאי זה קנה אע"פ שבשע' המכר לא הזכיר שום תנאי וכשעושה ההטבה אחר כך אינה נקראת הטבה כי חייב הוא לעשותה ואחר שחייב לעשותה הרי הוא תנאי מעיקרא ונמצא שבשכר המעות שנתן הוא יושב בביתו חנם שהרי הוא כמו הלואה והוי רבית ובנ"ד אם לא נעשה בכמו ענין זה שכתבתי הוא רבית ויחזור לו הבית ושכירות' יגבה מן המעות שקבל ואם נעשה בהיתר כמו שכתוב למעלה ההטב' היתה מרצונו וחיוב עתה לקני' מה שכתוב בה שימפרנה לו או לבאי פחו ומה שטוען שמעון כי לא היתה ההטבה אלא בכוננה אם ירצה ראובן או בנו לפדותה לעצמו אבל לא לאחרים אינה טענה כי דברים שפלב אינם דברי' ויכול בן ראובן לפדותה בין ממעותיו בין ממעות אחרים או שימפור אותה לאחרים אבל יכול שמעון לקחתה כמו שמוכרה לאחרים דלא גרע ממשפנתה שהוא קודם לקחתה כשמוכר אותה (קודם לאחרים) וטענת ראובן כי לא היה המכר גמור אלא הערמה אינו נאמן ואם

טוען בן ראובן שיכול לברר שלא היה המכ' גמור שקודם המכר התנה עם הקונה בפי שיחזור לו ביתו כשיחזור לו המעו' אז יהיה רבית אבל על הסתם נאמן הקונה לומר כי לא נעשה תנאי אלא שהו' מרצונו רצה לעשות הטבה כשיחזור לו המעו' יחזור לו ביתו וכמו שפתיבתי למעלה שאעפ"י שהזכיר לו החזרה בלי תנאי אלא שסמך עליו מותר דומה למה שאמרו לענין חמץ בפסח למי שפא בפסחה בערב פסח ויש לו חמץ שמוכרו לגוי ואע"פ שאומר לו בשעת המכר עד שאת' לוקח מגוי קח מישראל ועד שאתה לוקח במנ' קח במאתי' שפא אצטרף ואקנ' ממה שמת' לישר' המוכ' לחזור ולקנותו מן הגוי אחר הפסח כיון שאינו תנאי גמור שאם לא ירצה הוא לקנותו מן הגוי אינו חייב וגם הגוי אם ירצה למכרו לו או אם אינו רוצה (בו ישראל) אינו מוכרח שאין פאן תנאי כמו כן כשאומ' לו מוכר לה אני ואני סומך עליה שתרצה למכור לי אינו מוכרח למכור וכשעושה לו הטבה מרצונו הוא עושה נאם המבי"ט: שארה פא ילמדנו מורינו ורבינו נר"ו ראובן נשבע בגזירו' שמשון בר מנוח בכל תנאיו לשמעון אהובו שלא יגלה הסוד שהיה יודע בו ואדם אחר לא היה יודע בלתי ראובן ואחר זמן גלה הסוד הוא ואירע לראובן מקרה אחד שניזוק ופשפש במעשיו ונתן אל לבו לאמר הנזק בא לי מחמת שעברתי על שבועת הגזירות ולכן קבלתי עלי בגזירות שמשון בכל תנאו וגו' כשאלה ואדור בירושל' או בצפת תוב"ב שאהיה נזיר ועת' חשקה נפשו לדור בא' משני מקומות הללו לסבת שיקיים המצות הנהגות עתה בארץ וגם ללמוד תורה בארץ ומפחד שלא יחול עליו הגזירות כי אינו יכול להיות נזיר מפמה סיבות ובפרט התגלחת אין לו יכולת לישוב מעט זמן וכ"ש תמיד כי אפי' בזמן המועד שאין אנו רגילין לגלח הוא מגלח כי בזמן מועט שלא יגלח עולה לו בראשו חטטין ומסתפן ועתה נרא' לו מאחר שמתחלה לא היה גזירות כי אם שבועה אדעת' ראשונה קבל הגזירות האחרונה אבל בטעות היה מה שהיה ואע"פ שיעלה לא"י למקומות הנז' לא יהיה נזיר וגם אומר עתה מי יימר הנזק שפא לו לא היה אלא מחמת גלה סודו אולי היה לסבת עון אחר שאין יודע בו כי אם הש"י ולא הוא שגיאאות מי יבין וכו': תשובה ראובן זה היה ע"ה כשינשבע בגזירו' שמשון שלא יגלה הסוד וגם שתלה הנזק שפא לו על שבועת הגזירות ועל זה קבל עליו בגזירות שמשון שהיה נזיר כשילה לדור לירושלים או לצפת ואח"כ נתחכם שפתיב בשאלה שעתה נראה לו מאחר שמתחלה היה גזירות כי אם שבועה אדעת' ראשונה קבל הגזירות האחרונה ואם פן בטעות היה ולא יהיה נזיר אעפ"י שיעלה לא"י וכן הוא כמו שנתרא' לו שמה שנשבע בנ"ש אין שבועה חלה עליו שאין גזירות שמשון שו' חפץ של מצנה לישבע עליו וגם כי מי שאומר שבועה שלא אעשה כף או אעשה הוא חייב במה שנשבע לעשות או שלא לעשות היינו שבועה סת' אבל כשתלה השבועה בדבר אחר שאין נשבעין עליו לא חלה השבועה וגם נ"ש לא חל עליו שלא אמר הריני נ"ש או אהיה נ"ש ואחר שלא חל עליו לא שבועה ולא נ"ש אם פן טעה במה שחשב שהיה חל עליו ושהיה עליו חטא ועל זה קבל נ"ש כשילה לא"י שהיה נזיר והוי בטעו' שחשב שהיה חייב ושנענש על הנ"ש הראשון וגם בנ"ש זה השני אינו חייב שנתרא' שהוא לשון שבועה שלא אמר שקבל נ"ש אלא שקבל בנ"ש כשילה לא"י יהיה נזיר כלו' כמו שבועה בנ"ש כשילה לדור בא"י שהיה נזיר סתם ואינה שבועה ואפ"י היתה שבועה או שהיה מקבל בפ"ה הנ"ש כשידור בארץ ישראל יהיה נזיר זהו נזיר סתם בלא שמשון ויכול לישאל עליו ואם

אמר בפ'י שְׁהִיָּה מְקַבֵּל בנ"ש כְּשִׁידוּר בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל שְׁיִהְיֶה נ"ש גם זה אינו נ"ש שְׁהוּא כְּמוֹ נִשְׁבַּע בנ"ש שְׁאָמַר אָנִי מְקַבֵּל בְּנִזְרֵי שְׁמִשׁוֹן וְלֹא אָמַר אָנִי מְקַבֵּל נ"ש וְאִם כֵּן הִפְלֵה הִיָּה בְּטַעוֹת וְאִין כָּאֵן נִזְרֵי כָּלֵל הַמְבִי"ט: שְׁאֵלָה פֶּב אֶלְמָנָה שְׁהִיָּה לָהּ שְׁטֵר חוֹב עַל רְאוּבֵן לְזִמְן קְצוּב וְרִצְוֹת' לְלֶכֶת אֶל אֶרְצָה אֲשֶׁר יֵצֵאת מִשָּׁם וְהִפְקִידָה ש"ח הַנִּזְכָּר בְּיַד שְׁמַעוֹן כְּדִי שְׁבַמְלֵאת יְמֵי זְמַן הַפְּרַעוֹן הַקְּצוּבִים וְכַתוּבִים בְּש"ח הַנּו' יִגְבֶּה וְיִקְבֵּל בַּעֲדָה דְמֵי הַחוֹב הַנּו' מִיַּד רְאוּבֵן הַנִּזְכָּר וּבְזֶה הִלְכָה לְאַרְצָה וְאַף גַּם זֹאת בְּהִיּוֹת בְּאַרְץ מוֹשְׁבָה לֹא הִשְׁיְבָה יָדָה מִכְּתוּב תְּמִיד לְשְׁמַעוֹן הַנּו' לְמַעַן ה' יַעֲמוּד עַל מִשְׁמַרְתּוֹ וְאֵל יִתְרַשֵּׁל ח"ו בְּגַבְיֵית הַחוֹב הַנּו' כִּי נִפְשָׁה מְרָה לָהּ גַּם הִיא נִאֲנַחָה וְדוֹאֲגָת אִיף הַנִּיחָה מַעוֹת? תוֹמִיָּה עַל קֶרֶן הַצָּבִי בְּלֵי שׁוּם בְּטַחֲוֹן וּמִשְׁכּוֹן שְׁלֵא כְּדַת וְדִין כָּל נְכֹסֵי יְתוּמִים וְאֶלְמָנוֹת וְכְדִי לְהַזְהִירוֹ וּלְזַרְזוֹ עוֹד עַל הַעֲנֵן כְּתָבָה לוֹ אִיף כְּכָר גְּדֹל א' מִהִיתוּמִי' וְהִגִּיעַ פֶּרֶק' לְהַנְשֵׁ' וְיִצְטָרְכוּ הַמַּעוֹת בְּהִכְרַח לְכֹן לְמַעַן ה' יִשְׁתַּדֵּל לְגַבּוֹתָם וְלִשְׁלַחֲם לָהּ עִם הַקּוֹדֵם עַל כָּל פְּנִים וְשְׁמַעוֹן זֶה הָאֲטִים אָזְנוֹ וְלֹא שָׁמַע לְדַבְרֵי הָאֶלְמָנָה וְאֶדְרָבָה עֲשֵׂה הַפֶּד דְּבָרֶיהָ וְשִׁנָּה מִדַּעֲתָהּ וְרִצְוֹנָה וְחִזּוֹר וְנָתַן הַמַּעוֹת הַנּו' לְרְאוּבֵן הַנּו' בְּתוֹרַת עֶסְקָא לְשָׁנָה עִם הִיּוֹת שְׁרְאוּבֵן הִיָּה רוֹצֵה לְפָרְעֵם לוֹ אִז כְּדִי שְׁיִשְׁלַח' לְאֶלְמָנָה הוּא לֹא רָצָה כִּי אִם לְהַנִּיחָם בְּיַדוֹ שֶׁל רְאוּבֵן הַנּו' עוֹד לְזִמְן שְׁנָה שְׁלֵא בְּרִצְוֹן הָאֶלְמָנָה כְּאֲשֶׁר מְעִידָה עָלָיו כְּתָב יְדוֹ שְׁכַתָּב וְהַשִּׁיב אִז עַל כָּל דְּבָרֶיהָ הַנּו'"ל וְאָמַר אִיף רְאוּבֵן הִיָּה בְּדַעֲתוֹ וְרִצְוֹנוֹ לְפָרוּעַ לָהּ וְרָצָה לְהַלוֹוֹת' בְּרַבִּית וּלְתַתָּם לוֹ תִּיכַף כְּדִי שְׁיִשְׁלַחֲם לָהּ עִם הַקּוֹדֵם כְּאֲשֶׁר כְּתָבָה בְּכַתְּבָהּ וְהוּא עֵינֵב בְּיַדוֹ בְּתוֹרַת עֶסְקָ' לְזִמְן שְׁנָה וּלְטוֹבָתָהּ וְהַנְּאֻתָה נִתְכַּוֵּן כִּי רָאָה בְּדוּחַק אוֹתָהּ הָעִיר אֲשֶׁר הִיא יוֹשְׁבַת בָּהּ וְאִין לֹאֵל יָדָה לְהַרְוִיחַ שָׁם דְּבָר וְאִם רִצְוֹנָה לְהַשִּׂיא אֶת בְּנָהּ הֵן עוֹד הַיּוֹם גְּדוֹל וּמָה טוֹב וְהַמְטִיב לְהַשְׁבִּיחַ בְּמַעוֹת הַיְתוּמִים וּמָה גַּם עֲתָה בְּהִיּוֹתָם עֲתָה בְּטוּחִים עַל מִשְׁכּוֹנוֹת טוֹבוֹת וְאִינָם עַל קֶרֶן הַצָּבִי כְּמוֹ שְׁהִיּוֹ עַד עֲתָה כָּל זֶה הַשִּׁיב שְׁמַעוֹן זֶה לְאֶלְמָנָה הַנּו' כְּאֵלוֹ לְיוֹעֵץ נִתְנוּהוּ וְעֲצָה טוֹבָה קָא מִשְׁמַע לָהּ מָה שְׁאִינוֹ רַק לְעַצְמוֹ הִיָּה דוֹרֵשׁ וְתוֹאֲנָה הִיָּה מְבַקֵּשׁ שְׁיִתְעַכְּבוּ שְׁמָה הַמַּעוֹת לְזַכּוֹת גַּם הוּא לְקַחַת אוֹתָם לְשָׁנָה הַבָּאָה וּלְהַסְתַּחַר בָּהֶם וְסוֹכּוֹ מוֹכִיחַ כִּי לְסוּף הַשְּׁנָה הַנּו' כְּתָב לָהּ תַתֵּן לִי הַמַּעוֹת הַנּו' בְּתוֹרַת עֶסְקָא כְּמוֹ שְׁהִיּוֹ בְּיַד רְאוּבֵן הַנּו' וְהִיא הִשְׁיְבָה לוֹ שְׁאִם (יִשְׁלַח לָהּ כְּתָב חַתוּם אִיף אוֹתָם הַמַּעוֹ' הֵם בְּיַדוֹ קְרוּבִי' לְשִׁכָּר וּרְחוּקִי' לְהַפְסֵד שְׁאִז תְּהִיָּה מְרוֹצַת וְעַל דְּבָרֶיהָ אֵלוֹ חִזּוֹר שְׁמַעוֹן הַנּו' וְכַתָּב לָהּ אִיף כְּעַת רְאוּבֵן הַנִּזְכָּר' אִינוֹ בְּעִיר וְכַפִּי הַנִּשְׁמַע בְּתוֹף חֲדָשׁ יְמִים יְבֵא לְבֵיתוֹ וְאִז יִתְבַּע וְיִגְבֶּה הַמַּעוֹת מִמֶּנּוּ וּבַתָּת רְאוּבֵן הַנּו' הַמַּעוֹ' הַנּו' בְּיַדוֹ אִז יְכַתְּבֵב וְיִשְׁלַח לָהּ הַכְּתָב הַחַתוּם הַנּו' וְאִם שְׁנִסְתַּפֵּק בְּעֲנֵן אִם הִיָּה עוֹלָה כְּדִין אוֹ לֹא כֵּד עֵינֵן שְׁפִיר רָאָה וּמִצָּא מְצִיאוֹת יָפָה וְהִגּוֹן עוֹלָה בְּדִין לְעֲשׂוֹת כְּרִצְוֹנָה וְכַכֵּל אֲשֶׁר שְׁאֵלָה מִמֶּנּוּ וְיוֹתֵר טוֹב וְחִזְק כְּאֲשֶׁר תִּרְאֶה בְּעֵינֶיהָ בַּע"ה וְיִהִי כְּאֲשֶׁר בָּא רְאוּבֵן הַנִּזְכָּר גְּבָה שְׁמַעוֹן מִמֶּנּוּ כָּל הַמַּעוֹת הַנּו' מְשַׁלֵּם וְהַחֲזִיק בָּהֶם וְעִירְבָם יַחַד עִם מַעוֹתָיו וְנָתַן הַכָּל בְּיַד אַחִיו לוֹי וְהֵם בָּהֶם נִשְׁתַּפְּחוּ יַחַד אִין זָר אֲתָם כִּי אֲנָשִׁים אַחִים הֵם וּבְתוֹף כְּפֹ נוֹדַע אֵלָיו כִּי מָתָה הָאֶלְמָנָה וְאִז מִשָּׁף יְדוֹ מְכַתוּב וּמְשֻׁלוֹת הַכְּתָב הַחַתוּם הַנּו' שְׁנַתְּחִיב לְשַׁלוֹחַ לָהּ כְּאָמוֹר וּכְבוֹד אֱלֹהִים הַסְתַּר דְּבָר.

עֲתָה בָּאִים הַיּוֹרְשִׁים בְּנֵי הָאֶלְמָנָה וְתוֹבְעֵי' מִשְׁמַעוֹן הַנּו' הַמַּעוֹת הַנּו' בְּאִנְיָן כִּי אֲמָם מַעוֹלָם לֹא רָצְתָה לְהַנִּיחַ הַמַּעוֹת הַנּו' בְּיַדוֹ כִּי אִם בְּתַנְאֵי שְׁיִשְׁלַח לָהּ הַכְּתָב הַחַתוּם הַנּו' וְהוּא הוֹדָה לָהּ בְּזֶה וְנִתְחַיֵּיב בּוֹ כְּאֲשֶׁר אוֹתוֹתָיו מַעֲשֵׂה אַצְבָּעוֹתָיו בְּכַתָּב יְדוֹ אֲשֶׁר כְּתָב אִז

לְאַלְמָנָה יַעֲדוּן יַגִּידוּן בְּפָנָיו וְאַיָּה מוֹצֵא שְׁפָתָיו אֲשֶׁר שָׁמַר וּמָה שֶׁנִּתְרַחַק מִדְּבַר שֶׁקָּרָא אִישׁ אֲמוּנָה אֲשֶׁר כְּמוֹהוּ כִּי זֶה לֹו יָמִים וּשְׁנָיִם שְׁלֶקַח וְקִבֵּל הַמַּעוֹת מִיַּד רְאוּבֵן הַנּוֹז' וְלֹא כָּתַב וְלֹא שָׁלַח הַפֶּתֶב שֶׁנִּתְחַיֵּיב לְשַׁלּוֹחַ לֹא בְּחַיֵּי הָאֲלֻמָּנָה וְלֹא אַחֲרֵי מוֹתָהּ וְעַתָּה אֵין אַחַר מַעֲשֵׂה כָּלוּם וּמָה שֶׁהָיָה כְּבָר הָיָה וְכַעַת יִתֵּן לָהֶם הַמַּעוֹת תִּיכַף וּמִיָּד בְּלִי שׁוּם אִיחּוּר וְעַיְפוּב כִּי זֶה לֹו עֵינָיו וְעֵינָיו שֶׁהֵם בְּיָדוֹ מְסַתְּחַר בָּהֶם וּמָה לֹו עוֹד חֶלֶק וְנִחְלָה בָּהֶם כִּי לֹא לְנֶצַח נִיחְתְּנוּ בְּיָדוֹ גַּם טוֹעֲנִים חֶלְקָם הַמַּגִּיעַ לָהֶם מִן הַרְיוּחַ מְכַל הַשְּׁנָיִם שֶׁעָבְרוּ וְאַחַר שֶׁבִּתְרוֹת עֶסְקָא הֵם בְּיָדוֹ: זֹאת נְעוֹד הָאֱלֹהִים עֲשֵׂה בְּעַד בְּנֵי הָאֲלֻמָּנָה הַנּוֹז' וְאַיָּנָה לִיָּדָם אֲגָרַת שְׁלֹוּחָה מֵאֵת שְׁמַעוֹן הַנּוֹז' לִיהוּדָה קְרוֹבָה אֲשֶׁר הוֹדִיעָנוּ מִיַּתַּת הָאֲלֻמָּנָה הַנּוֹזְפָר וּבְרֵאוֹתוֹ כִּי מָתָה שִׁינָה סְדְרֵי בְּרֵאוֹשִׁית וְכָתַב לֹו מָה שֶׁעָלָה עַל רוּחוֹ לֹא בְרוּחַ ה' וְלֹא זָכַר דְּבַר מָמָה שֶׁשָּׁאֵל הוּא הַמַּעוֹת וּמָמָה שֶׁהִשִּׁיבָה לֹו הָאֲלֻמָּנָה וְשִׁלּוּחַ הַפֶּתֶב חֲתוּם הַנּוֹז' אֲשֶׁר נִתְחַיֵּיב לְשַׁלּוֹחַ הַנּוֹז' לְהַפֵּל הַכְּחִישׁ וְהִטְמִין תַּחַת לְשׁוֹנוֹ כִּי אָמַר עַת לַעֲשׂוֹת וְכִדִּי לַעֲמֹד עַל נֶכוֹן הַגָּה כְּתוּבָה לְפָנָיו תְּשׁוּבָתוֹ הַרְמָתָה אוֹת בְּאוֹת פְּאֲשֶׁר הֵמָּה בְּכַתוּבָה בְּלִשׁוֹן לַעֲזוּ כְּכֹל הַיּוֹצֵא מִפִּיו כִּי כָּתְבוּ מִתְקַיִּימ' בְּחוֹתְמֵי וְיוֹצֵאָה מִכְּמָה מְקוֹמ' אַחֲרֵי יְדוּעָה וּמְפֹרָסָם דְּהִיא הִיא כְּתִיבַת יְדוֹ: טוֹב עִם אֱלֹהִים וְעִם אֲנָשִׁי רַב פְּעֻלָּה גְבִיר וּמֵאֵד נְעֻלָּה יְצוּ בְּיַיִן פִּינְשֵׁי שִׁינְיֹור דִּי אִישׁקוּשֶׁר אִישׁטוֹת רִינְגִלוֹנִישׁ אַגּוֹרָא טֵאָנְטוּ דְּנֻקָא פּוֹר שִׁיר אֵיל פּוֹרְטָאָרוֹ אֵיל קִי אִישׁ דִּי אִישׁקוּזָאָרוֹ אִישׁ אֵיל אִישׁקְרִיבִיר קוּזָא דִּי חִידוּשׁ דִּי פּוֹר אַקָא פִירוֹ דִּישׁפּוֹאִישׁ קוֹנְסִידְרִי קִי שְׁאֵלְדְרִיָּאָה דִּי שׁוֹ וּוִילוֹנְטָאָד קִי וְיָאוּ לֹוֹקִי פּוֹר אִישׁטָאָ מִי אִישׁקְרִיבִישׁ קוֹ אֲנָשׁ אִישׁקְרִיבָא טוֹדוֹ לֹוֹקִי פּוֹר אַקָא פֵאָסָא עַל כֵּן רְאִיתִילְכֶתוּב אִישׁטָאָ בְּרַבִּי אֵין רִישׁפּוֹאִישׁטָאָ דִּי לֹא שְׁוִיָּאָ אִי דִיגוֹ פְרִימִרָא מִיָּנְטִי קִי פֵאָרָא לֹוֹקִי אַקִי אִישׁטָאָבָא דִּי לָהֶ קִי דִיקָאָנְסוֹ טִינְגָא אֵין פְּוִדְרִי דִּי רְאוּבֵן שְׁאָבְרִישׁ שְׁיַנְרִי קִי מֵאָרָאשׁ מִי וִינּוֹ אֲנָא לִיָּטְרָא דִּי נַע דִּיזִינְדוֹ קִי לֹוֹשׁ טְוִמָאִישׁ דִּי רְאוּבֵן אִי לֹוֹשׁ פּוֹזִיִּישִׁי אֵין אוֹטְרָא פֵאָרְטִי קִי מִי פֵאָרִיִּישִׁי מִיגוֹד אֵינְקִי הִיזִי כֹל הַשְּׁתַּדְלוּתִי פּוֹרְקִי מִילוּשׁ דִּיִּירָא קִי טִינְיָאָה מוּי בְּיַיִן אֵינְקִי פּוֹנִידְלוּשׁ אֵת גִּנְאָנְסִיָּא פּוֹאִישׁ אֵין אַקִילוּאִישׁ קוֹמִידִיָּאִישׁ שְׁיַנְטִיָּלוֹ אַחֲזִי לֹוִי קִי אַנְדְּאָבָא יוֹ פּוֹר טוֹמָאָרְלוֹ דִּישׁוּמִי קִישִׁי לֹוֹשׁ דִּיִּישִׁי אַאֵיל אָה נְנֵאָנְסִיָּא קִי אֵיל לֹוֹשׁ טוֹמָאָרִיָּאָה קוֹמוֹ לֹו טִינְיָאָה רְאוּבֵן אֵינְקִי פּוֹר מוּנְגוֹ קִי מִיגּוֹרוֹ אִי מִי דִישׁוֹ נוּנְקָאָ קוֹנְמִי אוּבוֹ מְצִיאוֹת קִי שִׁי לִי שְׁקִיגִירָא דָאָר אֵיקִי קוֹמוֹ וְיָדוֹ קִי פּוֹר אִישׁטָאָ וְיָאָה נוֹ פּוֹדִיָּאָה קוֹן מִי פּוֹאִישִׁי אָה אַבְלָאָר אֵל דִּינּוֹ רְאוּבֵן קִי לְמַעַן ה' הִיזִיִּישִׁי קוֹן מִיגּוֹ קִי שְׁלִוּשׁ דִּיִּישִׁי קִיאִישׁטָאָרִיָּאָן מוּי שְׁיַגּוּאוּשׁ אִי קִי שְׁרִיָּאָה גְנָאָרְלוֹ אַאֵיל אֵינְקִי מִי לֹו דִּינּוֹ פְעֻמִּים רַבּוֹת אִי מֵאִי רְצִיתִי לְהַטּוֹת אֲנִי אֵינְקִי קוֹמוֹ וְיַיִרוֹן קִינּוֹן קִירִיָּאָה אִי וְיַיִרוֹן קִי יוֹ אִישׁטָאָבָא פֵאָרָא פֵאָרְטִירְמִי לְמַצְרִים פְּוִזוֹ א"ג אַקִישׁ מִיל דִּיזִינְדוֹ קִינּוֹ לֹוֹשׁטְצִיָּאָה אַאוֹן.

אֵינְקִי קוֹמוֹ וְיָדִי קִי נוֹ אַבִּיָּאָה מְצִיאוֹת אֵיקִי טֵאָנְטוֹ מִי אַהִינְקָאָבֵן דִּישִׁילִי אוֹן דִּיָּאָה קִי פּוֹאִישׁ קִי אֲנָשִׁי אֵירָהָה קִי פִיקוּרָאִישִׁי דִּי אַבְרִיד לֹוֹשׁ אֵיגּוּשׁ אִי קִי לִי דְאָרִיָּה אַקִילוּשׁ אָה גִנְאָנְסִיָּאָה אִי לִידָאָרִיָּאָה אוֹטְרוּשׁ טֵאָנְטוּשׁ מִיָּאוּשׁ מֵאֵשׁ אֵין טָאָל קִיטְרָאָטָאִישִׁי קוֹמוֹ לֵאֵשׁ גִּינְטִישׁ אֵיקִי יוֹ מִי דִישָׁאָרִיָּאָה דִּי מִי וְיָאָגִי אִי טוֹמִילִי שְׁבוּעָה חֲמוּרָה קִי קֵאָרָא קוֹאָנְדוֹ קִישִׁי לֹוֹשׁ דִּימִנְדָאִישִׁי אֲנָשִׁי אוֹנוּשׁ קוֹמוֹ אוֹטְרוּשׁ קִי דִיִּינְטְרוֹ דִּי וְיַיִנְטִי דִּישִׁישׁ קִי לֹוֹשׁ אַבִּיָּאָה דִּי דָאָר אֵינְקִי פּוֹר אַקוּרְטָאָר דִּישִׁילוּשׁ טוֹרוּשׁ גּוֹנְטוּשׁ אִי אִינְפִיסוֹ אָה טְרָאָטָאָר אֵינְקִי שְׁיַיִנְדוֹ אֵיל טְרָאָטוֹ טוֹמוֹ אוֹן נִיגְרוֹ אוֹסוֹ בְּלַחוֹ אִי אֲנָאָ מְנָאָ יָנָא דִּי שְׁכַת קִי אֵיל פּוֹאִי אָה תַּפְל' אוּלְבִידוֹ לֹא לִיָּיָבִי אֵינְיִל שְׁאִיוֹ דִּי חוּל אִי אֵיל עָרַל קִי אַנְדְּאָבָא אֵלָא לִיָּרְט'

טומו לא לִינְאָבִי אִי אַבְרָיו אִיל קאַשׁוֹן אִי טומו דִי אָנָא בְּוֹלְסָא סו גִּילִישׁ קִי טִינאַה אִינִי לִינְאָ אִי טִינַיָא אִינִיל קאַשׁוֹן אִישׁ טוֹנְשִׁישׁ מַאָשׁ דִּי נ' מִיל לְבָנִים אִיקומוֹ טומו אִיקִילִיו הִינּוּ הִינְגוּל"ו אִיל אוּג"ו אִי דִישׁוֹ אִיל רִישׁטוֹ אִי נוּ פֶּאַרִיסִיו עַד הַיּוֹם וְהִיוּ בְּכָלל אַנְשֵׁי קִי דִישׁ פּוֹאִישׁ וִידֵי יוֹ קוֹנְקִי שְׁכָל רִיגִיא"ה אִינְפִישִׁי אָה דִימַנְדַּארְלִי גִינְטִישׁ אִינְקִי נוּ טוֹמִי דִיל מַאָשׁ קִי וִינְטִי אִי טְאַנְטוֹשׁ מִיל לְבָנִים קומוֹ שְׁיִנְטִיו קִי יוֹ קִרִיאָה לִיבַאנְטָאַר אִיל דִינְרִיו דִי אִיל דִי לֹקִי טִינַיָאה שִׁירוֹ קוֹן טוֹרוֹ אֵלֶּה בַּאנְדָא שִׁין מַאָשׁ קִרְרִיד דָאַר מַאָשׁ קוואִינְטָא נִי דְאַזוֹן שְׁיִנְוֹן קִי אַבִיאָה פִירְדִידוֹ אוּטְרַאשׁ פִירְדִידַאשׁ אִיקִי אַבִיאָה פִגַּאדוֹ אִינְקִי אֵל פִין לֹקִי מִידִישׁוֹ קִין קוֹן אִיל טְיִנְפּוֹ גַאנְאַשִׁי קִי אִיל מִיפָא גַאריָאה אִישְׁטוֹ אִישׁ שְׁיִנְיֹר לֹקִי מִירִישְׁפּוֹנְדִיו טַאנְטוֹ דִי לֹו אֹנוֹ קומוֹ דִי לֹו אוּטְרִי טַנְבִיין מִיפּוֹזוֹ אָה בּוואִלִישׁ דִי שׁוֹשׁ אִישְׁפַּאַרְזִידוֹרַאשׁ דִינִל דִינְרִיו קִי אַבִיאָה אִין פִירִישְׁטַאדוֹ אָה שׁוֹ יִרְנֹו דִילִיאָ קוֹאַנְדוֹ אִישְׁטוֹבוֹ אִקִי ב' מִיל אוּ נ' לְבָנִים לְנֹשׁ קוואַלִישׁ לִישׁ דִיבִי אַאֹן קִי אִילִיאָ שְׁיִלוֹשׁ טְיִנִי אִישְׁטוֹ אִישׁ בְּעוֹוֹנוֹת טוֹדוֹ לֹקִי שִׁי טְיִנִי הִיגוֹ דִי אִיקִילִיו אִי דִי לֹקִי קוֹן אִילִיו שׁוֹ אַגוֹנְטוֹ פֶּעַת קוֹן בְּיִנִי טִינִיד פֶּאַסִינְסִיאָ אִי אִישְׁפִירַאַר אָה לֹקִי דִירָה אִיל זְמַן שִׁיגַנְאַרִי אַבְרָה אַגְלוֹן מְצִיאַת קוֹנִיל פּוֹר בְּיִין קִי דִי אָוְטְרוֹ מוֹדוֹ נַאדָא נוֹן בְּאַלִי נִי אַפּוֹרֹבִיגָא עַל כָּל דְבָרֵי הָאַגְרַת הַזֹּאת טוֹעֵנִים הַיּוֹרְשִׁים בְּנֵי הָאַלְמָנָה הַנְזַכָּר לְשִׁמְעוֹן יִשְׁמְעוֹ אֲזַנְיוֹ מַה שְׁמוֹצִיא מִפִּיו דְבָרֵי דְסִתְרֵי אַהֲדָדִי כְּאַשֶׁר יִרְאֶה וַיְבִין כָּל יִשְׂרָאֵל וּבְכָל הַדְּבָרֵי אֵלֶּה אֲשֶׁר דָּבַר מוֹדָה וּמַתְנֵד' עַל פְּשִׁיעַתוֹ אֲשֶׁר פָּשַׁע וּמַעֲשָׂיו מוֹכִיחִי כִי מַשְׁעָה רַאשׁוֹנָה לְבוֹ לֹא נָכוֹן וְלֹא נְאַמְנָה עִם הָאַלְמָנָה אַחַר שְׁרַאוּבֵן הִיָּה רוֹצֵה לְהַלוֹוֹת' עַלְיוֹ בְּרַבִּית וּלְפּוֹרְעַ' לֹו כְּדִי שְׁיִשְׁלַח' לָהּ בְּפַע' הַרַאשׁוֹנָה וְהוּא עֵיכַב בְּיָדוֹ וְחָזַר וְנִתְנָ' לֹו מַדְעַתוֹ וּרְצוֹנוֹ וְשִׁלָּא בְּרַצוֹן הָאַלְמָנָה כְּנַז"ל וּפְשִׁיעָה גּוֹרְרַת פְּשִׁיעָה וּפְשַׁע גַּם בְּאַחַרֹנָה כְּאַשֶׁר פִּיו וּלְשׁוֹנוֹ וְדַעַת שְׁפָתָיו בְּרוּר מְלָלוֹ וְכו' בְּכַתְּבוֹ הַנַּז' לְכֹן יָבֵא נָא דְבָרוֹ אֵלֵינוּ וַיִּוֹרְנֵנוּ עַל כָּל דְּבַר פְּשַׁע אֲשֶׁר בְּאַגְרַת הַזֹּאת וַיִּלְמְדֵנוּ הַיִּצְלַח הַיִּמְלָט כָּל עוֹשֵׂה אֵלֶּה וְאַם בְּאַלוֹ הַדְּבָרֵי שְׁאַיִן לָהֶם שְׁיַעוֹר יוֹכַל לְהַפְטֹר מִפְּשִׁיעוֹתָיו אֲשֶׁר פָּשַׁע בְּאַלוֹ הַמַּעוֹת הַנַּז' אַחַר שֶׁהַכֹּל נִהְיָה בְּדְבָרוֹ וְחִסְרוֹנֵ' עַל כָּל מַה שְׁפָשַׁע וְעָשָׂה הוּא לְבַדוֹ מַדְעַתוֹ וּרְצוֹנוֹ וְלֹא בְּרַצוֹן הָאַלְמָנָה כְּנַז"ל: תְּשׁוּבָה עַל הַטְעָנָה שְׁשִׁמְעוֹן הָאַטִים אֲזַנְוֹ מַמָּה שְׁכַתְּבָה לֹו הָאַלְמָנָה שְׁאַל יְתְרָשָׁל בְּגַבִּיַת הַחֹב וְהוּא לֹא כֵן עָשָׂה אֵלָא אִפִּי' שְׁרַאוּבֵ' הִיָּה בְּדַעַתוֹ לְפָרוֹעַ לֹו הַנִּיחַ' הוּא בְּתוֹר' עֶסְקָא לְשָׁנָה אַחַרְתִּי אִין לְשִׁמְעוֹן שׁוּם חַיִּיב בְּזָה פִינֹן שְׁכַתְּבָ לָהּ כִּי לְהַנְאַתָּה עָשָׂה כֶּף שְׁיִרְוִיחוֹ הַמַּעוֹת וּשְׁעַתָּה הִיוּ בְּטוֹחִים עַל הַמַּשְׁפּוֹנוֹת טוֹבוֹת וְלֹא הִיוּ עַל קִרְן הַצְּבִי כְּמוֹ שְׁהִיוּ מְקוֹנְדִים אֲבָל עַל מַה שְׁכַתְּבִי אַח"כ יֵשׁ עַלְיוֹ חַיִּיב שֶׁהַשִּׁיבָה הִיא לֹו שְׁאַם יִשְׁלַח כַּת' חֲתוּם שְׁהַמַּעוֹת הִיוּ בְּיָדוֹ קְרוּבִי לְשִׁכָּר וּרְחוּקִי לְהַפְסֹד שְׁאַז תִּהְיָה מְרֻנְצִית וְעַל דְּבָרֵיהָ אִלוֹ חָזַר וְכַתְּבָ לָהּ כִּי בְּתַת רַאוּבֵן הַמַּעוֹת בְּיָדוֹ נִתְּנָם לְאַחִיו לֹו וְלֹא שְׁלַח לָהּ הַכְּתָב הַחֲתוּ' כְּמוֹ שְׁכַתְּבָ לָהּ מְקוֹנְד' וְאַחַר כֶּף כְּשִׁידַע מִיתַת הָאַלְמָנָה כְּתַב תוֹאַנוֹת לְהַרַאוֹת כִּי לֹא מַדְעַתוֹ הִיָּה נִתְּיַנַּת הַמַּעוֹת לְלוֹי אַחִיו אֵלָא מִפְּנֵי מַה שֶׁהַפְּצִירוֹ עִמוֹ רַאוּבֵן וְאַחִיו וְסַבּוֹת אַחַרְוֹת רְעוּעוֹת שַׁכַּת' נִתְּנָן הַמַּעוֹת לְלוֹי אַחִיו וּשְׁאַח"כ נִגְנְבוּ מִבֵּית אַחִיו ר"נ פְּרַחִי וְהַפְּסוֹדוֹת אַחַרְוֹת שְׁלֹא הִיָּה יְכוֹל לְהַצִּיל מִמֶּנּוּ אֵלָא עָשָׂרִי' אֵלֶּף לְבָנִי' אוּ יוֹתֵר מִן מַעוֹתָיו וְלֹא חָשַׁשׁ עַל הַצְּלַת מַעוֹת הָאַלְמָנָה וְהִיתוּמִים וְסוּף הַדְּבָר כִּי עִם הַזְּמַן יְרוּיַם אַחִיו וַיִּפְרַע וּשְׁיִתְּנֵנוּ אֵל לְבוֹ לְהַתְרַצוֹת וּלְהַמְתִּין לְזְמַן שְׁאַם יְרוּיַם יְהִיָּה אִיזָה מְצִיאוֹת בְּדַרְךָ שְׁלָם ע' כִּי בְּאַנְפֹן אַחַר לֹא יְהִיָּה שׁוּם תּוֹעֵלַת ע"כ דְּבָרֵי הָאַגְרַת הַזֹּאת שְׁקַצְרִיתִי וְהַעֲמַקְתִּי

מלשון לעז ללשון הקודש חייב שמעון לפרוע ליורשי האלמנ' כל המעות שקבל מראובן שפשע במה שנתן ללוי אחיו המעות בלי רשות האלמנה שכתבה לו שיהיו המעות בידו קרובים לשכר ורחוקים להפסד והוא הוציאם מידו לאחיו שיהיה יודע שלא היו בטוחים המעות בידו ונתן סבות רעועות אשר לא עולות בדין ומקונדם כתב לה שיהיו המעות בטוחי במשכוננו טובות ועתה היה ראוי לו פיון שרצה להפיק רצון אחיו שיקח משכוננות טובו ממנו להיות בטוח ממה שגנבו לו או מה שהפסיד פי נכסי יתומים היו אפילו בחיי האלמנה והיו יכולים לתתם רחוקים מהפסד.

גם מה שכתב בלשון לעז פי כשנתן המעות ללוי אחיו כדי שיהיו יותר בטוחים נתן לו ממעותיו גם כן כמו סך מעות היתומים שנשבע לו שפשיתבע ממנו כל המעות בין של יתומים ושל שיתגם תוך עשרים יום ושנתנ' כולם ביחד ושח"כ כשראה הגנב' וההפסד תבע ממנו מעותיו ולא היה יכול לגבות ממנו כי אם עשרים אלף וכמה לבני' ע"כ וכיון שנתנ' כולם ביחד מעות היתומים עם מעותיו איך אמר שגבה ממעותיו העשרים אלף לבני' והניח של יתומי' ביד אחיו הרי זו פשיעה שיהיה יכול להצילו מה שהציל בעד היתומים ומצד הדין אפילו שהוא אומר שמה שגבה גבה לעצמו על מה שנתן הוא ממעותיו אינו כן שפיון שנתנם ביחד עם של יתומים מה שגבה גם כן הוא חצי ליתומים נמצא שחצי מה שגבה הם בידו משל היתומים והשאר הוא חייב לפרוע על פי פשע בנתינת' ללוי אחיו כמו שכתבתי כי לא נתרצית האשה אלא שיהיו בידו קרובים לשכר ורחוקים להפסד ועל החצי שגבה אם נשא ונתן בהם והרויחו חייב גם כן לפרוע חלק הרויח ואם הפסיד הוא עליו ומדבריו הוא עצמו שכתב נראה שפשע בנתינת' לאחיו כי כתב שיהיה מפציר בו אחיו שיתן המעות לידו והוא לא היה רוצה לתת' לו אפילו שיהיה משביע אותו ושהלך לו לראובן שיהיו המעות בידו שינדבר לאחיו שמעון שיתגם בידו ושהוא לא רצה להטות אגנו נראה מפל זה שיהיה נראה לו שלא היו בטוחים ביד אחיו לוי ולכן לא היה רוצה לתת' לו וא"כ במה היה בטוח אח"כ שנתנ' לו כי הסבה שיהיה מוכן ללכת למצרים וראובן לא היה רוצה לפרוע לו כי היה אומר שלא היה לו מעות הוא תואנה שכותב הוא מה שלא היה כי אם ראובן היה אומר לו גם כן שיתגם לאחיו לוי נראה שיהיה לו מעות לפרוע ואיך כותב הוא שאמר לו אחר כך שלא היה לו מעות גם מה שכתב שמפני שיהיה הולך למצרי' עשה תואנו' אז ואמר שלא היה לו מעות הרי הוא הספי' אחר כך שלא ללכת והיה יכול לגבות' שיהיו בידו הפלל כי מפלל כל מה שכתב בכתב זה פשע הוא שנתנם ללוי אחיו וחייב לפרוע ליתומי' כל המעות עם חלק הרויח שהרויחו בהם בכל זמן שהיו ביד ראובן או בידו כל זה הוא אחר שיתברר מה שכתוב בכתב בשמו שהוא כתב ידו או שצוה הוא לכתוב ומה שנתנ' לי ככתבתי וחתמתי כי הוא דבר פשוט שאין צריך להביא ראיות עליו נאם הצעיר המבי"ט: תשובה אחר מה שכתבתי זה ימים על חוב האלמנה שמסר' לשמעון' השטר של החוב שיהיה לה על ראובן והוא פשע בו שגב' החוב ונתנו ללוי אחיו בלי שום בטחון כלל כדי להועיל לאחיו שיהיה חייב לשלם לאלמנה וליתומים כמו שכתוב שם בתשובה חזר וטען טענה על הפלל כי אחיו היה ראוי לתת בידו המעות ויותר מהמה כאלו אמר שיהיה בטוח אלא מה שלא היה רוצה מקונדם לתת בידו היה מפני שלא היה רוצ' ליטפל עם קרוביו בעסק משא ומתן ושאר כך פחד פחד ונאיתייהו ואין בטענתו זו ממש כי כבר כתב הוא כי מפני שלא היה

הוא בטוח לא נתנם לו כי כמה פעמים הפציר הוא ואחרים שינתנו בידו שהיה עושה טובה עמו כמו שכתב בכתב איקיסילויש דיישי קיסריאה גנאר לו אאיל פנראה שלא היה בטוח ונתנם לו להועילו וכתב שנתנו לו גם פן משלו ואחר שראה שהפסיד שאמר לו אחיו שגנבו ממנו יותר מר"נ פרחים גבה הוא ממה שנתנו לו משלו קצת ושלא רצה אחיו לתת לו יותר ממה שהיה חייב לאלמנה וליתומי' כי אמר שהיה חייב גם לאחרים ולימים וישנים ירויח וישלם וכבר כתבתי בתשובה כי אפי' שלא היה פשע בנתינתם פיון שנתנו הוא גם פן סף מעו' במעות של האלמנה אחר שגבה קצתם מה שגבה הוא לפי ערף מה שנתנו הוא מנכסיו ומה שהיה חוב האלמנה ובלאו הכי היה חייב בכל סף מעות האלמנה פיון שכתב לה כי בתת ראובן שהיו בידו קודם המעות אז יכתוב וישלח לה הפכת חתום שהמעות היו בידו קרובים לשכר ורחוקים להפסד כמו שכתבה היא לו ומה שהיה קרוב לשכר עשאם הוא קרוב להפסד שמסר' ביד אחיו בלי שום בטחון וחייב בכל בין שהיה טעם בנתינה ליד אחיו מפני שהפציר הוא בו ואחרים או שנתנו' לו שחשב שהיה בטוח אינו פן כי לפי מה שכתב הוא לא היה בטוח והיה פושע וגם כתוב בכתב שאמר קי פירקוראסי די אבר' לנוש א' גוש אי קי טראטאסי קומו לאש גונטיש נר' שהיה חושש עליו שלא ישא ויתן פראוי ואם פן לא היה יכול ליתן לו מעו' היתומים בלי שום בטחון או משכון כי אפי' למי שהוא בחזקת בטוח אין סומכין על החזקות בנכסי יתומים אלא שיהיה ידוע לכל שהוא בטוח גם על מה שטוען עתה שהודיע לאלמנה נתינת המעות ללוי וכתבה שנתרצית על ככה אי אפשר זה כי פשגבה המעות מראובן אמר לחתנה של האלמנה שנתנם בריוח בטוחים על חזקות ואם יכחיש שלא אמר לו כף הרי הפכת ביד האלמנה ששלח לה על יד חתנה שנתנם בכל כף חזקות ולא אמר שנתנו' ללוי אחיו ומה שמשלב שמעון עתה שאמת שאמ' וכתב אלא שחשב אחר כף והיה ישר בעיניו לתתם ללוי אחיו הראיה שנתנו לו גם פן ממעותיו יחד ושחזר לכתוב לה שנתנם ללוי אחיו ושהיא השיבה לו שסברה וקבלה כל זה בנדאי אין לו טעם שאם מקוד' כתבה היא שלא היתה מרוצי' שהיו המעות אפי' ביד ראובן שבטוח היה פיון שפרע אחר כף אלא שנתנם לו בלי משכון והיתה רוצה שיתנם במקום יותר בטוח וכתב לה שנתנם במקום בטוח על כל כף חזקות פרוצונה ולבבה איך חשב אחר כף לתתם ביד לוי אחיו אשר מעולם לא היה רצונו לתתם לו אפי' שהפצירו בו כמו שכתב שלא היה רוצה לתתם בידו וכמו שכתב למעלה בכתב שלו הלשונות שמורים שלא היה בטוח ואיך עלה בדעתו שלא לתתם על בטחון בחזקות ונתנם ללוי על קרן הצבי וגם היא מי יאמין כי יסופר שכתב לו מקודם שנתנם על חזקות בטוחות ושאר כף כתב שנתנם ללוי אחיו ושהיא כתבה שנתרצית אפי' היתה אלמנה זה דעתה קלה יותר משאר נשים שדעתן קלות לא היתה מרוצי' בזה וכל שכן שכתב שפבר נתנם בפועל במקום בטוח על כל כף חזקות ואחר כף אמר שכתב כי בתחל' חשב לתתם על כל כף חזקות והרי מחשבה זו כתב קודם כי צרכה למעשה שכתב שפבר נתנם על החזקות ודבריו סותרים זו את זו ופשע פשיעה גדולה כי אפי' לראובן לא היתה היא מרוציית שהיו בידו אלא במקום יותר בטוח ונתנם ללוי אשר היה בחזקת שהיה צריך סמך מאחרים וכל שכן שבמציאות אי אפשר שכתב כף ושהשיבה היא לו כי הזמן הספיק ליציאת האמת כמו שמשלבין היתומים כי הוא כתב ענין נתינת המעות על כל כף חזקות בכ"ג לכסליו שנת השל"ג ומיד מוביל הכתב שם לדבר פפעמי

והגיע לדמשק עם הפתב יום י"א לשבט מן השנה הנז' כמו מ"ח יום אחר פתיב' הפתב ולמחרת יום הגעתו מתה האלמנה אשר לא הספיק לראות ולהבין ענין מה שפתב לה בענין התזקות ואם פתב לה אחר זה הפתב שנתנם ללוי אי אפשר שהגיע לידה פי מתה אפי' על ידי פה שהיה כותב לה מה שלא היה לא היה מגיע לידה ואם הרץ או מי שהביא הפתב השני שאומר הוא היה אמת כבר היה נודע והפתב שלו היתה מצויה מה שלא נמצאת פתב זה מעולם וכ"ש מה שפתב שהיא השיבה לו שהיתה מרוצית אפי' הוא או שונאבד' ממנו והדבר ידוע כי כל דבריו השקר והעול בלי שום סברא: שאלה פג ראובן הלך למדינת הים וחלה ועשה צוואה שמנכסיו יפרעו כתובת אשתו וממה שיותר לו יתנו מאתים פרחים לכן אחיו אם ישא את בתו ואם לאו ישאר הפל ביד אמו שתעשה מה שתרצה ועל זה צוה שיתנו נ' פרחים לפלוני וכ"ה לעשות מסילה בצפת במקום הצורך לזכות הרבים עוד צוה מה שיש לו בנכסיו ומה שחייב ומה שחייבים לו שיתנוהו לקרוביו ואחר פה קם והלך בשוק כמו ח' ימים וחזר ונפל למשכב ומת ואינו ידוע אם מחולי הראשון מת או מחולי אחר לדעת אם צוואתו קיימת או לא: תשובה פתב הרמב"ם ו"ל סוף פרק ח' מהלכות זכיה ש"מ שניתק מחולי אל חולי אם לא עמד ולא הלך על משענתו בשוק מתנתו מתנה עמד בין החולי שצוה בו ובין החולי שמת ממנו והלך על משענתו אומדין אותו על פי הרופאים אם מחמת חולי הראשון מת מתנתו קיימת ואם הלך בשוק בלי משענת אינו צריך אלא בטלו מתנותיו הראשונות עד כאן ובגדון דיין אינו ידוע באותם הח' ימים שהלך בשוק אם הלך על משענת במקל או בלא משענת וגם אם היה חולי אחר שמת בו או מהחולי הראשון או אם היה מין חולי אחר או שחזר וחלה אח"כ ממין החולי הראשון כי אפילו שהיה מין החולי הראשון אם עמד בחוץ בלי משענת בין חולי לחולי בטלו מתנותיו כ"ש אם היה חולי השני מין חולי אחר ועמד בין שניהם בחוץ בלי משענת שמתנותיו בטלים כי מה שפתב הרמב"ם שניתק מחולי אל חולי ובין החולי שצוה בו ובין החולי שמת בו כי ל"ש מין חולי שני או שחלה אחר פה ממין ראשון אלא שהלך בינתים בלא משענת וחזר וחלה מחדש אלא שכשחזר וחלה מאותו החולי עצמו הוא קרוב יותר לו"מ כי מחמת החולי הראשון חזר לו החולי עצמו אף על פי שעמד והלך בלא משענת ואם פן אחר שדברי שכיב מרע פכתובין וכמסורין דמו צוואתו קיימת עד שינדע בודאי על פי ב' עדים שהיו שם ויודעים שעמד והלך בחוץ בלא משענת שאינו פתוב בשאלה אלא שהלך בשוק כמו ח' ימים ולא הנפיר משענת וגם זה צריך עדות גמור בפני ב"ד ואפשר שלא הלך בלא משענת ויהיה צריך אמידת רופאים אם מצד החולי הראשון חזר וחלה ממין החולי הראשון עצמו או אפי' מן חולי אחר ומצד איזו פשיעה שפשע בעצמו באכילה או כחום וקור היה סבה ששלט בגופו חולי אח' מפני שלא היה ברי' מפל וכל מן החולי הראשון שאם לא היה חולשת החולי הראשון לא היה מזיק לו פשיעת האכילה או חום וקור או פיוצא בו ולאמיד' זו היה צריך שיהיה הרופאי מצוים פה במקום תביעה בעלי המתנות והיורשים ואולי שבמקום ההוא שמת לא נמצאו רופאים שיחקרו מהם ב"ד וכל שלא תתברר האמידה הצוואה קיימת דדברי שכיב מרע פכתובי' וכמסורין דמו כ"ז שלא נתבר' בב"ד שמחולי אחר מת אע"פ שאם היו אומדי' היה אפשר שתהי' האמיד' שמחולי זה מת או מחולי הראשון והוי ספק עכ"ז כל שלא נעשית האמידה שלא היה אפשר לעשותה המתנ' קיימת וכן נרא' ממה שאמרו שאם עמד

וְהִלֵּךְ בְּלֹא מִשְׁעָנָה הָיָה כְּמִי שֶׁחֲזַר מִמָּה שֶׁצָּנָה שְׁאֵפְלוּ מֵת מֵאוֹתוֹ חוֹלֵי מִתְנַתּוֹ בְּטֵלָה וּמֵת
חֲזַר בְּתוֹךְ חוֹלֵי הוּא בְּיָדוֹעַ שֶׁחֲזַר בֵּין עֲמֵד וְהִלֵּךְ בְּלֵי מִשְׁעָנָה הוּא שֶׁהוּא יָדוֹעַ שֶׁהִלֵּךְ שְׂאֵם
אֵינוֹ יָדוֹעַ מִתְנַתּוֹ מִתְנָה כְּמוֹ אִם אֵינוֹ יָדוֹעַ שֶׁחֲזַר בּוֹ בְּתוֹךְ חוֹלָיו שֶׁמִּתְנַתּוֹ מִתְנָה וְכֵן
כְּשֶׁעֲמֵד וְהִלֵּךְ בְּמִשְׁעָנָה דְּאֶמְרֵינוּ דְּאוּמְדִין אִם לֹא אֶמְדוּ אֵינוֹ יָדוֹעַ שְׂאוֹתָה עֲמִידָה הִתְנָה
בְּבְרִיאוֹת גְּמוּר מִן הַחוֹלֵי הֶרְאִשׁוֹן וְהוּי מִתְנָה קִיָּמָת פִּינוֹן דְּמַעֲיָקְרָא שְׁוֵי רַבְּנָן לְדַבְּרֵי ש"מ
כְּכַתוּבִין וְכַמְסוּרִין בְּעֵינָן יָדִיעָה גְּמוּרָה שְׁנַתְרַפָּא מְכַל וְכַל לְבַטְלָה וְאֶפְלוּ הֵינּוּ אוּמְרִים
דְּכִשְׁלָא נִתְבְּרַר אוֹ לֹא אֶמְרוּ דְּהוּי סְפָקָא כְּדִמְשַׁמַּע מִמִּמְרָא דְר' אֶלְעָזָר בֶּפ' מִי שְׁאֶחְזוּ
דְּמִיָּתִי לֵה הֶרִי"ף ו"ל פָּרַק מִי שְׁמַת וְכַתֵּב וְסוּגְיָא דְּשִׁמְעָתָא הֵתֵם כְּשִׁלָּא עֲמֵד וְהִלֵּךְ עַל
מִשְׁעָנָתוֹ אֲבָל עֲמֵד בֵּין חוֹלֵי לְחוֹלֵי וְהוֹלֵךְ עַל מִשְׁעָנָתוֹ אוּמְדִין אוֹתוֹ אִם מִחְמַת חוֹלֵי
רִאשׁוֹן מֵת מִתְנַתּוֹ מִתְנָה וְאִם לֹא אֵין מִתְנַתּוֹ מִתְנָה דְּאִי דִּיָּקִי מְרִישָׁא דְּאִם מִחְמַת חוֹלֵי
רִאשׁוֹן דְּמִשְׁמַע דְּאֶמְדוּ בְּנֻדָּי דְּמַחוּלֵי רִאשׁוֹן מֵת הֵנָּה מִתְנַתּוֹ מִתְנָה הָא אִם לֹא אֶמְדוּ לֹא
הֵנָּה מִתְנָה אִימָא סִיפָא וְאִם לֹא אֶמְדוּ כֶּה מִתְנַתּוֹ מִתְנָה וְקִשְׁיָא דְּרִישָׁא אֲדִיּוּקָא דְּסִיפָא אֲלָא
אֵינָה מִתְנָה הָא אִם לֹא אֶמְדוּ כֶּה מִתְנַתּוֹ מִתְנָה וְקִשְׁיָא דְּרִישָׁא אֲדִיּוּקָא דְּסִיפָא אֲלָא
דְּבַעֵי לְמִימַר דְּדִיּוּקָא דְּרִישָׁא אִם לֹא אֶמְדוּ שְׁהִיָּה מַחוּלֵי רִאשׁוֹן דְּהוּי סְפָק וְכֵן דְּיִוּקָא
דְּסִיפָא אִם לֹא אֶמְדוּ שְׁמַת מַחוּלֵי זֶה הוּי סְפָק וְכֵן כְּתֵב בְּנֻמְקֵי יוֹסֵף ו"ל שֶׁם פָּרַק מִי שְׁמַת
דְּכִשְׁהִלֵּךְ עַל מִשְׁעָנָה דְּאֶמְדִי הוּא מְשׁוּם דְּאִיפָא לְסַפּוּקֵי כְּשֶׁנֶּפֶל אַח"כ לְמִשְׁכָּב וּמֵת אִם
הוּא מַחוּלֵי אַחַר וְהוּי כְּאִילוּ נִרְפָּא מַחוּלֵי רִאשׁוֹן וְהֵנָּה (חֲזָרָה) אוֹ דְּלֵמָּא מֵאוֹתוֹ חוֹלֵי
עֲצָמוֹ וְהֵנָּה מִתְנָה פִּינוֹן שְׁלָא חֲזַר בְּפִי הִילְכֶּה אֶמְדִּינוּ לִיה ע"כ דְּמִשְׁמַע דְּאִם לֹא אֶמְדוּ
כְּמוֹ אִם לֹא הֵיוּ רוּפְאִים מְצוּיִם דְּהוּי סְפָקָא וְאִי תְּפָסוּ בְּעַלֵי הַמִּתְנָה לֹא מְפָקִינוּ מִיַּנְיָהוּ
דְּאֵע"ג דְּבִשְׁאָר סְפִיקֵי כְּמוֹ אִם הִקְדִּישׁ אוֹ הִפְקִיד עָלוּ בְּתִיקוֹ וּמְפָרְשִׁים פִּינוֹן דְּלֵא אִיפְשִׁיטָא
הוּי נְכֻסֵי בְּחֻזְקַת גּוֹתָן כְּמוֹ שֶׁהִבִּיא בְּטוֹר סִימָן ר"ג הֶרִי כְּתֵב ג"כ סְבַרְתָּ הֶרֶא"ש שְׂאִין
מְבַטְלִין הֶהָקְדֵשׁ וְהֶהָפְקַר כו' דְּאִין מְבַטְלִין מַעֲשֵׂיו אֲלָא הֵיכָא דְּבָרִיר לָן הֵאֱוָמְדָנָא.

וּב"ל דְּדוּקָא כְּהֵנִי סְפָקֵי דְּהִקְדִּישׁ אוֹ הִפְקִיר אוֹ נָתַן לְעַנְיָ דְּמַכְּעֵי לָן אִי הוּי דִּינָן כְּמוֹ גּוֹתָן
וְחֲזוֹר אִם יַעֲמֹד אוֹ לֹא דוּקָא הוּא שְׁכַתְּבוּ הַמְּפָרְשִׁי דְּכִינוּן דְּעָלוּ בְּתִיקוֹ הוּי בְּחֻזְקַת גּוֹתָן
דְּכִינוּן שְׁעֲמֵד וְנִתְבַּטְלָה הַצְּנוּאָה לְעַנְיָן שְׂאָר מִתְנוּמֵי בְּהֵנִי נְמִי הוּוּ בְּחֻזְקַת גּוֹתָן פִּינוֹן דְּלֵא
אִיפְשִׁיטָא בְּעֵינָן אֲבָל בְּכִי הֵאִי סְפָקָא דְּהוּי בְּצוּנְוָה עֲצָמָה דְּדַבְּרֵי כְּכַתוּבִים וְכַמְסוּרִים
דְּמוֹ וּמְסַפְקִינוּ אִי נִתְבַּטְלָה הַעֲמִידָה בְּמִשְׁעָנָה כְּשִׁלָּא אֶמְדוּ אוֹ לֹא דְּאֶמְרִי דְּכִינוּן שְׁלָא אֶמְדוּ
נְשְׂאָרוּ דְּבָרֵי בְּחֻזְקַת כְּכַתוּבִים וּמְסוּרִים כְּמוֹ שְׁכַתְּבֵתִי לְמַעְלָה דְּעֲמֵד דּוּמְיָא דְּחֲזוֹר אוֹ
אֶפְלוּ נֹאמַר דְּאֶפְתִּי סְפָקָא הוּי אִי תְּפָס גּוֹתָן לֹא מְפָקִינוּ מִיַּנְיָה דְּכַל שְׁלָא גּוֹדַע בְּנֻדָּי
דְּנִתְבַּטְלָה הַצְּנוּאָה בְּחֻזְקַת קָאִי פִּינוֹן דְּהוּי דְּבָרֵי דְּמַעֲיָקְרָא כְּכַתוּבִין כד"א: וְאִם כֵּן בְּנֻדוֹן
דִּינָן אִם לֹא נִתְבְּרַר בְּעֵדוֹת גְּמוּר לְפָנֵי ב"ד שְׁעֲמֵד בֵּין חוֹלֵי לְחוֹלֵי הַצְּנוּאָה קִיָּמָת וְאִם
יִתְבְּרַר שְׁעֲמֵד וְאֵינוֹ יָדוֹעַ אִם בְּלֹא מִשְׁעָנָה אוֹ בְּמִשְׁעָנָה הַמִּתְנָן בְּטֵלָה דְּאִי בְּלֹא מִשְׁעָנָה
פְּשִׁיטָא דְּבַטְלָה וּבְמִשְׁעָנָה בְּעוֹ אֶמִידָה דְּהוּי סְפָק סְפָקָא בְּלֹא מִשְׁעָנָה וְהוּי בְּטֵלָה וְאִם
תְּמַצָּא לּוֹמַר בְּמִשְׁעָנָה אֶפְתִּי הֵנָּה בְּעֵי אֶמִידָה אִי מִחְמַת חוֹלֵי רִאשׁוֹן אוֹ לֹא אֲבָל אִם נִתְבְּרַר
שְׁעֲמֵד בְּמִשְׁעָנָה דְּבַעֵי אֶמִידָה פִּינוֹן שְׁלָא נַעֲשֶׂה לֹא נִתְבַּטְלָה הַצְּנוּאָה כְּפִי מֵה שְׁכַתְּבֵתִי
לְמַעְלָה וְאֶפְלוּ נֹאמַר דְּהוּי סְפָק כְּמוֹ שְׁכַתְּבֵתִי אַח"כ אִי תְּפָס לֹא מְפָקִינוּ מִטַּעֲמָא דְּפְרִישִׁית
וּבְמָה שֶׁצָּנָה שְׁיִתְּנוּ לְצוּרָה מְצוּה אֶפְי' לֹא תְּפָסוּ הוּי קִי' דְּכִשְׁעֲמֵד הוּא דְּהוּי סְפָקָא לֹא
כְּסִפִי אִי אִיפָא עֲמִידָה אוֹ לֹא אוֹ כְּדְּבַעֵי אֶמִידָה וְלֹא אֶמְדוּ וְכַל חִילּוּקִים אֵלוּ הֵם לְעַנְיָן

המתנות אבל לעגןן אמו שהניח שלטת על כל נכסיו דהויא אפוטרופא נמי שגפרש אפילו
עמד בלי משענת לא נתבטלה דבגילוי מילתא דהאי איניש הנה מהימן קמיה ש"מ ונהה
משונה ליה אפוטרופוס סגי וכמו שכתוב הר"ן ו"ל פ"ק דנזיקין גבי אין ממנים
אפוטרופוס נשים ועבדים ואם מינן אפילו יתומים הרשות בידם דלא להוי פאפוטרופוס
דמפסיד דמסקי להו ושפתב ר"י ו"ל דהרשות בידם גרסי' וה"פ אם מינן אבי של יתומים
בחייו שהיה רגיל להפקיד להם הרשות בידי ב"ד למנותם עכשיו דאנו סהדי דניחא ליה
לאב ע"כ וכן כתב הרשב"א נמי שהביא בבית יוסף סימן ר"צ והכא נמי בנדון דידן פיון
שפנה המצווה את אמו אפילו שעמד מחולי זה נשארה במקומה דניחא ליה בה פיון
שפנה אותה ואינה צריכה שימנו אותה ב"ד ואינם יכולים למנות אחר ומה שכתב
בצוואה שאם לא ירצה אחיו לישא את בתו שישאר הכל בידי אמו שתעשה מה שתרצה
זהו מינוי אפוטרופוסת כמו שכתב הריב"ש ו"ל סי' ע' על מי שאמר לשכיב מרע רצונך
שאקה שליט על נכסיה ואעשה בהן כרצוני ואמר לו פן ייטב בעיני פי לשון שליט מועיל
להיות אפוטרופוס כמו שמצינו ביוסף הוא השליט ועל זה היה מנהיג על כל ארץ מצרים
וכ"ש שאמר שאעשה בהם כרצוני ובנ"ד נמי אמר שישאר הכל בידי אמו הרי זה כמו
שלטה ופי' עוד שתעשה מה שתרצה ועדיף טפי ממה שכתב הריב"ש ו"ל ועוד דהוא
מעצמו אמר כך ולא על ידי שאלה כמו מה שכתב הריב"ש ו"ל וכן נראה ממה שצוה
קודם שימתנו כתובת אשתו ומה שישאר יתנו ק"ק פרחים לאחיו אם יקח את בתו ואם
לאו ישאר הכל וכו' ואם יקח אחיו את בתו לא היה צריך אפוטרופוס כי הכל של בתו
ושל אחיו שישא אותה וכמו שכתב ומה שישאר שנשמע שכל נכסיו שישארו אחר פרעון
הכתובה יהיו הק"ק פרחים לאחיו אם ישא בתו ועל זה לא נרא' לו להניח אפוטרופוס
פיון שישא אותה הכל שלה ושל אב' אם לא ירצה היתה צריכ' אפוטרופוס ועל זה היה
מניח הכל בידי אמו נאם המבי"ט: שאלה פד בפנינו בית דין ח"מ הועד בתורת עדות
גמורה איך הר' אהרן בן טיפא יצ"ו התיר ליהודי אחד אשר באה לו שמועת אחיו שמת
קודם יום הכיפורים והשמועה לא נשמע' לאחיו רק אחר עבור יום הכיפורים והתיר לו
שיסתפר ערב חג הסוכות יום שמוע' פיום קבורה ואם קבר מתו קודם החג אחר יום
הכיפורים בטלה ממנו גזרת ז' וזה ששמע אחר יום הכיפורים אם היא שמועה קרובה
בטלה גזרת ז' ומונה אחר החג ט' ימים כמו שכתב הרמב"ם ו"ל ד"י ולא היה יכול זה
להסתפר אלא אחר החג ט' ימים עוד הועד פי אמר שיום טוב שני של ר"ה שאינו עולה
למנין אבילות וגזר על היהודי האבל שיתאבל יום אחד פיון להלכה כמו שכתב הרמב"ם
ו"ל ספ"י גם בעינינו ראינו ובאזנינו שמענו פי ביום שבת הביאו נער למול אותו והמוהל
אמר זה הנער הוא מהול והר' אהרן הנז' היה בצד המוהל וסלק למוהל והטיף הוא
תיקר ממנו דם ברית ורננו הקהלות אחריו ואחר גמר התפלה קראוהו קצת חכמים לצד
א' מבית הכנסת לשמוע מפיו איך עשה המעשה ההוא ולא רצה לבא ולא לומר שום
התנצלות וטענה ואח' כך יום ראשון הביא הוא הנער עצמו לבית הכנסת ואמר שהיו לו
ציצין המעכבין את המילה ושמל אותו ואמרו לו כי כל האנשים העומדים מסביב ראו
פי היה מהול ושלזה לא מל אותו המוהל הראשון והנה אם האמת כדבריו היה לו לומר
באותה שעה הנה מאחר שיש מחלוקת בדבר באו עד הנה חכמי העיר הביטו וראו אם
הנער הזה מהול אם לא או היה לו לשאול אם יש מוהלים אחרים בעיר יבואו ויראו

הַרְמַב"ם ז"ל וְאַחֲרָיִם פָּתְבוּ שְׂאִין מְחַלְלִין אֶת הַשְּׁבֵת לְהַטִּיף מִמֶּנּוּ דָם בְּרִית וּמָה שְׂאֵמ' אַחֲרֵי כֵן שֶׁהָיוּ צִיּוּן אֵינוֹ נֶאֱמָר כַּגֵּד הַעֲדִים עוֹד הוֹעֵד כִּי בְיוֹם שְׁבֵת אַחֲרֵי שְׁמֶל רַחֲץ הַסִּפִּין אֲשֶׁר בּוֹ מֵל וְשֶׁהָיָה זָמַן בְּרַחֲצָה אֵין סְחִיטָה בְּשַׁעַר וּבְעוֹר כְּמוֹ שֶׁפָּתַב הַרְמַב"ם ז"ל פ"ט וְהוּא הִדִּין בְּבִרְזֵל וְכָתַב מִגִּיד מִשְׁנֵה וּמִיָּהוּ אִיסוּרָא אִיכָא ע"כ כִּינֵן שְׂאִינָה צִוְּרָה שְׁבֵת וְאֵינוֹ כְּמוֹ סִפִּין שֶׁהוּא מְטוּנָף שְׂרוּחְצִין אוֹתוֹ לְחַתְנָה בּוֹ אֲנָכֵל עוֹד הוֹעֵד שֶׁשַׁחַט עוֹפוֹת בְּבֵית הַפְּנִסֵּת לִפְנֵי הַיֵּכָל שְׁחִיטָה בְּבֵית הַפְּנִסֵּת יֵשׁ בּוֹ בִּיזוּי כִּי אֶפְּלוּ בְּחִצְרוֹ מִקְפִּיד הָאָדָם כ"ש בְּבֵית הַפְּנִסֵּת לִפְנֵי הַיֵּכָל ה' עוֹד הוֹעֵד כִּי הַשּׁוֹחֲטִי הַמְּנַבְּהִים בְּעִיר הַטְּרִיפוֹ כְּבֶשׂ א' וְהוּא הַכְּשִׁיר אוֹתוֹ וְחַתְנָה מִיַּד הַסְּרָכָה וְאֵת"כ רָאוּ מְקוֹם הַטְּרָפוֹת חֲכָמֵי הָעִיר בְּפָנָיו וְהַטְּרִיפוֹ אוֹתוֹ וְהוּא שָׁלַח אֲנָשִׁים שִׁיבִיאוּ לוֹ מִהַכְּבֶשׂ הַהוּא וְשִׂיאֲכֵל מִמֶּנּוּ לֹא טוֹב עֲשֵׂה לְחַלּוֹק עַל חֲכָמֵי הָעִיר וּכ"ש לֹא מְרַמֵּז שִׂיאֲכֵל מִמֶּנּוּ עוֹד הוֹעֵד אִיךָ הַתִּיר גְּזִירוֹת שֶׁמִּשׁוֹן אֲשֶׁר הַנּוֹזֵר אָמַר אֶכּוֹן גְּזִיר וְכו' אֵין פָּאן אֲעֵבֹר לְבֵית אַחֵי מִן אֵל יוֹם לַשַּׁנַּת"ן וְהַנּוֹזֵר הִיָּה בָּא לְשִׂאוֹל לְכָל א' וְא' מִחֲכָמֵי הָעִיר וְלֹא מְצָאוּ לוֹ הַתֵּר וְאַחֲרַיִם עָבֹר שְׁנֵה נִחְצִי וְלֹא הִיָּה נִשְׂאָר לוֹ זָמַן רַק חֲצִי שְׁנֵה וְהַתֵּר לוֹ גְּזִירוֹתוֹ וְאָמְרוּ לוֹ קִצַּת מִחֲכָמֵי הָעִיר אִיךָ מְצָא הַתֵּרָה לְזֶה וְאָמַר הַנּוֹזֵר אָמַר לִי שֶׁאֲמַר אֶכּוֹן גְּזִיר שֶׁמִּשׁוֹן וְכו' אֵין מָה אֲעֵבֹר לְבֵית אַחֵי מִן אֵל יוֹם לַשַּׁנַּת"ן וְאָמְרוּ לוֹ חֲכָמֵי הָעִיר כִּי הַנּוֹזֵר בְּהַמְּשֵׁף הַזָּמַן שָׁכַח נִסְחַ הַגְּזִירוֹת וְשִׁעֲתָה אֵינוֹ נֶאֱמָר כִּי כְּשֶׁבָּא לְשִׂאוֹל הַתֵּר מִקְוֶה אָמַר הַלְשׁוֹן אֲשֶׁר אָמַר לְעִיל וְהוּא עֲדִין עוֹמֵד בְּסִבְרָתוֹ וְאָמַר שֶׁאֶפְּלוּ הַתֵּרָה אֵינוֹ צָרִיךְ לִפְנֵי שֶׁאֲמַר אֶכּוֹן גְּזִיר שֶׁמִּשׁוֹן וְכו' וְלֹא אָמַר כְּשֶׁמִּשׁוֹן כִּי אֵי אֶפְּשֶׁר שִׁיְהִיָּה הוּא שֶׁמִּשׁוֹן וְלִהְיוֹת כָּל הַכְּתוּב לְמַעַל' אָמַת וְיִצִּי חֲתֻמָּנוּ שְׁמוֹתֵינוּ פֶּה שְׁמוֹא' בְּכ"ר מְרַדְכֵי נ"ע מִשְׁנֵה בְּכ"ר סְעֵדָי: אֵינוֹ יָכוֹל לְחַזֵּן' בּוֹ בְּמָה שְׂאֵמ' לִפְנֵי מִי שְׁבָּא לְפָנֶיהָ' שִׁיִּתִּירוּ לוֹ גַּם מָה שֶׁאֲמַר מִפְּנֵי שֶׁלֹּא אָמַר כְּשֶׁמִּשׁוֹן כִּי אֵי אֶפְּשֶׁר שִׁיְהִיָּה הוּא שֶׁמִּשׁוֹן אִם הִיָּה או' אֶהְיָה שֶׁמִּשׁוֹן הֵיִינוּ אוֹמְרִים אֵי אֶפְּשֶׁר שִׁיְהִיָּה שֶׁמִּשׁוֹן אָבֵל כְּשֶׁאֲמַר אֶהְיָה נ"ש מִשְׁמַע שֶׁמִּקְבֵּל עָלָיו הַגְּזִירוֹת שֶׁל שֶׁמִּשׁוֹן כִּינֵן שֶׁגָּמַר בְּלִבּוֹ וְהוֹצִיא דְבָר שֶׁמִּשְׁמַעוֹת שִׁיְהִיָּה גְּזִיר וְכְמוֹ שֶׁפָּתַב הַרְמַב"ם ז"ל פָּרָק א' אִם הִיָּה גְּזִיר עוֹבֵר לְפָנָיו וְאָמַר אֶהְיָה הָרִי זֶה גְּזִיר הוֹאִיל וּבְלִבּוֹ הִיָּה שִׁיְהִיָּה כְּמוֹ זֶה הָרִי שֶׁלֹּא אָמַר כְּמוֹ וְחָל עָלָיו גְּזִירוֹת אַע"פ שֶׁלֹּא פִי' וְאֵנִי גּוֹזֵר עָלָיו שֶׁלֹּא יוֹרָה שׁוֹם הוֹרָאָה לְהַקֵּל כִּי אִם בְּהַצְטָרְפוֹתוֹ עִם חֲכָמֵי הָעִיר בְּכָל מְקוֹם שִׁיִּמְצָא נָאֵם הַמְּבִי"ט: שְׂאֵלָה פֶּה רָאָה רְאִיתִי הַסְּפָמָה וּפְסָק דִּין הַשְּׁלוּחַ מִשְׁאֲלוֹנִיכֵי עִיר הַמְּהוֹלְלָה וּמְפֹרְסָמָה בְּחֻקָּהּ וְיִרְאֵת חֲטָא הַהַסְּפָמָה הִיא עַל ב' כְּיִתוּת ק"ק שְׁלוֹם שֶׁבְּשִׂאוֹנִיכֵי שִׁיִּצְאוּ קִצְתָם מִבֵּית הַפְּנִסֵּת וּבְרָרוּ ד' חֲכָמִים מִן הַב' כְּתוּת וְנִשְׁבְּעוּ וְנִטְלוּ קג"מ בְּהַסְּפָמָת כָּל הַקְּהָל לְקַיֵּם כָּל מָה שִׁיִּגְזְרוּ עָלֵיהֶם ד' הַחֲכָמִים הַמְּפֹרְסָמֵי בְּעִיר וְכָתוּב בְּהַסְּפָמָת שֶׁהַסְּפִימוֹ הַחֲכָמִים וְגִזְרוּ שֶׁהַסְּפָמָה אֲשֶׁר הַסְּפִימוֹ הַקְּהָל עִם הַחֲכָמִים הַשְּׁלָם הַר' יִצְחָק אֲדָרְבֵי נר"ו עַל דְּבַר רַבִּי שְׁלֵמָה אֲבַרְזֵדֵל שֶׁהִיא קִיּוּמָה וּבְעֵינֵי הַהַסְּפָמָה הַד' נְבָרְרִים בְּרָרוּ שֶׁעַד ר"ה שֶׁל שְׁנַת הַשְּׁלָ"ה וְכָל הַשְּׁנֵה יִשְׁרָתוּ לְקַהֵל אֲרַבְּעָה נְכַבְּדִים אֲשֶׁר נִקְבּוּ בְּשִׁמוֹת וְשִׁיִּתְנַהֲגוּ בְּכָל תִּיקוּנֵי הַקְּהָל בְּיוֹשֶׁר וּבְאֻמוּנָה כּו' וְכָתוּב בְּהַסְּפָמָה וְעוֹד גִּזְרָנוּ שֶׁמִּסּוּף הַזָּמַן הַנּוֹ' וְהִלָּאָה יִבְרָרוּ אֲנָשִׁים מִעֲמַד הַקְּהָל אַחֲרִים וְכו' לֹא יִזְכַּר עוֹד בְּרִירַת ד' וְכֵן גִּזְרָנוּ שֶׁלֹּא יִהְיָ בִּינֵיהֶם שׁוֹם פְּרִוֵד כּו' רַק שִׁיְהִיו כָּל הַקְּהָל יַחַד בְּאַחֲדוּת שְׁלֵמָה כּו' וְכָל הַשְּׁבוּעוֹת וְהַחֲיוּבֵי' אֲשֶׁר בִּינֵיהֶם לְהִיּוֹתָם נְפָרְדִים וְכו' בְּטָלוּם וְכו' וְקוֹדֵם שֶׁהוֹדִיעוּ לָהֶם גְּזֵרַת הַסְּפָמָתָם נִתְחַרְטוּ עַל שְׁבוּעוֹת הַפְּרִוֵד וְהַתִּירוּ לָהֶם וְאֵז הוֹדִיעוּ לָהֶם מָה שֶׁגִּזְרוּ בִּינֵיהֶם וּפְרָסְמוּ לָהֶם גְּזֵרָתָם וְגִזְרוּ

עליהם כל החומרות והחממות הפתובות בתורת משה רבינו עליו השלום וכו' והלכו ולא
שיתו אל לבם מה שקבלו עליהם לקיים ומה שגזרו עליהם ונודע כי חכם א' הקשה את
רוחם אחר שמת א' מן הארבעה אשר ברו לשרת לקהל עד ראש השנה וכל השנה
שאמר להם נדר שניתר מקצתו הותר פולו וכיון שמת א' נתבטל כל מה שגזרו אפי' ענין
ההספמה ועל זה כתב החכם השלם כמה"ר יצחק הנזכר פסק דין והאריף להוכיח כי אין
ענין זה בכלל נדר שהותר מקצתו הותר פולו שאפילו שאסר דבר א' בלשון כולל שאם
לא החליף דבריו בין שעת איסור לשעת חזרה לא הותרו האחרים כמו אם אמר קודם
איני נהנה לכולכם והיה שם אביו אם אמר אם ידעתי שהיה שם אבא הייתי אומר פולכם
חוץ מאבא לא החליף דברו והאחרים אסורים ואם אמר הייתי אומר פלוני ופלוני וכו'
אסורים ואבא מותר הוי מחליף דברו והוי נדר שהותר מקצתו הותר פלו וכתב וכ"ש
כשלא אסרן בלשון כולל דפשיטא דלא אמרינן נדר שהותר מקצתו וכו' כמו שאמר איני
נהנה לזה לזה לזה כל אחד הוי נדר בפני עצמו כיון שלא אמר לזה ולזה בני"ו כמו שכתב
הרמב"ם פ"ד דנדריים ובגדודן דידן חשיב כל פרק ופרק מההספמה הספמה בפני עצמה
ואפילו להרמב"ן ז"ל ואחרים דסברי דהלקה פרבי שמעון לא חשיב נדר כל א' בפני
עצמו אפי' לזה לזה בלא ני"ו עד שאמר לזה קרבן לזה קרבן שחוזר לומר קרבן בכל א'
כמו אם אמר גם כן איני נהנה לזה ואיני נהנה לזה וכו' מי בני"ד הוי כי האי שכתוב וגזרנו
על כל פרק ופרק ולא כללום בגזרה אחת ואני אומר כי בחנם טרח החכם יצ"ו לחשוב
ענין זה כנדר שהותר מקצתו ושללא הותר פולו מהני טעמי דבלאו הני טעמי לא הוי ענין
זה נדר שהותר מקצתו כי לא הותר קצת לא על ידי פתח ולא על ידי חרטה ולא על ידי
שגגה כמו פשאמר פולכם והיה אביו עמהם וחזר והחליף דיבורו ואמר אם הייתי יודע
הייתי אומר פלוני ופלוני אסורים ואבוי מותר ופשיטא דכל פרקי הספמתם קיימים בפרט
הספמת הפירוד שהיא האחרונה הפתובה בפני עצמה וכן גזרנו עליהם וכו' ואין צריך
ביאור אלא על הספמת שירות הד' באותו זמן אם במיתת הא' נתבטל שירות הד' באותו
זמן.

וכבר נשאלתי על פיוצא בזה מחכמי מצרים זה לי יותר מי"ז שנה על עשרה בעלי תורה
שנשבועו שלא להספם ולא לחתום בשום הספמה מן הקהלות וכו' ומת א' מהם אם
השבועה קיימת ואז פתבתי מה שכתב באדם וזנה נתיב י"ד בשם המפרשים ז"ל על
שנים שנשבועו לעשות דבר א' ואחד מהם עבר על השבועה השני פטור וראיה מדוד וכו'
וכתבתי דלאו דוקא עבר אלא אפילו היה פטור א' מהם מדינא מאיזה סבה שתהיה השני
פטור וכמו שכתב הרא"ש פ"ל ח' על שבועת ה"ר יעקב וה"ר חזקיה לעלות לארץ
ישראל וכתב שאם נשאר ה"ר חזקיה או בדין או שלא בדין אין עליה נדר ועל זה פתבתי
אז שפיון שנפטר א' מהם האחרים יהיו פטורים כיון שהא' איננו בין באונס בין ברצון
אלא שראיתי בתשובות שבשם הרמב"ן והם להרשב"א שכתב שפכר נהגו הקהילות
שתהיה ההספמה קיימת אפי' שנעדרים קצת ממקבלי ההספמה ונודרין ומחרימין על
דעת הנהגות ועם כל זה פתבתי שם כי זה הוא בהספמות ומנהג הקהילות אבל באלו הי'
שנשבועו כיון שמת א' מהם נתבטלה השבועה שפולכם יחד כל אחד לדעת חבריו נשבועו
שלא גזרו דבר אלא בהספמת רובם אחר משא ומתן במעמד י' וכיון שנפטר א' לא יהיה
המשא ומתן שלם ואינו במעמד ראשון ואלו היה זה אומר איזה טעם במעמדם שיהיה

נְכַשֵּׁר בְּעֵינֵי פֹלֶם וְכִמוֹ שֶׁפֶתַב הָרֵא"ש ז"ל כָּלֵל ו' עַל קֶהֱל שֶׁבָּרְרוּ בְּרוּרֵי' לְתַמְנֵן תַּקְנֹת
שָׂאֵם מֵת א' מֵהֶם נִתְפָּרְדָּה חֲבִילָה פִּינֹן שֶׁתְּלוּ הַדְּבָר בְּדַעַת פֹּלֶם וְאִין לְנִשְׁאָרִים כַּח בְּלִתֵי
אֵם שָׂמוּ הַקֶּהֱל אַחַר וְאִפְּי' שֶׁנִּתְבָּרְרוּ מִתְחַלְּהָ לְלֶכֶת אַחַר הָרוֹב אֵם מֵת א' מֵהֶם בִּטְל'
בְּרִיר' וְק"ל שָׂאִינוּ חוֹלֵק זֶה עַל מ"ש הַרְמַב"ן מִן הַמְּנַהֵג וְכַתְּבֵתִי כִּי אוֹתוֹ נִדוֹן עֲדִיף יוֹתֵר
שֶׁלֹּא נִתְבָּרְרוּ עַל פִּי הַקֶּהֱל אֲלֵא ע"פ עֲצָמָם שֶׁלֹּא לְהַסְפִּים אֲלֵא מִדַּעַת רַבָּם וְכוּ' וְעַתָּה
נִחְזָר לַנ"ד שֶׁכְּתוּב בְּהַסְפָּמָה וּבַעֲנִין הַסְפָּמָת הַד' נִבְרְרֵי' בְּרַנּוּ מַעֲכָשִׁין שִׁמְר"ה הַבָּא
רֵאשׁוֹן וְעַד שְׁנָה א' בַּע"ה יִשְׁרְתוּ הַחֲכָם ה"ר מֹשֶׁה עַמְרָם וְהַר"י ה"ר יְהוּדָה פִּירְאֲנוּ
וְהַנְּבוֹן ה"ר יְהוּדָה וְ' אֶלְטָבִיב וְהַמְּעוֹלָה ה"ר שְׁמוּאֵל גִּיקוּ וְהַנְּנוּ גוֹזְרֵי' עֲלֵיהֶם כָּל חֲנוּמְרוֹת
הַתּוֹרָה שִׁיתְּנֶהֱגוּ וְכוּ' בְּאֲמוּנָה וּבִיּוֹשֵׁר וְכוּ' וְאַחַר שֶׁנִּפְטַר הַחֲכָם ה"ר מֹשֶׁה עַמְרָם לְפִי מַה
שֶׁכְּתִבְתִּי לְמַעַלָּה נִתְפָּרְדָּה חֲבִילַת הַד' וְעַם כָּל זֶה אֲנִי אוֹמֵר שֶׁלֹּא נִתְפָּרְדָּה אֲלֵא שִׁיבָרְרוּ
הַבְּרוּרִים אַחַר בְּמִקוֹמוֹ שִׁיְהִיו אַרְבָּעָה וְכִמוֹ שֶׁפֶתַב הָרֵא"ש וְאִין לְנִשְׁאָרִים כְּדֵי לַעֲשׂוֹת
בְּלִתֵי אֵם שָׂמוּ הַקֶּהֱל אַחַר כִּי עֲנִין זֶה דוֹמָה יוֹתֵר לְעֲנִין הַהַסְפָּמוֹת שֶׁל הַקֶּהֱלוֹת שֶׁכְּתִב
הַרְמַב"ן שֶׁבָּר נֶהְגוּ שֶׁתְּהִיָּה הַהַסְפָּמָה קִיּוּמָת אִפְּיֵלוּ שֶׁנִּעְדְּרִים קֶצֶת מִמְּקַבְּלֵי הַהַסְפָּמָה
וְגַם אֵלוֹ הַד' לֹא נִבְרְרוּ אֲלֵא נִשְׁבְּעוּ הֵם בְּעֲצָמָם לְהִיּוֹתָם מְשֻׁרְתֵי הַקֶּהֱל כְּדֵי שֶׁנֶּאֱמַר שָׂאֵם
מֵת א' מֵהֶם נִתְפָּרְדָּה חֲבִילָה בְּנִדוֹן הַעֲשָׂרָה אֲלֵא נִבְרְרוּ מִצַּד הַסְפָּמָת הַקֶּהֱל וּמַה שֶׁכְּתִב
הַחֲכָם הַנּוֹ בְּפֶסֶק דִּין וְלִיכָא לְמִימַר הָרֵי כָּלֵל הַפֶּל בְּבֵית א' לְבִסוּף שֶׁכְּתִב כָּל הַנּוֹכֵף לְעֵיל
גּוֹזְרֵנוּ עַל הַכִּיָּתוֹת הַנּוֹ לְעֵיל בְּגוֹזְרַת נח"ש וְכָל הַחֲנוּמְרוֹת וְכוּ' הָרֵי שֶׁכָּלֵל הַפֶּל בְּיַחַד
וְאֲזַלְיִנן בְּתַר תַּחְתּוֹן כַּד"א בְּעֶלְמָא כו' לִיתָא דְהֵינּוּ פְּשִׁישׁ שְׁנֵי לְשׁוֹנוֹ דְסִתְרֵי אֶהְדְּדֵי כְּמוֹ
אֵם כְּתוּב לְמַעַלָּה בַּשְּׁטַר מֵאָה וּלְבִסוּף מֵאֵתִי' אֲבָל הֵיכָא שֶׁאֲפִשֵׁר לְקַיִּים שְׁנֵיהֶם לֹא עֲדִיף
תַּחְתּוֹן מְעֻלְיוֹן ע"כ וְאֲנִי אוֹמֵר כִּי גַם זֶה הוּא חִילּוּק אֲבָל לֹא הֵיךָ צְרִיף לָנֶה כִּי בְּמַה שֶׁכָּלֵל
אַחַר כֵּן לֹא חָזַר וּכְלָל לוֹמֵר שֶׁהִיוּ גּוֹזְרִים עֲלֵיהֶם כָּל הַדְּבָרִים הַכְּתוּבִים לְמַעַלָּה אֲלֵא
שֶׁלְמַעַלָּה כְּתוּב עַל כָּל פְּרֻטֵי הַגְּזֵרוֹת גְּזָרָה בְּלֵי עוֹנָשׁ כִּי אֵם עַל הָאֲרָבְעָה שֶׁהִטִּילוּ חֲנוּמְרַת
הַתּוֹרָה שִׁיתְּנֶהֱנוּ בִּיּוֹשֵׁר וּבְאֲמוּנָה כו' וּבַשְּׁאָר הַגְּזֵרוֹת לֹא כְּתוּבוֹ שׁוּם עוֹנָשׁ וְעַתָּה בְּמַה
שֶׁכְּתוּבוֹ בִּסוּף הַטִּילוּ עוֹנָשׁ עַל כָּל הַגְּזֵרוֹת שֶׁל מַעַלָּה שִׁיתְּקַיְּמוּ וְאִין זֶה חֲזָרַת כּוֹלֵל בְּעֲצָמוֹ
הַגְּזֵרוֹ' אֲלֵא בְּחֻמְרָא שֶׁחֲיִיבִים לְקַיְּמֵם מִצַּד הַחֲנוּמְרָא וְכַעֲנִין זֶה כְּתִב גַּם כֵּן הַחֲכָם נר"ו
בִּסוּף הַתִּירוֹץ גַּם בְּמַה שֶׁכְּתִב עַל שֶׁהִיוּ יְכוּלִים לוֹמֵר דְּאִיכָא פְּתַח לְעַקוֹר הַהַסְפָּמָה שָׂאֵם
הִיוּ יוֹדְעִים שִׁימּוֹת מֹשֶׁה וְ' עַמְרָם לֹא הִיוּ מְקַבְּלִים הַהַסְפָּמָה וְכוּ' וְהַשִּׁיב שָׂאִין פּוֹתְחִין
בְּנוֹלָד וּמִיתָה הַיּוֹ נוֹלָד.

וְאֲנִי אוֹמֵר כִּי בְּחֻמְרָם דְּחַק בְּזָה כִּי מַעֲיַקְרָא דְּדִינָא לִיכָא פֶּרַח שֶׁאֵלוֹ הַד' לֹא נִבְרְרוּ עַל יְדֵי
הַד' בְּרוּרִים מִב' הַכִּיָּתוֹת עַד שִׁיּוּכְלוּ הֵם עֲצָמָם אוֹ כַּת אֶחָד מֵהֶם לוֹמ' לֹא בְּרַנּוּ אֵלוֹ וְלֹא
קַבְּלֵנוּ בְּחֻמְרָה אֵם הֵינּוּ יוֹדְעִים שִׁימּוֹת אֶחָד מֵהֶם ה"ר מֹשֶׁה וְ' עַמְרָם אֲלֵא שֶׁנִּתְבָּרְרוּ
עַל יְדֵי הַחֲכָמִים יצ"ו וְגַם הֵם אֵם הִיוּ יוֹדְעִים שִׁימּוֹת ה"ר מֹשֶׁה תוֹף הַזְּמַן פְּשִׁיטָא שֶׁלֹּא
הִיוּ מְבָרְרֵי' אוֹתוֹ בְּכָלֵל הָאֲרָבְעָה וְהֵם לֹא הִיוּ מוֹשְׁבְּעֵי' לְבָרוּר אֲלֵא מְרֻצוֹנִים יִצְווּ שִׁירָאָה
לְהֵם בֵּין ב' הַכִּיָּתוֹת וְאִין עֲלֵיהֶם שׁוּם דְּרָרָא דְּפִתַח אוֹ חֲרָטָה גַּם הַד' שֶׁל ב' הַכִּיָּתוֹת לֹא
יָדְעוּ מַה שֶׁצְּוּ הַד' חֲכָמִים עֲלֵיהֶם כִּי הֵם גְּזָרוּ ג' אוֹ ד' גְּזֵרוֹת וְא' מֵהֶן שִׁיְהִיו בְּרוּרִים
לְשִׁרְתַּת הַקֶּהֱל שְׁנָה אַחַת אוֹתָם הַד' וְאֵם יֵאמְרוּ אֵלוֹ הֵינּוּ יוֹדְעִים שִׁימּוֹת פְּלוּנֵי לֹא הֵינּוּ
נִשְׁבְּעִים לְקַיְּמֵם מַה שֶׁתְּגַזְרוּ עֲלֵינוּ עַדִּין לֹא הִיוּ יוֹדְעֵי' אֵם יְבָרְרוּ ד' אוֹ אֵת מִי יְבָרְרוּ
וְאִיף יֵאמְרוּ אֵלוֹ הֵינּוּ יוֹדְעִים שִׁימּוֹת כִּי בַּשְּׁלֵמָא אֵם הֵם הִיוּ מְקַבְּלִים עֲלֵיהֶם חוּמְרָא

שִׁישְׁרָתוֹ אֵלּוּ הֵד' הָיוּ יְכוּלִים לִפְתּוֹחַ פֶּתַח אֵלּוּ הָיִינוּ יוֹדְעִים שְׁמִיּוֹת וְכוּ' וְאָז לֹא הָיָה מוֹעִיל לָהֶם מְשׁוּם שֶׁהָיָה נוֹלָד אֲבָל עִתָּה שֶׁנִּשְׁבָּעוּ לְקַיֵּם כָּל מַה שִׁיִּגְזְרוּ וּבְכָלֵל מַה שִׁגְזְרוּ הוּא שִׁישְׁרָתוֹ אוֹתָם הֵד' צָרִיכִי לִפְתּוֹחַ ב' פְּתוּחִים אֵלּוּ הָיִינוּ יוֹדְעִים שֶׁתִּבְרָרוּ ד' אֲנָשִׁים וְאֵלּוּ הָיִינוּ יוֹדְעִים שְׁמִיּוֹת א' מֵהֶם וְאֵם בְּפֶתַח אֶחָד הוּא נוֹלָד וְאֵין פּוֹתְחִים בּוֹ כ"ש בְּשִׁתִּים וְאִפְּי' שֶׁנֶּאֱמַר שֶׁהַכֹּל נִכְלָל בְּפֶתַח א' אֵלּוּ הָיִינוּ יוֹדְעִים שֶׁתִּבְרָרוּ ד' וְשְׁמִיּוֹת א' מֵהֶם לְאֵהֵינּוּ נִשְׁבָּעִי אִפֹּה הָיוּ נוֹלָד כְּמוֹ שֶׁכַּת' הַחֶכֶם יצ"ו וּלְפִי מַה שֶׁכָּתַבְתִּי לְמַעַלָּה פִּינּוֹן שֶׁהֵם לֹא בְּרָרוּם אֲלָא הַחֶכְמִים מִכַּח הַחֲנוּמְרוֹת שֶׁקָּבְלוּ ב' הַפְּתוּחוֹת גְּזָרוּ עֲלֵיהֶם אוֹתָם הַהִסְכָּמוֹת אֲשֶׁר מִכְּלָלָם בְּרִירַת ד' הָאֲנָשִׁים וְהָרִי זֶה כִּהְסָכְמוֹת הַקְּהִלוֹת שֶׁנֶּהֱגוּ שֶׁאִפְּי' יַעֲדוּ א' מֵהֶם לֹא נִתְבַטְּלָה הַהִסְכָּמָה וְהָכָא נִמְי כְּשִׁמַּת זֶה יַעֲמִידוּ אַחַר בְּמִקּוּמוֹ וְלֹא נִתְבַטְּלָה הַג' וְכ"ש שֶׁאֵר הַהִסְכָּמוֹת בְּכָרֵט הַסְכָּמַת בִּישׁוּל הַפִּירוּד שֶׁהִיא קִיּוּמַת וְיָמִי שֶׁעוֹבֵר עֲלֵיהֶם הוּא בְּכָלֵל הַנַּח"ש וְשְׁלוּם לְכָל חֶכְמֵי יִשְׂרָאֵל הַמְּבִי"ט: שֶׁאֵלָּה פּוֹ יִלְמְדוּ רַבֵּינוּ יַעֲקֹב שֶׁאֲמַר קִדְּשִׁי אֵת לֵאָה בְּפָנָי רְאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן הַיּוֹם כֹּה־חֲדָשִׁי וְרְאוּבֵן הָעֵד הָאֶחָד מֵת וְשִׁמְעוֹן בָּא בְּפָנָי ב"ד וְהָעֵיד שֶׁבְּפָנָיו וּבְפָנָי רְאוּבֵן קִדְּשָׁה כְּמוֹ שֶׁאֲמַר יַעֲקֹב וְלֵאָה מִכְּחֻשַׁת אֵת יַעֲקֹב וְאֵת שִׁמְעוֹן הָעֵד וְאוֹמְרַת שֶׁמְעוּלָם לֹא נִתְקַדְּשָׁה לְיַעֲקֹב הַנּוֹ' מִי אֲמַרְיִנּוּ הוֹאִיל וּמֵת רְאוּבֵן וְאֵין כָּאֵן בְּפָנָיו אֲלָא עַד א' דְּמֵיָא לְהָא דְאֲמַרְיִנּוּ הַמְּקַדֵּשׁ בְּעַד אֶחָד אֵין חוֹשְׁשִׁין לְקִדּוּשֵׁי שֶׁפִּסְקוּ רַב הַפּוֹסְקִים כַּמ"ד הָכִי וְאֵעִפ"י שֶׁיֵּשׁ חוֹלְקִים אוֹ דִּילְמָא לֹא אֲמַרוּ דָּאֵין חוֹשְׁשִׁין אֲלָא בְּמִקְדָּשׁ בְּעַד א' בְּלִבְד שֶׁלֹּא נִמְצָא בְּשַׁעַת הַקִּדּוּשִׁין אֲלָא עַד א' בְּלִבְד אֲבָל בְּקִדּוּשִׁין אֵלּוּ שֶׁטּוּעֵן יַעֲקֹב שֶׁבְּפָנָי שְׁנַיִם קִדְּשׁ כְּדָת וְכִהְלֵכָה וְכֵן מַעֲיֵד שִׁמְעוֹן הָעֵד הָאֶחָד חוֹשְׁשִׁין וְחוֹשְׁשִׁין וְכֵן נִרְאָה מִדְּבָרֵי הָרַב בְּעַל תְּרוּמַת הַדָּשָׁן שֶׁכָּתַב בְּשֶׁאֵלָּה רִי"ב וְנ"ל וְאִפְּיֵלּוּ לְדְבָרֵי הַגְּאוּנִים דְּפִסְקוּ אֵין חוֹשְׁשִׁין הָיִינוּ בְּמִקּוּם דְּלֹא הָיוּ רַק חַד סִהְדָא אֲצֵל הַקִּדּוּשִׁין וְלֹא יוֹתֵר כָּלֵל בְּכִי הָאֵי גְּוֹנָא אֵין חוֹשְׁשִׁין מְשׁוּם גְּזֵרַת הַכְּתוּב' הוּא דִּילְפִינּוּ דְּבָר דְּבָר מְמִמוֹן דָּאֵין לֵה דְבָר שֶׁבְּעָרְוָה פְּחוֹת מְשֻׁנִּים וְכוּ' עַד אֲבָל עוֹבְדָא דִּידוֹן דְּהוּוּ תְּרִי סִהְדֵי אֲצֵל הַמַּעֲשֵׂה וְהָאֶחָד מַעֲיֵד שֶׁנַּעֲשֵׂ' קִדּוּשִׁי בְּפָנָיו וּבְפָנֵי חֲבִירוֹ וְאֵף עַל גַּב דְּחֲבִירוֹ מִכְּחִישׁוֹ מִכָּל מְקוּם לְפִי דְּבָרֵיו שֶׁל זֶה הָרִי הֵן קִדּוּשִׁין גְּמוּרִין אִם הָאֲמַת כְּדְבָרֵיו שֶׁחֲבִירוֹ מְשַׁקֵּר וְכַה"ג כְּוָלֵי עֲלֵמָא מוֹדוֹ דְּחוֹשְׁשִׁין וְרֵאָה וְכוּ' עַכ"ל וְאֵף עַל פִּי שֶׁהֵרַב ז"ל שֶׁם חֲזַר וְצָדַד לְסִתּוֹר הַרְאָה מ"מ בְּמִסְקָנָא דְּמִילְתֵּיהָ כְּתַב וְנ"ל וְא"כ בַּנ"ד נִמְי אֵיכָא לְמִימ' נַחְמִיר מְשׁוּם חוּמְר' דְּאֲשַׁת אִישׁ לְהֶאֱמִין לַע"א שֶׁהוּא וְחֲבִירוֹ רְאוּ וְשִׁמְעוּ בְּקִדּוּשִׁין עַכ"ל: וּבְנִדּוֹן זֶה אֵיכָא לְמִימַר דְּפִשְׁטָא דְּחוֹשְׁשִׁין וְאִפְּי' לְזֶה לְפִי מַה שֶׁצָּדַד הָרַב שֶׁהָרִי כָּל מַה שֶׁסִּתְרַם שָׁם אֵינוֹ מְפָנִי שֶׁחֲבִירוֹ הָעֵד הָיָה מִכְּחִישׁוֹ בְּפָנָיו אֲבָל בְּנִדּוֹן דִּידוֹן שֶׁרְאוּבֵן הָעֵד הָאֶחָד מֵת מוֹקְמִינוּ לְשִׁמְעוֹן הָעֵד הַשְּׁנִי אַחְזַקְתִּיהָ חֲזַקַת פְּשׁוּרוֹת וְאֲמַרְיִנּוּ דְּאֵלּוּ הָיָה רְאוּבֵן חֵי לֹא הָיָה מִכְּחִישׁוֹ אֲלָא מַעֲיֵד כְּמוֹהוּ וּמַעֲתָה אֵף עַל פִּי שֶׁמְהַר"י קָארוֹ גַּר"ו הִבִּיא בְּטוֹר אֶבְרָן הָעֵזֶר סִי' מ"ב דְּבָרֵי הַרְשֵׁב"א בְּתוֹשֻׁבָּה שֶׁנִּרְאָה חוֹלְקַת עַל בְּעַל תְּרוּמַת הַדָּשָׁן עַל עַד א' שֶׁאֲמַר בְּפָנָי וּבְפָנֵי שְׁנַיִם אַחֲרַיִם נִתְקַדְּשָׁה וְשְׁנֵיהֶם אוֹמְרִים לֹא נִתְקַדְּשָׁה בְּפָנָיו דְּהָרִי זֶה כְּמִקְדָּשׁ בְּעַד אֶחָד דָּאֵין חוֹשְׁשִׁין לְקִדּוּשֵׁי אֲפִשְׁר לּוֹמַר דְּדוֹקָא הֵתָם שֶׁהַפְּחוּשׁוּהוּ הָעֵדִי הוּא שֶׁכָּתַב הַרְשֵׁב"א דְּהִנֵּה לִיָּה כְּמִקְדָּשׁ בְּעַד א' אֲבָל כָּאֵן דָּאֵין עַד מִכְּחִישׁ אֵת הָעֵד גַּם הַרְשֵׁב"א ז"ל יוֹדֵה לְדְבָרֵי בְּעַל תְּרוּמַת הַדָּשָׁן דְּחוֹשְׁשִׁין אוֹ דִּילְמָא לֹא שְׁאֲנִי לִיָּה לְהַרְשֵׁב"א וּבְכָל גְּוֹנָא אֵין חוֹשְׁשִׁין פִּינּוֹן שְׁאֵין בְּפָנָיו אֲלָא עַד א' וְאֵת"ל דְּכִינוּן שְׁאֵין בְּפָנָיו אֲלָא עַד אֶחָד אֵית לִיָּה לְהַרְשֵׁב"א דָּאֵין חוֹשְׁשִׁין הֵיכָא שֶׁנִּשְׁמַע מְאוּתוֹ זְמַן שְׁאוּמַר

יעקב שקדש מאז ועד עתה נשמע קול הברה בעיר קלא קלא פסיק שייעקב קדש את לאה
אבל לא הוחרק הקול בב"ד מי הניא אמתלאה לחוש לדברי העד הזה או לא דאין דבר
שבפניה פחות משני סתמא אמרו יורנו רבי פי ממנו תצא תורה ודבר ה' להאיר אפלי'
מבוכתינו ושכרו כפול מן השמים תשובה סמ"ג לבדו הוא המפורסם בסברא שחוששין
לקדושי עד א' כי כל הגאונים והפוסקים סוכרין שאין חוששים למקדש בעד א' ומה
שהביא השואל ראיה מתרומת הדשן אין לו ראיה משם שהרי סתר הוא עצמו הראיה
שהביא ומה שכתב השואל פי במסקנא דמילתא כ' הרב שנחמי' להאמין לע"א לא צדק
לומר פי במסקנ' (החמיר) [אחר] אותו לשון מיד פתב אמנם פי דייקי בתוספות בפרק
ב' דכתובות לא צרכינו בעובדא דידן לכל הני טעמי וכו' ועובדא דידן ליתנהו הני צדדין
ולכך מוקמי אחרון פנויה ולא הארכתי אלא כדי לבאר חילוקים שיש בהם נפקותא
במקום אחר ע"כ מסקנת תשובת השאלה של בעל תרומת הדשן ומה שכתוב בשאלה כי
מה שסתר הרב הראיה שהביא קודם היה מפני שהעד האחר היה מכחישו בפנינו אבל
בנ"ד שמת העד שאמר עליו שמעון שהיה עמו בקבלת הקדושין מוקמינו לשמעון העד
החי בחזקת פשרות ונאמר שאילו היה ראובן חי היה מעיד כמותו ואני אומר אדרבא כי
יותר חומרא היה באות' עובד' מנ"ד מפני ששם היה ידוע ששניהם נמצאו שם באותן
הקדושין אלא שהא' אמר שלא היו קדושין כלל אלא דרף שחוק כמו שכתוב שם באותה
שאלה ובנ"ד לא נמצאו שם שנים אלא לפי דבור עד זה וכמו שהיה תולה הרב חומרא
לשם במה שכתב ואם פן בנ"ד איכא למימר דנחמיר משום חומרא דאשת איש להאמין
לעד א' שהוא נחבירו ראו ושמעו בקדושין ולא נחוש בהא אי חבירו שהוא תולה בו
מכחיש פיו דלאו סברא ברורה זו ע"כ ובנ"ד ליכא למימר האי חומרא כי על פי עדות
שמעון זה אנחנו שומעים שהיה ראובן שם ושהיה מודה בקדושין אם היה חי ובאותו
גדון גם בלא עד זה ידענו כי היה עמו עד אחר אלא שמכחיש אנפן נתינת הקדושין וכיון
שהיו שם שנים נאמין לאמ' מה שאין פן בנ"ד שאין אנחנו יודעים שהיו שנים כי אם על
פי זה העד ואם היה חי אולי היה מכחישו ולכן יש קולא בנ"ד יותר מאותה תשובה כל
זה הוא למה שהיה רוצה להחמיר בעל תרומת הדשן שיש צד להחמיר בעדות עד א'
ובנ"ד שפא לא היה מחמיר אבל כלל הגאונים והפוסקים פתבו סתם שאין חוששין
לקדושי עד א' ולא חלקו והרשב"א ז"ל פתב בפ' כי אפי' שאומר העד הא' שהיו עמו
אחרים אין חוששין לדבריו פיון שהם מכחישים דנהה ליה כמקדש בעד א' ואפילו אמר
העד האח' שנתקדשה בפניו ובפני הא' אינו פלום דכל שאו' שלא בפני ב"ד מיקרי ואמר
ויכול לחזור ולהעיד בב"ד שלא נתקדשה כמו שהביא תשובה זו בב"י סימן מ"ב וכ"ש
בגדון דידן שאין פאן אלא עד א' וכתב אחר כף ואף על פי שחזר ואמר בפני ב"ד אם
היה אמת שאמר פן והודה שאמר פן וכיון שהב"ד שאלוהו אם יראה הוא הקדושין
והשיב הוא שלעולם לא יאמ' עדו' אחרת אין לנו לעגן את האשה אם מת אותו העד ולא
העיד בבית דין שנתקדשה פיון שקראוהו ב"ד ולא העיד פלום אבל עכשיו שעדין חי יש
לחוש שפא למחר יבא ויעיד ונוציא את האשה ונמצאו בניה ממזרים אלא שאחר כף
חזרתי והתיתי מפני שהשלישה אמרו בפני ב"ד כשנחקרה עדותן בב"ד שלא ידעו
בקדושין וכו' וכל עד שאמר בפני ב"ד איני יודע אינו יכול אחר כף לומר נזפרתי ויודע
אני כמו שמבואר בפרק שבוועת העדות ואם הדבר פן הרי היא מותרת בלא גט ע"כ הרי

שְׁאֵפִי אָמַר עַד שְׁנֵי חוּץ לַב"ד שְׁנֵתְקַדְּשָׁה וְאַחַר כֵּן בְּב"ד אָמַר אֵינִי יוֹדֵעַ אֵינּוּ יָכוֹל עוֹד לְהַעֲדִי וְאֵפִי אָמַר שְׁלֵא בְּב"ד שְׁנֵתְקַדְּשָׁה וּמַת אֵין לְחוּשׁ לְעֵדוּת הֶרְאִישׁוֹן שֶׁהוּא עַד א' וְאֵין חוּשְׁשִׁין לוֹ כ"ש בְּנ"ד שְׁמַת הָעֵד שְׁאָמַר עֲלֵי שְׁהִיָּה עַד עֲמוּ שְׁאֵין חוּשְׁשִׁין לְדַבְּרֵי וְאֵין כָּאֵן אֶלָּא עַד א' וְאֵלוּ הָיָה רוּאָה בְּעַל תְּרוּמַת הַדָּשָׁן תְּשׁוּבָה לֹא הָיָה כּוֹתֵב מֵה שְׁכַתֵּב וּמֵה שְׁכַתֵּב בְּשֵׁאלָה עֲנִין הַקּוֹל שְׁיִצָּא לֹא יָדַע כִּי אֵינּוּ חוּשְׁשִׁין לְקוֹל אֶלָּא כְּשֶׁהִיא מְשַׁנֵּי עֵדִים שְׁהַעֲדִי עַל ב' עֵדִים שְׁהִלְכוּ לַמ"ה שְׁהֵם הָיוּ עֲדֵי הַקְּדוּשִׁין עוֹד אָנִי אוֹמֵר כִּי אֵפִי לְמִי שְׁחוּשֵׁשׁ לְקְדוּשֵׁי א' הֵינּוּ כְּשֶׁהִיא פְּנוּיָה עֲתָה אֲבָל אִם נִתְקַדְּשָׁה קְדוּשִׁין גְּמוּרִין אַף עַל פִּי שְׁהִבִּיא עַד א' שְׁקְדָשָׁה הוּא קוֹדֵם אֵין חוּשְׁשִׁין לַכ"ע פִּינּוֹן שְׁעַתָּה שְׁאוּמֵר שֶׁהוּא קְדָשָׁה קוֹדֵם עַל יְדֵי א' נִמְצָא הִיא מְקוֹדֶשֶׁת בְּנֹדָאֵי לֹא יְחוּשׁוּ לְעַד א' פִּינּוֹן שְׁעַתָּה הִיא אֲשֶׁת אִישׁ וְרֵאִיָּה מֵהָא: שְׁאֵלָה פֹּז עַד א' הַמַּעֲדִי שְׁנֵתְקַדְּשָׁה פְּלוּנִי לְפָלוּ' בְּכַנּוּי וּבְכַנּוּי אַחַר שְׁמַת הַרִי הוּא כְּעַד א' שְׁאֵין חוּשְׁשִׁין לְקְדוּשִׁין וְאֵפִי' יֵשׁ מִי שְׁאוּמֵר שְׁשִׁמַּע מֵאוֹתוֹ הָעֵד קוֹדֵם שְׁמַת שְׁנֵתְקַדְּשָׁה בְּכַנּוּי כֹּל שְׁלֵא הַעֲדִי בְּב"ד אֵינּוּ כְּלוּם וּכְמוֹ שְׁכַתֵּב הַרְשָׁבָ"א ו"ל בְּתִשׁוּבָה שְׁהִבִּיא ב"י ס' מ"ב עַל עַד שְׁהַעֲדִי שְׁבְּכַנּוּי נִתְקַדְּשָׁה פִּינּוֹן שְׁהַאֲחֵרִים אוֹמְרִים שְׁלֵא נִתְקַדְּשָׁה בְּכַנּוּיָם אֵין חוּשְׁשִׁין לוֹ דְּלֹא הָיָה אֶלָּא חֵד וְקִי"ל דְּאֵין חוּשְׁשִׁין לְקְדוּשִׁין וּמֵה שְׁאָמַר הָעֵד הַשְּׁנֵי בְּאוֹתוֹ מַעְמֵד הָאֲחֵר שְׁבְּכַנּוּי וּבְכַנּוּי חֲבִירוֹ נִתְקַדְּשָׁה אֵינּוּ כְּלוּם דְּכַל שְׁאוּמֵר שְׁלֵא בְּכַנּוּי ב"ד מְיַקְרֵי וְאָמַר וְיָכוֹל לְחַזֵּר וּלְהַעֲדִי שְׁלֵא נִתְקַדְּשָׁה שְׁכַל מֵה שְׁאוּמֵר חוּץ לַב"ד אֵינּוּ כְּלוּם כְּמוֹ שְׁמְפֹרָשׁ בַּפ' שְׁבוּעַת הָעֵדוּת וְכֹל שְׁלֵא הַעֲדִי בְּכַנּוּי ב"ד שְׁנֵתְקַדְּשָׁה אֵינּוּ כְּלוּם אֶלָּא שְׁיֵשׁ לְחוּשׁ שְׁמָא לְמַחַר הוּא בָּא וְיֵאמַר שְׁנֵתְקַדְּשׁ בְּכַנּוּי וְנִמְצָאוּ בְּנֵיהֶם מְמַזְרִים וְכו' וְכֹל עַד שְׁאָמַר בְּב"ד אֵינִי יוֹדֵעַ אֵינּוּ יָכוֹל לְחַזֵּר וְלוֹמַר נִזְכַּרְתִּי וְיוֹדֵעַ אֵנִי כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ בְּשְׁבוּעוֹת וְאִם הַדָּבָר כֵּן הָרִי הִיא מְוַתֵּר' בְּלֹא גִט וְיִתִּירוּהָ ב"ד וְיִכְתְּבוּ לָהּ ב"ד לְרֵאִיָּה וְכַתֵּב אַחַר כֵּן וְאֵעֲפ"י שְׁחִזֵּר וְאָמַר בְּכַנּוּי ב"ד כְּשֶׁשְׁאֵלוּהוּ בְּאוֹתוֹ מַעְמֵד הָאֲחֵר אִם הָיָה אֵמַת שְׁאָמַר כֵּן וְהוֹדָה שְׁאָמַר כֵּן פִּינּוֹן שְׁהַב"ד שְׁאֵלוּהוּ אִם רָאָה הוּא הַקְּדוּשִׁין וְהַשִּׁיב הוּא וְאָמַר שְׁלַעוּל' לֹא יֵאמַר עֵדוּת אַחֲרַת אֵין לָנוּ לְעַגּוֹן אֵת הָאִשָּׁה אִם מֵת אוֹתוֹ עַד וְלֹא הַעֲדִי כְּלוּם בְּב"ד שְׁנֵתְקַדְּשָׁה וְאֵפִי' קוֹל בְּעֵלְמָא לִיכָּא פִּינּוֹן שְׁקִרְאוּהוּ ב"ד וְלֹא הַעֲדִי כְּלוּם שֶׁא"כ לֹא הַנְּחַת בַּת לְאַבְרָהָם אֲבִינוּ אֲבָל עַכְשָׁיו שֶׁהוּא עֲדִינּוּ חֵי יֵשׁ לְחוּשׁ שְׁמָא לְמַחַר יָבֵא וְיַעֲדִי אֵת הָאִשָּׁה וְנִמְצָאוּ בְּנֵיהֶם מְמַזְרִים ע"כ הָרִי בְּשֵׁאלָה זוֹ שְׁהִיָּה עַד א' וְאָמַר עַל עַד אַחַר שְׁבְּכַנּוּי גַם כֵּן קְדָשָׁה וְזֶה הָעֵד הַשְּׁנֵי אָמַר בְּמַעְמֵד אַחַר שְׁבְּכַנּוּי וּבְכַנּוּי חֲבִירוֹ נִתְקַדְּשָׁה אֵינּוּ כְּלוּם פִּינּוֹן שְׁלֵא הָיָה בְּכַנּוּי ב"ד וְאֵפִי' שְׁהוֹדָה אַחַר כֵּן בְּכַנּוּי ב"ד שְׁאָמַר כֵּן וְכְשֶׁשְׁאֵלוּהוּ אִם הָיָה אֵמַת שְׁרָאָה הַקְּדוּשִׁין הַשִּׁיב שְׁלַעוּלָם לֹא יֵאמַר עֵדוּת אַחֲרַת וְאֵפִי' שְׁהַעֲדִי הֵא' אָמַר עֲלָיו שֶׁהוּא הָיָה בְּקְדוּשִׁין עֲמוּ וְגַם הוֹדָה חוּץ לַב"ד וְכְשֶׁהִבִּיאָוהוּ לַב"ד הוֹדָה שְׁאָמַר כֵּן חוּץ לַב"ד וְכְשֶׁשְׁאֵלוּהוּ אִם רָאָה הַקְּדוּשִׁין אָמַר כִּי לְעוֹלָם לֹא יֵאמַר עֵדוּת אַחֲרַת וְעַל כֵּל זֶה כְּתִיב הַרְשָׁבָ"א ו"ל שְׁאֵין חֲשֵׁשׁ בְּזָה וְהָאִשָּׁה מְוַתֵּרַת אִם מֵת זֶה הָעֵד.

וְכֹל שְׁכַן בְּנ"ד שְׁאֵין לְפָנֵינוּ אֶלָּא עַד א' וְעַל הָעֵד הַשְּׁנֵי יֵשׁ רַבִּים שְׁאוּמְרִים מִשְׁמ' שְׁלֵא הָיָה בְּקְדוּשִׁין וְגַם שְׁאוּמְר' אַחֲרִים שְׁאָמַר שְׁהָיוּ קְדוּשִׁין (לֹא) אָמַר שֶׁהוּא הָיָה עַד אֶלָּא שְׁהִיָּתָה מְקוֹדֶשֶׁת וְאוּלַי ע"פ הָעֵד הֶרְאִישׁוֹן אָמַר כֵּן וְאֵפִי' שְׁהִיָּה אוֹמ' בַּפ' שְׁרָאָה הַקְּדוּשִׁין כֹּל שְׁלֵא הַעֲדִי בְּב"ד וּמֵת אֵינּוּ כְּלוּם כְּמוֹ שְׁכַתֵּב הַרְשָׁבָ"א וְכַמָּה שְׁכַתֵּב לְמַעַל' וְאִם הָיָה רוּאָה בְּעַל תְּרוּמַת הַדָּשָׁן ו"ל תְּשׁוּבָה זוֹ לֹא הָיָה כּוֹתֵב בְּתִשׁוּבַת רִי"ב שְׁהִיָּה מְצַדֵּד

להחמיר בכינצא בזה שהעיד עד א' כי בפניו ובפני אחר נתקדשה אשה א' שהרי פתב מהרי"ק ז"ל כי מה שאנו אומרים הלכתא כבתראי היינו כשדברי קמאי פתובי' על ספר מפורסם אבל אם הם בתשוב' או כינצא בזה אפשר שלא ראה האחרון דברי הראשון דאלו הנה רואה לא הנה חולק עליו כל שכן בהיות הרשב"א ז"ל רב קדוש ומפורסם ולא מצאנו מי שחלק עליו בדבר זה וסברתו נכונה בראיה מן הגמרא בשבועות גם יש אמתלאות על פי זה העד הוא מכובד פי אחר הקדושין שהוא מעיד עליהם הביאו לה מדמשק זיווג א' והוא הנה הסרסור להשיאה וגם אחר שקבלה קדושין מאחר צעק הוא על פי זה האי' שמעיד עליה שקדשה אשר הוא שהפסיד ג' פרחי' שהיה נותן לו אם הית' נשאת לו ולא הזכיר שהיו ביניה' קדושין ואם הנה יודע הוא שהיתה מקודשת לזה ויד' שנתקדש' עתה למה לא צעק לחכמי' לומר' שנתקדש' אח' שהיו לה קדושין מאחר ולא צעק אלא שהפסיד מה שהיה נותן לו אם היתה נשאת לזה וכינצא באמתלאות כינצא באלו בעדויותיו ועוד כי זה עד נודע שיש בו פסול להעיד על כמה שבועות שעבר וגם גזם לעשו' מסירה לאשה זאת וכתוב בהגהות אשירי פ' זה בורר דאיניש דסגי לחברין וא"ל בפני רבים אזילנא ומסרנא לה רשע הוא ופסול לעדות ואעפ"י שלא התרו בו ולא יהיה מוחזקין דהוא סגי ליה וגם אמר בפני רבים שהעיד פניו כל כך חזקתו שימסור נהרי הוא פסול וכמו שהביא בב"י סי' ל"ד וכן בכל בו בשם רב פלטי' בסופו וכ"ש אם הוא מעיד נגד האיש דסגי ליה דפשיט שהוא פסול לו מיהא פי נ"ד שהוא מעיד על האשה שנתקדשה קודם אחרי שהיא ידוע שהיא מקודשת עתה: נאם המבי"ט: שאלה פח תני' סוף פ"ב דיבמות הנטען מן האשה אסור באמ' ובבתה ובאחותה ופי' רש"י ז"ל שמ' לאחר שישא אותה תזנה זו עמו ובזנות קמא לא הוא מיתסר בקרובות דקי"ל נושאין על האנוסה וכו' דלא נאסרו קרובות האשה על האיש אלא אם כן קדש את הראשונה דאישות וקיקה פתיב וכו' וקיימא נטענת עליו בכרת ומפני כך חששו שפא יזנה עם הנטענת שלו ע"י שהיא רגילה בביתו ולא אסרום עליו אלא בחיי הנטענת ע"כ ובתוספתא תניא הנטען מן האשה לא ישא את אמה וכו' ואם פנס לא יוציא גבי מתניתי' דהנטען על השפחה ונשתחרר' על הנכרית ונתגיירה הרי זה לא יכנס ואם פנס אין מוציאין מידו גרסי' בירושלמי קדש כמי שפנס אמרו שלא לכנס וכנס מוציאין מידו והיינו מפני שעבר על דעת ב"ד ונראה לי דדוקא בשפחה ונכרית וכינצא בהן שאמרו אם פנס אין מוציאין מידו הוא דאמרי' בירוש' שאם אמרו לו ב"ד שלא יכנס וכנס הוא דמוציאין מידו משום דכנס האש' שנחשד עליה ממש או שאסרו' חכמי' עליו כי הא דתנן החכם שאסר את האשה בנדר על בעלה הרי זה לא ישאנה הוא שאמרו שאם אמרו לו ב"ד שלא יכנס וכנס יוציא אבל זו שלא נאסרה עליו היא עצמה שלא נחשד עליה ולא אסרוה אלא מפני שפא יזנה עם הנטענ' אפי' אמרו לו ב"ד שלא יכנס וכנס אין מוציאין וכ"נ ממה שכתב נמוקי יוסף שם ספ"ב שהביא התוספת' דגבי לא ישא את אמה שאם פנס לא יוציא וכתב פינן שאין כאן חשש איסור שבגופן אלא חשש נטענת שתזנה עמו בסבתה ע"כ דמשמע דקילא האי ממי שנשא הנטענת עצמה שהיא בשפחה או הנכרית או אותה שאסר החכם דאם עשו התראה ב"ד מוציאין אבל האי אפי' התרו לא יוציא דהא הירושלמי לא בא אלא (על) פסק' דמתניתין דהנטען על השפח' כו' הרי זה לא יכנס פתב הירושלמי על זה קדש כמי שפנס אמרי' שלא לכנס וכנס מוציאין מידו גירש

מהו שיחזיר אם אומר את פן לא נמצאת מוציא לעז על בניה ע"כ דמשמע דהתראה לא נאמר אלא על מי שנשא הנטען עצמה כמו שכתבתי וראיתי בתשובת הרשב"א ז"ל שיהיה ב"י בא"ה סי' י"ג ששאלו לו על הנטען מן הנכרית הרי זה לא יכנון ואם פנס לא יוציא אם עמד זה וגירש מהו שיחזור הרי זה כלכתחילה או פדיעבד וכתב שהשואל כתב לו שמצא בירוש' גבי הנטען מן האשה לא ישא את אמה כו' גירש מהו שיחזן' כו' ועל זה הוצרך להשיב לו לפי מה שכתב לו שמצא אלא שכתב לו אח"כ ואעפ"י שאותו הירושלמי שאמרת לא ידעתי בשום מקו' אבל מה אעשה וגבי הנטען מן השפחה ומן הנכרית עצמן היא שנוייה בירוש' ע"כ שנתא' דדוקא גבי נטענת עצמה אמרו פן ולא בנשא את אמה כו' וכן הרמב"ם ז"ל פ"י מהלכות גירושין הביא דיני שפחה ונכרית וחקם שאסר ועליהן הביא מ"מ האי ירושלמי ובפ"ב של הלכו' איסורי ביאה הביא דין זה על הנטען מן האשה לא ישא את אמה כו' ולא הזכיר מ"מ זה הירושלמי על זה וכן בא"ה סי' י"א הביא בב"י ירושלמי זה על שפחה ונכרית וחקם שאסר כו' ואפ"י שלא נאמ' בירוש' אלא על אלו יש גירסא אחרת בירוש' כמו שהביא הרמב"ן כי לפי אותה גירסא אפ"י באלו כל שפנס לגמרי אין מוציאין וכתב הריב"ש ז"ל סי' רמ"ב וכיון שיש חילוף גירסא ספקא הוי ומספיק' אין מוציאין ומה שכתב הרא"ש ז"ל סי' רמ"ב על השליח שהביא הגט ועדי הגט לא היו בעיר שאסורה לו ואם פנס אחר התראה תצא דוקא בזו שהוא עצמה אסורה לו לא באמה של נחשדת שלא אסרוה אלא שמא תזנה עם בתה כמו שכתבתי המבי"ט שאלה פט מי לא יראף מלך מלכי רבנן מי זה ערב לבו לאמר אע"ג דאיהו לא חזי נחזי אנון מי בעל דבר' ירים קולו יאמר מאי דאיהו לא גריס גרסינן מי הקשה אליו וישלם מי זה אומר והא תניא והא תנן הא אנון תנן ואם אמנם אני אני הוא שקמתי עצמי חוץ ממקומי ובמה הצד פירכ' כל דהו פרכינן ידעתי אבי ידעתי כי מקדם קדמתא נודע ביהודה ובישראל שמו מימי עולם ושנים קדמוני' לא מן יומא דנן מפרק הרים בפלפולו משבר סלעים בבקיאותו עוקר הרים וטוחנן גם אתמול גם שלשום בהיו' חי מורי ורביי בהלו נר"ו עלי ראשינו אתה אלופינו מסובל בכל מיני אונפי סוגי האנשר ומיני היית המוציא ומהביא את ישראל ועבדך היתוש בתוכם שקדתי על דלתו בית מדרש הטהור יום יום בהיר הוא לא מעונן והיה פעץ שתול על פלגי ההוראות אשר פרו יתן וכל הפושט ידו ליטול ועלהו רענן ואשר יריח ריח תורתו הטהורה סמוך לבו לא יירא יושב במשפנות מבטחים בטח ושאנו ואיככה אוכל וראיתי להשיב על אמריו אמרים אמת ואנכי בא אל הדר כבודו והודו בעב הענן אף ברוב טובו וחסדו אעבנך בסוף התלמידים הקטני אשר לפניו והילדים אשר תנן ואומר לגאוני יאיר עיני תורה היא וללמוד אני צריך אומר מר עוד הועד כי אומר שי"ט ב' של ר"ה שאינו עולה למנין אבלות וגזר על היהודי האבל שיתאבל יום אחר פניו בזה להלכה כמ"ש הרמב"ם ספ"י יאמר העבד בטחתי בתסידות האדון יודה לי כי הרב קודם דבר בענין המנין ואמר המקומות שעושין ב' ימים טובי מונה הז' מי"ט ב' האחרון אע"פ שאינו נוהג בו אבלות הואיל ומדבריה' הוא עולה לו מן המנין ומונה אחריו ו' ימים בלבד ומונה ל' יום מיום הקבורה כמו שאמרנו ועתה מדבר הרב בענין אם נוהג האבלות בי"ט ב' וכתב הקובר את מתו בי"ט ב' שהוא י"ט האחרון או בי"ט ב' של עצרת נוהג בו אבלות הואיל וי"ט ב' מדבריהם ואבלות יום א' של תורה ידחה עשה של דבריה' מפני עשה של תורה אבל אם

קבר בי"ט ראשון של ר"ה אינו נוהג בו אבילות ששניה' כיום ארוך הן מטעם שבארנו בהלכות קדוש החדש ע"כ הרי שאינו מדבר רק בענין אם נוהג אבילות בי"ט שני ולזה לא הזכיר חילוק הר"ה משאר ימים טובים כשדבר בענין המנין ואדרבא נתן קלל הואיל ומדבריהם הוא עולה לו מן המנין ומהאי טעמא דין הוא ג"כ שיעלה י"ט ב' של ר"ה והרב בעל הטורים העיד על הרמב"ם היות זה דעתו סוף סי' שצ"ט ז"ל ויש אומרים דבי"ט שני של ר"ה אין מתאבלין כלל דקדושה א' להן אעפ"י שעולה אינו נוהג בו אבילות וזהו דעת הרמב"ם ז"ל אמר מר עוד הועד כי ביום שבת אחר ששל רחץ הספין אשר מל בו ושהא זמן ברחיצה אין סחיטה בשער ובעור כמ"ש הרמב"ם פ"ט וה"ה בברזל וכתב מ"מ ומיהו איסורא איכא ע"כ וכיון שאינו צורך השבת ואינו כמו ספין שהוא מוטונו שרוחצין אותו לחתך בו אנכל יאמר העבד מחמת מוקצה ומחמת הרחיצה נגעתי בה פי ספין של מילה מוקצה הוא כדכת' הרא"ש פ' כל הפלים ומאחר שגמ' מצנתו חזר לאיסורו וברחיצתו ממחה וממחק הדם שלא לצורך: אמר מר עוד הועד כי השוחטים מונהגים שבעיר הטריפו כבש א' והוא הכשיר אותו וחתך מזד הסירכא ואח"כ ראו מקום הטריפות חכמי העיר בפניו והטריפו אותו והוא אמר שיאכל ממנו: לא טוב עשה לחלוק על חכמי העיר וכ"ש לומר שיאכל ממנו יאמר העבד הלואי בחמי חמין יפנה ויסלד בחילה כ"ש בכחן' האדון לא טוב עשה אלא מאור אש דת למו ולנו ולכל ישראל יצתה דבר מלכות מלפניו ומקלו מטה עז מקל תפארה בידו היד החזקה מט ופה קדוש לפידי' יהלכו וגיה שביב אורו וזקיקי' די נור יעשן אפו וקנאתו קנאת ה' על כל הטעיות שעשה ועל הכשלתו את הרבים אשר הוא מכ"ד דברי' שמנדין את האדם: נא אל תהי ברכתו קלה כי אם פלה ונחיצה באיומים עצומים אדוני רמ' ידך בעל יחזיון רפיון בגזרתו גזרת עירין ובמאמרו מאמר קדושים ובכך אפטר מלפני האדון כעבד נרצע שח ושפל תפל מבלי מלח קטן שבתלמידיו משה הלוי הגיענו כתב ממשה הלוי עם משה הישראלי ושמה גרים אשר משית מים אין מים אלא תורה שפלפלת כמה שכתבתי והדין עול"ה עמך אם אירע ביום שני ואם קודם יום שני אין הדין עולה עמך שאינו עולה כיצד מי שמת לו מת בערב ר"ה ולא היה לו שהות לנהוג בו אבילות שחשף מזד או היה שהות ולא נהג בשוגג או מזיד וכן אם מת בי"ט א' של ר"ה ונקבר ע"י עממין וכן אם מת בי"ט ב' ונקבר ע"י ישראל אינו נוהג אבילות אפילו בי"ט ב' דכיומא אריכתא הוי ולענין אם עול' י"ט הב' של ר"ה למנין ז' נראה שיש חילוק כי בשני חלוקו' הראשונות י"ט הב' גם כן אינו נוהג אבילות ואינו עולה למנין כו' דהוי כיום ארוך פיון שאינו עולה למנין ז' ואם מת בי"ט ב' דהוא יום מיתה וקבורה אפילו דאבלות יום א' מן התורה אינו נוהג בו אבילות דהוי כיום ארוך כמו שכתוב הרמב"ם ז"ל ספ"י עולה למנין ז' פיון דהוי יום מיתה וקבורה דלא כתב דהוי כיום ארוך אלא לענין שאינו נוהג מנהג אבילות וא"כ מה שכתבתי שפיון להלכה שאינו עולה י"ט ב' של ר"ה למנין ז' פיון ולא ידע מה פיון והוא כשלא נהג אבילות בערב ר"ה או שמת ונקבר ביום א' של ר"ה אם מה שהועד היה שלא מת ביום ב' ועל זה כתב בטור סימן קצ"ט וזו הוא דעת הרמב"ם ז"ל על מה שהביא דברי הג' ומאן דשכיב ליה שקבא ביום ב' וכו' וכתב וי"א דביום ב' של ראש השנה אין מתאבלין כלל דקדושה א' הן אף על פי שעולה וכו' וזו היא דעת הרמב"ם ז"ל דוקא קאי אמאן דשכיב שקבא ביום ב' גם מה שכתבתי על שרחץ ספין מן הדם אחר ששל דאיסורא

איפא פֿינן שְׂאִינוּ לְצוֹרֵךְ שְׁבֵת וְאִינוּ כְּמוֹ סִפִּין מְטוֹנָף שְׂרוֹחֲצִין אוֹתוֹ לְחַתְנָהּ בּוֹ אֵינְךָ לֹא הַבְּנֵי מֵהַ שְׁפִתְבֵּת מַחֲמַת מְוֹקָצָה דְּלֹא פֶתֶב הָרֵא"שׁ וְכֵן נִמֵּי סִפִּין שֶׁל מִילָה אֲסוּר לְטַלְטֵל אֶלָּא כְּשֶׂאִינוּ צְרִיךְ לוֹ לְמוֹל (וְאִין מ) שׁוּם קְפִידָא אָבֵל כְּשֶׂהוּא מְטַלְטְלוֹ לְצוֹרֵךְ הַמִּילָה אִינוּ מְוֹקָצָה וּבְעוֹד שֶׂהוּא בְּיָדוֹ מְוֹתֵר לְרוֹחֲצוֹ שְׂיֵישׁ בּוֹ קְפִידָא גַם כֵּן שְׂלֹא יִפְגַּם אֶלָּא מִשׁוּם שְׂאִינוּ צוֹרֵךְ שְׁבֵת כְּמוֹ רְחִיצ' סִפִּין לְאַכְוֹל פֶּתְבֵּתִי מֵהַ שְׁפִתְבֵּתִי לֹא טוֹב עֲשֵׂה לְחֵלֶק וְכו' וְעַל מֵהַ שֶׂהֲטְרִיפוּ חֲכָמֵי הָעִיר הַכְּבֹשׁ וְהוּא הַכְּשִׁי' שְׁפִתְבֵּתִי לֹא טוֹב עֲשֵׂה לְחֵלֶק וְכו' וְהַתְּפֹאֵר שְׂיֵאכֵל מִמֶּנּוּ נִרְאֶה שְׂלֹא אָכֵל וְעַל שְׁחֵלֶק לְבַד פֶּתְבֵּתִי לֹא טוֹב עֲשֵׂה וּמִכֻּלֵּי הֵן אַתָּה שׁוֹמֵעַ לְאוֹ וְהוּי לְאוֹמְרֵי' לְרַע טוֹב טוֹב ה' לְקוֹנֵיו וְכו' הַצְּעִיר הַמְּבִי"ט: שְׂאֵלָה צְרִיבֵן שְׁמַעוֹן לְוִי וְיִהוּדָה שְׁוֹתְפִי' בְּחֻנוֹת וְהִתְנוּ בִּינֵיהֶם שְׂיִהוּדָה יַעֲמוּד בְּחֻנוֹת מִתְעַסֵּק וְשָׂאֵר הַשְׁוֹתְפִים יִשְׁלַחוּ לוֹ סְחוֹרוֹת מִשְׂאֵלוֹנִיקֵי וְיִקַּח יִהוּדָה כָּל צוֹרֵךְ מֵאָכֵל לְהוֹצֵא' בְּוֹלָם בְּאַמּוֹנְתוֹ וּמֵהַ שְׂיִצְטְרִיךְ יוֹת' יִקַּח לְחֵשְׁבוֹנוֹ וּמִדֵּי שְׁנָה בְּשְׁנָה הָיוּ בָּאִים וּמְקַבְּלִים חֵשְׁבוֹן וְחוֹזְרִים וּמְקַיְיִמִים הַשְׁוֹתְפוֹת מִחֲדָשׁ אַחַר כֵּךְ חֵלָה יִהוּדָה וּבְעַת פְּטִירְתוֹ צְוָה שְׁסֹף נְכָסִים שְׂיֵישׁ לוֹ מִלְּבַד חֵלְקוֹ בְּחֻנוֹת עִם הַשְׁוֹתְפִים הַנּוֹ' שְׂיֵישׁ לוֹ עִם רְאוּבֵן א' מֵהַשְׁוֹתְפִין קָרוֹן וְרִינֹחַ וְכָל מֵהַ שְׂיִמְצָא הַחֲצִי לוֹ וְהַחֲצִי שֶׁל רְאוּבֵן וְהַשְׁוֹתְפִין אַחֲרֵים אִין לְהֵם שׁוּם חֵלֶק בְּזֶה וְצְוָה כִּי בְּחֲצִי הַסֹּף הַנּוֹ' הַמְּגִיעַ לְחֵלְקוֹ שְׂיִהִיָּה פְּקִיד יוֹסֵף אוֹהֵבוֹ עַד שְׂיִבֵּא אָבִיו מִצִּפְתַּי תוֹב"ב וְלֹא פִי' בְּצִוְיָתוֹ עַל אֵיזָה סֹף הָיָה אוֹמֵר וְלֹא כִּמְהָ הִיא וְלֹא בְּיַד מִי הוּא אוֹתוֹ סֹף וּנְפֹטֵר לְבֵית עוֹלְמוֹ וְאָמַר יוֹסֵף הַפְּקִיד שְׂמַעֲיִקְרָא אָמַר לוֹ יִהוּדָה שְׂיִהִיָּה כָּל נְכָסֵי הָאֶרֶץ בְּיָדוֹ וְשְׂלֹא יָדַע אָדָם מֵאוּמָה אֶלָּא מִפְּנֵי שְׂלֹא יוֹכֵל לְהוֹצִיא יְחִידֵי הָאֶרֶץ מִיַּד הַתּוֹגֵר אָמַר שְׂרֵאוּבֵן שְׁוֹתְפֵי עִמּוֹ וְשֶׂהִמְחִצָּה שְׂלוֹ וְהִנֵּה טָרַח רְאוּבֵן בְּכָל עוֹן עַד שֶׂהוֹצִיא הוֹצֵאוֹת וְהוֹצִיא הָאֶרֶץ מִיַּד הַתּוֹגֵר לְחֵלְקוֹ בִּינּוֹ וּבֵין יוֹסֵף הַפְּקִיד וְנִמְצָא בְּאֶרֶץ קָרוֹב לְק"י אֶלְפִים לְבָנִים שְׂהָיוּ בָּהּ כִּמְהָ חֲתִיכֵי כֶּסֶף וּמְרַגְלִיּוֹת וְדְבָרִים אַחֲרֵים וּבְתוֹכֵם הָיוּ כִּמְהָ דְבָרִים שְׂיִדוּעַ בְּוֹדָאֵי וְיֵישׁ עֲדִים שְׂהָיוּ מִשְׁוֹתְפוֹת הַחֻנוֹת וְעַתָּה שְׁמַעוֹן וְלוֹוִי הַשְׁוֹתְפִים הַנְּשָׂאֲרִים תְּבַעוּ לְדִין אֶת רְאוּבֵן וְיוֹסֵף הַפְּקִיד שְׂלוֹ וְאוֹמְרִים כִּי הַכֹּל הוּא מִשְׁוֹתְפוֹת הַחֻנוֹת מִן הַסְּחוֹרוֹת שְׂהָיוּ מוֹכְרִים בָּהּ וְשֶׂהֵם מְכִירִים כִּמְהָ חֲתִיכֵי כֶּסֶף עֲצָמָם אֲשֶׁר לְקַחוּ בְּשִׂאֵלוֹנִיקֵי וְשְׂלֹא הָיוּ נְכָסִים לִיהוּדָה חוּץ מִן הַחֵלֶק שְׂהָיָה לוֹ בְּחֻנוֹת וּבְתוֹךְ זְמַן שְׁוֹתְפוֹתָם בָּאוּ בְּדְבָרִים עִם יִהוּדָה לֹאמֵר שְׂהָיָה עֲשִׂיר וְשְׂקַפֵּץ בְּשַׁבּוּעָה שְׂלֹא הָיָה לוֹ אֶלָּא מֵהַ שְׂהָיָה בְּחֻנוֹת בְּשְׁוֹתְפוֹת עִם שְׂאֵר הַשְׁוֹתְפִים עוֹד שְׂכָל הָעוֹלָם יוֹדְעִים שְׂלֹא הָיוּ לוֹ נְכָסִים זֶה זְמַן מוּעֵט וְלֹא הָיָה יְכוֹל לְהַשִּׁיג כָּל כֵּךְ מְעוֹת שְׂבָאֶרְגָז אֶלָּא שְׂוֹדָאֵי לְקַחוּ מִן הַשְׁוֹתְפִין עוֹד כִּי רְאוּבֵן שְׂאָמַר עָלָיו שְׂהָיָה שְׁוֹתְפוֹ וְשְׂחֲצֵי הָאֶרֶץ שְׂלוֹ מוֹדָה לְדְבָרֵי הַשְׁוֹתְפִין וְשְׂאִינוּ רוֹצֵה אֶלָּא לְחֵלֶק עִם הַשְׁוֹתְפִין כִּי כָּל הָאֶרֶץ הָיְתָה מִן הַחֻנוֹת וּמִפְּנֵי שְׂלֹא הָיָה יוֹסֵף כְּוָדָאֵי לְהוֹצִיא הָאֶרֶץ מִיַּד הַתּוֹגֵר אָמַר יִהוּדָה לְיוֹסֵף הַפְּקִיד שְׂחֲצִיָּה הָיְתָה שֶׁל רְאוּבֵן.

עוֹד טוֹעֲנִים הַשְׁוֹתְפִי' כִּי לֹא הִזְכִּיר בְּצוּאָה עַל אֵיזָה מְמוֹן הָיָה אוֹמֵר וְלֹא כִּמְהָ וְלֹא בְּיַד מִי הָיָה וְדָאֵי שְׂלֹא עַל אֵלוֹ הַנְּכָסִים שֶׁל הָאֶרֶץ הָיָה אוֹ' אֶלָּא עַל נְכָסִים אַחֲרֵים כִּי אֵלוֹ שֶׁל הָאֶרֶץ שֶׁל הַחֻנוֹת הֵם כְּמוֹ הַמְּרַגְלִיּוֹת וְדְבָרִים אַחֲרֵים וְאוּלַי הֵם עַל ק' פְּרָחִים שְׂהִבִּיא אִישׁ א' לְצִאת יְדֵי שְׂמַיִם וְאָמַר הוּא לוֹ שְׂיִסְתִּירֵם וְיִתְנֶם לְיוֹרְשֵׁיו וְיוֹסֵף הַפְּקִיד מְשִׁיב כִּי אִין אָדָם גּוֹזֵל בְּשַׁעַת מִיתָה וְלִמָּה שְׂאוֹמְרִים שְׂנִשְׁבַּע שְׂלֹא הָיוּ לוֹ נְכָסִים אֶלָּא חֵלְקוֹ בְּחֻנוֹת אוּלַי אַחַר כֵּךְ יֵרֵשׁ אוֹ מְצָא מְצִיאָה אוֹ נִתְנוּ לוֹ מִתְנָה וּמֵהַ שְׂמוֹדָה רְאוּבֵן שְׂלֹא הָיָה לוֹ חֵלֶק מְיֻחָד עִמּוֹ בְּאֶרֶץ אִינוּ נֶאֱמָן לְחַיִּיב הַיּוֹרְשִׁים וְאוּלַי יִהוּדָה הָיָה חַיִּיב לוֹ אֵיזָה דְבָר

או הִיָּה לְבוֹ גַם בּוֹ וְרָצָה לְתַת לוֹ חֲצֵי הָאֲרָגָז וְלָמָּה שְׂאוּמְרִים שְׂלֵא אָמַר עַל עֶסֶק הָאֲרָגָז הוּא נֶאֱמַן עַל זֶה שְׂאֵלוֹ לֹא הִיָּה מְגַלָּה אוֹת' לֹא הָיוּ יוֹדְעִים מְאוּמָּה יוֹרְנוּ רַבֵּינוּ הַדִּין עִם מִי.

תְּשׁוּבָה הַדְּבָרִים שְׂנַמְצָאוּ תוֹךְ הָאֲרָגָז שְׂיֵשׁ רְאִיָּה בְּרוּךְ' אוֹ עֵדוֹת בְּרוּר שְׁהִיָּה שֶׁל הַשְּׁוֹתְפִים בְּחִנּוֹת אַעֲפ"י שְׂנַמְצָאוּ בְּאֲרָגָז עִם דְּבָרֵי אַחֲרֵי אִפִּי יְדוּעֵי' שֶׁל יְהוּד' אֵינָם יוֹצְאֵי מַחֲזֵק' שֶׁל שְׂאֵר הַשְּׁוֹתְפֵי וְאֵין יְהוּד' יְכוּל לְטַעוֹן שְׁלֵקְתָּ מִשְׂאֵר הַשְּׁוֹתְפֵי אוֹ שְׁנִיתָנוּ לוֹ בְּמַתָּנָה וְשֵׁנָא מ' לַשְּׁוֹתְפֵי שְׁהַמוּצֵי מַתְבָּירוֹ עָלָיו הִרְאִיָּה אֶלָּא הָרִי הֵם בְּחִזְק' הַשְּׁוֹתְפֵי עַד שְׂיָבִיא יְהוּדָה אוֹ יוֹרְשׁוֹ רְאִיָּה שְׁלֵקְתָּם וְכִמוֹ שֶׁפֶתַב הָרַמְבַּ"ם ז"ל פ"ה מֵהִלְכוֹת שְׁוֹתְפִין וּמְלִשׁוֹן שֶׁפֶתַב אַע"פ שֶׁהוּא בְּרִשׁוֹ' א' מֵהֵם נִרְאָה דְּלֹא שְׂנָא אִם הֵם בְּבֵיתוֹ בְּפָנָי עֲצָמָם אוֹ הֵם תוֹךְ נְכֶסֶיו בְּאֲרָגָז כְּמוֹ בְּאִיָּה אֲנֹפֶן שְׂיֵהָיו בְּרִשׁוֹתוֹ אִם הֵם יְדוּעִים שְׁהָיו שֶׁל הַשְּׁוֹתְפִין הֵם בְּחִזְקָתָם וְהִדְיָעָה וְהַבִּירוֹר בִּנ"ד יְהִיָּה אִם עַל חֲתִי' כֶּסֶף צְרוּף שְׂנַמְצָאוּ בְּאֲרָגָז אִם יָבִיאוּ הַשְּׁוֹתְפֵי עֵדִים שְׁשִׁלְחוּם לִיהוּד' כְּמוֹ שְׁהָיו שׁוֹלְחִים לוֹ סְחוּרוֹת אַחֲרוֹת לַשְּׁוֹתְפוֹת הַחִנּוֹת וְהַפִּירוֹם בְּמִשְׁקַל וּבִמְד' כָּל א' אוֹ שְׂרָאוּם בְּחִנּוֹת עִם שְׂאֵר סְחוּרוֹת שְׂבַחֲנוֹת וְהַפִּירוֹם כְּמוֹ שֵׁנָמ' אוֹ שְׁקִנְאָם יְהוּדָה בְּפָנֵיהֶם מְנַכְסֵי הַשְּׁוֹתְפוֹ' וְכִיּוֹצֵא בְּבִירוֹר זֶה עַד שְׂיִתְיָשֵׁב לְבֵן שֶׁל בֵּית דִּין לְהֶאֱמִין כִּי אֵלוֹ הָיוּ בְּחִזְקַת הַשְּׁוֹתְפִין וְאִם עַל הַמְּרָגְלִיּוֹת אִם הֵן מְחֻרוּזוֹת יָדְעוּ וְיַפִּירוֹם בְּמִנְיָנָם וּבְמִשְׁקֵלָם וְעִבְיָיִן וְעַל שְׂאֵר הַנְּכֶסִים שְׂבַחֲנוֹת נִרְאָה שְׂאִינ' בְּחִזְקַת הַשְּׁוֹתְפִין כִּינֵן שְׂנַמְצָאוּ בְּרִשׁוֹת יְהוּדָה וְרִאִיתִי שְׂנֵי חֲכָמִים חוֹלְקִים עַל עֲנִין זֶה אֲשֶׁר לֹא יְדַעְתִּי אֲכַנָּם א' מֵהֵם פֶּתַב שֶׁהֵם בְּחִזְקַת הַשְּׁוֹתְפִין וְהִבִּיא רְאִיָּה מִן הַתּוֹסֵפֶתָא שְׁהִבִּיאוּ הָרִי"ף וְהָרֵא"ש ז"ל ב'פ' אִיזְהוֹ נִשְׁף הַמוֹשִׁיב חֲבִירוֹ בְּחִנּוֹת לֹא יְהִיָּה לוֹקֵחַ וּמוֹכֵר דְּבָרִים אַח"כ וְכו' וְאִם לִקַּח וּמָכַר בְּמִמּוֹן עֲצָמוֹ חֲצֵי הַשְּׂכָר לְבַעַל הַחִנּוֹת כְּאֵלוֹ הַלְוָה מְעוֹתָיו לְבַעַל הַחִנּוֹת מִשְׁמַע שְׁמִי שְׂיִוָּשֵׁב בְּחִנּוֹת אֵין לוֹ לַעֲשׂוֹת שׁוּם עֶסֶק אַחַר וְאִם עֲשָׂה אִפִּי בְּמִמּוֹן עֲצָמוֹ הַשְּׂכָר לְאַמְצַע וְאֵין הַפְּרֵשׁ בְּזֶה בֵּין עֶסֶק לַשְּׁוֹתְפוֹ' וְהִכָּא אֵי אֲפֹשֶׁר לִידַע כְּמָה הַרְיִיחַ וְכְמָה הַקָּרָן עַכ"ל וְהַחֲכָם שֶׁפֶתַב שְׁהָאֲרָגָז בְּחִזְקַת הַיּוֹרְשֵׁי' הַשִּׁיב כִּי זֶה יְהִיָּה כְּשֶׁנִּשְׁתַּתְּפוּ סֵתָם וְיְהוּדָה זֶה הִיָּה יְכוּל לְטַעוֹן שְׂכָף הִיָּה תְּנָאֵי בִּינֵיהֶם שְׂיִוָּכַל לִישֵׂא וְלִיתָן בְּשְׂאֵר מְמוֹנוֹ וְגַם הַיּוֹרְשִׁים יְכוּלִים לוֹמַר שְׂמִמּוֹן זֶה לֹא עַל יְדֵי עֲצָמוֹ הַרְיִיחַ אֶלָּא אִישׁ אַחַר שְׁהִיָּה שׁוֹתֵף עִמּוֹ הַרְיִיחַ וְנָתַן לוֹ חֵלְקוֹ ע"כ וְאֵנִי אוֹמֵר כִּי אֵין קוֹשֵׁי מְאוֹת' תּוֹסֵפֶתָא' וּמְלִשׁוֹן הָרֵא"ש ז"ל שְׂלֵא יַעֲשֶׂה עֶסֶק אַחַר כִּי בִּנ"ד לֹא הִיָּה עוֹשֶׂה יְהוּד' שׁוּם עֶסֶק בְּמָה שְׁהִיָּה מוֹנַח בְּאֲרָגָז כִּי הִיָּתָה מוֹפְקֵדָת בְּיַד הַתּוֹגָר.

עוֹד הִבִּיא רְאִיָּה לְזִכּוֹת הַשְּׁוֹתְפִין כִּי יְהוּדָה לֹא הָיוּ לוֹ נְכֶסִים לְהַתְּעַסֵּק בָּהֶם שְׂיֵשׁ עֵדִים שְׂנִשְׁבַּע שְׂלֵא הָיוּ לוֹ אֶלָּא מָה שְׂיֵשׁ לוֹ חֵלֶק בְּחִנּוֹת וְלֹא נֶאֱמַר מְצִיָּאָה מְצָא אוֹ יְרוּשָׁה יִרְשׁ וְהִבִּיא רְאִיָּה מֵהֵיכָא דְאַחַד מִן הָאֲחִין שְׁהִיָּה נוֹשֵׂא וְנוֹתֵן בְּתוֹךְ הַבֵּית וְהָיוּ חוֹבוֹת וּשְׁטָרוֹת יוֹצְאוֹת עַל שְׂמוֹ וְאָמַר שְׁלֵי הֵם שְׂנִפְלוּ לִי מִבֵּית אָבִי אֲמָא אָמַר רַב עָלָיו לְהִבִּיא רְאִיָּה וְאָמַר רַב חֲסֵדָא לֹא שְׂנוּ אֶלָּא בְּאֵין חֲלוּקִין בְּעֵיסְתָּן אֲבָל חֲלוּקִין אֵימָא מְעַסְתִּיהָ קִמְיָן וּב"ד הָיוּ אֵין חֲלוּקִין בְּעֵיסְתָּן שְׁהִיָּה מִתְּפָרְגִס מִתוֹךְ הַחִנּוֹ' וְעָלָיו לְהִבִּיא רְאִיָּה שְׂאֵלוֹ הַנְּכֶסִי הֵם שְׁלוֹ וּמָה שְׂאָמְרוּ בְּגִמְר' וּמוֹדָה לִי אֲבָא שְׂאָם מֵת עַל הָאֲחִין לְהִבִּיא רְאִיָּה וְהִכָּא נָמִי דְמַת הַמּוֹרִישׁ יְהוּדָה עַל הַשְּׁוֹתְפִין לְהִבִּיא רְאִיָּה פֶתַב דְּלֹא דְמִי דְדוֹקָא הֵתָם שְׁהַשְּׁטָרוֹת יוֹצְאוֹת עַל שְׂמוֹ וְאֵז אֵלוֹ הִיָּה חֵי עָלָיו לְהִבִּיא רְאִיָּה אֲבָל הַיּוֹרְשִׁים אֵינָם בְּנֵי רְאִיָּה כִּנְז' אֲמָנָם בִּנ"ד שְׂאִינוּ דוּמָה לְשְׁטָרוֹ' הַכְּתוּבִי' בְּשְׂמוֹ אֲפִילוֹ מֵת מִפְּקִינָן מִן הַיּוֹרְשִׁים דְּכַה"ג

כתבו התוספות שם בהדיא לתרוצי אתקפתא דרב פפא וכו פתב הריב"ש ז"ל סימן קס"ט וכתב שכן דעת הרשב"א וכן פתב רבינו ירוחם ז"ל נתיב כ"ו ח"ב יש מי שכתב דאם מת דמטלטלי בתוקת האחין דלא דמי לשטרות שיוצאות על שמו אבל בחייו דין א' להם עכ"ל ושמענו מהא דהנכסים הם בתוקת השותפין ועל היורשים להביא ראיה.

והחכם החולק עליו פתב שאין בטענה זו ממש שאם מפני השבועה אפשר שפשוט פבר הפריש אלו הנכסים ואסרם עליו בהנאה וראיה מתשוב' הרשב"א ז"ל על ראובן שהיה חייב מנה בשטר וטען שהוא פרוע והראיה שלא פתב חוב זה במזכרת נכסיו פאשר נשבע לתת מזכרת כל נכסיו לגבאי המס והשיב פי שמה שכתב עד כאן ובנ"ד אע"פ שלא שכח נכסים מרובים של הארזו אפשר שאסרם כמו שכתב ועל ראית האחין פתב דדוקא באחים שמת אביהם ונדענו שמעולם לא היו חלוקין בעיסתן הוא דאמרין שעליו להביא ראיה אבל בשותפין אלו שנודע שהיה לכל א' מהם מעות מלבד החנות נאמר שגם לזה היה כן וגם יורשיו יכולין לטעון כן ואנו נמי טענינו ליתמי ועוד דהתם מיירי שראינו השטרות קודם שטען הוא שהיה שלו ואז צריך להביא ראיה אבל בנ"ד שקודם שראינו הארזו אמר הוא שהיו שלו אינו ענין לאחים ועוד האריך להביא ראיה דשטרות ומטלטלין שונים בדין זה ואני אומר כי מה שהביא ראיה שהו בתוק' השותפין על שנשבע שלא היה לו אלא החלק של החנות שאין מביאין ראיה ממה שישבע איש א' מספר עם חבירו שיכול לומר לא היה בלבי לישבע אלא על דבר אחר וטעיתי בלשוני או בלבי היה על תנאי כף ואינו לוקה על שעבר אותה שבועה שחשב מי ששמע שנשבע עליה עד שיודה קודם בפני עדים על מה שנשבע בודאי וכמו שכתב הרמב"ם ז"ל פ"ב מהלכות שבועות ודוקא פשאמר על דעתכם אני נשבע הוא שאינו יכול לומר כף וכף היה בלבי כמו שכתב שם ובנ"ד נמי יוכל לומר שנשבע שלא היו לו נכסים אחרים ברשותו כי אם החלק של החנות כי הארזו לא היתה ברשותו אלא ברשות הישמעאל או שלא היו לו נכסים אחרים שיהיה מסתחר בהם אלא החלק שהיה לו בחנות שהיה מסתח' בהם וכיוצא בטענות אלו שהיה בלבו תנאי אחר כמו בטענות שטוען האדם חוץ לב"ד שיכול לחזור בו ומה שטוען בב"ד אינו יכול לחזור בו ולא נצטרף לדחוק ששכח או שאסרם שאם אסרם מי התירם לו אחר כף שצוה שהיו לו נכסים מלבד מה שיש לו בחנות ושהיה יוסף פקיד עליהם וכו' ומה שכתב הרשב"א ז"ל שמה שכח היה בענין פתיב' כל פרטי נכסיו שאפשר שישפח וקרוב הוא לשפוח דבר א' בין דברים הרבה אבל שנשבע על דבר פרטי כמו אם היו לו נכסים אחר כף זולת חלק החנות לא שייך שכחה כי אם היה אומר יש לו כף וכף נכסים זולת החנות ולא היה מזכיר ארזו זה היה יכול לומר ששכח על שהזכיר כמה דברים ושכח זאת אבל כשלא הזכיר דברים אחרים לא יוכל לטעון ששכח זה כי לא היה לו נכסים אחרים זולת החנו' כי אם הארזו ולא היה שוכח הכל גם על ראית האחים אין אנו צריכין לומר שהיו לשותפין מעות מלבד החנות וגם ליהוד' אלא מה שאמרו אין חלוקין בעיסתן הוא שכל האחים אוכלים מתפיסת הבית שלא חלקו עדיין ירושת אביה' אבל בנ"ד כל א' מן השותפין חלוק בעיסתו שאוכל משלו אלא שהתנו עם זה יהודה על כי הוא מתעסק בחנות שיהיו הוצאות אכילתו על כולם מנכסי החנות ואפילו היה נ"ד כמו האחים שאינם חלוקין בעיסתן מה שאינו כן פינן שהם חלוקין בממון אחר שכל א' מאלו השותפין יש לו ממון בפני עצמו מלבד שותפות החנות הני

כמו חלוקין בעיפתן וכמו שפכת רבינו ירוחם נתיב ט"ו ח"ב ואם חלוקין בעיפתן וכ"ש בממון אחר אימ' מעיפתו קימץ והחכם החולק עליו פינן לרבינו ירוחם במה שפכת כי בשנותפין אלו שהיה לכל א' מהם מעות מלבד התנות נאמר שגם לזה היה פן כמו שפכת למעלה ועל הקדמה שנ"ד הוא אין חלוקין בעיפתן פתב החכם המחזיק השנותפין שמה שאמר ומודה אבא שאם מת על האחים להביא ראיה בנ"ד נמי פינן שמת המוריש יהודה היה נראה שעל השנותפין להבי' ראיה פנגד סברתו וכתב דלא דמי דהתם שהשטרות היו יוצאות על שמו היה צריך ראיה וכשמת היורשים אינם בני ראיה ובנ"ד שאינו דומה לשטרות הפתובות בשמו אפי' מת מפקין מן היורשים ע"כ ולא הבנתי הטעם כי על פי השטרות היו יוצאות על שמו היה צריך הוא להביא ראיה כי אדרבא מפני כן יש לו ראיה שהם שלו אלא שאינו נאמן מפני שאין חלוקין בעיפתן ולכן צריך הוא להביא ראיה והחכם החולק עליו הרגיש זה וכתב הוא דלא דמי דהת' מיירי שראינו השטרות קודם שטען הוא שהיה שלו ואז צריך להביא ראיה אבל בנ"ד שקודם שראינו הארזו אמ' הוא שהיה שלו אינו ענין לאחים והפנונה היא שפינן שראינו קודם השטרות אע"פ שהיו על שמו כל זמן שהוא לא טען שהם שלו מסתמ' הם של פולם פינן שהוא נושא ונותן בתוך הבית ולכן צריך להביא ראיה ובגדון דידן לא ואני אומר כמו שפכת רבינו ירוחם ז"ל שם ועליו להביא ראיה ואם מת והניח בנים על האחין להביא ראיה פי' ואע"גב דלא טענינו ליתמי מה שלא היה יכול לטעון אביהם שאני הכא דמן הדין מוקמינן נכסים אחזקיהו וגם מן הדין היה אף באביהם חי לולא שמחמירין עליו להביא ראיה בחייו אבל לא במותו ע"כ ומה שהיו מחמירין עליו אע"פ שפן הדין מוקמי' נכסים אחזקיהו כלו' השטרות שפתובין על שמו ומחמירין עליו מפני שהיה נושא ונותן בתוך הבית ולא היו חלוקין בעיפתן ובנ"ד מוקמינן נכסים אחזקיהו אפילו בחייו ולא יחמירו עליו פינן שהוא ידוע שיש לו ולהם נכסים זולת שנותפות התנות וכל שפן שאין פאן טענת שלא היו חלוקין בעיפתם כמו שכתבתי למעלה וטענינו ליורשים מה שהיה יכול לטעון אביהם עוד פתב מי שמחזיק ביד השנותפין אמנם בנ"ד שאינו דומה לשטרות הפתובים בשמו אפי' מת מפקין מן היורשים דכה"ג פתבו התוספות וכן ריב"ש סימן קס"ט בשם הרשב"א ורבינו ירוחם ז"ל פתב יש מי שפכת דאם מת המטלטלים בחזקת אחים דלא דמי לשטרות הפתובי' על שמו אבל בחייו דין א' להם עכ"ל וזהו שפכת הוא שאינו דומה לשטר' ר"ל שאם מטלטלי' שאינם מסיימים על שמו כמו השטרות שיוצאים על שמו וכתב שמעין דהנכסים האלו הרי הם בחזקת השנותפין ועל היורשים להביא ראיה וכו' ואני אומר שכל זה הוא על שאינם חלוקין בעיפתם ונ"ד חלוקים הם כמו שכתבתי ושטרות ומטלטלין הפל בחזק' יהוד' ויורשיו גם מה שהביא ראיה מתשובת הרא"ש ז"ל שכל מה שיקנה א' מן השנותפין מן הדברי' הנמכרי' בתנות בחזקת שניהם כבר השיב עליו החכם נר"ו המחזיק ביד היורשים מדברי הרמב"ם ז"ל פ"ה ששנותף יכול לקנות לעצמו ותירץ דברי תשובת הרא"ש שלא יהיו נגד הרמב"ם ז"ל וגם ראית הפותל שנפל דמלתא דידיע לתרי שותפי אע"גב דאיתא ברשו' דחד לא נפיק מחזקתיה דאידך ועוד שהרי פתב מלתא דידיע וכו' והחכ' החולק על דברי האריף בענין דייעת מה שהיה מן השנותפות גם אני כתבתי בתחילה כי אם יש בארזו דבר ידוע מכבר בבירור שאין יהודה יכול לומר שלקחם אפי' שנמצאו בין חפצים הידועים של יהודה אבל לומר

בהפך כי גם התפצים שאינם ידועי' לשותפו' שיהיו גם כן של שותפין נפני שנמצאו בארגון אצל הידועים זה דבר שאין לו ראיה ולא סברא גם מה שכתב שלא הזכיר בצונאתו על איזה נכסים היה אומר ולא ביד מי ולא פמה הם פבר השיב ג"כ החכם נ"ר על זה ואני אומר כי אחד שסמוך לזה צנה שיהיה יוסף אוקבו פקיד על זה עד שיבא אביו הרי שהזכיר על איזה נכסים היה אומר וביד מי היה וכמה היו כי יוסף אומר שאמר לו הנפטר שיהיו כל נכסי הארגון בידו ואמר לו שהיה ביד התוגר.

ומה שנדחו דברי המחזיק ביד השותפין רצה החכם נר"ו להביא ראיה לקנים זכות היורש מתשובת הריב"ש הביאה ב"י סימן ע"ה ותשובת הרמב"ן הביאה סימן ע"ב על מי שטען על חפץ שתבע חבירו ממנו שהיה חייב לו עליו מנה שהוא שלו ועכ"ז מהני נאמנותו כיון דליכא עדים שראוהו קודם הכחשה כ"ש בנ"ד שקודם שראו הארגון הכחיש ואמר שגוף הארגון הוא שלו ע"כ וראיה זו מספקת אפילו נמצאו בארגון דברים ידועים מן התנות כיון שלא נודע שהיו בידו כי אם על פיו היה נאמן לומר שהיו חייבי' לו השותפי' עליו שהרי תשובת הרא"ש היא על שותף שתפיש מדבר המשותף ואמר לשותפו כשתבעו אמת שעסק השותף בידו אבל אתה חייב לי כנגדו מנה וכתב דאי איכא עדי ראה לא נפיק מחזקת דאידיך משמע דאי ליכא עדי ראה ואמר קודם שהיו שלו או שהי' שותף חייב לו מצד אחר נאמן אפילו שאחר כך רואים אותו בידו והכא נמי לא שנא וטענינו ליורשיו מה שהיה יכול לטעון המוריש: ומה שהוצרכו ראובן להוציא הארגון מיד הישמעאל שיוסף לא היה כדאי לא בשביל זה היה בחזק' השותפין כמו שכתב המחזיק בידם כי ראובן ג"כ לא הוציאו מיד התוגר אלא מכח שהיה ביד הישמעאל בחזקת יהודה וכמו שהאריך בזה החכם נר"ו.

גם טענת ראובן שלא היה לו חלק בארגון ושל שותפין היתה אינו מועיל כלל להוציא הארגון מחזקת היורשי' דאינו נאמן אלא על חלקו כיון שהודה יהודה שיש לו החצי אע"ג שאומר שאין לו בה חלק אפילו הוא אומר שפולח של שותפין יהיה נאמן על החלק שהודה יהודה שהוא של ראובן ואע"ג דמי שאו' מנה יש לה בידו והלה אומ' אינה חייב לי כלום פטור אע"פ שידע שהוא חייב לו והיינו משו' דכיון שאמר לו אני חייב לה היה לו לשום על לבו ולדקדק ולא עשה כן אלא שאמר בנדאי אינה חייב לי מחל לו בלב שלם ונשאר המנה ללנה כמו שכתב רבינו ירוח' נתיב ג' ח"ב אבל בנ"ד אע"פ שמחל כיון שהוא אומר שידע שהוא של כל השותפין והוא יש לו חלק כיון שזוכה בחלק שיש לו ינקה לשאר השותפין באותו חצי והחצי האחר ליורשים כי כל מה שטוענים שמאין בא לו כל ממון זה לא היה חייב הוא בחייו לומר להם מאין בא לו אולי מציאה מצא קודם שנשתתף עמם או מתנה או פקדון של גוי שמת היה בידו וזכה בו וכפי הנשמע מעות החנו' לא נגרע הקרן כיון שלא הזכירו בטענו' השותפין ששיווי ממון הארגון היה חסר בסחורות התנות וכיון שכן מאין להם כי נכסי הארגון הם מהתנות ולא שבאו לו ממקום אחר וכ"ש כי אפילו לדעתם חצי נכסי הארגון חוזרים לתנות כפי דבר ראובן ואפילו היו כל נכסי הארגון מן התנות הרביע היה ליהודה כי הוא שותף עמם בכל נכסי התנות ואם כן אין להם תביעה אלא ברבע נכסי הארגון ואין להם זכות בה מן הטענות הפתובו' למעלה נאם המבי"ט: עת לאהוב ועת לשנא עת מלחמה ועת שלום שאלה צא אני הצעיר ראיתי עת לאהוב אהבת קהלות דמשק של מסטערבים להחכם הדיין הפהן נר"ו בכתב התומים

בה כמו עֲשָׂרִים בְּנֵי אָדָם מְרֵאשֵׁי הַקְּהָלוֹת הַנּוֹז' שִׁיְהִיָּה אָדוֹן וְעֵטְרָה לְרֵאשִׁים מֵהַיּוֹם וְעַד
עֲשָׂר שָׁנִים מִחֻשׁוֹן הַשֵּׁל"ד וְשִׁתְּנוּ לוֹ פֶּרֶח א' פֶּל שְׁבוּעַ מִלְּבַד הַנְּדָבָו' וּמִנְהַג הַשְּׂדוּכִין
וְהַחֲתָנִים וְעַל תְּנָאֵי זֶה הַלֵּף מִצָּפֶת לְדַמְשֶׁק וּבְבֹאוֹ שָׁם חֲתָמוּ כַּמָּה בְּנֵי אָדָם אַחֲרֵים בְּפֶתַב
הַהוּא וְאַחַר זְמַן שֶׁעָמַד שָׁם רָאוּ קִצְת בְּנֵי הַקְּהָלוֹ' הַנּוֹז' שֶׁהָיוּ רוֹצִים לְעֲבֹר עַל מַה שֶּׁפִּתְּבוּ
לוֹ פֶּה צָפֶת וְחִזְרוּ וְקִיָּמוּ בְּחֻדָּשׁ תַּמּוּז הַשֵּׁל"ד וְקִבְּלוּ אוֹתוֹ שְׁנִית לְחֻכְם וְדִיָּן וְכוּ' וְלִקְיוֹ'
כֹּל זֶה נִטְּלוּ קִנְיָן שְׁלָם וְכוּ' וְהוֹסִיפוּ עוֹד בְּפֶתַב זֶה וְשְׁבוּעַ חֲמוּרָה בְּשָׁמִי לְדַעַת הַרְּאָב"ד
ז"ל שְׁלֵא יוֹעִיל לָהּ הַתְּרָה וּפְיִסוּל כֹּל מִיָּנִי מוֹדְעוֹת וְעִיָּדִיָּה לְדַעַת הַרְּשָׁב"א ז"ל וְחֲתוּמִים
בְּפֶתַב זֶה יוֹתֵר מֵאַרְבָּעִים בְּנֵי אָדָם וְעַת לְשִׁנוֹא פֶּתְבוּ הַסִּפְמָה כְּמוֹ נ"ד בְּנֵי אָדָם בְּחֻדָּשׁ
אָב הַשֵּׁל"ה שְׁעַל שְׁלֵא הָיָה מִתְּנַהֵג הַחֻכְם הַנּוֹז' עִם הַצְּבוּ' כַּהֲגֹן וְהָיָה מִטִּיל אִימָה עַל
הַצְּבוּר שְׁלֵא לַש"ש וּמוֹסֵר מְמוֹן יַחֲדֵי הַצְּבוּ' לֹא"ה שֶׁהוֹרִידוּ אֶת הַחֻכְם הַנּוֹז' מִגְּדוּלָתוֹ
וּמִדִּיָּנוּתוֹ וְשְׁלֵא לְהַחֲזִירוֹ עוֹד עֲלֵיָּהּ וְעַל הַנְּלוּיִם עֲלֵיָּהֶם וְהוֹסִיפוּ אִסָּר עַל נַפְשָׁם שֶׁקִּבְּלוּ
כֹּל א' מִהֶם גְּזִירוֹ שֶׁמְשׁוֹן בְּכָל תְּנָאֵי בְּיוֹם שִׁסְפִּימוּ לְחֻזֹר וְלִקְבַּל לְהַחֻכְם הַנּוֹז' לְרֵאשׁ
וְלִקְצִין.

עַת מִלְּחָמָה וּשְׁבָא פֶּה צָפֶת כְּמוֹ עֲשָׂרִים בְּנֵי אָדָם מֵאֵלּוֹ שֶׁקִּבְּלוּ עֲלֵיָּהֶם נ"ש בְּכָל תְּנָאֵי
לְקַחַת חֻכְם שִׁיְהִיָּה מְרַבִּיץ תוֹר' בִּיְנִיָּהֶם בְּמִקוֹם הַחֻכְם הַנְּזָכֵר. וְעַת שְׁלוֹם שֶׁדְּבַרְתִּי עַל
לְבָם שִׁיְחִזְרוּ בָּהֶם וְלֹא יִשְׁתַּדֵּל לִיקַח חֻכְם מְרַבִּיץ תוֹרָה בִּיְנִיָּהֶם וּמִפְּנֵי הַנ"ש שֶׁקִּבְּלוּ
עֲלֵיָּהֶם שְׁלֵא לְקַבַּל אוֹתוֹ לְרֵאשׁ וְלִדִּין לֹא יִקְבְּלוּ אוֹתוֹ מִחֻדָּשׁ לְרֵאשׁ וְלִדִּין אֵלֶּא יַעֲמְדוּ
בד' הַמְּדַרְשׁוֹת כְּמוֹ שֶׁהֵם עוֹמְדִים שִׁישׁ בְּכָל מְדַרְשׁ בֶּן תוֹרָה שְׁאוֹ' פֶּסֶק וְקוֹבְעִים עֵתִים
לְתוֹרָה וְיִטְּלוּ בְּתַנְאֵי שְׁלוֹ בְּכָל שְׁבוּעַ לְפִי עֵרֵכ' וְלַעֲנֹן הַדִּיָּנוּ' מִי שִׁרְצָה לְעַמּוֹד לְפָנָיו
לְדִין יוֹכַל לְעַמּוֹד וְאִינוֹ עוֹבֵר עַל הַגְּזִירוֹת שֶׁאִינוֹ בְּדַרְךְ חַיִּיב לְעַמּוֹד לְפָנָיו אֵלֶּא בְּרִצּוֹן
נַפְשׁוֹ כְּמִי שְׁבוּר' לְפִי שְׁעָה חֻכְם א' שִׁיְדוֹן לוֹ וּבִזְהָ יִתְּנוּ שְׁלוֹם בְּאַרְץ.

עַת לְחַשׁוֹת חֲשׂוֹ וְלֹא עָנוּ עוֹד לִי מְרַב צַעַר שִׁיְצַטְעֵרוּ בְּדַבְרֵי אֲלֵיָּהֶם וְעַת לְדַבֵּר דְּבָרוֹ לִי
פֶּרְטִי הַעֲנִינִים מִמָּה שֶׁאֲוֹמְרִים שְׁלֵא הַתְּנַהֵג עִמָּהֶם כַּהֲגֹן וְשֶׁהִטִּיל אִימָה עֲלֵיָּהֶם שְׁלֵא
לַש"ש וְשֶׁהָיָה מְשַׁנָּה אֶת דִּינָם וְהָיָה נוֹתֵן רְשׁוֹת שֶׁיִּלְכוּ לְעַרְפְּאוֹת בְּלִי סִפָּה וְשֶׁהִשְׁתַּדֵּל
לְהוֹצִיא פֶּסֶק מִהַפְּלִיל שְׁלֵא יוֹכַל יְהוּדֵי לְהָרִים קוֹל עַל דִּיָּן הַיְּהוּדִי וְלֹא רָצָה הַפְּלִיל וַיֵּשׁ
עֲדוֹת שֶׁהַלֵּף לְפַלְלֵל לְקַבּוֹל עַל קִצְת יְהוּדִים שְׁאוֹ' שֶׁהָיוּ מִצְּיָרִים לוֹ וְכוּ' וְצָא בְּדַבְרֵים אֵלּוֹ
שֶׁאִין רְאוּי לְהַעֲלוֹתָם בְּכֶתֶב גַּם הִבִּיאוּ עֲדוֹת חֲתוּמֵי' בּו ב' בְּעֲלֵי תוֹר' שֶׁקִּבְּלוּ עָלָיו בְּחוֹמֵר
שְׁבוּעָה גִּידוּי וְחָרָם שְׁלֵא לְנַדוֹת לְשׁוּם אָדָם לְכַבּוֹדוֹ אִם לֹא בְּרֵשׁוֹ' ג' חֲשׁוּבֵי הַקְּהָל וְאוֹמְרֵי'
כִּי לִיָּמִים מוֹעֲטִי נָדָה בְּנֵי אָדָם לְכַבּוֹדוֹ וְכוּ' וְשְׁבוּעוֹת כְּאֵלּוֹ נִשְׁבַּע כַּמָּה פְּעָמִים וְהָיָה עוֹבֵר
וְאַמֵּר שֶׁעֲשָׂה הַתְּרָה וְכוּ' עַת לְבָכוֹת עַל דְּבָרִים אֵלּוֹ שֶׁנֶּאֱמָרוּ עַל חֻכְם מִנְּהִיגֵי צְבוּר אִם
הָיוּ אֲמַת וְהָיוּ לִישָׁנָא בִּישָׁא אָף עַל גַּב דְּלִקְבּוּלֵי לֹא מִיְבַעֵי לְמִיחַשׁ לִיָּה מִיְבַעֵי וְאָף עַל גַּב
דְּהָאֵי רַבְּנָן דְּרַתַּח אוֹרִיָּתָא הוּא דְּמִרְתַּחָא לִיָּה הִיָּנוּ בְּמִילֵי דְּאוֹרִיָּתָא דְּחִזִּי מֵאֵן דְּעֵבֵר
(עֲבִירָה) וְאוֹרִיָּתָא מִרְתַּחָא לִיָּה לְכַעֲנוֹס לֹא לְכַבּוֹדוֹ כִּי אִם לְכַבּוֹד ה' וְגַם כִּי נִשְׁבַּעוּ שְׁבוּעָה
חֲמוּר' וְקִבְּלוּ עֲלֵיָּהֶם לְדִיָּן וְלִקְצִין גַּם הוּא הָיָה צְרִיף לְהַתְּנַהֵג עִמָּהֶם כְּרֵאוּי כִּי עַל הַקְּדָמָה
זוֹ קִבְּלוּ שְׁבוּעָה שֶׁאִין הַצְּבוּר מְקַבְּלִים עֲלֵיָּהֶם דִּיָּן וּמִנְּהִיג אֵלֶּא שִׁיְנַהִיג' דְּרָף יִשְׁרָה וְכוּ'
פֶּתְבוּ לוֹ בְּפֶתַב שֶׁשְׁלַחוּ לוֹ שֶׁיָּבֵא אֲלֵיָּהֶם שֶׁעֲיָנִיָּהֶם עָלָיו לְהַגִּיד לָהֶם דְּרָף יִשְׁרָה לֹא יִפְשְׁלוּ
כִּי וְהָיָה צָדֵק אֲזוֹר מִתְּנֵי כו' גַּם בְּכֶתֶב הַשְּׁנִית כְּתוּב שֶׁקִּבְּלוּ אוֹתוֹ עֲלֵיָּהֶם לְכָל דְּבָר
שֶׁבְּקֻדְשָׁה אִם כֹּן לֹא חָלָה הַשְּׁבוּעָה עֲלֵיָּהֶם אֵלֶּא שִׁיְהָא מִיִּישְׁרָם וּמִתְּנַהֵג עִמָּהֶם לַש"ש

בְּכָל עֲנִינֵיהֶם וְאוֹמְרִים שְׂיִבְרְרוּ הֵם בְּפָנָי ב"ד וּבְפָנָיו אִם יִרְצֶה לַעֲמֹד לְפָנֵיהֶם קֶצֶת דְּבָרִים אֵלּוּ שְׁאֲמְרוּ עָלָיו וַיְהִי פְטוּרִים מִן הַשְּׁבוּעוֹת לְדַעַת כּוֹלָם.

וְעַל כִּי לְפָנָי נֶאֱמְרוּ וְהוֹעֲדוּ עַל חֻכְם הַנּוֹזֵכִי שְׁתִּים אוֹ ג' מְדַבְּרִים אֵלּוּ חֲשִׁשְׁתִּי עַל הַשְּׂאָר וְאִין לִי פֶה לְהַשִּׁיב לְאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה וְלִמּוֹנָעִם מְלַקְחַת חֻכְם מִנ"ד לְדִיִּן אֵל' שְׂבַדְבְּרִי רִיצוּי חִילִיתִי פְּנֵיהֶם שְׁלֵא לְהוֹלִיף פְּעַת חֻכְם מִכָּאֵן גַּם עַל הַשְּׁבוּעוֹ' שְׂאוֹמֵר הַחֻכְם שְׁעֲשֵׂה הַתְּרָה שְׁבוּעוֹת כָּאֵלּוּ בְּפָנָי רַבִּים מִפִּי ת"ח אִינוּ נֶאֱמָן לֹאמֵר שְׁעֲשֵׂה הַתְּרָה שְׂצָרִיף שְׂיִהִי הַתְּרָה בְּפָרְסוֹם כְּמוֹ שְׂיִהִי הַשְּׁבוּעָה בְּפָרְסוֹם וְהִיא צָרִיף הַתְּרָה כְּמֵה פְּעָמִי שְׁנֹשְׁבַע וַיֵּשׁ גַּם כֵּן מִי שְׂסוֹבֵר שְׁשְׁבוּעוֹ' אֵלּוּ בְּפָנָי רַבִּים כְּמִי שְׁנֹשְׁבַע ע"ד רַבִּים שְׂאִין לוֹ הֵיטֵר אֵלֶּה לְמַצְוָה וְהֵאל יִתְבָּרֵךְ יִטַע בְּלִבֵּינוּ אֶהְבֵּתוֹ וְיִרְאֵתוֹ וְיִבְרַךְ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם אֲמֵן וְנֵאֵם הַמְּבִי"ט: שְׂאֵלֶּה צַב לְמַדְנֵנוּ רַבִּינוּ רְאוּבֵן שְׁנֹשְׂא לֵאָה וְכָתְבוּ בִּינֵיהֶם בְּכָלֵל תְּנַאי הַפְּתוּב' שְׂאֵם תְּפֹטֵר בְּלֵא זָרַע קִיָּמָא מִמֶּנּוּ יִפְרַע לְיִוְרְשִׁיָּה מִצַּד יִרְוֹשְׁתָם סָף יִדוּעַ וּבִהְיוֹתָה נְשׂוּאָה עַמּוֹ חִלְתָה חוֹלִי אֲרוּף שְׂאִין לוֹ קֶצֶבָה וְכֵן הַעִידוּ הַרוֹפְאִים וְכִרְאוֹת בַּעֲלָה שְׁנִמְשָׁכָה בְּחוֹלִי קִץ מְלִפְזוֹר עָלֶיהָ וְאָמַר לָהּ טְלִי פְתוּבְתִיף וְהִתְרַפְּאִי מִמֶּנָּה שְׂאִינִי יְכוֹל לְהוֹצִיא עָלֶיךָ עוֹד אַחַר שְׂאֵת חוֹלָה בְּחוֹלִי שְׂאִין לוֹ קֶצֶב' וְהַשִּׁיב' לוֹ אִינִי רוֹצֶה אֵלֶּה שְׂתִהִיָּה פְתוּבְתִי בְּמִקוּמָה עוֹמְדַת וְאַתָּה תִּפְזוֹר עָלַי וְכִנְגַד זֶה אֲנִי מְבַטֵּלֵת הַתְּנַאי שְׁעֲשִׂינוּ בְּכַתוּבָה מִצַּד הַיְרִוּשָׁה בְּטוֹל גְּמוּר מַעֲכָשׁוֹ וַיְהִי הַדְּבָר חוֹזֵר כְּדִין תוֹרָה שְׁהַבַּע' יוֹרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ וְקִנְיָן שְׁלֵם מוֹרָה עַל כָּל זֶה וְשְׁבוּעָה שְׁלֵא לַעֲרַעַר בְּבִיטוּל כָּל מִינֵי מוֹדְעוֹת שְׁבַעוּלָם וּבְכַפְסוּל כָּל עֵינֵיהֶם מַעֲכָשׁוֹ מִי אֲמַרִי כֵּן הוֹאִיל וְעַיְקָר הַדִּין שְׁהַבַּעַל יוֹרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ וְהוּא הַעֲמִידָה הַדְּבָר עַל דִּין תוֹרָה לְכֵן מֵה שְׁעֲשִׂת' עֲשׂוּי וְעוֹד שְׁעֲדִיִן לֹא זָכָה אָדָם בִּירְוֹשְׁתָה אַחַר שְׂהִיא בְּחַיִּים יְכוֹלָה הִיא לַעֲשׂוֹת בְּכָל תְּנַאי פְתוּבְתָה כָּל מֵה שְׂתִרְצָה אוֹ לֹא יוֹרֵינוּ רַבִּינוּ הַדִּין עִם מִי וְשִׁכְרוּ כְּפוּל וּמְכוּפָל מִן הַשְּׂמִים: תְּשׁוּבָה זֶה לִי כְּמֵה שְׁנִים שְׂכַתְבְּתִי פְּעָמִים אוֹ יוֹתֵר כִּי מֵה שְׂכַתְבֵּי הָרֵא"ש ז"ל שְׁלֵא הַשְּׁלִיטוֹ הָאִשָּׁה לְתַת חֵלֶק יוֹרְשִׁיָּה לְמִי שְׂתִרְצָ' זֶהוּ עַל תְּקִנַּת טוֹלִיטוּלָה עַל לְשׁוֹן הַתְּקִנָּה אֲבָל בַּתְּקִנּוֹת שְׁלָנוּ הַכְּוֹנָה הִיא לַעֲקוֹר קֶצֶת יְרוּשָׁת הַבַּעַל וְלְהַחֲזִירָה לְיִוְרְשִׁי הָאִשָּׁה כְּשִׂתְמוֹת בְּלֵא זָרַע וְהָרִי הִיא כְּשִׂאָר הַמּוֹרִישִׁים שְׂיִכּוּלִים לְתַת מְנַכְסִיָּהֶם לְמִי שְׂיִרְצוּ וְהַתְּנַאי הוּא עִם הַבַּעַל שְׂאֵעַפ"י שְׂהוּא מוֹחֲזֵק בְּנִכְסֵי צ"ב וַיֵּשׁ לוֹ זְכוּת בָּהֶם לְיִוְרְשָׁן וְלְהַשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם וְהֵם בְּאַחֲרִיּוּתוֹ הוּא מְתַחַיֵּב לְהַחֲזִיר לְיִוְרְשִׁיָּה חֵלֶק מֵהֵן כְּשִׂתְמוֹת בְּלִי זָרַע כִּי עַל תְּנַאי זֶה הַכְּנִיסְתָם הָאִשָּׁה וְכִמוֹ שְׂהֶאֱרַכְתִּי שָׁם וְלָכֵן יְכוֹלָה הִיא לְתַת מֵאוֹתוֹ חֵלֶק לְמִי שְׂתִרְצָה כ"ש לְבַעֲלָה כְּמוֹ שְׂכַתְבֵּי הַר' שְׁלֵמ' בַּר שְׁמַעוֹן בַּר צְמַח ז"ל בַּתְּשׁוּבַת צ"א שְׂהֶאֱשָׁה יְכוֹלָה לְמַחֵל לְבַעֲלָה מֵה שְׂהַתְּנָ' לְהַחֲזִיר לְיִוְרְשִׁיָּה כְּפִי הַתְּקִנָּה כִּי מִדִּין תוֹרָה הַבַּעַל הִיא יוֹרֵשׁ הַכָּל וְאֵעַפ"י שְׂהַתְּנָה בְּמַעַט סָבָה שְׂהִיא הַמַּחֲזִילָה יַחֲזוֹר הַדְּבָר לְדִין תוֹרָה שְׂהַבַּעַל יוֹרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ כְּנִרְאָה כִּי בְּאוֹתָהּ הַתְּקִנָּה לֹא הִיָּתָה הָאִשָּׁה יְכוֹלָה לְתַת חֵלֶק יוֹרְשִׁיָּה לְאַחֲרִים אֲבָל לְבַעֲלָה יְכוֹלָה כִּינֵן שְׂהוּא יוֹרֵשׁ שְׁלָה בַד"ת וְלְדִיִּן לְפִי תְּקִנּוֹתֵינוּ יְכוֹלָה לְתַת לְכָל מִי שְׂתִרְצָה וְכ"ש לְבַעֲלָה כְּמוֹ שְׂכַתְבְּתִי וְא"כ בַּנ"ד בְּלִי תְּנַאי רְפוּא' חִלְיָה הִיָּתָה יְכוֹלָה לְיִתֵּן לְבַעֲלָה מֵה שְׂהַתְּנָה לְתַת לְיִוְרְשִׁיָּה וְעַל חַיּוּב רְפוּאָתָה לֹא הִיָּתָה צְרִיכָה לְבַטֵּל תְּנַאי הַיְרִוּשָׁה כִּי בַּעֲלָה חַיּוּב בְּרְפוּאָתָה בְּחוֹלִי שְׂאִין לוֹ קֶצֶבָה לְדַעַת כָּל הַפּוֹסְקִים וְכַשִּׁישׁ לוֹ קֶצֶבָה יֵשׁ מִי שְׂסוֹבֵר שְׂאִינוּ חַיּוּב דְּלֹא הוּי דּוּמְיָא דְּמִזְנוֹת שְׂאִין לָהֶם קֶצֶבָה שְׁוֵה לְאִלְמָנָה שְׂאִין חַיּוּבִי הַיְוֹרְשִׁים בְּרְפוּאָה שְׂיֵשׁ לָהּ קֶצֶבָה אֲבָל רֹב הַפּוֹסְקִים וְהַרְמַב"ם ז"ל סוֹבְרִי כִּי בְּאִשְׁתַּי אִישׁ אִין חִילּוּק בֵּין יֵשׁ קֶצֶבָה אוֹ לֹא וְנֵאֵם כֵּן

בגדון דיין בעלה הנה חייב בכל מין רפואת' אפי' ביש לה קצבה כ"ש אין לה קצבה ואיך
עלה בלב בעלה של זו לומר לה טלי כתובתיה והתרפאי ממנה שאת חול' חולי שאין לו
קצבה אם הנה אומר שאת חולה חולי שיש לו קצבה הנה לו איזה טעם לומר שלא הנה
רוצה לרפאתה עד שתבטל התנאי כי יש איזה פוסק שסובר פן אבל פשאין קצבה לא
הנה לו שום טענה עליה כי חייב הנה לכולי עלמ' לרפאתה וקרוב הדבר לומר כי מה
שכתלה לו על התנאי ירשת יורשיה לא יעלה ביד' כי הוא בטעות כי חשבה שהנה יכול
למנוע ממנ' רפואת' אלא אם פן הנה הענין שידע' או הודיעו לה שבדין לא הנה יכול
למנוע רפואתה אלא שהוא הנה פילי עמה ולא הנה מספיק לה פל צרכי רפואתה וכדי
שירחיב לבו לפזר עתה פל הצורך לרפואתה בטלה לו חלק יורשיה בכתובתה ואם לא
הנה פה תוכל לטעון שהנה בטעות ולא יועיל לבעלה מה שעשתה עד שתחזור ותבטל
התנאי ברצון נפשה ותתן אותו החלק לבעלה בקנין גמור וכו' גאם המבי"ט: שאלה צג
ראובן פתח חלון לחצר הגוי שהיתה מושפרת לישראל ולא הקפיד הגוי או לא ראהו
ואחר פה קנה שמעון החצר מן הגוי ואמר לראובן שישתום חלונו שמזיק הניזק ראהו
וראו' טוען שפבר החזיק בעוד שהנה החצר של הגוי הדין עם מי אי הני שמעון במקום
גוי ובגוי עצמו אי תלי טעמא בתחלת דינא דהיינו דלא מצי למחוי וכו' והשתא דדיניניהם
מצי למחות מהניא חזקה או דילמא לא תלי טעמא אלא בסוף דינא שיכול הוא לסתום
פל שעה שירצה והשתא נמי פה הוא דיניהם דאין חזקה להניזק ראהו ואע"ג דלא מיקח
אין חזקתו חזקה וא"כ ישראל נמי דאתי מתמתני' יכול לסתום וכו': תשובה שאלת חכם
חצי תשובה ושאלתה היא תשובה שלמה שהשיב הרא"ש ז"ל פלל י"ח והביאה הטור
סי' קנ"ב שהקונה מן הגוי יכול למחות שפא מפח הגוי ותשובת גאון בצדה הפה שאסור
לקונה למחות אלא שידונו בדין ישראל פינו שיש לו חזקה נהרי שני צדדי שאלתה
פשוטים למר פדאית ליה ולמר פדאית ליה ולא הנה לה לשאול אלו ראית התשובות
אלא כמי תפסוק הלכה למעשה וכיון שיש בזה האי פלוגתא דרב רבמא מי שפא לתבוע
את חבירו שישתום הוא פמוציא מחבירו ועליו הראיה ובעל החלון הפתוח יכול לומר
קים לי בסברת הגאון ואסור לה למחות בי ולסתום חלוני שהחזקתי בה כמה שנים וגם
זה פשוט ומה שאחדש לה בתשובתי זאת הוא שני דברים שאינם מבוררים פל פה
בפוסקים האח' פי אפי' לדעת הרא"ש שיכול לסתום חלונו היינו שיכול לבנות בפני
החלון ולהאפיל עליו האורה אבל פל עוד שאינו בונה נגד חלונו תוף ד' אמות אינו יכול
(למחות) בו ולומר תסתן החלון פי גם שהוא בא מפח הגוי עצמו אינו יכול למחות בו
שיסתן שהרי דיניהם יכול פל אדם לפתוח חלון לחצר חבירו הגוי (לחה"י) או ישראל
לחצר הגוי ואין הגוי יכול למחות בו שלא יפתח אלא שיכול לבנות פנגד חלונו פשירצה
וכמו שכת' הרא"ש ז"ל באות' תשוב' אלא פל א' הוא פות' לרשו' חבירו וכשרוצה חבירו
סותם את אורו בפניו וכלומר שבונה נגד חלונו שאם יוכל מיד פשפותח לסותמו א"כ
אינו יכול לפתוח והו' כת' פל א' הוא פותח לרשו' חבירו והמרדכי פ' חזקת הביא תשובת
גאון וכתב ודיניהם לא הנה הגוי יכול לסותם אף אם רצה לבנות בונה הרי בפל שפל
עוד שאינו בונה אין יכול למחות בו שישתום כ"ש הישראל הבא מפח הגוי לדעת הרא"ש
שאינו יכול למחוי במחזיק הראשון שישתום אלא אם הוא מקום שיוכל לבנות יבנה אפי'
תוף ד' אמות מן החלון ובעוד שאינו בונה אינו יכול למחות בו שישתום וכ"ת פתב

בשאלה שאמר לראובן שיסתום חלונו שמזיק לו בהיזק ראיה ובסוף השאלה כתבת
וא"כ ישראל נמי דאתי מחמתיה יכול לסתום ולפי מה שכתבתי אפי' להרא"ש שסוב'
שאין לו חזקה בחלון היינו שיוכל לבנות כמו שהיה יכול לבנות לא שיסתן' החלון בעוד
שאינו בונה וא"כ בנדון דידן לכ"ע אין יכול מי שקנה החצר של גוי למחות בבעל החלון
שיסתמו אלא שיוכל לדעת הרא"ש לבנו' תוך ד' אמות ולהאפיל עליו ובעוד שאינו בונה
או שאין לו מקום לבנות שהמקום הוא חצר הצריכה לו להיות חצר אינו חייב בעל החלון
לסתום אף אם ינדמן לו לקונה מן הגוי לבנות בית אצל פותל החלון שאז אין לחלון שום
אורה נראה לי שיוכל למחות בבעל החלון שיסתמן' פדי שלא ישקיף ונראה כל מה
שמשתמשים בבית כי פשהית' חצר פינו שהיה נהנה באויר החצר לאוני' ביתו מן החלון
לא היה יכול למחות שיסתום אכל עתה שאינו נהנה מן האויר שהחלון נשאר בתוך הבית
יוכל למחות בו שיסתן' ואם בגן החצר אינו מגיע עד החלון שהחלון גבוה אינו יכול
למחות שיסתום החלון אלא א"כ יבנה הבית בגן גבוה או יבנה עליה על הבית שבנה
כל זה לדעת הרא"ש ז"ל אבל לדעת הגאון דיוכל בעל החלון לומר קים לי פנותיה והקונה
הגוי מוציא מחבירו אינו יכול בשום גונן לא להאפיל תוך ד' אמות וכ"ש שלא יוכל
למחות שיסתום ואפילו לדעת הרא"ש יש תנאי ידוע בדין זה כמו שהביא הרשב"א סימן
י"ו בתשובות המיוחסות להרמב"ן ז"ל והן להרשב"א ז"ל והוא דנוקא שהוא ידוע שקדם
חצרו של גוי לפתיחת החלון של ישראל זה שבא מפת חזקה שהחזיק בשל גוי כמו אם
היה מחזיק מישאל אלא שהגוי יכול לסתום והוא בא מחמת הגוי אבל כשאין ידוע מי
קדם הדין עם ישראל בעל החלון שאני אומר שחלוננו קדמה לחצירו של זה נראה לשואל
דין א' בפרט אם הוא חכ' כמוה ומסתמא יש לה ספרים המצויים בידי כל אדם שהם
מדפוס ובזול שיחפש קודם שישאל אם ימצא אותו דין פשוט בפוסקים וכשלא ימצא או
יסתפק וישאל לגדול ממנו והרי דין זה היה פשוט בטור חושן משפט למר פדאית ליה
ולמר פדאית ליה ובספרים אחרים כמו שכתבתי למעלה ואם לא יהיה לה מקום לשואל
אלא למי מקדושי' תפנה אם להרא"ש או לגאון או לבעל העיטור שכתב ג"כ בסברת
הגאון ומרבה ספרים מרבה חכמה ואפ' שאני כותב שהדין היה פשוט אפי' הכי חדשתי
גבי דעת הרא"ש ענין החלון מסתימ' לבגן כמו שכתוב למעלה וגם לי היה חדוש שלא
דייקתי בזה פעמים אחרות שבא לידי ענין חלון הפתוח לחצר הגוי ומה שכתב הרשב"א
ז"ל מענין הקדימה כי אפי' לדעת הרא"ש יש צדדין שאינו חייב לסתום גם לשון שאלתך
אינו מבואר והאדם ניפר בקולמוסו ר"ל בלשון שכתוב בקולמוסו ותן לחכם ויחכם עוד
והנני מוכן להשיב על כל שאלותיך כפי מה שיורוני מן השמים אם יגזור ה' בסיים וסיים
וטובה לה ולכל בני ביתך ובני קהלה ולכל ישראל נאם המבי"ט: שאלה צד ראובן שהיה
לו שטר חוב על שמעון מסוף מה והלה שמעון למדינת הים וננדמנו נכסים משמעון בידי
לוי ובא ראובן ועפכם מפני החוב אשר על שמעון ויהודה בשמעון שבאו נכסי' משמעון
לידי לוי הוציא שטר חוב שהיה לו על שמעון מסוף מה מוקדם על ש"ח ראובן וראובן
טוען שאף שש"ח יהודה מוקדם משטר חוב שלו עכ"ז הנכסים מטלטלים הם ומטלטלים
אין להם קדימ' זאת ועוד טוען ראובן שאף שש"ח יהודה הוא מוקדם עכ"ז זמן הפרעון
שלו הוא מאוחר לפרעון של ראובן והוא הוא הזוכה בנכסים ולא יהודה שעדיין לא הגיע
זמן הפרעון שלו כאמו' ועוד טוען ראובן ואומ' שהואיל וזמן הפרעון מהש"ח שלו הוא

קודם לפרעון מהש"ח של יהודה לפחות יהיו שניהם שונים לפרעון ליקח כל א' מהנכסים כפי ערך החוב וזה ינפה מפני קדימת זמן פתיב' הש"ח וזה ינפה מפני קדימ' זמן הפרעון ולמדנו רבינו הדין מכל הפרטים האלה ולה תהיה צדקה: תשובה אם הנכסים של שמעון שהם ביד לוי נתנו אחר שנכתבו השתי חובות על שמעון אין שום קדימה ליהודה על ש"ח של ראובן כמו שכתוב בשניהם דקנאי ודאקני וכל הקודם לגבות זכה ואפילו הוא אחרון וכמו שכתב הרמב"ם פ"ב ובח"מ סימן ק"ד ואם לא תפס שום א' מהם ובאים לגבות פאחת ואין בנכסים כדי שיגבה כל א' חובו חולקין הנכסים ביניהם בשונה עד שיפרע כל א' מחובו פדעת הרי"ף והרמב"ם ז"ל פ"ב ואם הגיע זמן פרעון המאןחר קודם זמן פרעון המוקדם כתב הרשב"א ז"ל בתשובה אלף קי"א דאם אמר בעל חוב שני פיון שהגיע זמן חובי גובה אני את שלי ולכי מטי זמן גוביינא טורפת ליה מינאי שהדין עמו והטעם לפי שהב"ח מוקדם אין לו כלום בנכסי לנה עד דמטי זמן גוביינא דיליה דהא קי"ל מפאן ולהבא הוא גובה הילכף כל זמן שלא הגיע זמן חובו אותו מאןחר והגיע זמנו טורף אותו בחובו ותדע דהא איבעי מריה דארע' לזבוגי עד שלא הגיע זמנו של בעל חוב מצי לזבוגי ולא מצי ב"ח לעכב וכו' ומה שכתב בח"מ בתחילת סימן ק"ד שכל מי שקדם זמן קנין של שטרן קודם הוא לגבות אפי' אם הגיע זמן הפרעון של המאןחר וכו' היינו לכשיגיע זמנו אז יגבה מן הלנה או מן הלוקח או מזה המאןחר אם גבה קודם אבל בנ"ד ששניהם שונים בשעבוד פיון שהגי' זמנו של מאןחר יגבה הוא כדאמרין ואפילו הכי נ"ל דב"ד אין מגבין למאןחר אלא כפי מה שיראה בעיניהם שלא יבא להפסיד הב"ח (פקודתי) המוקדם וכמ"ש הרשב"א בסוף תשובה זו שאם המאןחר אינו מן העיר והגבוהו מטלטלי דאפשר דבכי האי המוקד' מעכב שאם נגבה לו מטלטלין אלו יוליק' עמו ונמצא המוקדם מפסיד לכשיגיע זמנו ע"כ והכא נמי פיון שיש זכות למוקדם באלו המטלטלי' לכשיגיע זמנו לא יפקיעו ב"ד זכותו להגבות עתה למאןחר כל חובו ולא ימצא המוקדם אח"כ ממה לגבות ואפי' הנה זמנם שנה פי דין לנה ולנה ואח"כ קנה או לנה משנים ביום א' הכל שנה לענין גבייה ואם בנ"ד הנכסים שהם ביד לוי משמעון נקנו קודם שלנה שמעון מראובן אחר שלנה מיהודה ונשתעבדו הנכסים לו לבדו אפי' הכי אם תפס המאןחר אין מוציאין מידו שפבר פשט המנהג משום תקנת השוק שלא לטרוף מטלטלין מן הלקוחות כמ"ש בח"מ סי' ס' אבל אם הם עדיין ביד הלנה או ביד אחר פנודון דידן שלא לקח' ולא גבאם אחר בעל חוב המוקדם קודם פי לו נשתעבדו ולא למאןחר ולכן אין ב"ד מגבין מטלטלין אלו למאןחר' אפילו שקדם זמנו לזמן המוקדם נאם המבי"ט: שאלה צה יורינו מורינו הרב נר"ו מי שצדר בנזיר בלשון לעז וזה לשונו י"ו דיסיבו נזירות שמשון בר מנוח בעל דלילה מי שעקר דלתות ענה מי שנקרו פלשתים את עיניו די נון דיזיר תפלה אין איל ב"ה קי פלו' דיגירי: תשובה משמעות לשון זה הוא אם אותו פלו' הוא ידוע כפר שמתפלל בבית הכנסת פלו' אינו יכול להתפלל באותו ב"ה אפי' בזמן שאין אותו פלו' מתפלל שם אלא אם עקר אותו פלו' את עצמו מלהיות מתפלל בקבע באותו בית הכנסת ויכול להתפלל בכל בית הכנסת אחר שירצה אפי' שאותו פלוני מתפלל אז באותו בית הכנסת פיון שאינו דרך קבע פי אף על פי שאמר אין איל ב"ה קי פלוני דיגירי אין הפנונה אלא במקום שיאמר תפלה בקבע וכיון שהוא קבוע בבית הכנסת א' ידוע על אותו ב"ה הוא שצדר וכן על אחר שיקבע עצמו הוא שפיון שאמ' דיגירי ולא

אמר דניזי היתה הפנונה בכל ב"ה שיהיה הוא קבוע לתפלה ולא נאמר שיהיה הנדר בכל ב"ה שיתפלל פלוני אפילו דרך עראי שאם פן יהיה הנודר אסור להתפלל בכל הבתי פנסיות שבעיר כי על הסתם דרך עראי יזמן לפלוני להתפלל תפלת עראי היום פאן ומחר בב"ה אחר ופשיטא שלא היתה פנונתו לאסור עצמו מלהתפלל בשום בית הפנסות ומה שהוציא הנדר בלשון שבועה אין אנחנו סומכים על מי שפוסק פן אלא אם פן בצירוף טעם אח' ש'מצ' באותו נדר ובנ"ד לא מצינו טעם אחר נאם המבי"ט: שאלה צו לקהל קדוש אשפנזים יצ"ו: אלה הם ראשי פרקי הספמות אשר נעשו בקהל אשפנזים מצפ' תוב"ב על פי הממונים וקצת חכמים וקצת יחידים לזמן חמשים שנה מתחילים מי"ב יום לשבט שנת השל"ו ליצירה: א הספימו שההספמות הראשונות אשר עשו בק"ק הנז' בשנת השכ"ה ליצירה לזמן עשר שני' תקיימו עד זמן חמשים שנה בכללו ובפרטות: ב ועתה מחדש הספימו והוספו על הראשונות שכל א' מיחיד הק"ק הנז' כשיקראו אותו לקרוא בתורה מלבד הקנפה שנותן חייב לעשות נדבה מה שהיה נהוג לנדר: ג עוד הספימו שלא יכתוב שום יחיד מהק"ק הנזכר לחוצה לארץ שום דבר שיגיע הפסד לק"ק ולא יכתוב לשום נברא שישלח מעות לשיבה או עניים ואם ישלחו לאיזה יחיד איזה מעות לחלק חייב אותו יחיד לתת אותן המעות ליד גבאי הק"ק הנז': ד עוד הספימו שלא לתת הספקה לשום בעל תורה רק אם יבא ללמוד לבית הפנס' ואם ישלחו מחוץ איזה מעות ויכתבו בפ' שיתנום לפלוני הספימו שלא ליתן לו מאומה רק אם יבא ללמוד בבית הפנסות: ה עוד הספימו שלא יצא שום יחיד מהק"ק הנזכר להתפלל חוץ לבית הפנס' ולא יקבע מקום לתפל' שום זמנים מהזמנים בשנה או לפחות בכל יום שבת חייב פל א' לבא להתפלל בבית הפנסות: ו עוד הספימו שלא יעשה שום אחד נדבה ביד שום נברא ולא לצנועים ואם איזה ספרד או אשפנזי יבא מחוץ וידור ביד פלו' שישלחם כפי רצונו חייב אותו פלו' לתת אותם המעות ביד הגבאים: ז עוד הספימו הרב שיגזור על תלמידו שלא יחתום באיזו הספמה מפל אלו הנ"ל שהתלמיד שהוא חייב לחתום: ח עוד הספימו שכל מי שיקחתם יחתום ואם איזה יחיד או יחידים לא ירצה לחתום שירדפו ויכריחו ויענישו אותם בין בגופם בין בממונם בכל מיני רדיפה: ט ואם איזה חכם או חכמים מחכמי העיר יקום וינגד ויעזור למי שלא ירצה לחתום דבריו יהיו בטלים ומבוטלים פחרס הנשבר וכדבר שאין בו ממש: י והספימו שאם החכמים והק"ק יצ"ו של העיר ינגדו ויעזרו למי שלא יחתום שיפרישו קהלם מהקהלות קדושות מהצדקות ומהקאריפסיריאש וכל הנ"ל קבלו עליהם ועל זרעם בחרם חזק ואמיץ וגזרו בחומרות והאריכו בהם אשר לא ניתנו להפכת.

יורינו רבינו אם חייבים הקהל לקיימם. תשובה ענין עשיית ההספמות הנזכ' פתוב שנעשו על פי הממונים וקצת חכמי' וקצת יחידים הקהל לזמן נ' שנה וכו' אף על פי שיהיו הממוני' נמנמי' על פי רוב הקהל אין להם רשות להספי' הספמות כי אם מדעת רוב הקהל אלא א"כ נתנו להם רוב הקהל רשות בפירוש לעשות הספמות כי עתה לא נעשו ע"פ רוב הקהל והחכמים כי אם בקצתם ובפרט הספמות הנעשות לנ' שנה שהן לבניהם ובני בניהם צריך שיקבלום כולם פל א' עליו ועל זרעו פשבועת בני בנימין הספמה ראשונה שההספמות שהספימו בשנת השכ"ה שיהיו קיימות עד נ' שנה בכלל ופרט ע"כ לא פתבו מה הן ההספמות שנעשו אז לחקור עליהן אם הם בדין או לאו.

הספמה ב' שיעשו נדבה פשיעלו לתורה מה שנהגו לנדור ע"כ הספמה זו אין לה קיום אפי' לשנה א' כל שכן לג' שנה פי ה' מוריש ומעשיר זה ישפיל וזה ירים ולפעמים יוסיף על המנהג ולפעמי' יחסר כפי מסת ונדבת יד כל א' פן יעשה וגם כי לא יפול בו שינוי רש ועושר אולי נתן במקום אחר לצדקה הראויה יותר או לחיזוק תלמוד תורה וכיוצא בזה ולא יוכל לידור עתה כמנהג ויהיה נתפס ח"ו בעונש הפתוב בהספמות.

הספמה ג' שלא יכתבו לחוצה לארץ דבר שיהיה הפסד לקהל ולא יכתבו שישלחו ליישיבה או לעניים ואם ישלחו ליד שום אדם לחלק מעות יתנם ליד גבאי הצדקה ע"כ גם זו ההספמה רוב חלקי' שלא פדין למה לא יכתבו שישלחו ליישיבה או לעניים ואולי ישלחו ליד גבאי הצדקה ואם ישלחו ליד יחיד שישלח למה יעבור על דעת הנותן והשולח שיחלק הוא ויתנם לגבאי הקהל.

הספמה ד' שלא לתת הספקה למי שלא ילמוד בבית הפנסת גם שיכתבו המתנדבים שיתנו לפלו' לא יתנו לו אם לא יבא ללמוד בב"ה ע"כ. גם הספמה זו שלא פדין אם יש לו מקום מוכן ובית המדרש שקדושתו גדולה מקדושת בית הפנסת למה לא יתנו לו הספקה כ"ש אם יכתבו בפ' שיתנו לפלו' אם לא יתנו לו מפני שאינו לומד בבית הפנס' גזלת העני בבתיהם וגם הם עוברים על דעת הבעלים הספמה ה' שלא יצא שום יחיד וכו' הספמה זו לא נפלאה היא לא רחוקה פשאר ההספמות הרחוקות הספמה ו' שלא לידור שום נדבה ביד פלו' ואם אחר חוץ מן הקהל יתנדב ביד פלו' שיתנם לגזבר ע"כ גם הספמה זו שלא פדין כי לפעמים רוצה אדם להתנדב ביד פלו' שיודע שאותו פלו' יתנם לעני הגון או צנוע שלא יקבל משום אדם כי אם מיד אותו פלו' ומיד הגבאי לא יקבל ונמצא העני או הצנוע קרח מכאן ומכאן וגם עוברים על דעת בעל המעות הספמה ז' שאע"פ שהרב יצוה על תלמידיו וכו' גם בזה הפליגו לעבן' על דין תורה שמור' רבו וצינוי כמורא וצינוי שמים כ"ש בהספמה שלא פדין כי בלא ציווי הרב לא יוכל לחתום הספמה ח' מי שלא ירצה לחתום שירדפו אותו בכל מיני רדיפות וכו' הורו בהספמה זו כי פונתם לכבוד עצמם שיתקיימו דבריהם בהטלת אימה זו על הצבור בכל מין רדיפה להרוג את הרוצח בשוגג הספמה ט' שאם שום חכם מחכמי העיר יעזור למי שלא ירצה לחתום שיהיו וכו' לא די מה שמסכימים על בני קהלים שלא פדין אלא ג"כ מסכימים שיבטלו דברי חכמי העיר העוזרים למי שלא יחתום ודבריהם הם הבטלי' קמא קמא בטיל וחס ליה לירא חטא ה"ר יהודה אבמין שיחתום ויחזיק בהספמות אלו וחס להו לפהנים הפשרים שבקהל יצ"ו ולבני סגני לוי' ולבני החכם מנדילא ובעלי מעש' וש"ט שבקהל שיחתמו הספמות אלו שהן שלא פדין הספמה י' שאם חכמי העיר ינגדו על הספמותיהם שיתחלקו מן הקהלות וכו' אימה יתירה הטילו על הקהלות שלא לש"ש ואני בטוח ברובם שהם אנשי אמת שלא יעמידו דברי הספמות אלו אחר שידעו שהן שלא פדין כי הממונים של הקהל שלהם שהם ראשי המסכימים הם בחורים ולא נכנס עדיין פל' יראת ה' בלבם וכוננתם להתפד ושרא להו מרייהו לקצת החכמים שנטו ונתפתו לעצת נערים שבנינם היא סתירה ותקנתם קלקול ונגד זקניהם פבוד ולאהבת האמת והשלום אולי יתקנו ההספמות כפי הדין לרצון כל הקהל והנ"ל פתבתי וחתמתי המבי"ט: שאלה צו ראובן שבא לעיר והביא עמו י"ב לוחות ג' אמילוטיש ומכר ט' לוחות מהם לשלשה סוחרים ושלחו הי"ב לוחות הנזכ' לויניציאיי השלשה לוחות לחשבון ראובן

המוכר והט' לוחות לקשבון הקונים הנז' אחר ב' חדשים פאו לו לראובן המוכר הנז' ב' לוחות אחרות ומכר אותם ללוי אלו השני לוחות עם הג' לוחות שהלכו לקשבוננו באופן שמכר ללוי ה' לוחות ב' שהיו פה והג' בדרך ומכר אותם בהקפה לשני שנים ואלו הב' לוחות ראה אותם לוי פה ועל אלו הב' לוחות נגמר מכר התמשה לוחות ואלו הב' לוחות שהיו פה היו יותר גרועו' מאותם הג' שהיו בדרך ויניציאה אם בקומאש' אם שהיו כפולות שאינם שוות ואם היו גרועות נגמר המכר עתה שלחו משם פי הגאמילוטי לא היו נמצאים למכר פי היו בתכלי' הרוע טוען לוי אני לא ראיתי השלשה לוחות פי היו בד' כשקניתיים אמנם חבירי ראו מה שקנו ובאלו השלשה לוחות יש בהם יותר מפדי הונאה וראובן משיב אם לא ראית הג' ראית אלו הב' לוחות שהיו גרועות הרבה ועל אלו הלוחות נגמר המכר עם היוותם גרועות וביום שקנה אותן מכרם מיד ואם אינם נמצאים שם למכר אינו מפני גרועותן רק שאינם נמצאים קונים וכן היא דרךן של סחורות ועוד פי כשקניתי אמרת לי שהיית סומך על מה שראו הג' סוחרים שקנו הט' לוחות שראו קצת מהם ואתה סמכת עליהם וטוען לוי עוד פי אחר כמה ימים הביא ראובן מאלו הלוחו' עצמן ושם ברינו עשרי' למאה ועכ"ז הנה יותר בזול הרבה ממה שמכר לו משיב ראובן שלא הנה מאותו המין פי אם גרועים הרבה כאשר יעיד יגיד השליש בינינו הר' יעקב ששון שעל ידו נמכרו זאת ועוד פי הנצרכתי למעות ולחזור לביתי ולא דקדקתי במכירת' ועוד פי הסחורות מנהגן ליגד ולעלות כפי הצורך וכפי הסוחרים ולכן אין ראיה ממה שמכרתי ועוד פי מה שמכרתי לה הנה בהקפה לשתי שנים ומנהג הסוחרים שעולים השער כשמוכרים בהקפה ואין לה עלי דין אונאה על הכל יורינו מורינו ורבינו הדין עם מי ושכרו כפול ומכופל מן השמים: תשובה אם לוי שקנה הב' לוחות ידע שהיו גרועות מהג' ושהנה בהן אונא' ועכ"ז קנאן עם הג' אינו יכול לתבוע טענת אונאה על הג' שאם הב' שראה אותם היו גרועות מן הג' שלא ראן הרי נתרצה לקנות כולן אפי' שהנה בהן שיעור אונאה שאם בשלשה אומרים שיש בהן אונאה כל שכן בשנים שהיו גרועות מהן ונהנה ליה כאלו התנה אפילו על האונאה כמו שאמר יודע אני שאינו שנה כל כך על מנת שאין לה עלי אונאה ואם יאמר לוי שאף על פי שידע שהיו אלו השנים גרועות מן השלשה שחשב שיהיו שוות מה שקצב בהן עם ראובן ושאם הנה שום אונאה באלו השנים הגרועות וכ"ש בג' שהיו טובות מאלו הב' ושענתה שכתבו לו משם שהיו גרועות ושהנה בהן אונאה הוא תובע אונאתו הוא צריך להביא ראיה מן הסגרים שראו הב' שהנה בהן אונאה ואף על פי שהנה אונאה בהן אולי בג' שהיו טובות יותר לא הנה בהן אונאה ונראה לי שאין דרך ללוי להביא ראיה על זה פי אם בזמן שקנה השנים היו שם סגרים ולא הראה להם הרי מוחל על האונאה של אלו הב' וכ"ש על אונאה של הג' שהיו טובות מאלו גם נראה כפי שמחל אונאת אלו השנים כשמצא למוכרם מיד וכיון שידע שהאחרות היו טובות מאלו השתי' כ"ש שמחל עליהן במכירת אלו וגם במכירת חפצים על משפון או של לנה אין לה אלא מקומו ושעתו וכמו כן לענין אונאה משערים לפי מה ששנה במקום זה שהנה הקנין ובשעתו שאם עבר זמן מה שלא נמצא סגר אין משערין אלא לפי זמן הקנין וזה לוי קנה הג' לוחות שהיו בדרך ויניציאה עם אלו הב' שהיו פה לפי מה שהיו שונים פה בזמן זה לא כפי מה שהם שונים בינינו אחר כמה זמן ואחר שלא נתברר שהנה אונאה במקום הקניה אין בהן שום טענת

אונאה כי מה שלא נמפרו הלוחות בויניציאה אולי שלא היה שם שום סוחר להם באותם הימים או שהוולושם והנה האחרים שקנו הנז' לא נשמע שתבעו שום אונאה ואם לא היתה אונאה בט' גם באלו הג' לא היתה אונאה.

גם בהשערת האונאה בנ"ד שקנה לזמן ב' שנים היה צריך לשער האונאה כפי מה שנמפר במקו' הקנין באשראי לב' שנים שאפ'י' שלא היתה שנה הסחורה במעות בעין פי אם ה' ומכרה בששה או יותר שיש בה אונאה אין בה אונאה אם הוא ידוע כי מי שיקנה סחורה לזמן ב' שנים אעפ"י שידע שאינה שנה אלא ה' קונה אותה בששה פדי למכרה בה' ולהסתחר במעות זמן שתי שנים והנה ליה כמו שהתנה עם המוכר אני יודע שאינה שנה כל כך על מנת שאין לה עלי אונאה ואם פן אין פאן שום טענת אונאה וגם על טענת לוי שמכר ראובן סחורה כמו זאת בזול ממה שמכר לו ועם כל זה הרויח בה כ' לק' אינה טענה פי אולי אחר כך הונלה אותה הסחורה במקום שהביאה משם והיה יכול ראובן להרויח בה במקום שמכרה וגם תשובת ראוב' לטענה זו מספקת לסתור טענת לוי כמו שכתוב בשאלה סוף דבר שאין פאן שום תביעת אונאה נאם המבי"ט: שאלה צח אשה שנשאת ויצא עליה שטר חוב מהו הדין: תשובה כל הפוסקים הסכימו שאשה שהיתה עליה מלוה בשטר ונשאת שב"ח גובה מנדוניתה שהכניסה לבעל' בין שהכניסה לו מעות או קרקע או מטלטלין אם כתוב מטלטלי אגב מקרקעי ואפ'י' פלו או נכסיו נדונייתה או נתאפל המעות חייב בעלה לשלם מנכסיו שאחריות כל הנדוניא עליו שהכל הנה משועבד למלוה קודם שנשאה וכל מה שיפרעו למלו' יפחתו (מעשר) [מנכסי] נדונית' ואם ישאר לה איז' דבר מנדונית' יהיה התוספת לפי הערך ואם לו ישאר שום דבר תשאר עם בעלה בכתובת מנה או מאתים ואף במלוה על פה כתבו רשב"ם ור"ח והרמ"ה שגובה ממנו כמו שכתב באבן העזר סי' צ"א אבל רב אלפס כתב בסברא ראשונה וכן כתב א"א ז"ל עד כאן והרמב"ם ז"ל כתב סוף פ' כ"א מהלכות מלוה דאינו גובה במלוה ע"פ אבל אם המעות בעין גובה מהם מה שכתבתי פלו או נכסיו הוא כשהוא חייב באחריותם הם פחתו פחתו לו שלא כמנהג המסתערבי' פי אפילו פלה אם עושה מעין מלאכתו אינו חייב הוא בתשלומו וכן כשנכסיו מכל וכל הוא חייב באחריותו ואם מכר בנכסי נדוני' אשתו חייב לחזור ולקנות לה שלא היה לו רשות למכור והם באחריותו ואם היו מעות שהכניס' לו אעפ"י שיכול לשאת ולתת בהם הוא חייב באחריותם והרמב"ם והרא"ש ז"ל בתשובות פולם כתבו שמה שלותה קודם בשטר יפרע הבעל מנדוניתה המבי"ט: שאלה צט יצאתי לישע יתומי ר' יעקב תיבה נ"ע על בית שהי' מוחזק בה זה שלשים שנה והורישו לבניו וכתב בצנאתו שיתנו לאשתו מ"ט ולבנותיה הב"ה והבתים הקטנים שקניתי מן המאעלם ע"כ ונמצא בתוך כתביו אחרי מותו כתב א' שהקדי' המעל' אותם הבתים לבית הפנסת מאיור הקדש גמור וחומורות רבות על ההקדש שלא יוכלו למכור ולא למשפן אלא שיהיו קדש גמור לה' עד עולם ושמנה גזבר וממונה עליהן את כר' יעקב תיבה הנזכר וזה הכתב גנבה מביתו א' מהנכנסים והיוצאים בביתו ומסרה ביד הקהל יצ"ו והם תובעים הבתים הנז' מיד היתומות שנשאת כפר הא' מהן ונתנו לה בית א' מאותן הב' בתי' כמו שכתוב בצואה ואני חושב כי אין להם יכולת להוציא בדין תורה מתחת יד היתומות פי גם שהכתב של הקדש נעשה בחנומרות גדולות כמו שגזכר הוא ידוע כי לא זכו בה עדיין הקהל הנז' יצ"ו ולא התזיקו בה מעול' לשלא יוכל להשאל על

הקדשו כי אפי' שהכתיב המעלם הפתב ההוא של הקדש בחומרות גדולות פינון שלא מסרה ביד הקהל הנה יכול להשאל עליו אפי' שבאמיר' לבד היתה קדש כ"ש בכתיבה בפני עדים.

עוד אני אומר כי אפי' שאלה לא הנה צריך פינון שהפתב נשארה בביתו ובמותו אפשר שהנה חושב בעצמו שהנה הפתב בידו ושלא יחול ההקדש אלא אחר שימסור הפתב ביד הגזברי הקהל וכמ"ש ספ"ק דמציע' אומר ר' ירמיה אומר רב סמפון היוצא מתחת יד מלנה כו' אינו אלא כמצח' דא"ל ספר' אתרמי ליה וסב' אם יבא ב"ח לפרעיני ושם אין שטרי בדי ואם לא הנה שובר מוכן לא יפרע כלו' כמו שפי' רש"י ז"ל שם הכ' נמי בנ"ד אעפ"י שגכת' שט' על הבי' שהקדי' פינון שלקח' בידו עדי' לא חל ההק' עד שימסרנו' ביד הגזברי' אלא שמצא עתה סופר ועדים לחתום בה ושהנה בידו להכשירה לתתה בידם ומאז יחול ההקדש ואפילו דבאמירה בעלמא הויה הקדש כמסירה להדיוט וכבר אמ' בשעת הכתיבה שהנה מקדיש אותה פינון שרצה לכתוב כת' ולהניח' בידו מגלה בדעתו כי מה שאמר שהנה מקדיש הנה כדי שיכתבו דבריו וינתן הפתב בידו לכשירצה למסרה אז יחול ההקדש לא שהנה קדש באמירה זו שפתב כי לא אמר אלא כדי שיכתב ומהנה בידו ואפילו שפתוב בה שהקדיש הבית מעכשיו הקדש גמור כל זה הוא אחר שימסור הפתב כי מאז נקנ' עכשיו בשעת מסירה ויותר טוב וחזק הנה להקד' אם הנה אומר בפני העדים הווי עלי עדים שאני מקדיש בית זו הקדש גמור מעכשיו כי אמירתו זו היא כמסירה להדיוט או הנה אומר ומכתיב ומוסר אבל האמירה שאמר שיכתבו כל אלו החזיקים והחומרות ונתנו הפתב בידו נראה כי דעתו הוא שלא יחול ההקדש עד שעה שימסור כי לא גמר להקדישה אלא על ידי מסירת השטר וכמו מה שאמרו על שכיב מרע שדבריו ככתובין וכמסורין דמו אם אמר כתבו שמא לא גמר להקנות אלא בשטר ואין שטר לאחר מיתה והכי נמי שמא לא גמר להקנות אלא בשטר ועד שלא בא השטר בידם מכרה.

עוד אני אומר כי אפילו היתה קדש מאז שהקדישה באמירה לבד שהיא כמסירה אפילו כשכתב או שאמר אז בפני לעדים הווי עדים כי מעתה אני מקדישה והשטר אינו אלא לראיה בעלמא בדי שבענגן זה הווי אמירתו כמסירה אפ"ה עדיין הנה יכול לחזור בו ולהשאל על גדרו והקדשו כמו שכתבתי פינון שלא זכו עדיין הקהל בבית ולא החזיקו בה הנה יכול להשאל על גדרו פינון שהיא ברשותו ובחזקתו דהלכה כב"ה דיש שאלה להקדש בפ' שום היתומים וכמו שכתב הרמב"ם ז"ל פ"ד דנדריים כשם ששאלים על נדרי האיסור ומתירין אותו כף נשאלין על נדרי הקדש ומתירין אותו בין קדשי מזבח בין קדשי בדיק הבית ע"כ.

ואם פן להוציא מיד היתומים צריך להביא ראיה שכתב זה שנמצאת ברשות היתומים שבאות קודם ליד גזבר שינקה בה בשביל ההקדש או שלא נשאל על גדרו קודם שמכרה פינון ששטר הקדש בית זו הנה לעולם ביד ה"ר יעקב הנז' והוא ידוע מי לקחו מביתו עתה באלו הימים ונתנו ליד גזברי הקהל הנזכ' ומיד הלכו לב"ד לתבוע הבית והב"ד אינם יודעים תוכן הדברים מזה שלשים שנה ונרתעי' על חומר ההקדש שכתוב בשטר חרמו' ועונשי' על קיום ההקד' שהוא ושאינו יכול לא הוא ולא הגזברי' למפור ולא למשכן

הבית הנזכר ואיך מכרה או איך קנאה ה"ר יעקב הנז' פיון שידע תוכן הפתב וגם שהיה קנה גזבר עליה ומשנכנסה בידו זכו הקהל ועל זה אני מישב דעתם שלא יהיו מיריאי הוראה זו להקל בחומר ההקדש כי גם צריף שיהיו יריאי הוראה להוציא מחזקת היתומים מה שהוחזק ביד אביהם זה שלשים שנה עם הג' שנים ויותר שמת הוא והחזיקו היתומים בבית כי גם שלא היה הפתב בידם כבר נתפשט הקול פה ובדמשק מכמה שנים שפתב המעלם פתב ההקדש הנזכ' וכמה פעמים דברו ראשי הקהל שהיו בזמן ההוא ולא עלה בידם שום דבר ולא יאמרו כי ר' יעקב היה איש אלם ולא היו יכולים להוציא מידו כי ת"ל היו ביניהם אנשים רשומים אשר היה פח בהם להוציא בלעז מפיו וגם כמה בעלי דינים שהיה להם תביעה עמו בשנים שעברו והיינו כופים אותו על הדין ומכריחי' אותו לקני' אלא שראשי הקהל ידעו בודאי שנמכרה לו הבית הנזכ' ע"י שליח של המעלם כשנמצא דחוק ואז אפש' ששלח הפתב של הקדש למנסרה לו כאלו היה מבטלה כדי שיוכל הוא לקנות' באופן שלא נכנסה בידו בתורת גזבר של הקדש ולא ביד שום אדם מן הקהל ובהיותה ביד המעלם משעה שנכתבה עד עת המכיר' עדיין לא חל ההקדש עליה מן הטעמי' הפתובים למעלה.

וכל אחד מאלו הטעמים היה יכול רבי יעקב להשיב לטוענים עליו על ההקדש הנז' וכ"ש אחר שמת הוא ונשאר הבית ליתומו' כמו שצונה הוא בצוואתו שטענינו ליתמי מה שהיה יכול אבוקהו לטעון.

עוד שנינו במשנה הבא מחמת ירושה אינו צריף טענה שקנה או שניתנה לו במתנ' וכמו שפתב הרמב"ם ז"ל פי"ד מהלכו' טוען הבא מחמת ירושה צריף להביא ראיה שדר אביו בשדה זו או בשתמש בה אפילו יום א' וכיון שאכלה הוא שלש שני' מחמת אביו מעמידן אותה בידו ע"כ ובגדון דידן פולי עלמא עדים שדר בה אם היתומות או השפירן ט' פעמים ג' שנים והיתומות יותר מג' שני' ואין צריכין עוד להביא ראיה כ"ש שניתנה קצת הבית ליתומה א' שנשאת ובעל הוי כלוקח ובא בטענת יורש ולוקח פי גם הלוקח אינו צריף טענה פי גם שיבא אחר ויאמר שהיתה שלו והביא ראיה טענינו ליורש וללוקח שמא אביהם קנאה ממנו או נתנוה לו כמו שהיה הוא יכול לטעון וגם יכולים לטעון עליהם אפי' שפתב ההקדש היתה נמצאת ביד הקהל והיתה כבר הקדש כי הקהל עצמו מכרוה לאביהם או נתנוה לו פיון שיש להם חזקה פי גם שפתוב בכתב ההקדש שלא יוכל למכרה ולא להוציא' מרשות ההקד' ואפש' שפתוב ג"כ שאם ימכרו המכר יהי בטל או שמתחזר לבעלים שהקדישוה פיון שניתנה על תנאי ועברו על התנאי עכ"ז יכולים להוציא המעות שניתנו על הקניה מן הקהל פיון שמכרו מה שלא היה להם פח למכור ומ"ש בצוואה שצונה כ"ר יעקב לבנותי' הפתי' שקנה מן המעל' אפש' שקנה קודם מן המעל' ואח"כ ידע כי עשאם קודש קודם ביד הקהל ואפי' ידע מקוד' קנאה מן המעלם על סמך שקנה ג"כ מן הקהל ולא הזכיר הוא בצוואה כ"א הקניה הראשונ' של המעל' ובזה יתחייבו הקהל לחזור ליתומות מה שהיו שוות אז הפתי' או מה שנתן הוא להם על הפתים וכל זה הוא אפי' היינו אמרים שהגיע אליהם הפתב מקודם והחזיקו בה בתורת הקדש שאפי' הכי היינו יכולין לטעון בעד היתומות אבל האמת היא כי מעול' לא זכה ההקדש בפתי' פיון שלא נמצא הפתב בידם אלא ביד היתומו' וכמ"ש למעל' ולא היה לקהל שום זכות להוציאה מיד אביהם אם היה טוען מה שפתוב למעלה וכ"ש מיד

היתומו' שאינן צריכו' לטעון שום דבר שהבא מחמת ירושה אינו צריך טענה וכן הלוקח ומי שנשא היתומ' האח' וניתן לו הבית או קצת הוי פלוקח עוד אני אומר כי הוא ידוע ומפורסם פי גם בדמשק הקדיש קצת קרקע לבית הפנסת ואחר כך פשהמיר הדת חזר ומכרה לגו' ובעונות הנה זה סבה לחרפן הבית הפנסת הקדום בדמשק שהיה קבלה בידם שנבנה הב"ה על יד ר' אלעזר בן ערף תלמיד רבן יוחנן בן זכאי ואולי ידע כ"ר יעקב הגזכר וגם הקהל שימפור ג"כ בית זו לגוים ויהיה סבה ח"ו לחרפן ב"ה שאצלה ורצ' לקנו' אותה ממנו כדי שלא יבא שום תקלה עוד וגם ראשי הקהל שבזמן ההו' אם ידעו זה היו נותני' רשות שתמכר ליהודי כדי שלא יהיה יד הגוים באמצע גם זאת הטענ' הנה יכול ר' יעקב לטעון וגם אנו נטעון בעד היורשים ובעד הלוקח טענה זו והטענות אחרות כי בכל א' מהן די לשלא יוכלו להוציא מיד היורשים והלוקח כמו שנאמ' כי לא רחוקות טענות אלו מלטעון אותם בעד היתומות כל זה הוא ג"כ (אף) על פי ההקדש חל מאז והאמת הוא שלא חל ההקדש פינון שנמצא' כתב זו ביד יורשי ר' יעקב ומעול' לא נכנסה ביד הקהל ואין שום מקום לשום דיין לחוש שמא ימעלו בהקדש פי אדרבא ישלחם לחוש ליתומו' כי ב"ד הם אביהם ובראשם אבי יתומים ודיין אלמנות וראוי לק"ק שלא להטפל עוד בהקדש זה פי יחשב ח"ו (לעון) לאות' שנתמנו על תביעה זו כי גם שהיתה שלחם היו משכירי' אותה לתועלת עניים ויתומות אלו שהן מבני לשונם והם היו סייבי' לתת להם פרנסה להשיאם יחשבו פי הם השיאו אותם בבתיים אלו וצדקה תחשב להם שלא לצער' יותר פינון שהם זוכות בדין תורה המבי"ט: שאלה ק החכם הרש"ו יצ"ו השיג עלי על מה שכתבתי כי אחר שהשאר השטר בידו היתה פונתו שלא יחול ההקדש עד שימסור הכתב לקהל והביא הוא תשוב' הרא"ש ז"ל פלל ס"ו שכת' פינון שכתוב בשטר קנין שנתן ראובן מתנה אין צריך שיגיע השטר לידו או שיזכה בו ולא אחר בשבילו וכו' שזכין לאדם שלא בפניו ושגם בנדון של הקדש לא הנה צריך שיגיע השטר לקהל פינון שכתוב בשטר וחתום שהקדש הבית הקדש גמור כבר זכה ההקדש דאמיר' לגבוה כמסירה להדיוט ואני אומר כי גם אני כתבתי כי באמירה לבד היתה קודש כמסירה בלא פתיכה אבל כשצוה לכתוב ושהיה בידו הכתב נראה שלא רצה שיגמר ושיחול ההקדש עד שיכת' ויהיה בידו הכתב וכשימסרנה אז יחול ההקדש פי גם במתנה שכתב הרא"ש ז"ל שאין צריך שיגיע השטר בידו הוא מפני שאחר שנטל קנין נגמרה המתנה ולא צוה הוא שיכתבו שטר ויתנוהו לידו ולכן היו יכולים העדים לכתב' וליתן פי השטר אינו אלא לראיה בעלמא פינון שנטל קנין קודם אבל אם הנה נוטל קנין והנה אומר כתבו ותנו לידי גם במתנה היינו אומרי' כי לא גמר להקנות ולא נטל הקנין לגמור המתנה עד שימסור השטר למקבל כל זה הוא לדעת הרא"ש ז"ל אבל הר"י ז"ל כתב שטר מתנה בקנין לא קני עד דמטי שטרא לידיה והביא ראיה מנמצא דיתקי קשורה וכו' וכן דעת הרמב"ם ז"ל וכן ר"ח כמו שהביא ה"ר שמעון בר צמח ז"ל בפ"י הכתוב' וכן כתב במשורים נ' ט"ו ח"א ואם פן בנדון זה פינון שנמצא שטר ההקדש ברשות רבי יעקב מסתמא המעל' מסרו לידו ולא בתורת גזבר כמו שכתו' בשטר ההקדש פינון שר"י אמר שקנאה מן המעל' ונמצא גם פן בין שטרותיו שטר שליחות והרשאה מן המעלם לחיים נערו שביא פה וימכור הבתיים נראה ששלח לו גם פן השטר של הקדש שהיה בידו בטל כדי שימכרו הבתי' שאם לא פן לא הנה קונה רבי יעקב ולא אחרים שהיו

חוששין פון נתן ומסר פאר השטר לקהל וכיון שר' יעקב ה'ה יכול לטעון זה גם אנחנו נטעון בעד היתומות ועל מה שכתב החכם יצ"ו דלא חיישינן לאימלוכי שמא נשאל על נדרו והביא ראיה ממה שכתב מהרי"ק שןרש קכא ונשדחה ההיא דפ"ק דמציעא פתובין היו ונמלה עליהו דכיון דנפל איתרע הכא נמי איתרע שטר זה טפי פיון שןמצא שמכר הפתים שהקדיש נר' שןמלה על שטר ההקדש ושמעול' לא מסרו לשם הקדש וכדתנו פתובין היו ונמלה וכו' וכל הני משניות שהביא מצא כלי וכתו' עליו כו' נאביהו שהטמין כו' דלא אמרינו שמא נמלה היינו משום דלא איתרעו במידי ומה שכת' כי מעשה האיך המקדיש היו רעים וחסאי ולא נתלה דבריו לשו' זכות גם בהיותו שם יהודי קוד' שהמיר גם אני אומר פן כי אפי' בפטר שהקדיש שבש' יהודי ה'ה מכונה לא היתה דעתו להקדישה אלא דרף ינהרא אמר פ' כמו שעשה בדמשק בשאר הפתים ולכן השאיר בידו פתב ההקדש שאם יצטרף אח' פ' למפור שיוכל למפור ואם פן לא טענינו להקדש שפבר מסר הפתב ושמשעה שאמ' פתבו הפתב יחול ההקדש אדרבא יש יותר מקו' לטעון ליורשי' לחובת מי שהיו מעשיו מקולקלים ומה שכתב דאין זו חזקה פי הקהל לא ידעו מענין ההקד' שהקדי' מאן לימא לן אני אומר שידעו ונתפרס' לכל בפרט לאנשי הקהל ואע"פ שלא ה'ה השטר ביד' היו יכולי' לערער על ר' יעקב וגם שןאמר שחזקת ר' יעקב אינה חזקה פיון שהוא ה'ה כמו אפוסטרפוס של ההקדש פל זה ה'ה אם חל ההקדש קוד' אבל פיון שמעול' לא חל כמו שכתבתי לא ה'ה אפוסטרפוס אלא שה'ה מחזיק במה שןקנה.

גם מה שהביא ממה שכתב בח"מ סימן קמ"ט שההקדשות בזמן הזה אין בהם חזקה פל זה הוא אחר שהחזוק שהוא הקדש מה שאין פן בנ"ד עוד אני מביא ראיה לענין זה שאין שום יכולת פיז הקהל להוציא הפת' מיד היתומות אפי' שה'ה מתברר שהגיע פתב ההקדש פיז ר' יעקב בתור' גזבר ונתקני' ההקדש פיז הקהל עם התנאי' הפתוכ' בפתב פיון שאחר פ' חזר המעל' באלמות ואנס ולקחה מיד ההקדש ומכרה לאחר.

והראיה היא מדין אנפרות שהוא גוי אנס בעל זרוע שתקף שדה ישראל ומכרה לישראל אחר אין הבעלי' יכולי' ליקח מיד הלוקח ואע"פ שדין זה הוא שפא הגוי מחמת טענה על ישראל שחייב לו או שנה ישראל הזיקו ויש לו עדי' ישראל על זה או הבעלי' הודו אלא שהגוי לוקח בחזקה שאינו ממתין שידונו לו בדיני ישראל או בערפאות של גוים כמו שכת' הרמב"ם ז"ל פ"י מהלכות גזלה הרי פתב גם פן שם בסמוך לזה וכן אם ה'ה שם מלך או שר באותו מקום ש'יכול לכוף את הגוי שמכר לדין ולא תבעו הבעלי' את הגוי אינם יכולים להוציא מיד הלוקח אעפ"י שאינם מודים לגוי ואין שם עדים שאמת טען הגוי אומר הלוקח לבעלים אם גזלן הוא הגוי למה לא תבעתם אותו בדיני' ע"כ ובנ"ד הרי ה'ה במלכות מלך ושר בעיר שה'ה יכול לכוף אם ה'ה גזל אותם ולא תבעו פשידעו שמכ' ואינ' יכולין להכחיש שלא ידעו שהיתה הבית קודש ושםכרה אחר פ' פי ההקדש ה'ה מפורסם לפל מאז וגם ידעו ששלח פה את חיים נערו בהרשאתו למפור הבית ושןקנאה ונתחזיק בה ר' יעקב והיו יכולין למחות פיזו של שליח שלא ימפור ולר' יעקב שלא יקנה וכיון שאין להם ראיה שמ'חו בכל השני' שידעו שהחזיק בה בתור' קניה אפי' ה'ה הוא בחיים לא היו יכולים להוציא' מיזו פל שפן מיד היורשים וזהו על הקדימ' שלא ה'ה לו שום דין לגזלן ללוקחה מיזם שאין לו עדים וגם הם אינם מודים כמו שכתב הרב אלא מפני שה'ה להם לתבוע ולא תבעו לא יוכלו להוציא מיד הלוקח אבל בנ"ד ה'ה לו

דין בערפאות הגוים שאינו עולה בדינם שום קיום לגוי שמקדיש שום דבר לישר' שלא
היה להם טענה אחרת אלא ההקדש ואחר שהיה לוקחה בדיניהם מידם הרי נתיאשו
מאז מפני שהיה יכול למנכרה לגוים שלא יצילה מידם ואולי שהיו עושים אותה בית
טעות אצל ב"ה הסמוך לה והיה מגיע היזק רב והיה יותר טוב שיקנ' אותה ישר' וכיון
שבדיניה' היה לו דין אף על פי שבדינינו לא היה לו דין פי הקדשו היה הקדש הנה ליה
כמלך שפעם על א' מעבדיו ולקח שדהו שאינה גזל ואין הבועלים מוציאין אותה מיד
ישר' שלקחה מן המלך ולא גרע זה שהיה יכול להוציא בדיניהם החקוקים להם מן
המלך שאין לו דין אלא מצד דינא דמלכותא ואפי' שהיה גזל ממש בדיניה' כמו שר
שאנס קרקע מישראל ובא יהודי אחר וקנאו מן השר הביא המרדכי ריש פ' האומנין על
נוטל מבע"ה מה שההנהו שיחזירו ליהודי הראשון ויטול דמיו כמו השוכר את הפועל
לעשות בשלו והראהו בשל חבירו דנוטל מה שההנהו וכן פ' ר"י פ' הכונס אעפ"י
שרש"י חולק אנו קמא לן כפסק ר"ג ור"י וכן דן רבינו מאיר ו"ל וכן פסק המימוני פ"ה
דגזלה עכ"ל ובח"מ סי' ר"ל פתב גוי שבא וכו' שהסכים הרא"ש ו"ל לסברת רבינו
גרשום ו"ל וישגם בתשובה כתב הרא"ש ו"ל שאם הוציא הלוקח פדי להוציאה מיד הגוי
עד פדי דמי בית צריכי הבעלי ליתן וכו' ע"כ וכן בנ"ד היו צריכין לתת לו מה שנתן על
הבתי אם היו רוצי אותם ואחר שלא נתנו לו אז נשארו לו הבתי בחזקתו מפמה שנים
וכל שכן ליורשיו וללוקח ועל מה שפכתתי שאם רבי יעקב לא היה קונה אותה או יהודי
אחר היה נמשך היזק הרבה לשכנים ולב"ה שאצל הבתים ושעל זה שתקו ולא מיחו כי
היה טוב בעיניהם כיון שהקודש היה מתחלל שיהי' ביד יהודי ולא ביד גוי ושעל זה
נתיאשו אנפיר לקהל מה שידעו קצתן מן הקדומים שבאותו זמן והענין הוא כי הב"ה
שיש להם עתה הקדשו אז המעל' הנז' והחזיקו בו בחזק' קודש ואחר שבא המעל' הנזכר
לידי דוחק וצורך כתב לראשי הקהל הנזכר שימחלו לו שהיה רוצה למפור הב"ה
שהקדיש להם ושום הם היו רוצים לקנותו שלא יתנו פדי שיווי אלא פחות הרבה ממה
שהי' שנה ועל זה נתייעצו ראשי הקהל שבאותו זמן ושלחו לו כמו נ' פרחי והחליט להם
הב"ה הפלל כי כמו שהם הוכרחו לחזור ולקנו' ממנו מה שהיה כבר הקדש מוחזק בידם
כן מחלו בסבתו המכירה שמכר לרבי יעקב כל זה הוא על מוכח שהחזיקו גם בבתים
האלו בתורת קדש כל שכן כי לפי האמת לא זכו ולא החזיקו בה מעולם כמ שפכתתי
למעלה המבי"ט: שאלה קא ראוין צוה בשעת מיתתו ונ"ל הצנא' אני מקדיש הנא' וריוח
ג' אלפים לבני' מנכסי ושיהא בני פקיד עליה' וריוח והנאה הנז' יהיה עד י' שנים בעד
ישיב' או ת"ת של עיר פלו' כפי מה שיראה בעיני בני עכ"ל הצנא' ונפטר ראוין ונשארו
בנו הנז' לומד בשיבת רב מרביץ תורה באות' העיר שצוה אביו כי שם היה מתפלל
אביו והוא תמיד ועבר כמו ב' שנים אחר מיתת ראוין שנשא' בנו בשיבה הנז' והיה
מחלק הספקה לתלמידים מריוח הג' אלפי' לבנה הנז' כמו שצוה אביו עתה עלה בדעת
הבן הנז' להיות נחלק מתוך הקהל הגדול הנזכ' שהיה מתפלל אביו והוא ושהישיבה
הנזכ' קבועה בו ורוצה להתפלל בחצרו בבית א' ולהקהיל שם מנין להתפלל ורוצה
לקבוע לו ישיבה שם מאחרי רבו הנז' ולתת הספקה למי שילמוד שם ומי שלא יבא
שם לא יתן לו גם רוצה שיהיה ראש ישיבה חכם אחר לא רבו אפילו שהיה רוצה לבא
ללמוד עמו או שיהיו בביתו חברים בלא ראש ישיבה ואנשי הקהל טוענים כי מלשון

הצנוּא' נר' שאין יכול לשנות ראש ישיבה ולא מקום קביעותה וכל שכן שכל זה הוא נגד סברת רבו המובהק הנזכר שהוא ראש הישיבה ואם אביו הניחו פקיד היינו להיות פקיד ונאמן על המעות ושינתנו על ידו במקום בטוח לריוח וכן בבחירתו שינתנו הריוח לת"ת או לישיבה לא שיבקש ישיבה אחרת או חכם אחר שלא פרוצון אביו שהיה אהוב להחכם הנז' שונדאי בטר דעתיה אָזלינן פה היא דהפוטב ההוא דאמר נכסי לטוביה ואיפא תרי טובי דאמדי דעתיה דש"מ עם מי היתה דעתו מקורב' והכא נמי דעתו של אב הנה עם הראש ישיבה המרביץ תורה עד שהמוח העם אחר פטירת ראובן היו שואלים זה לזה מה זה שראובן לא הקדיש ריוח הג' אלפי' לבני' כי אם לי' שני' והשיב זקן א' נכבד פבר ידוע לכל אהבת ראובן עם החכם הנז' ושיער בשכלו ובדעתו שיחיה החכם עד י' שנים כי פבר הוא בן ס"ה שנים ולקח הקדיש עד י' שנים לבד הרי שגלוי ומפורס' לכל קרוב דעת הנפטר עם החכם לא שהחכם מתנהג מאלו המעות אלא להעמיד ישיבתו וכל הקהל יודעים שאין ראש ישיבה אחר ראוי והגון כהחכם הנזכ' אלא שהבן רוצה לקנות ולחלוק על רבו דנדאי לא היה דעת הנפטר נוחה בדברים אלו ולכן החכם והקהל אומרים לכן פטר לך איזה שתמצא אם תמן הריוח לחבר' ת"ת או מישיבה גם אנו שואלים אם בידו לומר אתנם לחבר' ת"ת שאסדר אני מפאן ואילך או לחברת ת"ת הידועה בק"ק של אותה העיר בזמן ראובן הנפטר ואני היושב על המשפט הצעתי לפני מכ"ה טענות השתי פתות ולדברו ייחלנו ומה' תהיה משפורתו שלמה אמן.

תשובה גרסינן בפ' הגזל ופ' חזקת מיימי תוספתא האומר תנו מאתים זוז וכו' וכן הביאה הריב"ש פ' ח' מהלכו' מתנות עניים וביורה דעה סימן רנ"ח האומר תנו מאתים זוז או ס"ת לב"ה יתנו לב"ה שהוא רגיל בה ואם הוא רגיל בשתיקה יתנו לשתיקה תנו מאתים' זוז לעניים יתנו לעניי אותה העיר ע"כ ובנ"ד הרי פירש ואמר בעד ישיבה אות"ת של עיר פלו' כפי מה שירא' בעיני בני רוצה לומר לישיב' או לת"ת שיראה בעיני בנו וגם חוזר על מה שכתוב למעלה שהקדיש הנאת וריוח ג' אלפי' לבנים ושיהא בנו פקיד עליהם לתתם במקו' בטוח וגם על חילוק הריוח לישיבה או לת"ת כפי שיראה בעיני בנו לחלקם וכן נהג בנו בצוואת אביו שהיה נותן הספקה בבית הפנסת הגדול שהיה אביו מתפלל בו בישיבת הרב שלו שעליו פיון אביו פשיצונה בעד ישיבה וכו' וא"כ אחר שרצה להיות נחלק מן הקהל ולעשות קהל בפני עצמו ע"י ריב וקובע ישיבה הוא עובר על צוואת ודעת אביו כי מעול' לא פיון אלא על הישיבה המצוא' בב"ה הגדולה ולא על הנולד אחר כך שעושה עתה ב"ה לעצמו וישיבה וגם הוא מורד ברבו לבקש ראש ישי' אחר ומניח את רבו אש' לישיבתו פיון אביו ומה שהניחו אביו פקיד הנה על הריוח והחילוק בישיב' או בת"ת כפי מה שירא' בעיניו וכבר הנה ישר בעיניו לחלק בישיב' הרב כי ידע כי כך הית' פונת אביו ואין לו רשו' עתה לשנו' וידו על התחונ' וגם אין לו רשות לסדר חברת ת"ת אחר לחלק שם המעות ונ"ל כי גם לשנות מן הישיבה של רבו לת"ת של הקהל עצמו הידוע' גם כן אין לו רשות פיון שהיה ישר בעיניו מקודם לישיבה גם כי מקודם הנה לו רשות לחלק הריוח לת"ת עתה שכבר נראה לו לחלק לישיבה אין לו רשות ע"י מריבה לחלק לת"ת וכל זה פשוט וגם שנמצאת תשובה להרשב"א ז"ל שהביאה בב"י בטור י"ד סימן רנ"ח שהיו נוהגים הגזבר' לחלק גם לעניי עיר אחר' אין זה שורת הדין ומה שנתנו להם סברא שהמקדיש על דעת הנהוג הקדיש פבר פתב פי

במקומותינו לא נהגו כך וגם אנחנו כל קהלות ישראל אשר במלכות ישמעאל לא נהגנו כן וגם זה המנהג במקום שהיו נוהגים הנה על מי שצוה סתם לעניים פי אעפ"י שסתמו הוא כפירוש שאם אמר תנו מאתים וזו לעניים בסתם הוא לעניים עירו עכ"ז היו מקילי הגזפרי' ליתן גם לעניים עיר אחרת וזהו דווקא בצנואה סתם אבל בצנואה זו שאמר בפי' ישיבה או ת"ת של עיר זו פשיטא שלא היו מקילים לנהוג לתת לעניים עיר אחרת שהיו עוברי' על דעת המצוה וראוי לכן הנה לחלוק כבוד לאביו שהביאו לעה"ז והשליטו על כל אשר יש לו גם כבוד גדול עשה לו במותו להניחו פקיד על מעות שהקדיש וגם יחלוק כבוד לרבו שמביאו לחיי ע"ה ובזה ירא' זרע יאריף ימים נאם המבי"ט: שאלה קב ראובן הנה נשוי עם לאה והיו לו בנים ממנה ומת ראובן ואחר כך נשאת לשמעון והנה לה גם כן בנים משמעון ומתה לאה אחר כמה שנים שמת שמעון ולא נשבעה שבועת אלמנה לא לזה ולא לזה ויורשי שמעון טוענים שלא נשבעה שבועת אלמנה והנכסים שלהם לבד הקרקעות שהכניס' בנדונית' כמו שכתו' בכתובת' שהם של פולם ויורשי ראובן טוענים שפבר הוחזקה כמו י' שנים ואינה צריכה לישבע לשמעון ואם כן כל הנכסים בין מטלטלין בין מעות יחלקו כמו אחים שפולם יורשים לאמם יורינו מורינו הדין עם מי: תשובה אם אחר שמת שמעון הבעל השני לא נשארו לו קרקעות אלא מטלטלין והחזיקה בהם והיו ברשות' לעולם קודם מיתתה אע"פ שלא נשבעה שבועת אלמנה ומתה כל בניה בין של ראשון בין של שני יורשי' כל מה שברשותה בשנה ובפרט אם הם נכסים ידועים לה מנדוניתה לא היתה חייבת שבועה עליהם אפי' בחייה אבל אפי' נכסים שלא היו ידועים שהיו מנכסי נדונייתה אם היו מוחזקים בידה וברשותה אעפ"י שלא נשבעה ומתה כל יורשיה שוין בהם כמו שכתוב בפי' בקצת הפוסקים אשר כתבתי בתשובות אחרות נאם המבי"ט: שאלה קב ראובן שנתן צמר כמו ש' כפרי' ביד ד' אנשי' שיוליכו' לצפת תוב"ב וימכרו כפי אשר יראה בעיניה' לחשבוננו והמעות ילבישום בסחורות אחרות עם דמי סחורתם ולפי ערך מעותיו והנה חלקו ונתן להם סך מעות להוציא' הולכת הצמ' ואם לא יספיקו יוציאו הם לחשבון ראובן ונתחייב לתת להם בשכר טרחם פ' פרחי' ובאו ארבעת' בספינת הצמר בתחלת שנת השלד עם הצמ' הנז' ועם הצמר שלהם ולא מצאו למכור מן הצמר של ראובן לערך שיהיה בה ריבז אלא מעט מזער וכשרא' ראובן הנז' שנתעכבו כל שנת השל"ד וחצי השל"ה ולא מכרו ולא הלבישו ולא באו אלא ב' מהד' אנשים שחזרו והגידו דברים הללו לראובן שלח איש א' בהרשא' לקבל מן הב' הנותרים בצפת הצמר וימכרנה כפי מה שיוכל ועתה אלו הב' מבקשי' מראובן כל הפ' פרחים שנתפשר עם ארבעתם שאומרי' שאותם הב' שהלכו ויתרו חלקם תשובה ראובן זה לא מסר הצמר למכור ולהלביש דמיה אלא לארבעתם ואחר שחזרו השנים הנה יכול לקחת הצמר מיד השנים פי הוא לא האמין במכירת הצמר והלבשתם בסחורה אחרת פי אם לכולם ואם היו עושים אלו הב' הנשארים איזו פשיע' בצמר או היו אוכלי' דמיה גם הב' האחר' היו חייבים לשלם פי כולם היו חייבי' לשלם שהם כמו ערבים זה לזה כמו שנים שלוו מא' שהם ערבי' זה לזה פי לא האמין אלא לכולם ועל כן חייבי' למסור הצמר וכל חשבון מה שמכרו מן הצמר למורשה שלו.

עוד אני אומר כי אפילו היו ארבעתם פה ולא נמכרה הצמר שמחייבים למסרה למורשה שלו כי פשטתה להם בסתם על הקדמה שתמכ' באותה שנה כמו שהוא דרך השולחים צמר משם למפון שאינם יכולים להתעכב ומוכרי' כפי מה שיכולי' למפון ודומה לשנתפ' שנשפתתפו סתם ולא קבעו להם זמן הרי אלו חולקים כל זמן שי'רצ' א' מהם כמו שכתב הרמב"ם ו"ל פ"ד ובנ"ד נמי פיון שלא קבעו זמן יכול הוא להסתלק מהם ולתת להם כפי מה שטרחו בהבא' הצמר שהוא כמו רביע השכר לארבעת' כי טרחם הנה על דברים הבאת הצמר ומכירתה והלבשת המעות בסחורה אחרת והולכתה וקצת שכר על קצת מה שמכרו וכל שכן פי נ"ד הוי בקביעת זמן תוך שנה א' כמו שהוא מנהג כל המביאי' צמר שמוכרי' באותה שנה ואם אינם יכולים למפון במעות יש לעול' חילוף בבגדים וכמה סחרים בשנה שעב' ובשנה זו הביאו צמר למפון במעות ומצאו בחילוף וגם אלו היו יכולים לעשות כן פיון שכתוב בשטר שימכרו כפי מה שיראה בעיניהם וכמו שמכרו הצמר שלהם במעות וחלוף וגם שיאמרו שחששו אולי לא יתרצה ראובן שימכרו בערך שמכרו הם או בחילוף סוף סוף נשארה הצמר שלו בלי מכירה בזמן הנהוג למפון תוך שנתה ויכול ראובן להוציאה מתחת יד' ואפילו המורשה שלו ששלוהו כמותו זהו אפילו היו ארבעתם פה על מכירתה ועתה שנסתלקו השנים ואפילו א' מהם הנה מסתלק יכול הוא לומר לכולכם האמנתי במכירת הצמר ובהוצאות ולא למקצתכם ומכל אחד משני טעמים אלו יכול המורשה להוציא הצמר מתחת ידם ויתן להם מה שמגיע לשכר טורח שניהם כמו שכתבתי למעלה הצעיר המבי"ט: שאלה קד עיר שרנבא דרנבא גוים ומיעוט' ישראל' ויש ליהודי' שוק מיוחד כל א' בחנותו וכולם מוכרים מין סחורה א' כי כן מנהג העיר הגדולה שכל המוכרי' מין א' עומדים בשוק א' בין יהודים בין גוים והיהודים הנז' העומדים בשוק הנז' כל א' החזיק בחנותו מימים מקד' בדמים יקרים ויהי היום ר העיר בנה שוק אחר ובהורמנ' גרשם מהשוק הנז' ונתן להם שוק אחר ובעלי חניות השוק הראשון מהם היו עומדים בעיר בזמן שהשר הנז' גרש' ומהם לא נמצאו בעיר ואותם שנמצאו נכנסו אנשים לפשר ביניהם וחלקו ביניהם החניות של השוק החדש כל א' כפי מה שהיה לו קודם אם א' א' ואם ב' שנים ולא נשאר שום חלק ונחלה לאותם שלא נמצאו בעיר בזמן הגירוש ונשארו קרחים מהחניות האלו ומהישנות שנתבטלו לגמרי שבאו במקר בעלי אומנו' בזוי ושסוי ועתה אלו שלא נמצאו בעיר תובעי' מהאחרים שחלקו החניות ביניהם שיתנו להם חלק וזכות בחזקת חנויות חדשות הללו כפי מה שהיה להם בשוק הקדום כי בנדאי אם הם היו נמצאים בעיר הם היו הראשונים המחזיקים בחנויות הללו למדנו רבינו בענין זה מה דינו להשבית מהם דין ודברים ושכרו כפול מן השמים: תשובה אם השר צו' וגזר שכל בעלי חנויות שהיו בשוק הקדום שיתבטלו ויבואו בשוק שבנה הוא כל א' ינכה בשוק החדש בחנות א' כמו שהיה לו מקודם ואין יכול שום אחר שלא היה לו חנות בשוק הקודם וגם אפילו אותם שהיה להם חנות בשוק הקדום אינם יכולי' לזכו' אלא בחנות א' כמו שהיה להם מקודם ואם היו לאיזה מהם ב' יוכל לזכו' בשתיים ואם לא היו בשוק החדש כל כן חנויות כמו שהיו בשוק הקדום מי שזכה בשוק החדש חנות במקום החנות שהיה לו בקדום וזכה ומי שלא זכה שלא מצא חנות שינכה בה שלא נשאר חנות הפסיד זכותו פיון שפבר זכו בכולן אותם

שְׁהִיָּה לָהֶם תְּנוּיּוֹת בְּשׁוּק הַקָּדוֹ' כְּמוֹ שֶׁנֶּזְרָה וְאִם כֹּחַ אוֹתָם שְׁהִיָּה לָהֶם) תְּנוּת) בְּשׁוּק הַקָּדוֹם וְלֹא עָקַר דִּירְתוֹ מִן הָעִיר בְּבֵיתוֹ וְעַד־יֵינן הֵימָּה הַתְּנוּת בְּרִשׁוּתוֹ וְנִתְבַּטַּל הַשׁוּק הַהוּא מִפְּנֵי הַשּׁוֹ' הַחֲדָשׁ יֵשׁ לוֹ תְּזָקָה בְּתְנוּת אַחַת בְּשׁוּק הַחֲדָשׁ אִם לָקַח שׁוּם א' תְּנוּת א' יוֹתֵר מִמָּה שְׁהִיָּה לוֹ אוֹ אִם אַחֵר שְׁלֹא הָיָה שׁוּם תְּזָקָה בְּתְנוּת שְׁבִשׁוּק הַקָּדוֹם הַחֲזוּי' בְּתְנוּת א' בְּשׁוּק זֶה זֶה שְׁהִיָּה לוֹ מִקְּוֹד' קוּד' לוֹ נֶאֱמַר הַמְּבִי"ט: שְׁאֵלָה קָה יוֹרִינוּ מוֹרִינוּ מוֹרָה צָדֵק רְאוּבֵן שְׁמֹכֵר חֲצַר יְדוּעַ עִם הַבְּתִים וְעִם כָּל זְכוּיֹתֶיהָ לְשִׁמְעוֹן בְּסוֹף יְדוּעַ וְהַתְּנָה שְׁמֵעוֹן עַל רְאוּבֵן שְׁאִם אַחֵר כֹּף יִמְשֹׁף אֵינָה דָבָר גּוֹרֵם בְּבִיטוּל הַקְּנִי' וְיֵאמֶר שְׁמֵעוֹן שְׁהוֹצִיא שׁוּם הוֹצֵאָה לְתִיקוֹן הַחֲצַר וְהַבְּתִים הוֹצֵאָה הַכְּרַחֲלִי' שְׁיִתְחַיֵּיב רְאוּבֵן בְּהוֹצֵאָה הַהִיא וְהִנֵּה אַחֵר זֶה מֵצֵא רְאוּבֵן כִּי אָבִיו קוֹדֵם פְּטִירְתוֹ זְמַן רַב עָשָׂה הַחֲצַר וְהַבְּתִים וְנֹאקֵף לְדוֹרוֹת בְּעַרְפְּאוֹתֶיהָ' וְהַעִיד עַל עֲצָמוֹ אִזּוּ בְּעַדִּים כְּשֵׁרִים וְאָמַר הַגְּנִי מִקְּדִישׁ הַחֲצַר וְהַבְּתִים אֲשֶׁר לִי בְּמִקְוֹם פְּלוּנִי לְזִרְעִי וְלְזִרְעֵי זִרְעִי מֵעַתָּה' וְעַד עוֹלָם וְאִם ח"ו יִפְסֹק הַזֶּרַע שְׁיִהְיֶה קוּד' לְעַנְיֵי סוֹרִינִי וְאִם לֹא יִהְיֶה עַנְיִים בְּסוֹרִינִי יִהְיֶה לְעַנְיֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְאִם גַּם שָׁם לֹא יִהְיֶה עַנְיִים שְׁיִהְיֶה הַקָּדָשׁ לְאֲבוּגָא אֶל בְּאֵלִיל וְעַתָּה רְאוּבֵן שְׁמֵצ' הַהַקָּדָשׁ הַנּוֹ' שְׁהַקָּדִישׁ אָבִיו רוֹצֵה לְחַזֵּר בּוֹ מִהַמְּכָר אֲשֶׁר מָכַר לְשִׁמְעוֹן לְקַנִּי' מֵעֲשֵׂה אָבִיו שְׁמַת עַתָּה יוֹרִינוּ אִם הַמְּכָר' הַזֹּאת בְּטָלָה אוֹ קִיָּמָת וְאִם בְּטָלָה אִם יִתְחַיֵּיב שְׁמֵעוֹן לְפָרוּעַ שְׁכִירוֹת הַחֲצַר וְהַבְּתִים לְרְאוּבֵן כָּל זְמַן שְׁדָר בָּהֶם לְעַרְףֵה שְׁהִיָּה מִשְׁפִּיר קוֹדֵם וְיִנְפֹּה שְׁמֵעוֹן לְרְאוּבֵן סוֹף הַשְׁכִּירוֹת הַהוּא מִדְּמֵי הַקְּנִיָּה גַם יוֹרִינוּ אִם יִטְעוֹן שְׁמֵעוֹן שְׁהוֹצִיא שׁוּם הוֹצֵאָה עַל הַחֲצַר אִם יִתְחַיֵּיב רְאוּבֵן בָּהֶם וְאִם הַחַיִּיב יִהְיֶה בְּכָל הַהוֹצֵאוֹת אוֹ בְּהוֹצֵאָה הַכְּרַחֲחִית כְּאֲשֶׁר הָיָה הַתְּנַאי וְאִם יִצְטָרֵף לְהִבִּיא רְאִיּוֹת וְעֵדוֹת עַל מַה שְׁיֵאמֶר שְׁהוֹצִיא וְאִם לֹא יִהְיֶה לוֹ רְאִיָּה אִם יִתְחַיֵּיב שְׁבִעוּעָה אוֹ חֲרָם סֶתֶם עַל כָּל מַה שְׁיֵאמֶר שְׁהוֹצִיא דָרָף כָּלֵל אוֹ פָּרֵט עַל כָּל דָּבָר וְדָבָר: תְּשׁוּבָה הַתְּנַאי שְׁהַתְּנָה שְׁמֵעוֹן עַל הַהוֹצֵאָה אִם יִמְשֹׁף דָּבָר גּוֹרֵם בְּיִטוּל הַקְּנִי' בְּגִדוֹן זֶה אִין כָּאֵן בְּיִטוּל קְנִיָּה כִּי כִּפִּי מַה שְׁנִרְאָה מִן הַשְּׁאֵלָה רְאוּבֵן הוּא שְׁהוֹצִיא לְחַזֵּר בּוֹ מִצַּד הַנּוֹאקֵף אִם שְׁמֵעוֹן הָיָה רוֹצֵ' לְבַטֵּל הַמִּקְח מִצַּד הַנּוֹאקֵף הַרְשׁוּת הָיָה בְּיָדוֹ כִּיֵּן שְׁהוּא קְנִיָּה קְנִיָּה מִןחֻלְטָת לְעוֹלָם אֲבָל אִם יֵאמֶר שְׁמֵעוֹן אֲנִי מְרוֹצֵה בְּקַנְיֵן הַחֲצ' וְהַבְּתִי' שְׁקַנְיִתִי אִפִּי' שְׁנִמְצָאוּ וּוְאָקֵף כִּי אֲנִי אֲבִטַח בַּה' שְׁלֹא יִפְסֹק זִרְעוֹ שֶׁל רְאוּבֵן הַמּוֹכֵר לְעוֹלָם וְיִשְׁאָרוּ הַבְּתִים לִי קַנְיֵן לְחִלוּטִין לִי וְלְזִרְעִי וְאִם ח"ו יִפְסֹק זִרְעֵי הַמּוֹכֵר מֵעַתָּה אֲנִי מְרוֹצֵה שְׁיִחְזְרוּ לְנוֹאקֵף שְׁהֵם עַנְיֵי יִשְׂרָאֵל הַרְשׁוּת בְּיָדוֹ אֲבָל רְאוּבֵן אִינוֹ יָכוֹל לְחַזֵּר בּוֹ כִּיֵּן שְׁשִׁמְעוֹן מְרוֹצֵה בְּקַנְיֵן כְּמוֹ שֶׁנֶּזְרָה מִן הַשְּׁאֵלָה כִּי אִין לְרְאוּבֵן שׁוּם טַעְנָה לְחַזֵּר בּוֹ כִּי הַטַּעְנָה שְׁטוּעֵן שְׁרוֹצֵה לְקַנִּים מֵעֲשֵׂה אָבִיו אִינוֹ מִתְבַּטֵּל מֵעֲשֵׂה אָבִיו וְכַנּוֹנְתוֹ כִּיֵּן שְׁשִׁמְעוֹן מְרוֹצֵה בְּכֹף גַּם כֵּן שְׁיִחְזְרוּ הַבְּתִים לְזְמַן הַפְּסֹק הַזֶּרַע לְעַנְיֵי' כְּדִין הַנּוֹאקֵף זֶהוּ אִם מְנַהֵג הַנּוֹאקֵף הוּא שְׁיֵשׁ לוֹ רְשׁוּת לְיִוְרָשִׁים שֶׁל הַנּוֹאקֵף לְמִכְנֹר הַנּוֹאקֵף ע"מ שְׁהוּא וּוְאָקֵף אֲבָל אִי דִין וְחֹק הַנּוֹאקֵף הוּא שְׁאִין לְבַעַל הַנּוֹאקֵף כַּח וְרְשׁוּת וְלֹא לְיִוְרָשִׁי לְמִכְנֹר אֲפִילוֹ עַל תְּנַאי שְׁיִחְזְרוּ לְזְמַן הַפְּסֹק הַזֶּרַע גַּם זֶה רְאוּבֵן יוֹכֵל לְחַזֵּר בּוֹ כִּיֵּן שְׁטוּעֵן שְׁלֹא יִדַּע בְּעַנְיֵן הַנּוֹאקֵף וְשְׁרוֹצֵה לְקַנִּים דְּבָרֵי הַמַּת אָבִיו וְאִזּוּ יַעֲמְדוּ לְדִין עַל עַנְיֵן הַהוֹצֵאוֹ' וּמִפְּנֵי שֶׁנֶּזְרָה מִן הַשְּׁאֵלָה שְׁשִׁמְעוֹן אִינוֹ חוֹזֵר בּוֹ וְנִרְאָה גַּם כֵּן שְׁיִוְכְלוּ הַיִּוְרָשִׁים לְמִכְנֹר עַל תְּנַאי הַנּוֹאקֵף אִין צְנוּרָף לְכַתּוּב דִּין הַהוֹצֵאוֹת נֶאֱמַר הַמְּבִי"ט: שְׁאֵלָה קוֹ חֶבֶר אֲנִי לְכָל יִרְאֵי ה' זְקַן וְרוֹפֵא וּבְמַחְלָקָתָם יִזְכֹּר שְׁמִי לְסַלֵּק מִבְּיַנְיָהֶם שְׁנֵאָה וְתַחֲרוֹת וְלַהֲדַר פְּנֵי זְקַן חֲפָצִי צָדֵקוֹ וְלַהֲיֹת תְּמִים עִמּוֹ עַל טַעְנוֹתָיו וְאֲשַׁתְּמַר מֵעוֹן כִּי לֹא מִצָּאתִי אֶנּוֹן לוֹ וְהַרּוֹפֵא צָדֵק בְּהַשִּׁיבוֹ עַל טַעְנוֹתָיו וְהִנֵּה

אָסִיא דָּאָסִי לְגַרְמִיָּה בְּדִיר' הַבְּתִי' שְׁנִיתָנוּ לֹו מֵאֵת הַשְּׂרָרָה אֲשֶׁר טָעַן עָלָיו הַחֵכ' הַזְּקֵן
שְׁנִכְשֵׁל בְּאַרְבַּע פִּינֹות הַבֵּית א' עַל עֲנֵי הַמֶּהֱפֵף בַּחֲרָה שְׁנִית עַל תַּקְנַת ר"ג מ"ה שְׁלִישִׁית
עַל הַסְּפָמ' קִישׁוֹר הַק"ק וְהַרְבִּיעִית עַל לֹא תַחֲמֹד בֵּית רַעֲיָה וְעַל זֶה כָּתַב פִּי גְדוֹל עֲוֹנוֹ
מִנְשׂוֹא וְנִדְהוּ וְהַחֲרִימוּ וְהָרֹפֵא רָצָה לְהִיּוֹת מִן הַנְּעֻלְבִי וְכו' וְעַם כָּל זֶה הַשִּׁיב לֹו עַל נִכּוֹן
עַל כָּל ד' טַעֲנוֹתָיו גַּם מְהֵרָ"י יוֹסֵף קָאָרוּ נר"ו חז' וְאַמֶּץ כָּל טַעֲנוֹתָיו עַד כִּי לֹא הִנִּיחוּ שׁוּם
מְקוֹם לְהַתְגַּדֵּר בּוֹ בְּהִיּוֹת הַדְּבָר פְּשׁוּט הַכֶּפֶל בּוֹ יִהְיֶה מוֹתֵר וְאִם הַדְּבָרִים אֵינְרֵעוּ כְּמוֹ
שְׂבָאוּ בְּהַבְּתָבָם הַזְּקֵן צָלַל בְּמִים אֲדִירִים וְהִעֲלָה חר"ם בְּיָדוֹ וְלִכּוֹן רָאוּי לְזַקְנָתוֹ וְלִחְכָּמָתוֹ
לְאוֹקִיר לְאָסִיא עַד דְּלֹא יִצְטָרֵף לִיהַ כְּמֵאֲמַר ו' סִירָא וְיִנְתָּרוּ שְׁנִיָּהֶם אֵין פֶּאן נִידוּי אֵין פֶּאן
חֲרָם הַנְּתָרוּ הַנִּידוּי וְהַחֲר' וְחִיִּים וְשְׁלוֹם עֲלֵיהֶם וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל אָמֵן וְנָאֵם הַמְבִי"ט: שְׂאֵלָה
קִז רָאוּבֵן קִנְהָ מְשֻׁמְעוֹן ל"ג שְׁקִי צָמַר בְּסוֹף כֶּף הַכֶּפֶר וְנִכְתַּב ש"ח עַל רָאוּבֵן מִמֶּה שְׁעָלָה
הַצָּמַר וְאִח"פ חָלָה רָאוּבֵן וְנִפְטַר וְהָאֲפּוֹטְרוֹפּוֹסִים שְׁלוֹ עָשׂוּ חֲשָׁבוֹן עִם שְׁמַעוֹן הַמוֹכֵר
וּפְרָעוּ לֹו מִנְכָּסֵי רָאוּבֵן עַל סוֹף נ"ד כְּפָרִי צָמַר וְהַחֲזִיר שְׁמַעוֹן הַשְּׁטֵר חוֹב שְׁהִיָּה לֹו עַל
רָאוּבֵן אַחַר כֶּף נִפְטַר שְׁמַעוֹן גַּם כֵּן וּבָאוּ יוֹרְשֵׁי רָאוּבֵן לְתַבְּנֹעַ מֵאֲפּוֹטְרוֹפּוֹס שְׁלֵ שְׁמַעוֹן
וְאַמְרוּ שְׁכָל ל"ג שְׁקִי צָמַר לֹא הָיוּ עוֹלִים אֶלָּא נ' כְּפָר עַל ז' פְּרָחִים הַכֶּפֶר
וְשְׁהָאֲפּוֹטְרוֹפּוֹסִים שְׁלֵ רָאוּבֵן פְּרָעוּ לְשְׁמַעוֹן עַל נ"ד כְּפָרִים וְלִזְהָ הַבֵּיאוּ פְּנָקֵס הַסּוֹפֵר
שְׁהִיָּה כְּתוּב בּוֹ נ' כְּפָרִי צָמַר וְהָאֲפּוֹטְרוֹפּוֹסִים שְׁלֵ שְׁמַעוֹן טוֹעֵן כִּי הוּא מְצָא כְּתוּב בְּפְנָקֵס
שְׁלֵ שְׁמַעוֹן אֲשֶׁר כְּתוּב בְּתַחֲלָתוֹ שְׁהִי דוֹאָג מִהֵמוֹ שְׁהִיָּה זְמַן מִגְּפָה ח"ו וְכַתֵּב כָּל מְשָׂאוֹ
וּמִתָּנוּ וּבְכָלֵל' כְּתוּב שְׁהִי חֲזִיב לֹו רָאוּבֵן הַנִּז' נ"ד כְּפָרִי צָמַר עַל ז' פְּרָחִים וְשְׁמָה שְׁנִמְצָאוּ
כְּתוּב בְּפְנָקֵס הַסּוֹפֵר נ' אוֹלֵי שְׁמִקְוֹדֵם נִכְתְּבוּ נ' שְׁשִׁיעֵרוּ שֵׁל"ג שְׁקִי צָמַר לֹא יַעֲלוּ אֶלָּא
חֲמִשִּׁים וְאַחַר שְׁשִׁקְלוּ הַצָּמַר עָלוּ הַל"ג שְׁקִים נ"ד וְאַמְרָ הָאֲפּוֹטְרוֹפּוֹסִים שְׁהִי"ח הַחֲזִיר
שְׁמַעוֹן לְאֲפּוֹטְרוֹפּוֹסִים רָאוּבֵן וְשֵׁם יִרָא' אִם הָיוּ נ' אוֹ נ"ד וְהָאֲפּוֹטְרוֹפ' הַשִּׁיבוּ כִּי אַחַר
שְׁהַחֲזִיר לָהֶם שְׁמַעוֹן הַש"ח נִקְרַע אוֹ נֶאֱבַד עוֹד הָרָאָה אֲפּוֹטְרָפוֹ שְׁמַעוֹן הַפְּנָקֵס הַנִּז'
שְׁכַתֵּב שְׁמַעוֹן וְהָיוּ כְּתוּבִי הַל"ג שְׁקִים שְׁמֵכֵר לְרָאוּבֵן מְשֻׁקֵל כָּל שֶׁק וְשֶׁק שְׁהִיָּה עוֹלָה
נ"ד כְּפָרִי יוֹרְנֵנוּ מוֹרְנֵנוּ הַדִּין עִם מִי: תְּשׁוּבָה נִרְאָה לִי שְׂאִין כַּח לְיוֹרְשֵׁי רָאוּבֵן לְהוֹצִיא
מִיּוֹרְשֵׁי שְׁמַעוֹן כִּי אִם בְּרָאָה בְּרוּרָה כִּי הַפְּנָקֵס שְׁלֵ הַסּוֹפֵר אֵינָה רָאִי אַחַר שְׁהוֹצִיאוּ
הַשְּׁטֵר חוֹב מִהַ שְׁהִיָּה כְּתוּב בּוֹ הוּא הָעֵיקָר כִּי מַעֲשִׂים בְּכָל יוֹם שְׁפוֹתְבִים בְּפְנָק' מְשָׂא
וּמִתָּן וְאִח"פ כְּשִׁנּוֹתֵן הַמוֹכֵר לְקוֹנָה יֵשׁ אֵינָה שִׁנּוּי בְּסוֹף אוֹ בְּתַנָּאִים וְכוֹתְבִים הַש"ח עַל
מִהַ שְׁהַסְפִּימוּ בְּסוֹף וְנִשְׂאָר כְּתוּ' בְּפְנָק' מִהַ שְׁהִיָּה כְּתוּב מִקְוֹדֵם וְעוֹד חֲזָקָה לְאֲפּוֹטְרוֹפּוֹסִי
אֵלוּ שְׁהָיוּ חֲבָרִי' וִידוּעִי' וּפְקַחִי' בְּמְשָׂא וּבְמִתָּן שְׁדַקְדָּקוֹ הֵיטֵב בְּחֲשָׁבוֹן בְּשַׁעַת הַפְּרָעוֹן וְלֹא
יָצָא מִתַּח' יָדָם דְּבָר שְׂאִינוּ מִתְּנָקוֹן לְפָרוֹעַ מִנְכָּסֵי הַמֵּת יוֹתֵר מִמֶּה שְׁהִיָּה חֲזִיב רָאוּבֵן וְאַחַר
שְׁהוּא יָדוּעַ שְׁהַחֲזִיר שְׁמַעוֹן לָהֶם הַשְּׁטֵר חוֹב כְּשִׁפְרָעוּ לֹו דְּבָר פְּשׁוּט הוּא שְׂרָאוּ כְּמִהַ הִיָּה
כְּתוּב בּוֹ וּמִהַ שְׁהִיָּה כְּתוּב פְּרָעוּ לֹו וְלֹא יוֹתֵר שְׂאֵם מְצָאוּ אַחַר כֶּף שְׁלֹא הִיָּה כְּתוּב בְּשְׁטֵר
כִּי אִם נ' כְּפָר צָמַר וְהֵם פְּרָעוּ נ"ד הָיוּ שׁוֹמְרִים הַשְּׁטֵר וְתוֹבְעִי' מִהַ שְׁפְרָעוּ יוֹתֵר וְכִיּוֹן
שְׂאוּמְרִי' שְׁנֶאֱבַד נִרְאָה וְדָאִי כִּי לֹא חֲשִׁשׁוּ לְשׁוֹמְרוֹ שְׁהִיָּה פְּרוּעַ וְשְׁלֹא פְּרָעוּ יוֹתֵר מִמֶּה
שְׁהִיָּה כְּתוּב בּוֹ כִּי אֵין שׁוּם אָדָם פּוֹרַע אֶלָּא מִהַ שְׁהוּא יוֹדֵעַ בְּוֹדָאִי שְׁהוּא חֲזִיב וְאִם יֵשׁ לֹו
אֵינָה סְפָק אֵינוּ פּוֹרַע עַד שְׁיִרָאוּ לֹו הַש"ח לִידַע כְּמִהַ יְפָרַע כ"ש אֲפּוֹטְרוֹ' פְּקַחִים כְּמוֹ אֵלוּ
שְׁלֹא הָיוּ מְזַלְזֵלִין בְּחֲשָׁבוֹן הַחוֹב שְׁלֵ הַמֵּת בְּפֶרֶט שְׁהִיָּה מִי שְׁמַגִּיעַ לֹו הִנְרִוּשָׁה קִטָּן עוֹד
יֵשׁ אַמְתָּלָא' כְּעִין רָאָה מְשֻׁקֵל כָּל שֶׁק וְשֶׁק שְׁהָיוּ כְּתוּבִים הַל"ג שְׁקִים בְּפְנָקֵס וְעָלָה

משקלם נ"ד כפר וטענת אפוטרופוס שמעון היא טענת נדאי וטענת האחרים היא ספק ואין ספק מוציא מידי נדאי כי הפנקס של הסופר אינו ראיה לענין זה כמו שכתוב למעלה נאם המבי"ט: שאלה קח פתב החכם ה"ר שאול בן וירגא וחיבירו בב"ד דתפיסה זו של יורשי שמעון היא תפיסה מספק ולא מהניא כדא' פ"ק דמציעא תקפו פהו מוציאין מידו ופסקו הרא"ש ז"ל בפסקיו שם וז"ל כלל לא דמילתא לטענת ברי מהניא תפיסה כיון שהיא טוען ברי ומתקן בה אין לנו פח להוציא מידו אבל מי שהוא מסופק בדבר אם הוא שלו אם לא לא מהניא תפיסתו לאפוקי מחזקת מר"א קמא עכ"ל וכתב עוד ואע"פ שהרמב"ם ז"ל נראה שחולק על זה בהלכו' בכורות וסובר דתקפו פהו אין מוציאין מידו בספק גרוע בנ"ד יודה כו' עכ"ל ואני אומר שהיא תפיסה אין צריך לומר לדעת הרמב"ם ז"ל שכתב שתקפו פהו בכור של ספק אין מוציאין מידו אלא אפי' להרא"ש ז"ל טענתו טענה שמה שכתב הרא"ש הוא פשתפס בזמן הספק אבל תקפו קודם שנולד הספק לא מפקינן מיני' כמו שכתב סמ"ג מצו' צ"ה וכתב שפן כתב רש"י ז"ל בכתובות גבי אוקי תרי וכו' וכן כתבו התוספות פ"ק דמציעא וכן הביא בהג"ה פ"ט מהלכות טוען וגם הרא"ש ז"ל כתב אבל מי שהוא מסופק בדבר אם הוא שלו או לאו לא מהניא תפיסתו משמע משום דתפס בזמן הספק אבל תפס קודם מהניא תפיסתו שהרי הסמ"ג סובר גם כן כמו הרא"ש ז"ל דמפקינן כרביא דאם תקפו פהו מוציאין מידו כמו שכתב דאם תפס קודם לא מפקינן מיני' ומה שכתב שאפי' להרמב"ם שאין מוציאין מידו פשתפס מספק בנ"ד יוד' שהו' ספק גרוע ובגריעו' הספק כתב שיש עדים שראו השט' שלא היה כתוב רק נ' כפרי' ובפנקס הסופ' ג"כ אני או' כי אפי' שאפוטרופוס שמעון יודה שלא היה כתוב בשטר אלא נ' ובפנקס של שמעון היה כתוב נ"ד וסכום המשקלות של ל"ג שקים וסכום המעות שהיו עולין השקי' ושקבל מן הלנה עצמו סכום מה שכתוב בפנקס שלו על חשבון הנ"ד אין כאן שום ספק לא גרוע ולא שלם כי על נדאי פרע לו הלנה עצמו הנ"ד כפרי' שאם היה לו שום ספק לא היה פורע לו אלא אפי' שידע הלנה שהיה כתוב בשטר נ' ידע הוא שאח"כ קבל ממנו הד' ואחר שכתוב כן בפנקסו הוא טענת נדאי והאפוטרופוס של ראובר הוא טוען טענת ספק ואין ספק מוציא מידי נדאי כי אפילו בחיי הלנה והמלנה אם היה טוען הלנה טעיתי שפרעתי לה יותר מן ה"נ כפר הכתובים בשטר היה נאמן המלנה לומר צמר אחרת נתתי לה או מלנה אחרת היה חייב לי כמו מי שטוען מה שפרעת לי סטראי גינהו והיה נשבע ונפטר ואע"ג דטענת סטראי גרועה היא דבעינן דליהוי בה מיגו כמו שכתב הרמב"ם ז"ל פי"ד מהלכות מלנה ובתשובות מהר"ם סימן ס"ג בתשובות השייכות לפ' משפטים היינו כשפא להוציא מלנה מלנה אחרת בשטר שאו' הלנה כי על אותה מלנה פרע לו אבל בנ"ד שהלנ' הוא שתובע למלנה שפרע יותר ממה שהיה חייב לו נאמן זה לומר אמת שפבר פרעת לי החוב שהיית חייב לי בשטר וזה שפרעת לי אחר כך על חוב אחר שהיית חייב לי נאמן אפי' בלא מיגו וישבע ועתה שמתו שניהם אין כאן שבועה אלא יטילו חרם סתם בפני האפוטרופוס שהיה שותף המלנה על כל מי שידע בנדאי שנטל המלנה יותר ממה שהיה חייב לו הלנה וגם כשמסר השטר שהיה כתוב בו נ' אפי' שהיה צונח העומד על החשבון שלא היה כתוב אלא נ' ושגבה יותר לא היה מועיל לו כיון שהמלנה גבה כבר מה שגבה מן הלנה עצמו כמו שכתבתי.

על מה שכתבתי למעל' פי גם מדברי הרא"ש ו"ל משמע שפשתפס קודם שנולד הספק שאין מוציאים מידו ומהניא תפיסתו והוכחתי פן מלשונו פתב לי חכם א' מחשובי המעיניני ו"ל דברים שאמר מר דברים שנאמרו למשה בסיני ומורינו רצה להספיק דברי הרא"ש עם דברי הסמ"ג וכתב פן מסברת דעתו הרחבה ולסתום פיהם של חולקי מצאתי להרא"ש ו"ל שכתב פן בפ"י בפ"ב דכתובו' אהיה דאוקי תרי להדי תרי וכו' שכתב ו"ל והא דמהני תפיסה מספק פכתתי בפ"ק דמציעא גבי תקפו פהו מוציאים מידו ומיירי בדתפס קודם שנולד הספק אי נמי שאני הכא דטוען ברי ע"כ כלו' ההיא דתקפו פהו התימא דהיינו לשון תקף ולפיכך מוציאים מידו והכא מיירי דתפס קודם שנולד הספק אי נמי אפי' נימא דהכא מיירי נמי שתפס אחר הספק שאני הכא שטוען ברי אם פן אף לפי תירוץ השני לא ביטל התירוץ הראשון ולעולם סבור שפשתפס קוד' הספק מהניא תפיסה אלא שפא לישב דאפילו תימא דמיירי הכא פשתפס אחר הספק שאני הכא וכו' ע"כ לשון החכם יצ"ו דברי פי חכם חן הרא"ש תשואות חן חן לו המבי"ט: שאלה קט במוטב תלתא וכו' העיד יחזקאל איך בהיותו בראשי"ד שאל את רבי עמרם על דבר בעלה של אסתר שטבע בבוגאס שיאמ' לו היאך נטבע ואמר לו עמרם דע כי באותה ספינה של מחמוד לא היו יהודים כי אם אני ובעל' של אסת' הנז' ואני יצאתי בשלום והוא לבדו נשאר שם עם השמעאלים ונוצרים ובלילה באה סערה ונטרפה הספינה ונטבעו כולם ע"כ דברי עמרם ובעודו מדבר יחזקאל עם עמרם ויהודים אחרים על דבר הספינה בא גוי א' מסיח לפי תומו ואמר איך אותה הספינה של מחמוד נטבעה בבוגאס ושהלך הגוי הנזכר עם גוים אחרים על שפת הים ומצאו האנשים הטבועים שיצאו אחר ג' ימים וקברו היהודי שבתוכם והישמעאלים והנוצרים יחד כל זה אמר הגוי הנזכר מסיח לפי תומו לפני יחזקאל ולפני יהודים אחרים יורינו מורינו דין אשה זו: תשובה בעדות עמרם יצאה אסתר מחזקת אשת איש למי שנשאה בדיעבד פדין מים שאין להם סוף שהעיד שנטרפה הספינה ונטבעו כולם אשר מקלל היה בעלה של אסתר זו ולא היה שהות שיצא מן הספינה כי ביום יצא הוא ובלילה נטבע' כפי מה שראה או ידע הוא שנטבעו כל האנשים שהיו בה ובכללם היה יהודי זה ובעדות הגוי מל"ת הותרה אסתר זו לינשא לכתחילה כי הוא העיד איך אותה ספינה של מחמוד שהיו מדברים עליה שנטבעה ומצאו האנשים הטבועים אחר ג' ימי' לטביע' וקברו היהודי שבתוכם שרא' שהפירו אותו או במיל' או בציצית וגם קברוהישמעאלים והנוצרים שנר' ג"כ שהפירו הנוצרים מן הישמעאלים מפני שהנוצרים הם ערלי' מכל וכל והישמע' אין להם ערלה אבל אינם עושי' פריעה הפלל כי אסתר זו מותרת לינשא לכתחילה נאם המבי"ט: שאלה קי ילמדנו רבינו גר ישאל ראובן בהיותו עומד במקו' א' עוסק בעסקיו פגע בשמעון ולוי ואמר להם יש לי מין סחורה פלוגית במקום פלו' אם רצונכם לקנותה ממנו אמרנוה לכם בהמתנה לכמה שנים במעט רינח שתתנו לי כי אין רצוני להעלות שכרה כי אם מעט לערוך עשרים למאה די לי ואתפייס ואמכור ועל פי דבריו אלה נתפייסו הב' אנשי' כנז' שמעון ולוי ונתפשו עמו והודו לו לקנותה ממנו מיד שיביאנה שמה וקודם שהביא ראובן הסחורה הלא שמעון לעסקיו למקום אחר וצוה ללוי כי שיביא ראובן הסחורה ויקחה לוי ממנו וכתב עליו ש"ח מהספ' שעלה קרן ורינח לזמן שנתפשו

וְכַתּוּב בַּשֹּׁטֶר שְׁאָמַר לֹוִי שְׁהִיָּה לֹוֹקַח אוֹתָהּ סְחוּרָה חֲצִיָּיָה לֹוֹ וְחֲצִיָּיָה לְשִׁמְעוֹן וְכוּ' וְלֹא
נִזְכָּר בַּשֹּׁטֶר שְׁלֹא חֲשַׁבּוּ הָרֵינוּחַ כִּי אִם לְעַרְףָּה עֲשָׂרִים לֶקֶךְ כִּפְּי הַתְּנַאי שְׁאָמַר לָהֶם רְאוּבֵן
וְשִׁמְעוֹן לֹא נִרְאָה אַחַר כֶּףָּה עִם רְאוּבֵן וְכִשְׁלֶקַח לֹוִי הַסְּחוּרָה שְׁכַח וְלֹא הִזְכִּיר לֹוֹ הַתְּנַאי
הַנִּזְ' וְשִׁלַּח הַסְּחוּרָ' לֹוִינִיצִי' לְחֻשְׁבוֹנוֹ וְלְחֻשְׁבוֹן שִׁמְעוֹן וְאַחַר כֶּףָּה בָּא שִׁמְעוֹן וְנִמְצָא עִם לֹוִי
וְהוֹדִיעַ לֹוֹ לֹוִי עֲנִין הַסְּחוּרָה כְּמוֹ הַנִּזְ' וְהִרְאָה לֹוֹ הַשֹּׁטֶר וְכִרְאוֹת שִׁמְעוֹן הַשֹּׁטֶר חֲשַׁב שְׁעַל
כִּי הַתְּנַאי הַנִּזְכָּר שֶׁל עַרְףָּה עֲשָׂרִים לְמֵאָה נִכְתָּב הַחוּב הַפְּתוּב בַּשֹּׁטֶר וְנִתְחַזְּב בּוֹ אַע"פ
שְׁאִינוֹ נִזְכָּר בְּכִי' בַּשֹּׁטֶר עַכ"ז עָלָה טִינָא בְּלִבּוֹ בְּרְאוֹתוֹ סְכוּם הַחוּב הַרַב הַפְּתוּב בַּשֹּׁטֶר
אוּלַי יֵשׁ בּוֹ טְעוֹת חֻשְׁבוֹן וְלֹא דִקְדָּק בּוֹ לֹוִי כְּשִׁנְתַּחֲזִיב אוֹ אוּלַי הֶעָרִים רְאוּבֵן וְחֲשַׁב הָרֵינוּחַ
בְּיֹוֹת' מֵעַרְףָּה כ' לֶקֶךְ כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהִיּוֹת הַסֶּף הַמְרֻנָּב' הַפְּתוּב בַּשֹּׁטֶר לְעַרְףָּה הַנִּזְ' לְשִׁנְתַּפְּשָׁרוֹ
בְּיִנְיָהֶם וְאֵז חֶקֶר וְדָרַשׁ שִׁמְעוֹן וּמְצָא שְׁהֶעֱלָה רְאוּבֵן הָרֵינוּחַ בְּיֹוֹתֵר הַרַב' מִכ' לֶקֶךְ שְׁהִתְנָ'
וּבְכֵן עֲרַע' עַל רְאוּבֵן כִּי אִיֶּה הָעַל' הָרֵינוּחַ יֹוֹתֵר מִמָּה שִׁנְתַּפְּשָׁ' עִמּוֹ וְרְאוּבֵן אוֹ' כִּי כְּשִׁנְתַּן
הַסְּחוּרָה לְלֹוִי לֹא נִזְכָּר תְּנַאי זֶה וְכִבָּר נִתְפָּיִס לֹוִי בְּסֶף הַפְּתוּב בַּשֹּׁטֶר וְנִתְחַזְּב בּוֹ מְשִׁיב
שִׁמְעוֹן כִּי לֹוִי עָבַר מִדַּעְתּוֹ הַתְּנַאי הַנִּזְכָּר וְשְׁכַחוּ וְלֹא הִזְכִּירוּ כִּי נִסְמָךְ עָלָיו שְׁלֹא יַעֲשֶׂה
לֹוֹ עֲרָמָה וְכֹאשֶׁר הוֹדִיעַ לֹוֹ לֹוִי כָּל הַנַּעֲשֶׂה חֲשַׁב שֶׁדִקְדָּק לֹוִי בְּחֻשְׁבוֹנוֹ קוֹד' שִׁיתְחַזְּב
וַע"פ אוֹתוֹ תְּנַאי עֲשֶׂה חֻשְׁבוֹנוֹ וְנִתְחַזְּב וְעַתָּה מְצָא הוּא שְׁהֶעֱלָה הָרֵינוּחַ בְּיֹוֹתֵר הַרַבָּה
יִרְיָנוּ מוֹרִינוּ הַדִּין עִם מִי וְשְׁכַרְךָ כְּפוּל מִן הַשְּׂמִים: תְּשׁוּבָה לְפִי מֵה שְׁפָתוֹב בַּשֹּׁטֶר לֹוִי
אִינוֹ תוֹבַע שׁוּם דָּבָר מִרְאוּבֵן וְיֵשׁ לֹוֹ לְרְאוּבֵן ש"ח עָלָיו וְהוּא קִיָּים בְּכֶף הַסֶּף שְׁפָתוֹב בּוֹ
וְשִׁמְעוֹן הוּא שְׁטוּעֵן בְּשֵׁם לֹוִי כִּי כְּשִׁלֶּקַח לֹוִי הַסְּחוּרָה שְׁכַח וְעָבַר מִדַּעְתּוֹ הַתְּנַאי שְׁל
עֲשָׂרִי' לְמֵאָה וְלֹא הִזְכִּירוּ וְאִם לֹוִי בְּעֶצְמוֹ טוּעֵן טַעְנָה זֹו וְשִׁלַּח עֲשֶׂה שׁוּם תְּנַאי אַחַר עִם
רְאוּבֵן לְשִׁיָּהִיָּה סֶף הַשֹּׁטֶר מֵה שְׁפָתוֹב בּוֹ אֶלָּא שְׁחֲשַׁב שְׁעַל הַתְּנַאי הָרְאוּשׁוֹן שְׁל כ' לֶקֶךְ
הִיָּה עוֹלָה הַסֶּף הַפְּתוּב בַּשֹּׁטֶר אֵז יִתְחַזְּב רְאוּבֵן שְׁבוּעָה כִּי כְּשִׁנְתַּן הַסְּחוּרָ' לְלֹוִי אָמַר לֹוֹ
בְּכִי' שְׁהִיָּה מוֹכֵר לֹוֹ עַל הַסֶּף הַפְּתוּב בַּשֹּׁטֶר וְשִׁדַּע לֹוִי שְׁהִיָּה יֹוֹתֵר מִכ' לֶקֶךְ וְאִם לֹא יוֹכֵל
לִישָׁבַע עַל זֶה אִינוֹ חֲזִיב לֹוִי לְפָרוֹעַ לְרְאוּבֵן אֶלָּא לְפִי עַרְףָּה כ' לֶקֶךְ כְּמוֹ שְׁהִתְנּוּ קוֹדֵם
וְאַח"כּ בְּסֶתֶם נִתַּן לֹוֹ הַסְּחוּרָה שְׁנִרְאָה שְׁהִיָּה עַל הַתְּנַאי הָרְאוּשׁוֹן וְעִדִּיף זֶה מִמִּי שְׁהִיָּה
גוֹתֵן עַל חֶפְזָּה ק' וְהַמּוֹכֵר הִיָּה תוֹבַע ק"נ וְאִם הַמּוֹכֵר אָמַר לְלוֹקַח קַח הַחֶפֶץ בְּסֶתֶם לֹא
יִפְרַע לֹוֹ אֶלָּא ק' כְּמוֹ שְׁהִתְנּוּ מִתְחִילָה וְכ"ש בַּנ"ד כִּי שְׁנִיָּהֶם הַסְּפִימוֹ בְּכ' לֶקֶךְ וְאַחַר כֶּףָּה
נִתַּן הַמּוֹכֵר וְלִקַּח הַלּוֹקַח בְּסֶתֶם שְׁעַל תְּנַאי רְאוּשׁוֹן הִי' וּמֵה שִׁנְמְצָא כְּתוּ' בַּשֹּׁטֶר יֹוֹתֵר הִיָּה
טְעוֹת סוֹפֵר שְׁחֲשַׁבּוּ שְׁסֶף זֶה הִיָּה עוֹלָה עַל כ' לֶקֶךְ כְּמוֹ אִם פְּתוּב בַּשֹּׁטֶר א' שְׁמִכֵּר פְּלוֹ'
לְפָלוֹ' ק' אִמּוֹת בַּעֲשָׂרָה חֲתִי' כָּל אִמָּה שְׁעוֹלִים אֶלְף וְק' חֲתִי' וְאִינָם עוֹלִים אֶלָּא אֶלְף הָרִי
בְּרוּר שְׁהַסֶּף שְׁל אֶלְף וְק' הוּא טְעוֹת וְלֹא נִאֲמ' גִּלְף אַחַר לְשׁוֹן אַחֲרוֹן שְׁהֵם אֶלְף וְק' כִּינּוֹן
שְׁכּוֹתֵב שְׁעוֹלִים וְכִתְבוּ הַמְּפָרְשִׁים כִּינּוֹן שְׁאוּמֵר דְּאִינוֹן בְּנֻדָּי טְעוֹת חֻשְׁבוֹן הוּא בֵּא'
הַלְשׁוֹנוֹת וְהִילְכָף הַמוֹצִיא מִתְּבִירוֹ עָלָיו הָרְאָיָה כו' בְּסוֹף הַלְכוֹת מְלוֹה וּבַנ"ד כִּינּוֹן שְׁהוּא
יְדוּעַ הַתְּנַאי הָרְאוּשׁוֹן שְׁל עֲשָׂרִים לֶקֶךְ הוּא יְדוּעַ כִּי מֵה שְׁפָתוֹב סֶף יֹוֹתֵר הוּא טְעוֹת כִּינּוֹן
שְׁאָפִי' רְאוּבֵן מוֹדָה הַתְּנַאי הָרְאוּשׁוֹן וְאַחַר כֶּףָּה נִתַּן הַסְּחוּרָה בְּסֶתֶם כְּמוֹ שְׁפָתֵי כָּל זֶה
הוּא אִם טוּעֵן לֹוִי טַעְנַת שִׁמְעוֹן אֶבֶל אִם אִינוֹ טוּעֵן כֶּףָּה נִרְאָה שְׁנִתְרַצָּ' בְּמֵה שְׁפָתוֹ' בַּשֹּׁטֶר
וְיֵשׁ לֹוֹ דִּין לְשִׁמְעוֹן עַל לֹוִי כִּי כְּשִׁהֶלֶךְ צָוָה לְלֹוִי כְּשִׁתְּבוֹא הַסְּחוּרָה שְׁיִקְחָנָה וְהִיָּנוּ עַל
הַתְּנַאי הָרְאוּשׁוֹן וְהוּא לְקַחָה בְּיֹוֹתֵר וְחֲזִיב עַל הַמּוֹת' וְלֹא יִפְרַע שִׁמְעוֹן הַחֲצִי כִּי אִם עַל כ'
לֶקֶךְ כִּינּוֹן שְׁעָבַר עַל דְּבָרוֹ וְאִם לֹא יִרְצָה לֹוִי לְפָרוֹעַ הַמּוֹתֵר שְׁל חֲצִי שִׁמְעוֹן יוֹכֵל לֹוֹמֵר

לראובן אני לא קניתי אלא החצי לעצמי והחצי לשמעון כמו שכתו' בפטר וחשבתו
שיתרצה במות' כמו שקניתי אני וכינן שאינו רוצה קנין החצי שקניתי בעדו הוא בטל
שפבר הודעתו לה שהחצי הייתי קונה לשמעון וגם פי נראה מן השאלה פי כשפא שמעון
נתחייב גם הוא במה שכתו' בפטר אם חוזר הנתחייב לשמעון הרי כתוב שקשב שע"פ
התנאי הנז' קודם נתחייב ואחר כך עלה טינא בראותו החשבון הרב ויכול לומר פי בטעות
נתחייב פיון שעשו קודם תנאי כ' לק' אלא אם כן יאמר ראובן שידע שמעון שהעלו על
כ' לק' מה שכתו' בפטר ועל הפל נתחייב או שידע שלוי הודיע לשמעון וישבע ראובן
על זה והסחור' שתשא' על ראובן אם לא ישבע כמו שכתוב למעלה שפבר הנה יודע
שהנה קונה אותה להולכה למקום אחר ואינו יכול לומר החזיר לי מקחי פה אלא הוא
מטפל להביאה או למוכרה שם כמו שכת' הרמב"ם ז"ל פי"ו מה' מכירה ומשלם דמי
הולכתה לשם.

נאם המבי"ט: שאלה קיא ראובן שהוציא ש"ח על שמעון שחייב לאביו סף מעות והשטר
הוא מכמה שנים וטוען שמעון שפבר פרע לאביו ושהניח השטר בידו ויש לו עד שמעיד
כך שפעם א' הנה אביו של ראובן בבית שמעון ואמר לו שמעון בנה מצער אותי בכל
יום שתובע ממני שאני חייב לה ולכן תעשה עמי חשבון אם אני חיי' לה אפרע ואם לאו
תעשה לי מחילה והשיב עלי ראשי לא מחילה א' אלא שתים גם סופר א' מעיד שיום א'
קרא לו אביו הנזכר והלה עמו לשוק לחנות שמעון ואמר לו תכתוב מחילה לשמעון
ושמעון הנז' הנה עסוק ולא ידע הסופר על מה היתה המחילה ולא על כמה והלה לו ולא
כתב דבר גם עד אחד מעיד שאמר שמעון לאביו של ראובן הנז' בנה מצער אותי ותובע
ממני שאני חייב לה ואמר העד הנז' לאביו ש"ר מה זה הענין והשיב אינו חייב לי דבר
או איני שואל ממנו דבר ושאנו זוכר אם אמר כך או כך ושאמר לו תעשה מחילה ואינו
זוכר מה השיב לו יורינו מוריגו: תשובה ראיתי מה שפסק חכם א' שהוא דבר רחוק מן
השכל שהניח סף גדול אביו של ראובן אחר כמה שנים שהם כמו כ"ד שני' ולא תבע
ממנו: ואני אומר פי לא דבר רחוק הוא פי הנה ביניהם אהבה ואחווה וגם הוא ידוע פי
שמעון הנז' לעולם הנה דחוק ואינו מן התימא שאריף לו כ"כ זמן וכבר פרע לו קצת
שהוא כתוב מאחורי השטר גם כתב החכם הנז' עדות העד הא' שהעיד שאמר שיעשה
לו כמה מחילות וכו' ואני או' פי לא תלה המחילה ברצון שמעון אלא על מה שאמר לו
שמעון תעשה עמי חשבון אם אני חייב לה אפרע ואם לא תעשה מחילה על זה חשיב
עלי ראשי לא א' אלא שתים אעשה על מה שאמר שיעשה חשבון עמו אם יהיה חייב
פרע לו ואם לאו יעשה מחילה פי אחר שיעשו חשבון אם לא ישאר חייב יעשה לו
מחילה א' ושתיים אבל בלא חשבון לא יעשה לו מחילה לא א' ולא שתים ולמה הנה או'
שתים אלא שדבר דרף גונזמא והתורה דברה בלשון גונזמא גם עדות הסופר שקרא לו
אביו של ראובן וכו' נראה שהנה רוצה לעשות חשבון עם שמעון ואחר כך יעשה לו
מחילה ממה שיתברר ביניהם שפרע לו שאם לא הנה חייב לו שום דבר למה הנה צריף
להביא את הסופר אצל שמעון לעשות לו מחילה הוא הנה יכול לעשות לו מחילה שלא
בפניו שהנה אומר לו תכתוב מחילה לשמעון על שטר א' שהנה חייב לי מסוף כך אלא
שנראה שהנה רוצה לעשות חשבון עם שמעון בפני הסופר כדי שיעיד לו על מה שנשא
חייב לו וימחול לו על השאר גם על דברי העד האחר כתב החכם שאפי' שהנה חייב

שְׁמַעוֹן לְאָבִיו שֶׁל רְאוּבֵן שֶׁהָרִי מְחַל לוֹ בְּמָה שֶׁאָמַר שְׁלֹא הָיָה חַיִּיב לוֹ דָּבָר וְהֵבִיא מַה שֶׁכָּתוּב בְּטוֹר סִימָן ע"ה בְּשֵׁם הַר"מ וְנ"ל אָמַר לוֹ אֲנִי חַיִּיב לָךְ מְנָה וְהִשְׁבִּיבוּ לוֹ וְדָאִי לִי שְׂאִינְךָ חַיִּיב לִי פְטוֹר אַף עַל פִּי שְׂיֻדְעַ בְּנֻדָּאִי שֶׁהוּא חַיִּיב לוֹ וְהָרִי כְּאִלוֹ מְחַל לוֹ וְלֹא הָוִי מְחִיל' בְּטַעוֹת דְּכִינּוֹן שֶׁאָמַר לוֹ אֲנִי חַיִּיב לָךְ הֵנָּה לִיָּה לְשִׁים אֶל לְבוֹ וְלִדְקָדֵק וְלֹא עָשָׂה כֵּן אֲלֵא אָמַר בְּנֻדָּאִי אֵינְךָ חַיִּיב לִי מְחַל לוֹ בְּלֵב שְׁלָם עַכ"ל וְכָתַב הַחֲכָם הָאֵל קָמֵן כִּי הָאוֹמֵר עַל חוֹב בְּרוּר כַּנ"ד אֵינְךָ חַיִּיב לִי מִהַנִּי מְתוּר' מְחִילָה וְכו': וְאֲנִי אוֹמֵר שְׂאִין הַנְּדוֹן דּוֹמָה לְרֵאָהָ שֶׁהֵבִיא שְׁמָה שֶׁכָּתַב הַר"מ הוּא עַל מִי שֶׁאָמַר קוֹנֵם אֲנִי חַיִּיב לָךְ מְנָה שֶׁפְּשָׁה־שִׁיב לִי אֵינְךָ חַיִּיב לִי הֵיָה לוֹ לְהִשְׁיב אֶל לְבוֹ וְלִדְקָדֵק וְלֹא עָשָׂה כֵּן אֲלֵא אָמַר בְּנֻדָּאִי אֵינְךָ חַיִּיב לִי מְחַל בְּלֵב שְׁלָם אֲבָל כְּשֶׁהוּא מְכַחֵשׁ לוֹ וְאוֹמֵר אֵינִי חַיִּיב לָךְ דְּבָר כְּמוֹ בַּנ"ד שֶׁר' עֲזָרָא מְכַחֵשׁ הַחוֹב מֵה צְרוּךְ שְׂיַחְזוֹר לוֹמֵר לוֹ אֵינְךָ חַיִּיב לִי אֲלֵא שֶׁנִּרְאָה שֶׁמְשִׁיב לוֹ לְפִי דִּיבּוּרוֹ אֵינְךָ חַיִּיב לִי דְּבָר וְאֵין כְּאֵן מְחִילָה ר"ל שֶׁלְפִי דְּבָרֵי שֶׁאוֹמֵר שְׂאִינּוֹ חַיִּיב לִי דְּבָר אֵינּוֹ צְרִיךְ לְמְחִילָתִי וּבְמִרְדְּכִי פ' יֵשׁ נוֹחֲלִין הֵבִיא דְּבָרֵי רַבִּינוּ מְאִיר וְכָתַב יוֹתֵר בְּפִי כִּי עַל כִּי הָיָה נִרְאָה מְחִילָה בְּטַעוֹת וְנ"ל דְּכִינּוֹן שֶׁכְּנָגְדוֹ אוֹמֵר לוֹ אֲנִי חַיִּיב לָךְ הֵיָה לוֹ לְשִׁים עַל לֵב אִם אָמַת מַה שֶׁאָמַר שֶׁכְּנָגְדוֹ וְלֹא עָשָׂה כֵּן אֲלֵא וְדָאִי מַה שֶׁאָמַר אֵינְךָ חַיִּיב לִי מְחַל בְּלֵב שְׁלָם ע"כ הָרִי שֶׁעַל מַה שֶׁאָמַר שֶׁכְּנָגְדוֹ הוּא שֶׁאֲנַחְנוּ אוֹמְרִים שֶׁמְחַל אֲבָל כְּשֶׁכְּנָגְדוֹ מְכַחֵשׁ שְׂאִינּוֹ חַיִּיב לוֹ דְּבָר אוֹ אִם אָמַר אֲדָם לְחַבְרֵי אֵינּוֹ חַיִּיב לִי דְּבָר בְּלִי שֶׁהַקְּדִים לוֹ הָאֲחֵר שׁוּם דְּבָר אֵין זֶה מְחִילָה וְיֻכַל לְתַבְּנֹעַ מִמֶּנּוּ אַחַר כֶּף כִּי אִפִּי' שֶׁהָיָה לְשׁוֹן מְחִילָה הָיָה בְּטַעוֹת מְפָנִי שֶׁמְכַחֵשׁ לוֹ וְכִמוֹ שֶׁנִּרְאָה מִעֵינֵן מַה שֶׁהֵבִיא מִמֶּנּוּ רֵאָהָ הַר"מ לְדִין זֶה מְרֵאוּבֵן שֶׁאָמַר לְשֶׁמַּעוֹן אַחִיךָ כו' כְּמוֹ שֶׁהֵבִיא גַם כֵּן בְּתַשׁוּבַת קו"ז לְתַשׁוּבַת הַרְמְבַ"ן וְנִדְחַק בְּמָה שֶׁלְמַד דִּין זֶה מִשֵּׁם וְהַנְּצָרָה לּוֹמ' וְנִרְאָה לִי דְּכִינּוֹן שֶׁכְּנָגְדוֹ כו' וְדוֹקָא בְּכִי הָאִי דְּרֵאוּבֵן שֶׁאָמַר לְשֶׁמַּעוֹן וְכו' הוּא שֶׁלְמַד דִּין זֶה דְּאֵינְךָ חַיִּיב לִי הָוִי מְחִילָה לֹא לְנִדּוֹן אַחַר שְׁלֹא אָמַר קוֹנֵם אֲנִי חַיִּיב לָךְ כו' וְכִפִּי הָאֵל אֲמָרִינּוּ הַבּוֹ דְּלֹא לוֹסִיף עֲלֵה נְאֻם הַמְבִי"ט: שְׂאֵלָה קִיב רְאוּבֵן לֹא הָיָה אָבִיו מְנִיחוֹ לְתַמְנֵן מַה שֶׁהִי' רוּצָה בְּבֵית וְכַעַס וְקַפְזֵן וְאָמַר יוֹ שְׂיָאָה נְזִיר שֶׁמְשׁוֹן שִׁי מוֹרָאֵרִי אֵין אֵי־שְׁטָה קְאֻזָּה ע"כ וּמְתַחַרְט עַל מַה שֶׁנִּזְדַּר יוֹרִינּוּ מוֹרִינּוּ: תְּשׁוּבָה נִרְאָה לִי כִּי זֶה הַלְשׁוֹן שֶׁאָמַר יוֹ שְׂיָאָה אֵינּוֹ כְּמוֹ אֲנִי אֶהְיָה שֶׁהָיָה צְרִיךְ לוֹמֵר יוֹ שְׂיָרִי נְזִיר וְכו' כִּי לְשׁוֹן יוֹ שְׂיָאָה מְשַׁמְעוֹתוֹ הוּא כְּמוֹ קִלְלָה כְּמוֹ הָאוֹמֵר יוֹ סִיָּאָה מְאֵל לּוֹגְרָאדוֹ שִׁי פִּיזִירוֹ טָאֵל קוֹזָה וְאֵינּוֹ או' יוֹ סִירִי כִּי לְשׁוֹן יוֹ סִירִי הוּא וְדָאִי וְאֵינּוֹ בְּיָדוֹ לְהִיּוֹת כֶּף ח"ו וְכֵן כְּשֶׁאָמַר סִיָּאָה נְזִיר הוּא לְשׁוֹן קִלְלָה שְׂאֻם יְדוֹר בְּאוֹתוֹ בֵּית קִלְלָה עֲצָמוֹ שֶׁהָיָה בְּצַעַר נְזִיר אוֹ אִזְ יְדוֹר בְּנְזִיר וְיִצְטַעַר וְאִם הָיָה אוֹמֵר יוֹ סִירִינְזִיר שִׁי מוֹרָאֵרִי כְּשֶׁיְדוֹר בְּבֵית יְהִיָּה נְזִיר בְּנֻדָּאִי כִּי בְּיָדוֹ לִידוֹר וְכִבֵּר נִזְרַר בְּמֵאֵמֵר סִירִי וּבְלְשׁוֹן הַקְּדֵשׁ לֹא מְצָאֵתִי הַפְּרֵשׁ בֵּין סִיָּאָה לְסִירִי כִּי עַל שְׁנֵיהֶם אֲנַחְנוּ אוֹמְרִי' לְשׁוֹן אֶהְיָה נְזִיר אוֹ אֶהָא וְכִינּוֹן שֶׁבְּלְשׁוֹן לְעַז יֵשׁ חֲלוּק זֶה בֵּין סִיָּאָה לְסִירִי אֲנַחְנוּ הוֹלְכִים אַחַר לְשׁוֹן לְעַז שֶׁדְּבָר בּוֹ שְׂאִין לְשׁוֹן סִיָּאָה קַבֵּל' נְזִירוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי וְכִמוֹ שֶׁכָּתַב הַרְמְבַ"ם ז"ל רִישׁ פ"ט מִהֲלָכוֹת נְזִירִים בְּנְזִירִים הַלָּךְ אַחַר לְשׁוֹן בְּנִי אֲדָם בְּאוֹתוֹ מְקוֹם וּבְאוֹתוֹ לְשׁוֹן וְכו' וּמְצָאֵתִי כְּעֵין לְשׁוֹן זֶה בִּירוּשָׁלַיִם בְּלְשׁוֹן הַקְּדֵשׁ בְּמַסְכַּת סוּטָה פ' הָיָה נוֹטֵל עַל הַהִיא אַרְמְלָתָא דְּהִנּוּת מְבַזְבְּזָא בְּנְכֻסִיָּא וְכו' דְּאָמַר ר' אֶלְעָזָר מִכַּת פְּרוּשִׁין נִגְעוּ בָּהּ יְבֵא עָלֵי אִם גְּתַפְנוּנְתִי לְכָךְ שְׂרוּצָ' לוֹמֵר יְבֵא רְעָה ח"ו אִם גְּתַפְנוּנְתִי לְכָךְ וְכֵן שֵׁם בְּנֻדָּה פ' כָּל הַיָּד אָמַר ר' חֲנִינָא יִיְתִי עָלֵי אִם לֹא כָּל מַעֲשֵׂה וּמַעֲשֵׂה שֶׁהִיְתִי מוֹצִיא אִם לֹא שֶׁמַּעֲתִי אוֹתוֹ מר' כְּשֶׁעָרוֹת רֵאִשִׁי

להלכה ולמעשה' ג' פעמים והה עובדא לא אתא קמי ר' אלא תרין זמנין בגין כה צריפתכון עמי ע"כ הרי לשון יבא עלי אם נתפוננתי ייתי עלי אם לא כל מעשה וכו' שהוא לשון קבלת קללה ח"ו אם יהיה כה וכה הוא בלשון לעז לשון פיאה נזיר לשון שיצטרע בנזירות או שיקבלה אם ידור אבל אינו קבלת נזירות כמו שפכתתי.

עוד יש היתר בנזירות זה על שלא הזכיר אלא נזיר שמשון מרוב הפוסקים ז"ל ואפי' שיאמר שהיתה פוננתו לקבלת נזירות אינו חל פנין שהלשון אינו מוכיח מתוכו כמו שפכתתי ונאמ' שהיה בדעתו כל מה שיהי' משמעו' לשונו כמו שכתבו התו' ריש פ' שבוועו' שתי' נא' המבי"ט: שאלה קיג יורנו מורינו הרב שיהיה על ראובן שיש לו מגאזין בכאן של הבאשה והוא סוג' אותו בכל ליל' בסוכאר' ובתינו רוב נכסיו בהיותו בטוח שהוא לבאשה ומי ישלח ידו ונקח ואירע שנתנו לראובן נכסים בפקדון שומר חנם ושם אותם באותו מגאזין וקרה מקר' וגנבו בלילה כל מה שהיה במגאזין והפקדונות הנזכרי' כי שמו ביום קוטון בסוכאר' בתוך החורים ואין רואה ועתה טוען המפקיד כי למה שם הסוכאר' לבדה ולא שם מנעול גם כן כמו שהיה דרכו וגם טוען כי כשנתן לו המשכונות הניחן בביתו והיו בטוחות יותר מהמגאזין עוד טוען כי קצת ישמעאלים פרעו לו לנפקד מעות וראו שהקניסם במגאזין על המעו' באו הגנבים ולא מצאום כי הוליקם לביתו כי לא בטח על סגירת הסוכאר' ולמה הניח המשכונות שם והנפקד משיב כי המגאזין הזה מעולם לא אירע בו דבר ולא בכל זה הכאן ומה שטוען שלא שם המנעול משיב כי כמה ימים קודם שלקח משכונות אלו לא היה נותן מנעול כי אם הסוכאר' לבדה כי היא חזקה יותר מהמנעול ומה שהוליה המשכונות במגאזין אומ' שהיה בלילה כשנתנם לו המפקיד בביתו ולא אמר לו שיהיו בביתו אלא בסתם נתנם לו ובביתו היו הארגזים שלו פתוחים והיו נכנסים כמה אנשי' שאירע לו שנגנבו מביתו כמה חפצים ועל זה הוליקם למגאזין ועל מה שטוען שראו שנקנס עם המעות אומר שמעולם מעות אלו לא ראו פני המגאזין כי היה דעתו להוליק' באותו יום למגאזין ושכח ונשארו בביתו יורינו מורינו: תשובה נראה שטענות ראובן הנפקד הם בדין כי חששא על שיפתחו הסוכאר' בקנטון הוא חששא רחוקה ודבר שאינו מצוי והוא שומר חנם ועל דבר המנעול אם המפקיד טוען שבאותו לילה לבד לא שם המנעול שאם היה משים אותו לא היה נגנב ישבע הנפקד על טענה זו כי רוב הלילות לא היה משי' מנעול על כי היה מחזיק בעצמו כי סגירת הסוכאר' לבדה היתה טובה וכשהיה מניח המנעול היה על צד היותר טוב והוא פטור.

גאם המבי"ט: שאלה קיד יורינו מורינו ורבינו ראובן ובנו שהיו חייבי' לשמעון סך מעות והיו שניהם האב ובנו ערבנים קבלנים רצה מזה גובה רצה מזה גובה וראובן נתן לבנו סך מעות כדי שיקנה תכשיטין לארוסתו עתה נפטר ראובן ובא שמעון לטרון מהתכשיטי זהב ששלח לארוסתו שיעור חובו באומרו כי עדיין לא נשא כדי שתקנ' אשתו ואלו התכשיטין עם שאר נכסי האב והבן הם משועבדין לפרעון חובו יורינו מורינו אם יכול שמעון לטרון מהתכשיטין או אם קנאתו ארוסתו ואינו יכול לטרון גם יורינו אם יכול שמעון לעכבו שלא יוציא שום הוצאה זולתי אכילתו ומלבושיו פדין שמסדרים לבעל חוב גם אם יש לו מלבושי שבת יותר מהמצטר' לו אם יסדרו לו שימכנ' קצתם ויניח מה שיצטרף לו מבגדי שבת על כל אלו הפרטים יורינו מורינו ורבינו מה דינם ושכרו כפול ומכופל מן השמי': תשובה אם חוב זה הוא בשטר ושעבודו קרקעות יכול שמעון לטרון

הסבלונות שנתן בנו של ראובן לארוסתו וגם כי מפני תקנת השוק אין אנחנו נוהגין להוציא מטלטלין המשועבדין לבעל חוב מן הקונה אותם אפ"ה יש מי שכתב שאם נתנם במתנה שטורף אות' הב"ח כי לא חסרו דבר שלא נתן שום דבר עליהם ואפ"י לפוסקים שכתבו שהמתנ' גם היא כמכירה דוקא במתנה חלוטה אבל מתנה זו שנתן המטלטלין המשועבדין לארוסתו אינה מתנה חלוטה כי גם הוא יש לו זכות פשישאנ' ועתה ג"כ יכול לחזור בו מן השדוכין ומנהרי הדרי אפ"י פשחו' בו הארו' וכיון שיכול לחזור בו פופין אותו ב"ד שיחזן' בו כי פריעת ב"ח מצוה מן התורה וכמו שב"ד מוכרין בטובת הנאה כתובת אשת איש המזק' לשום אדם פן יכולים לכוף אותו שיחזור בו פיון שפרשותו לחזור מצד הדין ואם יש קנס ביניהם עשוי פהלקתו יפשרו ב"ד על מעט מהקנס ותקח מן הסבלונ' כי המנהג פשוט פה כי פשחזר א' מן השדוכין עושין פשרה וכ"ש פאן כי שלא מדעתו חזר בו ואפ"י שלא היה החוב בשטר פיון שיש ספק בידו לקחת הסבלונות חייב לחזור בו לפרוע מן הסבלונות ולענין המלבושים שלו לוקחים ממנו כל מלבוש שבת ואפ"י של חול מניחין לו פסות לי"ב חדש פסות הראוי והשאר יתן לב"ח ובשאר כלי הבית מסדרין לו כמו שכתבו הפוסקים ואפ"י שלא ישאר לו מלבוש לשבת אין קפידא כמו שכתב הרמב"ם ז"ל ואם אין לו להחליף משלשל טליתו כדי שלא יהא מלבוש פמלבוש של חול ואפילו שלא הגיע זמן פרעון החוב אם מצא מנכסיו במקום ידוע וירא שפא יבריחם הלנה אם רואה הדיין שום אמת' לדבריו שלא יוכל לגבות חובו אחר פך פשיגיע הזמן מצוה לדיין לעכב הממון עד שיגיע הזמן כמ"ש בח"מ סי' מ"ג ובנ"ד אם ידוע שאין לכן ראו' זה במה לפרוע פשיגיע הזמן יעכבו הסבלונ' עד שיגיע הזמן ואפילו שיש ללנה זה חובות אם אין החובות הים בטוחים שהם על עכו"ם או על אנשים שהוא ידוע שלא יפרעו לזמן הגעת זמן החוב אינה יכולה האשה לומר פבר יש לה מקום לגבות ממנו כי בהגעת זמן המלנה יש דין ליפרע מן הלנה ממה שהוא מצוי אצלו ואפילו מנכסים משועבדים יכול המלנה לטרון אפילו יש ללנה נכסים בעיר אחרת כמו שכתב בח"מ סי' קי"ח וכ"ש בנ"ד שאינם נכסים משועבדי' כמו שכתבתי למעלה ועל הדיין לדון דין אמת לאמתו נאם המבי"ט: שאלה קטו ראובן שהיה לו זכות ותביעה אצל שמעון ולא היה יכול להציל זכותו מיד שמעון מפני שיזדו תקיפ' עליו ונכנסו אנשים לפשר ביניהם ולכתוב לשמעון מחילה כפי רצונו שאם לא יתפשר עמו ימשך לראובן נזק והפסד מצד שמעון והוכרח ראובן לשמוע לדברי המפשרים הים וקודם שנתפשרו מסר ראובן מודעא לפני עדים שהפירו באנסו ואמר להם לא נעלם מכפם שיזדו של שמעון תקיפה עלי ומצד זה רוצים בני אדם לפשר בינינו ולהכריחני לעשות לו מחילה ולכן מוסר אני מודעא זו בפניכ' שאף על פי שאמחול לו או אתחייב באיזה דבר בכל החזיקים ובבטול כל מיני מודעות שפעולם ובפסול כל עדיהן פדעת הרשב"א וכדעת כל המחמירין בענין המודעות ובראשם הרמב"ם וגם אפ"י שאקבל עלי פמה חומרות ושבוועו' פדעת כל המחמירין כו' וע"ד רבים מפורשים וכו' יהיה הפל פחרס הנשבר שאין בו ממש ומודעא זו שרירא וקימא וכו' שאיני מתנה על עצמי וכו' ואיני מתחייב וכו' ואיני מקבל וכו' כי אם שלא ברצוני ומחמת אנסי מפחדי וכו' והרבה דברים פינוצא באלו וכתוב בשטר המודעא שהפירו העדים באנסו וכו' ואחר פך עמדו בני אדם ופשרו בין שניהם והוכרח ראובן להתפשר עם שמעון ולעשות לו מחילה פנזפר ובשטר המחילה פתוב איה פל הנז'

היה מדעתם ומרצונן בלי אונס כלל בבטול כל מיני מודעות שבעולם וכל הדברים הגורעים לבטל שטר זה כולו או מקצתו ובכפול כל עדיהן מעכשיו פדעת הרשב"א ז"ל ושבועה משניהם ע"ד כל הנשבעים כו' יורינו מורינו אם יועיל לראובן המודעא לבטל זה שנכתב עליו ונאמר שהרמב"ם והרשב"א ז"ל לא כתבו שיועיל נוסח ביטולם אלא למי שבטל בטול המודעא סתם אבל בנ"ד שבעל הבטול אפי' שיהי' פדעת הרמב"ם והרשב"א ז"ל יועיל לו ושכרו מורינו כפול מן השמים: תשובה בענין המודעות יש חלוקים יש מודעא שאף על פי שאינה מחמת אונס אלא שמגלה כי שלא מרצונו הוא עושה היא קיימת כמו מי שמוסר מודעא על הגט שיתן או על מתנה או מחילה שיתן או מחול ואחר כך נתן בסתם בטל ואם בטל המודעא בשעת הנתינה הנתינה קיימת ויש מודעא שצריך שתעשה על ידי אונס כמו מכירה שאע"פ שמסר מודעא שאמר לעדים שלא היה דעתו למכור ואח' כך מכר המכר קיים אע"פ שלא בטל המודעא שבמכירה בטל מודעתו שנראה שנתרצה ואם מסר מודעא על המכירה שגילה שהיה אנוס וידעו באנסו אין המכר קיים ואם בטל המודעא המכר קיים ואם ביטל מתחלה כל מה שיבטל המכר בטל ואם לא מסר מודעא אפי' תלוהו עד שמכר ולקח דמי המקח המכר קיים כמו שכתב הרמב"ם ז"ל פ"י דמכירה בראש הפרק ובסופו.

ובענין המודעא שמסר קודם אם בטלה אחר כך בטלה וכן אם מתחלה מסר מודעא ובטל מה שיבטל אחר כך אם בטל אחר כך המודעא סתם לא בטל הבטול אלא אם כן בטל המודעא ובטל מה שבטל קודם ואע"פ שבטל כמה בטולים שיבטל אחר כך התקנה שיועיל הביטול ויתקיים הענין הוא כמו שכתב הרמב"ם ז"ל פ"ו כל הדברים שמסרתי שגורמים וכו' ופדעת הרשב"א ז"ל פיסול העדים ואע"פ שמקודם יבטל כל הדברים וכו' אם יפסול העדים ואחר כך גם כן יבטל כל הדברים הגורמים או יפסול העדים כמו שאמר קודם בשנה מה שאמר באחרונה קיים כמו כשמסר מודעא סתם ובטלה סתם הולכים אחר האחרון כן שבטל בדרך כולל או פסל עדים במודעא ובביטול בשעת המעשה המעש' קיי' שגלה אחר דבריו האחרונים כיון שבטל דרך כלל באחרונה וכמו שכתב הרב מ"מ פ"י מהלכות גירושין ולענין נ"ד כל מה שאמר בתחלה במודעא אמר בסוף בבטולה והאחרון הוא קיים אלא שהנזכר בשאלה פשרה ומחילה וכתב הרמב"ם ז"ל פ"י ממכירה שהפשרה היא כמכר והמחילה היא כמתנה שאע"פ שאינו אנוס המתנה בטלה שאין הולכין במתנה אלא אחר גילוי דעת הנותן שאם אינו רוצה לתת בכל לבו לא קנה המקבל מתנה וכו' שהמחילה מתנה היא ע"כ ואם נ"ד היא פשרה היא כמכר וכמו שבמכר הולכים אחר דבריו האחרונים אפילו ביטל קודם דרך כולל כהרמב"ם ופסל עדים כהרשב"א ז"ל כיון שאחר כך ביטל הכל כהרמב"ם והרשב"א ז"ל כן בפשר' דבריו האחרונים קיימים ואם נדון דיין הוא מחילה הו'א במתנה כמו שבמתנ' בגילוי מילתא בלי שום אונס מגלה שאינו נותן בכל לבו ולא קנה המקבל כמו כן במחילה וכמו שבמתנה אם היה אנוס אפילו בלא מסירת מודעא איידענין באונסייה המתנה בטלה כן במחילה וכן בענין ביטול המודע' במתנ' אם ידעו באנסו בשעת המודעא או אפילו לא מסר מודעא אלא שידעו שהיה אנוס ואחר כך בשעת נתינת המתנה בטל המודעא צריך שידעו העדים שנסתלק האונס כדי שיועיל הביטול כיון שידעו האונס הקודם ולא נאמר כיון שבטל המודעא מסתמא נתרצה דבמתנה גילוי בעלמא סגי לבטלה כל שלא נודע

בְּנֹדָאֵי שְׁנֵתְרָצָה וְכֵן בְּמַחֲלָה מַה שְּׂאִין כֵּן בְּמִכְרָ שְׂאֵם בְּטֵל הַמּוֹדָעָא כְּרָאֵי מִסְתְּמָא נְתַרְצָה
שְׂאֵחַר דְּכָרְיוּ הָאֲחֵרוֹנִים אָנוּ הוֹלְכִים וְכֵן בְּגִט אָנוּ הוֹלְכִים אַחַר דְּכָרְיוּ הָאֲחֵרוֹנִים כְּשֵׁלֵא
הִית' הַמּוֹדָעָא מִחֲמַת אֲנָס אֶלֵא שְׁעֵשָׂה מוֹדָעָא שְׂלֵא הָיָה רְצוֹנוֹ לְגַרְשׁ וּבְטֵל כָּל מַה שְּׂיִבְטֵל
אַחַר כֶּף אֲזִי יוֹעִיל מַה שְּׂיִבְטֵל אַח"כ דְּרָךְ כָּלֵל לְדַעַת הַרְמַב"ם ו"ל אוּ פִּיְסוּ' הַעֲדִים
לְהַרְשָׁב"א ו"ל שְׂלֵא כְּתַב הַרְמַב"ם ו"ל שְׂיִוְעִיל הַבִּיטוּל הָאֲחֵרוֹן דְּרָךְ כָּלֵל אוּ פִּיְסוּל
הַעֲדִים לְהַרְשָׁב"א אֶלֵא כְּשֵׁהִיְתָה הַמּוֹדָעָא בְּלִי אֲנָס כְּמוֹ שְׂפִתְבִּי שֵׁם מ"מ ו"ל אֶבֶל אִם
עֲשֵׂה מוֹדָעָא עַל הַגִּט מִחֲמַת אֲנָס הַיְדוּעֵ אַעפ"י שְׂבִטֵל הַמּוֹדָעָא בְּדָרְךָ כּוֹלֵל אוּ בְּפִיְסוּל
עֲדִים כָּל שְׂלֵא נוֹד' שְׁנִסְתַּל' הָאֲנָס אִין הַמּוֹדָעָא בְּטֵלָה כִּי מַה שְּׂאֲמָרוּ כּוֹפִין אוֹתוֹ עַד
שְׂיֵאמַר רוּצָה אָנִי הוּא בְּמִי שְׂהֵדִין נוֹתֵן שְׂיִגְרֵשׁ וּכְמוֹ שְׂפִתְבִּי הֵרַב פ"ב אֶבֶל מִי שְּׂאִינוּ
חַיִּיב לְגַרְשׁ מִצַּד הַדִּין וְעֲשֵׂה מוֹדָעָא עַל אֲנָס יְדוּעֵ אַף עַל פִּי שְׂבִטֵלָה בְּכָל מִינֵי בִיטוּל
אִינְהָ בְּטֵלָה עַד שְׂיִנּוֹדַע שְׁנִסְתַּלְק הַסֶּפֶק וְכֵן יִהְיֶה הַדִּין בְּמַתְנֵי וּמַחֲלָה וּבנ"ד שְׂיֵישׁ פְּשָׁרָה
וּמַחֲלָה אִם הִיְתָה הַפְּשָׁרָה עַל תְּבִיעָה יְדוּעָה וְהַמַּחֲלָה עַל תְּבִיעָה אַחֲרָת יְדוּעָה הַפְּשָׁרָה
קִיָּמַת עַל אוֹתָהּ תְּבִיעָה וְהַמַּחֲלָה בְּטֵלָה עַל תְּבִיעָה הָאֲחֵר' וְאִם הִיְתָה הַפְּשָׁרָה עַל כָּל
הַתְּבִיעוֹת דְּרָךְ כָּלֵל הַפְּשָׁרָה קִיָּמַת כִּי אַף עַל פִּי שְׂהַמּוֹדָעָא הִיְתָה כּוֹלֵלֵת וּבְפִיְסוּל עֲדִים
גַּם הַבִּיטוּל הָיָה כֵּן וְאַחַר דְּכָרְיוּ אֵלֹו הָאֲחֵרוֹנִים אָנוּ הוֹלְכִים וּכ"ש שְׂיֵישׁ תּוֹסְפוֹת בְּבִיטוּל
הָאֲחֵרוֹן הַשְּׂבוּעָה שְׁנִשְׁבְּעוּ לְקַיָּים כָּל דְּבָר וְכָל זֶה הוּא עַל תְּבִיעוֹת שְׂאִינָן יְדוּעוֹת בְּשִׁטְר
אוּ בְּעֲדוֹת בְּרוּר שְׂכִינָן שְׁנִתְפָּשְׂרוּ בְּסוֹף יְדוּעֵ מְכַל הַתְּבִיעוֹת הָרִי זֹו הִיא פְּשָׁרָה וְהִיא קִיָּמַת
אֶבֶל אִם הַתְּבִיעוֹת הָיוּ בְּשִׁטְר אוּ בְּבִירוּר שֶׁהַב"ד הָיוּ מְחַיִּיבִין אוֹתוֹ בְּדִין עַל הַכָּל אֶלֵא
שְׂיָדוּ תְּקִיפָה וְעַל זֶה הִנְכַּרְח לְהַתְּפַשֵּׁר עִמּוֹ אֶפְיָלוּ עֲשֵׂה כָּל מִינֵי בִיטוּל מוֹדָעָא בְּכוֹלֵל
וּבְפִיְסוּל עַד'י הִיא בְּטֵלָה שְׂאִין עֲשׂוּי אָדָם לְמַחֲוֹל זְכוּתוֹ הַיְדוּעֵ לְכָל אַף עַל פִּי שְׂפִתוֹב
בְּבִטוּל שְׂבִטֵל מְדַעְתּוֹ הַעֲדִים הַעֲדוּ שְׂאֲמַר הוּא שְׂהִיָּה מְדַעְתּוֹ אֶבֶל עַל הַסֶּתֶם הָיָה יְדוּעֵ
שְׂלֵא הָיָה מְדַעְתּוֹ כִּינּוֹן שְׂזְכוּתוֹ הָיָה נִיכָר לְכָל גַּם כֵּן הָאֲנָס וְגַם הַשְּׂבוּעָה הִיא בְּטֵלָה שְׁגַם
הִיא הִיְתָה בְּכָלֵל הָאֲנָס וְהַמּוֹדָעָא קִיָּמַת.

הַגֵּעַ עֲצָמָה שְׂרָאוּבֵן יֵשׁ לוֹ שְׂטֵר עַל שְׂמַעוֹן שֶׁהוּא חַיִּיב לוֹ מְנָה אוּ עֲדִים שְׂחַיִּיב לוֹ מְנָה
וְהוּא יְדוּעֵ שְׂלֵא פָרַע לוֹ וְשְׂמַעוֹן מְסַרְב מְלַפְרוּעֵ לוֹ וְיָדוּ תְּקִיפ' עַל רָאוּבֵן וְהַעֲדִים יוֹדְעִים
בְּאוּנְסוֹ וּבְעוֹדוֹ בְּאוּנְס נְתַפְשֵׁר עִם שְׂמַעוֹן וְעַמְדוֹ בְּגִי אָדָם הַיּוֹדְעִים כִּי מִחֲמַת הָאֲנָס שְׂיָדוּ
תְּקִיפָה עָלָיו נְתַרְצָה וְכַתֵּב עָלָיו שְׂבִטֵל הַכָּל אִין זֶה בְּטוּל כִּינּוֹן שְׂלֵא יְדַעוּ שְׁנִסְתַּלְק הָאֲנָס
וּפְשָׁרָה זֹו אִינְהָ כְּמִכְרָ אֶלֵא כְּמַתְנֵה שֶׁהִיא מַחֲלָה מִמָּה שֶׁהוּא יְדוּעֵ שֶׁהוּא חַיִּיב לוֹ וּפְשָׁרָה
נִקְרָאת כְּשֵׂישׁ טְעָנוֹת בִּינֵיהֶם שְׂאִין לָהֶם בִּירוּר בְּבִית דִּין אוּ שְׂיֵישׁ עֶסֶק שְׂבוּעָה בִּינֵיהֶם
אֲזִי הַפְּשָׁרָה קִיָּמַת גָּאֵם הַמְבִי"ט: שְׂאֵלָה קִיּוֹ רָאוּבֵן וְחַבְיָרְיוּ שְׂנָדְרוּ בְּנִזְרוּת שְׂמִשׁוֹן ב"מ
ב"ד וכו' אִם אֶהְיֶה מְנַכְסִי לְשְׂמַעוֹן אִם יַעֲשֵׂה דְּבָר פְּלוּנִי וְעֲשֵׂה שְׂמַעוֹן אוֹתוֹ עַנְנָן יוֹרִינוּ
רְבִי אִם יֵשׁ שׁוּם הַתֵּר' לְרָאוּ' וְחַבְיָרְיוּ עַל זֶה: תְּשׁוּבָה נְזִירוּת זֶה קִיָּים וְחָל עַל רָאוּבֵן
וְאִינוּ יְכוֹל לְהַכּוֹת לְשְׂמַעוֹן מְנַכְסִי כִּינּוֹן שְׂעֵשָׂה שְׂמַעוֹן אוֹתוֹ דְּבָר.

וְכַפִּי הַנְּשַׁמֵּעַ שְׂמַעוֹן זֶה הוּא ת"ח מְרַבִּיץ תּוֹרָה בְּקֶהֱל א' וְרָצָה לַעֲשׂוֹת דְּבָר א' וְרָאוּבֵן
וּקְצַת מְרָאשִׁי הַקֶּהֱל לֹא הָיָה דַעְתָּם נוֹחָה שְׂיַעֲשֵׂה אוֹתוֹ דְּבָר וְנָדְרוּ נ"ש שְׂלֵא יִהְיֶנוּ אוֹתוֹ
מְנַכְסִיָּהֶם אִם יַעֲשֵׂה אוֹתוֹ דְּבָר וְעֲשֵׂהוּ שְׂלֵא מְרָצוֹנָם וְאֶפְי' שְׂיִהְיֶה הַנְּזִירוּת קִיָּי' יְכוֹל
שְׂמַעוֹן לְהִיּוֹת מְרַבִּיץ תּוֹרָה בְּאוֹתוֹ קֶהֱל וּיְכוֹלִים רָאוּבֵן וְחַבְיָרְיוּ הַנּוֹדְרִים לְמַת צְדָקוֹתֵיהֶם
וְנִדְבוּתָם לִיד גַּבְאֵי הַקֶּהֱל אַף עַל פִּי שְׂגַבְאֵי הַקֶּהֱל יִתְנוּ הַתְּנָאֵי הַנְּהוּג לְשְׂמַעוֹן בְּכָל שְׂבוּעֵ

מפּיס הַקְהֵל אֲשֶׁר נִדְבַת הַנּוֹדְרִים בִּנ"שׁ הִיא מְעוֹרְבֶת בְּמַעוֹת הַפִּיס שְׁנוֹתָן הַגְּבֵאֵי מִמֶּנּוּ לְשִׁמְעוֹן הַחֶכֶם וּרְאֵיהָ מִדְתָּנוּ בְּמַתְנִיתֵינוּ שֶׁל אֵין בֵּין הַמְּוֹדָר הַמְּוֹדָר הַנְּאָה מִחֲבִירוֹ וְאֵין לוֹ מֵה יֵאָכֵל הוֹלֵךְ הַמְּדִיר אֶצֶל הַתְּנִינֵי הַרְגִיל אֶצֶלוֹ וְאוֹ אִישׁ פְּלוֹנֵי מְוֹדָר מִמֶּנִּי הַנְּאָה וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ מֵה אַעֲשֶׂה לוֹ וְהוּא נוֹתֵן לוֹ וְכֹא וְנוֹטֵל מִזֶּה ע"כ וּפִי' הַתּוֹ וְהָרָא"שׁ וְנוֹטֵל מִזֶּה אִם יִרְצֶה לְתַת אֶבֶל אֵינוֹ חֵיִב שֶׁא"כ הִיָּה הַתְּנִינֵי שְׁלוּחוֹ וְהִיָּה אֶסוּר ע"כ וְגַם אֵלוֹ הַנּוֹדְרִים יְכוּלִים לַעֲשׂוֹת כֶּף לֹמֵר לְתְּנִינֵי שִׁמְעוֹן מְוֹדָר מִמֶּנּוּ וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ כּוֹ' וְכֹל שֶׁכֵּן שְׁיִכּוּלִים לְתַת צְדָקוֹתֵיהֶם לְגַבְאֵי הַקְהֵל בְּקִנְיָה אַף עַל פִּי שְׁיִוְדָעֵי' שְׁיִתֵּן לְשִׁמְעוֹן מֵאוֹתָהּ קִנְיָה וְאֵף עַל פִּי שְׁיִשׁ לוֹ לְשִׁמְעוֹן מֵה יֵאָכֵל דְּהָא דְתַנִּי בְּמַתְנֵי' וְאֵין לוֹ מֵה יֵאָכֵל אוֹרְחָא דְמִילְתָא נִקְט כְּמוֹ שֶׁפְתָבוּ הַתּוֹסְפוֹת שֶׁנִּדְפְּסוּ בְּגַמְרָא אַחַר' מִס' נְדָרִים וְגַם בְּפִי' הָרָא"שׁ ו"ל וְהָרַמְבַּ"ם פ"ו מְנָדְרִים וְכֹל הַפּוֹסְקִים הִבִּיאוּ דִּין מִשְׁנֵה זֶה וְעַדִּיפָא מִיָּנָה נְתִינָה לִיד הַגְּבֵאֵי שְׁאֵינוֹ מְזַכֵּיר אֶת שִׁמְעוֹן וְעַדִּיף נְמִי מִיָּהָא דְתַנּוּ בְּהִדְנָא מַתְנֵי' הִיוּ מְהַלְכִין בְּדָרְךָ וְאֵין לוֹ מֵה יֵאָכֵל נוֹתֵן לְאַח' לְשֵׁם מַתְנֵה וְהִלָּה מְוֹתֵר בֵּה וְאִם אֵין אֶחָד עִמָּהֶם מַנִּיחַ עַל הַסְּלַע אוֹ עַל הַגֶּדֶר וְאוֹ הַרִי הֵן מְוֹפְקִירִין לְכֹל מִי שְׁיִרְצֶה וְאֵף עַל פִּי שֶׁכְּתִב הָרָא"שׁ אֵהָאֵי דְאֵין לוֹ מֵה יֵאָכֵל דְּדוֹקָא כְּשֶׁאֵין לוֹ מֵה יֵאָכֵל הַתִּירוֹ זֶה הִיָּינוּ דְּוָקָא בְּמַנְיָ' עַל הַסְּלַע כְּשֶׁאֵין עִמּוֹ אַחַר דְּמוֹכַח טְפִי דְלֹא עֲשָׂאוּ הַפְּקָר אֶלָּא מִשׁוּם הִלָּה וְכְמוֹ שֶׁכְּתִב הָרַמְבַּ"ם ו"ל בְּפִי' הַמְּשַׁנֵּה אַחַר שְׁאֵין שְׁלִישֵׁי הַרִי זֶה הַמַּעֲשֵׂה דוּמ' לְמַתְנֵי' אֶבֶל בְּנִדּוֹן דִּידָן מֵה שְׁנוֹתָן לִיד הַגְּזַפֵּר יֵשׁ אַחֲרֵים עֲנִיִּים וּבְעֵלֵי תוֹרָה שֶׁמְסַתְּפָקִים מִן הַקְּוִפָּה וְכֵן כָּל הַדֵּינִים שֶׁל הִיָּתֵר וְאֵיסוּר שֶׁכְּתִבוּ הַפּוֹסְקִים בְּמְוֹדָר הַנְּאָה כְּמוֹ פְרַעוֹן חוֹבוֹ וּפְרַנְסַת כּוֹ' נוֹהֲגִין כַּנ"ד אַעפ"י שֶׁקֶבֶל נ"ש אִם יִהְיֶה כִּלּוֹ' מְנַכְסִיו שֶׁהָרִי הוּא מְוֹדָר הַנְּאָה מִמֶּנּוּ אֶבֶל בִּנ"ד קִיל טְפִי מְוֹדָר הַנְּאָה שְׁלֹא אֶסֶר נַכְסִיו עַל שִׁמְעוֹן שְׁיִהְיֶה אֶסוּר שִׁמְעוֹן לִיהֲנוֹת מְנַכְסִיו אֶלָּא אֶסֶר עֲצָמוֹ שְׁלֹא לְהַנּוֹת לוֹ וְשִׁמְעוֹן יְכוּל לִיהֲנוֹת מִמֶּנּוּ אִם יוּכַל בְּאִנְפֵּן שְׁלֹא יִהְיֶה גְזֵל כְּמוֹ אִם הִיוּ בְּיָדוֹ נַכְסִים אוֹ מַעוֹת מְרָאוּבֵן שְׁנוּשָׂא וְנוֹתֵן בָּהֶם וּמְרוּיחַ שְׁלֹא מַדְעַת רְאוּבֵן מְוֹתֵר וְאִם הִיָּה מְוֹדָר הַנְּאָה מְרָאוּבֵן הִיָּה אֶסוּר גַּם הוּא לִיהֲנוֹת מְנַכְסֵי רְאוּבֵן כְּמוֹ שֶׁכְּתִב הָרַמְבַּ"ם ו"ל פ"ה מְנָדְרִים גַּם יֵשׁ קִוְלָא אַחֲרַת כִּי הַמְּדִיר הַנְּאָה שֶׁהוּא שְׁאֵמֵר הַרְיָנִי עֲלֵיךָ חֲרָם אוֹ הַרִי אַתָּה אֶסוּר בְּהִנְיָתִי כְּמוֹ שֶׁכְּתִב הָרַמְבַּ"ם ו"ל פ"ה אֵינוֹ יְכוּל לִיהֲנוֹת לוֹ אִפִּי' מְנַכְסֵי אַחֲרֵים כְּמוֹ שְׁנָתָן אַחַר בְּיָדוֹ מַעוֹת שְׁיִחַלֵּק אוֹ שְׁיִתֵּן לְמִי שְׁיִרְצֶה אֵינוֹ יְכוּל לְתַת לְמְוֹדָר הַנְּאָה מִמֶּנּוּ שֶׁהָרִי מְהַנֵּה אוֹתוֹ אֶבֶל מִי שְׁאֵסֶר נַכְסִיו עַל פְּלוֹנֵי יְכוּל לְהַנּוֹתוֹ מְנַכְסִים שֶׁל אַחֲרֵים וְדֵינִים אֵלוֹ שֶׁל מְוֹדָר הַנְּאָה שְׁיֵשׁ בָּהֶם הִיָּתֵר לֹא מִיָּקָרוֹ הַנְּאָה וּנ"ש נְדָר הוּא ג"כ כְּמוֹ שֶׁכְּתִבְתִּי בְּתִשְׁבֵּב' אַחַר' כֹּל זֶה הוּא עַל הַקְּדָמָה שֶׁהַנְּזִירוֹת קִיָּים כְּמוֹ שֶׁנִּרְאָה מִפְּשֻׁטָּה אֶבֶל יֵשׁ לְהַרְהֵר ג"כ עַל קַבְלַת נ"ש זֶה אִם חָל אִם לֹא חָל כִּי חוּמ' נ"ש מְנָזִירוֹת סְתָם וּשְׁאָר נְדָרִים וּשְׁבוּעוֹת הוּא שְׁאֵין בִּנ"ש הַתֵּר' מִפְּנֵי שֶׁהִיָּה מִפִּי מְלֹאךָ אֶבֶל אִם קַבְלַת נ"ש הִיָּה בְּאִנְפֵּן שְׁאִם הִיָּה נְזִירוֹת סְתָם אוֹ נְדָר אוֹ שְׁבוּעָ' לֹא הִיָּה חָל וְלֹא הִיָּה צָרִיף הַתֵּרָה מִן הַתּוֹרָה גַּם כִּי מְדַרְבְּנָן הִיָּה צָרִיף הַתֵּרָה כְּשֶׁהִיָּה נ"ש כִּינְצָא בְּזָה לֹא יַחוּל כָּלָל כִּי לֹא הַחֲמִירוֹ חֻכְמִים לַעֲשׂוֹת הַתֵּרָה לְנְדָר וּשְׁבוּעָה שְׁאֵינָן חָלִים מִן הַתּוֹרָ' אֶלָּא בְּנְדָרֵי' וּשְׁבוּעוֹת שְׁצָרִיכִין הַתֵּרָה וּבְהַתֵּרָה מִתִּירִין אוֹתָן כְּשֶׁחָלִין מִן הַתּוֹרָה כְּדַכְתִּיב לֹא יַחַל דְּבָרוֹ אֶבֶל אַחֲרֵים מוֹחְלִין לוֹ אֶבֶל בְּמָה שְׁאֵין לוֹ אִם חָל בִּנ"ש אִם נַעֲשֶׂה בְּאִנְפֵּן שְׁאִם הִיָּה נְדָר אוֹ שְׁבוּעָה לֹא הִיָּה צָרִיף הַתֵּרָה מִן הַתּוֹרָה אֶלָּא מְדַרְבְּנָן בִּנ"ש שְׁלֹא חָל בְּלֹא הַתֵּרָה הוּא בְּטֵל.

וביאור זה כי התרת נדרים ושבועות הוא בא' מג' דרכי' או בחרטה לחודא או פשפותחין לו ב"ד פתח שאומרים אדעתא דהכי מי נדרת או פשהנדר פתח פתח לעצמו וכתבו התוספות והר"ן פ' ד' דנדרים אמר רב אשי אין חכם רשאי להתיר אלא פעין ד' נדרי' הללו קסבר אין פותחין בחרטה אלא פעין ד' נדרים הללו פלומ' שאין לו להתיר בחרטה אלא בפתח שהנדר כשהוא ניתר בפתח מוכיח מתוכו שהוא נדר בטעות והוי פעין ד' נדרי' אבל בחרטה לא והיינו טעמא דעדיף פתח מחרטה לפי שקל נדר שהוא ניתר בפתח הרי הנדר אומר שאפני בתחלה כשנדר אלו הנה נותן אל לבו אותו פתח לא הנה נודר ונמצא נדרו טעות אבל נדר שהוא ניתר בחרטה אינו מוצא עם עצמו שום ענין שאלו הנה נותנו אל לבו מתחלה שלא הנה נודר אלא שהוא אומר עכשיו מתוך הפעס או מפני מהירות נדתי ועכשיו אני מתחרט על שנדרתי מעולם עכ"ל ולפי זה אין פותחין בחרטה משמע דאין מתירין בחרטה לחודא אלא ע"י פתח אי פתח לה איהו אי פתחי לה ב"ד וכי פסק רב נחמן בתר הכי פותחין בחרטה ר"ל דלא בעי פתח אבל אי איכא פתח דפתחי ליה וכ"ש אי פתח איהו לנפשיה עדיף טפי דהוי פעין נדר טעות ורש"י פ"א אין פותחין בחרטה שאין חכם רשאי לפתוח לו פתח אלא הוא עצמו יפתח לו פתח וכדפסקינן הלכה פותחין בחרטה משמע דב"ד פותחין לו פתח וכ"ש אי איהו פתח לה אבל בחרטה לחודא לא סגי.

ואפשר לומר דלפירוש רש"י נמי מתירין בחרטה לחודה כהני עובדי דמיימי התם אלא שרש"י דייק לישנא דאין פותחין בחרטה דר"ל כשהנדר ניתר בפתח לא יפתחו לו ב"ד אלא הוא עצמו יפתח שאם יפתחו לו ב"ד אולי מתוך שהוא מתבייש ישקר ויאמר שהוא מתחרט ואינו מתחרט אבל כי איכא חרטה נמי מתירין אפ"י בלי שום פתח והרא"ש ז"ל נמי פ"א פעין ד' נדרים שימצא פתח ויאמר אדעתא דהכי לא נדתי ונמצא שלא הנה מעולם נדר והריטב"א פתב פעין ד' נדרים שיש לו פתח ברור עד שדומה לנדרי טעות או שגגות משמע דנדר שיש לו פתח הוי פעין נדר טעות ואינו צריך התרה אלא מדרבנן דבד' דברים לא בעי התרה כלל ואם בנ"ש דנ"ד ימצא איזה פתח נראה שלא חל מדאורייתא והוי פעין טעות דאלו הנה נדר לא הוי בעי התרה אלא מדרבנן שלא יקלו בנדרי' ובנ"ש דלית ביה התרה מדאורייתא לא בעי התרה כלל פיון דלא חל מן התורה ופתח זה הוא כמו שכת' הרמב"ם ז"ל בשבוע' שהתרתה גורם למצוה כמ"ש פ"ו דשבועות והוי כמו שאמר דאדעת' דהכי לא נדרי דהוי פעין טעות ובראש הפרק פתב דין היתר השבועה בחרטה מן התורה שניחם על שבועתו והוא מצטער בה ונהפכה דעתו לדעת אחרת אבל כשנשבוע בכל לבו נשבוע וגם עתה הנה רוצה לקיים שבועתו אלא שראה שהוא מצטע' ועל זה מתחרט מעיקרא ורוצה שיתירו לו ועל חרטה זו צריך התרה מן התורה והתוספות והר"ן כתבו הפרש שבין ניתר ע"י חרטה או ע"י פתח שבחרטה אינו מוצא עם עצמו שום ענין שאם הנה נותנו אל לבו מתחילה שלא הנה נודר אלא שהוא אומר עכשיו מתוך הפעס או מהירות נדתי ואני מתחרט על שנדרתי מעולם אבל על ידי פתח אפ"י מתחילה לא הנה נודר והוי פעין טעות וכמו שכתוב למעלה לשון התוספו' והר"ן ז"ל ואם ימצא בנ"ש זה פתח כנה לא הנה חל אלא מדרבנן אם הנה שבוע' או נדר ועתה שהוא נ"ש לא חל כלל כמו שכתבתי אם ימצא פתח ואפ"י פתח שמגורף הנדר אמרו בגמרא דהוי פתח כמו שהדיר פלוני מנכסיו אם יעשה דבר פלו' פתחינן ליה

אלו היית יודע שיהיה עובר על תנאף היית נודר ואם אמר לאו הוי פתחא מעלי' כמו שכתוב ב"ד סימן רכ"ה ובנ"ד נמי איכא פתח זה או אם ימצאו פתח אחר יותר טוב שיהיה הנדר פעין טעות אפילו נ"ש ב"מ וכו' לא יחול והרשב"א ז"ל כתב בתשובת רנ"ה על מי שאסר על עצמו בשר ויין אם יעבור עביר' פלוני' שכל דבר שאוסר על עצמו שלא מחמת עצמו של דבר הנדור אלא קנס בעלמא פי האי קיל משאר נדרים לפי שאין כוונת הנדר מחמת עצמו ואפי' בחרטה דהשתא סגי ע"כ וכ"ש אי איכא פתח שפיר בלשוני פעין טעות ועוד אוסיף לקח על נ"ש זה בע"ה נאם המבי"ט: שאלה קיזו הראו לי העתק מפתית יד מהר"ר יחיאל אשכנזי ז"ל וז"ל נשאלתי בשאלוניקי על מי שקבל עליו נ"ש אם יכנס עוד בב"ה פלוני' אם יש לו התרת חכם בחרטה והותר ל' על פי החכ' מהר"ר יוסף טאייטצק ז"ל ושאר החכמים ועיקר ראיותיו מהגהות מרדכי שלהי ב"מ והן הנה דברי תוספות שאנן מפ' זה בורר וז"ל ואותם בני אדם שנודרים כה וכה לצדקה אם יצחקו ועברו על נדרם פטורים וכו' דהוי אסמכתא כו' ע"כ והכי מוכח בסמוך והיא דר' יהודה משום רבי טרפון דאין א' מהם נזיר וכו' עכ"ל ואעפ"י שרשב"א ז"ל בנזיר משמע דטעמיהו לא הוי משום אסמכתא כפר הקשו זה בתוספות פ' זה בורר ותרצו ע"ש בגמרא ובתוספת וא"ת היכי מייתי ראיה מר' טרפון דלית הלכתא פותיהו אלא כב"ה פדפסק הרמב"ם ז"ל ע"כ לא פליגי ב"ה על ר' טרפון (לא) [אלא] פשוט נדר בלשון השנוי במשנה שם ששה שהיו מהלכי בדרה וכו' ואמר הריני נזיר ששה פלוני וכו' פ' שהוא מכירו ע"כ נודר בנזיר שאין משמע אסמכתא אלא הפלא' כדפי' רש"י והתוספות בנזיר אבל בנודר בלשון אסמכתא גמור' פשיט' שאפ' ב"ה מודו שאינו נזיר ואפ' בנזירות דלא שנה פיון דאסמכתא אינה קבלה והפלאה ואיפשר דאפילו למהר"ם שפסק דאסמכתא קניא בצדק' והקדש דמצינו דאסמכתא קניא בהקדש אם נתון תתן את העם הזה בידי כו' דגמ' (ישר) ומקני בכל לבב וכן אם יהיה אלהים עמדי כו' עשר אעשרנו לך דגמ' ומקני אפי' בספק רק שיבואו נקמותיו אבל הנודר בחר' אף נזירות כנזכר לעיל פמאן דגזים דמי ע"כ מצאתי עכ"ל זה.

ויש רוצים לדמות הנזירות הנזכר למעלה לזה לומר דהוי אסמכתא אם יעשה פלוני דבר ויש לי לדון על מה שכתב הרב מהר"י טאייטצק ז"ל דעל כרחין לא פליגי ב"ה על רבי טרפון וכו' אבל בלשון אסמכתא גמורה פשיטא דאפ' ב"ה מודו שאינו נזיר כו' פיון דאסמכתא אינה קבלה והפלאה ע"כ ואני תמי' היכי פשיטא ליה למר דאם יכנס עוד בב"ה פלו' הוי לשון אסמכתא גמורה דהא איכא פמה סברות בפוסקים כדניי אסמכתא דהניחא לדעת רש"י ז"ל ור"י ז"ל דטפי הוי אסמכתא מה שהוא (בידו) (ממה שאינו בידו) כמו משחק בקוביא דלא סמיה אמדי דהא לא ידע אי נצח אי לא נצח ומספיקא גמר ואקני וכמו שכתבו התוספות פ' זה בורר ובגדון זה הוי בידו שלא ליכנס באותו ב"ה וסמוך שפובר שלא יבא לידי כה והוי אסמכתא אבל לר"ת הוי איכא דדבר דהוי בידו לא הוי אסמכתא וכשאינו בידו הוי אסמכתא וכמה חלוקים יש בדיני אסמכתא אשר נראה פי זה שנודר נ"ש אם יכנס אינו אסמכתא ומה שכתב במרדכי בהה"י הגהה והכי מוכח בסמוך והיא דרבי יהודה משום רבי טרפון דאין א' מהם נזיר וכו' אע"ג דטעמא דרבי טרפון הוי משום הפלאה ולא משום אסמכתא דכי יפליא כתי' וכשאר הריני נזיר ששה פלו' וכו' דקאמר רבי טרפון אין א' מהם נזיר היינו משום דעל הספק אמר דבריו תחילה

ואין זו הפלגה דכי יפליא איש יפרש משמע אפילו הכי כיון דלא הוי הפלגה פיה האי גוונא
אם פן הוי אסמכתא וכמו שכתבו התוספ' שם פ' זה בור' ולהכי כתב בהגהו' דמרדכי
דחכי מוכח בהיהיא דרבי יהודה משום ר"ט כיון דלא הפלגה היא משמע דהוי אסמכתא
הכ' נמי אותם בני אדם דנדרו אם יצחקו ועברו פטורים דהוי אסמכתא ולב"ה דהלכת'
פנותיהו דפליגי אדר"ט וסברי דמי שנתקיימו דבריו הוי נזיר פשוט דע להם דברי מי
נתקיימו ולא חשיבא אסמכתא אפילו הכי מיייתי הוכחה בעל הגהה דהתם הוא דפליגי ב"ה
גבי נזיר דלא מחית נפשיה אספקא למיהוי נזיר אלא בגמר דעתו אתנאה ולא חשיבא
אסמכתא גבי נזירות אבל הנזיר צדקה אם יצחק הוי אסמכתא ואפילו הכי אם נזיר נזירות
אם יצחק לא להוי אסמכתא אפילו לדעת ההגהות וכ"ש מי שקבל נ"ש אם יכנס עוד
בב"ה פלו' דחל עליו נזירות אם יכנס.

ולא כיון יפה הרב רי"ט ז"ל לכתוב דב"ה מודו שאינו נזיר כיון דאסמכתא אינה קבלה
והפלגה שהרי רוב הנזירי' והנדר' הם בדר' זה אם אעש' או אם יהיה כף וכף או לא
יהיה כמו הריני נזיר אם יהיה זה ראובן הריני נזיר אם יש בכרי זה כו' וקונ' פירו' פלוני
עלי אם אעש' דבר פלו' כמו שהבי' בטור י"ד סי' רל"ב או אסר כל פירו' חוץ מפת אם
יגרש אשתו שלא ברשות פלו' ופלו' שהבי' הר"ן ז"ל תשוב' ט' נאני מקבל נ"ש אם יהיה
פלו' דייני שנתחבטו הרבנים בדורות אלו על קבלתו אם לא הזכיר כל תנאיו ולא עלה
בשום דעת מהם להקל בו משום אסמכתא גם זה הרב הרי"ט ז"ל כתב בכמו אלו ולא
הזכיר ענין אסמכתא ולכן אני אומ' דלאו מר חתים על האי תשוב' שהועתקה בשמו ובכל
הפוסקים בפרט בבית יוסף סימן ר"ז שהארי' בדיני האסמכתא לדעת כל הפוסקים לא
הזכרה אסמכתא כי אם בדיני ממונות ומשום עגונא הזכירו אסמכתא בגיטין וקדושין
אבל בנזירי' לא הזכרה אסמכתא כי אם לרבי יהודה בשם ר"ט דלית הלכתא פנותיה
אלא כב"ה פ"י ב"ש וטעמא דלא מקדיש איניש נפשיה בנזירות אלא דסמך אתנאה הויא
תנאי דבעלמא אית ביה אסמכתא הכא לא חשיב' ליה אסמכתא וגמר עליה נזירות
לכשיתקיים תנאו אפילו הוא תנאי דאסמכתא: שאלה קיח עוד שלחו לי על הנזירות של
מעל' כי קצת' לא קבלו הנזירות אלא על תנאי שיחתמו פלו' ופלו' עמהם ולא חתם פלו'
אם בטל הנזיר מעקרו גם אותם שלא הטילו תנאי זה כמו ד' או ה' בני אדם שקבלו נזירות
שלא יהנו לחכם זה לא על ידם ולא על יד אחר' והם שנותני' חמשיית בצרכי הקהל אם
יחול הנזירי' עליהם כשנותן הגבאי התנאי לחכם מקנפת הצדקה אם יחול הנזירי' עליהם
ואם יחול אם יוכלו לתת הקנפה והצדקה שלהם בידיעת הגבאי לשאר משרתי הקהל
לעוברי' ושבים שגם הם צרכי צבור: תשובה אותם שקבלו הנזירות על תנאי כיון שלא
חתמו פלו' ופלו' אע"פ שחתם פלו' לא נתקיי' הנזירי' כיון שלא חתמו שניה' אלא שצרי'ו
לדעת אם קצבו זמן לחתימתם ועבר הזמן שאם לא קצבו זמן אולי יחתום אחר כף ויחול
הנזירות ועל פן צרי'ו להזהירו שלא יחתן' ולחתום הנזיר שחתמו בו האחרים כדי שלא
יהיה מקום לחתום במה שחתמו הם וכמו שכתב הרמב"ם ז"ל ריש פ' ה' דהלכות שבועות
על מי שנשבע על אחר' שיעשו כף או שלא יעשו שאינו חייב עליו בשבוע' ביטוי
שאפשר לאותם אחר' שישמעו ממנו ונתקיי' שבועתו ובנ"ד נמי מי שלא חתם לאחרי'
ולא יחתום ולענין אותם שלא הטילו התנאי ופורעים חמשיית בצרכי הקהל ונותנים
לגבאי והוא נותן לחכ' אין חשש כיון שכל הקהל נותני' בידי הגבאי לכל צרכי הקהל ד'

חונמ'שין ומכל התמ'שה חונמ'שין נותן הגבאי לכל צרכי הקהל אשר בכללם הוא התנאי של החכם ואותם ש'נדרו נותנין בסתם ליד הגבאי אע"פ שאפ'שר שנותן הגבאי לחכם קצת מן המעות של הנודרים הנ"ש פתבתי למעלה דעדיף מההוא דנותן לאחר לשם מתנה וכו' דאעפ"י שפירשו בגזירות שלא יהנה לו לא על ידם ולא על יד אחרים היינו שלא יתנו לאחרים שייתנו לו בפי' אבל ליד גבאי שרובא דרובא ממה שנקנס בידו מכל הקהל נותן לכל צרכי הקהל מותר ואינם צריכים אלו ש'נדרו ליתן נדבותם לשאר משרתי הקהל שסוף סוף הוא תועלת לחכם שאם הם לא היו נותנים לשאר מסרתי הקהל אולי שהגבאי לא היה יכול להספיק למשרתי הקהל ולחכם התנאי שלו ועל כן אפילו שייתנו בסתם ליד הגבאי אין חשש ויכול לתת התנאי לחכם כמו שכתבתי למעלה המבי"ט: שאלה קיט ראובן קדש את בת שמעון קטנה ע"י אביה ונשבע שלא לשדך ולא לקדש אשה אחרת עד כניסתו לחופה ועוד לחזק הענין הוסיף שיקבל הארוס נ"ש ב"מ וכו' וזה נוסחו בפנינו ח"מ נתרצ' ראובן הארוס ברצון כו' ובלב שלם וכו' וקבל עליו בשבועה חמורה בלי מרמה וכו' שלא לשדך ונשאל לקדש שום אשה לא לשם אשה ולא וכו' מהיום עד הכנסתו לחופה עם רחל כו' לא הוא ולא שלוחו ולא וכו' ואם ח"ו יעבור מלבד שיעבן' על השבועה קבל ראובן הארוס הנז' להיו' נזיר פשמשון ב"מ פבעל דלילה בכל תנאיו וכו' אמר ראובן הנז' בפנינו בפיו אחר שהודיעוהו מהות וחומר הגזירות ואחר שידע והבין אמ' בפנינו אם אשדך או אקדש שום אשה בעול' בין על ידי בין וכו' מהיום עד הכנסתו לחופה וכו' הריני נזיר פשמשון ב"מ כב"ד שד"ע וכו' בכל חומרות נ"ש ובכל חזיקי סופר וכו' ובביתו כל מיני מודעות וכו' נעתה טוען ראובן כי רואה שהגיע פרקו לנישואין כי הוא כבן י"ח שנים וארוסתו קטנה בת ח' שנים וכשקבל הנ"ש סבור היה שיוכל לסבול ולהמתין עד שתגדל ועוד טוען שחשב שיתרצה אביו בדבר ואביו אינו רוצה וכו' יורינו רבינו: תשובה גזירות זה קבלו פהלקתו ואם עובר וישדך או קדש אחרת קודם שיכנס עם זו לחופה יהיה נ"ש ואין לו התרה וטענ' שהיה סבור שיוכל לסבול וגם שאביו אינו רוצה אינה טענה פלל אבל אינו יכול שמעון לכורף אותו שיכנס לחופה כי לא קבל הנ"ש ליכנס לחופה כי אם שלא לשדך וכו' קודם כניסה ואם קצבו זמן לכניסתו לחופה מה שלא נזכר בשאלה חייב לכונסה לזמן שקצבו לא מצד הגזירות אלא על החיוב שנתחייב.

אך יש דרך ליפטר מן הגזירות אם שמעון או' לו איני רוצה לתת לה בתי הוא פטור מן הגזירות כי לא קבל הנ"ש כי אם פשי'רצה שמעון לתתה לו שיכנס עמה לחופה לא יוכל לשדך כו' ולא נדר אלא במה שהוא בידו וברשותו פשי'רצה לתתה לו שיכנס לחופה עמה הגע עצמה שנשבע או נדר אפי' נ"ש לתת מתנה לחבירו ולא רצה חבירו לקבלה פשיטא שאינו עובר שהרי הוא עושה מה שבידו לעשות ולא נשבע ולא נדר אלא על מה שבידו לעשות עוד אני אומר כי אפילו שלא אמר שמעון איני רוצה לתת לה את בתי אלא שאומר אם תרצה ליכנס לחופה תכנס ואם לא תרצה אני נותן לה רשות שתשדך או תקדש אחרת יהיה פטור מן הגזירות כי לא קבל הגזירות אלא לדעת שמעון ולהפיק רצונו שיהיה בטוח שלא ישדך וכו' אבל אם שמעון מרצה שישדך אינו עובר כי לא נדר אלא לדעתו של שמעון להבטיחו שלא ישדך כו' וכמו שכתוב בשאלה שאחר שנשבע שלא לשדך וכו' הוסיף עוד לחזק הענין לקבל נ"ש על זה פנראה כי להבטיח את לב

שמעון שלא ישדף אחרת וכו' הוא שנדר ולדעתו נדר אעפ"י שלא אמר בפירושו שלדעתו נדר הרי מפורש בענין פיון שהיה נ"ש לחיזוק הענין והדבר פשיטא שהיה לדעת שמעון אם ירצה שלא נוכל לומר שנדר נ"ש לחזק הענין מצדו שלא יוכל לחזור בו לעולם שלא לשדף או לקדש אחרת כי כמו פששמעון יאמר איני רוצה לתת לה בתי היא פטור מן הנזירות כי לדעתו נדר פן גם פן פשנותן לו רשות שישדף כו' לדעתו נדר שלא ישדף שלא לרצונו וכיון שהוא נותן לו רשות הוא פטור מן הנזירות והרי הוא כמי שפירש בשעת הנזירות כי לדעתו נדר והריב"ש ז"ל פתב בתשובה על מי שנשבע שלא יצחוק לדעת המקום ולדעת רבו וכו' לשאול מרבו שיתיר לו לצחוק בח"ה שיכול להתיר לו שלא על פי חכם ממה שנתנה תורה רשות לבעלה להפר נדרי אשתו כדבר פנחס כל הנודרת על דעת בעלה היא נודרת וכתב שכן הביא הרמב"ן ז"ל במשפטי החרם וגם כי כתב הוא שאין סברא זו נכונה הרי כתב אחר כף ומפל מקום נראה שאם אמר שלדעתו היה לכה שיוכל רבו להתיר לו שלא על פי חכם ששומעין לו ואפ"י שאמ' על דעת המקום ובנ"ד עדיף טפי דפשיטא שלדעתו היה לכה שיוכל שמעון לתת לו רשות שלא נדר אלא עד שיכניסנה לחופה וכיון שלהכניסה לחופה אינו בידו אם לא ירצה שמעון או לא תרצה היא אם גדלה ותרצה לשבת עד שילבין ראשה נראה כי לדעתו נדר ואם פן אפילו בנתינת רשות לבד פטור פיון שלדעתו נדר דמשמעות לדעתו הוא כל שמוחה בו שלא יקדש וכו' עד שיכניס את בתו וכיון שנותן לו רשות הוא פטור וכל שכן כשא"ו בפ"י שאינו רוצה שיכניס עם בתו לחופה או היא אם גדלה אינה רוצה בו ואין בזה הענין חילוק בין שבועה לנזירות שמשון כי חומר נ"ש הוא שאין לו שאלה כשחל הנזירות אבל כשיש צד לומר שלא חל הנזירות שנה הוא לנזירות סתם או לשבועות ומעשים בכל יום על מי שנשבע שלא לישא אשה על אשתו וכשנותנת לו אשתו רשות בפני שנים שישא אינו צריך התרה כי לא חלה השבוע' אלא כל זמן שהיא מוחה וכמו כן הנ"ש אינו חל בנדון זה כל זמן שאינו מוחה ודמי הא מלתא נמי למי שגירש אשתו ע"מ שתתן לו מאתים וזו או שתניק את בנה או תשמש את אב"י שאם בטל התנאי הגט קיים וכמו שכתב הרמב"ם ז"ל פ"ח אינו גט עד שתתן אותו פלי או כו' או עד שיכטל התנאי וכו' ובתשובת שס"ו הארכתי בבטול התנאים נאם המבי"ט: שאלה קכ בכתוב' ארוסה אם לא כתב לה איכא פלוגת' להרמב"ם ז"ל אין לה ולהרא"ש יש לה אפ"י ממשעבדי אפ"י לא כתב לה כמו שכתב בא"ה סי' נ"ה ובפ"י מאישות כתב מ"מ שרבותינו הצרפתים וגם האחרונים והפוסקים והרשב"א חלוקים על הרמב"ם ז"ל וכן ריא"ז בהג"ה אלפסי פ' נערה אפ"י לא כתב לה ואני דנתי הלכה למעשה בארוסה שהיו בידה סבלונות מן הארוס וגרשה שתגבה מנה מאתים ממה שבידה דכיון שהיא תפוסה תאמר קים לי כהאי תנא נאם המבי"ט.

עוד על ענין זה באנרף להלן: שאלה קכא ארוסה יש לה כתובה מנה לאלמנה ומאתי' לבתולה כדתנן פ' נערה המאירס בתו וגרשה אירסה ונתאלמנה וכתב רש"י ז"ל דקסבר יש לארוסה כתובה וב' כתובו' של נערות שלו והר"ן ז"ל כתב דקסבר יש כתובה לארוסה אי נמי כשכתב לה ובימי נערות וקטנות וכו' ובריש אף על פי נמי תנן בתולה גובה מאתים ואלמנה מנה אם רצה להוסיף אפ"י מאה מנה מוסיף ונתאלמנה או נתגרשה בין מן הארוסין גובה את הכל ור' אלעזר ב"ע פליג על התוספ' שלא כתבו לה אלא על מנת

לְכוּנָסָה וְהִלַּכְתָּ כְּנוֹתְמָהּ וּלְכָל עֲרוּסָה יֵשׁ לָהּ כְּתוּבָה מְנָה מְאִתָּה וְהֶרְמַבֵּ"ם ז"ל פ"י דְּאִישׁוֹת כְּתֹב דְּוּקָא כְּשֶׁפֶת' לָהּ וְלֹא נִכְנָס' לְחֻנְפָּה וְכוּ' אֲבָל אִם אֵינְסָה אִשָּׁה וְלֹא כְּתֹב לָהּ כְּתוּבָה וּמֵת אוֹ גִּירָשָׁה וְהִיא עֲרוּסָה אֵין לָהּ כְּלוּם וְאִפְּלִי הָעֵיקָר כּו' וְכֵת' הָרַב מ"מ זֶה דְּעַת הַגְּאוּנִים וְעֵיקָר רְאִינְתֶם מְדַאבְּעִיָּא לָן פ' הַפּוֹתֵב וּפ"ק דְּב"מ אֵי אִית לָהּ כְּתוּבָה לְאֲרוּסָה כְּשֶׁלֹּא כֵת' לָהּ וְלֹא אִפְשִׁיטָא הִילְכָהּ אֵין לָהּ כְּלוּם וְרַבּוּתֵינוּ הִצְרָפְתִּים ז"ל חֲלוּקִים בְּזֶה וְאִף דְּעַת הָאֲחֵרוּנִים ז"ל לְחֻלּוֹק בְּדִין זֶה וְדְעַת הֶרְמַבֵּ"ן כְּדְעַת הַגְּאוּנִים וְדְעַת הֶרְשֶׁבֶ"א כְּדְעַת הִצְרָפְתִּים ז"ל וְכִהְגָּה' שָׁם כִּי כֹן דְּעַת הַתּוֹסְפוֹת וְכֹן בִּהְגָה בְּאֶלְפָסִי פ' נְעִירָה בְּשֵׁם רִיא"ז וּבֵא"ה כְּתֹב בְּשֵׁם הָרֵא"ש ז"ל דְּיֵשׁ לָהּ מְנָה מְאִתָּה אִפְּלִי מִמְשַׁעְבְּדֵי אִפְּלִי לֹא כְּתֹב לָהּ וְאֵלוּ הַפּוֹסְקִים סוֹבְרִים כְּמֵאִי דְּבַעֵי פְּשִׁיט גְּמָרָא הֵאִי בַּעֲיָא פְּשִׁטָּא מִמְתְּנִי דְּנִתְאַלְמְנָה אוֹ נִתְגַּרְשָׁ' בֵּין מִן הָאֲרוּסִין גַּם כֹּן גּוֹבָה אֶת הַכֹּל וּמִפְּשִׁט' דְּתַנִּי רַב חֲזִיָּא בַר אֲבִין אֲשֶׁתּוּ אֲרוּסָה לֹא אוּנָן כּו' מֵתָה אֵינוּ יוֹרְשָׁה מֵת הוּא גּוֹבָה כְּתוּבָתָה וְאִשְׁנוּנֵי דְּחִיקֵי דְּאִינְרֵי כְּדְכְתֹב לָהּ לֹא סְמִכִינוּ וְכִינוּן שֵׁישׁ מְחֻלּוֹקֵת בְּדִין זֶה כְּשֶׁלֹּא כְּתֹב לָהּ אַעפ"י שְׁאֲנַחְנוּ פּוֹסְקֵי עַל הָרוּב כְּהֶרְמַבֵּ"ם ז"ל וְהַגְּאוּנִים ז"ל אִפְּלִי הֵכִי אִם הָאֲרוּסָה הֵיִתָּה תְּפוּסָה מִנְכָסֵי הָאֲרוּס כְּשֶׁמֵּת אוֹ גִּירָשָׁה נְאָמַר קִים לָן כְּהִנֵּי תַנְאִי טוּבָא וְנִכְרַעַת מְנָה אוֹ מְאִתִּים וְכֹן דְּנִתִּי הִלְכָה לְמַעֲשָׂה לְאִישׁ מְפּוֹרָסִים זֶה קְרוּב לְעִשְׂרִים שָׁנָה וְלֹא חֶלֶק עָלֵי שׁוּם א' מִהֶרְבְּנֵי ז"ל אֲשֶׁר הָיוּ בְּזִמְן הַהוּא וְאִם כֹּן כְּשֶׁמֵּתָה הִיא ג"כ וְהֵיִת' תְּפוּסָה בְּנִכְסֵי הָאֲרוּס בְּבֵית אָבִיהָ אוֹ יוֹרְשֵׁיהָ כִּינוּן שֶׁהוּא אֵינוּ חֲזִיכֵי לְקוּבְרָה וְיוֹרְשֵׁיהָ קוּבְרִין אוֹתָהּ יַעֲפּוּ מֵמָה שְׁבִינְדָם שִׁיעוּר מְנָה מְאִתִּים דֹּאע"ג דְּאֶמְרֵי ס"פ נְעִירָה הִמְאֲרָסָה עַל הַהוּא גְּבָרָא דְּשִׁכְיָב' אֲרוּסָתּוּ וְאֶמְרֵי לִיָּה הִנְהוּ רַבְּנָן אֵיזִיל קָבַר לָהּ אוֹ הֵב לָהּ כְּתוּבָתָה וְאֶמַר לְהוּ רַב חֲזִיָּא תְּנִינָא אֲשֶׁתּוּ אֲרוּסָה לֹא אוּנָן כּו' מֵתָה אֵינוּ יוֹרְשָׁה מֵת הוּא גּוֹבָה כְּתוּבָתָה וְדִיִּיקִינוּ הֵא מֵתָה הִיא אֵין לָהּ כְּתוּבָה מ"ט אָמַר רַב הוֹשַׁעֲיָא שְׁאִין אֲנִי קוֹרָא בָּהּ לְכַשְׁתַּנְשְׂאֵי לְאַחַר תַּטְּלֵי מָה שְׁכַתוּב לִיכִי דְּמִשְׁמ' דְּמֵתָה אֵין לָהּ כְּתוּבָה מְאֲרוּס אִפְּלִי הֵכִי נִרְאָה לִי דְּהִיכָא דְּהֵיִתָּה תְּפוּסָה יִקְחוּ יוֹרְשֵׁיהָ שִׁיעוּר כְּתוּבָת' מֵמָה שְׁבִינְדָם דְּכְתֹב רִש"י ז"ל מ"ט דְּאֶמְרֵי כִּי מֵתָה בְּחִיּוֹ אֵין לָהּ תְּבִיעַת כְּתוּבָ' וְתִקְבַר בְּשֶׁבִיל מְנָה מְאִתִּים שֶׁהוּא יוֹרֵשׁ ע"כ בִּיאוּר דְּכָרִיו כִּי מֵתָה בְּחִיּוֹ אֵין לָהּ תְּבִיעַת כְּתוּבָ' כְּדִי שְׁתַּקַּב' בְּשֶׁבִיל הַמְנָה מְאִתִּים שֶׁהוּא יוֹרֵשׁ כְּלוּמַר שְׁאִינוּ נִקְרָא יוֹרֵשׁ כִּינוּן שְׁאִינוּ לוֹקְחִים שׁוּם דְּבַר וְהֶר"ן ז"ל פ' עֲנִין זֶה יוֹתֵר שְׁכַתֵּב וְאִסִּיקְנָא שְׁאִין הָאֲרוּס חֲזִיב לְקַבְרָה לְפִי שְׁאִינוּ יוֹרֵשׁ כְּתוּבָתָה כְּדִי שְׁנַאֲמַר שִׁיקְבְּרָה תַּחַת יְרוּשַׁת כְּתוּבָתָה אֲלֵא מִמִּילָא נְפֻטָר מִמְנָה לְפִי שְׁכַף כּוֹתֵב לָהּ לְכַשְׁתַּנְשְׂאֵי לְאַחַר תַּטְּלֵי כָּל מָה שְׁכַתוּב לִיכִי אוֹ כִּינוּן שְׁמֵתָה לֹא תַנְשָׂא ע"כ וְלִישְׁנָא דְּמִמִּילָא נְפֻטָר מִמְנָה ר"ל מִן הַחַיִּיב שֶׁהִי חֲזִיב לְפָרוּעַ לָהּ אִם יְגַרְשָׁנָה אוֹ כְּשִׁמּוֹ הוּא שְׁהִי חֲזִיבִים יוֹרְשֵׁי לְפָרוּעַ לָהּ כְּתוּבָתָה הַשְׁתָּא נְפֻטָר מִמִּילָא מְאוּתוֹ חַיִּיב שְׁאִינוּ פּוֹרַע שׁוּם דְּבַר וְאֵינוּ נִקְרָא בְּזוֹ שֶׁהוּא יוֹרֵשׁ כְּדִי שִׁיְהִיָּה חֲזִיב לְקַבְרָה אֲבָל כְּשֶׁהֵיִתָּה תְּפוּסָה וְנִשְׁאָרוּ נְכָסִים שְׁלוֹ בְּיַד יוֹרְשֵׁיהָ אֵינוּ נְפֻטָר מִמִּילָא וְהִרִי הוּא יוֹרֵשׁ כְּשִׁיְקַח מָה שְׁהִיָּה בְּיַדָּהּ וְלָכֵן יְהִיָּה הַדִּין שִׁיקְבְּרָנָה וְיִקְחַ מָה שְׁהִיָּה בְּיַדָּהּ אוֹ לֹא יִקְבְּרָנָה וְיִשְׁאָר בְּיַדָּם כְּדִי כְּתוּבָתָה כְּמוֹ שְׁאֶמְרוּ הִנְהוּ רַבְּנָן אֵיזִיל קָבַר לָהּ אוֹ הֵב לָהּ כְּתוּבָתָה וְכֹן מְלִשׁוֹן תַּנְאֵי כְּתוּבָה שְׁאִין אֲנִי קוֹרָא בָּהּ כְּשֶׁתַּנְשְׂאֵי לְאַח' תַּטְּלֵי מָה שְׁכַתוּב לִיכִי אַע"ג דְּאִין אֲנִי קוֹרָא לְכַשְׁתַּנְשְׂאֵי אֲנִי קוֹרָא תַּטְּלֵי מָה שְׁכַתוּב לִיכִי דְּוִקָא תַּטְּלֵי אֲבָל כְּשֶׁכָּבַר נְטִלָה נְטִלָה.

גאם המבי"ט: שאלה קכב ראובן קבל נזירו' שמשון בכל תנאיו אם יגרש את ארוסתו תוך עשרה שני' והיה רוצה ללקח למדינת הים והתירתי לו שיכתוב גט זמן על מנת או מעכשיו אם לא) באתי תוך ב' שנים או שלשים יום מפני כי מה שקבל אם יגרש משמעותו הוא אם יגרש גט פרייתו' דבנדרי' הולכי' אחר לשון בני אדם וגט זמן אינו בכלל הנזירו' שמשון אולי יחזור קודם הזמן נאפי' שלא יחזור ותשאאר גרוש' אינו נ"ש כי לא קבל אם יגרש אלא על גט גירושין לחלוטין מתחלה עוד אני אומר כי לדעת הרא"ש בתשובה שהביא בטור מי שגירש על תנאי שאם לא יבא תוך שנה שתהיה מגורשת שיכול לבטל התנאי ותנשא מיד כי לביטול התנאי חל הגט למפרע משעה שפא הגט לידה וכן נראה סברת הרמב"ם ז"ל ג"כ ואם פן יכול ראובן שנתן הגט על תנאי אם לא) באתי לבטל התנאי ותהיה מגורשת פשבטל התנאי ולא יפשל בנ"ש כי לא נתנו קודם לחלוטין אלא על תנאי.

עוד על דרך זה יותר טוב יגרש על תנאי אם לא באתי תוך י' שנים כי בתנאי זה לא תשאאר מגורשת עד אחר העשר' כמו שקבל נ"ש ואח"כ יבטל התנאי עוד יוכל לגרשה על דרך זה בדבר שדומה לתנאי ואינו תנאי והוא מי שאומ' הרי זה גיטיך ולא תתגרשי בו עד שנה או שנתיים וזה יאמר הרי זה גיטיך ולא תתגרשי בו עד סוף עשרה שנים ואחר כך יוכל לבטל מה שאמ' ולא תתגרשי כי לכלי עלמא יוכל לבטל מה שאמר ולא תתגרשי כיון שהגט בינה ולא יצטרך ליטלו מידה ולחזור וליהנו לה דבנתינה ראשונה סגי כיון שעדין הוא בינה ואדברא אם היה נוטלו וחוזר ונותנו לה היה עובר על נ"ש עתה שנותנו לה לחלוטין נאפילו שלא היה נוטלו ונותנו לה כיון שהוא בינה עדין פשיבטל מה שאמר היה נראה כאלו עתה מגרשה לחלוטין ולכן הוא יותר טוב ליתנו על תנאו כמו שכתוב למעלה המבי"ט שאלה קכג שטר שכתוב בו שקבל ראובן משמעון ק' פרחי' והשפיר לו בה בתים בסך פרח א' לשנה שעולים שני השכירות מאה שנים ואחר שש שנים מזמן השכירות כ"ז שירצה יש רשות ביד ראובן המשפיר לסלק את שמעון השוכר ולחזור הק' פרחים וינפה פרח א' לכל שנה שעברה וכל הוצאות ותקוני' של הבתים על (המעות) [המשפיר] ויוצי' מעו' ההוצאות השוכר ויהי' נאמן בכל דבריו וישלם לו המשפיר כל ההוצאות ועל ק' פרחים אחרים שהיה חייב המשפיר לשוכר נתחייב לפורעם י"ו כל שנה בששת השנים ואם לא יפרע בזמנים הנזכר יוכל השוכר למפוך הבתים הנז' להפרע מן הק' ומן הק' או מה שישאר מהם ע"כ ענין השטר של שכירות ועתה טוען המשפיר ששכירות הבתים היה שנה כ"ה פרחים בכל שנה וגם שיש בשכירות זה הלואה והני אגר נטר ותנו המלנה את חבירו לא ידור בחצירו חנם גם לא ישפור בפחות גם השכירות של ו' שנים ו' פרחים צריכין לתקון הבתים ויותר על כל הנזכ' יודיענו רבינו הדין עם מי ואם יש צד רבית קצוצה או לאו: תשובה פתב הרמב"ם ז"ל פ"ו המלנה את חבירו סלע בה' דינרין או סאתי' חטים בג' וכו' והתנה עמו שידור בחצרו חנם עד שיחזיר לו הלואתו או ישכר ממנו בפחות וקצב הדבר שפוחת לו מן השכר עד שיחזיר לו הלואתו או שמשכנ בידו מקום שפירותיו מצויין בעת ההלואה כגון שמשכנ חצרו ע"מ שידור בו בחנם הרי זו רבית של תורה ויוצאה בדינין וכן המוכר שדה או חצר באסמכתא הואיל ולא קנה הגוף הרי כל הפירות שאכל רבית ומחזיר אותן והוא הדין לכל מי שלא קנה קנין גמור מתחלתו וכו' וכל דבר שאסור משום רבית חוץ

מאלו הרי הוא אסור מדבריהם וכו' ונקרא אבק רבית ע"כ בענין הלואה כתב ב' חלוקות שידור בְּחֶצֶר חָנָם או פְּחוֹת מְשֻׁכְּרָה שֶׁהוּא רַבִּית שֶׁל תּוֹרָה וּבְמִשְׁפַּן חֲצִירוֹ כְּתַב חֲלוּקָה א' לְבַד שְׂדֵדוֹר בְּהַ חָנָם שָׂאָם בְּפָחוֹת מְשֻׁכְּרָה לֹא הָיָה רַבִּית שֶׁל תּוֹרָה כִּינּוּן שֶׁהוּא דָּרָף מְשֻׁכְּנָתָא דְּבַמְשֻׁכְּנָתָא יֵשׁ לוֹ לְבַעַל הַמְּעוֹת פֶּחַ יוֹתֵר בְּחֶצֶר כְּדָאֲמַרִי בְּעֵלְמָא מַאי מְשֻׁכְּנָתָא דְּשִׁכּוּנָה גְּבִיָּה לְעִנְיָן דִּינָא דְּבַר מְצָרָא מַה שָּׂאִין כּוּן בְּשִׁכִּירוֹת אֲפִילוּ שֶׁהוּא שִׁכִּירוֹת לְכַמָּה שָׁנִים גַּם מְשֻׁכְּנָתָא בְּמַקּוֹם שֶׁנֶּהְגּוּ שָׂאִינוּ יְכוּל לְסַלְקוּ עַד סוּף זְמַנּוּ הוּא כְּמוֹ קַרְקַע וּבַעַל חוֹב שֶׁל מְלֻנָּה גּוֹבָה מִמֶּנָּה אֲפִילוּ מִן הַיְתוּמִים דְּלֹא הָיָא כְּמַטְלִטְלִי דִּינְתָמִי דְּלֹא מְשַׁעֲבָדִי לַב"ח מְדִין הַגְּמָרָא וְהַבְּכוֹר שֶׁל מְלֻנָּה נוֹטֵל פִּי שָׁנִים וְאִין הַשְּׂבִיעִית מְשַׁמְטָתָּ וְכַמוֹ שֶׁכְּתַב הָרַב פ"ז מַה שָּׂאִין כּוּן בְּמַקּוֹם שֶׁנֶּהְגּוּ לְסַלְקָא בְּכָל עֵת וּכ"ש בְּהַלְוָאָה עַל הַחֶצֶר דְּמִי מְשֻׁכְּנָתָא דְּלֹא הָיָה כְּמוֹ קַרְקַע וְאִם כּוּן בְּנ"ד דְּאִינוּ אֵלָא הַלְוָאָה כְּשִׁכִּירוֹת עַל הַחֶצֶר כְּדִי שִׁתְּנָנָה בְּפָחוֹת מְשֻׁיּוּיָא שֶׁהוּא קְצוּצָא וּבְמְשֻׁכְּנָתָא לֹא הָיָה קְצוּצָה אֵלָא כְּשִׁתְּנָנָה בְּחָנָם דְּוָקָא וְלֹא כְּשִׁתְּנָנָה בְּפָחוֹת מְשֻׁיּוּיָה אֵלָא שֶׁנֶּר' מְלִשׁוֹן הָרַב ז"ל שֶׁשֶּׁשְׁשֻׁכְּרָה בְּפָחוֹת לֹא הָיָה רַבִּית קְצוּצָה אֵלָא כְּשֶׁשְׁשֻׁכְּרָה בְּפָחוֹת לֹא הָיָה רַבִּית מְשֻׁיּוּיָא לִי אֲתַנְהוּ בְּחֶצֶי דִּינָר: עוֹד יֵשׁ בְּהַלְוָאָה זֶה שֶׁל נ"ד שָׂאִינָה כְּמוֹ הַמְּלֻנָּה לְחַבְרֵי ע"מ שְׂדֵדוֹר בְּחֶצֶר חָנָם או בְּפָחוֹת שֶׁנֶּהְרָאָה שְׂדֵדִי הַהַלְוָאָה קִיָּמִים לְבַעַל הַחֶצֶר וְהַמְּלֻנָּה פּוֹרַע לוֹ שִׁכִּירוֹת בְּפָחוֹת מְשֻׁיּוּיָא כְּמוֹ כְּשֶׁהוּא דָּר בְּחָנָם שָׂאִין הָיָה רַבִּית שֶׁל תּוֹרָה שֶׁמְעוֹת הַמְּלֻנָּה קִיָּמִים בְּעַל הַחֶצֶר וְעַלֵּיהֶם פּוֹחַת לוֹ כָּל חוֹדֵשׁ או כָּל שָׁנָה הַדְּבָר הַקְּצוּב שֶׁשָׁנָה יוֹתֵר הַשִּׁכִּירוֹת שֶׁל הַחֶצֶר וּבְנ"ד אִינוּ כּוּן שֶׁכָּל הַמְּעוֹת שֶׁהַלְוָה לֹא נַעֲשׂוּ שִׁכִּירוֹת שֶׁכְּתוּב בַּשְּׁטָר שֶׁנָּתַן או שֶׁהַלְוָה לוֹ ק' פְּרָחִים עַל ק' שָׁנִים דְּוָמִיָּא דְּמְשֻׁכְּנָתָא דְּסוּרָא בְּמִשְׁלֵם שָׂנִיָּא אֵילִין תִּפּוּק וְכו' וּבַשְּׁטָר כְּתוּב בְּאוֹנָפִן שֶׁפְּרוּעִים מְמַנּוּ שִׁכִּירוֹת כָּל הַבָּתִּים הַנּוֹכַח מִכָּל הַשָּׁנִים הַנִּזְכָּר וְאִין כָּאֵן שׁוּם מְלֻנָּה אֵלָא הַכָּל שִׁכִּירוֹת וְעַל זֶה נ"ל שָׂאִין זֶה רַבִּית קְצוּצָה אֲפִי שֶׁהוּא יְדוּעַ שֶׁהַשְּׁפִיר בְּפָחוֹת כִּינּוּן שֶׁלֹּא קָצַב מַה שֶׁהוּא בְּפָחוֹת וְגַם עָשָׂה כָּל מְעוֹת הַהַלְוָאָה שִׁכִּירוֹת כָּל הַשָּׁנִים הַנּוּז' גַּם בַּק' פְּרָחִים אַחֲרֵים שֶׁהִנֵּה חֲיִיב לוֹ מִקּוֹדֵם שֶׁהַתְּנָה שִׁיפְרַע לוֹ כָּל שָׁנָה י"ו הָרִי כְּתַב הָרַב ז"ל אַח"כ הוֹרוּ רַבּוּתִי שֶׁהַמְּלֻנָּה אֵת חַבְרֵי וְלֹאֲחֵר זְמַן תְּבַע חוֹבוֹ וְאָמַר לוֹ הַלְוָה דוֹר בְּחֶצֶרִי עַד שֶׁאֲחֲזִיר לָהּ חוֹבָה הָרִי זֶה אֲבָק רַבִּית וְכו' וּבְנ"ד אִינוּ כְּתוּב בַּשְּׁטָר שְׂדֵדוֹר בְּחֶצֶר בְּפָחוֹת אֵלָא עַל הַק' הִרְאִישׁוֹנִים וְאֵלוּ לֹא הוֹנְכְרוּ בְּשִׁכִּירוֹת וְגַם לֹא אָמַר לוֹ עַלֵּיהֶם דוֹר בְּחֶצֶרִי עַד שֶׁאֲחֲזִיר וְאֲדַרְבָּא נִתְחַיִּיב בְּעַל הַחֶצֶר לְפִנְיָהֶם לוֹ בְּכָל שָׁנָה י"ו פְּרָחִים בְּאוֹנָפִן שֶׁהֵם פְּרוּעִי תוֹף הַשְּׂשָׂה שָׁנִים שֶׁל זְמַן הַמְשֻׁכְּנָתָא שֶׁהַתְּנָה בִּינֵיהֶם כִּי בְּהַלְוָאָה הַק' נְשֻׁאָרִים צ"ד בְּסוּף הַשְּׂשָׂה שָׁנִים וְהַחוֹב שֶׁהִנֵּה חֲיִיב מִקּוֹדֵם לֹא יִשְׁאָר כָּלֵל מִן הַק' בְּסוּף הו' שָׁנִים לְפִי תְּנָאִי הַפְּרַעוֹן בְּכָל שָׁנָה וְאִין שׁוּם רַבִּית אֲפִי אֲבָק מְצַד אֵלוּ הַק' פְּרָחִים הַכְּתוּבִים אַחֵר כֶּף בַּשְּׁטָר וּמִן הָאֲחֲרִים יֵשׁ אֲבָק רַבִּית מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הוֹנְכַר שֶׁהֵם מְשֻׁכְּנָתָא וְאִינָה יוֹצֵאָה בְּדִינֵיהֶם וְאֲפִי הִנֵּה רַבִּי קְצוּצָא מַה שָּׂאִינוּ לֹא הָיוּ מוֹצִיאִין מִן יְתוּמֵי הַמְּלֻנָּה כְּמוֹ שֶׁכְּתַב הָרַב ז"ל פ"ד וְאִם מֵת הַמְּלֻנָּה אִין מוֹצִיאִין מִיַּד הַבָּנִים ע"כ וְזֶהוּ מַה שֶׁעָלָה הַרַבִּית קוֹדֵם מֵיַת אֲבִיהֶם אֲבָל אִם נִמְשָׁכָה הַהַלְוָאָה אַחֵר כֶּף בְּפָנֵי הַבָּנִים מוֹצִיאִין מֵהֶם כְּשִׁינֵיהֶם רַבִּית קְצוּצָה וּבְנ"ד קוֹדֵם שְׁמַת הַמְּלֻנָּה הַקְּדִישׁ כָּל הַק' וְהַק' לְחַבְרַת ת"ת וְאֵעִפ"י שִׁינֵיהֶם אֲבָק רַבִּית מוֹתֵר לָהֶם כָּל שָׁפֵן כִּי נַעֲרִי ת"ת רַבָּם יְתוּמִים נְאִם הַמְּבִי"ט: שֶׁאֵלָה קַכְד לְחַכְּם לֵב יִקְרָא נְבוֹן כְּכּוּן לִי שְׂאָרִי וְקִרְוִי ה"ר אֲבָרְהָם בַּכ"ר הַחֶכְם הַה"ר מִשֶּׁה דִּי בּוּטוֹן זֶלֶה"ה קַבְּלִיתִי כְּתַבָּהּ

וְרֵאִיתִי קוֹשְׁיוֹתַיָּהּ וּתְשׁוּבוֹתַיָּהּ וּסְפִקוֹתַיָּהּ וּבִטְרָם אָבֵא אֲלֵיהֶן אֲכַתּוּב וְאֶפְרֹשׁ דְּבָרֵי הָרַב ז"ל וְאַחַר כֵּן אֶתְרַץ מֵהַשְׁתַּקְשָׁה לֵךְ כְּתֹב הַרְמַב"ם ז"ל פ"א מֵהַלְכוֹת יוֹם טוֹב הַעוֹשָׂה אַבּוֹת מְלַאכּוֹת בֵּי"ט וְכו' כְּגוֹן שְׁזָרַע וּבָנָה וְסָתַר וְאַרְגָּ אֵינּוּ לוֹקֵה אֶלֶּא א' כו' ור"ל אפ"י עֲשֹׂאֵן לְצוֹנְרָה אֲכִילָה כְּגוֹן שְׁזָרַע לְצוֹנְר' אֲכִיל' וְאִי אֶפְשָׁר לְאַכּוֹל הַיּוֹם מִמֶּה שְׁזָרַע הַיּוֹם וּבִנְיָן אפ"י בְּנֵה תִנּוּר לְאֶפּוֹת בּוֹ הַיּוֹם אִו סָתַר מְקוֹם לַעֲשׂוֹת בּוֹ דְּבַר מֵאֲכָל אפ"י שְׁלֵא הָיָה לוֹ מְקוֹם אַחַר פְּנוּי אִו אָרְגָּ נֶפֶה אִו פְּבָרָה לְרַקֵּד קִמַּח אִו לְבָרוּר זְרַעוּנִים לְאַכִּילַת י"ט לִוּק' שְׁהָרִי נַעֲשִׂית הַמְּלַאכָּה וְעַדִּין אֵין פֶּאֵן אֲנֹכֶל וּמֵה שְׁפַתְבּ בְּסוּמָה פֶּל מְלַאכָּה שְׁחִיבִים עֲלֶיהָ בְּשִׁבְת אִם עֲשֵׂה אוֹתָהּ בֵּי"ט שְׁלֵא לְצוֹנְרָה אֲכִילָה לוֹקֵה ר"ל אפ"י אֶפְיָהּ וּבִישׁוּל שְׁעֲשֹׂאֵן שְׁלֵא לְצוֹנְרָה אֲכִילַת אָדָם כְּגוֹן אָפֵה וּבִשְׁל לְכֻלְבִּים מֵאֲכָל שְׁאִין רֵאוּי לְרוּעִים אִו אָפֵה אִו בִּשְׁל לְעַפּו"ם דְּבַר הָאָסוּר שְׁאִין רֵאוּי לְיִשְׂרָאֵל לוֹקֵה שְׁהָרִי עוֹשֵׂה מְלַאכָּה וְאִין כְּפֶאֵן שׁוּם דְּבַר מֵאֲכָל וְכָתַב אַחַר כֵּן שְׁאִם בִּשְׁל לְעַפּו"ם אִו לְבַהֲמָה אֵינּוּ לוֹקֵה שְׁאֵלוּ בְּאוּ לוֹ אוֹרְחִים הָיָה רֵאוּי לָהֶם מִשְׁמַע שְׁפִשְׁאִינוּ רֵאוּי לְאַכְלָן לוֹקֵה וּבִפ' אֵלוּ הֵן הַלוֹקִין הַמְּבִשְׁל גִּיד הַנְּשָׂה בֵּי"ט לוֹקֵה כו' וְכ"ש מִתִּיב מִינֵי מִתְכוּ' שֶׁהוּא תוֹלֵד' מְבִשְׁל אִו מְבִשְׁל פְּלִי אֲדָמָה שְׁחִיב בְּשִׁבְת כְּמוֹ שְׁפַתְב הָרַב ז"ל פ"ט מֵהַלְכוֹת שְׁבִת וְהָכָא נִמִּי בֵּי"ט לוֹקֵה דְּאִין פֶּאֵן אֲנֹכֶל פְּלִל אפ"י יְבִשְׁל בְּאוֹתוֹ פְּלִי בֵּי"ט עֲצָמוּ שְׁהָרִי נַעֲשִׂית בּוֹ מְלַאכָּה קוֹדֵם שְׁיָגִי לַעֲשׂוֹת בּוֹ שׁוּם אֲנֹכֶל וּמֵה שְׁפַתְב הָרַב הַמְּגִיד וּשְׁאָר הַמְּלַאכּוֹת שֶׁהֵן בְּאֲכִילָה כְּגוֹן שְׁחִיטָה וְאַפְיָהּ אפ"י עֲשֹׂאֵן שְׁלֵא לְאַכִּילָה אֵינּוּ לוֹקֵה הֵינּוּ כְּמוֹ אִם בִּשְׁל אִו אָפֵה לְעַפּו"ם דְּבַר הָרֵאוּי לְאַכִּילַת יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שְׁפַתְב מ"מ עֲצָמוּ אֲבָל כְּשִׁאֵינוּ רֵאוּי כִּי הָיָה גּוֹנָא לוֹקֵה כְּדַפְרֵי' וּבַהוֹצָאָה וְהַבְּעָרָה אֶפִּילוּ עֲשֹׂאֵן שְׁלֵא לְצוֹנְרָה אֲכִילָה אֵינּוּ לוֹקֵה וּמִן הַדִּין הָיָה רֵאוּי לְלִקּוֹת כְּפִי מֵה שְׁפַתְבִּי לְמַעַלָּה בְּאַפְיָהּ וּבִשׁוּל אֶלֶּא שְׁהָרַב מ"מ נִתֵּן טַעַם לְשִׁנְיָהֶם דְּאֶמְרִינֵן בְּהֵם מִתּוֹךְ שֶׁהוֹתֵרָה לְצוֹנְרָה וְכו' כִּב"ה וְטַעַם הַהוֹצָאָה כְּתֹב לְפִי שֶׁהִיא בְּאֲנֹכֶל וּמִשְׁקָה שְׁמוּצִיא הָאֲנֹכֶל עֲצָמוּ וְאֵעִפ"י שֶׁהִיא בְּדַבְרִים אַחֲרִים אֶמְרִינֵן מִתּוֹךְ וְאֵינּוּ מִסְפִּיק טַעַם זֶה כִּי גַם בְּאַפְיָהּ וּבִשׁוּל עֵיקָרָם הֵם בְּאֲנֹכֶל וּמִשְׁקָה וְאַפְיָלוּ הֵכִי לֹא אֶמְרֵי' בְּהֵם מִתּוֹךְ וְכו' שְׁיִתְרוּ שְׁלֵא לְצוֹנְרָה כְּדִאֶמְרִינֵן אֶלֶּא שְׁצָרִיב לֹמַר שְׁלֵא הוֹתֵר מִתּוֹךְ בְּהוֹצָאָה וְכו' אֶלֶּא בְּקִטּוֹן וּס"ת וְכִינּוּצָא בְּהֵם שֶׁהֵם צוֹנְרָה הַיּוֹם גַּם הַהוֹצָאָה הִיא מְלַאכָּה גְרוּעָה כְּדִאֶמְרִינֵן בְּשִׁבְת אֶלֶּא שֶׁהַתּוֹרָה אִסְרָה שֶׁהוֹצָאָה הִיא תְּדִירָה בְּכֹל הַדְּבָרִים מִרְשׁוֹת לְרְשׁוֹת וְקָל לַעֲשׂוֹתָהּ וְאֵינָה מְלַאכָּת אֲנֻמְנוֹת שֶׁהִיא מְסוּרָה לְכֹל אָדָם וְלִכֵּן אֶמְרוּ שֶׁהִיא גְרוּעָה וְאֶמְרוּ בְּהַ מִתּוֹךְ בְּדַבְרֵי' שֶׁהֵם צוֹנְרָה מִצּוֹת אִו צוֹנְרָה הַיּוֹם קִצַּת אֲבָל הוֹצָאָת שְׁלֵא לְצוֹנְרָה פְּלִל כְּמוֹ טְלִטוּל אֲבָנִים וְהוֹצָאָתָם אָסוּר וְכָתַב מִגִּיד מִשְׁנֵה אִיסוּר מְדַבְרֵיהָ' וּמֵה שֶׁנֶּר' שְׁאֵינוּ לוֹקֵה הוּא מְפִנִי שֶׁהִיא מְלַאכָּה גְרוּעָה עַל הַדְּרָךְ שְׁפַתְבִּי אֲבָל בְּאַפְיָהּ וּבִשׁוּל שְׁאֵינוּ צוֹנְרָה אֲכִילָה פְּלִל לוֹקֵה וְהַבְּעָר' גַּם כֵּן נִרְאֶה מִירוּש' כְּשִׁאֵינָה לְצוֹנְרָה פְּלִל שֶׁהוּא אָסוּר וּמִלְקוֹת פְּשִׁיטָא דְּלִיכָא בְּהַ מְגִזְרַת הַכְּתוּב לֹא תְּבַעְרוּ אֵשׁ בְּכֹל וְכו' וּבְמֵה שְׁפַתְבִּי יְסוֹלְקוּ קִצַּת מִסְפִּקוֹתַיָּהּ עַל הָרַב מִגִּיד מִשְׁנֵה כְּתֹב' שְׁנִרְאֶה מְדַבְרֵיו שְׁיִוְתֵר יֵשׁ לְהַתִּיר בְּשִׁטְיטָה וּבִשׁוּל מֵהוֹצָאָה וְהַבְּעָרָה שְׁהָרִי שְׁצָרִיב לְבַקֵּשׁ לָהֶם טַעַם וְא"כ אֵיב אֶמְרוּ בְּגִמְרָא הַשּׁוֹחֵט עוֹלַת נְדָבָה בֵּי"ט לוֹקֵה וְכו' מִנִּי ב"ש הִיא דְּלֹא אֶמְרִינֵן מִתּוֹךְ הָא אפ"י כִּב"ש לֹא אֶתִי דְּלֹא פְּלִיגִי אַב"ה אֶלֶּא בְּהוֹצָאָה וְכו' אֲבָל בְּשִׁחִיטָה וְאַפְיָהּ לֹא.

וְאֵנִי אוֹמֵר דְּאִין פֶּאֵן קוֹשְׁיָא פְּלִל דְּהָא דְּאֶמְרֵי ב"ש דְּלֹא אֶמְרֵי' מִתּוֹךְ בְּהוֹצָאָה הֵינּוּ אפ"י כְּדַבְרֵי שִׁישׁ בּוֹ צוֹנְרָה הַיּוֹם אִו קִצַּת מִצְוָה אֲבָל בְּשִׁחִיטָה לֹא אֶמְרִינֵן מִתּוֹךְ לְמֵה שְׁאֵין בְּהַ

צוֹרֵךְ כָּלֵל כְּמוֹ בְּשַׁחֲטָה עוֹלָת נִדְבָה שְׁאֵפֶשֶׁר לַעֲשׂוֹתָהּ לְמַחֵר וּלְכַף לֹקֵה אֲבָל בְּשַׁחֲטָה שֵׁישׁ בָּהּ קִצְתַּת צוֹרֵךְ כְּמוֹ שַׁחֲטָה מְסוּפָּנֶת כְּשֵׁיכוֹל לְאַכּוֹל מֵעַט מִבֵּית שַׁחֲטָתָה בִּי"ט אַעפ"י שֶׁהוּא קְרוֹב לַעֲרִיבַת הַשֶּׁמֶשׁ אִפִּי לַב"ש אֲמַרְיִנוּ מִתּוֹךְ הָרִי שֵׁישׁ יוֹתֵר הַיִּתֵּר בְּשַׁחֲטָה מִבְּהוֹצָאָה אִפִּי לַב"ש וְאֵינוֹ צָרִיךְ לְדַחֵק לְשׁוֹן הַגְּמָרָא דְקָאָמַר הָא מַנִּי לְתַרְזֵן קוֹשְׁיָא זֹו בְּמָה שְׁפַתְבִּי: וּלְקוֹשְׁיָא הַשְּׁנִיָּה דְאִיךְ פִּתְבִּי דְהַבְּעָרָה נִפְקָא לָן מִיִּתְוֵרָא דְבִיּוֹם הַשַּׁבָּת דְּהָא דְרָשִׁינוּ לְהָא קָרָא לְלָאוּ אוֹ לְחַלְקֵי ע"כ הָרִי פִּתְבִּי הַמְּגִיד דְּמִיִּתְוֵרָא דְקָרָא דְבִיּוֹם הַשַּׁבָּת דְרָשִׁינוּ הַיִּתֵּר הַבְּעָרָה מִבִּיּוֹם הַשַּׁבָּת דְּלָאוּ מִתּוֹךְ וְכו' דְקָאִי אֲשַׁבַּת דְכַת' לְעִיל וְלֹא הָיָה צָרִיךְ לֹמַר בִּיּוֹם הַשַּׁבָּת אֲלֵא לְהִיִּתֵּר הַבְּעָרָה בִּיּו"ט וּלְקוֹשְׁיָא הַג' דְכִינּוּן דְכַתְבִּי מְגִיד מִשְׁנֵה דְדְרָשִׁינוּ הַיִּתֵּר הַבְּעָרָה מִבִּיּוֹם הַשַּׁבָּת דְּלָאוּ מִתּוֹךְ הַיִּתְוֵרָה וּבְגְמָרָא הַתִּיר רַבִּי יוֹחָנָן הַבְּעָרָה מִטַּעַם מִתּוֹךְ תִּירְצָתָה דְדִיּוּקָא דְבִיּוֹם הַשַּׁבָּת אֲסוּרָה הָא בִּי"ט שְׂרִי הוּא עַל אֲנָכְלִי נֶפֶשׁ לְבַד אֲבָל שְׁלֵא לְצוֹרֵךְ אֲסוּר וְלִהְיֵי אֲצִטְרִיךְ טַעֲמָא דְמִתּוֹךְ וְלֹא רְאִיתָ הִירוּשְׁלָמִי שֶׁהֵבִיא בְּהִגָּהָה אֲבָל אִתָּהּ מִבְּעִיר בִּי"ט אֵין תִּימָא בְּדַבְרִים שֵׁישׁ בָּהוּ אֲנָכְלִי אֲנִי קִימִין הָא כַּתְבִּי אִיךְ אֲשֶׁר יֵאָכֵל לְכָל נֶפֶשׁ אֲלֵא כִּי אֲנִי קִימִין בְּנֵר שֶׁל אֲבִטְלָה נִהְרִי שְׁלִצוֹרֵךְ אֲנָכְלִי נֶפֶשׁ לֹא בְּעֵינֵי דִיּוּקָא דְבִיּוֹם הַשַּׁבָּת אֲבָל בִּי"ט שְׂרִי אֲלֵא לֹא אִתָּה דִיּוּקָא אֲלֵא לְשֵׁלֵא צוֹרֵךְ וְהִדְרָא קוֹשְׁיָתָה לְדוּכְתָא דְלֹא בְּעֵינֵי מִתּוֹךְ בְּהַבְּעָרָה וְר' יוֹחָנָן בְּעֵי מִתּוֹךְ בְּגְמָרָא כְּדָאָמַרְיִנוּ: וְנִרְאָה לִי דֹאע"ג דְנִרְאָה דְהוֹצָאָה וְהַבְּעָרָה כִּי הִדְדִי נִינְהוּ אִפִּי הָאִיךְ הַיִּתֵּר טְפִי בְּהַבְּעָרָה מִבְּהוֹצָאָה דְהוֹצָאָה אֵין בָּהּ הַכְּשֶׁר אֲנָכְלִי נֶפֶשׁ אֲלֵא שְׁמוּצִי הָאֲנָכְלִי מִרְשׁוֹת לְרְשׁוֹת לְאַכְלוֹ שֶׁם וְהַבְּעָרָה יֵשׁ בָּהּ הַכֶּשֶׁר אֲנָכְלִי נֶפֶשׁ בְּגוֹף הָאֲנָכְלִי שְׁנֵאָפָה וּמִתְבַּשֵּׁל גּוֹף הָאֲנָכְלִי בְּהַבְּעָרָה וְלִהְיֵי הַיִּתֵּר אִפִּי שְׁלֵא לְצוֹרֵךְ כָּלֵל כְּמוֹ בְּנֵר שֶׁל אֲבִטְלָה כְּמוֹ שֶׁהוּא מוֹתֵר נֵר שְׁמַדְלִיק בִּי"ט לְהֵאִיר לְאַכִּיל' וְלִכְלֵל צָרְכֵי אֲנָכְלִי נֶפֶשׁ אֲבָל הוֹצָאָה שְׁאֵינָה הַכְּשֶׁר בְּאֲנָכְלִי נֶפֶשׁ לֹא הַיִּתֵּר שְׁלֵא לְצוֹרֵךְ כָּלֵל אֲלֵא כְּשֵׁישׁ צוֹרֵךְ מִצְוָה אוֹ צוֹרֵךְ הַיּוֹם וְכִמוֹ שְׁפַתְבִּי הֵרֵב בְּהוֹצָאָה לְפִיכָה מוֹתֵר בִּי"ט לְהוֹצִיא קֶטֶן אוֹ ס"ת וְכו' וּבְהַבְּעָרָה פִּתְבִּי וְכֵן מוֹתֵר לְהַבְּעִיר אַעפ"י שְׁאֵינוֹ לְצוֹרֵךְ אֲכִילָה דְמִשְׁמַע אִפִּי נֵר שֶׁל אֲבִטְלָה שְׁלֵא פִּתְבִּי פֶּאֶן קֶטֶן אוֹ ס"ת וְכו' כִּי סְמָךְ אִתְּרֵר דְדִיּוּקָא דְקָרָא בִּיּוֹם הַשַּׁבָּת אֵי אִתָּה מִבְּעִיר אֲבָל אִתָּה מִבְּעִיר בִּי"ט וְלֹא בְּעֵינֵי מִתּוֹךְ: וְלִדְעַת הֵרֵב הַמְּגִיד ו"ל דְמִשְׁמַע דְשְׂרִי הַבְּעָרָה מְדִיּוּקָא דְבִיּוֹם הַשַּׁבָּת וְאַעפ"י פִּתְבִּי לְדַעַת רַבִּינוּ דְסַמָּךְ אֲדַר' יוֹחָנָן דְגְמָרְתִּינוּ שֶׁהִשְׁנוּהוּ הַבְּעָרָה לְהוֹצָאָה דְאֲמַרְיִנוּ בְּתַרְנוּיָהוּ מִתּוֹךְ אֲפֶשֶׁר לֹמַר דֹּאע"ג דְדְרָשִׁינוּ הַיִּתֵּר לְהַבְּעָרָה שְׁלֵא לְצוֹרֵךְ מְדִיּוּקָא דְקָרָא וְאַפִּי נֵר שֶׁל אֲבִטְלָה מוֹתֵר אֲסוּרוֹ מְדַבְרֵיהֶם נֵר שֶׁל אֲבִטְלָה כִּינּוּן שְׁאֵינָה צוֹרֵךְ כָּלֵל וּמוֹקְמִינוּ דִיּוּקָא דְקָרָא לְהִיכָא דְאִיכָא צוֹרֵךְ מִצְוָה אוֹ קִצְתַּת צוֹרֵךְ הַיּוֹם כְּמוֹ הַבְּעָרָה לְפָנֵי ס"ת אוֹ בְּלִילָה מִפְּנֵי הַקֶּטֶן אַעפ"י שְׁאֵין צוֹרֵךְ אֲנָכְלִי נֶפֶשׁ כָּלֵל וְכִינּוּן שְׁוִים לְגַמְרֵי הוֹצָאָה וְהַבְּעָרָה וְלֹא שְׂרִינּוּ טְפִי בְּהַבְּעָרָה מִבְּהוֹצָאָה אֲמַר רַבִּי יוֹחָנָן כִּי הִיכִי דְאֲמַרְיִנוּ מִתּוֹךְ בְּהוֹצָאָה בְּצוֹרֵךְ קִצְתַּת אֲמַרְיִנוּ נְמִי בְּהַבְּעָרָה דְלֹא תִימָא דְנִישְׁרֵי טְפִי בְּהַבְּעָרָה וְלֹא נִקַּט מִתּוֹךְ בְּהַבְּעָרָה אֲלֵא אֲגַב הוֹצָאָה מִשׁוּם דְשׁוּוּ בְּדִינֵיהוּ אַעפ"י שֶׁהוֹצָאָה הִיא מִשׁוּם מִתּוֹךְ וְהַבְּעָרָה מְדִיּוּקָא דְקָרָא: וּלְקוֹשְׁיָא הַד' אֲמַאי לֹא דְרָשִׁי גְבִי הוֹצָאָה מְקָרָא דְלֹא תוֹצִיאֻוּ מִשָּׂא בִּיּוֹם הַשַּׁבָּת אֵין בִּי"ט לֹא אֲנִי אֲמַר דְדְרָשִׁינוּ לָהּ וְאַעפ"י בְּעֵינֵי מִתּוֹךְ וְהֵינּוּ מִשׁוּם דְהוֹצָאָה לֹא נִכְלָלָה בְּכָלֵל הַיִּתֵּר אֲנָכְלִי נֶפֶשׁ דְקָרָא דֹאךְ אֲשֶׁר יֵאָכֵל לְכָל נֶפֶשׁ וְכו' דְאֵינָה בְּהַכְּשֶׁר אֲנָכְלִי נֶפֶשׁ כְּתִיבִינוּ אֲלֵא שְׁמוּצִיאֵין אוֹתוֹ לְמָה שְׁרוּצָה הָאֲנָכְלִי כְּמוֹ שְׁפַתְבִּי לְמַעַלָּה א"כ אֵי לֹא קָרָא דְבְשַׁבָּת אֵין בִּי"ט לֹא (לֹא)

הוֹי שְׂרֵי הוֹצָאָה מְרֻשּׁוֹת לְרֻשּׁוֹת כָּלֵל אֶפִּילוֹ לְהוֹצִיא אֶנְכֵל לְמִי שְׂרוּצָה לְאֶנְכֵלוֹ וּמְקָרָא לֹא מִמַּעַט לְהִתֵּר אֶלָּא לְצִנְרָה הָאֶנְכֵל עֲצָמוֹ אֶבֶל שְׁלֵא לְצִנְרָה עֲצָמוֹ אֶפִּי לְצִנְרָה מִצּוֹ אוֹ צִנְרָה הַיּוֹם קִצַּת לֹא הִנֵּה שְׂרֵי הוֹצָאָה אֶלָּא דְשָׁרוּ לִיהַ ב"ה מִתּוֹךְ שְׁהוֹתֶרָה הוֹצָאָה לְצִנְרָה מְקָרָא דְבִשְׁבַת אֵין בִּי"ט לֹא כְדָא הַתֵּרָה נְמִי שְׁלֵא לְצִנְרָה אֶנְכֵל אֶבֶל יֵשׁ צִנְרָה מִצּוֹ (אוֹ) צִנְרָה הַיּוֹם מַה שְׂאֵין אֲנוּ יְכוּלִין לֹמַר כֵּן בְּהִבְעָרָה אֶבֶל אֶתָּה מְבַעֵיר בִּי"ט דְּבִכְלָל אֲשֶׁר יֵאָכֵל לְכֹל נֶפֶשׁ הִיא כְּדָאִיתָ בִּירוּשְׁלַמִי עוֹד הַקְּשִׁית לְדַעַת מַגִּיד מִשְׁנֵה שְׁפַתְבּ וּשְׂאָר מְלֹאכּוֹת שְׁהֵם בְּאֶכִּילָה כְּגוֹן בְּשַׁחֲיטָה וְנֶאֱפִיָּה אֶפִּילוֹ עֲשָׂאֵן שְׁלֵא לְצִנְרָה אֶכִּילָה אֵינוּ לֹקָה דְּמִשְׁמַע דְּהוֹתֶרוֹ מִשּׁוּם מִתּוֹךְ וְזֵה תִימָא שְׁהָרִי כְּתִב רַבִּינוּ לְקַמְן הַמְּבַשֵּׁל בִּי"ט לְגוֹיִם אוֹ לְבַהֲמָה אֵינוּ לֹקָה וְכוּ' שְׂאֵלוֹ בְּאוֹ אֹרְחִין כּוּ' וְאֵין כָּאֵן קוֹשֵׁי וְלֹא תִימָה דְּמַה שְׁפַתְבּ וְנֶאֱפִי עֲשָׂאֵן שְׁלֵא לְצִנְרָה אֵינוּ לֹקָה אֵינוּ מִשְׁמַע דְּהוֹתֶרוֹ מִשּׁוּם מִתּוֹךְ אֶלָּא שְׂאֵינוּ לֹקָה מִשּׁוּם אֵי אֵיתְרָמוּ לִיהַ אֹרְחִים הַרְבֵּה אֶבֶל אֲסוּר הוּא מִן הַתּוֹרָה לְבַשֵּׁל לְגוֹי' וְכִשְׁהוּ' בְּיִשׁוּל אִיסוּר שְׂאֵינוּ רָאוּי לְיִשְׂרָאֵלִים הָאֹרְחִים לֹקָה כְּמוֹ שְׁפַתְבִּיתִי לְמַעֲלָה וּמַה שְׁהַקְּשׁוּ הַתּוֹסְפוֹת קוֹשְׂיָא זֹו עַל רִש"י ז"ל הֵינֵנו מִשּׁוּם דְּקִים לִיהַ לְרִש"י ז"ל דְּב"ה סְבִירָא לְהוּ הוֹאִיל וְהוֹתֶרָה הַתֵּרָה לְגַמְרֵי אֶלָּא רַבְּנָן הוּא דְּגִזּוּר בְּדָבָר שְׂאֵינוּ צִנְרָה כָּלֵל וְא"כ קִשְׂיָא לִיהַ הָא דְּאֶמְרִינָן דְּהָאוּפָה מִי"ט לְחוּל דְּלֹקָה אֵי סְבִירָא לִיהַ לְב"ה מִתּוֹךְ שְׁהוֹתֶרָה הַתֵּרָה לְגַמְרֵי עוֹד הַקְּשִׁית בְּמַה שְׁפַתְבּ בְּדִין הַהוֹצָאָה שְׁהִיא מוֹתֶרָת לְגַמְרֵי לְדָבְרֵי רַבִּינוּ אֶפִּילוֹ שְׁלֵא לְצִנְרָה כְּמוֹ לְצִנְרָה גוֹיִם דְּאֶמְרֵי דְּהָרֵי שַׁחֲיטָה וְנֶאֱפִיָּה דִּישׁ לָנוּ טַעַם דְּהִתֵּר יוֹתֵר מִהַהוֹצָאָה כְּמוֹ שְׁנֶרָא' מִדְּבָרֵי הַרְמַב"ם ז"ל לְגוֹיִם וְלְכֹלְבָּיִם כְּמוֹ שְׁפַתְבּ רַבִּינוּ לְקַמְן מְקָרָא דְּלָכֵם וְלֹא לְגוֹיִם וְכוּ' וְכ"ש הוֹצָאָה שְׁלֵא לְצִנְרָה דְּהָא הִתֵּר הוֹצָאָה גּוּפָא לֹא נִפְקָא לָן אֶלָּא מְקָרָא דְּאֶשֶׁר יֵאָכֵל לְכֹל נֶפֶשׁ וְכוּ' וְהָרֵי שָׁם מֵיַעַט הַכְּתוּב לָכֵם דְּמִשְׁמַע לְגוֹיִם וְלְכֹלְבָּי אֲסוּר וְאֵיךְ יֵשׁ לָנוּ לְהִתֵּר הוֹצָאָה שְׁלֵא לְצִנְרָה ע"כ וְאֶנְכֵי לֹא יְדַעְתִּי אֲנָה כְּתִב מַגִּיד מִשְׁנֵה שְׁהַהוֹצָאָה מוֹתֵר' לְגַמְרֵי לְדָבְרֵי רַבִּינוּ אֶפִּי לְצִנְרָה כְּמוֹ לְצִנְרָה גוֹיִם וְכוּ' אִם מַה שְׁפַתְבּ חוּץ מִן הַהוֹצָאָה וְהִבְעָר' שְׂאֵינוּ עֲשָׂאֵן לְצִנְרָה אֶכִּילָה אֵינוּ לֹקָה מִשְׁמַע אֵינוּ לֹקָה אֶבֶל אִיסוּר אֵיכָּא גַם מַה שְׁכָּפֵל וְנֶאֱפִי עֲשָׂאֵן שְׁלֵא לְצִנְרָה אֶכִּילָה הֵינֵנו כְּמוֹ הוֹצָאָת קֶטֶן אוֹ ס"ת כְּמוֹ שְׁפַתְבּ הַרְבֵּה ז"ל לֹא שְׁנֶאֱמַ' שְׁלֵא לְצִנְרָה לְגַמְרֵי גַם מַה שְׁפַתְבּ בְּשֵׁם רִש"י ז"ל דְּדָבְרֵי תוֹרָה מוֹתֵר' לְגַמְרֵי בְּכֹל דְּבָר הָרֵי כְּתִב מִן הַתּוֹרָה דְּמִשְׁמַע דְּמִדְּרַבְּנָן אֲסִיר' וְכְמוֹ שְׁפַתְבּ הוּא אֶלָּא שְׁהוֹצָאָת אֶבְנִים וְכִיּוּצָא בְּהֵן אֲסוּר מִדְּבָרֵיהֶם וְלֹא עַל רִש"י ז"ל כְּתִב הַכּוֹתֵב שְׁהַהוֹצָאָה מוֹתֶרָת לְגַמְרֵי אֶלָּא עַל מַגִּיד מִשְׁנֵה לְדָבְרֵי רַבִּינוּ וְהָרֵי שְׁמַגִּיד מִשְׁנֵה לֹא כְּתִב כֵּן וְרַבִּינוּ לֹא כְּתִב אֶלָּא מִתּוֹךְ שְׁהוֹתֶרָה הוֹצָאָה וְכוּ' וּפְיִרְשׁ מִיָּד לְפִיכָּ מוֹת' בִּי"ט לְהוֹצִיא קֶטֶן אוֹ ס"ת אוֹ מִפְתַּח וְכִיּוּצָא בְּזֵה הָרֵי שְׁלֵא הִתֵּר לְגַמְרֵי וְאִם מַה שְׁפַתְבּ לְדָבְרֵי רַבִּינוּ עַל כִּי כְּתִב מַגִּיד מִשְׁנֵה עַל פִּי רִש"י ז"ל וְכֵן נִרְאֵה מִן הַהִלְכוֹת וְזֵה דַעַת רַבִּינוּ שְׁנֶרָא' שְׁמֵן הַתּוֹרָה סוֹבֵר רַבִּינוּ שְׁהַהוֹצָאָה מוֹתֶרָת לְגַמְרֵי יֵשׁ מְקוֹם לְהַקְּשׁוֹ מַה שְׁהַקְּשָׁה דְּאִם בְּשַׁחֲיטָה וְנֶאֱפִיָּה שְׁלֵא לְצִנְרָה אֲסוּר מִן הַתּוֹרָה כֹּל שְׁכֵן בְּהוֹצָאָה שְׂאֵינָה כֹּל כְּדָ בְּעֲצָמוֹת הָאֶנְכֵל וְנֵר' לִי כִי הַהוֹצָאָה מְפָנִי שְׁהוּא מְלֹאכָה גְרוּעָה הַתֵּרָה לְגַמְרֵי מִדְּכָתִיב אֵל תּוֹצִיאֻהוּ מִשָּׂא וְכוּ' בְּיּוֹם הַשְּׁבַת אֵין אֶבֶל בִּי"ט מוֹתֵר לְגַמְרֵי מִן הַתּוֹרָה מְפָנִי שְׁהִיא צִנְרָה הַרְבֵּה דְּשַׁחֲיטָה וְנֶאֱפִיָּה וּבִשְׁוֹל שְׁהִתֵּר' תּוֹר' בִּי"ט אֵי אֵיפְשֶׁר לְעֲשׂוֹתֶם בְּמְקוֹם א' וְאֵעֲפ"י שְׂאֵינָה בְּעֲצָמוֹ' הָאֶנְכֵל צְרִיכָה הִיא לְמְלֹאכּוֹת שְׁבָאוֹנְכֵל נֶפֶשׁ שְׂאֵי אֶפְשֶׁר לְעֲשׂוֹתֶן בְּמְקוֹם א' וְלֹאֲנָשִׁים הַרְבֵּה שְׂאֵין עוֹמְדִין בְּמְקוֹם א' וְאִם לֹא הֵיוּ מוֹצִיאִים מְרֻשּׁוֹת לְרֻשּׁוֹת לְצִנְרָה

האנכל נפש היו כמי שידין אסורות אם לא היה מוליך ומביא כל מה שירצה להשלים חפצי האנכל נפש כמו שכתב הרב ז"ל ואפ"ה שלא לצורך פלל אסרו חכמים אבל שחיטה ואפייה ובשול והבערה שהם באנכל נפש ממש מה שאינו מהם לאנכל נפש לישראל אסרו התורה בפי' לכם ולא לגוים ולא לכלבי' והבער' היא בכלל אסור זה שלא הותר מלא תבערו וכו' אבל אתה מבעיר בי"ט אלא כגון נר של אבטלה כמו שכתוב בירו' אבל הבערה לצורך גוים הניא כפאפיה ובשול שנמעטו מדכתיב לכם ולא לגוים מה שאין פן בהוצאה שאינה נכללת בכלל עצמות אנכל נפש ולא ממעטינו לה מדכתיב לכם ולא לגוים אלא לאנכל נפש עצמו שחיטה ובשול ואפייה והבערה ולא להוצאה ומה שכתבת דהתר הוצאה גופא לא נפקא לו אלא מקרא דאף (אשר) יאכל וכו' והרי שם מיעט לכם ולא לגוים וכו' הוא טעות דאין בכתוב זה זכר הוצא' לא בהתר הוצאה לישראל ולא במיעוט לגוי אלא כדפי' ונתרצו קושיותיה גם מה שהנחת בתי"קו שצ"ע אין אנו צריכין לתשבי אלא לקושיו' והניות חמורות ולביאתו עם משיח בן דוד הן כל זה ראתה עיני לתירוץ קושיותי' וספקותיה שמעה אנני דבריה ובינת אדם לה לפלפל בדברי הרמב"ם ז"ל ולשאת ולתת בהלכות ומתוך שהותרו קושיותיה שהיה צורך להתירן הותרו ג"כ ספקותיה שלא היה בהן כל כף צורך להתירן ואם ישאר בלבך עדיין איזה ספק "תשבי" "יתרץ" יתיר" קושיותיה והניותיה והמבי"ט: שאלה ככה כתוב בשאלה ששאלת שבנה שמעון אצטב' בזוית גנו שבחצר שמעון בריחוק מקום וראובן שמתק ולא מיחה ולא ערער פלל ואח"כ מתוך מריבה ערערו זה על זה ובכלל הערעורים מיחה ראובן על בגין האצטבא ובאו לידי פשרה על הכל וכתוב בפשר הפשר גם טען ראובן שסופה א' של קיימא שעשה נגד חלונו שלא פדת שיהירוס אותה וכתוב אח"כ בפשר הפשרה ועל ענין הסופ' של קיימא שעשה שמעון נתפשרו שהואיל והחזיק בה והוא לא מיחה הני חזקה ואינש לא ימחא בידיה ע"כ אח"כ מכר ראובן ביתו ללוי וכשראה שטר הפשרה שהאצטבא נקראת בשם סופה טען כי החזקה לא היתה אלא לעשות שם סופה לשם החג ובשאר ימות השנה אין לו וכו' יורינו רבינו הדין עם מי: תשובה אצטבא היא כמו סופא שקורין בלעז שהוא מקו' מושב כמו אמה גובה מבנין אבנים או לוחות וזה לא יקרא סופה אלא שאפשר לעשות על זו האצטבא סופה לחג או לחול ואם כשבנה שמעון האצטבא נגד חלונו ראובן לא מיחה בו ראובן כבר החזיק בה שמעון וכמו שכתב הרמב"ם ז"ל ע"ז וכן מי שהיה לו חלון מוחזק' ובא חבירו ובנה פנגד' או מצדדיה בלי הרחקה או סתמה ושתק בעל החלון אינו יכול לחזור ולערער וכו' שאין אדם עשוי שסותמין אורו בפניו ושותק אלא א"כ מחל ע"כ כ"ש הקא בנ"ד כי זו האצטבא אינו מנהג לעשותה גבוה ואינה מאפיל' לחלון ולא נודע מן השאלה אם היתה רחוקה מן החלון ד' אמות או לאו אבל אפי' היתה תוך ד' אמות מן החלון והיתה גבוה שהיתה מאפיל' לחלון כיון שראה ושתק מחל כמו שכתב הרב ז"ל ואין על אצטבא זו ערעור אפי' שלא היה מתפשר עליה אח"כ: ואם על אצטבא זו עשה שמעון סוכת החג שסכך עליה קומת אדם ועשה לה דפנות תוך ד' אמות מן החלון והאפיל יותר ושתק ראובן מחל ואינו יכול למחות בו שלא ישב בסופה זו בחג כיון שראה שעשה ולא מיחה אבל אחר החג יוכל למחות שיאמר לא שתקתי אלא על סוכת החג שהיא של מצוה והיא סוכת עראי וניחא ליה לאיניש דליעביד מצוה וכו' ואם הניח שמעון הסוכה שעל האצטבא עשויה בדפנותיה כמה ימים לאחר

החג פשרוב העיר סתרו את סוכותיה של חג ושמעון זה לא סתרה אלא שהיה משתמש בה מחל שהיה לו למחות אז לומר לו אם שתקתי לא מחלתי אלא לסוכת החג שהיא עראי ועל מצו' ולא מחלתי שתאפיל לי כל השנה וכפי זה באיצטבא שהיא בגנו קבע בין מאבנים בין מלוחות מוסרות אפ' היא גבוה ותוך ד' אמות מחל פיון שלא מיחה בשעת עשייתם והסוף שעל האיציטבא אם לא מיחה פשעשא' תוך השנה או פשעשא' לחג ועבר החג ולא מיחה כמו שכתבתי יש לו לשמעון חזקה והראב"ד ז"ל פתב המאפיל שלושים יום כל זה הוא קודם הפשרה אבל אחר שכתוב בפשרה על ענין הסוכה של קיימא נתפשו כו' הוי חזקה וכו' נראה בפי' שפחל על סוכ' כל השנים פיון שכתב של קיימא הוא למעט סוכת החג שהיא דרך עראי ובפרט אם נכתב' הפשרה בימות השנה והיתה אז עשויה סוכה על האיציטבא פשיט' שהו' על סוכת קבע לכל זמן ולוי שקנה מראובן אינו יכול לערער שאין לו זכות יותר מראובן שמכר לו: המבי"ט: שאלה קכו נשאלתי על מי שמערער על אשתו שהיא נודרת ואינה מקיימת ושמריבה גם פן על עסקי תשמיש עד ששומעים השכנים גם משיאה אותו בדברי רשע גם מקללת אותו בפניו ומקנטת ומביישת אותו והוא ממלכות שנהגו ויש עליהם תקנת רבי' גרשו' שאין אדם יכול לגרש אשתו בעל פרה והוא נדר בנקיטת חפץ ואסר עליו הנאת, תשמיש' לעולם לקיים מצות גרש לז' וכו' ואם יגרשנה אין לו ספק לשלם כל פתובת' והוא מצטער על פי אינו מקיים מצות פריה ורביה והוא ת"ח שחושש על נפשו מלשקר או להוציא דבה על אשתו ויוצא ובא לב"ד למצן' תרופה למכתו והוא כותב ומראה פנים להתר גירושין אפילו בעל פרה ולית ספר דמספר לגרמיה ולא אסייא וכו' נאני בא לחפש אם אמצא לו איזה צד הותר לקשר שיש לו עם אשתו ובלי תקנת רבינו גרשום מצד הדין יכול אדם לגרש אשתו אפילו הקדיחה תבשילו דהלכתא פנומיה ואפ"ה כתבו המפרשים דאשתו ראשונה אין למהר לשלחה מההיא דכל המגרש אשתו ראשונה אפ' מזבח מוריד עליו דמעוה פשמגרשה בעל פרה אבל אם מצא בה ערות דבר מצוה לגרשה דכתיב גרש לז' וכו' והיינו מדינא דגמרא בלי תקנה ואינו צריך עדות אלא הוא נאמן פיון שפרע לה פתובתה ואם היא עוברת על דת משה ויהודית יוצאה בלא פתובה אלא שאינו נאמן עד שיבא ראיה או ישבע שהיא פדבריו וכתבו המפרשים אעפ"י שיש עדות שעוברת על דת וכו' אין כופין אותו לגרשה ומכל מקום מצוה עליו שיוציאה ונראה שמה שכתבו שמצוה עליו שיוציאה הוא אפ' אין עליה עדים דכיון שהיא יודע שהיא עוברת מצוה עליו לגרשה דלא בעינו עדות אלא לאבדה פתובתה ואין האשה נאסרת לכוף את בעלה שיגרשנ' אלא בראיה ברורה שזנתה א"כ יש ג' חלוקות רשות כמו הקדיח' תבשילו לב"ה ומצוה עוברת על דת וכופין זנות בראיה ברורה.

ונראה שלא תיקן רבינו גרשום מ"ה שלא לגרש בעל פרה אלא דבר של רשות לא פשהוא מצוה לגרש ופכ"ד מאישות הגהה פשוטה מהרי"ו ונשאלת וכו' ודאי זאת האשה עוברת על דת היא אחרי שיש עדים שעברה על החרם ועל השבועה דנה לה נודרת ואינה מקיימת ואע"ג דבפ' ארוסה בעוברה על דת אם רצה הבעל להוציא' אם יכול הבעל לקיימה ולא אפשיט' ומ"מ פשיטא דמצוה להוציאה כמו שכתב ר"י פ' המדיר ודבר פשוט שבמקום מצוה לא תיקן רבינו גרשום תקנתו לעכב על ידה שלא יעש' מצוה ואדרב' אם אינו מגרש' כשהיא עוברת על דת מיקרי רשע פדאית' בשלהי המגרש ומה

שצריכה עובדת על דת התראה ועדים היינו לאבד' פתופתה אבל לגרשה פיון שיודע
הוא שעבר' על דת מצנה לגרש' ולא חניל עלי' תקנ' רבי גרשו' עוד כת' הרמב"ם פכ"ד
מי שרא' אשתו שזנת' או שאמ' א' מקרובותיו שהיא וכו' הרי זה חייב להוציאה אלא
שהיא חייב ליתן פתופה מפני שאין עדים בדבר ודומיא דהכי בעובדת על דת על פיו
אע"פ שחייב ליתן לה פתופתה ואינו חייב לגרשה אפי' היו עדים אפ"ה מצנה קא עביד
לגרשה פיון שיודע שעברה על דת אפי' בלא עדים וכש"כ מצנה לגרש לא יש תקנת
רבינו גרשום כמו שכתב רבינו מאיר ז"ל שפמקום מצנה לא תיקן רבינו גרשון ז"ל
וההגהה הפתופה שם פכ"ד הורה ה"ר יוסף האומר שזנתה אשתו אינה אסורה עליו לפי
משנה אחרונה דאינה נאמנת היא שפא עיניה נתנה באחר הכי נמי הוא שפא עיניו נתן
באחרת אחר תקנת רגמ"ה שאינו יכול לגרשה על פרתה נראה דלא פליג ארבינו משה
שכתב מי שרא' אשתו שזנתה הרי זה חייב להוציא ואסור לו לבא עליה וכו' שאם הוא
יודע בנדאי וראה שזנתה מי יוכל לומר שאינו אסור' עליו ושחייב להוציא' אלא מה
שכתב הרי הוא על מי שאמר שאשתו זנתה אבל לא שראה הוא ולא שום עדות אלא
שהוא חושב לפי דעתו באיזו אמתלאה שזנתה ולכן נחוש עליו שפא עיניו נתן באחרת
ועל זה הוא שכתב אחר כך ועוד נר' דיש לנדות האוסר אשתו ומגרשה על פרתה דסוף
סוף מבטל תקנת הגאונים וזהו פשאוסרה עליו במחשבה באמתלא בלא עדות שהוא
אפשר שאינו כמו שהוא חושב ולא הנה לו להאמין שהוא גורם לבטל התקנה וכמו
שנראה ממה שכתבו התוספות שלהי נדרים על מי שאמרה טמאה אני לה ואומר הבעל
שהוא מאמינה שהיא אסורה עליו דשניא חתיכה דאיסורא ועל זה יש אומרים שפנדין
אותו על מה שגמר בהאמתו לבטל גזרת רבינו גרשום אבל בדבר זנות שראה הוא או
אפי' בעובדת על דת שיודע הוא שעברה ואף על פי שאין עדים מצנה לגרשה פאן אין
שייך נידוי בעושי מצנה עוד כתב הרשב"א ז"ל תשוב' תקנ"ז על אודות דברי ראובן
שראה דברים מרא' באשתו שזנתה אם תיקן בזה רגמ"ה שלא יגרשנה וכתב תשובה
איברא פל פי האי גונא ח"ו שלא יתקן הרב ז"ל שלא יגרשנה אדרבה הרב ז"ל מצריף
לגרשה כדי שלא יהא רשעה בתוך ביתו דלא גרע מרוכל וכו' ואפי' אם תמצא לומר
שהוא מדת חסידות מ"מ ממדת חסידות מוציאה והיאך תתקן הרב ז"ל שלא יתנהג מדת
חסידות ועוד מסתברא לי דשמעין לי וכו' ע"כ הרי שאפי' שלא ראה דבר מכווער בפי'
אלא דברים מראים שאחרים אינם חוששי לגרש עליהם אפ"ה אם זה במדת חסידות
חושש לה ורוצה לגרשה רשאי פי לא תיקן הרב ז"ל אלא שלא יגרש בשביל דברים
שאין בהם איסור בין איש לאשתו שהקדיח' תבשילו או הכעיסתו ואינה עושה מלאכות
שחייבת האשה לעשות לבעלה אבל דבר של איסור שבינו לבינה לא תיקן ואפילו להגהה
של מעלה שכת' ה"ר יוסף שחוששין שפא עיני' נתן באחר' ואינה אסורה עליו היינו
שנאמר לו אינה אסורה עליה ושפא לא יגרשנה כדי שלא יחשבו שנתן עיניו באחרת
אבל אם יאמר שלבו נוקפו להיותו עמה שפא זינתה יוכל לגרשה על פרתה ומה שכתב
שאינו יכול לגרשה על פרתה אינו גזרה על זה אלא רוצה לומר הכי נמי שפא עיניו נתן
באחרת מפני התקנ' של רגמ"ה שתיקן שאינו יכול לגרש' על פרתה וכשיאמרו לו שאינה
אסורה עליו לא יגרשנה אבל אם לבו נוקפו ואומר שרוצה לגרשה פשיטא שיכול לגרשה
אפילו לפי התקנה דהיא פנומה דהיא אומרת טמאה אני לה שאינה אסורה עליו ואפ"ה

אם רוצה לגרש' שחושש שמא הוא אמת פשיט' שיגרשנה והוא כמו שמא עיניו נתן באחרת הוי דומיא דעיניה נתנה באחר ולענין נ"ד אם יברר לפני ב"ד אפי' באמתלאות שפדרה כמה פעמים ולא קיימה ושאר הדברים אז יוכל לגרשה אפי' בעל פרה המבי"ט: שאלה כזו נאספו לי חסידים עושים משמרת למשמרת התורה להורות להם איך יתנהגו בענין חומר כלאי הפרם אשר הם אסורים באכילה ובהנאה וראו בגנות הסמוכות לעיר קצת ירקות הנזרעות תחת גפנים ופירשו קצתם מלאכול ירקות מאותן הגינות ומפל הירקות המובאות בעיר משאר גינות שאין ידוע אם יש בהן פלאים ועל זה ראיתי לכתוב מה שיראה לי תנו בסוף ערלה ספק ערל' בארץ יש' אסור בסוריא מותר ובחוצה לארץ יורד ולוקח ובלבד שלא יראנו לוקט ופי' רבינו שמשון ספק ערלה פגון גוי שיש לו נטיעה של ערלה בגינתו ובידו פירות ולא ידוע אם משל ערלה אם משל זקנה בא"י אסור לחומר' יורד ולוקח יורד בתוך הגנה וקונה מן הגוי מאותם שפבר נלקטו ובלבד שלא יראנו לוקט וכן לענין פלא' כדפרישי' ע"כ ורש"י בספ"ק דקדושין פירש על מתני' דכלאים דבסיפא דהאי מתני' פרם הנטוע ירק פי' שנזרע ירק בין הגפנים דהוי להו פלאי הכר' ירק נמכר חוצה לו פי' ויש לחוש שמא מירק שגדל בפרם הוא נהנה ליה ספק פלאים בארץ אסור ובסוריא מותר ובחוצה לארץ יורד ולוקט פי' יורד הגוי ולוקט מן הפלאי ממש ומכר לחבר ובלבד שלא ילקוט ביד פי' שלא ילקוט החבר עצמו ביד ע"כ משמע דבא"י דקתני אסור משו' ספק פלאי' דוקא ספק פי' האי דקרוב לנדאי שנמכר הירק חוצה לו שנראה שאותו הירק היא מאותה הפרם דמדקאמר חוצה לו ולא קתני חוצה משמע שנמכר אצל הפרם ומפל מקום אפשר שהירק היא מפרם אחר שאינה פלאים והוי ספק אבל אם נמכר ירק בתנות רחוק מאותו פרם אפי' בא"י מותר ולפירוש רבינו שמשון דפירש ספק גוי שיש לו נטיעה של ערלה בגינתו ובידו פירות ולא ידוע אם משל ערלה אם משל זקנה בארץ ישראל אסור לחומר וכו' וכן לענין פלאים כדפרישי' דמשמע דאפילו תוך הפרם הוי מותר בסוריא פיון שיש התר של זקנה בה מדלא קתני גבי ערלה ופירות נמכרים חוצה לה כדקתני גבי פלאים דבסיפא ולפי' רש"י דמשמע דכל הפרם הוא פלאים אתי שפיר דבעינן נמכר חוצה לה דאי בתוך הפרם פשיטא דהוי פלאים ונדאי ואפילו בסוריא אסירי ונר' דרבינו שמשון דוקא בערל' הוא דפי' שיש בה התר של זקנה מדלא קתני נמכר חוצה לה ורש"י גמי הכי פי' גבי ערלה ומ"ש רבינו שמשון וכן לענין פלאי' כדפרישי' ז"ל (כדפי') רש"י ז"ל בקדושין דכל הפרם הוא פלאי' ולהכי קתני חוצה לה וא"כ גבי פלאי' אם נמכר ירק רחוק מן הפרם אפי' בא"י מותר פיון שיש גנות אחרות שאין ידוע אם יש בהם פלאים: ואם פן אלו הירקות שמביאין למכור בשוק מפמה גנות איכא ספקי טובא בכל יום ספק אם הביאו היום ירק מעין זייתון שיש בה גנה שיש בה ירק תחת הגפן או לא הביאו משם אלא ממקומות אחרים ואת"ל שהביאו מעין זייתון יש גינו' שם שאין בהן שום' ירק תחת הגפן ושמא מהו הביאו ואת"ל שלא הביאו מעיין זייתון אותו היום אלא מאותה גנה שיש בה ירק תחת הגפן ולא מגנות אחרות שיש שם או ממקומות אחרים שאין ידוע שיש בהן פלאי' שמא לא הביאו מן הירק שתחת הגפן אלא ירק שיש בה שאין בה פלאי' אבל לפי הדין כל ירק שנמכר במקום רחוק מאותה גינה מותר דליכא ספקא פיון דיש גנות הרבה שמביאין מהן ירק ואין ידוע שיש בהן פלאים דכל דפריש מרובא פריש ויש ספק אחר אפילו אותן

יְרָקוֹת תַּחַת עֲנָפֵי הַגָּפֶן פִּינוֹן שֵׁישׁ אֹוִיר בֵּין הָעֲנָפִי שְׁמָא אוֹתָהּ הֵיָרַק הֵיָתָה תַּחַת הָאֹוִיר שְׁבִין הָעֲנָפִים וְהָאֲשְׁפֹּלוֹת שְׁלֵא נִתְקַדְשׁוּ כְּמוֹ שֶׁנֶּרְאָה מִמִּשְׁנַת הַמִּדְּלָה אֵת הַגָּפֶן עַל מִקְצַת אֲפִיפֵירוֹת שְׁאֵם הִבִּיא אֵת הַזֶּרַע תַּחַת הַמְּנוֹתָר שֶׁהוּא מֵה שְׁאִין עָלָיו זְמוּרוֹת לֹא קִדְשׁ וּבִירוּשְׁלָמִי א"ר יוֹסִי ב"ר חֲנִינְיָא דְדוֹנְקָא תַּחַת הָאֲשְׁפֹּלוֹת מְקַדְשׁ וְלֹא תַּחַת הָעֲלִין שְׁאִינוֹ הִלְכָה וְאֲפִילוֹ שְׁבָכַל הַמְּקוֹמוֹת שְׁמִבִּיאִין מֵהֶם אֲפֹשֶׁר שֵׁישׁ בְּהוֹן פְּלָאִים אֲפִילוֹ הִכִּי רַבָּא דְרַבָּא אִין בְּהֶם וְאֲפִילוֹ אוֹתָם שֵׁישׁ בְּהֶם רֹב הֵיָרַק שְׁבָכַל גְּנוֹת הוּא יְדוּעַ שְׁאִין בְּהֶם פְּלָאִים כִּי אִינֵן פְּרָמִים אֲלֵא גִינּוֹת שֶׁל יָרַק אֲלֵא שְׁבָקְצַת צִידֵי הַגְּנוֹת יֵשׁ גְּפָנִים מְוֹדְלוֹת עַל קֶצֶת יְרָקוֹת וְאֵם כֵּן יֵשׁ רַבָּא שְׁאִין בְּהוֹן גְּפָנִים וְאוֹתָן שֵׁישׁ בְּהוֹן גְּפָנִים הוּא בְּמִיעוּט הֵגֹן וְעַל כֵּל יָרַק הַמּוֹבָא לְשׁוּק לְמַכּוֹר עַל יְדֵי בְּעָלֵי הַגְּנוֹת נֶאֱמַר כֹּל דְּפָרִישׁ מִרַבָּא פָּרִישׁ אַע"ג דְּכָל קְבוּעַ מְמַחֲצָה עַל מְחַצָּה דְּמִי וְאֲפִי' רֹב הֵיָתָר וּמִיעוּט אִיסוּר הֵיָינוּ בְּשִׁלּוּקָם מִן הַקְּבוּעַ וְאִינוֹ יְדוּעַ אִם הֵיָתָר לְקַח אוֹ אִיסוּר אֲבָל בְּנִמְצָא אֲמַרִּינוּ הֵלֵךְ אַחֵר הָרֹב רֹב הֵתָר מְנוֹתָר וְהִכָּא בנ"ד הוּי כְּנִמְצָא שֶׁהִבִּיאוּ הַגּוֹיִם הֵיָרַק בְּחִנּוּיּוֹת מִן הַגְּנוֹת כְּמוֹ בְּשׂוֹר הַנְּמַצָּא בְּיַד גּוֹי שְׁבָדִין תּוֹרָה הוּא מְנוֹתָר אִם רֹב מוֹכְרֵי הַבְּשָׂר יִשְׂרָאֵלִי אֲלֵא שְׁאֲסָרוּ חֲכָמִי כֹּל בְּשָׂר שְׁנֹתְעֵלֶם מִן הָעֵין וְכְמוֹ שְׁכַתֵּב הֵרֵב פ"ח מֵהִלְכוֹת מֵאֲכָלוֹת אֲסוּרוֹת וְאַעֲיָקְרָא דְדִינָא פִּירְכָּא שֶׁנֶּרְאָה לִי כִּי זֶה הֵיָרַק שֶׁתַּחַת גְּפָנִי אֵלוֹ אִינֵם פְּלָאִים מִפְּנֵי שֶׁהַגָּפֶן גְּבוּהָ הֵרֵב מִן הֵיָרַק וְאִין סְבָרָא שֶׁיֵּאָסוּר הַגָּפֶן בְּאֹוִיר לֵיָרַק שֶׁל מִטָּה יוֹתֵר מִן הַשְּׂעִיעוֹר שְׂאוּסָר הַכֶּרֶם לֵיָרַק הַנְּטוּעַ בְּצִדוֹ תוֹף ד' אֲמוֹת אוֹ גָּפֶן יְחִידִי תוֹף ו' טְפָחִים כִּי יוֹתֵר יְנִיקָה יֵשׁ לֵיָרַק הַנְּזָרַע תוֹף שֵׁשָׁה מִצַּד לַחֹת הָאָרֶץ וְשָׂרְשֵׁי הַגָּפֶן וְהֵיָרַק מִמֶּה שֵׁיּוֹנֵק הֵיָרַק בְּאֹוִיר מִסִּיפּוֹף הַגָּפֶן עָלָיו וְכֵן מוֹכִיחַ לְשׁוֹן הֶרֶמְב"ם ז"ל פ"ח שְׁכַתֵּב כְּכָר בְּאֶרְנוֹ שְׂאֵע"פ שְׁמַרְחִיק בֵּין הַזֶּרַע וּבֵין הַגָּפֶן כִּשְׂעִיעוֹר צָרִיף לִיָּזְהַר שְׁלֵא תִסְכְּף הַגָּפֶן עַל הֵיָרַק אוֹ יִסְכְּף הֵיָרַק עַל הַגָּפֶן ע"כ נֶרְאָה שֶׁעֵיָקֵר הַיְנִיקָה הִיא כְּשֶׁנְּזָרְעִין שְׁנִיָּהֶם זֶה בְּצַד זֶה בְּלֵי שְׂעִיעוֹר הַהֶרְחָקָה אֲלֵא שְׂצָרִיף לִיָּזְהַר גַּם בְּסִיפּוֹף וְלֹא מְצָאֵתִי שׁוּם רִמּוֹז בְּאִיזָה שְׂעִיעוֹר תִּהְיֶה יְנִיקַת הֵיָרַק מִן סִיפּוֹף הַגָּפֶן וְאֲפִי' שֶׁנֶּאֱמַר שִׁיָּהִי הַרְחַקַת הַסִּיפּוֹף שְׁנֵה לֵיָרַק שְׁנִיטַע בְּצַד הַגָּפֶן הֵיָינוּ ו' טְפָחִים כִּיָּרַק שְׁנִיטַע בְּצַד גָּפֶן יְחִידִית וְחֵלוֹ הֵיָרַקוֹת שֶׁתַּחַת הַגָּפֶן הֵן גְּבוּהוֹת הֶרֶבָּה מִן הֵיָרַק וְכֵן גָּפֶן יְחִידִית וְלֹא כְּרֶם שְׁאִינֵן שְׂתִיִּם מְכָאן וּשְׂתִיִּם מְכָאן וַא' יוֹצֵא זֶנֶב וְאֲפִילוֹ הִיָּה כְּרֶם אִין סְבָרָא שֶׁתִּהְיֶה הַהֶרְחָקָה מִן הַסִּיפּוֹף ד' אֲמוֹת אֹוִיר וְהֶרֶמְב"ם ז"ל פ"ו הִבִּיא מִן הִירוּשְׁלָמִי ב' גְּנוֹת זֹו עַל גֵּב זֹו הַתַּחְתּוֹנָה עֲשׂוּיָה כְּרֶם זוֹרַע אֵת הָעֲלִיוֹנָה עַד שֶׁהוּא מַגִּיעַ לְאֹוִיר עֲשָׂרָה טְפָחִים קְרוֹב לְכֶרֶם שְׂאֹוִיר י' טְפָחִים סְמוּךְ לְכֶרֶם אוֹ לְגָפֶן יְחִידִית אֲסוּר לְזָרוּעַ בּוֹ וְכֵן ר"ש פ"ז מְשַׁנֶּה ב' הִבִּיא הִירוּשְׁלָמִי כְּרֶם יֵשׁ לָהּ אֹוִיר כְּרֶם יְחִידִית אִין לָהּ אֹוִיר מִן מַה דְּאָמַר ר' בּוֹן בַּר חֲזִיָּא בְּשֵׁם ר' שְׁמוּאֵל בַּר יִצְחָק לְאֹוִיר עֲשָׂרָה הֵיָינוּ הִדָּא אֲמָרָה אֲפִי' גָּפֶן יְחִידִית יֵשׁ לָהּ אֹוִיר וְאֲפֹשֶׁר דִּישׁ לָהּ אֹוִיר דְּקָאֵמַר לְגָפֶן הִיָּה אֹוִיר ו' וּבְמַתְנִיתִין דְּבַעֲצִיץ נְקוּב נְמִי כְּתִבַּת הַר"ש כּוֹלְהוּ מוֹדוֹ שֶׁנֶּאָסֵר פִּי לְאֹוִיר י' כְּלוּמַר אֲסוּר לְהִבִּיא לְאֹוִיר הַכְּרֶם אֲבָל אִינוֹ מְקַדְשׁ בְּאֹוִיר כְּדָפִי' לְעֵיל: עוֹד אֲנִי אוֹמֵר דְּסִיפּוֹף מִמִּילָא כִּי הֵאִי גְּפָנִים שְׁעַל גְּבֵי יָרַק אִינֵם מְקַדְשִׁים דִּינִיקַת אֹוִיר קִיל וְאִינוֹ מְקַדְשׁ תוֹף שְׂעִיעוֹר הַנּוֹ' כִּי אִם כְּשֶׁמְסַכְּף לְכַתְּחִילָה כְּדַתְּנֵן הַמְּסַכְּף גְּפָנוֹ וְכוּ' וְתַנֵּן הַמִּדְּלָה אֵת הַגָּפֶן וְכוּ' דְּמִשְׁמַע דוֹקָא מְסַכְּף לְכַתְּחִילָה אֲבָל אִם מִמִּילָא נְסַתְּכָף לֹא קִדְשׁ אֲפִי' לְתַנָּא קָמָא דִּינִיקַת אֹוִיר קִיל מִיְנִיקַת גָּפֶן בְּנִטְעָה וְיָרַק הַזֶּרוּעַ כְּדִמְשַׁמַּע מְלִשׁוֹן הֶרֶמְב"ם ז"ל שֶׁהִבִּיאֵתִי לְמַעְלָה וְכֵן כְּתִבַּת לְשׁוֹן זֶה סְמ"ג ז"ל בְּהַזְהַר רַע"ט צָרִיף לְהִזְהַר שְׁלֵא תִסְתַּכְּף הַגָּפֶן עַל הֵיָרַק אוֹ

יספקו הירק על הפרם ע"כ דמשמע זהירות לחוד לבעל הפרם שלא יסתפק ממילא דאם הוא מספק בידים פשיטא שמקדש ואפי' ממילא צריף לזוהר כדי שלא יבא ליד תוספת מאתים אחר שראו שהיא מסופה ונתקדש שאם לא ראהו אלא שנסתנה ממילא אפי' הוסיף במאתים לא קדש עד שיוסיף אח"כ ובזריע' בין זרע בין ראה זרוע בפרם הפל דין א' כמו שפכת הרב ז"ל א' הנוטע וא' המקנים פיון שראה פלאים צמחו בכרמו והניחם הרי זה קדש ובתוספות כתבו סוף פרק הערל גבי מתני' דהמספק גפנו על גבי תבואתו של חבירו דה"ה הזרע פהיא עובדא דמיייתי רבי יוסי בסיפא בא' שזרע פרמו בשביעית אלא נקט המספק משום רבותא דר' מאיר דאף במספק אסור ע"כ משמע דמספק קיל מנוטע אצל הירק או זרעו אצל הפרם והקולא הוא שמה שמסתפק ממילא אינו אוסר אפי' הוסיף אלא אם הוסיף אח"כ ונוטע ומקנים הנטוע א' הוא פיון שהוא יניקה על ידי הקרקע שהוא תוף שיעור ההתקנה ואלו הירקו' שתח' ענפי הגפן הן רחוקות הרבה משרשי הגפן וכשגדלו הענפי' של גפן נסתככו על הירק מעצמ' וגם הם גבוהות הרבה מן הירק ופשיט' שירק שהוא תחתם מותר כמו שפכתו לעיל הצעיר המבי"ט: שאלה קכח ראובן הנה חיי' ממון למלך והיו לו בתי' ולקחם המל' בחובו ורוצה למכר' ושמעון רוצה לקנותם ואמר לו לוי השמ' לך לא תקנה אות' כי זה ימים קניתי מראוב' ויש לי שט' מכ' עליה' וגם אמ' לו יהוד' זה ימי' רבי' שהם ממוןשפנות בידי ולכן לא תקנם יוריניו רבינו אם יקנם שמעון אם יכולים לוי ויהודה להוציאם ממנו בדין: תשובה כתב הרמב"ם ז"ל פ"י מהלכות גזלה על גוי שאנס ישראל ולקח שדהו על חוב שהיה עליו ומכרו לישראל אחר אין הבועלים יכולין להוציא מיד הלוקח אם הודו שאמת טען הגוי ובח"מ סי' רל"ו הביא לשון הרמב"ם ז"ל וכתב וא"א כתב שמוציא מיד הלוקח אפי' שהתה יותר מי"ב חדש ונותן לו מה שפרע בשבילו ונ"ד הוי כי האי דלהרמב"ם אין מוציאין מידו דלוקח אפילו שיתן לו מה שפרע ולהרא"ש מוציא במה שפרע ונ"ל דבנ"ד אפילו להרמב"ם ז"ל אין שמעון יכול לקנותם דדוקא כשקנה כבר כתב הרמב"ם ז"ל שאין מוציאין אבל כשפאו הבועלים או הבאים מכחם למחות בקונים הדין עמהם כי אעפ"י שהחוב או תביעת הגוי הוא אמת אפי' הכי לקח השדה שלא מדעתו ואינו מוחל' לו ואינו חייב לגוי בדין אלא החוב שהיה חייב לו ולוי ויהודה אם יפרעו החוב למלך ידונו ביניהם ובין בעל הבית ואם יעבור שמעון ויקנה הבית מן המלך יוכלו הבועלים או באי פחם לפרוע לו מה שפרע ויקחו הבית או יפרע להם מה ששנה הבית יותר ממה שקנא' הצעיר המבי"ט: שאלה קכט ראובן שגבה ששה אלפי' עטמני' בתוגרמ' בהרשא' שמעון ממי שהיה חייב לו למלכו' ערביסט"ן ורוצה ראובן לפרוע לשמעון ג' אלפים ותתק חתי' על הו' אלפי' כי אמר שהששה אלפי' הם ק' פרחים ופה צפת מי שחייב לחבירו מעות פורע לערף ט"ל חתי הפרח ושמעון אומ' אתה גבית מעלי עטמנים ששנים שם ס' בפרח סולט' או וניציאנו וגם פה הפרח שנה מ' חתים אלא שבמשא ומתן נהגו לפרוע טל יוריניו מוריניו: תשובה אלו הו' אלפי' עטמני' שגבה ראובן אם גבאם במעות בעין ונתנו לו פרחים זהב יפרע ג"כ פה פרחי זהב כי הפרחי' של שם והפרחי' של פאן אחד' הם שפך שנים אלו כמו שפך מטרע א' המבמשקלם ובזהבם ואם ירצה לפרוע חתי' יפרע ד' אלפים חתי' לערף מ' הפרח שפך שנים הק' פרחים ואם גבה שם עטמני' יפרע ג"כ פה או פרחים או חתי' פן שנה שם הפרח ס' עטמנים ואפי' שלא גבה שם מעות כי אם

סחורה פניון שהזכיר עטמנים בְּחֹב או בגְּבִייה חַיִּיב לְפָרֹעַ כָּאֵן או פְּרָחִים או מ' חתי' וְכֵן לפי הדין כָּאֵן מי שְׁנִתְחַיֵּן דְּרָךְ מִשְׁלַל לְחַבְּירוֹ מ' פְּרָחִי בֵּין בְּשֵׁטֶר או על פה חַיִּיב לְפָרֹעַ פְּרָחִי טוֹבִים או מ' חתי' על פל פְּרַח כִּי על ט"ל חתי' לא יתנו פְּרַח א' וכ"ש אם נִתְחַיֵּיב לְחַבְּירוֹ אֶלְף חתי' שְׁחַיִּיב לְפָרֹעַ לוֹ אֶלְף חתי' שְׁלֵמוֹת או כ"ה פְּרָחִי טוֹבִי' שֶׁהוּא יְדוּעַ שְׁשֹׁנָה כָּל פְּרַח מ' חתי' והוא יְדוּעַ ג"כ שְׁעַל ט"ל לא יתנו פְּרַח א' בְּזִמְנִים אֵלּוֹ וּמִמָּה שְׁכּוֹתְבִים בְּשֵׁטֶרוֹת כְּמָה פְּרָחִי שְׁשֹׁנִים כָּל פְּרַח מ' חתי' לא נִשְׁמַע מִזֶּה (כא) [שָׂאֵם] לא הָיוּ כּוֹתְבִים כִּד שְׁהָיוּ נוֹתְנִים ט"ל חתי' אֶלְא מִפְּנֵי שִׁישׁ פְּרָחִי שׁוֹנִי' מל"ו או מכ"ח וְכִינְצָא בְּאֵלּוֹ וְגַם הֵם נִקְרְאִים פְּרָחִי על זֶה כּוֹתְבִי' כִּי אֵלּוֹ הֵם הַפְּרָחִים הֵם שֶׁל מ' וְלֹא שֶׁל או כ"ח וְכִינְצָא בְּהֵם.

וְגַם אִם הַפְּרַח טוֹב שְׁשֹׁנָה כָּאֵן מ"א חתי' או ס"א עֲטָמְנִים שֶׁם אִם פְּרָחִי חַיִּיב אֵינּוֹ חַיִּיב לְפָרֹעַ ס"א עֲטָמְנִי שֶׁם או מ"א חתי' כָּאֵן אֶלְא יִפְרַע פְּרַח או ס' או מ' חתי' כִּי מי שְׁחַיֵּיב אֶלְף חתי' לא יִפְרַע פְּרָחִי על מ"א חתי' בְּאֶנְפֹן שֶׁלֹּא יִפְרַע אֶלְא כ"ד פְּרָחִי וט"ו חֲתִיכוֹת אֶלְא יִפְרַע כ"ה פְּרָחִי או אֶלְף חתי' כִּי מָה שְׁנִוְתְּנִי' ס"א או מ"א חֲתִיכוֹת הוּא לְמִי שְׁרוּצָה שִׁיְהִיו מְעוֹתְיוֹ בְּפְרָחִים טוֹבִים וְאִם זֶה יְדוּעַ עוֹבֵר לְכָל סוֹחֵר שֶׁהַפְּרַח שְׁשֹׁנָה מ"א חתי' או ס"א עֲטָמְנִי' יִתְחַיֵּיב לְפָרֹעַ על כ"ה פְּרָחִים מ"א חתי' או ס"א עֲטָמְנִים על פל פְּרַח כִּי אֵינֶם שְׁוִים יוֹתֵר מִכ"ה פְּרָחִים וְגַם על אֶלְף חתי' יוֹכֵל לְפָרֹעַ כ"ד פְּרָחִי וט"ו חתי' שְׁהָרִי הֵם אֶלְף חתי' שְׁפָל פְּרַח שְׁשֹׁנָה לְכָל מ"א או ס"א אֶבֶל לְפָרֹעַ ט"ל חתי' על ס' עֲטָמְנִים או על פְּרַח פְּשִׁיטָא שְׁאֵינּוֹ דִּין וְגַם מי שֶׁהוּא חַיִּיב ק' עֲטָמְנִי שֶׁם שְׁיִפְרַע כָּאֵן ק' עֲטָמְנִים פְּשִׁיטָא שְׁאֵינּוֹ יְכוֹל שְׁאֵינֶם שְׁוִים כָּאֵן ק' עֲטָמְנִים מָה שְׁשֹׁנִים שֶׁם וְכֵן חתי' שְׁחַיִּיב כָּאֵן לֹא יִפְרַע שֶׁם חתי' וְכֵן כָּל פִּיּוּצָא בְּזֶה נֶאֱמַר הַמְּבִי"ט: שְׁאֵלָה קַל מֵאֶרֶץ רְחוֹקָה בָּאוּ אֵלַי מֵאֲשַׁפְּנֹז פְּסָקִי רַבָּנִים נִחְשְׁבִים לְגֵאוּנִי' על עֶסֶק בֵּישׁ אֲשֶׁר קָרָה שֶׁם כִּי אִישׁ מְוַחֲזָק לְבַלְיַעַל פִּינוּיָיו ז"ל מֵן אֲשֶׁר זָלַל בְּבֵת יִשְׂרָאֵל הַמְּוַחֲזָקִת בְּכִשְׁרוֹת וּבִיחֶסֶס וּמִיָּנָה אֲנָשִׁים רִיעִים לוֹ וְרַעִים לְשָׂמִים וְלִבְרִיּוֹת שְׁיַעֲיָדוּ על כִּי קִדְשׁ וְנִכְתָּב עֲדוּתָם וְנִחְתִּימָתָם על סֵפֶר וּמִזֶּה נִתְגַּלְגַּל שְׁקִירוֹתָם וְזִיוְפָם וְכִמוֹ שֶׁהָאֶרֶץ וְאֵזֶן וְחֶקֶר א' מִן הַרְבָּנִים מֵהַר"ר יַעֲקֹב נֵר"ו יוֹסֵף דִּינֵינָא יצ"ו חֲקִירוֹת מִן אֶלְף עַד לְמַד אֶלְף לְשׁוֹנוֹ וּפְּנִי וְלִימַד דַּעַת אֵת הָעַם לְהַשְׁכִּיל וְלַדַּעַת אֵת אֲשֶׁר.

עוֹת זְלָמָן הַנְּזו' בְּתוֹכָחוֹת מוֹכִיחוֹ זִיוְפוֹ וְאִמְתָּלוֹת מֵאֲמַתִּי' אֲשֶׁר שְׁקַר עָנָה בְּבֵת יִשְׂרָאֵל מְלַבֵּד מָה שְׁכָתְבוּ לְפִי הַדִּין בְּפִיטוֹל הַשֵּׁטֶר וּפִיטוֹל עֲדוּתָם וְהַעֲד מִסִּייעָם וְכָל דְּבָרֵי הַרְבָּנִים פְּנִים וּמִיְּוֹסְדִים על אֲדָנִי פֹז בְּבִיטוֹל הַקְּדוּשִׁין וְהַתֵּר הַבֵּת לִינְשָׂא לְעֵלְמָא לֹא נִרְחַקוּ וְלֹא הָיוּ רִיָּאֵי הוֹרָאָה זו כ"א על תְּשׁוּבָ' מֵהַר"ק ס' ע"ד על שֵׁטֶר שְׁבָא כְּתוּב וְחֲתוּם בְּפִנֵי ב"ד שְׁפָלוֹ' קִדְשׁ בֵּת פְּלוּנִי בְּד' תְּפוּחִים וְלֹא נוֹדַע כְּתַב יָדָם לִב"ד וּבָא מִקִּדְשׁ עֲצָמוֹ וְהוֹדָה כִּי הִפֵּל הָיָה שְׁקַר וְכֹזֵב וְגַם הָעֲדִים בָּאוּ לִב"ד וְאָמְרוּ שְׁאֵין זֶה כְּתַב יָדָם וְשִׁמְעוּלָם לֹא רָאוּ שְׁקִדְשָׁה וְלֹא נִמְצָא שׁוּם אִישׁ בְּמִקוֹם הַהוּא וְלֹא בְּמִקוֹמוֹ' הַקְּרוּבִים שִׁיפִיר אוֹתָן הַחֲתִימוֹת אִם הָיוּ חֲתִימוֹ' הָעֲדִי' הַנְּזו' וְגַם הָאִשָּׁה וְאָבִיָּה אָמְרוּ שֶׁלֹּא נִתְקַדְשָׁה מְעוּלָ' וְעַכ"ז כְּתַב שְׁאֵין כֹּחַ בְּיַד ב"ד לְהוֹצִיאָהּ בְּלֹא גִט שְׁעֲדִי' הַחֲתוּמִי' על הַשֵּׁטֶר נַעֲשֶׂה כְּמִי שְׁנִחְקַר' עֲדוּתָן בִּב"ד כְּרֶשֶׁב"ל וְכְתַב כִּי מִיָּד כְּשֶׁנִּקְרָא הַשֵּׁטֶר בִּב"ד הוֹחֲזִיקָה מְקוֹדְשָׁתָּה בְּדִין תוֹרָה דְּנָהִי דְּאֲחִמוֹר רַבָּנָן לְהַצְרִיף קִיוּם בְּגִט וּבְשֵׁטֶר שֶׁלֹּא לְהַנְשִׂא לְשׁוּק וְלֹא לְהוֹצִיא מְמוֹן עַד שִׁיִּקְיִים הַגִּט אוֹ הַשֵּׁטֶר אֶבֶל לְהַקֵּל וּלְהַתִּיר אִי אֲפֻשֶׁר הוּאִיל וּמִדִּין תוֹרָה מְקוֹדְשָׁתָּה

לא אקילו רבנן לאצרכא קיום וכו' ע"כ: ומאד הפריז הרב מהרי"ק ז"ל על מדותיו לכתוב כי אפי' שהמקדש והמתקדשת והעדים מודים שהפל שקר וכזב שיחוששו לשטר שגראה בב"ד בתתימת העדים שאין פתב ידם יוציא ממקום אחר והם עצמם אומרים גם כן שפעול' לא חתמו ושללא נתקדשה בפניהם דכי האי גוונא ובציר מינה בדררא דממונ' אפי' מלנה לחודיה מודה לנה פטור ואע"ג דהכא מילתא דאיסורא ואי איפא סהדי מהימני שקדשה לאו כל כמיניה דמקדש לומר שלא קדשה אפי' הכי פשפולם מודים איש ואשה ועדים שהפל שקר כגדון דיד' אמאי צריכה גט שטררא חספא בעלמא הוא פיון דצווחי עדים וצווחי מקדש ומתקדשת ואמרי בדאי הוא דהא דכתב הרב ז"ל דהואיל שהובא השטר בב"ד וקראוהו ב"ד והחזק בב"ד שוב לאו כל כמיניהו לומר לא חתמנו מעולם דלא אתי בעל פה ומרע לשטררא לא היא דהבאת שטר לב"ד וקריאתו אינו מחזיקו לקיים כל עוד שלא יצא פתב ידם ממקום אחר או לא העידו הם על פתיבתו ומשום שהובא לב"ד וקראוהו לא תלו ליה ב"ד סיפא אנפיה אדרבא פשמביאים שטר לב"ד הוא לרעותא אם לא נתקיים או לטיבותא אם נתקיים ומימרא דרשב"ל עדים החתומים על השטר נעשה כמי שגחקה עדותן בב"ד היינו פשאין העדים מצויים שב"ד רואים שטר פתוב פהלקתו ועדים חתומים בו חתימות שונות זו מזו שגרא' שכל עד חתם על השטר פהלקתו וכל ישראל פשרים כ"ש אם הם שמות אנשים ידועים שנעשה כמי שגחקה עדותן בב"ד מדאורייתא ולא היה צריך קיום אלא מדרבנן שפיון שחתומים בשטר פהלקתו אנחנו חושבים מסתמא שלא יערערו העדים פשיבואו אלא שיאמרו זו חתימתנו היא אבל אם באו העדים עצמם מעיקרא וערערו על חתימתם פיון שלא יצא חתימת ידם ממקום אחר לא נעשה כמי שגחקה עדותן בב"ד מפני שהובא בב"ד וקראוהו פיון שהעדים עצמם אומרים אין זו חתימתנו וכ"ש פשהלנה עצמו ג"כ צונח שהוא מזוניף דכי האי גוונא הוי פחספא בעלמא אפי' מדאורייתא כל שלא נתקיים בב"ד שיצא חתימתם ממקום אחר או ניקרת חתימתם ע"פ עדים אחרים כ"ש פשבאים עדים עצמם ומערערים על החתימה והרב ז"ל רצה לתרץ זה שכתב ואי משום דקאמרי סהדי אין זה פתב ידינו בהא לית לן להתיירה הואיל שהובא השטר בב"ד וקראוהו ב"ד והחזק בב"ד שוב לאו כל כמיני' לומר לא חתמנו מעולם דלא אתי בעל פה ומרע לשטררא ע"כ וכבר פתבתי שבהבאת השטר לב"ד וקריאתו לא החשיבו יותר ממה שהי' מקודם שפא לב"ד שאפילו לדעת הרב ז"ל היה פחספא בעלמא פיון שאין מי שיכיר חתימתו (אבל (ואף) למה שפתבתי שעדים החתומים בשטר לב"ד נעשה כמי וכו' (הרי) [הוא אם] נחשב השטר שראוהו פתוב וחתום פהלקתו חתימות שונות זו מזו מאנשים בלתי ידועים דזייפי אפילו הכי לא החשיבוהו לשלא יוכלו העדים לערער ולומר אין זו חתימתנו פיון שאין חתימתם יוצא ממקום אחר כ"ש פשלא נחשב כ"כ אלא בהבאה וקריאה לב"ד דפשיטא שלא יתחזק השטר בזה לשלא יוכלו העדים לומר אין זו חתימתנו פיון שלא יצא חתימתם ממקום אחד ופשיטא דמלתא דר"ל שנעשה כמי שגחקה' כו' היינו כל שאין העדים מצויי' שנעמיד השטר בחזקת פשר כדפ' אבל אם ערערו העדים על חתימתם אפילו מדאורייתא הוי פחספא בעלמא פיון שלא יצא חתימתם ממקום אחר כמו שהארכתי על כן הוא דבר תמוה מה שכתב באותו נדון שפולם עדים איש ואשה אומרים שהשטר מזוניף והקדושין שקר וכזב ואין מי שיכיר החתימות בכל הגליל ויכתוב הרב ז"ל

שְׁצָרִיכָה גַט אֲנִי חוֹשֵׁב בְּנֹדָאֵי כִּי לֹא הוֹדָה לּוֹ הָרַב הַשּׁוֹאֵל וְלֹא חֲבִירָיו וְלֹא הַצָּרִיכָה גַט
עַל רֵיחַ אוֹת' הַתְּפוּחִי' (שְׁבִידוֹ) [שְׁבִידוֹ] בְּשֵׁטֶר שְׁנִתְקַדְשׁ' כִּי כְּפִי הַדִּין לֹא הָיָה שׁוּם חֲשׁוֹשׁ
כָּלֵל בְּאוֹתָן הַקְּדוּשִׁין עוֹד יֵשׁ קוֹשֵׁי בְּהוֹרָאָה זֹה מֵה שֶׁהוֹדָה הַמְּקַדֵּשׁ עֲצָמוֹ שְׁלֹא קִדְשׁ
דֹּאע"ג (דָּאֵי אֵיפֹא) [דָּאֵיפֹא] שְׁקִדְשׁ אַע"פ שְׁיִוְדָה הוּא וַיֹּאמֶר שְׁלֹא קִדְשׁ לֹא כֹל כְּמִינֵיהּ
אַפ"ה אֵיפֹא דְנוֹכְתָא דְמִהְנֵי מִיּוֹדֵי הוֹדָאת הַמְּקַדֵּשׁ כְּמוֹ הַמְּקַדֵּשׁ עַל תְּנָאֵי וְחִזֵּר אַחַר כְּמָה
יָמִים וּבִטְלֵ הַתְּנָאֵי אַע"פ שְׁבִטְלוּ בֵּינוֹ לְבִינָה שְׁלֹא בְּפָנֵי עֵדִים בְּטַל הַתְּנָאֵי וְהָרִי הִיא
מְקוֹדֶשֶׁת סֶתֶם כְּמוֹ שְׁפֶתֶב הַרְמָב"ם ז"ל פ"ז מֵאִישׁוֹת הָרִי שֶׁהוּא נֶאֱמָן בְּלֹא עֵדִים לְקִנְיִם
הַקְּדוּשִׁין דֹּאע"ג דָּאֵי הָיָה בְּאֵיפֹא מִשְׁמַע דְּלֹא יֵהָא נֶאֱמָן בֵּינוֹ וּבִינָה כְּמוֹ אִם בְּיִטּוּל הַתְּנָאֵי
הָיָה לְשֹׁלֵא תִּהְיֶה מְקוֹדֶשֶׁת לּוֹ שֶׁהִתְנָה עִמָּה אִם תַּעֲשֶׂה כֹּף תִּהְיֶה מְקוֹדֶשֶׁת וְאִם לֹא לֹא
תִּהְיֶה מְקוֹדֶשֶׁת וְחִזֵּר וּבִטְלֵ הַתְּנָאֵי שְׁאֵפְלִי שְׁלֹא תַעֲשֶׂה לֹא תִּהְיֶה מְקוֹדֶשֶׁת מִשְׁמַע דְּלֹא
מִהְנֵי בְּיִטּוּל הַתְּנָאֵי לְשֹׁלֵא תִּהְיֶה מְקוֹדֶשֶׁת לְקוֹלָא כִּי אִם בְּפָנֵי עֵדִים וְאַפ"ה נֶאֱמָן לְשִׁתְּהִיָּה
מְקוֹדֶשֶׁת כְּשִׁבְטְלוּ בֵּינוֹ לְבִינָה וְהִיא חוֹמְרָא דְאֵתִי לִידֵי קוֹלָא שְׁאִם לֹא הָיָה מְבִטְלֵ אִם א'
הָיָה מְקוֹדֶשֶׁת קוֹדֶם בְּיִטּוּל הַתְּנָאֵי הָיָה קִדְוּשִׁין וְעַכְשָׁיו שְׁבִטְלֵ חָלוּ קְדוּשִׁין מִיָּד וְלֹא חָלוּ
קְדוּשִׁי הָאֲחֵר עַל פִּי מֵה שְׁבִטְלוּ הוּא בֵּינוֹ לְבִינָה וְאַחַר כֹּף הוֹדִיעַ שְׁבִטְלוּ הָא הֵכָא דְמִהְנֵי
דְּבוּר הַמְּקַדֵּשׁ נֶגֶד הָעֵדִים שְׁקִדְשֵׁה הַשְּׁנִי אִם כֹּן גַּם בְּמָה שְׁנִשְׁאֵל הָרַב ז"ל הַמְּקַדֵּשׁ הוֹדָה
שְׁלֹא קִדְשׁ וְהוּא סַעַד גְּדוֹל לְעֵדִים שְׁיִהְיוּ נֶאֱמָנִים אִפִּי לְדַעַת הָרַב ז"ל שְׁאִין הָעֵדִים
נֶאֱמָנִים לֹא מִתְּמַנּוּ כִּינּוֹן שֶׁהוּבָא הַשֵּׁטֶר בְּב"ד וְהִקְרָאוּהוּ וְגַם לְחוֹשׁ לְזֶה לֹא נִתֵּן לֵב
הָרַב ז"ל לְצָרֵף הוֹדָאת הַמְּקַדֵּשׁ עִם עֲרֵעוֹר הָעֵדִים לְבִטְלֵ הַקְּדוּשִׁין וְאַפִּילוּ שֶׁהִחְמִיר הָרַב
ז"ל שֶׁם בְּהוֹדָאת כְּלוּם שְׁלֹא הָיָה קְדוּשִׁין הִינּוּ מִשׁוּם שֶׁהַשֵּׁטֶר הוּבָא לְפָנֵי ב"ד וְהִקְרָאוּהוּ
שְׁלֵם וְהוֹחִזֵק לְדַעַתוֹ אֲבָל בְּנ"ד שֶׁהַשֵּׁטֶר בְּהִבְאָתוֹ לְב"ד הוֹרַע שֶׁהָעֵדִים הָיוּ חֲתוּמִים עַל
נִייר מְדוּבָק בְּסוּף כְּתִיב' הַשֵּׁטֶר וְתַחַת כְּפִסּוּי הָעוֹר הָיָה הָעֵד הִרְאִשׁוֹן חֲתוּם שֶׁם עִם עַד
אַחַר דָּאִין כָּאֵן שׁוּם עֵדִים עַל עֵדוֹת כְּתִיבַת נְתִיבַת הַקְּדוּשִׁין דְּזִיל הֵכָא עֵדִים שֶׁל מַעְלָה
אֵינָם בְּנִייר עַל כְּתִיב' הַקְּדוּשִׁין וְאֵיפֹא לְמִימַר שְׁחֲתָמוּ אֲרִישָׁא דְמַגְלַת' לְהִרְאוֹת חֲתִימָתָם
וְכֹא הַמְּקַדֵּשׁ וְהַדְּבִיקוּ בְּסוּף הַנִּייר שֶׁל כְּתִיבַת עֵדוֹת הַקְּדוּשִׁין בְּאִנְמוֹנֵת שְׁלֹא הָיָה נִרְאָה
אֵלָא שֶׁהָיָה בְּנִייר א' כְּכִתִּיבָה שֶׁל הָעֵדוֹת עִם הַחֲתִימוֹת וְזִיל הֵכָא לְעֵדִים שְׁלֵמָטָה מִן
הַכְּפִסּוּי שֶׁאֵע"פ שֶׁהָיוּ בְּנִייר שֶׁל כְּתִיבַת הָעֵדוֹת אֵינָם נִקְרָאִי עִמּוֹ שֶׁהָיוּ מְכֻסִּי בְּנִייר הַדְּבִיק
לְמַעְלָה מֵהֶם וְכִשְׁחֲתָמוּ אִפִּשׁ' שֶׁהָיָה הַכְּפִסּוּי נִהַפֵּף לְמַעְלָה עַל הַכְּתִיב וְלֹא חֲתָמוּ אֵלָא עַל
נִייר חֲלֵק כִּינּוֹן שְׁבָא לְפָנֵי בֵּית דִּין דְּבוּק אֵינוֹ נֶאֱמָן פּוֹלְדֵר לּוֹמ' שֶׁהַשֵּׁטֶר וְהָעֵדִי הָיוּ מְגוּלִי
לְפָנָיו כִּינּוֹן שְׁבָא לְפָנֵי ב"ד בְּמַכְסָה וְהָרִי זֶה שֵׁטֶר בְּלֹא עֵדִי וּבְהָא מוֹד' הָרַב הַקּוֹלוֹן ז"ל
דְּהוּי חֲסָפָא בְּעֵלְמָא אַע"פ שֶׁהָיוּ הָעֵדִי מוֹדִי שְׁחֲתָמוּ עַל כְּתִיבַת עֵדוֹ הַקְּדוּשִׁין מֵה שְׁאֵינוֹ
כֹּן: וְנִגִּיחַ הַשֵּׁטֶר בֵּין שְׁטָרוֹת רְעוּעִים וְנִקְבַּל עֵדוֹת הָעֵדִים עַל, פֶּה וְנִמְצְאוּ הָעֵדִים שְׁלֵשָׁה
שְׁמוֹת וְאַרְבַּע חֲתוּמִים הֵב' שֶׁל הַמַּכְסָה הֵם אַבְרָהָם ב"ר יִצְחָק מְנַחֵם בְּרַן נִתְּן וְשִׁתְּח' הַמַּכְסָ'
נָאֵם אֲפָרִי' ב"ר מִשֶׁה נָאֵם אַבְרָהָ' בְּרַן יִצְחָק וְזֶה אַבְרָהָ' ב"ר יִצְחָק לֹא נוֹדַע אִם הֵם ב'
אֲנָשִׁי יְדוּעִי אֲשֶׁר שֶׁם כָּל א' בְּשֵׁם חֲבִירוֹ אוֹ הוּא אִישׁ אֶחָד חֲתוּם ב' פְּעָמִים אוֹ אֵינוֹ שׁוּם
אִישׁ יְדוּעַ אֵלָא שֶׁם בְּעֵלְמָא שְׁבִידָה זֶלְמָן מְלִבּוֹ לְחַפֵּשׁ עַל אֵיזָה אִישׁ שְׁיִהְיֶה שְׁמוֹ אַבְרָהָ'
כֹּן יִצְחָק וְיִפְתָּה אוֹתוֹ עַד שְׁיֹאמַר שֶׁהוּא עַד וְשֶׁהוּא חֲתוּם וְעַד, עֵתָה לֹא נוֹדַע מִי הוּא אִם
חִי אוֹ מֵת אוֹ הִיא תַּחְיִימַת שֶׁם בְּעֵלְמָא מְכָל אִישׁ יְדוּעַ כִּי כֹן נִרְא' מִחֲקִירוֹת הָרַב דְּיִינָא
נִר"ו כִּי לֹא נוֹדַע זֶה אַבְרָהָם מִי הוּא לֹא הִחְתִּימָה שֶׁל מַעְלָה וְלֹא שֶׁל מִטָּה וְכֹן כְּתוּ'

בחקירות אשר עָשָׂר לִיצְחָק פִּילֶדֶר שֶׁהִיא אִישׁ א' שִׁשְׁמוֹ כָּף אָבֵל אֵינוֹ מִפִּירוֹ וְלֹא רָאָהוּ
לֹא קוֹדֵם וְלֹא אַחֲ"כ שִׁחְתָּם גַּם מִנְחָם בַּר נֶתָן כְּמוֹהוּ כִּי לֹא הִזְכִּיר עוֹד בְּכַתְבֵּי הַרְבֵּנִי מִפְּנֵי
שֶׁלֹּא הֵיטָה חֲתִימָתוֹ כִּי אִם עַל הַמְּכָסָה לֹא נִשְׁאַרוּ עֵדִים כִּי אִם אֶפְרַיִם ב"ר מִשֵּׁה וְאַבְרָהָם
ב"ר יִצְחָק וְזֶה אַבְרָהָם ב"ר יִצְחָק אִם הוּא מִי שִׁחְתוּם בְּמְכָסָה הַדְּבוּק תַּחַת כְּתִיב־הַעֲדוֹת
אוֹ אַחֵר יִהְיֶה מִי שִׁיָּהִי לֹא נֹדַע מִי הוּא וְלֹא מְקוֹמוֹ אִי וְהָרִי הוּא כְּמִי שִׁאֵינוֹ נִשְׁאַר אֶפְרַיִם
הַמְּכַנְנֶה גִּוְמָף אֲשֶׁר עֵתָה כְּשָׂבָא לִב"ד זִלְמָן כְּבָר מֵת גִּוְמָף הַנּוֹזֵ' שֶׁנִּרְאָה שֶׁבְּחַיָּו לֹא הָיָה
מוֹצִיא הַשְּׁטֵר בְּחֲתִימָתוֹ שֶׁהָיָה הוּא מְכַחֲשֵׁנוּ וְעֵתָה שְׁמַת הוֹצִיא כְּתִיב־יָדוֹ וְגַם עֵתָה אֵין
מִי שִׁכִּיר אוֹתָה אֲדַרְבָּא כְּתִב הָרַב דְּנִינְיָא כִּי הָיָה זֶה גִּוְמָף אָדָם כְּשֶׁר וְלֹא הָיָה נִמְצָא בְּמַעֲשֵׂה
מְכֻוֹרָה כְּזֶה בְּכָרֵט שֶׁהֵיטָה מְשֻׁדְּכֵת לְאַחֵר.

גַּם מֵה שֶׁכְּתִב פְּלוֹדֶר בְּעֲדוֹתוֹ תַּחַת הַשְּׁטֵר וְהַעֲדִים אֵין זֶה קִיּוּם לְחֲתִימָתָם כִּי הוּא כְּתִב
כִּי כָּאוּ אֵלוֹ הַשְּׁנִיִּים הַחֲתוּמִים לְפָנָיו לֹא כְּתִב הַחֲתוּמִי בְּפָנָיו גַּם הוּא עַד א' וְלֹא הַעִיד בְּפָנָיו
ב"ד שִׁיִּקְיִימוּ תַּחֲמִית הַעֲדִים עַל פִּיו וְהָרִי זֶה גִּוְמָף מֵת וְאֵין שׁוּם עַד שִׁיִּקְיִימוּ חֲתִימָתוֹ אֵינוֹ
נִחְשָׁב לְעַד א' בִּשְׁט"כ שֶׁשִּׁאֵינוֹ נִחְשָׁב לְעַד א' הַמַּעֲיֵד לְפָנָיו ב"ד עַל קְדוּשֵׁין שִׁאֵין חוֹשְׁשִׁין
לְעֲדוֹתוֹ: גַּם עֲדוֹת פְּלוֹדֶר עֲצָמוֹ שֶׁרָאָה שֶׁנֶּתָן זִלְמָן הַקְּוִיִּים וְאִם לֵה הָרִי אֶת מְקוֹדֶשֶׁת לִי
כו' כְּבָר כ' שֶׁבְּלֹא כְּוִנָּה נִכְנַס וְשֶׁהִגִּידוּ לוֹ הַעֲדִים הַחֲתוּמִים אִי־הָיָה הַמַּעֲשֵׂה מִתְחַלְתּוֹ
וְעַד סוֹפוֹ כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּעֲדוֹ הַשְּׁנִיִּים עֲדִים שֶׁאֶמְר' הִיא תָּנִים לִי בְּמַתְנֵה תְּקִנַּת הַחוּטִי וְשׁוֹזְלָמָן
אָמַר לֵה אֲנִי אֶתְנֶם לִי־בְּמַתְנֵה אִם תִּתְרַצִּי לְהִיּוֹת מְקוֹדֶשֶׁת לִי בְּקוֹיִים וְהִיא אֶמְרָה כֵּן תָּנִים
לִי אוֹתָם עַל זֶה וְאֵז נֶתָן לֵה הַקְּוִיִּים מִיָּדוֹ לִיָּדָה וְאָמַר הָרִי אֶת מְקוֹדֶשֶׁת לִי בְּקוֹיִים הַלְלוּ כְּדַת
מִשֵּׁה וְיִשְׂרָאֵל וְלִפְנֵי זֶה הוּא לֹא נִמְצָא בְּכָל זֶה שֶׁעֲבַר בֵּינֵיהֶם מְקוֹדֵם וְלֹא נִמְצָא כ"א
בְּאֶמְרָה אַחֲרוֹנָה שֶׁאָמַר הָרִי אֶת מְקוֹדֶשֶׁת לִי בְּקוֹיִים וְכו' וְלֹא יָדַע אִם הָיָה בֵּינֵיהֶם אֵיזָה
תְּנָאִי וְעַל מְנַת כֵּן קִבְּלָה הַקְּוִיִּים גַּם לֹא יָדַע אִם הִיא רָאָתָה אוֹתוֹ כְּשֶׁנִּכְנַס וְשִׁמַּע מִיָּד הָרִי
אֶת מְקוֹדֶשֶׁת לִי וְכו' כִּי לְדַעְתּוֹ הִיא הֵיטָה טְרוּדָה לְקַבֵּל הַקְּוִיִּים וְלֹא רָאָתָה אוֹתוֹ כְּשֶׁקִּבְּל'
וְגַם כִּי יֵשׁ פּוֹסְקִים שֶׁכְּתוּב שֶׁאֶעֱפ"י שִׁאֵין חוֹשְׁשִׁין לְקְדוּשֵׁי עַד א' אִם הַעֲדָה הִיא אָמַר כִּי
בְּפָנָיו שְׁנֵי עֲדִים אַחֲרֵים קְדוּשָׁה וְאֶפְ"י בְּפָנָיו עַד א' עֲמוֹ שֶׁחוֹשְׁשִׁין לְקְדוּשֵׁי הֵינְנוּ כְּשֶׁמַּעֲיֵד
עַל עֲדִים אוֹ עַד יְדוּעִים כְּשֶׁרִים אָבֵל בִּנ"ד אֵינוֹ מַעִי אֶלָּא עַל אַבְרָהָם כֵּן יִצְחָק שִׁאֵינוֹ
יָדוּעַ וְאֵינוֹ נִיכָר שֶׁכְּתוּב בְּחֲקִירוֹת שֶׁשִּׁאֵלוֹ ב"ד אִם הָיָה מִפִּירוֹ וְכִמְהָ פְּעָמִים רָאָה אוֹתוֹ
וְשֶׁהִשִּׁיב שֶׁרָאָה א' שִׁשְׁמוֹ כָּף אָבֵל אֵינוֹ מִפִּירוֹ וְלֹא רָאָהוּ לֹא קוֹדֵם וְלֹא אַחֵר כָּף רָאָהוּ
בְּבֵית מוֹשֶׁלָן וְכו' וְשִׁאֵלוֹ לוֹ אִם הִנְחִיזוּ שְׁמוֹ אֶצְלוֹ וְהִשִּׁיב לֹא אָבֵל רָאָהוּ שִׁחְתָּם וְשִׁאֵלוֹ
עִם מִי חֲתָם וְהִשִּׁיב עִם גִּוְמָף שִׁחְתָּם גַּם הוּא בְּפָנָיו ע"כ הָרִי שֶׁהוֹכַחֵשׁ מְקוֹדֵם אִם רָאָה
א' שִׁשְׁמוֹ כָּף כו' וְלֹא רָאָהוּ לֹא קוֹדֵם וְלֹא אַחֵר כָּף וְרָאָהוּ בְּבֵית מוֹשֶׁלָן וְאַחֵר כָּף אָמַר
שֶׁרָאָהוּ שִׁחְתָּם וְהַחֲתִימָה הֵיטָה עִם גִּוְמָף וְאַחֲ"כ כְּשֶׁשִּׁאֵלוֹ לוֹ בְּאֵיזָה יוֹם וּבְאֵיזָה מְקוֹם
וּבְאֵיזָה זְמַן כְּתוּב וְהִשִּׁיב אֵינוֹ יוֹדַע אִם הוּא בְּאוֹתוֹ יוֹם אוֹ בְּיוֹם שֶׁל אַחֲרָיו וְכִמְדוּמָה לוֹ
שֶׁהָיָה יוֹם שֶׁל אַחֲרָיו בְּבֵית זִלְמָן וּבְפָנָיו אוֹתוֹ הַשְּׁנִיִּים הַחֲתִימָה הֵיטָה בּוֹ בְּיוֹם וְהַשְּׁנִיִּים שֶׁל
אַחֲרָיו הָיָה בְּיוֹם שֶׁל אַחֲרָיו ע"כ וְזֶה הַלְּשׁוֹן וּבְפָנָיו אוֹתוֹ הַשְּׁנִיִּים וְכו' אֵינוֹ מוֹכֵן אָבֵל כְּתִב
אֵינִי יוֹדַע אִם הוּא וְכו' וְכִמְדוּמָה וְכו' בְּבֵית זִלְמָן הָרִי שֶׁהוֹכַחֵשׁ שֶׁקוֹדֵם אִם שֶׁרָאָה א'
שִׁשְׁמוֹ כָּף וְכו' וְלֹא רָאָהוּ לֹא קוֹדֵם וְלֹא אַחֲ"כ וְזֹאת הִרְאָיָה כְּתִב שֶׁהֵיטָה בְּבֵית ר' מוֹשֶׁלָן
שֶׁהָיָה קוֹדֵם בְּשַׁעַת הַקְּדוּשֵׁין וְאַחֲ"כ אָמַר שֶׁכְּתִיב הַחֲתִימָה הֵיטָה בְּבֵית זִלְמָן כְּמִדוּמָה
לוֹ בְּיוֹם שֶׁל אַחֲרָיו הָרִי שֶׁרָאָהוּ אַחֲ"כ וְהוּא כְּתִב שֶׁלֹּא רָאָהוּ אַחֲ"כ אִם לֹא שֶׁנֵּא' כִּי מֵה

שְׁפָתַי שְׁלֵא רָאָהוּ לֹא קוֹדֵם וְלֹא אַחֲרָיִךְ שְׁחֹזֵר עַל מַה שְׁפָתַי קוֹדֵם כִּי הִיָּה בְּתַחֲלֵית גִּיסוֹן
כְּשֶׁרָאָהוּ וְלֹא רָאָהוּ קוֹדֵם תַּחֲלֵית גִּיסוֹן וְלֹא אַחֲרָיִךְ כִּי אֲבָל בְּתַחֲלֵית גִּיסוֹן אֶפְשֶׁר שְׁרָאָהוּ ב'
פְּעָמִים בְּיוֹם ב' בְּבֵית ר' מוֹשֶׁלֶן וּבְיוֹם ג' בְּבֵית זִלְמָן אֲלֵא שְׁמָה שְׁפָתַי אַחֲרָיִךְ כִּי שְׁרָאָהוּ
בְּבֵית מוֹשֶׁלֶן נִרְאָה כִּי עַל זֹאת הִרְאָיָה שְׁהִיָּתָה בְּתַחֲלֵית גִּיסוֹן אֲמַר וְלֹא קוֹדֵם וְלֹא אַחֲרָיִךְ
וְאִי כִּי הִתְקַשְׁתָּ אֵינָה מְוַכַּחֶת וְעַכֲּוֹל לֹא הָעִי' עַל אִישׁ יָדוּעַ לְשִׁנְאָמֵר שְׁיַחֲשׂוּ לְקִדּוּשֵׁי
אִפִּי הוּא א' כִּינּוֹן שְׁאֲמַר שְׁאֲחַר הִיָּה עִמּוֹ גַּם עֲדוּתוֹ שֶׁל גּוֹמֵף שְׁחַתֵּם בְּפָנָיו כִּינּוֹן שְׁמַת כְּבָר
גּוֹמֵף קוֹדֵם זֶה אֵין פֶּאן שׁוּם עֲדוּת עָלָיו כְּמוֹ שְׁפָתַי הִרְשָׁבָ"א בְּתִשְׁבֵּה שְׁהִבִּיא בְּב"י ס'י
מ"ב שְׁכָל עַד שְׁמַעִיד שְׁנִתְקַדְשׁ' פְּלוֹנִי לְפָלוֹ' בְּפָנָיו וּבְפָנָי אַחֲרָיִךְ שְׁמַת הָרִי הוּא כְּעַד א' וְאֵין
חוֹשְׁשִׁין לְקִדּוּשֵׁי וְאֶפְיָלוֹ שְׁיֵשׁ מִי שְׁאֲמַר שְׁקוֹדֵם שְׁמַת שְׁמַע מְמַנּוֹ שְׁנִתְקַדְשָׁה בְּפָנָיו כִּל
שְׁלֵא הָעִיד בְּב"ד אֵינוֹ כְּלוֹם כ"ש בְּנ"ד שְׁזָה גּוֹמֵף הִיָּה כְּמָה יָמִים שְׁמַת וְאֵין מִי שְׁיַעֲיֵד
עָלָיו בְּשׁוּם דְּבָר אֲלֵא זֶה פְּלוֹדָר שְׁמַעִיד עֵתָה עַל חֲתִימָתוֹ וְאִי כִּי נִשְׂאָר פְּלוֹדָר לְבָדוֹ
וְאֵין חוֹשְׁשִׁין לְקִדּוּשֵׁי אִפִּי הִיָּה עַד מְוַחֲזֵק בְּכִשְׁרוֹת כ"ש שְׁהוּא מְוַחֲזֵק בְּפִי הִרְבָּנִים יצ"ו
לְשִׁקְרוֹ וּמְזוּנִיף וּנְמַצָּא מְוַכַּחֵשׁ בְּכְמָה דְּבָרִים כְּמוֹ שְׁפָתַי א' מִהִרְבָּנִים גַּם יֵשׁ הִתְקַשְׁתָּ
הָאִשָּׁה לְכָל א' מִהֵם דְּמַהֲבִי מִיָּדִי לְדַעַת הִרְשָׁבָ"א ז"ל.

עוֹד יֵשׁ לְסַפֵּק בְּקִדּוּשֵׁי אֵלּוֹ שְׁכָתוֹב בְּעֲדוּת שְׁהִיָּה בְּיַד זִלְמָן תִּקְנֵת חוֹטִין הַנִּקְרָאִין זְרִיזָא
וְעוֹד תִּקְנֵת חוֹטִין אַחֲרִים וּבָאָה הַבְּתוּלָה וְאָמְרָה לְזִלְמָן בְּכְמָה תִּמְכֹּר הָאִמָּה מֵאֵלּוֹ תִּקְנֵת
הַחוֹטִין וְהַשִּׁיב בְּעַד חֲצִי טִילָאָר וְאָמְרָה הִיא נְהָרִי הֵם זִיוֵף וְתַמִּיד מְכָרֵם בְּשָׁנֵי פְטִין תִּגְמֵם
אוֹתָם לִי בְּמַתְנָה שְׁאֵנִי צָרִיף לָהֶם וְעַל זֶה אֲמַר זִלְמָן לְנוּ הָיוּ עֲדִים וְתִשְׁמַעוּ מַה שְׁנִדְבַר
יַחַד וְזִלְמָן הַשִּׁיב עַל דְּבָרֶיהָ וְאָמַר אֲנִי אֶתְנֶם לִיף בְּמַתְנָה אִף בְּזֹאת אִם תִּתְרַצִּי לְהִיּוֹת
מְקוֹדֶשֶׁת בְּתַקְנֵת הַחוֹטִין הַלְלוּ וְתִרְצִי לְהִיּוֹת אֲשֶׁתִּי וְהִיא אָמְרָה הֵן תִּגְמֵם לִי אוֹתָם עַל זֶה
וְזִלְמָן הִנֵּה נָתַן לָהּ אוֹתָם תִּקְנֵת הַחוֹטִין מִיָּדוֹ לִיָּדָה וְאָמַר בְּפָנָיו הָרִי אֶתְ מְקוֹדֶשֶׁת לִי בְּתַקְנֵת
חוֹטִין הַלְלוּ כְּדַת מֹשֶׁה וַיִּשְׂרָאֵל וְאֶתְם עֲדִים עַל זֶה וּמ' רִיקְלוֹן הִנֵּה קִבְּלָה תִּקְנֵת הַחוֹטִין
לְפָנָיו לְשֵׁם קִדּוּשֵׁי מְזִלְמָן הִנֵּה לְעִיל ע"כ נִרְאָה מְלִשׁוֹנָם שְׁהִיָּה נוֹתֵן דְּבָר א' בְּמַתְנָה
וְדָבָר אַחֲרָיִךְ לְקִדּוּשֵׁי שְׁבִידוֹ הָיוּ תִּקְנֵת הַחוֹטִין וְעוֹד תִּקְנֵת חוֹטִים אַחֲרִים וְעַל תִּקְנֵת
הַחוֹטִים הַנִּזְכָּרִי בְּרִאשׁוֹנֵי שְׁנִקְרָאִים זְרִיזָר אָמְרָה הִיא שְׁיִתְנֶם לָהּ בְּמַתְנָה וְעַל זֶה הַשִּׁיב
זִלְמָן אֲנִי אֶתְנֶם לִיף בְּמַתְנָה אִף בְּזֹאת אִם תִּתְרַצִּי לְהִיּוֹת מְקוֹדֶשֶׁת בְּתַקְנֵת חוֹטִין הַלְלוּ וְהִיא
אָמְרָה תִּגְמֵם לִי עַל זֶה וְזִלְמָן נָתַן אוֹתָם חֲקוֹת הַחוֹטִים וְאָמַר הָרִי אֶתְ כו' נִרְאָה כִּי בְּאוֹתָם
הַחוֹטִים שְׁאֲמַרָה הִיא תִּגְמֵם לִי בְּמַתְנָה וְעַלֶיהָ אֲמַר הוּא אֲנִי אֶתְנֶם לִיף בְּמַתְנָה אִף בְּזֹאת
אִם תִּתְרַצִּי לִי לְהִיּוֹת מְקוֹדֶשֶׁת בְּתַקְנֵת חוֹטִין הַלְלוּ וְנִרְאָ' שְׁתַּקְנֵת חוֹטִין אֵלּוֹ שְׁקִדְשָׁה בְּהֵם
הֵם הָאֲחֵרִי וְלֹא קִבְּלָתֶם אֲלֵא עַל תְּנָאִי שְׁהִיָּה נוֹתֵן לָהּ הִרְאִשׁוֹנִים בְּמַתְנָה וְלֹא נִזְכַּר בְּעֲדוּת
שְׁנָתָן לָהּ הִרְאִשׁוֹנִים וְלֹא נִתְקַיְּיִם הַתְּנָאִי וְלֹא תִימָא שְׁכָבָר הָיוּ בְּיָדָה הִרְאִשׁוֹנִים שְׁהָרִי
כְּתוּב וּבְיָדוֹ תִּקְנֵת הַחוֹטִין וּבְהִיּוֹתָם בְּיָדוֹ אָמְרָה הִיא בְּכְמָה תִּמְכֹּר כו' וְאָמְרָה ג"כ תִּגְמֵם
לִי בְּמַתְנָה וְאִם נִתְנֶם לָהּ הָעֵיקָר חֲסֵר מִן עֲדוּת הַסִּפֵּר שְׁהִיָּה צָרִיף שְׁיַעֲיֵדוּ הָעֲדִים שְׁנִתְקַיְּיִם
הַתְּנָאִי שְׁנִתְנֶם לָהּ בְּמַתְנָה וְקִדְשָׁה בְּאַחֲרִים שְׁאִם הִיָּה מְקִדְשׁ אוֹתָהּ בְּהֵם הִיָּה לוֹ לֹמַר אֲנִי
אֶתְנֶם לִיף בְּמַתְנָה אִף אִם תִּתְרַצִּי לְהִיּוֹת מְקוֹדֶשֶׁת לִי בְּהֵם וְלֹא אֲמַר אֲלֵא שְׁתַּתְרַצִּי לְהִיּוֹת
מְקוֹדֶשֶׁת בְּתַקְנֵת חוֹטִים הַלְלוּ נִרְאָה שְׁהֵם הָאֲחֵרִים וְעַלֶיהָ אֲמַר הָרִי אֶתְ מְקוֹדֶשֶׁת לִי
בְּחוֹטִים הַלְלוּ וְלֹא נִזְכַּר שְׁנָתָן לָהּ הִרְאִשׁוֹנִים וְאֶפִּי' נִאֲמַר שְׁהִיָּה בְּיָדָה כְּבָר הִרְאִשׁוֹנִים מַה
שְׁאֵינוֹ נִרְאָה כֵּן מְלִשׁוֹנָם עֲדִינּוֹ הָיוּ בְּחֻזְקָת זִלְמָן וְהוּא אֲמַר אֲנִי אֶתְנֶם לִיף בְּמַתְנָה אִף

בזאת וכו' והיא אַמְרָה תָּנִים וכו' פֶּשֶׁאֶמֶר לָהּ מִיַּד הָרִי אֶת מְקוֹדְשֵׁת לִי וכו' הִיָּה לוֹ לֹמֵר וְהָרֵאשׁוּנִים הֵם לִיךְ בְּמִתְנָה שֶׁהוּא אָמַר לָהּ אֲנִי אֶתְנֶם לְעֵתִיד וְלֹא אָמַר לָהּ אֶח"כּ יִהְיוּ נְתוּנִים לִיךְ וְכָל שְׂלֵא אָמַר כֵּן אִפִּי הִיוּ בְּיָדָה עֲדִינִן הִיוּ בְּחֻזְקָתוֹ וְלֹא נִתְקַנְיָם הַתְּנָאֵי וְאִי אֶפְשֶׁר לְפָרֵשׁ שְׁעַם אוֹתָם חוּטִין שֶׁאֶמְרָה הִיא שִׁיתְנוּ לָהּ בְּמִתְנָה קְדֻשָּׁה שֶׁהָרִי פָּתוּב אֲנִי אֶתְנֶם לִיךְ בְּמִתְנָה אֶף בְּזֹאת שֶׁתִּתְרַצִּי לְהִיּוֹת מְקוֹדְשֵׁת בְּתִקּוּן הַחוּטִין וכו' שֶׁנֶּרְאָה כִּי מִלְּבַד הַמִּתְנָה הִיָּה מְקוֹדְשָׁה בְּדָבָר אַחֵר שֶׁאֵם הִיָּה מְקוֹדֵשׁ בָּהֶם לֹא הִיָּה נוֹתֵן לָהּ דָּבָר שֶׁהִקְדוּשִׁין שְׁנוֹתֵן הַמְקוֹדֵשׁ הוּא דָּרָךְ קִנְיָן שֶׁמְקַנְן עֲצָמָה לוֹ בְּהֵן פְּדֻכְתִּיב כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וְגַמְרִינֵן קִיחָה קִיחָה מִשְׁד' עֶפְרוֹן וְכִמוֹ שֶׁאֶמְרוּ בְּמִסְכַּת קִידוּשִׁין הַמְקוֹדֵשׁ אֲחוּתוֹ מְעוֹת מִתְנָה אָדָם יוֹדֵעַ שֶׁאִין קִדוּשִׁין תּוֹפְסִין בְּאֲחוּתוֹ וּמִתְנָה הוּא שְׁנֵתֵן לָהּ נֶרְאָה כִּי בְּאִשָּׁה הַמְנוֹתֶרֶת לוֹ הַמְעוֹת הֵם קִנְיָן וְכֵן הַמְקוֹדֵשׁ הָאִשָּׁה בֵּין חוֹר' הִיא אוֹ הוּא אוֹ שְׁמַת הוּא א' הִיא אִינָם חוֹזְרִים שֶׁהִיָּה רְאוּי מִן הַדִּין שִׁיחְזִירוּם כִּי לֹא נִתְנָ' אֶלָּא לְכֹונֶס' וְהֵם דָּרָךְ קִנְיָן וְהִיוּ חוֹזְרִים שְׂלֵא נִתְקַנְיָם הַקִּנְיָן וּמִפְּנֵי שְׂלֵא יֵאמְרוּ קִידוּ' תּוֹפְסִין בְּאֲחוּת' אֶמְרוּ שֶׁהֵם בְּמִתְנָה וְכֵן אֶמְרוּ כִּי יִקַּח וְלֹא שִׁיקִיחַ עֲצָמוֹ וְכ' הַרְמַב"ם ו"ל הַדְּבָרִים שִׁיאֵמַר הָאִישׁ כִּי שֶׁהוּא מְקוֹדֵשׁ צָרִיךְ שִׁיְהִי' מִשְׁמַע' שֶׁהוּא קוֹנֶה אוֹתָהּ לֹא שֶׁתִּקְנֶה לוֹ עֲצָמָה וְכִי שֶׁאִשָּׁה אֶמְרָה לְאִישׁ א' שֶׁהִיָּה מוֹכֵר אִיזָה דָּבָר וְאֶמְרָה הִיא תֵּן לִי מִהֵן וְאָמַר לָהּ אִם אֶתֵּן לִיךְ תִּתְּנֶה מְקוֹדְשֵׁת לִי אִם אֶמְרָה הֵן וְנָתַן לָהּ הָרִי הִיא מְקוֹדְשֵׁת אֶפְיָלוֹ הַכִּי כִּשְׁאֶמְר' הִיא תֵּן לִי שֶׁהוּא דָּרָךְ מִתְנָה כִּשְׁאֶמַר הוּא לָהּ אֶח"כּ אִם אֶתֵּן לִיךְ תִּתְּנֶה מְקוֹדֵשׁ' ר"ל אִם אֶתֵּן נְתִינָה מִיַּד לְיָד עַל קִידוּשִׁין דָּרָךְ קִנְיָן קִידוּשִׁין לֹא דָּרָךְ מִתְנָ' וְהִיא הַשִּׁיבָה הֵן הָרִי הִיא מְקוֹדְשֵׁת אֶבֶל בנ"ד הוּא אָמַר בַּפ' אֲנִי אֶתְנֶם לָךְ בְּמִתְנָה אֶף בְּזֹאת וכו' שֶׁהַמִּתְנָה לְעוֹלָם קִיָּמַת אַעפ"י שִׁיקְדוּשָׁה וְהַנְּגִי בָּא אַחֵר הַרְבָּנִים נר"ו לְרִדּוֹף אַחֵר זִלְמָן הָרוֹדֵף אַחֵר הַנְּעֵרָה אֲשֶׁר לֹא אִירְסָה לוֹ וְהוּא מְשִׂיא לָהּ שֵׁם רַע בְּשִׁכּוֹנוֹתֶיהָ וְגַם כִּי לֹא אוֹכַל לְהַשִּׁיגוֹ לְהַצִּילָהּ בֵּא' מֵאֶבְרִיו כִּי רַחֵק מִמֶּנִּי דִּילְמָא יִזְדַּמֵּן לִיָּה כִּי הֵוּא עַקְרֵב' דִּיִּתְבָּה עַל אַקְרוּקַת' וְעַבְרָא נִהְרָא טְרַקְא גַבְרָא וְנִימָא דְחוּיָא דְרַבְּנָן טְרַקְיָה חֻזְקוֹ יָדִים רַפּוֹת וְיִדְכ' תִּתְּנֶה בּוֹ בְּרֵאשׁוֹנָה לְשִׁמְתוֹ וְכַרְכִּי כּוֹשְׁלוֹת אֲמַצּוֹ הַהוֹדִיעַ לְכָל הַקְּהָלוֹת אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵיכֶ' אֶת מַחְשַׁבְתּוֹ הַרְעָה אֲשֶׁר חָשַׁב וְיִוָּסְרוּ כָּל הָאֲנָשִׁי הַזֵּדִי הַפּוֹשְׁעִי לְבַל יוֹסִיפוּ עוֹד לְהוֹצִיא שֵׁם רַע עַל בְּתוּלוֹת יִשְׂרָאֵל הַצְּנוּעוֹת בְּבֵית אַבִּיהֶן וְגַם אֲנַחְנוּ נַחֲלֵץ חוּשִׁי' לְהַכְרִיז עָלֵינוּ וְעַל פְּלוּדָר בְּאַרְץ יִשְׂרָ' וְחִלְקַת' תְּקוּלָל בְּאַרְץ וְרֵאוּי וְהַגּוֹן לְכָל הַחֲכָמִי הַרְבָּנִי' אֲשֶׁר נֶרְאָה לָהֶם לְחוּשׁ לְקִדוּשִׁין אֵלּוֹ דָּרָךְ חוּמְרָא שִׁיתְנוּ אֵל לָבָם דְּהוּיָא חוּמְרָא דְאַתְיָא לִידֵי קוּלָּא לְהַקְל בְּכַבּוּד בְּנוֹת יִשְׂרָ' לְתַת יָד לְפּוֹשְׁעִי שִׁיתְעוּלְלוּ בָּהֶם, וְאַחֵר שְׁרוּאִים שְׁרוּב חֲכָמֵי הַדּוֹר מְזַלְזְלֵי בְּקִדוּשִׁין אֵלּוֹ יִלְכוּ אַחֲרֵי רַבִּים לְהַטּוֹ' כּוֹנֵנַת הַמּוֹצִי' שֵׁם רַע וְעַדִּיו וְחוּמְמִיו לְבַל יוֹסִיפוּ עוֹד בְּנֵי עוֹל' לְעַנּוֹת בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל הַכְּשֻׁרוֹת וְגַם כִּי חַיִּיב יֵשׁ לְרַבָּנִים יצ"ו מִדִּין תּוֹרָה לְבַטֵּל דַּעְתָּם מִפְּנֵי דַעַת הַמְרוּבָ' גַּם צְדָקָה תַּחֲשַׁב לָהֶם לְבַטֵּל הַקּוֹל אֲשֶׁר יֵצֵא לְהַחְמִיר עַל הַבֵּל פִּיָּהֶם וְקוּלְמוֹס' וְיִוֹדִיעוּ לְרַבִּי' כִּי הַרְבָּנִי' אֲשֶׁר הִתִּירוּ בְּרֵאשׁוֹנָ' חֻקְרוּ וְדָרְשׁוּ הַטָּב וְיָדְעוּ בְּעַנְיָן שֶׁאִירַע בְּגִבּוּלָם וְשֶׁעֲלִיָּהֶם רְאוּי לְסַמְּוֵךְ וְכוּלְהוּ שִׁיבִי דְכְּשׁוּרָא תִּלְיָא בְּהוּ וְעֲלִיָּהוּ וְלֹא עַל הַמַּחְמִירִי וְכַבּוּד וְהִדָּר יַחֲשַׁב לָהֶם בְּעֵינֵי אֱלֹהֵי' וְאָדָם נֶאֱמַר דּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמָם בְּחִבְרַת כָּל חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל הַמְבִי"ט: שֶׁאֵלָה קָלָא אֱלֹהִים דִּינֵינִי רְאִיתִי עוֹלִי' מִן הָאֶרֶץ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר עֵינֵי ה' אֱלֹהֵינוּ בָּהּ וְיֵשׁ מִן אֵלּוֹ הַדִּינֵינִי נר' מְדַבְּרִיָּהֶם שֶׁאִין מַצְנֶה בְּזַמַּן הִיָּה לְעֻלוֹת לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל אִפִּי לְצוּרָךְ מַצְנֶה אַחֵר' וְאִינוּ כָּךְ כִּי מַה שֶׁכָּתַב רַבִּינוּ חַיִּים ו"ל כִּי

בזמן הזה אין כופין איש לאשתו או אשה לאיש אינו אלא משום ספנת דרכי להוליה עם אשתו ועם בני ביתו אבל איש א' שהולך לסחורה או לדרך מצוה אין ספנה מצוינה גם עם בני ביתו באלו הזמנים שנתגדלו שני מלכות אדום וישמעאל שהם שולטי ברוב ישוב ורוב הזמני יש שלום ביניהם אין הספנה מצוינה כל פה ויש זמני בכל השנים שיכולי לבא מארץ מרחקים ומצויים בני אדם לבא לא"י מארץ אדום מאטליאי מאשפנו מפראנסייא למלכות תוגרמה ומתוגרמה להן אפי' לסחור' שהוא דבר רשות לגבי מצנת עלייה לא"י וגם כי לפעמים יש שוללי בדרךי ושפאי על הרוב הם בטוחי ונבא לנ"ד שהר' ברוך יש לו יבמה זקוק' לו זה ה' או ו' שני שמת אחיו בטריפו' והיבמ' שבא פה לא"י עם בעלה קשה בעיני' לחזור לשם והית' ממתנ' שיבא גם הוא עם כל בני ביתו פה כי כן אומרים שצדר ושהיה התנאי ביניהם כשב' פה בעלה שהוא יבא אחריה וכשראו שלא בא הלה עם היבמה דון שלמה די'לא קושטא שם לדבר אליו שיקיים הבטחתו ונדרו לבא וגם אגב אורחיה יכנסו או לחלוץ ולא יצטרך שתטרח היא ללכת אחריו והוא מיאן ואינו רוצה לבוא ומכחיש דבר הנדר ובהיותם בתגר זה פמה ימים עשו שטר בירוויין ונשבעו בבטול כל מודע' על דעת ה"ר יוסף די לאטש לקיים מה שיגזרו הנבררין על טפנותיה מבלי שום עפוב וללכת לטריפול תוך הזמן שיגזרו הם וכמו שכתוב בתנ"ך השבועה שילך אם לא ימנעהו אונס גלוי לנבררים ולמכריע למקום שתהיה היא ליבם או לחלוץ כפי מה שיגלה הוא דעתו אז ועל זה גזרו הנבררים אז בחדש אדר השל"ג שילך תוך הזמן שקצבו לחלוץ או ליבם וכשקרב הזמן נחסם ה"ר ברוך ונתחרט חרטה גמורה על שבועתו וכתב כי היה רואה פני המלחמה וסערות וגם היה ירא פן ילכו נכסיו לאבדון אם ילך אז והאחרון הכביד משום עגונא דאתתא היא אשתו הצועקת מרה על הליכתו ופרידתו ממנה ועזוב אותה עם בני קטנים פן יקראם אסון כי היא אינה מתרצה כלל לבא אחריו וגם לשום שלום בין איש לאשתו אשר ה' חפץ בזה כמו שנראה מענין הסוטה ושיגזמה עליו להרחיק נדוד ממנו ולעזוב ילדיו גמולי חלב והפליג ה"ר ברוך בענין זה שלא יוכל להמלט לשאול היתר לשבועה אי משום עגון אי משום חיוב שאר ועונה ומשום קטטה שפינו לבינה ופקוח נפש הילדי' ואם יש עגון ליבמה יש עיגון לאשתו ושתב' בימתו אליו כדין התורה ושגם כי נשבע לדעת ה"ר יוסף והוא אינו רוצה שיתירו לו לא היה ממה שעשה טובה עמה גם לא הוזכר על דעת המקום ועל דעת הרבים כי גם בזה יש התרה משום מצנה ושיוכל לעשות התרה בשלשה הדיטות ואח"כ יודיע להר"י די לאטש כל זה ויותר מזה כתב ה"ר ברוך לשאול על שבועתו: ועל כל אלו הטענו' האחרון הכביד ענין עגון אשתו שכתב על זה הרב רבי אליעזר הרופא מקרימונא שהדין עמו ואינו חייב לקיים דברי המבנררים ואפילו היה רוצה אינו רשאי בלתי רשות אשתו כאשר נתחייב בשטר הכתובה שנשבעים על כל תנאי הכתובה ואפ' שלא נשבע נתחייב בכתובה כהלכת גונברין יהודאין וכו' הרי שבועתה שנשבעת ללכת בלתי רשותה היא שבועת שוא פנשבע שלא לפרוע חובו וכתב שגדולה מזו כתב הר"ן בתשובה בא' שנשבע על דעת רבים ועל דעת הב"ה לשמעון ולוי ללכת לג"יפרי ולקבנע דירה בארץ ישראל או בסביבותי' ועתה רואה שאשתו מסרב' והשיב מיראי הוראה אני וכ"ש בהיתר שבועה חמורה כזו שראוי לכל בעל נפש לברוח מזה פבורח מן הנחש אבל מה אעשה וכו' שיש פאן חומר עיגון האשה וקרוב אני לומר ששבועה זו אינה צריכה היתר חכם

דְּהוּהָ לִיהַ נִשְׁבַּע לַעֲבוֹר עַל הַמְצָנָה שְׁאִין הָאִישׁ רִשְׁאֵי לְהַנִּיחַ אֶת אִשְׁתּוֹ וְלִילֶהָ לוֹ וְגַם לֹא לְהוֹצִיאָהּ מִמְּקוֹמָהּ וְכִי תִימָא הַכֹּל מֵעַלְיָן לְאַרְצָא יִשְׂרָאֵל שְׁאִנִּי הֵכָא שְׁעַל מְנַת פֶּן נִשְׁבַּע שְׁיֻכַּל לְדוֹר בְּדַמְשֶׁק אוֹ בְּאַלְכֹסְדַּנְדִּי וְכִינּוֹן שְׁאִיכּוֹ רִשְׁאֵי לְצִאת מִשָּׁם אֶלָּא עַל מְנַת לְעֵלוֹת לְאַרְצָא יִשְׂרָאֵל לֹא חָלָה שְׁבוּעָה וְכִי תִימָא וְגַרְשָׁנָה יֵשׁ חָרָם שְׁלֵא לְגַרֵּשׁ וְכִינּוֹן שְׁפִן יְכוּלִים אֲנִי לְסַמְנֵה בְּהַתֵּר שְׁבוּעָה זוֹ עַל דְּבָרֵי הַמַּתִּירֵי וְלֹא נְחוּשׁ לְחֻמְרֵי מִיְעוּט הָאוֹסְרִים שְׁנֵה דְבַר מְצָנָה שְׁלֵא לְהַפְרִיד בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ וְעוֹד שְׁאִיפְשֵׁר שְׁאִין שְׁבוּעָה זוֹ עַל דְּעַת רַבִּים שְׁרַבְיָנוּ הָאִי וְ"ל פְּתַב שְׁבָעִינּוּ עַל דְּעַת רַבִּים וּבְרַבִּים וְכֵן רִשְׁ"י וְ"ל וְרַבִּים הֵם שְׁלֵשָׁה וְנָה לֹא נִשְׁבַּע אֶלָּא בְּפָנֵי שְׁנַיִם וְעוֹד שְׁדַבְרֵי רִשְׁ"י מוֹכִיחִים פ' בְּתָרָא דַּמְכוּת דָּאִין נָדָר עַל דְּעַת רַבִּים כְּלוּם אֶלָּא כְּשֶׁנָּדָר לְקַנְיִים מְצָנָה אֶבֶל לְדַבַּר הַרְשׁוּת לֹא וְאֵעִפ"י שְׁיֵשׁ מִי שְׁחָלַק עֲלָיו מוֹדִים הֵם שְׁאִין דְּעַת רַבִּים חָל עַל דְּבַר אִסּוּר וְאֵעִפ"י שְׁנִשְׁבַּע ע"ד הַמְּקוֹם אִין דְּעַתוֹ שֶׁל מְקוֹם מְצוּרָה בְּדָבָר שְׁיֵשׁ בּוֹ נְדוּד עֲבִירָה וּלְפִיכָה דְּעַת' לְהַתִּי' שְׁבוּעָה זוֹ וְאִם קָבַל טוֹבָה מִשְׁמַעוֹן וְלוֹי בְּשִׁבִיל שְׁבוּעָה זוֹ צָרִיף שְׁיַעֲשֶׂה יְכַלְתּוֹ בְּכָל מְאֻמְצֵי פָחוּ שְׁיִתְרַצוּ הֵם בְּהִית' הַשְׁבוּעָה ע"כ לְשׁוֹן הָר"ן וְ"ל וְכַתְּבָה הָרַב הַפּוֹסֵק הָרִי לָהּ שְׁפָל מַה שְׁנִסְתַּפֵּק הָר"ן לֹא הָיָה רַק לְהִי' אוֹתָהּ שְׁבוּעָה עַל דְּעַת רַבִּים אֶבֶל אִם לֹא הָיְתָה ע"ד רַבִּים לֹא הָיָה מְסַפֵּק כָּלֵל וְאֵפ"י עִם הָיְתָה ע"ד רַבִּי פְּתַב שְׁקָרוּב הַדָּבָר שְׁאִין צָרִיף הַתָּרָה כ"ש וְק"ו שְׁזוֹ שְׁבוּעָתָה אִין צָרִיף הַתָּרָה עַד כָּאִן וְאֲנִי אוֹמֵר כִּי אִין רָאִיָה לַנ"ד מִתְּשׁוּבַת הָר"ן וְ"ל כִּי בַנ"ד נִשְׁבַּע לְעֵשׂוֹת מְצָנָה לְחַלּוֹץ אוֹ לִיבָם שְׁאֵעִפ"י שְׁהִיא חֲזִיבָת לְלַכְתּוֹ אַחֲרָיו כְּדַכְתִּי זְקַנִי עִירוֹ עִתָּה שְׁנִשְׁבַּע הוּא לְלַכְתּוֹ אַחֲרָיָה כְּכָר נַעֲקָר' חִיּוּב שְׁלָהּ לוֹ שְׁחִיב לְלַכְתּוֹ לִיבָם אוֹ לְחַלּוֹץ וּבִתְשׁוּבַת הָר"ן וְ"ל לֹא נִשְׁבַּע לְלַכְתּוֹ לְאַרְצָא יִשְׂרָאֵל דּוֹקָא אֶלָּא גַם לְסַבִּיבוּתָהּ דְּלִיפָא מְצָנָה.

עוֹד הֵכָא בַנ"ד מְלַבֵּד מַה שְׁנִשְׁבַּע עַל דְּעַת ה"ר יוֹסֵף לְאִטְשׁ הָיְתָה הַשְׁבוּעָה גַם כֵּן לְדְעַת חֲמִיּוֹ שְׁנִתְעַצֵּם עִמּוֹ וְהָיָה תוֹבָעוֹ כִּי מִקְוֵים נָדָר לְבֹא עִמּוֹ שְׁיִבֵּא לִיבָם אוֹ לְחַלּוֹץ לְבַתּוֹ וְעַל זֶה הַנּוֹכַח לִישְׁבַּע וְאִין לוֹ הָיְתָר כִּי אִם בְּרִשׁוֹת חֲמִיּוֹ כְּמִי שְׁנִשְׁבַּע לְפָרוֹעַ לְחַבְרִיּוֹ שְׁאִין שׁוּם חֲכָם רִשְׁאֵי לְהַתִּיר כִּי אִם הַמְּלוּה פִּיאָמֵר הַתְּקַבְּלִיתִי וּתְשׁוּבַת הָר"ן וְ"ל אֵעִפ"י שְׁהִיתָה לְדְעַת אוֹתָם הַשְּׁנַיִם הֵם רְצוֹ מְדַעְתָּם לְחִיזוּק הַשְׁבוּעָה לִישְׁבַּע לְדְעַת' שְׁאִם לֹא הָיָה רוֹצִים לֹא הָיָה מִי שְׁיִכְרִיחַ וְהַשְׁבוּעָה אוֹ הַנָּדָר שְׁאֵדָם עוֹשֶׂה מְעַצְמוֹ כְּמוֹ שְׁכַתּוֹ אִישׁ כִּי יְדוֹר נָדָר הוּא שְׁכַתּוֹ בּוֹ לֹא יַחַל דְּבָרוֹ אֶבֶל אַחֲרִים מוֹחְלִין לוֹ אֶבֶל נָדָר אוֹ שְׁבוּעָה שְׁעוֹשֶׂה אָדָם לְבַקְשָׁת וּתְבִיעַת חֲבִירוֹ עַל זְכוּת שְׁיֵשׁ לוֹ עֲלָיו כְּמוֹ אִם חֲזִיב לוֹ שְׁמִשְׁבִּיעוֹ שְׁיִפְרַע לוֹ אוֹ בְּכַמוֹ נ"ד שְׁהָיָה תוֹבָעוֹ עַל מַה שְׁנָדָר לִלְכַ' עִמּוֹ וְעַל זֶה נִשְׁבַּע לְקַנְיִים דְּבָרֵי הַמְּבַרְרִין שְׁחִיבִיהוּ לְלַכְתּוֹ אִינוּ נְכַלֵּל בְּכַלֵּל הַפְּתוּב אֶבֶל אַחֲרִים מוֹחְלִין לוֹ שְׁהֵם ב"ד שְׁמַתִּירִין לוֹ אֶלָּא הָאֲחֵרִי הֵם אוֹתָם שְׁהִדִירוּהוּ אוֹ הַשְּׁבִיעוּהוּ לְדְעַתָּם וּלְצָרְכָם כְּמוֹ בַנ"ד אֲבִי הַיְבָמָה וְרַבִּי יוֹסֵף אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְדְעַתוֹ בְּמִקְוֵים אֲבִי הַיְבָמָה וְגַם כִּי הָיָה הוּא מְכַחֵשׁ הַנָּדָר נְרָאָה וְדָאִי שְׁהָיָה מְכַחֵשׁ בְּפִיו מְפָנִי שְׁלֵא הָיָה עֵדִים מְצוּנְיִין אוֹ שְׁלֵא נָדָר כִּי אִם בִּינוּ לְבִינוּ וְעַל זֶה הָיָה מְכַחֵשׁוֹ שְׁאִם הָיָה אֶמֶת שְׁלֵא נָדָר מִי הָיָה מְכַרִּיחַ אוֹתוֹ בְּשְׁבוּעָה לְקַנְיִ' מַה שְׁיִגְרוּ עֲלָיו לְלַכְתּוֹ כִּינּוֹן שְׁהָיָה הוּא פְּטוּר וּמִתְּרָ מִן הַתּוֹרָה שְׁלֵא לְלַכְתּוֹ אֶצְלָהּ וְהִיא הָיְתָה חֲזִיבָת לְלַכְתּוֹ אֶצְלוֹ מְדִין תּוֹר' וְזֶה ה"ר בְּרוּךְ אִישׁ יוֹדֵעַ סֵפֶר הוּא וְהָיָה יוֹדֵעַ וְטַעַן כְּהַ שְׁתַּבָּא הִיא אֶצְלוֹ וְא"כ מִי הַכְּרִיחוֹ לְהַתְּחִיב אֶלָּא מְפָנִי שְׁהָיָה חוֹשֵׁשׁ עַל שְׁנָדָר וְהָיָה מְרוּיֵחַ בְּזֶה שְׁהָיָה מְרוּיֵחִים לוֹ זְמַן שֶׁל הַהֵלֵכִ' וְגַם הוּא וְאִשְׁתּוֹ הָיָה מְרוּיֵחִי בְּזֶה כִּי

לא נִחַם אֶלָּא עִתָּה שֶׁקָּרַב זְמַן הַשְּׁבוּעָה כִּי רָאָה פְּנֵי הַמַּלְחָמָה מוֹעֲדוֹת וּמָה יֵשׁ לוֹ בֵּין מַלְחָמַת הָאֲנָמוֹת זֶה בְּזוֹ הָרִי אֵינָם מְזִיקִים לְעוֹבְרֵי וְשׁוֹבִים וְכִמוֹ שֶׁבָּאִים מִשָּׁם וְהוֹלְכִים תְּדִיר כֹּל שָׁנָה הִיָּה יָכוֹל הוּא גַם פֶּן לְבֹא לְכַנּוֹס אוֹ לְחַלּוֹץ כִּי לְעוֹלָם יֵשׁ מַלְחָמוֹת בְּיָנֵהוּ וְאִין הַסּוֹחֲרִים נִמְנָעִים מִלְּלַכֵּת וְלָבֵא וּמָה שֶׁפֶתַב כִּי הָאֲחֵרוֹן הַכְּבִיד עֵיגוֹנָא דְאַתְתָּא שְׂצוּעָתָא מְרָה וְכו' כֹּל זֶה הוּא כִּי תוֹאנְנָה הוּא מְבַקֵּשׁ כִּי מִקְוֶה לֹא הִיָּה נִשְׁבָּע הוּא לְקַיָּים מָה שִׁיגְזָרוּ עָלָיו שֶׁהִיָּה יוֹדֵעַ שִׁיגְזָרוּ עָלָיו לְלַכֵּת לְזִמְן זֶה אֶלָּא שְׂרַצ' אֲשֶׁתּוֹ אֲזִי לְהַנִּיחֹ לְלַכֵּת בֵּינוֹן שֶׁרָאָה שֶׁהִיָּה צְרִיךְ בְּעֵלְהָ לְלַכֵּת וְלֹא אָמַר ה"ר שְׂמוּאֵל בְּרוּךְ בְּעֵלְהָ אֲזִי שֶׁהִיָּתָה צוּעָתָא וְגַם עִתָּה לֹא נִרְאִית בַּב"ד וְלֹא שֶׁלַּחָה ע"י אֲחֵרִים לְצַעֲוֹק כִּי אִם הוּא הַצּוּעָק וְהַמְצַעֵק אוֹתָהּ.

גַּם מְצוֹת עוֹנָה אֵינָה כְּשֶׁאָר רֹב מְצוֹת הַשְּׁוֹת בְּכָל אָדָם אֶלָּא כִּפִּי מָה שֶׁהוּא אָדָם וְכִפִּי אֲנָמוֹתוֹ וְלֹא נֹאמַר שֶׁבְּכָל פֶּעַם שִׁיזְזַק אָדָם לְאֲשֶׁתּוֹ מְקַיָּים מְצוֹת עֲשֵׂה שֶׁהָרִי אָמְרוּ כֹּל הַמְמַעֵט בְּתַשְׁמִישׁ הָרִי זֶה מְשׁוֹבָח וּבִלְבָד שֶׁלֹּא יִבְטַל עוֹנָה אֶלָּא מִדַּע' אֲשֶׁתּוֹ וְכַתֵּב הֶרְמַב"ם ז"ל אֲסוּר לְאָדָם לְמַנּוּעַ אֲשֶׁתּוֹ מִעוֹכָתָהּ וְאִם עָבַר וּמִנּוּעַ כְּדִי לְצַעֲרָה עָבַר עַל לֹא תַעֲשֵׂה שֶׁבַתֹּרָה שְׁנֵאמַר' שְׂאָרָה כְּסוּתָהּ וְעוֹנָתָה לֹא יִגְרַע נִרְאָה שְׂאָם לֹא לְצַעֲרָה אֶלָּא מִפְּנֵי עֲסָקִי לֹא עָבַר וּמִיָּנָה שֶׁשְׂאֵינִי מִגְרַע הָעוֹנָה אֵינִי מְקַיָּים מְצוֹה מִן הַתּוֹרָה שֶׁהָעוֹנָה הִיא לְקַיָּים מְצוֹת פְּרִיָּה וְרַבִּיָּה וְכִשְׁקִי' יָכוֹל לְמַנּוּעַ אֶפְיָלוּ הָעוֹנָה הַקְּצוּב' בְּרִשׁוֹת אֲשֶׁתּוֹ וְהָרִי הָעוֹנָה הִיא הַמְכַשִּׁירוֹ בְּמְצוֹה שֶׁל פְּרִיָּה וְרַבִּיָּה שֶׁהָרִי מְצוֹת שְׂאָר כְּסוּת וְעוֹנָה אֵינָה מְצוֹה נִמְנִי' אֶלָּא הִיא מְצוֹת לֹא תַעֲשֵׂה שֶׁלֹּא יִגְרַע' וּמְצוֹת פְּרִיָּה וְרַבִּיָּה הִיא הַנְּמַנִּית בְּכָלֵל מְצוֹת רַמ"ח וּמִפְּנֵי זֶה פּוֹרְצִי' בָּהּ בְּנֵי אָדָם לְלַכֵּת בְּדַרְכִּים וּבְכַסּוּרוֹת יוֹתֵר מִזְּמַן עוֹנָה שְׂרוֹב הַנְּשִׁים דֶּרֶךְ לְמַחֲוֹל מִשׁוּם רְנוּחַ בֵּיתָהּ וּלְרֹב הַפְּעֻמִּים מִשׁוּם צְנִיעוּת שׁוֹמֵקָת וְנֶאֱפִי' שֶׁלֹּא קִיָּים מְצוֹת פֶּר"ו דא"כ מְצוֹת עוֹנָה הִיא דְחִזְיָא לְפַעֲמֵי' וְאִין בָּהּ כֹּל כְּפֹד עֵיקָר לְשִׁתְּדָחָה הַשְּׁבוּעָה מִפְּנֵיָה כ"ש כְּשֶׁהַשְּׁבוּעָה הִיא לְדַבֵּר מְצוֹה כְּנִדּוֹן דִּינִן וּמָה שֶׁפֶתַב הֶר"ן ז"ל לֹא כֹּל הַיָּמִין לְעַקּוֹר בְּיָדִים שְׂאָר כְּסוּת וְעוֹנָה מִפְּנֵי יָשׁוּב אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הִיָּינוּ בְּמָה שֶׁשְׂאָלוּ מִמֶּנּוּ הִיָּה שֶׁנִּשְׁבָּע לְקַבּוּעַ דִּירָה שָׁם הֵן מַעֲט הֵן הִרְבָּה וְהִיָּה לָהּ עֲגוּן בְּשִׁלְשׁ אֵלֶּה אֲבָל בַּנ"ד שֶׁהוּא הוֹלֵךְ לְחַלּוֹץ אוֹ לִיָּבֵם וְלָשׁוּב לְבֵיתוֹ וְגַם כְּבָר קִיָּים מְצוֹת פְּרִיָּה וְרַבִּיָּה לְפִי טַעֲנוּתִי אִף כִּי יִיָּבֵם אוֹלֵי יָתָנָה וְיִשְׁתַּדֵּל שֶׁתִּבְאָ עִמּוֹ אוֹ בֵּין כְּפֹד וְכֹד תַּתְרַצָּה אֲשֶׁתּוֹ גַּם הִיא לְבֹא אֵלָיו לֹא הִיָּה מִיָּקַל הֶר"ן ז"ל בְּשְׁבוּעָה זֶה מְצוֹרֶף לְמָה שֶׁכְּתַבְתִּי כִּי שְׁבוּעָה זֶה דַּנ"ד הִיא לְתַבִּיעַ' אֲבִי הַיָּבֵם' מִצַּד בָּתּוֹ וְאֵינִי יָכוֹלִים לְהַתִּי' שֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ וְתִשׁוּב' הֶר"ן ז"ל לֹא הִיָּתָה כְּפֹד אֶלָּא הֵן מַעֲצָמִי רְצוֹ לִישָׁב' וְלִחְזוֹ' קִיֹּו הַשְּׁבוּעָה' כְּתַב עַל דַּעַת שְׁנֵי הָאֲנָשִׁי' אֵת כֹּל זֶה כְּתַבְתִּי עַל מָה שֶׁסָּמְכוּ רֹב הֶרְבֵּנִי' הַגָּאוֹן ה"ר אֶלְיעֶזֶר וְחַבְרִיֹּו כֹּל הֶרְבֵּנִים אֲבָל עַל מָה שֶׁפֶתַב א' מִהֶרְבֵּנִים שֶׁצָּרַף עַל עַנְיָן הָאֲשֶׁה עַנְיָן הָאוֹנְסִי' כְּבָר כְּתַבְתִּי כִּי אִין בְּטַעֲנוֹת בְּיַנְדִּיט שׁוּם אוֹנְסִי וְאֵינִי אֲנוֹס בְּכֹד בֵּינוֹן שֶׁמִּצַּד הַנֵּד' הִיָּה כּוֹפֶה אוֹתוֹ אֲבִי הַיָּבֵם' וְעַל זֶה נִתְרַצָּה לְהַתְחַיֵּיב בְּקוּמְפְרוּמִיסוֹ אִין כָּאֵן שׁוּם אוֹנְסִי וְחַיִּיב לְקַיָּים שְׁבוּעָתוֹ וְלָבֵא פָּה לְכַנּוֹס אוֹ לְפִטְוֹר וְאִין שׁוּם חֲכָם יָכוֹל לְהַתִּי' לוֹ כִּי ח"ו יִכְשַׁל בְּחַיִּיב הַנִּיָּדוּי וְלִדַּעַת קָצַת אִין הַתְּרָתוֹ הַתְּרָה גַּם דִּין זֶה שֶׁהִיָּבְמָה הוֹלְכָת אַחַר הַיָּבֵם אֵינִי כּוֹלֵל קְבוּעַ שֶׁהָרִי יֵשׁ צַד שֶׁיִּלְךְ הוּא אַחֲרֵיהָ כְּמוֹ שֶׁפֶתַב בַּנ"י בְּשֵׁם הַר"אָה עַל מִיָּמְרָא זֶה שֶׁל רַבִּי אֲמִי הַיָּבְמָה הוֹלְכָת אַחַר הַיָּבֵם לְהַתִּירָה אֲפִי' מִטְּבַרְנִי לְצַפּוֹרִי דְכַתִּי זְקַנִי עִירוֹ כו' דְדוֹקָא שֶׁמְקוּם דִּירְתוֹ בְּצַפּוֹרִי אֲבָל אִם הִלְךְ לְעִיר אַחֲרָת אִין הַיָּבְמָה הוֹלְכָת אַחֲרָיו אֶלָּא כּוֹפִין אוֹתוֹ לְבֹא אַחֲרָי מִיָּקְרִי עִירוֹ אֶלָּא מְקוֹ

דירתו ובירוש'למי נמי משמע הכי וכדכתיב ב' החולץ ונה היבם כפי הנשמע היתה דירתו בקאפשאנש והלה לדור באביניון ומקומו' אחרים: ומ"מ בין כה ובין כה אין ראוי לרבנים נר"ו לחזק את ידו שלא יבא ואם יש איזו דברא דממונא ופייסו את אבי היבמה שיתנו לו פה הוצאת הדרך ויבא פי אין לו שום נזק או הפסד בביאה ושלוחי מצוה אינם נזוקין ואם יקשה לבו עוד לבקש תואנות נחוש יותר לעיגון היבמה פי עיגונה רב מעיגון אשתו פי יש לה יותר מארבעה שנים שהיא ממתנת וגם אשתו נשואה כבר לו מפמה שנים ויש לה פת בסלה מה שאין פן ביבמה זו שעדיין אינה יודעת אם יבם או יחליץ ועל פן נשאל מחילה מן הרבנים על פי נהיה חייבים להכריזו בכל קהלותינו בארץ ישראל עד אשר ישוב ורפא לו נאם המבי"ט: שאלה קלב אחר פמה ימי' שלחו לי משם מפראנציי' פסקי הרבנים מהם מיימינים לזכות היבמה ומיעוטם משמאילים לחובתה גם שלחו קונדרס א' ארבעים דף יכול רוכב על טענות אבי היבמה שלמה דילא קושטא והיבם שמואל בינדיג ומה שגזרו ביניהם הברורים וטענותם על מה שחייבו אותו שישבע שילך לכנס או לפטור את יבמתו לזמן שקצבו עליו וגם על מה שפטרו ביניהם בפרעון הגדוניה ובהוצאות על פי המבוררים ה"ר שלמה די פירפיניאן וה"ר וידאל קארקאש כל זה בכתב עברי ובהעמקה מלשון נכרי לעברי ועכ"ז לא רצה שמואל בינדיג לקיים שישבע ללכת לזמן הקצוב מלבד מה שגשבע קודם ע"י ה"ר יוסף לאטש ולדעתו לקיים מה שיגזרו עליהם המבוררים והיה טוען טענות לפטור עצמו והיה מתנפח בריב לפני העפ"ם שאינן יודעים טוב השבועות והאיפרין ועשו לו התרא' ראשונה ושנייה ולא קבל עד שגזר אמר האדון שופט הארץ שחייב לברור שנים אנשים עברים ומכריע א' והפסק הדין עם המכריע שחייבוהו לישבע ותופס הפ"ד אחר ששמעו כל טענותיהם והלה לו לעירו לקנטפס ובבואו לאביניון טען היותו ת"ח ושישבע בגדר ת"ח והביא עדים להחזיק עצמו בת"ח והעידו נגדו והוסיף לבקש' האדון שיתקרי ת"ח וטען שלמה קושטא חמיו שישבע כמו ת"ח וגם בזה לא רצה לישבע אלא בסגנון שבועה שהיה נראה לו ובזה נמשך ימים רבים כל זה כתוב בי"א דפים מן המוחתמים בכל דף מדף שביעי והלא' גוסף כ"ר אביגדור לבית לאטש ומנחם דר ליושבונה יצחק ב"ר רפאל מונטאל' ובסוף דף י"א כתוב גזרה מן השופט של האדון החשמן סגן אביניון ועל זה הלה לקבול לאפיפו' ועדים על כל זה ובדף י"ב טופס ההתרא' שעשה שלמה דילא קושטא לשמואל בינדיג על ב' התראות קודמות וג' בתי דינים ולא שמע עליהם ואנשי המעמד חזרו ושמעו טענותיו על שלא היה רוצ' לישבע סגנון השבועה הנהוגה אצלם ועבר על ההתראות ועל הפסקים החתומים על זה הג' הנז' למעלה חתומים בסוף כל דף ועל התראת זה בפרט מקיימים חתימת פמה שמות אנשים שהם חתומים זה תחת זה וד' חתומי' זה תחת זה וד' חתומי' זה תחת זה הם עשר' והג' החתומי' בכל דף על פי כל מה שכת' שלמה די לא קושטא אמת ויציב: ובדף י"ג כתוב טענות שלמה דולה קושטא על פי אינו רוצה שמואל בינדיג לקיים השבועה שגשבע לישבע וטענות שמואל שרוצה לישבע כפי הגדר של השבועות של הנוצרים היותר קלה מהן והראו לו טופס השבועה אשר גזרו כל הברורים ולא אבה לראותה ועל כל זה העידו שלמה די קרקשונה ומשה בר' עובדיא ויוסף בר חלפתא פנפלונא עוד בדף י"ד התראת אחרת בעדים שיתחזר לברור ברורים לשמוע טענותיו על שאינו רוצה לישבע ואמר כי שלא פדין הביאו לפני

הערפאות ושלמה דילא קושקא אָמר כי בפני דייני ישראל אשר יבררו יבאר שלא הביאו בפני הערפאות כי אם בטענות מספיקות ושפטו למי שגָרם נזק לחבירו ישלם ושהוא מוכן לשלם ההוצאות על פי הדיינים שיבררו וחתמו העדים על ההתראה אחר שקראה שמואל: אחר כך בדרך ט"ו פתוב מה שהערים שמואל בנדיג לחפש ג' הדיוטות להתיר לו השבועה שנשבע לישבע ופתה אותם שיתירו לו בלתי ידיעת פרטות השבועה וסבתה ובלתי שום חקירה יצא מפיהם מותר לה שרוי לה מותר לה ואמרו לו אף בזאת בתנאי שספיו בדרך זה חכמי פימונטי וכששמע שלמה דילא קושטא עננו זה ידע כי לא יבואו העדים לפני אנשי המעמד והוליקם והשביעם לפני רבים שיאמרו אנפן ההתרה והועתקה בלשון קדש ע"י החכ"ה"ר חזקיה אביגדור וצעק מרה על המתירים והעידו אנשים כי נתן שמואל בנדיג תיקף אחר ההתרה מעות לבונוגוש'א' מן המתירין והוא התנצל שלא לקח אלא מיד ונדאל קרשק"ש שהיה בחבר' גם משה רוגייט המתיר השני הוא רע לשמים ולבריות שעבר על חרם גמור וקול אלה ושראוי להלקותם ולנדותם על אשר נזמו להתיר מה שלא ידעו טוב השבועה ואיכותה ושהם גרמו הניזק כי זה בנדיג מתחזק בהתרה אעפ"י שאין בה ממש כל זה בדרך י"ו ובדרך י"ז וי"ח פתוב שהאדון עשה חקירה מן יאקב קרשט אשר הוא א' מן השלשה המתירים שהיה בחור בן י"ח שנה ושאלו ממנו מה היתה ידיעתו ואמר שלא היה יודע כי אם קריאת פסוק והלעז שלו ושלא היה יודע הפרש מי שנשבע מעצמו או מי שנשבע על דעת חבירו ושלא היה יודע דברים הצריכי להתרה אלא שהיה צריף ג' בני אדם להתיר ושהיו אומרי' לנית' מותר לה שרוי לה מחול לה ושע"י ההפצור והפיתוי שנעשה לו מבנדיג אמרו לו מותר לה וכו' אף בשני תנאים שלא היה נגד התורה וגם שחכמי פימונטי אם לא יספיו שתהא כאלו לא נעשתה ושעל אלו התנאי התירו גם כן אלמן ומשה הנז' ושאלו אם היה קרוב או אהוב לשמואל בנדיג ולשלמה ואמר שהוא אהוב לשניהם אבל אין לו עסק עמהם ושהוא דבק לשמואל להיותו גיסו מאחיו ואחר ד' ימים חזרו וחקרו את יעקב הנזכר ואמר שאין לו תוספת וגירעון על מה שהעיד קודם ולא אמרו לו סבת שבועתו אלא שאם היה הולך בדרך המזרח היתה השחת עצמו ובניו.

ואחר כך בדרך י"ח חקירת משה רוגייט בחור בן עשרים שנה לפני האדון ושאלו על ידיעתו ואמר שהיה יודע מקרא ולעז ומלמד התינוקות ושאלו אם היה יודע גנדל פח השבועה הנעשית על דעת חבירו והשיב שלא היה יודע כלל אלא שהיו יכולים להתיר ג' בלתי יודעי' כמו יודעי' ושהיה יודע שהי' ריב ביניהם על הזווג אבל לא ידע עיקר הענין ושאלו לו אם יודע שיכולים לעשות התרה בלי ידיעת הפת האחרת וטרם ידיעה היכן הדין נוטה וטרם גזר דין ואמר שאינו יודע כלל שלא למד כל כך אמרו לו א"כ למה התרת ואמר התרתי על תנאי שחכמי פימונטי יספיו ושימצאו ושהיה ראוייה והגונה ושאלו אם קבל איזה מעות ואמר שהוא לא קבל אבל שמואל נתן לאלאמן ונעלם ממנו על מה ושלא ידעו סבת השבועה אלא שאמר שהיה השחת' ביתו ובניו הליכתו למזרח עוד בדרך י"ט חקיר' בונגו אלאמן בן נ' שנה שאלו ממנו אם יודע איכות השבועה שנשבע אדם על דעת חבירו והשיב שלא קרא כ"כ ושהיה רואה שיחיד מןמחה יתיר השבועה או ג' עברים אחרים אעפ"י שאינם יודעים וכן השיב מה שהשיבו האחרים על שאר השאלות וגם אחר ד' ימים חזרו ושאלו ממנו ואמר שאין להוסיף ולא לגרוע על מה

שְׁאָמַר וְחַתָּם עַל עֶסֶק עֲדוּיוֹת אֱלוֹהֵי ה"ר חֲזַקְיָהּ וּשְׂאֵחַ כ"כ הַשְּׁבִיעִי עַתָּה אֶת הַג' מִתִּירֵי אִם הָעִידוּ עַל נִכּוֹן מַה שֶׁהָעִידוּ וְעָנוּ מִפֶּה הַשְּׁבוּעָה שֶׁפָּה הָיָה הָעֵנָן וְשֵׁלֵא הָיוּ יוֹדְעִים דְּבַר אַחַר וְחַתוּמִּים עַל זֶה מְנַחֵם דֵּי לִישְׁבוּנָא וַיִּשְׂרָאֵל וְדוֹד קַרְקָשׁוּנָא וְקִיּוּם עַל חַתִּימ' ה"ר חֲזַקְיָהּ וְעַל חַתִּימַת הַג' ג' אַחֲרֵים יַעֲקֹב ב"ר יַעֲקֹב וַיְדָאֵל וּמִשָּׁה ב"ר מֵאִיר דִּילָא פּוֹנְטִי וַיֹּסֶף ב"ר חֲלָפְתָא וְדָף כ' כ"א כ"ב הֵן חֲלָק.

וּבְדָף כ"ג עַד דָּף כ"ו פְּסָקֵי הַרְבָּנִים הָרַב מֵהַר"ר דָּוִד בַּכַּמ"ר אֱלִיעֶזֶר וּפְסָק מֵהַר"ר מִשְׁוֹלֵם וּפְסָק ה"ר אֱלִיָּהּ חֲלָפֵן שֶׁלְשֵׁתָם מְגִזְמִים עַל בִּינְדִיג בְּאַרְיָה וּקְלָלוֹת אִם לֹא יִלְךְ וַיִּקְיִים שְׁלֵשָׁה אוֹ ו' שְׁבוּעוֹת וּבְדָף כ"ז וְכ"ח פְּסָק רַבְנֵי פִירָאֵר ה"ה הַהַר"ר רַפָּאֵל וּמֵהַר"ר מִשָּׁה וּמֵהַר"ר יַצְחָק וְשֵׁלְשֵׁת מְזוּרִים וּמִחֲמִירֵי עַל מַה שֶׁעָבַר עַל הַשְּׁבוּעָה וְשֵׁאִין בְּהַתְּרָה שׁוּם מִמֵּשׁוּ וּגְזֵרַת חֲרָם עַל כָּל הָעֵינְיוֹת שֵׁלֵא יִתִּירוּ לוֹ וּבְדָף כ"ט טֶנְפֶס הַנְּחָה שְׁלֵמָה דִּילָא קוּשְׁטָא עַל אֲמִיתוֹת הָעֵנְיָנִים כְּמוֹ שֶׁעָבְרוּ בִּינְיָהֶם שֵׁלֵא רָצָה בִּינְדִיט לְבָרוּר וְטֶנְפֶס ב' כְּתִבִים שֶׁשֶׁלַח בְּרוּרֵי ק"ק אַבְיָנְיוֹן לְקַטְפְּרָאוּ לְבָרוּן מִשָּׁה דֵּי מֵאַרְגָּאָרָה לְדַבֵּר לְבִינְדִיג שִׁיבְרָר וְלֹא רָצָה לְהַשִּׁיב לָהֶם וּמַה שֶׁהָיָה מְשִׁיב בְּנְדִיג עַל הַנְּחָה הַנּוֹז' וְעַל זֶה ק"ק אַבְיָנְיוֹן בִּיָּרוּ ג' לְעֵינֵי בְּטַעֲנוֹת שְׁלֵמָה דִּילָא קוּשְׁטָא אִם הִסְבִּירוּ לְרַבָּנִים אֲמִיתַת הָעֵנְיָנִים וְלְהַבִּיאֵם לְפָנֵי כָּל יוֹדְעֵי דָת וְדִין וְחַתוּמִּים ז' אֲנָשִׁים מִק"ק אַבְיָנְיוֹן וְדָף ל' חֲלָק וּבְדָף לֹא וְלֵב כְּתִב שְׁמוּאֵל בְּנְדִיג מִתְרַעַם עַל שְׁלֵמָה קוּשְׁטָא וְהַקְדִּים לְלֶכֶת לְרַבָּנִים וְהוּא מְעַנְּכָב עַל יְדוֹ מֵהָאֲדוֹן שֵׁלֵא לְצִאת מִן הַמְּחֹז וְשֵׁלֵמָה הַשִּׁיב שְׁנִתְרַצ' לְהַתִּיר הָעֲדוֹת וְשִׁיּוּכָל לְצִאת אִף בְּזֹאת כִּי תוֹף ח' יָמִים יָבֹא לְקוֹנֵי אֲשֶׁר בְּמַדִּינַת פִּימוֹנְטִי וַיִּתִּיחֲדוּ לְפָנֵי הַחֲכָמִים וּבַתְּנָאֵי שִׁימְנוּ עָרֵב לְחֹזֵר לְאִיתְנוּ תוֹף ג' חֲדָשִׁי אַחַר הַתְּרָתוֹ בְּקִנְס ת"ק וְחַתוּמִּים שְׁנַיִם מִמִּשְׁרֵתֵי קֹהֵל קוֹנֵי עַל תְּשׁוּבַת שְׁלֵמוֹן וְגַם עַל כִּי שֶׁלַח תּוֹפֶס הַתְּשׁוּבָה עַל יְדֵי גוֹי נֶאֱמַן וּבְדָף לֵב וְל"ג וְל"ד פְּסָק מִן הַג' רַבָּנִים הָרֵאשׁוֹנִים שֶׁנִּיטְפְּלוּ בְּרִיב זֶה כְּתִבוּ מֵהַר"ר רַפָּאֵל טְרוּיִשׁ עַל כִּי הִתְרָה לֹא הִיָּתָה בָּהּ מִמִּשׁוֹת וְכֵן חֲכָמֵי פִימוֹנְטִי שֶׁהִתְרָה הִיא כְּאֵלוֹ לֹא נִהְיָתָה וְעַל תְּנָאֵי זֶה עֲשָׂאוּהָ וְהוּא עַל תְּנָאֵי זֶה קִבְּלָה שֶׁתִּהְיֶה בְּהַסְפָּמ' חֲכָמֵי פִימוֹנְטִי וְהָרִי הֵם אוֹמְרִים שֶׁהָרִי הִיא כְּאֵלוֹ לֹא נַעֲשֶׂתָה נִמְצָא שֶׁהוּא קָשׁוּר עֲדִין בְּשֵׁלְשֵׁלְאוֹת שֶׁל הַשְּׁבוּעוֹת וְעַל זֶה הִלֵּךְ לְרַב ה"ר אֱלִיעֶזֶר אֲשֶׁר נָתַן לוֹ מְקוֹם לְהַתְּגַדֵּר בּוֹ עַל כִּי זְמַן הַקְּנוּמְפְרוּמִיסוֹ חֲלָף הִלֵּךְ לוֹ וְשֶׁעֲשָׂה הַשְּׁבוּעוֹת בְּאֹנָס וְעַל זֶה כְּתִבוּ נֶגֶד הָרַב הַנּוֹז' בְּעֵנָן הַהַתְּרָה שֶׁהִיא כְּאֵלוֹ לֹא נַעֲשֶׂתָה וְחֹזְרוּ וּגְזָרוּ עַל בִּינְדִיג שִׁיִּקְיִים הַשְּׁבוּעוֹת שֶׁקִּבֵּל וְהַחֲרִימוּ אוֹתוֹ עַד שִׁיִּקְיִים: וְדָף ל"ו חֲלָק וּבְדָף ל"ז וְל"ח פְּסָק דִּין מִחֲכָמֵי פִירָאָרָה בְּקִיּוּם הַשְּׁבוּעוֹת עַל בִּינְדִיג וְתַמְהִים עַל הַחֲכָמִים שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים כִּי לֹא חָלוּ הַשְּׁבוּעוֹת עַל בִּינְדִיג.

וְדָף עַל חֲלָק וְדָף הַמ' כְּתִב הַג' רַבָּנִים הָרֵאשׁוֹנִים לְקַפְטְרוֹ וְאַבְיָנְיוֹן וְכָל קְהֵלוֹת הַקְּדָשׁ כְּתִיב' כ"ד חֲשׁוֹן הַשֵּׁל"ז אִם בִּי"ג פְּסָלִיו יַעֲמֹד בְּמַרְדּוֹ שְׁמוּאֵל בְּנְדִיג יַחֲזִיקוּהוּ לְמַגְנֵדָה וּמְנַחֵם כְּכָל אֱלוֹת הַבְּרִית וְחַתוּמִּים אַבְרָהָם מְנַחֵם דָּוִד שֶׁלְשֵׁת הַרַבָּנִים אֲשֶׁר לָהֶם מִשְׁפֵּט הַבְּכוֹרָה בְּנְדוֹן זֶה וְכו' הָעוֹלָה מְכַל מִחַ שֶׁפְּתוּב לְמַעְלָה בְּכּוֹנֶנֶת הָעֵנָן שֶׁל הַמ' דָּפִים בְּקִיצוֹר נִרְאָה סְרַבְנוֹ וְקוֹשֵׁי עוֹנָרָף שְׁמוּאֵל בִּינְדִיג' אֲשֶׁר אֵינְנוּ שׁוֹמְעֵי בְּקוֹל מְבוֹרְרֵי וּפְסָקֵי דִינִים שֶׁל הַרַבָּנִים כְּמַה שֶׁחִיָּבוּ אוֹתוֹ שִׁיִּקְיִים שְׁבוּעָתוֹ לְלֶכֶת אֶל יְבִימָתוֹ לִיבָם אוֹ לְחַלּוֹץ וְלִישָׁבַע פְּעַם ג' עַל זֶה כִּי לֹא הָיָה צְרִיף שִׁיִּחִיבוּהוּ לִישָׁבַע עֲתָה עַל שֶׁהָרִי מוֹשָׁבַע וְעוֹמֵד הוּא לְקִיָּ' כָּל מַה שֶׁיִּגְזְרוּ עָלָיו וְגִזְרוּ עָלָיו שִׁיִּלְךְ אֶלָּא מִפְּנֵי שְׁרוּאֵי סְרַבְנוֹתוֹ וְהָיָתוֹ מִיִּקַּל בְּשִׁבוֹתוֹ הָרֵאשׁוֹנוֹת בְּטַעֲנוֹת שֵׁאִין בָּהֶם מִמֵּשׁ וְהָיָתוֹ סוּמָה עַל הַתְּרַת הַהֲדִיוּטוֹת

אֲשֶׁר אֵינָם יוֹדְעִים בֵּין יָמֵין קִיּוּם הַשְּׁבוּעָה אוֹ שְׁמַאֲל בְּיִטּוּלָהּ בְּהַתְּרַת שׁוּם דְּבָר שְׁאִין בּוֹ מִמְשׁוֹת אֲפִילוֹ לְהַתִּיר כְּחוּט הַשְּׁעָרָה וְלֹא הָיוּ צְרִיכִים לְהַפְצִיר עִמּוֹ עַד שִׁישְׁבַע כִּי לִפִּי דָרְכּוֹ וּמִנְהַגּוֹ יוֹצֵיא לַעַז ג"כ עַל שְׁבוּעָה זוֹ שִׁישְׁבַע שִׁיאֵמַר שְׁבֹאֲנֹס הַשְּׁבִיעִיעוּהוּ מֵה שְׁאִינוֹ כֵּן כִּי מִדַּעְתּוֹ נִשְׁבַּע קוֹדֵם לְקַיָּים כֹּל מֵה שְׁגָזְרוּ עָלָיו וּבְכֻלָּל הַגְּזֵרָה הוּא שִׁישְׁבַע וְאַחַר שִׁהִתְרָה אֵינָה כְּלוּם לְדַעַת כֹּל הַרְבָּנִים אִפִּי הַחֲכָמִים שְׁמוֹזְפִים אוֹתוֹ מִפְּנֵי טַעֲנַת עֵיגוּן אֲשֶׁתּוֹ הוּא שְׁאוּמְרִי שְׁאֵינָה צְרִיכָה הַתְּרָה שְׁאֵם הִיָּה צְרִיף הַתְּרָה מוֹדִים שְׁאוּמָה הַתְּרָה אֵינָה כְּלוּם וְאִין לוֹ שׁוּם סָמָף עִתָּה מִשׁוּם רַבֵּן לְסַמּוֹף עַל הַהַתְּרָה וְהָרִי הוּא חֲזִיב מִפְּחַ הַשְּׁבוּעָה לְלֶכֶת לְפִטְוֹר אוֹ לְכַנּוֹס בֵּין בְּדִינֵי יִשְׂרָאֵל בֵּין בְּדִינֵי הָאֻמוֹת אֲשֶׁר בְּחַר הוּא בְּהֵם וּלְעַנְוֵי הַפְּסָקִי דִינִים שֶׁל הַרְבָּנִים הַמְּזַפְרִי אֵת שְׁלִמּוֹן דִּילָא קוּשְׁטָא מְצַאֲתִי שְׁנֵי פְּסָקִי דִינִים מִן הַרְבָּנִי ג' שֶׁל פְּיִמוּנְטִי וּשְׁנֵים מִן הַרְבָּנִי שֶׁל פִּירָאֵר' כּוֹלֵם חֲמִשָּׁה וְהַרְבָּנִים שֶׁל מְנוּטוּבָה הַמְּבַקְשִׁים זְכוּת לְבִינְדִיט עַל עֵיגוּן אֲשֶׁתּוֹ הֵם ג' נִקְב' תְּסוּבָב גְּבָרִי רַבְרָבִי גַם הָרַב רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְקַרִּימוּנָא בְּסִבְרַתוֹ לְזֹאת תִּקְרָא אֲשֶׁה כִּי לֹאִישׁ לּוֹקָחָה זֹאת הֵם ד' וְהַמְּזַפִּים הֵם רֹב מְנֵן וְעַל רֹב בְּנֵן בְּחֻמְרָה מִי בְּשַׁחַק יַעֲרוֹף כִּי אֲנִי יוֹדַע שְׁאִינִי כֹהֵן וְלֹא אַעֲרוֹף אֵת הַנְּרוֹת הַנְּרוֹת הַמְּעַרְכָּה וְגַם כִּי כְּתוּב בְּסוֹף פְּסָק אֶחָד מִשְׁנֵי חֲכָמֵי פִּירָאֵרָה כִּי חֹזֵר בּוֹ הַגְּדוֹל שְׁבִשְׁנֵים וְהַשְּׁנֵי לוֹ נִמְשָׁף אַחֲרָיו לֹא הִיָּתָה הַחֲזָרָה אֲלֵא עַל שְׁגָזְרוּ כּוֹלֵם עַל שְׁמוּאֵל בִּינְדִיג וְעַל כֹּל מִי שִׁיתִיר לוֹ שְׁבוּעָתוֹ בְּלִי רְשׁוּת שְׁלִמּוֹן דִּילָא קוּשְׁטָא מְזָה הוּא שְׁחֲזָרוּ בְּהֵם הַשְּׁנֵים לֹא מְקִיּוּם הַשְּׁבוּעָה כִּי הֵם הַחֲמִירוּ הַרְבֵּה עַל בִּינְדִיג שְׁהִיָּה חֲזִיב לְלֶכֶת מִפְּחַ שְׁבוּעָתוֹ וְגַם אַחֲרֵי זֶה כְּתוּב הָא' מֵהֶם פְּסָק דִּין לְחֲזִיב אֵת בִּינְדִיג וְכַתּוּב כִּי אַחֲרֵי רְאוּתוֹ כִּי חֲזָרוּ וְנִתְקַיְּמוּ אַגְרוֹת לְזְכוּת רֵאשׁוֹנוֹת שֶׁהוּא חוֹזֵר וּמְקַיְּמֵם וּמוֹסִיף עֲלֵיהֶם גְּזֵרוֹת רַבְּנֵי פִימוּנְטִי: וְעַתָּה אֲנִי בָּא לְחֲזוֹר וְלְהַתְּנַחֵם עִם הַחֲכָמִים הַמְּקִילִי בְּשְׁבוּעַת בִּינְדִיג עַל דְּבַר אֲשֶׁתּוֹ מְלַכְד מֵה שְׁכַתְּבִי בְּפִסָּק הָרֵאשׁוֹן אֲשֶׁר הוּא מוֹעֲתֵק לְמַעְלָה עַל מֵה שֶׁהִבִּיא רֵאזִיָּה הָרַב ר' אֱלִיעֶזֶר מְקַרִּימוּנָה מִתְּשׁוּבַת הָר"ן ז"ל כְּתַבְתִּי שְׁאִין הַגְּדוֹן דִּידוֹן דּוֹמָה לְמֵה שְׁכַתְּבִי הָר"ן ז"ל וְשִׁשְׁמוּאֵל בִּינְדִיג חֲזִיב לְקַיְּיִם שְׁבוּעָתוֹ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְלֶכֶת לְמָקוֹם יְבִימָתוֹ לִיבֵם אוֹ לְחַלּוֹץ: וְעוֹד רֵאִיתִי בְּטַעֲנוֹת בּוֹנְדִיג הַנּוֹזֵף אֲשֶׁר הִתְחִיל לְטַעוֹן בְּתַחֲלַת הַמ' דַּפִּים שְׁגַמְרָנוּ יַחַד לְעֲשׂוֹת שְׁטֵר בִּירוּרִין וְנִשְׁבַּעְתִּי בְּשְׁבוּעַת הַתּוֹרָה בְּנִקִּיטַת חֲפִץ בְּבִיטּוּל כֹּל מוֹדְעוֹת וְכו' לְקַיְּיִם כֹּל מֵה שִׁגְזְרוּ הַבְּרוּרִין וְלְלֶכֶת לְטְרִיפּוּל אוֹ לְצַפַּת תּוֹב"ב תּוֹף הַזְּמַן שִׁיגְזְרוּ הֵם וְגִזְרוּ שְׁאֲחֲזוֹר וְאֲשְׁבַע לְדַעַת שְׁלִמּוֹן דִּי פִירְפִּינִיאן כִּי הִיָּה יָרָא אָבִי הֵיבְמָה פֶּן יִתְפַּתָּה יוֹסֵף לֹאִטֵּשׁ אֲשֶׁר עַל דַּעְתּוֹ נִשְׁבַּעְתִּי הַשְּׁבוּעָה הָרֵאשׁוֹנָה לְהַתִּירָנָה לִי וְכֵן נִשְׁבַּעְתִּי וְגִזְרוּ כִּי תּוֹף ג' שְׁנֵים שִׁישְׁלָמוּ בְּחֻדָּשׁ גִּיסוֹן מִשְׁנַת הַשְּׁל"ז שְׁאֵלָף לְטְרִיפּוּל אוֹ לְצַפַּת כְּנֹזֵף וְשַׁעֲכָשְׁוֹ שְׁקָרֵב הַזְּמַן גִּיחַם וְנִתְחַרַּט עַל הַשְּׁבוּעוֹת כִּי רֵאזִיָּה פְּנִי הַמְּלַחֲמָה מוֹעֲדַת וְיָרָא עַל נְכִסָּיו וְכו' וְהִתְחַרְוֹן הַכְּבִיד עֵיגוּנָא דְאֵתְתָא אֲשֶׁתּוֹ הַצּוֹעֲקַת מְרָה וּבּוֹכָה כּו' וְהִתְחַרְוֹן בְּעֵיגוּן אֲשֶׁתּוֹ וְשִׁיתְּנוּ לוֹ הַחֲכָמִי רְשׁוּת לְעֲשׂוֹת הַתְּרָה לְשְׁבוּעוֹתָיו הָרִי כִּי מִתְחַלָּה נִשְׁבַּע עַל הַקְּדָמָה שְׁיִלָּף לְטְרִיפּוּל אוֹ לְצַפַּת תּוֹב"ב וְלֹא גְבָרָרוּ הַבְּרוּרִי כִּי אִם לְקַצּוֹב זְמַן הַלִּיכָתוֹ וּבְכַשְׁרָה זוֹ כְּתוּב שְׁאָרְכוּ לוֹ יָמִים כְּמִשְׁלַשׁ חֲדָשִׁים עַד שְׁנַגְמָרוּ וּמִסְתַּמָּא אֲשֶׁתּוֹ יָדְעָה כִּי הוּא נִשְׁבַּע לְלֶכֶת וְשִׁהִשְׁבִיעִיעוּהוּ אַח"כ פַּעַם שְׁנִיָּיָה וְלֹא הוֹדִיעַ לְבְרוּרִים כִּי אֲשֶׁתּוֹ הִיָּתָה מְעַכָּב' עָלָיו הַלִּיכָתוֹ כִּי גַם שְׁהִיָּה לוֹ זְמַן אַרְוֹף ג' שְׁנֵים אִם הִיא לֹא הִיָּתָה מְרוֹצִי' שְׁיִלָּף לְזְמַן הַנּוֹזֵף הִיָּה לָהּ לְהַתְּרַעַם עַל בְּעֻלָּה לְשַׁלּוֹחַ לְגַבְרָרִים גִּילּוּי מְלִתָּא לְהוֹדִיעַ לָהֶם כִּי הִיא לֹא הִיָּתָה רוֹצֵה שִׁיעֲגַן אוֹתָהּ בְּעֻלָּה וְגַם הוּא לֹא טַעַן בְּעֻדָה

תוך הזמן פי לא היתה אשתו רוצה בהליכתו פי הוא פתב פי פשקרב זמן ההליכה ניחם ונתחרט על השבועות פי ראה פני המלחמה מועדת והאחרון הכביד עיגונא דאתתא הצועקת וכו' שגראא פי עתה נולד לו ידיעת צעקת אשתו ושמקודם היתה מרנצית אחר שידעה והיה הדבר מפונרסם בין דיגי ישראל ודיגי גוים וכיון שמקודם ידעה שבעלה נשבע ללכת ולא ערערה עליו גם בעלה לא הודיע לנבררים פי אשתו היתה מערער עליו נראה שהיתה מרנצית בהליכת בעלה שנשבע על פה וגם פי אשה אחת שנתנה רשות לבעלה יכולה להנחם זאת שידעה שבעלה היה נשבע ללכת ושהיו משביעים אותו על הזמן שילך אינה יכולה עתה לחזור בה ולעכבו כיון שידעה שהיו משביעים אותו ולא ערער דומה לאשה שנתנה רשות לבעלה שילך לסחור למדינא היס והכין עצמו וסחורתו ללכת דפשיטא שאינה יכולה למאן ולעכבו וכל שכן בנ"ד שנשבע על הקדמת ידיעת אשתו ולא היתה מוחה בו שאינה יכולה לעכבו שיעשה התרה לשבועתו אעפ"י שהיה לו התרה ואין צריך לומר פשאין התרה לשבועתו פי אם מדעת המשביעים אותו פי כן הוא הדין וכמו שכתבו הרבנים יצ"ו ובלאו הכי חייב לקיים שבועתו ולפייס אשתו שמתרצ' פי כפי מה שגראא מטענותיו הוא המשסה באשתו שתערער פי היא צנועה ולא נראי לפני דיגים או לפני מבנררים לצעוק עליו אלא הוא הצועק פי כמו שנכתבו כל טענותיהם ופסקיהם במ' עלים בדברים שאינם צריכים גם היה ראוי לכתוב אם היא הלכה לבית דין או לנבררים או שלוחה לצעוק ולתת טענו' על שלא הית' רוצה להניח בעלה שמתלך פי אם היא היתה צועקת מרה כמו שצועק הוא והוא היה רוצה לקיי' שבועתו כמו שהוא הדין הוא היה מפייס אותה ברצי כסף לפי ערכו פי היא חייב להשתדל ולטרוח בלב שלם ולבקש צדדים וסבות לקיים שבועותיו וכמו שכתב הריב"ש ז"ל בתשובה שהביאו חכמי פירארה שכתב בסוף דבריו על מי שנשבע להזמין בתו לגישואין לזמן ידוע שחייב להשתדל ולעשות כל טצדקי דאפשר ולפייס את בתו להנשא לזה לקיים שבועתו וכו' וכן בנ"ד חייב הוא להשתדל ולפייס אשתו ולא להיות הוא טוען בעדה ומשתדל לעבור על השבועה והדבר נראה בעין פי הוא המסרב פי אם הוא היה רוצה לקיים שבועתו והיא היתה הצועקת אם לא היה יכול לפייסה היה יכול להבטיחה שלא יבם יבמתו אלא יחלוץ לה ובזה אולי היתה מתפייסת פי אין אשה מתקאנת אלא בירך חברתה או היה מגזם עליה שאם לא ילך הוא שם שתבא יבמתו פה ויכנס אותה ויהיה לה צרה בצדה.

גם היה יכול לומר לה שרוצה לעלות לארץ ישראל ואם לא תרצה מפסדת התוספת ובזה מתרצ' וגם הוא חכם לפי דעתו והיה יכול לחפש אחר טענות הרבה לרצות אשתו ואם היה הוא רוצה לקיים שבועתו במעט מן הטענות והעקיפין שהוא כותב לבטל השבועות היה יכול לקיימם לפייס אשתו במה שזנ' או בדברים שבינו לבינה מה שאינו ידוע לנו.

הכלל פי ידוע מפל רמזי טענות בינדיג פי תואנות הוא מבקש להפטר מן השבועה והוא הוא המסרב וגם פי אשתו היא המסרב יכול הוא להשתיקה כמו שזנ' לעיל וגם שלא מתפייס עתה כבר גתרצית מקודם שידעה שהיה נשבע ושהיו משביעי' אותו ללכת ולא נזכר עליה שום ערעו' בכל המ' עלים ואחר שנשבע אינה יכולה עתה לחזור בה ולהיות' מסרבת על הליכת בעלה וחיוב הוא לקיי' שבועותיו אפי' שלא ישבע פעם שלישית כמו שצוו אלו הברורים והוא חייב הקנס שהטילו עליו במעות ונלכד בתרמות ונדידיים של

הַרְבֵּנִים יצ"ו גם הָרַב הַפְּרוּבִינְסָאָל וְחַבְרֵינְיוֹ הַחֲכָמִי פָּתְחוּ בְּחִבּוּת שֶׁל יָנִין לְהַחְמִיר בְּדִין הַשְּׁבוּעָה עַל בִּינְדִיג וְסִימּוֹ בְּכַד שֶׁל מִים לְהַקֵּל עָלָיו וְכַתְּבוּ שְׁהִיְתָה שְׁבוּעָתוֹ שְׁבוּעָה שְׁנוֹא מֵעֵיקְרָא כְּבִשְׁוֹלְחֵן עֲרוּף בְּיֹרֶה דְּעָה סִימֵן רל"ט וְלֹא הָיוּ צָרִיכִים לְהֵבִיא אֶלְא מִיֹּרֶה דְּעָה כִּי הַשְּׁוֹלְחֵן עֲרוּף מִיֹּרֶה דְּעָה נֶעְרַף וְאִם הָיוּ מְעִינִים בִּי"ד וּבב"י לֹא הָיוּ מְבִיאִים רְאִיָּה מִשְׁלַחַן עֲרוּף שְׁפָלָאוּ דְּבָרֵיהֶם אִין הַשְּׁבוּעָה חֵלָה נִגְדוּ וְהִיְתָה שְׁבוּעָת שְׁנוֹא מֵעֵיקְרָא כִּי אֲדַרְבָּא בְּיֹרֶה דְּעָה פְּתוּב וְהַנְּשַׁבַּע עַל דְּבַר מְצָנָה דְּרַבְּנֵן כְּגוֹן שְׁלֹא לְהַדְּלִיק נֵר שֶׁל חֲנוּפָה כּו' פְּתַב א"א ו"ל שְׁהַשְּׁבוּעָה חֵל בּוּ וְכַתְּבַב ב"י בְּתַשׁוּבָה כָּלֵל י"א וְלִמַּד כֵּן מִדְּאֲמַרְיֵנָן מִיָּין וְשָׂכַר יָזִיר כּו' וּפְלִי רַבִּינוּ תָּם וְכִי מְוַשְׁבַּע הִיא וְכו' מְהֵא תְּפִשׁוּט דְּשְׁבוּעָה חֵל עַל כָּל מְצָנָה דְּרַבְּנֵן וְאָסוּר לַעֲשׂוֹתָהּ וְכֵן גַּבִּי עֲבִירָה דְּרַבְּנֵן עכ"ל הָרִי בְּפִי כִּי גַם בְּנִשְׁבַּע לַעֲבֹר בְּמִצְוֹת דְּרַבְּנֵן חֵלָה הַשְּׁבוּעָה וְהֵם פְּתַבוּ וְהִיְתָה שְׁבוּעָתוֹ שְׁבוּעָת שְׁנוֹא כְּבש"ע וְאֶפְּלוּ בִש"ע לֹא הִזְכִּיר שְׁנוֹא מַה שְׁהִזְכִּירוּ הֵם וְאִם הָיוּ רוֹאִים י"ד אוּ ב"י לֹא הָיוּ פּוֹתְבִים זֶה אֶלְא בְּהַפָּךְ כִּי בַעַל ב"י עֲצָמוּ כְּתַב בְּהַפָּךְ מִדְּבָרֵי ר"ת וְגַם שְׁהֵבִי סְמוּךְ לוֹ שְׁגַם הַרְשָׁפִי"א כְּתַב בְּתַשׁוּבָה שְׁמִי שְׁנִשְׁבַּע לְאֶכּוֹל גְּבִינָה שֶׁל גּוֹיִם צָרִיף שְׁאֵלָה לְחֻכְם וְשִׁהִיא בְּתַשׁוּבַת הַרְמַב"ן ו"ל וְמַה שְׁכַתְּבַב בִּש"ע אֶבֶל בְּנִשְׁבַּע לַעֲבֹר עַל מְצָנָת לֹא תַעֲשֶׂה אִפְּלִי הִיא דְּרַבְּנֵן לֹא חֵלָה עָלָיו שְׁבוּעָה הוּא טְעוֹת שְׁהוּא הַפָּךְ מִמָּה שְׁכַתְּבוּב ב"י אוּ הִיא כְּפִשְׁגָּה הַיּוֹצֵאת מִלְּפָנֵי הַשְּׁלִיט וְאִם הָיוּ צָרִיכִים לְהֵבִיא רְאִיָּה עַל מִי שְׁנִשְׁבַּע שְׁלֹא לְשַׁמֵּשׂ עִם אִשְׁתּוֹ שְׁאִינוּ חֵל מִמְּקוֹמוֹ בְּאֶבֶן הָעֶזְרָה סִימֵן ע"ו הָיוּ מְבִיאִים שְׁכַתְּבַב אֶבֶל אִם אִמ' הִנָּאת תְּשַׁמִּישׁ עָלֶיךָ אוּ נִשְׁבַּע שְׁלֹא לְשַׁמֵּשׂ אִינוּ חֵל ע"כ אֶלְא שְׁזָהוּ בְּעוֹנָה דְּאוֹרֵייתָא לֹא יִגְרַע וְאִם הִיְתָה עוֹנָה זְמַנִּי עוֹנָה שְׁנִתְּנוּ חֲכָמִים אִם הִיָּה מִדְּרַבְּנֵן הִיָּה חֵל עָלֶיהָ שְׁבוּעָה כְּמוֹ שְׁכַתְּבוּ בִּי"ד שְׁחֵל שְׁבוּעָה עַל לֹא דְּרַבְּנֵן וְזֶה בִּינְדִיג אִפְּלִי שְׁהַעוֹנָה הִיא מִן הַתּוֹרָה שְׁלֹא יִגְרַע לֹא נִשְׁבַּע בְּפִי שְׁלֹא לְשַׁמֵּשׂ כְּמוֹ שְׁכַתְּבַב בִּא"ה ס' ע"ו שְׁאִינוּ חֵל אֶלְא נִשְׁבַּע לְלַכֵּת לְדַבֵּר מְצָנָה לִיבָם אוּ לְחַלּוֹץ וּמִמִּילָא אֶפְשָׁר שְׁיִבְטַל הָעוֹנָה וְאִם הִיא תַרְצָה לְלַכֵּת עִמוּ הָרִי שְׁבוּעָתוֹ קִיָּיִמַת וְאִינוּ מְבַטֵּל עוֹנָה זֹלַת מַה שְׁהוּא בְּהוֹלְכֵי דְּרָכִים וְאִם כֵּן אִינוּ בְּכֻלָּל מַה שְׁכַתְּבוּב בִּא"ה עַשָּׂאָם נִשְׁבַּע (שְׁלֹא) לְשַׁמֵּשׂ אִינוּ חֵל וְכ"ש הִיוּ הַשְּׁבוּעָה ע"ד אֲחֵרִים שְׁאִין לוֹ הַתְּרָה וְשִׁישׁ בְּיָדוֹ לְהַשְׁתַּדֵּל עִמָּה לְפִיִּיסָהּ וְגַם בְּדְרָכִים הַפְּתוּבִים לְמַעַל אֶלְא שְׁהוּא קִשָּׁה עוֹרָף וְאִינוּ רוֹצֵה לְקַיִּים הַשְּׁבוּעָה לְלַכֵּת אִפְּלִי אִשְׁתּוֹ הִיְתָה רוֹצֵה וְהוּא עֲבָרְיָן עַל כָּל הַשְּׁבוּעוֹת שְׁנִשְׁבַּע וְחִיָּיִבִים כָּל בְּנֵי הַמְּחֻזֹּת לְהַהוֹג בּוּ כְּמוֹ מְגוֹדָה וּמְוַחָרֵם עַד שְׁיָבֵא וּיְקַיִּים שְׁבוּעוֹתָיו וְרָאוּי לְחֲכָמִים הַמְּקַיְלִים שְׁלֹא לְתַת לוֹ מְקוֹם שְׁיִסְרַב אֶלְא שְׁיִכְתְּבוּ לוֹ גַּם כִּי דַעֲתִינוּ הִיָּה לְהַקֵּל לְעַנְן מַעֲשֵׂה עֲשֵׂה מַה שְׁגָזְרוּ עָלֶיךָ חֲכָמֵי עִירָךְ וְעִיר אַחֲרַת כִּי הֵם הַתְּחִילוּ לְדוֹנָף וְאַחֲרֵיהֶם תַּלְפֵּךְ כִּי אֲנַחְנוּ לֹא כְּתַבְנוּ אֶלְא לְהַלְכָה כְּפִי דַעֲתִינוּ אֶבֶל לְמַעֲשֵׂה אִתָּה חִיָּיִב לְקַיִּים גְּזִירָתָם לְחַוְמָרָא וְעוֹד יַחְמִירוּ עָלָיו מְפָנֵי דְּרָכֵי שְׁלוֹם כְּפִי חֲכָמָתָם וּבְזָה יַעֲשׂוּ הַטוֹב וְהִשָּׁר בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם נֶאֱמַר חֲכָמֵי"ט: שְׁאֵלָה קִלְג מַעֲשֵׂה הִיָּה שְׁרָאוּבֵן נִתַּן לְשַׁמְעוֹן טַבַּע' זָהָב בְּאֶבֶן טוֹבָה שְׁרָאָה אֵת הָאֶבֶן לְבָקִיאִים כְּמָה הִיְתָה שְׁנָה וְשַׁמְעוֹן הַנְּזַכֵּר הַנִּיחָה בְּאֲצַבְעוֹ וְכִשְׁהִיָּה רוֹצֵה לְיִטּוֹל יָדָיו לְאֶכּוֹל הַסִּיר הַטַּבַּעַת מֵאֲצַבְעוֹ וְהַנִּיחָה בֵּין חֲגוּרוֹ לְמַלְבוּשׁוֹ עַד שְׁיִנְגַב יָדָיו וְקָרָאוּ לוֹ מִבְּחוּץ בְּמַהִירוֹת שְׁהִיוּ מוֹלִיכִים אֵת קְרוּבּוֹ לְעַרְפָּאוֹת שְׁיָבֵא לְהַצִּילוֹ וְנִחְפְּזוּ לְלַכֵּת לְחוּץ וְהַסִּיחַ דַּעֲתוֹ מִן הַטַּבַּעַת וְנִפְּל וְנִאָבַד וְרָאוּבֵן תּוֹבַע מְמַנּוּ מְמוֹן רַב עַל הָאֶבֶן הַטּוֹבָה יוֹרֵינוּ מוֹרֵינוּ: וְנִרְאָה לִי כִּי אִין זֶה אֶלְא שׁוֹמֵר חֲנֻם כִּי לֹא מָסַר לוֹ הַטַּבַּעַת אֶלְא לְהַרְאוֹתוֹ וְלֹא נַעֲשֵׂה סְרִסוּר עָלָיו גַּם אִם הִיָּה דְּרַכּוֹ לְהִיֹּת

סרסור בְּשֹׁכֵר בְּאֲבָנִים טוֹבוֹת וְכִינֹצָא בָהֶם וּמָה שֶׁהִנִּיחוּ בֵּין חֲגוּרוֹ לְמַלְבוּשׁוֹ לֹא הָיְתָה פְּשִׁיעָה כִּינֹצָא בְּשִׁינֵיהֶם בְּאֲצָבָעוֹ וּרְגִילוֹת הוּא לְהִנִּיחַ הַטְּבַע' בְּאֲצָבָעוֹ לְהוֹלִיכֵהוּ לְהִרְאוֹתוֹ וְגַם הוּא רְגִילוֹת לְהִסִּירוֹ בְּשַׁעַת נְטִילַת יָדָיִם שְׁלֹא יִהְיֶה חוֹצֵץ וְלֹא הָיָה צָרִיף לְהִנִּיחוֹ בְּחִיקוֹ כִּינֹצָא בְּשִׁינֵיהֶם דְּעָתָה לְחִזּוֹר לְהִנִּיחוֹ בְּאֲצָבָעוֹ וְאִם כֵּן אִם הִקְרִיאתָ שְׁקִרְאוּהוּ לְהַצִּיל הָאִישׁ הָיְתָה נְחוּצָה שְׁאֵם לֹא הָיָה יוֹצֵא אֶז מִיָּד לֹא הָיָה יָכוֹל לְהַצִּילוֹ כִּפִּי מֵהַ שְׁקִרְאוּהוּ אוֹ כִּפִּי מֵהַ שְׁאִירָע לֹא אִישׁ לֹא הָיָה פְּשִׁיעָה מֵהַ שְׁלֹא זָכַר לְקַחַת הַטְּבַעַת קוֹדֵם וְהָיָה שְׁכַחְתוֹ בְּפִתְעָה פְּתֹאֵם כְּמוֹ אֲנָס וְנֶאֱבַד מִתּוֹךְ זֶה וְהָיָה שׁוֹמֵר חֲנָם שְׁפִטוֹר מְגַבְּהָ וְאֲבִידָה כִּי גַם שֶׁהִשׁוּמֵר לֹא יַעֲמוֹד לְפִי שְׁעָה הַשְּׁמִירָה הִרְאוּהָ לְכָל דָּבָר אֵינִי נִקְרָא פּוֹשַׁע עַד שֶׁיִּהְיֶה לוֹ זְמַן לְשִׁמּוֹר הַשְּׁמִירָה הִרְאוּהָ וְכִמוֹ שְׁאֲמָרוּ עַל מִי שֶׁהִנִּיחַ אֶצְלוֹ כְּסָפִים בְּעָרֵב שֶׁבַת בֵּין הַשְּׁמִשׁוֹת שְׁאִינוֹ חַיִּיב לְקַבְּרוֹ עַד מוֹצָאֵי שֶׁבַת וְאִם תִּלְמִיד חָכֵם הוּא עַד שֶׁיִּבְדִּיל וְנִרְאָה לִי כִּי דִין זֶה הוּא שְׁאֲפִי' ש"ש אֵינִי חַיִּיב לְקַבְּרוֹ עַד מ"ש וְאִם נֶאֱבָדוּ אֶז פְּטוֹר וְכֵן בְּטַבְעַת זֶה אֲפִי שֶׁהָיָה ש"ש שְׁאֲמָר לוֹ בְּפִי שֶׁיִּתֵּן לוֹ שֹׁכֵר עַל הִרְאוֹתוֹ יִהְיֶה פְּטוֹר מֵאֲבִידַת הַטְּבַעַת אִם הָיָה עַל אֲנָס נִיפְרָה מֵהַ שְׁקִרְאוּהוּ וְנִחְפְּזוֹ לְלֶכֶת: וְאִם לֹא הָיָה שׁוֹם אֲנָס אוֹתָהּ הִקְרִיאתָ וְהָיָה הוּא ש"ש שְׁחַיִּיב בְּגִיבָה וְאֲבִידָה וְרִאוּבֵן אוֹמֵד שֶׁשְׁנֵה מְמוֹן רַב וְשִׁמְעוֹן אוֹמֵר שְׁאִינוֹ יוֹדֵעַ כְּמָה הָיָה שְׁנֵה נִרְאָה שֶׁהָיָה הַדִּין כְּמוֹדָה מְקַצֵּת שְׁחַיִּיב שְׁחַיִּיב הַזֶּהב שֶׁל הַטְּבַעַת וְכֵן אוֹמֵר שְׁאִינוֹ יוֹדֵעַ וּמִתּוֹךְ שְׁאִינוֹ יָכוֹל לְיִשְׁבַע יִשְׁלַם אֶלָּא שְׁכַתְּבוּ הַתּוֹסְפוֹת רִישׁ פְּרָק הַפְּרָה וְהִבִּיא הַהֲגָהָה בַּפ"ד מֵהַ טוֹעֵן בְּשֵׁם ר"י דְּלֹא אָמְרִי מִתּוֹךְ שְׁאִינוֹ יָכוֹל לְיִשְׁבַע מְשַׁלֵּם אֶלָּא כְּשִׁישׁ לוֹ לִידַע וְכִשְׁאִין לוֹ לִידַע כְּמוֹ שׁוֹר שְׁנֵה אֶת הַפְּרָה וְנִמְצָא עוֹנְבָהּ בְּצַדָּה אוֹמְרִים חֲכָמִים הַמוֹצִיא מִחֲבִירוֹ עָלָיו הִרְאָה וְהִכָּא נָמִי זֶה שְׁאֲמָר אֵינִי יוֹדֵעַ לֹא הָיָה לוֹ לִידַע טְפִי מֵעוֹנְבָהּ בְּצַדָּה שֶׁהָיָה בְּיָדוֹ לְהִרְאוֹתוֹ לְבַקִּיאִים לִידַע כְּמָה הָיָה שְׁנֵה וְטַעֲנָתוֹ שְׁאִינוֹ יוֹדֵעַ הָיָה טַעֲנָה טוֹבָה שְׁלֹא הָיָה לוֹ לִידַע וְהַמוֹצִיא מִחֲבִירוֹ עָלָיו הִרְאָה לְהִבִּיא כְּמָה הָיָה שְׁנֵה וְאֵינִי נֶאֱמָן בְּשִׁבּוּעָתוֹ עַל כְּמָה הָיָה שְׁנֵה וּמָה שְׁכַתּוֹב בְּתוֹכָהּ הַרְשָׁפִי' ז"ל בְּב"י בְּחוֹשֵׁן מִשְׁפָּט סִימָן ע"ב עַל מִי שֶׁהִלְוֶה עַל טַבְעַת שֶׁל אֶבֶן טוֹבָה וְנֶאֱבָדָה שְׁאֵם הַמִּלְוֶה אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ כְּמָה שְׁנֵה שֶׁהוּא מוֹדָה מְקַצֵּת וּמְחַנְיֵב שְׁבּוּעָה וְאֵינִי יָכוֹל לְיִשְׁבַע הֵינִי בְּמִלְוֶה שֶׁהִלְוֶה עָלָיָה וְהָיָה לוֹ לִידַע כְּמָה הָיְתָה שְׁנֵה וְגַם שֶׁהָיְתָה שֵׁם אֶבֶן כְּמוֹתָהּ בִּיד שְׁוֹלְחָנִי וְהָיָה חוֹלְקִים עַל זֶה מִלְוֶה וְלוֹהֵה אִם הָיְתָה שְׁנֵה יוֹתֵר מֵאוֹתָהּ שְׁבִיד הַשְּׁוֹלְחָנִי אוֹ פְּחוֹת אֶבֶל בַּנ"ד שְׁנֵה לֹא לְהִרְאוֹת לֹא הָיָה לוֹ לִידַע וְאֵינִי כְּדִין מוֹד' בְּמְקַצֵּת שֶׁהוּא מְחַנְיֵב לְיִשְׁבַע וְאֵינִי יָכוֹל אֶלָּא הַמוֹצִיא מִחֲבִירוֹ עָלָיו הִרְאָה כְּמוֹ שְׁכַתְּבֵתִי הַמְּבִי' ט: שְׁאֵלָה קִלְד רִאוּבֵן נָתַן מִתְּנָה לְאַרְבַּע בְּנוֹתָיו הַנְּשׂוּאוֹ' חֲנּוּת אַחַת וְהַתְּנָה בְּמִתְּנָה זוֹ ד' תְּנָאִים בְּשַׁעַת הַמִּתְּנָה כְּתָנָי בְּנֵי גֵד וּבְנֵי רִאוּבֵן הַתְּנָאִי הָא' שְׁלֹא יִמְשְׁלוּ לְהוֹצִיא מִתַּחַת יָדוֹ הַחֲנּוּת הַנּוֹ' לֹא לְמִכְפֹּר וְלֹא לְמִשְׁכָּן וְלֹא לְהַחֲלִיף וְלֹא לְתַת אֶלָּא שְׁמַעְמֹד בְּחִזּוֹקְתָן וּמִתַּחַת רְשׁוּתָן וְתַתְּנָה לֹא פִירוֹת הַחֲנּוּת כָּל יְמֵי חַיָּיו וְהָיָה וְכֵן וְכֵן לְיִשְׁלַחוֹ לֹא פִירוֹת הַחֲנּוּת מִדֵּי שְׁנֵה בְּשֵׁנָה וְכו': תְּנָאִי ב' שְׁאֵם יִפְקַד בְּבֵן אוֹ בְּנֵים שֶׁהַחֲנּוּת תִּחַלֵּק לִב' חֲצָאִין חֲצִי לְבֵן אֲשֶׁר יִשְׁאִיר אַחֲרָיו וְחֲצִי לְהָן: תְּנָאִי ג' שְׁאֲחֵרֵי מוֹתוֹ תַתְּנָה בְּנוֹתָיו י' אֶלְפִים לְבָנִים לְנִכְדוֹ מִצַּד הַחֲנּוּת וְלִקְרוּבוֹ ח' אֶלְפִים בְּהִיּוֹתוֹ בְּחַיָּים תְּנָאִי ד' שְׁלֹא תִצָּא הַחֲנּוּת לְעוֹלָם מִתַּחַת יָדוֹ וְחַתְּנָיו לֹא יִשְׁאֵם זָר שְׁאֵם אֵיזוֹ מִהֵן תִּרְצוּ לְמִכְפֹּר חֲלָקָה לֹא תִמְכְּרָנָה לֹא יִשְׁכַּרְי אֲשֶׁר לֹא אַחִיָּה הוּא כִּי אִם לְאַחֲוֹתָהּ הַקְרוּבָה אֵלֶיהָ אוֹ לְיוֹתֵר מֵא' מֵהֶם וְאֲפִי' שְׁתִּצָּא הַחֲנּוּת מִיָּד שְׁלִשְׁתָּן תִּשְׁאֵר בִּיד א' מִהֵן עַכ"פ וְזָר לֹא יִקְרַב אֵלֶיהָ לְמִשְׁחָל בְּחֲנּוּת הַנּוֹ' וְלֹא יִפְרַת

החנות הנז' מזרעו וכו' וחוֹמֶר וחוֹזֶק וכו' וקִינֵי מְרַאוּבֵי וכו' ומבנותיו וכו' יורינו מורינו
אם מתה א' מן הבנו' בלי זרע אם יירש בעלה חלקה פדין נ"מ או אם תחזור היְרוּשָׁה
לאביה כי לא זכתה הבת בחלקה עד אחרי מות אביה וגם שפיתוב שלא תצא החנות לאיש
זר וכו': תשובה לא אביה ולא בעלה יורשין אות' אלא אחיותן זוכות אביה פשוט הוא
שאינו יורשה שהבעל קרוב ממנו לירש וגם אינו זוכה שתחזור לו מתנת בתו שמתה בלי
זרע פיון שנתן החנות להן מתנה גמורה מעכשיו ולא נתבטלו התנאי שהתנה והמתנה
קיימת ובעלה היה קרוב ליורשה שהבעל יורש את אשתו בפרט בנ"מ שאינם בכלל תנאי
החזרה פנכסי צאן ברזל כפי מנהג המקומות בחזרה אלא האחיות זוכות שבתנאי הד'
פתיב שלא תצא החנו' לעולם מתחת ידן וחתניו לאיש זר וכו' ואפילו שתצא מיד שלשתן
תשאיר ביד א' מהן עכ"פ וזר לא יקרב אליהן ולא יפרת החנות מזרעו וכו' שגראה שתנאי
המתנה הייתה שלא תצא החנות מזרעו ואם היה לה זרע זרעה שהוא זרעו של אב היה
יורשה ולא בעלה שהוא זר אצל חנות זה שהתנה וכו' שלא תצא לאיש זר וזר לא יקרב
וכו' כי מה שפיתוב מתחת ידן וחתניו הוא שחתניו יש להם זכות בחנות לענגן מכירה
שאיןן יכולות למפור שלא ברשות בעליהן כי יש להם זכות בפירות אחר מיתת אביהן
אבל בגוף החנות אין להם זכות לא בחייהן ולא במיתתן אלא תרעו וזו שמתה בלי זרע
זוכות אחיותן בחלקה כי אביהן התנה שלא תוכלנה למפור ולא למשפן וכו' והתנה אחר
כך שלא תמפור לאיש נכרי כי אם לאחותה וכתב אחר כך ואפילו שתצא החנות מידי
שלשתן תשאיר ביד א' מהן עכ"פ לא כתב ואפילו שתמכרנה שלשתן תשאיר וכו' ביד א'
מהן שפבר כתב והתנה שלא תמפור אלא לאחותה אלא כתב ואפי' שתצא החנות וכו'
תשאיר ביד א' מהן ויציאה זו היא אם תמות א' מהן שתשאיר לאחרות שענגן המכירה
פבר כתוב למעלה שלא תמפור וכו' כי אם לאחיותיה ועתה כתב שלא תצא וכו' והיא
המיתה שתצא מידה יהיה לאחיותיה כי לשון יציאה נופל על מה שיוצא מיד א' ממילא
לא במכירה או משפנתא שאינו יוצא מתחת ידו אלא מדעתו שמוכר או ממשפן או גומן
כמו שפיתוב יצא לחפשי שהוא יוצא מעצמו בלי רשות האדון ולא תצא כצאת העבדים
בראשי אברים שיוצאים גם כן שלא ברשות הבעלים ויצאה חנם אין כסף וכו' וביובל
יצא וכיוצא בזה וכן יציאת החנות הפתובה פאן היא יציאה מרשותה במיתתה ממילא לא
בתורת ירושה שאין האחיות יורשות זו את זו פשיש להן אב או בעל ובנ"ד שאין האב
והבעל יורשים כמו שפיתבתי למעלה האחיות זוכות מפח מה שהתנה ולא יפרת החנות
מזרעו שהן בנותיו.

וגם שלא התנה מקודם אלא מכירה וכו' ולא כתב שלא יירשנה בעלה וכו' הרי פי' שלא
יפרת החנות מזרעו וזהו משמעות יציאה כמו שפיתבתי שלא יירשנה בעלה ודומה לזה
כתב הרא"ש ז"ל בכלל פ"ו על מי שכתב לאשתו שתירשנו שאינו מועיל לה לשון ירושה
ונ"ד עדיף טפי שכת' לא יפרת זרעו ולשון יציאה שהוא המיתה שתצא זכות החנות
לאחיותיה שהן זרעו ואם המבי"ט: שאלה קלד לאה שגהרג בעלה והתירוה לינשא על
פי גוי מסיח לפי תומו אם תגבה כל סכי פתובה מנכסי עזבון בעלה או לא וזה כי איפא
דפליג ואומר דדוקא מהני לה עדות מל"ת לינשא אבל לא להגבות לה פתובה ובהיות
בני הקהל של הגהרג מקשיבים לקול מוריהם חכמיהם מענים דין האלמנה ואינם מניחים
אותה לגבות פתובה והאלמנה ויתומיה צועקים חמס ואינן נענים על כן יורינו מורינו

המשפט פי צריכא לן טובא והנה שִׁכְרוּ אֹתוֹ וּפְעֻלָּתוֹ לְפָנָיו: תשובה תנן פ' האשה שלום וכו' תנורו בית הלל להורות כב"ש שתנשא ותטול פתובה דמספר פתוב' גלמוד שפך פותב לה לכשתנשאי לאחר תטלי פתובתיה ועל זה כתב הרמב"ם ז"ל פ"ו מה' גחלות אין היורשין נוחלין וכו' אבל אם שמעו בו שמת או שבאו גוים מל"ת אעפ"י שמשיאין את אשתו על פיהם ונוטלת פתובתה אין היורשין נוחלין על פיהם ע"כ וכתב הרב מ"מ והוא הדין לשאר דינין שהאשה נשאת דפלוגתא דב"ש וב"ה קאי ארישא דריש פרקין האשה שהלכה היא ובעלה למדינת הים ושלום בינו ובינה וכו' ואמרה מת בעלי תנשא הוא הדין לשאר הדינים שהאשה נשאת דכיון דטעמא הויא ממה שכתב בספר פתובתה לכשתנשאי הרי היא נשאת גם על פי מסיחין לפי תנמן ולא דוקא מסיחין אלא חד מסיח גמי פיון שמשיאין אותה על פיו נוטלת פתובתה וכן בטור ח"מ סי' רפ"ד מביא לשון הרמב"ם וסמ"ג סימן צ"ו הביא גם כן לשון הרמב"ם ז"ל וכן רבינו ירוח' סוף חלק י"א מנתיב כ"ג במישורים פתב על אשה שבאת ואמרה שמת בעלה רצה גובה פתובתה כו' ואפ"י בשתי נשים א' אומרת מת בעלי וא' אומרת לא מת תנן דהאומרת תנשא ותטול פתובתה וכמו שכתבו הפוסקים וה"ה לכל הדינים שהאשה נשאת כמו שכת' מ"מ וכן הרי"ף והרא"ש פ' האשה שלום כתבו מתני' דתנורו ב"ה להורות כב"ש ואפ"י במי שלא היתה ראוי' לינשא לכחלה' שאם נשאת לא תצא פתב הרשב"א בתשובה שהביא בב"י בא"הע שי"ל שאינה גובה וי"ל דכל שאם לא תצא אף היא גובה פתובתה דשפיר קרינא ביה לכשתנשאי לאחר שכבר נשאת ולא תצא וזה נ"ל יותר והיתום אינו יכול לירד לנכסין כו' ע"כ וא"כ מלתא דפשיטא דבגוי מל"ת שמשיאין אותה לכחלה שאובה פתובתה אליבא דכ"ע ולא מצאתי שום סמך ולא שום מפרש שיסתפק בזה לתת איזה טעם למורה אשר הורה דלא מהני עדות מל"ת להגבות לה פתובתה כמו שבא בשאלה ולא יאומן כי יסופר כי על פי יש לזה הנהרג בת מאשה אחרת כמו שבא בפתב א' כי על זה הורה שלא תגבה פתובתה כי אפילו היה בן היתה גובה ממנו פתובתה אפ"י היתה דין פתובת בגין דכרין שהיה לה בן גם כן כי היא בעלת חוב בפתובת' וקודמת לכחופת בגין דכרין גם אין לתלות על שיחלק בגביית הפתוב' בין עיקר ותוספ' ובין הגדוניה שישפור דדוק' עיקר ותוספ' תגבה ולא גדוניה דגביית פתובתה סתם משמע על הפל עיקר ותוספת ונכסי צאן ברזל שהוא הגדוניה ואדרבה בכמה דברים קולי עיקר ותוספת מנצ"ב ואפילו במזנה דלית לה פתובת מנה מאתים ותוספת לא הפסידה בלאותיה קיימים שהם מנצ"ב שהם בידה ולענין פתובת אשה בזבורית דוקא מנה ומאתים דלא מידי חסר דמקולי פתובה שנו כאן ולא לענין גדוניה דהויא פחוב בעלמא דגבי בינונית ובנ"ד דתנן דגובה פתובתה על פיה ועל פי ע"א ואפילו גוי מל"ת עיקר החדוש הוא על מנה מאתים דעל נצ"ב פשיטא דגובה כשאר בעלי חובות דגובין ממי שנשבע שמת פי אפילו האשה שאינה יכולה להנשא על חששא דאמרה היא או העדים בדדמי כמו אם היתה מלחמה בעולם וכו' החפצים שיש לה מנכסי צ"ב שלה הרי הם כגבויים ואין מוציאין מידה ובאותה שיכולה לינשא גובה כל סכי גדוניתה אפילו מה שאינו בעין והמעוות שניתנו לו בכלל הגדוניה דכולהו בכלל גביית פתובתה ניהו והרי שפסוף פי"ז שכתב הרמב"ם ז"ל הריא דרב נחמן שבאה ואמר' מת בעלי התירוני לינשא ותנו לי פתובתי מתירין אותה לינשא ונותנין לה פתובתה וכו' והאי פתובה פשיטא דהווי כל סכי פתובה עיקר ותוספת ונדוניה

כמו הדינין דמייתי לעיל בענין גירושין הוצאת גט וכתובה וכו' גובה פתובתה וכו' דהיינו כל סכי פתובתה פינון שגירשה ולעיל מינה מייתי דין דעד כמה גובה פתובתה עד כ"ה שנה כו' והוי כוליהו סכי פתובתה וכשהיורשים מודים שלא פרעוה כשלא הראת פתובתה אף על פי שאבדה פתובתה גובה גדינו ואינה גובה לא עיקר ולא תוספת דמשמע בהדיא דכשפאה לינשא על פיה שאמרה שמת בעלה או על פי מל"ת שגובה כל סכי פתובתה ולא הנה צריף להאריף בזה אלא להוציא מדעת המורה שאמר שלא תגבה פתובתה על מל"ת שלא מצאתי לו שום טעם ואיני מאמין שחכם פיוצא בו ששמועתו טובה בחכמה ותבונה ומעשי טובים שיטעה בזה ואפשר שכותב על מה שלא שמע אמר שמעתי ונדיין לבי נוקפי עליו עד שימתן אל לבו להודיע לי הדברים אם היתה הוראת שעה או מה הנה הענין פדי שלא תבטל חזקת חכמתו ותבונתו וחיוב הוא ובני הקהל אשר הוא מרביץ תורה ביניהם להגבות לאשה זו כל סכי פתובתה אם הותרה לינשא פדין תורה נאם המבי"ט: שאלה קלה ראובן היו לו בני קטנים משרה ומתה ואחר כך נשא רבקה שהיתה אלמנה ועשה לה תוספת בכתובת' שלא כמנהג שאר אלמנות ואחר ימים נתרצית רבקה לבעלה ומחלה לו התוספות ונתנה לו שטר מחילה על זה פדת וכהלכה ומת ראובן ולא היו לו בנים ממנה והנה בשעת מיתת ראובן הנה הפל ביד רבקה ובניו של ראובן קטנים לא ידעו מאומה מכל אשר לאביהם ורבקה מצאה השטר מחילה קרעה אותו ותובע עתה כל פתובתה עם כל התוספת משלם ויורשי ראובן טוענים שהוא ידוע שעשתה מחילה מהתוספת ושהיא קרעה השטר והיא משיבה שקונדם שמת בעלה ראובן נתרצה לבקשת' והוא בידו קרע שטר המחילה והיורשי טוענים מאחר שנפגמה שטר פתובתה בשטר מחילה אפילו אם הנה פדבריה שבעלה קרע השטר והוא חזר ונתחייב התוספת בלי שום קנין ועדים ושטר אחר והוא התל ושחק בה ולהפיק דעתה קרע השטר שהיה יודע שלא יועיל קריעת השטר לחזור ולגבות בכתובה פינון שנפגמה והוא כמלנה ע"פ שאינה נגבית מיתומים גם אפשר שראובן מעולם לא קרע השטר אלא היא שמצאה אותו והיא באה להוציא מן היתומים יורינו מורינו: תשובה אם המחילה היתה פדת אינה נאמנת רבקה פינון שהיה שטר המחילה בבית ברשות היתומים היתה והרי הוא כמי שחטף שטר חוב מייד חבירו וקרעו ואפי' היתה אומרת שהחזיר לה שטר המחילה אין חזרת השטר מבטל המחילה או המתנה אפילו לרשב"ג שאמר פ' גט פשוט הנותן מתנה לחבירו והחזיר לו השטר חזרה מתנתו ה"מ בשטר קניית השדה שכתוב בו שדי נתונה לה כמו שכתב הרא"ש ז"ל בכלל ס"ח אבל המתנה שהוא בקנין סודר והשטר לא נכתב אלא לראיה בעלמא בחזרת השטר לא חזרה המתנה אפילו לרשב"ג וכל שכן דאין הלכה לרשב"ג אלא פרבנו שאמרו מתנ' קיימת כמו שכתב הרא"ש ובנ"ד שטענה האלמנה שלא החזיר אותו לידה אלא שהוא קרע אותו אפי' לרשב"ג דסבר השטר קניית שדה שכתב שדי קנויה לה חזרתו חזרה היינו כשהחזירו לנותן אבל לא החזירו אלא שקרעו לא נתבטלה המתנה דכיון שקנאו במסירת השטר שכתוב בו שדי קנויה לה והחזירו הוי כמי שכתב לו שדי קנויה לה כמו שכתוב שם לדעת רשב"ג ואם קרעו ולא החזירו הוי כמי שקרע שטר א' שלא הפסיד אלא שעבוד השטר ולא המלנה אם יש לו עדים או שאינו מכחש הלנה וכן במתנת השדה אפילו שנקרע השטר פינון שיש עדים שמתן לפניהם השטר או מודה הוא אין קריעתו חזרת המתנה ששטר כזה אינו לראיה ואינם שומרין אותו והרי

הוא כמי ששקנה קרקע בחזקה שאע"פ שיחזור בו צריך המוכר להחזיק בו ואם קנאו בכסף חזרת הכסף אינו מבטל הקנין אלא אם כן אמר כשחזר המוכר הכסף לקונה אתה מוכר לי השדה שמכרתי לך בכסף זה והרי האשה שנקנית בשטר פשיטא שאין חזרתה השטר למקדש חזרה עד שיכתוב לה גט ואפ"ה חזרת השטר לרשב"ג בשדי קנויה לך הוי כמי שפוטב לו שדי קנויה לך ולא בשטר ראיה אבל לרבנן אפי' שטר שדי קנויה לך אין חזרתו חזרה ושטר של ראיה אפילו לרשב"ג אין חזרתו חזרה ובנ"ד הוי כשטר ראיה כי המחילה בדבור היא העיקר והשטר הוא לראיה ובחזרתו לא נתבטלה המחילה או המתן' לכולי עלמא וכ"ש קריעה בלא חזרה דאפי' בשדי קנויה לך לא נתבטלה המתנה או המחילה אפי' לרשב"ג כמו שפתי ו"כ אפי' נאמין לאשה המחילה קנימת ולא נתבטלה לא בחזרה ולא בקריעה נאם המבי"ט: שאלה קלו ראובן אירע לו מעשה רע ונגלה סודו לאנמות ונתפס והפסיד ממון להנצל ונתקוטט עם שמעון והיה אומר לו שהוא היה שגלה סודו ומסרו לאנמות ובסתו הוציא מה שהוציא ושמעון היה נשבע לו כמה שבועות שהוא לא דבר ולא מסר ואפילו במחשבה לא עלתה על דעתו וכ"ש שהוא ממון של יתומים וראובן לא חש לשבועותיו והיה קורא אותו מוסר שמסר ממונו לא"ה ומבזה אותו בפני רבים ואומר לו אתה גרמת אבדת ממונם של יתומים עד שפעם א' נתכעס שמעון ואמר אמת כן הוא אני הוא שגליתי הדבר לאנמות מה שתוכל לעשות עשה וזה דבר בפני כמה אנשים הלך ראובן לאותם האנשים ואמר להם שיכתבו לו מה שהודה שמעון בפניהם וכתבו וחתמו ונתנו בידו ועתה מוציא ראובן זה ותובע משמעון ההפסד שהפסיד ושמעון טוען כי חס ליה לזרעיה דאבוהי להיות מוסר ושח"ו מעולם לא גלה ולא דבר לאנמות אלא שאותן הדברים דבר מתוך כעס שהיה מכעיסו ראובן לראות אם יוכל להנצל מהכעסותיו אבל ח"ו לא היה ולא נברא ומה שאמר לא היה דרך הודאה ח"ו ונשבע על זה כמה שבועות יורינו מורה צדק גאון ישראל ותפארתו הדין עם מי משניהם וצדקה תהיה לו: תשובה מה שמעידים העדים בכתב ועל פה איך אמר שמעון בפיו שהוא הלשין אע"פ שאינו נאמן לשום עצמו רשע לעגן פרעון מה שהפסיד היה נאמן ונאמר שהיה שמעון רוצה לסלק מעליו תרעומת ראובן ולשלם לו אף על פי שפסי האמת לא הלשינו אלא שאין כדאי אמירה זו לחייבו ממון בהודאת פיו כי לא הייתה אמירה זו דרך הודאה ולא אמר אתם עידי וכמו שכתבו כל הסוסקים ז"ל שכל שלא אמר דרך הודאה או לא אמר אתם עידי יכול לומר משטה הייתי בה: ובנ"ד מה שכתבו וחתמו הוא איך אמר בפיו שהוא הלשין וזהו אמירה בעלמא כמו שכתבו העדים איך אמר ולא כהבו שאמר דרך הודאה שהלשין ומה שאינו דרך הודאה פתב הרמב"ם ז"ל ריש פ"ו מה' טוען המודה בפני שנים שיש לפלוני אצלו מנה ואמר להם דרך הודאה לא דרך שיחה אף על פי שלא אמר אתם עידי ואף על פי שאין התובע עמו הרי זה עדות וכו' דמשמע שמה שאינו דרך הודאה הוא כשהוא דרך שיחה ודרך שיחה משמע כשהוא מדבר ואומר כה וכה מעות יש לי עם פלוני וכה וכה אני חייב לפלוני שידוע שלא הייתה פונתו להודות שהיה חייב אלא שיחה בעלמא אבל אם לא היה דרך שיחה וספור דברים הויא דרך הודאה ואם כן בנ"ד לא היה דרך שיחה אלא דרך הודאה: ואפי' הכי צריך לומר כי דרך שיחה שכתב הרב ז"ל ואמר להם בדרך הודאה שהפירו העדים בדבריו שהיה מודה שהיה חייב לפלוני מנה שאמר עגן זה בלי שום שיחה ושום צורך וכלי שום דבור אחר

אני חייב לפלוני מנה אז הניא דרף הודנה או אמר אני מודה שיש לפלוני אצלי מנה הרי היא הודאה כמו שכתב אחר כך כל המודה בפני שנים אינו יכול לומר משטה הייתי וכו' וזהו שכתב הרב ו"ל דרף הודנה ולא כתב בלשון הודנה שרצה לומר שבלא דיבור שיחה אמר אני חייב לפלוני וכו' שצריך שידעו העדים כי דרף הודנה דבר שפנינו לומר אני חייב לפלוני וכו' כמו שכתב בהגהות שם אלא אם פן היה מתפנין למסור עדותו כדאימא בירושלמי עד שיאמר בפנינו הודה לו וכו' משמע הלשון שנקבצו לשם עדות ובדרף הודנה אמר פן אכל אם לא פן אינו מועיל עד שיאמר אתם עידי שצריך שיהיה ניכר שפדר' הודנה אמר פן כך השב ה"ר מתותיה עכ"ל ההגהה ובהלכו' עדות פי"ז כתב הרמב"ם ו"ל אהד המודה בפני עדים ואמר דרף הודנה זה יש לו אצלי כך וכך או שאמר אתם עידי או שאמר הוו עלי עדים בין שאמר הלנה בין שאמר המלנה ושת' הלנה דרף מאמין לדבריו הרי אלו עדים עכ"ל נראה מכל זה שצריך שידעו העדים ויהיה ידוע שפנינו לשם עדות ובנ"ד מה שכתבו וחתמו הוא איך אמר בפיו שהוא הלשין וזהו אמירה בעלמא ואינו דרף הודנה וכל שכן שלא אמר זה אלא על שהיה צועק עליו בכל יום שפסרו והוא היה נשבע לו כמה שבועות שאפילו במחשבה לא עלה על לבו ולא היה מאמין לו וכשחזר ואמר לו כך בפני כמה אנשים השיב שמעון בכעס אני הוא שגליתי וכו' שהוא ידוע שאינו דרף הודנה ואפילו אמירה בעלמא כי לא אמר זה אלא על פי לא היה מאמינו והוא מצוי שיאמר אדם בכעס למי שאינו מאמין שלא עשה עמו רעה לומר אני עשיתי נראה מה תוכל לעשות לי שחושב שכל השומע יבין שלא אמר כך אלא בדרף כעס וכל שכן זה שנשבע קודם כמה שבועות שלא הלשין לו ולא היה עושה עצמו עתה ומלשין עברין על כמה שבועות שנשבע שלא הלשין נאם המבי"ט: שאלה קלז על צונאת שכיב מרע שחתמו בפטר ב' קרובי זה לזה שהשטר הוא פסול בא עד א' שלא חתם עמהם ולא נמצא עמהם והעיד שנכנס אחר כך אצל המצנה ואמר לו שמעתי שפך וכך עשית שנתת מתנות לפלוני ולפלוני והשיב המצנה הן עשיתי כי מה טובה עשו בנות דודי עמי והאחרי' עשו עמי כמה וכמה וגם זה העד נמצא קרוב א ממקבלי' המתנות השטר הוא בטל ופסול ואפ"ה יבא העד שאינו קרוב לעד זה ויעיד בפני ב"ד על הצונאה ויצטרף עם זה העד ותתקיים הצונאה וכמו שנגרא' מתשובת הרא"ש ו"ל בכלל ס' תשובה ג' נאם המבי"ט: שאלה קלח ראובן תושב ארם צובה בא לדמשק ונתאכסן אצל שמעון ורצה להשתתף עם שמעון והשיבו שמעון אני שמתי על לבי שלא להשתתף עם שום אד' אבל בני יפנס במקומי ואני אתעסק עמו בתנאי שאהיה נאמן בלי שום שבועה ועשו פן וראובן היה שולח סחורה ממקומו לשמעון ובנו והיו מוכרים בחנות וכן שמעון היה שולח מעות או סחורה ליד ראובן לארם צובה ובהמשך הזמן בא סחורה לדמשק בזול ולא היה לו לשמעון מעות וקלח ק' פרחים מישמעאל אהובו ברבית בלא ערב וקלח הסחורה ושלחה לראובן ונמשך השנותפות ימים ושנים וכשבאו לחלוק רצה שמעון לקח מהחבר' הק' פרחים שהיה הוא חייב לישמעאל ולא רצה ראובן באמרו כי כמו שעד עתה היו הק' פרחים בשנותפות פן יהיו תמיד מפאן ואילך ואם תפרעם אפרע אני חלקי ואם תרויח גם אני גם פן ונתרבה המחלוקת ביניהם עד שהשיבו ראובן לא מעשה מריבה עמי כי ראשי קשה כאבן והסחורה בידי לכן עשה מה שתראה וכראוי שמעון כי גברה ידו של ראובן שתק והניח בידו חצי המעות שלקח מהישמעאל הנזכר ויהי אחר עבור

שְׁנָה או שְׁנֵתִים חָלָה הַיִּשְׁמַעְעָל חוֹלֵי אַרְוָה וְכַבֵּד אָמַר לוֹ שְׁמַעוֹן כָּבֵד יִדְעָתָ אִיךָ כָּל יוֹרְשָׁךָ שׁוֹנְאִי אוֹתָךְ וּמִבְקָשִׁים אֶת נַפְשָׁךְ מֵה תוֹעֵלֶת יֵשׁ לָךְ שְׁאַחֲרֶיךָ יִתְבַּעוּ וַיִּגְבּוּ מִמֶּנִּי מֵה שְׁאֲנִי חֲזִיב וַיּוֹתֵר וַיִּתְעַלְלוּ עָלַי לְכֹן לְמַעַן אֶהְבֵּתִי תְלִיף לְשׁוֹק וְתֹאמַר בְּפָנַי עֲדִים אִיךָ אֵינִי חֲזִיב לָךְ דְּבַר אָמַר לוֹ הַיִּשְׁמַעְעָל תֵּן לִי רֵבִית מְוַקְדָּם מִשְׁנָה זֹאת וְאַעֲשֶׂה רְצוֹנָךְ וְנָתַן לוֹ וְהִלִּיף הַגּוֹי לְשׁוֹק וְאָמַר לְפָנַי כִּמְהַר יִשְׁמַעְעָלִים סוֹחֲרִים שְׁהִיָּה חוֹלָה הוֹלִיף לְמוֹת שְׁהִיָּה עָלָיו עֲדִים שְׁאִין לוֹ עַל שְׁמַעוֹן שׁוֹם תְּבִיעָה בְּעוֹלָם וְלֹא שׁוֹם זְכוּת שְׁאִינוֹ חֲזִיב לִי שׁוֹם דְּבַר וּבִתּוֹף חֲדָשׁ יָמִים נִפְגַּר וּבָא חֲתָנּוֹ וְהוֹלִיף שְׁמַעוֹן לְשׁוֹפֵט וְאָמַר שְׁחַמְיוּ הִיָּה לוֹ מְעוֹת הַרְבֵּה בְּיַד יְהוּדִים בְּפָרֵט בְּיַד שְׁמַעוֹן זֶה וּבָאוּ הַעֲדִים הַסּוֹחֲרִים וְהַעֲדוּ שְׁבִפְנֵיהֶם הוֹדָה הַגּוֹי שְׁאִין לוֹ שׁוֹם תְּבִיעָה עַל שְׁמַעוֹן וְשִׁתְּכַף נָפֵל לְמִשְׁכָּב וְלֹא קָם עוֹד וְכוּ' אַחֵר זֶה שֶׁלַח שְׁמַעוֹן לְרֹאוּבֵן כְּתַב עַל כָּל הַמְּאֹנְרַע וְשִׁשְׁלַח לוֹ הַחֲמָשִׁים סוֹלְטָנִים וְהַשִּׁיב רֹאוּבֵן שְׁהוּא הוֹלִיף בְּדִרְוָה רְחוּקָה וְכָשִׁיב 'יִמְלֵא רְצוֹנּוֹ אַחֵר כֶּף כְּשֶׁבֵא חֲזוֹר שְׁמַעוֹן לְכַתּוּב לוֹ שְׁיִשְׁלַח לוֹ הַנ' פְּרָחִי כְּתַב לוֹ רֹאוּבֵן הִנֵּה בָנָךְ מוֹכֵן לְבֹא פֶה תִקַּח מִמֶּנּוּ עֲשֶׂה פְּרָחִים וְאֲנִי אֶתְנֶם לוֹ תִיקַף בְּבֹאוֹ פֶה וְהַשְׁאֵר יִרְחַם ה' לְקַח שְׁמַעוֹן הִי' פְּרָחִים מִבְּנֵי וְהִלִּיף עִם בְּנֵי וְלֹא רָצָה רֹאוּבֵן לְתַת לוֹ שׁוֹם דְּבַר וְאַחֵר זְמַן נִפְגְּשׁוּ רֹאוּבֵן וְשְׁמַעוֹן וְתוֹבַע עֲתָה שְׁמַעוֹן הַחֲמָשִׁים פְּרָחִים הַנִּזְכָּר וְרֹאוּבֵן מְסַרְב מְלִמַת יוֹרֵינוּ מוֹרֵינוּ מוֹרָה אֶדְק נָר יִשְׁרָאֵל הַדִּין עִם מִי: תְּשׁוּבָה גַם כִּי אֵלּוּ הַק' פְּרָחִיפ נִכְנָסוּ בְּכָלֵל הַשְּׁוֹתְפוֹת לְרִינַח וְלִהְפֹסֵד בֵּין רֹאוּבֵן וְשְׁמַעוֹן אִפ"ה לֹא נִתְּנָם הַגּוֹי אֲלֵא לְשְׁמַעוֹן וּמִמֶּנּוּ הִיָּה יָכוֹל לְתַבְעֵם וְלֹא מְרֹאוּבֵן וּמְחַלֵּם לוֹ וְאִין לוֹ לְרֹאוּבֵן חֵלֶק בָּהֶם וְאַפִּילוֹ שְׁרֹאוּבֵן וְשְׁמַעוֹן שְׁנִיָּהֶם הִיָּה לוֹקְחִים הַק' פְּרָחִים מִן הַגּוֹי בְּהִלְוָאָה וְאַחֵר כֶּף הִיָּה מוֹחֵל' הַגּוֹי לְשְׁמַעוֹן בְּלִבֵּד כַּנ"ד שְׁיִדוּעַ שְׁלִשְׁמַעוֹן מְחַלֵּם שְׁהִיָּה אֶהוּבוֹ וְלְמַעַן אֶהְבֵּתוֹ הִלִּיף וְאָמַר בְּפָנַי עֲדִים שְׁלֹא הִיָּה לוֹ שׁוֹם תְּבִיעָה עַל שְׁמַעוֹן שְׁלֹא הִיָּה חֲזִיב לוֹ דְּבַר פְּשִׁיטָא שְׁלֹא מְחַלֵּם אֲלֵא לוֹ וְהִיָּה הוּא פְּמִי שְׁנָתַן מִתְּנָה א' לְאַחֵד מִן הַשְּׁוֹתְפִין שְׁאִין לְשׁוֹתְפוֹ חֵלֶק בָּהּ וְעַדִּיף מֵהָא דְתַנְיָא וּמִבִּיאָה הַרְמַב"ם ז"ל פ"ה מֵהִלְכוֹת שְׁלֹוֹחִין וְשׁוֹתְפִין מוֹכְסִין שְׁמַחְלוֹ לְשׁוֹתְפִין מְחַלוֹ לְאַמְצַע וְאִם אָמְרוּ מִשׁוֹם פְּלוּנִי מְחַלְנוּ מֵה שְׁמַחְלוֹ מְחַלוֹ לוֹ הִיָּה שְׁאַפִּילוֹ שְׁשִׁנִּיָּהֶם הִיָּה שְׁוֹתְפִין בְּפָרְעוֹן הַמְּכָס וּמְחַלוֹ לֹא מֵהֶם מֵה שְׁמַחְל מְחַל לוֹ וְלֹא לְשׁוֹתְפוֹ כ"ש בנ"ד שְׁלֹא הִיָּה רֹאוּבֵן חֲזִיב שׁוֹם דְּבַר לְגוֹי כְּדִי שְׁיִמְחַל לוֹ וְלֹא מְחַל אֲלֵא לְמִי שְׁהוּא חֲזִיב לוֹ וּפְשִׁיטָא שְׁאִין לוֹ לְרֹאוּבֵן שׁוֹם חֵלֶק בְּמַחִילָה זוֹ וְחֲזִיב לְפָרְעַע הַחֲמָשִׁי' פְּרָחִים שְׁנִשְׁאָרוּ בְּיַדוֹ גַּאֵם הַמְּבִי"ט: שְׁאַלָה קִלֵּט רֹאוּבֵן קַפִּץ בְּנִזִירוֹת וְאִם אֵהָא נְזִיר כְּשִׁמְשׁוֹן בְּכָל תְּנַאֲיוֹ כְּרֹאוֹי אִם יִכְנָס בְּנִי לְבֵית מִשְׁפַּחְתִּי אוֹ יִדְבַר עֲמָהֶם מִכָּאֵן עַד עוֹלָם לֹא אֶהְנֶהוּ מְנַכְסִי בְּחַיִּי וּבְמוֹתִי וְלֹא אֶדְבַר עִמּוֹ לְעוֹלָם וְשְׁלֹא אֲשַׁב עִמּוֹ בְּבֵית אַחַת וְאִם לֹא יִקְבַּל בְּנִי בְּנִזִירוֹת שְׁמַשׁוֹן מֵאֵלּוּ הַדְּבָרִים לֹא יִכְנָס לְבֵיתִי לְעוֹלָם וְאִקְוִי הַנֶּאֱמָר וּכְשִׁשְׁמַע בְּנוֹ שְׁמַעוֹן דְּבָרִים אֵלּוּ שְׁהִיָּה לוֹ הַפֹּסֵד גְּדוֹל בְּנִזִירוֹת שְׁל אָבִיו גַּאֵם לְעֲשׂוֹת רְצוֹן אָבִיו כְּדִי שְׁלֹא לְהִיּוֹת מוֹדֵר הַנֶּאֱתוֹ וְלֹא רָצָה לְקַבֵּל הַנִּזִירוֹת עַל כָּל מֵה שְׁאָמַר אָבִיו וּקְבַל הַנִּזִירוֹת כֶּף אֵהָא נְזִיר שְׁמַשׁוֹן וְכוּ' שְׁלֹא אִכְנָס בְּבֵית מִשְׁפַּחְתִּי מִכָּאֵן וְעַד עֲשָׂר שָׁנִים וְאָמַר לְעֲדִים שְׁאִם לֹא יִתְרַצָּה אָבִיו בְּנִזִירוֹת זֶה שְׁהִיָּה בְּטַל וּכְשִׁשְׁמַע אָבִיו אָמַר שְׁאִם לֹא יִקְבַּל שְׁלֹא יִדְבַר שְׁיִקְיָם נִזִירוֹתוֹ וְאָמַר בְּנוֹ שְׁלֹא יַעֲשֶׂה בְּשׁוֹם אֲנִפֵּן וּכְמוֹ שְׁעָה אַחֵר כֶּף חֲזוֹר לְהַפִּיק רְצוֹן אָבִיו וְאָמַר בְּכָלֵל הַנִּזִירוֹת שְׁלֹא אֶדְבַר עֲמָהֶם יוֹרֵינוּ רְבִינוֹ אִם כְּשִׁאָמַר בְּכָלֵל הַנִּזִירוֹת אִם הַנִּזִירוֹת הִיָּה אִם יִתְרַצָּה אָבִיו בְּאוֹתוֹ הַנִּזִירוֹת וְלֹא רָצָה עַד שְׁיִקְבַּל ג"כ הַדְּבָרוֹ הִיָּה נִתְבַּטַּל הַנִּזִירוֹת וּכְשִׁאָמַר בְּכָלֵל

הַנְּזִירוֹתֵי כֶּבֶד הֵיכָּה בְּטַל הַנְּזִירוֹת הֶרְאִישׁוֹן שֶׁלֹּא רָצָה בּוֹ אָבִיו אוֹ אִם נִתְקַיֵּם הַנְּזִירוֹת הֶרְאִישׁוֹן כְּשֶׁחֲזַר וְאָמַר בְּכָל־ל הַנְּזִירוֹת הֶרְאִישׁוֹן וְאִם יִהְיֶה קִיָּם מִצַּד זֶה אִם יִתְבַטֵּל מִצַּד הָאֲוֶנֶס הַנְּזִיכָר וְגַם אֹמַר שֶׁמֵּעוֹן שֶׁקֶבֶל בֵּר"ה שֶׁכָּל נֶדֶר שֶׁיִּדְוֹר שֶׁיִּהְיֶה בְּטַל וְשֶׁלֹּא זָכַר הַקֶּבֶל בְּשִׁעָה שֶׁקֶבֶל הַנְּזִירוֹת עַל כָּל זֶה יוֹרִינוּ רַבִּינוּ וְגַאֲוִינֵנוּ: תְּשׁוּבָה הַנְּזִירוֹת שֶׁקֶבֶל רְאוּבֵן אִם יִפְגַּס בְּנוֹ וְכוּ' כָּל שֶׁלֹּא נִכְנַס וְלֹא דָבַר יָכוֹל לְהַנּוֹת לוֹ וְיִמָּה שֶׁאָמַר אַח"כ אִם לֹא יִקְבֵּל בְּנוֹ נ"ש מֵאֵלֹהֵי הַדְּבָרִים לֹא יִפְגַּס לְבִיתִי לְעוֹלָם וְאֶמְרֵם הַנְּזִירוֹת אִם כָּל־ל אֲמִירָה זֹו בְּכָל־ל הַנְּזִירוֹת גַּם בְּכָל־ל הַנְּזִירוֹת הַנּוֹ' אִם לֹא יִקְבֵּל בְּנֵי בִנ"ש מֵאֵלֹהֵי הַדְּבָרִים לֹא יִכְנַס וְכוּ' נִרְאֶה כִּי הַפְּנוּנָה הֵיכָּה כִּי גַם בְּתַחֲלַת הַנְּזִירוֹת אֲמַר כְּנִיסָה אוֹ דְבוּר לֹא נִחַה דְעַתּוֹ לְחֻשׁוֹב אוֹיְלֵי יִפְגַּס אוֹ יִדְבַר וְרָצָה שֶׁיִּקְבֵּל עָלָיו נ"ש שֶׁלֹּא יִכְנַס אוֹ שֶׁלֹּא יִדְבַר וּא"כ אַחַר שֶׁקֶבֶל בְּנוֹ נִפְטַר רְאוּבֵן מִן הַנְּזִירוֹת וְיָכוֹל לְהַנּוֹת לוֹ וּלְדַבֵּר וּלְיִשָּׁב עִמּוֹ בְּבֵית אַחַת וְיִפְגַּס לְבִיתוֹ וְאֶפְיָלוֹ הֵיכָּה עוֹבֵר שֶׁמֵּעוֹן עַל מַה שֶׁקֶבֶל וְהֵיכָּה נִכְנַס לְבֵיתִי מִשְׁפַּחְתּוֹ אוֹ הֵיכָּה מְדַבֵּר לָהֶם אֵינּוּ נִתְפַּס רְאוּבֵן בְּנְזִירוֹת שֶׁלּוֹ כִּי כָּל נְזִירְתּוֹ תִּלְהַ עַד שֶׁיִּקְבֵּל בְּנוֹ נ"ש וְכִבֵּר קֶבֶל עַל כָּל הַדְּבָרִים וְכִינּוֹן שֶׁהֵיכָּה אָנוֹס שֶׁמֵּעוֹן בְּקֶבֶל נ"ש זֶה עַל כִּי גִיזַם עָלָיו אָבִיו בְּנְזִירְתּוֹ שֶׁלֹּא יִהְיֶה וְלֹא יִדְבַר עִמּוֹ וְלֹא יִשָּׁב עִמּוֹ בְּבֵית אַחַת בְּהִיוֹתוֹ צָרִיף לְאָבִיו בְּכָל־ל אֵלֹהֵי הַדְּבָרִים שֶׁצָּרִיף לִיְהִנּוֹת מֵאָבִיו לִישָׂא אִשָּׁה הַגּוֹנָה לוֹ וְשֶׁיִּדְבַר אָבִיו עִמּוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵצֵא ש"ר עָלָיו כִּי יִחַשֵׁב כִּי לְסַבֵּת מַה בְּלִיתִי הַגּוֹנָה מוֹנֵעַ עֲצָמוֹ אָבִיו מִלְּדַבֵּר לוֹ לֹא יִחַוֵּל עָלָיו הַנְּזִירוֹת דִּהְיָה לִיָּה נְדָרֵי אָוֶנֶסִים וְגַם כִּי פֶתַח הַרְמַב"ם ז"ל פ"ד מֵהַלְכוֹת נְדָרִים שֶׁצָּרִיף בְּנְדָרֵי אָוֶנֶסִים לְחֻשׁוֹב וּלְכַוֵּן לְדַבֵּר הַמּוֹתֵר כְּגוֹן כְּשֶׁמְדִירִים אוֹתוֹ הַמּוֹכְסִים שֶׁיִּהְיֶה הַפֶּתַח וְהַבְּשָׂר אֲסוּרִים עָלָיו שֶׁיִּשְׁמַע בְּלִבּוֹ שֶׁיִּהְיֶה אֲסוּרֵי לְאוֹתוֹ הַיּוֹם וְכִיֹּצֵא בְּזֶה הֵינּוּ מְשׁוּם דְּאֵינוּ אָוֶנֶס גְּמוּר פֶּרְעוֹן הַמְּכַס כִּי רַבָּם פּוֹרְעִים אָבֶל בִּנ"ד הוּא אָוֶנֶס גְּדוֹל כְּמוֹ שֶׁפֶתַח בְּתֵי אֵי נְמִי מַה שֶׁפֶתַח הַרְבַּ ז"ל וְצָרִיף שֶׁיִּכְוֵן לְדַבֵּר הַמּוֹתֵר כּוּ' הֵינּוּ לְכַתְּחֻלָּה לְרוֹוֹחַ דְּמִלְתָּא שֶׁאֶפְיָ לֹא יִחַשׁוּב כֵּן אִם יִדְוַע שֶׁהוּא אָוֶנֶס הָרִי אֵין פִּיּוֹ וּלְכּוֹ שְׁוִים וְאֶפְיָ לְדַעַת הַפּוֹסְקִים שֶׁאַרְבַּע נְדָרִים אֵלֹהֵי צָרִיכִין שֶׁאֵלֶּה לְחַכֵּם הֵינּוּ מְדַרְבְּנָן בְּעִלְמָא כְּדֵי שֶׁלֹּא יִזְלָלוּ בְּנְדָרִים הֵיכָּה דְאִית הַתְּרָה אָבֶל בִּנ"ש כְּשֶׁהוּא חָל אֵין לוֹ הַתְּרָה הֵיכָּה שֶׁהוּא אָוֶנֶס כִּי הֵי דְאֶפְיָלוֹ בְּשִׁבּוּעוֹת וְנְדָרִים אֵינוּ צָרִיף הַתְּרָה אֵלֶּה מְדַרְבְּנָן הֵכָּה בִּנ"ש אֵינוּ צָרִיף שׁוּם הַתְּרָה דְלֹא שֶׁיִּיכָּה בִּיהַ הַתְּרָה כְּדָאֲמַרְיָ וְעַל מַה שֶׁפֶתַח בְּתֵי שֶׁאֲחַר שֶׁקֶבֶל שֶׁמֵּעוֹן הַנְּזִירוֹת נִפְטַר רְאוּבֵן מִנְזִירְתּוֹ יֵשׁ קוֹשֵׁי לְפִי מַה שֶׁפֶתַח בְּשֶׁאֶל' כִּי הַנְּזִירוֹת שֶׁקֶבֶל רְאוּבֵן הֵיכָּה אִם יִפְגַּס בְּנוֹ אוֹ יִדְבַר לְעוֹלָם וְכִנּוֹ לֹא קֶבֶל אֵלֶּה עַד עֶשֶׂר שָׁנִים הַכְּנִיסָה וְהַדְּבוּר לֹא קֶבֶל עָלָיו שׁוּם דְבָר וְגַם אַח"כ כְּשֶׁקֶבֶל לְהַפִּיק רְצוֹן אָבִיו לֹא קֶבֶל אֵלֶּה שֶׁלֹּא אֲדַבֵּר עִמָּהֶם וְלֹא אֲמַר לְעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁאָמַר אָבִיו גַּם לֹא חֲזַר לְפָרֵט קֶבֶל נ"ש אֵלֶּה אֲמַר בְּכָל־ל הַנְּזִירוֹת שֶׁלֹּא אֲדַבֵּר עִמָּהֶם גַּם מַה שֶׁהַתְּנָה בְּקֶבֶל הַנְּזִירוֹת שֶׁל הַכְּנִיסָה שֶׁאִם לֹא יִרְצָה אָבִיו בְּנְזִירוֹת זֶה שֶׁיִּהְיֶה בְּטַל וְכְשֶׁשָּׁמַע אָבִיו נְזִירוֹת זֶה אָמַר שֶׁאִם לֹא יִקְבֵּל שֶׁלֹּא יִדְבַר שֶׁיִּקְנִים נְזִירוֹתוֹ וְאָמַר בְּנוֹ שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה בְּשׁוּם אֲנָפֵן וְכִמוֹ שֶׁעָשָׂה אַחַת חֲזַר לְהַפִּיק רְצוֹן אָבִיו וּלְיִשָּׁב כָּל זֶה נִרְאֶה לִי שֶׁיֵּשׁ הַפְּרָשׁ בְּנְדָרִים בֵּין כְּשֶׁאֲוֹסֵר עַל עֲצָמוֹ שׁוּם דְבָר אוֹ אוֹסֵר דְבָר שֶׁלּוֹ עַל חֲבִירוֹ בְּלִי שׁוּם תְּנָאֵי וּבֵין כְּשֶׁאֲוֹסֵר עָלָיו אוֹ עַל חֲבִירוֹ אֵי זֶה דְבָר אִם יַעֲשֶׂה חֲבִירוֹ כְּפֹה אוֹ לֹא יַעֲשֶׂה כִּי כְּשֶׁאֲוֹסֵר עַל עֲצָמוֹ נִכְסֵי חֲבִירוֹ וְחֲבִירוֹ אֲסוּר נִכְסֵי עָלָיו שֶׁנִּהְיָ אֲסוּרִים בְּהִנְיָה זֶה מְזַה אֵין יָכוֹל לֹמַר שׁוּם א' מֵהֶם לְחֲבִירוֹ אֲנִי אֲסוּרֵי נִכְסֵי עָלָיָה שֶׁלֹּא תוֹכַל לִיְהַנּוֹת מֵהֶם שֶׁלֹּא מִדְּעַתִּי וְאֲנִי רוֹצֶה עִתָּה שֶׁתִּהְיֶה מְנַכְסֵי כִּי לֹא אֲסוּרֵי עָלָיָה

אָלֵא שְׁלֵא מִדַּעַתִּי שְׁפִינֵן שְׁאָסְרָם סָתָם עַל חֲבִירוֹ הָרִי הֵם אֲסוּרִים מִיָּד וְאֵין לוֹ תִּקְנָה אֲלֵא בְּהִתְרָא אֲבָל פְּשָׁאוֹסֵר שׁוֹ דְּבַר עָלְיוֹ אוֹ עַל חֲבִירוֹ אֵינוֹ חָל עַדִּינֵן הָאִסּוֹר עַד שְׁיַעֲבֹן עַל הַתְּנָאִי וְהוּא קָל יוֹתֵר שְׁיִוְכַל לְנוֹתֵר עַל הַתְּנָאִי לֹאמֵר אֲסוּרִי עָלַי אוֹ עָלֶיךָ אִם תִּלְךָ שְׁלֵא הִיָּה רְצוֹנִי אֲזִי שְׁתִּלְךָ וְעַכְשָׁיו אֵינוֹ מִקְפִּיד עָלֶיךָ אִם תִּלְךָ וּבְזָה אֲפִילוֹ יִלְךָ לֹא נֶאֱסָר עָלְיוֹ מֵה שְׁאָסֵר אִם יִלְךָ וְאִ"כ בְּנִ"ד שְׁנִדָּר רְאוּבֵן נִ"ש שְׁלֵא לְהַנּוֹת אֶת בְּנוֹ אִם יִפְגֹּס אוֹ יִדְבַּר לֹא הִיָּה רְצוֹנִי אֲזִי שְׁיִפְגֹּס אוֹ יִדְבַּר וְאִם יִרְצֶה אֲחִ"כ לְתַת לוֹ רְשׁוּת שְׁיִלְךָ וְכוּ' לֹא יִהְיֶה אֲסוּר בְּהַנְּיָתוֹ וְלִכְךָ אִפִּי' שְׁלֵא קִבֵּל בְּנוֹ הַכְּנִיסָה אֲלֵא עַד עֲשֹׂר שָׁנִים פְּשָׁשְׁמַע אָבִיו אָמַר שְׁאִם לֹא יִקְבֵּל גַּם כֵּן הַדִּיבּוּר שְׁיִקְנִים נִזְיָרְתוֹ נִרְאֶה שְׁלֵא הַקְּפִיד עַל שְׁלֵא קִבֵּל הַכְּנִיסָה לְעוֹלָם אֲלֵא עַד עֲשֹׂר שָׁנִים וְנוֹתֵר וְהַדִּיבּוּר פְּכָה קִבְּלוֹ אֲחִ"כ לְהַפִּיק רְצוֹן אָבִיו וְאֵפִ"י שְׁלֵא אָמַר לְעוֹלָם גַּם אָבִיו לֹא אָמַר פְּשָׁשְׁמַע אֲלֵא שְׁאִם לֹא יִקְבֵּל שְׁלֵא יִדְבַּר שְׁיִקְנִים נִזְיָרְתוֹ וְלֹא הַזְּפִיר לְעוֹלָם כְּמוֹ שְׁפִתוֹב בְּשִׁאֲלָה וְאִפִּי' הִיָּה מִזְּפִיר לוֹ לְעוֹלָם כֵּינֵן שְׁאָמַר סָתָם שְׁלֵא יִדְבַּר הָרִי הוּא לְעוֹלָם כְּמוֹ שְׁפִתָּב בְּטוּר יִ"ד סִי' רִי"ט וְמֵה שְׁפִתָּבְתִּי פְּשָׁמְקִבֵּל עַל עֲצָמוֹ וְאוֹסֵר עָלְיוֹ דְּבַר מָה אִם יַעֲשֶׂה פְּלוֹנִי כֹּה שֶׁהוּא קָל יוֹתֵר מִמֵּה שְׁאוֹסֵר עָלְיוֹ דְּבַר מָה וְאֵינוֹ תוֹלֵה הַנְּדָר בְּדְבַר אַחֵר מְצָאִי תְּשׁוּבָה לְהַרְשָׁב־א וְ"ל תְּשׁוּבָה רַנ"ה בְּדַפּוּס הַרְּאִשׁוֹן עַל מִי שְׁאָסֵר עַל עֲצָמוֹ בְּשׁוֹר וְיֵינן אִם יַעֲבֹר עֲבִירָה פְּלוֹנִי שְׁפִתָּב שְׁכָל דְּבַר שְׁאוֹסֵר עַל עֲצָמוֹ שְׁלֵא מְחַמֵּת עֲצָמוֹ שֶׁל דְּבַר הַנְּדָדוֹר אֵינוֹ אֲלֵא קָנָס בְּעֵלְמָא וְכִי הָאִי קִיל מְשָׁאָר נְדָרִים לְפִי שְׁאֵין רוּצָה בְּנְדָר מְחַמֵּת עֲצָמוֹ וְאִפִּי' בְּחִרְטָה דְּהַשְׁתָּא סִגִּי וְכוּ' וּבְנִ"ד נְמִי כֵּינֵן שֶׁהַנְּ"ש אֵינוֹ מְחַמֵּת עֲצָמוֹ כֹּל שְׁתִּלְךָ אוֹתוֹ בְּכְנִיסָה הָרִי קִיל טְפִי וְיִוְכַל לְבַטֵּל אוֹ לְנוֹת' עַל הַתְּנָאִי כְּמוֹ שְׁפִתָּבְתִּי וּמִמִּילָא גִפְטֵר מִן הַדְּבַר שְׁאָסֵר עָלְיוֹ וְחַפְשִׁתִּי לְמִצּוֹא רְאָיָה לְסַבְּרָא זֹו וּמְצָאִי שֶׁהִבִּיא הָרִ"ן וְ"ל תְּשׁוּבָה הַרְשָׁב־א פִ"ד דְּנְדָרִים שְׁפִתָּב עַל הַהִיא דְּקוֹנָם שְׁאֵינִי נְהַגְּהָ לָּהּ אִם אֵין אֲתָה גּוֹטֵל לְבַנְךָ כּוֹר שֶׁל חֲטִים וְכוּ' יְכוּל לֹאמֵר הַרְּינִי כְּאֵלוֹ הַתְּקַבְּלִתִּי וְכוּ' וְכַתְּבֵהָ הָרִ"ן וְ"ל דְּהֵינּוֹ טַעְמָא מְשׁוּם דְּלְהַרְוֹחָא דִּידִיָּה אֵיפְנוֹן וְהָאִי לֹא אֲצִטְרִיךָ וְכוּ' וְכַתְּבֵהָ הַרְשָׁב־א וְ"ל דְּדוֹקָא בְּקִיּוּם מַעֲשֶׂה שְׁיִיךָ לְמִימֵר הַרְּינִי כְּאֵלוֹ הַתְּקַבְּלִתִּי דְּכֵינֵן שְׁאִפִּי' הִיָּה מְקַבֵּל מִמֶּנּוּ הִיָּה יְכוּל לְהַחֲזִיר לוֹ אִף מַעֲכָשְׁוֹ יְכוּל לֹאמֵר הַרְּינִי כְּאֵלוֹ הַתְּקַבְּלִתִּי וְהַחֲזִירְתִּי לָּהּ דְּהַפּוּכִי מִטְּרַתָּא לְמָה לִי אֲבָל בְּבִיטוּל מַעֲשֶׂה כְּגוֹן שְׁאָמַר גְּכִסִּי אֲסוּרִים עָלֶיךָ אִם תִּלְךָ לְמַקּוֹם פְּלוֹנִי לֹא שְׁיִיךָ לְמִימֵר הִכִּי לֹאמֵר לָּהּ וְהָרִי הוּא כְּאֵלוֹ לֹא הִלְכְתָּ שְׁאִי אֲפִשֵׁר וְאִיכָּא מֵאֵן דְּפִלִּיג שְׁאֲפִילוֹ בְּעַנְיָן זֶה יְכוּל לֹאמֵר שְׁאוֹתוֹ תְּנָאִי עֲצָמוֹ לֹא אָמְרוּ מִתְּחִלָּה אֲלֵא לְהַשְׁלִים רְצוֹנִי שֶׁהִיָּה רוּצָה שְׁלֵא יִלְךָ וְעַכְשָׁיו כֵּינֵן שְׁאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ אִם יִלְךָ אִם לֹא יִלְךָ כְּבָר גְּשָׁלֵם רְצוֹנִי עַכ"ל וְנִרְאֶה שֶׁהַרְשָׁב־א וְ"ל סוּמְךָ יוֹתֵר עַל אִיכָּא מֵאֵן דְּפִלִּיג כֵּינֵן שְׁפִתָּב בְּתְּשׁוּבָה הָאֲחֵרֵת שֶׁהַנְּדָר שְׁאֵינוֹ מְחַמֵּת עֲצָמוֹ הָרִי כְּמוֹ קָנָס בְּעֵלְמָא וְקִיל מְשָׁאָר נְדָרִים וְכוּ' וְאִ"כ בְּקַבְּלַת נִ"ש שְׁקִבֵּל בְּנוֹ גִפְטֵר אָבִיו מִן הַנְּזִירוֹת וְהַנְּזִירוֹת שְׁקִבֵּל בְּנוֹ הִיָּה אָנוּס וְאֵינוֹ חַיִּיב לְקַיְּמוֹ וְלֹא תִימָא אִם לֹא חָל הַנְּזִירוֹת שֶׁל בְּנוֹ הָרִי הוּא כְּאֵלוֹ לֹא קִבְּלוֹ וְלֹא נִתְקַיְּנִי מֵאֵמ' אָבִיו עַל בְּנוֹ וְנִזְיָרוֹ אָבִיו קַיְּיִם דְּלֹא הִיא שְׁכָבֵר הִיָּה יוֹדֵעַ אָבִיו שְׁלֵא הִיָּה רְצוֹן בְּנוֹ לְקַבֵּל הַנְּזִירוֹת וְעַכ"ז אָמַר שְׁיִקְבֵּלְנוּ שְׁחֲשַׁב שְׁאוּלִי בְּנוֹ יִקְבֵּלְנוּ בְּרְצוֹן טוֹב וְכֵינֵן שְׁכָבֵר קִבְּלוֹ יִצָּא אָבִיו יְדִי נְדָרוֹ וְאִף עַל פִּי שֶׁהַנְּזִירוֹת לֹא יִהְיֶה קַיְּיִם גַּם מֵה שְׁאָמַר בְּנוֹ בְּכָל הַנְּזִירוֹת שְׁלֵא יִדְבַר גַּם זֶה הִיָּה קַיְּיִם כֵּינֵן שֶׁהַזְּפִיר הַנְּזִירוֹת הִידוּעַ שְׁנַעֲשֶׂה בְּאוֹתוֹ יוֹם בְּכָל תְּנָאִיו וְכְּשֶׁאָמַר בְּכָל הַנְּזִירוֹת הָרִי הוּא כְּאֵלוֹ הַזְּפִיר הַתְּנָאִים שֶׁל נִ"ש וְעַדִּיף מִמִּי שְׁאָמַר וְאֵנִי עַל מִי שְׁנִדָּר בְּנִזְיָרוֹת וְמֵה שֶׁהַתְּנָה בְּנוֹ

בנ"ש שאם לא ירצה אביו באותו הנזירות שיהיה בטל הרי גתרצה במה שקבל שלא יכנס ורצה שקבל גם פן הדיבור וכבר קבלו כמו שכתוב למעלה וא"כ הנזירו הראשון היה קנים ועליו סמך הנזירות של הדיבור וקנים וכיון שהשלים פנוני נזירו אביו במה שקבל נפטר אביו מן הנזירות וגם הוא מצד האונס עוד יש טעם אחר ליפטר בנו מן הנזירות בלי טעם האונס אם ירצה אביו והוא פי לא נדר בנו נ"ש זה פי אם לדרישת אביו שאמר לו קודם שלא יכנס ולא ידבר לבני משפחתו והבן לא היה רוצה ולהכריח את בנו שיתרצה אסר הנאתו עליו ורצה שקבל גם בנו נ"ש על זה והנה ליה פאלו נדר לדעת אביו ויכול אביו לתת לו רשות שיכנס ושידבר ולא יאסר בהנאתו כמו מי שנשבע לאשתו שלא ישא אשה שאם היא נותנת לו רשות שיכול לישא שאף על פי שלא אמר בפועל השבועה לדעתה ידוע הוא שלעשות רצונה הוא נשבע ואפי' שלא נשבע לה ממש אלא בפועל הנשואין נשבע על דרישת קרוביה ואפילו בלא דרישתם כיון שיש מנהג ומקנה לישבע כן הוי נמי לדעתה כי לתקנת האשה נעשה ויכולה לומר איני רוצה בתקנת חכמים כגון זה שהיא לתועלתה וגם אם נשבע אחר הנשואין לדרישת אשתו או קבל נ"ש שלא ישא אשה עליה מסתמא השבועה והנזירו' הוא לדעתה ואם היא תתן לו רשות נפטר מן השבועה ומן הנזירות והר"ן ז"ל כתב בתשובה על חרם רגמ"ה שלא ישא אדם אשה על אשתו שאפשר לדון שאפי' היתר אינו צריך שחרם זה לתקנת האשה נעשה והיא אומרת אי איפשי בתקנה זו ע"כ וכיון שפשוטות ובהרמים הוי ברשותה גם כן בנ"ש דנדר' ושבועות שוים בענין זה דנזירות בכלל נדר פדכתיב איש פי יפליא לנדר נדר נזיר להזיר וכו' ואע"ג דנ"ש חמור שאין לו התרה קיל טפי מנזירות סתם שאסור ביצא מן גפן היין ובטומאה ותגלחת ונ"ש מותר בטומאה ויכולה האשה לתת לבעלה רשות לישא פי גם הוא לא נשבע ולא נדר אלא על דעת פן שתוכל היא להתיר לו וכן בנ"ד וכמו שכתב הריב"ש ז"ל בתשובת ת"ז ואם באולי עדיין אביו בכעס עם בנו וכשידע פי לא הועיל בקבלת נזירותו על דרך מה שכתוב למעלה ויחזור לידור נ"ש באופן שלא יהיה היתר זה עדיין יוכל לפרוע חוב בנו וכל הדברים שכתבו הפוסקים ז"ל שמוותר לעשות למודר ועוד יש קולא במדיר זה פי מי שאו' הריני עליך חרם או הרי אתה אסור בהנניתי כמו שכתב הרמב"ם ז"ל פ"ה אינו יכול להנות לו אפילו בשל אחרים כמו אם נתנו אחרים בידו מעות לחלקם או לתתם לחצי ריוח אינו יכול לתת לזה שצאסר בהנאתו אבל מי שאסר נכסיו על אחד כמו בנ"ד דוקא נכסיו אסר אבל לא נכסי אחרים ויכול להנות לזה מנכסי אחרים גם יש קולא בנ"ד שאמר שלא להנותו מנכסיו הוא אינו יכול להנותו אבל המודר מהנאתו אם יוכל הוא להנות מנכסי המדיר באופן שלא יהיה גזל כמו אם היה בידו מעות של מדיר והיה נותן ונותן בהם שלא מדעת המדיר מותר לו אותו הריוח פי לא היה המודר אלא שהוא לא יהיה אותו דוקא במותר הנאה שאסר הננייתו עליו או שאמר הריני עליך חרם אסור לו למודר להנות ממנו אפי' שלא מדעתו פי כל הנאתו נאסרה עליו וכמו שכתב הרמב"ם ז"ל פ"ב דנדרים אבל זה שנדר שלא לעשות הנאה לפלוני לא נאסר אלא אם הוא מדעתו מהנה אותו עוד יש לפשפש במעשה נזירות זה שתלה הנזירות בשני דברים באיסור הנאה ובכניסת בנו וכו' שהכניסה היא ביד בנו ולא בידו אם חל הנזירות או לאו דיש פנים לכאן ולכאן ובס"ד אכתוב מה שיראוני מן השמים נאם המבי"ט: שאלה קמ' למדינו רבינו ראונו ושמעון נשתתפו

והלוו לגוי אחד ברבית סף מעות וכתבו חנוּגָא בערפאות הגוים בסף המעות ונכתבה
החנוּגָא בשם שמעון לבדו שחייב לו הגוי סף פה וכה ואחר פה פתב ראובן שטר על
שמעון ונ"ל בפנינו וכו' הודה שמעון שהסוף הפתוב בערפאות שחייב לו הגוי פלוני וכו'
שהם בשותפות בינו ובין ראובן לשמעון פה וכה ולראובן פה וכה והגוי הוא אף על פי
שפתב החוב בשם שמעון הנה בדעתו שהמעות כולם היו של ראובן ומשום דברים
שביניהם פתבם בשם שמעון אחר פה הלה שמעון למדינת הים ונשאר ראובן ותבע מן
הגוי והגוי הנז' הנה מלתזם בממון המלה ותכסו אותו על ממון המלה והלה אליו ראובן
ונתפאר עמו שיכתוב לו פתקא בעדים איה הסחורה אשר יש לו לגוי במקום פלו' שמכרה
לראובן מקודם ועל ידי שוחד גזר שר העיר שהסחורה יקחנה ראובן ואירע שהגוי הנז'
נמלט והלה לשער המלה לצעוק על עניניו ושר העיר נתן האלתז"ם לגוי אחר וראובן
קבל הסחור' והתחיל למוכר' אמר לו הגוי החדש תמפור סחורת' במקו' אחר פי נמשך
לי נזק במכירת' פה ואם לא תשמע תדע שתפסיד הכל וראובן לא חשש לדבריו והלה
הגוי ובשות' חזר ולק' הסחור' מראובן במאמ' השר אחר ימי' הנוצר' גוי זה למעו' ובא
לראובן ואמר לא תבקש לי בהלואה מעות ותשבע לי כמה הנה חייב לך הגוי המלתז"ם
הא' ואתן לך מהסחורה פנגד מה שתשבע ובקש ראובן מעו' בהלואה לגוי ונמצא שמעון
שם בזמן זה שבא מדרך ונאמר לו ראובן הענין ונאמר לו שאם ירצ' שילן' הוא החצי
והוא החצי ויקחו הסחור' בין שניה' כל א' כפי חלקו ואם לא ירצה שהוא ילנה הפל ויקח
כל הסחורה ונתרצה שמעון והלנה החציונה לראובן ולקח הסחורה מיד הגוי פנגד החוב
שנשבע שהיה חייב להם הגוי הראשון ושמעון לא רצה לקחת חלקו ברשותו לפי
שראובן היו לו נערים הרבה ומשתדלים במכיר' הסחור' ולשמעון לא היו לו משתדלי'
ואנשי' וכן הנה שהשתדל ראובן ושלח מפה ומפה ומכר הסחורה וחזר ולקח מחדש
מאותה סחורה מן הגוי מחשבונות שהיו ביניהם אחר זמן נתקוטט הגוי עם ראובן וחזר
ולקח הסחורה הזאת השניה ממנו כי הראשונה כבר נמכרה והוציא ראובן קול שלקח
גם הסחורה הראשונה שפרע להם בעד הגוי הא' ושמעון הנה יודע האמת ושותק באמרו
היום או מחר יבא הגוי הא' משער המלה ואתבע מעותי ממנו ולא אתקוטט עם ראובן
שהוא קרובי והנה פן אחר שנים בא הגוי משע' המל' ולקח האלתז"ם והלה אליו שמעון
ונאמר לו תפרע לי מעותי פי הסחור' שנתת לראובן לקח ממנו הגוי המלתז"ם אחריו
והגוי בשמעו שהדב' אמ' התחיל לפרוע לשמעון קצת מעות אח"כ כששמע הענין שחזרו
ולקחו הסחורה מן הגוי לא רצה לתת כלום ועברו דברי' בינו ובין שמעון ואפי' ששמעון
הנה יודע שהדין עם הגוי הנה מתחזק לתובעו באמרו אולי אציל חלקי ממנו ולא אצטרף
לדין ודברים עם ראובן קרובי ועוד שראובן מלתז"ם בממון המלה ולא יוכל להציל ממנו
שום דבר ובהתחזקו שמעון לתבוע מהגוי נכנס יהודי א' ופשר בינו ובין הגוי שילנה לו
לגוי סף מעות ושיהיה סאר"ף אצל הגוי ויכתוב לו שמעון מחילה על החוב בעד
פסארפליף שהיה נותן לו והלה שמעון אצל ראובן וספר לראובן הענין ושאל ממנו עצה
והשיב ראובן טוב הדבר אבל תכתוב במחילה בפני הערפאות שפיטור החוב ומחילתו
הוא כדמ"ה בעד הסארפלי"ק אמר לו שמעון אני מפחד שהיום או מחר תתקוטט עמי
למה מחילתי לו אמר לו ח"ו תלה ותמחול לו ולא תחוש והלה שמעון ועשה פן ואמר
לגוים המעידים בערפאות בפני שאינו מוחל פי אם על תנאי שהחוב יהיה כדמ"ה בעד

הסארפליק ואמר זה בפני עדים ישראל והגויל והפוטבים שקרו בשמעון ולא כתבו תנאי זה במחילה אלא המחילה סתם ועמד שמעון סארף ימים עם הגוי ונהסירו את הגוי מן האלתזם והפסיד שמעון מעותיו ועתה ראובן מערער על שמעון ואומר שמה שמחל לגוי הנה שלא מדעתו ושהחוב הנה לשניה וכיון ששוא מחל הוא חייב לו חלקו ושמעון אומר אני לא תבעתי הגוי אלא כדי שלא להתקוטט עמה שאתה לקחת הסחורה בעד החוב ואתה היית חייב לי המעות על חלקי והחוג"ה אעפ"י שהייתה בידי כבר הייתה פרוע ושללא כדין הייתי תובע מהגוי ועוד שעל כל זה אתה נתת לי רשות שאאלף ואמחול לגוי יורינו מורינו אם הדין עם שמעון וישבע שמעון שפבר נפרע ראובן חלקו משלם או אם ישבע ראובן על הכל יבא דברו הטוב לנו ולו תהיה צדקה ושלום: תשובה מה שגבה ראובן מן הגוי חצי החוב או יותר דברו זכה כבר שמעון בחלק מה שיגיע לו לפי הערה הפתוב בשטר שביניהם שהיה לכל א' סך פה במה שפתוב בחוג"ה בערפאות שהיה חייב הגוי לשמעון וזה כבר הוא גבוי לשניהם ואין לו עסק בעסקי אחרים שנתעסקו אח"כ על השאר והסחורה שעזר השטר שיקחנה ראובן פיון שלקחה פבר ברשותו והיה יכול למכרה במקום אחר כמו שהתרה בו הגוי המולתזם החדש ולא שמע לו הוי פושע דאע"ג דגזים איניש ולא עביד הגוים מגזמי ועבדי כל שפן שהיה האלתז"ם בידו ונהנה לו יכונל לעשות ועשה ולקח הסחורה ממנו כמו שגזם לו ואם פן מה שהיה מגיע לשמעון מזאת הסחורה כפי השטר שביניהם חייב ראובן לפרוע לשמעון כל שפן אחר שחזרו לו הסחורה בשביל המעות שהלוו שניהם לגוי המלתז"ם שנדאי חייב ראובן לפרוע לשמעון חלקו כמו שפתוב בשטר לפי הערה אפי' שלא לקחה שמעון שפבר נמן טעם למה לא לקח שלא הנה לו מי שימכרנה לו ומה שחזר ראובן ולקח סחורה וחזר הגוי ולקחה ממנו אין בזה היזק לשמעון פיון שהסחורה של שנתפוי לא לקחה ממנו כי פבר מכרה ראובן כמו שפתוב בשאלה ושמעון הנה שותק שלא הנה תובע מראובן על פי הנה חושב שיגבה מן הגוי ואחר כמה שנים גבה על הקול שיצא שלקחו מראובן כל הסחורה וכשידע הגוי אמיתות הענין שהחזירוה לא רצה לתת לו עוד פלוס ועכ"ז הנה תובעו ולא הנה רוצה לתבוע מראובן בתשובו שיקח מן הגוי הראשון ושללא להתקוטט עם ראובן שהיה קרובו וגם שהים מלתז"ם במקום המלך ולא הנה יכול להציל מידו גם מה שנתפטר (מד' אחרים) [שמעון] עם הגוי הראשון ועשה לו מחיל' וגם הלנה לו מעות על שנתן לו פסארפליק הרי פתוב בשאלה שנתרצה ראובן במחיל' ואמר לו שיעשנה ולפי מה שפתוב למעלה בשאלה אפי' שלא הנה מוחל לא הנה נותן לו דבר על פי נודע לגוי פי הסחורה נשאה ביד ראובן כמו שפתוב למעלה ואם פן אין לו לראובן שום טענה או ערעור על שמעון שעשה מחילה לגוי כי גם שלא הנה עושה לו מחילה לא הנה פורע לו שום דבר פיון שפברע כבר ראובן מן הגוי השני פנגד החוב שהיה חייב להם הגוי הראשון כמו שפתוב בשאלה וגם ברשותו הייתה המחיל' ומענין מה שפתוב בשאלה שראובן כופר בכל ואם ישבע שמעון או ראובן פבר פתבתי כי במה שגבה ראובן קודם חצי החוב או יותר לפי דברו נראה שהוא דבר ידוע לכל או לעדים ועל זה אינו חייב שמעון שבועה דהודאת בעל דין כמא' עדים דמי גם הסחורה שלקח בגזרת השטר פבר הייתה גבויה והיה חייב ראובן לתת לשמעון חלקו כי הנה פושע במה שלא שלחה ומכרה במקום אחר מפני גזום הגוי המלתז"ם ואם ענין גבני' סחורה זו על פי גזרת השטר על ידי שחזר שנתן ראובן כמו

שפּתּוּב בּשׂאֵלָה הִיָּה דְבַר יְדוּע לְכָל אוּ לְעֵדִים גַּם בְּזֶה אֵינּוּ חַיִּיב לְשַׁמְעוֹן שְׁבוּעָ' וְיִגְבֶּה חֶלְקוֹ מֵאוֹתָה סְחוּרָה וּמִלְשׁוֹן הַשְּׂאֵלָה כִּף נִרְאֶה שֶׁהַדְּבַר יְדוּע לְכָל שְׁלֵקַח הַסְּחוּרָה אוּ שֶׁהוּא הוֹדָה שְׁכַף הַעֲנִינְן אֲבָל אִם אֵין עֵדִים בְּדְבַרִי אֵלּוּ אֵלָא שְׁשַׁמְעוֹן טוֹעֵן שְׂרַאוּבֵן אָמַר לוֹ כִּף אֵין כָּאֵן שְׁבוּעָה לְשַׁמְעוֹן אֵלָא לְרַאוּבֵן שִׁישְׁבַע שְׁלֵא אָמַר לְשַׁמְעוֹן שְׁקַבֵּל הַסְּחוּרָ' וְגַם בְּסְחוּרָ' הַנְּמַצָּא בִּידּוֹ שֶׁהוּא יְדוּע שֶׁהִיא מִן הַשְּׁנוֹתָפוֹת הִיא בְּחֻזְקַת שְׁנִיָּהֶם וְאֵינּוּ יְכוּל לִישְׁבַע וְלֹא רְאִיתִי רַאוּבֵן וְלֹא שְׁמַעְתִּי מִי הוּא שְׁמַעוֹן ב"ד אֲשֶׁר שָׁם יִחְקְרוּ וַיּוֹצִיאוּ הַדִּין לְאַמְתּוֹ נָאֵם הַמְּבִי"ט: שְׂאֵלָה קָמָא רַאוּבֵן חַיִּיב לְשַׁמְעוֹן סָף מַה וְזֶה רַאוּבֵן הִיָּה חַיִּיב לוֹ לוֹי סָף מַע' כִּמָּה שֶׁהִיָּה חַיִּיב הוּא לְשַׁמְעוֹן וְרַאוּבֵן הִלֵּךְ לְמַדִּינַת הַיָּם וְכֹא שְׁמַעוֹן בְּפָנָי ב"ד וְהוֹצִיא שְׁטָרוֹ שְׁחַיִּיב לוֹ רַאוּבֵן וְתַבַּע לְלוֹי לְדִין שִׁיפְרַע לוֹ הַחוּב לְרַאוּבֵן וְהַשִּׁיב לוֹי שֶׁהוּא אָמַת שְׁחַיִּיב לְרַאוּבֵן וַיֵּשׁ בֵּיַד רַאוּבֵן כְּתַב יְדוֹ שֶׁל לוֹי בְּחַיּוּבוֹ אִז ב"ד גָּזְרוּ עַל לוֹי שִׁיפְרַע לְשַׁמְעוֹן מַה שֶׁהוֹדָה שֶׁהִיָּה חַיִּיב לְרַאוּבֵן וְנִתְּנוּ בִּידּוֹ מַעֲשֵׂה ב"ד לְרֹאָ' אַחַר זְמַן כָּאֵ יְהוּדָה מְמַדִּינַת הַיָּם וְהִבִּיא כְּתַב מִרַאוּבֵן לְלוֹי שִׁיתֵן לוֹ אוֹתוֹ הַחוּב שֶׁהִיָּה חַיִּיב לוֹ לְרַאוּבֵן וְהִזְקִיקוֹ לְדִין וְטָעַן יְהוּדָה שֶׁחוּב זֶה הוּא שְׁלוֹ כִּי רַאוּבֵן קוֹדֵם שֶׁהִלֵּךְ צְוָה לְלוֹי שִׁישְׁלַחְנוּ לִיהוּדָה וְלֹא שְׁלַחְם וְעַתָּה שְׁכָא רוּצָה מְעוֹתָיו וְלוֹי טָעַן כִּי אָמַת הוּא שְׂרַאוּבֵן אָמַר לוֹ כִּף קוֹדֵם שֶׁהִלֵּךְ וְשֶׁהוּא הַשִּׁיב אֵיף אֶתְּנֶם אוּ אֲשַׁלַּח לְשׁוּם אָדָם וְכַתַּב יְדִי בִּידָה אִז אָמַר לוֹ רַאוּבֵן כֹּל מִי שִׁיבִיא לָהּ כְּתִיבַת יְדָה תִּפְרַע לוֹ וְכַתִּיבַת יְדִי זֶה נֶאֱבַד מִן הָעוֹלָם וַיְהוּדָה תּוֹבַע לְלוֹי בְּכַתַּב שֶׁהִבִּיא מִרַאוּבֵן וְלוֹי פָּרַע כְּכַר לְשַׁמְעוֹן עַל כִּי ב"ד כְּנֹז' יוֹרִינוּ מוֹרְיָנוּ אִם יֵשׁ לוֹ לִיהוּדָה שׁוּם דִּין וְדְבָרִים עִם לוֹי כִּינּוּן שְׁלוֹי פָּרַע הַחוּב עַל כִּי בֵּית דִּין: תְּשׁוּבָה מַה שֶׁהִגְבּוּ ב"ד כְּדִין הַגְּבּוּ אִף אִם יִיחַד רַאוּבֵן מַה שֶׁהִיָּה חַיִּיב לוֹ לוֹי לְפָרַעוֹן יְהוּדָה אֵינּוּ דְבַר כֹּל זְמַן שְׁלֵא קַבֵּל יְהוּדָה אַחֲרֵיּוֹת הַמְּעוֹת שֶׁהִיָּה חַיִּיב לוֹי עָלָיו אִם יִפְסְדוּ רַק בְּהַפָּךְ בְּשִׁטְרוֹ כְּתוּב שְׁלַעוֹלָם הָאֲחֲרֵיּוֹת עָלָיו עַד שִׁיכְנָסוּ הַמְּעוֹת בִּידּוֹ שֶׁל יְהוּדָה וְגַם כֵּן שְׁלֵא הָאָמִין יְהוּדָה בְּרַאוּבֵן שֶׁהוֹצִירָהּ לְתַת לוֹ עָרַב קוֹדֵם שִׁיצָא מְמַדִּינָתוֹ וְכַפֵּי' כְּתַב הַטּוֹר סִי קי"ז הָעוֹשֶׂה שְׁדֵהוּ אֶפּוֹתִיקִי סְתָם וְשִׁטְפָה נִהָר הָרִי זֶה גּוֹבָה מִנְּכָסִים אַחֲרֵים וְכַתַּב עוֹד וְכֵן לְעַנִּין קְדִימָה אֶפִי' עֲשֵׂה מְטַלְטְלִי אֶפּוֹתִיקִי מְפּוֹרָשׁ בְּשִׁטְר לְרַאוּבֵן גּוֹבָה מְלוּה שֶׁל אַחֲרָיו כִּינּוּן שֶׁהַשְּׁעֵבוּד לֹא חָל עָלָיו עַל הַמְּטַלְטְלִים אֵין בָּהֶם קְדִימָה וְכ"ש ב"ד שְׁשַׁמְעוֹן שֶׁהִגְבּוּהוּ ב"ד שְׁטָרוֹ מִן קוֹדֵם מְשִׁטְר יְהוּדָה זֶה נִרְאֶה לַע"ד הַצְּעִיר מִשֶׁה בְּרוּף.

זֶה עָבַר לְפָנָי וְאָמַרְתִּי אֶלְכָה לִי אֵל מְאוּר הַגּוֹלָה יְאִיר עֵינַיִנוּ בְּתוֹרָתוֹ וְשְׁלוּמוֹ יִגְדַּל: תְּשׁוּבָה אֶפִי' שְׁלֵא הִיָּה פּוֹרַע לוֹי לְשַׁמְעוֹן מַה שֶׁפָּרַע עַל כִּי ב"ד לֹא הִיָּה חַיִּיב לְפָרַע לִיהוּדָה כִּינּוּן שְׁלֵא הִבִּיא הַרְשָׁאָה מִמֶּנּוּ וְכִמוֹ שֶׁכְּתוּבוֹ הַמְּפָרָשִׁים ז"ל הַרְמַב"ם ז"ל פ"א מַה' שְׁלוּחִין וְכח"מ ס' קכ"ב שְׁאֵם כְּתַב רַאוּבֵן לְשַׁמְעוֹן מְנָה שִׁישׁ לִי בִּידָה שְׁלַחְהוּ בִּיד לוֹי אִם (לֹא) רָצָה לְשַׁלְּחוֹ אֵינּוּ חַיִּיב עַד שִׁיבִיא הַרְשָׁאָה וְאֶפִי' שֶׁהִיָּה מְבִיא הַרְשָׁאָה אַחַר שֶׁפָּרַע לוֹי עַל כִּי ב"ד לֹא הִיָּה לוֹ שׁוּם דִּין עִם לוֹי כִּינּוּן שְׁכַבֵּר פָּרַע לְשַׁמְעוֹן מַה שֶׁהִיָּה חַיִּיב לְרַאוּבֵן בְּשִׁטְר מְקוּיִים וְזֶה יְהוּדָה לֹא נוֹדַע שִׁישׁ לוֹ שׁוּם חוּב עַל רַאוּבֵן וְגַם רַאוּבֵן לֹא הוֹדָה אוּ לֹא כְּתַב שֶׁהִיָּה חַיִּיב לוֹ אֵלָא שְׁנַתֵּן לוֹ הַרְשָׁאָה שִׁיגְבֶּה חוּבוֹ מְלוֹי וְאִם רַאוּבֵן עֲצָמוֹ הִיָּה כָּאֵ לְתַפְרַע חוּבוֹ מְלוֹי לֹא הָיוּ מְחַיִּיבִין ב"ד לְלוֹי שִׁיפְרַע לוֹ אֵלָא לְשַׁמְעוֹן מְדַר' נִתְּן מִנִּין לְנוֹשֶׂה בְּחִבְרָיו וְחִבְרָיו וְכו' כ"ש לְשַׁלְּחוֹ אוּ לְמַוְרָשָׁה שְׁלוֹ דְלֹא עֲדִיף מִמְשַׁלְּחוֹ וְאֶפִי' הִיָּה מְבִיא זֶה יְהוּדָה שְׁטָר מְקוּיִים שֶׁהִיָּה חַיִּיב לוֹ רַאוּבֵן וּמִן קוֹדֵם לְשֶׁל שְׁמַעוֹן אַחַר שֶׁפָּרַע לוֹי לְשַׁמְעוֹן עַל כִּי ב"ד מְעוֹת אֵין בְּזֶה דִּין קְדִימָה וְאֶפִי' בְּמְטַלְטְלִים

פי אפ"י מראובן עצמו שהיה גובה המאןחר מעות או מטלטלים אין המוקדם מוציא מתחת ידו כל זה כתבתי לרונקא דמילתא כי מתחלת דינא פירכא ליהוד' אפ"י לא פרע לוי לא היה חייב לפרוע לו על פי כתב כמו שכתבתי והב"ד יפה עשו שהגבו לשמעון מה שהיה חייב לוי לראובן מדר' נתן וכו' גאם המבי"ט: שאלה קמב ראובן שדך בתו לשמעון וכתבו ביניהם קנסו' וזה נוסח שטר השדוכין הצריף לענן השאלה בפנינו וכו' וזמן הנישואין יהיה מפאן ועד שנה אחת ואם באלו ישלח ראובן אבי הפלה בעד חתנו אחר חג הסוכות ילך החתן לאכסנדר' מקו' הפלה ויהיה שם עד זמן הנישואים ועוד נתחייב החתן לקבוע דירתו שם שלש שנים ואם ח"ו א' מן הפתות תחזור בה תהיה מחוייבת לפת האחרת מאה וחמשים פרחים וזה וקנינא כו' וגם נשבעו וכו' אייר השל"ה פה רודס ושריר וכו' עכ"ל שטר השדוכין ואחר שעשה שדוכין הללו הלה אבי הכל' לסיניג' ומשם כתב לחתנו אשר ברודס יבא אל עיר נא אמון כי הוא גם כן רצונו לבא שם להשיא בתו למועד הפתוב ביניהם ויהי לימים בא אבי הפלה לנא אמון ולא בא חתנו ותכף חזר לכתוב לו שיבא כי הכל מתוקן לסעודה והשיב לו חתנו הנז' שאינו יכול לבא אף אם רוצ' (להבי') [שיהי'] חתנו (יבוא) לעיר רודס (עם בתו) שיכניסנה ואם לאו הרי הוא נקי משבועתו אחר שהוא נתאחר כמה זמן בסיניג' ולא בא אל אמון ואבי הפלה אומר שאף על פי שנתאחר בסיניג' לא עבר המועד הקצוב ביניהם שהוא זמן שנה ועדיין נשאר מהשנה חדש וחצי ומאז שכתב לו שיבא היה יכול לבא עם כמה דוגיאות וספינות שבאו מרודס לנא אמון וכיון שאינו רוצה לבא שיפרע הקנס הפתוב ביניהם ק"נ פרחים שיש מהם כבר בידי אבי הפלה חמשים ותובע הק' מוריגו: תשובה על ענן הקנס אם יסרב שום אחד מהם בזיווג הנז' יתחייב בקנס מכח הקנין ומכח השבועה כמו שדן החכם הר"י ד' גון יצ"ו וצדק בדינו אף מן השאלה נראה שכל א' מרוצה בזיווג וחלוקי' במקום הזיווג ואין לו דין לחתן שיביא לו חמיו את בתו לרודס כי הוא נתחייב ללכת שם לאכסנדר' לזמן הנישואין ולקבוע דירתו שם ג' שנים אבל מפני שלא הלה אינו חייב עדיין הקנס כי מה שכתוב אם באולי ישלח וכו' ילך החתן למקום הפלה ויהיה שם עד זמן הנישואין אולי חשב החתן כי תנאי זה היה בהיות ראובן באלפסנדר' ועתה שהיה בסיניג' ונתאחר עד תחלת ניסן חשב שלא היה חייב ללכת ובין כה ובין כה עבר הזמן לא נתחייב עדיין בקנס אע"פ שכתב שיביא את בתו לרודס אין בדבריו ממש אלא הוא חייב ללכת לאלפסנדר' ולדור שם הג' שנים כמו שכתוב בשטר השדוכין ואם ילך אפילו אחר הזמן אינו חייב קנס אדרבא ראובן חמיו יתחייב קנס אם לא יתננה לו כי הזמן שקובעים לנישואין בשטר השדוכין הוא לשיכין כל א' מה שיצטרף לזמן הנישואין כמו שאמרו חכמים על הסתם גותני' לאלמנה ל' יום מיום התביע' ולכתולה י"ב חדש ואם נתעכב יותר לא מפני זה נתבטל הזיוג אלא שחייב במזונות' ואם הוא תבעה ועבר הזמן לא נתחייבה היא בשום דבר שנראה שאיחוו' הזמן אינו מבטל הזיווג ותנאי שמתני' בשדוכין אינו כ"כ קיים כמו זמן של חכמים שחייבים במזונות אחר הזמן מה שאין כן באיחור הזמן הפתוב בשטרי השדוכין שאינו חייב במזונות (בין) [בין] שאין פאן קדושין אלא ארוסין בעלמ' וקיל זמן זה מזמן שנתנו חכמים שלשים וי"ב ואעפ"י שפתוב בסוף שטר זה ונטלו קנין וכו' ונשבעו על כל הפתוב למעל' לא הית' השבועה על איחור הזמן כי הזמן אינו אלא אזהרה לשיכין כל א' מה שצריף ואם יש איזו סבה לאיחור לא נתחייב

בְּזֶה קִנְס וּמַעֲשִׂים בְּכָל יוֹם שְׁעוֹבֵר הַזְמַן וְלֹא בְּשִׁבִיל זֶה נְחִיבָהוּ בְּקִנְס פִּינּוֹן שֶׁהוּא מְרוֹצָה בְּזִיוּג וַיֵּשׁ לוֹ אִיזוֹ סִבָּה לְאִיחּוּר וּבִשְׁטֵר זֶה יֵשׁ יוֹתֵר גִּילוּי לְעֵנִין זֶה שְׁפָתוֹב וְאִם א' מִן הַפְּתוּת תַּחֲזוֹר בֶּה תִּהְיֶה מְחַוֵּיבֵת לְמַת לְכַת הָאֲחֵר' ק"נ פְּרָחִי וּקְנִינִי וְגַם נִשְׁבַּע כּו' שֶׁנֶּרְאָ' שֶׁהַקִּנְיָן וְהַשְּׁבוּעָה אֵינּוּ אֶלָּא עַל הַחֲזָרָה שֶׁהוּא מְבַטֵּל הַזִּיוּג וְלֹא עַל קְבִיעוֹת הַזְמַן וְלֹא הַזְמַן קִנְס הַק"ן אֶלָּא לְמִי שֶׁיַּחֲזוֹר בּוֹ וְאֵעִפ"י שְׁפָתוֹב בְּקִנְיָן וְשְׁבוּעָה עַל כָּל מֵה שְׁפָתוֹב לְמַעַל' וַיִּהְיֶה תִּנְאִי הַזְמַן בְּכָלֵל הַקִּנְיָן וְהַשְּׁבוּעָה יִהְיֶה עוֹבֵר עַל הַשְּׁבוּעָה וְאֵינּוּ חַיִּיב קִנְס וּלְפִי הָאֵמ' כְּמוֹ שֶׁהַקִּנְס אֵינּוּ אֶלָּא עַל הַחֲזָרָה מִן הַזִּיוּג כְּמוֹ כֵּן הַשְּׁבוּעָה אֵינָה עַל אִיחּוּר הַזְמַן וְלִכֵּן אִם זֶה הַחֲתָן לֹא יִרְצֵ' לְלַכֵּת לְשֵׁם לְזִמְן שֶׁיִּקְבְּעוּ לוֹ ב"ד נִרְאֶה שֶׁתּוֹאֲנָה הוּא מְבַקֵּשׁ לְבַטֵּל הַזִּיוּג וַיִּתְחַיֵּב בְּקִנְס אֲבָל אִם יִרְאֶה לְב"ד שֶׁיֵּשׁ לוֹ אִיזוֹ סִבָּה לְזִמְן מֵה לֹא יִתְחַיֵּב בְּקִנְס אֶלָּא אַחֵר עִבּו' הַזְמַן שֶׁיִּתְּנוּ לוֹ שְׂאֵם לֹא יִלָּךְ אִזּוֹ נִרְאֶה וְדֹאֵי שֶׁאֵינּוּ רוֹצֶה הַזִּיוּג וְחַיִּיב לְפָרוֹעַ הַקִּנְס כְּמוֹ שֶׁדָּן הַחֲכָם הַנּוֹזֵק וְכַשֵּׁי אֵיזוֹ טַעֲנָה לְחֲתָן אֲנַחְנוּ נוֹהֲגִים לְעֲשׂוֹת פְּשָׁרָה בִּינֵיהֶם לְעֵנִין הַקִּנְס נָאֵם הַמְבִי"ט: שֶׁאֵלֶּה קִמַּג רְאוּבֵן שֶׁהָיָה לוֹ בֵּית סְמוּדָה לְבֵית הַכְּנָסֵת וְהַכְּנָסִים הָרְסוּ אֶת כְּוֹתְלוֹ הַמְּפָסִיק בֵּינּוּ וּבֵין ב"ה וּבְנֵאוֹהוּ מְחַדֵּשׁ שְׁלֹא מִדַּעַת רְאוּבֵן שְׁלֹא נִמְצָא שֵׁם וְאִירַע שֶׁהַכְּנָסִים יוֹתֵר מְחַצֵּי אִמָּה שֶׁל קִרְקַע ב"ה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ שֶׁל רְאוּבֵן וְעַתָּה הַקֵּהל מְעַרְעְרִי עַל רְאוּבֵן עַל חֲצֵי אִמָּת קִרְקַע הַבְּזָפֵר וְשׁוֹאֲלִים מִמֶּנּוּ כְּכָל כְּפָלִים מְשֻׁשָׁנוּי וְרְאוּבֵן טוֹעֵן כִּי מִצַּד הַרִיסַת הַכְּוֹתֵל הַבְּזָפֵר וּבְנֵינָה נִמְשָׁף תּוֹעֲלֵת רַב לְב"ה כִּי קוֹרוֹת ב"ה הֵיוּ עֲמוּסוֹת עַל קוֹרָה א' וְעַתָּה הֵם עֲמוּסוֹת עַל הַכְּוֹתֵל הַנּוֹזֵק שֶׁהוּא שְׁלוֹ כִּי אָבִיו שֶׁל רְאוּבֵן לֹא רָצָה מְעוֹלָם שֶׁיַּעֲמִיסוּ קוֹרוֹת בְּכּוֹתֵל זֶה וְעוֹד אוֹמֵר רְאוּבֵן כִּי ב"ה זֶה אֵינָם מְתַפְּלִיל בּוֹ זֶה יוֹת' מִשֵּׁשׁ אוֹ שְׁבַע שָׁנִי וְהַשְּׁפִירוּהוּ לְדִירָה שֶׁיִּבְיֵאוּ ב' שְׁמֵאֵי וְיִרְאוּ כְּמָה שְׁוֹה אוֹתוֹ חֲצֵי אִמָּה לְעֵרֶף כָּל (הַבֵּית) [רְחֹב] ב"ה וְאִפְּי' שֶׁיִּהְיֶה בְּיוֹתֵר יְפָרַע לָהֶם כְּדֵי לְצַאֵת יְדֵי חוֹבְתָם אוֹ אִם יִרְצֵ' יִרְאוּ כְּמָה עוֹלָה שְׁכִירוֹ הַב"ה בְּכָל שָׁנָה וּלְפִי הַעֲרָף שֶׁיִּמְדְּדוּ כָּל הַב"ה יְפָרַע הוּא בְּעַד חֲצֵי הָאִמָּה שְׁכִירוֹת שָׁנָה בְּשָׁנָה עוֹד אוֹמֵר לָהֶם שֶׁיֵּשׁ לָהֶם ב"ה אַחֵר מִצַּד אַחַד שֶׁל בֵּיתוֹ שֶׁל רְאוּבֵן וְאוֹמ' שֶׁיִּהְיוּ כְּוֹתְלוֹ הַמְּפָסִיק וַיִּתֵּן לָהֶם אִמָּה אַחַת קִרְקַע בְּזֶה הַצַּד בְּעַד אוֹתוֹ חֲצֵי אִמָּה וְהוּא יִהְיוּ וַיִּבְנֶה לְהוֹצֵאָתוֹ וַיִּרְחִיבוּ אוֹתוֹ ב"ה וְהַקֵּהל אֵינָם רוֹצִים לֹא זֶה וְלֹא אוֹתוֹ כִּי כְּוֹנְנָתָם לְהַקְנִיטוֹ וְלִקְחַת מִמֶּנּוּ רַב יוֹרֵינוּ אֲדוֹנֵינוּ דָּרָף גִּלְף בֶּה וְאֵת הַמַּעֲשֵׂה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה רְאוּבֵן וְשִׁכְרוּ כְּפוֹל מִן הַשְּׂמִים: תְּשׁוּבָה כְּתוּב בְּמִישְׁרִים נְתִיב ל"א חֲלֵק שְׂשִׁי מִשִּׁיג גְּבוּל וּבְנָה הַכְּוֹתֵל בְּשֵׁל חֲבִירוֹ וְהַכְּנִיס מִן הַקִּרְקַע בְּתוֹךְ שְׁלוֹ וּבְנָה עַל אוֹתוֹ כְּוֹתֵל בְּנֵינִים גְּדוּלִים חַיִּיב לְסַתֵּר הַכָּל שְׁלֹא עָשׂוּ תַקְנַת הַשְּׂבִים בְּקִרְקַע וְכֵן כְּתוּבוֹ הַגְּאוּנִים בְּתַשׁוּבָה עַכ"ל וְכָל שֶׁכֵּן בְּבֵית הַכְּנָסֵת.

אֲבָל רְאִיתִי בְּשֵׁאֵלֶה מֵה שֶׁטוֹעֵן רְאוּבֵן הַתּוֹעֲלֵת שֶׁנִּמְשָׁף לְב"ה עַתָּה אִם הוּא כָּף וְגַם טוֹעֵן שֶׁיִּמְכְּרוּ לוֹ אוֹתָהּ אִמָּה אוֹ שֶׁיִּתֵּן שְׁכִירוֹת עָלֶיהָ אוֹ יִתֵּן לָהֶם מְקִרְקַע שֶׁיֵּשׁ לוֹ סְמוּדָה לְקִרְקַע שְׁלָהֶם בְּמָקוֹ אַחֵר וְהַקֵּהל טוֹעֵנִים שֶׁאֵינָם יְכוֹלִים לְמַכּוֹר מִפְּנֵי שֶׁהָיָה בֵּית הַכְּנָסֵת וְאֵנִי אוֹמֵר כִּי גַם כִּי מִצַּד הַדִּין חַיִּיב לְסַתֵּן' כְּמוֹ שֶׁכְּתוּבוֹ הַגְּאוּנִי יֵשׁ הַפְּרִשׁ בְּנ"ד שְׁלֹא נַעֲשֶׂה הַשְּׂגָת גְּבוּל זֶה בְּרִשׁוֹתוֹ שְׁלֹא נִמְצָא שֵׁם וְכִי הָיָה גּוֹנָא אֶפְשָׁר שֶׁגַם הַגְּאוּנִים ז"ל יוֹדוּ שֶׁיִּהְיֶה בּוֹ תַקְנַת הַשְּׂבִים שֶׁיְפָרַע לָהֶם מֵה שֶׁשְׁוֹה חֲצֵי הָאִמָּה כִּי מֵה שֶׁהַחֲמִירוֹ הוּא מִפְּנֵי שֶׁעָבַר עַל לֹא תִשְׁיַג גְּבוּל רִיעָף וּבְנ"ד לֹא עָבַר אִם הוּא לֹא יָדַע כָּל שֶׁכֵּן כִּי כְּפִי מֵה שֶׁמַּעֲתִי רֹב הַקֵּהל מְרוֹצִים בְּחֲצֵי הָאֵמ' לְמִוְכְרוֹ לוֹ אוֹ לְהַשְּׁפִירוֹ לוֹ אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ מֵהֶם

שְׁחֹשְׁשִׁין לְהִיּוֹתוֹ בֵּית הַפְּנִסָּת שְׁלֵא יוּכְלוּ לְמַפְנֹר אֲבָל מִצַּד הַדִּין אַחַר שְׁיִסְכְּימוּ שִׁבְעַ
טוֹבֵי הָעִיר אוֹ הַקְּהָל לְמַפְנֵי יֵשׁ לָהֶם רְשׁוּת אִפְּי הִיָּה ב"ה שֶׁל עֲנִירוֹת שֶׁהֵיוּ מִתְּפַלְלִין בּוֹ
כ"ש שְׁאִינֵי מִתְּפַלְלִין בּוֹ וְכִינּוֹן שְׁאִינֵי מִתְּפַלְלִין בּוֹ אִפְּי שֶׁהוּא בֵּית הַפְּנִסָּת שֶׁל כְּרַפְּי יֵשׁ
לָהֶם רְשׁוּת לְשַׁבְּעַ טוֹבֵי הַקְּהָל לְמַפְנֵי לְפָחוֹת חֲצֵי אִמָּה זֹו וְיַעֲשׂוּ בְּזֶה הַטּוֹב וְהַיֵּשֶׁר נְאֻם
הַמְּבִי"ט: שְׁאַלְהֵם קַמְד רְאוּבֵן נִשְׂא לָאָה וְהַכְּנִיסִי עִמָּה בְּגִדוֹנִיָּא מְעוֹת סָךְ שְׁלֵשׁ מְאוֹת
זְהוּבִים וְהוּא הוֹסִיף לָהּ כַּמְּנֶהֱג עוֹד מְאָה וְחַמְּשִׁים סָךְ הַכֹּל ת"נ זְהוּבִים וְכָתְבוּ בֵּינֵיהֶם
בְּעַת הַנְּשׂוּאִים וְז"ל וְאִם ח"ו יִפְטֹר הַחֲתָן בְּחַיֵּי אִשְׁתּוֹ וְיִשְׂאָר לָהּ מִמֶּנּוּ זָרַע שֶׁל קִינְיָמָא
הַתְּנוּ בֵּינֵיהֶם שֶׁהַזָּרַע וְאִשְׁתּוֹ יִירָשׁוּ אוֹתוֹ לְמַחְצָה וַיִּחַלְקוּ בֵּינֵיהֶם שְׁנֵה בְּשׂוּהָ כָּל הַנְּכָסִים
שְׁיִמְצְאוּ לוֹ בְּעוֹלָם וְזֶה יוֹכֵן כָּל זְמַן שֶׁתִּשָּׁב בְּאֶלְמֵנוּתָהּ וְלֹא תִנְשָׂא לְאַחַר וְאִם תִּנְשָׂא לְאַחַר
אִז תִּגְבֶּה כְּתוּבָתָהּ בְּלֶבֶד וְאִם לֹא יִשְׂאָר מִהַנְּכָסִים יוֹתֵר מִכְּתוּבָתָהּ אוֹ פָּחוֹת וְהִיא תִרְצֶה
לְהַנְשָׂא לְאַחַר אִז לֹא תִגְבֶּה אֲלֵא חֲצֵי מִהַנְּכָסִים שְׁיִמְצְאוּ לוֹ וְאִם לֹא יִשְׂאָר לָהּ מִמֶּנּוּ זָרַע
שֶׁל קִינְיָמָא הִיא תִגְבֶּה כְּתוּבָתָּהּ מִשְׁלֵם וְהַנְּשָׂא לְיִוְרָשׁוּ ע"כ וְרְאוּבֵן הַגְּזֹפֵר נִפְטֹר וְחַיֵּי
לְרַבֵּנּוּ שָׁבַק וְהַנִּיחַ בַּת אַחַת וְאַחַר כַּמָּה חֲדָשִׁים נִפְטֵר הַבַּת וְעַתָּה רוֹצֶה לָאָה לְגַבּוֹת
כְּתוּבָתָהּ וְכָל הַנְּכָסִים הַנְּמַצְאִים לְרְאוּבֵן הֵם שְׁלֵשׁ מְאוֹת זְהוּבִים לְבַד: תְּשׁוּבָה מֵהַ שְׁכַתּוֹב
שֶׁהַזָּרַע וְאִשְׁתּוֹ יִרָשׁוּ לְמַחְצָה שְׁנֵה בְּשׂוּהָ כָּל הַנְּכָסִים שְׁיִמְצְאוּ לוֹ הוּא לְטוֹבוֹת וְלִרְעִיעוֹתָא
שֶׁל הָאִשָּׁה וְשֶׁל הַזָּרַע לְטִיבוֹתָא שְׁאִפְּלוּ יִהְיוּ הַנְּכָסִים יוֹתֵר מִכְּפָלִים מִכְּדֵי כְּתוּבָתָהּ
שֶׁתִּגְבֶּה אִשְׁתּוֹ חֲצִינָה שֶׁהוּא יוֹתֵר מִכְּתוּבָתָהּ וְהוּא לְטוֹבוֹת הָאִשָּׁה וְלִרְעַ' הַבַּת וְאִם יִהְיוּ פָּחוֹת
מִכְּפָלִי מִכְּתוּבָתָהּ הוּא לְטוֹבוֹת הַבַּת שֶׁתִּטְוֹל קֶצֶת מִכְּתוּבַת אִמָּה וְלִדְעַת אִשְׁתּוֹ שְׁלֵא תִטְוֹל
כְּתוּבָתָהּ מִשְׁלֵם אֲלֵא שְׁאִם תִּרְצֶה לִינְשָׂא כְּשִׁיִּהְיוּ הַנְּכָסִים יוֹתֵר מִכְּפָלִים לֹא תִטְוֹל אֲלֵא
סָךְ כְּתוּבָתָהּ וְכֵן אִם יִהְיוּ פָּחוֹת מִכְּפָלִים תִּטְוֹל כָּל כְּתוּבָתָהּ וְהַשְּׂאָר לְבַת וְאִם לֹא יִמְצְאוּ
נְכָסִים אֲלֵא כְּדֵי כְּתוּבָתָהּ אוֹ פָּחוֹת תִּטְוֹל חֲצֵי הַכֹּל בְּחַיֵּי הַבַּת וְאִם מֵתָה הַבַּת קוֹדֵם שֶׁתִּנְשָׂא
אִמָּה הֵיוּ כְּאֵלוֹ לֹא נִשְׂאָר לוֹ זָרַע שְׁאִם לֹא נִשְׂאָרוּ נְכָסִים יוֹתֵר מִכְּתוּבָתָּהּ אוֹ פָּחוֹת תִּגְבֶּה
הַכֹּל וְאִם הֵיוּ הַנְּכָסִים יוֹתֵר תִּגְבֶּה כְּתוּבָתָהּ וְהַנְּשָׂא לְיִוְרָשׁוּ נְאֻם הַמְּבִי"ט: שְׁאַלְהֵם קָמָה
רְאוּבֵן קִבֵּל גְּזִירוֹת וְז"ל הַרְּנִי מְקַבֵּל גְּזִירוֹת שֶׁמִּשּׁוֹן בֵּר מְנוּחַ בְּכָל תְּנַאֲיוֹ שְׁלֵא לְדוֹר
בְּטוֹקָאט אַחַר חֲנֻפְתִּי אֲלֵא ג' שָׁנִים שְׁלִימוֹ וְאַחַר כֶּף אֲבָא לְצַפַּת תוֹב"ב וְאִם לֹא אִמְצָא
אִז שְׁיִירָא אַעֲקוֹר דִּירְתִי מִהָעִיר טוֹקָאט וְאַעֲמֹד בְּסַפֵּר הַקְּטָרְגִי"ש עַד אִמְצָא שְׁיִירָא לְבֹא
ע"כ וְהִנֵּה רְאוּבֵן קִינִים גְּזִירוֹתוֹ וְבֹא לְעִיר צַפַּת וְאִינוּ יָכוֹל לְשַׁבֵּת לְאִיזוֹ סָבָה שֶׁיִּהְיֶה וְרוֹצֶה
לְחַזֵּר לְטוֹקָט לְדוֹר יוֹרִינּוּ מוֹרִינּוּ אֲדוֹנֵינוּ אִם יָכוֹל לְחַזֵּר וְאִם יָכוֹל כַּמָּה זְמַן צָרִיף לְעַמְּוֹד
בְּצַפַּת כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְחַזֵּר וּשְׁלוֹם אֲדוֹנֵינוּ וְעַטְרַת רֵאשִׁינוּ יִגְדַּל: תְּשׁוּבָה נִרְאָה לִי שֶׁכֶּבֶר
נִתְקַיֵּם כָּל גֵּדֵר זֶה כִּי אַעֲפ"י שְׁאָמַר שְׁלֵא לְדוֹר בְּטוֹקָט אַחַר חֲנֻפְתּוֹ אֲלֵא ג' שָׁנִים שְׁלִימוֹת
שֶׁנִּרְאָה שְׁלֵא יוּכַל לְדוֹר עוֹד שֶׁם אִפְּלוּ הֵכִי הַשְּׁלִי דְבָרֵי גִדְרוֹ שְׁאָמַר וְאַחַר כֶּף אֲבָא
לְצַפַּת שֶׁנִּרְאָה שֶׁמָּה שֶׁנִּדְרָר שְׁלֵא לְדוֹר בְּטוֹקָט אֲלֵא וְכו' הִיָּה קוֹדֵם בּוֹאוֹ לְצַפַּת וְאַחַר שֶׁכֶּבֶר
בָּא לְצַפַּת כֶּבֶר נִשְׁלַם גִּדְרוֹ וְיוּכַל לְחַזֵּר לְדוֹר לְטוֹקָט שֶׁמָּה שְׁאָמַר שְׁלֵא לְדוֹר הוּא אֲלֵא
שְׁיִבֵא לְצַפַּת וְכֶבֶר בָּא וְנִשְׁלַם גִּדְרוֹ כְּמוֹ שֶׁכְּתַבְתִּי וְיָכוֹל לְחַזֵּר לְדוֹר שֶׁם נְאֻם הַמְּבִי"ט:
שְׁאַלְהֵם קִמּוּ יִלְמְדוּ רַבֵּינוּ גֵר יִשְׂרָאֵל רְאוּבֵן תּוֹשֵׁב עִיר אַח' נִתְּפָשֶׁר עִם שְׁמַעוֹן בְּחוֹר א'
מִתּוֹשְׁבֵי עִירוֹ לְמַת לוֹ בְּתוֹ לְאִשָּׁה וְנִדְרָר לְמַת לוֹ בְּגִדוֹנִיָּתָהּ בְּתוֹ ק' פְּרָחִים בְּמְעוֹת בְּעֵין
וְאַחַר שֶׁנַּעֲשׂוּ שְׁדוּכִין בֵּינֵיהֶם וְנִתְקַיְּמוּ הִיָּה תּוֹבַע שְׁמַעוֹן מִרְאוּבֵן חֲמִיו הַק' פְּרָחִי שְׁרַצוֹנוֹ
לְהַתְּעַסֵּק בָּהֶם וְהַשִּׁיב לוֹ חֲמִיו בָּא עִמִּי לְעִיר פְּלוּנֵי שְׁיֵשׁ לִי שֶׁם מְעוֹת וְשָׁמָּה אֲתַנֵּם לָךְ

והלכו שניהם שם למקום שהוא ונתנם לו חמיו ושמעון חתנו הלבישם בסחורה במקום
ההוא בהספמת חמיו עם ק' פרחים אחרים שהיו לו לשמעון משלו וקבל שמעון אחריות
הסחורות שהלביש במאה פרחים שנתן לו חמיו וחזרו שניהם יחד ובחזרתם לעירם סמוך
לעיר נכנס השטן בתוכו ובטלו השידוכין מבניהן ולקח ראובן כל הסחורה שהיה מביא
שמעון במאתים פרחים והכניסם לביתו עד שימכרם ויקח כל א' חלקו ואחר שמכרם
נתן לשמעון המאה פרחים שלו עם הרניח שהגיע לחלקו והק' פרחים האחרים לקחם
לעצמו בעד הק' שלו פינן שנתבטל השידוכין גם לקח הרניח של הק' פרחים הנזכר פינן
שהקרן שלו ושמעון טוען כי פינן שהוא קבל אחריותם ואם היה שאירע בהם שום הפסד
הוא היה חייב עליהם עתה שנתבטלו השידוכין וגם אם היו מתקיימים השידוכין היה
מכניסם בחשבון פתובת בתו פינן שאחריותם עליו וא"כ עתה שנתבטלו השידוכין ויש
בהם רינח הרניח שלו כמו שג"כ האחריות היה שלו יורינו מורינו מורה צדק הדין עם
מי לזכות ברניח ק' פרחים אלו ושכרו כפול מן השמים: תשובה כשתבע שמעון מראובן
חמיו שיתן לו הק' פרחים שנדר לו לנדונג' בתו אעפ"י שיעדין לא היה חייב ליתנם לו
עד שישאנה פינן שרצה ליתנם לו מעתה שיתעסק בהם מסתמא בכוננתו היתה שהרניח
שלהם יהיה לשמעון שרצה להועילו לתתם לו מעת' וכיין שהלבישם בסחור' והביאם
לאחריותו בעוד שהיו השידוכין קיימי' ביניה' הרניח הוא של שמעון שכשנתבטלו
השידוכין סמוך לעי' כבר נעשה הרניח שהגיעו בשלמות לאחריות שמעון כי גם שהיה
מפסיד בסחורה היה ההפסד עליו בין שיתבטלו השידוכין או יתקיימו ולכן הרניח שנעש'
בעוד שלא נתבטלו השידוכין חייב ראובן לתת לשמעון וזהו בשפיטול השידוכין בא מצד
ראובן או מצד ששניהם נתרצ' אבל אם מצד שמעון לבדו נתבטלו הרניח הוא לראובן
שלא נתן לו הק' פרחים שירויח בהם אלא על מנת שיכנס את בתו נאם המבי"ט: שאלה
קמז ג' שותפין ראובן שמעון לוי שהניח כל אחד מהם מאה פרחים בשותפות קרן וראובן
היה עושה עיקר המשא ומתן בכל נכסי השותפות ולסוף זמן השתפות באו לחשבון
שמעון לוי עם ראובן והראה להם כל הפעות שהיו חייבים לו בני אדם מנכסי השותפות
פי היה לו רשות למפור סחורה אפי' לגוים לזמן ושילוח להם ברבית כפי מה שיראה לו
ויקצת מן הגוים מתו ואי אפשר לגבות מירשיהם שום דבר וקצתם ידם תקפה ויש ספק
אם יוכלו לגבות מהם כל מה שחייבי' או קצתו וקצת החובות שחייבים צריך לעשות
הוצאות לגבותם וטוען ראובן שלא נשאר בינו מכל הקרן כי אם עשרים או ל' פרחים
וכל השאר מראה אותו בחובו הנז' ועל זה בררו ביניהם אנשים סותרים בקיאים ומפירי'
קצת הלויים שהם בחיים מה טיבם אם יפרעו כל החוב או קצתו ונטל ראובן קנין ושבועה
לפרוע לשמעון ולוי מה שיפשרו האנשים הסותרים הנז' ואנשי' אלו שיערו בדעתם
החובות שהראה ראובן בכתב אותם שהם בחיים פמה היה יכול ראובן לגבות מהם ועל
השערה זאת ומה ששיערו שהיה בינו גזרו שיערע שמעון ולוי כף וכף לזמן ידוע ובתוך
הזמן שהוא הולך וגובה מה שהוא יכול חוזר עתה ומתרעם על האנשים המפשרי' ואומר
פי אינו יכול לגבו' החצי ממה ששיערו הם ושהפשרה שעשו היתה בטעות ושמעון ולוי
טוענים שהפשרה קיימת כי גם שאומר שאינו יכול לגבות אינו אמת כי הוא הולך וגובה
לעול' ועוד שנשאר לו ברשותו הרבה מדמי השותפות יורינו רבינו הדין ושכרו כפול מן
השמים אמן: תשובה תניא פי' א' דיני ממונות צדק צדק תרדוף אחד לדין וא' לפשרה

כיצד ב' ספינו' עוברו' בנהר ופגעו זו בזו וכו' ופירש"י ו"ל צדק דין שלך וצדק פשרה שלך להראות עיניך ולא תרדוף את האחד יותר מחבירו ע"כ וכתב בח"מ סימן י"ב אמת ומשפט שלום זו פשר' וכשם שמונה' שלא להטות הדין כף מונהר שלא יהא נוטה בפשרה לא' יותר מחבירו ע"כ נראה כי כמו שבהטיית הדין או פשוטה בדין הוא (חוזר) כן בהטיית הפשרה או פשוטה בפשרה חוזר והביא בב"י סי' י"ב שהביא נ"י בשם בעל העטור אבל פשרה שעושים מפני שאין לו ראיה או שטר ואח"כ מצא ראיה ודאי קנין בטעות הוא ותשובת הרי"ף בסוף סימן כ"ה שמי שהיבום ב"ד שבועה חמורה ועשו ביניהם פשרה ואחר כך ראו שלא היה חייב אלא חרם סתם יכול לומר אלו היה יודע לא היה עושה פשרה והנה ליה קנין בטעות וכן פתב שם בשם בעל העטור וכן פתב הרמב"ם ו"ל פ"ו מהלכות סנהדרין ומהרי"ק ו"ל פתב שורש ק"א על א' שנתפטר עם אחיו לפטור חלק ירושת אביו על סף מועט שהיה סבור שלא היו הנכסי מרובי' ונודע אחר כך שהיו מרובי' וכתב שאין באותה פשרה ממש שהלכה רונחת היא בישאל דכל קנין ומחילה בטעות חוזרים גם השבועה דבר פשוט שאין בה ממש מאחר שהיה בטעות.

מכל זה נראה שמחילה או פשרה שנמצא אחר כך שהיתה בטעות שהוא בטלה וא"כ בנ"ד אם יאמרו הפשרנים שמה שפשוהו היה על הקדמה ששיערו פי נשאר בידי ראובן ממון מהשונות יותר ממה שנודע להם אח"כ שהיה מועט וגם על החובות ששיערו שהיה גובה מהם סף הרבה באופן שהיה נרא' להם שהיה חייב לשמעון ולוי שנתפכו מה שפשוהו ביניה' ואחר כך נודע להם שלא היה יכול לגבות מאז מכל החובות אלא חצי דרף משל ממה ששיערו הם תהיה הפשרה הראשונה בטלה ולא תתקיים אלא כפי מה שיתברר שהיה לו אז בזמן הפשרה ממון השונות ומה שיראה להם שיוכל לגבות מן החובות מלבד מה שיתן חשבון ממה שגבה עד עתה וממה שהיה בידי קודם תתקיים הפשרה לפי הערך שעשו אותה מקודם שאם עשו אותה מקודם על הקדמה שהיו בידי ושהיה יכול לגבו' דרף משל מאתי' מן הג' מאות ועתה משערי' על הכל שלא יעלה לק' תתקיים הפשרה על חצי מה שפשוהו קודם ויתחייב לפרוע עתה מה ששיפשוהו כפי הערך שכתבתי חצי דמי או פחות או יותר ותתקיים הפשרה עתה לערך הפשרה הראשונה כמו שנזכר לזמנים שיראה להם ואינו יכול ראובן להשמיט ממה ששיפשוהו עתה מפח מה שקבל עליו קנין וחומרא מקוד' כי אעפ"י שטעו אינה מתבטל' הפשרה אלא במה שטעו לבד בשום הדינין שטעו שחוזר המעות והשאר קיים גאם המבי"ט: אחר ימים בא לפני מעשה דומה לזה או קרוב לו והוא כי בשנפטר ה"ר פלב מדמשק נשארו פל נכסיו בחובות לגוים בכמו קרוב עשרים אלף פרחים ונשארו בנים גדולים ויתומים קטנים מאשה אחרת וראו ב"ד של דמשק כי הבנים הגדולים היה להם פח ורשות לגבות החובות כולם או קצתם וחששו שמה יעלימו איזה סף ממה שייגבו והיה חובה ליתומים הקטנים ונתפשוהו עם הגדולי' שיתנו סף ידוע ליתומי' הקטנים שהם ג' ובת א' קטנה מלבד הנשואות כבר והגדולים הם שנים והם יגבו כל החובות של אביהם לעצמ' בין יגבו הכל או קצת הרבה או מעט אין להם שום טענה ושום ערעור על סף שנתחייבו לתת ליתומי' הקטנים אחיהם אלא שישלימו להם הסף שנתחייבו לזמנים שקצבו ביניהם וסוף הפשרה היתה כמו שליש החובות הנז' כי שיערו הפשרני' כי לפחות יוכלו לגבות חצי סף החובות הנז' אחר קצת ימים נתרעמו הגדולי' כי לא היו יכולים לגבות אפי' מעוט מן החובו'

ושְהִית' פְּשָׁרָה בְּטֵעוֹת וְלֹא רְצָתָה הָאֱלֹמֶנָה אִם הִיתוּמִי' הַקְטַנִּי לַחֲזוֹר לַעֲמוּד בְּדִין עִם הַבָּנִים הַגְּדוּלִי וְהִלְכָה לַעֲרַפְאוֹ' אַחַר הַתְּרַאֵת הַחֲכָמִים שְׁלֵא תִלְךָ וְשֵׁם הַנִּכְרָחוֹ לַעֲשׂוֹת פְּשָׁרָה אַחֲרַת בְּפָנֵי הָעֲרַפְאוֹת וְהַפְּסִידוֹ כִּי מַעוֹת וְעֲשׂוֹ מוֹדְעָא הַגְּדוּלִים עַל שְׁהִי מוֹנְכָרְחִים לַעֲשׂוֹת גַּם הַפְּשָׁר' הֵהִיא וְאֵעַפ"י שְׁהִיִּתָּה בְּכַמוֹ הַחֲצִי שֶׁל הַפְּשָׁרָה הָרֵאשׁוֹנָה שְׁאוּמְרִים כִּי כָּבֵר הָיָה יְדוּעַ כִּי כָּל נִכְסֵי אָבִיהֶם אֵעַפ"י שְׁהִי מוֹרְבִים הָיוּ כְּוָלָם בִּיְדֵי גוֹיִם וְלֹא יוֹכְלוּ לְדוֹן עִם שְׁתַּקִּיף מֵהֶם.

וְלִזָּה אֲנִי אוֹמֵר כִּי אִם הַב"ד וְהַפְּשָׁרָנִים עָשׂוּ הַפְּשָׁרָה עַל כִּי יָדְעוּ כִּי כָּל נִכְסֵי אָבִיהֶם הָיוּ עַל אֱלֹה הַחֹבּוֹת אֲלֵא שְׁחֻשְׁבוּ בְּדַעְתָּם כִּי לְפָחוֹת יִגְבוּ חֲצִי כָּל הַחֹבּוֹ' מֵעַט פָּחוֹת אוֹ יוֹתֵר וְעַתָּה נִתְּבַרֵר לָהֶם שְׁאִינָם יְכוּלִים לְגַבּוֹת אֲלֵא כְּמוֹ רַבִּיעַ הַחֹבּוֹת הַפְּשָׁרָה הָרֵאשׁוֹנָה הִיִּתָּה בְּטֵעוֹת וְתַתְּקִינָם עַל חֲצִינָה וְכֵן לְפִי עֲרַף זֶה אִם יִתְּבַרֵר שְׁאִינָם יְכוּלִים לְגַבּוֹת כִּי אִם הַשְּׁלִישׁ תִּהְיֶה הַפְּשָׁרָה קִיָּמַת עַד שְׁלִישׁ הַפְּשָׁרָה הָרֵאשׁוֹנָה שְׁהִיִּתָּה בְּטֵעוֹת וְכֵן לְפִי עֲרַף זֶה אִם פָּחוֹת אִם יוֹתֵר גַּם אִם פִּשְׁעֵשׂוּ הַפְּשָׁרָה הָרֵאשׁוֹנָ' הִיִּתָּה בְּדַעְתָּם שְׁהִיִּתָּה בְּיָדָם מִנְכָסֵי אָבִיהֶם מִלְּבַד הַחֹבּוֹת הַנּוֹ' ד"ע כְּמוֹ אֲלָפִים פְּרָחִים וְעַל זֶה עָשׂוּ הַפְּשָׁרָה וְעַתָּה נִתְּבַרֵר לָהֶם שְׁלֵא הָיָה בְּיָדָם כִּי אִם אֲלֵף תִּהְיֶה הַפְּשָׁרָה קִיָּמַת עַל שְׁנֵי שְׁלִישֵׁי הָאֲלֵף וְיִגִּיעוּ אֲלֵף שְׁלָמִים מִסֹּף הַפְּשָׁרָה הָרֵאשׁוֹנָה וְעַל הַשָּׂאֵר יַעֲשׂוּ פְּשָׁרָה כְּפִי מַה שְׁיִשְׁעֲרוּ גְבִיית הַחֹבּוֹת אוֹ אֲלָפִים אִם יַעֲשׂוּ שְׁלִישִׁים שֶׁל אֲלָפִים וְכֵן לְפִי עֲרַף זֶה בְּחֹבּוֹת וּבְמַה שְׁיִהְיֶה בְּיָדָם וּבְזָה יִהְיוּ זְהִירִים ב"ד וְהַפְּשָׁרָנִי שְׁתִּהְיֶה יִשְׁרָה כְּפִי מַה שְׁיִרְאָה לָהֶם לַש"ש כִּי כְּמוֹ שְׁאֲסוֹר לַהֲטוֹת הַדִּין אֲסוֹר לַהֲטוֹת הַפְּשָׁרָה דְּכַתִּיב צָדֵק צָדֵק לְדִין וְלַפְּשָׁרָה כְּמוֹ שְׁפָתוֹב לַמַּעֲלָה.

וְיִחַקְרוּ ב"ד וְהַפְּשָׁרָנִים עַל כָּל הַחֹבּוֹת שְׁנִמְצְאוּ כְּתוּבִים בְּפִנְקָס אָבִיהֶם אִם גָּבוּ מֵהֶם וּמַה שְׁקָרוֹב לְגַבּוֹת מֵהֶם. וְעַל זֶה תַּתְּקִינָם הַפְּשָׁרָה בְּשְׁנֵי שְׁלִישִׁים שֶׁל גְּבוּי כְּבָר וְשְׁעַתִּיד לְגַבּוֹת עַל הָאֵחַ שְׁנִשְׁאָר שְׁשִׁנִּיָּהֶם הָיוּ עֲרַבִים זֶה לְזֶה וְיְכוּלִים הָאֲחִים הַקְטַנִּים לְגַבּוֹת כָּל מַה שְׁיִפְשָׁרוּ עִתָּה מִמִּי שֶׁהוּא מְצוּי וְהוּא יִגְבֶּה מִנְכָסֵי אָחִיו ע"פ ב"ד מַה שְׁיִתְּבַרֵר שְׁהִיִּתָּה לוֹ מִנְכָסֵי אוֹ מַה שְׁגָבֶה מֵהֶם לְפִי הָעֲרַף הַנּוֹ' וְאִם לֹא תִשְׁיֵג יְדוֹ לְפָרוֹעַ מַה שְׁיִפְשָׁרוּ לְזַמְנֵי שְׁיִקְצְבוּ אִין לָהֶם רְשׁוֹת לִיתוּמִים לְלַכֵּת לַעֲרַפְאוֹת אֲלֵא שְׁיִסְדְּרוּ ב"ד כְּמוֹ שְׁמִסְדְּרִין לַב"ח וְזֶה יִהְיֶה אַחֲרֵי דְרִישָׁה וְחֻקִּירָה הַיֵּטֵב וְשְׁבוּעָה וְחֶרֶם חֲמוֹר וְגַמּוֹר שְׁאִין לוֹ לְשַׁלֵּם אֲפִילוֹ מִמְמוֹנּוֹ וְהוֹנוֹ נְאֻם הַמְּבִי"ט: שְׁאֵלָה קָמַח רְאוּבֵן אָמַר לְשִׁמְעוֹן הַצּוֹרֵף עֲשֵׂה לִי טַבַּעַת כְּמוֹ זֶה שֶׁהוּא בְּיָדְךָ וְלִקְחוּ מִיָּדוֹ וְאָמַר לוֹ לֹא אֶחְזִירָהוּ לָךְ עַד שְׁתַּעַשֶׂה אַחֲרַי פְּמוֹתוֹ וְעָבְרוּ קֶצֶת יָמִים וְהָיָה שְׁמַעוֹן תּוֹבֵעַ הַטַּבַּעַת מִרְאוּבֵן וְהוּא הָיָה דוֹחָה אוֹתוֹ וְאָמַר לוֹ שְׁמַעוֹן בְּפָנֵי עֲדִים תִּקַּח אוֹתוֹ קִדְוִשִׁין לְבַתְּךָ לִי וְרָצָה רְאוּבֵן וְאָמַר הִנֵּה הוּא בְּחִיקִי אֲבָל לֹא רְאוּהוּ הָעֲדִים יוֹרִינוּ רַבִּינוּ גְּאוּנִינוּ אִם הֵם קִדְוִשִׁין אוֹ לֹא: תִּשְׁוֹבָה קִדְוִשִׁין אֵלּוֹ אִין בְּהֶם מְשׁוֹת כִּינּוֹן שְׁלֵא רְאוּ הָעֲדִים אֵת הַטַּבַּעַת בְּיַד רְאוּבֵן אַע"פ שְׁאָמַר הוּא שְׁהִיִּתָּה בְּחִיקוֹ וְאַע"פ שְׁהִיאִמִּינוּ שְׁמַעוֹן וְשְׁהִיִּתָּה אֵמֶת שְׁהִיִּתָּה בְּחִיקוֹ כָּל שְׁלֵא רְאוּהוּ הָעֲדִים אִין כְּאֵן עֲדוֹת לְקִדְוִשִׁין וְהָיוּ כְּמוֹ שְׁאָמַר קִדְוִשִׁין וְהִיא אוֹמֶרֶת קִדְוִשִׁין אַע"פ שְׁהִיא אוֹמֶר' שְׁקִדְשָׁה בְּפְרוּטָה אוֹ שְׁוֶה פְּרוּטָה אִינָם קִדְוִשִׁין וְהִכָּא נְמִי אִין הָעֲדִים יְכוּלִי לְהַעִי' עַל קִדְוִשִׁין אֵלּוֹ אֲלֵא שְׁשִׁנִּיָּהֶם מוֹדִים שְׁקִדְשָׁה בְּאוֹתוֹ טַבַּעַת שְׁאוּמֵר שְׁהִיִּתָּה בְּחִיקוֹ וְאַפְּלִי שְׁהִרְאָהוּ לְעֲדִים אַחֲרֵי שְׁנִפְרְדוּ אֵלּוֹ מֵאֵלּוֹ דִּילְמָא בִּשְׁעַ' הַקִּדְוִשִׁין לֹא הָיָה בְּרִשׁוֹתוֹ שְׁנִנְאָבֵד אוֹ נִגְנָבָה אוֹ הָיָה בְּרִשׁוֹת אַחֲרַת וְלֹא חָלוּ הַקִּדְוִ' אַע"פ"י שְׁנִמְצָא אַח"כ וְהִרְאָהוּ כִּינּוֹן שְׁאִין הָעֲדִים יְכוּלִי לְהַעִיד

שהי' ברשותו בשעה שאמר לו שתתקדש לו בתו באותו הטבעת וקא דתנני' פ' האיש מקדש האומר לאשה התקדשי לי בפקדון שיש לי בידך והלכה ומצאתו שנגנב' או נאבד אם נשתייר ממנו שנה פרוטה מקודשת ואם לאו אינה מקודשת צריד לומר שהלכה אז והעדים עמה וראו שנשתייר ש"פ בזמן הקידושין מאותו הפקדון שאמר לה התקדשי לי בו דהוי עדות גמור על הקידושין שאמר לה התקדשי לי באותו הפקדון שהיה ידוע לעדים שהיה לו פקדון ידוע להם אצלה ובו היה מקדשה וראו שנשתייר ממנו לפחות ש"פ וקא דתנני' והלכ' ומצאתו גם הם מצאו אלא מפני שהיא הייתה יודע' מקום שהניח' בו הפקדון הזכיר הליכתה ולכן הרמב"ם ז"ל והפוסקים לא הזכירו הליכתה אלא שכתבו אם היה הפקדון או השאלה פרוטה או שנה פרוטה מהן קנים ברשותה הרי זו מקודשת וכן בא"ה סי' כ"ח כתב שם ונמצא שנגנב או נאבד אם נשתייר ממנו שנה פרוטה מקודשת ואם לאו אינה מקודשת משמע שידוע לעדים שנשתייר שנה פרוטה מאותו הפקדון שידעו שהיה אצלה שאם העדים לא ידעו אלא על פיה אין פאן עדות קידושין אלא במה שהודית היא ובתשוב' הרשב"א סי' אלף קצ"ו כתב על ב' עדים שראו לראובן שנכנס לבית אשה א' ואתרוג בידו ואתרוג' העדים אל פתח הבית שהאשה שם ושמעו שראובן זה אמר ראי אתרוג זה אני נותן לידך לקידושין ולא ראו שום נתינה בעולם מידו לידה וכשיצא ראובן ראה א' מאלו העדים האתרוג ביד נערה אחרת שהיתה אמה בבית וכו' והשיב אין פאן בית מיחוש אפשר שלא קבלתהו ולא עוד אלא אפי' ראינו אתרוג יוצא עכשיו מתחת ידה והיא מודה שקבלתו מידו ולשם קידו' איני רואה בו חשש קידושין שאין פאן ראיה אלא כעין ידיעה ולגבי קידו' עדות ראיה וידיעה בעיני וכו' ולגבי קידושין עדות ממש בעיני והודאת שניהם כמו שאינה א"כ לעולם אינה מקודשת אלא במקום שיש עדים גמורים שאינם יכולים להכחישם והרי היא מותרת לכל אדם ואפי' לכהנ' רבא ע"כ וכן כתב בתשוב' תש"פ ובתשו' תקס"ד כתוב השיב עוד במקדש בעדי' שאחורי הקיר שאינה מקודשת ואעפ"י ששניהם מודי' ע"כ הרי שבפונד' דאתרוג וקיר איכא כעין ידיעה שהם קידושין שאע"פ שהיו רואים האתרוג בידה אחר שמיעה שנתנו לה לקידושין הוא בידיעה ומשום שלא ראו נתינתו לידה כתב הרב ז"ל שאין חשש וכ"ש בנ"ד שאין פאן שום ראיה שלא נתן לו הטבעת בפניהם גם לא ידעו כלל שהיה ברשותו של אבי הבת בשעה שאמר לו שמעון שיקחהו לקידושי בתו וכן בעדים שאחורי הקיר יש ידיעה ששמעו קולו מאחורי הקיר שאמר לה הרי את מקודשת לי ושניהם מודים ואפ"ה פיון שאין פאן ראיה ממש כתב שאינה מקודשת ובנ"ד ליכא ראיה שלא נתן להם שום דבר בפניהם וגם לא ידעו אם היה הטבעת ברשותו פשאמר לו שהיה מקדש בו את בתו ואם באותו מעמד היה מראה את הטבעת שהיתה ברשותו בשעת הקידושין היתה פאן ראיה שקדשה באותו טבעת שהראה אח"כ שידעו שהיה הטבע' שהיה נודע שהיה של צורף ובו קדש' והיה פאן ראיה וידיעה ואפי' שלא היה באותו מעמד מיד אלא שאמ' שהיה ברשותו במקום פלוני אפילו בעיר אחרת ונודע בנדאי שהיה שם ברשותו בשעת הקידושין היו קידושין אבל בפונדא דידן אפי' הראהו הוא אח"כ לעדים מאן לימא לן שהיה ברשותו בשעת אמירת הקידושין ולא תימא אם כן היו ספק אם היה ברשותו אז אם לאו ותהיה מקודשת מספק דאפי' נימא שהיה ברשותו אז בשעת הקידושין פיון שלא ידעו העדים אחר כך שהיה ברשותו ליכא שום עדות כלל לא ראיה

ולא ידיעה ונודע אחר כף כי זאת הטבעת היתה בזמן נתינת הקידושין ממנושפנת
שמשפנה אבי הבת ביז אחר על חמשה חתי ואם פן לא היתה ברשותו ופשיטא דאינו
קידושין כלל ואפילו שהטבעת היתה שנה יותר מהחתי ונהרי נשתייר שנה פרוט' והיא
מקודש' במה שנשתייר כמו שכתבו הפוסקי' ז"ל זה הנה אם טבעת זה הנה ביזו או
ברשותו אבל עתה שהוא ברשות אחר אפילו מה ששנה יותר הטבעת מן המלנה לא הוי
ברשותו שהרי אם נאבד או נגנב משפון אחד חייב לשלם לבעל המשפון כל מה ששנה
המשפון יותר מדמי הלואתו) נמצא שכל המשפון הוא ברשותו וכן טבעת זה כולו הוי
ברשות מי שהלנה לו הה' חתי' ואפילו היינו אומרים שמוטר מה ששנה הטבעת הנה
ברשותו מה שאינו פן לא הוי קידוש' שהרי כתב הרא"ש ז"ל דוקא שאינה יודעת סכום
הפקדון נתרצית להתקד' בכל הפקדון או במה שנשתייר ממנו שנה פרוטה אבל אם הנה
ידוע סכום הפקדון ונמצא שנגנב או נאבד אף על פי שנשתייר ממנו שנה פרוטה אינה
מקודשת ובנ"ד כבר הנה ידוע הפקדון שהנה על הטבעת ובכולו הנה מקבל הקידושין
לא במה שנשתייר אחר שיווי ה' חתי' ואפילו שהנה פורע הה' חתי' שלנה על הטבעת
והנה הטבעת נקי מן החוב של ה' חתי' ונמצא שבעל הטבעת הנה מקדש בכולו סוף סוף
כיון שבזמן שקדש בטבעת הנה ממנושפן על הה' חתי' הנה כל הטבעת ברשו' המלנה הה'
חתי' כמו שכתבתי שאם נגנב או נאבד הנה מפסיד הה' חתי' והנה חייב לפרוע המותר
ועלה בידינו מכל הצדדין שאין בקידושין אלו שום ממשות כלל נאם המבי"ט: שאלה
קמט מעשה הנה בעם הארץ שהלה מצפ' טוב"ב לדמשק וכליל ב' י"ט של גליו' לקח
הפינור ביזו וניגן ונמצא שם מי שגער בו משום (נותנין עליו) חומרי מקום שיצא משם
כו' והי' מי שהחמיר והנה רוצה לנדותו: תשובה נראה לי שאינו חייב נידוי דדוקא לבני
ח"ל הוא שמנדין למי שמולול בי"ט שני של גליות אבל לא למי שבא מארץ ישר' ודעתו
לחזור אעפ"י שהוא אסור לעשות בו בישוב חוצה לארץ מה שאסור לבני ח"ל וכפי מה
שנראה ממה שכת' בספר הפאור והני דנחתי ממערב אסור להו למיעבד עבדת' בי"ט
שני בישוב אפי' דעתו לחזור לפי שהוא מנהג גדול שפשט בכל הגולה כולה ואין לפרוץ
בו גם בב"י סי' תצ"ו הביא פן בשם אורחות חיים ואפ"ה נראה לי כי אעפ"י שכתבו
אסור לא יהנה שנה האורח שדעתו לחזור למקו' ההתר למי שהוא מקו' שנוהגין בו
איסור מעול' ממנהג אבותיה' שבידיה' פדשלוחו מהם הזהרו במנהג אבותיכ' הוצרכו
להזהירם מפני כי מדינא הנה מותר משום דבקיאינו בקבועא דירחא ויום א' לחוד י"ט
מדינא ואפ"ה החמירו לנדות למי שמולול בי"ט לדרים בח"ל לא למי שהוא ממקום
ההתר אלא שאסורוהו שלא יעשה בישובם אפי' דעתו לחזור.

גם אפשר שאעפ"י שכתבו סתם אסור למיעבד עבדת' בי"ט שני בישוב אפי' דעתו
לחזור דדוקא בפני בני העיר שאסורי' לעשות בו שום מלאכה כמו שכתבו בישוב שנה
שיודעים בני העיר שהם בישוב שהוא עושה מלאכ' אבל אם בינו (לבינו) עצמו עשה לא
הנה אסור כמו ערב הפסח שההולך ממקו' שעושין עד חצות למקו' שאין עושין אם
דעתו לחזור למקומו שעושין דוקא בפניה' נאסר הא בצנעא שרי כמ"ש הר"ן ז"ל והתם
משום מנהג וי"ט שני ג"כ משום מנהג אבותינו כו' אע"ג דקיל מנהג איסור קודם חצות
דבא"י גופא יהודה וגליל חלוקים בענין זה אבל ממקום אחר יש ראיה יותר מההיא
דרבה בר בר חנא דאתא מא"י לבבל ואכל חלב דאיטר א כמנהג מקומו ואסיק רב אשר

דַּרְבֵּיהֶּ בַּר בַּר חֲנָנִי דַעְתּוֹ לַחֲזוֹר הִיָּה וְכַתֵּב הָרָ"ן וְ"ל דְּכִינּוֹן דְּבַגְנִי בְּכָל נְהִגּוֹ אִיסוּר בְּתַרְבָּא דְּאַיִתְרָא מְשׁוּם חוּמְרָא בְּעַלְמָא אִי מְשׁוּם דְּסִבְרָא לְהוּ דְּמַדִּינָא הוּא דְּאִיסוּר דְּשְׂקִילִינּוּ וְטַרְיִנּוּ שְׁם בַּפ' אֱלוֹ טְרַפּוֹת וּמִקְשָׁה אַמַּאי לֹא נִהַג חֲנוּמְרֵי מְקוּם שְׁהִלְהֵ לְשֵׁם דְּכִינּוֹן דְּנִהְגּוּ בְּנִי בְּכָל פְּדַבְרֵי הָאִיסוּר עֲשָׂאוּהוּ לְחוּמְרָא הִרְבֵּה שְׁבַתְלִמִּידֵי וְאַנְשֵׁי מְקוּמָם נוֹהֲגִין כְּמוֹתוֹ בֵּין לְקוּלָּא בֵּין לְחוּמְרָא וְכוּ' וְכָל הַנִּכְנָס בְּאוֹתוֹ מְקוּם אִם אֵין דַּעְתּוֹ לַחֲזוֹר חֲזִיב לְנִהְגּוּ אִיסוּרָא בְּאוֹתוֹ דְּבַר מִן הַדִּין וְכוּ' וְרַב אֲשֵׁי אִסִּיק דַּעְתּוֹ לַחֲזוֹר הוּא הִילְכָה מַדִּינָא הוּא שְׂרִי וּמִפְּנֵי הַמַּחְלֻקָּת לִיכָּא דְּבַצִּינְעָא הוּא אָכִיל עַכ"ל הָרִי מְנַהֵג (וְהֵתֵר) אִיסוּר דְּאַיִתְרָא הוּי בְּכָל בְּכָל אִיסוּר וּבְכָל א"י מְוֹתֵר כְּמוֹ י"ט שְׁנֵי שְׁל גְלִיּוֹת וְאַפ"ה בְּצִינְעָא מְוֹתֵר לְמִי שְׂדַעְתּוֹ לַחֲזוֹר וְלֹא שְׂנָא בִּי"ט שְׁנֵי דְלִהְוִי מְוֹתֵר בְּצִינְעָא לְמִי שְׂדַעְתּוֹ לַחֲזוֹר לְמִקוּם הֵתֵר וְאַדְרָבָּא נִרְאָה דְקִיל טְפִי י"ט שְׁנֵי דִינְעִינּוּ בְּקִיבּוּעָא דִּירְחָא וְאַיִנוּ יוֹם טוֹב אֱלָא יוֹם הִרְאִישׁוֹן אֱלָא מְשׁוּם מְנַהֵג אָבוֹת הֵם גּוֹדְרִים בּוֹ כִּי"ט רִאִישׁוֹן וּבְחֻלְב דְּאַיִתְרָא אִפִּי שְׂיִהְיָה אִיסוּרוֹ מַדִּינָא פְּרָבָה דְּנִהְגּוּ בְּכָל כְּמוֹתוֹ לְאַסוּר שְׂרִי בְּצִינְעָא לְמִי שְׂדַעְתּוֹ לַחֲזוֹר וְכִינּוֹן דְּבַצִּינְעָא שְׂרִי לְמִי שְׂדַעְתּוֹ לַחֲזוֹר לְמִקוּם הֵתֵר אֵין סְבָרָא לִוְמַר דְּבַפְּרִהֲסִי יִהְיָה חֲזִיב נִידוּי: וְאַפִּילוּ תִימָא דִּי"ט שְׁנֵי אֵלִים טְפִי אַע"ג דְּאַיִנוּ אִיסוּר מַדִּינָא לְפִי שְׁהוּא מְנַהֵג גְּדוּל פֶּשֶׁט בְּכָל הַגּוּלָּה וְכוּ' כְּמוֹ שְׁכַתֵּב בְּעַל הַמְּאֹר וּמְשׁוּם הָכִי אִפִּי בְּצִינְעָא וְדַעְתּוֹ לַחֲזוֹר יִהְיָה אִיסוּר אֵין סְבָרָא שְׂהִיָּה שְׁוָה לְמִי שְׁהוּא מַח"ל וּמְזוּלָּזל י"ט שְׁנֵי שְׁחִיב נִידוּי בְּפֶרֶט כְּשִׁנְיָה שְׂבָא מֵא"י עֲשָׂה בְּצִינְעָא וְאַם בְּצִינְעָא לֹא יִהְיָ חֲזִיב נִידוּי אִפִּי בְּפֶרֶהֲסִי לֹא יִתְחַיִּיב נִידוּי דְּכָל אִיסוּרֵי תוֹרָה בֵּין בְּפֶרֶהֲסִי בֵּין בְּצִינְעָא שְׁוִים עוֹד יֵשׁ טַעַם אַחַר לְפִטוֹר אֵת זֶה מִנִּידוּי מְשׁוּ' שְׁהִי' ע"ה וְהִי' שׁוֹגֵג וְכוּ' בַּס' הַמְּצִינָא עַל מִי שְׂשׁוּמַע הַזְּכָרָת ה' מַחְבִּירוֹ שְׂצָרִיף לְנִדּוּתוֹ וְאַם לֹא נִדְּהוּ וְכוּ' דְּוָקָא בְּמַזִּיד אָבָל בְּשׁוֹגֵג שְׂאַיִנוּ יוֹדַע שְׁהוּא אִיסוּר אֵין לְנִדּוּתוֹ וְכִן כְּתִב הַרְמַב"ם ז"ל בְּסוּף הַלְכוֹת שְׁבוּעוֹת אִם הוּא שׁוֹגֵג אֵין לְנִדּוּתוֹ אֱלָא מְזַהִירוֹ שְׁלֹא לְשַׁנּוֹת בְּכַף וְכוּ' שׁ זֶה דְקִיל אִיסוּרָא טְפִי וְטְפִי מִהַזְּכָרָת ה' דְּכִינּוֹן שְׁהִי' שׁוֹגֵג אֵין לְנִדּוּתוֹ אֱלָא מְזַהִירוֹ שְׁלֹא לְשַׁנּוֹת בְּכַף וּבְסִפְרָא אֲדָם וְחִזָּה נִתִּיב ט"ו עַל וַיִּפְדוּ הָעָם אֵת יוֹנָתָן וְלֹא מֵת כְּתִב שְׂשׁוֹגֵג הָיָה וְאַכִּיּוֹ לֹא הָיָה מֵאַמִּין שְׂהִיָּה שׁוֹגֵג וְאַמְרוּ לוֹ בֵּינּוּ שְׂנַעֲשֵׂה נָס עַל יָדוֹ יְדוּעַ שְׂהִיָּה בְּשׁוֹגֵג וְכִן תַּרְגָּם יב"ע אֲרִי קָדָם ה' גְּלוּי דְּבִשְׁלוֹ עֶבֶד יוֹמָא דִּין וְכִן בְּפֶרֶקֶי רַבִּי אֲלִיעֶזֶר הַגְּדוֹל הַצֶּעִיר הַמְּבִי"ט: שְׂאַלָּה קִנ רִאִיבֵן הָיָה מְוֹטֵל עַל עֲרֵשׁ דְּוִי וְנִפְטֵר וְחֲזִי לְמַר שְׂבִק וְהָיָה חֲזִיב חוֹבֵת רַבּוֹת מְקוּמָא' וּבְגָדִים שְׂהִיָּה מוֹכֵר וְלֹא עֲשָׂה צְנוּאָה וְהָיָה כְּצִאת נִפְשׁוֹ תְּכַף הִלְכוּ שְׂמַעוֹן וְלוּי הַנּוֹשִׁי' בּוֹ בְּלִילָה עִם חֲמוֹתוֹ לְחַנּוּתוֹ וְשְׁחָדוֹ שׁוֹמֵר הַשּׁוּק עַד כִּי הַנִּיחַ לְפִתְחוֹת הַחַנּוּת וְהַצִּילוֹ כָּל מַה שְׂיִכְלוּ לְהַצִּיל לְחַנּוּת אַחֲרֵת וְהַשְּׂאָר נִשְׂאָר בְּחַנּוּתוֹ חֲתוּם בְּחוֹתְמֵי נִיְהִי כְּאַשְׁרֵי הַנִּגְד לִיְהוּדָה בְּעַל חוֹב אַחַר ג"כ כִּי הִלְכוּ שְׂמַעוֹן וְלוּי לְהַצִּיל מְמוּנָם וְעָשׂוּ מַה שְׂעָשׂוּ בְּאַיִשׁוֹן לִילָה וְאַפִּילוּ עָלָה עָשׂוּ בְּאִפּוֹ כְּעָשׂוּ הַכְּבָשָׁן בְּאַמְרוֹ אִיף יְכוֹל לְרִאוֹת יִחְלְקוּ בְּגָדֵי לָהֶם וְעַל שְׂעַבּוּדוֹ וְפִילוֹ גוֹרֵל כִּי שְׁטְרוּ מְוֹקְדָם וּמִתּוֹף כְּעִסּוֹ וְחֲרוּנוֹ בַּהֵל עַל מְמוּנוֹ פָּתַח פִּיּוֹ וּגְרוּנוֹ וְאַמֵּר בְּלִשׁוֹן יִשְׂמַעְעָל וְאַמֵּר מ"א בַּאֲק"א דִּין א"ל אִסְל"א אִם אוּלַי מִתּוֹף הַדִּיבּוּר הִלְזוּ תַתְּפַרְד הַחֲבִיל' לְבַלְתִּי עֲשׂוֹת נְבִלָה עַד יַחֲדוּ לְמַשְׁפָּט יִקְרְבוּ עַל הַתּוֹרָה וְעַל הָעֲבוּדָה וּבְרִאוֹתוֹ יְהוּדָה כִּי הִרַע לְדַבֵּר שֶׁב חֲרוֹן אִפּוֹ מִמֶּנּוּ וְגָעָה בְּבִכְיָה עַל הַדִּיבּוּר שְׂהִיָּה מִתּוֹף שִׁיחוֹ וְכַעֲסוֹ וְקָם בְּמִקְהֵלוֹת וְשָׂאל מַחֲלָה וְסָלַח מִמּוֹחַל וְסוּלַח יִשְׁתַּבַּח שְׁמוֹ וּמִתּוֹרָתוֹ הַתְּמִימָה וּמְכַל קֵהֵל יִשְׂרָאֵל וְאַף גַּם זֹאת עֲשָׂה וְנִהַג נִידוּי בְּעֲצָמוֹ לְפָנָי ב"ד וְתַעֲנִי וְצִדְקָה וְעֵתָה יִגְדַל נָא כַח מוֹרָה צְדָק לְהוֹצִיא לְאוּר מְשֻׁפֵּט וְדַרְבָּ

תבונות ידיענו אי הני שמעון ולוי עבדו שלותא לאזוקי שעבודניה דיהודה ואי מהניא תפיסתיהו דאחר מיתה אי לא ותו יוליה לן מר אי ארמלת' דראובן גבניא פתנפת' מתפיסת הבית לחוד מטלטלי ומקרקעי טובא או פורתא ולית לה זכו בנכסי דאשתכחו בתנותא בגדים וקומאש' פיון דאינון בעיניהו למאריניהו דחובת' דכל חד וחד משתמוד' זביניה ולא יאות דליחזי לתוריה דליטבחה באפיה ולא ייפול מיניה וטפי מהאי איפא דכד אזלו שמעון ולוי לתנותא בלילא איגלאי מלתא ואכלו קורציהון לבי מלכותא ואתעביד להון פסידא כף פרחי השתא לנהיר מר עינין אי שמעון ולוי הוו אינהו גרמא בנזקין פיון דאינהו אזלו בלילא וחסוכא פגנבי' ואע"ג דשיחדו לנטורי דשוקא לית להו מהמנותא ואינהו דאכלו קורצין בי מלכותא או דילמא יהודה נמי הנה גמרא בפתגמיה דמליל כדדכירנא לעילא ואע"ג דיהוד' טעין ואמר פי דיבוריה כמאן דליתיה דמי דלא הנה תמן אינש פי אם הוא ושמעון ולוי ולגיזומא בעלקא בגיניהו מליל פתגמיה אינון ותו דמאן אנסי להון למיזל בתשוכא דלילא קדם נטורי שוקא (גם) [גבי] תנותא דקהווא דהוא מושב לצים ולית לה פרוסום יתיר מדין וכד נימא דיהודה גרים בדבוריה הא אע"ג דהנה שתיק היזקא מימלא אתי דבריר לן ואומדנא דמוכח דגוים הללו לא הוו מצנעו ותו דאי לא הנה גוים יהוד' בדבורי' הדין על שמעון ולוי הוו מורקי חנות ולא משארי עללתא ולא הו' יכיל למיזל לבי דינא בלילא פי במיזליה ובמייתיה הוו הנה מורקין לכולא חנותא ונהה מפסידי חוביה פי היכי דאסיקו רבונותאי פעובדא דהיא גורגתאי ושלם עלה מלפא אסימא דנחשא וביפנא דפרנלא רחמנא יוריף יומוי על כל ברכה ותהלה: תשובה ראיתי השאלה גם שמעתי טענות האלמנה חמות הנפטרת שאומרת שיהודה הודיע ענין פתיחת החנו' לישמעאלים ששמעו קולו וצעקתו ושמעולם לא שיחדו לשומר השוק ולא ידע שום דבר ולא הלכו עמה אלא א' מהנושים (ברפתר) וב' אנשים שהוליקה להעיד על מה שתוציא מהחנות ולא הספיקה להוציא אלא בשני קרייזיאש וחצי וצעק יהודה ואמרה לו שלא ירים קול פי כל מה שהוציאה הניחה בחנות יהודי אחר ושיהיה שם ולא תקחנו עד שיעמדו בדין ולא רצה יהודה ושח"כ כשתפס אותה הסיבאס' אמר השומר שהיא לא ידע בפתיחת החנות אלא שיהודי א' ורמז על יהודה שהודיע לו הענין ועל זה אני אומר בענין המסירה אם יתברר פי כשאמר יהודה מה שפתוב למעלה מ"א באק"א וכו' היו שם גוים או שהודיע פתיחת התיחת החנות לגוים ואחר כך נודע מהם למלכו' ועל זה תפס הסובאשי' את האשה והפסידה היא או האנשים אשר עמה סף מעות חייב יהודה לפרוע כל ההפסד שאעפ"י שלא אמר להם לומר לסובאשים ידוע הוא שיאמרו למצנא חן בעיניו אבל צריף שיתברר ברור גמור בעדים כמו שכתב הרמב"ם ז"ל פ"ח מה' חובל אם תפס א' מהנמסרים אין מוציאין אותו מידו ואם לא תפס אין מוציאין אותו מידו אם לא בראיה ברורה עכ"ל ובמרדכי פ' החובל הביא ראיה מלשון זה של הרמב"ם ז"ל דגבי מסור אף על גב דאית ליה סהדי שפך וכו' הוצרף להתפש' עבור המסיר' צריף הנמסר לישובע כמו כן אם לא שיהיה עדות ברור' דהווי בהדי משנמסר וראו שלא הנה יכול להתפש' בענין אחר אלא בכך וכך וכן משמע מתוך לשון המימוני וכו' עכ"ל ובח"מ סי' צ' מבואר יותר וא"כ גבי תחלת מסירה ג"כ צריף שיהיה בה עדות ברור לחייבו בה שיעידו שהגיד לגוים פתיחת החנות או ששמעו ממנו ושהם או קצתם הגידו לסובאשי' אמנם מה שכתוב פי מתוך שיחו וכעסו ואדם בהול על ממונו דבר כך אין בטענה זו ממש

לְפִנְיָו וְכִמוֹ שֶׁכָּתַב בְּמֶרְדְּכִי שֶׁלֹּהִי קָמָא עַל רַבֵּי יוֹאֵל וְרַבֵּי אֶפְרַיִם וְהִבְיָאָה בְּמִיּוֹנֵי
בִּתְשׁוּבוֹת דְּשִׁיכִי לְסַפֵּר נְזִיקִין סִי ט"ו שְׁאֵם הַקְּהָלוֹת תִּקְנֵנו לְפִטוֹר בְּשַׁעַת הַזַּעַם הַיְיָנוּ
שְׁלֵא לְנִדּוּתוֹ וְשְׁלֵא לְהִלְקוֹתוֹ אֲבָל מִלְּשַׁלְּמֵם הִהְפֵּסְד דְּבָר פְּשׁוּט שְׁלֵא פִטְרוּ אוֹתוֹ וְכו' ע"כ
אֲבָל מִצַּד אֶחָד יֵשׁ לְהַקְל בְּפִרְעוֹן יְהוּדָה שְׁלֵא יִפְרַע כָּל הִהְפֵּסְד אֲלָא קְרוּב כְּמוֹ שֶׁיֵּרָאָה
לְבֵית דִּין אִם הוּא קְרוּב שֶׁהֵיָה יוֹדֵעַ הַסּוּבָאִשִּׁי עֲנִין פְּתִיחַת הַחֲנוּת אַעפ"י שֶׁיְהוּדָה לֹא הֵיָה
צוּעֵק וְלֹא הֵיָה מִגִּיד לְגוֹיִם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּשַׁאֲלָה פְּרָסוּמֵי מִלְתָּא קָדָם נְטוּרֵי שׁוּקָא וְחֲנוּת
הַקְּהוּוּא כו' שֶׁהוּא דְּבָר מִפְּנֵי רִס' וְאִם כֵּן קְרוּב הַדְּבָר שֶׁיְהֵיָה יוֹדֵעַ אַחַר כֵּן לְסוּבָאִשִּׁי אִף
עַל פִּי שְׁלֵא יוֹדֵעַ אֲלָא מִן הַגּוֹיִם שֶׁשְׁמָעוּ מִיְהוּדָה וְאִם כֵּן יִצְטָרְפוּ פּוֹתְחֵי הַחֲנוּת בְּהִפְסֵד
עֲמוֹ שֶׁכָּתַב מְהֵרָא קוּלוֹן ו"ל שְׁנֵרֵשׁ ד' עַל פְּנֵי חֲנוּת הַבָּא עַל עֵיר א' וְהוֹצִיאוּ מְעוֹת
בְּהַצְלָתָם שֶׁכָּל הַמְקוּמוֹ אֲשֶׁר רְאוּ לְחֻשׁוֹב וְקְרוּב לְנֹדָאֵי שְׁגָם עֲלֵיהֶם יַעֲבֹר כּוֹס הַתְּרַעְלָה
אִם לֹא הֵיָה הַדְּבָר מְתוּקָן כְּפִי הָאֲפִשֶׁר שֶׁהִדִּין נוֹתֵן שֶׁיִּשְׁאֹו בְּעוֹל גַּם כֵּן מֵאַחַר שֶׁבְּהַצְלָתָם
נִיצְלוּ גַם הֵם וּבְהִפְסָה בְּהִפְסָה וְכו' ע"כ וּבִנ"ד נְמִי אַעפ"י שֶׁהֵיָה יוֹדֵעַ שֶׁהִיָּשְׁמָעָלִים שֶׁשְׁמָעוּ
מִיְהוּדָה גְּלוּ לְסוּבָאִשִּׁי אִם יֵרָאָה לִב"ד וְלֹאֲנָשִׁי הַקְּהָל שֶׁיֵּשׁ לָהֶם חֲנוּיּוֹת שֵׁם וְשִׁישׁ לָהֶם
עֶסֶק עִם הָאֲנָמוֹת כִּי גַם שְׁלֵא הָיוּ מְגַלִּים הַגּוֹיִם הַעֲנִין לְסוּבָאִשִּׁי הֵיָה מְתַגְלָה הַעֲנִין שֶׁל
פְּתִיחַת הַחֲנוּת יִצְטָרְפוּ שְׁתֵּי הַכְּפִיּוֹת בְּהִפְסֵד לְפִי רְאוּת הַדְּיִינִים: וְלַעֲנִין תְּפִיסַת הָאֲלֻמָּנָה
אִפִּי שֶׁתְּפִיסָה לְאַחַר מֵימָה הָיָא תְּפִיסָה שֶׁכָּתַב הָרַא"ש ו"ל כָּלֵל ק"ו שֶׁהָרִי"ף פִּסֵּק כֵּן
דְּתְפִיסָה בְּזִמְנָה מְהֵרָא לְאַחַר מֵימָה וּבְהִגָּהוֹת הַמֶּרְדְּכִי בִב"ק פ"ק כְּתוּב גַּם כֵּן וְלִדְיִן
סְחוּרוֹת הַחֲנוּת אוֹתָן שֶׁהֵן יוֹדֵעוֹת שֶׁקָּנְאֵם הַנְּפִטְר אַחַר שְׁלֹנָה מִן שְׁאָר הַבְּעָלֵי חוּבוֹת אִם
כְּתוּב בְּשַׁטְרוֹת כְּנֻמֵּי דְאִקְנֵי כו' כְּנֻמֵּי זוֹכִים וְחוֹלְקִים בִּינֵיהֶם כְּמוֹ אִם הֵיָה זְמַן כְּנֻמֵּי שְׁנֵיהֶם
בְּיוֹם אֶחָד וְאִם תְּפִיסָה א' מֵהֶם תְּפִיסָה אִפִּי אַחֲרוֹן כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַמְבַּ"ם ו"ל בְּהַל' מְלוּהַ פ'
עֲשָׂרִים וְאַחַר הַחִלּוּק וְכִדְעָתוֹ ו"ל אֲנַחְנוּ נוֹהֲגִים בְּחִלּוּקָה בִּינֵיהֶם וְלֹא כְּדַעַת הַגְּאוֹנִים
ו"ל שֶׁחֹלְקִים לְפִי מְמוֹן נֶאֱמַר הַמְבִי"ט: שְׁאֲלָה קָנָא עַל רְאוּבֵן שֶׁתְּבַע מִשְׁמַעוֹן מְנָה וְשִׁמְעוֹן
טָעַן אֵינִי יוֹדֵעַ וְעַד א' מַעֲיֵד שְׁלֹנָה מְמַנּוּ מְנָה פִּסֵּק חָכָם א' שֶׁחֵיֵב לְכָרְעַת מִתּוֹךְ שְׁאִינוּ
יְכוֹל לִישָׁבַע בְּנִסְכָּא דר' אֲבָא: וְאֵינִי אוֹמֵר שְׁאִינוּ חֵיֵב וְיָמָה שֶׁכָּתַב בַּח"מ ס' ע"ח טָעַנּוּ
הַלּוּיִתֵּיף מְנָה וְהַלּוּהַ אוֹמ' אֵינִי יוֹדֵעַ אִם הַלּוּיִתֵּי אוֹ לֹא וְעַד א' מַעֲיֵד שֶׁהוּא חֵיֵב לוֹ מִתּוֹךְ
שְׁאִינוּ יְכוֹל לִישָׁבַע מִשְׁלָם לֹא שְׁנָא אִם טָעַן אֵינִי יוֹדֵעַ אִם לּוּיִתִּי אִם לֹא לֹא שְׁנָא אִם
טָעַן אֵינִי יוֹדֵעַ אִם פְּרַעַתִּי אִם לֹא דְכִיּוֹן שְׁעַד א' מְסִיַּע לְתוֹבַע בְּרִי וְשְׁמָא בְּרִי עֲדִיף
וּמִתּוֹךְ שְׁאִינוּ יְכוֹל לִישָׁבַע מִשְׁלָם ע"כ נֵרָאָה לִי שֶׁהַעֲד מַעֲיֵד שֶׁהוּא יוֹדֵעַ שְׁעַדִּין לֹא פִרַע
לוֹ שְׁאֵם לֹא הֵיָה כֵּן הֵיָה נֶאֱמַן בְּמִיָּגוֹ שֶׁהֵיָה יְכוֹל לוֹמַר פְּרַעַתִּי אוֹ לֹא הָיוּ דְבָרִים מְעוֹלָם
וְאִם הֵיָה אוֹמֵר פְּרַעַתִּי הֵיָה נֶאֱמַן בְּשִׁבּוּעַת הַיִּסּוֹת וְאִפִּי שֶׁהָיוּ שְׁנֵי מַעֲיֵדִי שְׁלֹנָה שֶׁהַמְלוּהַ
אֵת חֲבִירוֹ בְּעַדִּים אֵינוּ חֵיֵב לְפִנְיָו בְּעַדִּים וְאִם הֵיָה טוֹעֵן לֹא הָיוּ דְבָרִים מְעוֹלָם כִּיּוֹן
שְׁלֵא הֵיָה לוֹ אֲלָא עַד א' הֵיָה נִשְׁבַּע שְׁבּוּעָה א"כ צ"ל שֶׁהַעֲד מַעֲיֵד שְׁעַדִּין חֵיֵב לוֹ וְכֵן
מִשְׁמַע מִלְּשׁוֹן הָרַב ו"ל שֶׁכָּתַב וְעַד א' מַעֲיֵד שֶׁחֵיֵב לוֹ וְלִכֵּן כָּתַב שֶׁחֵיֵב מִתּוֹךְ שְׁאִינוּ יְכוֹל
לִישָׁבַע מִשְׁלָם שֶׁהָרִי אֵינוּ מְכַחֵשׁ הַעֲד וְאֵין לוֹ מְגוֹ וְכֵן בְּנִסְכָּא דְרַבֵּי אֲבָא מֵאֲרִיָּה דְעוֹבָדָא
דְּמִתּוֹךְ כֵּן כָּתְבוּ הַמְּפָרְשִׁים ו"ל שֶׁמַּעֲיֵד הַעֲד שְׁעַדִּין הַנְּסָכָא בְּיָדוֹ וְכֵן כָּתַב הָרַב"ן ו"ל פ'
כָּל הַנְּשָׁבְעִים דְכִיּוֹן דְאִיכָּא מְגוֹ גַבִּי נִסְכָּא צָרִיף לוֹמַר שֶׁמַּעֲיֵד שְׁעַדִּין הַנְּסָכָא בְּיָדוֹ וְכֵן
מ"מ ו"ל גַּבִּי מְנָה דְהֵיָנוּ דְנֻקָּא כְּשֶׁמַּעֲיֵד דְעַדִּין הַמְנָה אֲצִלוּ וְכו' וְעַם זֶה יִתְיַשְׁבַּע מֵהַ
שֶׁכָּתַב בְּסִימָן ע"ט אֲבָל הַטוֹעֵן לֹא הָיוּ דְבָרִים מְעוֹלָם וְחֵיֵב וְהוּא שְׁבּוּעָה וְכִשְׁבָּא לִישָׁבַע

טען פֿרעתי או איני יודע הואיל ולא הכחישוהו עדים אלא שמדקדק בשבועתו לעשותה פתקנה אפילו אם עד א' מכחישו ישבע היסת שפירע או שאינו יודע ויפטר וכו' משמע דבטענת איני יודע ועד א' מכחישו נאמן בשבועה ולמעלה פתב דבעד א' הוי חייב מתוך אלא צ"ל דלעיל מעיד שעדיין חייב לו כמו שפירשו על נסכא דר' אבא והכא אינו מעיד שחייב לו פשטען איני יודע אלא מעיד שקנה ממנו ונשארו דברי הרב ז"ל מתרצי' ולא כמו שהניחם בעל בית יוסף בקנשי נאם הצעיר המבי"ט: שאלה קנב ראובן נפטר לבית עולמו והניח בן ובת ונכסי' כמו תת"ק פרחי' ולא השיא ראובן בת בחייו כדי שיהיו ב"ד נוטני' לזו כמו לאחרת והבן אינו רוצה לתת אלא עישור נכסים יודיענו רבינו אם יהיה פח ביד ב"ד לכופו שימתן לאחותו כמה שיהיו אומדי' ב"ד שהיה נותן אביה לה בנדוניא יותר מעישור: תשובה סברת הרמב"ם ז"ל והרבה מן הגאונים ששמין בתב אפילו להוסיף על עשור נכסים ובאלו המקומות שנוהגים על דעת הר"מבם ז"ל שמין דעת של אבי בת זו כפי מה שיראה להם שהיה נותן לפי כבודו ולפי עושרו אפילו שהיה הרבה יותר מעישור נכסי ומסתברא שלא יוסיפו לה אלא עד כדי שישאר לאחרי' כל כך כמו שיחנו לה אף על פי שהיה נראה להם כי אביה היה נותן לה יותר היינו בחייו שהיה חושב להרויח עוד בעד הבנים אבל עתה שמת לא ישומו ב"ד אלא עד כדי שישאר לכל בן כמו שנוטני' לבת כי בשביל שהוא זכר לא יפסיד דונקא לענין מזונות הוא דלא חיישינן לדברי אדמון שאמר בשביל שאני זכר הפסדתי משום שאין דרפה של אשה לטרונח אחר מזונות גם מזונות הם תנאי פתוב' ופרנסה אינה תנאי פתובה כמו שכתב הרמב"ם ז"ל גם פרנסת הבת קילא ממזונות דאם צוה האב אל יזונו בנותי מנכסי אין שומעין לו ואם אמר אל יתפרנס שומעין לו והיינו משום דלא הוי תנאי פתובה: וכן נראה ממה שכתבו המפרשים ז"ל לפי כבודו ולפי עושרו לא שתקח יותר מן הבנים והרשב"א ז"ל כתב אומדין לפי הנכסים שנשארו ממנו כמו שהביא מ"מ וכן בטור א"ה כתב כפי ממונו ודעתו דמשמע לפי מה שנשארו הוא ששמין לא שתקח יותר מן כל א' מן הבנים ומה שכ' הראב"ד ז"ל שאומדין באב אפילו לתת כל שנשארו לו היינו כשהשיא אחת בחייו וכמו שהביא בא"ה סימן קי"ג ואפילו כשהשיא אחרת בחייו היא סברא זרה כי בחייו חשב להרויח עוד לבני' ועתה שמת אין סברא שיחנו הפל לבת והבנים ישאלו על הפתחים וכמו שכתבתי למעלה ובנ"ד ישומו בית דין ואנשים מהקרובים אליו שהיו יודעים נדיבותו ודעתו לפי מה שהניח ישומו מה שיראה להם שהיה נותן בחייו לפי זה המון שהיה לו ואפילו שישומו לה הרבה לא ישומו להוסיף על חצי הנכסים שהניח כדי שישאר לאחיה כדי מה שיחנו לה ולא יפסיד בשביל שהוא זכר גם אם היה מתברר שהיה רוצה אביה לתת לה סוף דויע מנכסיו כשהיו מדברים לו על ענין זיווג הבת ישומו ג"כ לפי מה שהיה נותן הוא בחייו לבן פלוני אם זה שמוזוגים לה עתה הוא בחור וטוב כמו האחר יחנו לה כמו שהיה הוא נותן לאחר אם פחות מדי הנכסים שהניח או אפילו יותר עד כדי שישאר לבן גם כן מנה יפה לפי מה שהניח אביו ולפי מה שהיה מתנהג אביו עם בנו והפל ישומו בדרך יושר וביראת ה' לש"ש ואם הבת עדיין קטנה אין מוציאין מה שישומו לה לפי מה שהניח אביה בשעת מיתה עד שתנשא וזהו במעות שיחנו לחתן בכלל הנדוניא אבל לקנות לה תכשיטין יכינו ויקנו לה תוך שנה לנישואיה שנוטני' לבתולה זמן י"ב חדש להכין תכשיטיה.

גאם המביי"ט: שאַלע קנג ראובן ת"ח אירע לוּ הַפֶּסֶד אַשֶׁר לֹא הָיָה לוֹ יְכוּלֵת לַפְרוֹעַ כֹּל הַהֶפְסֵד אִם לֹא בַמְכִירֵת סְפָרֵיו וְהַבְּתִים אַשֶׁר הוּא וּבְנָיו דָּר בָּהֶם וּבְנֵי מְקוֹמוֹ וְעִירוֹ אַשֶׁר רֹב שְׁנוֹתָיו עָמַד בֵּינֵיהֶם וְנָשָׂא טְוֶרְחָם וּמִשְׁאַם יָדְעוּ כִּי גַם קִצַּת הַהֶפְסֵד הָיָה בִּסְבִיב נִוְגַעַת לַקְהָלוֹ וְכָתְבוּ לוֹ טוֹבֵי הָעִיר וְחֲשׂוּבֵי מִן הַקָּ"ק פִּתְקָא שְׂיִסְיִיעוּהוּ לַהֶפְסֵד הַהוּא בְּסִף יָדוּעַ בֵּינֵיהֶם מִמְּכָס הַבֶּשֶׁר וְצוּוּ לַחֹכֵר הַמְּכָס הַהוּא שְׂיִתֵּן לוֹ כֹּל חֲדָשׁ סִף מָה עַד מְלֵאת הַסִּף הַיָּדוּעַ שְׂקָצְבוּ לְתַת לוֹ עַד ו' אוֹ ז' חֲדָשִׁים וְאַחַר חֲנֻדָּשׁ יָמִים לְסִבָּה מַה בְּעִנְיֵי הַקְּהָלוֹת הָיָה הַפְּרֵשׁ בֵּין הַחֲכָם וּבֵין קִצְתָם וְצוּוּ לְמוֹכֵס שְׂלֵא יִתֵּן מַה שְׂקָצְבוּ וּקִצַּת מִהֶמְצוּיִם חֲתוּמִים בְּפִתְקָא שְׂל הַסִּיעַ יוֹרֵינוּ רַבֵּינוּ אִם יֵשׁ יְכוּלֵת בְּיָדָם לַעֲכַב בְּיַד הַמוֹכֵס מְלַתְת כִּי אַחַר שְׂצוּוּ לוֹ שְׂיִתֵּן כָּתֵב עָלָיו שְׂטֵר בְּקִנְיָן וּשְׂבוּעָה לְתַת לְרֵאוּבֵן כֹּל חֲנֻדָּשׁ מַה שְׂקָצְבוּ לוֹ עַד תָּנוּם הַסִּף הַיָּדוּעַ: תְּשׁוּבָה עַל מִי שְׂפִטְרוּהוּ גְדוּלֵי פוֹרְעֵי הַמָּס וּמְחָלוּ לוֹ הַמָּס בְּדָבָרִים בְּעֵלְמָא בְּלֵי שׁוּם קִנְיָן אִם יוֹכְלוּ לַחְזוֹר בָּהֶם כָּתֵב הָרֵא"ש בְּשֵׁאלָה בְּכָלֵל ז' סִימָן כ"ד מְנַהֵג פְּשוֹט הוּא מַה שְׂטוּבֵי הָעִיר מְסִפִּמֵי לַעֲשׂוֹת שְׂרִיר וְקִים הוּא בְּלֵא קִנְיָן וּבְכָל תְּקִנּוֹת הַקְּהָל שְׂמִתְקִנִים עַל יְחִידִים וְעַל רַבֵּי וּמִצִּיעִין עַל קִיצוֹתָם כֹּל דְּבָרֵיהֶם כְּכַתוּבִין וְכַמְסוּרִין דְּמוֹ ע"כ וְעַל כִּיּוֹצֵא בְּזָה כָּתֵב אַח"כ כָּבֵר כְּתִבְתִּי לָהּ שְׂבָכָל דְּבָר שְׂהַקְּהָל אוֹ טוֹבֵי הָעִיר שְׂנַתְנוּ מִדַּעַת הַקְּהָל אִין צָרִיף קִנְיָן וְלֵא.

שְׂטֵר אֵלָּא דְּבָרֵיהֶם כְּכַתוּבִים וְכַמְסוּרֵי דְּמוֹ וְעוֹד דְּנִדוֹן זֶה מְחִילָה הִיא וְאַפִּילוּ הַיָּחִיד שְׂמַחֵל אִין צָרִיף קִנְיָן ע"כ וְלֵא מִדִּין מְחִילָה אִינָה צָרִיכָה קִנְיָן הוּא שְׂכַתֵּב כֹּן שְׂהָרֵי כָּתֵב אוֹ טוֹבֵי הָעִיר שְׂנַתְנוּ וְכו' כִּי אֲפִילוּ בְּמַה שְׂנִוְתָּנִין בְּדַבּוּר בְּעֵלְמָא יוֹעִיל אָף עַל פִּי שְׂלֵא הַחֲזִיק בְּמִתְנָה שְׂאִם נִתְנוּהָ בְּיָדוֹ כָּבֵר אוֹ הַחֲזִיק בָּהּ מַה שְׂיִיף לֹאמַר דְּבָרֵיהֶם כְּכַתוּבִין וְכַמְסוּרִין דְּמוֹ הָרֵי הוּא מְוַחֲזֵק בְּמִתְנָה וּמַה שְׂכַתֵּב וְעוֹד דְּנִדוֹן זֶה מְחִילָה הִיא וְאַפִּילוּ הַיָּחִיד שְׂמַחֵל אִין צָרִיף קִנְיָן הֵינּוּ טַעְמָא אַחֲרֵינָא לְשֵׁלֵא הֵי יְכוּלִין לַחְזוֹר בְּמַה שְׂפִטְרוּ אוֹתוֹ אֲבָל בְּלֵאוּ הֵי טַעְמָא טַעַם דְּבָרֵי טוֹבֵי הָעִיר כְּכַתוּבִין וְכַמְסוּרִין דְּמוֹ מְסִפִּיק אֲפִילוּ בְּמַה שְׂנִוְתָּנִין בְּדַבּוּר בְּעֵלְמָא כְּמוֹ שְׂכַתֵּב קוֹדָם אוֹ טוֹבֵי הָעִיר שְׂנַתְנוּ וְכו' אִין צָרִיף קִנְיָן וְלֵא שְׂטֵר אֵלָּא דְּבָרֵיהֶם כְּכַתוּבִין וְכו' וּמַה שְׂכַתֵּב לְמַעֲלָה סִי' ה' וְעַל הַסְּפָמָה שְׂבִין הַקְּהָל וּבֵין אָבִיף וְלֵא הָיָה בָּהּ קִנְיָן דַּע כֹּל עֶסֶק בֵּין אָדָם לְחֻבְרֵוֹ בְּלֵא קִנְיָן דְּבָרֵי בְּעֵלְמָא יִשְׁנֵן בַּחֲזָר' חוּץ מְמוּחֵל מְמוֹן לְחֻבְרֵוֹ דְּלֵא בְּעֵי קִנְיָן ע"כ רָצָה לֹאמַר כִּי בֵּין אָדָם לְחֻבְרֵוֹ הֵם דְּבָרִים בְּעֵלְמָא וְיִשְׁנֵן בַּחֲזָרֵם אֲבָל הַסְּפָמָה שְׂבִין הַקְּהָל וּבֵין אָבִיף לֵא הוּוּ דְּבָרִים בְּעֵלְמָא שְׂדְּבָרֵיהֶם כְּכַתוּבִין וְכַמְסוּרִין דְּמוֹ כְּמוֹ שְׂכַתֵּב וְאִם כֹּן בְּנִדוֹן דִּידָן נְמִי כִּינֵן שְׂכַתְבוּ טוֹבֵי הָעִיר גַּם אֲנָשִׁים מִן הַקְּהָלוֹת פִּתְקָא שְׂיִתְנוּ לוֹ מִמְּכָס הַבֶּשֶׁר סִף יָדוּעַ וְצוּוּ לַחֹכֵר מְכָס הַבֶּשֶׁר שְׂיִתֵּן לוֹ כָּף כָּף כֹּל חֲדָשׁ מִן הַמְּכָס הַנּוֹז' שְׂל הַקְּהָלוֹת אִינָם יְכוּלִים לַחְזוֹר בָּהֶם וְהַחֹכֵר חֲיִיב לְתַת מַה שְׂאַמְרוּ לוֹ מְקוֹדָם וּבְכָלֵל ו' זֶה הִבִּיא הָרֵא"ש תְּשׁוּבָה בְּנִדוֹן זֶה עַל קְהָל שְׂהַתְנוּ עִם רֵאוּבֵן בְּתִנְאֵי יָדוּעַ שְׂיָדוּר עֲמָהֶם לְהַרְבִּיץ תּוֹרָה: בֵּינֵיהֶם וְלֵא רָצָה עַד שְׂנַתְחַיְיְבוּ לוֹ שְׂנִים מִן הַקְּהָל שְׂיִתְנוּ לוֹ הַתְּנֵאֵי וְהַקְּהָל.

נִתְנוּ לוֹ פִּתְקָא חֲתוּם בְּשַׁבְּעָה מִן הַקְּהָל מְאוּתָם שְׂרַגִּילִים בְּפִתְקוֹת שְׂנִוְתָּנִים בְּגִבֵּית מְמוֹן הַהַקְּדָשׁ לְשְׂנִים שְׂנַתְחַיְיְבוּ לוֹ בְּתִנְאֵי וְכַתוּב בְּפִתְקָא שְׂיִתֵּן הַחֹכֵר הַהַקְּדָשׁ לְאוֹתָן שְׂנִים סְכוּם יָדוּעַ בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה כֹּל זְמַן שְׂיָדוּר בֵּינֵיהֶם וְעַכְשָׁיו יֵשׁ קִצַּת מִן הַקְּהָל שְׂאוּמְרִים לִיתֵן לְרֵאוּבֵן סְכוּם יָדוּעַ כֹּל זְמַן שְׂיָדוּר בֵּינֵיהֶם וְעַכְשָׁיו יֵשׁ קִצַּת מִן הַקְּהָל שְׂאוּמְרִים שְׂאִין כֹּחַ לְשִׁנְי' הַנּוֹז' לְגִבּוֹת הַמְּמוֹן הַנּוֹז' מְחֹכֵר הַהַקְּדָשׁ בְּפִתְקֵי הַנּוֹז' שְׂהֵם אוּמְרִים כָּבֵר

נתחייבנו לתת לו פל זמן שיידור בינינו והשיב הרא"ש ו"ל אחר שהתנו הקהל עם ראובן לבא לדור עמם להרביץ תורה ביניהם בתנאי ידוע פל זמן שיידור עמם כמו שכתוב בפתק מחייבים הקהל ליתן לראוב' מה שהתנו לתת לו וכ"ש שפחר בשני' מהקהל שנתחייבו לתנאי והקהל נתנו לו פתקא חתומ' בשבעה אנשים הרגילים לחתום פתקי גביית ממון ההקדש לאותם שנים וכו' ועל סמך אותו פתק נדרו הם לתת לראובן תנאו חייבים השנים לתת לראובן פל מה שנדרו לו וחיוב החוכר ליתן סכום ידוע שנדרו לתת לו ועל זה אין לפקפק עכ"ל והנה נ"ד נמי כשאלת הרא"ש שנתנו לו פתק חתום בשבעה מן הקהל ובנ"ד נמי נתנו פתקא לראובן שיתנו לו ממכס הבש' סך ידוע והמוכר נתחייב לו מכח הפתקא לתת לו מה שכתוב בפתקא כמו שנתחייבו השנים לתת התנאי לראובן שבתשובת הרא"ש ו"ל וכמו שכתב שם שחייבים השנים אפי' שלא היה שם קנן פן בנ"ד חיי' החוכר מכח הפתק' אעפ"י שלא היה קנן לז' טובי העיר ולא לחוכר שדברים של הקהל ככתובים וכמסורי' דמו בלא קנן כמו שכתבנו למעלה.

ולא תימא דוקא התם שהיו חייבי' הקהל על מה שהתנו עמו מתחלה שיהיה מרביץ תורה ביניה' אבל בנ"ד שהיה מתנה בעלמא בלא חיוב לא דלא היא שלא חייב הרא"ש ו"ל אלא על מה שהתנו לתת לו ונתנו לו פתקא חייבי' לתת אפי' של זמן העתי' שעדין לא הרביץ תורה בכל הזמן שיידור ביניהם שדבריה' בלא קנן ככתובים וכמסורים דמו וכמו שכתב אח"כ על ראובן שפייס הקהל למחול לו המס שאין צריף קנן ולא כתב וכן בתחלת תשובת סי' כ"ז כתב פבר פתבתי לה שבעל דבר שהקהל או טובי העיר שנתנו מדעת הקהל אין צריף קנן ולא שטר אלא דבריהם ככתובים וכמסורים דמו ונהרי מחילה זו לא היו חייבים למחול לו ולא דווקא משום מחילה כמו שכתב אח"כ אלא אפי' מתנה כמו שכתב או טובי העיר שנתנו וכו' וכמו שכתבתי למעלה ובנ"ד לא שנא פיון שנתנו פתקא לראובן וצווי לחוכר שיתן דבריהם ככתובין וכמסורין דמו ואינם יכולים למנוע לחוכר שלא יתן ולא לסלק ממנו החכירות שממנו היה נותן מה שקצבו הם לתת לראובן: ולא תימא גם פן דהאי מתנה הויא בדבר שלא בא לעולם פי כשכתבו לתת לו עדיין החוכר לא נכנס בידו שום דבר מן המכס אלא שהוא מוכר בשר מדי יום ביומו וגובה מה שמכרו לו דלא הי' שגם בתשובת הרא"ש ו"ל היה דבר שב"ל ממה שייגבו מן ההקדש ואפ"ה חייבם הרא"ש ו"ל משום שדבריהם ככתובין וכמסורין דמו ובפני' כתב הרא"ש ו"ל פלל י"ג על חכירות אל מעונה שהוא דבר שלא בא לעולם ודבר שאינו ברשותו מדין תורה אין קנן נתפס בו וכתב אלא שאני רואה מנהג הארץ פל היום שחוכרין זה מזה ואין בו חזרה וכן הודו הפורשים דבחתומת ההודיה ובמסירתה למוכר מתקיימת החכירות וכיון שנהגו פן הני קנן דאין בו חזרה כדאי' פ' איזהו נשף אמר רב האי סיטומתא קניא וכו' אף על פי שאינו שום א' מן הקנינים שנקנים בהם המטלטלים או הקרקעות: וגם בנדון זה מה שנתחייבו ראשי הקהלות דאינו דרוף מתנה לבד אלא גם יש חיוב עליהם כמו בתשובת הרא"ש והחיוב הוא פי ההפסד שהפסיד ראובן נתרבה בסבת הקהלות וכמו שכתבו ראשי הקהל אשר ידעו מה שהפסיד ראובן פי הרשע שהעליל על ראובן היה מגזם על הקהלות של בני עירו של ראובן שילשין עליהם על הכרא"גי ועבארזיש ולסתום פיו הוכרח ראובן להפסיד יותר משליש ממה שהיה מפסיד אם לא הי' מגזים המלשין על הקהלות שידעו ענין זה וגם שידעו שראובן לא היה פח בידו

לפרוע ההפסד ורצו בחדם לסייעו בסף ההוא: וגם שלא היה על הקהלות יצ"ו שום חיוב לא היה ראוי להם לחזור מדיבורם וחתמתם אפי' בלאו כל הני טעמי כדאימא בירושלמי פ' הנהב רב הנה מיפקד לשמשיה אימת דנימר לה תתן מתנה לבר נש אין הוא מספן הב ליה מיד ואין עתיר אמליה בי תנינא ות"ח לא גרע ממספן כ"ש בגדון דינד דאיפא תרתי: עוד מצאתי לפי הדין במקדכי בהגהות של מציעא שהביא ההיא דפ' בני העיר כל דבר הנעשה בפני ז' טובי העיר ואפי' בפני שלשה אין יכול לחזור דאין דומה מעשה רבים למעשה יחיד ורבים הם ג' כדאימא פ' השולח ואפי' יחיד וכו' ולכה נהגו שכל דבר הנעשה ברבים אין צריף קנן במקום שיחיד צריף קנן ושלש טובי העיר חשובים כמו כל העיר כדאמרי' פ"ב דמגלה בירושלמי כו' ועוד ראיה דאין יכולים לחזור דלא גרע ממתנה דאם היו אומרים לאדם א' אנו רוצים ליתן אינכם יכולים לחזור דהנה ליה לגבי רבים מתנה מועטת דאמרי' פ' הנהב מתנה מועטת אין יכול לחזור אפי' יחיד ובשלהי מסכת שבועות קאמר דנעשה נדר וכל החוזר בו אין רוח חכמים נוחה הימנו ע"כ: שאלה קנד על נוסח שטר משפנתא ז"ל ועוד בפנינו ח"מ קבל רבי יוסף אחריות הבתים לתיקוני כל מה שצריף להם לעשות הכל מפיו ורבי שמעון יפרע לו שני חתי' כל שנה בין יוציא הרבה או מעט הכל יהיה על רבי יוסף הנז' ע"כ ואחר כמה שנים בא רבי יוסף לפדות ביתו וטוען עליו שמעון שהוציא הוצאות הרבה על ביתו שפטר פותל א' וחדשה ורבי יוסף טוען שפטר פותל שהיתה בריאה ועשה טבליאה של קנים במקומה להרחיב הבית והוצאה זו אינה נכללת בכלל מה שפטר שפטר אחריות הבתים לתיקוני כל מה שצריף להם לעשות מפיו ואם הוא פן שהיתה הפותל בריאה אין לו טענה לשמעון שעשה טבליאה להרחיב הבית שיות' תועלת הוא לבית בפותל שהיא קיימת לזמן הרבה ויכולים לבנות על הבית וגם שהיא בטוחה משודדי לילה מה שאין פן בכותל של קנים ורבי יוסף יצטרף לחזור ולבנות הפותל כמו שהית' להוצאת שמעון שפטר אותה ללא צורך ואם יחדש בה דבר של חיזוק ממה שהיתה קודם יהיה על יוסף ועצים וקנים של טבליאה יקחם שמעון ואם פותל זו הית' רעוע' לא הי' לו רשות לשמעון לעשות טבליא' תחתיה אלא לסותרה ולחזור לבנותה או לתקנה אם היה מספיק לה תיקון בלי סתירה ואם היתה צריף סתירה אינו חייב שמעון על סתירתה וגם רבי יוסף אינו חייב בהוצאת הטבליאה ויטול שמעון הקנים והעצים שלו ואם היה מספיק תיקון לפותל בלי סתירה אינו חייב יוסף להטפל בהוצאת כל בנינה עתה מחדש אלא במה שהיה מוציא בתיקון והשאר על שמעון שפטר גם מה שהוציא שמעון בעשיית פתח מבית לבית אינו חייב רבי יוסף בהוצאה אפילו יניחנה כף ואם הוא מוכרח לסותמה ההוצאה על שמעון ועל מה שהגביה הבית יותר ממה שהיתה אינו חייב יוסף פי אפטר פי קודם הגביה היה יכול לבנות עליה על הבית ועתה לא יוכל לעשות עליה או יצטרף לעשותה שפלה ועל השמירות של שודדי לילה הדר בבית הוא שחייב ולא בעל הבית וכל שפן פשהיא משפנתא פי אפילו תיקון שערי העיר ובתי השמירות בעלי המשפנתא חייבים וכשיבא בעל הבית לפדות את ביתו אם נשאר איזה תועלת עדיין ממה שהוציא אז יפרע בעל בית במשל אם היוצ' י' חתי' ועברו ה' שנים ועוד יתמיד ה' שנים יפרע בעל הבית החצי ועל הנוזול ועבארי"ס בעל המשפנתא יפרע הכל וכשיבא ב"ה לפדותה ינכה בעל המשפנתא מה שהיה חייב לפרוע אפי' לא היה לו בית והשאר יפרע לו בעל הבית והמנהג הוא

לחצאין נאם המבי"ט: שאלה קנה הרא' ר' אברהם תיבה טופס שטר מתנה שנתן לו אביו הספרים והבית הגדולה אשר הוא דר בה והבית הקטנה שלפני ממנה ושני בתים של מטה עם החצר' וזכיותיהם והנאותיהם עם המוציף וכו' כל זה נתתי לאברהם בני כו' ואח"כ כתוב כל מה שנז' כו' והחצרים נתן לבנו וכו' זהו תנרף מה שכתוב בטופס עם חיזוקי שטר המתנה כו' ועל זה תובע רבי אברהם הנז' הבור שכתב העליון שאמר שהוא בכלל החצר הנז' ועל זה אמרתי לר' אברהם שיראה גוף השטר עצמו אשר ממנו נעמק תופס זה והראה אותו קרוע קצת קריעו' בכפלו וקצתם קריעות שנראה שנעשו בידיים וגוף השטר לא היה מחוק או בלוי ולא היה יכול להתפסו דתנן פ' גט פשוט מי שנמחק שטר חובו מעמיד עליו עדים ובא לפני ב"ד והן עושין לו קיומו וכו' ובברייתא אינהו קיומו איש פלו' בן איש פלו' הוציא שטר מחוק ביום פלו' ופלו' ופלו' עדין כו' וכתב הרמב"ם ז"ל פ' כ"ג ופירושה כהן מי שנמחק קרוב לימחק אבל עדיין רישומו ניכר ומתיר' שפא ימחק לגמרי ולפיכך מעמיד עליו עדים שיראהו פן ימחק בטורם הראותו אותו לב"ד ואחר כהן בא לפני ב"ד עם העדים שראהו עתה או עם השטר לב"ד אם עדיין ניכר רישומו והן עושין לו קיומו כו' וכן כתב רש"י ז"ל מי שנמחק שטר חובו ויש עדים שראו כשנמחק מעצמו או נטשטש על ידי מים מעמיד עליו עדי' ויודעי' מאימתי נכתב ומה כתו' בו וכן כתב הרא"ש ז"ל בפסקיו.

הרי שאין מתפסין שטר אחר אלא כשנמחק או נטשטש שהוא קרוב לימחק וירא שפא ימחק לגמרי לפיכך מעמיד עדים וכו' ושטר זה לא היה קרוב לימחק כי לא היה בו אפי' תיבה או אות א' קרובה לימחק וכפי עדות המתפסו שלם הראה אותו אלא שאמר שעברו עליו כמו י"ד שנה ושהיה קרוב לקרע מחמת כפלו ואחר כהן הוא קרעו קרעים שלא היו בכפלו ובמקום שחשש שיראו בו שהיה זיוף לא הראה קצת (רק) הנזיר שהיה כתוב בו קצת התיבה שהיה בה הזיוף.

ואם כן לא עשו בהגן הב"ד להתפסו אף על פי שנתקרא פי פיון שאינו קרע ב"ד הוא כשר כמו שכתוב בברייתא שם נקרא פסול נתקרא כשר נמחק או נטשטש אם רישומו ניכר כשר היכי דמי נקרא קרע ב"ד נתקרא קרע שלא בב"ד וכתב רש"י ז"ל נקרא קרע ע"י אדם פסול נתקרא מעצמו כשר ולא נאמר בברייתא שיעמידו עליו עדים להתפסו כמו שאמרו במשנה גבי מי שנמחק שטר חובו ומה שאמר כשר רוצה לומר כשר לגבות בו שיש עדים שנתקרא ולא על ידי ב"ד וכתבו לו ב"ד שנתקרא בעדים ויגבה בו בכל זמן שיוציאו שאינו קרוב לימחק וכן מה שכתוב בברייתא נמחק או נטשטש אם רישומו ניכר כשר רוצה לומר לגבות בו אם הגיע זמנו ואינו צריך להתפסו ואם לא הגיע זמנו ויראו שפא ימחק לגמרי קודם הגעת זמנו ליגבות אז יעמיד עדים וכו' כמו שכתוב במשנה.

ונתבאר שלא היה רשות לב"ד להתפסו אלא אם נקרא בעדים וכתבו לו שנקרא בעדים ויהיה כשר לגבות בו כמו בשאר שטרות וכיון שבעל השטר הפציר בהם שיתפסוהו לו בלי סבה היה ראוי שיתפלו בתנרף גוף השטר הקרוע ויראו אם יש שום דבר שיכול להזדייף והם לא חששו והתפסו השטר בלי השגחה בתיבות ובאותיות: ומפני כי זה השטר בא לפני זה ימים בחילוק שהיה בין בעל השטר עם הקהל על בית הכנסת שמכר

להם אביו וטען זה כי המוציף שכתוב בשטר הזה פולו שלו אף על שקצתו היה בצד בית הפנסט ונסתייע בעל השטר שהיה כל המוציף שלו מפני מה שכתוב וזכיותיהם והנאותיהם עם המוציף הכל זה נתתי לבני כו' כמו שכתוב למעלה לשון זה ואני אמרתי אז כי זה הלשון הפתוב המוציף הכל זה נתתי וכו' אין פשוטו מוכן המוציף הכל זה אלא שהיה כתו' הנאותיהם עם המוציף ואחר כך היה כתוב כל זה נתתי וכו' ועל זה אמרתי לו שביא גוף השטר עצמו ומצאתי הה"א של הכל קטנה ומשונה מחברותיה ונתאמת לי כי בעל השטר הגיה אותו שחשב להסתייע בטענתו שכל המוציף היה שלו כי אין סברא לתלות טעות הכל זה כו' שאין בו הבנה בסופר כי הסופר שכתב אותו השטר הוא חכם ובפרט באומנות הסופרים ובעל השטר הוא שהוסיף אותה הה"א וזכה הקהל בקצת אותו מוציף.

ועתה חזר והוציא תופס שטר זה על מה שתובע כי הבור שכתב פולו הוא שלו מפני שכתוב שנתן לו אביו הבתים והחצרים ובכלל החצר האחד היה הבור ואביו בצונאתו נתן הבור לג' אף על פי שהזכיר גם כן בצואה מתנת זה בנו הספרים והבתים של מעלה ומטה ולא הזכיר הבור אלא לנשותיו ולאחר ועל זה דקדקתי בגוף השטר ומצאתי מה שכתו' והשני בתים של מטה עם החצרים שכתוב החצרים בסוף השטה ובכלל מיעוט הנגיר הקרוע וחסר סוף מלת החצרים קצת דצדי והריש יו"ד מ"ם והסתפלותי כי הסופר לא כתב מקודם כי אם החצר לבד שהוא חצר של הבתים של מטה אשר אין הבור בתוך חצר זו כי אין מקום בסוף שטה זו לכתוב החצרים אלא כשמצא הרי"ש והיו"ד מ"ם חוץ לשטה לפי השיטות של מעלה ושל מטה ממנה ולא היה כתוב אלא החצר והיה שנה שטה של מעלה ושל מטה והוא הוציא חוץ לשטה ריבוי החצרים וכדי שלא יראה שהיה חוץ לשטה קרע מעט מן הנגיר מסוף השטה של החצרים וכתבו המפרשים ז"ל והוא מימרא דאביי שם משלש עד עשר אין כותבין בסוף שיטה שמא יזיין ויחזיר השלש לשלשים ע"כ וכן מה שכתוב כאן החצר בסוף שיטה היה לו לסופר לחשוב שמא יכתבו יו"ד מ"ם אלא שסמך על שכתב אח' כך החצר וכשראה זה שהיה כתוב אחר כך החצר זיין וכתב יו"ד תחת הרי"ש ונגודתה א' למעלה כדי שיראה החצרים ומי שישתפל בתובה זו בגוף השטר יראה שלא היה כתוב אלא החצר שהרי כתו' שם כך החצרי הנ"ל כי זה החצרי דחיק' להו עלמא טובא פדאמרין בגמרא שם בכיוצא בזה שיש מקום כי לא היה מקום לכתוב שם החצרים אלא שכתב היו"ד למטה מן הרי"ש ולא מצא מקום לכתו' המ"ם והניח נגודתה א' כי הרי"ש של חצר היא דבוקה עם הנ"ל הפתו' אצל החצר כי אין שום סופר שיכתוב באמצע שיטה תיבה חסרה עם נגודתה למעל' בפרט במקום שיש חשש לזיוף וסברא היא שאינו כתו' אלא החצר ולא החצרים כי שכתב למעלה הבית הגדולה שאני דר בה היה לו לכתוב עם החצר כמו שכתב בשני הבתים עם החצר כי לא היה לו לכלול החצר של הבית של מעלה שיש בה הבור עם החצר של הב' בתים של מטה וכ"ש שכתב של מעלה יש בה שני פתחים פתוחות לחצר א' של ב"ה שאין לה מוצא ומובא כי אם דרך חצר זו וכשנתן המתנה לבנו היה עדיין הבית הפנסט שלו והיה משפירו והיה צריך לסגור הפתח אם היה נותן לבנו מתנת החצר ופתח אחר של עליה קטנה שעל קצת אור החצר ויש סולם שיורדים ממנה לחצר עוד דקדקתי בשטר זה כי אם היו ב' חצרות היה הסופר כותב עם החצרות ולא עם החצרים כי חצרים אינם חצרות

שֶׁלפְּנֵי הַבָּתִּים אֲלֵא עֲיִירוֹת קַטְנוֹת פְּתוּחוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַש"י ו"ל עַל בְּתֵי הַחֲצָרִים כְּתַרְגוּמוֹ פְּצַחֲיָא וְכֵן חֲצָרִים תִּשָּׁב קֶדֶר וְנֵה הַמְזוּיָף רָאָה שֶׁלֹּא הָיָה יָכוֹל לְכַתּוֹב בְּחֲצָר הַכְּתוּב אִתּוֹ כִּי חֲצָרוֹת פִּי הָיָה יוֹתֵר נֶקֶל לְכַתּוֹב חֲצָרִים בִּיּוֹ"ד תַּחַת הַרִּי"ש וְלֹא נָא"ו וְלִכֵּן טָעָה וְהִגִּיחַ לְמַעַל וְלִמְטָה חֲצָרִים וְאִפְּי הָיָה חֲצָרִים כְּמוֹ חֲצָרוֹת מִי סָגִי לִיָּה לְסוּפֵר לְכַתּוֹב חֲצָרוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמִקְרָא יוֹתֵר מֵעֲשָׂרָה פְּעָמִים חֲצָרוֹת וְאִינוּ נִמְצָא בְּמִקְרָא חֲצָרִים כִּי אִם בְּשֵׁלֶשׁ אוֹ ד' פְּעָמִים וּבְכָל אֵלּוּ הַעֲנִינִים הָיָה רְאוּי לְחַכְמִים הַדְּיִינִים לְדַיֵּיק בְּשֵׁטֶר זֶה וְלֹא הָיָה לוֹ מְקוֹם לְבַעַל הַשֵּׁטֶר לְהַתְחַזֵּק בְּשֵׁטֶר וְלֹא תַעֲשִׂינִי יָדְיוֹ תוֹשִׁיָה וְשְׁלוֹם עַל דְּיִינֵי יִשְׂרָאֵל נְאֻם הַצֵּעִיר הַמְבִי"ט: שֶׁאֵלֶּה קִנּוּ רְאוּבֵן שֶׁלַח אֶת שְׁמַעוֹן שִׁיקְנָה לוֹ בֵּית דְּיוּעַ מְגוּי וְהֵלֵךְ שְׁמַעוֹן וְנִתְפָּשֶׁר בְּסוֹף מְעוֹת וּבֵין פֶּה וְכָף נִתְחַרֵּט רְאוּבֵן מִלְקַנּוֹתוֹ וְהִגּוּי הוֹלִיךְ אֶת שְׁמַעוֹן לְעַרְפְּאוֹת וְטָעַן שֶׁהוּא הָיָה אֲמָצְעִי בֵּין רְאוּבֵן וּבֵינוּ וְשֶׁהָיָה שְׁלוּחוֹ וְגַם שֶׁלֹּא הָיָה בֵּינֵיהֶם כִּי אִם דְּבָרֵי בְּעֵלְמָא וְהִגּוּי נִתְחַזַּק וְהִבִּיא עֲדִים שֶׁבַעֲדוֹ הָיָה מְדַבֵּר וְשֶׁלֹּא זָכַר אִישׁ אֲחֵר וְגִזַּר הַדְּיִין שִׁיקַח שְׁמַעוֹן הַבֵּית וַיִּפְרַע לוֹ הַמְּעוֹת לְגוּי וְעַתָּה תוֹבֵעַ הַשְּׁלִיחַ הַהֶפְסֵ' שֶׁהִגִּיעַ לוֹ מִרְאוּבֵן וּרְאוּבֵן טוֹעֵן שֶׁמְזַלּוֹ גָּרַם יוֹרִינוּ אֲדוֹנֵנִי וְרַבִּי הַדִּין עִם מִי: תְּשׁוּבָה בְּתוֹשׁבוֹת לְהַרְמַב"ן הַמְיֻחָסוֹת לְהַרְשֵׁב"א תְּשׁוּבַת ב' פְּתַב אֵין הַמְשַׁלַּח חֲיִיב בְּתוֹשְׁלוּמֵי גִזַּק הַשְּׁלִיחַ שֶׁלֹּא מְצִינוּ תוֹשְׁלוּמֵי גִזַּק אֲלֵא בְּגִזַּקֵי עֲצָמוֹ אוֹ בְּגִזַּקֵי מְמוֹנוֹ וְכו' לְפִי שֶׁפָּשַׁע בְּגִזַּקֵינִי בְּשִׁמְרֵת מְמוֹנוֹ אֲבָל בְּגִזַּקֵי שֶׁהִגִּיעַ לְשְׁלִיחַ מֶה הִזִּיק הַמְשַׁלַּח וְכו' וְכ"ש אִם הַשְּׁלִיחַ שִׁכִּיר שֶׁהָרִי הֵלֵךְ בְּשִׁכְרוֹ כְּדַכְתִּיב וְאֵלּוּ הוּא נִשְׁאָא אֶת נַפְשׁוֹ וְדָרְשִׁינוּ שֶׁעַל שִׁכְרוֹ עָלָה בְּכֹחַתְלֵ אוֹ נִתְלֵ בְּאֵילָן וְכו' וּבְמִרְדְּכִי בְּהַגְהוֹת כְּתוּב נ"ל שֶׁאִם רְאוּבֵן הֵלֵךְ בְּשְׁלִיחוֹת שְׁמַעוֹן בְּשִׁכְרֵ וְנִתְפַּס בְּדֶרֶךְ וְלֹא בְּסַבַּת שְׁמַעוֹן שֶׁאֵין חֲיִיב לְפָדוֹתוֹ אִם בְּחֻנָּם הֵלֵךְ בְּשְׁלִיחוֹתוֹ חֲיִיב לְפָדוֹתוֹ בְּשֶׁאֵלֶּה שִׁיקָא בְּגוּף הַבְּעָלִים וְאֵע"ג דְּלֵא שִׁיקָא גְּנִיבָה וְאֲבִידָה כְּמוֹ גְּבִי אֲנֻמִּים מ"מ גְּרָאָה כְּדַפְרֵישִׁית כְּדָאֵי פ"ק דְּסִנְהֶדְרִין מֶה לִי חֻבֵּל בְּגוּפוֹ מֶה לִי חֻבֵּל בְּמְמוֹנוֹ עַכ"ל וְנִרְאֶה לִי כִּי מֶה שֶׁכָּתַב הַרְשֵׁב"א שֶׁאֵין הַמְשַׁלַּח חֲיִיב בְּתוֹשְׁלוּמֵי גִזַּק הַשְּׁלִיחַ הִינּוּ כְּשֶׁהוֹנֵק שֶׁלֹּא מִחֲמַ' הַמְשַׁלַּח וְלֹא מִסַּבַּתוֹ כְּמוֹ אִם נִשְׁבָּה בְּדֶרֶךְ שֶׁאִם גַּם הוּא הָיָה הוֹלֵךְ דֶּרֶךְ שָׁם שֶׁלֹּא בְּשְׁלִיחוֹת מִי שֶׁשְׁלַחוֹ עַתָּה אֲלֵא לְצוּרְכוֹ הָיָה נִשְׁבָּה גַם כֵּן וְכִשְׁהֵלֵךְ בְּשְׁלִיחוֹת וְנִשְׁבָּה אִינוּ זֶה בְּסַבַּת הַמְשַׁלַּח וְלִכֵּן אִינוּ חֲיִיב אֲבָל אִם דֶּרֶךְ מְשַׁל אֵלּוּ הַשְּׁבָאִים הָיוּ שׁוֹנְאִים לְמַשְׁלַח וְיָדְעוּ כִּי זֶה הָיָה שְׁלוּחוֹ וְעַל כֵּן שְׁבָנְהוּ וְכו"ש אִם הָיָה הַמְשַׁלַּח חֲיִיב לְאֵלּוּ הַשְּׁבָאִים אִיזָה דְּבָר וְהָיָה בְּיַד הַשְּׁלִיחַ גְּכִסִּים שֶׁל הַמְשַׁלַּח וְשָׁבוּ אוֹתוֹ וְאֶת הַגְּכִסִּים כִּי יָדְעוּ שֶׁהָיוּ שֶׁל הַמְשַׁלַּח שֶׁחֲיִיב הַמְשַׁלַּח לְפָדוֹתוֹ וְהָיוּ כְּמוֹ פּוֹשַׁע בְּשְׁלִיחַ כִּי מִסַּבַּתוֹ נִשְׁבָּה שֶׁאִם לֹא הָיָה הוֹלֵךְ הַשְּׁלִיחַ בְּשְׁלִיחוֹתוֹ אֵע"פ שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ בְּאוֹתוֹ הַדֶּרֶךְ וְהָיָה פּוֹגַע בְּשְׁבָאִים אֵלּוּ לֹא הָיָה נִשְׁבָּה וְכֵן אִם עֲשָׂאוֹ שְׁלִיחַ לְמַכְנֹר לוֹ אִיזוֹ סְחוּרָה וְנִמְצָא זִיוָף בְּאוֹתָהּ הַסְּחוּרָה שֶׁלֹּא יָדְעָה הַשְּׁלִיחַ וּמַחֲמַת כֵּן הַעֲלִילוֹ עָלָיו שֶׁזִּיוָף בְּאוֹתָהּ סְחוּרָה וְהַפְּסִיד וְהוֹנֵק בְּזֶה מְלַבֵּד הַפְּסִיד שֶׁבְּסְחוּרָה יִתְחַיֵּיב הַמְשַׁלַּח בְּהַפְּסִיד שֶׁלוֹ כִּי בְּסַבַּתוֹ הוֹנֵק וְהַפְּסִיד וְכֵן גַּר מְלִשׁוֹן הַרְשֵׁב"א שֶׁכָּתַב אֲבָל בְּגִזַּקֵי שֶׁהִגִּיעַ לְשְׁלִיחַ מֶה הִזִּיק הַמְשַׁלַּח וְהִינּוּ בְּגִזַּקֵי שֶׁהָיָה אֲפָשֶׁר לְהִגִּיעַ גַּם כֵּן לְשְׁלִיחַ אֵע"פ שֶׁלֹּא הָיָה שְׁלוּחוֹ אֲבָל בְּגִזַּקֵי וְהַפְּסִיד שֶׁהִגִּיעַ לְשְׁלִיחַ בְּסַבַּתוֹ כִּי הִנֵּי גְּוֹנֵי יִהְיֶה חֲיִיב שֶׁהוּא כְּמוֹ פּוֹשַׁע לְשְׁלִיחַ וְנוֹכַל לוֹ כִּי מֶה שֶׁכָּתַב בְּהַגְהַ' בְּמִרְדְּכִי שֶׁאִם בְּחֻנָּם הֵלֵךְ בְּשְׁלִיחוֹתוֹ שֶׁחֲיִיב לְפָדוֹתוֹ דְּשֶׁאֵלֶּה שִׁיקָא בְּגוּף הַבְּעָלִים כו' הִינּוּ בְּכִי הִנֵּי גְּוֹנֵי שֶׁנִּשְׁבָּה מַחֲמַת הַמְשַׁלַּח וְלֹא פְּלִיג לְמַה שֶׁכָּתַב הַרְשֵׁב"א שֶׁאֵין הַמְשַׁלַּח חֲיִיב בְּגִזַּקֵי הַשְּׁלִיחַ דְּהִינּוּ כְּשֶׁלֹּא נִשְׁבָּה מַחֲמַתוֹ כְּדָפְנִי וְא"כ בנ"ד שֶׁהִגִּיעַ הַפְּסִיד לְשְׁלִיחַ

על שנתחרט ראובן המשלח מלקנות הבית הני מחמת המשלח כי השליח עשה שליחותו ואם"כ נתחרט המשלח ומחמת פן הפסיד השליח הוא חייב לשלם ההפסד שאם הנה מעליל הגוי על השליח שגדפו או גזלו והנה מפסידו על זה אז הנה יכול המשלח לומר לשליח מזלך גרם אבל כשהפסי בסבת שנתחרט המשלח הוא פשע וחייב בהפסד בין להגדה בין להרשב"א ו"ל אבל אם הנה שליחות זה בשכר לדעת בעל ההגדה הוא חייב שכתב שאם הלך בשליחות שמעון ונתפס בדרך שלא בסבת שמעון שאינו חייב לפדותו נר' כי אם הנה בסבת שמעון חייב לפדותו אפי' הלך בשכר וכן בנ"ד אפי' הלך בשכ' כיון שהנה בסבת ראובן שנתחרט חייב ראובן בהפסד ובפ' הגזול במרדכי הביא תשובת מהר"ם ו"ל על מי שהעמיד חבירו ערב לגוי כו' כתב כי אפי' שהעליל שלא כדון אחרי שמחמת שהעמיד ערב באה לו הצרה הזאת כו' נאם המבי"ט: שאלה קנו העיד חיים פיסו כי בשנת השל"ז אחר שבועות הנה הולך מראשית למצרים דרך גילוס ושהנה רוח סערה וגם ראו איש א' צף על פני המים ותמה זה חיים ואמר לו גוי אחד שהנה יושב אצל אל תתמה כי היום כמו ב' ג' שנים הייתי בא בספינה עם כמה בני אדם ממצרים דרך גילוס והנה רוח סערה ונטבעה הספינה ולא ניצול שום אדם כי אם הוא ושני בני אדם אחרים עמו ושהי' בספינ' יהודי א' שמו מרדכי או אברהם גר שהנה מכירו שהנה בבוקייר בטוירא שנים רבות בזמן הר' אברהם ו' צור ובזמן הר"י אלאשקר נ"ע ושהנה לו מעט זמן ושהנה פיסח וכשיצא ליבשה זה הגוי ראה הוא והשנים שניצולו עמו ב' פגרים בשפת גילוס וסחבום ליבשה והפירים שהנה הא' ישמעאל סוחר שהנה בא עמהם בספינה וזה היהודי שהפירו כנזכר והפשיטו ועזבו' שם מתים כל זה הגיד רבי חיים הנזכר ששמע מפי הגוי מסיח לפי תומו כמו שנו' וזה בפנינו כו' משה שמעון יהודה עד כאן יורינו מורינו אם יש היתר לאשת אברהם זה ושכרו כפול מן השמים אמר: תשובה אעפ"י שסימני הגוף שהנה פיסח ומעט זמן אינם סימנים וכמו שכתב הרמב"ם ו"ל פ' בתרא דגירושין שאין אומדים באומד הדעת פלו' הוא שהיו לו סימנים אלו שאמר העד עד שיעיד שהוא פלו' ושיכיר שמו ושם עירו הקא בנ"ד כבר הגיד שמו ושם עירו וגם שנסתפק בשם מרדכי או אברהם גר הרי אמר שהנה בבוקייר' בטוירא שנים רבות בזמן בן צור ואלשקר ויש עדים שזה אברהם גר הנה שם שנים רבות והנה ידוע כי שמו הנה אברהם ושלא הנה לשם בטיירא באות' השני' שום איש שהנה שמו מרדכי ושהנה פיסח וא"כ על זה אברהם גר העיר שאעפ"י שלא הנה מזכיר בשם פלל כיון שהוא ידוע כי באותם השנים הנה זה אברהם בטוירא של בוקיר הרי ידוע שהנה זה אברהם גר מרדכי פרק בתרא דיבמות פתוב מעשה בגוי א' שדנוהו למיתה ואמר מעולם לא פשעתי כי אם פעם א' הרגתי יהודי בין ניקול' לאוריק שהנה מוליך י' ליטרין וששלוחו יהודי לאיזיר בניקרא והתירו אשתו על ידי ששאלו לה אם שלחה וכו' אעפ"י שלא הזכיר שמו ע"כ ובס' א' שמו מתית פתוב היכא דאיכא סימן בגופו וג"כ סי' בכליו מצטרפין יחד והוי כמו סימן מובהק ומהר"ן מאיגד התיר כי האי גוונא כמו שהבי' מהר"ם ו"ל בתשובת ק"ג וא"כ בנ"ד יש שמו ושם עירו בוקיר וסימן אנמנותו שידוע שהנה עומד בטויר' בבוקיר שנים רבות ושהנה פיסח והוא ידוע כי זה אברהם גר היו בו כל אלו הדברים באלו השנים ושנעל' באותו זמן ולא נודע אחר שיהיו בו אלו הדברים ולכן אשתו של זה אברהם שהיתה עגונה בכמו ג' ד' שנים היא מותרת לינשא בעדות זה דעדיף ממה שהתירו

בעובדות שכתבתי למעלה ובתשובת קי"ו היום יותר מכ"ה שנים התרתי אשה עגונה בעדות בציר מהאי ושם הארכתי ופה קצרתי ולענין ההפכה שהיה הוא אותו שהיה עמהם בספינה ושנטבע הרי הגיד הגוי כי הוא והשנים שניצולו יצאו ליבשה ומצאו אותו מיד ועדיין לא יצאו מן המים כדי שנאמר שנסתנה צורתם אחר שיצאו כי אפי' שמצאום ביבשה לא שהו פלל אלא מיד הפירו אותו וכ"ש שעדיין לא יצאו אלא הם סחבום לחוץ והפשיטום ההפשטה הניא פאלו היו אומרים קברנום ותיים לכל ישראל המבי"ט י' למב"י השל"ח: שאלה קנח ראובן ושמעון עשו שנתפות לקנות ביום השוק צבע ארגמן ונתלקו בריוח או בהפסד שהא' ילך חוץ לעיר לקנות והב' יעמוד בשוק לקנות וזה שהלך לחוץ קנה שם והשליט על הארץ הכריז לכל יקנה שום אדם אותו צבע חוץ לשוק בעבור המכס שלא יבריחוהו וימצא את האיש הזה שקנה והביאוהו לשליט וקנסוהו ועתה תובע משותפו חצי ממה שהפסיד מחמת הסחורה שמצאו ביזו והשותף השיב שאין זה הפסד הבא מחמת הסחורה רק שמזלו גרם שהעלילו עליו יורינו אדונינו וגאונינו ושלום: תשובה אם זה שהלך לקנות בחוץ ידע שהשליט הכריז שלא יורש' שום אדם לקנות בחוץ הוא פשע לקנות ושותפו אינו חייב לפרוע לו חלק ההפסד ואדרבא יש לו לשותף חלק בריוח שיהיה בצבע שקנה כדין השליח ששנה בשליחות שאמר לו המשלח קנה לי חטים דרך משל וקנה לו שעורים שהדין הוא שאם הפסיד בשעורים פל ההפסד הוא על השליח ואם הרויח הריוח למשלח ובנ"ד שהם שותפין הריוח וההפסד שפסחורות הצבע שקנה הוא לשניהם אבל הפסד מה שהעלילו עליו הוא לזה שפשע בקניה אחר שידע הפרוז וגם אין זו עלילה כיון שהיה אמת שקנה בחוץ ועבר על מאמר השליט וקנסו אותו כמו שהודיעו בכרוז שיקנסו את העובד' והוי כמו דינא דמלכותא דהוי דינא בכינוצא בזה שדרך הוא לעשות פרוז פזה כדי שלא יבריחו מן המכס הקצוב מן המלך יר"ה וכמו שכתב החכם השואל וגם הטיב במה שדחה הראיה שהיו הם מביאי לפטור את השותף מתשובת הרמב"ן דבנ"ד נמצא הסחורה ביזו ושעבר על מאמר הפרוז אבל אם לא ידע ולא שמע הפרוז ועל זה קנה חייב שותפו בחלק ההפסד כי על קניית הסחורה עצמה של שותפות אירע מקרה זה והוי מחמת הסחורה ולא דמי לתשובת הרמב"ן שפט' השותף מפדיון חבירו שנשפה בדרך דהתם לא אירע השבי על שהיה הולך בעסק השותפות כי גם שלא היה הולך בשותפות אלא לצורכו היו שבים אותו בדרך ההוא ולא קרה השבי בשעה שהיה עוסק בסחורה של שותפות אבל בנ"ד על דבר הסחורה של שותפות שנמצא' ביזו הפסיד וההפסד הוא על שניהם כיון שלא פשע בקניה כי לא ידע הפרוז גם בנדון של הרמב"ן ז"ל אם שבו אותו בזמן שהיה קונה או מוכר דבר הסחורה של שותפות בסבת הסחורה שהיה להם איזו ענין על הסחורה ועל זה שבו אותו היה חייב ג"כ אפי' לדע' הרמב"ן ז"ל כי לא כתב ששבו אותו אלא פשה הולך בדרך נאם המבי"ט שאלה קנט על הדר' דכנת' שנמצא' באמצעית' יתר' פגון שהי' יוצא מן הדקין מעי אחד דמותו כעין סניא דיבי לא פחות ולא יותר ארכו כמו אמה וחצי לא היה הפרש אלא שלא היה כל כך רחב זה הסניא דיבי מן האחר אבל לכל שאר דבריו היה שונה והרבה מן המורים הכשירו בהקמה ממה שהביא הרא"ש ז"ל פלל נ' והביאו הטורים ג"כ סי' מ"ז על הדרא דכנת' שיוצא' מאמצעיתה יתרת כמו מעי א' אורכו' אצבע או יותר דכשרה וגם שלא היה זה במעי במקום הנהוג אצל הסניא דיבי כדי שנאמר דתרי

סניא דיבי הווי וטרפה: תשובה נראה לי פי מה שאמרו אי אית לה תרתי סני דיבי טרפה לא שניא אם היתה השנית אצל הראשונה במקום הנהוג או היתה בהדרגה דכנתא שאצלה כמו אם נמצאו ב' מרות שהיא טרפה ולא שניא אם היו סמוכות זו לזו או זו בצד א' מן הפד וזו בצד אחר דאע"ג דאמרינן בסניא דיבי ובשתי מרות דאי שפכי אהדדי כשר' דחד הניא ומשמע שהן סמוכות ה"ה כשאין סמוכות אלא דנקט סמוכות לאורויי לן היתרא דאי שפכי אהדדי פשרה אבל אם הן שתי סניא דיבי אפילו שהשנייה היא בהדרגה דכנתא שאצל הסניא דיבי היא יתירה ואם פן אם זה המעי שיצא מאמצע הדרגה דכנתא היתה פצורת הסניא דיבי האחר ארוך והיה מלא פרש פמוהו והיה רחב למטה יותר מלמעלה כמו הסניא דיבי הוי יתירה ומה שכתב הרא"ש ז"ל דהדרגה דכנתא שיוציא מאמצעיתה יתרת כמו מעי קטן פארך אצבע או יותר אינו זה פסניא דיבי אלא פמעי שיוציא מן הדקין שהוא קענף שיוציא מן הבד שהענף הוא דק מן הבד וגם זה המעי שכתב הרא"ש ז"ל הנה מעי קטן ואולי שהיה ריקן שאם היה פדמות סניא דיבי היו מטריפים אותה משום יתרת ובנ"ד פתב שהיה ארוך כמו אמה ונחצי אלא שלא היה רחב כל כך ואיני רואה צד היתר למורים שהכשירו אלא אם פן היתה כמו מעי ריקנית צרה אע"פ שהיתה ארוכה נאם המבי"ט: שאלה קס שאלת עוד על סירכ' האומה לדופן בג' צלעות ובצלע האמצעי נמצא מפה אי אזלינן בתר רובא דצלעו' שאין מפה בהן וטרפה או אמרינן פינון שנמצאת מפה בצלע האמצעי ידים מוכיחו' שפן המפה באה וכשרה: תשובה נראה לי כי לדעת העיטוי שכתב שאם יש מפה בדופן והסרכה במקום המפה וחוצה לה בכולהו אזלינן בתר רובא היינו כשהוא חוצה לה מצד אחד משום דאמרינן דעיקר הסירכא היא במקום המפה שפדופן וסרוכי סריף חוץ וכשרה ואם רוב הסירכא חוץ למפה תלינן שפן הריא' היא הסירכא וסרוכי סריף למקום המפה אבל פשיצאה הסירכא חוץ למפה בשני צדדין ובכל צד הוי מיעוט אף על גב דכי צרפינו השני צדדין הוי רובא לא מיטרפא דזיל הקא הוי מיעוט וזיל הקא הוי מיעוט דדוקא בצד אחד פד הוי רובא תלינן בריאה ומחזקינן ריעותא בה אבל אחזוקי ריעותא בריאה בשתי צדדין לא מחזקינן פינון דאיכא מפה בדופן תלינן בה פינון דהיא אצל הדופן אז הוי רובא דסירכא על המפה ומיעוט מצד זה ומצד זה פדאמרינן וכל זה פדעת בעל העיטור שהמנהג הפשוט היום פדבריו והרא"ש שהסכים עמו ולענין ששאלת על הכלים שנתבשלו בהם איזה דבר של איסור פשיטא אם הם פלי חרס שצריכין שביירה אבל בדבר דלא מיתסר אלא מספקא נ"ל דדי לנו שנאסר בספק דרבנן או בספק ממחלוקת הפוסקים אבל הכלים שהם בחזק' היתר לא נוציאם מחזקתם על ספק דרבנן ולאנסרם לעתיד מה שאין פן בדבר האסור שאין נמשך ממנו עוד איסור והיינו בכלי חרס פדאמרי' אבל בכלי נחשת תיקונם במריקה ושטיפה.

ועל אומה ואונה הסרוכו' בסירכ' א' לדופן דאזלינן בתר רובא כמו שכתב בעל העיטור יש לספק אם נמצא איזו הוכחה שבאה מן האומה פגון שיש שם כמו גנמא אי אזלינן בתר רובא דאונא וכשרה או דילמא אף על פי שבאומה היתה מיעוט תלינן בה משום דהוי ריעותא נאני אומר שאינו נקרא ריעותא בדופן לתלות בה אלא ע"י מפה ממש בדופן אבל אם יש בהרות וכו' אינו סימן מפה כמו שכתב הרא"ש ז"ל וגם בריאה אינו נקרא ריעותא אלא פבועה וכיוצא בה דמה שכתב הרמב"ם ז"ל חסר מגוף הריאה היינו חסרון ממש שנראה חסרה ובלא סירכא נמי מיטרפה לדעתו ולדעת אחרים אם עולה

בנפית' פְּשֵׁרָה ובנ"ד פְּתַבְתָּ שְׁהִיָּה שָׁם פְּמִין גְּנוּמָא נְרָאָה שְׁלֵא הִיְתָה גְּנוּמָא מִמָּשׁ וְאַפִּי
נְפִיחָה לֹא הִיָּה צְרִיף וְאַפ"ה פִּינּוֹן שְׁכַתְבָּה שְׁהָרֹב שֶׁל סִירְכַת הָאֲנוּנָא נַעְקַר וְיִצְאָ בְּנִקְלָ
וּמִיעוּט הַסִּירְכָא שְׁהִיְתָה בְּאֲנוּמָה הִיָּה נְדָבָק וְחֹזֵק נְרָאָה כִּי מִצַּד הָאֲנוּמָה הִיְתָה הַסִּירְכָא
מִפְּנֵי אֹתָהּ גְּנוּמָא נְרָאָה לְהַחְמִיר וּבְעֵינֵין פְּנָה אִין לְדֵינּוֹן אֶלְא מַה שְׁעֵינֵינוּ רֹאוּת אִם הִיא
רִיעוּתָא אוֹ לֹא נָאֵם הַמְבִי"ט שְׁאֵלָה קִסָּא אָמַת כִּי פְתַבְנוּ זֶה פְּשָׁנְתִים יָמִים שְׁהִיו חֲזִיבִים
קְהֵל קְדוּשׁ גְּרִיגוּשׁ אֲשֶׁר בְּפִטְרָס לְהִיּוֹת' אַגְוֹד' אַחַת בְּלָב אַחַת לְשָׁם שְׁמִים עִם הַג' קְהֵלוֹת
אַחֲרוֹת אֲשֶׁר שָׁם לִיְיִסֵר הָעוֹבְרִים עַל דְּבַר אִיסוּר אוֹ עַל הַסְּכָמָה הַקְּהֵל מִפְּתַח הַהַסְּכָמָה
הַקְּדוּמָה מִל"ה שְׁנִים אוֹ יוֹתֵר שְׁנֵינְיִסְדָּה עַל פִּי ד' חֲכָמִים מִפְּנֹרְסָמִים אֲשֶׁר הָיוּ שָׁם בִּימֵי
הַהֵם וְנִמְשָׁכָה הַהַסְּכָמָה הַהוּא ח' שְׁנִים אוֹ יוֹתֵר בְּכָל הַד' קְהֵלוֹת וְאַח"כּ עָלָה בְּלָב חֲכָם א'
שְׁהִיָּה מִתְּפַלֵּל בְּקְהֵל גְּרִיגוּשׁ לְהַתִּיר הַהַסְּכָמָה וְשֶׁהַקְּהֵל הַנְּזו' הֵם לְעֲצָמָם יִקְנְסוּ וְיִיִסְרוּ אֶת
הָעוֹבֵר מִבְּנֵי קְהֵלוֹתָם וְהַג' קְהֵלוֹת נִשְׁאַרוּ בְּיַחַד עַל הַהַסְּכָמָה הַקְּדוּמָה לִיְיִסֵר הָעוֹבְרִים
עַל פִּי מְמוֹנֵי ג' קְהֵלוֹ' אַע"פ שְׁהִיָּה מְקְהֵל א' מִן הַג' וְאַחַר כֹּף בָּא חֲכָם אַחַד בְּעִיר לְהִיּוֹת
מִרְבִּיץ תוֹר' בְּקְהֵלוֹת וְאַז נִשְׁתַּתְּפוּ כָּל הַד' קְהֵלוֹת לְהִיּוֹתָם אַגְוֹדָה אַחַת לִיְיִסֵר הָעוֹבְרִי
וְשְׁהִיָּה נִדְוֹן הַכָּל עַל פִּי מְמוֹנֵי כָּל הַד' קְהֵלוֹת וְלִפְעָמִים הָיוּ כָּל הַד' מְמוֹנֵי הַקְּהֵלוֹת
מִתִּיעֲצִים עִם הַחֲכָם עַל מַה שְׁהִיו קוֹנְסִים וּמַעֲנִישִׁים וְיַעַן כִּי בִּימֵים אֵלּוּ עָנְשׁוּ וְנִדְּדוּ אֶת
עֲשִׂיר א' מִבְּנֵי קְהֵל גְּרִיגו' עַל מַה שְׁעֵבֵר קָמוּ קִצַּת הַקְּהֵל הַנְּזו' וְאַמְרוּ כִּי הַחְמִירוּ עָלָיו
יוֹתֵר מִן הָרְאוּי וְעַל כֵּן נִתְּפָרְדוּ מִשְׁאַר הַקְּהֵלוֹ' לְקִנּוּס אֶת (הַמוֹכֵר) [הָעוֹבֵר] מִבְּנֵי קְהֵלָם
ע"פ הַמְּמוֹנֵי שְׁלֵהֶם וְלֹא עִם מְמוֹנֵי שְׁאַר הַקְּהֵלוֹת וְעַל זֶה נִפְרְדוּ גַם כֵּן שְׁאַר הַקְּהֵלוֹת
לְהִיּוֹת כָּל אִישׁ שְׁנוֹרֵר בְּקְהֵלוֹ וְהַחֲכָם הַנְּזו' הִיָּה מוֹחֶה בְּכָל הַקְּהֵלוֹת שְׁלֵא הִיָּה רְשׁוּת בְּיָדָם
לְבַטֵּל הַהַסְּכָמָה הַקְּדוּמָה וְלֹא שְׁנֵה לּוֹ וְעֵבֵר זְמַן מַה וְהִלְכוּ רֹב הַקְּהֵלוֹת לְמָקוֹם אַחַר
לְסַבֵּת בְּלְבוּל הַמְּלָכוֹת וְהַנְּשִׁאָרִים בְּעִיר לִפְעָמִים הָיוּ קוֹנְסִים עַל פִּי כָּל הַמְּמוֹנֵים שֶׁל כָּל
הַקְּהֵלוֹת וְלִפְעָמִים ע"פ מְמוֹנֵה קְהֵלוֹ וְאַחַר שְׁחֲזְרוּ כָּל אוֹתָם שְׁהִלְכוּ מִן הָעִיר חֲזָרוּ לְפָתַח
עַל תִּיקוּנֵי הָעִיר וְרָאוּ כִּי הִיְתָה תִּקְנָה גְּדוּלָה לְהִיּוֹת אַגְוֹד' א' שְׁלֵא יִתְרַבּוּ הָעֲרִיצִים אִם
יְהִיו נְדוּנִים עַל פִּי מְמוֹנֵי כָּל הַקְּהֵלוֹת וְלֹא עַל פִּי מְמוֹנֵי קְהֵלָם לְבַד וְגַם נִמְצָאת הַהַסְּכָמָה
הַקְּדוּמָה בְּסִפְרֵי הַקְּהֵלוֹת וּבְטָלוּ הַהַסְּכָמָה שְׁעֲשׂוּ אַחַר כֹּף וְהַחְזִירוּ עֲטָרָה לִיְוִשְׁנָה לְהִיּוֹתָם
אַגְוֹד' א' וְקְהֵל גְּרִיגוּשׁ הָיוּ סוּמְכִים עַל הַהַתְּרָה שֶׁהַתִּיר לָהֶם הַחֲכָם שְׁהִיו מִתְּפַלֵּל בְּקְהֵלָם
וְלֹא חָשְׁשׁוּ לְמַה שְׁחֲזְרוּ בְּבִיאַת הַחֲכָם מִרְבִּיץ תוֹרָה בְּכָל הַקְּהֵלוֹת שְׁהִיו אוֹמְרֵי שְׁלֵא
יִסְמְכוּ עַל אוֹת' הַתְּרָה שְׁהִיְתָה שְׁלֵא כְּדִין וְהִבִּיאוּ חֲכָם אַחַר בְּחֹזֵר מְחוּץ וּבְעֲטוּ בַּחכ' הַזְּקֵן
וְרָא שְׁמִים מִרְבִּיץ תוֹרָה בְּכָל הַקְּהֵלוֹת וְלֹא שְׁמָעוּ לְקוּלוֹ וְלִקְוֹל הַשְּׁלֵשׁ קְהֵלוֹת שְׁהִיו
מוֹחִים בָּהֶם שְׁיִקְיָמוּ הַהַסְּכָמָה הַקְּדוּמָה וְגַם אַחַר כֹּף שְׁבָא הַחֲכָם הַזְּקֵן מִרְבִּיץ תוֹרָה בְּכָל
הַד' קְהֵלוֹת נִשְׁתַּתְּפוּ עִם הַג' קְהֵלוֹת לְהִיּוֹת' אַגְוֹד' אַחַת וְעַתָּה חֲזָרוּ לְטַעוֹן טַעֲנַת הַהַתְּרָה:
וְעַל זֶה פְתַבְנוּ אִז פִּסְק דִּין בְּרִאיוֹת עַל כִּי הַהַתְּרָה לֹא הִיְתָה הַתְּרָה וְלֹא יִסְמְכוּ עָלֶיהָ וְשְׁהִיָּה
כֹּחַ בַּג' קְהֵלוֹת וְהַחֲכָם לְכוּף אֶת הַקְּהֵל הָאֲחֵר שְׁיִסְפִּימוּ עִמָּהֶם אִפִּי שְׁלֵא הִיְתָה הַהַסְּכָמָה
הַקְּדוּמָה כ"ש שְׁהִיְתָה הַהַסְּכָמָה הַקְּדוּמָה כְּדִין וְכָתְבוּ מִשָּׁם כִּי לֹא שְׁמָעוּ לְפִסְק שְׁפִסְקוּ
שְׁהִיו אוֹמְרִים שְׁהִיָּה לָהֶם פִּסְק מִב' חֲכָמִים מִשְׁלּוֹנִיק כִּי נְרָאָה שְׁשִׁאָר הַחֲכָמִים חוֹלְקִים
עָלֵיהֶם וְעַל כִּי רָאוּ כִּי הַקְּהֵל שֶׁל גְּרִיגוּשׁ עֲדִינּוֹן מִתְּחַזְּקִים בְּחֲכָם שְׁלִקְחוּ בְּקְהֵל וְגַם
הַמְּשַׁפְּחָה הַחֲשׁוּבָה נִקְרָאת מִשְׁפָּחָה הַצְּלָחִי נִפְרְדוּ מִג' הַקְּהֵלוֹת וְנִתְּחַבְּרוּ עִם קְהֵל שֶׁל
גְּרִיגו' וְנִתְּרַב' הָרִיב וְהִמְסָה בִּינֵיהֶם: וְרָאוּ כִּי בְּעוֹנוֹת בְּאֵלוּ הַזְּמַנִּים בְּקִצַּת מְקוֹמוֹת אִינָם

נשמעים לדברי רוב החכמי ולחכמי המפורסמים וסומך פל א' על חכם ש'לו ש'הוא מתנהג על פי רצונם ועל זה גם אנחנו מרפים ידנו לפעמי' מלגזור גזרת התורה ולכן אנחנו באים דרך חילוי ופשרה ביניהם וחילוי הוא הג' קהלות ולחכם הזקן הרב המפורסם בתקמה ובזקנה ההר"י פורמון נר"ו ובפרט בכל אותו המחוז שלא יתעצמו בריב זה ונעמידו התורה על תלה במה שנפטר ביניהם והוא פי גם פי הרב הנז' הוא גדול ויחיד מןמקמה מפמה שנים ואין שום אדם רשאי להורו' בפניו בעיר בלתי רשותו ראוי לתסידותו מפני השלום לתת רשות לחכם שמינוהו הקהל גריגוש חכם עליהם מפני כבודם וכבודו וידון ויפטר ביניהם פרצונם כפי מה שיורו לו מן השמים אף בזאת שאם שום אדם מבני קהלו יערער במה ש'דן ביניהם ויאמר שעשה לו שלא כ'דין אז יכתוב הוא ראיה על מה שפסק בכתיבת טענותיהם ואם עדיין לא יתרצה א' מהם יגישו הטענות והפסק דין לפני, החכם הרב הזקן והוא יקיים מה שפסק אם יראה לו ואם יחלוק על הפ"ד בכתב יקיימו הב' בעלי דינים מה שיגזור בפסקו כי הוא גדול העיר אעפ"י שיהיו הבעלי דינים מקהל אחר כי אפי' בעיר אחרת יש לו רשות להורות אם טעו והאל יטע ביניהם אהבה ואחווה ושלום כאם נאם המבי"ט: שאלה קסב על דבר שיירא שיצאה מעיר אחת לעיר אחר' אנשי' ונשים ומשאות של סחורות ומטלטלים ופתע פתאוםמת יהודי א' מבני השיירא ופחדו בני השיירא שלא יעלילו עליהם לומ' אתם הרגת' וסבת' מיתתו וגם יעלילו על המשאות לומר של האיש המת הן ומתמת כ' חנתה השיירא במקום והלכו שני בני אדם מהם אל העיר אשר יצאו ממנה ונתנו שוחד לשופט ולשר העיר להציל את עצמם ואת כל בני השיירא והמשאות והסחורות גם עשו הוצאות ששכרו בעלי קשות שישמרו אותם ואת כל אשר להם כי כל הדרכי' בחזק' ספנה בפרט בהיותם מעופפים בדרך שלא במקום ישוב גם היו בכלל אלו המשאות משאות שהיו שולחים בעליהן ע"י החמרים הגוים ולא היו בעליהן עמהם ועתה אלו שהשתדלו והלכו והוציאו כדי להציל את כל השיירא את האנשים שלא יתפשו ואת הנכסים שלא יעקבו עליהם תובעים שיפרע כל א' חלקו ובעלי המשאות אומרים כי אינם חייבים לפרוע כלום כי העלילה היתה על אותו שמת ולא היו תופסים אלא האנשים שנמצאו שם לא בעלי משאות) שלא נמצאו שם: תשובה דבר ידוע הוא פי הנה צורך בעלי השיירא שילכו קצתם לעיר לפקח על הענין גם לא היו יכולים ללכת לדרךם ולהניח המת שם כי היו מעלילים עליהם יותר ולא היו יכולים לקנורו בדרך ולא להזיזו ממקומו כי אם ברשות השופט והשר כפי חקם ונימוסיהם והיו הגוים ביניהם שהיו מודיעים הדבר למלכות ואם היו קוברים אותו הנה חשש קרוב שיידעו וירדפו אחריהם ויחזירו והיתה הספנה וההוצאה מרובה ואפי' שלא היו יודעים עתה והיו הולכים לדרךם בחזרתם היו תופסים אותם והנה הענין יותר חמור וגם אם לא היו יודעים בעיר שיצאו ממנה ולא יחזרו לה באותו זמן בעיר שהיו הולכים אליה הני תופסים אותם על מיתת האיש וקבורתו והיו מעלילים עליהם שלא הודיעו למלכות ואולי היו ההוצאות מרובות ולכן הטיבו אשר עשו אלו האנשים שחזרו לעיר והוציאו הוצאות לשיוכלו לקבור המת שם או להביאו לעיר ושיהנה להם רשות ללכת לדרך' ומסתמא נתנו להם כתב שלא יוכלו להעליל עליה' במקומו' אחרים שהם הולכים שם ועל זה חייבי' כל בני השיירא לפרוע בהוצאו' כל א' לפי ערכו וגם בעלי המשאות אשר לא נמצאו שם בעליהן כפי ערך משא או סחורה של

כל א' כי גם שהעלילה אינה כי אם על מיתת האיש לומר שהרגוהו או סבבו מיתתו מזה
נמשך הפסד למשאות אם בקצתן שיאמרו שהם של המת ויפשוטו ידם בם ובכולם
שסבת עלילה זו הם מעונבי' מלכת לדרכ' ונכסיהם הם בספנת ביזה ושלל אם יהיו
מעונבי' שם אפי' בשמירת בעלי קשות ויפה דן ויפ' זיפה החכם השלם כה"ר יהודה
תושב ירושלים תוב"ב לחייב את כולם איש כפי ערכו ולחייב גם כן את בעלי המשאות
ולזכות ההולכים לפקח על כל בני השיירא ולהצילם בהוצאות ושוחדות שעשו ואופן
הפרעון שהיה לפי ערך האנשים הנמצאים בשיירא וערך נכסיהם כי אם לא היו מרצים
את השר והשופטים היו מצערים אותם בגופ' וממונם שהיו מחזירים אותם לעיר בחרפ'
נבוז והיו נכסיהם נשארים בספנה כי כולם חשודים בכך בפרט בדרך ובמקומות אלו
ואם היו מפירים האנשים ההולכים שיש ביניהם איש בעל ממון היו מחמירי' עליו יותר
והיה צריך לתת ממון והפסד יותר מאחרים להציל עצמו מהצער ולכן צריך להעריך
לכל א' כפי מה שהוא אמוד בנכסים ולענין הנכסים שהיו בשיירא כל מי שהיו לו נכסים
ומשאות יותר יפרע לפי הערך אעפ"י שאינו בעל ממון ואותם שלא נמצאו שם בשיירא
לא יפרעו אלא לפי מה שהיה לכל א' אם מעט ואם הרבה כי אעפ"י שלא היו יכולים
להעליל עליהם על המיתה סוף סוף היו נכסיהם בספנה אם מצד שמה יאמרו גם על
נכסיהם שמה היו של המת או שימשך להם היזק בספנת הדרכים ובפשוט יד המלכות
בהם בפרט שלא נמצאו בעליהן שם לפקח עליהם והיו כל נכסיהם כמו אבידה ואלו
שהלכו לעיר הצילו הפל ולכן נכסי כל בני השיירא חייבים לפרוע כל א' חלקו וכמו
שכתב החכם הנז' מדין אבידה בארופה על אלו שלא נמצאו בשיירא וגם על שאין ענין
זה בכלל מברי' ארי וכו' וחיובים לפרוע ואין צריך לא אלו ולא להביא שום ראיה
כי הדבר ידוע שאם לא היו הולכים לתמן הענין היה להם הפס' יותר כמו שכתבתי וביזה
ההפסד שהפסידו בשוחדות ניצולו גופם מלהצטרע וממון כולם מליאבד ולזה יתחלק
הפסד זה החצי על האנשים אשר נמצאו בשיירא אותם שהיה קרוב שיתפשוט אם היו
קוברים את המת והולכי' לדרכ' והחצי על כל המשאו' שנמצאו באותה שיירא ואופן
חילוק החצי על האנשים הנמצאים בשיירא אותם שיש להם כח לפרוע יפרעו ג'
והבינונים ב' והאחרים א' וכן כל ו' תחי' או פרחים יתחלק על זה הדרך נאם המבי"ט:
שאלה קסג על מי שנדר נזירות שמשון בן מנוח בר דלילה להוציא ביתו מצידן לסוכות
שאלו ממני על דבר שהזכיר בר דלילה ולא בעל דלילה וגם שהוציא הנדר בלשון שבועה
שלא אמר אם אשב פה סוכות וכו' או לא אשב ועוד שהוא מסופק אם עשה מודעא
בראש השנה שהיה רגיל לעשות מודעא וגם שעשה הנדר בפעם ועכ"ז השבתי להם כי
נקל הוא עליו לקני' נדר זה שיכול ללכת משם לביירו"ט או למדינה אחרת שירצה עם
בני ביתו וישוב שם כל חג הסוכות ות אחר כך יוכל לחזור ולהביא בית' שם כי כבר
קיים נדרו ומפני שיכול לקיים דרך זה בנקל לא רציתי לטרוח אם הייתי מוציא לו שום
התר כי נקל עליו לקני' כמו שכתבתי נאם המבי"ט מוצאי י"ה י"א תשרי השלט: שאלה
קסד (א) נטבע בים והיו לו ג' אחים וא' מהם גבה מנכסי אחיו ק' פרחים והב' אחים לא
היו מצויים שם וכשידעו שגבה הוא ירושת אחיהם שלחו לו שישלש להם חלקם ושלח
הוא על ידי שמעון י' פרחי' לשני אחיו ואמר לו שלא יתנם להם עד שיקח מחילה מהם
והם אמרו כי למה יעשו לו מחילה הלא בני אב אחד כולנו למה לא תחלק עצמנו בשנה

ממה שקבלת יורינו רבינו: תשובה כיון שהוא ידוע שקבל א' מהם סף ידוע מירושלם אחיהם היה חייב לתת לכל א' חלקו וב"ד היו כופין אותו לתת לשני אחיו חלק' ולא היה יכול למעט חלקם ושיעשו לו מחיל' גם זה שמעון שלוחו הוא פמותו ולא יותר ואפי' שצנה לו שלא יתן להם אלא על מנת שיעשו לו מחילה ב"ד מוציאין משמעון כמו שהיו מוציאין מן האח ולא יוכל לומר כי האח שנתן לו העשרה פרחים נתנם על תנאי שיקח מחילה ואם יתנם יתבעם ממנו שעבר על תנאו כי לא היה פדאי להטיל עליו תנאי זה מה שהוא עצמו לא היה יכול להתנות עליהם אלא הי' חייב לתת להם חלקם ולכן לא היה לו דין עם שמעון להוציא ממנו הי' פרחים כיון שבדין וע"י ב"ד נתנם ואינו צריך לומר זה שפבר עשאו שלים לתת אלא שהטיל עליו תנאי זה שלא פדין אלא אפילו היה חייב לו שום אדם מעות לזה האח היו מוציאין ב"ד ממנו חלק הב' אחים ע"כ מדר' נתן מנין שמוציאין מזה לזה וכו' (הגוי) [הנה] פי אפי' מדע' בעל החוב מחייבי' ב"ד לתת למי שהוא חייב כל שכן לזה שפבר עשאו שלים לתת שלא יועיל לו תנאו.

וגם שמצד הדין הוא כף מפני שזה השלים הוא סרבן והוא מעיר אחרת אמרתי לב' האחים הנז' שיעשו מודעא על המחילה נאם המבי"ט: שאלה קסה על מי שקרא לחבירו עבד ששנו בבביתא הקורא לחבירו עבד יתא בנידוי ממזר סופג את הארבעים רשע יורד עמו לחייו יש מי שהורה דדוקא פשקרא אותו עבד פנעני דאי לא הכי היה יכול להשמיט ולומר כי לעבד עברי נתפונן ומביאים ראיה מלשון רש"י ז"ל שפכת עבד פנעני וכן הר"ן ז"ל תפס לשון רש"י ז"ל ואין הוראה זו נכונה כי מה שפכת רש"י ז"ל הנה פ"י כי פשקרא אותו עבד סתם משמעו הוא עבד פנעני משום דהדר מסיק גמרא אהא דקאמר עד היכן גלגול שבועה עד שיאמר לו השבע לי שלא נמכרת לי בעבד דלא קאמר אלא בעבד עברי בפ"י משמע שאם לא אמר בפ"י עבד עברי אלא עבד סתם משמעו היה עבד פנעני ולהכי פ"י רש"י זה עבד משמעו הוא פנעני וכמו שפכתו כל הפוסקים הקורא לחבירו עבד מנדין אותו ואם לא היה מנדין אותו אלא פשקרא עבד פנעני היו פותבים הקורא לחבירו עבד פנעני אלא כמו שהבביתא שנה סתם עבד שיהא בנידוי משמע דעבד סתם הוא פנעני וכן משמע מדתני בבביתא ממזר סופג את המ' ופי' ר"ת דעבד יתא בנידוי משום דכתי' ארור פנען וממזר סופג את המ' משום דממזר הוא בלאו דלא יבא ממזר וכו' ויש חיוב מלקות ואם בעבד סתם בלא פנעני יכול לומר לעבד עברי נתפוננתי גם בממזר סתם יכול לומר לממזר דרבנן נתפוננתי דאיכא טובא ממזר דרבנן דאינו סופג מ' וכן ממה ששנה בבביתא רשע יורד עמו לחייו היה יכול להשמיט לומר רשע בדינו קאמר כמו שפתי' וצדיק אל תהרוג דמשמע במאן דיצא מב"ד זכאי ואמר א' יש לי ללמד עליו חובה שלא יחזירנו לב"ד ת"ל וצדיק אל תהרוג וזה שצצטדק בבית דין כי לא אצדיק רשע כי אם יצא מידה זכאי יש לי שלוחים הרבה להמיתו וכו' כמו שפי' רש"י ז"ל הרי שקורא הרשע צדיק שצצטדק בדינו וכן יקרא רשע מי שנתחייב בדינו אעפ"י שלא היה רשע וכמו שפכתו ויהצדיקו את הצדיק והרשעו את הרשע דהיינו צדיק ורשע לאותו דבר כמו שפי' רבינו ישעיה מטרנאני ז"ל על צדיקים גמורים ורשעים גמורי' של ג' ספרים הנפתחי' בראש השנה צדיקים שזכיותיהם מרובים מעונותיה' כיון שהם מתחייבים בדין ואפי' מפני עביר' קלה שעשו לגבי דין זה רשעים מקירו וכן פי' הרמב"ן ז"ל בשער הגמול גם כן ואם מי שקורא לחבירו עבד היה יכול להשמיט ולומר כי על

עבד עברי נתפונן גם הקור' לחבירו רשע יכול להישמט ולומר כי על מה שיצא באיזה זמן רשע בדינו נתפונן אפי במה שחייבוהו ב"ד לשלם קראו רשע וכן מי שקרא לחבירו בן השפחה אעפ"י שאביו הוא פשר הבן הולך אחר האם פדכתיב האשה וילדיה וכו' וחיוב עונש יותר שמזלזל בו ובאמו שגראה שהוא עבד ואמו שפחה כי פשקראו עבד אע"פ שגראה שהוא בן שפחה כיון שלא הזכיר אמו שהיא שפחה אפשר שהוא עבד עתה שלא נשתחרר ואמו היתה שפחה פשוטל זה ואחר כך נשתחררה אבל פשקראו בן שפחה כיון שהזכיר שפחה משמע שפחה פנענית בלי שחרור כמו עבד וכיון שקראו בן השפחה ר"ל שהיה בנה בהיותה שפחה בלי שחרור ומצינו כמה פעמים במקרא ועבדי ושפחות ואתונות וגמלים ובמלכים וצאן ובקר ועבדים ושפחות ובירמיה לעבדים ולשפחות כל אלו השפחות הם פנעניות בפרט של אברהם אבינו ע"ה כי לא היה אז ע"ע א"כ סתם עבד ושפח הם פנענים ומה שפתיב שפחה מצרית הוא ללמוד שלא היתה פנענית אבל דינם שנה ולא מצינו במקרא שפחה אלא פנענית אבל בעברית כתוב וכי מפור איש את בתו לאמה והפנענית נקראת אמה ושפחה ניצא מכל זה כי סתם עבד או שפח הם פנעני ואינו יכול להשמט בעבד עברי ומלבד כל זה אי אפשר להשמט ולומר לעבד עברי שהוא ידוע לכל אפי לעמי ארץ כי אין עבד עברי נוהג בזמן הזה משנתבטלו היבולות כדי לפינו בגמר מדכתי' כי טוב לו עמך ואעפ"י שהארכתי בראיות שאינו יכול להשמט ולומר לע"ע נתפוננתי עכ"ז יש לי ללמד איזה זכות על זה שקר' לחבירו בן השפחה שאם היתה פנונתו לקרותו עבד היה לו לקוראו עבד ולא בן השפחה וכיון שכן לאנתפונן אלא לפגום את אמו וחשב כי בנה לא היה עבד ולא ידע כי הנולד הולך אחר האם דלאו כ"ע דיני גמירי ואפי' היה קצת לומד אוילי לא למד זה הענין שהנולד הולך אחר האם דלאו כ"ע דינא גמירי ושכח וידע שאביו היה פשר אלא שטעה ונכפש בשפחה ועל זה לא קראו עבד אלא בן השפחה גם כל החירופין הולכים אחר לשון בני אדם כמו הנדרים והשבועות וכשקור' א' לחבירו בן רשע או בן זונה או לאשה בת זונה הוא ידוע כי על אביו לבד הוא שאמר וזהו צדיק בן רשע וכן בן או בת זונה הבת היא פשרה וכן זה שקרא את חבירו בן שפחה חשב שהיה הוא פשר כיון שאביו פשר ולא חירף אותו אלא את אמו והברייתא שאומרת הקורא לחבירו עבד יתא בנדידי היא פשקורא אותו כך בפניו שהוא מצטע' בשם רע שקרא עליו אבל פשקורא ש"ר על אביו או על אמו אביו ואמו שלא נאמר בפניהם אינם מצטערים כל כך פששמעו הש"ר וגם כי האד' מצטער על חירופי אביו ואמו מפני זה לא יהיה חייב נידוי המחרף כיון שלא ביישו בפניו כמי שבייש את הישן שחייב בדמי בושות אם מת בתוך שינתו ולא הקיץ ולא הרגיש בזה שאין גובין בושות זה וכו' שגראה פשאינו מרגיש המתבייש בבושות שאינו חייב המבייש וזהו בבושות בפועל אבל בוש' דברי' כבר כתב הרמב"ם ז"ל כי כל בושות דברים אינו חייב אלא אם הוא חכם שקצבו חכמים ליטרי"ן על מי שמביישו בדברים וא"כ אמו של זה אם מת' לא היה חייב המבייש מעו' אפי' על בושות שהוא בפועל וכ"ש בבוש' דברים שאפילו בפניו שמרגיש בבושות אינו חייב אלא על חכם ולא קנסו חכמי' עונש לכל אדם בבושות דברים כי אם באלו הג' השנויים בבריית' עבד ממזר רשע ודוקא פשאומר לחבירו עבד או ממזר או רשע וכו' ואם לא קרא לחבירו אלא לאמו כנ"ד לא נצטערה על דבר זה אם מתה היא ואפי' היא בחיים וכשתשמע תצטער דוקא בבושות שחייב ממון

יתחייב לא בבושת דברים דבשלישה דברים אלו דוקא קנסו חכמים ולא בדברי אחרים
ואפני בשלישה דברים אלו פנין שהם דברים לא קנסו אלא פשאומר לו בפניו כמו
שפתי דדוקא במבזה ת"ח החמירו אפי' שלא בפניו משום כבוד התורה נאם המבי"ט:
שאלה קסו בכלל צוואת ראובן צנה שיתנו מנכסיו לאסתר בתו אשת יעקב חלק א'
מנכסיו באופן זה שיתנו לה מאתים פרחים זהב מיד והשאר יהיה שמור לנדונגית בת בתו
אסתר הנז' הגדולה ואם ח"ו תפטר הבת הגדולה קודם נישואיה ישארו הנכסים לאחות'
וכל הנז' יהיה בתנאי שה"ר יעקב הנז' ידור יחד עם בניו ויהיה אצל' תמיד ואם יתרצו
פולם לאכול יחד הרי טוב ואם לא יתרצו יאכל כ"א מהם לעצמ' אמנ' הדיר' יהי יחד
לכול' עכ"ל ועת' נפטר' אש' המ' וג"כ הבן הא' נסע והלך לקנדינא ודר שם והבן השני
נפטר ולא נשאר שם בלתי בן א' עתה יורינו אדונינו מורה צדק אם יוכל ר' יעקב חתנו
הנז' לבא לארץ ישראל לדור אחר שנתפרד' החבילה כי צוואת המת היתה שתהיה הדירה
יחד לכולם ועתה אינם פולם או אם נאמר אחרי שיש בן אחד עדין לא יוכל ר' יעקב
להפרד ממנו בעוד חיים חיותו יורינו מורינו תשובה התנאי שהטיל ראובן היה על יעקב
שידור יחד עם בניו ויהיה אצלם תמיד פנונתו היתה להדרכים בדרך' ישרה ואם הם לא
ירצו הוא פטור מן התנאי והמתנה קיימ' ועתה שהבן הא' הלך לדור במקו' אחר והבן
השני נפטר גם אמם נפטרה שהי' צוות להם לשרת' ולגדל' והיה נראה שיותר חיוב
היה לו עתה לר' יעקב לדור עם הבן הנשאר יחידי מאמו ומאחיו אפי' הכי נ"ל שרבי
יעקב הוא פטור מלדור עם הבן הנשאר כי מה שהטיל תנאי זה עליו היה מפני שהיו ג'
תומים וחשש ראובן שלא יהיה דעתם נוחה זה מזה ולא יחלקו כבוד לאמם כמו שראוי
ויעקב בעל אחותם ידריכ' ויקבלו עצה ומוסר ממנו להיות' נוחי' זה עם זה ולכבד אמם
פראוי ועתה שלא נשאר אלא א' מהם וגם אמו מתה לא יצטרך שידור יעקב עמו אם
הוא גדול כבר בן י"ג שנה וגם אם הוא קטן שהי' עדין צריך לאמו ואחותו אשת יעקב
תהיה לו לאומנת וגם צריך הוא ליעקב בעל אחותו להדריכו אפ"ה נראה לי כי זה הוא
מדרך ארץ ועצה טובה אבל משורת הדין אינו חייב יעקב לדור עם זה הנשאר כי אחר
שרובם אינם כבר נתפרדה חבילתם כי לא תלה ראובן תנאי מתנת יעקב חתנו שתבטל
אם לא יתקיים התנאי אלא על תנאי שידור עם פולם שהיה לו נחת רוח הרבה ותועלת
לכל בניו שידור הוא עמהם כמו שפתי למעלה ואם לא היה מקיים תנאי זה נראה
שהיתה המתנה בטלה ואם לא היה לו אלא בן אחד אע"פ שהיה מצוה ליעקב חתנו שידור
עמו לא היה תולה קיום המתנה בזה אלא ציווי לבד בלי תנאי כי לא היה צריך כ"כ
לתנאי זה אלא על היותם שלישה בנים כמו שפתי וגם עתה שלא נשאר אלא אחד אין
פאן תנאי והמתנה קיימת ואני אומר כי גם שהיו פולם בחיים ולא היה דר יעקב עמהם
לא היתה מתנת אסתר בתו בטלה שהרי כתוב שיתנו לה חלק א' מנכסיו בלי שום תנאי
ומפני שהיה רוצה לצוות לחתנו שידור עם בניו להדריכם פירש ואמר באופן זה שיתנו
ליעקב ר' פרחים מיד והשאר לבתו ואם תמות לאחותה כל זה הוא תועלת יעקב הר' לו
והשאר לבנותיו מפני שיטפל עם בניו לדור עמה' ואם לא ידור עמה' לא הית' המתנ'
באופן זה אלא פל החלק יהיה לבתו ולא תתן הר' ולא תתחייב לתת לבנותיו כי מה
שכתוב וכל הנזכר יהיה בתנאי שר' יעקב ידור וכו' אינו חוזר על מתנת החלק של אשתו
אלא על מה שזכה לחתנו במאתים פרחים ונישואי בנותיו מפני הדירה עם בניו ומה

שְׁפָתָב וְכָל הַנּוֹ' יִהְיֶה בְּתַנְאֵי אֵינּוּ חוּזֵר אֱלָא עַל מַה שְׁפָתָב בְּאַנְפֵּן זֶה וְכ"ש אַחַר שִׁכְבַּ
נְעֻדְרוּ רַבָּם שְׁאֵינּוּ חַיִּיב מְדִינָא לְדוּר עִם הָא' וַיֵּשׁ קֶצֶת רְאֵיהּ ג"כ לְזֶה מִמַּה שְׁפָתָב
הָרָא"ש בְּתַשׁוּבָה שְׁאֵם מֵת א' מִן הַבְּרוּרִים שְׁפָרְרוּ הַקְהָל לְתַמְנָן תַּקְנוֹת נְתַפְרְדָּה חֲבִילָה
וְכ"ש בנ"ד שְׁנַעְדְרוּ רַבָּם וְבַר מִן דִּין וּמִן דִּין אֵין סְבָרָא שְׁיִצְנָה לִיעֻקֵּב שְׁיִדוּר עִם בְּנֵי
וַיִּהְיֶה קְבוּעָה וְדָר לְעוֹלָם בְּאוֹתָהּ הָעִיר דָּאֵי לֹא אֶתְדַר לִיהּ וְצָרִיף לְלַכְתָּ לְדוּר בְּעִיר אַחֲרַת
לֹא יִהְיֶה כְּשִׁבּוּי בְּעִיר הַהוּא מִפְּנֵי צְנוּאָתוֹ אֱלָא אִם יִרְצוּ הַבְּנִים לְלַכְתָּ עִמּוֹ יְדוּר עִמָּהֶם
וְכ"ש אִם רוּצָה לְעֵלוֹת לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל כִּי הַכֹּל מֵעֲלִים וְכו' נָאֵם הַמְבִי"ט: לְקַרְוֵי הַחֲכָם
הָר' אַבְרָהָם דִּי בּוּטוֹן בְּשַׁאֲלוֹנִיק: שְׁאֵלָה קִסוּ עַל בְּרַפְתָּ חֲנוּפָה שְׁהִיא מְצוּה מְדַבְרִיהֶם
שְׁאֵלוּ בְּכַר' בְּמַה מְדַלִּיקִין הֵיכָן צְנוּנוּ מַר אָמַר מְלֹא תְסוּר וּמַר אָמַר שְׁאֵל אֲבִיךָ וַיִּגְדֵּךָ
וְהַקְשֵׁ' רַב עִמָּרָם עַל מַה שְׁאָמְרוּ שְׁמַבְרַכִּין עַל שֵׁל דְּבַרְיָהֶם מְדַתְנָן מְעַרְבִין בּוֹ וְכו'
וּמְפָרִישִׁין עָרוּם וְכו' וְאֵי הֵנָּה בְּעֵי בְּרַכָּה לִיכָא מְחַנְיָה קְדוּשָׁה וְתִיגְרָן אֲבִי' וְדָאֵי דְדַבְרִיהֶם
כְּמוֹ גַר חֲנוּפָה בְּעֵי בְּרַכָּה סְפַק דְּבַרְיָהֶם כְּמוֹ דְמָאֵי לֹא בְּעֵי בְּרַכָּה וְהַקְשׁוּ עַל תִּירוּגִין זֶה
מִיּוֹם טוֹב שְׁנֵי שְׁהוּא סְפַק שֵׁל דְּבַרְיָהֶם וּמְבַרְכִין עֲלֵיו וְתַרְצוּ כִּי הֵיכִי דְלֹא לִיזְלוּ עֲלֵיו
וְרַבָּא תִיגְרָן עַל קְוִשְׁתָּהּ הַדְמָאֵי רַבָּב עִמֵּי הָאֲרָץ מְעַשְׂרִין הֵן דְאֵינּוּ סְפַק שְׁקוּל יֵשׁ מְעַשְׂרִין
וַיֵּשׁ שְׁאֵינּוּ מְעַשְׂרִין שְׁאֵם הֵיךָ כִּף הֵיךָ מְבַרְכִין אֱלָא מְפָנֵי שְׁהָרַב מְעַשְׂרִין לֹא תַקְנוּ בּוֹ
בְּרַכָּה וְנֶאֱפִי' הֵכִי מִשׁוּם חֲנוּמְרַת תְּרוּמַת מְעַשֵּׁר גְזָרוּ עַל הַדְמָאֵי וְהַרְמַב"ם ז"ל כָּתַב כֹּל
וְדָאֵי שֵׁל דְּבַרְיָהֶם מְבַרְכִין עֲלֵיו אֲבָל דְּבַר שְׁהוּא מְדַבְרִיהֶם וְעִיקָר עֲשִׂיתָן מִפְּנֵי הַסְפַּק
כְּגוֹן מְעַשֵּׁ' דְמָאֵי אֵין מְבַרְכִין עֲלֵיו וְלָמָּה מְבַרְכִין עַל י"ט שְׁנֵי וְהֵם לֹא תַקְנוּהוּ אֱלָא מְפָנֵי
הַסְפַּק כְּדֵי שְׁלֹא יִזְלוּ בּוֹ ע"כ מִשְׁמַע דְּפַסְק כְּאַבְי' דְּסַפְק דְּדַבְרִיהֶם לֹא בְּעֵי בְּרַכָּה וְכַתַּב
מ"מ לְדַעַת רַבִּי וְהַגְּאוּנֵי לְפָרְשׁוֹן דְּרַבָּא לֹא (פְּרִיף) [פְּלִיג] אַהֲאֵי טַעְמָא דְאַבְי' דְהָא בְּהַדְיָא
אָמְרִי בְּבְרַכּוֹת סְפַק קְרָא ק"ש סְפַק לֹא קְרָא אֵינּוּ חוּזֵר וְקוּרָא מ"ט ק"ש דְּרַבְּנָן אֶלְמָא
כֹּל סְפַק דְּדַבְרִיָּה' לֹא בְּעֵי מַהְדַּר וּבְרוּכֵי אֱלָא טַעְמָא וְכו' ע"כ מִשׁוּם דְאַבְי' וְרַבָּא הִלְכָה
כְּרַבָּא טְרַח מ"מ לְדַעַת רַבִּינוּ וְהַגְּאוּנֵים לְפָרְשׁוֹן דְּרַבָּא לֹא פְלִיג אַהֲאֵי טַעְמָא דְאַבְי' וְהִבִּיא
רְאֵיהּ מְסַפַּק קְרָא ק"ש סְפַק לֹא קְרָא אֵינּוּ חוּזֵר וְקוּרָא וְאַעֲפ"י שְׁהַרְמַב"ם ז"ל פְּסַק
בְּהִלְכּוֹת ק"ש דַּק"ש דְּאוּרִיָּתָא אֲפִי' הֵכִי פִינּוּ דְקָאֵמ' גְּמָרָא ק"ש דְּרַבְּנָן מִשְׁמַע דְּלַכּוּלֵי
עֲלָמָא אֲפִילוּ לְמַאן דְּסַבֵּר דַּק"ש דְּאוּרִיָּתָא כֹּל מִיָּדֵי דְהוּי מְדַרְבְּנָן אֵינּוּ מְבַרְכֵי עַל סְפַק
מְדַרְבְּנָן וְאִם כֵּן רַבָּא נְמִי לֹא פְלִיג אַהֲאֵי מְלִתָּא דְכָל סְפַק דְּרַבְּנָן אֵינּוּ מְבַרְכֵי עֲלֵיו אֱלָא
טַעְמָא דְרַבָּא דְאֵין מְבַרְכִין אַהֲפָרְשׁ' דְמָאֵי פִינּוּ דְתַקִּינוּ רַבְּנָן וְגְזָרוּ עַל הַדְמָאֵי כְּמַצְנָה שֵׁל
דְּבַרְיָהֶם הֵנָּה לְהוּ לְתַקִּינוּ בְּבְרַכָּה אַע"ג דְהוּי סְפַק דְּרַבְּנָן וְלֹא מְבַרְכֵי בְּשֵׁל דְּבַרְיָהֶם אֱלָא
מִשׁוּם דְרַבָּב עִמֵּי הָאֲרָץ מְעַשְׂרִין הֵן עֲבוּד רַבְּנָן הַיְכָר' שְׁלֹא יְבַרְכֵי עַל הַפְּרִשׁ' מְעַשֵּׁר שֵׁל
תְּבוּאָה ע"ה כְּמַצְנָן שֵׁל דְּבַרְיָה' שְׁלֹא יֵאמְרוּ אִם יְבַרְכֵי כְּדְאוּרִיָּתָא דְמִי לְהוּ הַתְּבוּאָה שֵׁל
ע"ה כְּכָל הַדְּבָרִים וְאֵינּוּ כֵּן שְׁיֵשׁ הַרְבֵּה קוּלוֹת בְּתַבוּאָ' ע"ה וְא"כ סְבָרֵי נְמִי הַרְמַב"ם ז"ל
וְהַגְּאוּנֵים לְפִי מַה שְׁפִי' מ"מ דְאַפִּי' רַבָּא סְבוּר דְאֵין מְבַרְכִין אֶסְפַּק דְּרַבְּנָן אֱלָא אֲדַמָּאֵי
מִשׁוּם דְהוּי כְּמַצְנָה שֵׁל דְּבַרְיָהֶם הֵנָּה לְהוּ לְתַקִּינוּ כְּדְרַבָּא אַע"ג דְהוּי סְפַקָא אֱלָא מִשׁוּם
טַעְמָא דְהַיְכָרָא כְּדַכְתִּיב לְעִיל זֶה נִרְאֶה לִי לְדַעַת מ"מ ז"ל וְעַל זֶה כָּתַב וּמְכָאן לְמַדּוּ
הַגְּאוּנֵים ז"ל לְסַפַּק מִילָה שְׁאֵין מְבַרְכִין וְכו' וּבְזֶה אֵין אָנוּ צָרִיכִין לְדַחֵק הַלְשׁוֹן שְׁפָתָב
הַחֲכָם הַשְּׁלָם כַּהֲר' מִשֵּׁה אֶלְבִּילְדָה נַר"ו וְלִשׁוֹן תְּשׁוּבַת הַרְמַב"ם ז"ל לְחַכְמֵי לוּנִי"ל גַּם
כִּי לֹא רְאִיתִיהּ בְּמַגְדֵּל עַז אֱלָא שְׁפָתָב שְׁיַעֲתִיק אוֹתָהּ בַּהֲל' מַגֵּל' וְלֹא נִמְצָא בְּדַפּוּס שְׁלָנוּ

מ"ע באותן ההלכו' נאם המבי"ט: שאלה קסח פרקא קמא דסנפה ת"ר ספכה פהלקתה ועטרה בקרמין ובסדינים המצויירין ותלה בה אגוזים שקדים ורמונים וכו' שמנים וסלתות אסור להסתפק מהן עד מוצאי י"ט האחרון של חג ואם התנה עליהם וכו' משמע דכולהו הני אסור ליהנו' מהם עד י"ט האחרון של חג אלא שיניחם בסנפה ותנו פרק לולב גמר מלאכול לא יתיר סנפתו אבל מוריד הוא את הפלים מן המנחה ולמעלה מפני פבוד י"ט האחרון של חג משמע שמוריד אותן לבית מן המנחה של יום ז' ולמעל' לדידן בארץ ישראל ונראה דאסור להסתפק דקאמר לא קאי אלא אסיפא דתלה בה אגוזים ולישנא דלהסתפק לא קאי אלא אמני מאכל והיינו משום דאם מסתפק מהם ואוכלן הרי פלו והלכו וכיון דאיסתקצו לכל ז' איסתקצו לכולי יומא של יום ח' לא"י ושל י"ט אחרון לח"ל ולהכי לא יסתפק מהם כלו' שלא יאכלם אבל עיטור קרמים וסדינין מוריד אותם להתנאות בביתו בי"ט של חג שאינם פלים וכמו שהיו מתנאים בהם בסנפה יתנאו בהם בי"ט מפני פבוד י"ט וכל יום היום טוב הוא מתנאה מהם שהם קיימים מה שאינו פן במיני מאכל שתלה בסנפה שאם יאכלם בי"ט הרי פלו וצריך שיהיו קיימים שהוקצו גם פן משום מיגו דאתקצי לבין השמשות כו': שאלה קסט רחל אלמנת יעקב שנתנה מתנה מפתנפתה לראובן ק"ק פרחים ויצא שמעון ערב בעדה שבתוך ב' שנים תגבה פתנפתה ותתן לו המאמים פרחים ובתוך זמן זה יצאו שטרי חוב מוקדמין לשטר מתנה זו שהיתה היא חייבת לפורעם מפתנפתה ונפרעו ממנה ועכשיו ראובן תובע לשמעון הערב וטען שמעון פי מה שהוא יצא ערב בעדה הנה בחשבו שמתנה זו מתנה גמורה אבל עכשיו שלמפרע נתברר שמתנה זו אינה פלום פי בשעה שהיא נתחייבה המאמים פרחים לא הנה לה פתנפה פי היתה משועבד' לבעלי חובותי' באשר נתברר אח"כ שנופרעו מפתנפת' גם הערבו' שלו הנה בטעו' לכן יורי' גאונינו ומורינו נר"ו ותשובה לפי מה שכתוב בפאלה ששמעון יצא ערב בעד רחל שבתו' ב' שנים תגבה פתנפתה ותתן לו הק"ק פרחים אם על אלו המעות נטל הערב קנין הוי קנין דברים בעלמא ולא פלום הוא ואם הקנין שנטל הוא מעכשיו שהוא ערב על רחל שמתן הר' פרחים לראובן פשתגבה פתנפתה שאם תגבה הפתנפה ולא תרצה לפרוע לראובן או שתאכל ותפסיד או תאבד המעות הוא ערב לפרוע חל עליו הערבות לכשתגבה שאם לא תגבה אינו חייב פלל וכיון שבאו בעלי חובו' קודמין ונפרעו בב"ד הוא פטור מן הערבות ופשיטא שלא נעשה ערב לפרוע לראו' הק"ק פרחי' אפילו שלא תגבה היא הפתנפה שהיא לא כתב' שטר המתנ' אלא ממעות פתנפתה ואם היא לא נתנה אלא ממה שתגבה בכתנפתה איך יפנס ערב על מה שאינה חייבת היא פי שם ערב הוא שמתער' בחוב הלנה.

נאם המבי"ט. שאלה קע ילמדנו רבינו ראובן הנה פאטור שמעון בחלב והי' שולח לו שמעון סחורותיו למפנר והנה לוק' הפאטוריא' פה למאה ובאותו זמן שהנה מוכר ראובן הסחורות הנה שנה הפר' לערף מ"א והגרו"ש לערף כ"ח והתתיכות לערף ט"ל בפנר ומלבד הסחורות שהנה שולח שמעון לראובן הנז' שלח לו גם פן פה גרושו"ש מפה ופרחים זהב וחתיתכות פסר הגרו"ש לערף כ"ח והפרחים לערף מ"א והתתיכו' לערף ט"ל וחסבן ראובן עליו לערף זה שהיו שנים וגם פן מאנגור"ה שלח פאטור משמעון הנז' סכום פרחים זהב וגרושוש לחשבון שמעון הנז' בינן ראובן פדי שיקנה בהם כ"כ סחורה לשמעון והנה ראובן שלח לומר לשמעון הנז' שלא מוצא אותה סחורה לקנות באופן

שנשאר ביד ראובן הנז' המעות ששילח לו שמעון וגם מה ששילחו לו מאנגורה לא מצא לקנות הסחורה ויהי לימים הלה שמעון לחלב לעמך בחשבון עם ראובן הנזכר וליקח מעותיו מידו ובאותו זמן היה שנה הפרח בין הסוחרים לערף מ"ג והגרשוש לערף ל' והתתיכות לערף ל"ח והנה כשהלה שמעון לעמך בחשבון עם ראובן הוליה בנו עמו כי הוא הנה יודע החשבונות כלם מראשן ועד סופן כי פנקס החשבונות בידו ועשו חשבון והיה חייב ראוי לשמעון סך מעות ובעמך לחשבון בא שמועה לשמעון שמת לו פאטור א' במצרי' ורוב נכסיו היה בידו באופן שהוכרח ללכת למצרים בנו של שמעון הנזכר ובהיותו טרוד שמעון על השמועה הנז' וגם על בנו שהיה הוליה יחידי נטרדו מחשבותיו ונשאר שמעון בחלב ליקח מראובן מה שנשאר חייב על פי החשבון אף לא ירדו לחשבון לראות ההפרש שהיה בין הזמן ששילח שמעון המעות והסחורות שהיה שוי' הגרוש לערף כ"ח והפרחים לערף מ"א והתתיכות לערף ט"ל כי שמעון שלח גרושוש ופרחים זהב ביד ראובן והוא הוציא אותם בסחורותיו לערף הנז' ועתה בעת עשיית החשבון פרע לו כל מה שקיבל לערף ששנה (עטה) [אז] ובהיות שמעון טרוד בטרדות הנז' לא נתן לב לדעת ההפרש וגם לא שאל מהסוחרים ולא נתן לבו כ"א ליקח סכום המעות שהיה חייב על פי החשבון שעש' בנו עמו הסכו' לבד אח"כ חזר שמעון לביתו והניח ביד ראובן כל הסחורות וקצת חובו' פדי שיגב' אות' וגם היה שולח לו סחורותיו כמו שהיה עושה מקודם והיה לוקח כף למאה ככראשונה וכשמכר ראובן אלו הסחורות היה שנה הפרח לערף מ"ג חתיכות והתתיכות לערף ל"ח בפרח והשאיש לערף י"ז שהיש בשני פרחים אחר זמן שבאו לחשבון היה שנה הפרח לערף מ"ו חתיכות והתתיכות לערף לה חתיכות הפרח והשאי"ש ט"ו ש' בב' פרחי' והנה ראובן היה רוצה לפרוע לשמעון סחורותיו שמכר לערף ששנים עכשו אמר לו שמעון הנה אלה חתיכות דרך משל היו לי בידך שמכרת סחורתי למה תשוב לי עתה תת"נ חתיכות חסר מעותי ק"נ חתיכות וכמו כן בפרחים ובלשהיש ועתה בתביעה זאת השנייה נתעורר שמעון לשאול מראובן מהמעות הראשונים שפרע לו ההפרש שהיה בין הזמן ששילח סחורותיו ומכרם וגם מעותיו ששילח בידו וגם המעות ששילחו לו מאנגורה ממעותיו של שמעון שהיו שוי' אז הגרושוש לערף כ"ח והפרחים לערף מ"א והתתיכות לערף ט"ל ובעת שעשו החשבון היו שנים הגרושוש לערף ל' והפרחים לערף מ"ג הפרח והתתיכות לערף ל"ח השיב לו ראובן כבד עמדנו בחשבון ופרעתי לה ונתרצית בפרעון ההוא כמו שהיו שנים אז בעת החשבון ואין לה שום תביעה עלי השיב לו שמעון אתה ידעת טרידתי ולא נתתי אף לבי לדעת ההפרש כי אם מה שאמר בני סכום הפרחי' שאלתי ממך אמנם הפרש המטבעות ממה שהיו שנים קודם ומה שהיו שנים אז בעשיית החשבון לא שאלתי ואין טעות חשבון יותר מזה שחזר לעולם וגם ידעת שעיקר החשבון היה יודע בני שהיו הדפטריוש בידו והוא הלה לו כנז' וגם שלא חתמתי החשבון עמך כי עדיין השארתי כל כף סחורות וקצת חובות לגבות ואחר כף שלחתי סחורתי בידך באופן שנמשך החשבון כאמור והנה הוא טעות חשבון שלקחת ממני מאה גרושוש ואתה משיב לו צ' וכדומה לזה בשאר מטבעו' וטעות חשבון חוזר לעולם: גם על דבר ששילח פאטור אחד של שמעון הנז' כל כף לוחות גמילוטיוש ביד ראובן הפאטור בחלב ולראובן היו לו משלו כל כף לוחות גמילוטיוש ומכרם ראובן כל הלוחות בשער אחד בחליפין ונתן כל כף מעות עליהם כמנהג וכשבאו לחשבון נתן

לו ראוּבו חֲצֵי הַבְּזָר לְשִׁמְעוֹן כֹּל מֵה שְׁעָלוּ הַג' מִלּוּטִישׁ שְׁלוֹ וְשִׁמְעוֹן חָשַׁב שֶׁהִגְמִילוּטִישׁ שֶׁל רְאוּבוּ הָיוּ כְּמוֹ אוֹתָם שְׁלוֹ וְלִכְּנֹן לֹא דִבֵּר מְאוּמָה אֲמָנָם אַחֵר כִּי יָדַע שִׁמְעוֹן בְּבִרְרוֹ מִהֶפְאֵטוֹר אֲשֶׁר בְּאַנְגוֹרָה שֶׁהוּא נֶאֱמָן עַל כָּל הַסּוֹחֲרִים וְהוּא קָנָה אוֹתָם שֶׁל רְאוּבוּ הֶפְאֵטוֹר וְאוֹתָם שֶׁל שִׁמְעוֹן בְּזִמְן אֶחָד וְהָיוּ שְׁנַיִם אוֹתָם שֶׁל שִׁמְעוֹן יוֹתֵר שֶׁהָיוּ יָפִים מְאוּתָם שֶׁל רְאוּבוּ וְקִנְיָם בְּיוֹתֵר מְאוּתָם שֶׁל רְאוּבוּ הֶפְאֵטוֹר וְהִנֵּה רְאוּבוּ מְכַר אוֹתָם שְׁלוֹ וְאוֹתָם שֶׁל שִׁמְעוֹן כֻּלָּם בְּיַחַד בְּשַׁעַר אֶחָד וְאִם הָיָה מוֹכֵר אוֹתָם שֶׁל שִׁמְעוֹן לְבָדָם הִי' שְׁנַיִם בְּיוֹתֵר וְהָיָה מוֹכְרָם בְּיוֹתֵר וְלִפִּי שִׁמְכָר כְּוָלָם יַחַד נִמְכְּרוּ אוֹתָם שֶׁל שִׁמְעוֹן בְּפָחוּת מִשְׁנוּיִם וְרְאוּבוּ הַשֵּׁיב כְּבָר עָשִׂינוּ חֲשָׁבוֹן וְנִתְרַצִּיתָ וְשִׁמְעוֹן מְשִׁיב טְעוֹת חֲשָׁבוֹן חוֹזֵר לְעוֹלָם עַל הַכֹּל יוֹרִינוּ מוֹרִינוּ וְרַבִּינוּ הַדִּין עִם מִי: תְּשׁוּבָה הַמְטַבְּעוֹת שֶׁשָּׁלַח שִׁמְעוֹן מִצָּפֶת תוֹב"ב לְרְאוּבוּ לְחֻלָּב שֶׁהָיוּ שְׁנַיִם כֹּף וְכֹף עָלוּ הַמְטַבְּעוֹת הֵהֵם יוֹתֵר וְכִשְׁפָּא שִׁמְעוֹן לְקַבֵּל מְעוֹתָיו עָשָׂה חֲשָׁבוֹן עִם רְאוּבוּ מִן הַמְּעוֹת שֶׁשָּׁלַח לִידוֹ וְשֶׁשָּׁלַחוּ לוֹ מְאַנְגוֹרָה בְּשִׁמוֹ וּפְרַע לוֹ הַמְטַבְּעוֹת שֶׁשָּׁלַחוּ לוֹ בְּסוֹף שֶׁהָיוּ שְׁנַיִם בְּזִמְן שֶׁשָּׁלַחֵם וְשִׁמְעוֹן הָיָה טְרוֹד בְּעִנְיָן אַחֵר כְּמוֹ שֶׁפָּתוּב בְּשִׁאֲלָה וְלֹא שֶׁת אֶל לְבוֹ לְחֲשׁוֹב הַמְטַבְּעוֹת עַל הַסּוֹף שְׁעָלוּ אַחֵר כֹּף וְעָתָה תוֹבַע שִׁמְעוֹן שִׁטְעוֹ בְּחֲשָׁבוֹן הַדִּין עִמוֹ שֶׁחֲיָיִב רְאוּבוּ לְחֲשׁוֹב לְשִׁמְעוֹן הַמְטַבְּעוֹת שֶׁשָּׁלַח לוֹ לְעַרְףֵהוּ שְׁעָלוּ אַחֵר כֹּף כִּי אִם לֹא הָיָה רְאוּבוּ מוֹצִיא אוֹתָם בְּסַחֲרוֹתָיו הָיוּ שְׁנַיִם יוֹתֵר הַסּוֹף שֶׁל עֲלִייתָם וְאִין צָרִיף לומר אִם הָעֲלִיָּה הָיְתָה קוֹדֵם שֶׁהוֹצִיאָם בְּסַחֲרוֹתָיו דְּפָשִׁטָא שֶׁחֲיָיִב לְחַזֵּר לוֹ סוֹף הַמְטַבְּעוֹת שֶׁשָּׁלַח לוֹ כְּמוֹ אוֹתָם שֶׁשָּׁלַח לוֹ אוֹ חֲתִיכוֹת לְכֹל מְטַבֵּעַ וּמְטַבֵּעַ כְּמוֹ שֶׁהָיוּ שְׁנַיִם בְּשַׁעַת הָעֲלִיָּה אֲלֵא אֶפְיָלוֹ שֶׁהוֹצִיאָם בְּסַחֲרוֹתָיו קוֹדֵם שְׁעָלוּ וְאַחֵר כֹּף עָלוּ חֲיָיִב לְפָרוֹעַ לוֹ כְּסוֹף הָעֲלִיָּה כִּי כְּמוֹ שֶׁשָּׁלַח מְטַבֵּעוֹ הָיָה שוֹלַח ד"מ בְּגָדִים שֶׁהָיוּ שְׁנַיִם בְּשַׁעַת שֶׁהִגִּיעוּ עֲשָׂרִים כֹּל אֲמָה וְלֹא מְכָרָם אֲזַי וְעָלָה סוֹף כֹּל אֲמָה לַכ"ב חֲתִיכוֹת (כֹּל אֲמָה) הָיָה חֲיָיִב לְפָרוֹעַ לוֹ בְּסוֹף שִׁמְכָרָם כֵּן הוּא הַדִּין בְּמְטַבְּעוֹת כִּי גַם שֶׁהִבְגָּדִים אִם מְכָרָם כְּבָר בְּעֲשָׂרִי לֹא הָיָה חֲיָיִב לְפָרוֹעַ לְשִׁמְעוֹן אֲלֵא בְּעֲשָׂרִי אַע"פ שְׁעָלוּ אַחֵר כֹּף לַכ"ב הִיָּינוּ מְשׁוּם שֶׁשָּׁלַחֵם בְּיָדוֹ שִׁמְכָרָם וְלֹא יָדַע רְאוּבוּ שֶׁיֵּעָלוּ אַחֵר כֹּף אֲבָל בְּמְטַבְּעוֹת כִּיֵּן שֶׁלֹא מְצָא הַסַּחֲרוֹתָה שֶׁפָּתוּבוּ לוֹ שֶׁיִּקְנֶה אוֹתָה מִן הַמְטַבְּעוֹת הָיָה חֲיָיִב לְהַנִּיחַ הַמְטַבְּעוֹת בְּקוֹנְפֶסָא לְהַחְזִירָם לְשִׁמְעוֹן וְעֲלִייתָ בְּרִשׁוֹת שִׁמְעוֹן וְכִיֵּן שֶׁהוֹצִיאָם לְצוּרְכוֹ חֲיָיִב לְפָרוֹעַ לוֹ כְּמוֹ שְׁעָלוּ אַחֵר כֹּף אַף עַל פִּי שֶׁלֹא יָדַע שֶׁיֵּעָלוּ אַחֵר כֹּף וְאַפְיָלוֹ שֶׁיִּהְיֶה דָרָף הֶפְאֵטוֹרִישׁ לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּמְעוֹת שֶׁל בְּעֲלֵי הַסַּחֲרוֹת הִיָּינוּ בְּמְעוֹת שֶׁל הַסַּחֲרוֹת שֶׁמְכָרוּ לֹא בְּמְעוֹת שֶׁיֵּשְׁלַחוּ לָהֶם לְקַנּוֹת סַחֲרוֹת יְדוּעָה וְלֹא נִמְצָאתָ כִּי עֲדִין הֵם בְּרִשׁוֹת הַבְּעֲלִים וְאַפִּי' הָיָה דָרְכָם לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּאֵלוֹ לִיקַח הַרְיוּחַ שֶׁיְרוּיַח בְּעַת שֶׁיִּקְנוּ בָהֶם אֲבָל בְּרִינַח הַבָּא בְּמְעוֹת מְאֵלִיו כְּמוֹ עֲלִית הַמְטַבְּעוֹת הִיא לְבְּעֲלִים וּמֵה שֶׁלֹא תִבַע קוֹדֵם תְּבִיעָה זֹה הָיוּ טְעוֹת חֲשָׁבוֹן וְלְעוֹלָם חוֹזֵר: וְגַם עַל דְּבַר הַגַּאמִילוּטִישׁ שֶׁל שִׁמְעוֹן שֶׁהָיוּ תוֹבִי' וְשׁוֹנִי' יוֹתֵר מִן הַגַּאמִילוּטִישׁ שֶׁל רְאוּבוּ הוּא הַחֲלִיפָם בְּכַת א' בְּסוֹף א' שְׁוָה אִם תִּתְּבַרר בְּפָנֵי הַסּוֹחֲרִים שֶׁהָיוּ שׁוֹי' אוֹתָם שֶׁל שִׁמְעוֹן יוֹתֵר וְיִוְדָעִים כִּי מִי שֶׁלְקַחֵם לֹא הָיָה לוֹקַח אוֹתָם שֶׁל רְאוּבוּ בְּעַרְףֵהוּ שֶׁלְקַחֵם אֲלֵא מִפְּנֵי שֶׁלְקַח אוֹתָם שֶׁל שִׁמְעוֹן שֶׁהָיוּ תוֹבִים יַעֲרִיכוּ כְּמָה הָיוּ שְׁנַיִם אוֹתָם שֶׁל רְאוּבוּ וְכְמָה הָיוּ שְׁנַיִם אוֹתָם שֶׁל שִׁמְעוֹן וְכֹל א' יִקַּח מִן הַחֲלִיפִין

כפי ערף הגאמילוט'יש שלו לפי ראות הסוחרים הבקיאים נאם המבי"ט: שאלה קעא
למד'ינו רבינו ראובן הנה פאטור של שמעון בחלב שהיה מוכר סחורותיו והנה לוקח
הפאטור כף למאה והנה שולח לו שמעון סחורותיו לראובן הנז' ובאותו זמן פשנמכרו
סחורותיו היו שנים התכיות לערף ל"ח הפרח והפחתי לערף מג' חתיכו' והשאי' י"ז
בשני פרחי עתה בא שמעון לתבוע מעותיו מראובן הנז' דמי סחורותיו ורוצה לפרוע לו
לערף ששני עכשיו ששנים התכיות ל"ה בפרח והפרח לערף מ"ו והשאי' טו"ש בשני
פרחים א"ל שמעון תן לי מעותי כי מי נתן לה רשות ליגע בהם כ"א היית מניח מעותי
בקופסא היו מעותי דרף משל אלף חתיכות ולמה תתן לי עתה שמנה מאות (חסר) מעותי
מאתים וראובן משיב הנה פרחים לקחתי ופחתי אני פורע ולא הרנחתי כלל כי מיד
כשמכרתי סחורות לקחתי במעותיך לעצמי כל כף סחורות לערף שהיו שנים אז ועת'
כשאני פורע אפרע כמו ששנה עכשיו ואני מרויח כלל כי מה שלקחתי אני פורע א"ל
שמעון הנה עליית המטבעות אינו מאת המלך וראייה לזה כשהאד' פורע הקומיג"ו פורע
חתיכות לערף מ' חתיכות הפרח והפרח זהב לערף מ' חתיכות הפרח וגם כשהאד'ם הולך
להחליף פרח א' אינם נותנים לו כי אם ארבעים חתיכות ועל הרוב מ"א חתיכות באופן
שעליית המטבעות הנז' אינו מאת המלך כי אם המצאת הסוחרים כדי שלא יוציאו המעות
ממקומם וכמו כן עלו הסחורות יותר מעליית המטבעות כי הסוחר, מעריף עליית המעות
כדעתו ולפי ערף המעות עלה השער ויותר מודעת זאת בכל הארץ נמצא כשמוכר
סחורות אם בזמן שהיו שנים חתיכות לערף ל"ח חתיכות הפרח וכמו כן לפי ערף זה
שאר המטבעות נמכרו בזול לערף המעות ועתה למה תתן לי חתי' לערף ל"ה חתי' בפרח
כי העלייה אינה במטבע כי אם בסחורות כנז' כי כפי ערף עליית המעות כף עלו מכירת
הסחורות ואם אתה לקחת מעותי הרנחת בקניית הסחורות לערף שהיו שנים אז
המטבעות באופן שאם תתן לי אלף חתיכות אינה מפסיד כלום כי מה שהוא חסר עכשיו
הרנחת בקניית הסחורות כאמור ויותר כי עליית המטבעות אינו כי אם המצאת הסוחר'
שבאותו מקום ובמקום אחר אינם עוברים באותו הערף וכמו שאם היו מורדים המטבעות
ולא היו עוברים כי אם חתיכות לערף מ' חתיכות הפרח (והפרח) זהב לערף מ' לא היית
נותן כי אם אלף חתיכות שלקחת ולא היית מוסיף על האלף כמו כן עתה תן לי סכום
מעותי שהיו בידך מסחורותי כאמור ועוד כי כן פרעו כל הפאטוריש בין הערלים
לאדוניהם בין היהודים כלם לבעלי הסחורות מעותיהם לערף שלקחום אז פשנמכרו ועוד
טוען לו שמעון כי בעת שעשו חשבון הנה לו לראובן מעות בעין מהעת שהיו שנים
חתיכו' לערף ל"ח חתיכו' הפרח וכיוצא בזה שאר המטבעו' ונמצא שחי' לו לפרוע לערף
שהיו המעות בידו בעת עשיית החשבון שהיו שנים ל"ח בפרח וכמו כן שאר המטבעות
על זה הדרך השיב לו ראובן הנחתי מעותי ונשתמשתי במעותיך ולא אפרע כי אם לערף
ששנים עכשיו לזה השיב לו שמעון שכיון שכל המעות היו מעורבים אני אומר שהמעות
שנשארו הן שלי שאין דרכם של בני אדם להשתמש במעות אחרים ומניחים את של
עצמם ועוד מי נתן לה רשות להשתמש במעותי שא"ת שזה הוא דרף הפאטורו"ש ח"ו
ששום פאטור משמש בשל אחרים ומניח את של עצמו ואם ישתמש הוא גזלן ודרף
הפאטוריש לפרוע המעו' לערף שלקחום ואלף חתיכות לקחת ממני כף תחזיר לי כמו
שלקחת כי עליית המטבעות אינו כ"א המצאת הסוחרים כאמור וראייה כשפורעי'

הקומירג"ו או פדומ' וקשמתליפין פרח זקב אינם נותנים פי אם מ' חתיכות בפרח כנוז לעיל יורינו רבינו אם חייב ראובן ליתן המעו' לשמעון כמו שלקחם תשובה פלוגתא דרב ושמואל בהגוזל קמא במלנה את חבירו על המטבע לא שינה הכא דהתם הוא כשנפסל המטבע והכא לא נפסל שום מטבע ואפ"ה גלמוד משם לנדון זה שחייב ראובן לפרוע לשמעון סך המטבע שקבל מסחורות שמעון ל"ח חתיכו' על פרח ונהפך' זקב לערף מ"ג והשאיש י"ז בשני פרחים מה שקבל בחתיכות ממכירת סחורתיו פרח במ"ה חתיכות קבל וכן מה שקבל בפרחי' עד מ"ג ומה שקבל בשאיש עד י"ז בשני פרחים פי (פחד) [אחר] פאטוריאש על מה שטורח במכיר' הסחורו' אין לו עוד שום ריוח במעו' שקבל מן הסחורות שאם היה בא שמעון אחר שמכר ראובן סחורתיו לקבל המעות היה חייב לפרוע לו מיד המעות שקבל מן הסחורות במטבע עצמו שקבל פי גם יש סותרים בעיר הפאטוריש עצמם שנותני' סחורות לפאטוריש פי אינם בקיאי' הם למפור או לאיזו סיבה מוכרי' סחורת' ע"י פאטורי' ופורעי' להם פאטוריאה כמו שמתני' עמהם שפשיטא שלוקחים מעותיו מיד כמו שקבל הפאטור וכן מי שהוא בעיר אחרת ושלח סחורות ליד הפאטור יתן מיד מעות מה שמכר למי שצוה לו בכתב בעל הסחורות או ישלחם לו עם נאמן כפי מה שכ' לו בעל הסחורות וכל זמן שהמעו' ביד הפאטוריש הם שומרי שכר עליהם והם כפקדון בידם שאינם יכולים להשתמש בהם ועליית המטבעות לבעליהם ואפ' הוא מנהג הפאטוריש משתמשים במעות הסחורות כל זמן שהוא בידם שלא תבעום בעלי הסחורות אבל מצאו נאמן (מחויב) לשלוח להם אם הוא כף הרי מעות לאחרייתם אפי' אם נאנסו מידם והוא מלנה עליה' משעה שפאו המעות לידם וסויבי' לפרוע לבעלי הסחורות כל המעות שקבלו מן הסחורות במטבע שקבלום או בשוויים וכמ"ש הרא"ש ז"ל בתשובה כלל ע"א סי' ח' פי מטבע שהיה יוצא בשעת ההלואה מאותו מטבע יפרע לו עתה אם באותה שעה היו יוצאים קורונאדוש גם עתה יפרע לו קורונאדוש פי למה יפרע לו פחות ממה שהלוהו ואין פאן שנוי מטבע פי גם עתה יוצאי' הקורונאדוש בהוצא' ע"כ לשונו (וא"ת) [וא"כ] ג"כ בנדון דידן למה יפרע לו פחות ממה שהלוהו אפי' היתה ההלוא' כשנשתמש בהם וכ"ש אם אינו רשאי להשתמש בהם שהוא חייב לפרוע שווי המטבע שקבל מסחורות שמעון וכן בכלל צ"א סי' ג' פתוב בסוף התשובה הלכה צריף לפרו' ממטבע שהלוהו מ"א כסף ע"כ גם בפלל ק"נ פתב הילכה צריף לפרוע לו מטבע שהלוהו ע"כ וכתב אה"כ נדאי נוהגי' בכאן לפרוע ממטבע שפתו' בשטר ובנ"ד אף על פי שאין כאן שטר הרי ידוע המטבע שקבל על הסחורות ואותו המטבע יפרע וכתב אחר כף הילכה יתן לו ממטבע טוב שהלוהו ע"כ וצריף שמעון במה שטען שאם היה מניח מעות בקופסא היו אלף ד"מ ועתה הם פחות ומה שטען ראובן שלא הרויח כלל כבר השיב לו שמעון שהרויח בקניית הסחורו' לעצמו לערף שהיו שוים אז המטבעו' ל"ח בפרח ואם יקח עתה לה חתיכו' במקו' ל"ח לא ימצא לקנות מהם מה שהיה מוצא לקנות קודם בל"ח פי עלו הסחורות יותר מערף שיש מל"ח ל"ה ונהרי שהוא מפסיד בפרעון של עכשיו וכמו שהאריף שמעון בטענתו זאת גם טענת שמעון שבשע' החשבון היו החתיכות על ל"ח הוא טענה פי מאז היו ברשותו ומה שטען ראובן שקנה סחורה במעות של סחורות שמעון אינו טענה פיון שהיו לו מעות שלא מעורבים עם מעות שמעון מסתמא ממעותיו קנה הסחורה ואפ' שלא היו לו מעות אלא אותם של

שמעון לא הִיה לֹו רשות לקנות מהם ואח' ששלח יד בהם נעשה עליו מלנה וחיוב לפרוע
כמו שקבל מהסחורות של שמעון כמו שכתבתי אם קבל י' פרחים בתל חתיכות יפרע
עֵתָה עֲשֶׂה פְּרָחֵי זָהָב אֶף עַל פִּי שֶׁהֵם שָׁוִים ת"ס חתיכות ואם קבל עֲשָׂרִים בתת"ס
חתיכות אז יפרע עֲשָׂרִים שָׁוִים תתק"כ על כָּל עֲשָׂרִים פְּרָחִים שָׁאֵם יפרע לֹו תת"ס
חתיכות על עֲשָׂרִים פְּרָחִים בְּעֶרְף מ"ג כָּל פְּרָח יפסיד שמעון ס' חתיכות שֶׁהֵם פְּרָח וְשֵׁלֶשׁ
אם אינו פורע לֹו עֵתָה אֵלָא תת"ס הֵם י"ט פחות י"ד חתיכות ועל כֵּן צָרִיךְ לפרוע לֹו
לשמעון עֲשָׂרִים פְּרָחִים בְּזָהָב או תתק"כ חתי' כמו ששונים עֵתָה וְכֵן פֶּשֶׁהוּ יפרע
שְׂאֵשִׁישׁ) יפרע לֹו י"ז על כָּל שְׁנֵי פְּרָחִים שֶׁהֵם ע"ו חתיכו' ול"ח חתיכות על כָּל פְּרָח
סָתָם כְּמוֹ שֶׁקָּבֵלֵם נָאֵם הַמְּבִי"ט: שְׂאֵלָה קַעֵב רְאוּבֵן שְׁמַת אָחִיו בְּלֹא בְנִי' וְהוּא הִיָּה מְשֻׁנָּדָּךְ
עִם אִשָּׁה אַחֶרֶת וַיֵּשׁ קִנְס בִּינֵיהֶם וְהוּא רוֹצֵה לִיבֵם אֲלִיבָא דְמָאן דָּאמ' דִּיבּוּם קוֹדָם
וְהַמְשֻׁנָּדָּת תּוֹבַעַת הַקִּנְס אָנִי אוֹמֵר כִּי אֶפִּילוּ לְמָאן דְּאָמַר דִּיבּוּם קוֹדָם הִיָּינוּ לְמַצָּנָה
וְלַעֲנִין מוֹרְדָת א"כ לַעֲנִין שְׂבוּעָה אִם יֵשׁ לֹו שְׂבוּעָה שְׂלֹא לִישָׂא עַל אִשְׁתּוֹ דְּנִימָא דְמִן
הַשְּׂמִי' הַקְּנוּהָ לֹו אֲבָל לַעֲנִין מְמוֹן שְׂחִיב קִנְס אִם לֹא יֵשׂא זֹאת הַמְשֻׁנָּדָּת אֶפִּילוּ נֹאמַר
דְּמַצָּנָת יבּוּם קוֹדָמָת יפרע הַקִּנְס וַיִּקְיִים מַצָּנָת יבּוּם או יֵשׂא שְׁתִּיהֶן וְכ"ש כִּי בְּעִיר הַזֹּאת
רַוְבָּם חוֹלְצִי' וְאֲחִינוּ נוֹהֲגִים בְּרוֹב הַפְּתוּבוֹת לְכַתּוּב עַל אָחִי הַחֲתָן שִׁיחְלוּץ נִרְאָה שְׂאֲנַחְנוּ
הוֹלְכִים אַחֵר סְבֵרַת מִי שְׂאוּמֵר שְׂמַצָּנָת חֲלִיצָה קוֹדָמָת וְמִי שְׂמַע פְּזֹאת כִּי בְּתוּף ג' הַחֲדָשִׁים
שֶׁל מִיתָה וְאָפִי' י"ב יוֹם לֹא יֵשׁ שְׁמַת וַיִּכְרִיחוּ אֶת הַמְשֻׁנָּדָּת לְחֹזֵר מִה שִׁישׁ בִּידָה אוֹלִי
שְׂתַמְצָא הִיבְמָה מְעוֹנְבֶרֶת וְלֹא יוֹכֵל לִיבֵם וְנִמְצָא שְׂעֵשׂוּ שְׂלֹא בְּדִין אֶפִי' לְדַעְתָּם כ"ש כִּי
אֲעִיקְרָא דְדִינָא פִּירְכָא שָׁאֵם הוּא יִרְצֵה לִיבֵם חִיב לפרוע הַקִּנְס אִם נַעֲשֶׂה בְּדִין וּמוֹצִיאִין
מִיָּדוּ תְּשֻׁלוּם הַקִּנְס כ"ש שְׂלֹא יוֹצִיאוּ מִידָה מִה שְׂהִיא מוֹחֲזָקַת וְרֵאִיתִי חֲמָס וְרִיב בְּעִיר
נָאֵם הַמְּתַעֲבֵר עַל רִיב לֹא לֹו אֵלָא לֵה' לְבַדּוֹ מִשֶּׁה וַיֵּשׁ תְּשׁוּבָה לְהַרְמַב"ם ז"ל עַל זֶה:
שְׂאֵלָה קַעֵג רְאוּבֵן הַדָּר בֶּאֱנָגוֹר"א שוֹלַח קַרְמ"ז לְשִׁמְעוֹן הַדָּר בֶּאֱלִי"ב שִׁמְפּוֹר לֹו עַל
תְּנֵאִי יָדוּעַ שִׁישׁ בִּינֵיהֶם וְשִׁמְעוֹן הַנְּזַכֵּר שׁוֹתֵף לְלוֹי אָחִיו עִמּוֹ בְּמַכִּירַת הַקַּרְמ"ז וְנוֹתֵן לֹו
מַחְצִית מִמֶּה שְׁנוֹתֵן לֹו רְאוּבֵן וְאִירַע שִׁיּוֹם אֶחָד לֹו הִיָּה לֹוֹי בֶּאֱנָגַר"ה וְהִיָּה שֶׁם שְׁמְעוֹן
וְכָא גוֹי א' כְּדָמוֹת סוֹחֵר וְקָנָה מְשֻׁמְעוֹן עַד ק"נ פְּרָחִים קַרְמ"ז וְאִמ' הַגּוֹי לְשִׁמְעוֹן בָּא אֶתָּה
וְהַסְרָסוֹר וְהַמְשָׁרֶת שְׁלָף לְהוֹגָאֵר"ה שְׁלִי וְאֶפְרַע לָהּ וְהִלְכוּ עִמּוֹ וּמְשָׁרְתוֹ שֶׁל שְׁמְעוֹן טוֹעֵן
הַקַּרְמ"ז עַל כְּתוּפוֹ וְהַכְּנִיסָם בְּבֵית א' עַל טִילָאֵרִישׁ בְּגַדְאֵדִישׁ עַל גְּבִי עֲלִיָּה אַחֶרֶת שֶׁל
טִילָאֵרִישׁ גַּם כֵּן וְהַעֲלָה אֶת שְׁמְעוֹן וְאֶת הַסְרָסוֹר לְמַעֲלָה בְּעֲלִיָּה וּמְשָׁרְתִי שֶׁל שְׁמְעוֹן יֵשֵׁב
לְמַטָּה בְּבֵית עִם הַקַּרְמ"ז וְהַגּוֹי הַנְּזַכֵּר הוֹצִיא לְשִׁמְעוֹן וְלְסָרְסוֹר מְאָכֵל וּמְשָׁתָה לְמַעֲלָה
בְּעֲלִיָּה וְהָיוּ אוֹכְלִי' וְעָלָה הַמְשָׁרֶת לְמַעֲלָה מְעַצְמוֹ לְאַכּוֹל וְלִשְׁתּוֹת עִמָּהֶם וְהָנִיחַ הַקַּרְמ"ז
לְמַטָּה וְהָיוּ כְּשֶׁרָאָה שְׂעֵלָה הַמְשָׁרֶת לְמַעֲלָה וְהָנִיחַ הַקַּרְמ"ז יָרַד וְטָעַן הַשֶּׁק שֶׁל הַקַּרְמ"ז
עַל כְּתוּפוֹ וְהִלָּף לֹו וְלֹא נִמְצָא עוֹד יְלַמְדֵינוּ רַבִּינוּ אֲדוּנִינוּ אִם הַמְשָׁרֶת הַנִּזְ' הוּא חִיב לְשַׁלֵּם
אַחֵר שֶׁהוּא פֶּשַׁע בְּהִנְיָחוֹ הַקַּרְמ"ז או לֹא מִיקְרִי פְּשִׁיעָה וְאִם תִּמְצָא לֹוֹמֵר שֶׁפֶּשַׁע וְחִיב
לְשַׁלֵּם אִם אִין לֹו לְשַׁלֵּם אִם יָכוֹל שְׁמְעוֹן לְכוּף לְלוֹי אָחִיו שִׁיָּהִיו אֵלָו הַק"נ פְּרָחִים בֵּין
שְׁנֵיהֶם כִּיּוֹן שֶׁהֵם שׁוֹתֵפִים או אִם יוֹכֵל לֹוֹ לְטָעוֹן אֶתָּה פֶּשַׁעַת שְׂרֵאִית מְשָׁרְתָךְ עוֹלָה
לְמַעֲלָה וּמִנִּיחַ הַקַּרְמ"ז וְלֹא חֲשַׁשְׁתָּ יוֹרִינוּ מוֹרִינוּ גְּאוּנִינוּ אִינָה דָּרָךְ יִשְׁפּוֹן אוֹר וְלֹאֹרוֹ
גִּלְף וְשָׁכְרוּ מִן הַשְּׂמִים מֵאֵת עוֹטָה אוֹר: תְּשׁוּבָה שְׁמְעוֹן וְלוֹי אָחִים הֵם שׁוֹתֵפִים עַל רִינּוֹחַ
הַקַּרְמ"ז הִנֵּה נֵהֵם כְּמוֹ סָרְסוֹרִי' עֲלִיו וְאֶף עַל פִּי שְׁהָרִינוֹחַ הוּא דָּבָר שְׂלֹא בָּא לְעוֹלָם וְכַת'

הַרְמַב"ם ז"ל על הַרְצָעָנִין שֶׁנִּשְׁתַּתְּפוּ לַהֲרֹוֹת דְּהַי דִּשְׁב"ל הֵכָא פִּינּוּן שֶׁהַקְרַמ"ז הוּא בְּיָדָם עַל מַה שֶׁיִּרְוִיחוּ בּוֹ חֲשִׁיב דְּבַר שְׂבָא לְעוֹלָם וְכִינּוּן שֶׁזֶה הַקְרַמ"ז הִיָּה בְּרִשׁוֹת שְׁנֵיהֶם בְּהוֹגָאָרָה שֶׁנִּרְאָה שֶׁהִיָּה בְּרִשׁוֹת שְׁנֵיהֶם כְּמוֹ שֶׁנִּרְאָה מִן הַשְּׂאֵלָה הִיָּה רִשׁוֹת לְכָל א' מֵהֶם לְמַפְנֵי וְלֹא הוּנָא פְּשִׁיעָה מַה שֶׁהוֹלִיף שְׁמַעוֹן הַקְרַמ"ז לְבֵית הַגּוֹי כִּי אַחַר שֶׁכָּבַר נִתְפָּשֵׁר עִם הַגּוֹי עַל ק"נ פְּרָחִים וְלֹא הוֹלִיף אוֹתוֹ אֲלָא לְקַבֵּל הַמַּעוֹת מִיָּד דְּבַר נְהוּג הִיא בֵּין הַסּוֹחְרִים לְהוֹלִיף הַסּוֹחְרָה לְבֵית הַקּוֹנָה לְקַבֵּל הַמַּעוֹת קוֹנָם מְסִירַת הַסּוֹחְרָה מַה שֶׁהִנִּיחַ שְׁמַעוֹן הַקְרַמ"ז לְמַטָּה בְּיַד מְשַׁרְתּוֹ וְעָלָה הַמְשַׁרְתַּת לְמַעְלָה לְאַכּוֹל וְהִנִּיחַ הַקְרַמ"ז אִינוּ פְּשִׁיעָה מְשַׁמְעוֹן כִּי אִפִּי' שֶׁהִיָּה מְנִיחוֹ שְׁמַעוֹן לְמַטָּה וְלֹא הִיָּה הַמְשַׁרְתַּת פִּינּוּן שְׂאוֹתָה הַבֵּית הִיָּתָה שֶׁל הַגּוֹי הַקּוֹנָה וְהָיוּ שֵׁם הָאֲנֻמָּנִים אִם הִיָּה נִגְנַב מִשֵּׁם הַקְרַמ"ז עַל יְדֵי אַחַר הִיָּה אַחֲרִיּוֹת עַל הַגּוֹי הַקּוֹנָה אִפִּי' בְּדִינֵיהֶם אַחַר שֶׁנִּקְצַב עֲרַף הַקְרַמ"ז וְהִיָּה כְּבָר בְּבֵיתוֹ שֶׁל קוֹנָה וְהִי' שֵׁם שְׁמַעוֹן לְקַבֵּל הַמַּעוֹת כ"ש שֶׁהַגּוֹי הַקּוֹנָ' וְגַם אֲפִשֵׁר שְׂאוֹתָה גְּנָבוֹ שֶׁשִׁירַד הַגּוֹי וְרָאָה שֶׁנִּגְנַב בְּרַח מִפְּנֵי שֶׁהָיוּ מְסִיִּיבִים אוֹתוֹ לְפָרוֹעַ מַה שֶׁנִּגְנַב בְּבֵיתוֹ וְלִפִּי זֶה אֲפִילוֹ שֶׁרָאָה שְׁמַעוֹן שֶׁהַמְשַׁרְתַּת שָׁלוֹ עָלָה גַם הוּא וְהִנִּיחַ הַקְרַמ"ז חֲשֵׁב פִּינּוּן שֶׁהוּא בְּבֵיתוֹ הַגּוֹי בְּעֲצָמוֹ יִשְׁמַרְנוּ וְשַׁעַל זֶה יֵרַד לְמַטָּה וְגַם הַמְשַׁרְתַּת חֲשֵׁב כֵּן וְאִם לֹא הָיוּ אֲנֻמָּנִי לְמַטָּה הַמְשַׁרְתַּת פְּשַׁע שֶׁהִנִּיחַ הַקְרַמ"ז לְמַטָּה אֲבָל שְׁמַעוֹן אֲפִילוֹ שֶׁרָאָה שֶׁעָלָה הַמְשַׁרְתַּת חֲשֵׁב שֶׁהָיוּ הָאֲנֻמָּנִים שֶׁל הַגּוֹי לְמַטָּה.

וְלִכּוֹן שְׁמַעוֹן חֲזִיב לְפָרוֹעַ לְרֹאוּבוֹן קָרוֹן הַקְרַמ"ז וְגַם לֹוי אֲשֶׁר נִשְׁתַּתְּףָה עִם אַחֵיו חֲזִיב בְּחֲצֵי הַקְרַמ"ז פִּינּוּן שֶׁהָיוּ שׁוֹתֵפִים בְּרִיחוֹת גַם בְּהַפְסָד וְהַמְשַׁרְתַּת יִפְרַע לְשְׁנֵיהֶם אִם הִנִּיחַ הַקְרַמ"ז לְמַטָּה וְלֹא הָיוּ שֵׁם הָאֲנֻמָּנִים שֶׁל הַגּוֹי.

וְלֹא דְמִי לְהִיָּה בַקְרָא דַּפ' הַמְפָּקִיד דְּמָסַר לָהּ אֲפִטְרוֹפָא דִּינְתָמִי תוֹרָא דְוַבִּין לְהוּ וּמְסַרְיָה לְבַקְרָא וּמִית מְשׁוּם דְּלֹא הָוּוּ לִיָּה כְּפִי וְשִׁינְיָה וְאָמַר רַמִּי בַר חֲמָא הִיכִי נְדִינְיָה גִימָא לְאַפְטְרוֹפָא זִיל שְׁלִים אָמַר אָנָּא לְבַקְרָא שְׁלִימְתִּיָּה גִימָא לִיָּה לְבַקְרָא שְׁלִים אָמַר אָנָּא בְּהַדִּי תוֹרָא אוֹקְמִתִּיָּה וְלֹא יְדַעְנָא דְּלֹא אָכַל וְכו' וְאָמַרִי מוֹסְרִי בַקְרָא שׁוֹמֵר שְׂכָר דִּינְתָמִי הוּא אִיבְעִי לִיָּה לְעִיּוּנִי ע"כ וְהַכ"נ גִּימָא אִיבְעִי לִיָּה לְשְׁמַעוֹן לְעִיּוּנִי וְלַחֲשׁוֹב שְׂמָא יִגְנַב הַקְרַמ"ז כְּשֶׁעָלָה הַמְשַׁרְתַּת לְמַעְלָה דְּשִׁאֲנִי הֵכָא דְּהַי הַקְרַמ"ז כְּבָר בְּרִשׁוֹתוֹ בְּבֵית הַגּוֹי הַקּוֹנָה אַחַר קְצִיבַת הַמַּעוֹת וְאִפִּי' הָיוּ גוֹנְבִים אוֹתוֹ הִיָּה אַחֲרִיּוֹת עָלָיו אִפִּי' בְּדִינֵיהֶם כְּמוֹ שֶׁכְּתִבְתִּי.

וְעוֹד דְּאִפִּי גַבִּי בַקְרָא דְּאָמְרִינּוּ אִיבְעִי לִיָּה לְעִיּוּנִי וְאָמַרִי דְּלְשַׁלֵּם דְּמִי בְּשׂוֹר בּוֹזֵל הִינּוּ שֶׁהִטִּיל רַמִּי פְּשָׁרָה בִּינֵיהֶם מְשׁוּם דְּלֹא הוּנָא כָּל כֶּף פְּשִׁיעָה דְּמַצִּי לְמִימַר בְּהַדִּי דְּתוֹרָא אוֹקְמִתִּיָּה כְּמוֹ שֶׁפִּי' רַשִׁי ז"ל וּבב"ד לֹא הִיָּתָה פְּשִׁיעָה פִּינּוּן שֶׁהִי' בְּבֵית הַגּוֹי שֶׁקְנָה וְהָאֲחֲרִיוֹ עָלָיו אִפִּי' הִיָּה נִגְנַב ע"י אַחֲרִי וְהַרְמַב"ם ז"ל פִּי"ו דְּמַכִּירָה כְּתַב עַל הַמוֹכֵר שׁוֹ לְחַבְּרוֹ וְלֹא הָיוּ לוֹ טוֹחְנוֹת וְהִנִּיחוֹ עִם הַבְּקָר שָׁלוֹ וְהִיָּה מְנִיחַ מְאֹכֵל לְפָנָי כְּוָלָם וְאוֹכְלִי וְלֹא הִיָּה יוֹדַע שֶׁזֶה אִינוֹ אוֹכֵל עַד שֶׁמַּת בְּרַעֲב וְכְתַב שֶׁמְחַזֵּר לוֹ אֵת הַנְּבִלָה וְיַחֲזִיר זֶה אֶתְהַדְּמִים וְלֹא אָמַרִי דְּאִיבְעִי לִיָּה לְעִיּוּנִי.

וְרִאִיתִי תְּשׁוּבָה לַה"ר שְׁלֵמָה בֶּן הַר"ש צְּמַח ז"ל לְשׁוֹתֵף שְׂמַכְר אֲצַעְדָּה לְגוֹי מִן הַשְּׁוֹתֵפוֹת וּמָנָה לוֹ הַמַּעוֹת טוֹבִים וְנִתְּנָם בְּכִיסוֹ וְהַחֲזִירָם לְיַד הַקּוֹנָה וְנִתְּנָם בְּכִיסוֹ לְפָנָיו וְחָזַר וְנָתַן הַפִּיס לְמוֹכֵר וְאָמַר לוֹ תִּנְיַחְהוּ עַד שֶׁאֲלַף לְהִרְאוֹת הָאֲצַעְדָּה לְתַגָּר וְהִלָּף וְלֹא שָׁב אֵלָיו עוֹד

ואחר כך פתח הפיס ומצא שהקונה החליף המעות בעופרת ובקש את הקונה ולא מצא וכת' דהויא פשיעה והביא ראיה מבקרא דהנה ליה לעיוניה ושגם זה הנה ליה לעיוניה שמה החליף ע"כ ולפי' רש"י ז"ל דאיבעי ליה לעיוניה לא היתה כ"כ פשיעה ודרך פשרה אמרו דלישלם דמי בשר בזול וגם הרמב"ם ז"ל לא חשיב ליה פשיעה גבי מוכר שור לתבירו שלא היו לו טוחנות כמו שפתו למעלה ואפי' לדעת הרב גבי אצעה דחשיב ליה פשיעה דהנה ליה לעיוני שלא יחליף שאני הכא דאפי' הנה חושב שמעון שיגנב הקרמ"ז הרי הנה הגוי חייב שהיה בביתו אחרי קציבת המעות ואפי' דגבי אצעה ג"כ הנה חייב הגוי אם הנה מכחיש שהמעות עצמם שמנה לפניו החזיר לו ושהיודי החליפם לא הנה חייב ובנ"ד אפי' הנה מכחיש שהוא לא גנבם הנה חייב שבביתו היו כמו שפתבתי ולכך לא הוי פשיעה וחיוב לוי ג"כ בהפסד פיון שהיו שותפין והנה הקרמ"ז ברשות שניהם בהוגארה ומה שעשה שמעון פאלו הנה ברשות לוי ולכן חייב שמעון לראובן ולוי חייב לשמעון החצי כי שניהם שומרי שכוו ומפני שפתוב בשאלה שימפור על תנאי ידוע שביניהם אם זה התנאי הוא דבר שפותר איזה דבר ממה שפתבתי התנאי קיים ככל תנאי שבממון נאם המבי"ט: שאלה קעד ראובן הנה חייב לשמעון מאה פרחים ואין לו ממה לפרוע והנה ביניה' הפרש וביירו שניהם את לוי שיפטר ביניה' בסדר פירעון המעות ונטלו קנין ושבועה לקיים כל מה שיגזור לוי בסדור פירעון המעות הנז' וכו' ולוי הנז' מפת המסור לו גזר שיפטר ראובן מהמאה פרחים ארבעים פרחים בזמנים הרבה ועוד גזר שפתקא אחת כתובה על ערל ושמו ניקולו מששים פרחים שראובן יתננה לשמעון הנזכר היום אם היא פה נאם הפתקא במצרי' יעשה באופן שיגיע ליד שמעון תוך ט"ו יום נאם יעברו הט"ו יום ולא יגיע ליד שמעון הפתקא יפרע ראובן לשמעון כל הששים פרחים בתוך ל' יום מעות בעין נאם יגיע הפתקא לידו בנזכר אם יודה הערל במחכמ"ה שעדין הוא חייב הששים פרחים הנז' פולם או קצתם כל מה שיודה בו אחריותו מעכשיו על שמעון הנז' נאם לא יודה הערל הנז' במחכמ"ה במעות הנזכ' בכולם או בקצת' או יצא פטור מפרעון פולם או קצתם והנה מחוייב ראובן הנז' לפרוע לשמעון כל מה שיהיה עוד על הערל מהששים פרחים הנז' תוך כ"ד חדשים כו' וראובן לקיים מה שגזר לוי הנז' מסר הפתקא ללוי בפני עדים ויהי אחר ארבעה חדשי' אחר שמסר ראובן הפתקא לשמעון מת הערל ושמעון לא תבע מהערל במחכמ"ה שום דבר בחייו כמו שגזר לוי ועתה שמעון טוען שיקח ראובן הפתקא שלא פיון של גבה בה מאומה מהערל הנז' ושיפרעו לו הס' פרחים תוך הכ"ד חדשים שגזר לוי וראובן טוען שאחר שלא תבע שמעון הערל במחכמ"ה כמו שגזר לוי שאינו חייב לו עוד דבר שהיה לו זמן ד' חדשי' מיום שמסר לו הפתקא והיה יכול לתבוע אותו במחכמ"ה קודם שמת ועוד שזמן פירעון הפתקא הנזכר עבר נאם שמעון היה תובע הערל בערפאותי' הנה מחייב אותו למדינו רבינו אם ראובן פטור מהס' פרחי' פיון שמסר הפתקא ליד שמעון והנה יכול מיד לתבוע מהערל ונתאש ולא תבעו ופשע בזה או אם יכול לומר לא קבלתי הפתקא אלא שאגבה ולא גביתי יורינו רבינו ושכרו כפול מן השמים: תשובה גם כי לא נזכר בשאלה שמסר הפתק' ראובן הנזכר לשמעון תוך ט"ו יום שפתוב בגזרה שיגיע ליד שמעון הפתקא נאם יעברו הט"ו יום יפרע כל הס' פרחי' כו' אפי' הכי נראה כי מסרה קודם שעברו הט"ו יום כמו שפתוב אח"כ פ' ראובן הנז' לקיים הגזרה נראה שקיימ' כמו

שגזר' לוי תוף הט"ו יום וגם כן מה שמשמר' בפני שני עדים נרא' שהיה שיעידו שמסרה בזמן הגזרה וכתוב בשאלה כי אחר ד' חדשים שמסר ראובן הפתקא מת הערל ושמעון בזה הזמן לא שאל לערל במחכמה קודם שמת כמו שגזר לוי נראה שלוי גזר שאחר שיגיע הפתקא בידו הוא היה חייב ליטפל ללקח למחכמ"ה וכן פתוב אחר כך שאם שמעון היה שואל הערל במחכמה כמו שגזר לוי הערל הנזכ' היה מודה וכו' נראה שעל שמעון היה מוטל לשאול לערל בהרשאת ראובן או שמעון יתרה בראובן שילך עמו לתבוע לערל מה שהיה חייב לו ושיאמר פי מה שחייב לו יתן לשמעון וכיון שמעון נתעצל ועברו כל אלו החדשים ולא שאל ובין כך וכך מת הערל נראה שראובן פטור אלא שיש לדייק עוד בענין גזרה זו שכתוב אם יודה במחכמה וכו' ואם לא יודה וכו' ולא כתב שום גזרה אם לו יספיקו ללקח למחכמה וימות הערל ולא נודע אם היה מודה אם לא מה יהיה משפטם דמיתה שכיחא גם ענין יודה או לא יודה אין הענין תלוי בהודאתו כי אם הפתקא היתה פתובה בערפאותיהם כמו שכתוב בשאלה ולא היה יכול לכחש והיה צריך לוי לכתוב הגזרה אם יתחייב לפרוע כמו אם יביא עדים או ראיה שפרע מקצת או הפל ולכן נראה לי שאם הוא ידוע פי הערל לא היה יכול להכחיש הפתקא שהיה פתוב בה שהיה חייב לראובן ס' פרחים או אפי' היה יכול להכחיש אם היה פתוב החוב בערפאותיה' באופן שלא יהיה יכול הערל להכחיש החוב שראובן הוא פטור פינן שמסר לשמעון הפתק' בחיי הערל ולא היה יכול להכחיש כמו שכתבתי לא נשאר ספק אחר אלא אם היה מביא הערל עדות או ראיה שפרע לראובן קצת או הפל ועל זה יקבל ראובן חרם אם קבל מחוב זה שהיה חייב לו הערל מזו הפתק' שום דבר ואם יודה שקבל איזה דבר יפרע לשמעון מה שיו'ד' והשא' יפסיד שמעון ואם יקבל חרם שלא קבל כלל כמו שכתוב למעלה יפסיד שמעון הפל פינן שגזר לוי אם יודה הערל וכיון שלא היה יכול להכחיש הרי הוא כהודאה פי פנונת יודה או לא יודה היתה אם יתחייב לפרוע על אותה פתקא או לא ומה שכתב לשון הודאה מפני שהיתה פתקא פתיבת יד הערל עצמו או אחר על שמו והיה יכול להכחיש הפתיבה אבל אם לא היה יכול להכחיש אלא שהיה מודה שהיא פתיבתו או שעל שמו ומדעתו נכתב' על זה פתב לשון הודאה ואחר שהיתה פתובה ג"כ בערפאותיהם לא היה יכול להכחיש כמו שכתבתי וראובן פטור בקבלת חרם פנוצר וכל ישראל ברוכים יהיו אמן המבי"ט: שאלה קעה ראובן מת והניח אשה ושני בנים גדולי והניח סחורות ומטלטלין וירשו ונטלו אותן הבנים ומכרו ונשאו ונתנו בנכסי' שנים רבות ואחר ז' שנים מת הבן הגדול והניח אלמנה ויתומים קטנים ואלמנה הבן תבעה פתובתה ובראות חמותה כך תבעה גם היא פתובתה מנכסי בנה שאמרה פי הוא ירש מטלטלי בעלה המשועבדי לכתובתה והשעבוד עודנו במקומו פי הנכסים הנשארים באו מהם והוא תקדים לגבות פתובתה וכלתה מינה את אחיה מורשה בקנין לתבוע פתובתה והוא נטל קנין להתרצות בסוף ידוע ועתה הוא מתחרט מן הפשרה פי לא נתרצה בה אלא שאמר לו חכם א' שהיה הדין עם חמותה אף אם הפלה קודמת אינו מתרצה וגם הפלה טוענת פי לא הרשת את אחיה בין לתקן בין לענות וגם שאמרה לו כשמניח אותו מורשה בתנאי שינדבר עמה שיעשה שום דבר יורינו איזה דבר ישפון אור ולאורו גלף חשף והעם היושבים בחשף אור תורתו יגה עליהם ושכרו מן השמים: תשובה אם הוא ידוע פי פשמת הבן הגדול עדיין נשארו בידו מנכסי אביו אחר שזנו ופירנסו את אמם כמה

שנים היא קודמת לגבות כתובתה ממה שנשאר בידי בניה מנכסי בעלה כי אעפ"י שמכרו נכסי אביהם ונשאו ונתנו בהם כמה שנים ולא נשאר בעין שום דבר ממה שיירשו מאביהם אלא נכסים שבאו מפתח מחילופיהם או מעות שנשאר בידם ממה שמכרו או החליפו בנכסי אביהם לא בשביל זה הורע פחה מלגבות כתובתה מהם דאעפ"י שהי מטלטלין מה שיירשו מאביהם ומטלטלי דיתמי לא משתעבדי לבעל חוב הרי תקנו הגאונים ז"ל דמטלטלי נמי משתעבדי כמו שכתב הרי"ף והרמב"ם ז"ל פי"א ושאר הפוסקים ז"ל ועכשיו שכותבים בשטרות ובכתובות מקרקעי ומטלטלי בין בחייו בין אחר מותו גובה על תנאי זה יותר מן התקנה וכמו שכתבו שם גם כן: ולא תימא דוקא כדאיתנהו בעין מטלטלי אבנהו הוא דתקנו הגאונים דמשתעבדי ולא כשמכרום היתומים דאי פקע שיעבודהו במכירתה מה הועילו הגאונים בתקנתם לעולם ימכרו ויחליפו ולא יפרעו לב"ח ועוד דמה לי הו מה לי דמיהו כדאמר: ועוד כמה שכותבים בכתובות או בשטרות מקרקעי ומטלטלי דגובה בתנאי זה יותר מן התקנה כמו שכתב הרמב"ם ז"ל (שם תנאי) איכא למימר פשיט' דלא מהני להו לירש' למפור המטלטלין שיירשו להפקיע פירעון החובות שהרי הושוו המטלטלי לקרקעות כמה שהתנה שיגבהו הב"ח ממקרקעי וממטלטלי פי היכי כשהיו גובים הב"ח ממנו בחייו היה גובה מכל מה שנמצא מנכסיו מכל שנה כסף אפי' סובין כן כשבאים לגבות מירשיו פינן שהשונם לו כמו מי שמאמין את המלנה עליו ועל יורשיו ועל הבאים מפחו שהוא נאמן על כולם פינן שהתנה כך כן בזה שהתנה שיגבה ממטלטלי דומיא דידה הוא קיים בין במטלטלין שהיו בעין כשמת הוא בין בחילופם או בדמיהו ודוקא בנכסים שניזונות מהם הבנות והבנים ישאלו על הפתחים אמרינן בגמרא ריש פרק מי שמת דאם קדמו יורשים ומכרו בנכסים מועטים מה שמכרו מכרו משום דתקנתא קלישא היא על נכסים מועטים שזונו הבנות והבנים ישאלו על הפתחים דהא פליג או תמה אדמון ואמר מפני שאני זכר הפסדתי ובפר' הנושא אמר רב נחמן תומים במדור אלמנה לא עשו ולא פלום ומאי שנא מדרב אסי אמר ר' יוחנן תומים שקדמו ומכרו בנכסים מועטים מה שמכרו מכרו התם לא משתעבדי לה (מודי') [מחיים] הכא משתעבדי מחיי' כן היא גנוסחת הגמ' של דפיס ומשמע דהכי פירושו דמחיים יש לה זכות לדור בבית בעל' ומזון הבנו' לא משתעבדי מחיים שאין האב חייב במזונות בניו בחייו אחר ו' שנים וגם לגנוסחת התם לא תפסו מחיים הכא תפסה מחיים הוי פ' הכי דבבת לא תפסו מחיים שאינו חייב לזונה מחיים מז' ולמעלה והאלמנה חייב להעמיד לה בית לדור בה בחייו ובפ' רש"י ז"ל הפתוב בדפוס הרי"ף פתוב הכא במדור חשוב כאילו הוי תפיסה מחיים ע"כ והיגו משום דדרה בבית בעל' בחייו ב"כ ובין כך משמע דדוקא בנכסים מועטים הוא דאמרינן דמה שמכרו מכרו אבל באלמנה אם מכרו לא מפקעי מזונות אלמנה כמו במדור דאם מכרו לא עשו פלום משום דמחיים הנה לה בית ובמזונות נמי מחיי' הוי לה מזונות מדאורייתא ואע"ג דבאלמנותה הוי דרבנן כפר הוחזקה במזונות ולא מפקעי במכירתם דאלימי טפי ממזונ' הבת דנדחין מפני מזונות האלמנה כשאין בנכסים כדי שיזונו שתייהו נאפ' תימא דמזון אלמנה ובנות שוים לענין אם מכרו הרי כתב רבינו האי ז"ל בתשובה דהאידנ' פינן דתקיננו מזונ' לבנות ממטלטלי מה לי קרקע כדנהה מה לי שקלי דמים דיליה (אי שקלי דמים דיליה) אי שקלי דמים דהבי מזונ' לבנות ע"כ כמו (כן) בפסקי הרא"ש פ' מי שמת כתב וכן כתב הרמב"ן ז"ל

דַּרְבַּהּ הָאֵיּוֹן לִית לִיהָ מַה שְׁפַתְבְּהֵרִי"ף ו"ל דְּנִכְסִים מוּעָטִים לֹא שִׁינָהּ בְּמַטְלָטְלִין וְלִי
נִרְאָה דְּלֹא פְּלִיג עֲלֵיהָ דְּנִדְאֵי אִם יִרְשׁוּ מַטְלָטְלִין מֵאַבְיָהָ אֵית לִיהָ שְׁפִיר דְּלֹא תִקְנוּ רַבְּנֵי
בְּתַרְאֵי שְׁיִדְחוּ הַבְּנוֹת אֶת הַבְּנִים דְּמִלְתָּא דְּמִסְתַּבְּרָא הִיא דְּלֹא אֲלִימָא לְתַקְנֵיהוּ פְּוֹלִי
הָאֵי דְּדִי לְנוּ בְּזָה שְׁתַּקְנוּ שְׁיִזוּנוּ יַחַד אַבְל אִם (הַנִּיחַ) אַבְיָהֶם מְקַרְקְעֵי נִכְסִים מוּעָטִים
וּמְכָרוּם לְפִי הַתְּקָנָה חֲזָרוּ דְּמִיָּהֶם לְדִין מְקַרְקְעֵי אַעפ"י שְׁנַעְשׂוּ עֵתָה מַטְלָטְלֵי עַכ"ל וְכַתְּב
אַח"כ עַל מַה שְׁמְכָרוּ מְכָרוּ וְאִין חֲיִיבִים לְזוּן אֶת הַבְּנוֹת מִן הַדְּמִים וְאִין לְתַמּוּהָ מַה לִּי
דְּמִים מַה לִּי נִכְסִים מְשׁוּם דְּמִזוּן הָאֵשֶׁה וְהַבְּנוֹת דְּנִקְא מְמַקְרְקְעֵי וְלֹא מְמַטְלָטְלֵי וְכַשְׁמְכָרוּ
הַקְרַקְעוֹת נַעְשׂוּ הַדְּמִים מַטְלָטְלִין מִיַּדִּי דְּהוּהָ אִיתוּמִים שְׁמְכָרוּ נִכְסֵי אַבְיָהֶוּ דְּאִין מְחַוְיָיבִים
לְפָרוּעַ מְלוֹת אַבְיָהֶם מִן הַדְּמִים וְכֵן מְשַׁמַּע מִתּוֹךְ דְּבָרֵי רַב הָאֵי גְּאוּן שְׁכַתְּב דְּבַתְרָא דְּתַקִּינוּ
רַבְּנֵי מְזוּנֵי מַטְלָטְלֵי חֲיִיבִים לִיתָן מִן הַדְּמִים מְשַׁמַּע הָא קוֹדֵם לְכֵן לֹא וְגַם דְּבָרֵי הָאֵי
ו"ל תְּמוּהֵין דְּהֵי זִוְי לֹא נִשְׁתַּעְבְּדוּ לְבְנוֹת אֲלֹא שְׁעַבּוּדֵיהוּ עַל נִכְסֵי אַבְוִהֶוּ וְכִינּוּן שְׁמְכָרוּ
וְאִינּוּ יְכוּלִים לְטָרוּף הַפְּסִידוּ לְמָה הַדְּב' דוּמָה לְמַלְנָה עַל פֶּה שְׁיִצְאָת עַל הִתּוּמֵי וּמְכָרוּ
נִכְסִים שְׁאִין בְּעַל חוּב גּוֹבָה מִן הַדְּמִים שְׁבִינְדָם דְּלֹאוּ הֵי זִוְי שְׁבַק אַבְוִהֶוּ וְתַדַּע שְׁאִין
הַבְּנוֹת נִיזוּנוֹת מְדָמֵי נִכְסִים מוּעָטִים שְׁקַדְמוּ וּמְכָרוּ הַבְּנִים דְּאִם תְּמַצָּא לִוְמַר דְּנִיזוּנוֹת מִהֶן
הִיכִי מוֹכַח מְהֵקָא מְדַר' יוֹסִי שְׁיִישׁ זְכוּת לִיתוּמִים בְּנִכְסִים מוּעָטִים מְהֵא דְּקָאֵמַר שְׁאִם
קַדְמוּ וּמְכָרוּ מַה שְׁמְכָרוּ מְכָרוּ וְהֵלֵא צְרִיכִין לְפָרְגֵס הַבְּנוֹת מִן הַדְּמִים וְעוּד דְּאָמְרִינּוּ
בְּסוּטָה פ' הֵי נוּטֵל אִיזְהוּ רְשָׁע עָרוּם זֶה הַמְּשִׂיא עֲצָה לְמַכּוֹר בְּנִכְסִים מוּעָטִים וְאִם הִי
חֲיִיבִים לְפָרְגֵס הַבְּנוֹת מִן הַדְּמִים לְמָה הוּא רְשָׁע עָרוּם וּמֵאֵי אַהֲנוּ מַעְשָׂיו אֲלֹא וְדֵאֵי הַדְּמִים
שְׁלָהֶם עַכ"ל.

וְנִרְאָה לִי דְּרַבִּי הָאֵיּוֹן לֹא חָשַׁשׁ לְהֵי תְּמִיחֵי דְּלִדְיָנָא דְּגַמְרָא מוּדָה הוּא דְּהַדְּמִים שְׁל
תּוּמִים דְּהֵי זִוְי לֹא נִשְׁתַּעְבְּדוּ לְבְנוֹת כְּמוֹ בְּמַלְנָא עַל פֶּה שְׁאִם מְכָרוּ נִכְסִים אִין בְּעַל חוּב
גּוֹבָה מִהֶם כְּמִי שְׁכַתְּב הֵרָא"ש ו"ל וְהֵינּוּ מְדִינָא דְּגַמְרָא אַבְל בְּתַר דְּתַקִּינוּ מְזוּנֵי מַטְלָטְלֵי
דִּיתְמֵי הוּא דְּכַתְּב רַבִּינוּ הָאֵיּוֹן ו"ל דְּחֲיִיבִים לְזוּן מִן הַדְּמִים וְכֵן אִין תִּימָא פְּדִמוּכַח מְהֵקָא
מְדַר' יוֹסִי שְׁיִישׁ זְכוּת לִיתוּמִים בְּנִכְסִים מוּעָטִים פִּינּוּן שְׁצָרִיכִים לְפָרְגֵס הַבְּנוֹת מִן הַדְּמִים
דְּהֵא דְּכַתְּב רַבִּינוּ הָאֵיּוֹן דְּצָרִיכִין לְפָרְגֵס הֵינּוּ בְּתַר דְּתַקִּינוּ מְזוּנֵי מַטְלָטְלֵי דִּיתְמֵי וְלִדְיָנָא
דְּגַמְרָא דְּהַדְּמִים שְׁל תּוּמִים שְׁפִיר מִיְיָתֵי רֵאָנֵי דִּישׁ זְכוּת לִיתוּמִים בְּנִכְסִים מוּעָטִים וְכֵן
הֵא דְּאָמְרִינּוּ אִיזְהוּ רְשָׁע עָרוּם הַמְּשִׂיא עֲצָה וְכו' לִדְיָנָא דְּגַמְרָא דְּאִהֲנוּ מַעְשָׂיו הוּא דְּקָאֵמַרִינּוּ
וּבְתַר דְּתַקִּינוּ דְּנִיזוּנוֹ מַטְלָטְלֵי לֹא הוּי רְשָׁע דְּלֹא אַהֲנוּ מַעְשָׂיו דְּאִפִּי מְכַר הַקְרַקְעֵי יְהִי
מְזוּנוֹת לְבְנוֹת כְּמוֹ שְׁכַתְּב רַבִּינוּ הָאֵיּוֹן ו"ל וְלִדְעַת הֵרָא"ש ו"ל מַה שְׁכַתְּב רַבִּי הָאֵיּוֹן דְּבַתְרָא
שְׁתַּקְנוּ מְזוּנֵי מַטְלָטְלֵי מִתּוּנֵי נְמִי מִן הַדְּמִים שְׁמְכָרוּ נִכְסֵי אַבְיָהֶם הֵינּוּ מִמָּה שְׁמְכָרוּ
הַקְרַקְעוֹת דְּמַה לִּי קַרְקַע פְּדִהֶוּ מַה לִּי שְׁקִלֵי דְּמִים דִּילִיָּה אִי שְׁקִלֵי דְּמִים יְהִי מְזוּנוֹ
לְבְנוֹת כְּמוֹ שְׁכַתְּב הָרַב הָאֵיּוֹן אַבְל אִם יִרְשׁוּ מַטְלָטְלִים מֵאַבְיָהֶם לֹא תִקְנוּ רַבְּנֵי בְּתַרְאֵי
שְׁיִדְחוּ הַבְּנוֹת אֶת הַבְּנִים וְכו' כְּמוֹ שְׁכַתְּבוּ לְמַעְלָה לְשׁוֹן הֵרָא"ש ו"ל שְׁנ"ל דְּלֹא פְּלִיג עַל
הֵרִי"ף ו"ל אַבְל לְסַבְּרַת הֵרַמְבַּ"ן ו"ל שְׁכַתְּב עַל דְּבָרֵי הַגְּאוּן דְּלִית לִיהָ מַה שְׁכַתְּב הֵרִי"ף
ו"ל דְּנִכְסִים מוּעָטִין לֹא שִׁינָהּ בְּמַטְלָטְלִים נִרְאָה דְּגַם אִם יִרְשׁוּ מַטְלָטְלִין מֵאַבְיָהֶם תִּקְנוּ
רַבְּנֵי בְּתַרְאֵי שְׁיִקְחוּ הַבְּנוֹת אֶת הַבְּנִים וּבִין לְהֵרַמְבַּ"ם ו"ל אוּ לְהֵרָא"ש ו"ל מַה שְׁכַתְּב
רַבִּינוּ הָאֵיּוֹן שְׁאִם שְׁמְכָרוּ הִתּוּמִים שְׁנִיזוּנוֹת הַבְּנוֹת מִהַדְּמִים הֵינּוּ מִתְּקַנְתֵּי רַבְּנֵי בְּתַרְאֵי
לֹא מְדִינָא דְּגַמְרָא וְא"כ לֹא קָשִׁי עֲלֵיהָ מִיַּדִּי וְהֵרָא"ש עֲצָמוּ כְּתַב וְכֵן מְשַׁמַּע מִתּוֹךְ דְּבָרֵי

רבינו הא"י שפ"ת דב"ת דתקנו רבנו מזוני מטלטלי חייבים ליתן מן הדמי' ה' קונד' לכן לא כמו שפ"תוב למעלה וכינן דקונד' לכו בדינא דגמרא הדמים שלקחם אין שום קונשי מדמוכח מדר' יוסי דיש זכות ליתומים במה שמכרו ולא מרשע ערום כמו שפ"תבתי למעלה.

וכן מה שפ"תב נמוקי יוסף פ' מי שמת דאם מכרו המטלטלין שירשו אף לתקנ' רבנו בתראי אינו גזונות הבנות מן הדמים אינו הפך סברת הגאון לדעת הרא"ש ז"ל שפ"תב לדע' הגאון שאם ירשו מטלטלין לא תקנו רבנו בתראי שידחו הבנות לבנים דדוקא כשמכרו קרקע שהיו הבנות זוכות בו בנכסים מועטי' אע"ג דמדינא דגמרא מה שמכרו מכרו והדמי' שלקחם מתקנת רבנו בתראי זוכות גם כן בדמים כיון שפ"תב מכח הקרקעות שהיו משועבדים להן קונד' מכירתם דמה לי קרקע מה לי דמים אבל כשירשו מטלטלין די שזונו יחד מן המטלטלין לא שידחו את הבני' כמו שפ"תוב למעלה ולדעת נמוקי יוסף היתומות זוכות מן התקנה מן המטלטלין שירשו היתומים אלא שאם מכרו מכרו ונמצא שמונח נמוקי יוסף לבנות יותר ממה שמונח אותן הגאון כי לדעת נמוקי יוסף בקרקעות כשהם מועטים אעפ"י דאם מכרו מכרו והדמים שלקחם מדינא דגמרא אפ"ה מתקנת רבנו בתראי גזונות מהדמי' כמו לרב הא"י דאם במטלטלין שירשו דמדינא דגמרא אפ"ה הם בעין אינם בדין נכסים מועטי' ואפ"ה מתקנת רבנו בתראי גזונות מהן כשהם בעין כל שכן כשמכרו קרקע שהיו זוכות היתומות בו בנכסי' מועטי' שאם מכרו מכרו מדינא דגמרא דמתקנ' רבנו בתראי יזונו מדמיהן כיון שפ"תב מכח הקרקע שהיו זוכות בו גם עתה שנעשו הדמים מטלטלין יזונו הבנות מהן כמו שפ"תב הגאון מה לי קרקע כדנהו מה לי שקלי דמים דיליה גם התוספות שבפ' אלמנה לכ"ג אינם חולקי' על רבינו הא"י ז"ל במה שפ"תבו מה שמכרו מכרו והדמים שלקחם שאם לא כן בחזק' הבנות הם וכן משמע דחשיב רשע ערום ע"כ דמה שפ"תבו הדמי' שלקחם משום דהוינו מפרשים דכיון שהבנות גזונות מהם מפני שהם מועטים הוא דאין מכירת' מכירה אפ"ה שיתנו להן דמים ולכן פ"תבו והדמים שלקחם דאם לא כן בחזק' הבנות הם כלומר ולא היתה מכירתם מכירה וכן משמע דהדמים שלה' מדחשיב רשע ערום כל זה דינא דגמרא ומתקנ' רבנו בתראי הדמים לבנות וליכא ה"כא רשע וכמו שזו הראייה של רשע ערום מייתו לה התוספ' לדינא דגמרא כן מה שפ"תב הרא"ש ז"ל על רבינו הא"י ז"ל מהא דרשע ערום לא קשיא ליה אלא אי אמרינו דהדי' הן ליתמו' לדינא דגמרא אבל רבינו הא"י ז"ל לא כתב שהדמים של היתומות אלא לתקנתא דרבנו בתראי ומצאתי פוסק קדום בספר ישן שאינו מביא אלא סברות הפוסקים קדמונים כמו הרי"ף והרמב"ם ז"ל והתוספות ואינו מביא הרמב"ן והרשב"א והרא"ש ז"ל וכתב שפ"תבו בעלי התוספות דהאי קדמו דוקא קאמר דאי לא דוקא קאמר והלא בידם למפור ולא ישאלו על הפתחים עכ"ל וגם כי בתוספות שלנו לא נמצא זה נראה שיש מי שמפרש מה שמכרו מכרו ויפרעו הדמים למזונות הבנות שאם הדמים שלקחן היכי תנו הבנים ישאלו על הפתחים והלא בידם למפור ולא ישאלו על הפתחים הרי שיש מפרש שהדמים ליתומות ותמוה דהרא"ש ז"ל על פי' זה לא על רב הא"י ז"ל שפ"תב מתקנת רבנו בתראי ואפילו לדעת הרא"ש ז"ל לא מתמה על רב הא"י אלא בנכסים מועטים דבנות מדמוכח גמרא מדר' יוסי ומדרשע ערום אבל במילי אחרוני וכ"ש בחובות אע"ג דמדינא דגמרא מטלטלי דיתמי לא משתעבדי לב"ח השתא דתקינו

רַבֵּנוּ בְּתַרְאֵי דְמִשְׁתַּעֲבָדֵי אִפִּי יִרְשׁוּ מִטְּלָטְלֵי וּמְכָרוּם הִיתּוּמִים יִגְבּוּ הַבְּעָלֵי חוֹבוֹת
מִדְמִיָּהֶם כְּמוֹ אִם מְכָרוּ קַרְקַע הַמְּשׁוֹנְעָבָד לִב"ח שְׂיִגְבּוּ מִן הַדְּמִים בְּתַר הַאי תַּקְנָתָא דְאֵי
לֹא תִימָא הֵכִי מַאי אֶהְנוּ לֵן רַבֵּנוּ בְּתַרְאֵי דְתַקְנּוּ שְׂיִגְבּוּ מִן הַמִּטְּלָטְלִין אִם הִיתּוּמִים יִמְכָרוּם
וְיִהְיוּ הַדְּמִים שְׁלָהֶם הָא חֲשִׁיבֵי רְשָׁעִים עֲרוּמִים וּכ"ש אִם מְכָרוּ קַרְקַע הַמְּשׁוֹנְעָבָד שְׂאָף
שְׂהַדְמִים יִהְיוּ שְׁלֵה' מְדִינָא דְגַמְרָא וְיִלְכוּ הַב"ח לְטָרוּף מִן הַלּוֹקָחִים אִם יּוֹכְלוּ אִפ"ה
מִתַּקְנַת רַבֵּנוּ בְּתַרְאֵי אִם לֹא יּוֹכְלוּ לְטָרוּף כְּמוֹ אִם מְכָרוּ לְגוּזִים יִתְחַזְּבוּ הִיתּוּמִים לְפָרוּעַ
מִן הַדְּמִים שְׁלַקְחוּ עַל מְכִירַת קַרְקַעוֹת כְּמוֹ שְׁהִי חֲשִׁיבִים לְחַזּוֹר הַמְּעוֹת לְלוֹקָחִים כְּשִׁינְכְלוּ
הַב"ח לְטָרוּף מֵהֶם הַשְׂרָקְעוֹת שְׁהִי מְשׁוֹנְעָבָדִים לָהֶם וּמָה שְׂנַמְצָא בֵּין תְּשׁוּבוֹת הָרָא"ש
ז"ל פֶּלֶל פ' פֶּסֶק א' הַמִּתְחִיל יִתּוּמִים שְׂמְכָרוּ בְּנִכְסֵי אַבִּיהֶם וְכו' שְׂאִין ב"ח יְכוּלִים לְגַבּוֹת
הַמְּעוֹת שְׂיַד הִיתּוּמִים וְכו' נֵר' דְלִדְיָנָא דְגַמְרָא כְּתַב כֵּן דְלִתְקַנַּת רַבֵּנוּ בְּתַרְאֵי אִפִּי מָמָה
שְׂמְכָרוּ חֲשִׁיבֵי לִיתָן לְבַעְלֵי חוֹבוֹת שְׁהִי כְּתַב לְמַעְלָה עַל רַבֵּינוּ הָאִי ז"ל דְלֹא פְּלִיג עַל
הָרִי"ף ז"ל דְכְּתַב דְנִכְסֵי מוֹעֲטִים לֹא שְׂיִיף אִמְטְלָטְלֵי וְכו' דְמִסְתַּבְרָא דְלֹא אֵלִימָא
תַּקְנָתִיָּהּ כְּוִלֵי הָאִי דְדִי שְׂיִזוּנוּ יַחַד אֲבָל אִם הִנִּיחַ אַבִּיהֶם מְקַרְקַעֵי נִכְסִים מוֹעֲטִים
וּמְכָרוּם לְפִי הַתַּקְנָה חֲזָרוּ דְמִיָּהֶן לְדִין מְקַרְקַעֵי אַעפ"י שְׂנַעֲשׂוּ עִתָּה מִטְּלָטְלֵי ע"כ וּמִשְׁמַע
דְכִינּוּ דְלֹא פְּלִיג עַל דְבַרֵי רִי"ף ז"ל כְּשִׁיִּרְשׁוּ מִטְּלָטְלִין שְׂאִינָם בְּדִין נִכְסִים מוֹעֲטִים ג"כ
רִי"ף ז"ל יוֹדָה לְמָה שְׁכַת' רַבֵּינוּ הָאִי ז"ל כְּשִׁמְכָרוּ קַרְקַע דְנִכְסִים מוֹעֲטִים דְלִפִּי הַתַּקְנָה
חֲזָרוּ דְמִיָּהֶן לְדִין מְקַרְקַעֵי וְנִיזוּנוֹת הַבְּנו' לְבַדּוֹן מֵהֶם וְגַם הַרְמַב"ם וְהַמְּפָרְשִׁים ז"ל
שְׁהִבִּיאוּ דְבַרֵי הָרִי"ף ז"ל דְנִקְא כְּשִׁיִּרְשׁוּ מִטְּלָטְלִין מוֹעֲטִין הוּא דְיִזוּנוּ יַחַד אִפִּי לְפִי הַתַּקְנָה
לֹא כְּשִׁיִּרְשׁוּ קַרְקַע נִכְסִים מוֹעֲטִי דְלִפִּי הַתַּקְנָה חֲזָרוּ דְמִיָּהֶן לְדִין מְקַרְקַעֵי וְכו"ש כְּבַעְלֵי
חוֹבוֹת וּמִשְׁתַּעֲבָדֵי לְהוּ מְדַאוּרִיָּתָא דְכְּשִׁמְכָרוּם וְאִינָם יְכוּלִי לְטָרוֹן שְׁמֵן הַתַּקְנָה חֲשִׁיבִים
הִיתּוּמִים לְפָרוּעַ מִן הַדְּמִים וְאִפִּי מְלֻנָּה עַל פֶּה כְּשִׁיִּרְשׁוּ קַרְקַע שְׁהוּא בֵּן חוֹרִין שְׂגוּבִין
מִמֶּנּוּ וְאִם מְכָרוּם יִגְבּוּ מִן הַדְּמִי לְפִי הַתַּקְנָה וְגַם כְּשִׁיִּרְשׁוּ מִטְּלָטְלִין כִּינּוּ שְׂגוּבִים בַּעְלֵי
חוֹבוֹת מֵהֶם לְפִי הַתַּקְנָה אִפִּילוּ מְכָרוּם יִגְבּוּ מִן הַדְּמִים דְאִפִּי מְדִינָא דְגַמְרָא אִמְרִי דַּע"ג
דְלֹא מִשְׁתַּעֲבָדֵי מְצָנָה עַל הִיתּוּמִי לְפָרוּעַ חוֹבַת אַבִּיהֶם וְכְתַב הַרְשֵׁב"א ז"ל דְכּוֹפִין אוֹתָם
וְאִפִּי לְהַרְמַב"ם ז"ל וְשִׂאָר מְפָרְשִׁים שְׂכַתְבוּ שְׁלֹא יְכוּפוּ הִינּוּ מְדִינָא דְגַמְרָא אֲבָל בְּתַר
דְתַקְנּוּ רַבֵּנוּ בְּתַרְאֵי כּוֹפִין לְכוּלֵי עֲלָמָא וְגַם הָרָא"ש ז"ל לֹא תָמָה עַל רַבֵּינוּ הָאִי ז"ל
אֲלֹא בְּדִין דְנִכְסִים מוֹעֲטִי דְלֹא שְׂיִיכֵי הִנֵּי תְמַיְהִי אֲלֹא אֲנִכְסִים מוֹעֲטִים דְאִמְרִי מָה
שְׂמְכָרוּ מְכָרוּ אֲבָל לִב"ח פְּשִׁטָּא דְאִפִּילוּ מְכָרוּ בֵּין קַרְקַע בֵּין מִטְּלָטְלִין שְׂגוּבִין מִדְמִיָּהֶן
לְפִי הַתַּקְנָה אִפִּי מְלֻנָּה עַל פֶּה וְכו"ש בְּשִׁטְר כְּשִׁאִין יְכוּלִים לְטָרוּף וְא"כ מָה שְׂכַתְבַּת בְּאוֹתוֹ
פֶּסֶק הִיא לְדִינָא דְגַמְרָא וְכו"ש שְׁטָרֵי חוֹבוֹת שְׂכּוֹתְבִים שְׂיִשׁ לוֹ לְגַבּוֹת מִן הַקַּרְקַע וּמִן
הַמִּטְּלָטְלִין בֵּין בְּחִיּוֹ בֵּין לְאַחַר מוֹתוֹ דְפְּשִׁטָּא דְגוּבִין מִן הַיּוֹרְשִׁים בֵּין מְקַרְקַעֵי בֵּין
מִמִּטְּלָטְלֵי בֵּין מְכָרוּם אוֹ לֹא מְכָרוּם וְיִצָּא לְנוּ מִכָּל זֶה בְּנ"ד שְׂאִם נִשְׂאָרוּ עִתָּה בְּיַד הַבְּנִים
שׁוּם נִכְסִי מָמָה שְׂיִרְשׁוּ מִנְכְּסֵי אַבִּיהֶם תַּגְבָּה אִמָּם קוֹדָם כְּתוּבָתָהּ אַחַר שְׂיִשְׁבִיעוּהָ שְׂבוּעַת
אֲלֻמָּנָה וּמָמָה שְׂיִשְׂאָר מִן הַיּוֹשׁ' מְחַלֵּק הַבֵּן שְׂנַפְטָר וּמָמָה שְׂיִתְבַּרֵר מִן הַנִּכְסִים שְׁהִי לוֹ
עִם אֲחִיו תַּגְב' אֲלֻמָּנ' הַבֵּן כְּתוּבָתָהּ וְגַם כִּי עָבְרוּ כְּמָה שְׁנִים מִמִּיתַת אַבִּיהֶ' וְנִשְׂאָרוּ וְנִתְּנוּ
בְּסַחֲרוֹת אוֹ מִטְּלָטְלֵי שְׂיִרְשׁוּ מֵאַבִּיהֶם וְנִתְעַרְבוּ נִכְסֵי הָאֲחִי עִם נִכְסֵי אַבִּיהֶם וְע"י הַמְּשִׂא
וְהַמְתֵּן בְּכָל אוֹתָם הַשְּׁנִי לְפַעְמֵי הַרְוִיחוּ אוֹ הַפְּסִידוּ וּפְרָעוּ חוֹבוֹת וְנִתְּנוּ מִתְּנוֹת וּקְבְּלוּ
חוֹבוֹת אוֹ מִתְּנוֹת אִפ"ה יְכוּל הַעֲנִין לְהַתְבַּרֵר ע"י סוֹחְרֵי בְּקִיאי' בְּחֻשְׁבוֹנוֹת שְׂיִקְבְּלוּ

קשבון מזה האח הנשא' כמה יעלה מה שיירשו מאביה' מסחורות או מטלטלי' או חובות ויחשבו מה שפרנסו את אמם בכל אלו השנני' ומה שפרעו בעד אביה' ומה שיתברר שנשאר מעזבון אביהם יחוייבו לפרוע קודם לאמם אלמנת אביה' ואח"כ לאלמנ' הבן ויצרפו ג"כ אם היה רינח כמה שהניח להם אביה' כפי ערך נכסיה' ונכסי אביהם לפרעון נצ"ב לדעת הרמב"ם ו"ל פי"ו ושאר מפרשי' שסוברי' שנכסי צאן ברזל הן פחוב ואפי' שיש לבן זה הנפטר יתום קטן פמו שנוקקין לכתובת אלמנת הבן אמו של יתום זה משום חני' נזקקין לכתובת אלמנת אביהם גם כן.

נאם המבי"ט ודומה לענין זה סימן ר"ח: שאלה קעו ראובן נשא אלמנה והיה לה בת קטנה ונתגדלה בביתו וכפי הנשמע מפתו תאכל ואחר שנים שדכה לאיש א' קרובה ונדר לתת לה גדוניה ד' מאות פרחי' והקול יוצא בעיר שגדוניה זו שנותן ראובן הוא מנכסיו פי מאבי הנערה לא נשאר מאומ' ובעתפניסתה לחופה הביאו הפתובה לפני החכמים וקודם שחתמו אמר חכם א' לחבירו נראה תנאי ההשבון היאך פתוב אם תחזור ליורשי הפלה או לראובן והשיב לו שהיה פתוב שתחזור ליורשי הפלה ואחר קריאת הפתובה נטל החתן קנין ונשבע וכו' לקיים כל הפתוב בכתובה ובעוד שהיו חותמי' אמר חכם אחר אני תמיה איך נתפניס ראובן שתחזור ליורשי הפלה אחר שהקול נשמע שהוא נותן הגדוניה והשיב לו החכ' שבלי ספק ראובן לא נתן כל הגדוניה מביתו פי אשתו אם הפלה גם היא נתנה לבעלה סך מעות לגדוניה' בתה ממה שנשאר מבעלה הראשון אבי הפלה כל זה עבר בפני החתן ובפני ראובן וב' מהחכמי' החתומי' אומר' כי לפי דעת' שמע ראובן מה שנאמר בענין ההשבון ואחר שנקתבה ונחתמה הפתובה הלך לו ראו' אצל החכ' שחת' ראשונה בכתובה ואמר לו שתנאי ההשבון נכתב בטעות פי הוא צוה לסופר שיכתוב שיחזור ההשבון לו או ליורשיו והוא לא פן עשה פי היה נחפז ללכת מן העיר והביא שליח מאת החתן והפלה שהיו אומרין שהאמ' אתו אז קרע החכ' הפתובה וחתם בכתובה אחרת הפתוב פה ודאגדוני' דהנעלת ליה מבית ראובן ושהשבון יחזור לו והסופר הלך לבית חכם א' שהי' חתו' בכתוב' הראשונה שחתן' בשנייה והראה לו הפתובה הראשונה קרועה ולא רצה לחתן' באומר' כי מאחר שנקתמה הפתובה הראשונה שכבר זכו היורשי' של הפלה ואפי' שתודה הפלה שתנאי היה כף לא מפיה אנו חיים אחר שכבר זכו היורשי' וגם חכם אחר שהיה חתום בכתובה הראשונה לא רצה לחתום מהטע' הנז' וגם פי לפי דעת' מעולם לא צוה ראובן לסופר שיכתוב שתחזור לו ההשבון אלא כשראה ושמע מה שדברו החכמי' בענין ההשבון חשב מחשבות להחתי' הפתובה האחרת והפלה להיות שנתגדלה בביתו הודית לכל מה שאמר הוא ועתה שאל השואל אם החכ' שחת' בכתובה השנייה שלא בפני הפלה אם עשה פהוגן או לאו ואם תמצ' לומר שלא היה רשאי החכמי' שלא רצו לחתן' בשנייה' ואפי' ברצון החתן והפל' אם עשו כדין או לאו: תשובה לפי סגנון השאלה נראה שהיא סדורה לזכות יורשי הפלה ולזה נטה החכם השל' הר' דוד כמה שהשיב בשאלה זו ואני נראה לי לזפות את ראובן מצד הדין גם פי במקצאות היה אפשר שגדוניה זו או קצתה היתה מאת אבי הפלה או מאמה ועכ"ז גדולה חזקה פיון שזאת הגדוניה היתה בחזקת ראובן והוא הוא שגדר לחתן ליתנה לו ולא אמה וגם בנ"ד קלא דמתא שהיה הגדוניה משל ראובן מלתא היא ושלא נשאר מאומה מאבי היתומה וגם פי לא היה מצוה לסופר שיכתוב שהוא נתן הגדוניה ואליו תחזור ההשבון אין חשש

פי אולי חשב כיון שהיה נותן מתן גמורה שלא היה בדין שיחזור ההשבון אלא אליו וכששמע דברי החכמים נושאי' ונותני' בענין זה התאפק בשעת החנופה בפני החכמי' והעם מלצרע' ומיד אחר חתימת הכתובה כפי מה שנר' מן השאלה הלך לו להחכ' לומר שתנאי ההשבון היה בטעות והביא שליח מאת החתן והפלה שהאמת אתו ואז קרע הכתובה והכתיב אחרת על שמו ועל זה כתב החכ' הנז' דכי נניסם ושכיב חתמה שלא בפני הפלה פי כיון שנושבע ונטל קנין החתן איך יעלה על הדעת להפקיע זכות היורשים של הפלה ואני אומר פי אין פאן שום תימא פי נטילת קנין והשבוע' הוא לקיים כל מה שכתוב בכתובה ובתנאים וגם תנאי זה שהוא בכלל התנאים יתקיים לחזור חלק ההשבון למי שיזכה בו ואחר שהחתן יחזיר מה לי ליורשי הפלה מה לי ליורשי ראובן לא חלה השבוע' אלא שיחזיר לזוכה ואם כתבו ליורשי הפלה היה בטעות פי מבית ראובן פאו ואלי' ישובו ואין פאן שום הפקעה והיו יכולי' לקרוע הכתוב' ולכתוב על שם ראובן פי לא בכתיבה תליא מילתא לזכות את מי שאין לו זכות ומה שהביא החכם הנז' ראיה משטר שנמחק דאין רשאי העדים לכתוב שטר אחר לא דמי לנ"ד דהתם טעמא פמו שכתבו המפרשי' ז"ל שפבר עשו העדים שליחות' וכמו שהביא הוא בשם ריא"ז ז"ל אבל בנ"ד לא עשו עידי הכתובה שליחותם אם הירוש'ה נוגעת למי שנתן הגדוניה והם כתבו לאחר' הוי טעות והעדי' עצמ' וכ"ש עדי' חכמי' שהם ג"כ פמו ב"ד שהיו יכולי' לקרוע הכתובה הראשונה ולכתוב השנייה בשם ראובן פי באיזה טעות שם המלנה ולנה או בסוף המעות וכיצא בזה יכולים העדי' עצמ' לקרוע שטר א' ולכתוב אחר באמיתות השם וכיון סוף המעות פמו שכתבו המפרשי' ז"ל וגלוי ידוע זה לכל בפרט להחכ' הנז' שהוא עצמו הביא מה שכתב הטור סי' מ"ט פשטעו בזמן או בסכו' המעות שיכולי' העדי' לכתוב שטר אחר והטור ובכ"י הביאו הענין באור' והוא קצר וכתב דלא דמי כלל דהתם העדים עצמם ידעו שטעו ובנ"ד לא ידעו וכבר עשו שליחותן ואינו פן דבנ"ד ידעו פי כל מה שנתן ראובן בגדוניה' בת אשתו מביתו יצא ובחזק' נכסיו היו פי לא היו נכסיו ידוע' לכל' מאבי' ואם הוא היה אומר מקודם בפני כל הנמצאים בשומת הגדוניה אתם רואים מה שאני נותן לגדונית בת אשתי אני רוצה לכתוב שיחזור ההשבון אלי כל העומדים שם היו מברכין אותו והיו פותבים מה שכתבו אחר כך גם אם היה מתברר שהוא צנה לסופר שיכתוב ההשבון אליו היה ידוע פי היה נותן הפל מנכסיו כיון שלא נודע שיהיו בידו שום נכסים מאבי הפלה כל מה שנתן היא בחזקתו.

וכל מה שהאריך החכם הנז' בשאלה השנייה הפל סובב על פי לא היה טעות מה שכתבו ומה שכתב שאם נאמר שהאמת שנתן ראובן הגדוניה' גתרצה ונתפייס לתת המתנה לה וליורשיה ולכן לא הקפיד לכתוב שיחזור לו ההשבון בכתובה אינו פן פי הוא אמר שצנה לסופר שיכתוב ההשבון לו וגם פי לא נאמין לו לא נאמר בהפך שהוא אמר לסופר שיכתוב ההשבון ליורשי הפלה אלא שהסופ' חשב כך פמו שפותרין בכל הפתרובות ההשבון ליורשיה וטעה גם מה שכתב שאם הוא נתן הגדוניה' כל הנותן בעין יפה הוא נותן לא שייך בנ"ד עין יפה זו פי אפי' אביה פשנותן בעין יפה יותר מאחרים הוא מתנה שהשבון יהיה לו וכל מה שהאריך להביא ראיות לזה אינו ראיה כלל אלא הכתוב' השנייה קנימת ואם יש איזה יורש שלה מערער ואומר פי שפא קצת הגדוניה' היתה של אביה יקבל ראובן חרם סתם שהפל הוא משלו וכל ישראל ברוכים אמן נאם המבי"ט:

שאלה קעז ראובן שהיתה מלאכתו מיוחדת לשבת תמיד במקום מיוחד בין טורקיא ופרנקי ושולחי הסוחרים מטורקיא סחורתם לידו והוא שולח אותם דרך פרנקיא למכרם שם ע"י הסוחרים המיוחדים לכל א' מהם שם והוא הנקרא בין הסוחרים קונסולו והמנהג המוסכם ביניהם שאין רשות לקונסולו לשלוח הסחורות לפרנקיא עד יהיה לו רשות נתונה מהסוחרים לשולחם לאיזה מקום שיקתבו ואפילו שהגיעו הסחורות ביד הקונסולו אין לו רשות לשולחם בלתי רשות בעליו בכתב או בעל פה גם ידוע בפרט לקונסולו שעליו מוטל יותר להבין ולדעת חותם כל סוחר וסוחר החותמות שנותנים במשאות כל א' חותם מיוחד לסימן שלא יתחלפו המשאות אלו עם אלו וחותם כל א' ניכר ונדע לכל ובפרט לקונסולו ויקר מקרהו שרצה הקונסולו לשלוח משאות לוי דרך פרנקיא שהיה לו רשות מלוי לשולחם וטעה בשליחתו ושלח משאות שמעון במקום משאות לוי ולא דקדק בחותמות ונתחלפו של שמעון בשל לוי וקרה מקרה בלתי טהור ונאבדו המשאות ששלח על שם לוי בים.

ועתה תובע שמעון מראובן הקונסולו שהוא פשע בענין זה שלא דקדק ונסתפל היטב בחותם וגרם לו הפסד זה שאם לא היה שולחם היו עדין שם אז כי לא היה לו רשו' לשולחם אם לא ברשות שמעון ועתה שואל שמעון מאת המורה צדק יושב על המשפט על פי התורה אם חייב ראובן לשלם לו ההפסד שגרם בטעותו: תשובה צריך לדעת אם כששלח שמעון המשאות שלו לראובן שנעשה קונסול אם כתב לו כמו שמנהג לכתוב כששולח ליד א' הנני שולח לך אלו המשאות שתשלחם כשאני אכתוב לך למקום פלוני וליד פלו' וקבלם הקונסול כנז' על מה שכתב לו שמעון ובזה נעשה שלוחו או סרסורו גם צריך לדעת אם כששלח הקונסול אלו המשאות של שמעון שנתחלפו לו במשאות של לוי לאיזה מקום של פרנקיא שולחם וליד מי שיקבלם שם שולחם גם צריך לדעת אלו המשאות שנתחלפו אם היו כולם מין סחורה א' כמו משי או סחורה אחרת או היו סחורות מחולקות וגם בצורת קשר המשאות הוא ניכר אם הן משאות ממין סחורה א' או סחורות מחולקות ומיני הסחורות הוא ידוע עוד צריך לדעת אם הוא דבר ידוע לסוחרים ולקונסול איזו סחורה ראוי לשלוח ר' מאיר לויניציא שיש בה ריבז ואיזו סחורה ראוי לשלוח לפרנקיא או לאנקונה או לאי זה מקום שיהיה שנתראה כי גם שלא הגיע פתוב לקונסול מסוחר א' ששלח לידו סחור' של פלוני שאמרו או שכתבו לו ששלחו לידו הסחור' והוא ידוע כי כל מי ששלח לידו הוא לשולחם דרך פרנקי אם ישלחם הוא למקום הידוע ששולחים רוב הסוחרים אותה סחורה אין בזה שינוי לשיהיה פשיעה שילוח הסחורות שם אפילו בלי רשות הבעלים כי מן הסתם לכו נשלחו הסחורות לשולחם שם ואם כן בנ"ד שנתחלפו המשאות אם גם אלו המשאות של שמעון היו ראויות לשולחם שם אפי' בלי רשות ובלי חולף היה לו רשות לשולחם שם ואין כאן פשיע' כי גם הקונסול שהיה מכוין לשלוח המשאות של לוי לבד לאיזו סבה שהגיעו לידו קודם אותם של שמעון או לסבה אחרת ונתחלפו בשל שמעון אין כאן פשיעה כי הוא לא דקדק בחותמות כיון שגם אלו של שמעון היה לו רשו' לשולח' שם על הדרך שכתבנו ליד מי שהיה ידוע הוא שהיה שלוחו או שנתפכו של שמעון הנז' או ליד מי שהיה ידוע ומיוחד לקבל הסחורות שם כמו שנה ראובן הקונסול מיוחד לשולח' אבל אם אלו המשאות של שמעון לא היו ראוי לשולחם למקום אשר היה שולח המשאות של לוי

ונתחלפו לו באפילו היו ראויות לשולחם שם אלא שלוי היה לו שם אדם שמקבל סחורותיו ושמעון לא היה לו שם עדן שום אדם שיקבל סחורותיו היה לו לראובן הקונסול לדקדק בחותמות שלא יתחלפו בשל שמעון והוא פשיע' ותייב לשלם לשמעון מה שהיו שוות שם במקו' עמידת הקונסול נאם המבי"ט ובסימן תשצ"ז ענן דומה לזו וסימן תתל"ב: שאלה קעח מה יקר חסד אלקים שופטים בארץ אדוני רבני גאוני דיניי שבארץ ישר' להאי' עינינו ולהעמידנו על נכון באמיתות דין.

ראובן שמכר בתים שהיו לו לשמעון וקבל מקצ' הדמי' ועל השאר נתחייב שמעון הנז' בשטר לתת ולפרוע שארית הדמי' הנז' למקוטעי' בזמני' ידועי' ומפנרשי' בינ' בזמנ' בזמניה' ולא יעבור ואם יעבור אחר מזמני הפרעון התנו ביניה' שהיהו כל הבתי' משועבדי' ויכול ראובן הנז' למוכר' במה שימצא ויתפרע מכל מה שחייב לו שמעון הנז' לעיל ועל תנאי זה זכה במקחו הקונה הנז' והחזיק בבתי' הנז' ונכנס לדור בהם אף לא נכתב לו שום שטר מכירה ולא נמסר לו שום כתיבה ושטר מכל שטרי אונות שיש על הבתי' הנז' לעיל כי הדבר תלוי ועומד עד עת יקי' הקונה את תנאו הנז' ויגמר בעדו ויפרע שארית הדמי' הנז' לעיל דבר יום ביומו כפי אשר התנו עמו פאמור והוא לא פן עשה כי אחר שראה עצמו מוחזק בבתי' הנז' ודר בהם פרע מקצת דמיה' וסירב במקצת וזה לו כמו ארבעה שני' ויתר מהמה שהוא דר בבתי' ועדיין חייב כמו ארבעי' פרחי' סולטניש ובכל זה הזמן ראובן הנז' יוצא ונכנס על השאריות הנז' לעיל ולא חשב אנוש ועבר על זמן הפרעון ימים ושני' ולית דין ולית דיין להוציא את בולעו מפיו כי נודע בשערי מקומו שמו איש ריב ואיש מדון ממרה את פי השם בכל ענייניו ולא ציית דינא עד שראובן הנז' לעיל בראותו דחיותו ותשובותיו נשאר מעל הלב בכת התנאי הנז' לעיל הכתוב בשט' הנז' לעיל ומכר בתים הנז' לעיל ללוי להתפרע שאר דמי הבתים הנז' לעיל ועתה באים שניהם ונילוו לוי וראובן הנז' יחד להוציא הממון הלז מהבתים הנז' בהורמנא דמלכא בפני הערפאות: יודיענו רבינו אם בדין תורתנו תורת ה' אמת היש פח בידם מספיק להוציא מהבתים הנז' לעיל בטענת שלא קיים תנאו הנז' לעיל אחר שגדר ופרץ ותקן בבתים הנז' לעיל כחפצו ורצונו פאיש העוש' בדב' שהוא ממנו וקניינו ואחר שדר בהם ד' שנים ויותר כמדובר או לא: תשובה מכירה זאת קנימת פיון שהחזיק ודר בה אע"פ שלא נכתב שטר המכר יש כאן חזקה ומסתמא היה קנין סודר ג"כ ונתנית פספס אע"פ שנשארו קצת המעו' פיון שנעשו מלנה בשטר עליו הרי נתרצה ראובן כמו אם קבל כל המעו' ונעשו מלנה בשטר על שמעון ואם כתו' בש"ח שאם יעבור א' מן הזמנים של פרעון שיוכל ראובן למכרם ולהתפרע ממה שישאר חייב יוכל למכרם מצד הדין אלא שאנו נוהגים פה שתנאי זה הוא פשוטרא דשטרי ואינו מוכר אלא בב"ד וזולת זה לא ימצא מי שקונה ממנו ואם פן יוכל ראובן למכור ברשות ב"ד כי ב"ד יתנו רשות ותמכר ע"י ב"ד פיון שיש לו לראובן שטר חוב עליו וב"ד יכולי' להכריח אותו שפרע אם יש לו מעות או מטלטלי' ואם אין לו ימכרו הבית הנז' או בית או קרקע אחר ואע"פ שנכתב שהבתים משועבדים לו אינם אפותיקי שלא יהיה לו פרעון אלא מהם פי גם כל נכסיו הם משועבדי' בשטר חוב זה ואם יפרע לו אין מכירת ראובן ללוי פלוס כי לא תלה המכיר' בפרעון כי המכירה קנימת אכל אם שמעון פרע תוף הזמן שיתנו לו ב"ד כמו שלשים יום או פחות יכול ראובן ע"י ב"ד למכור מנכסיו של שמעון או הבתים או

קצת הבתים עד כדי החוב לפרוע חוב הנז' לעיל וזה דבר פשוט ואם יש לו לשמעון איזו טענה זולת מה שכתוב למעלה נראה אם יש בה ממש נאם המבי"ט: שאלה קעט נשאלתי על ס"ת שפתבו כל דף מ"ב שיטות ויש דף א' בה מ"ג שיטות ושיטה אחרונה היתה יוצאה חוץ למטה מן הדפים שאצלה אם יש פיסול על זה השיטה והשפתי פי למצנ' מן המנב' שהיו שיטות כל דף שוו' בכל דרכים כמו פמה דברי' שנהגו בהן הסופרים בקבלה אלו מאלו אבל אין פיסול פי אם בעשרים דברים שפוסלין בס"ת שפמנאן הרמב"ם ז"ל ונתיר שיטה אחת על שאר הדפים אינה מאחת מהם ולא מקללן וכתב הרב ז"ל ושאר הדברי' למצנה ולא לעיכוב ונ"ל קצת ראיה פי גם בשטות הוא מצנה מן המנב' שהיו שנה למשפחותיהם גם כן או פחות מעט או יותר מעט צריך שהיו שוות ואפ"ה אם נדמנה לו בסוף השיטה תבה אחת גדולה יכול לכתוב שני אותיות חוץ לשיטה ואפ"ה אם היתה תיבה כמו עשר אותיות וכן בשירת היים ובשירת האזינו שהיו ה' שטות שלמעלה מן שירת היים התחלת' הבאי' ביבשה וי' שיטות שלמעלה משירת (האזינו) שהיה' התחלת כל שיטה ואעידה אחרי (וה') וכו' וכן למטה מהן וכדי שיבואו התיבות הנז' בתחילת כל שיטה לפעמים הסופרי' מקצרי' השורות יותר מן השורות שבחות הדף והיו שינוי בדף ואינו פוסל וכן שיטה זו היתה בדף זו אף על פי שראה איזה שינוי אין בה פיסול כלל נאום המבי"ט: שאלה קפ נשאלתי על ב' בנות שראו צער אמן והיה להן בית אחת ורצו שתיהן לתת לה שכירות ביתן שתתפרנס מהשכירות ולא תצטרך לביריות וכן עשתה כמה זמן אכלה שכירות הבית ובתוך הזמן נשאת הא' מהן לראובן ונפטרה תחתיו בלי זרע וחילקו ביניהם העזבון כפי המנהג וכפי מה שצננת' היא שתקח אמה חלק מעזבון' ואחותה חלק נעתה טוען ראובן כי מה שנתנה אשתו ואחותה שכירו' הבית היא מפני שהיתה עניה ולא היה לה במה שתתפרנס ומעתה זכתה בחלק הנדוניא שניתן לה ואינה צריכה לאותו שכירות ורוצה מעתה לזכות בבי' ובשכירותה והביא עדים לפני שנמצאו בשעה שנתנו הב' בנות שכירות הבית לאמן לפרנסתה מפני שלא היה לה במה שתתפרנס וא' מן העדי' העיד שידע הוא שנעשה לאמן שטר על מתנה ועל זה אני משיב פי בדין תורה פיון שלא התנו הבנו' בפי' עם אמן שבעוד שהיא בדוחק מזון תאכל השכירות אע"פ כי מחמת דוחקה נתנו לה רשו' שתקח השכירות ולקחה ואכלה כמה זמן אע"פ שעשתה יש לה במה תתפרנס אינם יכולים לא הבת הנשארת ולא בעל הנפטרת למנועה שלא תקח השכירות פיון שכתוב בשטר סתם בלי שום תנאי שתקח השכירות כל ימי חייה וגם אפשר שתאכל ותפסיד מה שנתנה לה מעזבון בתה ותבא לידי צורך מזונות וע"כ יש לה שכירות הבית כל ימי חייה בתנאי שתראה השטר שפידה שכתוב סתם בקנין שנתנו לה בנותיה שכירות הבית לכל ימי חייה ואינו כתו' שם תנאי כי מפני שהיא בדוחק מזונות נתנו לה וכל זמן שלא תצטרך שישוב השכירות לבנותיה ועם כל זה פשתמו' היא יחלוקו חצי הבית בין הבעל של הנפטרה ואחות אשתו כפי מה שהיה תנאי ואם לא היתה חלק בית זו פתוב בתנאי הכתוב' אינה נכנסת בכלל תנאי מנהג חלק עזבון האשה ובעלה יורש כל חלק הבית של אשתו פשתמות אמה: וגם שאין הבעל יורש בנכסי אשתו פי אם במחזקת ולא בראוי כמו הבכור שאינו נוטל בראוי כבמחזקת דכתיב בכל אשר ימצא לו אפ"ה ענין בית זה היא מחזקת ולא ראוי פי היה ברשות הב' בנות לכל הדברים והוא קרקע עומד בעין ולא כמו מלנה אשתו שנקר' ראוי ולא מחזקת לגבי

יְרוּשָׁת הַבַּעַל וְהִיא נִקְרָא עַל שְׁמֵן וּכְפִי מֵה שְׁאִין הַבַּעַל כָּל תִּיקוֹן שֶׁהִיא מִצְטָרֵף לְבֵית הָיָה עַל הַב' בְּנוֹת גַּם מֵה שְׁמוּטָל עַל הַבְּתִי' מִכֶּס הַבְּתִים שֶׁהִיא פּוֹרְעִים הֵם נֶאֱמַר הַמְּבִי"ט: שְׂאֵלָה קָפָא רְאוּבֵן שְׁמֹסֵר מוֹדְעָא וְנ"ל אֲתֵם עֵינֵי יוֹדְעֵי וּמְפִירִים וְרוֹאִים אֶת אֲשֶׁר נִהְיָה בֵּינֵי וּבֵן שְׁמַעוֹן אֲשֶׁר שׂוֹאֵל מִמֶּנִּי סֶף מַעוֹת וְאֵינִי חַיִּיב לוֹ מִחֻמַּת הַטְּעָנוֹת שֶׁיֵּשׁ לִי וּמִפְּנֵי הָאֲנָסִים שְׁמַבְזִים אוֹתִי בְּעַרְפָּאוֹת אֲנִי מְוַכְרֵחַ לְהַתְחַיֵּיב לוֹ בְּשִׁטָּר לְכֹן קוֹדֵם גָּמַר עֲנִין אֲנִי מוֹדִיעַ לָכֶם שְׁמַחֲמַת הָאֲנָסִים הַנִּזְ' אֲשֶׁר אֲתֵם יוֹדְעִים וּמְפִירִים בּוֹ אֲנִי מְוַכְרֵחַ לְהַסְפִּים לְהוֹדוֹת וּלְהַתְחַיֵּיב לוֹ לְתַת לוֹ מֵה שְׁאֵינִי חַיִּיב כְּפִי הַדִּין וְאֲתֵם עֵדֵי יוֹדְעִים שְׁאִין בְּרִצּוֹנִי כָּלֵל וְעֵיקָר אֵלָא אֲדַרְבֵּה בַּעַל פְּרָחֵי וְשִׁלָּא מְדַעְתִּי וּמַעֲתָהּ וּמַעֲכָשְׁוֹ אֲנִי מוֹסֵר מוֹדְעָא וּמְבַטֵּל אֶת כָּל הַחַיִּיב שְׁאֲתַחֲזִיב וְהָרִי כַחֲרָס הַנְּשַׁבֵּר שְׁאִין בּוֹ מִמֶּשׁ וְאֶפִּילוֹ שְׁאֲעִיד עַל עֲצָמֵי שְׁלָא מְסַרְתִּי מוֹדְעָא וְכו' אוֹ שְׁמֹסְרִתִּיהָ וְהָרִינִי מְבַטֵּל אוֹתָהּ וְאֶפִּילוֹ שְׁאֲבַטֵּל כָּל מִינֵי מוֹדְעֵי וּמוֹדְעֵי דְמוֹדְעֵי עַד סוֹף הָעוֹלָם וְכו' אוֹ פְתָב אוֹ עֲדוֹת שְׁיִצָּא נֶגֶד אוֹתוֹ הַחַיִּיב כָּל הַבְּטוּלִים הָהֵם אֶפִּילוֹ שֶׁהָיוּ פְרָטִיִּים וּפְרָטִי פְרָטִיִּי' אֲנִי כּוֹלֵל אוֹתָם כּוֹל' וּמְבַטֵּל' מַעֲכָשְׁוֹ וְהַמוֹדְעָא הַזֶּה קְנִימַת וְכָל הַדְּבָרִי' וְהַבִּיטוּלִי' שְׁאֲמַסּוֹר עַל בְּטוּל מוֹדְעָא שְׁגוֹרְמִים כְּאֲשֶׁר יִתְקַיְּמוּ אוֹתָם הַדְּבָרִים וְהַבִּיטוּלִי' שְׁתֵּהָא מוֹדְעָא זֹאת בְּטִלָּה וְהַבִּיטוּלִי' קְנִימִים כְּוָלָם אֲנִי מְבַטֵּל אוֹתָם מַעֲכָשְׁוֹ בְּאִנְפֵּן שֶׁהַמוֹדְעָא תִּהְיֶה קְנִימַת וְהַבִּיטוּלִים בְּטִלִּים וְאֶפִּילוֹ שְׁאֲפֹסוּל עַל עֲצָמֵי כָּל עֵדֵי מוֹדְעָא דְעוֹ כִּי הַפִּיִסוּל הַהוּ' הוּא שְׁלָא מְדַעְתִּי וּבַעַל פְּרָחֵי מִצַּד הָאֲנָסִים הַנִּזְכָּ' וְעֵדֵי הַמוֹדְעָא זֶה בְּכַשְׁרוֹתָם עוֹמְדִים וְאֶפִּי' שְׁאֲשַׁבַּע שְׁבוּעָה עַל דַּעַת רַבִּים מְפוֹרָשׁ כְּקִינֵי' הַחַיִּיב שְׁאֲתַחֲזִי' לְתַת לוֹ דְעוֹ כִּי הַכֹּל בְּהַכְרַח גְּמוּר שְׁלָא מְדַעְתִּי וּרְצוֹנִי לְכֹן אֲתֵם עֵדֵי דְעוֹ כִּי מוֹדְע' זֶה קְנִימַת לֹא יִהְיֶה לָהּ בִּיטוּל עוֹלָמִית עַל פִּי הַדְּבָרִי' הָאֲמוּרִי' לְעִיל עַד שְׁאוּצִיָּאנָה וְאֶקְרַעְנָה קְרַע ב"ד אוֹ אֶפִּסוּל אֲתַכֶּם עֵדֵי בְּפִי' וְכָל מִינֵי קִיּוּמֵי' שְׁאֲכַתּוּב בְּחַיִּיב הַהוּא לְקִיּוּמוֹ אֶפִּי' יִהְיֶה כְּהוֹגֵן וְכַתִּיקוֹן חַז"ל הַכֹּל יִהְיֶה כַחֲרָס הַנְּשַׁבֵּר שְׁאִין בּוֹ מִמֶּשׁ וְעוֹד לְתוֹסַפַּת טוֹבָה דְעוֹ אֲתֵם עֵדֵי כִּי הַקְּנִינִין וְהַשְּׁבוּע' אֲשֶׁר אֲתַחֲזִי' וְאֲשַׁבַּע בְּשִׁטָּר שֶׁיַּעֲשֶׂה דַעְתִּי וְלִבִּי הוּא לְמַה שְׁאֵינִי יוֹדֵעַ שְׁחַיִּיב לוֹ לֹא עַל מַה שֶׁיִּכְתֹּן' בְּשִׁטָּר שְׁאֵינִי חַיִּיב אֶפִּי' שֶׁיִּהְיֶה נְטִילַת הַקְּנִינִין וְהַשְּׁבוּע' סַתֵּם עַל הַכְּתוּב בְּשִׁטָּר אֵין דַּעְתִּי וְכּוֹנְנִתִי אֵלָא עַל מַה שְׁאֵינִי יוֹדֵעַ בְּבִירוֹר שְׁאֵינִי חַיִּי' לוֹ וְאֲנִי הָעֵדִי' הַחֲתוּמֵי' בְּזֹאת הַמוֹדְעָא הַפְּרָנוֹ וְיִדְעֵנוּ הֵיּוֹת כָּל (ד') דְבָרֵי רְאוּבֵן הָאֲמַת וְהַצֶּדֶק וְיִדְעֵנוּ וְהַפְּרָנוֹ בְּאֲנָסוֹ כְּנִז' וְכָל מַה שֶׁיִּתְחַזֵּי' לְתַת לוֹ הוּא מְפִינֵי הַפְּחַד שְׁמַאֲיִ' אוֹתוֹ בְּעַרְפָּאוֹ' וְאֵין כַּח בְּיַד רְאוּבֵן לְעַמּוּד עִם שְׁמַעוֹן בְּדִין תּוֹר' וְשְׁמַעֲנוּ כָּל דְבָרֵי הַמוֹדְעָא הַזֶּה מִפִּי רְאוּבֵן הָאֲנָסִים בְּכָל פְּרָטִיָּה וְנוֹסֵף עַל דְּבָרָיו נְטִל קַמ"ג כּו' בְּמַסִּירַת מוֹדְעָא זֶה עַכ"ל הַמוֹדְעָא יוֹרְנוֹ רַבִּינוֹ אִם הַמוֹדְעָא הַזֶּה קְנִימַת וְהַשְּׁט' בְּטִל וְאֵין צָרִיף שֶׁיִּכְתְּבוּ בְּתוֹף הַמוֹדְעָא אֶת הָאֲנָסִים כִּינֵן שְׁאוּמְרֵי' הָעֲדִים שֶׁיּוֹדְעִים וּמְפִירֵי' בְּאֲנָסִים הָאֲנָסִים אוֹ לֹא כָּל כְּמִינֵיהֶם כִּינֵן שְׁלָא בִּירְרוּ וְהוֹדִיעוּ אֲנִי הָאֲנָסִים וְתִהְיֶה הַשְּׁטָר קִינֵי וְשִׁכְרוּ כְּפוּל וּמְכּוֹפֵל מִן הַשְּׁמִים: תְּשׁוּבָה מוֹדְעָא זֶה רְוָבָה הִיא דְבָרֵי הַמוֹסֵר הַמוֹדְעָא וּמִיְעוּטָה הִיא דְבָרֵי הָעֵדִי' שֶׁכְּתוּבוֹ שֶׁהַפִּירוֹ וְיִדְעוּ בְּאֲנָסוֹ וְכָל מַה שֶׁיִּתְחַזֵּיב הִיא מְפִינֵי הַפְּחַד שְׁמַאֲיִים אֵלָיו וְשְׁאִין כַּח בְּיַד רְאוּבֵן לְעַמּוּד עִם שְׁמַעוֹן בְּדִין תּוֹרָה ע"כ עֵיקָר דְבָרֵיהֶם וְהוּא יָדוּעַ כִּי כָּל מוֹדְעָא עֵיקָרָה שְׁלִשָּׁה דְבָרִים שְׁצָרִיף שֶׁיִּדְעוּ הָעֲדִים כִּי מַה שְׁשׂוֹאֵל שְׁמַעוֹן מִמֶּנּוּ הוּא שְׁלָא כְּדִין תּוֹרָה וְשֶׁשְׁמַעוֹ מִפִּי שֶׁהִיא מְאִיִּים בְּעַרְפָּאוֹת עַל רְאוּבֵן אִם לֹא יִתְחַזֵּיב בְּמַה שְׁתּוֹבַע מִמֶּנּוּ שֶׁיִּכְתֹּן' עָלָיו וְשֶׁיֵּשׁ כַּח בְּיַדוֹ לְעַשׂוֹ' מַה שֶׁהוּא מְאִי' כְּמוֹ מִי שְׁמַכְרִיחַ אֶת חֲבִירוֹ שֶׁיִּמְכּוֹר לוֹ בֵּיתוֹ אוֹ שְׁדֵהוּ שֶׁיּוֹדְעֵי' עֵדֵי הַמוֹדְעָא כִּי בֵּית

זו או שְׁדָה זו היא של ראובן ויָדְעוּ כִּי שִׁמְעוֹן הָיָה אוֹמֵר לוֹ שִׁימְכֶרְנוּ לוֹ וְשֶׁהוּא לֹא הָיָה רוֹצֵה וְשֶׁהִפְחִידוּ אֵימִים עָלָיו בְּמָה שֶׁהָיָה כָּח בְּיָדוֹ לַעֲשׂוֹתוֹ לוֹ שְׁלֹא כְּדִין מֵה שֶׁהָיָה מֵאֵימִים עָלָיו וְשֶׁעַל זֶה הִנְכַרְח לְכַתּוֹב לוֹ מְכִירַת הַבַּיִת וְכִמוֹ שֶׁנִּרְאָה מִדְּבַר הַרְמַב"ם ו"ל מֵהִלְכוֹת מְכִירָה שֶׁפָּתַב וְצָרִיכִים הָעֵדִי לִידַע שֶׁהוּא מוֹכֵר מִפְּנֵי הָאֲנוּס וְשֶׁהוּא אָנוּס וְדָאֵי לֹא שִׁימְכּוּ עַל פִּיּוֹ וְכָל מוֹדְעָא שְׂאִין כְּתוּ' בֵּה וְאָנוּ עֵדִים יָדְעֵנוּ שֶׁפְּלוֹ' זֶה אָנוּס הָיָה אֵינָה מוֹדְעָא ע"כ מִמָּה שֶׁפָּתַב וְצָרִיכִי הָעֵדִים לִידַע שֶׁהוּא מוֹכֵר מִפְּנֵי הָאֲנוּס גִּרְאָה כִּי מֵה שֶׁשׂוֹאֵל מִמֶּנּוּ הוּא שְׁלֹא כְּדִין שֶׁהוּא מְכִירַת הַבַּיִת שֶׁהֵם יוֹדְעִים שֶׁהִיא בֵּיתוֹ וּמִפְּנֵי שֶׁהָיָה גִרְאָה שֶׁמָּה שֶׁכְּתוּ' שֶׁהוּא מוֹכֵר מִפְּנֵי הָאֲנוּס הוּא שֶׁתְּלָה הָאֲנוּס בְּמוֹכֵר שֶׁהָיָה הוֹרְאָה שֶׁהָאֲנוּס שִׁיּוֹדְעִים הוּא מִפִּיּוֹ שֶׁל מוֹכֵר הַנְּצָרָה לֹא מֵר וְשֶׁהוּא אָנוּס וְדָאֵי לֹא שִׁימְכּוּ עַל פִּיּוֹ וְכָל כָּל זֶה בְּמָה שֶׁפָּתַב וְכָל מוֹדְעָא שְׂאִין כְּתוּב בֵּה וְאָנוּ עֵדִים יָדְעֵנוּ שֶׁפְּלוֹנִי זֶה אָנוּס הָיָה אֵינָה מוֹדְעָא כְּשֶׁפּוֹתְבִים לְשׁוֹן זֶה בְּמוֹדְעָא נִמְשָׁף עַל מֵה שֶׁפָּתַבּוּ כְּכָר עֲגֵנן הַמְכִירָה שֶׁהָיָה מְכָרִיחוֹ לְמִכּוֹר בֵּיתוֹ שֶׁהָיָה יָדוּע לָהֶם שֶׁהָיָה בֵּיתוֹ וְשֶׁהוּא שְׁלֹא כְּדִין שִׁימְכֶרְנָהּ בְּאֲנוּס שְׁלֹא מִדְּעָתוֹ וְיָדְעוּ בְּנִדְאֵי שֶׁהוּא אָנוּס כְּמוֹ שֶׁפָּתוּב יָדְעֵנוּ שֶׁפְּלוֹנִי זֶה אָנוּס כְּלוּמ' וְדָאֵי לֹא שְׂאֵנוּ סוּמְכִים עַל פִּיּוֹ וְכֵן יָדְעֵנוּ שֶׁהוּא אָנוּס גִּרְאָה שֶׁהֵם יוֹדְעִים שֶׁיֵּשׁ כָּח בְּרֵאוּבוֹן לְאָנוּס אוֹתוֹ בְּאֵימִים שֶׁהָיָה מֵאֵימִים עָלָיו שְׂאֵם אֵין בּוֹ כָּח לַעֲשׂוֹת מֵה שֶׁמֵּאֵימִים אֵינָם יְכוֹלִים לְהַעֲיֵד שֶׁהוּא אָנוּס וְדָאֵי וְנִחְזָר אֶל לְשׁוֹן מוֹדְעָא זֶה שֶׁפָּתוּב בֵּה אֲתֵם עֵדֵי וְכו' אֲשֶׁר שׂוֹאֵל מִמֶּנּוּ סֵף מְעוֹת שְׂאֵינִי חַיִּיב לוֹ מִחֲמַת הַטְּעָנוֹת שֶׁיֵּשׁ לִי ע"כ וְאוּלַי אוֹתֵם הַטְּעָנוֹת שְׂאֵנוּר שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֵינָם מְסַפְּקוֹת לְשֶׁלֹּא יִהְיֶה חַיִּיב לְרֵאוּבוֹן מֵה שֶׁשׂוֹאֵל מִמֶּנּוּ שֶׁהָעֵדִים אֵינָם יוֹדְעִים אִם מִחֲמַת הַטְּעָנוֹ' שֶׁיֵּשׁ לוֹ יִהְיֶה פְטוּר מִמָּה שֶׁשׂוֹאֵל מִמֶּנּוּ אִם לֹא וְאִם כֵּן לֹא הֵיוּ יְכוֹלִים לְהַעֲיֵד בְּנִדְאֵי שֶׁמָּה שֶׁשׂוֹאֵל מִמֶּנּוּ הוּא שְׁלֹא כְּדִין אֶלָּא מִפִּיּוֹ שֶׁל רֵאוּבוֹן כְּדְבָרֵי הָאֲרוֹנִים הֵם מְעִידִים וְכֵן כְּתוּב אַחַר כֵּף דְּעוּ אֲתֵם עֵדֵי כִּי הִקְנֵן וְהִשְׁבּוּעָה וְכו' לְמָה שְׂאֵנִי יוֹדְעַ שְׁחַיִּיב לוֹ וְכו' וְכָתוּב גַּם כֵּן אַחֲרַי זֶה אֵין דְּעָתִי וְכִנְנָתִי אֶלָּא עַל מֵה שְׂאֵנִי יוֹדְעַ בְּבִירוֹר שְׂאֵנִי חַיִּיב לוֹ שֶׁנִּרְאָה מִכָּל זֶה שֶׁהוּא מוֹדֵה מִקְצַת מִמָּה שֶׁשׂוֹאֵל מִמֶּנּוּ וְאוּלַי חַיִּיב לוֹ יוֹתֵר וְיֵשׁ לוֹ דִּין לְשִׁמְעוֹן עָלָיו וְהוּא מְכַחֵשׁוֹ וְעַל זֶה מֵאֵי' עָלָיו בְּעַרְכָּאוֹת כְּדֵי שִׁיּוֹדֵה לוֹ הָאֲמַת שֶׁהוּא מֵה שֶׁשׂוֹאֵל מִמֶּנּוּ כִּי אִם יַעֲמְדוּ בַּד"ת יְכַחֵשׁ וְיִשְׁבַּע חוֹשֵׁב שְׂמָא בְּזֶה יִהְיֶה לוֹ לְשִׁמְעוֹן אֵיזוֹ טַעֲנָה לְהַחֲזִיק בְּשִׁטְר שֶׁפָּתוּב לוֹ וּבִטְל כָּל הַמוֹדְעוֹת וְלֹא תוֹעִיל לוֹ לְרֵאוּבוֹן מְסִירַת מוֹדְעָתוֹ וּבִיטוּל כָּל מֵה שֶׁיְבַטֵּל הַמוֹדְעָא בְּשִׁטְר יִהְיֶה קִיָּים כִּי הַמוֹדְעָא עַל מְכִירַת בֵּית אוֹ שְׁדָה הוּא יָדוּע לַעֲדִים וְדָאֵי כִּי הַבַּיִת הִיא שֶׁל רֵאוּבוֹן הַנִּז' וְשֶׁהָיָה אָנוּס בְּמְכִירַתָּהּ וּבַנ"ד אֵינוּ יָדוּע לַעֲדִים וְדָאֵי כִּי מֵה שֶׁשׂוֹאֵל שִׁמְעוֹן לְרֵאוּבוֹן שִׁיכְתָן' עָלָיו ש"ח עַל סֵף מְעוֹת שְׁלֹא שֶׁהוּא כְּדִין כ"ש שְׁמוֹד' רֵאוּבוֹן בְּקַצַּת מֵה שֶׁשׂוֹאֵל מִמֶּנּוּ כְּמוֹ שֶׁפָּתַבְתִּי וּמִפְּנֵי סִפְק זֶה שֶׁיֵּשׁ בְּמוֹדְעָא זֶה שְׂמָא אֵינָה קִיָּיִמַת וְהַשְׁטֵר שֶׁבִיטְלוֹ קִיָּים אוֹ שְׂמָא הִיא קִיָּיִמַת כִּינֵן שִׁיּוֹדְעוּ בְּאֲנוּסוֹ שֶׁגִּזְּמָם עָלָיו אַעפ"י שְׁלֹא יָדְעוּ וְדָאֵי הָעֵדִי שְׁלֹא הָיָה חַיִּיב רֵאוּבוֹן מֵה שֶׁנִּתְחַיִּיב לְשִׁמְעוֹן נ"ל שְׁלֹא יִהְיֶה הַשְׁטֵר שֶׁכִּיּוֹדְעוֹ שִׁמְעוֹן מִן חֲזוֹק כְּדוֹ כְּשֶׁאֵר שִׁטְרוֹת שְׂאֵינֵנו חַיִּיב לִישְׁבַּע וְשֶׁהוּא נֶאֱמָן בְּשִׁנֵי עֵדִים מִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ עָלָיו מוֹדְעָא זֶה וְגַם לֹא תִהְיֶה הַמוֹדְעָא קִיָּיִמַת כְּשֶׁאֵר מוֹדְעוֹת לְבַטֵּל אֶת הַשְׁטֵר כִּינֵן שְׁלֹא יָדְעוּ הָעֵדִים וְדָאֵי אִם הָיָה שְׁלֹא כְּדִין מֵה שֶׁהָיָה שׂוֹאֵל שִׁמְעוֹן שִׁיכְתָנוּב עָלָיו שְׁטֵר אֶלָּא יַעֲמְדוּ לְפָנֵי ב"ד לְחִשְׁבוֹן וְיִטְלוּ עַל שְׁנֵיהֶם חֶרֶם שְׁלֹא יִטְעֵנוּ וְלֹא יִשִּׁיבוּ דְבַר שֶׁקָר וְאִם יִהְיֶה הַכְּחָשָׁה בְּיָנֵיהֶם אִם הַמוֹדְעָא הִיָּתָה קִיָּיִמַת וְהַשְׁטֵר בְּטֵל הַשְׁבּוּעָה הִיָּתָה מְנוּטְלָת עַל רֵאוּבוֹן כְּמוֹ

טענה על פה ואם המודעא הייתה בטלה והשטר קיים לא היה חייב שמעון שבועה כלל עם השטר שבידו ועם כל זה יועיל לו לראובן מסירת המודעא שיטילו שבועה על שמעון אם הוא פשר לשבועה שחייב לו ראובן מה שכתוב בשטר ומה שהכחיש לו מה שלא היה חייב שבועה כלל בשטר שבידו ואם ח"ו נפטר ראובן לא יוציא שמעון בשטר שבידו שום דבר מן היורשים של ראובן כי אם בראיה ברורה לפני ב"ד ואם ח"ו נפטר שמעון לא יוציאו יורשיו מראובן כי אם בראיה ברורה לפני בית דין אחר הסבובון נאם המבי"ט: שאלה קפב בפפר גובילה היושב על הנמל יושבים שם תמיד קונסוליש והם אנשים שלוחים מהסוחרים שמה ומקבלים הסחורות ששולחי' הסוחרים לידם ושולחים אותם דרך פרנקייאה כל א' למקום אשר יהיה רצון הסוחר לשולחם ליד שותפיהם אשר שמה וכל א' מהקונסוליש יש לו סוחר' מיוחד' אשר שולחי' לידו הסחורות וראובן שלח סחורה ביד הקונסול שלו ובאה לרשותו והקונסול האחר נכנס שם לקחת סחורות שמעון שנשלחו אליו שישלחה דרך פרנקייאה ובמקו' שהיה לו לקחת סחורות שמעון לקח סחורות ראובן שלא באו לידו רק ליד הקונסול המיוחד לראובן וטעה בחות' שהיה בין חות' ראובן ושמעון קצת דמיון מה נחשב שאותו סימן היה של שמעון ולקח' מרשות הקונסול של ראובן ושלח' לקשבון שמעון ניקר מקרה ונאבדו בדרך ונגנבו על ידי ליסטי' מזונין בתוך הנמל אחר כך נודע הדבר שאות' משאות היו של ראובן וראובן לא נתן רשות לשלוחו הקונסול שישלחם וגם הוא לא שלח' רק הקונסול האחר של שמעון והיה בטעות ולא השגיח הקונסול לדקדק בהבדל החות' אשר בין חותם ראובן לחות' שמעון ושואל ראובן הסוחר שהקונסול שלוחו פשע שהניח לקונסול שמעון לקחת סחורתו קודם שידקדק אם היו שלו ועוד שפשע שהניח' במקו' בלתי משתמר שיוכל קונסול אחר ללקחם בלי רשותו וידיעתו והוא שומר שכל ומקבל שכל על שליחותו יורונו המורים מורה צדק אם חייב הקונסול שליח ראובן כל ההפסד הבא לו אם לא ומאת ה' יהיה משפורת' שלימה אמן וגם יורונו מי משני הקונסוליש הוא החייב: תשובה כפי לשון השאלה ההיא הבית אשר היו בו אלו הסחורות הייתה ברשות של הקונסול של ראובן אלא שהסחורה של שמעון הניחה שם לאיזה סיבה מפני שכתוב וראובן שלח סחורה ליד הקונסול שלו ובאה לרשותו ובסחורת שמעון שנשלחו לקונסול שלו כתוב שנכנס הקונסול לקחת סחורות שמעון שנשלחו אליו שישלח' דרך פרנקייאה וכו' ונחשב שאותו סימן של ראובן היה של שמעון ולקח' מרשות הקונסול של ראובן וכו' ונגנבו ואם כן יש לו דין לראובן לטעון על הקונסול שלו שפשע על שהניח לקונסול של שמעון להניח סחורות של שמעון ברשותו כיון שהיה דמיון קצת בחותמות של שני הסוחר' ואחר שהניח' שמה היה לו לתת לב כשיבא לקחת אות' לדקדק שלא יקח סחורות של ראובן במקו' של שמעון וגם שלא היו דומות החותמות זו לזו היה לו להשגיח בזמן הלקיחה שלא יקח הקונסול של שמעון אלא הסחורו' של שמעון דבלי השגח' בחותמו' ה' אפש' שיתחלפו לו אלו באלו או אפי' בלא חילוף אלא בכוננה היה אפשר שהקונסול של שמעון אם לא היה איש נאמן יקח הסחורות של ראובן אם היו שנה יותר משל שמעון ולכן היה לו לקונסול של ראובן שלא להניח את הקונסול האחר לשלוח יד בסחורות אלא בפניו ואם לקחם שלא בפניו ושלא ברשותו לא שמר פראוי להניח הבית שכל מי שירצה שיכנס וליקח שאין מי שיאמר לו מה תעשה ואפילו הי' לו נער שהיה

מניח בבית פְּשֵׁהָהּ הוא הולך חוצה הֵיָה לֹו לְצוֹת לֹו שְׁלֵא יִנִּיחַ אֶת שׁוּם אָדָם לִיקַח שׁוּם דָּבָר וְאָפִי' לְקוֹנְסוּל שֶׁל שְׁמֵעוֹן שֶׁהָיוּ סְחוּרוֹתָיו שֶׁם לֹא יִנִּיחַ לִיקַח עַד שִׁיְהִיָּהּ הוּא שֶׁם לְסִיָּבָה הַנְּזַכְרָת: וְגַם אִם הֵיָה לֹו רְשׁוֹת לְקוֹנְסוּל שֶׁל שְׁמֵעוֹן לְהַנִּיחַ סְחוּרוֹת שֶׁל שְׁמֵעוֹן שֶׁם הֵיָה לֹו לְקוֹנְסוּל שֶׁל רְאוּבֵן לְהַשְׁגִּיחַ בְּשַׁעַה שֶׁהוֹצִיא הַקוֹנְסוּל שֶׁל שְׁמֵעוֹן הַסְּחוּרוֹת שֶׁלֹא יִתְחַלְפוּ עִם שֶׁל שְׁמֵעוֹן אִפִּי' בְּלִי קֶצֶת דְּמִיוֹן בְּחוֹתְמוֹת וְאִם לֹא נִמְצָא שֶׁם בְּשַׁעַה שֶׁלְקַחֵם הֵיָה לֹו לְבְדוּק אֶחָ"כ מִיָּד קוֹנְסוּל שֶׁל שְׁמֵעוֹן הַסְּחוּרוֹת אִם הָיוּ הַסְּחוּרוֹת שֶׁל רְאוּבֵן בְּמִקוֹמָם אוֹ אִם נִתְחַלְפוּ קֶצֶתָם אוֹ פְּנֻלָם כִּי קְרוּב הוּא בְּסְחוּרוֹ' הַמְּנוֹחָו' בְּבֵית א' שִׁיתְחַלְפוּ בְּלִי הַשְּׁגָחָה טוֹבָה בְּחוֹתְמוֹת אוֹ בְּכוֹנְנָה כְּמוֹ שֶׁכְּתַבְתִּי כִּי בְּדָבָר שֶׁלֹו יֵשׁ לֹו רְשׁוֹת לְאִישׁ א' לְהֶאֱמִין אִישׁ אַחֵר וְלֹא בְּנִכְסֵי חֲבִירוֹ וְדוּמָה זֶה לְשׁוֹמֵר שְׁמֵסֵר לְשׁוֹמֵר אַחֵר שֶׁהוּא חַיִּיב דְּאָמַר לִיָּה רְאוּבֵן אֶת מְהִימַנְת לִי וְכוּ' וְהַקוֹנְסוּל שֶׁל רְאוּבֵן יִלְךָ וְיִדוֹן עִם קוֹנְסוּל שְׁמֵעוֹן הַמְּבִי"ט: וְעֵינָן סִי' תִּשְׁצ"ב וְתַתל"ב .

שְׁאֵלָה קִפְג נְשְׁאֵלְתִי עַל אֲנָשֵׁי עִיר א' שֶׁקָּנוּ בֵּי"ת א"ל מא"ל מִן הַמְּלָךְ בְּסוֹף קְצוּב וְנִפְטָר אִישׁ א' לְבוּשׁ בְּלוּיֵי סְחָבוֹת מְוַחֲזָק לְעֵנִי וְלֹא הִנִּיחוּהוּ לְקוֹבְרוֹ עַד שֶׁלְקַחוּ מִמֶּנּוּ ע' פְּרָחִים וְהָאִישׁ הַהוּא יֵשׁ לֹו יוֹרְשִׁים בְּעִיר אַחֶרֶת וּבָאוּ לְתַבְנֹעַ לְאֲנָשֵׁי הָעִיר כִּי אִפִּי' שֶׁקָּנוּ מִן הַמְּלָךְ זֶהוּ כְּשֶׁאֵין לֹו יוֹרֵשׁ אֲבָל כְּשֵׁיִשׁ לְנִפְטָר יוֹרְשִׁים מֵה שֶׁלּוֹקַחִים הַגּוֹיִם הוּא גְזוּל אִפִּי' בְּדִינֵיהֶם נוֹסֵף עַל זֶה כִּי הַגּוֹיִם לֹא הָיוּ לוֹקַחִים מִמֶּנּוּ אִפִּי' פָּרַח א' כִּי הֵיָה לְבוּשׁ בְּלוּיֵי סְחָבוֹת וְלֹא הֵיָה נִיכָר אִם הָיוּ לֹו מְעוֹת וְאִיךָ הִיָּהוּדִים לְקַחוּ מִמֶּנּוּ ע' פְּרָחִים וְהִנִּיחוּהוּ כְּמָה שְׁעוֹת בְּלִי קְבוּרָה עַד שֶׁלְקַחוּ מִמֶּנּוּ מֵה שְׁכּוֹז' יוֹרִינוּ רַבִּינוּ: תְּשׁוּבָה תְּמַהֲנִי מֵאֲנָשֵׁי עִיר קְטָנָה כ"ש אִם הִיא עִיר גְּדוֹלָה שִׁטְפְּלוּ לְקִנּוֹת בֵּי"ת, א"ל מא"ל כִּי הוּא יְדוּעַ כִּי עַל הָרוּב יֵשׁ בּוֹ גְזוּל אִפִּי' לְפִי דִינֵיהֶם וּלְפִי קְרוּ"ן שֶׁלָּהֶם וְהֵיָה אֲפָשֵׁר לְלַמּוֹד זְכוּת לְאִיזָה קְהֵל שִׁיקְנוּ בֵּי"ת א"ל מא"ל מִפְּנֵי שֶׁהָיוּ רוֹאִים שֶׁבְּהִיּוֹתוֹ בִּיד עֲפו"ם הָיוּ לוֹקַחִים אִפִּי' מִמִּי שֶׁהֵיָה לֹו יוֹרְשִׁים אוֹ אִפִּי' בְּלִי יוֹרְשִׁים הָיוּ מַעֲלִילִים עַל אַחֵרִים שֶׁהָיוּ בְּיָדָם נִכְסִים שֶׁל אוֹתוֹ נִפְטָר בְּלֹא יוֹרְשִׁים וּלְזָכוּת הַקְּהֵל יִקְנוּ בֵּי"ת א"ל מא"ל לִיקַח מִמִּי שֶׁאֵין לֹו יוֹרְשִׁים מִקְּצֵת הַנִּכְסִים וּמִקְּצֵתָם לְעֵנִים וּבְכַרְט אִם הַנִּפְטָר צָנָה בְּחֵיּוֹ לְתַת מְמוֹנוֹ לְאִיזָה דָּבָר שֶׁל מְצָנָה כִּי אִפִּי' בְּדִינֵי הָעֲפו"ם אֲפָשֵׁר כִּי מֵה שְׁנוֹתָן אוֹ מְצָנָה בְּחֵיּוֹ הוּא נִתּוֹן אִפִּי' יִהְיֶה עַדִּין בְּרִשׁוֹתוֹ כְּשִׁיּוֹדְעִים וְדָאִי כִּי כֵן צָנָה בְּחֵיּוֹ כִּי מִצַּד דִּינָם וְאָפִי' בְּדִינָא דְּמַלְכוּתָא רִשְׁאֵי אָדָם לְתַת מְשָׁלוֹ בְּחֵיּוֹ וְלֹא יִקְחוּ מִמִּי שֶׁאֵין לֹו יוֹרְשִׁים אֲלָא מֵה שֶׁנִּשְׁאָר אַחֲרָיו בְּלִי יוֹרֵשׁ וְשֶׁהוּא שְׁלוֹ לֹא מִמֵּה שֶׁאֵינוֹ שְׁלוֹ כְּבָר שְׁנָתָן בְּחֵיּוֹ אֲבָל בְּנ"ד לֹא נוֹכַל לְלַמּוֹד עֲלֵיהֶם זְכוּת זֶה אִם לְקַחוּ מִמִּי שֶׁהָיוּ לֹו יוֹרְשִׁים אִפִּי' הָיוּ בְּעִיר אַחֶרֶת כִּי אִפִּי' בְּדִינֵיהֶם וּבְקִנּוֹן וְעוֹרְכֵי שֶׁלָּהֶם אֵינָם לוֹקַחִים נִכְסֵי מִי שֵׁיִשׁ לֹו יוֹרְשִׁים בְּעִיר אַחֶרֶת בְּתוֹרַת בֵּי"ת א"ל מֵאֵל אֲלָא כְּמוֹ ב"ד שֶׁהֶם כְּמוֹ אֲפוּטְרוֹפוּסִי' לְיוֹרֵשׁ שֶׁאֵינוֹ בְּעִיר וְקוֹרִין לְזֶה מֵא"ל גֵּאִי"ב וּכְשִׁיּוֹבֹאוּ הַיּוֹרְשִׁים יִחְזְרוּ לָהֶם נִכְסֵי מוֹרְשֵׁיהֶם וְיִקְחוּ שְׂכָר שְׁמִירְתָם לְפִי הַזְּמַן וּלְפִי הַנִּכְסִים אֶת זֶה עוֹשִׂים הַכְּשָׁרִים שֶׁבָּהֶם שֶׁזֶהוּ דִּינָא דְּמַלְכוּתָא וְלֹא גְזוּלְנוּתָא אֲלָא שֶׁהָאֲמִינִישׁ וְהָעֲמִילִית הַמְּטַפְּלִים בְּזֶה אֵין פּוֹנוֹתָם אֲלָא לְטָרוּף טָרַף כְּדִין וְשֶׁלֹא כְּדִין וְאִפִּי"ה הוּא תִּיקוֹן וְהַנְּבָאָה לִיהוּדִים שִׁיְהִי' בֵּי"ת א"ל מא"ל זֶה בְּיַד עֲבָדֵי הַמְּלָךְ הָאֲמִינִישׁ וְהָעֲמִילִישׁ אֲעַפִּי' שֶׁאֵינָן מְתַנְהֲגִים עַל הַיּוֹשֵׁר בְּדִינָא בְּדִינָא דְּמַלְכוּתָא אִפִּי"ה אֵין לָהֶם יְדִיעָה מִן הָאֲנָשִׁים (כְּמוֹתָם) [שְׁמַתִּי'] בְּכָל יוֹם אִם אֵין לָהֶם יוֹרְשֵׁי' כִּי הַדָּבָר יְדוּעַ אֲצֵל' כִּי כָּל הַיְּהוּדִים יֵשׁ לָהֶם יוֹרְשִׁים וְעֵיקָר הַבֵּית א"ל מא"ל הוּא בֵּינֵיהֶם כִּי רֹב עֲבָדֵי הַמְּלָךְ

אינם בני ישמעאל אלא הם עבדים קנויים או נלקחים מערי הנוצרים בקטנותם וכשיגדלו תגדל מעלתם במקום אדונייהם ונעשים שרים ומהם עשירים ממה שמרויחים בנכסי המלך וכשמתים מהם לוקחים נכסיהם למלך וחוזרים למקומם כי ממנו היה הפל ומידו ניתן להם ולכך פשאו להם יורשים בנים או בנות כי רובם אין להם כי פאו מאומות אחרו הנכסים חוזרים למלך וגם בני התושבים מן הישמעאלים אין ירונשם משלשלת פירוש היהודים ולכן אין עין השגחת האומיניש והעמילוש על היהודים כמו על התוגרמים הישמעאלים וגם פן אינם יודעים מי שאין לו יורש כי חושבים כי כולם או רובם יש להם יורשים ולכן הוא זכות ליהודים שיהא הבית א"ל מא"ל ביד ישמעאל ולא ביד ישראל כי אין נעלם מישראל דבר קטון או גדול אם יש לנפטר יורשים כי כשהוא ביד עפום אפי' אין לו יורשים כשמצוה הנפטר לעניים או לאיזו מצוה או פשאו היורשי בעיר מעידים יהודים בפני השופט על קרובים אחרים כי כל ישראל קרובים זה לזה ומקבלים עדותם מה שאין יכולים לעשות פן פשהעמיל ישראל ונהג בעירנו זאת בגליל העליון יש שנים רבות פישקאמיניש או המאעיליש היו ישמעאלים ומתו כמה אנשים ונשים מבלי יורשים או שלא היו היורשים פה ואין דורש ואין מבקש כי אם לפעמים על יד איזה מלשין מן היהודים מהרסיה ומחריביה ממנו יוצאים וזה אינו מצוי כי כל ישראל בחזקת פשרים ומעט הוא הינצא מן הפלל ואיני סובר בזמן כל האימיניש עפום שעברו שהעלילו על זה הבי"ת אל מאל כי אם ב' ג' פעמי' מכמה שנים לכמה שנים בזמן המגפו' שהיו אומרים אפטר כי בסף גדול יהודי' שמתו שלא היה שום א' מבלי יורש והיינו משחדים אותם ממון כפי נרא' בעינינו בדב' מועט והיו שותקי' וכשיש יהודי עאמיל כמו באלו השנים בעונות לא נעלם ממנו דב' ולקח ממון רב מכל מי שלא היה לו יורש אפי' שעשה צנואה שיתנו לאחרים ולצדקות וגם ממי שהיה לו יורש בעיר אלא שלא היה בן או בת אח או אחות אף על פי שהוא יורש בדין תורה ונחזור לנ"ד כי היורשי של זה העלוב יש להם דין לתבוע ממי שלקח הע' פרחי' ממורישיו ולא רצו לקבורוהלינוהו לילה וחצי יום עד שלקחו מה שרצו ואין להם שום טעם או תשוב' להשיב כי אם היה הבי"ת א"ל מא"ל ביד ישמעאלים אפטר שלא היו יודעים בענין ואפי' היו יודעים איזה רמז היו מתפשרים עמהם בדבר מועט ובפרט אם היו יודעים שהיו לו יורשים בחוץ שלא היו לוקחי' כי אם בררף מאל שי"ב עד שיבואו היורשי' כמו שכתבתי למעלה ואפי' היו לוקחי' מנכסיו באי זה אופן שיהיה מעט או הרבה היה גזל ביד העפום פיון שהיה לו יורשי' ולכן לא נוכל לומר בענין (זה) כי כל מה שהיו נוטלי' העפום יטלו היהודי' כי הבא מחמת העפום שאמרו הרי הוא כעפום אינו אלא לענין שהיה לו לעפום דין בדיניה' אבל בנ"ד אין לעפום אפי' בדיניה' שם זכות במי שיש לו יורשי' כי אם להחזיק בידם עד שיבא היורש א"כ עתה שבאו היורשי' חייבי' אותם שלקחו הע' פרחי' להחזיר' ליורשי' אם הם יורשי' ודאי כי המלך יר"ה ועבדיו אינם מוכרי' אלא על פי דינא דמלכותא לא על גזלנותא וחי' ושל' לכל ישראל המבי"ט: שאלה קפד אלמנה ובעלי חובות שבאו לגבות מנכסי המת האלמנה גובה נכסי גדיניתא הידועי' שהביא אותם בגדיניתא ואין לב"ח המוקדמי' שום זכות בהם וכל אותם החפצי' שלה שהיו עדיין ראויים להשתמש בהם תשמש' הראשון תגבה בסף ששמו אותם בזמן הנשואין אעפ"י שאינם שנים עתה חצי מה ששמום אז וכמו שכתב הרמב"ם ז"ל ס"פ

כ"ב הורו הגאונים שנקסי צאן ברנל אף על פי שפחיתתן על הבעל אם היו הבלאות והיו עושים מעין מלאכת נוטלת כל זה כמו שהן וכו' ומ"מ פתב פי הגאונים הראשונים הורו שאין הבעל חייב בדין הגמ' בנצ"ב אלא באבידה ונגיבה אבל לא בפחישא ופחת דמים והרב אלפסו פוסקים אחרים שחלקו על זה לא היה (אלא) מצד דין הגמ' (אלא) פתבו דילמא נהיגי עלמא הכי וכמו שכתב רב אלפס עצמו אלא מיהו אף על גב דדינא דגמ' הכי לא מחייבי השתא בפחישא ופחיתת דמים וכו' ומ"מ שפתב וידוע שאין מנהג ארצותינו אלא פדין הגמרא ונקא בארצות ההם אבל בארצות אלו המנהג הוא קבוע אפי' באותם שבאו מהארצות ההם נוהגים פאן פדעת הרי"ף והרמב"ם ז"ל כ"ש לדעת הראשונים פי מדינא דגמרא הוא וכו' דנתי אני בכל אלו השנ' בפני החכמי חברי וגדולי ממני וגם פי הרב מהר"ר קארו ז"ל הנה מצוה לפעמים פשהני שואלי לו שישומו נכסי נדנפית (שישומו) כמו ששוי עתה בשעת הגב' היינו לגבי היורשי פשאין ב"ח או אפי' היו ב"ח היו בנכסי של מת פדאי לכול' והותר ליתומי אבל פשיש ב"ח הרבה ואם תגבה האלמנה נכסי נדנפיתא כמו ששויים עתה לא יספיקו לב"ח וכ"ש שלא ישאר שום דבר ליתומי לא היה מורה פך ואם פן מה ששמו לאלמנה זו של החכם הה"א המון כו' נכסי נדנפיתא פפי מה ששויים עתה ובפחות מחצי שומתן בשעת הנישואי עשו עול לב"ח שלא ישאר להם ממה לגבות וגם ליתומי שישאלו על הפתחי פי בכל דיני ממונות דכים (בהל' זה) [בארצו' אלו] ז"ל כ"ש שיש עמו הרי"ף והגאונים הראשונים ופוסקי אחרים ומה שטועני קצת פי המושתערבי"ם מפני שפותבי בכתנבת' כל חפץ וחפץ בכמה שמו אותו הוא שחונרי ולוקחי אותם באותה שומה גם כל הבאי מארצות אחרות פה פותבי שומת כל חפץ בפנקס א' ושומר אותו החתן לעת הצורך פדי שידעו בכמה שמו אותה ויש לי טענות אחרות פתובות בתשובותי על ענין זה מפמה שניה שדנתי פך ולא היה מי שיחלוק עלי הלכה למעשה אדרבה יש חכמי רשומי חתומי בתשובותי על דין זה ואין ראוי לב"ד הדנים בעיר לשמוע צעקת יתומי החכ' הנז' ויתומי אחרים בעלי חובות שאין להם פמה לגבות חצי חובם גם בדברי אחרים נטו לזכות אלמנה וחובת היתומי וב"ח פי האלמנה רוצה לגבות אפי' התוספת שלה קודם מפני שהיא קודמת בזמן ואין הדין פך נדון זה פי אין פאן דין קדימה לה בנכסי אלו שהוא ידוע שקנא הנפטר אחר כל החובות כמו הצמר והבגדי שנעשו מהם וחביות היין שהוא ידוע שכל זה וכיוצא בו הם נכסי שנקנו אח"כ ויד כל בעלי חובות שנה בהם שאין בהם דין קדימה שהוא לנה ולנה ואחר פך קנה ואפי' בנדונפיתא אין לה מאלו הנכסים אלא כמו שאר הב"ח כמו שכתב הרמב"ם ז"ל פי"ז מאישות פיצד דין חולקות רואי אם פשיחלק הממון על מנין הנשי וכו' וכן בפ' עשרים מהלכות מלנה פתב חילוק זה לבעלי חובות ולא פגאונים שכתבו שחולקי לפי הממון וזהו בגיבוי הנדונפיתא במה שנאבד או נגנב ממנה לא בתוספת דאם אין לה דין קדימה כמו בנכסי אלו שנקנו באלו הימי אחר כל החובות אם אין בנכסי פדי לחובות וכדי התוספת שלה נותני אותו לב"ח ואם נשאר פלוס תטול ואם לאו תדחה מפני בעלי חובות שהרי בעלי חובות הפסידו והוציאו מענתם והאלמנה לא חסרה דבר שיותר משהאיש רוצה לישא וכו' כמו שכתב הרב ז"ל פי"ז מהלכות אישות בקרקעות ובמטלטלי שתדחה היא פשלא נשאר אלא לבעלי חובות ואם פן מה שהגבו הב"ד לאלמנה מנכסי הבית שלא היו חפצי נדונפיתא שלה כמו הבגדי והצמר וכיוצא בהם שלא

כְּדִין הָיָה כִּי גַם כָּל הַבְּעָלִי חוֹבוֹת הָיָה לָהֶם חֵלֶק בָּהֶם כִּינּוּן שְׁנֵקֵנו אַחַר שְׁלוֹה מִפְּנֵי יָד כְּנֹלֵם שְׁוֹה וְאִין לָה טַעֲנַת תְּפִיסָה שְׁמוּעֵלַת כְּשִׁיד כְּנֹלֵם שְׁוֹה שְׁאִין דִּין קַדִּימָה כִּי מַה שְׁהָיָה בְּבֵית בְּעֵלָה בְּרִשׁוֹת הַיּוֹרְשִׁים הוּא כְּמוֹ שְׁפֶתֶב הַרִיב"ש ו"ל בְּשָׁנִים אוֹ שְׁלֹשָׁה תְּשׁוּבוֹת שְׁצָרִיכָה הָאֵלְמָנָה לְזָכוֹת בְּהַחְפָּצִים שֶׁל הַבֵּית בְּהוֹצָאתָם לְרִשׁוּתָהּ וְכוּ' כִּי בְּהִיוֹתָם בְּבֵית בְּעֵלָה אַף עַל פִּי שְׁהִיא שֵׁם בְּבֵית אִין זֶה תְּפִיסָה שְׁבֵית דִּין הָיוּ צָרִיכִים לְחַלְקֵם בֵּינָהּ וּבֵין בְּעָלֵי חוֹבוֹת כְּמוֹ הַחִילּוּק שְׁפֶתֶב הוּא גַּבִּי נָשִׁים בְּהַלְכוֹת אִישׁוֹת וְגַבִּי בְּעַל חוֹב בְּהַלְכוֹת מַלְוָה וְזֶהוּ בְּגִיבּוֹי הַגְּדוּנָיָא אֲבָל בְּגִיבּוֹי הַתּוֹסֶפֶת כִּינּוּן שְׁהוּא יָדוּעַ שְׁאִין הַנְּכָסִים מִסְּפִיקִים לָהּ וּלְב"ח הִיא נִדְחִית מִפְּנֵיהֶם כְּמוֹ שְׁפֶתֶב הַרְבַּ ו"ל וְכ"ש בְּנְכָסִים שְׁלֵא הָיוּ בְּבֵית בְּעֵלָה כְּמוֹ צָמֵר וּבְגָדִים וְיִנְנוֹת שְׁהוּא יָדוּעַ שְׁנֵקֵנו אַחַר כָּל הַחוֹבוֹת שְׁהָיָה מִן הַדִּין לְחַלְקֵם בֵּינָהּ וּבֵין כָּל הַב"ח וְלֹא לְהַקְנוֹת' לָהּ לְבַדָּה וְאִפְּי' מַלְוָה שְׁהִיא עַל פֶּה הִיא נִכְלָלַת בְּחִילּוּק זֶה כְּשִׁאִין דִּין קַדִּימָה שְׁהָרִי כְּתַב מ"מ פ' עֶשְׂרִי דְּהַלְכוֹת מַלְוָה כִּי מִמָּה שְׁפֶתֶב הַרְבַּ כָּל שְׁקָדָם חוֹבוֹ גּוֹבָה תְּחַלָּה וְכוּ' שְׁנִרְאָה מְדַבְּרִיו שְׁאִין חִילּוּק בֵּין מַלְוָה שְׁבִשְׁטָר לְמַלְוָה עַל פֶּה אֲלֵא כָּל הַקּוֹדָם זָכָה וְכָתַב שְׁכֵן דַּעַת הַרְשָׁב"א ו"ל וְרַבֵּינוּ הָאִי ו"ל וְאִין חִילּוּק בֵּין מַלְוָה עַל פֶּה לְשְׁטָר אֲלֵא לְעַנְיָן לְקוֹחוֹת שְׁאִין לְמַלְוָה עַל פֶּה קוֹל כְּמוֹ שְׁפֶתֶבוּ הַמְּפָרְשִׁים ו"ל: וְאִם כֵּן גַּם בְּמַה שְׁאִין בּוֹ דִּין קַדִּימָה שְׁחוֹלְקִים בֵּינֵיהֶם גַּם מַלְוָה עַל פֶּה נוֹטֵל חֵלְקוֹ וּלְפִי זֶה בְּכָל הַצָּמֵר וְהַבְּגָדִי וְכִיּוֹצֵא בָּהֶם שְׁלֵא הָיָה בָּהֶם דִּין קַדִּימָה שְׁנֵקֵנו אַחַר כָּל הַחוֹבוֹ' וְהַגְּבוֹ אוֹתָם לְאֵלְמָנָה גַּם ב"ח שְׁעַל מַלְוָה ע"פ הָיָה לָהֶם חֵלֶק וְכ"ש ב"ח שְׁבִשְׁטָר וְגַם אִם תְּפַס' ב"ח מֵאֵלוֹ הַנְּכָסִים אִפ' ב"ח שְׁבַע"פ הָיָה תְּפִיסָה כִּי בְּדַבָּר שְׁאִין בּוֹ קַדִּימָה וְיָד הַב"ח שְׁוֹה הַיִּינוּ לְכַתְּחַלָּה שְׁב"ד חוֹלְקִין בֵּינֵיהֶם אֲבָל אִם תְּפַס א' מֵהֶם אִין מוֹצִיאִין מִיָּדוֹ וְשְׁלֵא כְּדִין הוּא מַה שְׁרוּצִים קְרוֹבֵי הָאֵלְמָנָה לְהוֹצִיא מִרְשׁוֹת אָבִיו שֶׁל הַחֶכֶם הַגָּ'ל וּדְבָרִים אַחֲרֵי שֶׁהֵם בְּרִשׁוֹתוֹ כִּי גַם בְּחַיֵּי בְּנוֹ הָיָה תְּפִוס בָּהֶם עַל מַה שְׁהָיָה חַיִּיב לוֹ בְּכַתִּיב' יָדוֹ וְגַם שְׁהָיָה נוֹטֵל בְּנוֹ מַה שְׁהָיָה צָרִיף הָיָה חוֹזֵר וּמַנִּיחַ לְבֵית אָבִיו דְּבָר אַחַר בְּמִקּוּמוֹ בֵּין רַב לְמַעֲט לֹא הָיָה בֵּינֵיהֶם הַקֶּפֶד' אֲבָל כְּנֹונַת מַה שְׁהָיָה מְנִיחַ בְּבֵית אָבִיו הָיָה לְבִטְחוֹן הַחוֹב וְא"כ מַה שְׁנִשְׁאָר בְּבֵית אָבִיו אַחַר מִיתַת בְּנוֹ הָיָה לְבִטְחוֹן חוֹב אָבִיו וְעַדִּיף מִתְּפִיסָה שְׁלֵא מִדַּעַת בְּעָלִים כִּי מַה שְׁנִשְׁאָר בְּרִשׁוֹת אָבִיו הָיָה מִדַּעַת בְּנוֹ וּמַה שְׁהַגְּבוֹ לְאֵלְמָנָה עַד כְּדִי שְׁמ"ה פְּרָחִים אִם הָיוּ נוֹתְנִים לָהּ חֶפְצִים בְּמַה שְׁשָׁמוּ אוֹתָם בְּזִמְן הַנִּשְׁאוּאִין כְּמוֹ שְׁפֶתֶבְתִּי לְמַעֲלָה הָיָה עוֹלָה בְּמַה שְׁהַנִּיחוּ לָהּ יוֹתֵר מִד' מֵאוֹת פְּרָחִי' שְׁהוּא סָף הַגְּדוּנָיָא בְּלִי תּוֹסֶפֶת כִּי גַם חֶפְצִים אַחֲרֵים שֶׁל בְּעֵלָה שְׁשָׁמוּ אוֹתָם בְּפָחוֹת מְשִׁוּוּיִים כְּפִי הַנְּשָׁמַע הָיָה עוֹלָה יוֹתֵר אִם הָיוּ שְׁמִי' אוֹתָם כְּרֵאוֹי בְּאִנְפֵן כִּי כָּל מַה שְׁנִשְׁאָר אַחַר מַה שְׁהַגְּבוֹ לָהּ לֹא תִטּוֹל הִיא שׁוֹם דְּבָר מִן הַתּוֹסֶפֶת אֲלֵא הַב"ח אֲלֵא אִם כֵּן יִשְׁאָרוּ נְכָסִים אַחַר פְּרַעוֹן כָּל הַחוֹבוֹת וְאִין רֵאוֹי לְחַכְמֵי הַב"ד יצ"ו לְהַתְרַעַם עַל שְׁאִנֵּי נוֹטָה מְדַבְּרֵיהֶם כִּי זַעֲקַת הַיְתוּמִי' וְהַב"ח רַבָּה עָלֵי וְחַיִּיב אֲנִי שְׁלֵא לְאַטּוֹם אֲזַנִּי מִזַּעֲקָתָם וּלְעַנְיָן מַעוֹת הַיְתוּם אֲבִטְלִיּוֹן שְׁהָיָה בְּיַד הַחֶכֶם נ"ע הַב"ד יצ"ו הָיָה רֵאוֹי שְׁהָיוּ אָבִיהֶם שֶׁל יְתוּמִי' כְּשָׁמוּ כְּאֲבִטְלִיּוֹן שְׁהִי אָב לְטָלְיָא וְלֹא הַשְּׁגִיחוּ עַד עֵתָה בְּזָכוֹתוֹ שְׁהַחֶכֶם נ"ע שְׁהָיָה אִפּוּטְרוֹפּוֹס שְׁלוֹ הוֹדָה לִי שְׁנִכְנָסוּ בְּיָדוֹ מְנַכְסֵי הַיְתוּם יוֹתֵר מִד' מֵאוֹת פְּרָחִי' וְכַמָּה שְׁטָרוֹת שְׁהָיוּ כְּתוּבִים עַל שֵׁם הַחֶכֶם מְסָרָם בְּיָדֵי שְׁאָמֵר שְׁהָיוּ מְמַעוֹת הַיְתוּם הַנְּזַכְ' וּמְסָרְתִים לוֹ וְא' מִהַשְּׁטָרוֹת הוֹלִיף הַיְתוּם לְב"ד וְלֹא הַגְּבוֹ לוֹ מִמֶּנּוּ כִּי אִם פָּחוֹת מִהַשְּׁלִישׁ וְהַשְּׁאָר הַגְּבוֹ לְבְעָלֵי חוֹבוֹת אַחֲרֵים וְלֹא הָיָה בְּדִין לְהַגְּבוֹת לְבְעָלֵי חוֹבוֹת אַחֲרֵים הַחוֹב שְׁהָיָה לַיְתוּם בְּצַוְנָאָת ש"מ כְּמוֹ שְׁפֶתֶבְתִּי

כי אפ"י שְׁהִשְׁטַר הָיָה עַל שְׁמוֹ הָיָה נֶאֱמָן לומ' שְׁהָיָה הַחֹב הַהוּא מִנְכָסֵי הַיְתוּם וְשִׁהָיָה
הוּא נוֹתְנוֹ לַיְתוּם מִקְצַת מְעוֹתָיו שְׁהָיָה בְּיָדוֹ וְגַם כָּל שְׁאָר הַמְּעוֹת שֶׁל הַיְתוּם נִשְׁאָרוּ בְּיַד
הַחֶכֶם הַנּוֹתָר בְּתוֹר' חֹב כִּי נוֹשֵׂא וְנוֹתֵן בָּהֶם בְּכֹל מְעוֹתָיו וְכִמוֹ שֶׁהִגְבּוֹ לְאַלְמָנָה וּלְבַעֲלֵי
חֹבוֹת מִנְכָסֵי הַחֶכֶם כֵּן הָיָה רָאוּי שִׁיִּגְבּוּ לַיְתוּם כִּפִּי הַחִילּוֹק שֶׁכָּתַב הַרְמַב"ם ז"ל כִּי כָּל
הַנְּכָסִי וְרַבָּא דְרַבָּא שְׁנַמְצָאוּ בְּרִשׁוֹת הַחֶכֶם הֵם נְכָסִים שְׁפָאוּ לוֹ אַחַר כָּל הַחֹבוֹת וְאִין
בָּהֶם דִּין קְדִימָה אִפִּי לְכַתּוּבַת הָאֲלָמָנָה הַקּוֹדֶמֶת לְכּוֹלָם וְאַחַר שֶׁהִגְבּוּ לְאַלְמָנָה חֲפָצֵי
גְדוּנְיָתָהּ שְׁאִין לִב"ח שׁוּם זְכוּת בָּהֶם כָּל מָה שֶׁהִגְבּוּ לָהּ אַח"כ מֵהַנְּכָסִי הַנּוֹתָר שְׁאִין בָּהֶם
דִּין קְדִימָה הָיָה יָד כָּל בַּעֲלֵי הַחֹבוֹת שְׁנֵה בְּכוֹלָם וְהָיָה צָרִיף שִׁיִּחְלְקוּ בֵּין הָאֲלָמָנָה עַד כְּדֵי
גְדוּנְיָתָהּ וְהַבַּעֲלֵי חֹבוֹת וְהַיְתוּם וְאִפִּי מְלֻוֶה עַל פֶּה וְהֵם לֹא כֵן עָשׂוּ וְגַם כִּי קִצַּת בַּעֲלֵי
חֹבוֹת תְּפָסוּ כְּבָר מֵהֶם שְׁלֹא בְּרִשׁוֹ ב"ד וּמֵהֶם בְּרִשׁוֹת וּמִי שֶׁתְּפָס בְּדָבָר שְׁאִין בּוֹ דִּין
קְדִימָה אִין מוֹצִיאִין מִיָּדוֹ עַכ"ל יֵשׁ נְכָסִים עֲדִין שִׁיִּכּוֹלֵי לְהַגְבּוֹת לַיְתוּם וּלְמִי שְׁלֹא נִתְּנוּ
עַד עֵתָה נֶאֱמַר הַמְבִי"ט: שְׁאֵלָה קִפְהָ יִלְמְדִינוּ מוֹרִינוּ הֶרֶב אֲלָמָנָה שֶׁתְּפָסָה שְׁטָרוֹת וּפְתָקָאוֹת
שֶׁל בַּעֲלָהּ לְצוּרָף מְזוֹנוּתִיהָ אִי הָיָה תְּפִיסָה אִי לֹא וְאִפִּי נֶאֱמַר דְּהָיָה תְּפִיסָה יֵשׁ לְשִׂאוֹל
כִּי כָּל הַשְׁטָרוֹת וְהַפְתָּקָאוֹת נִתְּנוּ לְיֹרְשִׁים בְּלִשׁוֹן מִתְּנָה וְזֶה לְשׁוֹן הַצְּנָאָה וְהִנֵּה אֲשֶׁר לִי
בְּיַד פְּלוֹ וּפְלוֹ כו' כָּל זֶה יִחְלַק בֵּין בְּנוֹתֵי כו' וְעוֹד כְּתוּב לְפִי שְׁנוֹת (בְּתִי) [בְּתִי] סָפַק
מְעוֹבְרַת כו' הַחִילּוֹק הַנּוֹתָר לְמַעֲלָה יִהְיֶה קִיָּים לְעוֹלָם בֵּין שִׁיִּהָיָה הַנּוֹלָד בֵּן אוֹ בַת וְכו' עוֹד
כִּי בְּגִדוֹן זֶה יִחַד לָהּ הַבַּעֲלֵי מְזוֹנוֹת וְז"ל הַצְּנָאָה וְכָל שְׁאָר נְכָסֵי כָּלִי כֶסֶף וְכָלִי זָהָב וּמַטְלִטְלֵי
הַבֵּי וְחֲפָצֵי וּמַלְבוּשֵׁי הַפֶּלֶל יֵהִי לְנוֹת (בְּתִי) [בְּתִי] תַּחַת כְּתוּבַתָּהּ וּמְזוֹנוּתִיהָ וְאִם לֹא
תַּתְרַצֶּה בְּזֶה יַעֲשׂוּ עִמָּה כְּדִין תּוֹרָה וּא"כ פִּינּוֹן שְׁאִינָה מִתְרַצֶּה אֲפֶשֶׁר לוֹמַר דִּיקָחוּ אוֹתָם
ב"ד וְיִפְסְקוּ לָהּ מְזוֹנוֹת כִּי נִדְּאִי יֵשׁ לָהּ בָּהֶם אֲכֹל וְשִׁבּוּעַ וְהוֹתֵר וְלָמָּה תַּתְּפוֹס בְּנְכָסִים
אַחֵרִים מִכָּלִי צוּרָף לְהַזִּיק הַיֹּרְשִׁים וְעַם הַיְתוּם שְׁאִין זֶה מוֹכֵר' תְּבוֹא תְּשׁוּבָתוֹ וְתַכְרִי' הָאִמ'
וְיֹרִי' אֵיזָה דְרָף יִשְׁכּוֹן אוֹר וְתֵהִי מִשְׁכּוֹנָתוֹ שְׁלִמָ' מֵעַם ה' וּבְיָמָיו יָבֵא גּוֹאֵל אוֹי"ר:
תְּשׁוּבָה אֲלָמָנָה שֶׁתְּפָסָה לְמְזוֹנוֹת כְּתַב הַרְמַב"ם ז"ל פִּי"ח בֵּין שֶׁתְּפָס מִחַיִּים בֵּין שֶׁתְּפָסָה
אַחַר מוֹתוֹ אִפִּי תְּפָסָה כְּכַר זָהָב אִין מוֹצִיאִים מִיָּדָה כו' וְתְּפִיסָה זוֹ לֹא הִנֵּה תְּפִיסָה אֲלֵא
שְׁזָכָה בְּמַטְלִטְלִים בְּרִשׁוֹת' בְּמַשִּׁיכָה אוֹ בְּהַגְבָּה' כְּדִין הַלּוֹקֵחַ מִקַּח בְּדַרְכֵי הַקְּנָאָה אֲלֵא
שְׁאִינוּ צָרִיף דַּעַת מְקַנָּה וְכִמוֹ שֶׁכָּתַב הַרִיב"ש ז"ל כִּי תְּפִיסָתָה בְּבֵית הַיֹּרְשִׁים אוֹ
בְּמַפְתָּחוֹת הַבַּיִת לֹא הָיָה תְּפִיסָה שְׁכָּל מָה שֶׁכָּתַב הַיֹּרְשִׁי הוּא בְּרִשׁוֹת הַיֹּרְשִׁים וּמִסִּירַת
מִפְתָּח אִינוּ קוֹנֶה וְגַם צָרִיף שִׁיִּהָיָה הַתְּפִיסָה עַל יָדָה וְלֹא עַל יַד אַחַר אִפִּי עֲשֵׂאוּ שְׁלִיחַ
דְּתוֹפֵס לִב"ח לֹא קָנָה כְּשֶׁחָב לְאַחֵרִי בַּעֲלֵי מִתְּנָה וְכֵן תְּפִיסַת שְׁטָרוֹת הִיא תְּפִיסָה כְּמוֹ
שֶׁכָּתַב הַרְמַב"ם ז"ל פִּי"א אֲמַהֲלֹכוֹת מְלוּוֶה אִם הָיָה הַדְּבָרִי שְׁנוֹתְנִי הַב"ח שְׁטָרוֹת וְטָעַן
שֶׁהֵם בְּיָדוֹ מִשְׁכּוֹן עַל חוֹבוֹ וְשִׁמְחִיִּים תְּפָס עַל הַמְּלוּוֶה לְהַבִּיא רֵאזָה וְאִם לֹא הַבִּיא רֵאזָה
יִחְזוֹר לְיֹרְשִׁים וְנִהוּ לְפִי דִין הַגַּמ' דְּמַטְלִטְלֵי דִינְתִּמִי לֹא מִשְׁעַבְדֵי לִב"ח אֲבָל אַחַר תְּקַנְתָּ
הַגְּאוּנִים ז"ל שֶׁכָּתַב אַחַר כֶּף הַרְמַב"ם ז"ל שְׁגוֹבִים מִן הַיְתוּמִי מַטְלִטְלִים מוֹעִיל תְּפִיסָה
אִפִּי לְאַחַר מִיתָהּ בֵּין בְּמַטְלִטְלִים בֵּין בְּשְׁטָרוֹת וְכִמוֹ שֶׁכָּתַבוּ כָּל הַפּוֹסְקִים ז"ל אֲלֵא שִׁישׁ
חִילּוֹק בְּתְּפִיסַת שְׁטָרוֹת שְׁמִי שֶׁתּוֹפֵס שְׁטָר בְּיָדוֹ שְׁאוֹמֵר שֶׁבַעֲלֵי הַשְׁטָר מְכָרוּ לוֹ בְּכַתִּיבָהּ
וּמִסִּיר' אִינוּ צָרִיף עֲדִים לְקַנּוֹתוֹ פִּינּוֹן שֶׁהַשְׁטָר בְּיָדוֹ אֲבָל צָרִיף עֲדִים לְעַנְגֵן תְּבִיעֵתוֹ
שֶׁהִנְתֵּב' יֹאמֵר לוֹ מִי יֹאמֵר לִי שֶׁבַעֲלֵי דְבָרִי שְׁלִי כָּתַב וּמָסַר לָהּ כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַרְמַב"ם ז"ל
פ"ו דְּמַכִּירָה וְמָה שֶׁכָּתַב פ"ט דְּנִחְלֹת גְּבִי א' מִן הָאִחִי שִׁש"ח יוֹצֵא מִתַּחַת יָדוֹ שֶׁצָּרִיף

להביא ראיה שאביו נתנו בכתיבה ומסירה וכו' אבל אחר שטען שנתן לו או שקנהו
מבעליו גובה בו ואינו צריך להביא ראיה הוא כשהלנה רוצה לפורעו וכמו שכתוב בבית
יוסף סימן ס"ב ומי שתופס שטר שחייב לו אינו צריך אח"כ לא
כתיב' ולא מסיר' שאפ' בלי שטר מוציאין מזה לזה מדר' נתן ומועיל לו שטר שתפ'
שהוא קודם לגבות מן הלנה ולא ב"ח אחר' פינו שהשטר בידו וגם שב"ח אחר' יבואו
לגבות ממנו הוא ירצה לפרוע לזה ששטרו בידו ולא לב"ח אחרים כדי לקרוע שטרו
ונ"ל שאם פרע לב"ח אחר מוקד' ולא יחוש לשט' שביד האח' אחר שיעיד עדים שפרע
לב"ח שהיה חייב ראובן הנה ליה פמוציאין מזה ונותנין לזה מדר' נתן ופטור מן החוב
ומצאתי במשורים נתיב כ"ו שכתב והאידנא דגבי ב"ח ממטלטלי גובה מהם אפי' לא תפס
מחיי' ונפק' מינה אפי' אחר תקנה שאם הם שני ב"ח ותפס שטרות א' מהם נראה דלא
זכה בתפיסתו מחמת אותה תפיס' ויחלקו הש"ח וכן כתב מורי הר' אברה' בן אסמעאל
נר"ו עכ"ל ואפשר שזה הוא כששניה' שנים אבל כשהו' מוקדם למי שתפס השטר אם
פרע לו פטור כמו שכתבתי למעלה והיינו משום דתפיסת שטרות קיל מתפיסת מטלטלי'
דגופן ממון דאפי' מכירתם בכתיבה ומסירה הוי מדרבנן ומ"ה יכול למחול שמן התורה
אין הראיות נקנות אלא גוף הדבר כמו המטלטלי' כמו שכתב הרמב"ם ז"ל פ"י והשתא
בנ"ד שתפסה אלמנה זו שטרות שהיו חייבים לבעלה לצורך מזונותיה פיון שמכירת
שטרות היא מדרבנן ותפיסתו אינו אלא לגופן כולי' הלויים אם ירצו לפרוע ליורשי'
ויכתבו להם שובר כדי שלא תוכל האלמנה לתבוע מהם בשטרות שבידה והיורשי' יתנו
מזונות לאלמנה כל שלשי' יום ותפיס' השטרות יועיל ג"כ לאלמנה אם פרעו לה הלוי'
ואם לא ירצו לפרוע לה אין ב"ד נזקקין לחייב' שיפרעו לה מפח השטרות אלא למזון
שלשי' יום פי אפי' כשמוכרת למזונות לכדי ששה חדשי' הלוקח לא יתנ' לה מיד שמא
תנשא או תתבע כתובתה בב"ד כו' אלא נותן לה מזונות לל' יום וכן לעול' וכמ"ש
המפרשי' והקא נמי פיון שאינה תופסת אלא בגוף השטר כשהיא גובה לא תגבה אלא
למזון של ל' יום דתפיסת שטרות לאחר מיתה לא מהני למי שתפס לדינא דגמ' אלא אחר
תקנת הגאון' ואין כ"כ יפוי בתקנה שתקח למזונות מה שאינו בידה אם לקחו' כבר
היורשי' דומיא דאמרי' שאם הניח קרקע יכולה לעכב עליה' שלא ימכרוהו ואפ"ה
אם מכרו אינה מוציא' מיד הלקוחות שאין האשה והבנות נזונות אלא מבני חורין כמ"ש
בא"ה סי' צ"ג והקא נמי אם פרעו הלוי' ליורשי' אין מוציא' מיד' למוסר' ליד האלמנה
למזונות כמה שני' אלא שיתנו לה כל ל' יום וכן אם לא פרע הלנה ליורשי' לא יחייבו
את הלנה לפרוע לה מזונות לכמה שני' פיון שאין בידה אלא גוף השטר ולא שיתנו לה
מיד חודש בתודשו אלא הם יקבלו מן הלנה כל החוב שהגיע זמנו שלא יהיה הלנה נשפר
שישתמש מן המעות שהגיע הזמן לפרוע' ושיפרע' הוא לאלמנה מל' יום לשלשי' יום
שהחוב הוא באחריות היורשי' אם ישתדפו או יאבדו נכסי לנה והם יתחייבו אח"כ לפרוע
מזונות האלמנה מה שלא יפרע הלנה ואף שתרצה האלמנה לקבל אחריות מה שחייב
הלנה לזמן אינה יכולה לעכב על הלנה אם ירצה לפרוע ליורשי' וגם פי כל הפוסקי'
פסקו שהאלמנה שתפסה למזונות הרבה יותר מכדי כתובתה שאין מוציא' מידה כפשט
גמרא בבלי שאמרו דסקי' של מעות ובירושלמי אמרו אפי' אלה וזו אפ"ה כתב הרצב"א
ואחר' כ"א תפס' הרבה מוציא' מידה וכדי הם לסמוך עליה' בנ"ד שאינה תפיסה כ"א

בשטרות בעלמא שאין גופ' ממון שאינו דין שיפקעו מן היורשי ויתנום לאלמנה פיון שהם יתנו לה (מזונות) בכ"ז עוד יש' לדקדק בתפיסה זו שכתוב בצוואה שנתן ליורשי בלשון מתנה מה שהיה לו ביד פלו' ופלו' וכו' כל זה יתחלק בין בנותי כו' עוד פי אשתו היתה ספק מעוברת פי בין שתלד בן או בת החילוק הנז' למעלה יהיה קיים עוד ייחד לה הבעל כל שאר כלי כסף וכלי זהב ומטלטלי הבית ונפצי' ומלבושי' הכל יהיה לה תחת פתובתה ומזונותיה ע"כ ואם יש באלו המטלטלי' פדי מזונות לכמה שנים אינ' יכול' לתפן' עוד פי האלמנ' שתפס' הוא כשל' הניח לה בעל' למזונו' ובנ"ד הניח לה למזונו' ולכתוב' ואע"פ שלא יהי' שנה לכתוב' ולקצ' מזונו' אינ' רשאי' לתפוס עוד וגם פי כתב ואם לא תתרצה יעשו עמה פדין תורה הדין הוא שאם לא תרצה ליקח פתובתה תזון מאלו המטלטלי' וישומו לה ב"ד וכשיכלו יתנו לה ממה שיש ביד' אפי' ממה שפירש שנתן במתנה ליורשי פיון שהיא מתנת ש"מ ואינה קנימת אלא מדרבנן פדי שלא תטרף דעתו אינה קונה אלא אחר מיתה ומזון האשה והבנות במיתתו נתסייבו הנכסי' למזון ובמ"ש הרמב"ם ז"ל פ"ח מהלכות זכיה ובטור ח"מ סי' רצ"ב ואפי' שנתן ליורש בלשון מתנה פיון שהיתה המתנה במה שהיה ראוי ליורש גובין מזונות מהם אבל אם נתן לא יותר משאר יורשי' אינה גובה ממה שהוא יותר דלא גרע יורש בין היורשי' מאיש נכרי וכמ"ש בשם הרא"ש ז"ל בפ"י בס' רנ"ב ובנ"ד אפי' השנה הבנות במתנתן ומשו' שהיא מתנ' ש"מ גוב' האלמנ' ממתנתן למזונו' אפ"ה אם תפס' מן הדברי' שנתן להם מוציאין מיד' דנהי' דהמתנו' של ש"מ הן משועבדו' למזונו' היינו לכשתצטר' למזונו' לא שתתפסו' הדברי' הידועי' שנתן במתנה פי אולי לא תצטר' להם שתזון ממה שהני' לה בעלה למזונות הפתובה ולהי' קיום פורתא להאי מתנה של ש"מ שלא תוכל האלמנ' לתפוס מהן מה שנתן בלשון מתנה ליורשי' אע"ג שתוכל אחר כף לגבול' מהם כשתצטרף למזונות וכעין חילוק זה הביא ריב"ש ז"ל בתשובותיו ק"ז.

הכלל פי כל מה שתפסה האלמנה זו ממה שחילק הש"מ לבנותיו מוציאין מידה ותיזון ממה שהניח לה בעלה ואם לימים תצטרף עוד למזונות אז אם תרצה לגבות פתובתה ולא יספיק לה מה שהניח לה בידה אז יתנו להם למזונות או להשלי' פתובת' ואין הלו' יכול' לפרוע לה שום דבר אלא ליורשי' והם יספיקו לה והיא תחזור השטרות ליורשי' והפתקאות לענין תפיסה גריע מתפיסת שטרות וחיובת להחזי' פדי שידעו ממה יגבו ומש' ומתן של ש"מ נאם המבי"ט: שאלה קפו אלמנות בגביית פתובה מנכסי בעליהן מן היורשי' כל הנכסי' הידועי' לכל א' מהן שהן מנכסי' גדוניתן גובה כל א' מהן בלא שבועה ואפי' שתפוס א' מהן מה שהוא מגדונות חבירתה מוציאין מידה ואם יש לא' מהן שום חפץ קנוי ממעשה ידיה אע"פ שמעשה ידיה לבעלה נראה לי שיהיה מנכסי' גדוניתא וישומו אותו לגדוניתא ולא תועיל קדימה או תפיסה לאלמנה האחרת באמרה פי אותו החפץ כבר זכה בו בעלה ושיהיה כשאר נכסי' שלו שיש לה דין קדימה אם היא קודמת לתברתה או שיועיל לה תפיס' כמו שמועיל תפיסה לאחת מהן במה שקנה הבעל אחד נישואי שתייהן פיון שכתב דאי קני בכתובתו שהדין הוא שיחלקו ואם תפסה א' מהן הניא תפיסה.

והטע' שפיון שמעשה ידיה מצד הדין היו שלה ונחכמי' תקנו לטובתה מזונות תחת מעשה ידיה פי שמא לא יספיקו לה מעשה ידיה למזונות ולכך יכולה אשה לומר לבעלה איני

גזירות ואיני עושה דהא דתנא מזונות תחת מעשה ידיה שנראה שמעשה ידיה עיקר הרי תירצו בגמ' אימא תקנו מעשה ידיה תחת מזונות שנראה שהמזונות הן עיקר חיובו ומעשה ידיה לא תקנו לו אלא משום איבה דלא תהני ליה איבה עמה וכל שפן לדעת הרמב"ם ו"ל ושאר הפוסקי אחריו שפוכרי' שהמזונות הן מן התורה דשאר הן מזונות שפן התורה חייב הוא לזונה ומעשה ידיה היו שלה אלא משום איבה תקנו חכמי' שיהיו לבעלה וכינן שאינם של בעל אלא מטע' איבה די לו פשמת שיחשבו מעשה ידיה שהם בעין שלו ויחשבו' לה בכחובת' לא שתתפס' אשתו האחרת אפי' היא קודמת או הב"ח הקוד' דלא גרע מעשה ידיה מנכסי גזונותה דלא מהני בהו תפיס' אפי' למי שיש לו קדימה דאעג"ב דיש לבעל פח יותר במעשה ידיה ממה שיש לה בנכסי גזונות' שאינו יכול למפן' אפי' הכי אם מכר מקרו קיים לדעת הרמב"ם ו"ל ואפי' בפירות נכסי מלוג שלה שיתקנו חכמים פירקונה תחת פירות משמע דפירקונה עיקר והפירות מדינא היו שלה אלא שיתקנום לו משום איבה יהיה הדין שאם פשמת נשאר לו פירות אשתו בעין שאע"פ שהם שלו ויחשבוים בגזונותה לא יועיל תפיסה בהם לאשה או לבעל חוב וכל שפן שלא יגבוים ב"ד אלא לבעלה הנכסי מלוג: גם מה שהביאה בגזונותה בנשואין השניים שיש קצת חפצים שקנאם בזמן שהיה נשוי לשתייה ונאפי' בזמן שלא היה נשוי אלא עם הראשונה פיון שהגבה אותם לזאת פשיגירש' וחר' אחר כף להנשא עמו והכניסה אותם החפצי' בגזונות' עתה שמת ובאת לגבות כחובתה יחשבו חפצים אלו מגזונותיה ואין לראשונה זכות בהן וכ"ש אם הן בידי השנייה את זה פתבתי לזעקת אלמנה זו ואיני פמודיע ומזהיר אלא פמזפיר מה שנראה לי שהוא דין תורה וכ"ת יעשו הטוב ושלום המבי"ט: שאלה קפז שמעון נתן ללוי מעות של ראובן שיוליכם לו לסינים והניחם לוי תוך סיפיט א' שהניח בו דברים אחרים שלו ושל אחרים ובדרך פאו לסטים על השנייה והרגו פמה בני אדם ושללו כל נכסיהם והכו את לוי ואת יהודים אחרים ומיראתו שיהרגוהו ברח להציל את נפשו ועזב הסיפוט וכל מה שהיה לו והגיע לעיר אחד שהיו שם יהודי' וספר להם המאורע והלכו שם למקום השנייה קצת אנשי' ומצאו הסיפיט שלם וסגו' כמו שהניחו והביאוהו אצלו ואמרו לו אל תפחד המון פה ותלך עם שאר יהודים שהיו עמו ולא רצה ועזב הסיפיט בעיר עם המוקירי והלך לו לביתו לסינים ואמר לראובן כי המעות שלו גנבוים הליסטים עם כל מה שהיה לו תוך הסיפיט ואחר כף פאו שם היהודים שנשארו שם בעיר הנז' וגם המוקירי עם הסיפיט והניחו בבית לוי והלך ראובן בבית לוי עם אחרי' לראות הסיפיט לקחת המעות ראו אותו סגור שם המנעול ובתחתיו הסיפיט מצאו נקב א' כי קרעו העור שהיה מכוסה בו הסיפיט ונקבו הסיפיט ומשם נראה שלקחו המעות הנז' וחרו לכסות הנקב בעור כי לא נמצא כלל בתוך הסיפיט ולוי טוען כי העדים שאמרו שהביאו הסיפיט סגור ושלם אלו לא נסתכלו תחת הסיפיט' אותו הנקב והליסטי' הם שעשו הנקב לקחת המעות וגם שנאמ' שהליסטי' לא לקחו אולי המוקירי שנשאר בידו שם הוא שעשה הנקב ולקח המעו' בבואו בדרך מן העיר והיא עד סינים כי בא המוקירי לבדו ועוד טוען לוי כי הוא אינו חייב באחריותם כי אולי המוקירי גנב' וראובן טוען כי עשה פשיעה בהניח הסיפיט יחידי עם המוקירי ולמה לא המתין לבא עם שאר היהודי' הולכי' פמוהו כי המוקירי גנבוים מפני שהיה יכול לטעון שהליסטי' גנבו' ואמר ראובן שיש לו פמה אמתלאות שלוי גנבוים כי הוא

מתהפך בטענותי ועל מה שטוען שאינו חייב באחריות כי כן אמר לו שמעון אינו אמת כי שמעון אומר כי מעול לא אמר לו שלא יהיה חייב באחריות ולמדנו עם מי הדין תשובה כמה שהגניח לו המעות בסיפית ולא הניח בתיקו לא פשע בזה כי אולי היו מעות כסף והיו לו משאוי בדרך ולא הנה לו שמירה אחרת כי אם בסיפית סגור עם שאר נכסיו כי כמה שהגניחה וברח לא פשע בזה כי אין לאיש נכבד מנפשו והנה נרא שמה והרגוהו ומפני שנודע ששלו הרבה נראה שלא רצו להתעכב עד שיפתחו הסיפית אבל אחר שהביאו הסיפוט סגור ושלם הנה לו ללוי לשמרו ולא יעלים עיניו ממנו ולא להניחו ביד המוקירי ובזה פשע כי קרוב הוא כי המוקירי ידע כי היו לו בו מעות ומפני שהנה סגור ובמנועיל פדי שלא ירגיש לוי שהו לקחו עשה הנקב ומה שטוען לוי שאולי הליסטי לקחוהו טענתו אינה פלום כי הליסטי לא היו יראי מלפתוח הסיפית ולקח כל מה שבתוכו או להוליכו עמה פה סגור ושלם ובבית יפתחוהו אלא שנהא שהמוקירי הוא שעשה נקב זה ולוי חייב שהניחו בידו ואם המוקירי בא לברו עם הסיפית לעיר הנה אפשר כי בבואו ממקום ששלו הליסטי עד העיר עשה הנקב ולקח המעות ולא יהיה חייב לוי שום דבר כי לא מרצונו הניח הסיפית כי אם מרצון הצלת נפשו ברח שלא יהרגוהו ולא הנה יכול להציל הסיפית אלא שנהא מן השאלה שלא נתיחד המוקירי עם הסיפית בבוא לעיר מן השיירה שפתוב בשאלה שהלכו אנשי למקו השיירה ומצאו הסיפית שלם וסגור ונרא שהם הביאוהו אע"פ שהנה בא המוקירי עמם לא הנה לו מקו וזמן לעשות הנקב ולקח המעו גם לוי לא טען טענה זאת כי ידע כי לא נתיחד הסיפית עם המוקירי בבואו ממקו השלל לעיר אלא שאולי המוקירי בבואו מן העיר לסיני לברו עשה הנקב ולקח המעות וכמו שטען לוי עצמו ולא ידע כי עשה פשיעה להניח הסיפית ברשות המוקירי וחיוב לשלם גם מה שטען כי אינו חייב באחריותו כי כן אמר לו שמעון אינו נאמן בטענה זו אחר שהוא ידוע שפשע וכמו שכתב הר"מב' ז"ל פ"י מהלכות שאלה ופקדון ובעל הפקדון שהביא ראיה שפשע השומר משל' וזה טען ואמר תנאי הנה בינינו אינו נאמן שהרי יש עדי שפשע ע"כ ובב"ד הוא עצמו הודה שהנה הסיפית ביד המוקירי ובזה פשע וגם באותה העיר ג"כ התרו בו עדי שלא ילך ולא שמע אליה והנה הסיפית ברשות המוקירי בדרך ואני אומר כי אפי שהנה אמת שאמר לו שמעון שלא יהיה חייב באחריות משמעותו הוא שאפי' ששומר חנם פטור מגניבה ואבידה הוא חייב לישבע שנגנב או נאבד ומשבועה זו הוא שאמר שלא יתחייב באחריות גניבה ואבידה כלו השבועה שחייב הש"ח שלא יתחייב הוא לישבע אבל אם פשע נ"ל הפושע מזיק הוא וחיוב פמו שכת' הרמב"ם ז"ל פ"ד דשכירות כי בעבדי וקרקעות ושטרות שפטור ש"ח משבועה גניב' ואבידה וש"ש שחייב בגניבה ואבידה דמטלטלי פטור מלשל' בעבדי וכו' אבל אם פשע בהם חייב לשל' (שצ"ל) [שכל] הפוש' מזיק הוא וה"נ אינו פטור מפשיע' אפי' אמר שאינו חייב באחריות כ"ש כי אין בטענות לוי שהוא טוען וחוזר וטוען טען מקוד' ואמר לראובן כששאל ממנו המעות שנגנבו עם שאר השייר' ושקר בזה כי הסיפית ידע (הב"ח) [הוא] שהניחו סגור ושלם באות' העיר ולא נודע עדיין שחסר המעות מן הסיפית ואחר שהביאו הסיפית ונמצ' הנקב ולא נמצאו המעות טען כי אולי הנה נקוב מקוד' ולא הסתכלו בו העדים שאמרו שהנה שלם ואח"כ אמר אולי המוקירי וכו' וכשראה שלא היו צודקות טענותיו חזר ואמר כי שמעון אמר לו שלא יהיה חייב

באחריות ובהפוך טענו' אלו אפשר להאמין שלוי הוא שעשה הנקב ולקחו' אם אינו מוחזק לאד' פשר ולא הנה לו מקו' לעשות זו פשבא לאותה העיר פי אם פשהה הספי' בביתו בחלב איזה יום קוד' שיצאו לדרך או עתה בסיני' פשהביאו המוקירי בביתו ולא רצה לפתוח הספיט ולקח המעות פי יהנה ידוע פי הוא לקח' אלא שידע הוא מקו' שהניח בו המעות בסיני' ונקב נגד מקו' המעות והוציא' ולקח' ובה הנה לו טענה פי המוקירי לקח' ורחוק הוא שצאמר שידע המוקירי לנקוב נגד מקו' הנח' המעו' ולכן יש לו (לשמעון) [לראובן] לחשן' אותו אם אינו מוחזק בכשרות ואפי' נחזיק אותו באד' פשר נתן הוא מקו' לראובן שיתשוד אותו ואחר שהניח הספיט ביד המוקירי פבר פשע וחיוב לשל' ולמה לו ליפנס בספק חשד' סתם ישראל פשר הוא: שאלה קפח למדנו רבינו ראובן ת"ח פא למדינה א' דרף העבר' ואנשי המדינה ההיא חלו פניו שיבא וידור ביניה' ויורה להם תורת ה' פפי ידיעתו וקבלו עליה' שפל הפסד שיבא לו מהגוי' או איזו עלילה שיעללו עליו הפל עלניהו ליהדר ויהיו חייבי' לפורעו ואז כתבו שטר בניה' וחיבו את ראובן הנז' שאם לא יבא לזמן פלו' שיהנה חייב לצבור סף מעות והוצרף לבא בזמן שעשו ביניה' הן לקני' השבועה הן פדי ליפטר מהחייב שנתחייב וכשבא חזרו וכתבו שטר ביניה' וז"ל אנו חתומי מטה וכל הקהל הקדוש יצ"ו וכל הנאמני' וז' טובי העיר קבלנו עלינו בשבועה חמורה בשי"ת בכל חומרי שבועה שראובן יהנה עלינו לרא' ולקצין ודיין ומנהיג לדון ולפשר בכל ענין שיצטרף בין ליחיד בין לרבי' בין לגישואין בין לגרושין בין בכל אשר יראה לו לגזור ולעשות גדר והספמה או לקני' איזו הספמה מההספמות הקדומות הפל קבלנו עלינו פלנו כא' לכל אשר נאמר החכ' הנז' וכל הפסד ונזק והוצאה שיבא להחכ' הנז' ח"ו משום דבר מזה מפל אינה אדם שיהנה עלינו ליהדר באחריות גמורה על פל נכסינו ואחר עבדו זמן ורצה לייסר קצת פריצי' ולהחזיר' למוטב הלשינו עליו איף הוא דן ונעשה שופט במדינה ומשיא נשי' ומגרש נשי' בביתו ודבר'י פאלה ובבית השופט נתרעמו על החכ' הנז' ואמרו לו תזהר שאם תעשה פה שנייסר אותה נאמר לא עשיתי ולא אעשה ושקר ענה בי שאמר זאת עלי ואחר שעבר פמו שבוע או שבועי' שלח הכהאי"א של שר המדינ' לע' ערב אח' החכ' הנז' לפני ב' יהודי' ואמ' לו תאמ' לי ותודיעני מאין באת אמר ליה החכם הנזכר ממוקום פלוני אמר לו הכאהי"א יש לה איזה מאמ' המלה או איזה בראי"א פמו שיש לערלי' להיותה שוטר ומושל הראני ואם לאו מי שמך למשול לא יש שר במדינ' ואמ' לו החכם הנזכר א"ו אני לא משלתי ולא עשיתי פלום אני פאחד מעבדי המלה אשר אם לא יכשר בעיניו לדור במדינה א' הולך לדור באחר' ובכל מקום שהוא הוא עבד המלה סוף הדברים שאמר לו פלה עתה והלה היהודי לביתו ובפקר שלח שר המדינ' ותפש אותו והוליכו אותו קשור לבית השר נאמר לו השר מי אתה אמר לו אני עבד מעבדיה אמר לו מה שמך עם היהודים אינה חכם שאתה מושל עליהם ולא הנה ראוי לה זה שנה ונחצי שאני במדינה הזאת נחליתי ובראו לבקרני פל הגדולים של העפום והפאפ"ס של הערלים וכל גדוליה' ואתה לא חששת ממך לבא פאילו אינה חושש ממני ואמר לו החכם אנו היהודים יש לנו שי"ך אשר עליו מוטל לעשות זאת וכן הוא המנהג קודם לכן עם פל השרים לא עם החכם משפט פה לא כן נהגו ואמר אם לא הנה פה המנהג אני אלמדך המנהג ועוד צנה שיתפסו אותו בזקנו ויוציאו (א) אותו מלפניו והכינו לו עצים להכותו מפת מנת גם רצה לגלח

זָקְנוּ וּלְשִׁי' (פָּרָס) [קָר] בְּרֵאשׁוֹ וְלִסְבָּ' אוֹתוֹ בְּכָל הַמְּדִינָה וְכִרְאוֹ פֶּכֶה הִיְהוּדִי הַנִּמְצָאִים
שֵׁם עֲשֵׂה פִּשְׁרָה בְּסוֹף ס' פְּרָחִים לְשֵׁר וְכִמּוֹ עֲשִׂרִים פְּרָחִים לְאַנְשֵׁיו וּרְאוּבֵן הַנִּזְכָּר אוֹמֵר
שֶׁהַפֶּסֶד הַנּוֹז הַצָּבוּר חֲזִיבִים לְפָנָיו מִכֶּמֶה אֲנִפִּין גַּם כִּי אִם לֹא הָיוּ מִתְחַזְּקִים הֵם בְּכָל
הַפֶּסֶד שֶׁיָּבֵא לוֹ לְפָרוֹעַ אוֹתוֹ כֵּן הוּא הַמְּנַהֵג בְּכָל הַמְּקוֹמוֹת כִּי פֶּאֶשֶׁר מִתְעַלְלִי עַל הַדִּיּוֹן
יַעַן הוּא גְּדוֹל לַיהוּדִי בְּעֵינֵיהֶ' שִׁיְפָרְעוּ הַפֶּסֶד הִיְהוּדִי נוֹסֵף כִּי כָּבֵד נִתְחַזְּקוּ רְאֵשֵׁי הַקְּהֵל
כְּמוֹ שֶׁפְּתוּב לְמַעַלְהָ הֵן כִּי הִחֲכַם הַנּוֹז אוֹמֵר כִּי כֵּן הוּא הַדִּין אִפִּי' בְּאַתֵּר דְּלִית מְנַהֵג וְאָמַר
שְׁלִיחַ דִּין צְרִיכָה בְּשֵׁשׁ הֵן כִּי מְנַהֵג הַמְּדִינָה אֲשֶׁר פֶּה וְהַסְּפָמָה אֲשֶׁר בֵּינֵיהֶם שֶׁכָּל אֲשֶׁר
יִפְסִיד הַשִּׁי"ךְ אוֹ א' מִהַנְּאֻמְנִי אוֹ מִי שֶׁעוֹמֵד לְשֵׁר לְצָבוּר שֶׁהַכֹּל יִהְיֶה עַל הַצָּבוּר וְהַקְּהֵל
קִצְתָם אוֹמְרִים אֵלּוּלֵי שֶׁהוֹגֵד אֶל הַשֵּׁר שֶׁאַתָּה עֲשִׂיר וְלֹא יָדַע מַה לַעֲשׂוֹת כִּדִּי לְקַחַת מִמֶּךָ
מַעוֹת עַד שֶׁעַשׂ' עֲלִילָה זֹאת וְלָכֵן עֲלִיךָ מִן שֶׁכָּל וְקִצְתָם אוֹמְרִי' אֵילּוּ הֵייתָ סוֹבֵל הַמַּפּוֹת וְלֹא
הֵייתִי עוֹשֶׂה הַפִּשְׁרָה הַזֹּאת לֹא הֵייתָ כ"כ הַפִּשְׁרָה וְקִצְתָם אוֹמְרִי' שְׁנִתְחַזְּקוּ ד' רְאֵשֵׁי
הַקְּהֵל אֲזַי הָיוּ הֵם רְאֵשֵׁי וְעַתָּה כָּבֵד לֹא חֲשִׁיבִי כִּי נִתְרַבּוּ עֲלֵיהֶם חֲכָמִי וְגְדוּלִים מֵהֶם לְמַאֵד
וְהֵם לֹא נִתְחַזְּקוּ וְהִחֲכַם אוֹמֵר לָהֶם כִּי מ' שֶׁאָמַר שֶׁבְּשִׁבִיל שֶׁאֲנִי עֲשִׂיר וְכו' וְהֵלֵךְ כָּבֵד
יִדְעֶתֶם מִתְחַלְּהָ שֶׁהֵייתִי עֲשִׂיר לֹא נִתְעַשְׂרָתִי עַתָּה וְנִמְצָא שֶׁעַל תְּנַאי זֶה הַמְּלַכְתָּם אוֹתִי
עֲלֵיכֶם וּמ' שֶׁאוֹמֵר' שֶׁהֵיָה לִי לְסוֹבֵל הַמַּפּוֹת וְכו' זֶה לֹא שֶׁמַּעֲתִי שֶׁאֲנִי מְחַזְּקִיב יַעַן אֲנִי
מִשְׁרַת אֲתֶכֶם בְּחֻנָּם שֶׁאֵהֵיָה מְחַזְּקִיב לְסוֹבֵל מַפּוֹת זֹאת וְעוֹד אַחֲרָת כִּי אֲדַרְבֶּה אוֹמְרִי'
שֶׁאַחֲרֵי הַמַּפּוֹת הַפֶּסֶד הוּא יוֹתֵר גְּדוֹל עוֹד כִּי הַהַפָּאָה הֵייתָ לְהַכּוֹ' מַכַּת מִנֵּת מְרֻב כְּעִסוֹ
עוֹד כִּי אֲנִי זָקֵן וְחוֹלָה וּבְנוֹדָי הַגָּמוּר מ"י מַפּוֹת לְבַד הֵייתִי מְסַתְּפֵן בְּנֶפֶשׁ וּמ' שֶׁאוֹמְרִי' כִּי
רְאֵשֵׁי הַקְּהֵל עַתָּה לֹא חֲשִׁיבִי אוֹמֵר הִחֲכַם כִּי לֹא כְּלוּם הוּאִי חֲדָא כִּי גַם הַנְּאֻמְנִים עַתָּה
וְרְאֵשֵׁי הַקְּהֵל כִּי גַם אִם נִתְרַבּוּ חֲכָמִי' נִתְרַבּוּ לְעִסוֹק בְּתוֹרָה אֲבָל לֹא לְבַטֵּל עֲנִינֵי הַמְּדִינָה
וּמְנַהֲגֵיהָ עוֹד כִּי בְּזֶה יִהְיֶה אֶפְשָׁרוּת לָהֶם לְעַמּוֹד וְאִם לֹא יִתְעַלְלוּ עַל הַכֹּל הַיּוֹם עַל א'
וּמְחַר עַל א' וְאִין לְדַבֵּר סוֹף עוֹד כִּי לָמָּה פֶּאֶשֶׁר נִתְרַבּוּ בְּמְדִינָה' לֹא מְנַעוּ אוֹתִי וְלֹא הִתְרוּ
בִּי אֲלֵא הָיוּ עוֹמְדִי' בְּהַשְׁקָט וּבְבִטְחָ' וְשִׁתְּקוּ וְעַתָּה הֵם אוֹמְרִין דְּבָרִים אֵלּוּ לֹא כְּלוֹ' הוּא
עוֹד כִּי הַפֶּסֶד אֵינּוּ גִפְרַע מִפִּיס הַדְּרִי' בְּמְדִינָה כִּי אִם מֵאֲשֶׁר יָבֵא לָהֶם גְּדוּבוֹת מִד' רוּחוֹת
הָעוֹלָ' כִּדִּי לְהַחְזִיק אֶרֶץ הַקּוֹדֵשׁ וּבְנוֹדָי הַגָּמוּר כִּי כ"ע נִיח' לְהוֹ בְּהִכִּי וְגַם אִם עַתָּה ע"י
שִׁישְׁלָחוּ לְאֹמֵר לָהֶם שֶׁהַחֵךְ' עֲשִׂיר וְכְדוּמָה לָזֶה וְיֹאמְרוּ דְּלֵא נִיח' לְהוֹ לֹא כְּלוֹ' הוּא יוֹרִינוּ
רַבִּינוּ הַדִּין עִם מִי וְשִׁכְרוּ כְּפוּל מִן הַשְּׁמִי': תְּשׁוּבָה רְאוּבֵן ת"ח זֶה הוּא כְּמוֹ שְׁלִיחַ שֶׁל
הַקְּהֵל לְהַשְׁתַּדֵּל בְּצַרְכֵיהָ' בְּתִיקוּנֵי הַקְּהֵל וְסִדְרָ' לְכָל מַה שֶׁקְּהֵל חֲזִיבִי' לַעֲשׂוֹת לְדִין בֵּין
אָדָם לְחֵבֵירוֹ וּבֵין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ וּלְהַטִּיל שְׁלוֹ' בְּקְהֵל בִּיסָר הַרְשָׁעִי וְלִסְלַק נִזְקָם מֵעַל הַקְּהֵל
מַה שֶׁהֵם אֵינָם כְּדָאִים לַעֲשׂוֹת כָּל אֵלּוּ הַדְּבָרִי' וְזֶה הַחֵכ' הוּא שְׁלוּחַ' לְכָל אֵלּוּ הַעֲנִינֵי'.

וְלָכֵן חֲזִיבִי' בְּכָל מַה שֶׁאֵירַע לוֹ בְּעֲשִׂיית צַרְכֵיהָ' כְּמוֹ מִי שֶׁעֲשֵׂה שְׁלִיחַ לְקַנּוֹת לוֹ אֵיזָה
דְּבָר מִפְּלוֹ' וְנִמְצָא הַדָּב' הַהוּא שֶׁקָּנָה שֶׁהֵיָה גְּנוּב אֲצֵל הַמּוֹכֵר וְהַעֲלִילוּ עַל הַשְּׁלִיחַ שֶׁקָּנָה
גְּנִיבָה וְהַפֶּסֶד מַעוֹת לְהַנְצִיל דְּפָשִׁיטָא שֶׁהַמְּשַׁלֵּחַ חֲזִיב בְּהַפֶּסֶדוֹ מִתּוֹךְ שֶׁעֲשֵׂה שְׁלִיחוֹתוֹ וְלֹא
עֲשֵׂה שׁוּם פְּשִׁיעָה כִּי לֹא יָדַע שֶׁהֵייתָ גְּנִיבָה אוֹ הָאֻמַּת לֹא הֵייתָ גְּנִיבָה וְהַעֲלִילוּ עָלָיו
שֶׁהֵייתָ גְּנִיבָה כִּי בְּאֵיזָה אֲנִיפִין שֶׁיִּהְיֶה זֶה הַשְּׁלִיחַ עֲשֵׂה שְׁלִיחוֹתוֹ וְלֹא פִּשַׁע וְלֹא עֲנוּהָ
בְּשׁוּם דְּבָר וְהַמְּשַׁלְּחוֹ חֲזִיב בְּהַפֶּסֶדוֹ כִּי מִחֲמ' הַשְּׁלִיחוֹת עֲצָמוּ בָּא לוֹ הַפֶּסֶד זֶה וְכַתּוּב
מִהַר"ם ז"ל פ' גוֹזֵל בְּמִרְדְּכִי עַל מִי שֶׁנִּכְנַס עָרֵב לְגוֹי עַל חֵבֵירוֹ כִּי אִפִּי' שֶׁהַעֲלִיל עָלָיו
שֶׁלֹּא כִּדִּין אַחֲרֵי שֶׁמְחַמַּת שֶׁהַעֲמִידוֹ עָרֵב בָּאָה לוֹ הַצָּרָה הַזֹּאת חֲזִיב וּבְמִרְדְּכִי בְּהַגְהוֹת ג"כ

כתב שאם שמעון הלה בשליחות ראובן בחנ' ונתפס בדרך חייב לפדותו ובנ"ד מחמת שליחו' הקהל שהיה משתדל בשלחות' בכל מה שהיה צריך לקהל נתפס ולכך חייבי' הקהל לשל' לו כל מה שהפסיד וזהו אפי' שנתפטר עמה' כן בסת' מבלי שום תנאי וכל שכן שעשו תנאי עמו על כל הפסד שיבוא לו משו' דבר שהיה עליה' שאפי' היה נוטל מהם פרס היו חייבי' גם מצד המנהג פי כל מה שיארע לדין או לנאמני הקהל הציבור (פורשי') [פורעי'] בעד' ומנהג זה הוא על פי הדין שכתבתי שכל דבר שיארע לשליח מחמת המשלח על דרך מה שכתוב למעלה חייבי' הקהל לשל' לו ואין לקהל שום טענה על מה שבאו חכמי' או יחידי' אחרי' בעיר כי לא בשביל' נדחה החכם מלהשתדל בצרכי הציבור ולא היה נודע בין היהודי' והגוי' לדין הקהל כי אם ראובן החכ' וגם אלו חדשי' מקרוב באו לא בטלו מה שנתפשו הראשי' נאמני הקהל עם החכ' גם טעות היותו עשיר אינו פוטר את הקהל מלשל' לו פי גם פי בידוע' שהיה עשיר הכבידו עול' עליו כבר ידעו הקהל שהיה עשי' והיה להם לחוש אולי ישימו הגוי' עיניה' בממונו ויעלילו עליו והם לא חששו על זה ועם היותו עשיר נתחייבו לכל הפסד והיזק שיבא לו כמו שכתוב בשטר גם זאת שטענו על פי לא סבל מכות לא מיראת הש' טענו זה פי היה להם להצטע' על מה שנתבזה בפני הגוי' כמו שכתוב בשאלה ואם היו מכים אותו אולי היה מסתפן וכל אשר לאיש יתן בעד נפשו ואלמלא נגדוה לחנניה וכו' וכמו שאמרו פ' הגזול תניין בניך עולפו וכו' כתוא מקמר מה תוא זה כיון שנפל במקמר אין מרחמי' עליו אף ממונ' של ישראל וכו' ואם היה יכול לסבול מכות לא מפני זה היו מקילי' עליו אלא שהיה לוקה ומשל' ותלמידי חכמי' הם חלשי' ותש פחם וכמו שאמרו בראש השנה כמאן מצלינן האינדא אקצירי ומריעי כר' יוסי וכו' והם תלמידי חכמי' וראוי והגון לנאמני וראשי הקהל שלא יהיו מסרבין לגדול ודין שלה' פי הם חייבי' לעשות מלאכתו וכמו שאמרו חז"ל על ועשו ארון וכו' וכ"ש לסלק מעליו כל נזק והפסד הבא מחמת' ואין ציבור עני כ"ש ירושל' תוב"ב צבי היא לכל הארצות? כוננה עליון אמן.

גאם הצעיר ומצטער בצער שערי ירושלי"ם תוב"ב המבי"ט (ועיין סימן תתל"ד): שאלה קפט ילמדנו רבינו באשה אחת זקוקה ליב' והיב' בארץ צרפת וקפץ יהודי אחד וקידשה לפי שאי' מניחי' באות' הארצות ליקח שתי נשי' והיב' שלח שליח והרשאה לעשות חשבון עם האשה היבמה מפל אשר ישאר מעזבון אחיו לאחר שתקח כתובתה והנשאר יוליכהו לו לשם וגם היא תלה ותקח גט חליצותה כן יתפשו עם היבמה והמקדש נתפטר עם היבמה שתחלוץ ובשביל כדי שלא יקדשנה אחר קו' שתחלוץ או אחר שתחלוץ מן היבם קפץ וקדשה הביא עדי' וקדשה פעם ראשון ואחר שקדשה אחר שתי שעות באו אליו קצת מן העדי' ואמרו למקדש לא עשית כלו' אע"פ שאנו מכירי' אותה לא ראינו את פניה הלה והביא עדי' אחרי' עם קצת הראשונה וקדשה פעם שנית ובכל פעם נתן לה שאה"י אחד וכן אמר לה בשתי פעמי' הרי את מקודשת לי בשאה"י זה מעתה לאחר שיחלוץ לך ובמיה' וקבלה המוקדשת השאה"י מיד המקדש בסבר פנים בלי זכר שום אונס כלל אחר זמן שמעו העדי' שיש הסכמה שלא יקדשו שום אשה מבלי רשות ב"ד והמקדש פחד שלא יכחישו העדי' והשתדל לעשות אופן שיקדשנה פעם שלישית והמתין עד יום שהלכה לטריפול עם השיירה הלה והוליה עמו כמו ק"כ דרמה' קונפטיש וקידשה לפני יהודי' הרבה וכך אמר המקדש למתקדשת הרי את מקודשת לי

בְּקוֹנְפִיטִישׁ אֵלּוּ אַח"כּ הִלְכָה הָאִשָּׁה לְאַרְץ צָרַפֶּת לְתַקּוּפַת הַיָּמִי נִגְלָה וְנִתְפָּרַס הַדְּבָר שְׁלַחוּ אַחַר הַמְּקַדָּשׁ וְשָׂאֵלוּ מִמֶּנּוּ וְהַשִּׁיב לָהֶם כְּפִי הַדְּבָרִי שֶׁשָּׂאֵלוּהוּ בְּאוֹ קִצַּת הָעֵדִי וְהַעֲיִדוּ עֵדוֹת גְּמוּרָה וְנִכּוֹנָה אַחֲרַי אֲשֶׁר גָּזַרוּ עָלַיָּהּ גְּזֵרַת נַח"שׁ הַגִּידוּ כָּל הַדְּבָרִי שֶׁרָאוּ וְשִׁמְעוּ וְהִלְכוּ אוֹתוֹ הַיּוֹם וַיּוֹם הַשְּׂנִי הָאֶחָד מֵהֶם חָזַר בְּדַבּוּרוֹ וַיְשִׂמוּ יוֹסֵף דְּבָאֲנִי לְפִי שִׁנְתָנוּ לוֹ שֶׁחָזַד שִׁיחֲזוֹר וַיֹּאמֶר מֵה שֶׁאֵמַר שְׂלֵא רָאָה וְלֹא שָׁמַע אֲלֵא לְהַכְעִי נָתַן אוֹתוֹ עֵדוֹת וְהַנּוֹתֵן הַשְּׁחָדָד יָדוּעַ הוּא וְדָרְכָיו הַמְּקוֹלְקָלִי שִׁנְתָנוּ עֵינָיו בִּיבְמָה לְקַחַת אוֹתָהּ לוֹ וְזֶה הַדְּבָר הוּא שְׂלֵא מִדַּעַת שֶׁל הַיְבָמָה אֲלֵא שִׁנְתָפֶשׁ עִם דוֹד הַיְבָמָה וְהוּא יִצְחָק אוֹרְגִיר וַיִּצְחָק הַגְּזֵרָה הֵלֶךְ עִם הַיְבָמָה לְצָרַפֶּת לְהִבִּיא אוֹתָהּ לוֹ וּלְפַתּוֹת אוֹתָהּ לְפִיכָה הוּא מְעַפֵּב בְּכָל כַּחוֹ כְּשֶׁרָאָה הַמְּקַדָּשׁ כָּל הָעֲנִינִים לֹא רָצָה לְהִבִּיא עֲדִים יוֹתֵר אַע"פ שֶׁאָמַר לִב"ד יֵשׁ לִי עֲדִים הַרְבֵּה יוֹתֵר מִעֲשָׂרָה לְפִי שֶׁנֶּפֶל דְּבָרִי וּמִחֲלֻקַּת בֵּין הַמְּקַדָּשׁ וְהַחֶכֶם יצ"ו וְהַמְּלִיץ הִרַע הוּא הַמְּעַפֵּב אֲשֶׁר נָתַן שֶׁחָזַד לְהַעֲד הָאֶחָד שְׁמוּאֵל וְרַבִּי שִׁנְתָנוּ עֵינָיו בִּיבְמָה וְנִתְפָּשֵׁר עִם דוֹדָהּ שֶׁהוּא יִצְחָק הַנּוֹי וַיֵּשׁ לְמַקְדָּשׁ רָאָה עַל הַדְּבָרִי הִלְלוּ וְהַדְּיָן הוּא דָן כְּפִי מֵה שֶׁיֹּאמְרוּ הַיּוֹעֲצִים וְהַמְּלִיצִים וְלָכֵן מוֹרִינּוּ וְעֵטְרֵי רֵאשִׁינוּ אֲדוּנִינוּ יָשׁוּב לָנוּ תְּשׁוּבָה כְּפִי מֵה שֶׁיּוֹרֵד מִן הַשָּׁמַי וְלֵךְ תִּהְיֶה צְדָקָה מֵאֵת ה' וְהַשְּׁלֵם: תְּשׁוּבָה אֲמִימָר פֶּסֶק הַלְּכָתָא כְּשֶׁמוּאֵל עַל מִי שִׁנְתָנוּ קִדּוּשִׁין לִיבְמָה אִי תְּפָסִי קִדּוּשִׁין אוֹ לֹא וְאָמַר שְׁמוּאֵל בְּעֲנִינֵינוּ אֲנַחְנוּ צָרִיכָה גִט מִסְּפָק וְהַרְבֵּב"ם ז"ל פ"ד מֵה' אִישׁוֹת פֶּסֶק כֵּן שֶׁיֵּשׁ סְפָק אִם תּוֹפְסִי בֵּה קִדּוּשִׁין אוֹ לֹא וְלָכֵן צָרִיכָה גִט וּבפ"ז פְּתַב הָאוֹמֵר לִיבְמָה הִרִי אֶת מְקוֹדֶשֶׁת לִי בְּזֶה לְאַחַר שִׁיחֲלוֹץ לָךְ יְבִימָה הִרִי זֶה מְקוֹדֶשֶׁת הוֹאִיל וְאֵלּוּ קִדְשָׁה עִתָּה הִיוּ קִדּוּשִׁין תּוֹפְסִי בֵּה מִסְּפָק ע"כ וּבִסְפָרִי שֶׁלָנוּ כְּתוּב הִרִי זֶה מְקוֹדֶשׁ וְלֹא סְפָק מְקוֹדֶשֶׁת וְכֵן נִרְאָה מִלְּשׁוֹנוֹ שֶׁכְּתַב שֶׁאֵילּוּ קִדְשׁ עִתָּה הִיוּ קִדּוּשִׁין תּוֹפְסִין בֵּה מִסְּפָק נִרְאָה כִּי עִתָּה הֵם קִדּוּשִׁין וְדָאִי דְלֹא הוִי דְבָר שְׂלֵא בָּא לְעוֹלָה כִּינּוֹן שֶׁעִתָּה תּוֹפְסִין מִסְּפָק וְכֵן נִרְאָה מִלְּשׁוֹן שְׂכַת לְמַעְלָה עַל הִרִי אֶת מְקוֹדֶשֶׁת לִי לְאַחַר שֶׁאֲשַׁתְּחַרֵּר וְכו' לְאַחַר שֶׁיִּמּוֹת בְּעֲלִיָּה לְאַחַר שֶׁתּוֹמּוֹת אַחֲוִיתִיָּה אִינִי מְקוֹדֶשֶׁת לְפִי שֶׁאִינוּ יָכוֹל עִתָּה לְקַדְשׁ נֵר' כִּי עִתָּה שֶׁיָּכוֹל לְקַדֵּשׁ מְקוֹדֶשֶׁת וְדָאִי וְהַשְּׁתָא בנ"ד שֶׁאָמַר לְאַחַר שִׁיחֲלוֹץ לִיָּה יְבִימָה תְּפָסִי קִדּוּשִׁין אַח' שֶׁחֲלוֹץ וְאָפְלִי בָּא אַחַר וְקִדְשׁ אִינָם תּוֹפְסִי קִדּוּשִׁי שְׁנֵי שֶׁאִין קִדּוּשִׁין חֲלִין עַל קִדּוּשִׁין כְּמוֹ בְּאִשְׁתַּי אִישׁ שֶׁאִין קִדּוּשִׁין חֲלִין בֵּה וְאָפְלִי שֶׁהִיָּה או' לְאַחַר שֶׁתִּתְגַּרְשִׁי וְגַם אִם קִדּוּשִׁי יְבָמָה לְאַחַר שִׁיחֲלוֹץ לָהּ לֹא לְהוִי קִדּוּשִׁי וְדָאִי אֲלֵא סְפָק כְּמוֹ שֶׁכְּתוּבוּ הַמְּפָרְשִׁי ז"ל וְכִמוֹ שֶׁכְּתַב הַר"ן ז"ל אֲפִלּוּ חָזַר וְקִדְשָׁה הוּא עֲצָמוֹ אוֹ אַחַר אִין קִדּוּשִׁי סְפָק חֲלִין עַל קִדּוּשִׁי סְפָק וְאִין זֶה כְּמוֹ שְׁבֻעוֹת שֶׁחֵל שְׁבֻעָה עַל שְׁבֻעָה כְּשֶׁהִתִּיר הִרְאִשׁוּנָה חֵל הַשְּׁנִיָּה מִשׁוּם (שֶׁהַחֶכֶם) כְּעוֹקֵר הַגְּזֵרָה אוֹ הַשְּׁבֻעָה וַיֵּשׁ מְקוֹם לְשְׁבֻעָה לְחוּל אַחַר הִתִּיר הִרְאִשׁוּנָה מֵה שֶׁאִין כֵּן בְּאִשְׁתַּי אִישׁ שֶׁכְּשֶׁמְגַרֵּשׁ אוֹתָהּ מִכָּאן וְלִהַב' הוּא מִתִּיר אוֹתָהּ וְלִדַּעַת אֵלּוּ שֶׁהַמְּקַדָּשׁ יְבָמָה לְאַחַר שִׁיחֲלוֹץ הֵם קִדּוּשִׁי סְפָק אִם בָּא אַחַר וְקִדְשָׁה אַחַר שֶׁחֲלוֹץ לָהּ נֵר' דְּהוִי נְמִי קִדּוּשִׁי סְפָק עַל קִדּוּשִׁין אַחֲרִים בְּסְפָק וְלֹא דְמִי לְמֵאִי דְאָמְרִי לְעֵיל דָּאִין קִדּוּשִׁי סְפָק חֲלִין עַל קִדּוּשִׁי סְפָק כְּמוֹ שֶׁקִּדּוּשִׁי וְדָאִי אִין חֲלִין עַל קִדּוּשִׁי וְדָאִי כְּמוֹ עַל אִשְׁתַּי דְּהִתָּם הוִו קִדּוּשִׁי שְׁנֵי כְּקִדּוּשִׁי רֵאשׁוֹן מִמֶּשׁ כְּגוֹן מְקַדָּשׁ יְבָמָה דְּהוִי סְפָק וְכָּא אַחַר וְקִדְשָׁה דְּהוִי נְמִי סְפָק אִינוּ חֵל אֲבָל הֵכָּא דְקִדּוּשִׁי שְׁנֵי לֹא הוִו כְּקִדּוּשִׁי רֵאשׁוֹן דְקִדּוּשִׁי רֵאשׁוֹן הוִו בְּזִמְנֵי שֶׁהִיָּתָה יְבָמָה וְהוִו סְפָק וְקִדּוּשִׁין לְאַחַר שֶׁחֲלוֹץ שֶׁאִם לֹא הִיוּ קִדּוּשִׁי רֵאשׁוֹן הִיוּ חֲלִין בְּוִדָּאִי מִש"ה יְחִילוּ עֲכָשְׁיוֹ בְּסְפָק וּבנ"ד כְּתוּב כִּי אָמַר לָהּ בְּשִׁתִּי הַפְּעָמִי הִרִי אֶת מְקוֹדֶשֶׁת לִי בִשְׂאֵה"י

זה מעתה לאחר שיתלונן ליה יבמיה פינו דאמר לה מעתה אלימו קדושין אלו ממה שלא
אמר מעתה ואפשר שלא יחולו קדושין אחרים אפי' יאמר ג"כ מעתה פינו שיהקדושין
הראשונים אמר מעתה אבל אם לא היה אמר מעתה היו חלין קדושין אחרים למפרשי
שסוכרי' שאם אמר לאחר שיתלונן יבמיה שהוא ספק מקודשת שיש קדושי ספק שחלין
על קדושי ספק כמו שפתי למעל' וכמו שכתב הרמב"ם ז"ל פ"ז מהלכות אישות
האומר לאשה הרי את מקודשת לי מעכשיו ולאחר שלשי' יום בדינר זה ובא אחר וקדשה
בתוך השלשי' יום הרי זו מקודשת מספק לשניה' לפיכך שניה' נותני' גט כו' ע"כ הרי
שיש קדושי ספק על ספק פי האי גוונא אבל אם היה מקדש אחד אחר השלשי' יום כבר
חלו קדושי ראשון ובמה שפתי אם קודשה שני אחר שחלץ לה יבמה תפסי מספק
היינו משום דקדושי ראשון לעול' הווי ספק אפילו אחר שיתלונן אבל במה שכתב הרב
קדושי ראשון חלין נדאי אחר השלשי' הפלל פי אלו הקדושין חלין על היבמ' לאחר
שחלץ' לדעת הרמב"ם ז"ל שהיא מקודשת נדאי לפי גרסת ספרנו ואפי' קודשה אחר לא
תפסי אבל למאן דסבר דלאח' שיתלונן ליה יבמיה הוי ספק הכי נמי אם קודשה אחר
שחלצה הוי נמי ספק וכיון שבנ"ד אמר מעתה ולאחר שיתלונן וכו' אם קודשה אחר אחר
שחלץ' אינם קדושין אלא שקבלת העדות שפא לפנינו אינו פלום פי כל מי שאינו בקי
בגיטין וקדושין לא יהא לו עסק עמה' ואין קבלת עדות' עדות פינו שיש בעיר חכמי'
צריף שיעמדו לב"ד וישמעו ויכתבו עדות' ואם יעידו שאמר כפי מה שכתוב למעלה הווי
קדושין על הדרך הכתוב למעלה נאם המבי"ט: שאלה קצ עטרת תפארת שיבה אור
חכמה ותושי' כצאת השמש בגבורה נפשי בשואה לנגדו לקבל מהודה והיא פעור' ואפלת
אור' נופלת לפניו משתחנה לרגליו ואומר' אנא שא נא נאלמתי דומיה פי לא ידעתי דבר
לכן מעלת הדרת כ"ת יפתח פיו לאלם לקרוב להשתחו' לו ולבג' מלפניו ואל אפשל
בלשוני פי ל"א לי לפרט כ"א ללשון למודי' דומי' תהל' נשאני לבי לקרוב לשרביט זהבו
בראותי כל הספרדים הדרים בגלילותינו העמידו פסל התלצה בתפילת המנחה ואמרו
שלא לחזור ש"צ התפילה קולם כנחש הלה עד (מקום) אשר אנחנו בו בפרט אשר באו
ממ"ה אין מבחיני' בין ימינם לשמאל' מרימי' קול לאמר כה קבלנו כה נהגו אבותינו
נתקרבתי וקראתי למביני' ולעם ואמרת דמנהג' משבששתי היא ודברתי על המנהגי'
ונתחזקו באומר' פי ל"א לבטל מנהג אבות' ואעפ"י שקראתי לי עדים נאמני' פי בהרבה
מקומות בעלי החכמ' בטלו מנהג זה בכל זאת לא שבו מדרך' ואומר' שאם לא ישלחו
להם מצפת תוב"ב לא יכרעו עורפ' על פן כל דברי האגרת הזאת לבקש מלפני גודל
מעכ"ת שישא ניסו וירפא את מזבח השם ויגזור עלינו פי לפחו' המנח' הגדול' יאמרו
בחזרת ש"צ ואדוני כמלאך האלקים לדעת כל אשר בארץ ויגד לעמי פשע' ולא יכירו
פי נודע ממני להאדון מאומה אלא פי שמע דבת רבי' ורוח ה' נשאו ולו תהיה צדקה
ושלם האדון יגדל מאת עבדו שלמה שמעתי פי בקצת מקומו' באיטלייא אינם זהירין
בתפלת המנחה כמו שראוי ואיני תמה פי גם בארץ ישראל ובשאר ארצות מקילי' בעונת'
שאינה קבועה גדולה וקטנה וגם בכוננת' אינם זהירי' כ"כ כמו בתפלת השחר (ושרבי')
[עורבי'] אפי' היא רשות מפני שהיא בזמן שפול' טרודי' במלאכת' ובסחורת' ואינ' יכולי'
לפנות דעת' ולכוין כמו בתפלת השח' שעדיין לא התחילו להתעסק בשום דבר וגם
בתפלת ערבית כבר נסתלקו ממחשבת סחורת' ולא פדין וכשור' הם עושים בזה פי

איִפְשָׁר לָהֶם לְהַפְסִיק מְמַלְאֲכַת' וְלִפְנוֹת מִחֻשְׁבַּת' לְכוּיִן כִּי עַל זֶה אָמְרוּ חַז"ל לְעוֹלָם יִהְיֶה אָדָם זֹהִיר בְּתַפְלַת הַמְנַחָה שְׁצָרִיכְךָ זֹהִירוֹ מִפְּנֵי הַדְּבָרִי הַנִּזְכָּרִי שְׁנוֹתְנִי רַפְיוֹן לְאַנְשֵׁי לְתַפְלַת הַמְנַחָה וְעַל זֶה יֵשׁ לָהֶם שְׂכָר טוֹב לְזֹהִירֵי בָּהּ וְתִקְוֶבֶל תַּפְלַת' יוֹתֵר מִשְׁאָר תַּפְלוֹת וְכִמוֹ שְׁמַצִּינוּ מֵהַ שְׁנַעֲנָה אֵלֵיהֶוּ בְּתַפְלַת הַמְנַחָה שְׁהֵינָה קִידוּשׁ ה' בְּאוֹת' תַּפְלָה שְׁאָמְרוּ אִפְי' עוֹבְדֵי ע"ז ה' הוּא הָאֱלֹקִים וְכו'.

וְכִמוֹ שְׁבְתַפְלַת הַשְּׁחַר חוֹזֵר ש"צ הַתַּפְלָה לְהוֹצִיא מִי שְׁאִינוּ בָּקִי לְהַתְּפַלֵּל וְלְכוּיִן כֵּן בְּתַפְלַת הַמְנַחָה חֲזִיבֵי' יוֹתֵר מִפְּנֵי שְׁתֵּהָא מְקוֹנְבֶּלֶת וְכִבָּר סְמָכוּ עַל פְּסוּק שְׁבַע בְּיוֹם הַלְלַתִּיהָ (שְׂכָר) שְׂכָל תַּפְל' שְׁמַתְּפַלֵּל כָּל אֶחָד בְּלַחֵשׁ וּמֵה שְׁמַכוּיִן בְּתַפְלַת חֲזַרְת ש"צ וּמֵה שְׁמַכוּיִנִי בַעֲנִיַת אָמֵן לְכָל י"ח בְּרָכוֹת הֵם שְׁלֹשׁ וְכוּן בְּכָפֵל מְנַחָה הֵם שְׁלֹשׁ וְתַפְלַת עַרְבִית שְׁאִינָה בַחֲזָר' הֵם שְׁבַע פְּעָמִי בְּיוֹם שְׁאֲנַחְנוּ מִהַלְלֵי לְאֵל יִתְבָּרַךְ אֲלֵא מִפְּנֵי הַיּוֹתֵה בְּשָׁנֵי זְמַנֵּי גְדוּלָה וְקִטְנָה וְאִינוּ נִיכָר לְכָל אָדָם זְמַנָּה בְּדַקְדוּק כְּמוֹ תַּפְלַת הַשְּׁחַר בְּקוּמוֹ וְתַפְלַת עַרְבִית בְּשׁוֹכְבוֹ עִם קְרִיַת שְׁמַע הַקְּלוֹ לְאוֹמֵר בְּקוֹל רֵם וְאַנְחָנוּ עוֹשֵׂי אִינָה תַקוּן לְזֶה בְּרוּב הַמְקוּמוֹת שְׁאֲנוּ מִסְפִּימֵי בְּתַפְלַת מְנַחָה הֵרָאֵנוּ שְׁיִאֲמְרוּ בְּבֵית הַכְּנֶסֶת בְּכָל יוֹם הַתַּפְלָה בַּלַּח"ש וְחֲזַרְת ש"צ מִפְּנֵי שְׁמַתְּקַבְּצֵי בָּהּ רֹב הַמַּתְּפַלְלֵי וְכִשְׁיֵשׁ עֲשָׂרֵי בְּנֵי אָדָם אוֹ יוֹתֵר לְפָחוֹת הַעֲשָׂרָה מֵהֶם יִכּוֹנוּ וְיַעֲנוּ אָמֵן וְכִשְׁבָּאֵי אַחֲרֵי לְהַתְּפַלֵּל אִינֵי כ"כ וְהוּא יוֹתֵר טוֹב שְׁיִתְּפַלֵּל בְּקוֹל רֵם מִפְּנֵי שְׁאִין רֹב הַמַּתְּפַלְלֵי אֲזִי יְכוּלִים לַעֲנוֹת אָמֵן שְׁהֵם מוֹעֲטֵי כִי בְּתַפְל' הַשְּׁחַר כְּאֶחָד מִתְּפַלְלֵי תַפְלָה אַחַת וְאֵעֲפ"י שְׁקַצְת' לֹא יְכוּנוּ לְמֵה שְׁאוּמֵר ש"צ וְלַעֲנוֹת אָמֵן יֵשׁ הַרְבֵּה מְכוּוֹנֵי עוֹנֵי מֵה שְׁאִין כֵּן בְּתַפְלַת הַמְנַחָה שְׁאִינֵי בְּאֵי כֹל בְּיַחַד וְאִין מִתְּפַלְלֵי כְּמֵה פְּעָמִי מְנַחָה בְּכָל בֵּית הַכְּנֶסֶת וְאַפְי' שְׁאֲנַחְנוּ נוֹתְנֵי אִיזוֹ סִיבָּה לְמַתְּפַלְלֵי בְּקוֹל רֵם הוּא בְּדִיעֵבַד אֲבָל לְכַתְּחֵלָה רְאוּי לְכָל מְקוֹ לִירְאֵי ה' וְחוֹשְׁבֵי שְׁמוֹ לְעוֹרֵר לְכַבּוֹת מִתְּעַצְלֵי בְּתַפְלַת מְנַחָה וְלַפְחוֹת שְׁתֵּאֲמֵר פֶּעַם הֵרָאֵנוּ בַּחֲזַרְת ש"צ כִּשְׁה' לַפְחוֹת מַעֲשָׂרֵי וּמַעֲלָה כְּדֵי שְׁיִתְּפוּנוּ וְיַעֲנוּ אָמֵן אוֹ אִפְי' כְּשְׁאִינֵי אֲלֵא עֲשָׂרָה שְׁהֵם יִרְאֵי הַשֵּׁם יְכוּנוּ כְּמוֹ שְׁנִזְכָּר וְהֵאֵל יִתְבָּרַךְ יִטַע בְּלַבְנוֹ אֶהְבְּתוֹ וְיִרְאֵתוֹ לַעֲשׂוֹתוֹ רְצוֹנוֹ וְלַעֲוֹבְדוֹ עֲבוּדָה שְׁבֵלֵב זֶה הִיא תַפְלָה וְשֵׁל' הַמְּבִי"ט: שְׁאֵלָה ר' יִלְמָדְנוּ רַבִּינוּ רְאוּבֵן שְׁהֵינָה חֹכ' מְמוֹנָה בַּקְּהֵל אֶחָד מִרְבִּיץ תּוֹרָה בִּינִינָה זֶה אַרְבָּעֵי שָׁנָה וְרוּב' כְּכֹל גִּידְל' וְלִמְדוּ מִמֶּנּוּ וְיֵשׁ לוֹ בֶן הַגּוֹן לְמַד בִּישִׁיבַת הַחֹכ' הַשֵּׁל' הַה"ר יוֹסֵף קוֹרְקוֹס זֹלָה"ה וּבִישִׁיב' הַחֹכ' הַשֵּׁל' כְּמֵה"ר יִצְחָק דִּימוֹלִינָא זֹלָה"ה וְהַחֹכ' הַנּוֹז"ל מְלַבֵּד שְׁהֵינָה עוֹסֵק בַּקְּהֵל הַנּוֹז' הֵינָה עֲלֵיו טוֹרַח צְבוּר וְכִשְׁרָאָה הַחֹכ' הַנּוֹז' אֵת עֲצָמוֹ שְׁגַדֵּל עֲלֵיו טוֹרַח צְבוּר וְקַפְצ' עֲלֵיו זְקָנָה מִינָה אֵת בְּנוֹ בַּקְּהֵל הַנּוֹז' בְּמַקוּמוֹ זֶה י"ט שְׁנָה וְהַמְּנוּי הַנּוֹז' הֵינָה בְּמַעֲמַד גְּדוּלֵי (שְׁאָר) [רְאִישֵׁי] קְהֵל יצ"ו בְּהַסְפֵּמ' הַקְּהֵל הַנּוֹז' וּמֵאוֹתוֹ זְמַן וְעַד עַתָּה כֵּן הַחֹכ' הַנּוֹז' עוֹמֵד בְּמַנוּיֵי בַּקְּהֵל הַנּוֹז' דוֹרֵשׁ לָהֶם בְּיוֹם וּבְלִילָה וְאִין פּוֹצֵה וְאִין פּוֹצֵה פֶּה וּמַצְפָּצֵף עַל דְּבָרֵי כָּלל נוֹסֵף עַל זֶה שְׁחַתְּמוּ לוֹ רֹב הַקְּהֵל הַנּוֹז' וְקַבְּלוּ אוֹתוֹ עֲלֵיהֶ' חֶכֶם בְּמִק' אֲבִיו לְגַמְרֵי וְזֶה נוֹסַח הַהַסְפָּמָה הַחֲתוּמָה הַנּוֹז' לְהִיּוֹת שְׁהֵלְכָה רוֹנַחַת שְׂכָל מִי שְׁיֵשׁ לוֹ אִינָה מְנוּי הֵן מְלָךְ הֵן חֶכֶם הֵן חַזֵּן הֵן שׁוֹחֵט הֵן מוֹהֵל אִם יֵשׁ לוֹ בֶן וְכָל שְׂכָן אִם הוּא הַגּוֹן הַדִּין הוּא שְׁיֵהֵינָה בְּנוֹ מְמוֹנָה תַּחְתּוֹ כְּדֵאִית' בְּסַפְרֵי עַל פְּסוּק לְמַעַן יִאֲרִיךְ יְמֵי עַל מְמַלְכָתוֹ הוּא וּבְנָיו וְכַמ"ש הַרְמַב"ם ז"ל בַּפ"ד מֵהַלְכוֹת פְּלִי מְקַדָּשׁ וְהַרִיב"ש ז"ל בְּתַשׁוּבוֹתָיו סִימֵן רַע"א וְהַרְשָׁב"א ז"ל סִימֵן ש' וְלָכוֹן אָנוּ ח"מ נִתְרַצִּינוּ רְצוּי גְּמוּר לְמְנוֹת אֵת כֵּן הַחֹכ' הַנִּזְכָּר פְּלוּנֵי מְמוֹנָה תַּחַת אֲבִיו בַּקְּהֵל הַנּוֹז' יִקְרָא פְּסֵק וְיִדְרוֹשׁ בְּבֵית הַכְּנֶסֶת שְׁלָנוּ בְּכָל עַת שְׁיִרְצָה בֵּין כְּשִׁילָךְ אֲבִיו הַנּוֹז' נִר"ו

לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל תּוֹב"ב בֵּין כְּשִׁיתְבַקֵּשׁ בִּישִׁיבָה שֶׁל מַעֲלָה לְאוֹרֵךְ יְמֵי יְמֵי מְלָךְ יוֹסִיף פְּאֶשֶׁר הֵינּוּ עִם אָבִיו הַחֵכַל הַנְּזָכֵר כֵּן נִהְיָה עִמּוֹ לֹא נֶעְזָב מִלְתַּמּוֹן כְּבוֹד בֵּימֵינוּ נֶאֱדָרִי בְּכַח תּוֹרָתוֹ לְהַכִּין אֹתָהּ וְלִסְעָדָהּ בְּמִשְׁפָּט וּבִצְדָקָה וְלֹא אֶחָד מִמֶּנּוּ רִשָּׁאֵי שְׁלֹא לְחַתֵּן בְּמִקּוֹן שְׂאֲמָרוּ לְחַתֵּן וְכָל הַמְּסִית אוֹ מִדֵּיחַ אֶחָד מִמֶּנּוּ לְעַרְעֵר עַל זֶה וְלְהַכְנִיס אַחַר תַּחְתּוֹ בִּקְהָל שְׁלֵנוּ הַנְּזָכֵר אוֹ לְהַמְשִׁיךְ אַחֲרָיו בְּחֻבְלֵי עֲבוֹתוֹת אֲהַבְתּוּ וְלִפְתּוֹחַ בֵּית הַפְּנִסָּת אַחֲרָת וְלְהַתְּפַלֵּל עִמּוֹ אוֹ לְשַׁמּוֹעַ מִמֶּנּוּ ד"ת וְכו' נִשְׁבַּעְנוּ בְּשִׁבּוּעָה חֲמוּרָה לְרִדּוֹף אַחֲרָיו וְלְהַבְדִּילוֹ וְכו' וְהִנֵּה עֲתָה קָצַת מִהַקְהָל הַנּוֹ"ל שְׁלֹא חָתְמוּ בְּהַסְכָּמָה הַנּוֹ מְעַרְעְרֵי לֹא מֵר כֵּינּוֹן שִׁישׁ בִּקְהָל הַנְּזָכֵר אַחַר שֶׁהוּא יוֹתֵר בְּקִי מִמֶּנּוּ שִׁיכְנֹס עִמּוֹ בִּקְהָל הַנְּזָכֵר וְרוֹצֵי לְשַׁתְּפוֹ עִמּוֹ בִּקְהָל הַנְּזָכֵר וְאִם לֹא יוּכְלוּ לַעֲשׂוֹת הַדְּבָר הַזֶּה יִפְתְּחוּ לָהֶם בֵּית כְּנִסַּת אַחֲרָת וְיִמְנוּ אוֹתוֹ חֻכָּם עֲלֵיהֶּ יוֹרְנוּ אֲדוֹנֵינוּ אִם יְכוּלֵי לְהַכְנִיס חֵכַל אַחַר עִמּוֹ בִּקְהָל הַנְּזָכֵר אוֹ לְמִנּוֹת חֵכַל אַחַר בְּמִקּוֹמוֹ בִּקְהָל הַנּוֹ וְשִׁכְרוּ כְּפוּל מִן הַשָּׁמַיִם: תְּשׁוּבָה אֵין פֶּח לְשׁוֹ אָדָם מִן הַקְהָל אִפִּי מֵאוֹתָם שְׁלֹא חָתְמוּ לְהַעֲבִירוֹ וְלֹא לְשַׁתֵּף ת"ח אַחַר עִמּוֹ מִכְּמֵ טַעְמֵי רֵאשׁוֹן כֵּינּוֹן שֶׁהַסְּכִימוּ רֵאשֵׁי הַקְהָל יצ"ו לְמִנּוֹתוֹ ת"ח עַל הַקְהָל אֲפִילוֹ שְׁלֹא הָיוּ מְעַמִּידֵי אוֹתוֹ מִצַּד הַחֵכַל אָבִיו אֵינִי רִשָּׁאֵי לְהַעֲבִירוֹ אוֹ לְמִנּוֹת אַחַר עִמּוֹ שְׁלֹא מִדְּעַתוֹ שְׁדִין הוּא שְׁמִי שֶׁעָלָה לְמַעֲלָה א' לֹא יֵרֵד כִּי אוֹתָם שֶׁחָתְמוּ לוֹ הַמִּינוּי מִסְתַּמָּא רֵאשֵׁי הַקְהָל הֵם וְמֵה שֶׁעָשׂוּ אֲזַ נִתְרַצוּ כֹל כ"ש אַחַר שְׁנֵי רַבּוֹת שֶׁעָמַד בְּמִינוּי מִסְתַּמָּא כָּלֶם נִתְרַצוּ וְעַתָּה אֵינִי יְכוּלֵי לְחַזֵּר בְּהֵם שְׂאֵם מִי שִׁישׁ לוֹ אֵיזָה מִנוּי שֶׁל שְׁרָרָה הֵן מְלָךְ הֵן חֻכָּם בְּנוֹ יוֹרֵשׁ מִקּוֹמוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב הוּא וּבְנָיו בְּקֶרֶב יִשְׂרָאֵל כָּל שֶׁכֵּן הוּא עֲצָמוֹ שֶׁמְנוּהוּ מְלָךְ אוֹ חֻכָּם שְׂאֵין יְכוּלֵי לְהַעֲבִירוֹ אִם לְבָנָיו זוֹכֵה כָּל שֶׁכֵּן לְעֲצָמוֹ שֶׁכֵּינּוֹן שֶׁעָלָה לֹא יֵרֵד טַעַם שְׁנֵי שֶׁאֵעִפִּי שֶׁהַקְהָל לֹא הָיוּ מִמֶּנִּי אוֹתוֹ עֲלֵיהֶּ וְלֹא הָיוּ כּוֹתְבֵי עֲלָיו הַסְּכָמָה הַכְּתוּבָה לְמַעֲלָה הֵם חֲזִיבֵי לְקַבְּלוֹ מִצַּד הַדִּין שֶׁהוּא יוֹרֵשׁ שְׁרָרַת אָבִיו בְּלִי הַסְּכָמָת וְכִמוֹ שֶׁהוּא הַדִּין כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב הַמְּכַרְשֵׁי ז"ל טַעַם שְׁלִישֵׁי שְׂאֵפֵי שְׁלֹא הָיוּ כּוֹתְבֵי לוֹ הַמִּינוּי (וְאֲפִלּוֹ לֹא) הִנֵּה בָּא מִכַּח אָב אֶלָּא שֶׁקִּבְּלוּ חֻכָּם א' בִּקְהָל אֶחָד וַיֵּשׁ לוֹ כְּמָה שְׁנֵי חֲזָקָה שֶׁהוֹחֲזִיק לְהִיּוֹת חֻכָּם אֵין שׁוּם אָדָם יְכוּל לְהַעֲבִירוֹ מִן הַמִּינוּי שֶׁגְּדוּלָה חֲזָקָה מִן הַתּוֹרָה בְּכָל מִקּוֹן בְּפֶרֶט בְּדַבַּר שְׁרָרָה שֶׁל מִצְוָה אֲפִילוֹ בְּלֹא כְּתִיבַת הַסְּכָמָה וְכִמוֹ שְׁלֹא הָיוּ יְכוּלֵי לְהַעֲבִירוֹ מִכָּל א' מֵאֵלּוֹ הַטַּעְמֵי כֵּן אֵינִי יְכוּלֵי לְשַׁתֵּף אַחַר בְּמִקּוֹמוֹ כְּמוֹ מְלָךְ דְּכַתִּי שׁוּם תִּשִׁי עֲלֵיךְ מְלָךְ מְלָךְ וְלֹא שְׁנַיִם וּמִמֶּנּוּ אֲנַחְנוּ לוֹמְדֵי לְשֹׂאֵר שְׁרָרוֹת שֶׁדְּבָר א' לְדוֹר וְלֹא שְׁנֵי וְאֲפִילוֹ יֵשׁ רֵאשֵׁי אַחַר יוֹתֵר מִמֶּנּוּ שֶׁבְּכָל הַדּוֹרוֹת שֶׁעָבְרוּ הָיוּ מְלָכֵי יִשְׂרָאֵל וְכַהֲנֵי גְּדוּלֵי בִּקְצָתָהּ הָיוּ כְּמָה אֲנָשֵׁי רֵאשֵׁי לְמַלְכוּת מִן הַשֶּׁבֶט הַנִּבְחָר וְלֹא הָיוּ רִשָּׁאֵי לְהַעֲבִיר מִי שֶׁהִנֵּה כְּבָר מְלָךְ וְכֵן כ"ג שְׁהִי א' רֵאשֵׁי יוֹתֵר מִכ"ג (כְּשֶׁתְּמוּ) [הַמְּשַׁתְּמֵי] כְּבָר לֹא הָיוּ יְכוּלֵי לְהַעֲבִירוֹ וְכֵן בנ"ד אֵינִי יְכוּלֵי לְהַעֲבִירוֹ וְלֹא לְשַׁתֵּף אַחַר בְּמִקּוֹמוֹ אִפִּי אוֹת' שְׂאֵינִי חֲתוּמֵי בְּהַסְּכָמָה כִּי הַמִּינוּי שֶׁל חֵכַל א' בִּקְהָל א' כָּל אֵיזָה חֻכָּם שֶׁבְּדוֹר הַזֶּה יְכוּל לְהִיּוֹת חֻכָּם לְלַמּוֹד פֶּסֶק בְּכָל יוֹם וְאִם מִצַּד הַדֵּינּוֹ אִם יֵשׁ מִי שֶׁמְתַרְעֵם עֲלָיו יְכוּלֵי אַחַר פְּטִירַת אָבִיו לְשַׁתֵּף ב' אַחֲרָי שִׁיְהִיו ב"ד שֶׁל ג' לְאֵיזָה מִן הַקְהָל שְׁלֹא יִתְרַצוּ לְעַמּוֹד לְפָנָיו לְדִין לְבַדוֹ וְאִם הַמְּבִי"ט: שְׂאֵלָה רֵאשֵׁי לְמַדְנוּ רַבֵּינוּ רֵאשֵׁי וְשִׁמְעוֹן נָתְנוּ לִיאֹד' מַעוֹת בְּשׁוֹמְפוֹ יַחַד וְהַרְנוּחָה תִּהְיֶה בֵּינֵיהֶּ חֲלָק כְּחֲלָק רְצָה יְאוּד' לְעֵלוֹת מִבְּבָל לְחָלֵב עֲמָדוֹ רֵאשֵׁי וְשִׁמְעוֹן הַנְּזָכֵר לְעֵלוֹת עִמּוֹ כְּדִי לְפָרוֹעַ מִמֶּנּוּ מֵה שֶׁנָּתְנוּ לוֹ עָמַד שִׁמְעוֹן וְאָמַר לְרֵאשֵׁי (עַד) [כְּדִי] שְׁלֹא גִלְהָ שְׁנֵינוּ תֵּן לִי שְׁכָרִי וְאֵנִי אֶלְהָ עִמּוֹ לְבַד וְאֶפְרַע מִמֶּנּוּ כָּל מֵה שִׁישׁ לְנוֹ אֶצֶל יְאוּדָה הַנּוֹ בְּעַד שְׁנֵינוּ נָתְנוּ לוֹ שְׁכָרוֹ

חמשה פרחי ונתרצ' לו בכך לאחר שעברו ט"ו ימים לשכירות זה עמד עוד שמעון והתאנ' על ראובן חבירו מחמת הוצאת הדרך ואיזה ענגן שיהיה באופן שיהיה על שניה' יחד נתרצה לו עוד שימתן לו שכרו משל' ה' פרחי' וההוצאה תהיה על שניה' ביחד ואחר כל אלה עמד ראובן ולנה לשמעון ואמר לו השמר לה פן תקח המעות מיאודה הנז' כי אם על ידי צורפי' כדי שיהיו מעותיו כסף עובר לסוחר ועוד התנה עמו וצוהו ואמר לו כל מה שתגבה אותו ממנו חלקהו לחצאין ראשון בראשון לפי שאינו יכול לפרוע לה המעות כול' בבת אחת וחלק שלי הניחה לי אצל ב"ד פלוני בחלב וקבל עליו שמעון כל מה (שתגבה) [שהתנה] עמו ראובן בפניו עוד הזהירו שלא יריב עם יאודה הנזכר בעבור הפריעה ושיהיו דבריו עמו בנחת נשמעי' אחר זאת הלה שמעון עם יאוד' כדי לפרוע ממנו בעד שניה' עמד שמעון ונפרע מיאודה הנזכ' מה שפרע וכל מה שפרע מתחילה היה לוקח אותו לעצמו עד שגבה כל חלק שלו משל' עד סוף פרוטה אחרונה ולא חלק כלל (לראובן) ולפי זה נמצא ששמעון עבר על צויו של חבירו ועל כל מה שהתנו ביניה' לאחר שפרע חצי המעות ולקח אות' לחלקו וקנה בם לעצמו מה שקנה עמד והריב עם יאודה הנז' בעבור חצי המעות שנשארו אצלו והכעיסו מאד מאד עמד יאודה מרוב כעסו והלה אצל סוחר ולנה ממנו מעות בעבור שיפרע אות' בעד חצי המעות שנשארו עליו ואמר לשמעון טול ממני מה שנשארו לה עלי הלה עמו ונפרע ממנו חצי המעות שנשארו עליו על ידי צורפי' ולקח אות' שמעון והני' אצל היהודי שצוהו ראובן לפקוד מעותיו אצלו והתנאי והשכ' שנתן ראובן לשמעון לא היה כי אם בעבור שיפרע המעות ויחלקיהו לחצאין ראשון בראשון נמצא שמעון לקח ה' פרחי' וההוצאה היתה מהאמצע ועם כל זה נטל חלקו משל' וראובן בא והוציא המעות שהניח לו חבירו ונמצא בהם פסולת וחסרו מעותיו מחמת הפסולת כמו ב' פרחי' ולפי זה היוכל ראובן לטול החסרון הנז' פלו משמעון ולומ' לו לתקוני שדרתיה ולא לעוותי או יחלקו החסרון ביניה' יחד בשנה או לאו יורינו רבינו מדרכיו ונלכה באורחותיו כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושל' ושכרו כפול מן השמי' פן יהי רצון אמן: תשובה מצד הדין כל מה שגבה שמעון מיהודה בחצי הראשון ובחצי האחרון הוא לשניה' שנה בשנה פיון שהיה המעות שנתנו מיאודה משניה' בשנותפי' לא היה רשות לשמעון לקח חצי המעות משל' לעצמו ולהניח החצי האחר כי החצי שגבה קוד' היא לשניה' ומה שגבה אחר כך גם פן לשניה' ואם יש שום פחיתות בחצי האחרון היא על שניה' זהו מצד הדין וכל שפן שהתנה בפי' ראובן עם שמעון שכל מה שיגבה שיהיה לשניה' ראשון בראשון כמו שפתוב בשאלה וקבל שמעון שכר על זה לא היה לו לשנות ואפי' מה שפייחת בגבייה האחרונה ונמצא פסולת במעות אם היה מחמת הפריכה ולא חשש שמעון לקח מעו' שהיה בהם פסולת מפני שחשב שכבר גבה חלקו קוד' כל הפסד על המעות' יהיה עליו כי לא חשש לקבל מעות רעות מפני שחשב שכבר גבה הוא ושיהיו לראובן ופשע בזה וחיוב לתת לראובן מעות טובי': שאלה רב אלמנ' עשת' שליח בעדי' לתפוס בעד' מטלטלין למזונותי' וכן עשה השליח? למדנו רבינו אם מועיל תפיסה זו פיון שלא תפסה היא בעצמ' דהא כתב ריב"ש ז"ל בתשובותיו סי' ק"ז ועוד צריך בתפיסה זו שתתפס היא בעצמה ולא ע"י אחר ואפילו עשתה אותו שליח לתפוס בעדי' משו' דקי"ל התופס לב"ח במקו' שחב לאחרי' לא קנה והוכיח' המפרשי' ז"ל מההיא עובדא דיימר בר אשו דאפי' כשעשאו שליח לא קנה וכאן הרי יש חוב לבעלי

המתנה בתפיסה זו פיון שהנכסי' היו מספיקי' לכול' אם לא מחמת תפיסה גם פשאיין חב לאחרי' דקנה דעת הרא"ה דדוקא פשינשאוי שליח בפי' לתפוס וכו' ע"כ הילכף הכ' נמי הרי מ"מ יש פאן חוב שאילולי תפיסה זו היתה ניוזנת מתחת יד היורשי' והיו נושאין ונותנין היורשיין בשלה' פרצונ' ועכשיו הרי על נכסיה' אריא קא רביע (אנכסיהו) מעתה יש לנו לומר דלעול' לא תועיל תפיסת האלמנה אלא כשתתפוס היא בעצמ' או דילמ' פיון דמ"מ הרי היורשיין חייבין במזונות האלמנה אין פאן חוב לאחרי' וההיא דריב"ש ז"ל היינו משו' דהיה חב לבעלי המתנה בתפיסה זו אבל כל שאין פאן אלא היורשיין לבד לא מקרי תופס לב"ח במקו' שחב לאחרי' ומהני תפיסה אפי' על ידי אחרי' פשעשאו שליח בפירוש לתפוס וכדמסי' ריב"ש ז"ל בלשונו יורינו המור' מה הוא הדין מפני שנפל מחלוקת בזה וכל אחד מחזיק בסברתו ונרא' לו סברתו פשוטה וסברת האדון תכריע: תשובה האשה עצמה שתפס' למזונותי' במקו' שחב לאחרי' שלא נשארו נכסי' ליורשי' שיגבה מהם הב"ח מוציא' מתחת ידה כי החוב הוא חייב מן התורה והמזונות של האלמנה הם מתקנת חכמי' נאפי' מזונות א"א דאלימי מזונות האלמנה אם תפסה האשה מוציא ב"ח מידה כמו שכתוב בח"מ סי' צ"ז ומה שאמרו אלמנה שתפסה תפסה הוא במקו' שאין חוב לאחרי' שאין שום ב"ח על בעלה נאפי' שיש ב"ח יש נכסי' ליורשיין כדי החובו' ותפיסתה היא תפיסה שלא תצטרף לטרונח אחר היורשים שיתנו לה מזונות אלא שצריכה להראות מה שתפסה ויקצבו לה מהם מזונות ואם תפס אחר בעדה כשהוא חב לאחרי' נאפי' עצאווהו שליח מוציאין מידה נאפי' שיש מי שסובר ששליח תפיסתו תפיסה אפי' חב לאחרי' ויש ג"כ דרכי' שתפיסה לב"ח כשחייב לו ג"כ הניה תפיסה במגו דזכי לנפשיה (וגווע) [וגורע] אחריני היינו כשתופס לב"ח לא למזון האשה כשחב לב"ח שאפילו תפסה היא בעצמה מוציאין מידה כמו שכתבתי אבל כשאין חייב לאחרי' (במה) בתפיסת (תפיס' בין) התופ' בעדה אם הוא שלוחה הנוייה תפיסה כמו תופס לב"ח במקו' שאין חב לאחרי' דתפיסה נאפי' שלא הגיע עדיין ליד המלנה או ליד האשה וכתב בח"מ סי' ק"ה ואם הנפקד מסרו ליד המלנה אין זו פשיעה ואפילו היה ש"ש אינו מתחייב בכף לפי שאו' למפקיד אלו החוזרתים לה היה גובהו ממהאו משאר נכסיה' ע"כ ומשמע דדוקא בבעל חוב שהיה גובהו מפנו אבל במזונות האשה שאם לא היה הנפקד מוסר בידה לא היתה היא יכולה לגבות מהיורשים אלה מזונות מזמן לזמן הקציבת ב"ד אלא א"כ היתה תופסת הרבה שלא מדעתם התם היינו משום דבאו ליד נפקד מיד הלנה ולא היה לו רשות למסור אלא בידו אבל כשתפס שלוח' שלא מדעת' הוי כתפסה היא אפילו שלא הגיע עדיין לידה כ"ש הגיע לידה מיד שלוח' פיון שבתפיסה זו אינו חב לאחרי' המבי"ט: שאלה רג שמעון הפקיד ביד ראובן שהיה הולך לויניציאה עשר' שקים צמר גפן למנסרם ליד יששכר אחיו וכדי לעשו' איצטיפה בצמר גפן שתכיל הספינה כל השקי' הם מריקי' קצת שקיהם להשים בין שק לשק וקרה מקרה שנתרוקנו אלו העשרה שקים עם שקי' אחרים גם נתרוקנו כמה שקים של ראובן הנפקד והמנהג הוא כשמגיע' למחוז חפצם שחוזרים וממלאי' השקים וכל אחד מקבל שקיו כפי מזלו ואלו הסותרים בעלי השקים לא רצו במנהג זה בהיות שקצת השקי' היו מלאים על כל גדותם מקודם וגם היו דוחקים הצמר גפן הרבה טוב השקי' כדי שתכיל וקצתם לא היו מלאים כ"כ ולכן נתפשו שיקחו שקיה' בשו' דרו' משל כפר לכל שק ראובן הנפקד הכניס העשר' שקים של הנפקדון

בפְּשָׁרָה זוּ וּבֵא יִשְׁשַׁכֵּר אַחֵי הַמִּפְקִיד וְצַעַק עַל רְאוּבֵן וְאָמַר כִּי עָשָׂרָה שָׁקִים שָׁל שְׁמֵעוֹן אַחֵיו הָיוּ מְלֵאִי עַל כָּל גְּדוּתֹתֶם הַרְבֵּה וְהָיָה מֵגִיעַ לוֹ הַפֶּסֶד הַרְבֵּה וְאָמַר לְרְאוּבֵן גַּם שָׁקִיד לֹא הָיוּ מְלֵאִים כְּמוֹ אוֹתָם שָׁל אַחֵי וְגַם אֶתְּהוּ וְאַחֲרֵיהֶם הַרְוִיחוּ בְּפִשְׁרָה זוּ וְאַחֵי הַפֶּסֶד וְלֹא הָיָה לָהֶם כַּחַס לַעֲשׂוֹת פִּשְׁרָה כְּזֹאת עַל נִכְסֵי אַחֵי כִּי בְּשִׁלְהָ הָיִיתָ יָכוֹל לַעֲשׂוֹת פִּשְׁרָה לֹא בְּשָׁל אַחֲרֵיהֶם כ"ש שְׁאֶתְהוּ הַרְנוֹחַת הַרְבֵּה יוֹרִינוּ רַבִּינוּ: תְּשׁוּבָה גַם עַל הַמְּנַהֵג הָרֵאשׁוֹן יֵשׁ לְתַמּוֹן שֶׁהוּא מְנַהֵג בְּטָעוֹ שִׁימְלֵאוּ כָּל הַשָּׁקִים וְיִקַּח כָּל אֶחָד כְּפִי מִזְלוֹ וְיֵשׁ מִי שְׁלֹקֶח יוֹתֵר מִמֶּה שִׁשָּׁם בְּשָׁקוֹ וְאַחַר כֵּן הוּא מִפְסִיד וּפְשָׁר' זוּ שְׁחֲזְרוּ לְתַמּוֹן לֹא תִקְנוּ דָבָר כִּי גַם שְׁנוֹתָנִים לְכָל שָׁק כ"כ מְשַׁקְלוֹת בְּשָׁנָה לְכָל א' סוּף סוּף הַקְּנוֹשִׁיָּא בְּמִקוּמָה עוֹמְדָת כִּי אוּלַי בִּקְצַת שָׁקִים הָיָה צָמֵר גָּפֶן הַרְבֵּה שֶׁהָיוּ יוֹתֵר גְּדוּלִים וְהִצְמֵר גָּפֶן הָיְתָה דְחוּק' הַרְבֵּה בְּהֵם מֵה שְׁלֵא הָיָה בְּשָׁקִי אַחֲרֵי וְיֵשׁ פֶּסֶד לְזֶה וְרוֹנוֹחָא לְזֶה וְלִכְּנֹן לֹא הָיָה לוֹ רֵשׁוֹת לְרְאוּבֵן לְהַתְּפַשֵּׁר עַל הַי' שָׁקִים שָׁל שְׁמֵעוֹן (דְּאִינוּ) רְחוּק שִׁישׁ לוֹ הַפֶּסֶד בְּחִילוּק זֶה וְאִם יִבְרַר שְׁמֵעוֹן בְּעֵדוֹת לְפָנָי ב"ד שֶׁהָיָה סוּף יְדוּעַ שָׁל צָמֵר גָּפֶן בְּשָׁקִים שָׁלוֹ וְעַתָּה בְּחִילוּק זֶה יִחְסֹר לוֹ סוּף מֵה יֵשׁ לוֹ תְּבִיעָה עַל רְאוּבֵן שֶׁפָּשַׁע לַעֲשׂוֹת אוֹתָהּ פִּשְׁרָה בְּצָמֵר גָּפֶן שָׁלוֹ וְיִתְחַיֵּיב לְפָרוֹעַ לוֹ מֵה שְׁחֹסֵר יוֹתֵר בְּצָמֵר גָּפֶן שָׁלוֹ בְּזֹאת הַעֲשָׂרָה מִמֶּה שֶׁהָיָה חֹסֵר אִם הָיוּ מְקַבְּלִים שְׁקִיָּהֶם כְּפִי הַמְּנַהֵג הָרֵאשׁוֹן אִם הָיָה מְנַהֵג קְבוּעַ לְכָל הַסּוֹחֲרִים וְלֹא הָיָה יָכוֹל הוּא לֹא מֵר אִינוּ רוֹצֵה בְּחִילוּק זֶה אַע"פ שֶׁגַּם בְּמְנַהֵג זֶה הָיָה אֵיזָה הַפֶּסֶד לְשְׁמֵעוֹן אִם הָיָה מְנַהֵג קְבוּעַ וְרְאוּבֵן יִלְךָ א"כ לְתַבְּנֹעַ מִשְׁאֵר הַסּוֹחֵר מֵה שִׁיגִיעַ לְכָל אֶחָד מִן הַצָּמֵר גָּפֶן שְׁחֹסֵר לְשְׁמֵעוֹן וְאִם מְנַהֵג הָרֵאשׁוֹן לֹא הָיָה קְבוּעַ יֵשׁ לוֹ תְּבִיעָה לְשְׁמֵעוֹן עַל רְאוּבֵן וְגַם עַל מֵה שְׁחֹסֵר אִם הוּא נִתְרַצֵּה לְפִשְׁרָה וְאִם מִיָּחָה וְלֹא עָלָה בְּיָדוֹ לְבַטֵּל אוֹתוֹ הַמְּנַהֵג וְגַם לֹא הָיָה בְּיָדוֹ לְבַטֵּל הַפִּשְׁרָה שֶׁעָשָׂה אַח"כ שֶׁהָיָה נִמְשָׁף הַפֶּסֶד לַעֲשָׂרָה שָׁקִים הוּא פְּטוּר מִשְׁמֵעוֹן וְיֵשׁ לוֹ תְּבִיעָה עַל כָּל הַסּוֹחֲרִים וְגַם עַל רְאוּבֵן אִם הָיָה לוֹ אֵיזָה רֵינוּחַ בְּחִילוּק זֶה אֲבָל אִם הָיָה בְּיָדוֹ לְמַחֲוֹת בְּפִשְׁרָה זוּ וְלֹא מִיָּחָה שֶׁהָיָה לוֹ אֵיזָה רֵינוּחַ בְּפִשְׁרָה חַיִּיב לְפָרוֹעַ לַמִּפְקִיד מֵה שְׁחֹסֵר לוֹ נְאֻם הַמְּבִי"ט: שְׁאֵלָה רַד אַחַר שְׁגוּמָרִים אֲמַר כִּי נִסְחַ הַנְּזִירוֹת הָיָה נְזִירוֹת סֵתָם וְלֹא נ"ש וְהִתְרָה עַל הַחֲנוּמְרוֹת ג"כ וְגַם כְּפִי הַנְּרָאָה כִּי נְזִירוֹת זֶה שְׁקַבֵּל שְׁלֵא לְגַרְשָׁה הָיָה לְהַפִּיס דְּעַתָּה שְׁלֵא לְגַרְשָׁה תוֹף ה' שְׁנַיִם וּא"כ לֹא הָיָה צָרִיף הַתְּרָה כִּינֹן שֶׁהִיא חִפְצָה עַתָּה לְהַתְּגַרֵּשׁ וְאַפְּי' לְמֵה שֶׁפְּתַבּוּ שֶׁהָיָה נ"ש בְּכָל תְּנָאִיו יֵשׁ סַפֵּק בְּדַבְּרֵיו אִם הָיָה בְּלִשׁוֹן נָדָר אוֹ בְּלִשׁוֹן שְׁבוּעָה שִׁישׁ פּוֹסְקִים שְׁסוּבְרִים שְׁאִינוּ חָל בְּלִשׁוֹן שְׁבוּעָה וּבְסַפֵּק נְזִירוֹת אֲזֵלִינוּ לְקוֹלָא וְאִיפָּא כְּמָה סְפִיקֵי אִי לִשׁוֹן נְזִירוֹת סֵתָם אוֹ נ"ש וְאֵת"ל נ"ש סַפֵּק אִם הָיָה בְּלִשׁוֹן שְׁבוּעָה אוֹ בְּלִשׁוֹן נָדָר וְאַזְלִינוּ לְקוֹל' וְאַפְּ"ה יִתִּירוּ לוֹ עַל נְזִירוֹת סֵתָם וְעַל הַחֲנוּמְרוֹת יִגְרַשְׁנָה נְאֻם הַמְּבִי"ט: שְׁאֵלָה רַה הוּעֵדוּ בְּפָנָי ב"ד עֲדוּיוֹת עַל יוֹסֵף גְּדִילִיָּא שֶׁהָיָה אוֹמֵר שֶׁהָיָה לוֹ אֶחַ בְּפוֹרְטוּגָאָל שְׁמוֹ מְסֹטְרוֹ פִּינְדְרוֹ רּוֹפֵא הַמְּלָכָה שֶׁהָיָה אַחֵיו מְאָבִיו וְאָמַר לוֹ אֲבָרְהָם סוּבְרָאָדוּ שֶׁהָיָה מְכִירוֹ וְנָתַן לוֹ סִמְנִים מְמַנּוּ וְכֵן אֲבָרְהָם גְּדִילִיָּא וְאַחֲוֹתוֹ כְּשִׁבְּאוּ פֶּה שְׁאֵלוּ לְסוּבְרָאָדוּ עַל מְסֹטְרֵי פִּינְדְרוֹ רּוֹפֵא הַמְּלָכָה שֶׁהָיָה אַחֲיָהֶם וְאָמַר לָהֶם שֶׁהָיָה מְכִירוֹ וְאַחַר כְּמָה שְׁנַיִם בָּא פֶּה דוֹד אוּלִיבִירָה וְשְׁאֵל לוֹ סוּבְרָאָדוּ הַנְּזָכֵר בֵּן מִי הוּא וְאָמַר לוֹ שְׁהוּ בְּנוֹ שֶׁל מְסֹטְרֵי פִּינְדְרוֹ רּוֹפֵא הַמְּלָכָה וְנָתַן לוֹ סוּבְרָאָדוּ הַנְּזָכֵר בֵּן מִי הוּא הַנְּזָכֵר וּמְכָל בְּנֵי מְשַׁפְּחָתוֹ וְשֶׁהָיָה לוֹ לְפִינְדְרוֹ הַנְּזָכֵר אֶחַ שְׁמוֹ דוֹן מְנוֹאֵל וְהַשִּׁיב לוֹ דוֹד הַנְּזָכֵר כִּי הָיוּ לוֹ סִמְנִים מְנוֹבְהָקִי מְכָל בְּנֵי מְשַׁפְּחָתוֹ וְשֶׁהוּא נוֹלַד בְּפוֹרְטוּגָל וְלֹא הִפִּיר כִּי אִם לְדוֹדוֹ דוֹן מְנוֹאֵל וְאַח"כ אָמַר לוֹ סוּבְרָאָדוּ הַנְּזָכֵר אִין כִּינּוּיָהּ אוּלִיבִירָה כִּי אִם גְּדִילִיָּא וְיֵשׁ

לה קרוב אחד בן דודך אחי אבי' שמו גדיליניא בן יוסף גדיליניא ושהשיב לו דוד איני יודע אם הוא קרובי עד בן ועד אחר העיד פי גם לו שאל זה כמה שנים זה יוסף גדיליניא אם הנה מפיר למשטרי פינדרו הרופא של המלכה שהנה אחיו והשיב לו שהנה מפירו שפא ויליינוב"א לישא שם אשה ובא עד אחר והעיד בפני ב"ד שאמר לו אברהם סובראדו שיש לה קרוב בן דודך (אחלי) [אחי] אביה בטבריה שהוא חתנו של החכם הר' אברהם קלעי ושהשיב לו דוד הנזכר הן אמת פי הוא שניי בן דודי אחי אבי אמנם איני רוצה לומר שהוא שניי שאם אמר בן הרבה קרובים יהיו לי שיאכלו נכסי עד פאן עוד העי' יצח' לוי ששא' הוא לדוד מאינ' יחס הוא אם הי' אביו או משפחתו יהודי' או גוים והשיב לו הן אמת שאביו הנה רופא מהמלכה והגיד לו שהנה מזרע יהודי' ושהיו לו אחי' יהודי' בתוגרמא ושהגידו לו כשפא פה שהנה לו שניי בן אחי אביו בטבריה ואמר פי כפי הדברי' שהגיד לו אביו שם וכפי מה שאמרו לו כשפא פה אנשי' שהיו מפירי' את משפחתו נראה לו אמת שהוא שניי ואלו השיב לו אם בן ראוי לה שתרחם עליו פי הוא בן טובי' והשיב פי הוא יעשה מה שראוי לעשות ע"כ.

אלו העדויות אין בהם ממשות להחזיק את ר' משה גדיליניא בן יוסף גדיליניא ליורש דוד אוליבירה פי כל העדויות הן שהיו מפירי' את דון פינדרו רופא המלכה שאמר רבי יוסף שהנה אחיו אבל הם לא ידעו אם הנה אחיו אם לאו ואותם שדברו לדוד הנז' והודיעו לו דברי יוסף גדיליניא שהנה אומר פי דון פינדרו הנה אחיו ושהוא הודה שהנה בן דון פינדרו הנז' לא הודה שהנה אביו דון פינדרו אחיו של יוסף גדיליניא וכן אמר לא' מהם איני יודע אם הוא קרוב: גם על מה שאמר לו העד האחד שהנה לו קרוב בן דודו אחי אביו ושהשיב לו הן אמת פי הוא שניי בן דודו אחי אבי האמנם איני רוצה לומר שהוא שניי שאם אומר בן הרב' קרובים יהיו לי שיאכלו נכסי ע"כ לא אמר הן אמת שהוא שניי אלא על מה שהגידו הם לו שאמר יוסף שהנה אחי פינדרו הרופא אבל הוא לא ידע שהנה קרובו כמו שאמר קודם איני יודע אם הוא קרוב פי מה נתחד' לו עתה כמה שאמר לו זה שכן יוסף גדיליניא הנה שניי פי הנה אומר יוסף שהנה דון פינדרו אחיו בן אמר לו גם בן הראשון והוא השיב איני יודע ולא אמר הן אמת אלא לפי מה שאמרו לו פי הנה דעתו שהנה קרובו על פי מה שאמר להם יוסף וחזר ואמר שלא הנה רוצה לומר שהוא שניי וכו'.

ואין פאן שום עדות לשהנה יורש בן יוסף והחכם כה"ר אלישע נר"ו ראה וכתב שאין עדויות אלו מספיקות להחזיקו ליורש ועם כל זה צידד צדדי' שהנה ספק בלשון הן אמת והכריע לצד שהנה יורש ולא צדק בדקדו' צדדי' והביא ראיה משפחת דפ' יש נוהלין שאמר זילו לגבי שכחת ברי דבוכרא הוא ומסי רוקי' ודיקמא בוכרא דאימיה גמירי בוכרא דאבא מסי רוקיה בוכרא דאמא לא מסי רוקיה וכתב נראה דלא בעי לומר בני בכורי הוא כפי' אלא בהוכחה דלאו אלימתא דיקמא האי גברא לא ידע מאי דגמירי אינשי ובכור לאמו הוא ה"נ אעפ"י שאינו מוכרח הצד שהוא יורש וכו' ואין מפאן ראיה דהוכחא גדולה היא דכיון דידע דבוכרא מסי רוקי' ידע דכוננת דאבנה דמסי ועוד דקאמר דכי הוו אתו לקמיה דאבוי אמר זילו לגבי שכחת ופרש"י דכי הוו אתו החוששין בעיניהם דמשמע דאינשי טובא הוו אתו קמיה ולכולהו הנה אמר זילו לגביה משמע דהנה ידע דבוכרא דאבא הוא דמסי רוקיה גם מה שחתם החכם ההר' שלמה דעל פי מה שאמרו האחים שהנה דון פינדרו אחיהם הוחזק בדעתם הקורב' לא צדק שאין זה מוחזק נאם המבי"ט:

שאלה רו באתי להשפיל בינה לגמרי לב העולבים ואינ' נעלבים מחרפים ומשיבים מתעברים חוטאי' לנפשם לא נחה דעתם לחרף את הנעלבים עצמם אלא גם לאבותם ואפ' לאחר מיתה שהם נוחי נפש מצערי' בקבר אשר יש צדיקים אשר מגיע אליה' כמעש' הרשעי' ומתם מצדיקים עליהם הדין לומר אשר הם סומכים על האי מימרא דרב אשי פ"ד מיתות כמאן קרינא רשיעא בר רשיעא ואפ' לרשיעא בר צדיקא פי האי תנא דתנא הנה ר' מאיר אומר מה ת"ל את אביה היא מחלל' שאם היו נוהגים בו קודש נוהגים בו חול וכו' ובשעת פצסם אינם זוכרים לא רבינא ולא רב אשי ואינם מבחינים בין פן צדיק ובין פן רשע גם מימרא זו אינה פפשטה ולא נאמרה על כל צדיק שפנו רשע פי היו פוגמי' באבו' הקדושים פי יעלב אבינו לבדו הוא שהיתה מטתו שלמה ובכמה צדיקים אחרים אלא שיש הפרש בין צדיק לצדיק האל יתברך נקרא צדיק ה' בכל דרכיו נח איש צדיק יוסף על מכרם בכסף צדיק וכל ישראל נקראו צדיקים ועמה כולם צדיקים ואין צדקתם שנה וכתוב בסדום אוילי יש חמשים צדיקים בתוך העיר ולא נמצאו עשרה למלט כל העיר אלא לוט ובנותיו נחשבו צדיקים למלט נפשם וכתוב על אבימלך הגוי גם צדיק תהרוג וכתוב נקי וצדיק אל תהרוג ואינו צדיק אלא נקי ממיתה ובדברי רז"ל צדיק ורע לו שאינו גמור צדיק וטוב לו גמור צדיקים גמורי' נכתבים לחיים וזה שזכירתו מרובים אפי' יש להם עונות הרבה נקראים גמורים אגב רשעים גמורי' וא"כ צריף לבאר על איזה צדיק הוא שאמר רב אשי דקרי' רשע פן רשע שאין סברא לומר שעל כל צדיק הוא שמותר לומר רשע פן רשע שהרי כמה גדולים קדמונים ואחרונים צדיקים שתל האל יתב' מן תתקע"ד דורות ביניה' ותחת חטה יצא חוץ כמו מר' חב"ת ורגמ"ה חלילה לאלו מרשע ויהיו פרשע אויבים אלא שצריף לומר פי רשע פן צדיק היינו צדיק רוב זכיות אפי' בזכו' א' ומיעוט עונות אפי' הרבה ובכיוצא בזה הוא שאמר אפי' לרשיעא בר צדיקא אבל צדיקים פאלו שהזכרתי אין בהם נפתל ועיקש גם בת פהו פי תחל לננות את אביה היא מחללת אשר ממנה נלמד ענין זה הוא מדבר, בכהן הדיוט ואע"פ שנוהגים בו חול ובניזון אינם קוראים אותו רשע ועל זה אמר רב אשי כמאן קרינא וכו' אע"פ שעל פהו אפי' הדיוט אינם קורין, אותו רשע אלא נוהגים בו חול ובניזון היינו להיותו פהו די לו שינהגו בו חול שלא יעלה ראשון לס"ת ולא יקח מנה יפה ראשון כו' אבל אינישישראל בעלמא דממילא הוא חול קרינא ליה רשע עוד אני אומר פי אפילו לצדיק פזה לא הותר לקראו רשע אלא בזמן רשעת בנו ומאריף ברשעתו אבל אח' שפי' שמה חזר בתשובה כמו ת"ח שעבר ביום אל תהרהר אחריו בליה שעשה תשובה והכא שמה ואפ' לו עצמו לא קרינא רשע כ"ש באביו הצדיק וכ"ש אם נדאי עשה תשובה שאין מזכירין לו עונות ראשונים ועון הוא למי שמביישו ומי שקורא לאביו רשע בעבורו יורדין עמו לחייו וכן הוא משמעות הכתוב את אביה היא מחללת בזמן שהיא מחללת את אביה שלא כתב את אביה חללה וכן נראה מיהושע פן יהוצדק הפהו הגדול שנאמר עליו שהיה לבוש בגדים צואים דמיון שהיה בניזון לכבודו שפניו נשאו נשי' נכריות או פסולות לכהונה כמו שתרגם יב"ע נשיין דלא פשרן לכהונתא ונאמר עליו הסירו הבגדים הצואים מעליו וכו' והלבש אותה מחלצות ותרגם יפיק נשין דלא פשרן מביתה ואמר חזי דאעדתי מינך חובוה וכו' הרי שאחר שהוציאו הנשים נסתלק מאביהם חרפה וביזה ואפ' בזמן שהיו עליו הבגדים הצואים לא נאמר עליו גנות

אחר ח"ו אדרבה נעשה לו נס שניצל מן פבשן האש כמו שכתוב הלא זה אוד מוצל מאש הרי מיהושע למדנו ב' דברים שעל צדיק פיוצא בו לא נאמרה מימרא דרב אשי וגם אפילו על צדיק שנאמר עליו מימרא דרב אשי לא נאמרה אלא בזמן הרשע לא אח"כ כמו שפכתתי עוד אני אומר כי על צדיק במעשים טובים נאמר זה ולא על חכם אשר מסתמא גם הוא צדיק בשביל כבוד תורתו לא הותר ליחס אליו שום רשע וראיה מסוף מגילה דאמר רב הונא בר מנוח משמין דרב אחא בריה דרב איקא שרי ליה לישראל למימר ליה לגוי כו' והאי דסנו שומעניה שרי ליה לבזויי בגימ"ל ושי"ן פ"י בן גויה בן שפחה וכתב הי' פ"ץ ז"ל ומיהו הני מילי באיניש דעלמא אבל צורבא מדרבנן לא אלא כסוהו בלילה וכדמוכח פ"ק אלו מגלחין ע"כ ואם בת"ח גופיה דסנו שומעניה אמרי' דלא שרי לבזויי בגימ"ל ושי"ן כ"ש בת"ח שיש לו בן שהרשיע דלא שרינו ליה לאיניש לומר רשע בן רשע וכן משמע מדברי הרי"ף ז"ל שהביא מימרא דרב אשי גבי האי מימרא דרב אחא דמאי דפרשינו בגימ"ל ושי"ן הכי נמי ברשיעא וכ"ש היא דפ"ל עוד אני אומר שמימרא של רב אשי לא נאמרה אלא באביו בחיים לא לאחר מיתה לפגום נפש צדיק בקבר שאסור לספר אחר מטתו של ת"ח.

נמצא לפי זה כי זאת המימרא של רב אשי אינה אלא בצדיק דעלמא רוב זכיות ומיעוט עונות לא הצדיק תמים שנא' עליו אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא גם לא נאמר דשרי אלא בזמן שהבן אדוק ברשעתו עדיין אבל כשאינו כן וכ"ש אם ידוע שחזר בתשובה אסור להזכיר לו מעשיו הראשונים וכ"ש להרשיע את הצדיק אביו ותייב עונש גם לא נאמר דשרי לקרא רשיעא וכו' אלא על צדיק במעשים טובים ברוב זכיות לא בצדיק פ"ה ות"ח כמו שפכתתי למעלה ותייב נידוי שמבנה את החכם גם לא נאמר דשרי למקרי וכו' כי אם בחיי אביו הצדיק שאינו צדיק תמים אבל אחרי מות צדיק זה אסור למקרייה רשע בעבור בנו הרשע כמו שפכתתי ותייב עונש ואם הוא ת"ח חייב נידוי משום מבנה ת"ח אפי' לאחר מותו וגדר הרשע שמו' לקרא גם לאביו הוא ברשע ידוע ומפורסם ברשעו ואוחז ברשעותיו ואינו תלוי בדעת הקורא תגר עליו שגזל נכסיו או שעבר איזו עבירה והקורא אותו רשע יורד עמו עד לחייו גם אין שום התנצלות לקורא רשע למי שאינו ראוי לקוראו רשע או לקורא גם לאביו הצדיק רשע שיאמר שהוא חשב שהנה מותר לקרותו רשע על מה שהרשיע עמו לדעתו כי אדם מוע' לעולם בין בשוגג וכו' לענן נזקין וכן לענן קללה או לענן חירוף שיש בו ג"כ משום אל תונו איש את עמיתו אין לו התנצלות לומר שחשב שהנה מותר שלא הנה לו לישא חרפה על קרובו עד שידע בודאי שכן הוא וכמו שחכם א' נאמן לומר שחרף אותו ע"ה א' ויכול לנדותו פן הוא נאמן לומר שבינה וחרף את אביו כדמוכח מההיא עובדא דרב יהודה בר יוחנן דההוא גברא דאמר מאן יהודה בר שויסקאל עוד אפשר לפרש שהיא דרב אשי כמאן קרינא וכו' דדיקא כמאן קרינא וכו' דלא קאי אלא אב"ד שיכולים לחרף את הרשע לו ולאביו וב"ד יודעים מי אביהם אם יכולים לחרף אותו ע"ד הדרכים הפתובים למעלה וכן נראה מהרמב"ם ז"ל פ' כ"ד מה' סנהדרין וכן יש לב"ד וכו' להלקות אדם ששמועתו רעה וכו' ומבזין ומחרפין את יולדתו וראוי לבתי דינין שבדור להשגיח על המאריכין לשונם לדבר סרה על ליסרם לכבוד התורה ולומדיה כי אין כבוד אלא לחכמי' כמ"ש כבו' חכמים ינחלו בביאת משיחנו במהרה בימינו אמן המבי"ט: גם כי כתבו אנשי מצרים

ונו"ל לכן בבעו מינייכו רבנו אל תשמעו דברי פת אח' ולא תשיבו על דבריהם וכ"ש מלכתוב פסק עד שתשמעו דברי פת שנייה פן תהיו ח"ו סיב' להחריב העיר הזאת ויהיו דברי חכמים כחוכא ואיטלולא ח"ו פי פני הדור פחלמיש עז קשה וירימו יד בתורת משה ח"ו ע"כ לא מפני זה נניח מלכתוב על הצועקים שם לחכמים ואינם נענים וגם מה שפכתנו לא היה לפת הא' אלא לב"ד החכמים יצ"ו הוא שפכתנו וכוונתם שלא נכתוב כלל ולא נשמע צעקת דלים להודיע צעקתם ושהם ידונו על נפשם מה שיראה להם כי פיוצא בזה פכתנו להם בריב זה שבין השר הפהו והאחים החכמים יצ"ו ולא היה ישר בעיניהם שנקתוב כלל בזה הענין לכבוד הפהו ואנחנו חייבים ג"כ מפאן והלאה לשמוע צעקת הצועקים ולהודיע לרבים צערם בפרט לחכמי העיר שישמעו צעקתם וידונו בניהם דין תורה או יפשרו ביניהם פפי מה שיראה להם וגם בענין הנזכר אנחנו חוזרים וכותבים שיתקבצו החכמים יצ"ו שנים לשתי הפתות וישמעו כל טענותיהם וידונו ביניהם כי להם נאה ולא לנו שהם יודעים פרטי העניני' שביניהם בדרך דממונא שישתלקו מלשמוע הצועק ואומר פלו' גוזל אותי מפני שטוענים שיראום מלהטפל בנכסי המלך זו אינה טענה כי גם המל' יר"ה אינו רוצה שיגזלו העמילי"ש זה את זה ואם הם אינם פדאים לכך ישמעו טענותיהם ויכתבו לנו ואנחנו נדין אפ"י טענותיהם כמו שיראו לנו מן השמים וגם כי ידענו תי"ל לחלוחית התורה קיימת ביני' כמו שכתבו הם ואנחנו מרבים ומגידי שבהם כי הם בקיאים גם בגופי הלכות תקופות וכו' ועכ"ז גם הם בענותנותם משפילים עצמם וחולקים לנו כבוד והם רגילים לשאול ממנו פמה שאלות בדיני התורה אשר אם יש בניה' מחלוק' או שהם מסתפקי בהם להיותנו בארץ יש' דאורה מחפים דומי' ממה שאמרו פ"ק דחולין ופ' מקום שנהגו אבל מא"י לבבל לא פיון דאנו פייפינו להו עבדי' פנותיהו וכתב רש"י ז"ל דאנו פייפי' לבני א"י דאינהו סמיכי ובבל לא סמיכי ומפני שרפה ידם מליגזור עליה' אנחנו סומכי' את ידם וגזרי' על שתי הפתות הנז' שיבררו ב' חכמי' והם יבררו שלישי ביניה' לדון ביניה' ויצא הדין לאמתו ואם לא ירצה א' מן הפתות נכתוב עליו סרבנות ונודיע לכל קהלות הקודש בפרט לקושטנטינ"ה אשר יש להם יד ושם להכריח' על כך נאם המבי"ט: שאלה רז חכמי חרשים וראשי העברי' הביטו מי חכם שמע פזאת ומי הראש ראה פאלה איש יהודי מפה איש עברי מאחיו עיניכ' תראנה ואזניכ' תשמענה ותעמדו על דם ריעכ' פי תשכבו איך לאו תפחדו וכי תישנו איך ערבה שנתכ' פי ראיתם את הלחץ אשר במצרי' לנחצים הכה"ן לא אמר איה ה' ותופש"י התור"ה הקרובי' אליו לא הודיעוהו פכשו פניה' בקרקע ולפני בן אלעזר הפהו יעמדו ולא זו דרך ה' ולא זו מנהג העיר הגדולה בתחמה ובמעלה כי לא ישכון באהליה' עולה ואמת יהגה חכם ולכן חייבי' כל חכמי לב וראשי עם אשר במצרי' לאזור מתנ' לעשות חיל יעמדו נא ויושיעו את הצועקי' על ד"ת ולא נענו עד עתה בפרט על מה שנתפרס' פה על השר ה"ר שמואל פהו אשר הרע לעשו' על ה"ח משה בירב באמרו לפני הבאשה שאכל מנכסי המלך מאה אלף פרחי' ושהיה חייב תליה' ולר' דוד מדינה שהיה מביא עשרה פיסים לפני הבאשה מוקדמי' על שיתן לו המראביג ואמר הוא לבאשה שיקחם על מה שחיי' למלך לשעבר וכן עשה הבאשה ונתן המדאביגי' לה"ר שמואל ודברי' קשים מאלו דיבר על ה"ר יוסף ו' שאנגי' בפני הבאשה במפורס' באמרו אם לא יתלו שנים או ג' יהודי' לא יצא ממון המלך ואמר לפני הבאשה ג"כ למי

תלו למי הרגו השרי' מן העמילי"ש פדי שלא יאכלו ממון המלך ודברי' פיןצא באלו
לפרט ולכלל העל אלה יתאפק ה' גם אתם עבדי ה' פי ידעתם לא תחשו ודברו נא לאיש
הנשא הנז' בדברים טובי' ותוכחת ריעים אל ישנה את טעמו בימי זקוניו לעשות מה
שלא נשמע עליו עד עתה ואם יש לו דין על חביריו בפרט עם הח' משה בירב יעמן'
לד"ת עמו על כל תביעותיו פי גם בנכסי המלך יר"ה יש לדון בד"ת מי הוא החייב מי
הוא חייב למלך ומי הוא חייב לחבירו מנכסי המלך פי המלך יר"ה אינו רוצה שייגזן'
שום אדם לחבירו פדי לפרוע מה שחייבי' לו פי הוא מלך שופט צדק ואם יראה לחכמים
יצ"ו להעמיד שני' או שלשה מראשי הקהלות יצ"ו פי יצטרף לעשות דיניהם אי זו פשרה
כשלא יהיה הדין ברור הרשות בידם ואם מאן ימאן האיש הנז' תפצירו בו עד בוש פי
כן אתם חייבים מן התורה הוכח תוכיח וכו' אפילו עד מאה פעמים ואפילו עד שיקבלו
חירוף או הפאה ח"ו ולא תרכו ידיכ' עד שייגמר הענין ביניהם ואתם חייבי' להכריז נוסח
ההסכמה ששלחנו מפאן על דבר המלשינות כמו שאנחנו מכריזין אותה בבתי כנסיות
בכל שבת י"ר ומשם והלאה ליסר כל מי שיעבור ולא יהיה פתח למלשינים שיותר
המלשינות ביניהם פי לא דבר ריק הוא מה שעבר שם עד עתה פי נתפרסמו שם הדברים
שהוזכרו למעלה ועוד נוסף עליהם דברים אשר לא נכתבו וגם פה הועדו לפנינו מן
הבאים משם רוב הדברי' שנתפרסמו יותר ממה שנקתבו וגם בכתב קצת חכמי מצרי'
נתאמת כל מה שנקתב יותר וידענו כ"א תשימו לב לתקן הדבר יעלה בידיכם ולא תהיו
בכלל מי שיש בידו למחות ואינו מוח' הוא נתפס באותו עון ח"ו ולמוכיחים ינעם ה'
ועליהם תבא ברפת טוב ומי שלא ירצה להצטרף עם המוכיח' לכבוד ב"י הוא מצטרף
עם מי שחבירו נמנו לדבר מצוה והוא לא נמנה עמה' והוא בכלל מה שפתוב מע"ו לי"ל
ולי"ל: שאלה רח שמעתי דבת רבים אומר' פי יש רשו' לעמילי"ש הלוקחי' מכסי המלך
יר"ה ומעלים זה על זה ובחשבונותיה' עולי' לפני הערפאות ודנין ביניה' כפי חוקם
ונושאי' ונותני' ביד מזה לזה שלא בדיני ישראל ואומר' פי כן נתפשט המנהג ואני אומר
פי מנהג זה הרע מבטל הלכה טובה פי באיזה עסק שיש בין ישראל לאחיו חייבים לדון
בדיני ישראל לפני' ולא ל"ג וכפי מה שראיתי כתוב מעשה שהיה שראובן היה עאמיל
ואחר כך בסוף אמ"רו לקח מקומו אחריו שמעון ותבע ראובן לשמעון בפני השרי' פי
נכנסו כמה ספינות של סחורות ולקחם הוא ושהן שלו שבזמנו באו ושהוא לקח בגזל
אז השיב שמעון למה לא תבע' תביעו' זו בזמן הבאשה שהיה קודם זה ושהיה יודע האמת
והוציא שמעון תפילין מחיקו ואמ' לו תשבע על תביעתך שהיא אמת אז השיב ראובן
בפני השרים בלשונם איני יודע אלא שרע אלה וקודם זה עשה ראובן חגא מזוניפת על
זה ושלחה לשער המלך יר"ה ושלחו לו חקות שישבו כל מה שנכנס מן הספינות ביד
שמעון ויחשבו במה שהיה חייב ראובן למלך ויפרע חובו בממון חבירו שעולה זה
לממון רב גם אחר שפלה זמן האלתז' של שמעון חזר ולקח ראובן העמילי"ק שהוא
ומתרעם שמעון פי לקח ראובן ע"י שחזר מהמוסים שהיה בזמנו ממון רב ולא די זה
אלא שעתה תובע מה שנכנס בחשבון שמעון מקודם שהם הספינות הנז' ועם כל זהאמר
לן שמעון שיימתין עד שייגמור ענייני חשבונותיו עם השרי' ושאר כך יתפאר עמו
לעשות רצונו על אלו הספינות ולא רצה וצעק שמעון בפני חכמי העיר ולא שנה לו וחסר
ראובן לתבוע התביעה והוציא החוג' המזיופת לפי דברי שמעון והוא הוציא חוג"א אחרת

נגד אותה החוגה וכשראה השופט ב' חוג"ש מכחישות זו את זו בטל שתיהן ואמר לראובן שייביא עדים על תביעתו והביא עדים והביאו את שמעון לפני הבאשה ונחזר שמעון ואמר אם הנה אמת מה שאתה תובע למה לא תבעת בפני הבאשה שעבר שהיה יודע כל מה שהי' אז השיב ראובן אם הנה כן שופט היו תולין אותה שאכלת ק' אלף פרחים מן המלך אז השיב שמעון לא אכלתי נכסי (המלך) אלא אתה שאתה פאין על נכסי המלך יר"ה והוא מקניני' בדיואן המלך וטוען שמעון כי לא אמר זה כי אם להגזים עליו כדי שלא יאמינו דבריו אשר דבר עליו ושייש עדים מסונימי' שנמצאו בכל אלו הדברים ושהיו הדברי' כסדר הפתוב למעלה שראובן קדם בתביעתו לשמעון ודיבר מה שפתוב למעלה ושחר כף השיב שמעון מה שהשיב כמו שפתוב למעלה וגם טוען כי מקודם זה שלח לו ראובן ע"י סופרי הקהל שיפרע לו כ"ד אלף פרחים או ילך עמו לערפאות ושהשיב הוא לו שלא הנה רוצה לעמוד אלא בדיני ישראל וראובן לא רצ' ושהסופרי' נאחרים עדים בזה ולא רצו לכתוב העדות מפהדו: גם בענין המסירה הכתובה למעלה מתרע' שמעון כי ראובן קבץ חכמי' אח"כ והביא עדים שנתקבלו לפני' מה שאמ' שמעון לראובן לא אכל מאל אל צולטא"ן אלא אתה שעשית וניף בנכסי המלך וקיבלו עדות זו ולא מה שלפניו שראובן אמר לשמעון אלו הנה כן שופט היו תולין אותה שאכלת ה' אלף פרחים כי אמרו שלא שמעו אלא זה וגם מה שתבע קודם ראובן משמעון הכ"ד אלף בחוג"ה וחקות ושאומו שהיא מזונו מתרעם ראובן כי לא נכתב עדות זה ושהנה מפורסם לכל: ועל כל זה באתי להודיע לכל האנשים אשר מתעסקים באלתזם שבכל חילוק שיהיה ביניה' שילכו לב"ד ולפני אנשים בקיאים באלו הענייני' ויקיימו כל מה שידונו ביניה' או יפשרו וזה דבר שאינו צריך להודיע לחכמי' אלא לאנשים עצמם ומעתה אם יש שום מאלו איזה תרענות על חברו שתובע לפני הערפאות מה שאין לו ד"ת או תובע איזה דבר שמתרע' חברו שיש בו זיוף חייבים ב"ד להטפל ביניהם ולכוף את התובע או הנתבע לעמוד בד"ת כפי מה שפתבתי ואין להם שום התנצלות לומר שהוא מנהג רע או שהם יראים מלהטפל מפני האנמות כי הוא ידוע כי בכמה דברים שהם רוצים מיטפלים בהם ואין תקלה במעשה ידיהם ונהרי בתביעה זו נשמע פי קבלו ב"ד עדות לזכות הא' מהם ג"כ חייבי' לשמוע צעקת הנתבע ולקבל עדות מה שדבר עליו התובע בענין האלתז' ובענין הספינות אשר עליהם הוא עיקר הריב ביניהם וכיון שהתחילו לקבל חצי עדות לזכות הא' בריבו ישלימו לקבל עדות השני מי שהתחיל במצוה או' לו גמור כ"ש פי שמענו פי א' מן הדנינים לא נראה לו לחתום באותו חצי עדות וחיבים ב' הפתות לקיים מה שיגזרו עליה' מצד הדין ומצד החרם אשר נגזר כבר זה ימים חתום מהחכמי' המפורסמי' ואחריהם כל חכם חתם וכשיגמר ביניהם הפרש וחילוק מה שיש דררא דממונא ביניהם אז ג"כ יחולו לכבוד התורה כי לא לבד יש חילול כבוד לרב הגדול זלה"ה אלא ג"כ לרוב חכמי ישראל אשר במחוז הנה אשר שתו מימיו וחיבי' פולם בכבודו וגם פי לא נמצא עד עתה אלא עד א' בן בנו של הרב נאמן בד"ת כמו שנאמן כל ת"ח לומר שע"ה חרפו וכמו שפתבתי בפסק אהד ומן הדין הוא בכלל המבזה את הת"ח אחר מותו ויש ג"כ ביזוי חכמים ששתו מימיו ועם כל זה יעשו לפחות שיקבל מה שפתבתי כבר לחכמים יצ"ו בימים שעברו פי אפי' שלא הנה אמת שהזכיר הרב כבר יצא הקול שהזכירו לגנאי וראוי לעונש כ"ש בהיות עד וטענת ברי מהחכם בן

הח' בנו ז"ל ונעשו החכמים יצ"ו הטוב והישר שידיברו לו בלשון רכה פי גם פי הוא פהו
וגדול הנה לו חטא בזה והוא יהיה נשמע לכל מה שיאמרו הם בין בממון בין בעונש פי
פבוד הוא לו ליצול משיחת פי הבריות שיחשבו עליו שהוא במקשול ונדענו פי לעולם
בגדולתו ומעלתו אשר הנה לו מבחרותו עד זקנתו הנה נכנע לדברי חכמים ומעולם לא
נשמע עליו דבר עבירה ושמץ פיסול תהלה לאל ובעשותו זה יהיה מאןשר שלא בייש'
ילדותו את זקנתו ויש מהם אומרים אשרי זקנתו שפפרה על ילדותו אשרי מי שלא חטא
ומשחט' ישוב וימחול לו מלך מוחל וסולח לעונות עמו ישר' ויכתוב לכל ישראל לחיים
אמן המבי"ט: שאלה רט אחר שכתבתי שני פסקי' בשם ראובן ושמעון ראיתי פתב חכמי
מצרים שפירשו מי הם ומי אביהם שהם בני יעקב אבינו הא' מבני לוי מבני אהרן הפהו
והב' מבני ראובן או שמעון או משאר שבטי יה הלא הוא הח' משה בירב יצ"ו בן החכ'
השל' ה"ר אברהם בירב ז"ל בן הרב הגדול המוסמך מורינו כמה"ר יעקב פי רב ז"ל וכן
אהרן הפהו הוא הגביר ושר כה"ר שמואל הפהו וכתבו החכמים יצ"ו בכתב' פי השר
הפהו הנז' צנח פי כורכניא על פי הכריז עליו נידוי הח' יצחק בירב ואחיו הח' משה הנז'
על פי חירף את אחיו הנז' ואת אביו הנז' שקרא אותו מלעון בן מלעון וגם שיש מי
שמעיד שהזכיר את הרב הגדול אבי אביהם בגידוף שהוא ועל זה כתבו שנתקבלו עדויו'
בפני החכמים החתומים בכתב ובפני חכמים אחרים פי הח' ה"ר משה הנז' מסר את הפהו
הנז' בפני הבאשה ובפני הקאצ"י עסבר והדפתדאר בדברי מסירו' נוגעות לנפש שאמר
לו שזיניף הקוגא שתובע ממנו פי דרכו כף שזיניף בזיניפי אחרים וגם בפרוטות זיניף ושעל
זה חרה אפו של השר וכשיצאו משם חזרו להתקוטט והתחיל כ"ר משה ואמר לשר הנז'
י"א מלעון ושהשיב לו השר את מלעון אכן מלעון ושהשיב ה"ר משה לעומדים שם
תראו איך הוא מחרף את אבי ואת זקני זלה"ה ושענה השר אני לא הנפרתי את זקנך
ח"ו אבל את אביך הנפרתי אן אל ולד אל נחש יגי"ב אל נעל' לאבוה ואמר מאחר שסמר
אותי והוא רשע שמת' לקרותו בן רשע כפי הדין כמו שהביאו מפת פהו וכו' פי כן שמע
מחכמים גדולים מימי קדם וכתבו החכמים שחתמו בכתב שרוב חכמי העיר הסכימו
שאין חילוק בין רשע בן צדיק לרשע בן חכם וכתבו החכמים שחתמו בכתב בעדות
נאמנה פי מה שהעידו לפניה' מעולם לא זכר את זקנו ז"ל ושח' ה"ר יצחק עשה שלא
פדין פתבו עוד והנה עיניכם רואות פי הם גילו למעכ"ת קצת דברים כפי העולה על
רוחם והסתירו מה שהוא נגדם לכן בבעו מנייכו רבנן מהיו' והלאה אל תשמעו דברי פת
א' ולא תשיבו על דבריהם וכל שפן מלכתוב פסק עד שתשמעו דברי הפת השני' פן
תהיו ח"ו סיבה להחריב העיר הזאת ויהיו דברי חכמים פחוקא ואטלולא ח"ו פי פני הדור
פחלמש עז וקשה וירימו יד בתורת משה ח"ו גם האנשים האלה כותבי' למעכ"ת כל
העולה על רוח' וכוונת' להבאיש את ריח השר ואפי' לנו שפולנו בני עיר אחת הם
משמיעי' דברי שקר על השר ואנחנו חוקרי' על הדב' ומוצאי' שהכל שקר ושאר אלו
המריבות שני' או ג' ימי' הכו את ה"ר משה בפני הבאש' על סף שנשאר חייב למלך
פמנהג שאר המעלמין שמפי' ומסרי' אותו להציל ממון המלך וכתבו שאמיתות העניין
בלי אומדנא אלא דברי' על בורין פי השר אינו נוגע בזה ולא פוגע כלל אלא שהבאשה
משתדל להוציא ממון המלך פי ג"כ אחר ב' או ג' ימי' הןכה פל"ו ופל"ו מכות עצומות
וכו' יאמינו כ"ת לדברי' אלו ות"ל לחלוחית התור' קיימת בינינו וכסא מעכ"ת ירום וכו'

הַדָּבָר וְנִאֲנַח יִשְׂרָאֵל יַעֲקֹב תָּבוֹן בְּצִלְאֵל אֲשֶׁפְנֹזִי וְהִנֵּה הַמְּרָאָה מִזֶּה הַכָּתָב שֶׁקָּבְלוּ הָעֵדוּיֹת שֶׁלֹּא בִּפְנֵי ה"ר מֹשֶׁה בְּדָב' שֶׁל מָמוֹן מִפְּרוּטָה וּלְמַעַלָּה אֵין מְקַבְּלִין עֵדוּת וְכָל שָׁפֵן לַעֲשׂוֹת רִשְׁעַת מוֹסֵר אִישׁ צָדִיק וְחַכ' שָׂאֵם הָיָה הוּא נִמְצָא בִּפְנֵי הָעֵדִי הָיָה שׂוֹאֵל מֵהֶם מָה אָמַר הַשֵּׁר בִּפְנֵי הַבְּאֻשָּׁה כְּשֶׁתָּבַע מִמֶּנּוּ הַב"ד אֶל בְּרַחֲמֵי וְאֵם הִבִּיאוּ ע"י גַּאוּוֹשִׁי"ש לִפְנֵי הַבְּאֻשָּׁה וְשָׂאֵמֵר לוֹ שֶׁהוּא אָכַל כֶּמֶה אֶלְפִי פְּרַחֲמֵי מִנְכָּסֵי הַמֶּלֶךְ וְגַם הַחֲכָמִי הָיָה רָאוּי שִׁיְהִי מְרַבֵּי לַחֲקוֹר אֶת הָעֵדִי וְלוֹמַר לָהֶם שִׂיאֲמָרוּ הָאָמֵת אִיךְ תָּבַע הַשֵּׁר מֵה"ר מֹשֶׁה אֶת הַמַּעֲוֹת שֶׁאָמַר שֶׁהָיָה חַיִּיב לוֹ ה"ר מֹשֶׁה וּמֵה דָּבָר לוֹ כִּי לֹא לַחֲנֵי דָּבָר ה"ר מֹשֶׁה אוֹתָן הַמְּסִירוֹ גַם כְּשִׁיֻּצְאוּ מִשֵּׁם שִׁיֻּצְא בַּחֲרוֹן אַף הַשֵּׁר כְּשֶׁחֲזָרוּ לַהֲתַקּוּטֵט וְשֶׁהִתְחַי' ה"ר מֹשֶׁה וְאִמ' לוֹ יֵא מְלַעֲיִן וְאִח"כ עֲנֵה לוֹ הַשֵּׁר אֶתְּהָ מְלַעֲוֹן אָבֹן מְלַעֲוֹן לֹא יֵאֱמָן כִּי יִסְפָּר שֶׁה"ר מֹשֶׁה מְסַר כָּל אוֹתָן הַמְּסִירוֹת וְשֶׁתַּק הַשֵּׁר הִפְהֵן אֶלָּא שֶׁחָרָה אַפּוֹ וְשֶׁבְּצִאֲתָ חֲזָרוּ וְנִתְקַוְטָטוּ וְשֶׁהִתְחַיֵּל ה"ר מֹשֶׁה וְאָמַר לוֹ יֵא מְלַעֲוֹן נִרְאָה שֶׁהִתְחַרוֹן אַף שֶׁל הִפְהֵן לֹא עָשָׂה שׂוֹם רִוְשָׁם שֶׁלֹּא דָּבָר וְשֶׁלֹּא הִשִּׁיב שׂוֹם דָּבָר רַע עַל מְסִירוֹת שֶׁמְסָרוּ אוֹתוֹ וְגַם שֶׁנִּתְקַוְטָטוּ בְּצִאֲתָ וְשֶׁהִתְחַיֵּל ה"ר מֹשֶׁה עַל כָּל מֵה שֶׁמְסַר חֲזָר וְחִזְרָף וְאִחֲסַר שֶׁהַעֲדוּת הָיָה שֶׁלֹּא בִּפְנֵי הַבַּעַל דֵּינָן וְגַם הַב"ד לֹא כָּתְבוּ שֶׁחָקְרוּ אוֹתָם עַל כָּל הַנּוֹז' אֵין עֵדוּתָן עֵדוּת כָּל שָׁפֵן שֶׁלֹּא הַזְכִּירוּ הָעֵדִי מִי הֵם לְדַעַת אִם יִבְרַר ה"ר מֹשֶׁה עֲלֵיהֶּ כִּי הֵם נוֹגְעִים בְּעֵדוּת בְּאִיזָה צַד וְגַם הַחֲכָמִי י"ץ יָדְעוּ כִּי הַמַּעַל' כ"ר שֶׁלְמָה אֶלְשֶׁקֶר נִר"ו נִמְצָא בְּכָל מֵה שֶׁעָבַר וְאֵין מִי שִׁיֻּכַּל לַהֲגִיד הָאָמֵת כְּמוֹהוּ וּמֵה שֶׁכָּתְבוּ הַחֲכָמִי י"ץ שֶׁה"ר יִצְחָק עָשָׂה שֶׁלֹּא כַּדִּין לַהֲכַרִּיז עַל הַשֵּׁר הִפְהֵן בַּב"ד הֵם יוֹדְעִי כִּי ה"ר נֶאֱמָן לּוֹמ' ע"ה פְּלוֹ' חֲרַפְנִי וְיִכּוֹל לְגַדּוֹתוֹ וְגַם יֻצָּא הַקּוֹל כִּי ה"ר יִצְחָק הַכְּרִיזוּ הָעֵיִקֶר הָיָה אֲחִיו ה"ר מֹשֶׁה אֲשֶׁר הָיָה אֶצְלוֹ אִז בְּשַׁעַת הַכְּרִזָּה כִּי הוּא הָיָה נֶאֱמָן עַל עֲצָמוֹ שֶׁקְּרָאוּ רִשְׁעַת וְגַם עַל הַחֵי אָבִיו כְּמוֹ שֶׁכָּתְבֵתִי בַּפֶּסֶק וְגַם עַל זְקֵנוֹ כִּי בְּבִזְיוֹנוֹ הָיָה גַם הוּא בְּזוּי מְאֹד כָּל שָׁפֵן שֶׁהִפְהֵן הוּא מוֹדָה שֶׁהַזְכִּיר אֶת אָבִיו אֶלָּא שֶׁהַחֲכָמִי י"ץ נִרְאָה לָהֶם לְתִלוֹת קוֹלָר הָעֵדוּת עַל הָעֵדִי וְלִקְנִי' עֵדוּת' עַל כְּבוֹד כְּהֻנָּה גְּדוֹלָה וְהַגְּדוּלָה וְעַל זֶה נִרְאָה שֶׁלֹּא חָתְמוּ כ' הַחֲכָמִי אַחֲרֵי שֶׁכָּתְבוּ הֵם שֶׁנִּתְקַבַּל הָעֵדוּת ג"כ לִפְנֵיהֶּ בַּפֶּרֶט הַחַכ' גַם שָׁב גַם יִשִּׁישׁ בָּהֶם הַה"ר מֹשֶׁה דְמוּהֵי נִר"ו נִשְׁמַע שֶׁאָמַר בַּפְּרוּשׁ שֶׁלֹּא הָיָה רוּצָה לְקַבֵּל הָעֵדוּת שֶׁלֹּא בִּפְנֵי בַעַל דֵּינָן וְגַם אַעֲיִקְרָא דְמִילְתָא פִּירְכָּא גְּנִיַת דְּבָרֵי הַגִּידוּפִין וְנִחְזָרוּ לְדַרְרָא דְמִמוּנָא שֶׁהוֹלְכֵת הִפְהֵן אֶת כ"ר מֹשֶׁה לְבִאֻשָּׁה תִּהְיֶה הַמְּסִיֵר' מִמִּי שֶׁתִּהְיֶה הַפְּרִי שִׁיֻּצָּא הָיָה כִּי מִיֵּד נִחְבַּשׁ ה"ר מֹשֶׁה עַל תְּבִיעֵתוֹ וְנִתְגַּלְגַּל עָלָיו תְּבִיעָה אַחֲרָת אִם הָיָה חַיִּיב שׂוֹם דָּבָר לְמֶלֶךְ וְגַם לְאַחֲרֵי תִּמְשֻׁף הַיִּזְק שֶׁחָבְשׁוּ ג"כ עַל חוֹבוֹת הַמֶּלֶךְ וְהָיָה רָאוּי לְחֲכָמִי לְשִׁמּוֹעַ צַעֲקַת הַצּוֹעֵק וְהָאוּמ' תִּשָּׁב לְדִין תּוֹרָה כִּי גַם הֵם נִכְסֵי הַמֶּלֶךְ אֵין הַמֶּלֶךְ רוּצָה לִיקַח מִזֶּה לְזֶה אֶלָּא כָּל א' יִפְרַע חוֹבוֹ וְאִם הָיָה מִתְמַרְמֵר בִּפְנֵי הַחֲכָמִים י"ץ שֶׁהָיָה לוֹ דֵּינָן לְשֵׁר עַל ה"ר מֹשֶׁה אִז הָיָה לוֹ רִשׁוּת לְלַכֵּת לְבִאֻשָּׁה מֵה שֶׁאֵינוֹ כֵּן בְּמָה שִׁישׁ בֵּין אִישׁ לְחֻבְרוֹ שָׂאֵם חַיִּיב לוֹ וְאֵין לוֹ אֵינוֹ דֵּינָן שִׁיֻּחַבְשָׁהוּ בִּידֵי אוֹמוֹת הָעוֹלָם אֲבָל בְּמָמוֹן הַמֶּלֶךְ אִם הוּא יָדוּעַ שֶׁרָאוּבֹן חַיִּיב לְמֶלֶךְ וְתוֹפֵשׁ אֶת שִׁמְעוֹן עָלָיו יוֹכַל שִׁמְעוֹן לּוֹמַר אֲנִי אֵינִי חַיִּיב דָּבָר רָאוּבֹן שְׂאוֹ' שֶׁאֲנִי חֵי' הוּא הוּא חַיִּיב וְעוֹד הַיּוֹם גְּדוֹל שִׁיֻּכּוּלִי הַחֲכָמִי י"ץ לְשִׁמּוֹעַ כָּל טַעֲנוֹתֵיהֶּ וְלָדוֹן וּלְפָשֵׁר בִּינֵיהֶם כְּפִי מֵה שִׁירָא' לָהֶם בְּעֵינֵי חֲכָמֵת' אֶלָּא שֶׁאֵינִי רוּצִים לְהַטְפִּיל בְּמָה שִׁיֻּדְעִים שִׁיֻּצָּא הִפְהֵן חַיִּיב הָרִי נִשְׂאוֹ פְּנִיּוֹ בְּהִתְחַלֵּת קַבְּלַת הָעֵדוּת שֶׁהַזְכִּירוּ אֶת הִפְהֵן בְּשֵׁר וְנַעֲלָה וְאֶת הָאֲחֵי הַזְכִּירוּם כֹּא' הָרִיקִים כ"ר פְּלוּנִי וְיִישׁ בְּזֶה חִילוּל הַתּוֹרָה שֶׁהוּא יָדוּעַ שֶׁהָאֲחֵי הַנּוֹז' מְלַבֵּד שֶׁהֵם בַּר אָבְהֵן הַגְּדוֹל

הם בר אורנין וחקמים פיוצא בהם וראויים להתכבד בפני הקהילות כמוהם בפרט גדול האחים שהוא ידוע ומפורסם כא' מן החכמי המפורסמי ונתקני' בהם עד עתה לא ימושומפיה ומפי זרעה ומפי זרע זרעה וכן יתקנים לעתיד להם ולכל חכמי ישראל: המבי"ט: שאלה רי כתובה שפתוב בה ולפי שאמר' הפלה הנ"ל שהניחה אצלה נ' פרחים ולא הכניסה אותם בכלל ג'ונג'ת' הנ"ל קבל עליו הסתן בכלל הקנן והשבועה הנ"ל שאין לו ולא לבאי פחו בשום זמן בעול' שום זכות ושום שעבוד בסוף הנז' שהם נ' פרחים זקב לא בהם ולא בפרי פרי פרותיה' עד עולם אלא הרשות בינה וביד באי פחה לעשות מהנ' פרחים ובפרי פירותיה' עד עולם פרצונ' ע"כ ולמעלה אחר תנאי הפתובה פתוב וכל הפרש שיהיה בין החכם הסתן הנ"ל והפלה יהיה נידון בין בחיים בין במות ע"פ הח' הנעלה ה"ר יעקב יורנו רבי' אם מתה אשה זו ויש לה בן מבעל זה וכן מבעל אחר ולא פירשה שום דבר באלו הנ' פרחים מה יהיה דינם אם ירשום הבעל או הבנים: תשובה מה שלא הונפרו פירותיה' אלא פירי פירי הוא בעיני' בגמ' וכתוב בא"ה סימן צ"ה ואם פתב דין ודברי' אין לי בנכסיה ובפרי פירותיהם ולא הנפיר הפירות אוכל הפירות ולא פירי פירות ע"כ וכן פתב הר"ן ו"ל יר"ח ונאחרים סוברין דמפל מילי סליק נפשיה ונ"ל דהוא הדין אם פתב אין לי בנכסיה ולא בפירי פירי פירות ולא הנפיר שסילק עצמו מפירי פירות אלא מן השלישי' שיהא הדין כמו פשלא הנפיר הפירות רות הא' למר פדאית ליה ולמר פדאי' ליה אלא שבגמ' הנפירו למעלה פירי פירי פירות ולמט' לא הנפיר אלא פירי פירותיהן ונראה לומר פינון שהוא ספק אוקמינון אחזקת הבעל ועוד נאמר תפוס ל"א כמה דאמרינו במילי אחרני בעניני' ב' שטרו' ולענין ירושת הנ' פרחי' הבעל יורשן דמתנית' דהכותב איכא תלתא תנאי ת"ק ורבי' יאנד' ורשב"ג לת"ק אפי' אמר דין ודברים אין לי בנכסיה ובפירותיה' יש לו פירי פירות עד שיכתוב פירותיהן ופירי פירותיהן עד עולם ולדידיה גמי מהני לה גמי מה שכתב דין ודברי' וכו' אין לי בנכסיה ובפירותיה' יש לו פירי פירות עד שיכתוב פירותיה' ופירי פירותיה' עד עולם ולדידיה גמי מהני לה מה שכתב דין ודברי' אין לי בנכסיה וכו' שאם מקרה ונתנה קיים ואם מתה ירשנה דלא פליג את"ק אלא בפירי פירות אלא א"כ פתב לה דין ודברי' אין לי בנכסיה ובפירותיה' בסתייה ובמותה דאם מתה אינו יורשה ורשב"ג פליג א"ר יהודה דאפי' כ' לה בסתייה ובמותה אם מתה ירשנה מפני שהתנ' על מה שכתוב בתור' ופסק הרמב"ם ו"ל פרב"ג דאע"ג דאין ירושת הבעל לאשתו מן התורה עשו חכמים חיזוק לה פשל תורה הא קמן דמתני' יורשה אפי' לת"ק דלית הילכתא פנותיה ורבי יהודה דהילכתא פל שלא אמר בסתייה ובמותה הוא יורשה ורשב"ג אפי' אמר בסתייה ובמותה יורשה ותינו אחר שנשא והו' שכתב הרמב"ם ו"ל בסוף דינים אלו אבל אם מתה ירשנ' ומה שכתב למעלה התנה עמה שלא ירשנ' הרי זו לא ירשנה הינו קודם שתנשא בעודה ארוסה או שכתב לה בכתובה בשעת פניסה כמו שכתב הרב מ"מ והינו גמי שכתב לה בפירוש שלא ירשנ' אבל פתב לה דין ודברי' אין לי בנכסיה לא מהני לה אלא שאם מקרה ונתנה קיים אפילו לרבי' יאודה דהילכתא פנותי' אלא א"כ פתב בסתייה ובמותה והשתא פנראה דלא פתב לה בסתייה ובמותה הוא יורש הנ' פרחי' ואע"ג דכתב שאין לו ולבאי פחו בשום זמן בעולם שום זכות ושום שעבוד בסוף הנ' פרחי' לא בהם וכו' משמעות פל זה הוא בסתייה ומה שכתב בשום זמן בעול' הינו כמו עד עולם דמתנית' דאפי' הכי יורשה ומה

שְׁהָאָרִיף לְכַתּוּב בְּשׁוּם זְמַן בְּעוֹלָם הִיָּנּוּ חִזְזוּק שֶׁל עַד עוֹלָם כִּי בְּשׁוּם זְמַן בֵּין שְׂיָהִיו לָהּ בְּנִי מְמַנּוּ אוֹ שְׂיָטִיב הוּא עֲמָה אוֹ שְׂיָבֵא לִידֵי צִוְרָף לֹא יִהְיֶה לוֹ זְכוּת בְּהֵן וְכָל זֶה בְּחִיָּה עַד שְׂיִכְתּוּב לָהּ בְּחִיָּה וּבְמוֹתָהּ אוֹ שְׂיִתְנוּ שְׁלֵא יִרְשְׁנָה כְּפִי מֵה שְׂפַתְבְּתִי וְעוֹד טַעַם אַחַר בִּנ"ד שְׂפַתְבַּתְנֵאִי זֶה אֱלֵא הַרְשׁוֹת בִּינְדָה בְּיַד בְּאִי כְּחֵה לַעֲשׂוֹת בְּנִי פְרָחִים וּבְפִירוֹתֵיהֶם עַד עוֹלָם פְּרָצוּנָה הָרִי שְׂפִי כָּל מֵה שְׁנִסְתַּלַּק מִכָּל זְכוּת וְכִסְיָהּ הִיא שְׂתַעֲשֶׂה בָהֶם פְּרָצוּנָה כְּמוֹ שְׂתַמְפֵּר אוֹ תַתְנֵם כְּפִי מֵה שְׂתַרְצֵ' וְכָל שְׁלֵא עֲשֶׂתָה בָהֶם שׁוּם דְּבָר וְשָׂאָרוֹ לַבְּעַל וְהוּא יוֹרֵשׁ אוֹתָהּ וְהָרִיב"ש ז"ל בֵּא' מִתְשׁוּבוֹתָיו כְּתַב עַל מִי שְׂפָשְׂרוּ בֵּינוֹ וּבֵין אִשְׁתּוֹ שְׂתוּכַל לַתַּת כָּל כֹּף לְמִי שְׂתַרְצָה וּמִתָּה וְלֹא חִלְקָהּ וְלֹא נִתְנָה שׁוּם דְּבָר שֶׁהַבְּעַל יוֹרֵשׁ הַכָּל דוּק וְתִשְׁפַּח תְּשׁוּבַת הָרַב וְלַעֲנֵן מֵה שְׂפַתּוֹב וְכָל הַפְּרֵשׁ שְׂיָהִיָּה בֵּין הַחֲתָן וְאִשְׁתּוֹ יִהְיֶה גִידוֹן בֵּין בְּחִיָּי' בֵּין בְּמוֹת' ע"פ הַחֲכָם הַנּוֹ' תְנֵאִי זֶה כְּתוּב אַחַר תְּנֵאִי הַכְּתוּבָה לְהוֹדֵם תְּנֵאִי זֶה וְאִינוּ חוֹזֵר אֱלֵא עַל הַתְּנָאִים הַכְּתוּבִים לְמַעַלָּה עוֹד אֲנִי אוֹ' אִפִּי' הִיָּה כְּתוּב עַל כָּל הַתְּנֵאִי' תְנֵאִי זֶה אִינוּ בְּכָלֵל שְׂהָרִי כְּתוּב כָּל הַפְּרֵשׁ בֵּין הַחֲתָן וְאִשְׁתּוֹ וְזֶה הַפְּרֵשׁ מֵעֲנִיָּן הַיְרֻשָּׁה אִינוּ תְלוּי בֵּינוֹ וּבִינָה אֱלֵא בֵּינוֹ וּבֵין בְּנִיָּהּ כִּי מֵה שְׂפַתּוֹב בֵּין בְּחִיָּים וּבֵין בְּמוֹת הוּא בְּהַפְּרֵשׁ שְׂבִינוֹ לְבִינָה בְּחִיָּה אִם יִהְיֶה שׁוּם הַפְּרֵשׁ בֵּינֵיהֶם בְּאִינָה תְנֵאִי שְׂשׁוֹאֲלַת הִיא מְמַנּוּ אוֹ הוּא מְמַנָּה תְנֵאִי שְׂהוּא תְלוּי בְּחִיָּה אוֹ שְׂיֵשׁ בֵּינֵיהֶם הַפְּרֵשׁ בְּאִינָה תְנֵאִי שְׂשׁוֹאֲלַת הִיא מְמַנּוּ שְׂיַעֲשֶׂה לָהּ לְאַחַר מוֹתָהּ אוֹ הוּא שׁוֹאֵל מְמַנָּה אִינָה זְכוּת לְאַחַר מִיתָהּ וְכָל זֶה הוּא תְנָאִים שְׂבִינוֹ לְבִינָה כְּמוֹ שְׂפַתּוֹב הַפְּרֵשׁ שְׂיָהִיָּה בֵּינוֹ לְבִינָה בֵּין בְּחִיָּים בֵּין בְּמוֹת כְּמוֹ שְׂפַתְבְּתִי שְׂפַתּוֹב שְׂיָהִיָּה גִידוֹן עַל פִּי הַח' הַנּוֹ' גִידוֹן בִּד"ת וְגַם הוּא יָדִין בְּמֵה שְׂפַתְבְּתִי בִּד"ת נָאֵם הַמְבִי"ט: שְׂאֵלָה רִיא הָרֵאוֹ לִי כְּתוּבָה שְׂפַתּוֹב בְּהַ תְנֵאִי בְּכָלֵל הַתְּנָאִים וְאִם ח"ו יִהְיֶה דְבָר בְּעִיר גִּתְסִיב לְהַבְרִיחַ' מַעִיר לְעִיר עַד סוֹף תְּחוּם אֲרָץ יִשְׂרָאֵל ע"כ וְהַחֲתָן אוֹ' כִּי הַפְּנוּנִ' הִי' שְׂיַבְרִיחַנָ' מִחֲמַת הַדְּבָר וְהַמְנַהֵג הוּא לְהַבְרִיחַ בְּכַפְרִי' מְכַפֵּר לְכַפֵּר וְחָמִיו טוֹעֵן כִּי בְשֶׁבִיל כֹּף הַתְנָה בְּפִי' מֵה שְׂאִינֵם רְגִילִים לְהַתְנוּ' בְּשׁוּם כְּתוּבָ' שְׂדָרָהּ הוּא לְבָרוּחַ בְּזִמְן הַדְּבָר אֱלֵא שְׂרָצָה הוּא שְׂיַבְרִיחַנָה מַעִיר לְעִיר שְׂלֵא כְּמִנְהַג כְּדִי שְׂלֵא יִצְטָרַף לְלַכֵּת בְּכַפְרִים כִּי הוּא טוֹרַח לְאַשָּׁה וְזִלְזוּל לְלַכֵּת מְכַפֵּר לְכַפֵּר וְעַל זֶה הִיָּה נִרְאָה לוֹ לְכַאוֹרָה כִּי מֵה שְׂנִכְתַּב מַעִיר לְעִיר לֹא דוֹקָא לְאַפּוֹקִי מְכַפֵּר לְכַפֵּר אֱלֵא הַפְּנוּנָה הִיָּתָה שְׂיַבְרִיחַנָ' פִּינוֹן שְׂלֵא כְּתַב בְּפִירוּשׁ וְלֹא בְּכַפְרִים וְגַם יֵשׁ עִיר שְׂנִקְרָא כְּפָר כְּמוֹ שְׂנִרְאָה מִמִּתְנִיתִי' דפ' ה' דְּמַגִּילָה אִיזוֹ הַעִיר גְּדוּלָה כָּל שְׂיֵשׁ בְּהַ עֲשָׂרָה בְּטָלְגִין פְּחוּת מְכַאֵן הָרִי זֶה כְּפָר ע"כ מְדַקְתְּנִי הָרִי זֶה כְּפָר וְלֹא תְנִי הָרִי זֶה כְּכַפֵּר כְּלוֹ' כְּדִין [בְּכַפֵּר שְׂמַקִּידִימ' לְיוֹם הַכְּנִיסָה מִשְׁמַע שְׂנִקְרָא' גַם כֵּן כְּפָר אַעֲפ"י שְׂהִיא עִיר קְטַנָּה כְּדַתְנָן אִיזוֹ הִיא עִיר גְּדוּלָה כָּל שְׂיֵשׁ בְּהַ עֲשָׂרָה בְּטָלְגִין מִשְׁמַע דְּכָל שְׂאִין בְּהַ י' בְּטָלְגִין אִינָה עִיר גְּדוּלָה אֲבָל עִיר קְטַנָּה מִיָּהָ גְּקִרְאֵת וְתְנִי עֲלֶיהָ הָרִי זֶה כְּפָר הָרִי שְׂעִיר קְטַנָּה גְּקִרְאֵת כְּפָר וְדַקְדַּקְתִּי אַחַר כֹּף בְּכַתִּיבָה תְנֵאִי זֶה שְׂפַתּוֹב עַד סוֹף תְּחוּם א"י שְׂנִרְאָה שְׂהִיָּתָה הַפְּנוּנִ' מַעִיר לְעִיר שְׂיֵשׁ כְּמֵה עֲצִירוֹת מְכַאֵן וְעַד עֲזָה וְשְׂהוּא קְרוּב לְסוֹף תְּחוּם א"י מֵה שְׂאִינוּ כֵּן לְצַד מְזַרְחָ א"י כִּי הַגִּישׁוֹר הוּא סוֹף תְּחוּם א"י לְצַד מְזַרְחָ אֱלֵא שְׂאִין מְכַאֵן עַד לְשֵׁם שׁוּם עִיר וְגַם לְצַד צְפוֹן א"י אִין שׁוּם עִיר מְכַאֵן לְסוֹף תְּחוּם א"י כִּי אִם צִידוֹן שְׂדָרְגִי' בְּהַ יְהוּדִי' וְגַם רְאִיתִי בְּתְנֵאִי זֶה שְׂפַתּוֹ' מַעִי' לַעִי' בִּינִי שְׂיֵטִי וְהוּא מְקוּיִים לְמַטָּה שְׂנִרְאָה שְׂפַתּוֹב סִתָּם וְהִיָּה נִרְאָה שְׂיַבְרִיחַנָה בְּכַפְרִים כְּמוֹ שְׂרַגִּילִים רֹב הַבּוֹרְחִי' וְלִכְּף חֲזָרוּ וְכַתְבוּ כ"ש) בִּינִי שְׂיֵטִי) מַעִיר לְעִיר שְׂנַר' שְׂהִיָּת' הַפְּנוּנִ' שְׂלֵא יְבָרַחנָ' בְּכַפְרִי' וְלִכְּן נַר' לִי שְׂחִינִי הַחֲתָן לְהַבְרִיחַ' מַעִיר

לעיר מפאן לטברני' או לגינין ומשם לשכם אם יצטרף ומש' ועד עזה שהוא סוף תחו' א"י ויש שבועה בסוף פל התנאים וראוי לחתן זה שהוא ת"ח לחוש לשבועתו ולהבריחה מעיר לעיר כמו שפכתוב נאם המבי"ט.

שאלה ריב אסתר נתקדשה לראובן ואח"כ ידעה כי הנה לו חולי הנזכר ולא הייתה רוצה להנשא לו והפצירו בה קרובי' כי אמרו כי הנה החולי הנז' נקל כמעט שלא הנה נרגש בפני אנשי' שהו' מתעלף מעט ולא הנה נופל ושיתרפא לימים כי בחור הנה ועל זה השיאו' לו ועמד עמה כמו ג' או ד' שנים ובאלו השנים הנה החולי הולך וגדל עד כי גדל מאד שהנה נופל על פניו פתע פתאום וגם הנה אז עושה שטיות ואומרת אסתר שאינה יכולה לסבול אותו וכיון שהיא לא ידעה שהנה לו זה החולי ולא נשאת לו אלא עד שאמרו לה שהנה נקל ואדרבא הכביד עליו שאינה יכולה לסבול חוליו ושטותו יורינו רבינו אם כופין להוציאה: תשובה בפרק המדיר במרדכי הביא מה שפכתב ראב"ה דאע"ג דנכפ' לגבי אש' הני מום משם אין ראיה להחשיבו מום גבי איש דאש' בכל דהו ניקא לה ותדע דלא תני נכפה גבי מומי דאיש ואין בידינו לכפות בלא ראיה ברורה וגם לא נכוף אותה להיות עמו כיון שפאה מחמת טענה וכך שמע ראב"ה מעשה דאביו רבי' יואל ז"ל הלוי ע"כ הרי שאין נכפה בכלל אלו שפופין להוציא אבל כיון שאין כופין אותה להיות עמו כיון שפאה מחמת טענה שאינה יכולה לסבול אינה מפסדת נדוניתא שהמורדת שפכתב הרשב"א ז"ל שהנכסים שהכניסה לו אין מוציאין מידו וכן פל מה שאבד מנכסיה שקבל (עליו) אחריות עליו אינו משלם לה פלום היינו במורדת כדי לצערו וכן באומרת מאיס עלי שאין בטענת' ממש כיון שאינה נותנת אמתלה לדבריה וטוענת הנרא' לחכמי המקום למה הוא מאוס עליה וכמו שפכתוב בביג"ה פי"ד אבל פאה מחמת טענה כמו שפכתב ראב"ה וטענה טובה היא כנ"ד שאינה יכולה לסבול עתה שנתחזק עליו חולי זה ולכך אינה מפסדת פתופתה ומה שתפס מוציאין מידו וכן פל מה שאבד מנכסיה שקבל הבעל אחריותו עליו ישלם לה מעות שנתנו לו בכלל הנדוניא חייב לשלם לה אפי' אכלן או איבדן וכופין אותו לשלם אם יש לו ואם מתוך כך ירצה לגרשה כדי שלא לשלם לה יהיה גט פשר כיון שבידו לשלם ולא יתן גט: ולפי מה שפכתב בשאלה שנתחזק לו החולי אחר שנשא נראה כי מחמת התשמיש היא שנתחזק ואם פן אפי' שהיא הייתה סובל' לא נניח להם לישוב יחד וכדתנן גבי מוכה שחין ונחמים אומרינן מקבלת היא על פרוחה פל אם התנה חוץ ממנופה שחין מפני שהיא ממיקתו וכמו שפכתב הרמב"ם ז"ל פר' אחרון אין שומעין לה אלא מפרישין אותה ממנו ופי' הרב (ז"ל) מי שאינו ז"ל ונותן לה פתופה ובנ"ד אם סיבת חזיון חולי הוא מחמת התשמיש לפי ראות הרופאים אפי' הייתה רוצ' היא לא נניחם לישוב יחד ופשיטא שלא הייתה מפסדת שום דבר מתופתה והרי כשאומרת אינה יכולה לסבול שפאה מחמת טענה טובה שאינה מפסדת מן פתופתה כלו' כמו שפכתבתי למעלה ובלי טענ' זו הוא חייב () שפכתו' למעלה נאום המבי"ט שאלה ריג הראו לי צונאות ה"ר אברהם פנטו ז"ל שהנה מצוה לבניו שהיו במצרים שישלחו לאלמנתו בכל שנה י"ב פרחים עד י"ב שנים למזונות עוד מה שישלחו עתה מלבד זה שנתנו ליד האלמנה הנז' ולא יפנסו בחשבון המזונות אלא לפרעון החובות ולתשלומיו ושאלו לו אם הנה לו שום חוב על בניו והשיב שאין לו שום חוב עליהם פלל ואם יש לו אינה חוב בין בשטר בין בעל פה הוא מוחל להם ושואין פל זה שהו' מצוה להם מפני

שָׁהֶם חַיִּיבִים לוֹ פִּי אִם צְנוּאָת שְׂכִיב מְרַע מְשׁוּם מְצוּהָ לְקַיֵּים דְּבָרֵי הַמֵּת פִּי בְּנֵי יוֹ"ץ הֵם כְּנֹלָם כְּאֶחָד גִּשְׁמָעִים לְדְבָרָיו בְּחַיִּים וְכָל שֶׁפֶן אַחַר הַמֵּת עַכ"ל עֲנִין לְשׁוֹן הַצְּנוּאָה בְּאֶדְרַר הַשָּׁל"ה וּמֵאֵז לֹא שָׁלְחוּ ל': וְעַל זֶה אֲנִי מְשִׁיב פִּי הָאֲחִים הַנּוֹז' ת"ל הֵם מְנוֹחָקִים בְּיִרְאָת ה' וּבְמַעֲשֵׂים טוֹבִים וּבְכַבּוּד אָבִיהֶם כְּמוֹ שֶׁנֶּרְאָה פֶּל דְּבָרָיו וְלִכֵּן חַיִּיבֵי לְקַיֵּים דְּבָרֵי הַמֵּת אָבִיהֶ' פִּי מִסְתַּמָּא לֹא הָיָה אָבִיהֶם מְטָרִיחַ אוֹתָם לְתַת מְנַכְסִיָּה' לְאֶלְמָנָתוֹ סָד רַב כְּמוֹ ק"כ פְּרָחִים אֲלֵא שְׁהָיָה לוֹ עֲלֵיהֶם חוֹב וְכְמוֹ שֶׁנֶּמְצָא בְּיַד הָאֶלְמָנָה שְׁטֵר חוֹב עַל כ"ר יַעֲקֹב פִּינְטוֹ שְׁהָיָה חַיִּיב לְאָבִיו ר"ג פְּרָחִים וְשִׁישְׁלַח לוֹ מִן הָרִינוּחַ יוֹתֵר מִשְׁלִישׁ וְחֲתוּ' יַעֲקֹב פִּינְטוֹ וְלִמְטָ' מִהַחֲתִימָה כְּתוּב שֶׁנֶּכְנַס עָרַב קַבְלָן מִשָּׁה פִּינְטוֹ אַחֲרוֹ רוּצָה מְזָה גוֹבָה כּו' וְחֲתוּ' מִשָּׁה פִּינְטוֹ וְאֵע"פ שֶׁפְּתוּב בְּצִוּוֹאָ' שֶׁמוֹחֵל כָּל חוֹב וְשֶׁאִין מְצוּוֹה לָהֶם מְשׁוּם חוֹב אֲלֵא מְשׁוּם מְצוּהָ לְקַיֵּים דְּבָרֵי הַמֵּת הָיָה סוּמָד עַל טוֹב מַדוּתָם וְעַל שְׁהָיוּ מְכַבְּדִים אוֹתוֹ בְּחַיָּיו שֶׁיְכַבְּדוּ אוֹתוֹ וַיִּשְׁמְעוּ דְּבָרָיו לְאַחַר מוֹתוֹ וְכִינּוֹן שְׁהֵם יוֹדְעִים שְׁהָיוּ חַיִּיבִים לְאָבִיהֶם חַיִּיבִים לְקַיֵּי' כָּל מֵה שֶׁצְּוָה לָהֶם אֵע"פ שֶׁמֹּחֵל לָהֶם פִּי סוּמָד עַל טוֹב מַדוּתָם שֶׁכִּינּוֹן שֶׁמֹּחֵל לָהֶם חֲשֵׁב שֶׁיְקַיֵּימוּ דְּבָרָיו (בְּמָה ש') בְּיָדָם אֵע"פ שֶׁלֹּא יִשְׁלִימוּ כָּל מֵה שֶׁצְּוָה וְלִעֲנִין הַדִּין אֵע"פ שֶׁמֹּחֵל גוֹבָה הַב"ח מִמֶּנּוּ דְּמִי שֶׁנֶּשְׁתַּן מִתְּנַת שְׂכִיב מְרַע ב"ח גוֹבָה מִמֶּנּוּ כְּשֶׁאִין שָׁם יְרוּשָׁה כְּמוֹ שֶׁפְּתַב בנ"י וְכְמוֹ שֶׁפְּתַב ג"כ מ"מ ספ"י מִהַלְכוּת זְכִיָּה בְּשֵׁם הַרְשֵׁב"א ו"ל שָׁאֵם אִין נְכֻסִי לְיִוְרָשִׁי גוֹבָה הַב"ח מִמֶּקְבְּלֵי מִתְּנָה וּבב"י סִימָן קי"א כְּתַב בְּשֵׁם בַּעַל הַתְּרוּמָה בְּשַׁעַר ס"ה דְּמִלְוָה ע"פ לֹא גָבִי מִמֶּקְבְּלֵי מִתְּנָה בַד"א בְּגִיזָקִין מִיְהוּ אִם נִתֵּן נְכֻסִי בְּמִתְּנַת ש"מ חֲזוֹר הַמֶּקְבֵּל כְּיִוְרָשׁ וְכו' וְרַבֵּי יְרוּחֵם ו"ל פִּי"ג כְּתַב מִתְּנַת ש"מ ב"ח גוֹבָה הַיְמָנָה וְאֶפְי' מִלְוָה ע"פ כְּפֹד כְּתַב ו' מִיג"ש ו"ל עכ"ל וְכוּ' ד' שֶׁפְּתוּב בְּצִוּוֹאָ' שֶׁמֹּחֵל אֵע"פ שֶׁשְׁתָּהָא מְחִילָה גְמוּרָה הָרִי הִיא כְּמִתְּנָה שְׁנוּתָן לוֹ הַחוֹב שֶׁחַיִּיב לוֹ וְגִרְעֵי' מְחִילָה ש"מ מִמִּתְּנָה וַיְכוּלָה הִיא לְגַבּוֹת מִמֶּנּוּ כְּתוּבָתָה שְׁהֵם צ' פְּרָחִים וּמֵה שְׁהָיָה בְּיָדָה הָיוּ כְּמוֹ כ' גִּשְׁאָרוֹ ע' וְהַחוֹב שֶׁל הַנְּעַר הַיְתוּם שְׁהֵם עֲשָׂרָה כְּפִי מֵה שֶׁפְּתַב בְּצִוּוֹאָה וְכְתַב רַבֵּי יְרוּחֵם ו"ל נְתִיב י"ד יֵשׁ מִי שֶׁפְּתַב פִּי מוֹכֵר ש"ח לְחַבְּרָיו וְהוּא חַיִּיב לְאַחֲרִים אִינוּ יְכוּל לְמַחְלוֹ וְאֶפְי' הָיָה הַשְּׁטֵר בְּיָדוֹ כְּלוֹ' בְּיַד הַמִּלְוָה אִינוּ יְכוּל לְמוֹחֵלוֹ פִּינּוֹן שֶׁהַמִּלְוָה חַיִּיב לְאַחֲרִים וּמֵה שֶׁפְּתַב אַח"כ אֲבָל אִם מְכָרוּ פְּשִׁיטָא דִּיכּוּל לִזְמַר אֶמְנָה וְכו' מִגוֹ דְּאִי בְּעֵי מְחִיל כּו' הוּי כְּשֶׁאִינוּ חַיִּיב לְאַחֲרֵי' אוֹ יֵשׁ לוֹ בְּמֵה יִפְרַע לְאַחֲרֵי' וּמֵה שֶׁפְּתַב אַח"כ פִּי יֵשׁ מִי שֶׁפְּתַב פִּי אֶפְי' הַמִּלְוָה חַיִּיב לְאַחֲרֵי' יְכוּל לְמַחְלוֹ וְכוּ' הֵינּוּ בְּכָרִיא אֲבָל בַּש"מ כְּשֶׁאִין נְכֻסִי לְיִוְרָשׁ כַּנ"ד יוֹדוּ דְּאִינוּ יְכוּל לְמַחְלוֹ וְאֶפְי' שְׁחוֹב זֶה שֶׁעַל בְּנֵי כַּנ"ד אִינוּ אֲלֵא כְּתִיבַת יָדָם דְּמַצִּי לִזְמַר פְּרַעֲתָיו (וְהַשְּׁבוּעָה) אֵפ"ה שְׁנָה הוּא לְשֵׁטֵר חוֹב בְּעַדִּים לְעֲנִינֵן שֶׁמוֹכְרוֹ בְּכְתִיבָה וּמְסִירָה וְכְמוֹ שֶׁפְּתַב רַבֵּי יְרוּחֵ' בְּנִתִּיב י"ד בְּשֵׁם הַגְּאוּנִי וְהָרָא"ש ו"ל בְּתִשׁוּבָה ע"ב וְאֶפְי' הַמִּלְוָה עַל פֶּה כְּתוּב לְמַעֲלָה שְׁגוֹבָה ב"ח מִמִּתְּנַת ש"מ וְכָל שֶׁפֶן מִמִּלְוָה שֶׁל כְּתִיבַת יָד כַּנ"ד דְּמְחִילָה שֶׁל אָבִיהֶן הוּיָא כְּמִתְּנָה כְּדֹאמְרוֹן וְרָאוּי לְבָנָיו הַפְּשָׁרִים וּמְכַבְּדֵי לְאָבִיהֶ' בְּחַיָּיו שֶׁיְכַבְּדוּהוּ בְּמוֹתוֹ גַּם כֵּן וַיְקַיֵּימוּ דְּבָרָיו כ"ש שְׁהֵם חַיִּיבִים בַּד"ת וְכְמוֹ שֶׁפְּתַבְתִּי וּבְתִשׁוּבַת הַרְשֵׁב"א שְׁהִבֵּי' בַב"י סִימָן ק"ח נֶרְאָה שֶׁאֶפְי' בְּמִתְּנָה גְמוּרָה שְׁגוֹבָה ב"ח מִמֶּנּוּ אֶפְי' מִיְתוּמִים וְכו' גַּאֵם הַמְבִי"ט: שֶׁאֲלָה רִיד אִין גְּזַקְקִין לְנְכֻסֵי יְתוּמִים קְטָנִים אֲלֵא אִם כֵּן רַבִּית אוֹכֵלֶת בָּהֶם וְלִכְתוּב' אֲשֶׁה מִשׁו' חִינֵי' וּמִשׁו' שֶׁמְפָסְד' מְזוֹנוֹת וְכֵן מֵת בְּגִדְוִיו וְהוֹדָה בְּשַׁעַת מִיתָה וְתוֹדָה זְמַן הַחוֹב דְּלִיכָא לְמִיחַשׁ לְצַרְרֵי וְכְתוּבַת אֲשֶׁה אֶפְי' שֶׁכְּבָר נִשְׁאֵת כְּתַב הָרָא"ש ו"ל כָּלֵל פ"ה בְּתִשׁוּבָה' שֶׁנֶּזְקָקִין הִיכָא דְּלִיכָא לְמִיחַשׁ לְצַרְרֵי

וְכַתֵּב שְׁסוּמְכִים עַל תְּרוּיָן הַח' שְׁמַעוֹן דְּהִיכָא דְמַת פְּתָאוּם וְלֹא צְנָה לְבֵיתוֹ לָא חֲנִישׁ
לְצַרְרִי וְכוּן דֵּן רַבְּנָא מֵאִי ז"ל וְכוּ' וּבְתִירוּיָן א' שֶׁל ר"י כָּתַב כִּי הָאִידְנָא פְּתוּבוֹת גְּשׁוּתִינוּ
מְרַבּוֹת וְלֹא שְׁכִיחַ הַתְּפִס' צַרְרִי וְעַל זֶה אָנִי אֹמֵר כִּי כְּשֶׁהִיתוּמִים קְטַנִּים וְרוֹאִים ב"ד
לְכַשְׁיִגְדְּלוֹ לֹא יִמְצְאוּ שׁוּם עֵדוֹת לְצַרְרִי וְלֹא לְשׁוֹבֵר שְׁיִכּוּלִים לַעֲשׂוֹת פְּשָׁרָה לְזִכּוֹת
הִיתוּמִים שְׁיִנְיָחוּ לָהֶם אִיזָה דְבָר מִן הַחֹב וְיִגְבּוּ מֵעַתָּה וְכִמוֹ שְׁכַתּוּב בְּכַתְבֵי מְהֵרָר' יִשְׂרָאֵל
ז"ל סִימָן קס"ב שְׁיִישׁ פַּח לַב"ד לַעֲשׂוֹת פְּשָׁרָה בְּנִכְסֵי יְתוּמִים וְכוּ' וְנִרְאֶה לִי דְאָפִי הִיכָא
דְּאִין גְּזַקְקִין מִשׁוּם חֲשִׁשַׁת צַרְרִי אוֹ שׁוֹבֵר שְׁאִין מְנִיחִים נִכְסֵי הַלְוָה בְּרִשׁוֹת הִיתוּמִים אוֹ
אִפְטְרוּפוֹס כְּשֶׁהִנְכָּסִים הָיָה כְּדִי הַחֹב אוֹ יוֹתֵר מוּעָט שְׁאֵם יֹאכְלוּ וְיִתְפַּרְנְסוּ הִיתוּמִים מִהֶם
לֹא יִמְצְאוּ הַמְּלָנָה מַה לִּיקַח כְּשֶׁיִּגְדְּלוּ וְלֹא יִמְצְאוּ שׁוּם עֵדוֹת עַל צַרְרִי וְלֹא עַל שׁוֹבֵר
וְנִמְצְאוּ דְאָכְלִי דְלֹאוּ דִידְהוּ אֲלֵא יְהִי הִנְכָּסִים בְּיַד אִפְטְרוּפוֹס וְיֹאכְלִי אֶת הִיתוּמִי הַרְיוּחָ
וְלֹא מִן הַקְּרוֹן דְּהֵאִי חֲשִׁשָׁא דְצַרְרִי חֲשִׁשָׁא בְּעַלְמָא הִיא וְלִזְכוּת יְתוּמִים נִגְעוּ בָּהּ וְלֹא אֲלִימָא
לְהַפְקִיעַ הַחֹב שְׁחִיב אֲבִיהֶם דְּהֵא רַפְיָא לְסִבְרַת הַפּוֹסְקִים דְּהִיכָא דְנִרְאֶה דְלִיכָא לְמִיחַשׁ
לְצַרְרִי גְזַקְקִין לְכִי רְאוּת ב"ד נָאֵם הַמְּבִי"ט: שְׁאֵלָה רְטוּ יִלְמְדְנוּ רַבִּינוּ עַל הַהוֹדָה שְׁהַקְדִּישׁ
הַקְדֵּשׁ גַּמּו' חֲצִי כָּל נִכְסָיו וְחֲצִי כָּל קְנִינָיו לְאַחֲרָיו וְלֵאחֶר חֲמִשָּׁה דוֹרוֹת מְזַרְעוּ אִם ח"ו
אֲח' בְּנָיו וּבְנֵי בְּנָיו אוֹ בְּנוֹתָיו יִפְסְקוּ זָרְעוֹ שְׁלֵא יִמְשֹׁף מְזַרְעוֹ שְׁיִישׁ לוֹ עַתָּה דוֹר שְׁשִׁי שְׁאֵז
יְהִי חֲצִי כָּל נִכְסָיו וְחֲצִי כָּל קְנִינָיו קוֹדֵם לְק"ק אֲשֶׁכְּנֹזִי לְהַקְדֵּשׁוֹ מִקְהֵלִי שְׁיִרְאֶה לְפָרְנָסִי
וְגִזְבְּרִי הַקְּהֵל אֲשֶׁר יְהִי בְיָמֵים הֵהֵם בְּאוֹתוֹ הַדוֹר הַחֲמִישִׁי יוֹדִיעֵנוּ רַבִּינוּ דִּין הַקְדֵּשׁ זֶה:
תְּשׁוּבָה אֲפִילוּ הִיָּה מִקְדִּישׁ מֵעַכְשָׁיו חֲצִי הַנִּכְסִים שְׁלוֹ (לְקַבֵּל) [לְקַהֵל] אִינוּ חָל הַהַקְדֵּשׁ
אֲלֵא עַל מַה שֶּׁהוּא בְּרִשׁוֹתוֹ כְּדַכְתִּי וְאִישׁ כִּי יִקְדִּישׁ אֶת בֵּיתוֹ מַה בֵּיתוֹ בְּרִשׁוֹת וְכוּ' וְלִכּוֹן
אִינוּ חָל הַהַקְדֵּשׁ אֲלֵא עַל קְרַקְעוֹתָיו וְעַל כָּל חֲצִי מְטַלְטְלוֹתָיו וְעַל מַה שֶּׁהוּא בְּעֵין מִןפְּקֵד
בְּיַד אַחֲרִי כְּהוֹדָא הַנִּפְקֵד וְכִמוֹ שְׁכַתּוּב הַרְמַב"ם ז"ל פ"ו מֵהַלְכוֹת עֲרַבִין שְׁאִין אָדָם
מִקְדִּישׁ דְּבָר שְׁאִינוּ בְּרִשׁוֹתוֹ כִּי צִד וְכוּ' וְאַחֵר כֶּף מַה שְׁיִישׁ לוֹ בְּיַד אַחֲרִי מְלָנָה אֲפִי בְּשֹׁטֵר
אִין הַהַקְדֵּשׁ חָל עָלָיו מִפְּנֵי שְׁאִינוּ בְּרִשׁוֹתוֹ וְכִמוֹ שְׁכַתּוּב בְּטוֹר יוֹרֵה דְעָה ס' רנ"ח וּמִיָּהוּ
אִם הוּא מִקְדִּישׁ אוֹ נוֹדֵר דְּבָר שְׁאִינוּ בְּיָדוֹ כְּגוֹן שְׁיִישׁ לוֹ חוֹב עַל אַחֵר וְאוֹמ' יְהִיָּה לְהַקְדֵּשׁ
אוֹ לְצַדִּיקָה אִינוּ כְּלוּם ע"כ וּבְנִמְוִיקִי יוֹסֵף בְּשֵׁם הַר"ן ז"ל דְּמַמָּה שְׁאֵמֵר רַבִּי יוֹחָנָן גִּזַּל וְלֹא
נִתְצָאֵשׁ הַבְּעָלִים וְכוּ' שְׁנִיָּהֶם אִינָם יְכוּלִי לְהַקְדִּישׁ וְכוּ' נִרְאֶה בְּרוּר שְׁאִין אָדָם יְכוּל
לְהַקְדִּישׁ מְלָנָה בְּשֹׁטֵר שְׁיִישׁ לוֹ אֲצֵל חֲבֵרוֹ דְּהֵא לִיתִּיהָ בְּרִשׁוֹתֶיהָ דְּמַחְנוּסָר גְּבוּבִינָא ע"כ
וְכָל שְׁכָן בְּנ"ד שְׁלֵא הַקְדִּישׁ אֲפִי מַה שְׁכַרְשׁוֹתוֹ אֲלֵא לְאַחֵר חֲמִשָּׁה דוֹרוֹת אֲזַ אִינָם
בְּרִשׁוֹתוֹ לֹא יַחֲוִל עֲלֵיהֶם שֵׁם הַקְדֵּשׁ וְאֲפִי הִיָּה מִקְדִּישׁ נִכְסָיו מֵעַתָּה וְהִיָּה גוֹבָה בְּחִיָּו כָּל
הַחֹבוֹת בְּמַעוֹת לֹא הִיָּה חָל עֲלֵיהֶם שֵׁם הַקְדֵּשׁ כִּינּוֹן שְׁבִשְׁעָה שְׁהַקְדִּישׁ לֹא הָיָה בְּעֵין וְאֲפִי
שְׁיִקְדִּישׁ אוֹת' עַתָּה בְּחִיָּו לְאַחֵר ה' דוֹרוֹ' הַמְּטַבֵּעַ אִין לוֹ סִימָן וְאוֹלִי לְאַחֵר ה' דוֹרוֹת אִינוּ
אוֹתוֹ מְטַבֵּעַ עֲצָמוֹ שְׁהַקְדִּישׁ וְלֹא חָל הַקְדֵּשׁ עָלָיו וְאֲפִי לֹא הָיָה מְעוֹת שְׁגָבָה אֲלֵא מְטַלְטְלִים
וְהַקְדִּישִׁם עַתָּה אִם לֹא נִמְצְאוּ אוֹתָם מְטַלְטְלִים בְּעֵין אַחֵר ה' דוֹרוֹת אֲפִי הָיָה אַחֲרִים
בְּמִקוּמָם לֹא הִיָּה חָל עֲלֵיהֶם שֵׁם הַקְדֵּשׁ וְכ"ש כִּי מְעִיקֵר' דְּדִינָא פִּירְכָא כִּי אִינוּ חָל שֵׁם
הַקְדֵּשׁ אֲפִי עַל מַה שֶּׁהוּא בְּעֵין לְאַחֵר ה' דוֹרוֹת כִּי אֲזַ אִין אוֹתָם הַנִּכְסִים שְׁלוֹ אֲלֵא שְׁל
יִוְרְשִׁיו וְאִינוּ יְכוּל הִיא לְהַקְדִּישׁ עַתָּה לְאַחֲרָיו מַה שְׁאִינוּ שְׁלוֹ עַתָּה כִּי הַנּוֹתֵן אוֹ מִקְדִּישׁ
לְאַחֵר מוֹתוֹ עֲדִין הֵם שְׁלוֹ אֲבָל זֶה שְׁיִצְאוּ מְרִשׁוֹתוֹ כְּבָר אִין הַקְדֵּשׁ חָל עָלָיו נָאֵם הַמְּבִי"ט:
שְׁאֵלָה רִיו רְאוּבֵן שְׁיִדָּף אֶת חֲנוּףָ בְּנוֹ עִם רְחֵל וּבְכֻלָּל הַתְּנָאִים שְׁהַתְּנוּ בִּינֵיהֶם הַתְּנוּ

שְׂרָאוֹבֵן אָבִי חֲנוּכָה הַמְשַׁדָּד גִּתְחִיב בְּקִנְיָן וְשִׁבּוּעָה לְזוֹן וְלִפְרָגִס וְלִתְּת כָּל צָרְכָם לְמְשַׁדָּד וְלִמְשַׁדָּדֵת וְלִבְנֵיהֶם עִמָּהֶם זְמַן אַרְבָּעָה שָׁנִים רְצוּפוֹת מִיּוֹם הַחֲנֻפָה וְאֵילָף וְאַחַר הָאֲרָבָעָה שָׁנִים גִּתְחִיב אָבִי חֲנוּכָה הַמְשַׁדָּד בְּקִנְיָן וְשִׁבּוּעָה לִתְּת לְרַחֵל כְּלָתוֹ אַרְבַּע מְאוֹת פְּרָחִים וְזָקָפִים עָלָיו מִזְמַן הָאֲרוֹסִין כְּמִלְנָה בְּכָל חִזְזוּקֵי סוֹפֵי וְלִבְטָחוֹן שִׁיעֲבָדוּ אֶשֶׁת רָאוּבֵן וְרָאוּבֵן בַּעַל חֲצֵי הַבָּתִּים שִׁישׁ לָהֶם בְּמָקוֹם פְּלוֹ' שִׁיְהִיו מְשֻׁנְעָבְדִי וְאִפּוֹטִיקֵי עַל הַמְעוֹת הַנּוֹ' יִהְיוּ מְגֻנָּקִים וּמְשֻׁנְפִים מִכָּל שְׁעָבוֹד וְחוֹב וּמְשֻׁכּוֹנָא בְּעוֹלָם לְשַׁעְבוֹד הַמְעוֹת הַגְּזָפָר וְהַמְעוֹת הַגְּזָפָר תַּמָּן הַמְשַׁדָּדֵת רַחֵל הַגְּזָפָרֵת לְחֲנוּכָה הַמְשַׁדָּד לְהִיּוֹת בְּיָדוֹ קָרַן לְהַתְּעַסֵּק וְלְהַסְתַּחֵר בָּהֶם ע"מ שֶׁהוּא לֹא יִהְיֶה רִשְׁאֵי לְתַתָּם לְאָבִיו אוֹ לְשׁוּם אָדָם אוֹ לְמוֹחֵלֶם אוֹ לְעֲשׂוֹת בָּהֶם קְנוּנִי אוֹ תַּחְבוּלָה כְּדֵי שִׁיְחַזְרוּ לְאָבִיו אֲלָא תָּמִיד יִהְיוּ בְּיָדוֹ וּבְרִשׁוֹתוֹ בְּלֵי מְרָמָה כָּלֵל וְרָאוּבֵן אָבִיו קָבַל עָלָיו בְּשִׁבּוּעָה שְׁלֵא לִיטָוֵל וְלִקְבֹּל הַמְעוֹת הַגְּזָפָר וְלֹא לְהוֹצִיאָ' מְרִשׁוֹת בְּנֵי הַנּוֹ' כּוֹ' וְחַזְרוּ בְּשַׁעַת הַנְּשׂוּאִין לְקַנְיָן כָּל זֶה בְּכָל חֲזָקָה וְתוֹקָף הַנְּעֻשׁ' בְּשַׁעַת הָאֲרוֹסִין וְעַתָּה גִּפְטָר חֲנוּכָה בֶּן רָאוּבֵן הַנּוֹ' וְחִי לְרַבָּנָן שְׁבַק וְרַחֵל אֶלְמָנָתוֹ תוֹכַעַת כְּתוּבָתָהּ וְתוֹכַעַת מְרָאוּבֵן חֲמִיָּה הַנּוֹ' הַד' מְאוֹת פְּרָחִים אֲשֶׁר גִּתְחִיב לְתַתָּם בְּיָדָהּ כְּנֻזָּר כִּי כָּבֵד עָבְרוּ בְּחִי בַּעֲלָהּ הַד' שָׁנִים וְלֹא נָתַן בְּיָדָהּ שׁוּם דָּבָר כְּמוֹ שֶׁהִיָּה הַתְּנָאִי וְאִם כֵּן כָּבֵד הִגִּיעַ זְמַן הַפְּרָעוֹן בְּחִי בַּעֲלָהּ וְעַתָּה תוֹכַעַת אוֹתָם לְתַשְׁלוּם כְּתוּבָתָהּ וְרָאוּבֵן טוֹעֵן שֶׁאֲמַת הוּא שְׁלֵא נָתַן בְּיָדָהּ אֲבָל אַחֲרֵי שֶׁהִיא הִיָּתָה כְּנֻזָּתָה לְתַת אוֹתָם בְּיָד בַּעֲלָהּ שֶׁהוּא בְּנוֹ הוּא בְּעַצְמוֹ נִתְּנָם בְּיָד בְּנוֹ וְטוֹעֵן שֶׁיְבִי' ע"ז עֲדִים יוֹרִינוּ רְבִינוּ אִם טַעֲנַת רָאוּבֵן טַעֲנָה אוֹ דִּילְמָא אַחַר אֲשֶׁר לֹא נִתְּנָם בְּיָד רַחֵל כְּלָתוֹ שֶׁהוּ' הַתְּנָאִי עֲדִין הוּא בְּחִיּוֹב הַת' פְּרָחִים וּמָה שֶׁטוֹעֵן שֶׁנָּתַן בְּיָד בְּנוֹ הוּא רְצָה לְאֲבֹד מְעוֹתָיו כִּי הַחֹב בְּמָקוֹמוֹ עוֹמֵד וּשְׁכָרוֹ כְּפוּל וּמְכֻפָּל מְאֹד ה' מִן הַשְּׂמִים: תְּשׁוּבָה אִם גִּתְחִיבָהּ רַחֵל בְּשִׁטָּר לְתַת הַמְעוֹת הַנּוֹ' לְבַעֲלָהּ כְּמוֹ שֶׁנֶּרְאָה בְּשִׁאֲלָה גַם שֶׁהִיָּה כְּתוּב בְּשִׁטָּר שִׁיְתַנֵּם חֲמִיָּה לְיָדָהּ אִם יֵשׁ עֲדִים שֶׁנִּתְּנָם לְבְנוֹ אוֹ אִפִּי' לֹא יִדְעָה הִיא אוֹ הִיא יִדְעָה א"כ שֶׁנִּתְּנָם אַעפ"י שְׁלֵא נִתְּנָם אֶל יָדָהּ אוֹ שְׁלֵא בְּפִנְיָהּ גִּפְטָר רָאוּבֵן מִן הַחֹב כִּי גַם שֶׁהִיָּה גוֹתְנָ' לְיָדָהּ הִיָּתָה הִיא חֲזִיבָת לְתַת אוֹתָם לְיָד בַּעֲלָהּ לְהַסְתַּח' בָּהֶם כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּשִׁטָּר וּבַעֲלָהּ לֹא הִיָּה לוֹ רִשׁוֹת לְתַת מֵהֶם לְאָבִיו אוֹ לְשׁוּם אָדָם אִפִּי' שְׁלֵא קָבַל מִיָּדָהּ פִּיּוֹן שֶׁנִּתְחַזְּקֵי גַם הוּא שְׁלֵא לְתַתָּם וְכוֹ' אֲלָא לְהַסְתַּח' בָּהֶם וְאִינָהּ יְכוּלָה לֹאמַר כִּי אַחַר שְׁלֵא נִתְּנָם בְּיָדָהּ כְּמוֹ שֶׁהִיָּה הַתְּנָאִי כִּי מָה שֶׁנָּתַן בְּיָד בְּנוֹ רְצָה לְאֲבֹד מְעוֹתָיו כִּי גַם הִיא הִיָּתָה חֲזִיבָת לְתַת' בְּיָדוֹ כִּי עַל תְּנָאִי זֶה גִּתְחִיב רָאוּבֵן לְתַתָּם בְּיָדָהּ וְאִפּוֹכִי מְטַרְתָּא לְמָה לִי בֵּין מִיָּדָהּ בֵּין מִיָּדוֹ הִיָּה צָרִיף שִׁיְגִיעוּ לְיָד בַּעֲלָהּ וְכָבֵד הִגִּיעוּ עַל תְּנָאִי הַנּוֹ' שֶׁנִּתְחַזְּקֵי גַם הוּא מְאֹד שְׁלֵא לְתַת לְשׁוּם אָדָם בְּלֵי תַּחְבוּלָה וְכוֹ' כִּי כְּנֻזָּת הַנְּתִינָה לְיָדָהּ לֹא הִיָּתָה אֲלָא גִּתְחִיבָתָם לְבַעֲלָהּ עַל תְּנָאִי שְׁלֵא יִתֵּן וְכוֹ' כְּדֵי שֶׁתַּהִיָּה בְּטוּחָה לְאַחֲרִיּוֹת כְּתוּבָתָהּ שֶׁאִפִּי' שְׁלֵא נִמְצְאוּ לְבַעֲלָהּ מְעוֹת לְאַחַר מוֹתוֹ אִין לָהּ שׁוּם תְּבִיעָה עַל רָאוּבֵן אִם הִפְסִידָם בַּעֲלָהּ אוֹ אֲבָדָם וְכָבֵד רָאוּבֵן מִן שֶׁבַע שְׁלֵא יִהְיֶה מֵהֶם אַחַר שֶׁנִּתְּנָם וְסָבְרָא הִיא זֹאת שֶׁאַחַר שֶׁנִּתְּנָ' לְיָד בְּנוֹ כְּמוֹ שֶׁנּוֹ' שֶׁאִין לָהּ עוֹד תְּבִיעָה עַל רָאוּבֵן חֲמִיָּה אִפִּי' שִׁטָּר בְּיָדָהּ וַיֵּשׁ קֶצֶת רְאִיָּה לְזֶה אִף אִין לוֹ עֲדִים וְגַם הִיא נִשְׁבַּעַת שְׁלֵא יִדְעָה כָּלֵל שֶׁנִּתְּנָם לְבַעֲלָהּ וְלֹא רָאָתָה בְּיָד בַּעֲלָהּ שׁוּם סְחוּר' אוֹ מְעוֹת אַחַר הַזְּמַן שֶׁאֲמַר רָאוּבֵן שֶׁנִּתְּנָם לְבַעֲלָהּ יְכוּלָה לְתַבְּנֹעַ מִמֶּנּוּ בְּשִׁטָּר (שְׁבִיד') מָה שֶׁחָסַר לְכְתוּבָתָהּ נֶאֱמַר הַמְבִי"ט: שֶׁאֲלָה רִיז יִלְמְדֵנוּ רְבִינוּ רָאוּבֵן גִּפְטָר וְהַנִּיחַ שְׂתֵי בָנוֹת וּבֵן וְהַנִּיחַ פְּרָדָס וְעָמַד הַבֵּן וְנִשְׂאָ אִשָּׁה וְאַח"כ גִּפְטָר הַבֵּן בְּלֹא בָנִים וְנִפְטָרוּ הַבָּנוֹ' שֶׁהֵן אַחֲיוֹתָיו שֶׁל בֶּן הַנּוֹ' וְאַחֲיוֹתָיו הַנּוֹ' הָאֲחַת מֵהֶם הַנִּיחָה ב' בָּנִים

קטני והאחר' הניחה בת והפרד' הנו' עמד שיף קהל ענא הוא וסיעתו ואמרו שהוה הקדש ונתנו לאלמנה בעבור פתובתה רביע הפרדס הנו' נשאר שלושה חלקים אמרו חלק א' לבית הפנסת חלקים הנשאר' לתלמוד תורה והיורשי' היו קטנים בזמן הזה ולא היה להם שום אדם שיסמכו עליו פדי שיברר להם העניין אם הוא אמת מה שאמרו מעניין ההקדש ושהוה צוואת המת או קנוניא עשו על ממונם של יורשים לאחר זמן עמדו האנשים הנו' שהם שיף של קהל עאנא ויסיעתו ומכרו הירוש' הנו' שהוציאו עליה קול שהיא לתלמוד תורה ולבית הפנס' ולא נתנו ממנה פלום לא לת"ת ולא לב"ה והיורשים עתה אומרי' מאחר שמכרת' הירוש' ולא נתתם אותה לא לב"ה ולא לת"ת כמו שאמרת' תנו לנו נחלתנו ונאנחנו נעשה ממנה על נפש המת מה שנעשה יורינו מורי צדק מאחר שהאנשים הנו' עשו מה שעשו בירוש' הנו' בעבו' זכרון ההקדש והם לא נתנו להקדש מאומ' עתה היוכלו בעלי הירוש' לתבוע מהם מה שמכרו ולקחו אותו ולא נתנו להקדש פלום או לאו ושכרו פכול מן השמים: תשובה אם זה הפרדס היה בחזקת ראובן הנו' כשנפטר ואח"כ ירשו הבן אין פח לשום אדם להוציאו מרשות יורש שהם אחיותיו ובניהם אלא בראייה ברורה שקנו אותו פרדס מראובן או שהוציאו צוואה על הבן שהו' בהיותו בדעתו צויה על הפרדס שיהיה קודש לקהל הנזכר ושיתקיימו החתימו' בב"ד או אם הית' (זו) [איזה] סיב' אז שלא נכתב ונמצאו אחר פה האנשים זקנים פשרים שיעידו בב"ד חשוב כי הם היו עדים בצוואת ראובן שהקדיש אותו הקרקע ושלחו לנו תופס עדות' ונכתוב מה שיהיה ד"ת ואם לא ימצא בעדות זה אין ממשות במה שאמרו השיף וסיעתו שהי' הקדש ואם היה הקדש למה נתנו לאלמנה רביע בעבור פתובתה שנרא' שלא היה ברביע שיעור פתובתה כולה היה בד"ת שיתנו לה הכל כי לא יפקיע הקדש זכות פתובה ועתה אין להם פח לומר שהם קנו אותה ממנו או שנתנה להם במתנה פיון שאמרו שהיתה הקדש נראה שאומרים שהקדי' הבן ואם יאמרו שיש להם חזקה מפמה שנים שהיתה שלהם היא חזקה שאין לה טענה פיון שאמר (קודש פי') [קוד' פי] הית' הקדש והקדש אין בו עדות כפי הנר' ואלו היורשי' בזמן שהיו קטנים אין מועיל חזקת השיף וסיעתו גם אחר שאגדלו בני הבנות כבר הם מערערי' ואינם נענים גם הקונה מהם אין לו שום חזקה פיון שהמנפרה להם לא היה להם חזקה כ"ש אם הם אמרו קוד' שהיה הקדש לקהל איף לא נתנו להם פלום ואפי שהיו נותנים לקהל כל זמן שלא נר' צוואת הקדש כמו שכתבתי אין לקהל שום זכות ותייבם הם להעמיד הפרדס ברשות יד היורשי' פי המכיר' אינה מכירה והקרקע בחזקת היורשים הם והקונים יעשו חשבון אם השביחו בפרדס שום דבר יחשבו מהפירו' אבל אם יעדיף השבוח יפרעו להם המותר נאם המבי"ט: שאלה ריח ראובן נפטר וחי' לרבנן שבק והניח אלמנה ושת' בנות וכן והם בניה של האלמנה לאחר כמה שנים חלה הבן הנו' ושלח אחר ב' עדים נקובים בשמות ואמר להם הלא תדעו לכם רבותי שאני נותן לשת' אחיותי המסובין בכאן שהם פלו' ופלו' הבית הידוע שיש לי במדינת ענ"ת שהוא בית סעוד ועוד אמר להם לעדים גם כן רבותי הלא תדעו לכם שאני נותן לאמי מעכשיו כל מה שיש לי פי מליף אלגונזא אל גמסי אל מרבעה הידועה אל גרבייה ואגבן נתתי לה ג"כ הבית שהוא בנוי במרבעה הנו' עם כל פלי תשמישין ועוד נתתי לה הדקלים שיש לי במבנעת עומייש ואמר להם הבחור לעדים מתנה זו שאני נותן לאמי כתבו בשוק' וחתמוה בברא פי היכי דלא תהנה מתנת'

טמירת' אלא גלויה ומפורסמת לכולי עלמא פדין וכשוורה ואין שום אדם יכול למחול
בידה מחמת מתנה זו שאני נותן לה ויכולה היא לעשות במתנה זו כל מה שתראה כחפצה
וכרצונה ואין שום בריה יכול לעכב על ידה מחמת מתנה זו כלל לפיכך עם כל זה היכול
שום אדם למחות בידה ולומר לה לעשות כה או שלא לעשות כה או לא יורינו רבינו
מורה צדק ושכרו כפול פעמי' מן השמים אמן כן י"ה: תשובה מתנה שנתן לאחיו ונתן
לאמו הם קיימות אף אם מתנת אמו אינה מספקת לסכום פתובתה תטרף ממתנת הבנות
תשלום פתובתה שכל לשון מתנה ליורש הוא בלשון ירושה כמו שכתב הרמב"ם ז"ל פ'
י"ב ואפי' היתה המתנה לאחר היתה מודעת אן טורפת [תשלום פתובתה דמתנת שכיב
מרע אינה חלה אלא לאחר מיתה והפתובה היא קודמת ואם (מתה)] מתנת אמו יש בה
יות' מפתובת' זכתה ג"כ באותו מותר דיד' על העליונה ובשם הרא"ש ז"ל והרמ"ה ז"ל
כתב בחשן המשפט סי' רנ"ג שאם אמר לבנו סתמא או לאשתו או לבעלי חוב סתמא
מתנה נתן להם חוץ מהבנות והפתובה והחוב: נאם המבי"ט: שאלה ריט נשאלתי מהחכם
הברור כהר' משה יצ"ו על ענין ירושת הבעל לאשתו וזאת תשובתי אליו הבעל יורש
את אשתו אית דאמרי מפח התורה ואינו בראוי כבמוחזק פדילפינו ריש יש נוחלין
מאלעזר שנקבר בגבעת פנחס בנו שירשה מאבי אמו שמתה אמו (פי) [בחי] אביו
אלעזר שהיה בעלה (שירש) [שלא ירש] אותה שהיה ראוי ולא מוחזק פינו שמתה אשתו
קודם מיתת אביה וכן בכור אינו נוטל פי שנים בראוי כבמוחזק פדילפי' מבכל אשר
ימצא לו ויש קולא בראוי בבעל יותר מבכור שאינו נוטל פי שנים בשום מלנה ולגבי
בעל יש מלנה שאינה נקראת ראוי לגבי בעל ונקראת ראוי לגבי בכור והטעם פי אין
לבן שום זכות בנכסי אביו וכל מלנה הווי ראוי לגבות וכ"ש ירושה שראויה ומתה בחיי
מורישה ואח"כ מת זקנו והבעל יש לו זכות בנכסי אשתו ואפי' בנכסי מלנה בחייה ואפ"ה
במתה בחיי מורישה אינו יורשה כמו הבכור ובשבח שהשביחו נכסים לאחר מיתת אביו
אינו יורש פי שנים הבכור כמו שכתב הרמב"ם ז"ל פ"ג שלא היה מצוי בשעת מיתה
ויכתיב בכל אשר ימצא לו והבעל יורש שבח שהשביחו אחר מיתתה בנכסיה ואע"פ שלא
היה מצוי בשעת מיתתה שהרי הנכסים שהיו השבח בהם הם שלו וברשותו שבחו כמו
שכתב הרא"ש והביאו בא"ה סי' צ' ובמלנה כתב ר"י אפי' הליתה תחתיו אבל הרא"ש
כתב שונדאי יורש מלנה זו אבל מלנה שהיתה בידי אחרים כשנשארה ומתה קודם שגבתה
אינו יורש אותה דהוי דמיה דנזקי אשתו דאינו יורש כשלא באו לידה בחייה וקרב המגיד
ז"ל כתב שפינון שכתב הרמב"ם ז"ל פ"א מהל' נחלות שכל נכסים שיש לאשה בין נכסי
מלוג בין נכסי צאן ברזל יירש ולא חילק שגנאה קצת שסבור פדברי רבו בן מיגאיש
ז"ל שכתב שהבעל יורש את המלנה וחילק במלנה ע"פ בין הגיע זמנה ללא הגיע זמנה
מחיים דאשה והוא עצמו כתב שהרי"ף ור"ח חלוקים עליו ואומרים שדין הבעל פדין
הבכור במלנה והרמב"ן והרשב"א ז"ל דעתם פדעת הגאונים ז"ל שאין הבעל נוטל
במלנה וכן עיקר עכ"ל ותשובת הרשב"א ז"ל שהביא ב"י סי' צ' כתב פי ר"ח והרי"ף
ז"ל אמרו שאף הבעל אינו נוטל במלנה והדיין מה שיראה בעיניו יעשה פי רובן של
חכמי הדורות הסכימו שאין הבע' נוטל במלנה שראוי הוא אפי' לגבי בעל מיהו מסתברא
דוקא במלנה שנפלה לה בירושה וא"נ במלנה שנעשית ממעות ששיירה לעצמ' וכתב לה
בעודה ארוסה דין ודברים אין לי בהם וא"נ לאחר נשואין וכשקנו מידו הא לאו הכי זכה

הבעל באותן המעות פדין נכסי מלוג וא"א לה להפקיע' ממנו דלא גרעה מלומה ממכירתה
שהבעל מוציא מיד הלקוחות ועוד מסתברא שאפ"י היו לה מעות קודם שנתארסה
ושירת' לעצמ' בפ"י עד שלא תתארס שלא יהיה לבעל כלום לא עשתה כלום דמיד זכה
בהן הבעל ממילא פדין נכסי מלוג אא"כ כתב לה דין וכו' בעודה ארוסה דאי לא מברחת
למה לי וכו' עכ"ל נראה אפי' לדעת הר"י ומהרמב"ן והרשב"א ו"ל שפוכרים פדעת
הגאונים שכתבו שדין הבעל פדין הבכור ונקא מסתברא במלנה של ירושה או כתב לה
דין ודברים וכו' כמו שכתוב למעלה הא לאו הכי אלא שהיתה מלנה שלא שירתה
לעצמה ואפ"י הלוותה קודם שנשאת ואפ"י ששירת' והלוותה ולא כתב לה דין ודברים אפי'
לא גבתה ומתה הוא יורש אות' מלנה וכ"ש מה שהלוותה תחתיו ולא גבתה שהוא יורש
אותה כמו שכתב הרא"ש ו"ל שם ואפ"י הוא מלנה ע"פ הוי"א בפשטר פיון ששם מלנה
הוא שאינו ראוי לגבי בעל דמה לי בפשטר או בעל פה פי מה שנקראת מלנה ראוי לגבי
בכור הוא פי כל מלנה להוצא' ניתנה ואינם מצוין' והכתוב אמר בכל אשר ימצא לו וא"כ
אפי' בפשטר ניתנ' להוצא' ומה לי בשט' או ע"פ ואפ"י בלא עדים שמוד' ראוב' שהיה חייב
לאש' שמעון שמת' יורש שמעון אותה מלנה והר"י בן מיג"ש ו"ל חילק במלנה ע"פ בין
הגיע זמנה קודם מות' ללא הגיע זמנה משמ' דמלנה על פה לדין דמלנ' כי הני גונו
יורש הבעל על פה נמי יורש אפי' לא הגיע זמן ואפ"י למה שכתב הרשב"א דסבר פסבר'
הגאונים כמו שכתוב למעלה נראה דאפ"י מלנה ע"פ שלא הגיע זמנה אלא לאחר מיתתה
פיון שהלות' בעוד' תחתיו פשיטא דירוש' להרא"ש ו"ל ולהרשב"א אפילו לדעת
הגאונים ואפ"י הלוותה קודם וכל שכן להרמב"ם ו"ל שנתראה קצת פסוב' פדברי הר"י
בן מיג"ש ו"ל כמו שכתב ואפ"י חובות של גוים היו פחובות של ישראל דלא גריע חוב
מפקדון אלא דלהוצא' ניתנה ואינו בעין וכך הוא להוציא מיד ישר' כמו מיד גוי
דבדינייהו נמי חייבים לפרוע ליהודים מה שהלונום ואם פן מלנה של גוי ושל ישראל
שנה ומה שגבה מן רשעה האשה והוא בידו פשיטא דהוא עדיף ממלנה ולכולי עלמא הוי
מוחזק משום דהוי כמו פקדון דהוי ברשות מריה כמוחזק שאם נגנב או נשבר בלי פשיעה
הוא נגנב מביתו ואם פשע חייב לפרוע וכל שכן פשיש משכונ על המלנה שהוא מוחזק
נכסי מלוג נקרא כל מה ששירת האשה לעצמה שלא הכניסה עם בעלה הנדונייא ומה
שירשעה תחתיו הוא קודם ממורישיה שלא פתבה בנדונייא' וכן מתנה שניתנה לה כל מה
שיש לה מניזקי' בחלק שניתנים לה הוא אוכל פירות מהם הפלל כל מה שישיש לה נכסים
שאין נצ"ב הם נ"מ ומה שכתוב עוד בפאולה על נכסים שישיש לאשה מעבר לים שגפלו
לה בירוש' מבית אביה והם קרקעות והלואות על משכונ ומבלי משכונ ומהם על שטרי
גוים פתובים בפניהם ע"י סופריהם וכולם נפלו לה קודם שנשאת והוי בחזקת' ואח"כ
נשאת עם ראובן ומתה תחתיו הקרקעות פשיטא שהם מוחזקים אפי' לגבי בכור וכ"ש
לגבי בעל וההלואות על משכונ הוי מוחזק נמי ומבלי משכונ לדעת הגאונים שכתבו פי דין
הבעל במלנה פדין הבכור וכתב הרשב"א ו"ל דמסתברא ונקא במלנה שגפלה בירוש'ה
האי נמי ירושה היא והוי ראוי אם פן לגבי בעל לדעת הגאונים וכן מיג"ש ו"ל והרמב"ם
ו"ל כל מלנה הוי מוחזק לגבי בעל ומה שהוא ראוי לגבו' הוא כמו שמתה אמו ואח"כ
אבי אמו שאין הבעל יורש את בנו פדילפי' מגבעת פנחס בנו ואפילו לגאונים אם היא
מלנה שלשה אפי' הלות' קודם נשואין לא הוי ראוי לגבי בעל כ"ש לן' מיג"ש ו"ל והמלנה

שעל שטרות של גוים אפי' מלנה שעל הגוים אם היתה מלנה שלה אפי' ע"פ לא הוי ראוי כמו שפכתתי למעלה ואם היא מחמת ירושה לדעת הגאונים הוי ראוי אפי' לגבי בעל וכתוב בשאלה וכבר הוי בחזקתה על ידי מורשה או שותף עמה קודם שנשאת ואם הוא כה לא היה צריך שאלה שהרי אינו מלנה אלא כפקדון ביד המורשה או השותף ולכ"ע הוי מוחזק ואפי' לגבי בכור ואפי' שלא באו ביד המורשה אלא אחר שנשאת ואח"כ מטה הוי מוחזק לכ"ע: ומה שנמצא בכתובה של זאת האשה שכל נכסי מלוג שיפלו לפלה הנז' הנה החתן מחוייב לכתבה בשטר פתובה עם התוספות פעין הגדוניה וטוען ראובן שאלו הנכסים הפתובים למעלה כבר נפלו שהגיעו ליד ראובן כבר קודם שנשאת לראובן בחזקתה וזכתה בהם בכל מקום שהם ולא נפלו עתה אחר שנשאת לראובן זה הלשון אינו מדייק שנראה שקודם שנשאה הגיע ליד ראובן ואחר כה כתוב שזכה בהם בכל מקום שהם נראה שלא הגיע עדין ליד ראובן והאמת נראה שהיא שנפלו לה כבר בירושה קודם שנשאת או שגם כבר הגיעו ליד מורשה כמו שפכתתי למעלה ואחר שנשאת הגיע ליד ראובן שאם בשעה שנשאת הגיעו לידו מסתמא היה פותבם בכתובה אלא שנראה שלא הגיע לידו הנכסים שנפלו לה קודם אלא אחר שנשא ונכתבה כבר הפתובה וכשפאו אח"כ לידו היה חייב וכותבה בכתובה ומפני שלא הגיע עדיין לידו פשנכנסה הפתובה פתבו בכתובה כל נ"מ שיפלו לכלה כלו' שיפלו לידה וגיעו לידו ולכן פתב אח"כ בכל זמן בין קודם שנשאת בשיגיעו לידם בין אח"כ אם יפלו מחדש כי לא לבד אלו שכבר נפלו אלא שלא הגיעו לידם אלא גם נכסים אחרים שיפלו לה אחר שנשאת יכתבם בכתובה וכפי הנראה לא נפלו לה נכסים אחרים זולת אלו שאינם חלוקים היררשים עם הבעל עתה אלא על אלו וא"כ היה חייב לכתבם ומה שטוען ראובן דאיהי אפסדי אנפשי ואין להם דין פתובה כלל אין ממשות בטענתו דבשלמא אם היה פתוב בפתובה שנתחייב שכשהיא תאמר לו שיכתבם יתחייב לכותבם אז נאמר דאיהי אפסידא אנפשא שלא אמרה לו שיכתבם אבל אחר שכתוב שהיא מחוייב לכתוב אותם ומסתמא הקנין או השבועה הפתובה למטה בכתובה היא על כל מה שכתוב איהו אפסיד אנפשיה פי אפי' שלא מדעתה היה צריך לכותבם לקיים מה שנתחייב ולכן נראה לי שיש לאלו הנכסים דין גדוניה ליתול יורשיה החלק הנהוג שם ולא כגמרא שירש הבעל את כולם שעיקר מה שנתחייב לכותבם לא היה אלא מפני התוספת שבהם כמו שכתוב בתנאי הפתובה עם התוס' פעין הגדוניה ולכן אם פשהגיעו לידו אחר שנשאת נשא ונתן בהם כפלו כמו שאר המעות שנתנו לו ונכנסו בכלל הגדוניה הרי יצאו מפלל נכסי מלוג פי נכסי מלוג על הרוב נותנם ביד אחרים עם שהם נ"מ של אשתו ושאוכל הוא הפירות הידועים לאותם הנ"מ ולא יתנה מן הקרן של נ"מ אלא מן הרינוח אבל אלו שנכנסו בידו בלי שום תנאי שיקח כ"כ רינוח ויהיה הקרן קיים הרי נעשו נכסי צאן ברזל מפח מה שנתחייב לכותב' בכתובה בגדוניה ונטל קנין על זה הקנין היה על שני דברים שיהיו הנכסים פעין גדוניה ושיכתוב פן בכתובה ולענין שיהיו פעין גדוניה מועיל הקנין שנטל אע"פ שלא כתב כמו איש א' שנתחייב בקנין ואפילו בלא קנין אלא שהתנה עם חבירו שכשימתן לו סך מעות שישא ויתן בהם ויתן לו חלק ידוע מן הרינוח ואח"כ קבל המעות ונשא ונתן בהם חייב ליתן לו וכן זה שנתחייב שכשיגיעו לידו יכתבם בגדוניה כשקבל אותם ונשא ונתן בהם כשאר נצ"ב נעשו פעין גדוניה מפח התנאים ואם היתה באה לידי

גיבוי אֶפְשָׁר כִּי גַם הַתּוֹסֶפֶת נֶאֱמַר הַמְבִי"ט: שְׁאֵלָה רַכּ הַעֵיד ר' דָּוִד מִסְעוּד חֲתָנוּ שֶׁל מִילְקָאשׁ שְׁהֵי נְהוּג לְהִיּוֹת פְּאֵטֵר בְּמַעוֹן וּטְבָרְיָא מְזַה פְּמָה שְׁנַיִם וּבִשְׁנַת הַשְּׁל"ח הִלְךְ לְמַעוֹן וּבְהִיּוֹתוֹ שָׁם הָיָה מְדַבֵּר עִם פִּל"ח א' מְפִירוֹ וְאָמַר לוֹ שְׁהֵי רוּצָה לְחַזֵּר לְהִיּוֹת פְּטָאֵר בְּאֵלּוֹ הַמְקוֹמוֹת וְאִז הַשִּׁיב לוֹ הַפִּלְא"ח שְׁיָבֵא וְנִמְצָא לְשֵׁם פִּל"ח אַחֵר וְאָמַר לוֹ דָּוִד לֹא תָבֵא פֶה לְהִיּוֹת (פְּאֵטֵר כִּי הַזְמַן אֵינוֹ טוֹב שְׁלֹא יֵשׁ שְׁתֵּי שְׁנַיִם שְׁהָרְגוּ יְהוּדֵי מְצָרֵי בַעְבוּר מַלְבוּשׁ א' מוֹר"אדוֹ שְׁהֵי עָלָיו שְׁלֹא הָיָה שְׁוֹה נ' אִו ס' חֲתִיכוֹת וְהַשְּׁלִיכוֹהוּ בְּמַעֲרָה וּכ"ש אֶתְּהָ שְׁיִהְרְגוּהָ כִּי יֵשׁ לָהּ עַטְרִילִיקֵי ע"כ עֵדוּתוֹ י"ב לְסִינּוֹן הַשְּׁל"ח.

עוֹד הַעֵיד יְהוּד' הַפֶּהֶן הַמוֹגֵרְבִי כִּי בְּהִיּוֹתוֹ בְּנוֹנִיס נִמְצָא עִם ר' יְאֻדָּה אָבִי שֶׁל הַמְלַמֵּד שֶׁל כָּפֵר עָנָן וְהָיָה אוֹכֵל וְשׁוֹתָה בְּלֵי דְאָגָה וְרָאָה שְׁאָמְרוּ לוֹ ב' אֲנָשִׁים יְהוּדִים שְׁהִיו עִמּוֹ הֵיאָף אֶתְּהָ אוֹכֵל וְשׁוֹתָה וְאֵין לָבָד נּוֹקֶפֶד עַל מִיתַת בְּנָדָה וְהַשִּׁיב לָהֶם בְּנֵי לֹא מַת כִּי אָנִי הוֹלֶךְ אַחֲרָיו לְבַקֵּשׁוּ וְהַשִּׁיבוּ לוֹ אֵיף לֹא מַת וְאֲנַחְנוּ שְׁמַעְנוּ מִפִּי גוֹי א' שְׁבִהִיּוֹתוֹ חוֹזֵר מִן הַזִּיאַר"ה שֶׁל חֲזִיפָה בֵּין טְבָרְיָא לְגִישִׁי"ר הַרְגוּהוּ בַעְבוּר מַלְבוּשׁ מוֹרָאד"ו שְׁהֵי עָלָיו וְשְׁהָגוּי אָמַר הַסִּימָנִים עֲצָמָם שְׁהֵי לּוֹמֵד בַּכָּפֵר עָנָן וְשְׁהִיו עֵינָיו קָצַת רְעוּת וְשְׁהֵי לְבוּשׁ הַמַּלְבוּשׁ הַנִּזְ' וּבַעְבוּר הַמַּלְבוּשׁ הַרְגוּהוּ וְשְׁהֵי אֶרְוֶה מְעַט וְלֹא קָצַר ע"כ עֵדוּתוֹ בְּה' בְּתַמוּז הַשְּׁל"ט: תְּשׁוּבָה אֵלָיו שְׁתֵּי הַעֲדוּיּוֹת נִרְאָה שְׁהֵם עֵדוּת עַל אִישׁ א' כִּי הַעֲדוּי הָא' הָיָה בְּשַׁנַּת הַשְּׁל"ח ב' שְׁנַיִם אַחֵר שְׁנֵהֲרַג וּבַעֲדוּת זֶה הַזְכִּיר ב' שְׁנַיִם וְעֵדוּת הַשְּׁנֵי הָיָה שְׁהִיו חוֹזְרִים מִן הָאֲזִיאַרְיָה שֶׁל חֲזִיפָא בֵּין טְבָרְיָא לְגוּשִׁי"ר שְׁהֵי בְּשַׁנַּת הַשְּׁל"ו וְהָרִי זְמַן עֵדוּת הַרִיגַת הָאִישׁ הַזֶּה הָיָה בְּזְמַן א' בְּשְׁתֵּי הַעֲדוּיּוֹת נִרְאָה כִּי עַל אִישׁ אֶחָד הָיוּ הַשְּׁתֵּי עֲדוּיּוֹת: עוֹד מְקוֹם הַהַרְיָגָה שְׁוֹה בְּשְׁתֵּי הַעֲדוּיּוֹת שְׁהֵי הַעֲדוּת בְּעֵדוּת הָרֵאשׁוֹן שְׁאָמַר שְׁלֹא יָבֵא שָׁם כִּי הַזְמַן אֵינוֹ טוֹב שְׁלֹא יִהְרְגוּהוּ כְּמוֹ שְׁהָרְגוּ יְהוּדֵי מְצָרֵי וּבַעֲדוּת הַשְּׁנֵי הוֹעֵד כִּי בַחֲזַרְת' מִן הָאֲזִיאַר"ה חֲזִיפָא בֵּין טְבָרְיָא לְגִישִׁי"ר לְגִישִׁי"ר נִהְרַג הָרִי שְׁעֵדוּת הַרִיגַתוֹ בְּשְׁתֵּי הַעֲדוּיּוֹת הָיָה בְּגָבוּל אֶחָד: עוֹד בַּעֲדוּת הָרֵאשׁוֹן הַזְכִּירוּ יְהוּדֵי מְצָרֵי וּבַעֲדוּת הַשְּׁנֵי אוֹתוֹ שְׁהֵי לּוֹמֵד בַּכָּפֵר עָנָן שְׁהוּא יְדוּעַ שְׁהִיו קוֹרְאִים אוֹתוֹ מְצָרֵי: עוֹד שְׁוִים עַל הַמַּלְבוּשׁ שֶׁלּוֹ שְׁהֵי מוֹרָאדוֹ וְאַחֵר שֶׁנֵּר' שְׁשְׁתֵּי הַעֲדוּיּוֹת הֵן עַל אִישׁ אֶחָד נוֹכַל לְחַפֵּשׂ הֵיתֵר עַל אֶשֶׁת יְהוּדִי זֶה שְׁנַתְעַלֵּם בְּאוֹתוֹ זְמַן בְּאוֹתוֹן הַמְקוֹמוֹת שְׁמִשְׁתֵּי הַעֲדוּיּוֹת מֵהָ שְׁיַחְסֵר זֶה יִשְׁלִים זֶה וּמִתְרַנְּוִיָּהוּ תַסְתַּיִם הַתְּרָה: וּבַעֲנֵן הַתְּרָה צָרִיף לְחַקֵּר עַל עֵדוּת הַגּוֹיִם בְּשְׁתֵּי הַעֲדוּיּוֹת אִם הֵם מְסִיחִי לְפִי תְנוּמָם אִם לֹא וְגַם כֵּן אִם עֵדוּת זֶה הָיָה עַל יְהוּדֵי מְצָרֵי שְׁהֵי לּוֹמֵד בַּכָּפֵר עָנָן אוֹ אִם נִמְצָא בְּאוֹתוֹ זְמַן יְהוּדִי אַחֵר שְׁנִקְרָא כֶּף בְּאֵלּוֹ הַמְקוֹמוֹת אוֹ אַחֵר שְׁהֵי לּוֹמֵד בַּכָּפֵר עָנָן: וְעַל עָנְנָן מַל"ת עֵדוּת הָרֵאשׁוֹן פְּשִׁיטָא שְׁהוּא מַל"ת שְׁלֹא הָיוּ מְדַבְּרִים עִמּוֹ וְלֹא הָיוּ מְזַכְרִים אִם נִהְרַג שׁוּם יְהוּדִי וְהוּא מְעַצְמוֹ אָמַר מְסִיחַ לְפִי תְנוּמוֹ שְׁנֵהֲרַג שָׁם יְהוּדִי א' מְצָרֵי וּבַעֲדוּת הַשְּׁנֵי אָמַר אֲנַחְנוּ שְׁמַעְנוּ מִפִּי גוֹי א' שְׁבִהִיּוֹתוֹ חוֹזֵר וּכּו' אָף עַל פִּי שְׁלֹא הַזְכִּיר שְׁהָגוּי הָיָה מַל"ת בְּסַתֵּם דְּבָרָיו נִרְאָה כִּי מְעַצְמוֹ אָמַר מֵהָ שְׁאָמַר מַל"ת וְאֶפִּילוֹ שְׁלֹא הָיָה מְשַׁמְעוֹת שְׁדַבְּרֵי הַגּוֹי הָיָה מַל"ת אֶלָּא סַתֵּם מְסַפְרִים עֵדוּתוֹ (עֵדוּת) כְּמוֹ גוֹי מַל"ת מִפִּי גוֹי אֶחָד אָף עַל פִּי שְׁלֹא הִגִּיד הֵיאָף שְׁמַע אוֹתָהּ שְׁמוּעָה מֵהָגוּי חֲבָרוֹ אִם כַּמַּל"ת אוֹ בְּדָרְךָ הַתְּפָאָרוֹת שְׁמוּעִיל כְּמוֹ שְׁכַתְבַת בְּתַרוּמַת הַדָּשָׁן סִי רַל"ט וְכֵן יִשְׁרָאֵל שְׁהִגִּיד מִפִּי גוֹי אֶחָד וְלֹא פִי אִם הַעֵיד הַגּוֹי מַל"ת דְּגוֹי אַחֲרוֹן שְׁהוּא מַל"ת מִפִּי גוֹי אֶחָד וְלֹא פִי אִם הָיָה הַגּוֹי הָרֵאשׁוֹן מַל"ת אוֹ לֹא לֹא עֲדִיף מִיִּשְׁרָאֵל כְּשֶׁר הַמַּעֲיֵד מִפִּי גוֹי אָף עַל פִּי שְׁלֹא פִי אִם הָיָה מַל"ת אוֹ לֹא אֲדַרְבָּה יִשְׁרָאֵל הַמַּגִּיד עֵדוּתוֹ שְׁהוּא מְכַוֵּן לְהַעֲיֵד עֲדִיף מִגּוֹי

מל"ת האומר שמת פלו' וכי היכי שגוי מל"ת המגיד מפי גוי סתם עדותו פן ניותר ישראל בשם גוי דלא בעי מל"ת המעיד מפי גוי סתם עדותו וכ"ש כי בנ"ד משמעות עדות הישראל מפי הגוי נראה שהוא שדבר הגוי מל"ת ואפ"ן שיש מי שחולק על גוי מפי גוי דבעי מל"ת בשניהם ה"א בנ"ד עדיף ישראל מגוי שני מל"ת וכ"ש שמה שהגיד היהודי מפי הגוי דברי הגוי נראין מל"ת ומלבד זה כבר פתבתי כי עדות שני אלו הגוים הוי על איש א' בעדות א' ואם פן זה אינו מל"ת עדות הראשון הוי מל"ת בנדאי כמו שפתבתי וגם כי יש מי שסובר דאפי' מל"ת בעי שיאמר וקברתיו הרי בעדו הראשון שאמר שהשליכו אותו במערה וכתבו המפרשי' ז"ל דלאו דוקא קברתיו אלא אפילו שטלטלו וראו אותו מת סגי והרי טלטלהו כשהשליכו אותו במערה וראו שהוא מת: ועל ענין אלו העדויות אם הם מורי' על זה האיש שנתעלם באותם הימים והיו קורין אותו קצת אנשים מצרי והיה לומד נערים בפפר ענין ועל זה חקרו אנשים בכל אותם המקומות ולא נמצא שנקד שום איש יהודי כי כל אותן המקומות באותו זמן שנת השל"ו בין פסח לעצ"ר וכ"ש שלא נפקד שום איש מאותה שנייה שהלכו לחיי"פ' ולא נפקד שום איש שהיה לומד בפפר ענין והיה נקרא בפי קצת מצרי ובמלבוש הנז' אף על פי שאין סומכים על סי' זה ולכן אשת זה שמואל בן יהודה שהיה מלמד בפפר ענין ונקד באותה שנייה שבאה מחייפה ויש אנשים שראו אותו בטבריא בבואו מן השנייה של חייפה ומשם הלך דרך הגישי"ר אשתו מותרת לינשא לעלמא ולא נחוש שהלך למ"ה ויבא לכמה שנים כיון שהועדו עדויות אלו שנהרג יהודי באותו זמן שנתעלם זה באותם המקומות כמו שפתבתי נאם המבי"ט: שאלה רכא יורינו מורינו אלמנה שנשאת אחר שגבתה פתובה והיה לה בת וקודם שנשאת הניחה סף מעות שלא הכניסתם בנדוניא ואמרו לה קרוביה תראי מה תעשי כי מעות זה כיון שלא נכתבו לבת הם כמו נכסי מלוג שאם תמות יירשם הבעל ואם תכתבי אותם לבת אם תמות הבת יירשם קרובי הבת ולכן כתבי שאת בותנת אותם לפלו' אחיה במתנה ואחיה הנז' יכתוב עליו שטר שאם תגיע הבת לנישואין שיתן לה הסף הנז' והביא אחיה סופר ועד ונכתב ונחתם כל הנז' ויש ספק שנכתב כל זה אחר שנשאת אף על פי שזמן המתנה כתוב קודם ועל זה טוען הבעל שכשנשא אשה זו לא ידע שהיא הניחה שום דבר מכתובתה וכיון שהניחה הוא נ"מ ורוצה לאכול פרותיהם ומה שנכתב ונחתם למתנה לאחיה העד האחד אומר שלא נכת' ושלא נטלה הקנן כי אם אחר שנשאת ומה שחתם לא חתם כי אם על הקנן שהודית בפניו ולא דקדק בזמן הפתוב בשטר אם היה בזמן מוקדם שאינו יודע לקרות רק מה שאמר לו הסופר שכתב ענין הקנן והמתנה לבד יורינו מורינו אם יכול העד הזה לברר עדותו ולהעיד שלא נכתב ושלא נטלה הקנן אלא אחר שנשאת ואם חייבים העדים לקבל חרם על זה וגם אם אחי האשה הנז' שקבל המתנה אם יתחייב שבועה או חרם שמתנה זו ניתנ' לו קוד' שנשאת אחותו: תשובה נשיב על מה שלא שאלו וממנו יתבאר מה ששאלו והענין הוא כי יש מחלוקת בין הפוסקי' על אשת איש שנתנו לה מתנה והיא אומר' שע"מ שלא יהיה לבעלה רשות בה ניתן לה אלא שמתעשה בה מה שתראה כי הרמב"ם ז"ל כתב שעליה להביא ראיה והרמב"ן ז"ל הוא מזה הסברא אלא שכתב שיש חולקים בזה ואומרים שהיא נאמנת כמו שהביא בב"י סי' פ"ה והביא ג"כ תשובת הרשב"א שהוא נוטה לסברת רבינו יונה ז"ל שקבל משם ר"י שהיא נאמנת ומ"מ צריך להתנישב בדבר כו' ובסוף הסי' הנז' הביא

תשוב' הרשב"א ז"ל שכתוב בה ומעתה אשה זו שנתנה לבנותיה קודם שיזע הבעל מתנה זו קיימא וכו' ובכ"ז מהלכות שאלה ופקדון כתב מ"מ ועוד פתבו קצת המפרשים ז"ל שממה שאמרו יחזיר לאשה למדנו שאם יש מעות ביד האשה שנתנת לו לומר של נ"מ הם שירשתים או שתאמר ניתנו לי ע"מ שאין לבעלי בהם כלום אלא מה שאני נותנת לתוך פיו ובנ"ד אשר היא לסיבת זה קודם שנשאאת הניחה סך מעות שלא הכניסתם בנדוניא כמו שכתוב בשאלה שגר' שהניחתם לתתם לבתה וכמו שאמרו לה קרוביה תראי מה תעשי פי מעות זה פיון שלא נכתבו לבת הם כמו נ"מ פנראה פי מה שהניחתם ולא הכניסת' בנדוניא שהיה כדי לתתם לבתה ושללא יהא לבעלה שום זכות בהם ואפילו שלא נתנתם לבתה אלא אחר שנשאאת היתה מתנתה לבתה קיימת שהיא נאמנת לו לומר שמה שלא הכניסתם בנדוניא לא היה כדי להשאירם לעצמה פנכסי מלוג אלא לתתם לבתה כמו שנתנת במעות שנמצאו בידה לומ' שע"מ פן ניתנו לה שלא יהיה לבעלה רשות כו' לדעת אלו המפרשים ואני אומר פי אפילו לדעת הרמב"ם והרמב"ן ז"ל שסוברים שאינה נאמנת לו לומר פי ע"מ שלא יהיה לבעלה רשות בהם כו' ניתנו לה עד שתביא ראיה דוקא התם שמודה שניתנו לה וכל מתנה לאשה מסתמ' היא בלי תנאי זה אבל בנ"ד שאלו המעות היו שלה ולא הכניסתם בנדוניא הוא ידוע פי מפני שהיה לה בת מאיש אחר הוא שהשאירתם בידה לתתם לבתה ושללא יהיה לבעלה רשות בהם וכו' פי מה שהוא נ"מ הוא מה שלא הכניסה בנדוניא אלא שנשארו לעצמה כמו שכתב הרמב"ם ז"ל דאם פי' הרי זו נכסי מלוג וכן לנכסים שיש לאשה שלא הכניסה אותן לבעלה ולא פתבו אותן בכחופתה אלא נשאר לעצמה ע"כ נראה שאינן נ"מ אלא כשידוע שנשארו לעצמה ובנ"ד היה ידוע שלא השאירת' לעצמה אלא בשביל בתה.

עוד יש צד אחר לומר שאלו הנכסים שהשאיר' אינם נ"מ אפילו לדעת הרמב"ם והרמב"ן ז"ל שהיא דהלקת' כר' שמעון בפ' האשה שנפלו מחלק בין נכסים ידועים לבעל לשאינם ידועים ופי' ר' יוחנן אלו הן שאין ידועים כל שישוּבַת פאן ונפלו לה נכסים במדינת הים וכתב הר"ן ז"ל שכתב ו' מיגש ז"ל דמ"ה לא דוקא אלא ה"ה באותה מדינה כל שלא ידע בהם ואורחא דמלתא נקט והרשב"א ז"ל גם פן באותה תשובה שבסוף סי' פ"ה בב"י פתב ולאו דוקא שנפלו לה במ"ה אלא ה"ה אם נפלו לה במקו' שהיא ובעלה יושבים שם כל זמן שלא ידע כשנפלו לה ולא הספיק לדעת עד שמכרה או נתנה וכן פי' רא"ם וכן מה שאמרו כשנפלו לה נכסים כלו' הירושא לאו דוקא אלא ה"ה אפילו ניתנו לה במתנה או שמצאה מציאה זה הפלל כל שייבאו לה ולא ידע בהם הבעל עד שמכרה או נתנה וכו' ומעתה אשה זו שנתנה לבנותיה קודם שיזע בהם הבעל מתנ' זו קיימת עכ"ל ובנ"ד פתוב בשאלה שלא ידע הבעל כשנשא אשה זו שהיא הניחה שום דבר מכתובת' ולקו' אם היתה נותנת לבתה אפילו אחר שנשאאת ועדיין לא ידע בעלה מתנתה היתה קיימת ולא היה צריך להקדי' הזמן בשטר וכן כשנתן לה מתנה זו לאחיה המתנה קיימת אפי' אחר שנשאאת ובטלה מחלוקת אם נתנה קודם או אח"כ אבל השטר פיון שהוא ידע שנכתב הזמן קודם שנשאאת וידוע שלא נטלה הקנין אלא אחר שנשאאת הנה פסול מפני שהוא מוקדם ושטרות המוקדמים פסולים אפי' שטר מתנה ויכתבו שטר אחר מזמן קנין הנתנה ואם מתנה זו הן מעות בעין ולא קבלם עדיין המתנה אינה קיימת אפילו נטלה קנין פי אין מטבע נקנה בחליפין נאם המבי"ט.

שאלה רכב ילמדנו רבינו מעשה שהיה כהן היה ראובן שנפטר והלה לבית עולמו והניח בן ובת והבת הנז' הגיע עונת פרק' להנשא ואביה הניח ק' פרחים במעות בעין ואין לה במה לינשא והיא טוענת שיתנו לה מהק' פרחים שהניח אביה חלקה כדי שתנשא והאח הנזכ' טוען שהכל שלו פיון שנפטר אביו והוא יורש אותו ולכן אינו רוצה לתת לה חלקה יורינו רבינו הדין עם מי.

עוד שאלה ילמדנו רבינו ראובן שמתה אשתו ויש לו בן ממנה ואח' כהן נשא אשה אחרת והאב הנזכ' רוצה להנות את בנו מנכסיו ואשתו טוענת שאינה רוצה שיהנה את בנו מנכסיו או שיתן לו שום מתנ' פיון שכל נכסיו משועבדי לכתובתה יורינו רבינו הדין עם מי ושכר האדון כפול ומכופל מן השמים: תשובה אם קטנה היא חייב לזון אותה עד שתגדיל ולגישואיה יתן עישור מה שנשאר אחר מיתת האב ואם היו יודעים מידעיו ומפירו משאו ומתנו נותנין לה כפי מה שהיה בלבו לתת לה בחייו מזה שנשאר לו כמו שכתב הרמב"ם ז"ל פרק עשרי' ולענין השאלה השניה אעפ"י שכל נכסיו משועבדי לכתובתה אינה יכולה למחות ביד בעלה שלא יתן מנכסיו למי שירצה כ"ש לבנו ואם נתן קרקע ולא נשאר ממה לגבות פתובתה פשתבוא לגבותה אז תוכל לטרוף ממה שהיה משועבד לה נאם המבי"ט: שאלה רכב לאה אלמנת ראובן חלתה את חליה אשר מתה בו ולה בת קטנה דינה בת ראובן ובעודנה לאה על ערש דוי מיושבת ושפויה בדעתה שעל כל שאלות ששאלוה השיבה על הן ועל לאו לאו צותה מחמת מיתה שכל נכסיה ועזבוניה תהיינה לבתה דינה ואם יקרה מנת לבתה דינה יהיה כל העזבון לאחיה של לאה ולא דברה עוד עד שנפטר מהאחיות חולי בעצמו וחי לרבנו ולכל ישראל שבקה ולא עברו ד' ימים למיתת לאה עד שמתה דינה בתה ויש לדינה יורשי' מהאב שתי אחיות ראובן אבי דינה ובצואת לאה לא הניחה פלוס ליורשי בתה במיתת דינה בהיותם יורשים מפח האב ועתה קמו אחי לאה ומתאמצים ומתרוצצים לירש נכסי היתומה שזכתה בהם אחרי מות אמה בכח צונואת לאה אחותם ויורשי דינה מהאב שהם אחיות אביה טועני' המפקחים בעדן וצועקים חוצה מר יכפיון פי איהו יעבירו נחלה מהזוכה בה מפח האב מן הדין לתתם לבאי פח האם מחמת צוואה חלושה קלושה אשר אין בה ממש כי החליטה לאה דברי צוואתה להיות כל העזבון לאחיה במיתת דינה בתה ולא הניחה פלוס ליורשיה של דינה בתה הבאות מפח אביה יורינו רבינו המורה לצדקה רב להושי' דין ירושת נחלה זו להצדיק צדיק בצדקו לפום דינא יראנו מתורתו נפלאות ושכר האדון כפול ומכופל מבצל המשפורת ית' וית' יכונן כסא כבוד תורתו פירח יפון עולם אמן: תשובה קי"ל נכסי לה ואחריה לפלו' אם הראשון ראוי ליוורשו אין לשני פלוס במקום הראשון שכל ל' מתנה ליוורש הרי היא פלושון ירושה וירושא אין לה הפסק אעפ"י שאמר ואחריה לפלוני וכמו שכתב הרמב"ם ז"ל פי"ב מהלכות זכיה ובנ"ד פיון שדינה זו יש לה יורש מחמת האב אין לאחי לאה שום זכות במה שהניחה לה אמה אלא יורשיה יורשים אותה וכתב הרב מ"מ ומן המפרשים הגאונים יש אומרים שאעפ"י שנתן פלושון מתנה בפ"י למי שראוי ליוורשו הרי דינו פירושה ואין לה הפסק וזה דעת הרמב"ם ז"ל ע"כ והלשון שכתוב למעלה בשאלה תהיינה לבתה אינו לשון מתנה בפ"י ואין לחוש לסברת האחרונים שיש מהם סוברים כי לשון מתנה בפ"י יש לה הפסק כי אפי' לדעתם אין כאן לשון מתנה בפירוש ולכן יורשי דינה זוכים בירושתה נאם המבי"ט: שאלה רכב ילמדנו

רבינו מה דין ירושה זו שנתן יהודה כל ירושתו לקהת בן לוי אחיו ולא הניח לשאר היררשים מאומה שהם בת ראובן ובת שמעון ועמה הבנות הנז' תובעו' מקהת הנז' שיחלוק היררשה עמם ועוד למדנו רבינו במה שצנה לאשתו חצי שדה והוא יותר מהפתובה והדוניא ועדיין חפציה קיימי' והחזיק' בכל ותיכף נשאת לאחר וכתבה הפל לבעלה השני ועכשיו היררשי' תובעי' מה שנשאר מסף פתובתה שלקהת אשת המת ובאורה נראה אור: תשובה פתב הרמב"ם ז"ל פ"ט ש"מ שפתב כל נכסיו לאחרים אם לא היה ראוי ליררשו נוטלו משום מתנה ואם ראוי ליררשו נוטלו משום ירושה בד"א כשהיררש הנה א' מבנותיו או א' מקלל בני בניו או א' מקלל אחיו וכיצא בהן משאר יוררשו אבל אם פתבה לא' מבניו לא עשהו אלא אפטרופוס ע"כ ובנ"ד היה א' מיררשיו ולא א' מבניו וכינן שנה קהת בן לוי אחיו היה א' מיררשיו בכלל בני אחיו נוטלו משם ירושה ואין לבני אחיו האחרים שום ערעור על קהת: גם מה שצנה לאשתו חצי שדה שיהא יותר מפתובתה ונדונייתה כינן שידע הוא שהיו לה חפציה קיימים ואפ"ה צנה שיתנו לה חצי השדה נוטלת אותו משום מתנה כמו שפתוב למעלה נאם המבי"ט: שאלה רפה ראובן שזכר בית א' מגוי ומלבד השכירות קנה מן הגוי עצמו החזקה בשטר וכתב שטר על השכירות שידור בו ויכול להשפירו בתנאי שלא יקבל עליו תוספ' על הפרח של כל חדש ולא יוציאנו על פרחו וראובן נתחייב שאם ירצה לפחות מסף השכירות או לצאת מרצונו שאין לו חזקה בבית ואחר ימים פתבו שטר בערפאותיהם שהשפיר לראובן הבית לדור ולהשפיר לשלשה שנים וננתן לנאקף כלו"ו ומת ראובן ואלמנתו מקרה החזקה לשמעון לכתובתה בפ' פרחים ודר בה שמעון יותר מעשרה שנים והנה מעלה השכירות לגוי ושוב ביקש הגוי להוסיף על השכירות והשפיר הבית לגוי רע מעללים בתוספת ובא והשליף לשמעון הנז' מן הבית וחתמו לו ב"ד שהוציאואהו בעל פרחו ושחזקתו שרירא וקיימת ועמד הבית סגור פמה חדשים ובא לוי וקנה גוף הבית מהגוי הנז' וטוען שפקנייה זו הפסיד שמעון החזקה שלו שלא היה לו חזקה אלא בעוד הבית בידי הגוי ולא כשהבית בידי ישראל ושמעון טוען מה מכר ראשון לשני כל זכות שיבא לידו והגוי לא היה לו זכות להשליכו ונהרי מכר הא' החזקה פכתוב בשטר ואין לזה אלא הגוף בלא חזקה וכן לוי הבא מפחו אין לו אלא הגוף בלא חזקה וגם הגוי בדינייהו אינו יכול להשליף את שמעון מפני השטר הפתוב עליו ואין לחוש לדיניהם הפוסלים שטרי ישראל על העכו"ם וטוען לוי שבשטר אינו פתוב שקנה החזקה ראובן מן הגוי אלא שנתן כ"ה פרחים לנאקף פלוו' ושמעון טוען כי פלוו' היא החזקה וכתוב שאם ירצה לפחות אין לו חזקה בבית הנזכר שנראה שמכר לו החזקה בהזכרת הפלוו' וכל בני העיר קורין לחזקה פלוו' וטוען לוי שאין לחוש לשטר שאחר פתיבת השטר פתב שטר בערפאותיהם לשלשה שנים ומחלו זה לזה ועמה אין לו לשמעון אלא חזקה מפני הפתובה ולא נתקנה אלא פדי שלא יהא כל אחד ואחד הולף ומוסיף בשכירות ביתו של חבירו אבל לא הית' הפתב' שלא יקנ' היהודי בי' מן הגוי כי כן פתב מאריה דאתרא מהר"ר ר"ד א"ז בתשובותיו ושמעון טוען שלא פתב השטר בערפאות אלא לחיזוק שכירותו שאפ"י בדיניהם לא יוכל לערער עליו בתוך ג' שנים וכן הוא רגילות הקונים בערכותיהם כל ג' שנים עושי' שכירו' מחדש פדי שלא יוכלו להוסיף על השכירות ועושים מחילה על פי בדיניהם אין לחזקות קנין שאינו דבר מסויים וכינן שפכר נקנית

לו התזקה מקודם והתזקה במקומה עומדת: תשובה שאלה זו באה בארנפה גם חכמי מצרים יצ"ו בתשובתם באים בארנף' ואני אבא בקצרה וכמו שאמרו פעמי' בא בארנף' פעמים בא בקצרה וכתוב בתחילת השאלה כי מלבד השכירות קנה מן הגוי עצמו התזקה בשטר ואיני יודע למה הוצרך לקנות מן הגוי תזקה ולהוציא מעות בלא צורך כי בהיותו שוכר הבית או התצר מן הגוי נקנית לו התזקה פי עיקר התקנה לא היה אלא פי מי שישפוך בית מן הגוי יש לו תזקה שאין שום יהודי יכול לשפוך אותה מהגוי לא בכמה שהיה' שכורה ליהודי ולא בתוסף' שכירות גם מה שמוכר הגוי תזקה אין ממשות באותה מכירה פי גוף הבית וכל זכותה היא שלו והתזקה אינה מופרשת מן הבית ביד הגוי פי גוף ותזקה בידו והפל שלו אינו כמו כשהיהודי שוכר מן הגוי הבית שיש ליהודי תזקה מפח התקנה שלא יוכל שום יהודי לשוכר' וגוף הבית לבד היא לגוי פיהתזקה לחוד ליהודי וגוף הבית לחוד לגוי ואם לא היתה התקנה היתה התזקה גם פן לגוי שהיה יכול להשפירה ליהודי אחר ולפעמים מתנה הגוי עם השוכר שלא יהיה לו תזקה אלא שיוכל הוא להשפירה לאחר וכשאינו מתנה פה הוא יודע ששום יהודי לא ישפירנה ממנו ואם פן על הסתם כשמשפיר ליהודי יודע הגוי כי בכלל השכירות הוא התזקה וגם החכמים יצ"ו שמתפירים קנין תזקה זו ועושים עיקר ממנה אין להם טעם שגרא' פי אין לתזקה הבאה מפח התקנה כל פה פח כמו התזקה הקנויה מן הגוי ושואם לא היה קונה מן הגוי לא תזקה והוא גירעון לתקנה לתזקות ועפה נחזור לעיקר הדין מה שבין שמעון ללוי והוא דבר פשוט שהתזקה קיימת ביד שמעון ולא נגרע' לתזקתו דבר במה שקנה לוי הבית מן הגוי ואין ללוי פח בבית פי אם מה שהיה לגוי שמכר לא' שהרי הוא מודה פי ביד הגוי היתה לו לשמעון תזקה ולא היה יכול הגוי להשליכו מן הבית והוא שפא מפחו כ"ש שלא יוכל להשליכו מן הבית.

ומה שהביא לוי סיוע לדבריו מתשובת הרב הנזכר ז"ל אין לו שום סיוע ממה שכתב בשמו שלא היתה תקנה שלא קנה היהודי בית מן הגוי פי גם שיוכל היהודי לקנו' הבית שיש לו תזקה לחברו בה ולא יהיה נכלל העונש הנזכ' בתקנה קניתו הוא קנין לגוף הבית שיתן לו בעל התזקה השכירות כמו שהיה נותן לגוי פי גוף הבית היא שלו שקנא' אבל לא יוכל להוציא מן הבית כמו שהגוי לא היה יכול להוציא וגם שנאמר שקמו שהגוי אם לא היה לתקנתו היה מוציא את היהודי מן הבית וזה הבא מפחו יוכל להוציא גם פן ונאמר שהבא מפח הגוי הרי הוא כגוי אפ"ה שמעון עומד קיים בתזקתו פי כמו שכשהיה מוציא מן הגוי מן הבית אנהנו סוגרים בפניו הבית ששום יהודי לא יפנס בה פן זה שקנה מן הגוי אם ישליף את המחזיק מן הבית אפ"ה שלא יהיה נכשל בעונש התקנה מפני שפא מפח הגוי נסגור הדלת לפניו ששום יהודי לא יפנס בה מפני התקנה אפילו לסברת הרב דא"ז לפי הלשון שכתבו בשמו שלא היתה שלא יוכל היהודי לקנות הבית מן הגוי שגם שיוכל לקנות לא כתב שיוציא היהודי וידור הוא בה או ישפירנה לאחרים מה שלא היה יכול הגוי שפא הוא מפחו להשפירה לאחרים פי מצד התקנה לא ישפירנה שום יהודי ואין קושיא ממה שכתב א' מן החכמים שאין סברא שקונה הבית לא ידור בבית אשר קנה והמחזיק בבית מפח התקנה ידור בה פי אין זה תימא שהרי לפי הדין מי ששוכר בית מחברו לה' שנים או לעשרה ומכרה אחר פה לאחר אינו יכול להוציא מן הבית עד תשלום זמן שכירותו וכמו כן אחר שתיקנו שיהיה תזקה לשוכר בית מן הגוי

במתקנה זו הוא מוֹחֶזֶק בבית יותר ממי ששׁוֹכֵר בית מִחֲבֵרו סתם שֶׁהַמְשַׁכֵּיר יוכל להוֹסִיף בשְׂכִירוֹת אם עָלָה שְׂכִירוֹת הַבָּתִּים בְּאוֹתוֹ זְמַן כְּמוֹ שֶׁהוּא הַדִּין וְזֶה שְׁדָר בָּהּ מִפְּתַח הַמַּתְקָנָה אֵין הַמְשַׁכֵּיר יְכוֹל לְהוֹסִיף וְגַם בְּדָבָרִים אַחֲרִים אֲפֻשֶׁר שְׂיִהְיֶה לוֹ יוֹתֵר פָּח מִמִּי שֶׁשׁוֹכֵר בֵּית מִחֲבֵירוֹ וְגַם הַחֹכֵ' הַר' בְּצִלְאֵל יצ"ו שֶׁרָצָה לְהִלְיִן בְּעַד הָרֵב הַרְב"ז זל"ה פָּתַח פֶּתַח יוֹתֵר לְקוֹנֵה מִן הַגּוֹי הַחֹזֵק מִמִּי שֶׁיֵּשׁ לוֹ חֲזָקָה מִפְּתַח הַמַּתְקָנָה לֹא הָיָה צָרִיךְ לְמַשְׁכּוֹנֵה נִפְשִׁיהָ בְּדוֹחֵק זֶה כִּי אִפְּי' שְׂהִיָּה כֶּף עֲדִינִין אֵינוֹ בְּרוּר אִם קִנְיָן חֲזָקָה שֶׁהוּא דָּבָר שֶׁאֵין בָּהּ מִמֶּשׁ נִקְנָה מִן הַגּוֹי כְּמוֹ שֶׁאֵינוֹ נִקְנָה מִיִּשְׂרָאֵל מֵה שֶׁאֵין בּוֹ מִמֶּשׁ שֶׁנֶּאֱמַר שֶׁיֵּשׁ לָהּ יוֹתֵר פֶּתַח מִחֲזָקָת יִשְׂרָאֵל כִּי אֵף עַל פִּי שֶׁהִיא דָּבָר שֶׁאֵין בָּהּ מִמֶּשׁ מִפְּתַח הַמַּתְקָנָה נִקְנִית לוֹ וְאִם דְּבָרֵי הָרֵב ז"ל אֵינֶן אֲלָא כְּמוֹ שֶׁפָּתַח שֶׁיְכוֹל הִיְהוּדִי לְקַנּוֹת הַבֵּית שֶׁיֵּשׁ לוֹ חֲזָקָה לִיהוּדִי מִן הַגּוֹי אֵין שׁוֹם קוֹשִׁיָּה בְּזֶה לִנ"ד שֶׁקִּנְיָנוֹ הוּא קִנְיָן וְאֵינוֹ נִכְשָׁל בַּמַּתְקָנָה כְּמוֹ מִי שֶׁשׁוֹכֵר מִן הַגּוֹי הַבֵּית שֶׁיֵּשׁ חֲזָקָה לְחֲבֵירוֹ שֶׁהוּא נִכְשָׁל בְּעוֹנֵשׁ הַמַּתְקָנָה אֲבָל לֹא שִׁיכָל לְהוֹצִיא מִן הַבֵּית וְאִם נֹאמַר שֶׁגַם הָרֵב הַרְדָּב"ז ז"ל סוֹבֵר בְּפִירוּשׁ שִׁיכָל קוֹנֵה מִן הַגּוֹי לְהוֹצִיא אֶת הִיְהוּדִי הַמַּחְזִיק בָּהּ לְדוֹר בָּהּ אוֹ לְהַשְׁפִּירָה מֵה שֶׁהוּא סִבֵּר רְחוּקָה לֹא נַעֲשֶׂה בּוֹ מַעֲשֵׂה כִּי בְּכָל תּוֹגְרָמָא שְׁנַתְּפִשֵׁט בָּהּ הַסְּפָמָה זֶה שֶׁל הַחֲזָקוֹת בְּפִי' פְּתוּב שֶׁאִם יִקְנָה שׁוֹם יְהוּדִי הַבֵּית שֶׁחֲבֵירוֹ יֵשׁ לוֹ חֲזָקָה מִן הַגּוֹי שֶׁיִּפְרַע הַקוֹנֵה לְמַחְזִיק מֵה שֶׁיִּשְׁוּמוֹ ב' שְׁמָאִים כְּמוֹ שֶׁפָּתַח הָרֵיב"ל ז"ל בְּתַשׁוּבוֹתָיו וְזֶה עֲשׂוֹ לְזַכּוֹת הַקוֹנֵה כִּי בְּכָלֵל הַהַסְּפָמָה הִרְאִישׁוֹנָה שֶׁלֹּא יוֹכֵל שׁוֹם יְהוּדִי לְשַׁפּוֹר מִן הַגּוֹי הַבֵּית שֶׁיֵּשׁ חֲזָקָה לְחֲבֵרוֹ בָּהּ גַּם הַקוֹנֵה הוּא בְּכָלֵל שֶׁלֹּא יוֹכֵל לְקַנּוֹת שֶׁאִם יוֹכֵל לְקַנּוֹת וּלְהוֹצִיא אֶת הַמַּחְזִיק בַּבֵּית מֵה הוֹעִילוֹ בַּמַּתְקָנָתָם וְעַם כָּל זֶה נִתְּנוּ פֶּתַח לְקוֹנֵה שִׁיכָל לְהוֹצִיא אַחַר שֶׁיִּפְרַע מֵה שֶׁשׁוֹנֵה הַחֲזָקָה ע"פ ב' שְׁמָאִים מֵה שֶׁאֵין כּוֹן בְּמִי שֶׁשׁוֹכֵר מִן הַגּוֹי הַבֵּית שֶׁיֵּשׁ לְחֲבֵירוֹ חֲזָקָה בָּהּ כִּי אִפְּי' שֶׁיִּפְרַע לוֹ מֵה שֶׁשׁוֹנֵה הַחֲזָקָה אֵינוֹ יְכוֹל לְהוֹצִיא וְאִם בְּמִצְרִים יֵשׁ אֵיזָה שִׁינוּי בְּכַתֵּב פְּתִיבַת הַחֲזָקוֹת וְאֵינוֹ פְּתוּב בְּפִי' שֶׁהַקוֹנֵה מִן הַגּוֹי הַבֵּית שֶׁיֵּשׁ חֲזָקָה לְחֲבֵירוֹ בָּהּ חֲזָקָה שֶׁקִּנְיָנוֹ קִנְיָן וְשִׁיכָל לְהוֹצִיא מִן הַבֵּית מֵה שֶׁאֵינָה סְבָרָא כָּלֵל פְּשִׁיטָא שֶׁאֵינוֹ יְכוֹל לְהוֹצִיא אֲלָא א"כ יִפְרַע מֵה שֶׁיִּשְׁוּמוֹ ב' שְׁמָאִים כְּמוֹ שֶׁתְּקַנּוּ בְּתוֹגְרָמָא כִּי מִשָּׁם נִמְשָׁךְ תְּקַנְתָּ הַחֲזָקוֹת לְכָל הַמַּקוֹמוֹת וְעַל זֶה הַסְּפִימוֹ כָּל בְּעַלֵי הוֹרָאָה בְּמִצְרִים בְּשָׁנִים שֶׁעָבְרוּ הִלְכָה לְמַעֲשֵׂה שֶׁלֹּא הִפְסִיד הִלְכָה חֲזָקָתוֹ כְּמוֹ שֶׁהָאֲרִיכוֹ בְּפִסְקִיָּהֶם וְאֵין לוֹ לְלוֹי שׁוֹם טַעֲנָה לְסִמּוֹךְ עָלֶיהָ אֲלָא תְּשׁוּבַת מֵהר"ר דב"ז ז"ל וְכִבֵּר פְּתִיבַתִּי כִּי אֲפִילוֹ לְדְבָרֵיו אֵינוֹ יְכוֹל לְהוֹצִיא כְּפִי מֵה שֶׁפָּתַחוּ לְשׁוֹנוֹ וְאֲפִי' הָיָה כּוֹתֵב בְּפִי' אֵין עוֹשִׁין בּוֹ מַעֲשֵׂה כְּמוֹ שֶׁפְּתִיבַתִּי וְטַעֲנַת לוֹי עַל שְׁמַעוֹן שֶׁאֵין פְּתוּב שֶׁקֵּנָה הַחֲזָקָה כְּבָר הִשִּׁיב לוֹ שְׁמַעוֹן כִּי כְּלוֹי הֵינּוּ חֲזָקָה כ"ש שֶׁעֵיָקֵר הַחֲזָקָה הִיא בְּשִׁכְרוֹ הַבֵּית מִן הַגּוֹי מִפְּתַח הַמַּתְקָנָה כְּמוֹ שֶׁפְּתִיבַתִּי לְמַעְלָה גַּם מֵה שֶׁטַעֲנַן לוֹי שֶׁאַחַר פְּתִיבַת הַשְּׁטֵר לִג' שְׁנִי' בְּעַרְכָּאוֹתֵיהֶם מִחֲלוֹ זֶה לְזֶה וּמִחֲלָ רְאוּבֵן הַחֲזָקָה וְלֹא נִשְׁאַר לִיהָ חֲזָקָה אֲלָא מִפְּתַח הַמַּתְקָנָה וְלֹא נִתְקַנָּה מַעֲיָקֵרָא אֲלָא כְּדִי שֶׁלֹּא יִהְיֶה כָּל א' הוֹלֵךְ וּמוֹסִיף וְכו' כְּבָר נִתְּבַטַּל כָּל זֶה כִּי הַמַּתְקָנָה כּוֹלֵלֵת גַּם הַקִּנְיָה וְגַם שֶׁיִּקְנָה וְיִהְיֶה קִנְיָנוֹ קִנְיָן אֵינוֹ גּוֹרַע חֲזָקָת רְאוּבֵן וְכְמוֹ שֶׁפָּתַח לְמַעְלָה הַכָּלֵל שֶׁאֵין לְלוֹי זְכוּת כָּלֵל לְהוֹצִיא אֶת שְׁמַעוֹן מִחֲזָקָתוֹ אֲלָא שֶׁיִּפְרַע לוֹ מֵה שֶׁשׁוֹנֵה הַחֲזָקָה עַל פִּי שְׁמָאִים אִם הַסְּפִימוֹ גַּם בְּמִצְרִים אוֹ נִמְשָׁכִים אַחַר קְהִלוֹת תּוֹגְרָמָא גַּם בְּתַקְנֵי פְּרִטִית זֶה שֶׁיִּפְרַע לוֹ חֲזָקָתוֹ שֶׁאִם לֹא הַסְּפִימוֹ וְלֹא נִהְיָ בָּהּ אֵינוֹ יְכוֹל לוֹי לְהוֹצִיא אִפְּי' יִפְרַע לוֹ וּבְזֶה יִחְקְרוּ הַחֲכָמִים יצ"ו שֶׁם בְּמִצְרִים וְיַעֲשׂוּ כְּפִי שֶׁיִּרְאֶה בְּעִינֵיהֶם וְכָל מֵה שֶׁהָאֲרִיךְ הַחֲכָם הַר' בְּקִנְיָן הַגּוֹי בְּשְׁטֵר אוֹ בְּכֶסֶף לֹא הָיָה

צָרִיף וּבִסוּף נָתַן מְקוֹם לְקִנּוּי בְּחִזְקוֹת מְדִינָא דְמַלְכוּתָא גַם מֵה שְׁהֶאֱרִיף לְתַת טַעַם כִּי זְכוּת רְאוּבֵן גַּם הוּא לְיִוְרָשׁוּי לֹא הָיָה צָרִיף לְתַרְזֵן כִּי בִנ"ד עַל כִּי נָתַן הַכ"ה פְּרָחִים הוּא לְיִוְרָשׁוּי כִּי בְּלֹא הָיָה לְיִוְרָשׁוּי מִצַּד הַתְּקֵנָה כִּי לֹא תִקְנֵנוּ לְקוּנָה לְבַד אֲלֵא לְכָל יִוְרָשׁוּי ג"כ דאל"כ מֵה הוֹעִילוּ חֲכָמִים בְּתִקְנַתָּם אִם אַחַר שְׁמֵת הַקּוּנָה יוּכַל אַחַר לְקַנּוֹת מִן הַגּוֹי וּלְהוֹצִיא אֶת הַיִּוְרָשׁ וּמֵה שְׁפָתַב עַל טַעְנַת לְוִי שְׂבָא מִכ' הַגּוֹי שְׁיִכּוּל לְהוֹצִיא אֶת רְאוּ שִׁישׁ לֹו לְלוֹי פְּנִים מִמֵּה שְׁפָתַב הָרֵא"ש בְּתִשׁוּבוֹ' אִינוּ כִּי אִפִּי' הָיָה לוֹ טַעְנָה לְלוֹי שְׂבָא מִפְּחַ הַגּוֹי וְשִׁהָיָה יְכוּל לְהוֹצִיא אֶת הַמְּחֻזֵּק מִן הַבֵּית לֹא הָיָה שׁוֹם יְהוּדִי רִשְׁאִי לִיְכַנְס בֵּה מִפְּחַ הַתְּקֵנָה כְּמוֹ שְׂאֵם הָיָה מוֹצִיאֵו הַגּוֹי לֹא הָיָה נִכְנָס שׁוֹם אָדָם בּוֹ מִפְּחַ הַתְּקֵנָה' כְּמוֹ שְׁפָתוֹ לְמַעַלָּה וְהָרִי שְׂלֵא הַפְּסִיד רְאוּבֵן חִזְקָתוֹ וְכָל הַפְּלִפּוּל שְׁפָלְפַל הַחֲכָם בְּבֹא מִחֻמַּת הַגּוֹי אִם הוּא כְּגוֹי אִו לֹא וְהִבִּיא סְבָרוֹת הַחֲכָמִים ו"ל וּמַחְלֻקָתָם יוֹעִיל זֶה לְעַנְיָנִים אַחֲרֵים כְּמִי שְׂבָא מִחֻמַּת הַגּוֹי כִּי לִב"ד אִינוּ צָרִיף וְכָבֵר הַעַל' כִּי הַדִּין עִם שְׁמַעוֹן כְּמוֹ שְׁפָתַבְתִּי וְהִלְכָתָא כּו"מ: גַּם הַחֲכָם הַר"ר יַעֲקֹב קִשְׁטֵרוֹ יצ"ו יָפָה פֶּחַ מְכִירַת הַחֻזְקָה מִן הַגּוֹי לִישְׂרָאֵל יוֹתֵר מִן הַחֻזְקָה הַבָּא הַמְּכַח הַתְּקֵנָה שְׁפָתַב זְכִינוּ לְדִין שְׂבָמָה יִשְׂרָאֵל קוּנָה הַחֻזְקָה מִן הַגּוֹי הִיא מְכוּרָה לוֹ וְזָכָה בְּדִירְתָהּ לְעוֹלָם וְכו' דְּמִשְׁמַע שְׂפָשְׂבָא הַחֻזְקָה לְיְהוּדִי מִפְּחַ.

הַתְּקֵנָה אִינוּ כֵּן וְאִנִּי אִו דַּל מְהֵבָא קִנְיֵן הַחֻזְקָה מִן הַגּוֹי מִפְּחַ הַתְּקֵנָה' הַחֻזְקָה שֶׁל שְׁמַעוֹן וְלֹא נִגְרָ' זְכוּתוֹ כָּלֵל בְּמֵה שְׁקֵנ' לְוִי מִן הַגּוֹי וְלַעֲנֵן נ"ד גַּם הוּא מְסַפִּי' לְהִלְכֵי' כִּי הַדִּין עִם שְׁמַעוֹן נִאָם הַמְּבִי"ט: שְׂאֵלָה רַכּוֹ רְאוּבֵן מִיְנוּחַד בְּמְקוֹם אֶחָד לְקַבַּל סְחוּרוֹת הַסּוֹחֲרִים לְשַׁלְּחָם לוֹינִיצִיא"ה אִו לְמְקוֹם הַיְדוּעַ שְׁיִהָיָה בְּהֵם רִינוּחַ וְכָל מִי שְׁשׁוֹלַח לוֹ סְחוּרָה כּוֹתֵב לוֹ שְׁשַׁלְּחֵ' לְמְקוֹם פְּלוֹ' לִיד פְּלוּנִי בְּזִמְנֵן יְדוּעַ וְיִישׁ מִי שְׁשׁוֹלַח לוֹ בְּסִתְּם וְאִינוּ מוֹדִיעַ לְאִיזָה מְקוֹם יְשַׁלְּחָם וְהִיוּ בְּיָדוֹ סְחוּרוֹת מִפְּמָה סוֹחֲרִים כָּל א' מֵהֵם הָיָה מְשִׁים סִי' בְּמִשְׁאוֹת שְׁלוֹ כְּדִי שְׁיִנְפְּרוּ שְׁהֵם שְׁלוֹ וְשְׁמַעוֹן שְׁלַח לִיד רְאוּבֵן מִשְׁאוֹת שֶׁל סְחוּרָה בְּסִימְנָם וְלֹא כְּתַב עֲדִינֵן אִימְתִי יְשַׁלְּחָם וְלִהִיכֵן יְשַׁלְּחָם וְלִיד מִי יְשַׁלְּחָם וְרְאוּבֵן כְּשֶׁרָצָה לְשַׁלֵּחַ סְחוּרוֹת לְוִי שְׁפָתַב לוֹ שְׁשַׁלְּחָה לְמְקוֹם פְּלוֹ' לִיד פְּלוּנִי וְהַחֲלִיפוּ לוֹ הַסִּימְנִים שֶׁל הַמִּשְׁאוֹת וְשַׁלַּח מִשְׁאוֹת שְׁמַעוֹן בְּמְקוֹם מִשְׁאוֹת לְוִי וְנִשְׁלְלוּ אִו נִטְבְּעוּ בְּדֶרֶךְ וְטוֹעֵן שְׁמַעוֹן שְׁפָשַׁע רְאוּבֵן וְלֹא דִקְדַק בְּסִימְנֵי הַמִּשְׁאוֹת וְשַׁלַּח מִשְׁאוֹת שְׁלוֹ שְׂלֵא מִדְּעַתוֹ שְׁעַדִּינֵן לֹא כְּתַב לְאִיזָה מְקוֹם יְשַׁלְּחָם וְלִיד מִי יְשַׁלְּחָם יוֹדִיעֵנוּ רַבִּינוּ אִם הִיא פְּשִׁיעָה אִו לֹא: תְּשׁוּבָה צָרִיף לְדַעַת אִם רְאוּבֵן מִיְנוּחַד לְקַבַּל הַסְּחוּרוֹת אִם הָיָה לוֹ רְשׁוּת לְשַׁלֵּחַ הַסְּחוּרוֹת לְכָל מְקוֹם שְׁיִרְאָה לוֹ כְּשִׁישְׁלָחוּ לִידוֹ הַסְּחוּרָה כִּי בְּסִתְּם שְׂאֵם הוּא כֵּן דִּישׁ שֶׁם לְמְקוֹם שְׁשׁוֹלַח רְאוּבֵן אָדָם יְדוּעַ כְּמוֹהוּ שְׁמַקְבֵּל הַסְּחוּרוֹת כְּנֹלָם לְמוֹכְרָם וְהוּא עוֹנָה לְבַעֲלִים הָרִאשׁוֹנִים אִין כְּאִן פְּשִׁיעָה אִפִּי' שְׁהָיָה חוֹשֵׁב זֶה רְאוּבֵן לְשַׁלֵּחַ סְחוּרָה שֶׁל לְוִי וְנִתְחַלְפָה בְּשֶׁל שְׁמַעוֹן כִּי לְכַתְּחִילָה ג"כ הָיָה יְכוּל לְשַׁלֵּחַ גַּם שֶׁל שְׁמַעוֹן: גַּם אִם הָיָה יְדוּעַ מִיְנֵי הַסְּחוּרוֹת שְׁשׁוֹלְחִים הַסּוֹחֲרִים שְׁמִין סְחוּרָה א' הוּא יְדוּעַ שְׁשׁוֹלְחִים דְּרָף מְשַׁל לְוִינִיצִיאָה כִּי לְשֶׁם נִמְכְּרַת בְּרִינוּחַ וּמִין סְחוּרָ' אַחֲרַת לְרִגּוּזָא אִו לְמְקוֹם אַחַר וְזֹאת הַסְּחוּרָה שֶׁל זֶה שְׁמַעוֹן הָיְתָה מִהַסְּחוּרוֹת שְׁשׁוֹלְחִים לְוִינִיצִיאָה ד"מ גַּם בְּזָה לֹא פָּשַׁע אִם נִתְחַלְפָה לוֹ סְחוּרָ' לְוִי בְּשֶׁל שְׁמַעוֹן כִּי אִפִּי' לְכַתְּחִילָה הָיָה יְכוּל לְשׁוֹלְחָם כְּאִילוּ צָנָה לוֹ שְׁמַעוֹן שְׁשַׁלְּחוּהָ שֶׁם כִּינֵן שִׁישׁ שֶׁם ג"כ אָדָם מִיְנוּחַד לְקַבַּל הַסְּחוּרוֹת וְגַם אִם הָיָה יוֹדֵעַ זֶה רְאוּבֵן שְׁהָיָה שְׁמַעוֹן רִגִּיל לְשַׁלֵּחַ סְחוּרוֹתָיו לְמְקוֹם אַחַר יְדוּעַ שְׁהָיָה לוֹ שֶׁם אִישׁ מְצֻנָּה מִפְּנֵי וְקַבְּלָם וְשַׁלְּחָם שֶׁם בְּטַעוֹת אִינוּ פּוֹשַׁע כִּי אִפִּי' לְכַתְּחִילָה הָיָה יְכוּל לְשׁוֹלְחָם כִּי הִיא דְּאִמְרִי' בְּגִמְרָא אִם מְסַר

לשומר אחר אם הִזָּה בע"ה רגיל לתת לאותו שומר אינו יכול לומר לְזָה אֵת מִהֵימְנָ' לי כו' וגם שֶׁהִיא אֶפְשָׁר שְׁשֹׁמְעוֹן זֶה הִזָּה רוּצָה לְשַׁלּוֹחַ סְחוּרָתוֹ לְמִקּוֹ' אַחַר לְסִיבַת מָה אֵינוֹ יָכוֹל לְטַעוֹן עַל רְאוּבֵן לְמָה שֶׁלָּחָה לְוִינְצִיָּאָה בְּלִי רְשׁוּתוֹ פִּי אֵינוֹ נִקְרָא שִׁינוּי מִדַּעַת הַבְּעָלִים לְהִתְחַיֵּיב הַשְּׁלִיחַ אֶלָּא כְּשֶׁמְשַׁנָּה מִמָּה שֶׁדִּיב' לוֹ בְּפִי' כְּמוֹ קִנְיָה לִי חִיטִּים וְקִנְיָה שְׁעוּרִים אֲבָל כָּאֵן שֶׁשֶּׁלַח הַסְּחוּרָה בְּסִתָּם אֵינוֹ פּוֹשֵׁעַ רְאוּבֵן לְשׁוֹלְחָם לְמִקּוֹם הַיְדוּעַ שֶׁהִזָּה הוּא שׁוֹלַח אוֹ לְמִקּוֹ' שֶׁשׁוֹלְחִים הַסּוֹחְרִים מִן סְחוּרָה זֶה: אִךְ אִם אֵינוֹ דָּרָךְ וּמִנְהֵג שֶׁיִּשְׁלַח רְאוּבֵן שׁוֹם סְחוּר' הַבָּאָה לִידוֹ כִּי אִם בְּכַתֵּב וּרְשׁוֹ' שְׁפּוֹתֵב לוֹ בְּעַל הַסְּחוּרָה שֶׁיִּשְׁלַח לְמִקּוֹם פְּלוֹ' וְלִיד פְּלוֹנִי הוּא פּוֹשֵׁעַ אִם הוּא שׁוֹלְחָה לְמִקּוֹם אַחַר אִפִּי' בְּמִקּוֹם שֶׁהוּא יְדוּעַ שֶׁיֵּשׁ רִיחַ בָּהּ אוֹ לְמִקּוֹם שֶׁהִזָּה רְגִיל שְׁמַעוֹן לְשׁוֹלְחָה שֶׁם לִיד פְּלוֹ' עַל פִּי כְּתָבוֹ וְעַתָּה לֹא כְּתָב שֶׁיִּשְׁלַחָה כָּל שָׁכֵן אִם שֶׁלָּחָה לְמִקּוֹם אַחַר וּג"כ שֶׁהִזָּה בְּטַעוֹת כִּי חָשַׁב שֶׁהִזָּה סְחוּרוֹת לְוִי וְנִמְצְאָת סְחוּרוֹת שְׁמַעוֹן הִזָּה פּוֹשֵׁעַ כִּינּוֹן שֶׁכָּל סְחוּרָה יֵשׁ לָהּ סִימָן שֶׁל מִי הִיא הִזָּה לוֹ לְדַקְדָּק וּלְבַדּוֹק בְּסִימָנִים שֶׁל הַמְּשָׁאוֹת שְׁנֵי מֵינֵי הַסְּחוּרוֹת וְכִינּוֹן שֶׁלֹּא דַקְדָּק וְנִטְבָּעַה הַסְּחוּר' אוֹ נֶאֱבְדָה חֵיִיב לְשַׁלֵּם לְשִׁמְעוֹן כְּפִי מָה שֶׁהִזָּה שָׁנָה בְּמִקּוֹם שֶׁנִּשְׁלַחָה מִשָּׁם וְכָבֵר כְּתַבְתִּי עַל עֵגֻן זֶה וְהֵם מוֹסִיפִים הַלְּאוֹת אֲנָשִׁים וְשָׁלוֹם נָאִם הַמְּבִי"ט: שֶׁאֵלָּה רְכוּז רְאוּבֵן הִזָּה נְשׁוּי עִם בֵּת שְׁמַעוֹן וְהַנִּיחַ בֵּן קָטָן וְצָנָה מִחֲמַת מִיתָה אֵת לְוִי שֶׁהִזָּה אֶפְטָרוֹפּוֹס עַל נְכָסָיו וְהִזָּה לוֹ דִּין וְדָבָרִים עִם חֲמִיו שְׁמַעוֹן וְלֹא הִסְפִּיק לְתוֹבָעַם בְּחִיּוֹ וְהִלֵּךְ לְתַבּוּעַ לְאֶפְטָרוֹפּוֹס בְּהַרְשָׁאָה לְאֵה אֲשֶׁתוֹ חֵלֵק הִירְוֹשָׁה בַּעַש"ג כְּפִי דִּינֵיהֶם וְאֵיִם וְגִזְזָם דָּבָרִים הַרְבֵּה כְּדִי לְהַפְחִידָם וּמִחֲמַת כֵּן נָתַן לוֹ הָאֶפְטָרוֹפּוֹס י"ב אֶלְפִים וְכַתְּבָם בְּכַתְּוֵבַת אֲשֶׁתוֹ וְאַחַר יָמִים וְשָׁנִים מָתָה לְאֵה אֲשֶׁת רְאוּבֵן וְהָאֶפְטָרוֹפּוֹס תּוֹבָע מִרְאוּבֵן הַמְּעוֹת הַנְּזַכָּר בְּאוֹמְרוֹ כִּי הִזָּה אָנוּס שֶׁנִּתְּיָרָא שֶׁהִזָּה מוֹלִיךְ אוֹתוֹ לַעַש"ג וְרְאוּבֵן טוֹעֵן שֶׁלֹּא עָשָׂה שׁוֹם אֲנוּס שֶׁלֹּא הוֹלִיכוֹ בְּפָנָי עַש"ג רַק מִתּוֹךְ הַדְּבָרִי' וְהַהִפְחָדוֹ' נִתְּפָשֵׁר עִמּוֹ וְכָאוֹ לִידוֹ בְּמִתְנָה גְּמוּרָה וְכַתְּבָה אֲשֶׁתוֹ בִּנ"מ וְעוֹד טוֹעֵן שֶׁאָרַף אִם הִזָּה אֲנוּס הָאֶפְטָרוֹפּוֹ' כְּשֶׁנִּתְּנָם כִּינּוֹן שֶׁהוּא לֹא קִבְּלָם אֶלָּא בְּהַרְשָׁאָה אֲשֶׁתוֹ זָכָתָה בְּהֵן מִנְכָּסֵי אִבִּיהָ וְאַח"כּ זָכָה הוּא מִפְּחַת אִפִּי' שֶׁהִזָּה לְאֶפְטָרוֹפּוֹס אוֹ לִיתוֹם דִּין וְדָבָרִים בְּתַבִּיעָה הַנּוֹ' לְבַטֵּל הַפְּשָׁרָה הַכֹּל הוּא עַל לְאֵה כִּינּוֹן שֶׁהוּא הַזָּכָה הִרְאִשׁוּנָה לְמַדְנֵנו רַבִּינוּ הַדִּין עִם מִי: תְּשׁוּבָה הַרְמַב"ם ז"ל פ"י מֵהַלְכוֹת מְכִירָה כְּתַב הָאֲנוּס אֵת חֲבִירוֹ כְּשֶׁהִפְהוֹ אוֹ תִּלְאָהוּ עַד שֶׁמְכַר אוֹ שֶׁהִפְחִידוֹ בְּדָבָר שֶׁאֶיִּפְשָׁר לוֹ לַעֲשׂוֹת דִּין בִּיְדֵי גוֹיִם בֵּין בִּיְדֵי יִשְׂרָאֵל הָרִי זֶה אֲנוּס וּמַעֲשָׂה בֵּא' שֶׁשְׂכָר פְּרָדָס מִחֲבֵרוֹ לַעֲשֹׂר שָׁנִים וְלֹא הָוָה ש"ח בִּיד הַמְּשַׁפֵּיר וְאַחַר שֶׁאֶכְלוּ הַשְּׂוֹכֵר ג' שָׁנִים אָמַר לוֹ אִם לֹא תִמְכְּרֵנוּ לִי אֶכְפֹּן שֶׁטֵּר שְׁכִירוֹת וְאֶטְעוֹן שֶׁהוּא לְקוֹחַ בְּיָדִי וְאָמְרוּ חֲכָמִים שֶׁזֶה אֲנוּס וְכֵן כָּל כִּיּוּצָא בְּזָה לְפִיכָךְ אִם תְּבָעָה הַמְּשַׁפֵּיר בִּב"ד וְכָפֵר בּוֹ וְטַעַן שֶׁהַפְּרָדָס שֶׁלוֹ וְאַחַר כֵּךְ מְסַר הַמְּשַׁפֵּיר מוֹדַעָא וְאַחַר כֵּךְ מְכַר לְשׁוֹכֵר שֶׁכָּפֵר בּוֹ הָרִי הַמְּמַכֵּר בְּטֵל שֶׁהָרִי יֵשׁ לוֹ עֵדִים שֶׁהוּא אָנוּס וְהֵם הָעֵדִי' שֶׁכָּפֵר בְּפִנְיָהֶם בִּב"ד וְהֵם עֵדִי הַמוֹדַעָא וְכֵן כָּל כִּיּוּצָא בְּזָה ע"כ וְכַתֵּב הָרַב הַמַּגִּיד ז"ל מָה שֶׁכְּתַב בְּתַחֲלָה נִלְמַד מֵאוֹתוֹ מַעֲשָׂה שֶׁהִבִּיא דָּקֵל שֶׁמִּפְחִידוֹ בְּדָבָר שֶׁאֶיִּפְשָׁ' לוֹ לַעֲשׂוֹתוֹ הָרִי אֲנוּס וְכֵן כְּתַב הַרְשָׁפ' א ז"ל בְּשֵׁם ר"ח ז"ל דְּמַהְכָּא שְׁמַעִינ' הָכִי וְכֵן עֵיקָר ע"כ וְאִם כֵּן בִּנ"ד שֶׁהִפְחִידוֹ בַּעַש"ג לְתַבּוּעַ כְּפִי דִּינֵיהֶם חֵלֵק הִירְוֹשָׁה וְעַל זֶה נָתַן לוֹ י"ב אֶלְפִים לְבָנִים הָרִי אֲנוּס שֶׁהָרִי הִפְחִידוֹ בְּדָבָר שֶׁאֶיִּפְשָׁר לוֹ לַעֲשׂוֹתוֹ כִּי בְּדִינֵיהֶם יֵשׁ חֵלֵק יְרוּשָׁה לְבֵת בֵּין הַבָּנִים וְהָרִי כּוֹפִין אוֹתוֹ לְתַת לוֹ הַחֵלֵק שֶׁל יְרוּשָׁתָה בְּדִינֵיהֶם בְּהַרְשָׁאָה אֲשֶׁתוֹ וְגַם שֶׁכְּתַב

הַרְמַב"ם ו"ל לְפִיכָה אִם תִּבְעוּ הַמְשָׁפִיר בַּב"ד וְכִפֵּר בּוֹ כּוֹ הָרִי הַמְשָׁפִיר בְּטֹל וְכוּ שְׁנֵי נֶאֱרָא שְׁהַמְעֵשָׂה שֶׁל הַפְּרָדָס הָעֵדִים לֹא שָׁמְעוּ הַהִפְחָדָה אֶלְא שָׁרְאוּ הַכְּפִיר' וְאַחַר כֵּן מָסַר מוֹדְעָא וּמְכַר שָׁאֵם שָׁמְעוּ הַהִפְחָדָה לֹא הָיָה כָּאֵן אֲוֹנָס שֶׁהָרִי לֹא הָיָה לוֹ אֶפְשָׁר לְמַלְנָה לְכַפֹּר שְׁפָכֵר שָׁמְעוּ עֵדִים אֱלוֹ שֶׁהוּדָה שֶׁהוּא מְמֹנְשָׁפֵן בִּידוֹ וְכִמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַב הַמְגִיד ו"ל כֹּל זֶה וּבִנ"ד נְמִי הָרִי שָׁמְעוּ הָעֵדִים הַהִפְחָדָה וְנִימָא דְאִין כָּאֵן אֲוֹנָס שֶׁהָיָה יָכוֹל לְהִבִּיא הָעֵדִים שֶׁהִפְחִידוּ וְלֹא הָיָה חֵיב לּוֹ שׁוּם דְּבָר וְאַפ"ה נִתְּן לוֹ נֶרְאָה כִּי בְּרִצּוֹנוֹ נִתְּן הִי"ב אֲלֵפִים.

וְלֹא הִיא דְּהֵתָם אִם שָׁמְעוּ הָעֵדִים הַהִפְחָדָה לֹא הָיָה חֵיב דְּבָר וְאַפ"ה מְכַר לוֹ נֶרְאָה כִּי מְרִצּוֹנוֹ מְכַר אֲבָל בִּנ"ד אֱלוֹ הָעֵדִים שֶׁשָׁמְעוּ הַהִפְחָד' הֵם עֵדִים שֶׁלֹּא הָיָה חֵיב לּוֹ שׁוּם דְּבָר בִּד"ת וְאִם הָיָה הוֹלֵךְ זֶה לַעֲשׂ"ג בְּעֵדוֹת עֵדִים אֱלוֹ שֶׁשָׁמְעוּ שֶׁהִפְחִידוּ לְלַכֵּת לַעֲשׂ"ג לֹא הָיָה מְפָסִי שׁוּם דְּבָר רְאוּבֵן מִתְּבִיעֵתוֹ בְּדִין הָעֵרְכָאוֹת אֶלְא שֶׁהָיָה מְחִיבִים לְאַפּוֹטְרוֹפּוֹס לְתַת לוֹ חֵלֶק יְרֵנְשֵׁת אֲשֶׁתוֹ וְהָיָה אָנוֹס הָאַפּוֹטְרוֹפּוֹס דְּאֵעֲג"ב שֶׁלֹּא הוֹלִיכּוּ לְעֵרְכָאוֹת מִפְּחַ הָאִיּוּם שִׁיּוֹלִיכּוּ יִתְחַיֵּיב שֶׁם הָיָה אָנוֹס לְתַת מַה שְׁנִתְּן מַה שְׁאִין כֵּן בְּעֵדוֹת הָעֵדִים שֶׁל הַפְּרָדָס שָׁאֵם הָיָה מְעִידִי בְּפָנֵי ב"ד עַל הַהִפְחָד' שֶׁהִפְחִיד שָׁאֵמֵר שֶׁהָיָה כּוֹבֵשׁ הַשְּׁטֵר וְהָיָה אוֹ שֶׁקְּנָאָה וְלֹא הָיָה חֵיב הַמְשָׁפִיר לְמַכּוֹר וְאַפ"ה מְכַר נֶרְאָה שֶׁבְּרִצּוֹנוֹ מְכַר וְלֹא הָיָה אֲוֹנָס וְעַל זֶה צָרִיף לֹא מְרִצּוֹנוֹ שֶׁל פְּרָדָס שֶׁהָעֵדִים שָׁמְעוּ הַכְּפִירָה וְלֹא הַהִפְחָדָה וּבִנ"ד שֶׁשָׁמְעוּ הַהִפְחָדָה וְהָאִיּוּם הָרִי יָדְעוּ שֶׁהָיָה אֲוֹנָס וְלֹא הָיָה מוֹעִיל עֵדוֹת' לְאַפּוֹטְרוֹפּוֹס בְּפָנֵי הָעֵרְכָאוֹת כִּי בְּדִינֵיהֶם יֵשׁ לְבַת חֵלֶק כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי וְכִיּוֹן שֶׁהָיָה אָנוֹס אֲפִי' לֹא מָסַר מוֹדְעָא וְכִמוֹ שֶׁכָּתַב בְּהַגְהַת הַרְמַב"ם פ"י בְּשֵׁם ר"י וּבִנ"ד מִתְּנָה הִיא שֶׁהָיָה תּוֹבֵעַ רְאוּבֵן עַל זְכוּת יְרֵנְשֵׁת אֲשֶׁתוֹ בְּדִינֵיהֶם שִׁיתְּנוּ לָהּ וְגַם עַל זֶה הָיָה אוֹ שֶׁהָיָה לוֹ דִּין וְדְבָרִים עִם חֲמִיו וְשֶׁלֹּא הִסְפִּיק לְתַבְּנֹעַ וְכוּ' כְּדִי שִׁיתְּנוּ לוֹ עַל זְכוּת הַיְרֵנְשֵׁת שֶׁהָיָה לוֹ בַּעֲשׂ"ג שָׁאֵם הָיָה לוֹ דִּין וְדְבָרִים וְתַבִּיעוֹת עַל חֲמִיו גַּם עִתָּה אַחַר מוֹתוֹ הָיָה יָכוֹל לְתַבְּנֹעַ בִּד"ת אֶלְא שֶׁיָדַע שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ זְכוּת בִּד"ת וּבַעֲשׂ"ג בְּתַבִּיעוֹת וְעַל זֶה שְׁגָזַם וְאִי' עַל הַיְרוּשָׁה שֶׁהָיָה לוֹ זְכוּת בְּדִינֵיהֶם כְּדִי שִׁיתְּנוּ לָאֲשֶׁתוֹ מַה שְׁנִתְּנוּ וְהָרִי כְּתוּב בְּטַעֲנוֹ' רְאוּבֵן שֶׁטַעַן שֶׁלֹּא עָשָׂה שׁוּם אֲוֹנָס מֵאַחַר שֶׁלֹּא הוֹלִיכּוּ לַעֲשׂ"ג רַק מִתּוֹךְ הַדְּבָרִים וְהַהִפְחָדוֹ נִתְּפָשׁ עִמּוֹ וּבָאוּ לִידוֹ בְּמִתְּנָה גְמוּרָה הָרִי שֶׁהוּדָה שֶׁבְּדָרְךָ מִתְּנָה קִבְּלָם וְשַׁעַל הַהִפְחָדוֹת נִתְּפָשׁ עִמּוֹ וְאַפִּי' בְּמְכַר שֶׁצָּרִיף שִׁמְסוֹר מוֹדְעָא וְשִׁיָּדְעוּ בְּאוֹנָסוֹ דְּוָקָא בְּמְכַר אוֹ מְחִילָה אֲבָל בְּמִתְּנָה אִינוּ צָרִיף אֶלְא מְסִירַת מוֹדְעָא אֲפִי' בְּלֹא אֲוֹנָס אֶלְא גִּילּוּי דְעֵת הַנּוֹתָן שֶׁאִינוּ מְקַנְהֵם בְּכָל לְבוֹ לֹא קָנָה הַמְקַבֵּל מִתְּנָה וְגַם בִּידְעֵת אֲוֹנָס אֲפִי' בְּלֹא מְסִירַת מוֹדְעָא מְבַטֵּל הַמִּתְּנָה כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי לְמַעֲלָה בְּשֵׁם ר"י ו"ל.

וּמַה שֶׁצָּרִיף כְּתִיבַת אוֹ מְסִירַת מוֹדְעָא אֲפִי' עַל יְדִיעַת אֲוֹנָס הַטַּעַם הוּא כִּי אִם לֹא מָסַר מוֹדְעָא שָׁמָּה נִתְּרָצוּ אַחַר כֵּן וְלִכֵּן צָרִיף מְסִירַת מוֹדְעָה לְגִלּוֹת כִּי אֲפִי' שִׁיָּמְכּוֹר וַיֵּאמֶר כִּי בְּרִצּוֹנוֹ הוּא מוֹכֵר הוּא סוּמָךְ עַל מְסִירַת מוֹדְעָא קוֹדָם וּבִנ"ד אֲפִי' הָיָה מְכַר מַה שֶׁאִינוּ כִּיּוֹן שֶׁהוּא הוּדָה שַׁעַל הַהִתְפַּחְדוֹ שֶׁהִפְחִידוּ לְאַפּוֹטְרוֹפּוֹס נִתְּפָשׁ עִמּוֹ הָרִי הוּא מוֹדָה שֶׁלֹּא נִתְּרָצָה כִּי בְּאוֹנָס נִתְּפָשׁ עִמּוֹ וְאִינוּ מְנַצֵּל עִצְמוֹ אֶלְא שֶׁלֹּא הוֹלִיכּוּ עֲדִין לְעֵרְכָאוֹת וּבְזֶה לֹא הָיָה צָרִיף כְּתִיבַת אוֹ מְסִירַת מוֹדְעָא אֲפִי' הָיָה מְכַר מַה שֶׁאִינוּ אֶלְא מִתְּנָה וְאִינוּ צָרִיף אֶלְא גִּילּוּי מִלְתָּא אוֹ יְדִיעַת אֲוֹנָס כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי: וְהָא דְאֶמְרִינֵן פ' כֹּל הַנְּשַׁבְּעִין גְּבִי הָהוּ' דְּנִקְט מְגִלָּא וְאִמְרַי אִיזֵל וְאִיקְטוּל דְּקִלָּא דְּפִלְגִיָּא וְכוּ' דְעַבִּיד אִינִישׁ דְּגִזְזִים וְלֹא עֲבִיד

דוקא הָתָם הָיוּ מִלְתָּא בְּעֵלְמָ' מְשׁוּם דְּלֹא תְּבַע מִיַּדְי' מִיַּדִּי אַבְל הֶכָּא בְּנ"ד דְּהָוָה תְּבַע מִיַּגְיָה מְמוּנָא וְהוּא מְגַזֵּם וּמֵאִיִּים עָלְיוּ אִם לֹא יִתֵּן לוֹ שְׂיִלְהָ לְעֵרְפָּאוֹת ש"ג וְיוֹצִיא מִמֶּנּוּ חֵלְק יִרְוֹשֶׁת אֲשֶׁתּוֹ בְּדִינֵיהֶם דְּבָרֵי הַיִּזְקָא אֲמַרִּינָ' דְּגִזְזִים וְעֵבִיד וּמָה שְׂלֵא עָשָׂה הָיָה מִפְּנֵי מָה שְׁנָתֵן לוֹ וְעוֹד דְּבַמְלֶת' דְּגִזְזִים בְּדָבָר שְׂאִין לוֹ הַנְּאָה בָּהּ וְאֵדְרַבָּא עָשָׂה הַיִּזְק לְחִבְרוֹ אֲמַרִּינָ' דְּגִזְזִים וְלֹא עֵבִיד אַבְל בְּמִלְתָּא דְּגִזְזִים מְשׁוּם דְּלִמְטֵי לִיָּה הַנְּאָה כִּי הֶכָּא אֲמַרִּי' דְּגִזְזִין וְעֵבִיד וְהִינּוּ פְּטַעַמ' קָמָא.

וּמָה שְׂכַתְּבָה מֵהֵרִי"ק ו"ל ס' קפ"ז כִּי נ"ד שְׂטָעֵן שְׂמַעוֹן שְׂמָה שְׁנָתֵן לְגִיסְתּוֹ יִתֵּר עַל כְּתוּבָתָהּ שְׂבָאוֹנָס נָתַן מִפְּנֵי שְׂרָאוּבָן אַחִי גִיז' אוֹתוֹ לְהִבְיָאוּ בְּעֵרְפָּאוֹת הַגּוֹזִים וְכַתְּבָה שְׂאִין בְּטַעֲנַת שְׂמַעוֹן מִמֶּשׁ דְּעֵבִיד אִינִישׁ דְּגִזְזִים וְלֹא עֵבִיד כִּי הָיָה דְּנִקְט מַגְלָא כּו' וְהִבְיָא עַל (זָה) מָה שְׂכַתְּבָה הַמְּרָדְכִי פ' הַנִּזְקִין עַל מַעֲשֵׂה בִיהוּדִי שְׂדַחְקוּהוּ חֲבָרִין בְּתַפְסִיס' לְקַבֵּל חֲרָם לְתַת כֶּף וְכ' הֵר"מ דְּאִין בְּאוֹתוֹ חֲרָם מִמֶּשׁ דְּאִי מְשׁו' דְּמַגְזְמֵי עֵבִיד אִינִישׁ דְּגִזְזִים וְלֹא עֵבִיד כִּי הָיָה דְּנִקְט מַגְלָא וְכו' דְּמִשְׁמַע דְּגִיזוֹ' עֵש"ג לֹא הָיוּ אֲוֹנָס דְּגִזְזִים כִּי הָיָה וְלֹא עֵבִיד הָרִי הוּא עֲצָמוֹ כְּתַב אַחַר כֶּף דְּבַנְדוֹן דִּי דִּיָּה שְׁגִזֵּם לְהִבְיָאוּ בְּעֵש"ג לֹא הָיוּ אֲוֹנָס כִּלְלֵי שְׂהָרִי לֹא כָּל הַמְּבִיאִים נוֹצְחִים וְהִרְבֵּה עָשׂוּ כֵּן וְלֹא הִצְלִיחוּ אַבְל הִיכָּא דְּגִזְזִים בְּמִיַּדִּי דְּאִי עֵבִיד לִיָּה בְּרִי הַיִּזְקָא הָיוּ אֲוֹנָס שְׂפִיד הַמְּגִזֵּם לְעֲשׂוֹתוֹ בְּלִי סְפָק כִּי הָיָה גִיזוֹם דִּירְוֹשָׁה דְּנ"ד שְׂהוּא פְּשִׁיט שְׂנִיצַח בְּדִינֵיהָ אִפִּי לְדַעַת מֵהֵרִי"ק חֲשִׁיב אֲוֹנָס גִּיזוֹ' דְּעֵש"ג לְדָבָרֵי הָיָה וְר"ח ו"ל וְכָל שְׂכָן לְדָבָרֵי הַרְמָב"ם ו"ל שְׂלֵא הִבְיָאוּ מֵהֵרִי"ק ו"ל שְׂכַתְּבָה אוֹ שְׂהַפְחִידוֹ בְּדָבָר שְׂאִיפְשֵׁר אִפִּי לֹא הָיוּ הַיִּזְקָא בְּרִי הָיוּ אֲוֹנָס דְּבַדְבָרֵי ר"ח שְׂכַתְּבָה שְׂהַפְחִידוֹ בְּדָבָרֵי שְׂפִידוֹ לְעֲשׂוֹת הוּא שְׂכַתְּבָה וְחִילְק מֵהֵרִי"ק דְּוֹנָק' דְּגִזְזִים בְּמִיַּדִּי דְּבָרֵי הַיִּזְקָא אַבְל בְּדָבָרֵי הַרְמָב"ם ו"ל שְׂכַתְּבָה שְׂאִיפְשֵׁר כּו' לֹא הָיָה מְחַלְק בְּעֵנִין זֶה וְאִם כֵּן בְּנ"ד לְדָבָרֵי הַרְמָב"ם ו"ל נֶאֱפִי' לְר"ח וְרַבִּין הָאִי ו"ל כִּי הָיָה גִיזוֹם הָיוּ אֲוֹנָס אִפִּי לְדָבָרֵי מֵהֵרִי"ק דְּבַהֲהוּא נְדוֹן דִּי דִּיָּה וְלֹא הָיוּ אֲוֹנָס גִּיזוֹם דְּעֵרְפָּאוֹת כְּנ"ד יִסְבּוֹר דְּהָיוּ אֲוֹנָס לְסַבְּרַת רַבָּנִים אֵלּוּ וְלֹא הִסְפִּיק לוֹ לְמֵהֵרִי"ק ו"ל לְפִטוֹר הַמְּגִזֵּם בְּעֵש"ג דְּלֹא חֲשִׁיב אֲוֹנָס בְּגִיזוֹ' בְּעֵלְמָ' דְּלֹאוּ בְּרִי הַיִּזְקָא אֵלֶּא שְׂצִירָף טַעֲמִים אַחֲרֵי לֹא מְרָא לֹא הָיוּ אֲוֹנָס בְּהוּא נְדוֹן אַבְל בְּנ"ד הוּא מוֹדָה דְּהָיוּ אֲוֹנָס כְּדָפִי': נֶאֱפִילוֹ לְמָה שְׂכַתְּבָה מֵהֵרִי"ק ו"ל בְּשֵׁם רַבִּינוּ יְהוּדָה ב"ר בְּרַזְזִילִי ו"ל בְּד' מִן הַפְּנִים שְׂאִפִּי' הָאֲוֹנָס יְדוּעַ וּבְרוּר אֲצֵל הָעֵדִים הֵן בְּתַלְמֵיהָ הֵן בְּהַפְּאָה אַבְל הוּא לֹא מְסַר מוֹדְעָא בְּכֶף וּמְכַר אוֹ נָתַן נְתַקִּיִּים הַמַּעֲשֵׂה וְאִפִּי' שְׂיַעֲזִדוּ הָעֵדִים בְּכֶף הֶכָּא בְּנ"ד מְסִיר' מוֹדְעָא מָה שְׂהוּדָה הוּא שְׂנַתְּפֵשֵׁר עִם הָאֲפּוֹטְרוֹפּוֹס עַל יְדֵי הַהַפְּחָדָה כְּמוֹ שְׂכַתְּבָתִּי לְמַעֲלָה וְלֹא נְתַקִּיִּים הַמַּעֲשֵׂה וְחֲזִיב לְהַחְזִיר מָה שְׂלַקַּח מִנְּכֶסֶי הַיְתוּם: וְגַם שְׂטָעֵן שְׂהָיָה לוֹ דִּין וּדְבָרִים עִם חֲמִיו וְשְׂלֵא הִסְפִּיק לְתַבְּנֹעַ וְנִרְאָה כִּי עַל זֶה גִּיזִים עַל הַיְרוּשָׁה בְּדִינֵי עֵש"ג בְּמָה שְׂלֵא הָיָה לוֹ זְכוּת בְּדִין תּוֹרָה מִפְּנֵי הַדִּין וּדְבָרִים שְׂהָיָה לוֹ עִם חֲמִיו כִּי לְדַעַתוֹ הָיָה חֲזִיב לוֹ חֲמִיו אִפִּי' הֵכִי כָּל זְמַן שְׂלֵא נְתַבְּרַר בְּב"ד בְּחֲזִי חֲמִיו שְׂהָיָה לוֹ אֵיזָה זְכוּת עַל הַדִּין וּדְבָרִים שְׂהִי' לוֹ עִם חֲמִיו כִּי לְדַעַתוֹ הִי' חֲזִיב לוֹ חֲמִיו אִפִּי' הֵכִי כָּל זְמַן שְׂלֵא נְתַבְּרַר בְּב"ד בְּחֲזִי חֲמִיו שְׂהָיָה לוֹ אֵיזָה זְכוּת עַל הַדִּין וּדְבָרֵי' וְגַם לֹא אַחַר מוֹת חֲמִיו שְׂלֵא הָיָה יְכוּל לְהוֹצִיא מִן הַיְתוּם שׁוּם דְּבָר בְּדִין אִפִּי' הָיָה אֵיזָה מְשֻׁעוֹתֵי לֹא הָיָה לוֹ מְקוֹם וְלֹא רְשׁוּת לְגַזֵּם עַל הַיְרוּשָׁה בְּעֵש"ג וְהָיוּ אֲוֹנָס הָאֲפּוֹטְרוֹפּוֹס בְּמָה שְׁנָתֵן לוֹ: וְאִם אֵלּוּ הֵי"ב אֵלֶּף שְׁנָתֵן הָיוּ כְּנֶגֶד מָה שְׂהָיָה מַגִּיעַ לְאֲשֶׁת רָאוּבֵן בְּחֻלְקָה בִּירוּשָׁה לְפִי נְכֶסֶי אֲבִיהָ בְּדִינֵיהֶם אוֹ מַעַט פְּחוֹת הָרִי יְדוּעַ כִּי עַל הַיְרוּשָׁה לְקַחֵם וְהָיוּ גִזְלֵי בְּיָדוֹ וּבְיָד אֲשֶׁתּוֹ

וסְחִיבִים לְהַחְזִיר וְכָל שָׁפָן אִם אֵלּוּ הֵי"ב אֶלֶף הָיוּ יוֹתֵר מִמָּה שֶׁהָיָה מְגִיעַ לָהּ בְּדִינֵיהֶם בְּנִכְסֵי אָבִיהָ שֶׁהוּא גִזְל בְּיָדָם מִצַּד הַיְרֵנוּשָׁה וּמִצַּד מָה שֶׁלְקַח יוֹתֵר מִן הַיְרֵנוּשָׁה עַל הַדִּין וּדְבָרֵי שֶׁהָיָה לוֹ עִם חֲמִיו וְלֹא עָמַד בְּדַ"ת: וְלָכֵן חֲתִיבִים רְאוּבֵן וְאַשְׁתּוֹ לְצִאת יְדֵי חוֹבָת 'שִׁיעֵמְדוּ בְּדַ"ת עַל הַדְּבָרֵי שֶׁאָמַר שֶׁהָיָה לוֹ עִם חֲמִיו וְאִם יִתְבָּרַר שֶׁהִי לוֹ אֵיזָה זְכוּת עַל חֲמִיו אַעפ"י שֶׁאֵין מוֹצִיאִין מִן הַיְתוּם עַד שִׁיגְדֵל וְגַם הָאֶפּוֹטְרוֹפּוֹס אֵינּוּ רִשָּׁאֵי לְדוֹן וְלַחֲבוֹב עַ"מ לִיתוּמִים שֶׁמָּא לֹא יִנְפוּ וְכו' כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַרְמַב"ם ז"ל בְּסוֹף הַלְכוֹ' נְחֻלוֹת אַפ"ה פִּינּוֹן שַׁעַת' רְאוּבֵן הוּא מְוַחֲזֵק בִּי"ב אֶלֶף יִנְפוּ לוֹ ב"ד מֵה שִׁיתְבָּרַר לְפָנֵיהֶם שֶׁהָיָה חֲתִיב לוֹ חֲמִיו וְאַפְּי' דְרַךְ פְּשָׁרָה יֵשׁ רְשׁוֹת לְב"ד לַעֲשׂוֹת בְּשִׁבִיל הַיְתוּם כְּמוֹ שֶׁיִּרְאֶה לָהֶם שֶׁהוּא זְכוּת לוֹ מִפְּנֵי שְׁאוּלֵי (לֹא) יוֹכְלוּ לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ לְכַשְׁיִגְדֵל טוֹב הוּא לִיתוּמִים שֶׁיִּפְשְׁרוּ ב"ד עִתָּה בְּפָחוֹת מִמָּה שֶׁהָיוּ יְכוֹלִים לְהוֹצִיא כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּכַתֵּב וּפְסָקֵי הָרַב הַר"ר יִשְׁרָאֵל בַּעַל תְּרוּמַת הַדָּשָׁן וְהַמּוֹתֵר מִן הֵי"ב אֶלֶף יִחְזְרוּ וּפְשָׁרָה כְּזֹאת יְכוֹלִים ב"ד לַעֲשׂוֹת אֲבָל מֵה שֶׁנִּתְפָּשׂ' הָאֶפּוֹטְרוֹפּוֹ' עַל י"ב אֶלֶף מִפְּנֵי מָה שֶׁהָיָה מְגִזֵּם עַל הַיְרֵנוּשָׁה אוֹ שֶׁהָיָה לוֹ דִּין וּדְבָרִים עִם חֲמִיו הִיא בְּטֵלָה מִצַּד הָאֲוֹנָס: וּמִלְבַד זֶה אֲנִי אוֹמֵר כִּי הַפְּשָׁרָה בְּטֵלָה וְחֲתִיב רְאוּבֵן לְחֻזֵּר מֵה שֶׁלְקַח אִפִּי הַיְתָה פְּשָׁרָה בְּרִצּוֹנוֹ שֶׁלֹא בְּאוֹנָס פִּינּוֹן שֶׁבְּדִין תּוֹרָה אֵין לְאַשְׁתּוֹ יְרֵנוּשָׁה וְגַם בְּדִין וּדְבָרִים שֶׁאָמַר שֶׁהָיָה לוֹ עִם חֲמִיו לֹא נִתְבָּרַר שׁוּם דְּבָר בְּב"ד הֵנּוּ לִיה פֶּשֶׁר' זֶה גִזְל מִן הַיְתוּמִי וְגֵרוע' פְּשָׁרָה זֶה מִמֶּתָנִי שֶׁאַפְּי' הַיְתָה מִתְנָה הַיְתָה בְּטֵלָה שֶׁאֵין הָאֶפּוֹטְרוֹפּוֹס יְכוֹל לְתַת שׁוּם מִתְנָה מִנְכָסֵי יְתוּמִים וְכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַרְמַב"ם ז"ל בְּסוֹף הַלְכוֹת מְכִירָה גְבִי אֶפּוֹטְרוֹפּוֹס שֶׁאֵין אָדָם נוֹתֵן דְּבָר שֶׁאֵינּוּ שְׁלוֹ וְאַפְּי' בְּמָה שֶׁמוֹכֵר הָאֶפּוֹטְרוֹפּוֹס בְּנִכְסֵי יְתוּמִים אִם טַעַה בְּכֹלִישָׁהוּא בֵּין בְּמִטְלָטְלִים בֵּין בְּקַרְקָעוֹת חוֹזֵר כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַב ז"ל פִּי"ג מֵה' מְכִירָה: וְאִם כֵּן חֲתִיבִים לְהַחְזִיר הֵי"ב אֶלֶף מִצַּד הָאוֹנָס שֶׁכָּתַבְתִּי וְגַם מִצַּד שֶׁהֵם נִכְסֵי יְתוּמִים וְאַפְּי' לֹא הָיָה אֲוֹנָס אֵין נִתְיָנָתוֹ נִתְיָנָה וְהִיא בְּטֵלָה כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי וְאֵין דוֹמָה נְדוֹן זֶה לְנְדוֹן שֶׁכָּתַב הַרִי"ק ז"ל וְיוֹדֵה הוּא בִירוּשׁ' שֶׁהוּא אוֹנָס כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי לְמַעַלָּה וְגַם שֶׁהֵם נִכְסֵי יְתוּמִים וְאַפְּי' לֹא הָיָה אוֹנָס הַפְּשָׁרָה בְּטֵלָה מֵה שֶׁאֵינּוּ כֵּן בְּמָה שֶׁהִשִּׁיב מֵהַרִי"ק ז"ל וְלֹא בְּמָה שֶׁהִשִּׁיב הַר"ם ז"ל.

וְהִטִּיב לְכַתּוֹב הַח' הַחֲשׁוּב הַר"ר אַבְרָהָם דִּי בּוֹטִיין י"ץ בְּחֻקֵּיהֶם הַשְּׁנִית שֶׁעָשָׂה עַל פְּסָק זֶה שֶׁבָּא מִשְׁנֵי צְדָדִים דְּאֵי הָיוּ אוֹנָס אֵין מִתְנָה וְאִם אֵינּוּ אוֹנָס אֶפּוֹטְרוֹפּוֹס שֶׁנִּתְּן מִנְכָסֵי יְתוּמִים אֵין מִתְנָתוֹ מִתְנָה וְכְמוֹ שֶׁהָאֵרִיךְ בְּזֶה בְּפָסָק שְׁלוֹ שֶׁזָּכָה הַיְתוּם: אִךְ בְּחֻקֵּיהֶם הַג' שֶׁכָּתַב שֶׁזָּכָה רְאוּבֵן כִּי לֹא נָתַן הָאֶפּוֹטְרוֹפּוֹס הֵי"ב אֶלֶף כִּי אִם לְאַשְׁתּוֹ שֶׁבָּא הוּא מְפָחָה וּבְשִׁלְיַחוּתָהּ וְאֲכִילַת פִּירוֹת מִנ"מ לֹא כִּקְנִינֵן הַגּוֹף דְּמִי וּבַעַל בְּנִכְסֵי אֲשֶׁתּוֹ לוֹקֵחַ הָיוּ וְאֵינּוּ חֲתִיב לְפָרוע חוֹב אֲשֶׁתּוֹ וְכְמוֹ שֶׁהָאֵרִיךְ בְּזֶה בְּשֵׁם הַחֲכָם סָגֵן הַכְּהֻנָּה יצ"ו לֹא צָדֵק בְּטַעֲנָה זֶה דְּכִינּוֹן שִׁיחָה לּוֹקֵחַ אוֹ יוֹרֵשׁ הִיכָּא דְאִיכָּא פְּסִידָא הוּא חֲתִיב דַּע"ג שֶׁבָּא בְשִׁלְיַחוּת אֲשֶׁתּוֹ בָּא לְתַבְנוֹעַ מֵה שֶׁלֹא הָיָה לְאַשְׁתּוֹ שׁוּם זְכוּת וְהָיָה גִזְל גְּבָהּ וְאֵין שְׁלִיחַ לְדַבֵּר עֲבִירָה וְרְאוּבֵן הוּא שֶׁאֵנֶס אֵת הָאֶפּוֹטְרוֹפּוֹס וְלִקַּח מִמֶּנּוּ הֵי"ב אֶלֶף וַאֲעַפ"י שֶׁאָמַר שֶׁנִּתְּנוּ לְאַשְׁתּוֹ וְכַתְּבָם נוֹסֵף עַל כְּתוּבָתָהּ לִנ"מ בְּאֵיזָה צַד שִׁיחָה אוֹ נצ"ב פִּינּוֹן שֶׁאָמַר שֶׁכָּתַבְתֶּם בְּכַתּוּבָהּ נוֹסֵף עַל כְּתוּבָתָהּ אוֹ יֵהִיו נ"מ כְּמוֹ שֶׁאָמַר ג' כ' הָרִי נִשְׁאָרוּ בְּיָדוֹ בְּגִזְל וְאַפְּי' שֶׁנִּתְּנָה לְאַשְׁתּוֹ אֵינְה זֹכָה בָּהֶם שֶׁהֵם גִּזְל וְהִיא חֲתִיבָת לְהַחְזִיר לְאֶפּוֹטְרוֹפּוֹס וְאִם הִיא לֹא תִרְצֶה בַּעֲלָהּ רְאוּבֵן הוּא חֲתִיב כִּי הוּא הַגִּזְלָן וְאַפְּי' לֹא הָיָה אוֹנָס אֲלֵא שֶׁנִּתְּנָם הָאֶפּוֹטְרוֹפּוֹס פִּינּוֹן שֶׁהֵם מִנְכָסֵי הַיְתוּם אֵין מִתְנָתוֹ מִתְנָה וְרְאוּבֵן חֲתִיב לְפָנֵיהֶם וְאִם הֵם בְּיַד אֲשֶׁתּוֹ הוּא חֲתִיב

ללוקחם ממנ' ואם הוא אֵלֶם או אינו מצוי מוציאים אותם ממנה בב"ד ואם יש לו שום דין ודברים על היתום ב"ד יגבו לו מן הי"ב אֵלֶף פְּמוֹ שְׁכַתְבִּי לְמַעַלְה נָאִם הַמְבִי"ט: שְׁאֵלָה רַכַּח עַל מָה שְׁכַתְבִּי זֶה יָמִים פָּסַק עַל הַפֶּסֶד שְׁהַפְסִיד הַחֶכֶם שֶׁל יְרוּשָׁלַם תּוֹב"ב בְּסִיבַת הַיּוֹת דִּינָן הָעִיר שְׁשַׁלַּח לִי סִגְנוֹן הַפֶּתַב שְׁעָשׂו עִמּוֹ רְאִשֵׁי הַקְּהָל הַנּוֹז' שְׁקָבְלוּ עֲלֵיהֶם שְׁכָל הַפֶּסֶד שְׁיָבֹאוּ לוֹ מְהֵעַפּוֹ"ם אוֹ אֵיזָה עֲלִיל' שְׁיַעֲלִילוּ עֲלָיו הַכָּל עֲלֵיהֶ' לִיהַד' וַיְהִיו חֲיִיבִים לְפָרוֹעַ לוֹ וְעַל זֶה פֶּתַבִּי שְׁהַקְּהָל יצ"ו הָיוּ חֲיִיבִים לְפָרוֹעַ לוֹ וְעַתָּה חֲזְרוּ בְּנֵי הַקְּהָל יצ"ו לְשַׁלּוֹחַ הַשְּׁטָר שְׁעָשׂו עִם הַחֶכֶם מִתְחִיל וּג"כ שְׁטָרוֹ אַחֲרֵים שְׁעָשׂו וְכַתְבוּ שְׁהוּ חֲיִיבִים לְפָרוֹעַ לַחֶכֶם מָה שְׁהַפְסִיד מִפְּמָה טְעָנוֹת שְׁטָעְנוּ בְּכַתְבִּי וְאֲנִי אֵע"פ שְׁלֹא שְׁמַעְתִּי טְעָנוֹתֵם חֲיִיבִי אֹתָם בְּהַפְסִיד לֹא לְפִי טְעָנוֹת הַחֶכֶם יצ"ו אֲלֵא לְפִי מָה שְׁכַתְבִּי לִי נֹסַח וּסְגוּן הַשְּׁטָר שְׁבִינִיהֶם וְהֵם טוֹעֲנִים עַל הַשְּׁטָרוֹת שְׁאִינִם חֲיִיבִים מִפְּמָה טְעָנוֹת: רִאשׁוֹנָה כִּי עֲלִילָה זֹאת לֹא הִיְתָה בְּסִבַּת הַדִּינָנוֹת וְלֹא לְסִבַּת הַקְּהָל אֲלֵא לְפִי שְׁלֹא הִלְךְ לְרִאוֹתוֹ כְּמִנְהַג עֲשִׂירֵי הָעִיר מִן הַיְשָׁמְעָאִלִים וְגַם שְׁטָעוּ טְעָנוֹת הַדִּינָנוֹ ג"כ הִנֵּה כְּמָה פְּעָמִים טוֹעֲנִים עֲלִילָה זֹאת וְהַפֶּסֶד הַיָּא מוֹעֵט ד' אוֹ ה' פְּרָחִים וְלִהְיוֹת הַחֶכֶם אָמוּד בְּנֹכְסִים וְעוֹשֵׁר רַב הִנֵּה הַפֶּסֶד רַב ע"כ טְעָנָה זֹאת.

אֲנִי אוֹמֵר כִּי אֵין בְּטְעָנָה זֹאת מְמָשׁוֹת כִּי בְּעַדוֹ שְׁקָבְלוּ שָׁם פְּתוֹב כִּי אַחַר שְׁאָמַר הַבִּי"ק לַחֶכֶם לְמָה לֹא הַקְּבַלְתָּ פְּנֵי וְכו' וְהַשִּׁיב הוּא מִי אֲנִי וְכו' אָמַר לוֹ הַבִּי"ק אַתָּה דָן אֹתָם וּמְשָׁמָא מְגַרְשׁ וְכו' נִרְאָה כִּי עֵינֵךְ טְעָנְתוֹ הִיְתָה עֲלָיו עַל כִּי הִנֵּה דִינָן הִיְהוּדִים וְגַם כִּי כְּמָה פְּעָמִים טְעָנוּ עַל הַדִּינָנוֹת וְלֹא הָיוּ אֲלֵא דְבָר מוֹעֵט לֹא כָּל הַזְּמַנִּים שְׁוִים וְלֹא כָּל הַבִּי"ק שְׁוִים וְגַם כִּי הַחֶכֶם הִנֵּה אָמוּד בְּעֲשִׂירֵי לְפָנֵי הַבִּי"ק וְעַל כֵּן הַחֶמֶר גַּם הַקְּהָל יָדְעוּ קוֹדֵם כִּי הִנֵּה עֲשִׂירֵי וְאֵיפְשָׁר שְׁיַעֲלִילוּ עֲלָיו וְעַם כָּל זֶה נִתְחַיְיְבוּ בְּמָה שְׁיַפְסִיד בְּסִבַּת הַקְּהָל יצ"ו: הַטְעָנָה הַשְּׁנִייתָ כִּי גַם שְׁנַתְחַיְיְבוּ לְפָרוֹעַ הַפֶּסֶד (הִנֵּה) הוּא אִסְמַכְתָּא בְּעֲלָמָא בְּלִי קִנְיָן וְשׁוֹבְע' גַּם בְּזוֹ אֵין לְהֵם זְכוּת כִּי כָּל תְּקָנוֹת הַקְּהָלוֹת אֵין צְרִיכוֹת קִנְיָן וְלֹא שְׁטָר וְדַבְרֵיהֶם כְּכַתוּבִים וְכַמְסוּרֵי דְמוֹ כְּמוֹ שְׁהַשִּׁיב הָרֵא"ש ז"ל כָּל ל' ו' וְכַתְבִּי שְׁמַנְהָג פְּשׁוּט הוּא וְכו' וְכַמוֹ שְׁהָאֵרִיף אַח"כ וְגַם בְּהַסְפַּמַת קְהָל עִם הַחֶכֶם כְּתַב לְמַעַלְה סִימָן ה' שְׁאֵין צְרִיף קִנְיָן וְכו' וְכַמוֹ שְׁכַתְבוּ בְּאֹרְךָ בְּאֹתוֹ כָּל ל' וְאֵפִי' בְּדָבָר שְׁלֹא בָּא לְעוֹלָם וְכַמוֹ שְׁכַתְבִּי הָרֵא"ש ז"ל בְּכָל ל' י"ג: וּבְטְעָנָה שְׁלִישִׁי פְּתָבוּ כִּי אֹתָם שְׁנַתְחַיְיְבוּ בְּהַפְסִיד הֵם מְתִי מְסַפֵּר וְשְׁכָל הַקְּהָל לֹא יִתְרָצוּ בְּתַנָּאֵי כְּזֶה וְאֵין זֶה טְעָנָה כִּי הַחֶמֶר מִי בְּחִיּוֹב הַפֶּסֶד הֵם יְדוּעֵי מְפָרְנָסִי הַקְּהָל וְחַתְמוֹ י' בְּמִקּוֹם ז' טוֹבֵי הָעִיר וְהֵם עֵינֵךְ הַחֶמֶר מִי בְּרֵאשׁ בְּשְׁטָר רִאשׁוֹן שְׁנַתְפָּשְׁרוּ עִם הַחֶכֶם וּבְשִׁנֵי וּבִג' וְמָה שְׁטָעְנוּ שְׁהַקְּהָל לֹא יִתְרָצוּ לֹא כְּתָבוּ שְׁלֹא רָצוּ מְאֹז בְּמָה שְׁנַתְחַיְיְבוּ אֲלֵא הַשְּׁבָעָה כִּי מְאֹז נִרְאָה שְׁיָדְעוּ וְנִתְרָצוּ וְעַתָּה מָה שְׁטוֹעֲנִים שֶׁל' יִתְרָצוּ הַקְּהָל בְּמָה שְׁכַתְבוּ הֵם עוֹבְרִים עַל הַשְּׁבָעָה שְׁכַתְבוּ בְּשׁוֹבְע' חֲמוּר' שְׁיָפְרְעוּ לוֹ מִנְכֻסֵיהֶם הַכְּפוּנָה הִיא לְגַבּוֹת אַח"כ מִן הַקְּהָל כִּי הוּא הַמְנַהֵג הַקְּהָלוֹת לְצִנְרָף שְׁעָה מוֹצִיאִים מִכִּסֵּם אוֹ מִתְחַיְיְבִים מִכִּסֵּים וְאַח"כ גּוֹבִין מִן הַקְּהָל: וְהַטְעָנָה הַד' גְּלוּ בָּהּ כִּי כָּל מָה שְׁטוֹעֲנִים הֵם דְּחִיּוֹת וְעַכּוּבִים וְתוֹאנָה הֵם מְבַקְשִׁים שְׁלֹא לְפָרוֹעַ לוֹ כִּי הוּא יְדוּעַ מְשֻׁנִּים קְדַמוֹנִיּוֹת כִּי כָּל הַקְּהָלוֹת הַקְּדוּשׁוֹת שְׁשׁוֹלְחִים מְעוֹת לִירוּשָׁלַיִם הֵם יוֹדְעִים כִּי מְלַבֵּד שְׁמִפְזָרִים לְבַעֲלֵי תוֹרָה וְלְעֲנִיִים הֵם מוֹצִיאִים גַּם לְכָל הַהַפְסְדוֹת שְׁיִאֲרְעוּ בְּקְהָל כִּי אֵין הַשׁוֹכְנִים בִּירוּשָׁלַם יְכוּלִים לְפָרוֹעַ אֲלֵא הַכְּרֵאג"י מְדִי שְׁנָה בְּשָׁנָה וְשָׁאֵר הַהַפְסְדוֹת הַכּוֹלְלִים הֵן מִן הַמְעוֹת הַבָּאִים מִחוּץ כִּי אִם לֹא הָיוּ עוֹשִׂי כָּף לֹא הִנֵּה מִי שְׁיִרְצָה לְהַתְיַשֵּׁב בְּעִיר וְמָה שְׁאֵין שְׁיִשׁ

הרבה ת"ח בעיר יהי רצון שפך יהיה פי ת"ח מרבים שלום בעולם ובדבור זה הוא קרוב להיות עוברים על שבועתם שנשבעו לו לחכם להעמידו עליהם עד עשר שנים: הטענה' ה' פי העדים עצמם שמעידים על עלילת החכם שהיה בסיבת הקהל הם נוגעים בעדותם בפרט על פי עליהם כתבו חוג"א על פריעת ההפסד ואני אומר פי אין בזה שום נגיעה בעדותם פי אם נתחייבו יותר נקל הוא להם ליפרע ממנו מליפרע מן הקהל ועל זה יהיו רוצים הם שההפסד יהיה עליו ולא על הקהל פי יהיה להם צער ליפרע מן הקהל ואין פה נגיעה בעדות ואדרבא אם היה ההפסד על הקהל היה להם הפסד בזה פי יגיע להם חלק מן ההפסד וכשהיה ההפסד על החכם לא היו הם פורעים שום דבר הפלל פי אין להם שום זכות בטענותיהם וחיובים לפרוע ההפסד בעד החכם ואפי' שלא היו מתחייבים לפרוע כיון שמצידם הפסיד מצד היותו זיין עליהם חייבים: נאם המבי"ט: שאלה רכט הקשה הריב"ל נ"ע בתשובותיו על מה שכתבו התו' ספ"ק דשבועות א"כ מצאנו בשעיר של עם שהותר מכללו ע"כ דמה בקד אפ"ה פיון שפול' קרויין ביתו מוטב שיתפפרו בפרו של אהרן ולא בשעיר של עם אע"ג דהות' מכללו עכ"ל ואני אומר דהתוס' סברי דבתר דאסקי גבי כהונה דכולם קרויין ביתו ותו לא דכתיב בית אהרן בית הלוי דמשמע דכל חד בית בפני עצמו לא מציינו למכלל לויים בכלל ביתו דאהרן ומאי דכתב ואפי' מקמיה דאסקי דכולם קרויין בית אהרן לא קשה ולא מידי דהלויים יתפפרו בפרו של אהרן שהותר מכללו אצל כהנים ע"כ ואני אומר דאה"נ דמקמי דאסקי דכולם קרויים וכו' ולא קשה מידי דכתב הוא אבל התוספות לא קשה להו אלא בתר דאסקי וכו' כדפי' וכמו שכתב הוא עצמו דמאי דהקשו התוספות ואי בשל אהין לא איקרובותו דהיינו למה דאסקינן דכהנים אקרי ביתו ואפ"ה חזר וכתב דצ"ע בדברי התוספות דלא קשה ולא מידי מה שהקשו דלויים במה יתפפרו דמציינו להם פפרה מקמיה דמסקי וכו' ובתר דמסקי דכולם קרויים ביתו יתפפרו בשעיר של העם וכו' דאית לן למימר דלא אתי אשר לעם אלא למעוטי כהנים ותו לא מידי ע"כ וכבר כתבתי דלא הקשו התוס' אלא בתר דאסקי ולא מצי למימר את אשר לעם אלא למעוטי כהנים משום דא"כ מציינו בשעיר של עם שהותר מכללו ותנ' בהאי ברית' גבי כהני' דלא יתפפרו בשעיר שהרי לא הותר מכללו וא"כ תימא דתמיה' התוספת באתר' קאי ותו לא צ"ע מידי: נאם המבי"ט: ובדבור שאחר זה האי מבעי ליה לכדתנא וכו' כתב ויש לתמוה בדבר התוס' טובא דמי דחק למימר דפריה וקרא אצטריה וכו' ע"כ: ואני אומר דפשיטא דקושיא דגמרא משמע דלא פריה אלא דהאי אשר לעם לשיביא משלו הוא דאתא אלא שלא יתפפרו בו שאר הכהנים והאי קושיא מצי למדחי לה לתלת' אשר לו פתיבי חד מנייהו לשלא יתפפרו בו וכו' ולא ילפי' לעכב ולהכי כתבו התוס' דלמאי דתני בברייתא דאין מתפפרים בו קמקשה מהאי ברייתא דמדאיצטריה קרא ללא מיימי משל כהנים אלמא מתפפרים בו: עוד כתב ותו דהא לעיל אמרינן דמאת עדת בני ישראל נפקא דלא יביא משלהם ואע"ג דכתיב אשר לעם למעוטי שאין הכהנים מתפפרים פרים בדמי' והאי לאו מלתא היא דלא אתא מאת עדת בני ישראל אלא לאיתור אשר לעם ע"כ: אומר דאין מוכן מדבריו מהו פוננת קושיתו דאם הפוננה הוא להקשות דמשמע מגמ' דאשר לעם הוא למעוטי שאין הכהנים וכו' וקאמר והאי לאו מילתא היא דלא אתא מאת עדת וכו' אלא לאיתורי אשר לעם אין בזה קושיא פלל דבגמ' לא הוזכ' לאיתורו ולא מעוטי ולפי האמת פיון דכתיב מאת עדת

ישראל וכו' אשר לעם הוא מיותר ומ"ה אמרינו דאמי למעוטי שאין הפהנים מתפפרים וכו' וכמו שכתב רש"י ו"ל פדילפינו מאשר לעם יתירא ואעפ"י שהיה בזה אי זו קושיא היתה על הגמ' לא על דברי התוספו' שכתב ויש לתמוה בדבריהם טובא וכו' ותו דהא לעיל וכו' עוד פתב ותו מאי האי דכתבו התו' וקרא אצטריף שלא תאמר פינו דמצינו דיש להם פפרה יתפפרו בשלו וכו' והא אנו מדלא פתיב יכפר קנימין ואי מאי דקאמר הוי לבתר דינדעינו דכתי' יכפר מלתא דפשיטא היא דקרא אצטריף שלא תאמר וכו' ומאי אתו התוספו' לאשמועינו ע"כ: ואני אומר דנדאי לבתר דינדעינו דכתיב יכפר הוא ואפ"ה לא הוי פל פה פשיטא דלא ילפי מיכפ' אלא דאית להו פפרה ואפשר דלקהו בשל עם אי הנה משפחינו לי איזה ייתור: עוד פתב ותו יש לתמוה במאי דכתבו התוספות וקצת תימ' דמאי פריף גימא דהא דדרשינו דלא אייתר משל צבור וכו' ולכאורה נראה דהוי תמיכה רבה דמילתא דפשיטא היא דמאי דדרשינו בהו ברייתא דקאמר משלו הוא מביא דנדאי דהיינו לבתר דקים לו דכהנים מתפפרים בו דהיינו לפי קושטא דמלתא דכתי' יכפר ע"כ ואני אומר דמשום הכי קאמר קצת תימ' משום דאיכ' למדחי פדפריף מעיקר' דמדאיצטריף קרא וכו' אלא מתפפרים בו דאע"ג לכתי' וכפר לא ידעינו במאי אי בשעיר אי בפר ואיצטריף קרא דאשר לו לומר דלא מיייתי אלא משל פהנים אלמא דיכפר דכתיב אפר דמינו ליה אלמא דמתפפרים בו.

עוד פתב ועוד יש לתמוה בפשיטא דשמעתא דלמאי איצטריף לאתויי ברייתא ונהלא לעיל מקשינו והאי אשר לעם להכי הוא דאת' האי מיבעי ליה דקאמר רחמנא מדעם להוי נטעמא פמו שכתבו דפשיטא דקר' משמע מדעם ואף הכא נמי פשיטא דקרא משמע אשר לו משלו ולתנאי איצטריף לאתויי הוה ברייתא דשלו הוא מביא וכו': ואני אומר דלית פאן שום תמיכה דאע"ג דפשיטא דקרא משמע טפי אשר לעם מדעם להוי ולא שיתפפרו בו אחרים והכי נמי גימא באשר לו אפ"ה משמע נמי לשלא יתפפרו בו פהנים ולהכי מיייתי ברייתא דדריש אשר לו משלו פפשיטא דקרא ולא פאשר לעם דמוקמינו ליה לשלא יתפפרו בו פדאמרינו והוא תירץ להאי תמיכה דאיצטריף לאתויי הוה ברייתא למימר דכולהו אשר לו אצטריכי פי היכי דלא גימא והוא מאשר לו אחרתא נפקא וכבר פתבתי אני למעל' עגון זה על מה שתמה בתחלת הדבור על מה שכתב מי דחקם למימר דפריף מדאיצטריף וכו' וכתב עוד דלפי התירוץ שלו יש לתמוה בדברי התוספות איפקא דהנה קשיא לן מעיקרא דהאי קצת תימא לא קשיא מידי דלאו מחמת הברייתא פריף אלא פדפי' לעיל משום דפשיט' דקרא הכי משמע ומאי דמיייתי בריית' לכדאמרן ע"כ: ואני אומר דאין סברא לומר דלא פריף מחמת הברייתא אלא משום דפשיטא דקרא הכי משמע דהא לישאנא דגמרא מוכח דמן הברייתא פריף דקאמר והאי אשר לו להכי הוא דאתא האי מיבעי לכדתנן' שעלו הוא מביא וכו': ודמי האי רבנא דחשיב לרבנן ולחפיימי דרא פדלא גמירי שמעתת' וכדלא יתבי לבא לעיוני בפלפולי' ולמחזי מאי דלית ביה עיקר ולאסוקי סוגייתא דשמעתא ומלתיהו דבעלי התוספות אליבא דהלכתא ולא לאסוקי' להו בקושיא ותמיכה' וצ"ע דאע"ג דמחזקן שמעתיה היינו לחדודי תלמידיו בקושיות והיוות לא לכתוב לדורות מה שלא היה צריף לכתב בהבנת צורתא דשמעתתא ולמהדר ומטרח לאוקומא בקושיא לבן של ראשונים פפתחו של אוילם ודידן אפי' פמחט סידקית: שאלה רל עוד פתב ותו פתבו התוספו' פדאמרן נמי לא מחסרי ממונא תימא מ"מ ע"כ פינו דמצינו שיש

לָהֶם כִּפּוּר בְּכָל מָה שֵׁיִשׁ כִּפְּרָה לְאַחֲרֵימָם וְכוּ' וְלֹא גָמְרִינָן מִיָּנִיָּה דְגַלִּי קָרָא וַיֵּשׁ לְתַמְנָן דְּכִי דְאָמְרִינָן תִּנָּא הָכִי קוּשְׁיָא לִיה אֲפֹתֵי לָא יָדְעִינָן יְכַפֵּר וְא"כ מֵאִי הָאִי דְכָתְבוּ הַתּוֹסְפוֹת מֵאַחַר שְׁמִצִּינוּ אַחַר כֹּה שֵׁיִשׁ לָהֶם כִּפְּרָה וְכוּ' ע"כ: וְאֲנִי אוֹמֵר דְּמָה שְׁתַּמְהוּ הַתּוֹסְפוֹת הוּא מֵאַחַר שְׁמִצִּינוּ אַח"כ שֵׁיִשׁ לָהֶם כִּפּוּר וְכוּ' מִדְּכַתְּבִי יְכַפֵּר לָא מְצִינּוּ לְאוּקְמָא אֱלָא בְּשֵׁל אַהֲרֹן וְלֹא הֵנָּה בְּעִינָן תִּנָּא דְבְרִיתָא לְמִימַר מוּטָב שְׁיִתְכַפְּרוּ בְּפִרוּ שֶׁל אַהֲרֹן שְׁהָרִי הַתָּמִיד מְפָלְלוּ וְהוּא תִּירָץ ג"כ עֲנִין זֶה בְּסִיגְנוֹן אַחַר בְּאַרְיִכוֹת וְצִדֵּק בְּתִירוּץ: עוֹד פְּתַב וְתוּ לְכַאוּרָה יֵשׁ לְתַמְנָה בְּמֵאִי דְכָתְבוּ הַתּוֹסְפוֹת וַיֵּשׁ כוּ' וְהֵלֵא מְשַׁל עִם כוּ' לָא נִפְק' אֱלָא מִמְּאַת עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכוּ' וְאִיִּתְרָא אֲשֶׁר לְעַם לוּמ' שְׁאִין הַפְּהֻגִים מִתְכַפְּרִים בּוּ וְכוּ' וְעוֹד הָאָרִיף בְּזֶה וּבְתִירוּץ וְהוּא דְבָר פְּשׁוּט בְּדְבָרֵי הַתּוֹסְפוֹת דֵּא"ג דְּקָרָא אֲתִיבָא לְשֵׁלֵא יִתְכַפְּרוּ בּוּ מְשַׁמַּע נְמִי דְטַעְמָא הֵנִי מְשׁוּם שְׁהוּא שְׁל עִם וְהוּא פְּתַב דְּלֹא קוּשְׁיָא הִיא וּמִלְתָּא דְפְּשִׁיטָא הִיא וְאִינָּה צְרִיכָה לְפָנִים וְלִהְיוּתָה כָּל כֹּה פְּשׁוּטָה לְדִידִיָּה לָא הֵנָּה צְרִיף לְהָאָרִיף בְּה"כ וְהִיָּה לוֹ לְהַסְמָךְ עַל הַמְעִינָן אוּ עַל אִישׁ הַחֶכֶם וַיִּבֶן אֶת זֹאת: עוֹד פְּתַב עַל מָה שְׁפָתְבוּ הַתּוֹסְפוֹת בְּסוּף פִּרְקָא וִי"ל דְּאָפִי ר' שְׁמַעוֹן מוֹדָה וְכוּ' וְצְרִיף לְדִקְדָּק לְכַאוּרָה דְהִיאָה הַפְּהֻגִים מִתְכַפְּרִים לְרַבֵּי שְׁמַעוֹן וְכוּ' וְכַתְּבִי דְלֹא מִלְתָּא הִיא כָּלל וְכוּ' וְאִי לָאוּ מִלְתָּא הִיא לָא הֵנָּה צְרִיף לְכַתּוּב מִיָּדִי וְכַתְּבִי אֲבָל הַחֲזִיב לְפִיכֹה מִתְנַדָּה כוּ' וְלִמְאִי אֲצַטְרִיף הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל לְחִזּוֹר לְהַתְּנַדּוֹת עָלָיו בְּפַעַם הַשְּׁנִית הָרִי גְתַכְּפֵר בְּוִידוּי הָרֵאשׁוֹן ע"כ: וְאֲנִי אוֹמֵר דְּתִיקְשִׁי לִיה נְמִי מִתְּנִי דְכָרְק אָמַר לָהֶם הַמְּמוֹנָה דְתִקְנִי גַבֵּי פְרוּ בְּוִידוּי רֵאשׁוֹן אֲנִי וּבֵיתִי וּבִשְׁנֵי אֲנִי וּבֵיתִי וּבְנֵי אַהֲרֹן עִם קְדוּשָׁה וְכַדְמַצְלִי לִיה הָאִידְנָא נְמִי בִי"ה בְּסִדְר עֲבוּדָה אֱלָא טַעְמָא הֵנִיא מְשׁוּם דֵּא"ג דְּנַעֲשֶׂה זַפְּאִי בְּוִידוּי רֵאשׁוֹן הֵינָנוּ לְגַבֵּי בֵיתוֹ אֲבָל לְגַבֵּי אֲחִיו הַפְּהֻגִי בְּעֵי לְמַהֲדַר לְהַתְּנַדּוֹת נְמִי אֲנַפְשִׁיָּה כְּדִי שְׁיִהִיָּה זַפְּאִי יוֹתֵר לְכַפֵּר בְּוִידוּיָיו עַל אֲחִיו הַפְּהֻגִים: פְּתַב עוֹד וְתוּ לָא מִיָּדִי בְּהָךְ סוּגְיָא דְשְׁעִירִים וּבְהָאִי פִּירְקָא ע"כ וְאֲנִי אוֹמֵר דְּלִדִּיָּה הוּא דְלִיכָא וְלִדִּי אִיכָא הֵנִי תִירוּצָא דְתִירוּצָנָא לְדְבָרֵי הַתּוֹסְפוֹת וְרִשְׁ"י וִי"ל גְּאָם הַמְּבִי"ט: בְּשַׁנַּת אֲשַׁכַּח"ה שְׁיַחֲזִי: וּבְכֵן נְשַׁלֵּם סִפּוּר שְׁאֵלוֹת וְתַשׁוּבוֹת בְּעֶזְרַת הָאֵל דֵּר בְּשְׁמֵי עֲרֻבוֹת